

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

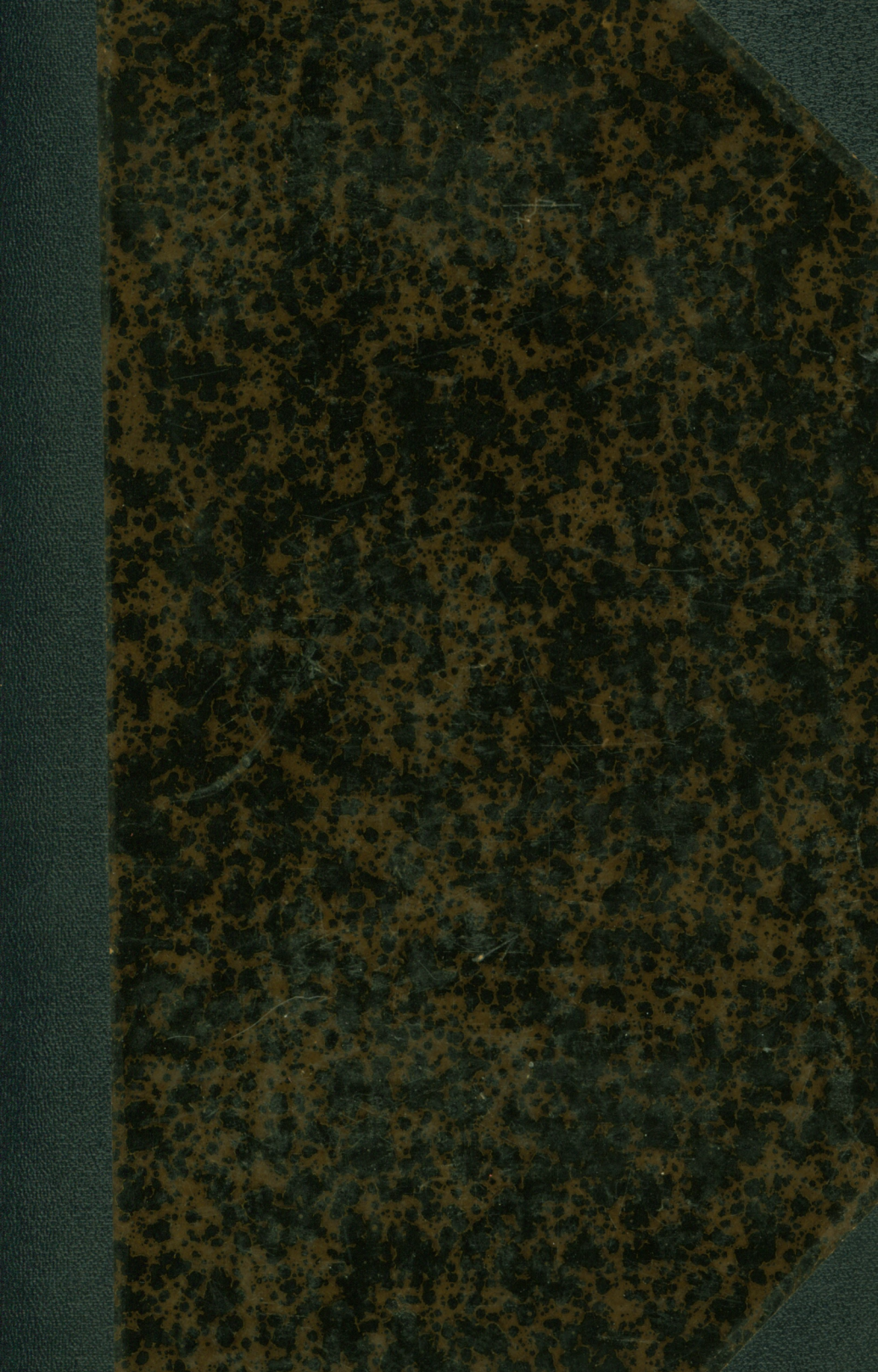
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Wm. Rasmussen

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1938.

---

82. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1939.

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag.		Pag.
Abildgaard-Elling, Knud, Fabrikant	14	Bille Brahe, Ellinor, Baronesse, f. Lerche	220
Ahlefeldt Laurvig, Kmh., Lensgreve	293	Bille Brahe, Inger, Enkebaronesse	220
Alexandersen, Johan, Landsretssagfører, Justitsraad, hs. Dødsbo	199, 202	Bille Brahe, Jon, Baron	220
Alliance, A/S, Maskinfabrik og Jærnstøberi	420	Bille Brahe, Vilhelm, Baron ..	220
Amtsforvalteren for Københavns Amtstue	500	Bjerg, Axel E. J., Rørlægger..	507
Andelsmejeriet »Skovby Nord«	186	Blegvad, Julius, Amtsfuldmægtig	220
Andersen, Alvilda, Fru	210	Bloch & Behrens, Uldforretning, A/S	143
Andersen, Axel, Købmand ...	71	Bloch & Behrens, Handelsfirmaet	143
Andersen, Harald, Inkassator ..	313	Boesen, Anton, Mejeribestyrer	88
Andersen, S., Murermester ..	180	Bredahl, Else, Frk.	692
Andersen, Valdemar, Sagfører	152	Brockdorff, S. von, Kartograf.	85
Andersen, Viggo, Grosserer ..	529	Brøcker, H. R., Landsretssagfører	311
Andreasen, A. H., Murermester	210	Brønning, Johs. P., Karetmager	497
Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring	545	Brønning, Jørgen Kristoffer, Karetmager	497
Arbejdsmandenes Fagforening i Thisted	61	Brønro, P. M., Grosserer....	233
Automatisk Oliefyring, A/S ..	83	Buch, P. N. V., fhv. Civildommer	644
Bang & Olufsen, A/S	537	Budde, Schou & Co., Firmaet.	537
Barfoed, M., fhv. Civildommer	376	Byggeselskabet »Gartnervænget«, A/S	170
Behrens, Sally, Grosserer	143	Bøggild, O. B., Professor	249
Bendtsen, Hans, Fisker	409	Bøgvad, mag. scient.	249
Benko, Dansk Specialfabrik ..	384		
Berg, Julius, Arkitekt	111	Callisen, Karen, Dr. phil.	249
Beringgaards Jorders Villaby.	441	Christensen, Carl Christian ..	3
Bille Brahe, Axel, fhv. Amtmand, Kammerherre, Baron.	220	Christensen, Chr. P., Gaardejer	725

Pag.	Pag.
Christensen, Henry, Gaardejer	Englandshus, Ejendomsaktie-
Christensen, K. M. R., Frk. 35	selskab 647
Christensen, Mads, Teglværks-	Erichsens Forlag, Chr., A/S . . . 122
ejer 615	Evers & Co., Firmaet 739
Christensen, Osvald, Gross. 699	Eyrur, A/S 28
Christensen, Valborg, Fru 469	
Christophersen, Valdemar, Di-	Fich, H. M., Maler 96
rektør 665	Finansministeriet 411, 529,
Civildommeren i Roskilde paa	543, 678
Statskassens Vegne 644	Fjordmark, I/S 423
Cohn, Josef, Grosserer 21	Fogden i Københavns Amts
Colbergs Eftf., Bogtrykkeri. 85	nordre Birk 500
Creditkassen for Landejen-	Fogtmann, P., Entreprenør 286
domme i Østifterne 14	Folkebanken for København
	og Frederiksberg, Vanløse
Danielsen, Axel, Assurandør. 712	Afdeling 511
Dan-Jensen, B., Grosserer 514	Folkebanken i Nykøbing F.,
Danmarks Fiskehandels- og	A/S 662
Havfiskeriforening 561	Forenede Tidsskrifters Forlag,
Dansk Arbejdsmandsforbund. 61	A/S 665
Dansk Elektromotorlager i Li-	Foreningen af danske Manu-
kvidation 439	fakturgrossisters Akkord- og
Dansk Handels- og Kontor-	Konkursafdeling 480
medhjælperforbund 692	Forsikrings-Aktieselskabet
Dansk Specialfabrik Benko 384	»Normannia« 217
Dansk Vagtkompagni, A/S i	Fraenckel, Oscar, & Co., A/S 48
Likvidation 729	Frebold, Hans, Prof., Dr. phil. 249
Danske Isenkræmmeres Fæl-	Frugtavlernes Leverandørfor-
lesindkøb, A/S 708	ening for Maribo Amt 660
De forenede Kulimportører,	
A/S 313	Gadeberg, A., Købmand 631
Den almindelige Brandforsik-	Garth-Grüner, Edel, Fru, f.
ring for Landbygninger 695	Howitz 7
Det danske Petroleums-Aktie-	»Gartnervænget«, Byggesel-
selskab 358	skabet, A/S 170
Det falsterske Digelag 35	Generator, A/S, elektromeka-
Det gamle Banegaardsterræn,	nisk Etablissement 514
A/S 193, 208	Gillette Safety Razor Com-
Det gensidige Forsikringsfel-	pany 19
skab »Danmark« 712	Ginge Fabrikker, A/S 19
Digelag, det falsterske 35	Gladsaxe Sogneraad 500
Direktoratet for Patent- og	Glud, Jens Peter, Gaardejer. . . . 649
Varemærkevæsnet 215	Glyng, C. S. Bjørn, Porcelains-
Dønbo, Anna Claudine, Fru 173	handler, hs. Konkursbo 193, 208
	Graasten Kulkompagni, A/S 419
Effort Maskinfabrik 473	Groesmeyer, P. C. W., Aktie-
Ejstrup, Chr., Overretssagi. 7	selskabet, Savskæreri 420
	Grue, Jenny, f. Jensen 634

Pag.		Pag.
634	Grue, Jeppe, Direktør	449
210	Grumstrup, R. J., Gaardejer ..	28
249	Gry, Helge, Mag. scient.	
217	Gunwald, Carlo, Købmand ..	
676	Handelsbanken i Odense	
543	Handelskompagniet, A/S	
643	Hansen, Carl Frederik	
140	Hansen, Edvard, Grosserer ..	
449	Hansen, Georg, Ingeniør	
111	Hansen, Johanne, Fru	
111	Hansen, Jørgen Chr., Arbejds- mand	
423	Hansen, Karl Kr., Arbejdsmd.	
465	Hansen, Käthe Kappel, Fru ..	
170	Hansen, Lauge, Mejeriejer ...	
122	Hansen, M. Th., Direktør	
25	Hansen, Niels Christian, Meje- riejer	
55	Hansen, Stenfeldt, Firmaet ...	
79	Hasselquist, Knut, Rederiet ..	
28	Haugesunds Sjöforsikrings- skab	
439	Heiber, W. & Co., A/S	
676	Hein, N. H., Trælasthandler ..	
644	Heje, J., Revisor	
665	Helger, Direktør	
326	Hermansen, Thorborg Caro- line Cecilie, Fru	
637	Hjort, C., A/S	
140	Holdt, Axel V., Grosserer	
331	Holm, Helge Richard, Redaktør	
409	Holm, Johs., Avlsbruger	
455	Holmen, C., Tobaksfabrikant.	
566	Hornslet, K., Kriminalbetjent ..	
521	Horsens Motorcompagni, A/S	
577	Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, Andelssel- skab	
33	Hougaard, Ida, Fru	
7	Howitz, Georg, Disponent	
7	Howitz, Johan Heinrich	
28	Husted-Andersen, B., Lands- retssagfører	
106	Høje Thorstrup Sogneraad ..	
575	Høyer, Chr. Peter, pens. Lærer	
	Jacobsen, Alfred Martinus, Vognmand	313
	Jacobsen, P. W., & Søn, A/S ..	366
	Jakobsen, Laura, Kommune- lærerinde	671
	Jensen, Arno, Kolonialhandler	653
	Jensen, Axel Marius Carlo Sten, Linoleumsmonter	695
	Jensen, Birthe Marie	311
	Jensen, C. E., Gartner	170
	Jensen, Carl Kruse, Cigar- handler	572
	Jensen, Christen, Snedkerm., hs. Dødsbo	326
	Jensen, Ejler, Grosserer	463
	Jensen, Henry, Overinspektør	183
	Jensen, J. F., Brugsforenings- uddeler	595, 598
	Jensen, Johs. E., Fabrikant ..	637
	Jensen, Johannes Hassel, Fa- brikant	473
	Jensen, Niels, Husejer	572
	Jensen, Petrea, Enke	409
	Jensen, Poul, Købmand	104
	Jensen, Poul Beyer	180
	Jensen, S. C. M., Politibetjent	180
	Jensen, Søren, Husejer	124
	Jepsen, Otto, Murerm. 366, 739, 742	
	Jessen, Kreaturhandler	610
	Jessen, Knud, Prof., Dr. phil.	249
	Johnsen, P. V., Postkontrollør	671
	Juhl, Camilla, Enkefru	167
	Junckers Savværk, A/S	160
	Jungløv, F., fhv. Overretssagf.	734
	Justitsministeriet	376, 565
	Jørgensen, C., Proprietær	130, 133
	Jørgensen, Holger, Arkitekt ..	555
	Jørgensen, Peter, Hypotek- mægler	199
	Kirkeministeriet	293
	Kjeldsen, A., Gaardejer	409
	Kjær, Harald, & Co., Firmaet	160
	Kjærgaard, Josephine, Fru ..	176

Pag.	Pag.		
Kjær-Nielsen, Valdemar, Fabrikant	240	Marum, H. A. F., Centralvarmeinstallatør	21
Knuth, Julie, Enkegrevinde ..	566	Mathiesen, Wichmann, Læge..	404
Koch, Lauge, Dr. phil.	249	Meyer, Knud, Grosserer, som Repræsentant for Firmaet V. Meyer	742
Koldbæk, Hanne Sofie, Fru ..	25	Mikkelsen, G. Steen, Arkitekt.	486
Kommunalarbejdernes Fagforening	388	Ministeriet for Landbrug og Fiskeri	229, 561
Kraglund, L., Firmaet.....	457	Ministeriet for offentlige Arbejder	441
Kristensen, K. M., Kroejerske	154	Mogensen, N. G., Gaardejer..	35
Kristensen, L., Grosserer	411	Momme, Hans, Fabrikant	708
Krøyer, Torben, Købmand ..	104	Mortensen, Ansgar, Direktør..	40
Københavns Amdtsraad	116	Mortensen, Harry, Tømrerm.	83
Københavns Brødfabrikker, A/S	215	Moth-Lund, V., Grosserer....	306
Københavns Konditorlaug	119	Mørch, Chr. S., Skræderm...	4
Københavns Magistrat	441, 555, 643	Nationaltidende, A/S	183
Landbrugsministeriet	229	Nielsen, Faktor	85
Larsen, Alfred, Husejer	532	Nielsen, Anton, Gaardejer	195
Larsen, Carl, Entreprenør ...	61	Nielsen, Brødsgaard, Skrædersvend	4
Larsen, Carl, Møbelhandler ..	469	Nielsen, Chr. H., A/S	532
Larsen, Einar Axel, Chauffør ..	150	Nielsen, Erna, Frk.	455
Larsen, L. C., Salgskusk.....	286	Nielsen, H., Murermester	486
Larsen, Ludvig, Avlsbruger ..	409	Nielsen, Hans, Gaardejer	305
Larsson, Edvard Christian, Skrædermester	397	Nielsen, Holger, & Co.	19
Laybourn, Christian Robert Veincke, Kaptajn	729	Nielsen, I. C., Vognmand	602
Ledertoug, Annie Ella, f. Halgreen	150	Nielsen, Jørgine Petersdatter, Gaardejerske	631
Lerbæk, Sigvald	598	Nielsen, Karl, Depotindehaver	572
Lerbæk, Vilmer	595	Nielsen, Kathrine Goul, Enkefru	649
Levy, Ebba, Frk.	340	Nielsen, Marie Bjerre, f. Lauridsen	657
Lindelius, A. V., Direktør	419	Nielsen, N. Chr., Husmand....	88
Lindstrøm, Arnold Rudolf, Kaptajn	491	Nielsen, Peder Emil, Skibsfører	79
Lund, Olga, Fru	130, 133	Nielsen, Th., Slagteriarbejder	676
Lyngby, Johs., Hotelejer	85	Nielsen, Thorvald Bjerre, Officiant	657
Lytken, Jochum Jensen, Vognmand	610	Noe-Nygaard, A., Dr. phil. ..	249
Madsen, Chr., Smedemester ..	167	Nordisk Indkøbscentral	480
Madsen, Victor, Direktør, Dr. phil.	249	Normannia, Forsikrings-A/S ..	217
Magnussen, Hans Peter, Fabrikforvalter	71	Nymann, J., Godsejer	392
Malberg, Henrik, Skuespiller..	35	Nørgaard (Norgaard) Henderine, f. Paters	479
Mammen & Drescher, Firmaet	229	Nørgaard, Otto Sørensen, Prokurist	479
Mammen, William, Bogtrykker	599		

Pag.		Pag.
	Obelitz, I. B. B., Installatør ..	35
	Obelitz, J., Fru	35
	Oelsner, Waldemar, & Co. ..	198
	Ohlfsen, Robert, Repræsentant	173
	Olsen, C. O., Revisor	500
	Olsen, Carl H., Kioskejer	85
	Olsen, H. P., Proprietær.....	106
	Olsen, J. J. Generalkonsul, Grosserer	143
	Olsen, Jacob, Husejer.....	511
	Overformynderiet	199
	Palace-Hotellet, A/S	12
	Pap- og Træmassefabrikkerne Kloster-Mølle og Vilholt, A/S	577
	Paulsen, L., & Co., Firmaet..	48
	Pedersen, Aage, Gaardejer..	626
	Pedersen, Adolf, Arbejdsmand	423
	Pedersen, Børge Villiam, Bud	397
	Pedersen, Ella, Fru, kl. Doré..	465
	Pedersen, L., Gaardejer.....	305
	Pedersen, N. P., Konsul, Gross.	143
	Pedersen, Thorvald, Arbejds- mand	423
	Pensionsforsikringsanstalten, A/S	605
	Petersen, Axel, Murermester.	734
	Petersen, C. W., Bagermester	119
	Petersen, Christian, Hypotek- mægler	202
	Petersen, Max, Ledningsmon- tør	388
	Petersen, Urban, Kreaturhdl..	409
	Petersens Trælastforretning, A/S N., ...	599
	Poulsen, Chr., Dr. phil.	249
	Pürschel, V., Generalauditor..	331
	Radio Corporation of America	537
	Rado, Leopold, Købmand	240
	Rasmussen, Emma Johanne..	500
	Rasmussen, Hans, Arbejdsmd.	500
	Rasmussen, Hans, Forretnings- bestyrer	605
	Rasmussen, Jens, Arbejdsmd.	423
	Rasmussen, Jens, Direktør....	665
	Rasmussen, Rosenkrantz, fhv. Mejeribestyrer	88
	Rettrup Lokalforening.....	154
	Roest, Jens Nissen, Cykelhdlr.	507
	Rosenkrantz, Alfred, Docent..	249
	(Rosenkrantz Rasmussen, se under Rasmussen).	
	»Rutebilstationen Amtmands- toften«, Andelselskab.....	629
	Rødby Fjords Pumpelag.....	392
	Salby, Poul Ørsted, Gross. ..	12
	Salvador, J., Fru	429
	Sandgaard, Johanne, Fru	429
	Saunte, Marie Kathrine, Enke- fru	116
	Schaffalitzky de Muckadell, Albrecht, Lensgreve	220
	Schmeltz-Jørgensen, Angelo, Malermester	384
	Schmidt, Elimar, Grosserer ..	306
	Schmidt, J. P., Murermester..	486
	Schou, Julie Buchwald, Fru..	653
	Schougaard, E. Gammeltoft, Godsejer	602
	Sicca Patent Holding Co., A/S, dets Konkursbo.....	660, 662
	Simonsen, M. A.	647
	Skattedepartementet	340, 629
	Skipafelagið Föroyar, A/S....	28
	Skjold, Forsikrings-Aktiesel- skab	40, 486, 545
	»Skovby Nord«, Andelsmeje- riet	186
	Spuhr, K., Fru	55
	Stats-Brandforsikringsfonden .	521
	Stenfeldt Hansen, Firmaet....	55
	Stjernstrøm, A. G., Vognmand	176
	Svensden, Ove, Godsejer	699
	Svitzers Bjergningsentreprise .	491
	Søborgmagle, Grundejerfor- eningen	500
	Søllerød Kommune	671
	Sønderstrup, Lars Hansen, Gaardejer	626
	Sørensen, A, Møllejejer	210
	Sørensen, Abraham, Gaardejer	404
	Sørensen, Camilla, Fru	473
	Sørensen, Knud Haahr, Gdejer.	615
	Sørensen, Kristine, Frk.	565

Pag.	Pag.
Sørensen, Marius Enggaard, Gaardejer 186	Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.... 678
Teichert, Curt, Dr. phil..... 249	Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg 195
Therkildsen, Astrid Marie, Fru 124	Victoria zu Berlin, alm. Fors.-A/S 419
Tind, Chr., Repræsentant 210	Vissing, Peter, Proprietær.... 725
Tinglysningdommeren i Københavnsvs Amts nordre Birk 358	Westergaard, Doris, Frk. 463
Tolvmandsforeningernes Handelskontor, A/S..... 692	Wikkelsø, Martin Alfred, fhv. Plejeelev 704
Topgaard, Petra Oline, Fru.. 233	Winther, Dorteaa, Enkefru.... 33
Topp, Orla, Grosserer 55	Wornings Eftf., Lauritz, Firmaet 695
Undervisningsministeriet 575	Østifternes Aandssvageanstalt 704
Unmack, David, Firmaet 198	Østifternes Kreditforening.... 96

Kriminelle Sager.

Pag.	Pag.
Andersen, Børge Jørgen..... 368	Hansen, Karl..... 119, 129
Borup, Georg Valdemar Karl 579	Hasselbalch, Carl Albert 367
Bottrup, Knud Franciscus Ewald 579	Hermansen, Herman Marius.. 336
Camillo, Knud 579	Holm, Johannes 354
Carstensen, Julius..... 477	Jacobsen, Christian, Redaktør 552
Christensen, Aage Alex 368	Jensen, Elith, Repræsentant 665, 737
Christensen, Aage Niels Knud 1	Jensen, Erik Vestergaard 129
Christensen, Holger Emil 427	Jensen, Johannes 171
Christensen, Thorvald..... 745	Jensen, Laurits Henry 316
Dvergetved, Ejnar Karl Kristian 604	Jørgensen, Orla..... 235
Ellehaug, Martin Olaf Marius 42	Karlsen, Niels Frederik Adolf 428
Ewald, Curt 641	Kjær, Holger Valdemar 205
Gerhardt, Axel 99, 320, 372	Knudsen, Sigrid, f. Bech..... 351
Hammerbæk, Sørinus 54	Koch, Gerhard 360
Hansen, Axel Hugo Richard.. 351	Larsen, Kaj Christen 356
Hansen, Hans Jørgen 383	Larsen, Niels Jørgen Ferdinand Adolph 52
	Lorenzen, Jürgen 371
	Madsen, Viggo Joseph 138

Fortegnelse
over
de i Sagregistret benyttede Rubriker.

Aager	Entreprise
Aandssvage	Erstatning
Afgifter, offentlige	Faderskab
Afholdspaalæg	Falsk Forklaring
Aktieselskaber	Fiskeri
Alimentation	Fogder
Andelsforetagender	Forbud
Anke	Foreninger
Annoncer	Forfatterret
Arbejdshus	Forlig
Arbejdsstridigheder	Forsikring
Arkitekter	Fremmed Ret
Arv	Fuldmagt
Auktion	Fængsling
Automobiler	Gaver
Badeanstalter	Haandværk
Bagerier og Konditorier	Handel
Bedrageri	Henstandslovgivning
Befordring	Hospitaler
Betinget Dom	Huslejesager
Beværtning	Hævd
Blodtypebestemmelser	Inddæmning
Borgerlige Rettigheder	Interessentskab
Brandstiftelse	Jagt
Bygningsforhold	Kaution
Bøder	Kirker
Børn	Kloaker
Cykler	Kommission
Dokumenter	Konkurrence
Dokumentfalsk	Konkurs
Dyrplageri	Kontrakt
Ejendomsret	Kreditforeninger
Eksekution	Kære
Ekspropriation	Køb og Salg
Elektriske Anlæg	Leje

	Pag.		Pag.
Mellquist, Allan Eugen	484	Rasmussen, Jens Erling.....	548
Mikkelsen, Alfred Christian..	75	Rasmussen, Frede Munch....	670
Mikkelsen, Henry Viggo	75	Rasmussen, Poul	345
Mortensen, Peder Christian..	325	Schepler, Bernhard	202
Munch, Ole	316	Schepler, Carl	202
Nielsen, Anders	433	Sommer, Verner Ejvind.....	227
Nielsen, Ellen Riis, f. Johanne-		Steffensen, Jens Peder	235
sen	579	Svane, Abraham Christian....	157
Nørup, Magnus Valdemar	401	Sørensen, Ane Marie	570
Pedersen, Ejnar Kristen Bak..	129	Thane, Poul Erik	349
Pedersen, Jens Andreas.....	339	Thomasen, Børge Christian ..	42
Petersen, Aage Nordahl, Red-		Thorning, Kristjan Marius....	399
aktør	552	Yde, Niels Vilhelm	714
Petersen, Laura Margrethe..	237		
Petersen, Peter Hansen.....	129		
Petersen, Svend Aage	349		

Len, Stamhuse og Fideikommiser	Strafferetspleje
Levnedsmidler	Svampeangreb
Likvidation	Sædelighedsforbrydelser
Læger	Søfart
Lærlinge	Sø- og Handelssager
Manddrab	Søterritoriet
Maskiner	Testamenter
Mejerier	Tiende
Mened og dermed beslægtede Forbrydelser	Tilbagesøgning
Mønt	Tinglysning
Næringsvæsen	Tjenesteforhold
Pant	Transport
Patenter	Udførsel
Pension	Udskrifter
Pressen	Umyndige
Regnskab	Umyndiggørelse
Retsafgift	Underslæb
Retspleje	Uskiftet Bo
Sagførere	Utugtige Billeder og Skrifter
Sameje	Varemærker
Selvtægt	Varmeanlæg
Servitutter	Veje
Sikkerhedsforanstaltninger	Vidner
Skatter	Voldgift
Skilsmisse	Voldsforbrydelser
Skolelærere	Voldtægt
Skøn	Ægteskab
Smitte	Ærefornærmelser
Spil	Øvrighed

SAGREGISTER

Aager.	Pag.
A, der drev Erhverv som Pengeudlaaner mod Transport af Livsforsikringspolicer, havde mod Overdragelse — med Tilbagekøbsret — af et Par Policer ydet L et mindre Laan. I Dec. 1932 skrev A til L, at Tilbagekøbsretten paa Grund af Forretningsophør ikke mere kunde fornyes, og at Beløbet maatte betales næste Forfaldsdag, men at han vilde betale »en god Godtgørelse«, saafremt L vilde frafalde Tilbagekøbsretten. I Henhold hertil købte A for 120 Kr. de to Policer, hvis Værdi var 845 Kr., og paa hvilke der i Selskabet kunde være laant 493 Kr., hvormed A maatte antages at have været bekendt i Modsætning til L. Paa dette Køb antoges Aftalelovens § 31 at finde Anvendelse og Købet allerede af denne Grund at være ugyldigt	124
Aandssvage.	
Den i uskiftet Bo med tre Børn hensiddende M bortgav i de sidste Aar før sin Død hele Boets Formue, ca. 100.000 Kr., til de to af Børnene S og D med Forbigaaelse af det tredje Barn A, der som aandssvag var anbragt paa Aastalt. S og D, der var fuldt vidende om, at hele Boets Formue udtømtes, og maatte være klar over, at M, der var Værge for A, tilsidesatte sin Værgepligt, fandtes ved at modtage nævnte Formue at have handlet saaledes retstridigt overfor A, at de maatte være pligtige at tilsvare A hans mødrene Arv, hver med Halvdelen, og det kunde ikke heri gøre nogen Forandring, om de var gaaet ud fra, at der ved et særligt Arrangement var sikret A forsvarlig Forsørgelse paa Aandssvageanstalten. (D i s s e n s)	7
Afgifter, offentlige.	
Et Par Importfirmaer benyttede ved Salg af udenlandsk Korn den Fremgangsmaade, at de gav deres Købere Meddelelse, naar Varerne fremkom og blev losset til en Tredjemands Silo med Opfordring til Køberne om i Løbet af otte Dage at aftage Kornet. Skete dette ikke, betalte Køberne, som stadig var berettigede til paa Anfordring at faa Kornet udleveret, Lagerleje. Aftoges Kornet ikke inden rimelig Tid, debiteredes	

Købesummen Køberne, som derefter forrentede den. Antaget at de saaledes solgte, i Silo oplagrede Partier Korn i Henseende til Beregning af Afgift efter § 4 i Lov Nr. 222 af 3. Aug. 1935 om en Kornordning maatte henregnes til vedkommende Kunders Beholdninger. (D i s s e n s).....	229
Landbrugsministeriet antoges i Lov om Ind- og Udførsel af Fisk af 22. Dec. 1937 at have haft Hjemmel til at bestemme, at Udførsel af Fisk kun maatte finde Sted efter Tilladelse fra Ministeriet mod Erlæggelse af en aarlig Afgift, hvorved bemærkedes, at der maatte gaas ud fra, at disse Afgifter, hvis Størrelse er fastsat i Forhold til Værdien af vedkommende Eksportørs Udførsel i det foregaaende Kalenderaar, alene tjener til Dækning af de ved Kontrollen og Fiskeridirektoratets Virksomhed med den kontingenterede Udførsel af Fisk forbundne Udgifter	561
Afholdspaalæg.	
En Tiltalt, hvem der i Medfør af Strfl. § 72 Stk. 1 var meddelt Paalæg om ikke at købe eller nyde spirituøse Drikke, og som af Politiet blev antruffet utvivlsomt spirituspaavirket, efter hvad der maatte gaas ud fra, som Følge af Nydelsen af 15 lyse Pilsnere (Skatteklasse II), blev straffet for Overtrædelse af Strfl. § 138 Stk. 2. (D i s s e n s).....	484
En Tiltalt, der blev anset med Arbejdshus for Overtrædelse af Strfl. § 245, Stk. 2 ved at have tilføjet sin Hustru et Snitsaar i Ryggen, fik Afholdspaalæg i Medfør af Straffelovens § 72, Stk. 1	745
Aktieselskaber.	
Ifølge Generalforsamlingsvedtagelse tillagdes der Bestyrelsesmedlemmerne A, B og B's Hustru, C i et Aktieselskab S et aarligt Bestyrelseshonorar, som optoges paa Regnskabet, men ikke skulde udbetales, før S havde tilstrækkelige likvide Midler. S ophævedes i 1933 efter godt et Par Aars Forløb og Forretningen blev formelt overdraget til A, som havde Næringsbevis, men reelt drevet af B, som overtog Aktiver og Passiver og udbetalte A dennes Indskud. Om de debiterede Bestyrelseshonorarer blev intet aftalt, men af Bogholderen førtes de videre i Forretningens Bøger. I 1936 solgtes Forretningen af B uden at der fremkom noget til Dækning af Honorarkravene. Antaget, at A, der i Forretningen var debiteret for en Del Varer, kunde holde sig til B for sit Honorarkrav med Fradrag af Varegælden, og at han yderligere havde et Krav ifølge særlig Aftale paa 500 Kr. aarlig for Tiden efter 1933. (D i s s e n s)	71
Den i Aktieselskabslovens § 65 givne Regel om Anvendelse af K. L. Kap. 4 i insolvente Aktieselskabers Likvidationsboer	

fandtes ikke at kunne begrænses til det Tilfælde, hvor Handelsministeren har udnævnt Likvidator. Et hos et Aktieselskab den 31. Jan. 1938 foretaget Udlæg fandtes herefter ifølge K. L. § 23, 2. Stk. bortfaldet ved den endelige Vedtagelse af Selskabets Likvidation den 9. Febr., i hvilken Henseende det ikke havde været nødvendigt at anlægge Afkræftelses-søgsmaal 439

Alimentation.

En ugift Barnemoder M forklarede, at hun paa Avlingstiden havde haft Samleje med to Mandspersoner F_1 og F_2 . F_2 indrømmede Samleje, medens F_1 gjorde gældende, at han vel havde ligget sammen med M paa en Seng, men at han havde faaet Sædafgang uden at naa at faa sit Kønslem hen til eller i Berøring med hendes Kønsdel. Efter at ved Underretten F_2 var blevet dømt til at alimentere og F_1 frifundet efter aflagt Ed, viste en Blodtypeundersøgelse, at F_2 's Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet, og under en Appel blev herefter F_2 frifundet, medens F_1 — efter at Retslægeraadet havde udtalt, at Muligheden af at den af F_1 omfoklarede Kønsakt kunde have været befrugtende ikke med Sikkerhed turde udelukkes — blev dømt til at alimentere 290

F_2 , der i 1933 var dømt til i Forening med F_1 at alimentere til den ugifte M's Barn, blev under en ekstraordinær Anke frifundet, idet hans Faderskab var uforenelig med MN-Systemet, men en af ham overførte M og F_1 nedlagt Paastand om Refusion af de af ham erlagte Underholdsbidrag, ialt 398 Kr., blev ikke taget til Følge. (D i s s e n s) 322

Den 3. Marts 1930 fødte M et Barn, der kunde være avlet i Tiden 8. Maj—10. Juli 1929. F erkendte i Overensstemmelse med M's Forklaring at have haft Samleje med M den 13. Maj 1929. Det var ikke oplyst, at M i Avlingstiden havde haft Samleje med andre, hvad hun benægtede. F's Faderskab viste sig at være uforenelig med MN-Systemet, dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) N_2 Egenskab. Ifølge Retslægeraadets Erklæring var F's Faderskab ganske overordentlig usandsynlig, naar Resultatet af Blodprøven kombineredes med den Omstændighed, at Samlejet havde fundet Sted i Yderkanten af Avlingstiden. F kendtes pligtig til at alimentere til M og hendes Barn. (D i s s e n s) .. 525

To Mænd dømt til in solidum at betale Underholdsbidrag til en Pige og hendes udenfor Ægteskab fødte Barn, da der fandtes tilvejebragt et efter Omstændighederne tilstrækkeligt Bevis for, at begge havde haft Samleje med Pigen indenfor Avlingstiden og ingen af de Sagsøgte ved den stedfundne Blodtypeundersøgelse kunde udelukkes fra Faderskabet 549

Andelsforetagender.

Pag.

Ved Udløbet i 1935 af en Driftsperiode i et Andelsmejeri besluttedes det at fortsætte i en ny Periode, og der optoges mod solidarisk Hæftelse af Andelshaverne i den ny Periode et Laan til Fordeling i Forhold til den i forrige Periode 1920—35 leverede Mælkemængde. K, der i 1929 havde købt en Ejendom E og efter Lovene var indtraadt i den tidligere Ejers Rettigheder overfor Mejeriet, hvortil der i hele Perioden 1920—35 var leveret Mælk fra E, antoges at være berettiget til at faa Del i Laanet paa lige Fod med de øvrige Andelshavere, ligesom han var ligestillet med disse m. H. t. Garantien for Laanet, og en Generalforsamling kunde ikke gøre det til Vilkaar for K's Forbliven som Andelshaver i den nye Periode, at hans Andel i Laanet skulde beregnes alene i Forhold til den efter 1929 fra E leverede Mælk 186

Et Andels-Elektricitetsanlæg E stillede som Betingelse for at optage som Andelshaver en Gaardejer, der havde købt en Gaard efter en Tvangsauktion, at han overtog en Del af den tidligere Ejers Gæld til E, hidrørende fra Installation. Hertil ansaas E for uberettiget. (D i s s e n s) 195

Anke.

En Fagforening F blev af Landsretten dømt til at optage M som Medlem. Efter at Sagen var paastævnet til Højesteret, vedtog en Generalforsamling i F at protestere mod, at Sagen førtes frem for Højesteret. En Afskrift af denne Vedtagelse blev af M's Sagfører tilstillet F's Sagfører, der svarede, at De samvirkende Fagforbund herefter havde erklæret, at Anke til Højesteret frafaldtes, og at han gik ud fra, »at De herefter er enig i, at Sagen betragtes som bortfaldet,« hvilket M's Sagfører besvarede bekræftende. Ved en senere Generalforsamling i F vedtoges det at tilbagetage Protesten, men ved det forefaldne fandtes der at være givet endeligt og bindende Afkald paa Fortsættelse af Ankesagen 388

For Anke af Landsrettens Afgørelser i Sager indankede fra den i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 omhandlede Voldgiftsret gældende i Retsplejeloven indeholdte Regler om Anke af Landsrettsdomme. Landsrettens Dom i en Sag, der i H. t. nævnte Lovs § 77 Stk. 7, jfr. Stk. 6, var indanket fra Voldgiftsretten, kunde derfor med Justitsministeriets Tilladelse indankes for Højesteret 566

Da Andragende om Tilladelse til at indanke en Overlandvæsenskommissionskendelse for Højesteret var indsendt til Landbrugsministeriet inden Udløbet af den i § 21, jfr. § 18 i Lov af 30. Dec. 1858 fastsatte Frist af 6 Maaneder, ansaas den af

Ministeriet udfærdigede Oprejsningsbevilling for gyldig, uanset at Udfærdigelsen var sket efter nævnte Fristes Udløb.

Indstævnte fandtes efter det foreliggende ikke at have haft tilstrækkelig Føje til at gaa ud fra, at Appellanterne ved at modtage det dem ved Overlandvæsenkommissionens Kendelse tilkendte, af Indstævnte selv tilbudte Beløb havde villet give Afkald paa at paaanke Kendelsen 577

En Fogedkendelse gik ud paa at fremme en Tvangsauktion over en fast Ejendom paa Grundlag af en Panthaver P's Begæring, uanset at der af Pantets nuværende Ejer E var rejst den Indsigelse, at Pantsætningen var ugyldig som Følge af E's utinglyste Ret og P's Kendskab til denne. Udtalt, at Sagen af Landsretten burde være undergivet Ankebehandling i Medfør af Rpl. § 593. Da E ikke havde godtgjort Rigtigheden af sin Indsigelse, forkastedes denne.

En af E nedlagt subsidær Paastand om, at en 3. Prioritetshaver P₃ nægtedes optaget i Auktionskonditionerne som Lodtager i Købesummen, fordi Pantebrevet var ugyldigt som Følge af E's Ret og P₃'s Kendskab til denne, kunde ikke tages under Paakendelse af Landsretten som Følge af Bestemmelsen i Rpl. § 591, 2. Stk. 676

Da Appellanten under en Sag, der behandledes skriftlig paa Grund af Indstævnte I's Udeblivelse, anbragte, at I havde betalt det paastævnte Beløb og visse Omkostninger, saaledes at Sagen alene drejede sig om Tilkendelse af yderligere Omkostninger for Højesteret, hævdedes Sagen, og Omkostnings-spørgsmaalet afgjordes ved Kendelse 692

Annoncer.

En Tiltalt, som havde været Kontorchef ved et Ugeblads Annonceafdeling og lønnet med Provision af Bladets Annonce-Bruttoindtægt, anset med Fængsel i 6 Maaneder for Bedrageri efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, ved i et stort Antal Tilfælde at have formaaet Bladet til at udbetale sig Provision paa underskrevne Sluttedler fra angivne Annoncører, som ikke i Virkeligheden havde tegnet de opførte Annoncer eller bundet sig til at aftage dem, men som forventedes i Fremtiden at ville tegne Annoncer.

Nogle af Tiltalte antagne Underagenter, der gennem Tiltalte havde faaet udbetalt Provision paa Grundlag af Sluttedler af den ovenfor angivne Art — benævnt »for Regning Sluttedler« — blev frifundet for den mod dem rejste Tiltale, da det ikke kunde forkastes, at de ikke havde været vidende om, at Tiltalte ikke havde Bladets Bestyrelses Sanktion til forskudsvis at anvise Udbetalinger med de nævnte »for Regnings-Sluttedler« som eneste Grundlag 579

Arbejdshus.	Pag.
En Tiltalt anset med Arbejdshus for Overtrædelse af Strfl. § 245 Stk. 2 ved at have tilføjet sin Hustru et Snitsaar i Ryggen med en Kniv. Der blev derhos givet Tiltalte Afholdsmaalæg i Medfør af Straffelovens § 72, Stk. 1	745
 Arbejdsstridigheder.	
En uorganiseret Arbejdsgiver, der for et Brolægningsarbejde havde betalt sine Arbejdere efter deres Forlangende, blev blokeret af den stedlige Afdeling (A) af Dansk Arbejdsmandsforbund (F) efter Samraad med F, da han nægtede at underkaste sig faglig Voldgift til Afgørelse af et af A fremsat Krav om, at han skulde efterbetale et Beløb som »Akkordafsavu« ved nævnte Arbejde. Denne Blokade blev anset for ulovlig, og Erstatningsansvar blev paalagt saavel A som ogsaa F, der vel overfor A havde udtalt sin Tvivl om, at Kravet om Efterbetaling kunde gennemføres, men som, da A opretholdt Kravet, ikke havde taget Afstand hverken fra Blokadens Iværksættelse eller dens Fortsættelse, hvortil der havde været Anledning. (Dissens)	61
 Arkitekter.	
En Arkitekt A havde efter Anmodning af Ejeren E af en Parcel i Sundbyøster, der ifølge Servitutpaalæg ikke maatte bebygges med Kælderbeboelse, tegnet et Hus med Kælderbeboelse. Foruden til Bygningskommissionen indsendte A Tegning med Andragende om Byggetilladelse til Københavns Magistrat, der havde Paataaleret m. H. t. Servituten. Efter at Svar paa Ansøgningerne var fremkommet, blev Huset opført, men det viste sig nu, at A havde misforstaaet Svaret, idet Magistraten ikke havde givet Dispensation m. H. t. Servituten, men forlangte den respekteret. Da det imidlertid efter det foreliggende ikke kunde lægges A til Last, at han havde ment, at Autoriteterne havde givet Samtykke til Kælderbeboelsen, kunde E ikke gøre Ansvar gældende mod A	111
To Muremestre M, der havde haft Opførelsen af en Villa i Entreprise, fandtes i Forening med Villaens Arkitekt A ansvarlige for et ca. 1½ Aar senere konstateret Svampeangreb, som antoges at skyldes, at Gulvene var lagt, før Indskudsleret var tilstrækkelig tørt	486
 Arv.	
Antaget, at Bestemmelsen i Statsskattelovens § 5 b ikke omfatter Beløb, der under offentlig Skifte af Dødsboet forskudsvis udbetales Arvinger som Renter eller andet Udbytte af Arvekapital, men at saadanne Beløb, hvad enten de i H. t. nævnte Lovs § 8, 10. Stk., 2. Pkt. fradrages Boets skattepligtige Indkomst eller ej, er skattepligtige i Medfør af Lovens § 4. At Arvingen i det foreliggende Tilfælde havde svaret Renter til	

Boet af de til hende udbetalte Beløb kunde ikke heller medføre Skattefrihed i Henhold til Lovens § 5 c om Indtægter hidrørende fra Laan	340
---	-----

Auktion.

En til 6000 Kr. vurderet Ejendom blev for Amtsstueskatter for April Termin 1935 bortsolgt ved Tvangsauktion i Jan. 1937 for 550 Kr. til Kassereren K for den Grundejerforening, hvoraf Ejendommen var tvungent Medlem, idet et af Fogden F til den af Amtstuen A opgivne Ejer E udsendt Underretning var returneret af Postvæsnet med Paategning »flyttet, hvorhen vides ikke«. Auktionen blev ophævet paa Grund af manglende særskilt Underretning, jfr. Rpl. § 561, idet F navnlig fandtes at burde have henvendt sig dels skriftlig til Folkeregistret, dels til A — hvortil han havde særlig Opfordring, da han vidste, at senere Terminer var betalt — hvilket vilde have bragt F den manglende Adresse. Udtalt, at A burde have givet F Meddelelse om den nye Adresse, som A ved senere Indbetaling var kommet i Besiddelse af, og at det ikke havde været stemmende med K's Stilling som Kasserer at forskafe sig en betydelig Fordel paa et Medlems Bekostning ved ikke at søge Forholdene nærmere oplyst	500
En Søn, der i længere Tid havde arbejdet hjemme paa sin Faders Landejendom, antoges, da Ejendommen stilledes til Tvangsauktion, at have Fortrinsret for tilgodehavende Løn i Hh. t. Lov Nr. 131 af 20. April 1933, jfr. Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921, idet der maatte antages at have foreligget et virkeligt Tjenesteforhold, der faldt ind under Medhjælperloven. Under Hensyn til de ubestemte Oplysninger om Lønnens Størrelse og til Ejendommens Forhold fastsattes Vederlaget skønsomt. 595	595
Lignende Sag	598
En Fogedkendelse gik ud paa at fremme en Tvangsauktion over en fast Ejendom paa Grundlag af en Panthaver P's Begæring, uanset at der af Pantets nuværende Ejer E var rejst den Indsigelse, at Pantsætningen var ugyldig som Følge af E's utinglyste Ret og P's Kendskab til denne. Udtalt, at Sagen af Landsretten burde være undergivet Ankebehandling i Medfør af Rpl. § 593. Da E ikke havde godtgjort Rigtigheden af sin Indsigelse, forkastedes denne.	
En af E nedlagt subsidiær Paastand om, at en 3. Prioritetshaver P ₃ nægtedes optaget i Auktionskonditionerne som Lodtager i Købesummen, fordi Pantebrevet var ugyldigt som Følge af E's Ret og P ₃ 's Kendskab til denne, kunde ikke tages under Paakendelse af Landsretten som Følge af Bestemmelsen i Rpl. § 591, 2. Stk.	676

Automobiler.

Pag.

- En Motorfører idømt Hæfte i 8 Dage og frakendt Førerretten for 6 Maaneder for en Eftermiddag Kl. 18—19 at have kørt Motor-køretøj, skønt han paa Grund af Spiritusnydelse var ude af Stand til at gøre det paa betryggende Maade (Motorlovens § 24, 1. Stk.) 1
- En Vognmand var ved Kontrakt med alle de Firmaer i Nakskov, der havde nogen Betydning, ialt ca. 150, antaget til med sine Automobiler at udføre Godstransport for dem mellem Nakskov og København og omvendt paa Vilkaar bl. a. at Vederlaget be-regnedes efter Mængden af transporteret Gods efter en fastsat Skala, at der garanteredes ham et Vederlag af mindst 1200 Kr. maanedlig, for hvilket Beløb Kunderne heftede i Forhold til den for dem udførte Kørsel, og at han ikke maatte køre for andre. Der afgik som Regel daglig en Vogn i hver Retning. Antaget, at denne Ordning ikke krævede Tilladelse efter Lov Nr. 166 af 4. Juli 1927 § 1. (D i s s e n s) 75
- En Decembertid vilde den 46-aarige Snedker C, der kom cyklende ind ad Enghavevej paa Vej til sit Arbejde, som sæd-vanlig svinge til venstre over Vejen til en Cykelsti til Valby, men blev da paakørt og dræbt af en Automobilist A, der kom kørende i samme Retning. Der var ingen Vidner til Ulykken, og A forklarede, at C var svinget til venstre uden at vise af, men da det ikke var godtgjort, at Sammenstødet ikke kunde være undgaaet ved fornøden Agtpaagivenhed, blev A dømt til at betale fuld Erstatning. C's Aarsindtægt havde udgjort ca. 3400 Kr., og der tilkendtes hans 31-aarige, epileptiske Enke 15.000 Kr. for Tab af Forsørger 150
- En 57-aarig Gaardejer C blev, da han fra en privat Markvej cyklede ud paa en Kommunevej paakørt og dræbt af en Auto-mobilist A, der kom kørende med en Fart af 25—40 km. Bl. a. under Hensyn til at Automobilet var behæftet med forskellige Mangler, fandtes det ikke godtgjort at Skaden ikke kunde være afværget ved fornøden Agtpaagivenhed, men da C, der havde Vigepligt for Færdsel paa Kommunevejen og var kendt med de vanskelige Oversigtsforhold, havde Medskyld, til-kendtes der kun Enken, der var 46 Aar, halv Erstatning, idet Tabet af Forsørger ansattes efter 10.000 Kr. 167
- En cyklende Dame C, der blev paakørt af en i samme Retning kørende Motorvogn uden at det kunde oplyses, hvorledes Ulykken var sket, fik tilkendt fuld Erstatning hos Vognens Fører, der først havde bemærket hende 3—4 m foran Vognen. C, der var Indehaver af en ikke ubetydelig Forretning, paa-drog sig Hjernerystelse og forskellige Brud, og Erstatningen fastsattes under Hensyn til, at hun var blevet delvis Invalid (25 pCt.), til 8000 Kr. 233

	Pag.
Erstatning kunde ikke tilkendes en Cyklist, som var kommet til Skade, antagelig ved at blive blæst ind mod en Motorvogns Bagskærm	313
Spørgsmaal om Fastsættelse af Bøden for en Færdselsforseelse i et Tilfælde, hvor det drejede sig om en meget velhavende Mand	367
En Motorfører T, der under Overhaling — med en Fart af 35—40 km — af en anden Vogn var kommet helt over i venstre Side af Kørebanen paa Englandsvej, paakørte og dræbte her en Cyklist C, som fra en Sidevej til højre kørte ind paa Englandsvej for i en stor Bue at svinge til venstre ad denne. T, der havde set C i en Afstand af ca. 18 m midt paa Englandsvej, men ikke havde bremset i Tide og ikke var svinget til Siden, blev foruden for Overtrædelse af Motor- og Færdselslov anset efter Strfl. § 241 og frakendt Førerretten i 1 Aar. — Skønt der ikke var nedlagt nogen Erstatningspaa-stand, udtaltes det, at der ikke fandtes tilstrækkeligt Grundlag for Regres i Hh. t. Motorlovens § 39 Stk. 7	401
En Motorcyklist C væltede en Nat med en Fart af ca. 40 km/Time i et Vejsving paa Grund af Isslag, og idet han sammen med Cyklen og dennes Ejer E, der havde siddet bagpaa, kurede hen ad Vejen, stødte de ca. 40 m længere fremme — omtrent i Vejbanens Midte — sammen med en modgaaende Motorvogn, der kørte med en Fart af ca. 30 km/Time. Ved Sammenstødet kom E saaledes til Skade, at det ene Ben maatte ampu-teres, og han blev 70 pCt. Invalid. Det fandtes hverken godtgjort, at C ikke kunde have undgaaet Væltningen, eller at Motorvognens Fører ikke kunde have afværget Skaden ved fornøden Agtpaaagivenhed, og idet E's samlede Skade for tabt Arbejdsfortjeneste og Invaliditet samt Lidelse m. v. ansattes til 24.000 Kr., tilkendtes der E halv Erstatning i Hh. t. Motorlovens § 38, 4. Stk.	507
Badeanstalter.	
I Anledning af at Anlæg af den nye ydre Strandvej afskar den E tilhørende Ejendom i Skovshoved fra dens hidtidige Forbindelse med Havet, paastod E sig tilkendt Erstatning hos Københavns Amtsraad dels for Nedgang i Husets Udlejningsværdi, dels for Nedlæggelse af en Badeanstalt, der i en lang Aarrække havde været drevet ud for Ejendommen, dels endelig for Materialerne til Badeanstalten, hvis Salgsværdi kun var en Brøkdel af Anskaffelsesprisen. Amtsraadet frifandtes, idet det særlig bemærkedes, at der ikke var givet Tilladelse til Anbringelse af Badeanstalt, en Tilladelse som i Almindelighed kun meddeles »indtil videre«. (D i s s e n s)	116

Bagerier og Konditorier.

En Bager, der i Henhold til den ham efter Næringsloven tilkom-mende Ret ogsaa tilvirkede og forhandlede Konditorvarer,

fandtes berettiget til at betegne sin Forretning som Bageri og Konditori, hvilken Betegnelse gennem en lang Aarrække i stort Omfang havde været anvendt paa saadanne Forretninger, uden at der fra nogen Side var skredet ind herimod. (Dissens) 119

Bedrageri.

To Tiltalte straffet efter Strfl. § 285, jfr. § 279 for systematisk i en Række af Tilfælde under urigtige Anbringender at have formaaet Personer til at tegne Forsikringer, uden Hensyn til om de paagældende havde Brug derfor og om det af de Tiltalte repræsenterede Forsikringsselskab fik gyldigt Krav mod de forsikrede 316

En Tiltalt frifundet for Tiltale for Bedrageri 360

En Tiltalt, som havde været Kontorchef ved et Ugeblads Annonceafdeling og lønnet med Provision af Bladets Annoncebruttoindtægt, anset med Fængsel i 6 Maaneder for Bedrageri efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, ved i et stort Antal Tilfælde at have formaaet Bladet til at udbetale sig Provision paa underskrevne Slutsedler fra angivne Annoncører, som ikke i Virkeligheden havde tegnet de opførte Annoncer eller bundet sig til at aftage dem, men som forventedes i Fremtiden at ville tegne Annoncer.

Nogle af Tiltalte antagne Underagenter, der gennem Tiltalte havde faaet udbetalt Provision paa Grundlag af Slutsedler af den ovenfor angivne Art — benævnt »for Regning Slutsedler« — blev frifundet for den mod dem rejste Tiltale, da det ikke kunde forkastes, at de ikke havde været vidende om, at Tiltalte ikke havde Bladets Bestyrelses Sanktion til forskudsvis at anvise Udbetalinger med de nævnte »for Regning-Slutsedler« som eneste Grundlag 579

Befordring.

Under Befordring med en Vognmand V's Lastautomobil af to Hopper fra Astrup til Seinhusgaard fik den ene Hoppe Kraniebrud, uden at det kunde oplyses, hvorledes Ulykken var sket. Der var hos V kun bestilt Transport af een Hest, men Chaufføren C gik ind paa at medtage begge Hopperne. Indladningen skete under Medvirken af Ejerens Folk, uden at der fra deres Side blev stillet noget Krav m. H. t., hvorledes Transporten skulde foregaa. Der skønnedes ikke efter C's Forklaring, som maatte lægges til Grund, at kunne lægges ham noget, og der fandtes herefter ikke Grundlag for at paalægge V Ansvar for Uheldet 602

Betinget Dom.

En Tiltalt idømt (betinget) Straf i Medfør af Strfl. § 244 III, jfr. § 244 I 371

Beværtning.

Pag.

I 1934 blev Fru B antaget som Bestyrer af Fru A's Restauration i Mariager, uopsigelig til 1944, saafremt B drev Virksomheden paa sædvanlig og tilbørlig Maade i Ovsst. m. Lovens eller Politiets Forskrifter. Efter at der et Par Gange havde været foretaget Politiumundersøgelser angaaende Restaurationens Drift, anmodede A den 16. April 1936 Bevillingsnavnet om at ophæve Forpagtningskontrakten og fratage B Tilladelsen til at drive Forretningen, og efter Indstilling fra Politiet om at Bestyrertilladelsen tilbagetoges »under Hensyn til den ulovlige og højst uheldige Maade, hvorpaa Caféen drives«, ophævede Nævnet Tilladelsen i Hh. t. Beværterlovens § 7. Antaget, at B ikke i denne Anledning kunde kræve Erstatning af A 33

Blodtypebestemmelser.

Den 3. Marts 1930 fødte M et Barn, der kunde være avlet i Tiden 8. Maj—10. Juli 1929. F erkendte i Overensstemmelse med M's Forklaring at have haft Samleje med M den 13. Maj 1929. Det var ikke oplyst, at M i Avlingstiden havde haft Samleje med andre, hvad hun benægtede. F's Faderskab viste sig at være uforenelig med MN-Systemet, dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) N₂ Egenskab. Ifølge Retslægeraadets Erklæring var F's Faderskab ganske overordentlig usandsynlig, naar Resultatet af Blodprøven kombineredes med den Omstændighed, at Samlejet havde fundet Sted i Yderkanten af Avlingstiden. F kendtes pligtig til at alimentere til M og hendes Barn. (D i s s e n s) .. 525

M fødte den 6. Nov. 1935 et Barn B, der kunde være avlet i Tiden noget før Midten af Jan. til noget før Midten af Marts. M's fraseparerede Mand F hævdede — modsat M — at han ikke havde haft Samleje med M i Avlingstiden, men vel noget før og efter denne. F's Faderskab viste sig at være uforeneligt med MN-Systemet, dog med Forbehold m. H. t. Forekomsten af en N₂-Egenskab, som det trods Anvendelsen af særlige Reagenser ikke var lykkedes at paavise Antydning af hos M eller B, hvorfor den væsentlig teoretiske Fejlmulighed af Retsmedicinsk Institut betegnedes som yderligere diminutiv. M hævdede i Avlingstiden kun at have haft Samleje med F, men turde ikke bestride, at Samleje med en angiven Tredjemand havde fundet Sted i Jan. 1935. Herefter kunde F ikke anses for Fader til B. (D i s s e n s) 688

Borgerlige Rettigheder.

En Tiltalt, der for Manddrab ansaas med Fængsel i 16 Aar, frakendt borgerlige Rettigheder for bestandig 548

Brandstiftelse.

En Tiltalt, der havde tilstaaet sig skyldig i Brandstiftelse og havde afsonet den ham ved Underrettsdom herfor idømte Straf,

begærede efter at en anden havde tilstaaet sig skyldig i det Tiltalte paasigtede Forhold, Anke af Dommen, idet han paastod sig irifundet. Ved Landsrettens Dom blev Underrettsdommen imidlertid stadfæstet. Højesteret stadfæstede Landsrettsdommen, dog med Dissens 433

Bygningsforhold.

En Arkitekt A havde efter Anmodning af Ejeren E af en Parcel i Sundbyøster, der ifølge Servitutpaalæg ikke maatte bebygges med Kælderbeboelse, tegnet et Hus med Kælderbeboelse. Foruden til Bygningskommissionen indsendte A Tegning med Andragende om Byggetilladelse til Københavns Magistrat, der havde Paataleret m. H. t. Servituten. Efter at Svar paa Ansøgningerne var fremkommet, blev Huset opført, men det viste sig nu, at A havde misforstaaet Svaret, idet Magistraten ikke havde givet Dispensation m. H. t. Servituten, men forlangte den respekteret. Da det imidlertid efter det foreliggende ikke kunde lægges A til Last, at han havde ment, at Autoriteterne havde givet Samtykke til Kælderbeboelsen, kunde E ikke gøre Ansvar gældende mod A 111

To Muremestre M, der havde haft Opførelsen af en Villa i Entreprise, fandtes i Forening med Villaens Arkitekt A ansvarlige for et ca. 1½ Aar senere konstateret Svampeangreb, som antoges at skyldes, at Gulvene var lagt, før Indskudsleret var tilstrækkelig tørt 485

Københavns Magistrat (M), der havde nægtet at fremme et Andragende om Byggetilladelse for en tre Etagers Bygning ved en Vej i Utterslev, fordi den fornødne Dispensation fra § 6 i Bygningsreglementet for de indlemmede Distrikter efter M's Mening ikke burde gives af byplanmæssige Grunde, blev dømt til at fremme Andragendet og kendt uberettiget til at afslaa det med Støtte i nævnte § 6, idet denne Bestemmelse vedrører Bebyggelse af Grunde, der ikke ligger ved en af det Offentlige godkendt Vej og den omhandlede Vej var anerkendt af Brønshøj-Rødovre Sogneraad i 1897 alene med Paalæg af nogle Servitutter om villamæssig Bebyggelse, der var bortfaldet i 1927. (D i s s e n s) 555

S, der til K havde solgt et Hus, endnu forinden dette var færdigbygget, fandtes at være ansvarlig overfor K for Bygningsmangler, hidrørende fra Fejl begaaet af de af S antagne Haandværkere, herunder ogsaa for Svampeskade, opstaaet som Følge af Anvendelse af for vaadt Indskudsler. Erstatningen for Skaden fastsattes skønsmæssigt. (D i s s e n s) 610

To Muremestre A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud om Udførelse af et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om

- Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen og medunderskrives af A, men uden Rettigheder eller Forpligtelser for A i deres indbyrdes Forhold. Da A ikke havde givet L, som i Tiden indtil Okt. 1937 havde leveret en Mængde Byggematerialer, navnlig til Lyngbyvejen, en klar Meddelelse om, at han ikke vilde hæfte for Leverancer til de Foretagender, der hidtil havde været fælles, maatte han hæfte overfor L, som havde været i god Tro m. H. t. A's Hæftelse 739
- To Muremestre A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud om Udførelse af et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen og underskrives af A. Denne, som personlig den 22. Febr. 1937 havde bestilt Hovedparten af Materialerne til Byggeforetagendet hos L, gav ikke L Meddelelse om, at han ansaa sig frigjort for sin Forpligtelse, men udtalte — som det maa antages — ved en Sammenkomst i Begyndelsen af Maj, at der var foretaget visse praktiske Ændringer angaaende Fordelingen af Arbejdet mellem ham og B, hvilket foranledigede L til fra dette Tidspunkt at stille Fakturaerne til B. Idet det ikke fandtes godtgjort, at L havde givet Afkald paa noget Krav overfor A, blev A dømt til at betale de leverede Materialer 742
- Bøder.**
- Spørgsmaal om Fastsættelse af Bøden for en Færdselsforseelse i et Tilfælde, hvor det drejede sig om en meget velhavende Mand 367
- Børn.**
- En Dreng D paa ca. 3½ Aar, der af sin Moder en Majdag ved 18-Tiden havde faaet Lov til en kort Tid at lege i en Grusdyngge paa Fortovet til den endnu ikke anlagte Himmerlandsgade i Aalborg, faldt i en utildækket Kalkgrav, som fandtes paa en Grund ved Gaden tæt ved en Nybygning. Som Følge af Ulykken mistede D Synet paa begge Øjne. Den Muremester, der havde ladet Kalkgraven indrette, blev dømt til at betale 20.000 Kr. i Erstatning, da det fandtes uforvarsligt, at hans Folk havde ladet Kalkgraven henligge utildækket saa nær ved Fortovet, efter at de havde forladt Byggepladsen. Moderens Forhold fandtes ikke at kunne begrunde en Nedsættelse af Erstatningen. (D i s s e n s) 180

Cykler.	Pag.
En Cyklist C havde i Blæst stillet sin Cykel i Farimagsgade, saaledes at Pedalen støttede mod Kantstenen, medens Stellet støttede mod en Lygtepæl. Cyklen, der havde en tung Mappe paa Styret, væltede lige foran en forbi kørende Cyklist, der som Følge heraf væltede og kom til Skade. Da Cyklens Anbringelsesmaade ikke skønnedes uforsvarlig, fandtes C ikke erstatningspligtig. (D i s s e n s)	397
 Dokumenter.	
Under et Søgemaal for Krænkelser af et Patent fremsatte Sagsøgte I Begæring om, at Sagsøgeren S, som alt havde fremlagt et Udtog af Korrespondancen med Patentkommissionen angaaende Patentet, skulde fremlægge hele Korrespondancen. S vægrede sig herved under Henvisning til, at alt, hvad der havde Interesse for Sagen, var fremlagt, og at det ikke fremlagte indeholdt Hemmeligheder. Da I ikke nærmere havde angivet, hvilke Oplysninger der yderligere skulde kunne tilvejebringes, og da de efter I's Begæring udmeldte Skønmænd ikke endnu havde haft Lejlighed til at gennemgaa de tilgængelige Oplysninger, fandt Retten ikke Grund til for Tiden at tage Begæringen til Følge	19
 Dokumentfalsk.	
En Tiltalt anset efter Strfl. § 172, Stk. 1 og 2, jfr. § 171 med Fængsel i 8 Maaneder	99
En Tiltalt anset med Fængsel efter Strfl. § 172, Stk. 2, jfr. § 171 Stk. 1 og § 173	345
 Dyrplageri.	
Anvendelse af Æglægningsbure af Traadnet med til hver Høne et Bur med en Bundflade af 36 × 44½ cm og en Højde fortil af 47 cm og bagtil af 40 cm samt med Bund af Traadnet med en Maskevidde af 2 cm og en Traadtykkelse af 2 mm og med Æde- og Drikkekummer ud for hvert Bur fandtes ikke at kunne betegnes som uforsvarlig, hvorved bl. a. bemærkedes, at der ikke forelaa nærmere Oplysninger om paaviste Ulemper for Hønsene, der ved Politiets Eftersyn ikke saa ud til at være syge eller daarlige. (D i s s e n s)	237
 Ejendomsret.	
Et Par Importfirmaer benyttede ved Salg af udenlandsk Korn den Fremgangsmaade, at de gav deres Købere Meddelelse, naar Varerne fremkom og blev losset til en Tredjemands Silo med Opfordring til Køberne om i Løbet af otte Dage at aftage Kornet. Skete dette ikke, betalte Køberne, som stadig var berettigede til paa Anfordring at faa Kornet udleveret, Lagerleje. Aftoges Kornet ikke inden rimelig Tid, debiteredes	

	Pag.
Købesummen Køberne, som derefter forrentede den. Antaget at de saaledes solgte, i Silo oplagrede Partier Korn i Henseende til Beregning af Afgift efter § 4 i Lov Nr. 222 af 3. Aug. 1935 om en Kornordning maatte henregnes til vedkommende Kunders Beholdninger. (D i s s e n s).....	229
En Kreaturhandler, der til en Gaardejer havde solgt bl. a. 4 Køer med sædvanligt Ejendomsforbehold, blev anset for Selvtægt, fordi han, efter at Gaarden var overtaget til brugeligt Pant, egenmægtig havde taget Køerne tilbage. Da det maatte antages, at han kun var Ejer af tre af de af ham fjernede Køer, dømtes han til at betale den fjerde Kos Værdi foruden det Beløb der var afdraget paa Købekontrakterne	409
En Maskinfabrik solgte i 1935 med sædvanlig Ejendomsforbehold en Piske- og Røremaskine med indlagt Motor til en Bager, som anbragte den løst i sin Bageribygning, hvor den under Brugen ved en Stikkontakt sættes i Forbindelse med Ejendommens elektriske Anlæg. Anbringelsen antoges ikke at have en saadan Karakter, at den kunde omfattes af T.L. § 38. Det bemærkedes bl. a., at Maskinen, der ikke blot anvendtes i Bagerier, ikke var fagmæssig nødvendig og hørte til de Redskaber og Maskiner, som ikke sædvanlig installeres af Ejeren, men anskaffes af Lejeren, hvis han ønsker at anvende dem	473
En Frugtavlerforening F havde Overenskomst med et Aktieselskab S om Køb af Vragfrugt fra F's Medlemmer til Tilvirkning af Æblemostkoncentrat. Ifølge Overenskomsten fik F Medejendomsret for 40 pCt. til det Koncentrat, som udvandt af de af Medlemmerne leverede Æbler, S købte ogsaa Frugt fra andre samt færdigt Koncentrat, der opblandedes med det af S selv producerede. Ved S's Konkurs statueredes det, at F's saakaldte Ejendomsret til 40 pCt. ikke var gyldig i Forholdet til S's Kreditorer	660

Eksekution.

Den i Aktieselskabslovens § 65 givne Regel om Anvendelse af K. L. Kap. 4 i insolvente Aktieselskabers Likvidationsboer fandtes ikke at kunne begrænses til det Tilfælde, hvor Handelsministeren har udnævnt Likvidator. Et hos et Aktieselskab den 31. Jan. 1938 foretaget Udlæg fandtes herefter ifølge K. L. § 23, 2. Stk. bortfaldet ved den endelige Vedtagelse af Selskabets Likvidation den 9. Febr., i hvilken Henseende det ikke havde været nødvendigt at anlægge Afkræftelses-søgsmaal	439
--	-----

Ekspropriation.

Om Afgivelse af Jord til Digerne paa Falster, jfr. Lov Nr. 69 af 23. Marts 1873, blev der i 1873 indgaaet et Forlig, hvor-

- efter Arealet til selve Diget skulde »afstaas« til Digelaget for 15 Rdl. pr. Td. Land, medens et 12 Alen bredt Bælte indenfor Diget skulde »aflægges« og i Forening med Fyldgravene, der skulde tilbageleveres Lodsejerne, godtgøres med 5 Rdl. pr. Td. Land og »henlægges til eventuel Afbenyttelse som Vej«. Antaget, at Ejendomsretten til det 12 Alen brede Bælte var forblevet hos Lodsejerne, men at der tilkom Digelaget en iri Færdselsret paa Bæltet. (D i s s e n s) 35
- Elektriske Anlæg.**
Et Andels-Elektricitetsanlæg E stillede som Betingelse for at optage som Andelshaver en Gaardejer, der havde købt en Gaard efter en Tvangsauktion, at han overtog en Del af den tidligere Ejers Gæld til E, hidrørende fra Installation. Hertil ansaa E for uberettiget. (D i s s e n s) 195
- Entreprise.**
To Murermestre M, der havde haft Opførelsen af en Villa i Entreprise, fandtes i Forening med Villaens Arkitekt A ansvarlige for et ca. 1½ Aar senere konstateret Svampeangreb, som antoges at skyldes, at Gulvene var lagt, før Indskudsleret var tilstrækkelig tørt 486
- En Sag om hvorvidt et Bygningsarbejde var kontraktmæssigt dels med Hensyn til et Ovenlys, dels med Hensyn til et Betongulv, som i Kontrakten var garanteret fuldstændig støvrit.. 599
- S, der til K havde solgt et Hus, endnu forinden dette var færdigbygget, fandtes at være ansvarlig overfor K for Bygningsmangler, hidrørende fra Fejl begaaet af de af S antagne Haandværkere, herunder ogsaa for Svampeskade, opstaaet som Følge af Anvendelse af for vaadt Indskudsler. Erstatningen for Skaden fastsattes skønsmæssigt. (D i s s e n s)..... 610
- Erstatning.**
Ejeren af en Ejendom i Randers, opført ca. 1860, blev anset erstatningspligtig i Anledning af at et Stykke paa 5 m af en Gesims faldt ned og ramte en 50-aarig Kvinde K, idet et Eftersyn af den noget »udbulede« Gesims — som ikke var foretaget — maatte antages at ville have ført til Opdagelse af dens mangelfulde Tilstand. K, der var gift med en Arbejdsmand, fik ved Ulykkestilfældet en kraftig Læsion af Hoved og Rygsøjle, og der udviklede sig Atrofi af begge Hænders Muskler samt Parese af højre Ben. Idet den forefundne Invaliditet antoges til dels at skyldes en ældre Lidelse, ansatte Direktoratet for Ulykkesforsikring den Invaliditet, hvoraf Erstatningen vilde være at beregne, til 40 pCt., og der tilkendtes K en Erstatning paa 8000 Kr. 25
- En Dreng D paa ca. 3½ Aar, der af sin Moder en Majdag ved 18-Tiden havde faaet Lov til en kort Tid at lege i en Grus-

- dyngte paa Fortovet til den endnu ikke anlagte Himmerlands-
gade i Aalborg, faldt i en utildækket Kalkgrav, som fandtes
paa en Grund ved Gaden tæt ved en Nybygning. Som Følge
af Ulykken mistede D Synet paa begge Øjne. Den Murer-
mester, der havde ladet Kalkgraven indrette, blev dømt til at
betale 20.000 Kr. i Erstatning, da det fandtes uforsvarligt, at
hans Folk havde ladet Kalkgraven henligge utildækket saa
nær ved Fortovet, efter at de havde forladt Byggepladsen.
Moderens Forhold fandtes ikke at kunne begrunde en Ned-
sættelse af Erstatningen. (D i s s e n s) 180
- En Cyklist C havde i Blæst stillet sin Cykel i Farimagsgade,
saaledes at Pedalen støttede mod Kantstenen, medens Stellet
støttede mod en Lygtepæl. Cyklen, der havde en tung Mappe
paa Styret, væltede lige foran en forbi kørende Cyklist, der
som Følge heraf væltede og kom til Skade. Da Cyklens An-
bringelsesmaade ikke skønnedes uforsvarlig, fandtes C ikke
erstatningspligtig. (D i s s e n s) 397
- En Læge L foretog under fuldstændig Bedøvelse Udtrækning
af Fru P's 22 Tænder. Kort efter at have forladt L fik Fru P
Hoste, og efter at hun i ca. 1 Maaned var behandlet af en
anden Læge for Bronchitis, konstateredes det, at en Tand
var gledet ned i Lungen, hvor den havde foraarsaget Lunge-
gangræn, der kort efter medførte Fru P's Død. L, som
havde udført Bedøvelsen og Tandudtrækningen alene med
Assistance af en Husassistent og ikke ført nogen Kontrol ved
Optælling af de udtrukne Tænder eller holdt sig underrettet
om Fru P's Tilstand efter Behandlingen, antoges at være
ansvarlig for Dødsfaldet. — Under Hensyn til, at Fru P i
særlig Grad havde bidraget til Familiens Forsørgelse, og at
Gaardejer P var svagelig, dømtes L til at betale P 6000 Kr.
i Hh. t. Ikrafttrædelseslov af 15. April 1930 § 15 foruden Er-
statning for positive Udgifter ved Dødsfaldet. (D i s s e n s) ... 404
- Under Befordring med en Vognmand V's Lastautomobil af to
Hopper fra Astrup til Seinhusgaard fik den ene Hoppe Kranie-
brud, uden at det kunde oplyses, hvorledes Ulykken var sket.
Der var hos V kun bestilt Transport af een Hest, men Chauff-
føren C gik ind paa at medtage begge Hopperne. Indladningen
skete under Medvirken af Ejerens Folk, uden at der fra deres
Side blev stillet noget Krav m. H. t., hvorledes Transporten
skulde foregaa. Der skønnedes ikke efter C's Forklaring, som
maatte lægges til Grund, at kunne bebrejdes ham noget, og
der fandtes herefter ikke Grundlag for at paalægge V Ansvar
for Uheldet 602
- Medens den hos Firmaet A ansatte Montør M, der skulde be-
lægge Gulvet i en Butik med Gummifliser, var i Færd med
at bestryge Gulvet med den Lim — Solution — hvormed Fli-

serne skulde fastklæbes, skete der en Eksplosion ved at Ilden i Butikkens Kakkellovn antændte Dampene fra Solutionen. Saa-vel M, der havde fyret op i Kakkellovnen, skønt han var kendt med Solutionsdampenes Brandfarlighed, som A, der ikke havde givet M nogen Instruktion om de Forholdsregler, han skulde iagttage under Arbejdet, skønt Leverandøren af Solutionen havde tilskrevet A om Iagttagelse af Forsigtighedsregler, blev anset erstatningspligtige overfor det Brandforsikrings-selskab, der havde erstattet Skaden ved Eksplosionen, og der fandtes ikke at være Grund til at bringe Bestemmelsen i F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., til Anvendelse..... 695

Faderskab.

M fødte den 6. Nov. 1935 et Barn B, der kunde være avlet i Tiden noget før Midten af Jan. til noget før Midten af Marts. M's fraseparerede Mand F hævdede — modsat M — at han ikke havde haft Samleje med M i Avlingstiden, men vel noget før og efter denne. F's Faderskab viste sig at være uforeneligt med MN-Systemet, dog med Forbehold m. H. t. Forekomsten af en N₂-Egenskab, som det trods Anvendelsen af særlige Reagenser ikke var lykkedes at paavise Antydning af hos M eller B, hvorfor den væsentlig teoretiske Fejlmulighed af Retsmedicinsk Institut betegnedes som yderligere diminutiv. M hævdede i Avlingstiden kun at have haft Samleje med F, men turde ikke bestride, at Samleje med en angiven Tredjemand havde fundet Sted i Jan. 1935. Herefter kunde F ikke anses for Fader til B. (D i s s e n s) 688

Falsk Forklaring.

Se under Mened.

Fiskeri.

Anordning Nr. 230 af 29. Juni 1933 om Frednings- og Ordensbestemmelser for Fiskeriet i de til Danmark og Sverige grænsende Farvande antoges ogsaa udenfor Søterritoriet bindende for en dansk Fisker 52

Fogder.

En til 6000 Kr. vurderet Ejendom blev for Amtsstueskatter for April Termin 1935 bortsolgt ved Tvangsauktion i Jan. 1937 for 550 Kr. til Kassereren K for den Grundejerforening, hvoraf Ejendommen var tvungent Medlem, idet et af Fogden F til den af Amtstuen A opgivne Ejer E udsendt Underretning var returneret af Postvæsenet med Paategning »flyttet, hvorhen vides ikke«, Auktionen blev ophævet paa Grund af manglende særskilt Underretning, jfr. Rpl. § 561, idet F navnlig fandtes at burde have henvendt sig dels skriftlig til Folkeregistret, dels til A — hvortil han havde særlig Opfordring, da han vidste, at

Pag.

senere Terminer var betalt — hvilket vilde have bragt F den manglende Adresse. Udtalt, at A burde have givet F Meddelelse om den nye Adresse, som A ved senere Indbetaling var kommet i Besiddelse af, og at det ikke havde været stemmende med K's Stilling som Kasserer at forskaffe sig en betydelig Fordel paa et Medlems Bekostning ved ikke at søge Forholdene nærmere oplyst 500

Forbud.

Udtalt m. H. t. en Assurandør A, som i en Aarrække havde bestyret et Agentur for et Forsikringsselskab S, at det ogsaa uden Vedtagelse paahvilede A i et vist Tidsrum efter hans Fratrædelse at undlade paa egen Foranledning og i egen Interesse at gøre Indgreb i Selskabets Forsikringer, i hvert Fald forsaavidt han for Tegningen havde oppebaaret Provision for disse. At S havde modtaget tre Udmeldelser fra samme Forsikringstager som, da han havde erfaret, at A var iratraadt som Agent for S, af egen Drift havde anmodet om Overflytning til et andet Selskab, som A havde overtaget Repræsentationen for, antoges ikke at have berettiget S til overfor A at nedlægge Forbud imod, at han fremskaffede Opsigelser af S's løbende Forsikringer 712

Foreninger.

Skønt det i Vedtægterne for en Gødnings-Indkøbsforening F var bestemt, at enhver der modtog Gødning fra F indtraadte som Medlem, fandtes det ikke godtgjort, at en Kroejerske K, som ikke havde indmeldt sig i F, men som flere Gange havde købt mindre Partier Gødning i F og ogsaa enkelte Gange før 1925 maatte antages at have modtaget Overskud fra F paa den Maade, at det var iradraget i hendes Gæld, var blevet Medlem af F. Efter det oplyste havde F ogsaa solgt Gødning til Ikke-Medlemmer, og K benægtede at have modtaget F's Vedtægter, ligesom hun allerede i 1925 efter Formandens Forklaring bestemt havde bestridt at være Medlem af F.... 154

Forfatterret.

Et i 1935 af T udgivet Turistkort over Bornholm fandtes i det store og hele at fremtræde som et saa selvstændigt Arbejde, at det ikke kunde anses som en Efterligning af et i 1933 af en Korttegner K udarbejdet Turistkort, selv om T i begrænset Omfang havde benyttet K's Kort, og Kortene, der var i samme Maalestok, havde betydelig Lighed i Udseende og Udstyr.... 85

En Forlagsboghandler lod i 1933, forinden den reviderede Bernerkonvention af 2. Juni 1928 ved kgl. Anordning af 12. Sept. 1933 blev sat i Kraft for Danmark, trykke nye Udgaver af et Par af Jules Vernes Romaner, nemlig dels en »8. Udgave

1933«, dels en »9. Udgave 1934«. I 1934 lod han, i Ovsst. m. sin oprindelige Plan, Restpartiet af »8. Udgave 1933« — der for største Delen var benyttet som Aarsgave til Abonnenterne paa et Børneblad — forsyne med nye Titelblade, lydende paa »9. Udgave 1934« og overførte dem til 9. Udgave, der forhandlede gennem Bogladerne. I Hh. t. Forfatterlovens § 37, 2. Stk. ansaas 9. Udgave for lovlig ogsaa forsaavidt angik de saaledes overførte Eksemplarer. (D i s s e n s)..... 122

Forlig.

Et Forlig, der gik ud paa, at Sagen skulde afgøres ved et efterfølgende Skøn, var ikke bindende efter at den ene Part havde ladet Skønnet afholde uden behørigt Varsel til Modparten og derefter havde opstillet uhjemlede Betingelser for at gaa med til et nyt Skøn 21

Forsikring.

En Forsikring mod Angreb af »Hussvamp (merulius lacrymans)« antoges kun at dække mod Skade af den saakaldte ægte Hussvamp (merulius lacrymans) og ikke mod Angreb af Tømmer-svampen (paxillus acheruntius). (D i s s e n s)..... 40

Et Brandforsikringsselskab S vægrede sig ved at udbetale fuld Erstatning for Brandskade paa en Bygning under Henvi-sning til, at det i Forsikringsbegæringen var angivet, at Bygningen var »grundmuret«, medens Forsikringsstedet i Virkeligheden var sammenbygget af tre Bestanddele med aaben Forbin-delse: en af Grundmur opført Villabygning, en Mellembygning, opført af ½ Stens Mur med udvendig Træbeklædning og As-faltpaptag, samt en Trægarage med Paptag. Antaget, at For-sikringstageren efter alt foreliggende, bl. a. Agentens Med-virken ved Forsikringsbegæringens Udfærdigelse, selv om hans fornævnte Besvarelse maatte have været urigtig, for-saavidt angik Mellembygningen, ikke burde have været klar herover, og S dømtes derfor i Medfør af F. A. L. § 5 til at erstatte Brandskaden 217

N livsforsikrede i 1922 sin Datter i et tysk Selskab ved Ind-betaling en Gang for alle af 7000 Mark, hvilket Beløb anførtes i Policen. Ved en Fejltagelse kom Forsikringssummen i Policen til at lyde paa 10.000 Kr. i Stedet for paa 10.000 Mark, idet i den trykte Tekst »Kroner« ikke blev rettet til »Mark«. Antaget, at det paa Grund af Markens allerede i 1922 forsvindende Værdi maatte staa klart, at det var en Fejltagelse, at Forsikringssummen var angivet som Kroner, og Udbeta-ling kunde derfor ikke kræves i Kroner, ikke heller af et Sel-skab, som havde faaet Haandpant i og delvis Transport paa Policen 419

- Pag.
- Et Forsikringsselskab, i hvilket Ejeren E havde tegnet en Svampesforsikring, dækkede efter Overenskomst med E $\frac{3}{4}$ af de ved Svampeangrebet nødvendiggjorte Reparationsudgifter og søgte derefter M og A til Erstatning, men Erstatningspligten fandtes at burde bortfalde i Medfør af F. A. L. § 25. Derimod blev de dømt til at erstatte E hans Udgifter ved Reparationen. (Dissens) 486
- Grundsætningen i F. A. L. § 25, 2. Pkt. antoges anvendelig paa et af Stats-Brandforsikringsfonden i Anledning af en Brandskade paa et i Fonden forsikret Postautomobil rejst Regreskrav, og da Ansvarret mod Sagsøgte alene kunde bygges paa D. L. 3—19—2, fandtes Erstatningspligten at burde bortfalde. (Dissens) 521
- Under Udførelse af sit Hverv som Kusk hos en Mejeriejer M paakørte og dræbte P en Kone. P havde tegnet en Ansvarsforsikring mod det Ansvar, han maatte kunne ifalde »ved Driften af Vognmandsforretning samt ved Landbrug«, medens M havde en Ansvarsforsikring, som omfattede hans Virksomhed som Mejeriejer. Antaget at P's Ansvarsforsikring ikke omfattede den heromhandlede Skade, der helt maatte bæres af M's Ansvarsforsikring 545
- Medens den hos Firmaet A ansatte Montør M, der skulde belægge Gulvet i en Butik med Gummifliser, var i Færd med at bestryge Gulvet med den Lim — Solution — hvormed Fliserne skulde fastklæbes, skete der en Eksplosion ved at Ilden i Butikkens Kakkellovn antændte Dampene fra Solutionen. Saa-vel M, der havde fyret op i Kakkellovnen, skønt han var kendt med Solutionsdampenes Brandfarlighed, som A, der ikke havde givet M nogen Instruktion om de Forholdsregler, han skulde iagttage under Arbejdet, skønt Leverandøren af Solutionen havde tilskrevet A om lagttagelse af Forsigtighedsregler, blev anset erstatningspligtige overfor det Brandforsikringsselskab, der havde erstattet Skaden ved Eksplosionen, og der fandtes ikke at være Grund til at bringe Bestemmelsen i F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., til Anvendelse..... 695
- Udtalt m. H. t. en Assurandør A, som i en Aarrække havde bestyret et Agentur for et Forsikringsselskab S, at det ogsaa uden Vedtagelse paahvilede A i et vist Tidsrum efter hans Fratrædelse at undlade paa egen Foranledning og i egen Interesse at gøre Indgreb i Selskabets Forsikringer, i hvert Fald forsaavidt han for Tegningen havde oppebaaret Provision for disse. At S havde modtaget tre Udmeldelser fra samme Forsikringstager som, da han havde erfaret, at A var fra- traadt som Agent for S, af egen Drift havde anmodet om Overflytning til et andet Selskab, som A havde overtaget Re- præsentationen for, antoges ikke at have berettiget S til overfor

A at nedlægge Forbud imod, at han fremskaffede Opsigelser af S's løbende Forsikringer	712
---	-----

Fremmed Ret.

Den danske Stat (D) optog i 1925 gennem et amerikansk Selskab A et Laan paa 30 Mill. Dollars og senere i 1928 et nyt Laan paa 55 Mill. Dollars. Efter Indholdet af de i Ovsst. m. Laanekontrakterne udstedte Obligationer, navnlig Bestemmelserne om Betalbarhed alene paa Betalingsagentens Hovedkontor i New York og alene i U. S. A.s Guldmønt, antoges D's Forpligtelser efter Obligationerne at være undergivet U. S. A.s Lovgivning, saaledes at ogsaa en Resolution af 5. Juni 1933, hvorefter Betaling i Guld blev forbudt, maatte komme til Anvendelse, hvilket ordre public Hensynet ikke antoges at være til Hinder for.

At D i Anledning af, at A havde overdraget en mindre Del af Laanet til hollandske Banker, havde — for at Obligationerne kunde noteres paa hollandsk Børs — afgivet Erklæringer overfor Fondsbørsbestyrelserne om Indfrielse og Udbetaling af Renter m. v. i Amsterdam (Rotterdam), medførte ikke, at Forpligtelsen efter Obligationerne blev uafhængig af U. S. A.s Lovgivning, og en Udsondring af visse særlige til Holland knyttede Obligationer var iøvrigt umuligt .....

678

Fuldmagt.

L, der med Bistand af sin Sagfører S havde opnaaet et Laan i Kreditforeningen K, gav S Fuldmagt — med Substitutionsret — til at modtage og kvittere for Laanet. S's Søn M, der var Kontormedhjælper hos S og under dennes Sygdom havde forhandlet med L og bl. a. paa dennes Vegne akcepteret K's Laanetilbud, forfalskede Fuldmagten ved at ændre et af Forbogstaverne i S's Navn til sit eget Forbogstav og opnaaede herved mod sin egen Kvittering at faa udbetalt Laanet, som han forbrugte. K ansaas ikke frigjort overfor L ved den skete Udbetaling til M, som ikke af L var befuldmægtiget til at modtage Udbetalingen .....

96

Fængsling.

Stadfæstet en af en Undersøgelseskommission afsagt Fængslingkendelse	119
Kendelse angaaende Fængsling af fire ved en Kommissionsdomstol tiltalte Personer	129

Gaver.

A bestemte — antagelig i 1911 — i en udateret Erklæring, at en Kvinde, til hvem han i mange Aar havde staaet i Forhold, maanedlig saa længe hun levede skulde have udbetalt 75 Kr., og at dette Beløb efter hans Død skulde udbetales af hans Bo.

Pag.

A overholdt Forpligtelsen saalænge han levede, men efter hans Død nægtede Boet at anerkende Forpligtelsen. Antaget, at Erklæringen efter dens Begrundelse og Forudsætninger indeholdt en retsgyldig Forpligtelse, hvis Opiydelse ikke var afhængig af Udstederens Død. (D i s s e n s) 326

Haandværk.

En Grosserer G anmodede et Bogtrykkeri B om et Forslag til en Propaganda-Brochure baade m. H. t. Papir, Trykning, Udstyrelse etc. uden at gøre B bekendt med, at en lignende Henvendelse var rettet til en Række andre Bogtrykkerier. Efter at B's Repræsentant havde haft en Samtale med G, fremsendte B Udkast til Brochuren, og nogle Dage senere efter ny Samtale en ny Omslagstegning. Da B havde haft Føje til at gaa ud fra, at G, som antog et andet Tilbud, havde været paa det rene med, at B paa Grundlag af de førte mundtlige Forhandlinger lod udføre et ikke ubetydeligt Arbejde, derunder Tegnearbejde, som ikke kunde paaregnes udført gratis, fandtes G pligtig til at betale for dette Arbejde 48

En Sag om hvorvidt et Bygningsarbejde var kontraktmæssigt dels med Hensyn til et Ovenlys, dels med Hensyn til et Betonulv, som i Kontrakten var garanteret fuldstændig støvfrit.. 599

Handel.

En Sag om Størrelsen af den Erstatning, der kunde tilkomme en Grosserer for Mangler ved et Parti Makrelfilets i Daaser.. 306

Kreaturerne paa K's Gaard, der var blevet fodret med Fodersirup, blev syge og døde med Undtagelse af tre Kalve, som intet havde faaet af Sirupen. Ifølge sagkyndig Erklæring tydede sidstnævnte Forhold saavel som Sygdomssymptomerne og et med en Rest af Sirupen anstillet Fodringsforsøg paa Forgiftning fra Fodersirupen, muligvis udskilt fra den Tromle, hvori den var leveret. Da det fremkomne ikke gav Grund til at antage, at Sygdommen skyldtes noget paa Gaarden udvist fejlagtigt Forhold, maatte der gaas ud fra, at Sirupen ved Leveringen havde været behæftet med sundhedsfarlige Egenskaber, skønt saadanne ikke var paavist ved kemisk Undersøgelse el. lign., og den Købmand, der havde solgt K Tromlen, leveret direkte fra Banevogn, blev anset ansvarlig for det K ved Kreaturerens Død paaførte Tab. (D i s s e n s) 457

Ikke fundet godtgjort, at der var kommet en endelig Handel i Stand om et Parti Kartoffler 637

Henstandslovgivning.

Efter Lov Nr. 142 af 13. April 1938 om Ændring i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 kommer Bestemmelserne i sidstnævnte Lov om Betalingshenstand til Anvendelse paa de i Lovbekg. Nr.

309 af 1. Dec. 1931 § 5 omhandlede Prioriteter, der henstaar i Ejenommen fra Ejer til Ejer i 5 Aar	631
--	-----

Hospitaler.

Efter at 8 Timers Arbejdsdagen var gennemført paa Sindssygehospitalerne, indførtes den ligeledes af Bestyrelsen for Aandsvageanstalterne (B) med Bemyndigelse af Socialministeriet (M) bl. a. paa Ebberødgaard fra 1. April 1936 at regne. Forsaavidt angik de Funktionærer, for hvilke Arbejdstidsnedsættelsen ikke kunde træde i Kraft straks, lovede B at tage Spørgsmaalet om Ydelser af Overarbejdspenge op til velvillig Behandling. Efter Forhandling med M fik B senere Bemyndigelse til at udbetale til nævnte Formaal indtil 80.000 Kr. Udbetalingen fandt Sted den 12. Dec. 1936. Efter de førte Forhandlinger mellem dels M og B og dels B og Arbejdernes Organisation, antoges en Elev, der havde gjort Overarbejde i Tiden indtil 1. Okt. 1936, at have Krav paa Overarbejdspenge, uanset at han den 1. Nov. var iratraadt sin Plads efter Opsigelse, idet den B af M givne Bemyndigelse naturligt maatte forstaas saaledes, at B benyttede Bemyndigelsen fuldt ud i Ovsst. med sin egen Indstilling, der medtog Eleverne uden Forbehold m. H. t. de opsagte.....

704

Huslejesager.

For Anke af Landsrettens Afgørelser i Sager indankede fra den i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 omhandlede Voldgiftsret gælder de i Retsplejeloven indeholdte Regler om Anke af Landsretsdomme. Landsrettens Dom i en Sag, der i Hh. t. nævnte Lovs § 77 Stk. 7, jfr. Stk. 6, var indanket fra Voldgiftsretten, kunde derfor med Justitsministeriets Tilladelse indankes for Højesteret .....

566

Hævd.

Ejeren (E_1) af en Parcel a, beliggende ved en gammel offentlig Byvej, som paa Grund af nyere Vejanlæg efterhaanden havde mistet sin Betydning som offentlig Færdselsaare, antoges at have Paataleret m. H. t. Færdsel ad denne, som var af Betydning for hans Ejendom.

Ganske afset fra, om Ejeren E_2 af en anden Parcel b, hvorover Byvejen gik, maatte kunne erhverve Hævd over en Del af Vejarealet, der af ham var indtaget til Brug, fandtes han kun at kunne gøre dette paa den i Hævdstiden anvendte Maade, nemlig saaledes at der foregik en Vejforlægning derved, at et nyt nordligere gaaende Vejspor over hans Parcel var stillet til Raadighed for Færdsel i Stedet for det oprindelige Spor. E og senere Ejere af a kendtes derfor færdselsberettiget ad den nævnte Byvej, dog saaledes at E_2 — i Ovsst. m. E_1 's Paastand — fritoges for at holde det oprindelige Spor aabent mod at holde det nye nordligere Spor aabent..

615

Iddæmning.

Pag.

Om Afgivelse af Jord til Digerne paa Falster, jfr. Lov Nr. 69 af 23. Marts 1873, blev der i 1873 indgaaet et Forlig, hvorefter Arealet til selve Diget skulde »afstaas« til Digelaget for 15 Rdl. pr. Td. Land, medens et 12 Alen bredt Bælte indenfor Diget skulde »aflægges« og i Forening med Fyldgravene, der skulde tilbageleveres Lodsejerne, godtgøres med 5 Rdl. pr. Td. Land og »henlægges til eventuel Afbenyttelse som Vej«. Antaget, at Ejendomsretten til det 12 Alen brede Bælte var forblevet hos Lodsejerne, men at der tilkom Digelaget en fri Færdselsret paa Bæltet. (Dissens) 35

I Anledning af at Anlæg af den nye ydre Strandvej afskar den E tilhørende Ejendom i Skovshoved fra dens hidtidige Forbindelse med Havet, paastod E sig tilkendt Erstatning hos Københavns Amtsraad dels for Nedgang i Husets Udlejningsværdi, dels for Nedlæggelse af en Badeanstalt, der i en lang Aarrække havde været drevet ud for Ejendommen, dels endelig for Materialerne til Badeanstalten, hvis Salgsværdi kun var en Brøkdel af Anskaffelsesprisen. Amtsraadet frifandt, idet det særlig bemærkedes, at der ikke var givet Tilladelse til Anbringelse af Badeanstalt, en Tilladelse som i Almindelighed kun meddeles »indtil videre«. (Dissens) 116

I følge Pumpelagets Vedtægter skulde Vandstanden ved Pumpestationen i Kramnitze saa vidt muligt holdes nede paa et angivet Maal under dagligt Vande, »saaledes at der, hvis Vandstanden stiger herover, da skal pumpes med al til Raadighed værende Kraft, Dag og Nat, indtil Vandstanden atter er nede paa de ovenanførte Flodemaal i Pumpekanalen.« Antaget, at Medlemmerne herefter ikke kunde kræve Vandstanden holdt paa lavere Flodemaal end der angivet, selv om dette var muligt ved den størst mulige Udnyttelse af det eksisterende Anlæg, hvilken Forstaaelse ogsaa støttedes ved det iøvrigt foreliggende 392

Interessentskab.

To Murermestre A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud om Udførelse af et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen og medunderskrives af A, men uden Rettigheder eller Forpligtelser for A i deres indbyrdes Forhold. Da A ikke havde givet L, som i Tiden indtil Okt. 1937 havde leveret en Mængde Byggematerialer, navnlig til Lyngbyvejen, en klar Meddelelse om, at han ikke vilde hæfte for Leverancer til de Foretagender, der hidtil havde været fælles,

- maatte han hæfte overfor L, som havde været i god Tro m.
H. t. A's Hæftelse 739
- To Muremestre A og B,** der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet accepteret Tilbud om Udførelse af et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Op-hævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen og underskrives af A. Denne, som personlig den 22. Febr. 1937 havde bestilt Hovedparten af Materialerne til Byggeforetagendet hos L, gav ikke L Meddelelse om, at han ansaa sig frigiort for sin Forpligtelse, men udtalte — som det maa antages — ved en Sammenkomst i Begyndelsen af Maj, at der var foretaget visse praktiske Ændringer angaaende Fordelingen af Arbejdet mellem ham og B, hvilket foranledigede L til fra dette Tidspunkt at stile Fakturaerne til B. Idet det ikke fandtes godtgjort, at L havde givet Aikald paa noget Krav overfor A, blev A dømt til at betale de leverede Materialer 742
- Jagt.**
- Retten til Jagten paa et Gods og Brugen af Skytteboligen var for et Aar med Forudbetaling af Lejen, 6500 Kr., overdraget en Tredjemand T, uden at Tinglysning af Kontrakten havde fundet Sted. Antaget, at denne Ret ikke omfattedes af T. L. § 3, Stk. 1, men en Panthaver, som noget ind i Aaret tog Godset til brugeligt Pant, antoges ikke at have været berettiget til at forbyde T at udøve Jagten, saalænge Spørgsmaalet om Jagtrettens Bortfald ikke var afgjort ved Tvangsauktion. (Dissens) 14
- Kaution.**
- En Bygherre B havde givet en af Hovedentreprenøren H til en Leverandør L udstedt Transport paa en Del af Entreprisummen Paategning om, at han indestod »i alle Tilfælde for Beløbets rettidige Indbetaling, ogsaa i Tilfælde af at Ejendommen maatte blive færdiggjort af andre Haandværkere«. I Hh. t. denne Indestaelse blev B, efter at Huset som Følge af Forsinkelse fra H's Side var blevet færdiggjort af andre Haandværkere, dømt til at betale et L tilkommende Restbeløb, som af denne var tiltransporteret en Bank, idet ingen For-sømmelse kunde lægges L til Last 511

Kirker.

Den oprindelig ved et ministerielt Cirkulære af 1909 indførte og senere ved kgl. An. 24. Juni 1914 ordnede Massebestyrelse under Stiftsovrighederne af Kirketiendemidlerne med særskilte

Pag.

Reservefonds for disse fandtes ikke at kunne anlægges, og idet der savnedes Holdepunkter for at fravige den sædvanlige Ordning, at der ikke tilkommer Interessenter i massebestyrede Midler Andel i de dertil knyttede Reservefonds, kunde en Kirketiende-ejer T ikke kendes lodtagen i den særskilte Reservefond for Stiftets Kirketiendemidler med Ret til ved Afløsning af hans Forpligtelser overfor Kirken eventuelt at faa den til hans Andel i Massen svarende Andel udbetalt.

Da der intet forelaa om, at to rentefri Udlaan af Reservefondens Midler, hvoraaf det ene var sket i Hh. t. Bemyndigelse paa Tillægsbevillingslov, paa uforsvarlig Maade skulde forringe Reservefondens Likviditet, kunde der ikke gives T Medhold i en Paastand om Tilbageførelse til Fonden af det ene, ikke tilbagebetalte, Laan og ej heller i en Paastand om Forrentning af Laanene .....

293

Kloaker.

En Grundejer G i Taastrup, der overfor Sogneraadet S havde givet et »aldeles ubetinget Tilsagn« om sammen med de øvrige interesserede Lodsejere at betale Halvdelen af et paatænkt Kloakanlæg, gjorde efter at Anlægget var sket, gældende, at Forudsætningerne var bristet og fremsatte navnlig en Række Indsigelser mod Udgifternes Beregning. G fandtes pligtig at betale efter den af S foretagne Fordeling, idet han ikke havde godtgjort, at den var urimelig overfor ham. Ej heller antoges G at have Krav paa senere, naar Bebyggelse fandt Sted, at faa Udgifterne tilbagebetalt af de til S indgaaede Kloakbidrag hverken i Hh. t. særligt Forbehold i det afgivne Tilsagn eller paa andet Grundlag .....

106

Kommission.

En Grosserer (G), der efter Anmodning havde besørget nogle dyre Lokaler udlejet for A/S Palace Hotellet (H), forlangte herfor et Vederlag af 3500 Kr., medens H der benægtede, at der var aftalt et saadant Salær, kun vilde give ham 750 Kr., beregnet efter sædvanlig Ejendomsmæglertakst. Det ansaas ikke godtgjort, at et bestemt Salær var aftalt, men G's Forlangende fandtes ikke at kunne tilsidesættes som overdrevent, idet G — der ved de første Forhandlinger om hans Overtagelse af Hvervet havde forlangt 5000 Kr. — efter de med Hvervet forbundne særlige Forhold, Omfanget af hans Arbejde og dettes Resultat maatte være berettiget til et betydeligt Salær.

12

Et Trælastfirma T havde i fast Regning overtaget Eneforhandlingen af Parket-Bøgegulvbrædder for en Fabrik mod en Provision af 6 pCt. af den fikserede Kundepris samt 2½ pCt. Kasserabat for kontant Betaling og saaledes at T skulde staa del credere. Forholdet antoges i Mangel af modstaaende Aftale opsigeligt uden Varsel.

At T, der var opsagt den 23. Jan. til 1. Febr., i den sidste Uge havde foretaget betydelige Salg med lang Leveringstid til gammel Pris, uanset at T havde faaet Meddelelse om, at Priserne vilde blive forhøjede til 1. Febr., gav ikke Fabrikken Krav paa Erstatning.

Spørgsmaal om et Par større Salg var sket før 1. Febr. under saadanne Forhold, at T havde Krav paa Provision. (D i s s e n s) . . . . .

160

Konkurrence.

En Cigariabrikant T, der solgte 96,5 pCt. af sin Fabrikation direkte til Kunderne i Kasser med mindst 25 Stk., reklamerede med, at Salget til private skete »til rene en gros Priser« og anførte ved Siden af sine Priser de »tilsvarende Detailpriser pr. Stk.«, som angaves betydelig højere. Da T's Salgspriser til private og til Videreforhandlere var den samme, og da den anførte Stykpris maatte antages at være den Pris, hvortil hans Cigarer faktisk solgtes af Videreforhandlere ved Styksalg, fandtes Reklameringen ikke vildledende, omend ikke helt klar.

205

Betegnelsen »Storkøbenhavns Radiolaboratorium« antoges let at kunne forveksles med »Storkøbenhavns Radioklub« og Benyttelsen heraf blev derfor e. O. anset for en Overtrædelse af § 9 i Lov-Bek. Nr. 80 af 31. Marts 1937 . . . . .

356

En Handlende havde i et Blad averteret med »November-Salg«, »November-Tilbud« og »Ugens Ekstra-Tilbud«. Dette fandtes ikke stridende mod Konkurrencelovens § 5 Stk. 1 eller dens § 1, jfr. § 2, da Annoncerne ikke kunde antages egnede til at bibringe Publikum den Opfattelse, at der i et bestemt Tidsrum blev solgt Varer til nedsatte Priser fra hans Forretning, og ej heller indeholdt urigtige eller vildledende Angivelser til Paa-virkning af Efterspørgslen. (D i s s e n s) . . . . .

477

Konkurs.

Ifølge Overenskomst om Forretningsforbindelse mellem bl. a. en Købmand D og en Indkøbscentral K skulde den Bonus, der opnaaedes ved K's Indkøb, ved Aarsafslutningen fordeles mellem Medlemmerne og posteres paa deres Konti, men tilhøre K og hæfte for for K's Forpligtelser. Naar et Medlem udtraadte og havde reguleret sit Mellemværende, skulde han dog kunne forvente det paa hans Konto indestaaende Beløb udbetalt; i Tilfælde af et Medlems Konkurs skulde Beløbet tjene til hel eller delvis Dækning af Medlemmets Gæld til K. Efter at D var traadt i Likvidation efter Konkurslovens Regler, fandtes K kun berettiget til Dividende i Boet af sit Tilgodehavende med Fradrag af det for D posterede Bonusbeløb. . . . .

480

En Frugtavleriorening F havde Overenskomst med et Aktieselskab S om Køb af Vragfrugt fra F's Medlemmer til Tilvirkning af Æblemostkoncentrat. Ifølge Overenskomsten fik F

Medejendomsret for 40 pCt. til det Koncentrat, som udvandedes af de af Medlemmerne leverede Æbler, S købte ogsaa Frugt fra andre samt færdigt Koncentrat, der opblandedes med det af S selv producerede. Ved S's Konkurs statueredes det, at F's saakaldte Ejendomsret til 40 pCt. ikke var gyldig i Forholdet til S's Kreditorer 660

Et Selskab S, der producerede Æblemostkoncentrat, gav en Bank B Haandpant i den Del af det oparbejdede Lager, som tilhørte S, og som blev opbevaret i et lejet Lokale, hvor tillige det øvrige Lager af Æblemostkoncentrat opbevaredes. Nøglen til Lagerlokalet blev overgivet B, men S's Folk havde dog faktisk Adgang til Lokalet ved Hjælp af et Sæt Ekstranøgler. Selv om B havde været uvidende herom, antoges der dog ikke skabt et gyldigt Haandpanteforhold, idet B ikke havde ført nogen som helst Kontrol med det paastaede Haandpant og tilstrækkelig Isolering fra andre Partier ikke havde fundet Sted. 662

Kontrakt.

I 1934 blev Fru B antaget som Bestyrer af Fru A's Restauration i Mariager, uopsigelig til 1944, saafremt B drev Virksomheden paa sædvanlig og tilbørlig Maade i Ovsst. m. Lovens eller Politiets Forskrifter. Efter at der et Par Gange havde været foretaget Politiumundersøgelser angaaende Restaurationens Driit, anmodede A den 16. April 1936 Bevillingsnævnet om at ophæve Forpagtningskontrakten og fratage B Tilladelsen til at drive Forretningen, og efter Indstilling fra Politiet om at Bestyrertilladelsen tilbagetoges »under Hensyn til den ulovlige og højst uheldige Maade, hvorpaa Caféen drives«, ophævede Nævnet Tilladelsen i Hh. t. Beværterlovens § 7. Antaget, at B ikke i denne Anledning kunde kræve Erstatning af A 33

En Grosserer G anmodede et Bogtrykkeri B om et Forslag til en Propaganda-Brochure baade m. H. t. Papir, Trykning, Udstyrelse etc. uden at gøre B bekendt med, at en lignende Henvendelse var rettet til en Række andre Bogtrykkerier. Efter at B's Repræsentant havde haft en Samtale med G, fremsendte B Udkast til Brochuren, og nogle Dage senere efter ny Samtale en ny Omslagstegning. Da B havde haft Føje til at gaa ud fra, at G, som antog et andet Tilbud, havde været paa det rene med, at B paa Grundlag af de førte mundtlige Forhandlinger lod udføre et ikke ubetydeligt Arbejde, derunder Tegnearbejde, som ikke kunde paaregnes udført gratis, fandtes G pligtig til at betale for dette Arbejde 48

En Grundejer G i Taastrup, der overfor Sogneraadet S havde givet et »aldeles ubetinget Tilsagn« om sammen med de øvrige interesserede Lodsejere at betale Halvdelen af et paatænkt Kloakanlæg, gjorde efter at Anlægget var sket gældende, at Forudsætningerne var bristet og fremsatte navnlig en Række

	Pag.
Indsigelser mod Udgiiternes Beregning. G fandtes pligtig at betale efter den af S foretagne Fordeling, idet han ikke havde godtgjort, at den var urimelig overfor ham. Ej heller antoges G at have Krav paa senere, naar Bebyggelse fandt Sted, at faa Udgifterne tilbagebetalt af de til S indgaaede Kloakbidrag hverken i Hh. t. særligt Forbehold i det afgivne Tilsagn eller paa andet Grundlag	106
Om Forstaaelsen af Ordet »Affald« i en Kontrakt om Ret til Opgravning, Bearbejdning og Salg af Østersskaller	423
En Sag om Fastsættelse af Erstatning til Indstævnte — der havde paataget sig at udføre Glasslibning for Appellanten — i Anledning af Appellantens Kontraktbrud	708
Ved Overenskomst af Maj 1919 forpligtede de to ansvarlige Indehavere (I) af Firmaet F sig og Firmaet til at udbetale til en af de tidligere Indehavere, den umyndiggjorte U, for hans og Hustru H's Livstid 12½ pCt. af Forretningens aarlige Nettoudbytte, beregnet uden Fradrag af Tantième eller andet Udbytte. Forpligtelsen skulde være uafhængig af, om Forretningen f. Eks. omdannedes til et Aktieselskab. I 1928 stiftede I i Forening med H og en Tredjemand et Aktieselskab A, som overtog en Del af F's Forretninger. Antaget, at H og U's Værge, der bestyrede U's Del af Fællesboet, jfr. Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 52, havde været berettiget til uden Pupilautoriteternes Samtykke at give Afkald paa Udbyttekravet efter Overenskomsten af 1919, forsaavidt angik den til A overførte Del af Forretningen — hvilket Afkald ikke kunde betragtes som en Gave — og at saadant Afkald faktisk var givet paa U's Vegne i Forbindelse med A's Stiftelse, skønt det ikke forelaa udtrykkeligt. (D i s s e n s)	143

Kreditforeninger.

L, der med Bistand af sin Sagfører S havde opnaaet et Laan i Kreditforeningen K, gav S Fuldmagt — med Substitutionsret — til at modtage og kvittere for Laanet. S's Søn M, der var Kontormedhjælper hos S og under dennes Sygdom havde forhandlet med L og bl. a. paa dennes Vegne akcepteret K's Laanetilbud, forfalskede Fuldmagten ved at ændre et af Forbogstaverne i S's Navn til sit eget Forbogstav og opnaaede herved mod sin egen Kvittering at faa udbetalt Laanet, som han forbrugte. K ansaas ikke frigjort overfor L ved den skete Udbetaling til M, som ikke af L var befuldmægtiget til at modtage Udbetalingen	96
--	----

Kære.

Under en Kæresag blev de Sagsomkostninger, der af Landsretten var paalagt en Sagsøger, som havde hævet Sagen for Landsretten, nedsat, idet det fandtes i nogen Grad at maatte tilskrives de Sagsøgte eget Forhold, at en saa langvarig og besværlig Forberedelse af Sagen var blevet iværksat.....	198
--	-----

En Fogedkendelse gik ud paa at fremme en Tvangsauktion over en fast Ejendom paa Grundlag af en Panthaver P's Begæring, uanset at der af Pantets nuværende Ejer E var rejst den Indsigelse, at Pantsætningen var ugyldig som Følge af E's utinglyste Ret og P's Kendskab til denne. Udtalt, at Sagen af Landsretten burde være undergivet Ankebehandling i Medfør af Rpl. § 593. Da E ikke havde godtgjort Rigtigheden af sin Indsigelse, forkastedes denne.

En af E nedlagt subsidær Paastand om, at en 3. Prioritetshaver P₃ nægtedes optaget i Auktionskonditionerne som Lodtager i Købesummen, fordi Pantebrevet var ugyldigt som Følge af E's Ret og P₃'s Kendskab til denne, kunde ikke tages under Paakendelse af Landsretten som Følge af Bestemmelsen i Rpl. § 591, 2. Stk. ....

676

Køb og Salg.

K havde ved Skøde af 1927 faaet overdraget en af en Række nærmere angivne Matr. Nr. bestaaende Ejendom af af angiven Areal ca. 95 Tdr. Land, som af Sælgeren S var afrundet ved Udstykning med Salg for Øje. Uanset at S i Marken paa en vis Strækning havde paavist som Grænse en Vej, der afskar et Par Strimler af to af de solgte Parceller, antoges Salget dog at angaa Ejendommen efter Matrikulkortets Grænser, idet der ikke havde været Tale om ny Udstykning m. v., lige som der, hvis de nævnte Strimler skulde gaa fra, vilde komme til at mangle ca. 6 Tdr. Land i det opgivne Areal. (D i s e n s).

130

Spørgsmaal om Købesummen for et Automobil, der var solgt i Forbindelse med Overdragelse af Bestyrerplads.....

176

S solgte 26. Maj 1936 til K₁ en Villa, som var under Opførelse og skulde være færdig til Indflytning 1. Juli. S garanterede for, at Ejendommen ikke 1. Juli var befængt med Svamp og lod nævnte Dag foretage en vis Undersøgelse ved Teknologisk Institut, som erklærede, at der ikke var Tegn paa Svampeangreb, men at man dog ikke kunde give nogen Garanti. K₁ solgte 19. Dec. s. A. Villaaen videre til K₂ med Garanti mod Svamp. I April 1937 konstateredes et udbredt Svampeangreb. K₁ erkendte sig erstatningspligtig overfor K₂, og efter at Skønsmænd havde udtalt, den ene at det var sandsynligt, den anden at det var utvivlsomt, at Svampen havde været udviklet den 1. Juli 1936, blev S kendt erstatningspligtig over for K₁ .....

429

Kreaturene paa K's Gaard, der var blevet fodret med Fodersirup, blev syge og døde med Undtagelse af tre Kalve, som intet havde faaet af Sirupen. Ifølge sagkyndig Erklæring tydede sidstnævnte Forhold saavel som Sygdomssymptomerne og et med en Rest af Sirupen anstillet Fodringsforsøg paa Forgiftning fra Fodersirupen, muligvis udskilt fra den Tromle, hvori den var leveret. Da det fremkomne ikke gav Grund til

- at antage, at Sygdommen skyldtes noget paa Gaarden udvist fejlagtigt Forhold, maatte der gaas ud fra, at Sirupen ved Leveringen havde været behæftet med sundhedsfarlige Egenskaber, skønt saadanne ikke var paavist ved kemisk Undersøgelse el. lign., og den Købmand, der havde solgt K Tromlen, leveret direkte fra Banevogn, blev anset ansvarlig for det K ved Kreaturerne Død paaførte Tab. (D i s s e n s) 457
- K havde ved betinget Skøde af 9. Jan. 1937 købt en Ejendom for 20.000 Kr., der bl. a. skulde berigtiges ved Udstedelse af en 4 pCt. Panteobligation, stor 9000 Kr., uopsigelig i 8 Aar og med et halvaarligt Afdrag paa 100 Kr. Da K endnu ikke i Juli havde taget Skøde og udstedt Obligationen, krævede Sælgeren S de 9000 Kr., med Fradrag af et erlagt Afdrag, betalt kontant. Da imidlertid K, der havde betalt Renter og Afdrag som aftalt, paa forskellig Maade — ogsaa under Retssagen — havde vist sin Villighed til at medvirke til den endelige Berigtigelse, hvis Forsinkelse skyldtes en Salærstrid med den Sagfører, som havde udfærdiget det betingede Skøde og laa inde med dette, fandtes Forsinkelsen, som ikke kunde antages at have Medført Ulemper for S, ikke at udgøre en saadan Misligholdelse fra K's Side, at S som Følge heraf kunde være berettiget til at fordre kontant Betaling i Stedet for Panteobligation som aftalt 572
- S, der til K havde solgt et Hus, endnu forinden dette var færdigbygget, fandtes at være ansvarlig overfor K for Bygningsmangler, hidrørende fra Fejl begaaet af de af S antagne Haandværkere, herunder ogsaa for Svampeskade, opstaaet som Følge af Anvendelse af for vaadt Indskudsler. Erstatningen for Skaden fastsattes skønsmæssigt. (D i s s e n s)..... 610
- S solgte i Aug. 1936 en Kvie til K som reel i alle Maader, idet han derhos paa Anledning udtalte noget i Retning af, at han ikke i mange Aar havde haft smitsom Kalvekastning i sin Besætning. Den 6. Septbr. s. A. kastede Kvien Kalven paa Grund af Kastesyge, og i Løbet af Efteraaret kastede K's øvrige Kobesætning. Da S ikke kunde anses at have afgivet nogen Garanti mod Følgerne af en mulig Kastningssmitte, og da han heller ikke ved retstridig Fortielse eller uringtige Oplysninger havde gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold, blev han frifundet for K's Krav om Erstatning for Tab ved Kastningssmitte — ganske bortset fra, hvor Smitten iøvrigt stammede fra 626
- Grosserer K, der til en tysk Køber T havde solgt 16 Vognladninger Kløver-Timothé Hø, købte til Opfyldelse af Handlen af Godsejer S et Parti Hø, som ved K's Besigtigelse laa i en Stakhjelm, hvoraf K udtog fire Prøver, som han sendte til T, idet det tyske »Reichsstelle« stillede Krav herom som Betingelse for at meddele Indførselstilladelse. T fremsatte for-

skellige Indvendinger mod Prøverne, hvilket dog ikke afholdt K fra at sende det af S købte Hø til Tyskland. Ved et her optaget Syn skønnedes Varen at have en Mindreværdi af 30—40 pCt. af T's Købspris, til hvilken mindre Pris K maatte overlade T Varen. Da K maatte anses at have købt efter Besigt og ikke efter Prøve, havde han ikke noget Krav mod S, fordi Høet ikke svarede til de af K udtagne Prøver..... 699

Leje.

En Grosserer (G), der efter Anmodning havde besørget nogle dyre Lokaler udlejet for A/S Palace Hotellet (H), forlangte herfor et Vederlag af 3500 Kr., medens H der benægtede, at der var aftalt et saadant Salær, kun vilde give ham 750 Kr., beregnet efter sædvanlig Ejendomsmæglertakst. Det ansaas ikke godtgjort, at et bestemt Salær var aftalt, men G's Forlangende fandtes ikke at kunne tilsidesættes som overdrevent, idet G — der ved de første Forhandlinger om hans Overtagelse af Hvervet havde forlangt 5000 Kr. — efter de med Hvervet forbundne særlige Forhold, Omfanget af hans Arbejde og dettes Resultat maatte være berettiget til et betydeligt Salær. 12

Antaget, at Bestemmelsen i Konkursloven § 17, 2. Stk. om Opsigelse af Lejeforhold »med sædvanligt Varsel til almindelig Fardag« nu efter Ikrafttræden af Lov om Leje af 23. Marts 1937 maatte forstaas som henvisende til Bestemmelserne i denne Lovs §§ 8 og 10, saaledes at Opsigelse af et Lejemaal om Lokaler kunde finde Sted til den første Dag i en Maaned med det i § 10 angivne Varsel 193

Ansættelse af Erstatning for Afbrydelse af Lejeforhold i Konkurstilfælde 208

Der fandtes ikke at være Hjemmel til at give et Ejendomsselskab, hvis Lejere forment, at Ejendommens Varmeanlæg led af Mangler, der utilbørligt fordyrede Anlæggets Drift, Paalæg om at lade Varmeanlægget undersøge af en af dem udpeget Ingeniør i Stedet for Undersøgelse af retlig udmeldte Syns- og Skøns mænd 647

L, der fra April 1937 havde lejet en Butik til Kolonialforretning i en E tilhørende Bazarbygning i Dragør, opsigelig fra L's Side med et Aars Varsel til en April Flyttedag, lukkede den 12. Juli Forretningen og opsagde samtidig Lejemaalet til April 1939 og betalte Lejen til Okt. 1939. Efter Optagelse af et Skøn stillede han derefter 20. Septbr. det lejede til E's Disposition og krævede Erstatning under Henvisning til, at Lokalerne som Følge af Fugt havde været uanvendelige til Kolonialhandel. Lokalerne havde i ca. 22 Aar været anvendt til en Smør-, Kaffe- og Melforretning, og der fandtes ikke Fejl ved Bygningen, som kunde forklare den Fugtighed med Dannelse af Vanddraaber paa Glasloftet som til Tider var konstateret. L, der ikke forinden Fraflytningen havde fremsat Krav om

Erstatning af Mangler, fandtes ikke berettiget til at hæve Lejemaalet eller til at kræve Erstatning for Skade paa Varerne. (Dis s e n s)	653
--	-----

Len, Stamhuse og Fideikommiser.

Ifølge de af den i 1935 afdøde ihv. Amtmand Baron B med Tiltrædelse af hans Hustru trufne testamentariske Bestemmelser skulde der af Fællesformuen søges oprettet et Fideikommis for hans Slægt »under offentlig Kontrol«, men »skulde Oprettelsen af et saadant Fideikommis ikke kunne iværksættes«, skulde en Brodersøn S være hans Universalarving. Efter at Justitsministeriet i 1936 i Hh. t. en i hvert Fald efter 1919 fulgt Praksis havde afslaaet at medvirke til Konfirmation af Fundats for et saadant Familiefideikommis, blev S anerkendt som Universalarving, idet det bl. a. efter Indholdet af et Brev maatte antages, at B havde haft denne Nægtelse for Øje som en nærliggende Mulighed, og at han, da han desuagtet havde undladt at træffe Foranstaltninger til en anden Ordning, i. Eks. Forvaltning i »Bikuben«, havde lagt afgørende Vægt paa, at Fideikommisset kom under offentlig Kontrol, saaledes at den subsidiære Disposition maatte komme til Anvendelse, naar denne Kontrol ikke kunde opnaas	220
---	-----

Levnedsmidler.

En Grosserer, der til Salg i sin Slagterforretning i Købbyen i København havde fremlagt Skinker, der af handelsmæssige Hensyn var afsværede og afspækkede, saaledes at de i Henhold til Sundhedsvedtægts-Tillæg af 15. December 1932 anbragte Mærker var fjernet, fandtes ikke herved at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Forbudet mod at fjerne Kontrolmærkerne. Tillæggets § 7 D 1. Derimod blev han idømt en Bøde til Statskassen for at have fremlagt til Salg fem Oksetunger, som ikke var forsynet med Mærker, jfr. Tillæggets § 7 A, 6. Stykke, Punkt 7, hvorefter hver enkelt Tunge skal mærkes	235
---	-----

Likvidation.

Den i Aktieselskabslovens § 65 givne Regel om Anvendelse af K. L. Kap. 4 i insolvente Aktieselskabers Likvidationsboer fandtes ikke at kunne begrænses til det Tilfælde, hvor Handelsministeren har udnævnt Likvidator. Et hos et Aktieselskab den 31. Jan. 1938 foretaget Udlæg fandtes herefter ifølge K. L. § 23, 2. Stk. bortfaldet ved den endelige Vedtagelse af Selskabets Likvidation den 9. Febr., i hvilken Henseende det ikke havde været nødvendigt at anlægge Afkræftelses-søgsmaal	439
--	-----

Læger.

En Læge L foretog under fuldstændig Bedøvelse Udtrækning af Fru P's 22 Tænder. Kort efter at have forladt L fik Fru P

Hoste, og efter at hun i ca. 1 Maaned var behandlet af en anden Læge for Bronchitis, konstateredes det, at en Tand var gledet ned i Lungen, hvor den havde foraarsaget Lungegangræn, der kort efter medførte Fru P's Død. L, som havde udført Bedøvelsen og Tandudtrækningen alene med Assistance af en Husassistent og ikke ført nogen Kontrol ved Optælling af de udtrukne Tænder eller holdt sig underrettet om Fru P's Tilstand efter Behandlingen, antoges at være ansvarlig for Dødsfaldet. — Under Hensyn til, at Fru P i særlig Grad havde bidraget til Familiens Forsørgelse, og at Gaardejer P var svagelig, dømtes L til at betale P 6000 Kr. i Hh. t. Ikrafttrædelseslov af 15. April 1930 § 15 foruden Erstatning for positive Udgifter ved Dødsfaldet. (D i s s e n s).... 404

Lærlinge.

E, der i 4 Aar havde staaet i Lære som Cigar- og Cigarillosmager hos Tobaksfabrikant F, men efter Læretidens Ophør havde maattet forlade et Par Pladser paa Grund af manglende Evner i Cigarrulning, paastod sig tilkendt Erstatning hos F; men det fandtes ikke ved de foreliggende tildels indbyrdes modstridende Forklaringer og Erklæringer godtgjort, at F havde misligholdt sin Forpligtelse til at oplære E i Cigarmagerfaget. (D i s s e n s).

Udtalt, at Lærlingevoldgiftsretten havde været kompetent til at tage Erstatningsspørgsmaalet under Paakendelse, uanset at F, efter at Sagen var indbragt for Voldgiftsretten, havde afgivet Erklæring som i Læringlev af 6. Maj 1921 § 11, 4. Stk. ommeldt 455

Manddrab.

En 17-aarig ung Mand, som havde dræbt en ældre Kvinde, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalter for Psykopater..... 383

En Tiltalt anset med Fængsel i 16 Aar efter Strfl. § 237..... 548

En Tiltalt anset for Manddrab efter Strfl. § 237 med Fængsel paa Livstid, dog med D i s s e n s 670

Maskiner.

Sag om Betaling af et Beløb for Reparation af en Dampmaskine. 420

Mejerier.

Ved Udløbet i 1935 af en Driftsperiode i et Andelsmejeri besluttedes det at fortsætte i en ny Periode, og der optoges mod solidarisk Hæftelse af Andelshaverne i den ny Periode et Laan til Fordeling i Forhold til den i forrige Periode 1920—35 leverede Mælkemængde. K, der i 1929 havde købt en Ejendom E og efter Lovene var indtraadt i den tidligere Ejers Rettigheder overfor Mejeriet, hvortil der i hele Perioden 1920—35 var leveret Mælk fra E, antoges at være berettiget til at faa Del i Laanet paa lige Fod med de øvrige Andelshavere, ligesom han var ligestillet med disse m. H. t. Garantien for

Laanet, og en Generalforsamling kunde ikke gøre det til Vilkaar for K's Forbliven som Andelshaver i den nye Periode, at hans Andel i Laanet skulde beregnes alene i Forhold til den efter 1929 fra E leverede Mælk 186

Mened og dermed beslægtede Forbrydelser.

En Tiltalt anset med Hæfte i 6 Maaneder efter Strfl. § 160. jfr. § 158, Stk. 2 428

Mønt.

Den danske Stat (D) optog i 1925 gennem et amerikansk Selskab A et Laan paa 30 Mill. Dollars og senere i 1928 et nyt Laan paa 55 Mill. Dollars. Efter Indholdet af de i Ovsst. m. Laanekontrakterne udstedte Obligationer, navnlig Bestemmelserne om Betalbarhed alene paa Betalingsagentens Hovedkontor i New York og alene i U. S. A.s Guldmønt, antoges D's Forpligtelser efter Obligationerne at være undergivet U. S. A.s Lovgivning, saaledes at ogsaa en Resolution af 5. Juni 1933, hvorefter Betaling i Guld blev forbudt, maatte komme til Anvendelse, hvilket ordre public Hensynet ikke antoges at være til Hinder for.

At D i Anledning af, at A havde overdraget en mindre Del af Laanet til hollandske Banker, havde — for at Obligationerne kunde noteres paa hollandsk Børs — afgivet Erklæringer overfor Fondsbørsbestyrelserne om Indrielse og Udbetaling af Renter m. v. i Amsterdam (Rotterdam), medførte ikke, at Forpligtelsen efter Obligationerne blev uafhængig af U. S. A.s Lovgivning, og en Udsondring af visse særlige til Holland knyttede Obligationer var iøvrigt umuligt 678

Næringsvæsen.

Efter at det var blevet fastslaet, at T havde en saadan Interesse i en Række Forretninger, at der forelaa Overtrædelse af Næringslovens § 26, solgte T Forretningerne uden Udbetaling til forskellige Bekendte, som indtraadte i en Indkøbsforening, der med T som lønnet Formand foretog Indkøb og udiørte Bogføringen m. v. for Forretningerne, og hvis Udgifter fordeltes paa Medlemmerne i Forhold til Omsætningen. Da der maatte gaas ud fra, at Forretningernes Afhændelse var reel, fandtes T, selv om hans Vederlag som Formand i Indkøbsforeningen — hvoraf Køberne ikke var tvungne Medlemmer — til dels hidrørte fra Detailforretningerne, ikke nu at have en saadan Interesse i disse, at den kunde sidestilles med Interesse i egne Udsalg, og Overtrædelse af Næringslovens § 26 forelaa derfor ikke 202

To Tiltalte T havde med en Skrivelse udsendt de af dem i Fællesskab fremstillede Postkort m. v. med Post eller med et Bud, som lagde Konvolutter med Kortene i Brevkasserne.

Pag.

- I nogle Tilfælde var Salg kommet i Stand ved at Modtagerne paa en medsendt Giroblanket havde tilstillet T den opgivne Købesum, i andre Tilfælde ved at Budet senere havde henvendt sig til Modtagerne for at afhente enten Betalingen eller de udsendte Kort m. v. uden at udfolde nogen Virksomhed for at opnaa Bestilling eller Salg. Antaget, at der ikke forelaa en saadan personlig Henvendelse som Anvendelsen af Næringsloven §§ 29 og 40 forudsætter. (D i s s e n s) 351
- En Repræsentant for et Kaffefirma var sat under Tiltale for Overtrædelse af Næringslovens § 29, 1. Stk. derved, at han havde henvendt sig til private i Rudkøbing uden forudgaaende Anmodning og opfordret dem til at gøre deres Indkøb i Firmaets derværende Forretning, idet han samtidig afleverede Reklamesedler for Forretningen samt Sparemærkebøger, hvortil man ved Køb i Forretningen kunde faa udleveret Rabatmærker. Tiltalte blev frifundet, da der intet var oplyst om, at han ved sine Henvendelser havde opnaaet eller søgt at opnaa Bestillinger 354
- En Benzintank paa Torvet i Grindsted fandtes efter de foreliggende Forhold at maatte betragtes som Tilbehør til en Butik i en tilstødende Gade, saaledes at der ikke forelaa Overtrædelse af Næringslovens § 26, skønt Butiken og Tanken indehavdes af samme Person 399

Pant.

- K, der ved Købet af en Ejendom havde udstedt en Pantobligation til Sælgeren S, indbetalte ved Sagfører P den første Termsydelse den 18. Dec. til Sagfører N, som samme Dag tilskrev S, at Ydelsen var indbetalt til ham. S protesterede og gjorde Udlæg for Pantefordringen i Ejendommen. Da P havde haft Føje til at gaa ud fra, at N var S's Sagfører ved Ejendomshandlen, og at han, da Handlen den 18. Dec. endnu ikke var endelig afviklet, var berettiget til at modtage Termsydelsen, og da S ikke havde stillet Krav om, at det til N indbetalte Beløb skulde udbetales til ham, men indskrænket sig til en almindelig Protest mod at N havde modtaget Beløbet paa hans Vegne, fandtes S ikke at have været berettiget til at bringe Pantebrevets Misligholdelsesbestemmelse til Anvendelse 286
- Et Selskab S, der producerede Æblemostkoncentrat, gav en Bank B Haandpant i den Del af det oparbejdede Lager, som tilhørte S, og som blev opbevaret i et lejet Lokale, hvor tillige det øvrige Lager af Æblemostkoncentrat opbevaredes. Nøglen til Lagerlokalet blev overgivet B, men S's Folk havde dog faktisk Adgang til Lokalet ved Hjælp af et Sæt Ekstranøgler. Selv om B havde været uvidende herom, antoges der dog ikke

	Pag.
skabt et gyldigt Haandpanteforhold, idet B ikke havde ført nogensomhelst Kontrol med det paastaaede Haandpant og tilstrækkelig Isolering fra andre Partier ikke havde fundet Sted.	662
Retten til Jagten paa et Gods og Brugen af Skytteboligen var for et Aar med Forudbetaling af Lejen, 6500 Kr., overdraget en Tredjemand T, uden at Tinglysning af Kontrakten havde fundet Sted. Antaget, at denne Ret ikke omfattedes af T.L. § 3. Stk. 1, men en Panthaver, som noget ind i Aaret tog Godset til brugeligt Pant, antoges ikke at have været berettiget til at forbyde T at udøve Jagten, saalænge Spørgsmaalet om Jagtrettens Bortfald ikke var afgjort ved Tvangsauktion.	14
(Dissens)	

Patenter.

En Fabrikant F, der hertil indførte et Materiale »Cellometal«, bestaaende af en Materialbane af Papir, overtrukket først med en Metalfolie og derovenpaa en forud fremstillet flad Cellulosehud, antoges herved at have krænket P's danske Patent paa et lignende Materiale, skønt dette ifølge Patentbeskrivelsen foruden de nævnte tre Lag havde et Overtræk af for Vand upaavirkelige Stoffer, idet dette Overtræk, navnlig paa Grundlag af en af Patentdirektoratet afgiven Erklæring, ikke antoges at udgøre en nødvendig Bestanddel af det patenterede Stof. Bl. a. under Hensyn til, at Uklarheden i Patentbeskrivelsen havde givet F nogen Føje til at anse sig berettiget til Importen, tilkendtes der ikke P nogen Erstatning. (Dissens).

Forskellige under Sagen fremdragne ældre Patenter ansaas ikke nyhedsskadelige for P's Patent, jfr. Patentlovens § 1 Nr. 3, selv om et enkelt af dem ifølge Patentdirektoratets Erklæring formentlig vilde have nødvendiggjort en Præcisering af Beskrivelse og Krav, hvis det havde været Direktoratet bekendt ved Meddelelsen af P's Patent..... 240

A havde Patent paa en Modtager til traadløse Signaler med to eller flere i Kaskade forbundne Elektronudladningsrør, »kendetegnet ved, at Elektronudladningsrørens Gitterstrømkredse er afstemte for Frekvensen af de Svingninger, der ønskes modtaget«, hvorved Forstyrrelser udelukkes. I Ovss. m. Skønsmændenes Erklæring og det oplyste om Foranledningen til den i Forhold til Patentansøgningen indskrænkende Formulering af Patentkravet antoges det, at Patentet ikke omfattede en Anordning med een afstemt Gitterstrømkreds og en eller flere afstemte Anodestrømkredse, hvilken Anordning efter A's Formening skulde udgøre et teknisk Ækivalent for hans Opfindelse 537

Pension.

Pag.

- I 1935 overgik Pensioneringen af de hos Firmaet Obel ansatte Funktionærer, der hidtil havde været Medlemmer af Firmaets Pensionskasse, efter en Urafstemning til Pensionsforsikringsanstalten A, hvorved de — idet Firmaet forøgede sit Pensionsbidrag — opnaaede betydelige Forbedringer, bl. a. at Retten til Enkepension, der efter Kassens Bestemmelser bortfaldt, naar Ægteskabet blev indgaaet efter Mandens fyldte 55 Aar, først skulde bortfalde, forsaavidt Ægteskabet stiftedes efter det 60 Aar. For tre ugifte mandlige Funktionærer, deriblandt Forretningsfører F, der allerede i 1935 var over 55 Aar, var der dog ved Forhandlingerne med A kun regnet med en personlig Pensionsforsikring, og da dette fandtes tilstrækkelig tydelig tilkendegivet, bl. a. ved en F overleveret Beregning over hans Pensionsforhold efter den nye Ordning, kunde F ikke, da han senere giftede sig, gøre Krav paa, at A skulde sikre ham Enkepension 605

Pressen.

- En Tiltalt T₁ blev anset med Bødestraf efter Strfl. § 234 Nr. 2 for fra en af ham dreven Kiosk at have forhandlet forskellige, mest franske, Billedhefter og udlejet forskellige tyske Værker af utugtig Karakter.
- Ansvar for et Hefte med (dansk) Tekst og Billeder af utugtigt Indhold, »Montmartre«, som udgaves (og forhandles) af T₁ med en Medtiltalt T₂ som ansvarshavende Redaktør antoges at paahvile saavel T₁ som T₂. Begge idømtes Bødestraf. (D i s s e n s) 42

Regnskab.

- Sag om Opgørelse af et Regnskabsmellemværende 140
- En Sag om Opgørelse af Parternes Mellemværende efter Opførelset af en Overenskomst angaaende Appellantens Eneforhandling af Indstævntes Maskiner 514

Retsaigift.

- Urtekræmmer U, der drev Forretning i E's Ejendom, paastod under en mod E og to andre Lejere i Ejendommen anlagt Rets sag dels E dømt til at sørge for at nævnte Lejer ikke forhandlede visse nærmere angivne Varer samt til at betale Erstatning, dels hver især af de to Lejere kendt uberettiget til at føre visse Varer, saalænge han drev Urtekræmmerforretning i Ejendommen. Antaget, at der vilde være at beregne Afgift i Forhold til hver af de i Stævningen nedlagte Paastande, idet Sagen drejede sig om tre selvstændige, paa forskelligt Retsgrundlag hvilende Retsforhold 104

Retspleje.	Pag.
En af en Skrædermester mod en Svend anlagt Sag til Erstatning for et paa Værkstedet bortkommet Svenden til Forarbejdning overgivet Stykke Tøj antoges efter de bestaaende faglige Overenskomster at angaa en faglig Strid, hvis Afgørelse var henvist til faglig Voldgift og unddraget Domstolene	4
Et Par Sager, der drejede sig om, hvorvidt Udlejeren inden Lejemaalets Indgaaelse havde givet Lejerne Løfter dels m. H. t. den omliggende Bebyggelse, dels m. H. t. Eneret, særlig om den paastaaede Eneret var krænkede ved en stedfunden Udlejning til »Hovedstadens Brugsforening«, fandtes at henhøre under den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København	179
Under en Kæresag blev de Sagsomkostninger, der af Landsretten var paalagt en Sagsøger, som havde hævet Sagen for Landsretten, nedsat, idet det fandtes i nogen Grad at maatte tilskrives de Sagsøgtes eget Forhold, at en saa langvarig og besværlig Forberedelse af Sagen var blevet iværksat.	198
Antaget, at det ikke burde betage Sagsøgerne Adgangen til i Medfør af Retsplejeloven § 9, 8. Stk. at faa en Sag behandlet ved Sø- og Handelsretten, at Østre Landsret tidligere med forskelligt Udfald for Sagsøgte havde paadømt andre lignende mod ham anlagte Sager, idet Afgørelsen i Sagen, hvor Fagkundskab til Handelsforhold skønnedes at være af Betydning, maatte antages at bero paa en ganske konkret Bedømmelse af de i Sagen foreliggende Forhold	366
Stadfæstelse af en Landsretskendelse, hvorefter der ikke fandtes tilstrækkelig Grund til at bevilge Udsættelse til Vidneførsel i Udlandet	479
En Landsretsdom paakæret til Højesteret forsaavidt angik Dommens Bestemmelse om Sagsomkostninger.	497
En Sag, der var anlagt af en Kvinde mod Justitsministeriet for at opnaa Erstatning for en tabt Huslejesag, afvist fra Landsretten, da det fremgik bl. a. af Appellantindens Processkrift for Højesteret, at Sagens Anlæg skyldtes de samme Vrangforestillinger angaaende hendes Retsstilling til det omhandlede Lejeforhold, som omhandles i en tidligere Højesteretsdom og som ifølge denne Dom maatte udelukke hende fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal, der begrundes ved dette Lejeforhold	565
For Anke af Landsrettens Afgørelser i Sager indankede fra den i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 omhandlede Voldgiftsret gælder de i Retsplejeloven indeholdte Regler om Anke af Landsretsdomme. Landsrettens Dom i en Sag, der i Hh. t. nævnte Lovs	

	Pag.
§ 77 Stk. 7, jfr. Stk. 6, var indanket fra Voldgiftsretten, kunde derfor med Justitsministeriets Tilladelse indankes for Højesteret	566
Da Appellanten under en Sag, der behandlede skriftlig paa Grund af Indstævnte I's Udeblivelse, anbragte, at I havde betalt det paastævnte Beløb og visse Omkostninger, saaledes at Sagen alene drejede sig om Tilkendelse af yderligere Omkostninger for Højesteret, hævedes Sagen, og Omkostnings-spørgsmaalet afgjordes ved Kendelse	692
Stadfæstet to af en Undersøgelseskommission afsagte Kendelser angaaende Fremlæggelse af en Skrivelse og angaaende Afslutning af en Del af Undersøgelsen	737
Sagførere.	
Da det ikke var oplyst, at en Sagfører S, der skulde ordne en Omprioritering for en Gaardejer G, som hertil havde faaet Tilsagn om Laan i Østifternes Kreditforening og Grundejernes Hypotekforening, havde lovet at indestaa for Obligationernes Realisation til en bestemt Kurs, kunde S ikke gøres ansvarlig, fordi Omprioriteringen gav Tab, idet dette ikke efter det oplyste kunde antages at skyldes uforsvarligt Forhold fra S's Side	734
Sameje.	
Opgørelse af et Samejeforhold med Hensyn til en Gaard	305
Selvtægt.	
En Kreaturhandler, der til en Gaardejer havde solgt bl. a. 4 Køer med sædvanligt Ejendomsforbehold, blev anset for Selvtægt, fordi han, efter at Gaarden var overtaget til brugeligt Pant, egenmægtig havde taget Køerne tilbage. Da det maatte antages, at han kun var Ejer af tre af de af ham fjernede Køer, dømtes han til at betale den fjerde Kos Værdi foruden det Beløb der var afdraget paa Købekontrakterne	409
Servitutter.	
Den nu afdøde Ejer E af et Teglværk havde ved Frasalg i 1927 af en Landbrugsejendom forbeholdt sig Ret til for sig og fremtidige Ejere at tage Ler og Sand paa visse Dele af den solgte Ejendom samt »Ret til at have fornøden Færdsel hertil« imod at betale 1500 Kr. pr. Td. Land, der afgravedes. Antaget, at der ikke herved var indrømmet E Ret til at nedlægge Tipvognsspor over den solgte Ejendom, hvilket ifølge Køberens Forklaring ikke skulde have været Meningens med Bestemmelsen	133

- Ejeren A af en ved en Landevej liggende Ejendom havde i 1911 indrømmet Ejeren B af en bagved liggende, under Udstykning værende Ejendom og Parceller derfra Ret til Færdsel ad en Vej over hans Ejendom, idet bestemtes, at B skulde afholde Udgifterne saavel ved Udvidelse som Vedligeholdelse af Vejen, der efterhaanden forlængedes op over B's Ejendom. I Ovsst. m. Kommunens i Hh. t. Lov Nr. 90 af 23. Marts 1932 stadfæstede Vejvedtægt blev der i 1935 afholdt et Syn over hele Vejen, og denne blev derefter i Ovsst. m. Flertallet af de tilstødende Lodsejeres Ønske undergivet en grundig Istandsættelse og Udbedring ved Kommunens Foranstaltning. Antaget, at B var pligtig til at udrede de Bidrag hertil, som af Kommunen var paalignet A og tre fra hans Ejendom udstykkede Parceller, hvoraf een alene havde Facade til den omhandlede Vej. (D i s s e n s) 210
- En Dommer afviste Aflysning af en Servitut, der forbød Benyttelse af Ejendommen paa en for de omliggende Grundejere i Henseende til Lugt eller Støj generende Maade, da Samtykke ikke forelaa fra de »omliggende Grundejere«, og der ikke for ham var oplyst noget om, hvilke Aftaler og Løfter der i saa Henseende kunde foreligge. Da den fornødne klare Hjemmel for Aflysning ikke forelaa, fandtes Afvisningen berettiget. 358
- I Anledning af et af en Jernbanekommission fremsat Projekt til en Strandvej København—Køge blev i 1926 et 30 m bredt Bælte over den E tilhørende Beringgaards Jorder, som var planlagt udstykket, belagt med Servitut om at være udlagt som Vejareal, idet Staten samtidig eksproprierede nogle allerede bortsolgte Parceller, der helt eller delvis laa i Bæltet. Under Paaberaabelse af at Færdslen nu var ført ad den ny Gl. Køgelandsvej, paastod E Staten dømt til at ophæve Vejservitutten, men da det havde været kendeligt for alle interesserede, at der var Tale om et svævende Vejprojekt, og det ikke var godtgjort, at Projektet var opgivet, blev Staten frifundet.
- Københavns Kommune antoges ikke, skønt faktisk interesseret, at have noget selvstændigt Krav paa, at Vejservitutten bevaredes 441
- Nogle Arealer i Vedbæk var belagt med Servitutter om Villabebyggelse og Forbud bl. a. mod Virksomheder, som ved Røg, Støj eller ilde Lugt kunde genere de omboende. Sogneraadet A's Anvendelse af en Del af disse Arealer til Idrætsbaner med en Tennishal og en tilhørende mindre Parkeringsplads fandtes ikke at komme i Strid med Servitutbestemmelserne paa en saadan Maade, at S, der havde Paataleret m. H. t. Servitutterne, kunde siges ikke at have iagttaget de det paahvilende

Forpligtelser, hvorved særlig bemærkedes, at der var tillagt S en vidtgaaende Ret til Fortolkning af Servitutbestemmelserne.

Udtalt, at den Omstændighed, at Paataleretten alene var tillagt S, jfr. T. L. § 10, 5. Stk., ikke udelukkede, at S havde visse Forpligtelser overfor Parcelejerne m. H. t. Udøvelsen af Paataleretten .....

671

Sikkerhedsforanstaltninger.

Begæring om Prøveudskrivning af en i Forvaringsanstalt hensat Person afslaaet .....

54

En 17-aarig ung Mand, som havde dræbt en ældre Kvinde, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalter for Psykopater.....

383

Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten i Herstedvester mod Anbringelse paa Sundholm afslaaet .....

427

Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten paa Sundholm .....

564

En Kvinde foreløbig løsladt fra Forvaringsanstalten for Psykopater .....

570

Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten paa Sundholm afslaaet .....

604

Kendelse angaaende Anbringelse af en Domfældt i Sikringsanstalten ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. ....

641

Skatter.

Antaget, at Bestemmelsen i Statsskattelovens § 5 b ikke omfatter Beløb, der under offentlig Skifte af Dødsboet forskudsvis udbetales Arvinger som Renter eller andet Udbytte af Arvekapital, men at saadanne Beløb, hvad enten de i Hh. t. nævnte Lovs § 8, 10. Stk., 2. Pkt. fradrages Boets skattepligtige Indkomst eller ej, er skattepligtige i Medfør af Lovens § 4. At Arvingen i det foreliggende Tilfælde havde svaret Renter til Boet af de til hende udbetalte Beløb kunde ikke heller medføre Skattefrihed i Henhold til Lovens § 5 c om Indtægter hidrørende fra Laan .....

340

En Rentier R tog i Marts 1931 Ophold i Strassbourg, hvor han lejede en Lejlighed for tre Aar, idet han samtidig beholdt sin Lejlighed i København og et Sommerhus. Ved Dom af 1. Juni 1933 statueredes det, at R ikke efter Statsskattelovens § 2 Nr. 1 og 2 var skattepligtig her i Landet, og i Hh. hertil ophævede Landoverskatteraadet de for Aarene 1931/32—33/34 foretagne Skatteansættelser af R. I April 1934 tog R — der hvert Aar havde opholdt sig nogen Tid her — igen fast Ophold i sin Lejlighed her, hvor han ansattes til Skat fra Okt. 1934. Skatte-

	Pag.
<p>departementet bestemte herefter, at R i MedfØr af Statsskatte- lovens § 42, 5. Stk. vilde vØre at ansØtte til Skat for 1931/32— 33/34 og 1. Halvaar af 1934/35. Antaget, at R der ikke var blevet ansat til Skat i Strassbourg, under sit Ophold i Ud- landet havde bevaret en saadan Tilknytning til Danmark, at Betingelserne for Finansministerens Bemyndigelse efter § 42, 5. Stk. forelaa. (D i s s e n s) .....</p>	411
<p>En til 6000 Kr. vurderet Ejendom blev for Amtsstueskatter for April Termin 1935 bortsolgt ved Tvangsauktion i Jan. 1937 for 550 Kr. til Kassereren K for den Grundejerforening, hvoraf Ejendommen var tvungent Medlem, idet et af FØgden F til den af Amtstuen A opgivne Ejer E udsendt Underretning var retur- neret af PostvÆsnet med Paategning »flyttet, hvorhen vides ikke«. Auktionen blev ophÆvet paa Grund af manglende sØrskilt Underretning, jfr. Rpl. § 561, idet F navnlig fandtes at burde have henvendt sig dels skriftlig til Folkeregistret, dels til A — hvortil han havde sØrlig Opfordring, da han vidste, at senere Terminer var betalt — hvilket vilde have bragt F den manglende Adresse. Udtalt, at A burde have givet F Med- delelse om den nye Adresse, som A ved senere Indbetaling var kommet i Besiddelse af, og at det ikke havde vØret stem- mende med K's Stilling som Kasserer at fØrskaffe sig en be- tydelig Fordel paa et Medlems Bekostning ved ikke at sØge Forholdene nØrmere oplyst .....</p>	500
<p>A blev anset indkomstskattepligtig af nogle i Aarene 1921—24 oppebaarne Fortjenester ved Bortsalg af Parceller fra et Par af ham i Forening med tre andre i 1906 kØbte Ejendomme (E) i Vigerslev, idet det bl. a. under Hensyn til KØbesummen for E i Forbindelse med den senere stedfundne lidet lØnnende Udnyttelse af E samt Indholdet af den mellem de fire KØbere oprettede Interessentskabskontrakt maatte antages, at det havde vØret et Hovedformaal med Erhvervelsen af E at ud- stykke og sØlge E, naar der var gaaet nogen Tid .....</p>	529
<p>Antaget at en paa et lejet Havneareal opfØrt 120 m lang og 8,4 m hØj Kranbro, hvis Staalkonstruktion med Bolte var fast- spændt til Betonfundamenterne, med Rette var blevet ansat til Ejendomsskyld i Henhold til Lov Nr. 352 af 7. August 1922.</p>	543
<p>Et Andelsselskab, hvis Formaal var Opretholdelse af en Station i Aarhus for Medlemmernes Rutebiler, og hvis Medlemmer subsidiært hÆftede solidarisk overfor Tredjemand for dets Forpligtelser, men indbyrdes i Forhold til den erlagte Stade- pladsleje, ansaa skattepligtig i MedfØr af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 2 Nr. 5 g af Nettoindtægten af Selskabets Virk- somhed ved Udleje til fremmede.</p> <p>Selskabet, hvis Bygninger var opfØrt paa en af Kommunen for 10 Aar lejet Grund, hvortil det havde ForkØbsret, antoges</p>	

(af Landsretten) ikke at have Krav paa at afskrive Opførsels- udgiften for Bygningerne — med Fradrag af deres Nedbryd- ningsværdi — med 10 pCt. aarlig	629
--	-----

Skilsmisse.

Se Ægteskab.

Skolelærere.

Undervisningsministeriet frifundet i en af en pensioneret Lærer anlagt Sag om Erstatning for Afskedigelse fra Enelærerembede.	575
--	-----

Skøn.

Der fandtes ikke at være Hjemmel til at give et Ejendomssel- skab, hvis Lejere forment, at Ejendommens Varmeanlæg led af Mangler, der utilbørligt fordyrede Anlæggets Drift, Paalæg om at lade Varmeanlægget undersøge af en af dem udpeget Ingeniør i Stedet for Undersøgelse af retlig udmeldte Syns- og Skøns mænd	647
--	-----

Smitte.

I Hh. t. en Annonce indsatte H 4 Kvier til Græsning i Sommeren 1934 i en G tilhørende Klitfenne, hvor der endvidere gik for- skellige andre Kreaturer, deriblandt nogle fra G's egen Gaard. Efter at H i Efteraaret havde faaet sine Kvier hjem, viste det sig, at de var blevet smittet med Kastesyge, der bredte sig i H's Besætning. Paa G's Gaard var der forekommet saadanne Tilfælde af Kastning i 1933—34, at Besætningen i Hh. t. Bekg. Nr. 205 af 7. Juli 1927 § 2 skulde formodes at være behæftet med smitsom Kastning. Idet Smitten maatte antages at hidrøre fra G's Kreaturer, blev G, der fandtes at have handlet ufor- svarligt ved i Strid med et ministerielt Cirkulære at have an- bragt Kreaturerne paa den fælles Græsgang uden forudgaaende Dyrlægeundersøgelse, dømt til at erstatte H det denne paaførte Tab	532
---	-----

S solgte i Aug. 1936 en Kvie til K som reel i alle Maader, idet han derhos paa Anledning udtalte noget i Retning af, at han ikke i mange Aar havde haft smitsom Kalvekastning i sin Besætning. Den 6. Septbr. s. A. kastede Kvien Kalven paa Grund af Kastesyge, og i Løbet af Efteraaret kastede K's øvrige Kobesætning. Da S ikke kunde anses at have afgivet nogen Garanti mod Følgerne af en mulig Kastningssmitte, og da han heller ikke ved retstridig Fortielse eller urigtige Oplysninger havde gjort sig skyldig i et til Erstatning for- pligtende Forhold, blev han frifundet for K's Krav om Er- statning for Tab ved Kastningssmitte — ganske bortset fra, hvor Smitten iøvrigt stammede fra	626
--	-----

En Gaardejer G's Køer antoges paaført Kastningssmitte ved at
Naboen N's Køer var brudt ud af deres Indhegning og trængt

	Pag.
ind i G's Indhegning. Begge Indhegninger var omgivet af Pigtraadshegn og adskilte ved en 3—5 Alen bred tørlagt Kanal. Da N's Forhold m. H. t. Anbringelse af hans Besætning i Indhegning, særlig under Hensyn til at Kreaturerne i vidt Omfang var befængt med Kastesmitte og Gang paa Gang var brudt ud af Indhegningen, fandtes retstridigt, blev N dømt til at betale G Erstatning. G fandtes dog selv at maatte bære en Del af det lidte Tab, idet han ved Foretagelse af de fornødne Foranstaltninger muligt kunde have begrænset Smitteudbredelsen	649
Skønt Sælgeren S af en Gaard, som han kun havde ejet et halvt Aar og ikke havde beboet, ikke havde givet nogen Garanti mod smitsom Kastesyge i Besætningen, blev han dog, da der efter Salget indtraadte en Række Tilfælde af smitsom Kastning, anset erstatningspligtig, idet der efter det oplyste var indtruffet to Tilfælde af smitsom Kastning i S's Besiddelsestid, hvoraf i hvert Fald det første var forebragt S af hans Bestyrer, der antog Kastningen for smitsom og havde foreslaaet Tilkaldelse af en Dyrlæge; dette afviste imidlertid S, ligesom han undlod at skaffe sig nærmere Oplysninger om Tilfældet, som frembød utvivlsomme Symptomer paa at være smitsom Kastning. Ved Handlen syntes Besætningens Kvalitet særlig at være blevet drøftet	725
Spil.	
»Ildrætsbladet« og »Tipsbladet« foranstaltede hver Uge en Fodboldtipskonkurrence ved at udsætte en Pengepræmie for den eller de rigtige (bedste) Løsninger — indsendt paa en i Bladet optaget Kupon — paa en Opgave, gaaende ud paa at tippe Vinderne ved en Række forestaaende Fodboldkampe. Konkurrencen fandtes at maatte betegnes som Spil ved Vædekampe paa lignende Maade som ved Totalisator, idet Købet af Bladene maatte ligestilles med et Indskud, ligesom den Omstændighed, at Præmiebeløbet kunde overstige Deltagernes samlede Indskud, ikke udelukkede Spil. Forholdet faldt derfor ind under Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895	552
Strafferetspleje.	
Begæring om Genoptagelse af en Straffesag afslaaet	138
Indankning og Prøvelse for Højesteret i Søgag sket i Henhold til Rpl. § 963 Stk. 1, Nr. 1	157
Den Omstændighed at en af Justitsministeriet i Hh. t. Rpl. § 962, 2. Stk. meddelte Tilladelse til at paaanke en Bødevedtagelse efter Rpl. § 936 var formuleret som en Tilladelse til Tiltalte i Stedet for som et Paalæg til Statsadvokaten om Sagens Paaanke, fandtes ikke at kunne berøve den givne Tilladelse	

	Pag.
dens Gyldighed, og Anken kunde derfor ikke afvises som manglende Hjemmel. (D i s s e n s)	171
Efter at en Tiltalt T af Højesteret var blevet dømt for Dokumentfalsk, tilbagekaldte et af Sagens Vidner V sin Forklaring, der havde medvirket til T's Domfældelse. Uanset Tilbagekaldelsen fandtes Forklaringen at have en vis Sandsynlighed for sig, men Tilbagekaldelsen og V's hele Optræden derefter vakte dog en saadan Tvivl om V's Paalidelighed som Vidne, at det skønnedes rettest, at T's Begæring om Genoptagelse ikke forkastedes	320
En Sag, i hvilken Tiltale var rejst den 30. Juni 1937 og Tiltalte i alle tre Instanser var anset for Dokumentfalsk med Straf af Fængsel, blev genoptaget efter Højesterets Bestemmelse. Af Landsretten bestemtes, at Domsmand skulde medvirke ved Behandlingen og Paadømmelsen ved denne Ret, men Højesteret, hvortil Kære af Kendelsen antoges at kunne ske, uanset Bestemmelserne i Rpl. § 968, 2. Stk. og § 691, 2. Stk., fandt ikke tilstrækkelig Grund til at anordne Medvirken af Domsmand, idet Domsmand ikke havde medvirket ved Sagens Behandling i første Instans. (D i s s e n s)	372
Spørgsmaalet om Strfl. § 244 med Rette var anvendt, forelagt Højesteret under Anke af Domsmandssag.....	401
Anke i Henhold til den i Rpl. § 963 Stk. 1, Nr. 1 anførte Ankegrund	477, 484
Stadfæstet en af Undersøgelseskommission afsagt Kendelse forsaavidt angik Udlevering til en Sagfører af en Genpart af en fremlagt Del af en Revisionsrapport, medens Kommissionsdommeren fandtes at burde optage Spørgsmaalet om Fremlæggelse af yderligere Afsnit af Rapporten til fornyet Prøvelse efter at Sagføreren havde haft Adgang til at gøre sig bekendt med Rapporten i dens Helhed og udtale sig om Fremlæggelsen.	665
Svampeangreb.	
En Forsikring mod Angreb af »Hussvamp (merulius lacrymans)« antoges kun at dække mod Skade af den saakaldte ægte Hussvamp (merulius lacrymans) og ikke mod Angreb af Tømmer-svampen (paxillus acheruntius). (D i s s e n s).....	40
(Se videre under Køb og Salg).	

Sædelighedsforbrydelser.

En Tiltalt T₁ blev anset med Bødestraf efter Strfl. § 234 Nr. 2 for fra en af ham dreven Kiosk at have forhandlet forskellige, mest franske, Billedhefter og udlejet forskellige tyske Værker af utugtig Karakter.

	Pag.
Ausvaret for et Hefte med (dansk) Tekst og Billeder af utugtigt Indhold, »Montmartre«, som udgaves (og forhandles) af T ₁ med en Medtalt T ₂ som ansvarshavende Redaktør antoges at paahvile saavel T ₁ som T ₂ . Begge idømtes Bødestraf. (D i s s e n s)	42
En Tiltalt anset med Fængsel i 2 Aar i Hh. t. Strfl. § 232	228
En Tiltalt straffet med Fængsel efter Strfl. § 222 og § 226, jfr. § 222, for at have haft Samleje med et Barn under 15 Aar..	336
En Tiltalt straffet for Tyveri af en Cykel samt efter Strfl. § 222 for at have haft Samleje med et Barn under 15 Aar	339
To Tiltalte anset med Fængsel efter Strfl. § 222 for Samleje med et Barn under 15 Aar	349
To Tiltalte, der havde redigeret det i et Tidsskriit optagne Af-snit »Spørgsmaalsskassen«, anset efter Straffelovens § 234 Nr. 2, idet de i nævnte Spørgsmaalsskasse offentliggjorte Beskrivelser af Kønforhold skønnedes egnede til paa en Maade, der ikke var paakrævet af Foreningens raadgivende Formaal, at virke æggende i kønslig Henseende paa de Købere, hvortil Bladet henvendte sig	368

Søfart.

Den 1130 Brutto-Tons store S/S »Tjaldur«, hvis Værdi var ca. 350.000 Kr., bjergede med Bistand af Sandsugeren »Slúkur«, hvis Værdi var ca. 50.000 Kr., S/S »Isafold«, som paa Rejse fra Bremen til Akureyri med Kul var sprunget læk og søgt ind til Myggenæs, hvorfra det af »Tjaldur« var slæbt til Sørvaaag og sat paa Grund. Bjergningen skete paa Basis: no cure no pay. Værdien af »Tjaldur« i beskadiget Tilstand ansattes ved Syn og Skøn til 5—6000 Kr. og Værdien af den reddede Kulladning til 22.000 Kr. Bjergningen medførte ikke særlig Fare, og Bjergelønnen fastsattes til 10.500 Kr., at fordele med 7500 Kr. til »Tjaldur« og 3000 Kr. til »Slúkur«	28
Natten til den 19. Juli 1936, der var lanterneklar, skete der i Farvandet mellem Bornholm og Sverrig et Sammenstød mellem Motorskibet »Activ«, der kom fra Stevns, og Motorskibet »Hans«, der kom fra Kalmar, og begge Skibe led en Del Skade. Hele Ausvaret lagdes paa »Activ«, som havde overtraadt Søvejsreglernes § 19 ved ikke at gaa af Vejen for »Hans«, og den Omstændighed at Føreren af »Hans« umiddelbart før Sammenstødet havde givet Styrbords Ror, hvorved »Hans« tørnede mod »Activ«s Styrbords Side, fandtes ikke at kunne begrunde Medansvar for »Hans«. (D i s s e n s).....	79
En Kaptajn T, der i Anledning af et Sammenstød var tiltalt for Overtrædelse af An. 22. Jan. 1897 Art. 16, 1. Stk. ved ikke	

den 20. Marts 1937 Kl. ca. 4,05 at være gaaet med moderat Fart, skønt det var stærk Taage, frifandtes, da Skibet, selv om der havde været slaaet fuld Kraft frem, ikke var naaet op paa fuld Fart og ikke havde haft en Fart paa over 6 Knob i Timen, forinden der blev slaaet langsom Fart.

Derimod blev T anset med en Bøde for Overtrædelse af nævnte Artikels 2. Stk. ved ikke straks at have stoppet Maskinen, da der ved samme Lejlighed foran for Tværs hørtes Taagesignal fra et Skib, hvis Plads ikke kunde bestemmes med Sikkerhed. (D i s s e n s) .....

157

Svitzers Bjergnings-Entreprise havde paataget sig med Damprenen »Bien« at slæbe den med Træ lastede Skonert »Ada«, der lækkede lidt, fra Rønne til København. »Bien« anbragte ovenpaa Dækslasten i »Ada« en 5" Motorpumpe og førte Pumpe-slangen ned gennem »Ada«s Pumpekiste. Under Slæbningen blev det Storm, og da Vandet steg i »Ada«, blev Motorpumpen sat i Gang, men den gav kun Vand et Par Minutter og gik saa i Staa; dette gentog sig 4 Gange. Efter nogen Tid væltede en vældig Sø Motorpumpen, hvorved Motoren stoppede. »Ada«, der efterhaanden fyldtes med Vand og stadig blev overskyldt af voldsomme Søer, blev omsider bjerget ind til Simrishamn, men var da fuldstændig Vrag. Det fandtes ikke godtgjort, at Pumpen havde været anbragt paa uforsvarlig Maade, og da det derhos maatte anses som ganske usikkert, om Skaden overhovedet kunde være afværget ved Pumpning, fandtes Svitzer ikke erstatningspligtig.

Føreren af »Bien« fandtes ikke at have tilsidesat sine Sømandspligter ved først Dagen efter Afsejlingen at tilkalde Hjælp fra andre Skibe til Bjergning af Mandskabet paa »Ada«. (D i s s e n s) .....

491

Sø- og Handelssager.

Antaget, at det ikke burde betage Sagsøgerne Adgangen til i Medfør af Retsplejeloven § 9, 8. Stk. at faa en Sag behandlet ved Sø- og Handelsretten, at Østre Landsret tidligere med forskelligt Udfald for Sagsøgte havde paadømt andre lignende mod ham anlagte Sager, idet Afgørelsen i Sagen, hvor Fagkundskab til Handelsforhold skønnedes at være af Betydning, maatte antages at bero paa en ganske konkret Bedømmelse af de i Sagen foreliggende Forhold .....

366

Søterritoret.

Anordning Nr. 230 af 29. Juni 1933 om Frednings- og Ordensbestemmelser for Fiskeriet i de til Danmark og Sverige grænsende Farvande antoges ogsaa udenfor Søterritoret bindende for en dansk Fisker .....

52

Testamenter.

Pag.

To barnløse Ægtefæller M og H havde i 1933 gensidig indsat hinanden til Universalarving med fri Testationsret, saaledes at ved den længstlevendes Død Efterladenskaberne skulde tilfalde begges legale Arvinger med Halvdelen til hver Side. I 1937 flyttede Ægtefællerne fra hinanden, og der indledes Forhandlinger om Skilsmisse paa Grund af M's Utroskab. Under disse tog H sig af Dage. Hun efterlod sig et Brev til sin Sagfører, hvori han bemyndigede denne til at »omstøde det opsatte Testamente med det samme«. Dette med hendes forestaaende Død for Øje affattede Brev, som hun maatte paaregne vilde blive meddelt M, fandtes at maatte opfattes som indeholdende en endelig Genkaldelse af Testamentet.... 173

En Sagfører i Sønderborg havde i sit Testamente tillagt »enhver som har været varigt ansat i min Forretning, for hvert Aar han har været det efter sit fuldendte 30. Aar og for en Løn af mindst 1000 Kr. aarlig: 1000 — Et Tusind Kroner —.« Antaget, at Meningen ikke havde været at lægge Vægt paa, om Udbetalingen var sket i danske Kroner eller i Mark (for Genforeningen), men om den oppebaarne Løn havde en Værdi af mindst 1000 Kr. om Aaret. — Endvidere antaget, at en Legatar, som i to Aar paa Grund af Indkaldelse til Krigstjeneste kun havde faaet udbetalt 760 Mark aarlig, ogsaa for disse to Aar maatte være berettiget til at oppebære Legatet..... 199

Lignende Aigørelse 201

Ifølge de af den i 1935 afdøde ihv. Amtmand Baron B med Tiltrædelse af hans Hustru trufne testamentariske Bestemmelser skulde der af Fællesformuen søges oprettet et Fideikommis for hans Slægt »under offentlig Kontrol«, men »skulde Oprettelsen af et saadant Fideikommis ikke kunne iværksættes«, skulde en Brodersøn S være hans Universalarving. Efter at Justitsministeriet i 1936 i Hh. t. en i hvert Fald efter 1919 fulgt Praksis havde afslaaet at medvirke til Konfirmation af Fundats for et saadant Familiefideikommis, blev S anerkendt som Universalarving, idet det bl. a. efter Indholdet af et Brev maatte antages, at B havde haft denne Nægtelse for Øje som en nærliggende Mulighed, og at han, da han desuagtet havde undladt at træffe Foranstaltninger til en anden Ordning, f. Eks. Forvaltning i »Bikuben«, havde lagt aigørende Vægt paa, at Fideikommisset kom under offentlig Kontrol, saaledes at den subsidiære Disposition maatte komme til Anvendelse, naar denne Kontrol ikke kunde opnaas 220

Tiende.

Den oprindelig ved et ministerielt Cirkulære af 1909 indførte og senere ved kgl. An. 24. Juni 1914 ordnede Massebestyrelse

under Stiftsøvrighederne af Kirketiendemidlerne med særskilte Reservefonds for disse fandtes ikke at kunne anfægtes, og idet der savnedes Holdepunkter for at fravige den sædvanlige Ordning, at der ikke tilkommer Interessenter i massebestyrede Midler Andel i de dertil knyttede Reservefonds, kunde en Kirketiende-ejer T ikke kendes lodtagen i den særskilte Reservefond for Stiftets Kirketiendemidler med Ret til ved Afløsning af hans Forpligtelser overfor Kirken eventuelt at faa den til hans Andel i Massen svarende Andel udbetalt.

Da der intet forelaa om, at to rentefri Udlaan af Reservefondens Midler, hvoraf det ene var sket i Hh. t. Bemyndigelse paa Tillægsbevillingslov, paa uforsvarlig Maade skulde forringe Reservefondens Likviditet, kunde der ikke gives T Medhold i en Paastand om Tilbageførelse til Fonden af det ene, ikke tilbagebetalte, Laan og ej heller i en Paastand om Forrentning af Laanene .....

293

Tilbagesøgning.

K, der samtidig med Købet af Hovedparten af en Ejendom havde forpagtet den tilbageblevne Del af Ejendommen, krævede, da det senere viste sig, at Grænsen for den solgte Ejendom ikke gik som ved Købet paavist i Marken, en Del af Forpagtningsafgiften tilbagebetalt under Henvi-sning til at han, som var gaaet ud fra, at Grænsen for hans Ejendom gik som paavist, havde betalt Afgift for den ham selv delvis tilhørende Jord, men fik ikke Medhold heri .....

130

F₂, der i 1933 var dømt til i Forening med F₁ at alimentere til den ugifte M's Barn, blev under en ekstraordinær Anke fri-fundet, idet hans Faderskab var uforenelig med MN-Systemet, men en af ham overfor M og F₁ nedlagt Paastand om Refu-sion af de af ham erlagte Underholdsbidrag, ialt 398 Kr., blev ikke taget til Følge. (D i s s e n s) .....

322

Tinglysning.

Retten til Jagten paa et Gods og Brugen af Skytteboligen var for et Aar med Forudbetaling af Lejen, 6500 Kr., overdraget en Tredjemand T, uden at Tinglysning af Kontrakten havde fundet Sted. Antaget, at denne Ret ikke omfattedes af T.L. § 3, Stk. 1, men en Panthaver, som noget ind i Aaret tog Godset til brugeligt Pant, antoges ikke at have været beret-tiget til at forbyde T at udøve Jagten, saalænge Spørgsmaalet om Jagtrettens Bortfald ikke var afgjort ved Tvangsauktion. (D i s s e n s) .....

14

Udtalt i en af Højesteret stadfæstet Østre Landsrets Dom, at Tinglysning af et Digelags Rettigheder har været ufor-nøden.

35

En Dommer afviste Aflysning af en Servitut, der forbød Benyttelse af Ejendommen paa en for de omliggende Grundejere i Henseende til Lugt eller Støj generende Maade, da Samtykke ikke forelaa fra de »omliggende Grundejere«, og der ikke for ham var oplyst noget om, hvilke Aftaler og Løfter der i saa Henseende kunde foreligge. Da den fornødne klare Hjemmel for Aflysning ikke forelaa, fandtes Afvisningen berettiget. 358

En Dommer blev anset erstatningspligtig overfor Statskassen for dennes Tab som Følge af Fejlekspeditioner, der havde fundet Sted ved Tinglysning af Dokumenter, som var indleveret til Tinglysning og ekspederet, medens han beklædte Embedet enten personlig eller ved sin privat antagne Fuldmægtig som konstitueret i hans Sted, og den Omstændighed, at Tinglysningspaategningen i nogle Tilfælde var underskrevet af Fuldmægtigen uden formel Hjemmel kunde ikke fritage Dommeren for Ansvar i disse Tilfælde. 376

F, der var antaget som 1ste Fuldmægtig ved et Dommerembede, eftergjorde et ægte tinglyst Pantebrev, idet han efterskrev Debtors og Vitterlighedsvidnets Navne og underskrev Tinglysningspaategningerne med Dommerens og en anden Fuldmægtigs Navne, samt forsynede Dokumentet med forskellige Stempler deriblandt Tørstempel. Det falske Pantebrev gav F i Sikkerhed for et Laan. Skønt F ikke havde haft Tinglysningsvæsnet overdraget, maatte han dog anses som Tjenestemand ved Tinglysningsvæsnet, og idet F i Kraft af sin Stilling havde været i Stand til at foretage de forskellige Paaføring paa Dokumentet, som er af særlig Betydning for Dokumentets Troværdighed, maatte det ved hans Misbrug foranledigede Tab omfattes af T.L. § 35 og Statskassen derfor være erstatningspligtig.

Da Forholdet laa forud for Lov Nr. 138 af 7. Maj 1937 blev ogsaa Dommeren anset erstatningspligtig 644

Tjenesteforhold.

T blev i 1931 antaget som »Repræsentant« for »Dagens Nyheder« med en Ugeløn af 80 Kr., indbefattet Rejsedæter, og et gensidigt Opsigelsesvarsel af en Uge. I Aarenes Løb ændredes hans Forhold ved Bladet, forsaavidt som han fik Titel først af Inspektør og i 1937 af Overinspektør, og man gik over til Maanedsløn. Den skete Ændring, der ikke i højere Grad berørte Arbejdets Karakter, antoges ikke at være saa væsentlig, at T, der var blevet opsagt med en Maanedes Varsel, kunde antages at have Krav paa 3 Maaneders Varsel. 183

En hos en Fabrikant F i Kølebranchen ansat Salgschef S havde i et Tilfælde modtaget Provision fra en af F's Forbindelser

- paa Bekostning af en af F's andre faste Forbindelser, ligesom han i et Tilfælde havde misbrugt F's Valutabevilling ved at overlade en Tredjemand nogle Kobberrør. Disse Forhold fandtes ikke at indeholde en saadan Krænkelser af S's Pligter overfor F, at det kunde begrunde en Afskedigelse af S uden Varsel. (D i s s e n s).
- Ved Fastsættelsen af Erstatningen for Bortvisningen toges der Hensyn til S's Indtægt i Tiden indtil den lovlige Opsigelsesdag 449
- Ikke fundet tilstrækkelig godtgjort, at en Ekspeditrice, der var fratruddet sin Stilling den 4. i en Maaned til hvilken Dag der udbetaltes hende Løn, var blevet lovlig opsagt til Fratrædelse allerede den 1. s. M. 463
- En Dame, der var antaget som Lærerinde ved et Institut for Undervisning i Skønhedspleje fra 1. Januar 1937 og som under Indehaverindens Ophold i Sverige ledede Instituttet, fandtes ikke at have gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold ved den 6. Februar at fratræde Pladsen og lukke Skolen, da Indehaverinden i et Brev fra Sverige havde vægret sig ved at udbetale hende Honorar for Januar og tilkendegivet hende, at hun maatte tage den første Maaned som en Prøveaaned, hvilket efter det foreliggende maatte anses for et uberettiget Forlangende fra Indehaverindens Side.... 465
- En Søn, der i længere Tid havde arbejdet hjemme paa sin Faders Landejendom, antoges, da Ejendommen stilledes til Tvangsauktion, at have Fortrinsret for tilgodehavende Løn i Hh. t. Lov Nr. 131 af 20. April 1933, jfr. Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921, idet der maatte antages at have foreligget et virkeligt Tjenesteforhold, der faldt ind under Medhjælperloven. Under Hensyn til de ubestemte Oplysninger om Lønnens Størrelse og til Ejendommens Forhold fastsattes Vederlaget skønsmæssigt. 595
- Lignende Sag 598
- Efter at 8 Timers Arbejdsdagen var gennemført paa Sindssygehospitalerne, indførtes den ligeledes af Bestyrelsen for Aandsvageanstalterne (B) med Bemyndigelse af Socialministeriet (M) bl. a. paa Ebberødgaard fra 1. April 1936 at regne. Forsaavidt angik de Funktionærer, for hvilke Arbejdstidsnedsættelsen ikke kunde træde i Kraft straks, lovede B at tage Spørgsmaalet om Ydelser af Overarbejdspenge op til velvillig Behandling. Efter Forhandling med M fik B senere Bemyndigelse til at udbetale til nævnte Formaal indtil 80.000 Kr. Udbetalingen fandt Sted den 12. Dec. 1936. Efter de førte Forhandlinger mellem dels M og B og dels B og Arbejdernes Organisation, antoges en Elev, der havde gjort

	Pag.
Overarbejde i Tiden indtil 1. Okt. 1936, at have Krav paa Overarbejdspenge, uanset at han den 1. Nov. var fratraadt sin Plads efter Opsigelse, idet den B af M givne Bemyndigelse naturligt maatte forstaas saaledes, at B benyttede Bemyndigelsen fuldt ud i Ovsst. med sin egen Indstilling, der medtog Eleverne uden Forbehold m. H. t. de opsagte.....	704
En Sag bl. a. om et Gagekrav som af Appellanten gjordes gældende mod et A/S, for hvilket han en Tid havde fungeret som Direktør	729
Transport.	
A, der havde faaet Transport paa en Del af en Entrepresesum, men først havde anmeldt Transporten for Bygherren efter en anden senere Transporthaver B, gjorde gældende, at han uanset B's Tidsprioritet dog ikke skulde staa tilbage for B, fordi Transporten til denne var ugyldig som udstedt pro forma og forfølgende ulovligt Formaal, eller fordi den senere var opgivet derved, at den Underentreprenør, der havde ladet Transporten udstede til B for sit Tilgodehavende, selv havde taget Dom og gjort Udlæg for sit Tilgodehavende. Det fandtes imidlertid ikke at kunne tillægges de af A rejste Indsigelser Betydning	55
En Bygherre B havde givet en af Hovedentreprenøren H til en Leverandør L udstedt Transport paa en Del af Entrepresesummen Paategning om, at han indestod »i alle Tilfælde for Beløbets rettidige Indbetaling, ogsaa i Tilfælde af at Ejendommen maatte blive færdiggjort af andre Haandværkere«. I Hh. t. denne Indestaelse blev B, efter at Huset som Følge af Forsinkelse fra H's Side var blevet færdiggjort af andre Haandværkere, dømt til at betale et L tilkommende Restbeløb, som af denne var tiltransporteret en Bank, idet ingen Forømmelse kunde lægges L til Last	511
Udførsel.	
Landbrugsministeriet antoges i Lov om Ind- og Udførsel af Fisk af 22. Dec. 1937 at have haft Hjemmel til at bestemme, at Udførsel af Fisk kun maatte finde Sted efter Tilladelse fra Ministeriet mod Erlæggelse af en aarlig Afgift, hvorved bemærkedes, at der maatte gaas ud fra, at disse Afgifter, hvis Størrelse er fastsat i Forhold til Værdien af vedkommende Eksportørs Udførsel i det foregaaende Kalenderaar, alene tjener til Dækning af de ved Kontrollen og Fiskeridirektoratets Virksomhed med den kontingenterede Udførsel af Fisk forbundne Udgifter	561

Udskrifter.

Pag.

Stadiæstet en af Undersøgelseskommission afsagt Kendelse forsaavidt angik Udlevering til en Sagfører af en Genpart af en fremlagt Del af en Revisionsrapport, medens Kommissionsdommeren fandtes at burde optage Spørgsmaalet om Fremlæggelse af yderligere Afsnit af Rapporten til fornyet Prøvelse efter at Sagføreren havde haft Adgang til at gøre sig bekendt med Rapporten i dens Helhed og udtale sig om Fremlæggelsen. 665

Umyndige.

Den i uskiftet Bo med tre Børn hensiddende M bortgav i de sidste Aar før sin Død hele Boets Formue, ca. 100.000 Kr., til de to af Børnene S og D med Forbigaaelse af det tredje Barn A, der som aandssvag var anbragt paa Astart. S og D, der var fuldt vidende om, at hele Boets Formue udtømtes, og maatte være klar over, at M, der var Værge for A, tilsidesatte sin Værgepligt, fandtes ved at modtage nævnte Formue at have handlet saaledes retstridigt overfor A, at de maatte være pligtige at tilsvare A hans mødrene Arv, hver med Halvdelen, og det kunde ikke heri gøre nogen Forandring, om de var gaaet ud fra, at der ved et særligt Arrangement var sikret A forsvarlig Forsørgelse paa Aandssvageanstalten. (D i s s e n s) 7

Ved Overenskomst af Maj 1919 forpligtede de to ansvarlige Indehavere (I) af Firmaet F sig og Firmaet til at udbetale til en af de tidligere Indehavere, den umyndiggjorte U, for hans og Hustru H's Livstid 12½ pCt. af Forretningens aarlige Nettoudbytte, beregnet uden Fradrag af Tantième eller andet Udbytte. Forpligtelsen skulde være uafhængig af, om Forretningen f. Eks. omdannedes til et Aktieselskab. I 1928 stiftede I i Forening med H og en Tredjemand et Aktieselskab A, som overtog en Del af F's Forretninger. Antaget, at H og U's Værge, der bestyrede U's Del af Fællesboet, jfr. Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 52, havde været berettiget til uden Pupilautoriteternes Samtykke at give Afkald paa Udbyttekravet efter Overenskomsten af 1919, forsaavidt angik den til A overførte Del af Forretningen — hvilket Afkald ikke kunde betragtes som en Gave — og at saadant Afkald faktisk var givet paa U's Vegne i Forbindelse med A's Stiftelse, skønt det ikke forelaa udtrykkeligt. (D i s s e n s) 143

Umyndiggørelse.

En Umyndiggørelse af en Sagfører ophævedes i personlig Henseende (af Landsretten) under Hensyn til at de overfor den umyndige i sin Tid truffne Sikkerhedsforanstaltninger ikke var opretholdt; derimod blev den ikke ophævet i formueretlig

	Pag.
Henseende, da de Grunde, der i sin Tid dikterede denne Forholdsregel stadig forelaa	152
Betingelserne forelaa ikke for at umyndiggøre en 43-aarig ugift Kvinde, som ikke var sindssyg eller aandssvag, men vel i Anledning af et Byggeri, som hun havde indladt sig paa, havde udvist en saa enestaaende Stædighed, at hun »efterhaanden synes at komme til at lide af en psykisk Abnormitet«, hvorved bemærkedes, at hun ernærede sig ved Strygning, ikke ejede Formue af Betydning og ikke havde Underholdspligt overfor Tredjemand	311
Umyndiggørelse paa Grund af Alderdomssløvsind.....	643
En ca. 70-aarig Enke E, der ifølge Udtalelse fra en praktiserende Læge til en Politirapport var indesluttet, »pjanket« og meget sjusket, let at overtale og et let Bytte for enhver veltalende Person, kunde ikke umyndiggøres paa Grund af sjælelig Forstyrrelse. Da E, der havde sikret sig en meget betydelig Livrente og havde begæret sig sat under Lavværgemaal, heller ikke kunde antages ved uforsvarlig Adfærd at udsætte sin Velfærd for Fare, kunde Politimesterens Umyndiggørelsesbegæring ikke tages til Følge.....	728
Underslæb.	
En Ingeniør som i en halv Snes Aar havde været Driftsbestyrer, Regnskabsfører og Kasserer for en Privatbane, og som ved sin Fratrædelse havde et stort Kasseunderskud, anset efter Strfl. § 285, jfr. § 278, Stk. 3, idet det skønnedes ubetænkeligt at statuere, at han havde tilegnet sig i hvert Fald en væsentlig Del af det manglende	714
Uskiftet Bo.	
Den i uskiftet Bo med tre Børn hensiddende M bortgav i de sidste Aar før sin Død hele Boets Formue, ca. 100.000 Kr., til de to af Børnene S og D med Forbigaaelse af det tredje Barn A, der som aandssvag var anbragt paa Astalt. S og D, der var fuldt vidende om, at hele Boets Formue udtømtes, og maatte være klar over, at M, der var Væрге for A, tilsidesatte sin Væргеpligt, fandtes ved at modtage nævnte Formue at have handlet saaledes retstridigt overfor A, at de maatte være pligtige at tilsvare A hans mødrene Arv, hver med Halvdelen, og det kunde ikke heri gøre nogen Forandring, om de var gaaet ud fra, at der ved et særligt Arrangement var sikret A forsvarlig Forsørgelse paa Aandssvageanstalten. (D i s s e n s)	7

Utugtige Billeder og Skrifter.

Se under Sædelighedsforbrydelser.

Varemærker.

Pag.

Antaget, at A/S Københavns Brødfabrikker var uberettiget til at faa Ordet »Kalcipan« indregistreret som Varemærke for Rugbrød, da det let lod sig forveksle med Ordet »Kalki«, der af et andet Firma var indregistreret som Varemærke for Mel-og Grynprodukter. (D i s s e n s) 215

Det for et Aktieselskab A konstruerede Fantasinavn Benko fandtes at være en saa væsentlig Del af Selskabets Firmanavn, at B i Hh. t. Varemærkelovens § 13 var uberettiget til at bruge det for ham registrerede Varemærke »Benco«, og at den stedfundne Registrering heraf som stridende mod samme Lovs § 3 Nr. 4 kunde kræves ophævet. B blev derhos kendt uberettiget til at benytte Ordet »Benco« eller »Benko« som Varetegnelse eller paa hvilkensomhelst anden Maade i sin Forretning 384

Varmeanlæg.

En Husejer K, der i 1933 af Automatisk Oliefyring (S) havde købt Oliebrændere til et Centralvarmeanlæg, krævede efter at have benyttet Anlægget i tre Aar Handlens Tilbagegang og Erstatning under Paaberaabelse af, at Anlægget var mangelfuldt, og at det aarlige Olieforbrug var betydeligt større end af S garanteret. Ifølge en Skønsforretning var Anlægget uden tekniske Mangler, og da det ikke var godtgjort, at S havde paataget sig nogen Garanti m. H. t. Olieforbruget, blev S frifundet 83

Veje.

I Anledning af at Anlæg af den nye ydre Strandvej afskar den E tilhørende Ejendom i Skovshoved fra dens hidtidige Forbindelse med Havet, paastod E sig tilkendt Erstatning hos Københavns Amtsraad dels for Nedgang i Husets Udlejningsværdi, dels for Nedlæggelse af en Badeanstalt, der i en lang Aarrække havde været drevet ud for Ejendommen, dels endelig for Materialerne til Badeanstalten, hvis Salgsværdi kun var en Brøkdæl af Anskaffelsesprisen. Amtsraadet frifandttes, idet det særlig bemærkedes, at der ikke var givet Tilladelse til Anbringelse af Badeanstalt, en Tilladelse som i Almindelighed kun meddeles »indtil videre«. (D i s s e n s) 116

Den nu afdøde Ejer E af et Teglværk havde ved Frasalg i 1927 af en Landbrugsejendom forbeholdt sig Ret til for sig og fremtidige Ejere at tage Ler og Sand paa visse Dele af den solgte Ejendom samt »Ret til at have fornøden Færdsel hertil« imod at betale 1500 Kr. pr. Td. Land, der afgravedes. Antaget, at der ikke herved var indrømmet E Ret til at nedlægge Tipvognsspor over den solgte Ejendom, hvilket ifølge Køberens

	Pag.
Forklaring ikke skulde have været Meningen med Bestem- melsen	133
Ejeren A af en ved en Landevej liggende Ejendom havde i 1911 indrømmet Ejeren B af en bagved liggende, under Udstykning værende Ejendom og Parceller derfra Ret til Færdsel ad en Vej over hans Ejendom, idet bestemtes, at B skulde afholde Udgifterne saavel ved Udvidelse som Vedligeholdelse af Vejen, der efterhaanden forlængedes op over B's Ejendom. I Ovsst. m. Kommunens i Hh. t. Lov Nr. 90 af 23. Marts 1932 stad- fæstede Vejvedtægt blev der i 1935 afholdt et Syn over hele Vejen, og denne blev derefter i Ovsst. m. Flertallet af de til- stødende Lodsejeres Ønske undergivet en grundig Istandsæt- telse og Ubedring ved Kommunens Foranstaltning. Antaget, at B var pligtig til at udrede de Bidrag hertil, som af Kom- munen var paalignet A og tre fra hans Ejendom udstykkede Parceller, hvoraf een alene havde Facade til den omhandlede Vej. (D i s s e n s)	210
Ejeren (E ₁) af en Parcel a, beliggende ved en gammel offentlig Byvej, som paa Grund af nyere Vejanlæg efterhaanden havde mistet sin Betydning som offentlig Færdselsaare, antoges at have Paataleret m. H. t. Færdsel ad denne, som var af Be- tydning for hans Ejendom. Ganske afset fra, om Ejeren E ₂ af en anden Parcel b, hvorover Byvejen gik, maatte kunne erhverve Hævd over en Del af Vejarealet, der af ham var indtaget til Brug, fandtes han kun at kunne gøre dette paa den i Hævdstiden anvendte Maade, nemlig saaledes at der foregik en Vejforlægning der- ved, at et nyt nordligere gaaende Vejspor over hans Parcel var stillet til Raadighed for Færdsel i Stedet for det oprinde- lige Spor. E og senere Ejere af a kendtes derfor færdsels- berettiget ad den nævnte Byvej, dog saaledes at E ₂ — i Ovsst. m. E ₁ 's Paastand — fritoges for at holde det oprindelige Spor aabent mod at holde det nye nordligere Spor aabent..	615
Vidner.	
Statueret, at de i Retsplejeloven § 189 nævnte Tvangsmidler ikke havde været anvendelige overfor en Person, som havde væget sig ved at afgive Forklaring som Vidne under en of- fentlig Straffesag, der var rejst mod en Fisker for ulovligt Fiskeri, allerede som Følge af at nævnte Person, der havde deltaget i Fiskeriet, kunde have anset Sigtelsen under Straffe- sagen for ogsaa at være ham vedrørende.....	3
Voldgift.	
En af en Skrædermester mod en Svend anlagt Sag til Erstatning for et paa Værkstedet bortkommet Svenden til Forarbejdning	

	Pag.
overgivet Stykke Tøj antoges efter de bestaaende faglige Overenskomster at angaa en faglig Strid, hvis Afgørelse var henvist til faglig Voldgift og unddraget Domstolene	4
Et Forlig, der gik ud paa, at Sagen skulde afgøres ved et efterfølgende Skøn, var ikke bindende efter at den ene Part havde ladet Skønnet afholde uden behørigt Varsel til Modparten og derefter havde opstillet uhjemlede Betingelser for at gaa med til et nyt Skøn	21
Voldsforbrydelser.	
En Tiltalt idømt (betinget) Straf i Medfær af Strfl. § 244 III, jfr. § 244 I	371
En Tiltalt anset med Arbejdshus for Overtrædelse af Strfl. § 245 Stk. 2 ved at have tilføjet sin Hustru et Snitsaar i Ryggen med en Kniv. Der blev derhos givet Tiltalte Afholdspaalæg i Medfær af Straffelovens § 72, Stk. 1	745
Voldtægt.	
En Tiltalt anset med Fængsel i 4 Aar efter Strfl. §§ 216 og 211, 1. Stk. 1 Pkt. for at have tiltvunget sig Samleje med sin Steddatter	325
Ægteskab.	
En Sag om Udlevering af forskellige Effekter, som ved en Separation var forblevet i Hustruens Besiddelse, men efter Mandens Anbringende tilhørte ham, samt om forskellige af Hustruen rejste Modkrav	281
En Møbelhandler, der paa en Mands blotte Erklæring om, at hans Hustru var afgaaet ved Døden, havde afkøbt ham samtlige de paa Bopælen værende Indbogenstande uden at søge at skaffe sig Bevis for Rigtigheden af Erklæringen, antoges ikke at have været i den i Ægteskabsloven af 18. Marts 1925 § 19, 2. Stk. krævede gode Tro, og Hustruen fandtes herefter berettiget til at faa Salget omstødt. Den Omstændighed, at Hustruen havde henvendt sig til en Sagfører om Assistance med at søge Skilsmisse, kunde ikke gøre § 19 uanvendelig. Det bemærkedes iøvrigt, at Ægtemanden allerede i Medfær af ovennævnte Lovs § 16 havde været uberettiget til at sælge det af Hustruen i Fællesboet indførte Indbo.	469
Ægteskabslov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 18 antoges at være til Hinder for, at M, som ensidig havde ophævet Samlivet med Hustruen og taget fast Bopæl i Udlandet uden Hustruens Samtykke, bortsolgte en af ham i Fællesboet indbragt Villa, der tjente til Bolig for Hustruen og de fælles Børn, eller en	

Del af Villaens Have, der var særskilt matrikuleret. — Derimod blev han (af Landsretten) anset berettiget til paa egen Haand at bortsælge to senere tilkøbte Parceller, hvis Afhændelse ikke vilde gøre Villaen med tilhørende Have ufyldstgørende som Bolig for Familien..... 634

Ægteskab opløst i Medfør af Ægteskabslovens § 55 mod Hustruen H's Protest efter Paastand af Manden som i Efteraaret 1932 havde ophævet Samlivet — efter hans Angivelse fordi der hos H var konstateret positiv Wassermannsreaktion — og derefter var traadt i Forhold til en anden Kvinde, idet det under de foreliggende Omst. ikke skønnedes godtgjort, at han hovedsagelig var Skyld i Samlivets Ophævelse. 657

Ærefornærmelser.

Undermejeristen (U) og et Bestyrelsesmedlem (B) paa et Mejeri havde til forskellige uvedkommende udtalt sig med, at Mejeribestyrelsen havde tilegnet sig Penge af Mejeriets Detailsalgskasse. Sigtelsen, hvis Rigtighed ikke var godtgjort, mortificeredes, men U og B, der havde været baade berettigede og forpligtede til at gøre Bestyrelse og Generalforsamling bekendt med de, navnlig ved U's ret omfattende Undersøgelser, konstaterede Uregelmæssigheder ved Kassen, fandtes at have haft Grund til at tro paa Bevisligheden af Sigtelsen. — Forsaavidt angik en af U fremsat Udtalelse om, at Bestyrelsen havde rettet i Resultatet af Fedtprøverne til Fordel for forskellige af sine Venner, fandtes han at have haft tilstrækkelig grundet Tro paa Ytringens Rigtighed. U og B blev herefter frifundet saavel for Straf som for Erstatning 88

En til Optagelse i et videnskabeligt Tidsskrift bestemt faglig Kritik af K's »Geologie von Grönland« fandtes, selv om enkelte af de brugte Udtryk gik saa vidt, at de kunde forstaaes som berørende K's Ære, dog efter den Sammenhæng, hvori de forekom, ikke at gaa ud over, hvad en saadan kritisk Bedømmelse kunde medføre. Derimod fandtes en Følgeskrivelse, hvormed Særtryk af den nævnte Kritik var udsendt til Dagspressen, samt et af Forfatterne til Kritikken affattet Forslag til Resolution paa Geologisk Forenings Generalforsamling at indeholde en saadan Skærpelse af Udtrykkene, at de i hele deres Sammenhæng maatte anses for et Angreb paa K's personlige Ære og derfor — idet der ikke var paavist tilstrækkelig Føje hertil — retstridige overfor K. Disse sidste Udtalelser kendtes derfor ubeføjede 249

Sag angaaende nogle i Dagbladet »Arbejderbladet« fremsatte Ærefornærmelser mod Generlauditor Pürschel..... 331

Øvrighed.

Pag.

Københavns Magistrat (M), der havde nægtet at fremme et Andragende om Byggetilladelse for en tre Etagers Bygning ved en Vej i Utterslev, fordi den fornødne Dispensation fra § 6 i Bygningsreglementet for de indlemmede Distrikter efter M's Mening ikke burde gives af byplanmæssige Grunde, blev dømt til at fremme Andragendet og kendt uberettiget til at afslaa det med Støtte i nævnte § 6, idet denne Bestemmelse vedrører Bebyggelse af Grunde, der ikke ligger ved en af det Offentlige godkendt Vej og den omhandlede Vej var anerkendt af Brønshøj-Rødovre Sogneraad i 1897 alene med Paalæg af nogle Servitutter om villamæssig Bebyggelse, der var bortfaldet i 1927. (D i s s e n s)..... 555

Landbrugsministeriet antoges i Lov om Ind- og Udførsel af Fisk af 22. Dec. 1937 at have haft Hjemmel til at bestemme, at Udførsel af Fisk kun maatte finde Sted efter Tilladelse fra Ministeriet mod Erlæggelse af en aarlig Afgift, hvorved bemærkedes, at der maatte gaas ud fra, at disse Afgifter, hvis Størrelse er fastsat i Forhold til Værdien af vedkommende Eksportørs Udførsel i det foregaaende Kalenderaar, alene tjener til Dækning af de ved Kontrollen og Fiskeridirektoratets Virksomhed med den kontingenterede Udførsel af Fisk forbundne Udgifter 561

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 1

Første ordinære Session.

Fredag den 4. Marts.

Nr. 14/1938.

Rigsadvokaten

mod

Aage Niels Knud Christensen (Stein),

der tiltales for Overtrædelse af Motorlovens § 24.

Dom afsagt af Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. den 18. Oktober 1937: Tiltalte, Slagter Aage Niels Knud Christensen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger, derunder Salær til Forsvareren, Overretssagfører Teisner, 60 Kr., udredes af det offentlige.

Østre Landsrets Dom af 26. November 1937 (VI Afd.): Tiltalte Aage Niels Knud Christensen bør straffes med Hæfte i 8 Dage, hvorhos Retten til at føre Motorkøretøj frakendes ham for et Tidsrum af 6 Maaneder. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder Salær til den for ham for Underretten beskikkede Forsvarer og Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisner af Nykøbing F., henholdsvis 60 Kr. og 70 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein betaler Tiltalte Aage Niels Knud Christensen 80 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 16. Juni 1937 fra Statsadvokaten for Fyen, Lolland, Falster og Bornholm er Slagter Aage Niels Knud Christensen, boende Nykøbing F., sat under Tiltale ved herværende Ret til Straf efter Motorlovens § 24 I ved den 8. Juni 1937 i Tiden fra Kl. 6—7 Eftm. at have ført Motorvogn L 8468 i Nykøbing F. Købstad, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus var ude af Stand til at gøre det paa be- tryggende Maade.

I Medfør af Motorlovens § 42 nedlægges der derhos Paastand paa, at Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte.

Tiltalte, der er født den 20. November 1902 i Nykøbing F., er ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Tirsdag den 8. Juni d. A. Kl. 19,45 anmeldte Tiltaltes Svigermoder, Fru Johanne Jespersen, til Politiet, at hendes Svigersøn samme Dag Kl. ca. 19 var kørt fra Pomonagade her i Byen som Fører af sin Motor- vogn L 8468, og at han var spirituspaavirket.

Tiltalte blev eftersøgt paa sin Bopæl og andetsteds uden gunstigt Resultat, men Kl. ca. 20½ indfandt han sig paa Politistationen, idet hans Moder havde telefoneret til Turisthotellet, hvor han opholdt sig, at Poli- tiet havde været paa hans Bopæl.

Ved den af Amtslægen, her, Kl. 20,40 paabegyndte Undersøgelse viste det sig, at Tiltalte var paavirket i middel Grad. Ifølge Erklæring fra Retsmedicinsk Institut indeholdt hans Blod 2,27 ‰ Alkohol, Urinen 3,17 ‰ Alkohol.

Tiltalte har nægtet under sin Kørsel at have været paavirket af Spiritus, idet han nævnte Dag kun vil have nydt 2 Sjusser om Formid- dagen mellem 11 og 12 og 2 Bajere ved 17-Tiden.

Derimod har han efter Kørslen nydt 2 Bajere i Selskab med Bryg- geriarbejder Laurits Petersen og senere paa Turisthotellet i Selskab med Mekaniker Svend Aage Løttrup 2 Sjusser og 1 Snaps.

Af de under Sagen førte Vidner har nævnte Petersen og Løttrup samt Cigarmager Bach Nielsen, der alle har talt med Tiltalte umiddel- bart efter dennes Kørsel, forklaret, at der ikke var noget at mærke paa Tiltalte. Petersen og Nielsen har tilføjet, at de godt ved, hvorledes Til- talte opfører sig, naar han har faaet noget at drikke.

Derimod har Tiltaltes Svigerinde, Tobaksarbejderske Ada Jeppesen, forklaret, at det er hendes bestemte Indtryk, at hendes Svoger var paa- virket, da han lugtede forfærdeligt af Spiritus, ligesom hans Tale var noget vrøvlet.

Det findes dog betænkeligt at lægge afgørende Vægt paa dette Vid- nes Udsagn, da det maa antages, at hun er indtagen imod Tiltalte.

Sagen har været forelagt Retslægeraadet, der i sin Erklæring af 3. f. M. udtaler:

»Sigtedes alkoholkonsum maa efter en paa grundlag af alkoholkon- centrationen i blodet kl. 21,00, sigtedes vægt og de angivne tidspunkter for hans spiritusnydelse foretagen beregning antages at have været betydelig større end af ham forklaret.

Raadet kan paa det foreliggende grundlag ikke med sikkerhed ud-

tale sig om sigtedes tilstand, da han ved omhandlede lejlighed førte motorkøretøj.«

Paa fornyet Henvendelse fra Anklagemyndighedens Side har Raadet ikke ment at kunne udtale sig yderligere med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt det maa anses for sandsynligt, at Tiltalte, da han nævnte Dag førte Motorkøretøj, har været paavirket af Spiritus.

Under disse Omstændigheder maa det efter almindelige strafferetlige Grundsætninger komme Tiltalte til Gode, at det ikke har kunnet konstateres, eller dog sandsynliggøres, at Tiltalte paa Grund af Nydelse af Spiritus har været ude af Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, hvorved bemærkes, at selv om der efter Retslægeraadets Udtalelse maa gaas ud fra, at Tiltalte har nydt mere Spiritus end indrømmet, staar det hen, dels om dette yderligere Kvantum er nydt før eller efter Kørslen, dels hvor stort det har været.

Da nu det Kvantum Spiritus, Tiltalte har erkendt at have nydt før Kørslen, ikke er saa stort, at det kan antages at have gjort ham uegnet til at føre Køretøj, vil hans Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger, derunder Salær til Forsvareren, Overretssagfører Teisner, 60 Kr., udredes af det offentlige.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 18. Oktober 1937 af Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet, medens Tiltalte Aage Niels Knud Christensen procederer til Stadfæstelse.

Selv om Tiltaltes Forklaring om sit Spiritusforbrug efter Kørslen lægges til Grund, findes det efter samtlige foreliggende Oplysninger ikke at kunne betvivles, at han allerede forinden Kørslen har indtaget et saadant Kvantum Spiritus, at han inden denne har været ude af Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade.

Tiltalte vil herefter i Medfør af Motorlovens § 41, jfr. § 24 I, være at anse med Straf af Hæfte i 8 Dage, hvorhos i Medfør af Motorlovens § 42 Retten til at være Fører af Motorkøretøj vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 6 Maaneder.

Nr. 24/1938. **Carl Christian Christensen** paakærer Vestre Landsrets Kendelse af 25. November 1937. (III Afd.).

Kendelse afsagt af Hassing-Refs Herreders Ret den 17. November 1937: Da Fisker Carl Christian Christensen af Struer uden lovlig Grund har vægret sig ved at afgive Forklaring som Vidne

b e s t e m m e s :

Fisker Carl Christian Christensen af Struer bør tages i Forvaring ved Politiets Foranstaltning, indtil han indvilliger i at svare, dog ikke udover 6 Maaneder.

Landsrettens Kendelse er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt den 17. November 1937 af Retten for Hassing-Refs Herreder.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Fisker Carl Christian Christensen.

I Paadømmelsen har tre Dommere deltaget.

Allerede som Følge af at den Kærende, da han vægrede sig ved at svare, kan have anset Sigtelsen under den offentlige Straffesag for ogsaa at være ham vedrørende, findes de i Rpl. § 189 nævnte Tvangsmidler ikke at have været anvendelige.

Thi bestemmes:

Politimesterens Begæring kan ikke tages til Følge.

Nr. 4/1938. Kære af Østre Landsrets Kendelse af 14. Oktober 1937 (IV Afd.) i Sagen: Skrædersvend **Brødsgaard Nielsen** (Landsretssagfører K. Rønsted)

mod

Skrædermester **Chr. S. Mørch** (Sagfører C. E. Jensen).

Københavns Byrets Kendelse af 28. August 1937 (12. Afd.): Den af Sagsøgte Skrædersvend Brødsgaard Nielsen iremsatte Paastand om Sagens Afvisning vil ikke kunne tages til Følge.

Landsrettens Kendelse er saalydende: Den paakærede Kendelse stadfæstes. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Sagens Paakendelse har fem Dommere deltaget.

I det i Kendelsen nævnte Regulativ hedder det bl. a.:

»10. Som Regler for Behandling af faglig Strid gælder de af Hovedorganisationerne senest vedtagne.

11. Under opstaaende Uenighed imellem Arbejdsgiver og Arbejder maa den Part, der føler sig forurettet, straks henvende sig til sin Organisations Formand, der ufortøvet indleder For-

handling med den anden Parts Organisation om Tvistpunktets Afgørelse.«

Afgørelsen af den mellem Parterne opstaaede Tvist maa antages at bero paa, hvilke almindelige Regler der med Støtte i Sædvane eller Skik og Brug maa opstilles for en Skrædersvends Ansvar for Materiale, der er overgivet ham til Forarbejdelse paa Værksted. Der findes derfor at foreligge en faglig Strid i den Forstand, hvori disse Ord benyttes i Regulativets Post 10, ligesom en saadan Tvist maa anses omfattet af den i Kendelsen omtalte Norm for Behandling af faglig Strid, § 5, 1ste Stk. Herefter og da Indkærede som Medlem af en Organisation, der har tiltraadt Overenskomsten, maa være henvist til at gaa den i Regulativets Pkt. 11 til Afgørelse af faglig Strid anviste Vej, er Søgmaal ved Domstolene afskaaret.

Sagen vil saaledes overensstemmende med den Kærendes Paastand være at afvise fra Byretten.

Kæremaalets Omkostninger for alle Retter findes at burde ophæves.

T h i b e s t e m m e s :

Denne Sag afvises fra Byretten. Kæremaalets Omkostninger for alle Retter ophæves.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren Skrædermester Chr. S. Mørch Sagsøgte Skrædersvend Brødsgaard Nielsen tilpligtet at betale Kr. 90,20 med nærmere angivne Renter samt Sagens Omkostninger, imod at Sagsøgeren stiller en Vest og 1 Par Benklæder samt Resten af en Jakke til Sagsøgtets Disposition.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Sagsøgte ansattes i Efteraaret 1936 hos Sagsøgeren som akkordlønnet Svend. Ca. 3 Uger før Paaske i indeværende Aar forsvandt Rygen til en Jakke, der var betroet Sagsøgte til Udførelse, under saadanne Omstændigheder, at Sagsøgte efter Sagsøgerens Formening maa bære Ansvaret herfor. Da det ikke er lykkedes Sagsøgeren at fremskaffe Stof til en ny Ryg, hvorfor det til Habitten anvendte Stof og Tillæg er uden Værdi for ham, og da han udover den paaløbne Syløn for Jakken har betalt Syløn saavel for Vest som Benklæder, opgør han sit Krav saaledes:

3 Meter Stof à Kr. 18,40	Kr. 55,20
Tillæg	— 15,00
Syløn for Vest og Benklæder	— 20,00

Ialt... Kr. 90,20

Sagsøgte har paastaet Sagen afvist som henhørende under faglig Ret, idet han har henvist til en Overenskomst af 3. April 1924, hvorefter Skrædermesterforeningen af 1920, hvoraf Sagsøgeren er Medlem, til-

træder den mellem Skræderlauget i København og Dansk Skræderforbund den 28. Marts 1924 afsluttede Overenskomst samt underkaster sig de til enhver Tid gældende, mellem de respektive Arbejdsgiverorganisationer og Dansk Skræderforbund gældende Aftaler. Sagsøgte har endvidere paaberaabt sig en under Sagen fremlagt Priskurant med Regulativ. Efter det saaledes oplyste er det ubestridt, at den i Ugeskrift for Retsvæsen 1927 pag. 841 kundgjorte Norm maa være gældende for Sagsøgeren, og Sagsøgte henviser vedrørende det foreliggende Tilfælde til Normens § 1, hvorefter der er Enighed om, at enhver Uenighed af faglig Karakter bør forsøges bilagt ved Voldgift efter nærmere fastsatte Regler. Sagsøgte gør gældende, at den foreliggende Sag vedrører en Uenighed af faglig Karakter, og at det tilkommer den faglige Ret at afgøre, om Normen er overtraadt.

Sagsøgeren gør heroverfor gældende, at der ikke er begært Mægling i Sagen, saaledes som det kræves til Bilæggelse af Uenighed af faglig Karakter, og at et Erstatningskrav som det foreliggende ikke paa det af Sagsøgte anførte Grundlag kan unddrages Domstolens Afgørelse. Endelig har Sagsøgte henvist til fornævnte Norms § 5, 1. Stk.

Sagsøgte har begært Rettens Kendelse med Hensyn til, om Paastanden om Sagens Afvisning vil kunne tages til Følge.

Da det af Sagsøgte oplyste ikke indeholder Grundlag for en Afvisning af Sagen, idet et Erstatningskrav som det under Sagen omhandlede, uanset det af Sagsøgte oplyste, maa kunne indbringes for de almindelige Domstole, vil Sagsøgtens Afvisningspaastand ikke kunne tages til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets 12. Afdeling den 28. August 1937 og paastaas af den Kærende Skrædersvend Brødsgaard Nielsen ændret saaledes, at Sagen afvises fra Byretten, idet det hævdes, at der efter Lov om den faste Voldgiftsret af 4. Oktober 1919 § 5 B 1 havet Ret til Søgmaal ved Voldgiftsretten i Anledning af det passerede. Skrædermester Chr. S. Mørch paastaar Kendelsen stadfæstet.

Under Kæresagen har der været anordnet mundtlig Forhandling.

Det bemærkes, at den i Kendelsen ommeldte Overenskomst af 3. April 1924 er afløst af »Klassificeret Priskurant for København med almindelige Bestemmelser og Regulativ« af 1928 med Ændringer og Tilføjelser af 1935 indgaaet mellem Dansk Skræderforbund og Skræderlauget og tiltraadt af Skrædermester Chr. S. Mørchs Organisation, Skrædermesterforeningen af 1920.

Som i den paakærede Kendelse anført er der mellem Parterne Enighed om, at den af Fællesudvalget af 17. August 1908 affattede Norm for Behandling af faglig Strid er gældende for faglige Stridigheder mellem de Organisationer, som Parterne hver for sig er Medlemmer af.

Selv om man vilde antage, at det under Sagen foreliggende Spørgsmaal om den Kærendes Ansvar for det forsvundne Materiale er et fagligt Spørgsmaal i den Forstand, at Kendskab til, hvorledes Forholdene paa

Arbejdspladserne i Almindelighed er ordnet, kunde være af nogen Betydning for Sagens Afgørelse, finder Retten ikke, at et Søgmaal ved de almindelige Domstole fra Skrædermester Mørchs Side her kan være afskaaret, idet der ved Normens Bestemmelser ikke ses at være tillagt de enkelte Medlemmer af en Organisation nogen selvstændig Ret til uden om Organisationen at indbringe det af ham rejste Spørgsmaal for en Voldgiftsret. Ved Udtrykket i Normens § 1: »saafremt en af Parterne forlanger det«, maa der antages at være sigtet til de Organisationer, der har underkastet sig Normen. Herefter vil den paakærede Kendelse være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes at kunne ophæves.

Mandag den 7. Marts.

Nr. 207/1937. Overretssagfører **Chr. Ejstrup** som Værge for den umyndiggjorte **Johan Heinrich Howitz** (Trolle efter Ordre)

mod

Disponent **Georg Howitz** og Fru **Edel Garth-Grüner**, født **Howitz** (Ballhausen),

betræffende Tilbagebetaling af Gavebeløb.

Vestre Landsrets Dom af 24. Juni 1937 (IV Afd.): De Sagsøgte, Disponent Georg Howitz, og Fru Edel Garth-Grüner, f. Howitz, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Overretssagfører Chr. Ejstrup, som Værge for den umyndiggjorte Johan Heinrich Howitz, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører Andreas Christensen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere finder, at de Indstævnte — der efter det oplyste var fuldt vidende om, at deres Fader, Fr. Howitz, til dem bortgav hele det uskiftede Bos Formue, derunder deres umyndiggjorte Broders mødrene Arv, og som maatte være klare over, at Fr. Howitz ved de paagældende Dispositioner tilsidesatte den ham paahvilende Pligt til som Værge at varetage den umyndiggjortes Interesser — ved deres Modtagelse af den nævnte Formue har handlet saaledes retstridigt overfor den umyndiggjorte, der var afskaaret fra at gøre Brug af sin Ret til at begære sin Arvelod i Boet udskiftet, at de maa være pligtige at tilsvare ham den ommeldte Arvelod, og heri kan det ikke gøre nogen Forandring, om de Indstævnte, som af dem hævdede maatte være gaet ud fra, at den af Fr. Howitz med Viborg Kommune truffene Ordning

vedrørende Betalingen for den umyndiggjortes Ophold paa Aands-
svageanstalten tilsikrede ham en forsvarlig Forsørgelse. Efter det
anførte og idet de Indstævnte ikke har fremsat nogen Indsigelse
mod Appellantens Beregning af Arvelodden, vil Appellantens Paa-
stand være at tage til Følge, dog at hver af de Indstævnte betaler
Halvdelen af det indtalte Beløb. De Indstævnte findes derhos at
burde betale Sagens Omkostninger for begge Retter som nedenfor
anført.

To Dommere bemærker følgende: Efter den med Viborg By-
raad truffene Aftale havde Fr. Howitz Grund til at gaa ud fra, at
der mod det deri ydede Vederlag paa en efter Forholdene fuld-
stændig betryggende Maade og bindende overfor det offentlige
var sørget for Sønnen Johans Fornødenheder, og dette var endnu
Tilfældet, da Udbetalingerne til de Indstævnte senere fandt Sted.
Her under Sagen betegnes Sønnen som aandssvag i højeste Grad,
stærkt epileptisk og stum. De Indstævnte findes under disse Om-
stændigheder ikke ved at modtage Udbetalinger, der berørte
Broderens faldne Mødrenearv, overfor denne at have gjort sig
skyldig i et Forhold, der kan betegnes som uforsvarligt, og den
mod dem nedlagte Erstatningspaastand skønnes derfor ikke at
burde tages til Følge. Herefter vil disse Dommere stadfæste
Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Disponent Georg Howitz og
Fru Edel Garth-Grüner, født Howitz, bør hver
især til Appellanten, Overretssagfører Chr.
Ejstrup som Værge for den umyndiggjorte Jo-
han Heinrich Howitz betale 5889 Kr. 68 Øre med
Renter 5 pCt. aarlig fra den 12. Januar 1937 til
Betaling sker. Saa betaler de Indstævnte og
een for begge for een til det offent-
lige de Retsafgifter, som skulde erlægges, og
Godtgørelse for det stemplede Papir som
skulde bruges, saafremt Appellanten ikke
havde haft fri Proces for Landsretten og Høje-
steret, samt til Højesteretssagfører Andreas
Christensen i Salær og Godtgørelse for Udlæg
for Landsretten 225 Kr. og til Højesteretssag-
fører Trolle i Salær for Højesteret 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter
denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Johan Heinrich Howitz, der er født den 4. Oktober 1899 som Søn
af nu afdøde Oberstløjtnant Fr. Howitz og ligeledes afdøde Hustru Jo-

hanne Howitz, f. Wissmann, der var bosiddende i Viborg, har fra sit 6. Aar som aandssvag og Epileptiker været anbragt paa den Kellerske Aandssvageanstalt i Bregninge. Udgifterne ved hans Ophold indbetaltes af hans Fader, og fra Aaret 1917 dækkedes Udgifterne delvis ved Hjælp af Renterne 250 Kr. aarlig af en til Rentenydelse for ham i Henhold til Testamente fra hans da afdøde Farmoder i Overformynderiet indsat Kapital — pr. 28. Februar 1936 stor 6553 Kr. 83 Øre — medens Resten udrededes af Faderen. Dette Forhold fortsattes, efter at Forældrenes Forsørgelsespligt den 4. Oktober 1917 var ophørt, men 'i 1922 indledede Oberstløjtnant Howitz — der, efter at Sønnen i 1918 var bleven umyndiggjort, var beskikket som Værge for ham — Forhandlinger med Viborg Kommune, der den 28. December 1922 meddelte ham, at Kommunen samme Dag havde tilskrevet den Kellerske Aandssvageanstalt saaledes:

»I Anledning af Anstaltens Skrivelse af 21. Oktober d. A. tillader man sig hoslagt at fremsende Kautionsbevis for Betaling af den aandssvage Johan Valdemar Georg Howitz' Ophold paa Anstalten, gældende fra den 1. Oktober d. A. Det er en Forudsætning for den paatagne Kautionsforpligtelse, at det nævnte Johan Howitz, saalænge han lever, tilkommende Rentebeløb ca. 280 Kr. aarlig, af en for ham i Overformynderiet indestaaende Kapital indbetales hertil i hver Termin med Halvdelen, samt at Viborg Fattigvæsen til hel eller delvis Dækning af sine Udlæg i Anledning af den paatagne Kautionsforpligtelse ved nævnte Johan Howitz' Død erholder udbetalt den Kapital paa 3000 Kr., der af den for ham i Overformynderiet indestaaende Kapital forfalder til Udbetaling ved hans Død.«

Kommunen anmodede derhos Fr. Howitz, der som Værge anerkendte Modtagelsen af Skrivelse, om at foranledige de fremtidige Renter indbetalt til Kommunen.

Den 11. Juni 1928 afgik Fru Howitz ved Døden, og Manden hensad derefter i uskiftet Bo med Fællesbørnene, fornævnte J. H. Howitz samt de Sagsøgte, Disponent Georg Howitz, Riis Skov, og Fru Edel Garth-Grüner, f. Howitz, Sorø. Ifølge en den 16. November 1928 dateret, til Skifteretten af Fr. Howitz indsendt Opgørelse udgjorde Fællesboets beholdne Formue da 98.800 Kr. I Aarene fra 1928 til 1933 bortskænkede Fr. Howitz derefter ialt 94.235 Kr af Formuen til de to Sagsøgte, saaledes at hver af dem erholdt omtrent Halvdelen. Den 23. December 1935 afgik Fr. Howitz ved Døden, og Boet, hvis Beholdning udover noget Indbo kun udgjorde 70 Kr., blev udlagt til Sagsøgte Disponent Howitz for Begravelsesomkostninger.

Under Anbringende af, at Fr. Howitz, idet Beholdningen i alt væsentlig udtømtes ved de nævnte Gaver, havde misbrugt sin Raadighed over det uskiftede Fællesbo og havde gjort sig skyldig i en Forsømmelse af den ham efter Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 53 paa-hvilende Pligt til at varetage den umyndiges Interesser, samt at de Sagsøgte ved at modtage Gaverne trods deres Kendskab til Forholdene har gjort sig medskyldige i Værgens Retsbrud, har Sagsøgeren, Overretssagfører Chr. Ejstrup, Viborg, som Værge for den umyndiggjorte Johan Heinrich Howitz under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte

dømt til in solidum at erstatte den umyndige det ham derved paaførte Tab. Af de de Sagsøgte udbetalte Beløb ialt 94.235 Kr. udgjorde 58.896 Kr. 87 Øre Fr. Howitz's egen Boeslod og Arvelod, og to Trediedele af Resten 35.338 Kr. 13 Øre eller 23.558 Kr. 76 Øre de Sagsøgtes egen Mødrenearv. Idet den umyndiges Mødrenearv herefter vilde have udgjort 11.779 Kr. 37 Øre, har Sagsøgeren paastaet de Sagsøgte dømt in solidum til Betaling af nævnte Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Januar 1937, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført, at de som Modtagere af de paagældende Livsgaver alene vilde kunne tilpligtes at tilbagebetale disse, saafremt de i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6, 2. Stk. for Gaveomstødelse fastsatte Betingelser forelaa, hvilket imidlertid ikke er Tilfældet, allerede fordi Retssag til Omstødelse ikke er anlagt, og Begæring om Skifte ikke er fremsat inden Udløbet af den der fastsatte absolutte Frist paa 1 Aar. Selv om Fr. Howitz — hvad de Sagsøgte ikke har kunnet erkende — ved de paagældende Dispositioner havde gjort sig skyldig i en Krænkelser af de ham som Værge for den umyndige paahvilende Pligter, maatte dette dog efter de Sagsøgtes videre Anbringende blive uden Betydning for de Sagsøgte, der ikke har haft nogen som helst Pligt til at paase den umyndiges Interesser eller skønne over, om disse blev gaaet for nær ved de af Værgen foretagne Dispositioner; i alt Fald maatte de Sagsøgte efter de for dem foreliggende Oplysninger med Føje gaa ud fra, at Værgen var berettiget til at handle som sket. De Sagsøgte har endelig gjort gældende, at den nævnte efter Loven af 1926 gældende absolutte Betingelse for at omstøde en Gave i Forhold til Modtageren — at Sag er anlagt og Skifte begært inden 1 Aar — vilde blive illusorisk, i Fald den i et Tilfælde som det foreliggende kunde gøres betydningsløs ved en Henvisning til, at Modtageren ved sit Kendskab til Boets økonomiske Forhold havde gjort sig medskyldig i Værgens Retsbrud; thi et saadant Kendskab er netop en almindelig Betingelse for overhovedet at anvende Reglen i Lovens § 6, 2. Stk.

Sagsøgte, Disponent Howitz, har som Part forklaret, at hans Fader, efter at han i en Aarrække tildels med Bistand af Farmoderen havde betalt for den umyndiges Ophold paa Aandssvageanstalten, vistnok i 1922 eller 1923 fortalte Sagsøgte, at han havde truffet en Ordning med Viborg Kommune, hvorefter Kommunen overtog Forsørgelsespligten overfor den umyndige mod, at Kommunen fik dels de halvaarlige Renter fra Overformynderiet, dels Halvdelen af Kapitalen, som skulde tilfalde Faderen ved den umyndiges Død. Denne Ordning havde saavel Faderen som Moderen gentagne Gange senere omtalt overfor Sagsøgte. Fra 1. April 1933 til 1. September 1935 boede Faderen hos Sagsøgte, og fra førstnævnte Tidspunkt besørgede han efter Faderens Anmodning Indbetalingen af Overformynderirenter til Viborg Kommune; Faderen har aldrig nogensinde til ham omtalt, at Kommunens Forpligtelse kun var en Kautionsforpligtelse, og Sagsøgte har forstaaet og har kun kunnet forstaa Forholdet saaledes, at Kommunen havde paataget sig fuld Forsørgelsespligt overfor den umyndige. Fordelingen fandt Sted, fordi Faderen nogen Tid efter Moderens Død kom ind paa den Tanke

at ville opløse sit Hjem og flytte hen til Sagsøgte, og dels som Følge heraf, dels som Følge af, at Medsagsøgte Fru Garth-Grüners Ægteskab var blevet opløst, saaledes at hun sad smaat i det, besluttede Faderen, der oppebar Pension som afskediget Tjenestemand, at fordele Formuen som sket. Sagsøgte var klar over, saavel at det var hele Formuen, der fordeltes, som at Faderen var Værge for den umyndige, men han er overtydet om, at Faderen under Hensyn til den med Viborg Kommune trufne Ordning ansaa sig fuldt berettiget til at handle som sket, og Sagsøgte har i alt Fald aldrig skænket det en Tanke, at dette ikke skulde være Tilfældet.

Medsagsøgte, Fru Garth-Grüner, har som Part afgivet en i alt væsentligt hermed stemmende Forklaring.

Endelig har førstnævnte Sagsøgtes Hustru, Fru Inger Marie Howitz, f. Bursche Larsen, som Vidne forklaret, at hun flere Gange har hørt sin Svigerfader udtale, at han havde truffet en Ordning, hvorefter Viborg Kommune skulde overtage Forsørgelsen af den umyndige.

Hvad angaar den oftommeldte Ordning med Viborg Kommune skal bemærkes, at naar Hensyn tages bl. a. til det deri indeholdte, til Fordel for Kommunen — der havde Forsørgelsespligten — givne Afkald paa Arveretten til Halvdelen af Overformynderikapitalen, ligger det i og for sig ikke fjernt at antage, at Fr. Howitz har opfattet Aftalen som en endelig Ordning af den umyndiges fremtidige Forsørgelse, saa meget mindre som dennes Helbredstilstand — efter hvad der er ubestridt — paa det paagældende Tidspunkt var en saadan, at Forsørgelsespligten med nogen Grund kunde forventes ikke at ville blive af lang Varighed, ligesom Tilstanden efter det oplyste altid har været og vedblivende er en saadan, at Overflytning til en dyrere Pleje eller anden Ændring i Anbringelsesmaaden maa antages at være uden Betydning for ham.

Men selv om det maatte kunne antages, at Fr. Howitz ved i alt væsentligt at bortgive Boets Midler til de Sagsøgte havde gjort sig skyldig i et Retsbrud overfor den umyndige, findes det dog ikke at kunne statuere, at de Sagsøgte ved deres Modtagelse af den paagældende Del af Midlerne under de foreliggende Omstændigheder er blevet erstatningspligtige. Der vil vel ikke kunne gives de Sagsøgte Medhold i, at de allerede, fordi de stod udenfor det særlige Pligtforhold, ikke kan gøres medansvarlige for det ved en Pligtforsømmelse forvoldte Tab — hvorved bemærkes, at de Sagsøgte var vidende om, at Faderen var beskikket som Værge for den umyndige — men da det ikke kan statuere, at de Sagsøgte havde nogen Pligt til at underkaste Ordningen med Kommunen en selvstændig Vurdering, findes der ikke at være Grundlag for at forkaste den af dem afgivne Forklaring, hvorefter de i Henhold til Værgens Udtalelser er gaaet ud fra, at der endeligt og paa forsvarligt Grundlag var draget Omsorg for den umyndiges fremtidige Forsørgelse.

Idet Betingelserne for at anse de Sagsøgte for medansvarlige i en af Fr. Howitz som Værge muligt udvist Pligtforsømmelse herefter ikke findes at foreligge, vil de Sagsøgtes Frifindelsestaastand allerede som Følge heraf være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der bliver at tillægge den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse og Domsforhandlingen beskikkede Sagfører Salær og Godtgørelse for Udlæg som nedenfor bestemt.

Nr. 237/1937.   Grosserer **Poul Ørsted Salby** (Selv)

mod

Aktieselskabet »**Palace**«-**Hotellet** (Fich),

betræffende Kommissionssalær.

Østre Landsrets Dom af 9. September 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, A/S »Palace«-Hotellet, bør til Sagsøgeren, Grosserer P. Ø. Salby, betale 750 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. Juni 1937, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Overretssagfører Fode bl. a. forklaret, at han i Marts 1937 paa Selskabets Bestyrelses Vegne meddelte Appellanten, at man vilde indgaa paa at udleje Lokalerne for 12.000 Kr. Han har gentaget, at der efter at Appellanten havde forlangt et Salær af 5000 Kr. ikke er blevet truffet nogen endelig Aftale mellem dem om Salærets Størrelse. Landsretssagfører Schack Bondesen har som Vidne forklaret, at Overretssagfører Fode i et Brev til ham har udtalt, at han havde tænkt sig et Salær af 2000—2500 Kr.

Ved den indankede Dom er det rettelig antaget, at Appellanten ikke har bevist, at han har gjort det til et Vilkaar for sin Medvirken, at der betaltes ham et Salær af en bestemt Størrelse. Derimod maa der gaas ud fra, at Appellanten efter Forudsættningerne for hans Overtagelse af Hvervet var berettiget til at stille Forlangende om et betydeligt Vederlag fastsat under Hensyn til de særlige med den stillede Opgave forbundne Forhold, Omfanget af hans Arbejde og dettes Resultat, og efter de i disse Henseender tilvejebragte Oplysninger findes Appellantens Krav paa Vederlag af saadan Størrelse som af ham forlangt ikke at kunne tilsidesættes som overdrevent. Appellantens Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet »Palace«-Hotellet, bør til Appellanten, Grosserer Poul Ørsted

Salby, betale 3500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 14. Juni 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Grosserer P. Ø. Salby paastaaet de Sagsøgte, A/S »Palace«-Hotellet, tilpligtet at betale ham 3500 Kr., subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb, tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 14. Juni 1937, til Betaling sker.

De Sagsøgte har, ifølge den endelige Paastand, paastaaet sig frifundet mod Betaling af 750 Kr.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

I Slutningen af 1936 kom Sagsøgeren i Forbindelse med Overretssagfører Fode, der paa det paagældende Tidspunkt var Medlem af Bestyrelsen for A/S »Palace«-Hotellet og tillige Selskabets juridiske Konsulent. Overretssagfører Fode anmodede Sagsøgeren om at overtage Udlejningen af nogle Lokaler i de Sagsøgtes Ejendom paa Raadhuspladsen, der tidligere havde været udlejet til Privatbanken. Det blev aftalt, at Sagsøgeren skulde søge Lokalerne udlejet for en aarlig Leje af 18 a 20.000 Kr., og at han, hvis dette lykkedes for ham, skulde have et Salær for sin Ulejlighed. Sagsøgeren krævede 5000 Kr., men Overretssagfører Fode udtalte, at han først maatte tale med den øvrige Bestyrelse om Salærets Størrelse og bad ham om at komme igen om et Par Dage. Da Sagsøgeren næste Gang indfandt sig paa Overretssagfører Fodes Kontor, blev det aftalt, at Sagsøgeren skulde have et Salær, stort 3500 Kr. Det lykkedes ikke i den følgende Tid Sagsøgeren, der førte vidtløftige Forhandlinger med forskellige Personer, at faa et Lejemaal bragt i Stand. I Begyndelsen af Marts 1937 gik Overretssagfører Fode med til, at Lokalerne maatte udlejes for 12 a 15.000 Kr. aarlig. Aftalen om at Sagsøgeren, hvis han fik et Lejemaal bragt i Stand, skulde have 3500 Kr. skulde staa ved Magt. Efter længere Tids Forhandlinger fik Sagsøgeren den svenske Amerika Linje i Gøteborg interesseret i Lejemaalet, og der blev under den 22. April 1937 tilstillet Linjens her-værende Repræsentant »Dansk Rejsebureau« et Tilbud, hvorefter den kunde erholde Lokalerne til Leje for 15.000 Kr. aarlig, stigende til 18.000 Kr. Forhandlingerne om Lejemaalet trak noget i Langdrag, fordi Aktiemajoriteten i A/S »Palace«-Hotellet i Maj 1937 overgik til andre Ejere og Landsretssagfører Schack Bondesen samtidigt afløste Overretssagfører Fode som Selskabets juridiske Konsulent, men i Slutningen af Maj blev Lejekontrakten underskrevet, hvorefter Lejerne skulde betale en Begyndelsesleje af 15.000 Kr. aarlig, stigende til 18.000 Kr., altsaa et for de Sagsøgte væsentlig gunstigere Lejemaal end tidligere forudsat. Da de Sagsøgte, der forinden Kontraktens Underskrift var blevet gjort bekendt med Sagsøgerens Salærkrav, imidlertid har nægtet

at udbetale Sagsøgeren det aftalte Salær, har han set sig nødsaget til at anlægge nærværende Sag.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte, der iøvrigt erkender, at de er bundne ved den Aftale, der maatte være truffet mellem Sagsøgeren og deres tidligere juridiske Konsulent Overretssagfører Fode, anført, at Sagsøgeren vel i sin Tid har rejst Krav paa et Salær af 3500 Kr., men at Overretssagfører Fode bestemt afviste dette Krav og meddelte Sagsøgeren, at han ikke vilde forhandle om Størrelsen af det Salær, som Sagsøgeren skulde have for sin Ulejlighed, forinden denne fremskaffede et Tilbud om Leje af Lokalerne, som han mente at kunne foreslaa Selskabets Bestyrelse at acceptere; han vilde da samtidigt anbefale Selskabets Bestyrelse at bevilge Sagsøgeren et passende Salær. De Sagsøgte har under Sagen fremlagt en Skrivelse af 30. August 1937 fra Københavns Ejendomsrådgiverforening, hvori det udtales, at det kutymemæssige Salær, som Foreningens Medlemmer beregner sig ved Udleje af et Forretningslokale, andrager 5 pCt. af første Aars Leje, og i Henhold hertil er de villige til at betale Sagsøgeren et Salær af 5 pCt. af 15.000 Kr. eller 750 Kr.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure.

Overretssagfører Fode har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren oprindelig forlangte 5000 Kr. for at skaffe det omhandlede Lejemaal i Stand, men at han paa Forhaand afviste at forhandle om Salærets Størrelse. Aftalen mellem dem blev derefter, at Sagsøgeren skulde søge at skaffe en Lejer, og naar dette var lykkedes ham, skulde de forhandle om, hvor stort et Salær Sagsøgeren skulde have for sin Medvirken. Vidnet skulde saa forelægge Salærspørgsmaalet for den samlede Bestyrelse, der alene kunde træffe Afgørelse i Sagen. Vidnet er ingen-
sinde gaaet ind paa at ville betale Sagsøgeren det af ham senere fordrede Salær paa 3500 Kr., men han har blot lovet at ville meddele Selskabets nye Bestyrelse, at Sagsøgeren skulde have et Salær.

Efter det saaledes oplyste vil der kun kunne tilkendes Sagsøgeren 750 Kr., og de Sagsøgte Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Tirsdag den 8. Marts.

Nr. 217/1937. Fabrikant **Knud Abildgaard-Elling** (Meyer)

mod

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne (Bülow),

betræffende Spørgsmaalet om Bortfald af Appellantens Jagtret over en af Indstævnte overtaget Ejendom.

Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling den 25. Maj 1937: Forbud vil være at fremme efter Rekvirentens mest subsidiære Begæring.

Thi blev paa Begæring nedlagt Rettens Forbud mod, at Rekviritus driver Jagt paa Søholt, dog at Rekviritus maa drive Fasaneriet ligesom Skytten maa bebo Skytteboligen.

Østre Landsrets Dom af 16. September 1937 (IV Afd.): Det af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 25. Maj 1937 nedlagte Forbud mod, at Sagsøgte Fabrikejer Knud Abildgaard driver Jagt paa Ejendommen »Søholt« stadfæstes. Sagsøgte kendes overfor Sagsøgeren Creditkassen for Landejendomme i Østifterne uberettiget til at udøve de ham ved Aftale af 19. Marts 1937 tillagte Rettigheder vedrørende nævnte Ejendom. Forbudets og Sagens Omkostninger udreder Sagsøgte til Sagsøgeren med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsligelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der principalt har forhøjet sin Erstatningspaastand til 7500 Kr., subsidiært paastaet Frifindelse med Hensyn til Tiden før Auktionen samt sig tilkendt en Erstatning paa 2000 Kr.

Fem Dommere tiltræder Dommens Forstaaelse af Tinglysningslovens § 3 Stk. 1.

Fire Dommere finder Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 3, Stk. 1 anvendelig paa den Appellanten i Henhold til Kontrakten mellem ham og Vekselerer P. O. Suhr tilkommende Jagtret paa »Søholt« og stemmer for at tage Appellantens principale Paastand til Følge.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand finder seks Dommere, at Indstævnte ikke som Brugspanthaver under de foreliggende Omstændigheder har været berettiget til at forbyde Appellanten at udøve Jagten, saalænge Spørgsmaalet om Jagtrettens Bortfald ikke var afgjort ved Tvangsauktionen.

De vil herefter tage Appellantens subsidiære Paastand til Følge, dog at Erstatningen sættes til 1000 Kr., og paalægge Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Tre Dommere vil forsaavidt slutte sig til Landsrettens Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Forsaavidt angaar Tiden før Auktionen den 5. Juli 1937, har det nedlagte Forbud været uberettiget.

Indstævnte, Creditkassen for Landejen-

domme i Østifterne, bør til Appellanten, Fabrikejer Knud Abildgaard-Elling, betale 1000 Kr. og i Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Da Rekvisiti Udøvelse af Jagten paa Godset Søholt maa antages at være retstridig i Forhold til Rekvirenten som Brugspantehaver, og da Rekviritus ikke i det foreliggende Tilfælde findes at burde kunne afværge Forbudet ved Sikkerhedsstillelse, samt da Rekvirenten ej heller findes i Jagtlovens Straffebestemmelser at have tilstrækkeligt Værn samt da endelig Rekviritus har frafaldet Sikkerhedsstillelse fra Rekvirentens Side, vil Forbudet være at nedlægge, dog kun i den mest subsidiaire Form, idet det findes betænkelig at nedlægge Forbud mod Fasaneriet og Skyttens Beboelse af Skytteboligen findes at være en fuldbyrdet Kendsgerning, mod hvilken Forbud ikke kan nedlægges.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 19. Marts 1937 blev der mellem Vekselerer P. O. Suhr, der da var Ejer af Hovedgaarden »Søholt«, og Fabrikejer Knud Abildgaard truffet Aftale om, at Abildgaard skulde »overtage« Jagten paa »Søholt« for Tiden fra 1. April 1937 til 1. April 1938. Lejen fastsattes til 6500 Kr., der forudbetaltes. Vilkaarene var iøvrigt følgende: »Jagten afleveres m. H. t. Vildtbestand i samme Stand som ved Modtagelsen.

Jagtretten omfatter hele Ejendommens Areal undtagen den indhegnede Park, Avlsgaardens Gaardsplads og Haver samt Gravlunden Gretheslund. I Parken har Ejeren Retten til Jagten paa Raavildt, Harer og Vildt der gør Skade paa Plantning og Frugt, dog tilhører det skudte Ædelvildt Jagtlejeren.

Lejeren holder selv Skytte og betaler alle Udgifterne herved; dog stiller Ejeren en Skyttebolig paa 3 Værelser og Køkken til Disposition. — Vildtfodring og Foder betales af Lejeren. Vildtet tilfalder Lejeren.«

Denne Jagtlejekontrakt er ikke tinglyst.

Under 7. April 1937 lod Creditkassen for Landejendomme i Østifterne, der ved Panteobligation tinglæst 31. Maj 1921 for et Laan, stort

---

Færdig fra Trykkeriet den 23. Marts 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 2

Tirsdag den 8. Marts.

1 Million Kroner, havde erholdt oprykkende fjerde Prioritets Panteret i nævnte Ejendom, der var matrikuleret under Nr. 1 a m. fl. af Krønge Sogn »med Tilliggende og Tilhørende — — — med videre af Ejendommen faldende Indtægt og Interesse«, foretage Udlæg for forfaldne Ydelser pr. Juni Termin 1936, hvorhos Creditkassen efter Begæring erholdt Ejendommen overdraget til brugeligt Pant. Den 21. s. M. tilskrev Creditkassen Fabrikejer Abildgaard, at man ikke kunde anerkende nogen af de ham ved den fornævnte Aftale tillagte Rettigheder. Da Abildgaard den 22. s. M. lod svare, at han fastholdt sine kontraktmæssige Rettigheder og Forhandlinger ikke førte til nogen Ordning, rekvirerede Creditkassen den 13. Maj s. A. Fogedforbud nedlagt overfor Abildgaard mod, at han udøvede de ham tillagte Rettigheder, subsidiært mod, at han drev Jagt paa »Søholt«, saaledes at Forbudet ikke omfattede Fasaneriet, mere subsidiært saledes at Forbudet heller ikke skulde indeholde Forbud mod, at Skytten beboede den i Aftalen omhandlede Skyttebolig. Efter Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 25. Maj 1937 fremmedes Forbudet efter Rekvirentens mest subsidiære Begæring.

I Henhold til Udlæget havde Creditkassen endvidere den 13. Maj rekvireret Tvangsauktion, og paa et den 16. Juni afholdt Møde til Fastsættelse af Auktionsvilkaar stadfæstedes Auktionsvilkaar, der intet indeholdt om Abildgaards utinglyste Ret. Paa den derefter den 5. Juli 1937 afholdte Tvangsauktion blev Creditkassen højstbydende med 1.400.000 Kr., hvilket Bud ikke fuldtud dækkede Creditkassens Fordring, idet denne sammenlagt med de forud prioriterede Panterettigheder udgjorde 1.442.218 Kr. 79 Øre, og Creditkassen erholdt derfor paa Begæring Auktionen standset for at lade sig Ejendommen udlægge som ufyldstgjort Panthaver.

Under denne Sag har Sagsøgeren, fornævnte Creditkasse, paastaet Sagsøgte Fabrikejer Knud Abildgaard kendt uberettiget til at udøve de ham ved Aftalen af 19. Marts 1937 tillagte Rettigheder, hvorhos det nedlagte Forbud paastaas stadfæstet. Under Paaberaabelse af, at Sagsøgtes Ret maa være opretholdt uanset Overdragelsen til Brug og Tvangsauktionen over Ejendommen, paastaar Sagsøgte Frifindelse og Sagsøgeren tilpligtet at udrede en Erstatning, stor 2000 Kr., i Anledning af det nedlagte Forbud, der har paaført Sagsøgte betydeligt Tab. Strids-

punkterne under Sagen falder i to Dele nemlig m. H. t. Jagtlejerrettens retlige Stilling før Auktionen og efter Auktionen.

Med Hensyn til Tiden før Auktionen er der Uenighed om, hvorvidt de Sagsøgte tillagte Rettigheder har en saadan Karakter, at Forholdet maa henføres under Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 3 Stk. 1, saaledes at de er gyldige overfor enhver uden Tinglysning, idet Forholdet i benægtende Fald maa falde ind under samme Lovs § 1, saaledes at der til den fulde Beskyttelse maa udkræves Tinglysning. Fra Sagsøgerens Side anføres det, at § 3, Stk. 1 kun har for Øje de typiske Brugsrettigheder, der normalt er forbundet med Besiddelse, altsaa her de typiske Brugsrettigheder over Landejendomme, samt at den Sagsøgte tilsikrede Ret til Skytteboligen kun er et rent Accessorium til Hovedformaalet: Udøvelse af Jagtretten, der nærmest maa karakteriseres som en Tilegnelseesservitut. Jagtretten adskiller sig fra en egentlig Brugsret navnlig i den Henseende, at den angriber den pantsatte Ejendoms Substans. Det gøres derhos gældende, at Jagtretten er fortrængt af Brugspanteretten som uforenelig med denne.

Fra Sagsøgtes Side hævdes det særligt, at Udlejning af Jagten paa den anførte Maade kun er en ganske normal Udnyttelse af en Landejendoms Indtægtsmuligheder, som enhver maa være forberedt paa, og som derfor bør være beskyttet. Vilkaarene med Hensyn til Forudbetaling og Varighed er, som det fremgaar af en under Sagen fremlagt Erklæring fra Dansk Jagtforening, ikke usædvanlige, og Sagsøgte mener ikke, at en Jagtret i højere Grad end en ordinær Brugsret, f. Eks. en Forpagtning, angriber Pantets Substans og henviser herom til Kontraktens Bestemmelser om, at Jagten skal afleveres med Hensyn til Vildtbestand i samme Stand som ved Modtagelsen. Sagsøgte vil derfor hævde, at en Overdragelse af Jagtretten, der ogsaa efter almindelig Sprogbrug betegnes som Jagtleje, falder ind under Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 3, Stk. 1 og maa være beskyttet overfor Brugspanthaveren, der maa respektere den bestaaende Tilstand.

Overfor Spørgsmaalet om Forholdene er ændrede efter Tvangsauktionen hævder Sagsøgeren, at Auktionen maa have bragt Sagsøgtes Ret til endeligt Ophør. Selv om man vilde mene, at der, uanset den manglende Tinglysning af Sagsøgtes Ret, under Tvangsauktionen burde være gaaet frem efter Bestemmelsen i Retsplejelovens § 563, Stk. 2 saaledes, at der foretoges alternativt Opraab til Fordel for Jagtretten, kan dette ikke gøre nogen Forskel allerede som Følge af Auktionens Udfald, der viser, at der alligevel ikke vilde være blevet Dækning for Sagsøgtes sekundære Ret, men iøvrigt er det paa Fogdens Ansvar, at alternativt Opraab er undladt. Sagsøgte gør gældende, at da alternativt Opraab er undladt, skønt det under selve Tvangsauktionen paa Sagsøgerens Foranledning blev oplyst, at Jagten var udlejet, at Sagsøgeren havde nedlagt Forbud overfor Jagtlejeren mod Udøvelsen af Jagten samt at Sag om Stadfæstelse af Forbudet var indbragt for Retten, maa ethvert Bud paa Auktionen anses som afgivet med Respekt af Jagtretten.

Foreløbig bemærkes, at saafremt den Sagsøgte indrømmede Ret antoges at være beskyttet efter Tinglysningslovens § 3 Stk. 1, maatte dette ogsaa gælde i Forhold til Auktionskøberen uden at et særligt For-

behold paa Tvangsauktionen i og for sig var nødvendigt, men det maa dog antages, at den af Sagsøgte paaberaabte Bemærkning til Auktionsbogen alene tager Sigte paa ex tuto at forberede Auktionskøberen paa denne Eventualitet, og der kan iøvrigt ikke tillægges Bemærkningen nogen Betydning for Sagens Afgørelse.

Der maa nu gives Sagsøgeren Medhold i, at Tinglysningslovens § 3 Stk. 1 ikke kan antages at omfatte en Rettighed som den her omhandlede. Det maa dernæst antages, at Jagtretten fortrængtes af Brugs-panteretten, idet dens Udøvelse var uforenelig med den Sagsøgeren som Brugspantehaver tilkommende Ret til at skaffe sig Fyldestgørelse ved brugsmæssig Udnyttelse af Pantet. Herefter vil det nedlagte Forbud være at stadfæste, saaledes at Spørgsmaalet om Erstatning til Sagsøgeren bortfalder. Forsaauidt angaar Spørgsmaalet om Rettighedens Beskyttelse findes der endvidere ikke at være Grund til at gøre nogen Forskel med Hensyn til den Sagsøgte indrømmede Brug af Skytteboligen, der er af rent accessorisk Karakter i Forhold til Udøvelsen af Jagtretten, og ejheller med Hensyn til Driften af Fasaneriet. Da derhos de Sagsøgte tillagte Rettigheder maa anses for endeligt bortfaldne ved Udfaldet af Tvangsauktionen, idet den Omstændighed, at der ikke har fundet alternativt Opraab Sted, findes uden Betydning, allerede fordi det maa anses for utvivlsomt, at der ejheller, hvis saadant Opraab havde fundet Sted, vilde være blevet Dækning for Sagsøgtes Rettigheder, vil Sagsøgte være at kende uberettiget til at udøve samtlige disse Rettigheder. Forbudets og nærværende Sags Omkostninger vil derhos være at tilkende Sagsøgeren hos Sagsøgte med 400 Kr.

Nr. 48/1938. **Gillette Safety Razor Company (Rode)**

m o d

Firmaet Holger Nielsen & Co. og Aktieselskabet Ginge Fabriker (P. Jacobsen).

Østre Landsrets Kendelse af 28. Januar 1938 (II Afd.): Den af de Sagsøgte, Firmaet Holger Nielsen & Co. og A/S Ginge Fabriker, fremsatte Begæring om Fremlæggelse af ovennævnte Korrespondance kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i den paakærede Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne under denne Sag, Gillette Safety Razor Company, der den 24. Maj 1932 har faaet dansk Patent Nr. 45,759 paa Barbermaskineblad og Barbermaskine til Anvendelse med dette med Fortrinsret fra den 25. April 1929, nedlægger Paastand paa, at de Sagsøgte, Firmaet Holger Nielsen & Co., og A/S Ginge Fabriker, tilpligtes at ophøre med Fabrikation og Salg af Barberblade med afhuggede Hjørner som omhandlet i nævnte Patent Krav 1, samt at betale en Erstatning efter Rettens Skøn ikke over 20.000 Kr. med nærmere angiven Rente.

De Sagsøgte nedlægger principalt Paastand paa, at nævnte Patent kendes ugyldigt, og at de frifindes. Subsidiært nedlægger de Paastand paa, at Patentet stilles i Afhængighed til det Sagsøgerne den 24. Oktober 1931 med Fortrinsret fra den 27. November 1929 meddelte danske Patent Nr. 44,794 paa Barbermaskineblad, hvilket Patent de Sagsøgte i Kraft af Tvangslicens har Ret til at benytte, og at de frifindes. Mere subsidiært paastaar de Sagsøgte sig blot frifundet. Den principale Paastand støtter de dels paa, at den ved Patent Nr. 45,759 patenterede Opfindelse er kendt fra tidligere trykte Skrifter, dels paa, at dets Krav 1 er identisk med Patent Nr. 44,794. Til Støtte for den subsidiære Paastand gør de gældende, at Forskellen mellem de to Patenter i al Fald er saa ringe, at den i Patent Nr. 45,759 beskrevne Opfindelse højst kan indeholde en Forandring ved Opfindelsen efter Patent Nr. 44,794, samt at de kun har benyttet dette. Den mere subsidiære Paastand støtter de paa, at de ikke har krænkert Patent Nr. 45,759.

Efter de Sagsøgte Begæring er der under Sagens Forberedelse udmeldt Syns- og Skønsmænd til at afgive Skøn om, hvorvidt Patent Nr. 45,759 er kendt i Henhold til Patentlovens § 1 Nr. 3, om de indbyrdes Forhold mellem de to Patenter, samt om hvorvidt de Sagsøgte benytter den ved Patent Nr. 45,759 beskyttede Opfindelse.

Under Forberedelsen har de Sagsøgte opfordret Sagsøgerne til at fremlægge Korrespondancen med Patentkommissionen vedrørende begge Patenter, og da Sagsøgerne efter at have fremlagt et Udtog af Korrespondancen vedrørende Patent Nr. 45,759 har nægtet at fremlægge yderligere, har de Sagsøgte fremsat Begæring om, at det i Henhold til Retsplejelovens § 298 paalægges Sagsøgerne at fremlægge hele Korrespondancen. De mener, at det heraf vil fremgaa, at begge Patenter ikke har kunnet meddeles, eller at Grundlaget for Patentkommissionens Udstedelse af de to Patenter i al Fald maa være dette, at Patent Nr. 44,794 kan udøves uafhængig af Patent Nr. 45,759 Krav 1. De mener i det hele, at de to Patenters hele indbyrdes Forhold overhovedet ikke vil kunne klarlægges, medmindre man kender hele Korrespondancen.

Sagsøgerne nedlægger Paastand paa, at Begæringen ikke tages til Følge, idet de gør gældende, at den allerede fremlagte Korrespondance indeholder alt, hvad der i Korrespondancen vedrører den foreliggende Sag, og at den øvrige Del af Korrespondancen indeholder Hemmeligheder, der har Betydning udover Sagen. Subsidiært paastaar de, at Begæringen kun tages til Følge for saa vidt angaar Patent Nr. 45,759.

Da de Sagsøgte kun paa ret usikker Maade har kunnet angive, hvilke Oplysninger den ikke fremlagte Korrespondance skulde kunne indeholde

til Støtte for deres Anbringender vedrørende det indbyrdes Forhold mellem de to Patenter, og det derfor i al Fald paa nærværende Tidspunkt, hvor Skønsmændene endnu ikke har haft Lejlighed til at gennemgaa de for de Sagsøgte tilgængelige Oplysninger Sagen vedrørende, maa stille sig ganske usikkert, om nævnte Korrespondance vil faa væsentlig Betydning for Sagens Afgørelse, finder Retten ikke for Tiden med Tilsidesættelse af, hvad Sagsøgerne anfører om Indholdet af Korrespondancen, at burde paalægge dem at fremlægge denne.

O n s d a g d e n 9. M a r t s .

Nr. 139/1937.   Grosserer **Josef Cohn** (Overretssagf. Hartlund)
m o d

Centralvarmeinstallatør **H. A. F. Marum** (Svane),

betræffende Udlevering af en til Sikkerhed for Opfyldelsen af et Forlig deponeret Sparekassebog.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Grosserer Josef Cohn bør til Sagsøgeren, Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum, udlevere den ovennævnte Sparekassebog, stor 2000 Kr. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 100 Kr. At efterkommes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte gentaget, at han stadig er villig til at vedstaa Forliget, saaledes at Skønnet foretages af en med Centralvarme kendt ny Skønsmand, udnævnt af Dansk Ingeniørforening.

Som af Landsretten antaget, maatte Indstævnte være berettiget til at møde og at medtage en Sagkyndig til den Skønsforretning, der ifølge Forliget skulde afholdes af Ingeniør von der Lieth. Da Indstævnte paa Grund af manglende Varsel ikke har haft Lejlighed til at give Møde ved Skønnet den 19. Januar 1937, og dette Skøn saaledes ikke kan anses bindende for ham, og da Appellanten for at gaa med til et nyt Skøn har stillet som Betingelse, at Indstævnte ikke medtager nogen Sagkyndig, maa Forudsætningerne for Forliget anses bristede. Herefter vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Josef Cohn, til Indstævnte, Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en ved Østre Landsret anlagt Sag paastod Grosserer Josef Cohn Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum tilpligtet at betale ham en Erstatning, stor 1500 Kr. tilligemed Renter under Paaberaabelse af, at et af Marum i 1935 i Cohns Ejendom Blytsvej Nr. 8 udført Centralvarmeanlæg havde vist sig at være behæftet med forskellige Mangler, og at Omkostningerne ved de nødvendige Ændringer af Installationen vilde andrage mindst 1500 Kr. Marum paastod Frifindelse, idet han bestred, at der med Rette kunde kritiseres noget med Hensyn til Anlægget eller det udførte Arbejde. Under Domsforhandlingen den 25. Juni 1936 blev der mellem Parterne afsluttet følgende Forlig:

»Sagsøgte Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum deponerer til Sikkerhed for Opfyldelsen af nedenfor nævnte Forlig 2000 Kr. hos Overretssagfører Hartlund. Parterne enedes om følgende: Der afholdes i Vinteren 1936—37 ny Skønsforretning af Ingeniør v. der Lieth, saasnart Ingeniør v. der Lieth finder det fornødent. Sagsøgte udfører vederlagsfrit de Ændringer i Centralvarmeanlægget, Ingeniør v. der Lieth forlanger udført. Tilsynet med Centralvarmeanlægget, indtil denne Skønsforretnings Afholdelse, foretages af Sagsøgte. De eventuelle Ændringer i Centralvarmeanlægget udføres inden en af Ingeniør v. der Lieth fastsat Frist.«

Under nærværende Sag har nu Sagsøgeren, Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum, paastaaet Sagsøgte, Grosserer Josef Cohn, tilpligtet at udlevere den deponerede Sparekassebog, stor 2000 Kr.

Sagsøgte har paastaaet sig frifunden.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Den 19. Januar 1937 modtog Sagsøgerens juridiske Konsulent Landsretssagfører Bjerregaard Jensen fra Sagsøgtes juridiske Konsulent Overretssagfører Hartlund telefonisk Meddelelse om, at Skøn nu kunde afholdes, men da Landsretssagfører Bjerregaard Jensen senere samme Dag Kl. ca. 4 telefonerede til Ingeniør von der Lieth for at faa Tidspunktet opgivet, fik han den overraskende Meddelelse, at Skønnet allerede var afholdt. Landsretssagfører Bjerregaard Jensen tilskrev endnu samme Dag Overretssagfører Hartlund saaledes:

»Efter Deres Anmodning har jeg som Sagfører for Centralvarmeinstallatør H. A. F. Marum forsøgt at aftale med Ingeniør Axel von

der Lieth Tidspunktet for Afholdelse af nyt Skøn, men modtog den overraskende Meddelelse, at »det var besørget«.

Installatør Marum ønsker i Anledning af, at der saaledes tilside-sættes de almindeligste Hensyn ved det nye Skøns Afholdelse at tage ethvert Forbehold i Anledning af, at Forudsætningerne for det ind-gaaede Forlig i Landsretten er bristede, ligesom Installatør Marum henleder Opmærksomheden paa det mærkelige i, at Skønnet, der kunde have været afholdt tidligere, nu afholdes paa et Tidspunkt, hvor ganske ekstraordinære Forhold — den meget stærke Blæst — er til Stede.

Jeg beder Dem omgaaende meddele mig, om Deres Klient er enig i, at der afholdes nyt Skøn, hvor Parterne kan være til Stede, og hvor navnlig Installatør Marum i Lighed med, hvad der var Tilfældet ved det foregaaende Skøn, kan møde med særlig teknisk Sagkyndig.«

I Skrivelse af 21. s. M. til Landsretssagfører Bjerregaard Jensen udtalte Overretssagfører Hartlund bl. a., at der ingen Anledning var til at afholde nyt Skøn, for at hans Klient kunde møde med særlig teknisk Sagkyndig, at Sagsøgeren fuldstændig havde underkastet sig Ingeniør von der Lieths Skøn, hvorfor der ikke var Anledning til nyt Skøn, ligesom der ikke kunde være Tale om, at Forudsætningerne for Landsretsforliget var bristede.

Landsretssagfører Bjerregaard Jensen fastholdt i Skrivelse af 22. s. M. det af ham i hans førstnævnte Skrivelse indtagne Standpunkt og udtalte, at han maatte holde paa, at der afholdtes Skøn snarest, og at Parterne indvarsledes behørigt til dette Skøn, idet han ellers saa sig nødsaget til straks at indlede Retsforfølgning bl. a. for at faa nyt Skøn afholdt. Efter yderligere Korrespondance meddelte Overretssag-fører Hartlund i Skrivelse af 30. s. M. Landsretssagfører Bjerregaard Jensen, at Ingeniør von der Lieth var villig til at afholde ny Skøns-forretning den 2. Februar 1937, til hvilken Tid han og hans Klient kunde komme til Stede, men heller ikke andre. Det hedder derefter i Skrivelsen:

»Forliget gaar ud paa, at Ingeniør von der Lieth skal afgøre Sagen, hvorfor man ikke ønsker, at De eller Deres Klient medtager andre Personer til Skønsforretningen.«

Landsretssagfører Bjerregaard Jensen tilstillede derefter under 1. Februar 1937 Overretssagfører Hartlund saalydende Skrivelse:

»Jeg har modtaget Deres Skrivelse af 30. ds., hvilken Skrivelse jeg har forelagt for min Klient. Jeg beklager at maatte meddele Dem, at min Klient henholder sig til mine tidligere Skrivelser til Dem, hvori meddeles, at Forudsætningerne for det indgaaede Forlig er bristede, og jeg har allerede under 30. f. M. indledet Retsforfølgning. Min Klient er fortsat villig til at underkaste sig den Afgørelse, en med Centralvarme kendt Skønsmand, udnævnt af Dansk Arbejdsgiverforening eller Dansk Ingeniørforening kommer til, men efter det nu passerede beklager jeg at maatte meddele Dem, at min Klient ikke længere kan anerkende Ingeniør von der Lieth som uvildig Skønsmand.«

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at det fra hans Side var en Forudsætning for Forliget, at han fik sædvanligt Varsel til Skønsforretningen og kunde medtage til denne Forretning den Tillids-

mand, han hidtil havde benyttet, nemlig Ingeniør under Frederiksberg Kommune, cand. polyt. Eriksen. Da Sagsøgte ikke har givet Sagsøgeren tilstrækkeligt Varsel til den nye Skønsforretnings Afholdelse, ligesom Sagsøgte har nægtet Sagsøgeren Tilladelse til at føre Tilsyn med Centralvarmeanlægget under Skønsforretningens Afholdelse, og til at medtage den ovennævnte Sagkyndige til det nye Skøn, er Forudsætningerne for Forliget i Landsretten bristede, hvorfor Sagsøgeren maa være berettiget til at kræve det stillede Depositum udleveret.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Landsretssagfører Bjerregaard Jensen, da Overretssagfører Hartlund telefonerede til ham om Skønnet, ikke havde noget at erindre mod, at Forretningen blev afholdt straks, og da Ingeniør von der Lieth paa telefonisk Forespørgsel udtalte, at han kunde afholde Forretningen samme Dag, blev den afholdt Kl. 2½ om Eftermiddagen. Sagsøgte bestrider, at det var en Forudsætning for Forliget, at Sagsøgeren fik sædvanligt Varsel til Skønsforretningen, og at han fik Adgang til at medtage Ingeniør Eriksen. Det var ved Forliget overladt fuldstændigt til Ingeniør von der Lieth alene at foretaget Skønnet og at bestemme Tidspunktet for samme.

Sagsøgte har ikke nægtet Sagsøgeren Tilladelse til at føre Tilsyn med Centralvarmeanlægget indtil Skønsforretningens Afholdelse. Skønt Sagsøgerens Sagfører var enig i Skønsforretningens Afholdelse den 19. Januar, tilbød Sagsøgte dog en ny Skønsforretning den 2. Februar, og da Sagsøgeren afslog dette Tilbud, maa han under alle Omstændigheder have tabt enhver Indsigelse mod den den 19. Januar afholdte Skønsforretning.

Retten finder at maatte give Sagsøgeren Medhold i, at det havde været Ingeniør von der Lieths Pligt at give Sagsøgeren Meddelelse om det nøjagtige Tidspunkt for Skønsforretningens Afholdelse med et passende Varsel, saaledes at han kunde komme til Stede og varetage sit Tarv, og at Sagsøgeren havde været berettiget til at medtage en Sagkyndig, der kunde give Skønsmanden de Oplysninger, som maatte anses for paakrævede. Da Ingeniør von der Lieth har foretaget Skønnet, uden at der har været givet Sagsøgeren Lejlighed til at være til Stede, havde Sagsøgeren været fuldt berettiget til at vægre sig ved at gaa med til, at von der Lieth afholdt et nyt Skøn, idet det kunde befrygtes, at han i nogen Grad vilde føle sig bunden ved det af ham allerede foretagne Skøn. Sagsøgeren er vel gaaet med til, at von der Lieth foretog et nyt Skøn, men da Sagsøgte uden nogen som helst Føje nægtede Sagsøgeren Tilladelse til at medtage en Sagkyndig under Forretningen, var Sagsøgeren beføjet til at vægre sig ved at gaa med til et nyt Skøn afholdt af von der Lieth. Herefter maa Forudsætningerne for det ved Landsretten indgaaede Forlig anses for at være bristede, og den af Sagsøgeren nedlagte Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 100 Kr.

Torsdag den 10. Marts.

Nr. 123/1937.   **Fru Hanne Sofie Koldbæk**
 (Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

m o d

Mejeriejer Niels Christian Hansen (Bülou),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Nedstyrtning af Gesims.

Østre Landsrets Dom af 2. Marts 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Mejeriejer Niels Christian Hansen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden. Fru Hanne Sofie Koldbæk, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte med 250 Kr. For hafte Udlæg udreder det Offentlige til Sagsøgerinden 40 Kr. Det Sagsøgerinden idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

Efter de foreliggende Oplysninger om, at den i Sagen omhandlede Gesims tydelig »bulede ud over Gaden« samt at Tagrenden over den »var meget sløj«, hvorved Fugtighed sivede ned i Muren, maa det antages, at Gesimsens mangelfulde Tilstand kunde og burde være konstateret ved et Eftersyn, og da et saadant ikke er foretaget, findes Indstævnte at maatte være ansvarlig for den Appellantinden overgaaede Skade.

Den samlede Erstatning, Indstævnte vil have at betale Appellantinden, findes at burde fastsættes til 8000 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale, dels med 200 Kr. for Landsretten og dels efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Mejeriejer Niels Christian Hansen, bør til Appellantinden, Fru Hanne Sofie Koldbæk, betale 8000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. August 1936 til Betaling sker.

Saa betaler Indstævnte og til det offentlige de Retsafgifter som skulde erlægges i Forhold til det tilkendte Beløb og Godtgørelse for det Stempelpapir, som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde haft fri Proces for Landsretten og Højesteret, samt i Sagsomkostninger og Godtgørelse for Udlæg for Landsretten til Appellantinden 200 Kr. og 40 Kr. og i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Højeste-

retssagfører Holten-Bechtolsheim 250 Kr. og 79 Kr. 10 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 14. Oktober 1934 om Formiddagen mellem Kl. 10 og 11 gik Fru Hanne Sofie Koldbæk, som dengang boede Vestergrave 34, Randers, over Gaden for at gøre Indkøb i det i Ejendommen Vestergrave 23, der paa dette Tidspunkt ejedes af Mejeriejer Niels Christian Hansen, værende, ligeledes Mejeriejer Hansen tilhørende Mejeriudsalg. Umiddelbart før Fru Koldbæk naaede Fortovet udfor den nævnte Ejendom, faldt et ca. 5 m langt Stykke Gesims ned fra denne og ramte Fru Koldbæk, der som Følge af Ulykkestilfældet i Ambulance blev kørt til Randers Købstads Sygehus, hvor hun henlaa til den 17. Januar 1935. Hun blev senere indlagt paa Dansk Røde Kors' Folkekuranstalt ved Hald, hvor hun behandlede fra den 8. August til den 5. Oktober 1935.

Under Paaberaabelse af, at Mejeriejer Hansen som Ejendommens daværende Ejer maa være ansvarlig for det hende overgaaede Ulykkestilfælde, har Fru Koldbæk, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, under nærværende Sag paastaaet nævnte Hansen tilpligtet at betale hende et Beløb, der efter hendes endeligt nedlagte Paastand er opgjort til 30.324 Kr., derunder 5000 Kr. for Svie, Smerte og Vansir og 25.000 Kr. for Invaliditet, med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 21. August 1936.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Der er under Sagen afgivet Parts- og Vidneforklaringer for Retten for Randers Købstad m. v., ligesom Sagsøgte har afgivet personlig Forklaring her for Retten.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgerinden gældende, at Sagsøgte Erstatningsansvar dels maa være en Følge alene af den Omstændighed, at han var Ejer af Ejendommen, den Gang Ulykken skete, og dels en Følge af, at han ikke har udvist fornøden Agtpaagivenhed med Hensyn til Gesimsen.

Medens der ikke efter gældende Ret i Almindelighed paahviler Ejeren af en Ejendom et Ansvar som saadan for enhver Skade, som hidrører fra Ejendommen uanset, hvorledes denne Skade er opstaaet, bliver det at undersøge, om der iøvrigt foreligger Forhold, der kan medføre et Erstatningsansvar for Sagsøgte i Anledning af det indtrufne Ulykkestilfælde.

Af det under Sagen oplyste fremgaar, at Ejendommen er opført ca. 1860 og ejedes af Sagsøgte i ca. 5 Aar fra Slutningen af 1929 til Slutningen af 1934.

Om Ulykkestilfældet blev der optaget en Notits af Randers Politi umiddelbart efter dets Indtræden, og denne Notits blev tilstillet Bygningsinspektøren i Randers til Erklæring.

Under 20. Oktober 1934 udtalte Bygningsinspektøren følgende:

»Den resterende Del af Gesimsen paa forannævnte Ejendom, der antagelig er opført omkring 1860, har jeg undersøgt og skal tjenstligt udtale, at Aarsagen til, at det omtalte Stykke Gesims er faldet ned, er, at Gesimsen ikke har været godt forbundet med det bag denne værende Murværk, hvorhos Gesimsens Murværk og Fuger gennem de mange Aar er skørnet.

Gesimsen havde ca. 23 cm Fremspring, hvilket ikke er usædvanligt stort, og efter mit Skøn maa det skete henregnes under hændelig Skade, idet Ejeren ikke uden en usædvanlig og meget indgaaende Undersøgelse har kunnet konstatere Gesimsens Skrøbelighed paa noget tidligere Tidspunkt.

Gesimsen bliver nu i hele sin Længde taget ned og ommuret.«

Sagen blev herefter henlagt af Politiet.

Bygningsinspektøren har været afhørt som Vidne og har vedstaaet denne Erklæring, idet han, der efter sin egen Forklaring ikke kendte Gesimsen før efter dennes Nedstyrtning, har fastholdt, at Ejeren ikke uden en indgaaende Undersøgelse, under hvilken de nederste Rækker Tagsten maatte aftages, kunde konstatere Gesimsens Skrøbelighed.

Retten finder, at det efter det saaledes oplyste ikke kan fastslaaes, at Sagsøgte har gjort sig skyldig i en saadan Mangel paa Opfyldelse af den en Ejer af en Ejendom naturligt paahvilende Tilsynspligt med denne, at et Ansvar for den indtrufne Ulykke herefter kan paalægges Sagsøgte.

Flere af de for Retten i Randers Købstad m. v. afhørte Vidner, Mælkehandler Niels Peter Jensen, Maskinassistent Chr. Drud og Fabrikbestyrer Carl Tulinius har ganske vist fremsat forskellige kritiske Bemærkninger om Gesimsens Tilstand, som at denne var »dristig« og lignende og frembød en tydelig synlig Defekt. Deres lagttagelser og Forklaringer, om hvilke Arkitekterne Kalsbøll Knudsen og P. M. Jacobsen i en under Sagen afgiven Erklæring har udtalt, at de maa anses for de mest sandsynlige, stemmer imidlertid ikke med andre for Retten førte Vidners, nemlig Forretningsfører Niels Peter Andersen, Malermester Holger Gustav Rudolf Bræmer Jensen, Blikkenslager Carl Nielsen, Tømrermester Marius Nielsen og Murermester Hans Rose Jensen, hvorved bemærkes, at Malermester Bræmer Jensen i Sommeren 1932 havde Arbejde med Maling af Gesimsen og Facaden uden da at bemærke, at der var noget i Vejen med Gesimsens Soliditet, og at Blikkenslager Carl Nielsen den 23.—25. Oktober, altsaa faa Dage efter Ulykkestilfældets Indtræden lavede en ny Tagrende paa Facaden og med det Kendskab, han saaledes har erhvervet, har udtalt, at man efter hans Formening hverken udvendig eller indvendig fra kunde være bleven opmærksom paa, at Gesimsen kunde være blevet beskadiget ved indtrængende Vand, idet dette kun kunde være konstateret ved at fjerne de 2 nederste Rækker Mursten.

De Vidner, der er fremkommet med Kritik af Gesimsens Tilstand, har iøvrigt aldrig overfor Sagsøgte fremsat nogen Bemærkning om deres lagttagelser, og det synes af det under Sagen oplyste, navnlig Forretningsfører Niels Peter Andersens Forklaring, at fremgaa, at Sagsøgte sørgede for at holde Ejendommen vel vedlige.

Der foreligger saaledes ikke saadanne Oplysninger i Sagen, der tilstrækkeligt kan afkræfte det af Bygningsinspektøren straks fra Begyndelsen af udtalte Skøn om, at Ulykkestilfældet maa betragtes som hændeligt.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor angivet.

Fredag den 11. Marts.

Nr. 61/1937. Aktieselskabet **Skipafelagið Föroyar** (Selv)
mod

1) Landsretssagfører **B. Husted-Andersen** som Repræsentant for Aktieselskabet **Haugesunds Sjøforsikringsselskab** som befuldmægtiget for S/S »Isafold« af Haugesund paa Skibets og Ladningsejernes Vegne (Selv) og 2) Aktieselskabet **Eyrur** (Ingen),

betræffende Fastsættelse og Fordeling af Bjærgeløn.

Færøernes Rets Dom af 20. Oktober 1936: Indstævnte Landsretssagfører Husted-Andersen af Thorshavn som Repræsentant for A/S Haugesunds Sjøforsikring, Haugesund, som befuldmægtiget for S/S »Isafold« af Haugesund paa Skibets og Ladningsejernes Vegne, bør til Sagsøgerne A/S Skipafelagið Föroyar, Thorshavn, betale 7500 Kr. og til Intervenienterne A/S »Eyrur«, Thorshavn, betale 3000 Kr. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Østre Landsrets Dom af 9. Januar 1937 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, A/S Skipafelagið Föroyar, til Indstævnte, Landsretssagfører B. Husted-Andersen, som Repræsentant for A/S Haugesunds Sjøforsikringsselskab, Haugesund, som befuldmægtiget for S/S »Isafold« af Haugesund paa Skibets og Ladningsejernes Vegne, med 300 Kr., medens Omkostningerne for det medindstævnte A/S »Eyrur«s Vedkommende ophæves. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter Sagens Indankning for Højesteret er der efter Appellantens Begæring afholdt en Syns- og Skønforretning i Haugesund vedrørende S/S »Isafold«, der til Reparation var ført til Haugesund. I den af Syns- og Skønsmændene afgivne Erklæring er Skibets Værdi i skadelidt Stand ved Forretningens Paabegyndelse ansat til 6000 n. Kr. og dets Værdi i Norge paa den Tid, da Bjærgning fandt Sted i December 1935 anslaaet til samme Beløb.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste saaledes at der tilkendes Appellanten Renter 5 pCt. aarlig fra den 30. Marts 1936.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 400 Kr. til Indstævnte Husted-Andersen.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Indstævnte Landsretssagfører B. Husted-Andersen som Repræsentant for A/S Haugesunds Sjøforsikringsselskab som befuldmægtiget for S/S »Isafold« af Haugesund paa Skibets og Ladningsejernes Vegne betaler Renter 5 pCt. aarlig fra den 30. Marts 1936, til Betaling sker, af den Appellanten A/S Skipafelagið Föroyar tilkendte Bjergeløn 7500 Kr. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten til nævnte Indstævnte 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 11. December 1935 afgik S/S »Isafold« af Haugesund, som er et Træskib, bygget i 1909, og hvis Brutto- og Nettotonnage var henholdsvis 850,31 Tons og 499,30 Tons, fra Bremen med 1130 metr. Tons Kul med Akureyri i Island som Bestemmelsessted. Den 16. s. M. blev det orkanagtig Storm fra NNO med stærk Søgang, og Skibet begyndte at trække Vand. Efter Afholdelse af Skibsraad ændredes Kursen til nærmeste Havn, idet Skibet nu befandt sig paa 63° 50' nordlig Bredde og 8° 34' vestlig Længde. Vandet var steget i Skibet og gik nu op paa Maskinen og Fyrdørken, og alle Mand maatte deltage i Læsningsarbejdet med Ophivning af Vand i Askepøse samtidig med, at Skibets Pumper var i Gang. Den 17. s. M. Kl. 9,45 fik man Færøerne i Sigte. Trods stadigt Læsningsarbejde steg Vandet i Skibet og var ved Middagstid ca. 12" over Fyrdørken, og det var yderst vanskeligt at skaffe Kul til Fyring. Kl. 16,30 passeredes Myggenæs Fyr, og Kl. 17,45 stoppede Maskinen paa Grund af Mangel paa Damp. Skibet ankrede nu op paa Sydsiden af Myggenæs Ø. De fleste Folk af Besætningen blev kort efter sat i Land paa Øen. Den 18. s. M. Kl. 0,45 ankom S/S »Tjaldur« af Thorshavn, som tilhørte Sagsøgerne, A/S Skipafelagið Föroyar, Thorshavn, og er paa 1130,06 Tons Brutto og 657,26 Tons Netto, til S/S »Isafold«. S/S »Rask«, som er noget mindre end »Tjaldur«, og som var timechartret af Sagsøgerne, var ankommet noget tidligere til »Isafold«. Efter nogen Forhandling indgik »Isafold«s Fører, som af vedkommende Syssemand var gjort opmærksom paa, at Skibet laa paa et udsat Sted, paa, at »Tjaldur« skulde slæbe »Isafold« til Sørvaag. Vederlag aftaltes ikke. Vinden var nordøstlig og Vindstyrken ringe. Strømf forholdene var

gode den Dag ved Myggenæs. Kl. 3,15 paabegyndtes Tilgrining af Slæbetrosse. Kl. 5,45 paabegyndtes Slæbningen. Kl. 7 sprang Slæbetrossen, som tilhørte Sagsøgerne, idet man ca. $\frac{1}{2}$ Sømil øst for Myggenæs kom ud for stærk Strøm, som forsatte Skibene sydover; ny Trosse førtes til »Isafold«. Kl. 7,30 genoptoges Slæbningen, og man ankom til Selvig ved Sørvaag ca. Kl. 10,30 efter en Slæbning over ca. 12 Sømil. Ved Ankomsten til Selvig laa »Isafold« med Fordækket delvis under Vand, og de to Skibsførere enedes da om at forhale »Isafold« ind paa Grund paa Sandbund. Skibet blev halet agterover, til det tog Grund, hvorefter det halede med Bagbords Langside til Land, og flere Fortøjningswire blev udsat for og agter, hvorhos Lossebommene blev udsvinget, saaledes at Skibet fik en svag Slagside mod Land. Til at begynde med stod Skibet omtrent paa ret Køl, og Fyrrum og Forpeak var vandfyldt, og hele Fordækket laa under Vand. Den 19. s. M. blev Skibet besigtiget af Assurandørernes Repræsentanter, og Skibet laa da med en Slagside paa 45—50° udefter. I Dagbogen for »Isafold« er anført, at Skibet nu maatte anses for tabt. Søforklaring afholdtes den 20. s. M., og den 21. s. M. rejste »Isafold«s Mandskab til Norge.

Under Sagen er fremlagt et Telegram af 22. s. M. fra Haugesunds Sjøforsikringsselskab, hvori »Isafold« var forsikret, til Sagsøgerne om, at Forsikringsselskabet var enig med Sagsøgerne i, at disse fortsatte Bjærgningen paa Basis: no cure no pay, hvilket Telegram Sagsøgerne bekræftede ved Telegram af s. D.

»Tjaldur« afsejlede herpaa, efter at have taget Dykkergrejer om Bord, fra Thorshavn den 23. s. M. og ankom til Selvig samme Dag Kl. 8,30 Formiddag. Endvidere ankom Sandsugeren »Slúkur«, som tilhører A/S »Eyrur«, Thorshavn, — hvilket Selskab har intervenseret i Sagen — og som er paa 48,61 Tons Brutto og 18,67 Tons Netto, til Selvig den 24. s. M. Kl. 10 Formiddag efter Aftale med Sagsøgerne. »Slúkur« havde en 8" Pumpe med 8" Rør og fik i Anledning af Bjærgningsforetagendet installeret en anden 8" Slange, saaledes at den blev i Stand til at pumpe med to 8" Slanger ca. 480 Tons Vand i Timen. »Slúkur« laa ved Siden af »Isafold«, som blev tættet i fornødent Omfang af Dykker, og fra Slúkur« blev ført Slanger og Rør over i »Isafold« til at pumpe Vandet ud af »Isafold«. Samtidig med Pumpningen fra »Slúkur« halede fra Land Besætningen fra »Tjaldur« og andre af »Tjaldur« antagne Folk i Taljer og Wirer, som var anbragt i »Isafold«. Der blev arbejdet paa Bjærgningen til den 26. s. M. om Formiddagen, da »Isafold« begyndte at flyde og rejste sig paa ret Køl, hvorefter »Tjaldur« halede »Isafold« ud fra Land. Der blev losset ca. 100 Tons Kul fra »Isafold« over i »Tjaldur«, hvorhos Udpumpningen af »Isafold« fortsattes. Den 26. s. M. ca. Kl. 18 til 19 kunde der fyres op under »Isafold«s Kedler, og den 27. s. M. ca. Kl. 3 Formiddag kunde »Isafold«s Dækspumpe virke og holde Skibet læns. Kl. 9 kobledes »Slúkur« sine Slanger fra »Isafold«, og den 28. s. M. Kl. 9 Fmd. afsejlede »Slúkur« fra Selvig. »Tjaldur«, som havde forladt Selvig den 27. s. M. Kl. 14, efterlod noget Mandskab i »Isafold«, der blev liggende i Selvig til den 4. Januar 1936, da den blev slæbt til Kongshavn paa Østerø af S/S »Smiril«. Den 6. s. M. stillede Forsikringsselskabet Garanti for Bjærgelønnen og overtog alle Udgifter fra og med 7. s. M.

Da Enighed om Bjærgelønnens Størrelse ikke kunde opnaas, er nærværende Retssag anlagt. Sagsøgerne og Intervenienterne paastaar sig tilkendt Bjærgeløn efter Rettens Skøn hos Indstævnte Landsretssagfører Husted-Andersen af Thorshavn som Repræsentant for A/S Haugesunds Sjøforsikring, Haugesund, som befuldmægtiget for Rederiet for S/S »Isafold« paa Skibets og Ladningsejerens Vegne. Indstævnte har ligeledes paastaaet Bjærgelønnen fastsat efter Rettens Skøn.

»Isafold« var assureret for 55.000 norske Kroner. Ved Syn og Skøn, afhjemlet i Retten den 31. Januar 1936, blev Skibet i beskadiget Tilstand vurderet til 5000 Kr. Ved Syn og Skøn, afhjemlet i Retten den 2. Marts 1936, er Skibets Værdi ansat noget højere end ved første Syn- og Skønforretning. Skibet blev underhaanden efter sket Avertering solgt her paa Færøerne den 31. Januar 1936 for 1700 Kr., hvortil kommer 300 Kr. for Bunkers, der medfulgte ved Salget. Inden Salget blev Skibet tilbudt Bjærgerne for samme Pris; men disse afslog Tilbudet. Mellem Sagens Parter har været Strid om, hvilken Værdi der med Hensyn til Skibet skal lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse. Saaledes har Sagsøgerne ment, at Skibets Værdi burde ansættes til 25.000 Kr. Efter Omstændighederne finder Retten at maatte holde sig til den ved førstnævnte Syn- og Skønforretning ansatte Værdi 5000 Kr.

Værdien af den Kulladning, som reddedes sammen med »Isafold«, maa efter det fremkomne antages at være ca. 22.000 Kr.

Indstævnte har anbragt, at Omkostningerne ved det bjærgedes Bevaring, Vurdering og Salg har andraget ca. 8300 Kr. Men mod Sagsøgernes og Intervenienternes Protest kan der ikke gives Indstævnte Medhold heri; men Beløbet findes væsentlig at maatte nedsættes.

Sagsøgerne har endelig anbragt, at de ved Bjærgningen har haft Udgifter paa ca. 5400 Kr., hvortil kommer, at det gennemsnitlig koster ca. 1000 Kr. daglig at holde »Tjaldur« i Drift. Mod Indstævntes Protest vil der imidlertid ikke af Retten kunne tages Hensyn til alle disse Udgifter, idet det ikke er dokumenteret, at alle Udgifterne har været nødvendige for at gennemføre Bjærgningen.

Intervenienterne har anført, at deres positive Udgifter ved Bjærgningen andrager ca. 1600 Kr. Dette Beløb findes dog at maatte nedsættes noget.

»Tjaldur« er forsikret for 650.000 Kr., men efter det under Proceduren oplyste maa dets Værdi antages at ligge omkring 350.000 Kr. Dets Besætning var paa ca. 28 Mand.

»Slúkur« er forsikret for 41.000 Kr.; men Ejerne har nogen Selvrisiko, saaledes at de har anslaaet Skibets Værdi til 50.000 Kr., og mod denne Ansættelse er der ikke protesteret under Proceduren. »Slúkur«s Besætning var paa 3 Mand.

Hverken »Tjaldur« eller »Slúkur« har under Bjærgningen været udsat for særlig Fare eller lidt videre Skade.

Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at Intervenienterne har Krav paa egentlig Bjærgeløn.

Under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder findes Bjærgelønnen at kunne fastsættes til 10.500 Kr., som vil være at fordele med 7500 Kr. til Sagsøgerne og med 3000 Kr. til Intervenienterne. Rentepaastand er ikke nedlagt.

Sagens Omkostninger, der er indbefattet i de ovennævnte Beløb, vil være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Færøernes Ret den 20. Oktober 1936 og paaanket af A/S Skipafelagið Föroyar med Paastand om, at Dommen forandres derhen, at

1) Indstævnte Landsretssagfører B. Husted-Andersen som Repræsentant for A/S Haugesunds Sjøforsikringsselskab, Haugesund, som befuldmægtiget for S/S »Isafold« af Haugesund paa Skibets og Ladnings-ejernes Vegne tilpligtes at betale Appellanten et ved Landsrettens Skøn fastsat større Beløb i Bjærgeløn end det i Dommen fastsatte, dog ikke over 25.000 Kr., og

2) det medindstævnte A/S »Eyrur« tilkommende Vederlag for Deltagelse i Bjærgningen fastsættes i Forhold til Appellanten til en mindre Andel af Bjærgelønnen end sket ved Dommen, ikke over $\frac{1}{4}$, hvorhos det Appellanten tilkendte Beløb paastaas forrentet med 5 pCt. aarlig fra Underretsstævningens Dato den 30. Marts 1936.

Indstævnte Husted-Andersen har paastaaet Dommen ændret derhen, at der tilkendes Appellanten en ved Landsrettens Skøn fastsat Bjærgeløn af en saadan Størrelse, at den samlede Bjærgeløn bliver betydeligt lavere end det i Dommen fastsatte Beløb af 10.500 Kr., dog ikke under 4000 Kr.

Det medindstævnte A/S »Eyrur« har sluttet sig til Appellantens Paastand overfor Indstævnte Husted-Andersen og paastaaet sig tilkendt en større Andel af Bjærgelønnen end sket ved Dommen, nemlig $\frac{2}{3}$, med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Interventionsstævningens Dato den 18. Maj 1936.

For Landsretten har Parterne erklæret sig enige om, at Værdien af den Kulladning, som reddedes sammen med S/S »Isafold«, inclusive Bunkers, var 22.000 Kr., og at Appellanten ved Bjærgningen har haft Udgifter til samlet Beløb 3800 Kr.

Som Sagen foreligger for Landsretten, findes det at kunne tiltrædes, at Bjærgelønnen er fastsat og fordelt som sket i den indankede Dom, som herefter vil kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte Husted-Andersen med 300 Kr., medens Omkostningerne for det medindstævnte Aktieselskabs Vedkommende findes at kunne ophæves.

Rettelse:

Side 5: Byretsdommens Præmisser, læs: Byretskendelsens Præmisser.

Side 6: Landsretsdommens Præmisser, læs: Landsretskendelsens Præmisser.

Færdig fra Trykkeriet den 6. April 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 3

Mandag den 14. Marts.

Nr. 183/1937. Fru **Ida Hougaard** (Overretssagf. K. Werner)
mod
Enkefru **Dorthea Winther** (Bruun),

betræffende Spørgsmaalet om Erstatning for Misligholdelse af en Overenskomst om Drift af en Restauration.

Vestre Landsrets Dom af 16. Juni 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Enkefru Dorthea Winther, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Ida Hougaard, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har elleve Dommere deltaget.

Ved den den 16. April 1936 til Bevillingsnævnet i Mariager indgivne Anmodning om at ophæve den oprettede Forpagtningskontrakt og fratage Appellantinden Tilladelsen til at drive Forretningen videre, maa Indstævnte antages at være gaaet ud fra, at Nævnet vilde undersøge Appellantindens Forhold og at Tilbagetagelse af Bestyrertilladelsen ikke vilde ske, medmindre Nævnet fandt, at Undersøgelsen begrundede dette Skridt.

Allerede af denne Grund findes Indstævnte ikke at have handlet kontraktstridig ved sin Henvendelse til Nævnet, og Dommen vil derfor efter hendes Paastand være at stadfæste.

Til den for Indstævnte for Højesteret beskikkede Sagfører findes Appellantinden at burde betale i Salær 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Ida Hougaard, til Højesteretssagfører H. H. Bruun 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Enkefru Dorthea Winther, Mariager, der ifølge Bevilling af 15. August 1913 med Paategning af 29. August 1919 havde Ret til at drive Beværtning med Udskænkning af stærke Drikke, oprettede den 3. Januar 1934 en Kontrakt med Paategninger af 25. Juni og 4. August s. A. med Sagsøgerinden, Fru Ida Hougaard, Mariager, hvorefter denne som Bestyrer skulde drive Sagsøgtes Restauration »Ritz« i Mariager, saaledes at Sagsøgte i de første 5 Aar erholdt 1200 Kr. aarligt og derefter 600 Kr. aarligt og saaledes, at Kontraktsforholdet udløb den 1. Februar 1944; det udtales i Kontrakten, at det er en Selvfølge, at de begge skal gøre, hvad der staar i deres Magt for at opnaa Myndighedernes Samtykke til, at Restaurationen drives med Sagsøgerinden som Bestyrer; endvidere var det bestemt, at Sagsøgte kunde ophæve Kontrakten, bl. a. hvis Sagsøgerinden ikke til enhver Tid drev Virksomheden paa sædvanlig og tilbørlig Maade i Overensstemmelse med Lovens eller Politiets Forskrifter eller paa anden Maade misligholdt Kontrakten. Sagsøgerinden drev derefter med Bevillingsmyndighedernes Samtykke Restaurationsvirksomheden, indtil hun modtog Skrivelse af 25. Juni 1936 fra Bevillingsnævnet i Mariager om, at dette i Henhold til Beværterlovens § 7, sidste Stykke, havde vedtaget at ophæve den Sagsøgerinden meddelte Bestyrelladelse.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden anført, at denne Ophævelse er sket efter Sagsøgtes Begæring, og at Sagsøgte, da Sagsøgerinden ikke har misligholdt Kontrakten, har handlet retstridigt overfor hende ved at faa Bestyrerforholdet hævet og derfor maa være erstatningspligtig, og Sagsøgerinden har paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale indtil 5000 Kr. i Erstatning tilligemed Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra den 24. August 1936, indtil Betaling sker. Sagsøgte har procederet til Frifindelse.

Det er oplyst, at der fra Politiets Side i Begyndelsen af 1935 er foretaget en Del Undersøgelser og Afhøringer i Anledning af opstaaet Mistanke om, at Restaurationsvirksomheden dreves paa uheldig Maade ved, at Lukketiden ikke overholdtes, ved at der serveredes for berusede Personer og ved kvindelige Kunders Adfærd. Endvidere henvendte Sagsøgte, hvem det var kommet for Øre, at Forholdene i Restaurationen var utilbørlige, sig i Slutningen af April 1935 til Politimesteren derom, og der blev paany foretaget Undersøgelser og Politiafhøringer; herunder forklarede en Politibetjent, at der i den senere Tid ikke havde været noget særligt at iagttage om Overholdelse af Lukketiden, og Sagsøgerinden forklarede om forskellige Rygter, der var i Omløb om Restaurationen, at disse maatte skyldes Misundelse over, at Forretningen gik godt. I Sommeren 1935 blev der af Politiet forelagt Sagsøgerinden en Bøde for Overtrædelse af Lukketidsbestemmelsen, men Undersøgelsen endte med, at Kravet om Erlæggelse af Bøde frafaldtes, hvorimod 3 Gæster mulkteredes. Endvidere er det af Politiet tilkendegivet Sagsøgerinden, at hun maatte henvende sig til Politiet, naar Gæsterne ikke vilde forlade Lokalerne ved Lukketid.

I Foraaret 1936 blev der atter foretaget Politiundersøgelser og Politiafhøringer angaaende Forholdene i Restaurationen og forskellige Rygter

om Udskænkning, Spektakler og utugtig Adfærd, og den 4. Juni 1936 fremsendte Politimesteren til Bevillingsnævnet i Mariager en af Sagsøgte den 16. April s. A. fremsat Begæring om, at Bestyrertilladelsen tilbagetoges, bilagt med Afhøringerne, og henstillede, at Begæringen toges til Følge under Hensyn til den ulovlige og højst uheldige Maade, hvorpaa Caféen dreves. Dette førte til, at Bestyrertilladelsen, som ovenfor omtalt ophævedes.

Endvidere er der under nærværende Sag fremkommet en Del Oplysninger, derunder Forklaringer til en Rapport fra to Chauffører i Hadsund om, at det var ret almindeligt, at Folk — hovedsagelig Fiskere — vilde til Caféen, naar de havde faaet noget Spiritus. Af et Vidne, Tjenestekarl Jens Jensen, Skrudstrup, er der aigivet en beediget Forklaring om, at Sagsøgerinden en Gang i Caféen vistnok for Betaling havde fremstillet sig afklædt for Gæsterne, deriblandt Vidnet, men efter alt, hvad der er oplyst om Vidnet, findes der ikke at kunne lægges Vægt paa denne Forklaring. Derimod foreligger der forskellige Oplysninger, som viser, at det ikke er ugrundet, at Politiet særlig har haft sin Opmærksomhed henvendt paa Forholdene i Caféen, og at dennes Ry ikke var godt med Hensyn til Spiritusnydelse, Kvindepublikum og Sagsøgerindens moralske Vandel.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger findes det ikke at kunne lægges Sagsøgte til Last, at hun har rettet Henvendelser til Politiet og Bevillingsnævnet som ommeldt — hvorved bemærkes, at der maa gaas ud fra, at Sagsøgte ifølge Beværterlovens § 7 bærer retligt Ansvar for Forretningens tilbørlige Drift — og idet hendes Adfærd herefter ikke findes at have paadraget hende, der tidligere har bebrejdet Sagsøgerinden hendes Forretningsførelse Erstatningsansvar overfor Sagsøgerinden, vil Sagsøgte Frifindelse paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

T i r s d a g d e n 1 5 . M a r t s .

Nr. 249/1937. **Det falsterske Digelag (Gorrissen efter Ordre)**

m o d

1) Frk. **K. M. R. Christensen**, 2) Gaardejer **N. G. Mogensen** (Nr. 1—2: Overretssagfører Münster-Svendsen), 3) Installatør **I. B. B. Obelitz**, 4) Fru **J. Obelitz** og 5) Skuespiller **Henrik Malberg** (Nr. 3—5: Gamborg),

betræffende Anerkendelse af Appellantens Ejendomsret til et nærmere betegnet Areal.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 1. Oktober 1937 (VI Afd.): De Sagsøgte, Frk. K. M. R. Christensen, Gaardejer Niels Georg Mogensen, Installatør I. B. B. Obelitz og Fru Johanne Obelitz samt Skuespiller Henrik

Malberg, bør hver for sig for sin ovennævnte Ejendoms Vedkommende anerkende Sagsøgeren, Det falsterske Digelags Ejendomsret til det Areal, som er beliggende mellem Østersøen og Stormflodsdigets nederste vestre Kronekant, der er angivet ved et Staaltraadshegn, samt fra det umiddelbart vest herfor beliggende 7,53 m (12 Alen) brede Bælte fjerne enhver Anbringelse, være sig Hegn, Beplantning, Bænke eller andet, der er til Hinder for Sagsøgerens fri Færdselsret over det angivne Bælte, men bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de for Sagsøgeren henholdsvis for den forberedende Ret og for Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Johs. Marcussen, Nykøbing F., og Overretssagfører I. Schrøder i Salær og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 314 Kr. 30 Øre og 288 Kr. 90 Øre, hvilke Beløb udredes af det offentlige. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er der alene Spørgsmaal om Ejendomsretten til det 7,53 m (12 Alen) brede Bælte vest for Staaltraadshegnet.

Syv Dommere finder, at Dommen i Henhold til de i denne forsaavidt den herefter foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde bør stadfæstes, og at Appellanten bør betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

To Dommere stemmer for at tage Appellantens Paastand til Følge, idet Forliget af 1873 i Forbindelse med Reglementet af 1880 naturligt forstaaes saaledes, at der er tillagt Digelaget en saa vidt-gaaende Raadighed over det 12 Alen brede Bælte, at den maa anses for en Ejendomsret.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Det falsterske Digelag, til de Indstævnte, Frk. K. M. R. Christensen og Gaardejer Niels Georg Mogensén, med 200 Kr. og til de Indstævnte, Installatør I. B. B. Obelitz, Fru Johanne Obelitz og Skuespiller Henrik Malberg, med 200 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Gorrissen i Salær og Udlæg for Højesteret 200 Kr. og 6 Kr. 35 Øre, der udredes af det offentlige.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter den store Stormflod paa Falster i 1872 blev der i Henhold til Lov Nr. 69 af 23. Maj 1873 anlagt et Dige mellem Elkenøre og Gedser paa Falsters Østkyst. Ifølge Lovens Bestemmelser skulde en Del af Udgifterne ved Digets Anlæg og Vedligeholdelse paalægges de Ejendomme, som beskyttedes ved Anlægget. Hvilke Ejendomme der skulde deltage i Omkostningerne, skulde bestemmes af en af Indenrigsministeren udsat Kommission, der tillige i Mangel af mindelig Overenskomst skulde fastsætte Erstatningen for den til Digets Anlæg nødvendige Grund, som vedkommende Ejere var pligtige at afgive. Der er den 20. September 1880 af Indenrigsministeriet udstedt et Reglement for Benyttelsen af Diget, og for Digelaget, der bestaar af samtlige btdragspligtige Ejere, findes en af Maribo Amtsraad udfærdiget og af Ministeriet for offentlige Arbejder godkendt Vedtægt af 18. Maj 1924.

Om Afstaaelsen af Jord til Digeanlægget og Erstatningen herfor blev der den 8. August 1873 mellem Bestyrelsen for Digelaget og vedkommende Lodsejere indgaaet saalydende Forlig:

»Udenfor den afsatte Digelinie afstaaes Arealet helt ned til Strandbredden uden Vederlag, fra den afpælede Digelinie til Jærntraadshegnet ved Digets indre Fod afstaaes den fornødne Grund for 15 Rdl. pr. Td. Land, fra Jærntraadshegnet imod Vest aflægges et 12 Alen bredt Bælte som ikke afgraves, dette i Forening med Fyldgravene, der efter endt Afbenyttelse tilbageleveres Lodsejerne, godtgøres med 5 Rdl. pr. Td. Land. Dette Bælte henlægges til eventuel Afbenyttelse som Vej og fra samme udlægges de fornødne Indkørsler over Fyldgravene til de respektive Lodder.«

Medens de til Diget stødende Grunde tidligere væsentlig kun benyttedes til Græsning o. lign., er der i de senere Aar i stort Omfang sket Udstykning til Opførelse af Sommerhuse, og navnlig den hermed følgende stærkere Udnyttelse af Arealet har givet Anledning til, at der mellem Digelaget og en stor Del af Grundejerne er opstaaet Uoverensstemmelse angaaende det i Forliget nævnte 12 Alen brede Bælte bag Diget, idet Digelaget hævdede, at dette Areal, der maa betragtes som hørende med til Diget, i sin Tid er afstaaet til Digelaget ligesaavel som den Grund, hvorpaa selve Diget er anlagt, medens der efter Grundejernens Opfattelse kun bestaar en vis Færdsels- og Benyttelsesret for Digelaget.

Med den allerstørste Del af de paagældende Grundejere er der — dels før, dels efter nærværende Sags Anlæg — truffet forligsmæssige Ordninger af noget forskelligt Indhold, i Almindelighed saaledes at Grundejerne har anerkendt Digelagets Ejendomsret (eller »overdraget« det Ejendomsretten), medens en vis Benyttelsesret er sikret Grundejerne. Med nogle faa Grundejere — de nedenfor som Sagsøgte anførte, af hvilke en enkelt vil hævde sin Ejendomsret helt ud til Strandkanten — er Forlig ikke opnaaet.

Under denne ved Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. forberedte Sag har nu Digelaget, hvem der er meddelt fri Proces, overfor de sagsøgte, Frk. K. M. R. Christensen, København, Gaardejer Niels Georg Mogensen, Bøtø, Installatør I. B. B. Obelitz og Fru Johanne Obelitz, Ny-

købing F., samt Skuespiller Henrik Malberg, København, nedlagt følgende endelige Paastand:

»De Sagsøgte tilpligtes hver for sig for saa vidt angaar den hver af dem tilhørende Ejendom, nemlig: Frk. K. M. R. Christensen, Matr. Nr. 51, Bøtø, Væggerløse Sogn, Gaardejer Niels Georg Mogensen, Matr. Nr. 8 a, sammest., Installatør I. B. B. Obelitz og Fru Johanne Obelitz. henholdsvis Matr. Nr. 1 p og 1 bb, Stouby Fællesø, Væggerløse Sogn. og Skuespiller Henrik Malberg, Matr. Nr. 2 p og 2 s, sammest., at anerkende Sagsøgerens Ejendomsret til det Areal, som er beliggende mellem Østersøen og Stormflodsdigets nederste vestre Kronekant, der er angivet ved et Staaltraadshegn, samt til et 7,53 m (12 Alen) bredt Bælte (Stormflodsdigets Banket) med derpaa værende Vej, hvilket Bælte er beliggende paa den østlige Del af det for hver enkelt Sagsøgt angivne Matrikulsnummer, umiddelbart vest for Stormflodsdigets underste vestre Kronekant (hvilken Kronekant er kendetegnet ved et Staaltraadshegn), samt til at fjerne enhver Anbringelse paa det angivne Bælte, være sig Hegn, Beplantning, Bænke eller andet, der er til Hinder for Sagsøgerens fri Færdselsret over det angivne Bælte.«

Sagsøgte, Frk. K. M. R. Christensen har paastaet Frifindelse, principalt saaledes at Sagsøgte kun skal taale Tilstedeværelsen af selve Diget, subsidiært mod at anerkende Sagsøgerens Ejendomsret til det Areal, som selve Diget ligger paa, mest subsidiært mod at anerkende Sagsøgerens Ejendomsret til Strandbredden og Diget.

De øvrige Sagsøgte, der for deres Vedkommende ikke bestrider Sagsøgerens Ejendomsret til Strandbredden og Diget, paastaar alene Frifindelse for saa vidt angaar Paastanden om Anerkendelse af Sagsøgerens Ejendomsret til det 12 Alen brede Bælte bag Diget, idet de tillige fremhæver, at de aldrig har hindret Sagsøgerens Færdsel paa Arealet.

Frk. Christensens principale Paastand støttes paa, at Matr. Nr. 5 a. hvorfra hendes Ejendom senere er udstykket, i 1893 blev solgt ved Tvangsauktion, og at Forliget af 8. August 1873, der var underskrevet af den daværende Ejer, men ikke tinglyst paa Ejendommen, ikke kunde være bindende for Auktionskøberne, saa at Digelagets Rettigheder maa anses som ekstingverede. Paa Matrikulskortet over Ejendommen er denne da ogsaa vist at gaa helt ud til Søen. Digelaget gør imidlertid gældende, at Tinglysning her er uforuden, og har herfor bl. a. anført, at Lov om Diger af 10. April 1874 § 10 — hvortil Vedtægten for det falsterske Digelag henviser — foreskriver Tinglysning med Hensyn til den Andel i Digelagets Udgifter, der paahviler en Ejendom, men ikke med Hensyn til Afstaaelsen af Grund til Diget. Man har ikke efter Forliget i 1873 rettet Henvendelse til Matrikulskontoret, men hvad dette har foretaget sig med Hensyn til Matrikulskortene maa iøvrigt være uden Betydning for det foreliggende Spørgsmaal. Da der maa gives Digelaget Medhold i, at Tinglysning har været uforuden, vil Frk. Christensens principale og første subsidiære Paastand ikke kunne tages til Følge, og Sagen stiller sig herefter ens for samtlige Sagsøgte.

Med Hensyn til det 12 Alen brede Bælte, hvormed Sagen herefter alene drejer sig, gør Sagsøgeren gældende, at Digelaget, der er en selv-

stændig Institution under Tilsyn af offentlige Myndigheder, maa betragtes som Ejer af den til Digets Opførelse afstaaede Jord, derunder ogsaa det nævnte Bælte, der som Digets Banket hører med til dette. Der henvises til, at § 4 i det førnævnte Reglement for Digets Benyttelse indeholder Forbud mod at skære Klittag og at slaa Græs paa Diget og de til dette hørende Banketter. Disses Betydning for Diget fremgaar ogsaa af en i 1877 offentliggjort Afhandling om Lolland-Falsters offentlige Digeanlæg, forfattet af en Ingeniørofficer, der har deltaget i Projekteringen af Digerne. Efter Sagsøgerens Mening maa det foran anførte Forlig af 8. August 1873 da ogsaa forstaas saaledes, at 12 Alens Bæltet afstaas til Digeanlægget. Forliget brugt ganske vist et andet Udtryk, idet det hedder, at der »aflægges« et Bælte, men dette Ord maa antages her at være brugt i samme Betydning som »afstaas«, hvilket er sprogligt tilstedeligt. At Erstatningen for dette Areal er ansat lavere end for selve Digets Grund, kan heller ikke tages som Bevis for at Arealet ikke afstaas, men har antagelig sin Begrundelse i, at Lodsejerne beholdt en vis Brugsret (saasom Græsningsret) til Banketten. I Ordene: »dette (Bælte) i Forening med Fyldgravene, der efter endt Afbenyttelse tilbageleveres Lodsejerne«, ligger derimod tydeligt, at det kun er Fyldgravene, der skal tilbageleveres. Endeligt hævdes det, at Tinglysning af Digelagets Ret har været uørnøden, da Afstaaelsen er sket i Henhold til Digeloven, og at Matrikulkortenes Udvisende maa være uden Betydning, ifr. hvad herom foran er bemærket. Hvad den sidste Del af Sagsøgerens Paastand angaar, har Digelaget Interesse i, at alle Hindringer for Bæltets Benyttelse til Digelagets Formaal fjernes, og naar de Sagsøgte efter det anførte ikke er Ejere af Bæltet, maa de være pligtige at fjerne saadanne Hindringer.

De Sagsøgte gør paa deres Side gældende, at 12 Alens Bæltet ikke hører med til Diget og ikke ved Forliget af 1873 er afstaaet til Digelaget. De anerkender derimod, at Digelaget maa være berettiget til at benytte Bæltet til Digets Formaal, men heller ikke til andet. De Sagsøgte Obelitz og Malberg, hvis Ejendomme er beliggende i Stouby Klit, har særlig fremhævet, at de ikke har kunnet tiltræde det Forlig, der er indgaaet med Grundejerforeningen dersteds, fordi Digelaget med den nævnte Grundejerforening — men ikke med Grundejerne paa Bøtø-Strækningen — har afsluttet en Overenskomst om, at 12 Alens Bæltet skal gøres til offentlig Vej. Noget saadant ligger udenfor Digelagets Interesser og er til Skade for de Sagsøgte Interesser.

De Sagsøgte har iøvrigt anført, at Reglementet og Vedtægten intet viser med Hensyn til 12 Alens Bæltet. Naar Reglementet taler om »Diget og de til dette hørende Banketter«, sigtes hermed ikke til det vandrette Bælte bag Diget, men til Digets Skraaninger, hvor et Forbud mod at skære Klittag m. m. alene har Betydning. Vedtægtens § 1 angiver udtrykkeligt, hvad Digeanlægget indebefatter, men omtaler overhovedet ikke 12 Alens Bæltet. Hvad Forliget af 1873 angaar, viser dette tydeligt, at kun Grunden indtil Digets indre Fod afstaas, medens Lodsejerne med Hensyn til 12 Alens Bæltet alene skal taale, at dette eventuelt benyttes som Vej. Kun derved kan det forklares, at Erstatningen her kun er 5 Rdl. pr. Td. Land imod 15 Rdl. for Digets Grund. Selv om Digelaget

antages oprindelig at have haft Ejendomsret til 12 Alens Bæltet, maa denne imidlertid være bortfaldet ved Hævd. De godtroende Erhververes Ejendomsret maa have fortrængt Digelagets Ret.

Efter hvad der er oplyst om det 12 Alen brede Bæltets Betydning for Diget, kan det vel siges, at det havde været naturligt, om Ejendomsretten dertil i sin Tid var blevet erhvervet for Digelaget. Retten finder imidlertid at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at Forliget af 1873 — der alene maa være afgørende — med Hensyn til dette Bælte ikke gaar videre end til at paalægge Lodsejerne at taale, at det skal henligge til eventuel Afbenyttelse som Vej.

Medens de Sagsøgte herefter ikke vil kunne tilpligtes at anerkende Sagsøgerens Ejendomsret til 12 Alens Bæltet, vil Sagsøgerens Paastand med Hensyn til Arealet mellem Østersøen og Digets nederste vestre Kronekant — hvilken Paastand iøvrigt kun har Betydning i Forhold til Sagsøgte, Frk. Christensen — være at tage til Følge. Hvad angaar Paastanden om Fjernelse af Hindringer for Sagsøgerens fri Færdselsret over 12 Alens Bæltet, findes dennes Berettigelse at maatte følge af Forligets Bestemmelser angaaende dette Bælte. Denne Del af Sagsøgerens Paastand vil derfor ligeledes være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Torsdag den 17. Marts.

Nr. 92/1937. Direktør **Ansgar Mortensen** (H. Jacobsen)

mod

Forsikrings-Aktieselskabet »**Skjold**« (Ingen),

betræffende Udbetaling af et Forsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold«, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør Ansgar Mortensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 175 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter det oplyste indgik Indstævnte, efter at Svampeangrebet paa Appellantens Ejendom var konstateret, en Overenskomst med Københavns Grundejerforening, hvorefter Selskabets tidligere Policier uden ny Undersøgelse kunde omfatte Angreb af flere Svampearter, herunder paxillus acheruntius, paa Betingelse af, at Forsikringen kun omfattede Svampeangreb, der ikke tidligere havde været eller burde have været Ejeren bekendt.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde.

To Dommere stemmer for at tage Appellantens Paastand til Følge og anfører til Støtte herfor følgende:

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at den i Sagen omhandlede Ejendom i Anledning af Appellantens Køb af den blev undersøgt af Københavns Grundejerforenings Svampekonsulent, som om Undersøgelsen den 10. Februar 1933 udstedte en Attest, hvori det hedder:

»Det tilgængelige Træværk viste intet Spor af Svampeangreb og var overalt sundt og tørt, saa Ejendommen kan anbefales til Optagelse i Aktieselskabet Skjold's Svampeskadeforsikring.«

Det maa antages, at Attestens Udstedelse gav Indstævnte, som havde Aftale med Københavns Grundejerforening om Tegning af Svampeskadeforsikringer, Anledning til at henvende sig til Appellanten angaaende Tegning af Forsikringen, som derefter blev tegnet paa Grundlag af Attesten. Der maa efter det foreliggende gaas ud fra, at Udtrykket Hussvamp i nogen Udstrækning bruges — ogsaa i Forsikringsforhold — som fælles Betegnelse for Svampearter, hvis Angreb paa Træværk i Huse der maa regnes med her i Landet, og det maa efter det oplyste antages, at andre Forsikringsselskaber trods lavere Præmier dækker ogsaa Angreb af Svampearter som den, Angrebet paa Appellantens Ejendom skyldes, hvorhos Indstævnte, som ovenfor nævnt, har udvidet Forsikringen ogsaa til den under Sagen omhandlede Svampeart.

Efter det saaledes foreliggende finder disse Dommere, at Appellanten har haft Føje til, saaledes som det maa antages at være sket, ved Forsikringens Tegning at gaa ud fra, at Forsikringen dækkede mod Tab ved Svampeangreb uanset Svampens Art, og Indstævnte findes ikke ved som i Dommen anført i Forsikringsbegæring og Police, at indsætte Ordene »merulius lacrymans« tilstrækkeligt tydeligt at have gjort Appellanten opmærksom paa den af dem hævdede væsentlige Begrænsning af Forsikringen; de latinske Betegnelser i Parentes bag Ordene »Hussvamp« og »Husbukke« skønnes hos den usagkyndige Læser kun at kunne vække Forestilling om en Gentagelse af den danske Benævnelse, hvad den ogsaa for Husbukkeforsikringens Vedkommende synes at være, og for Uklarheder i Policen, egnede til at vildlede Forsikringstageren, findes Selskabet at maatte bære Ansvar.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
 Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge den endelige Paastand søger Sagsøgeren, Direktør Aasgar Mortensen, Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold«, til Betaling af 6062 Kr. 30 Øre, som skal skyldes ifølge Police med Sagsøgte Nr. 71.979, dateret 24. April 1933, for Udbedring af Skade, forvoldt Sagsøgerens Villa, Høeghsmindevej 41—43, ved Angreb af Tømmer-svampen »Paxillus acheruntius«, konstateret i April—Maj 1935. Der paa-staas derhos Renter 5 pCt. pro anno fra Stævningens Dato, den 27. No- vember 1936.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Saavel ifølge de trykte Bestemmelser i Forsikringsbegæringen under f, som ifølge Policen omfatter Forsikringens herhenhørende Del: »For- sikring mod Skade, forvoldt den forsikrede Bygning ved Angreb af

1. Hussvamp (merulius lacrymans) og
2. Husbukke (hylotrupes bajulus)

indtil et Beløb af Kr. 20.000 — Tyve Tusind Kroner — for hver Skade.»

Da der som Følge heraf maa gives Sagsøgte Medhold i, at Forsik- ringen, forsaauidt angaar Svamp, kun dækker imod Skade, forvoldt ved Angreb af den saakaldte ægte Hussvamp (merulius lacrymans), og da andet ikke findes at kunne følge af den af Sagsøgeren paaberaabte § 34 i Forsikringsaftaleloven eller af, hvad der passerede forud for Sagsøgerens Erhvervelse af ovennævnte Ejendom i 1933, hvilket er uden Betydning i Forhold til Sagsøgte, eller af det af Sagsøgeren iøvrigt anførte, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 175 Kr.

Fredag den 18. Marts.

Nr. 214/1937.

Rigsadvokaten

m o d

Martin Olaf Marius Ellehaug (Gamborg) og **Børge Christian Thomsen** (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 234 Nr. 2.

København's Byrets Dom af 18. Maj 1937 (6. Afd.): Tiltalte Børge Christian Thomsen bør straffes med Hæfte i 30 Dage samt som Tillægsstraf bøde 300 Kr. til Statskassen, saaledes at Forvandlings- straffen for Bøden fastsættes til Hæfte i 20 Dage. Saa bør Tiltalte og udrede den ham vedrørende Del af Sagens Omkostninger. De ovenfor under Nr. 12—22, 23 c, 24—29, 36—43 og 45—49 anførte Hæfter og Bøger inddrages til Fordel for Statskassen. Tiltalte Martin Olaf Marius Ellehaug bør for Anklagemyndighedens Tiltalte i denne Sag fri at være. Det Tiltalte Ellehauges beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, tilkommende Salær 175 Kr. udredes af det offentlige.

Østre Landsrets Dom af 2. September 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte Børge Christian Thomsen forskyldte Straf nedsættes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 400 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage, og at alene Skrifterne under Nr. 12, 14, 24, 25, 29, 36—40, 42, 43, 48 og 49 inddrages til Fordel for Statskassen. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 125 Kr. i Salær til den for Tiltalte Martin Olaf Marius Ellehaug beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, udredes af det offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det offentlige under Paaberaabelse af de i Retsplejelovens § 963 Stk. 1 Nr. 2 og 3 anførte Grunde.

Under Domsforhandlingen har Rigsadvokaten frafaldet Tiltale forsaavidt angaar den under Nr. 33 opførte Bog »Die Herrin«.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Med Hensyn til Tidsskriftet »Montmartre« tiltrædes det, at begge de Tiltalte som udtalt i Landsretsdommen bærer det strafferetlige Ansvar.

Endvidere finder syv Dommere — ud fra følgende Betragtninger — at begge de Tiltalte ved Tidsskriftets Udgivelse har overtraadt Straffelovens § 234 Stk. 2.

Efter hvad der foreligger om Tiltalte Ellehauges etiske Samfundsopfattelse maa det antages, at Formaalet med Udgivelsen af Tidsskriftet har været at agitere for ubunden Frihed i det kønslige Samliv. Tidsskriftets Tekst i det hele, særlig Skildringerne af Kønsliv i frie Forhold og Billedstoffet er egnet til paa strafbar Maade at virke æggende i sanselig Henseende paa de Læsere, for hvilke Tidsskriftet er beregnet, hvortil kommer Annoncer om »pikante franske Billedmagasiner« m. v.

To Dommere stemmer med Hensyn til Tiltalen vedrørende Bladet »Montmartre« for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Med Hensyn til de under Nr. 32, 34 og 44 opførte Hæfter og Bøger tiltrædes det, at disse ikke er godtgjort at have været forhandlet eller udlejet.

Med Hensyn til de under Nr. 12—22, 23 c—29, 36—40, 42, 43, 48 og 49 opførte Hæfter og Bøger finder otte Dommere af de i saa Henseende i Byrettens Dom anførte Grunde, at Tiltalte Thomsens Forhandling og Udlejning af disse Hæfter og Bøger maa anses som strafbare, hvorimod de ikke finder at kunne statuere dette med Hensyn til de under Nr. 23 a-b, 41 og 45—47 opførte Hæfter og Bøger.

Een Dommer stemmer for de under Nr. 12—29 i Bevaring

tagne Hæfters Vedkommende for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Hvad endelig angaar de under Nr. 1—11 og 30 opførte Hæfter tiltrædes det, at Tiltalte Thomasen forsaavidt er frifundet.

Fem Dommere bemærker dog herved, at forsaavidt disse Hæfter med Fotografier af nøgne Personer falbydes som sket til et almindeligt Publikum med Reklameomslag om »interessante Fotos«, Avertering af, at Originalfotografierne kan købes, og Artikler om nudistisk Kammeratliv mellem de to Køn inden Døre m. v., er dette paa Grænsen af det strafbare. Under Hensyn til, at de paagældende Hæfter er ret gamle og i flere Aar har været solgt uden Hindring, findes det dog overvejende betænkeligt at paalægge Tiltalte Thomasen Ansvar for saa vidt.

Ni Dommere vil herefter anse Thomasen efter Straffelovens § 234 Stk. 2 med en Statskassen tilfaldende Bøde af 500 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage.

Syv Dommere vil anse Ellehauge med en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 14 Dage.

Herefter vil samtlige som utugtige ansete Hæfter og Bøger være at inddrage til Fordel for Statskassen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte, Børge Christian Thomasen og Martin Olaf Marius Ellehauge, bør til Statskassen bøde 500 Kr. og 200 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 30 Dage og i 14 Dage.

De ovennævnte Hæfter og Bøger inddrages til Fordel for Statskassen.

Sagens Omkostninger for alle Retter udredes af de Tiltalte med henholdsvis $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{3}$, dog at de hver især udreder de dem vedrørende Sagførersalærer, derunder Tiltalte Thomasen til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 200 Kr. og Tiltalte Ellehauge til Landsretssagfører Bruun 175 Kr. og 125 Kr. og til Højesteretssagfører Gamborg 200 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag er Børge Christian Thomasen og Martin Olaf Marius Ellehauge i Henhold til det i Overensstemmelse med Justitsministeriets Tiltaleordre af 14. April 1937 udfærdigede Anklageskrift af 19. April 1937 fra Statsadvokaten for København sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 234 Nr. 2.

A. Thomassen:

a) for siden Juli 1935 fra sin Forretning Kiosken »Montmartre«, Helgolandsgade 13, her i Staden at have forhandlet og udlejet de nedenævnte utugtige Hæfter og Bøger.

Nr. 1 til 11 »Solvännen« Nr. 1, 4, 5 og 6 af Aargang 1935

„ 7 til 12 af Aargang 1936 og

„ 1 af Aargang 1937.

- 12. »Lingeries Libertines«
- 13. »Le nu au Music Hall«
- 14. »Si parisiennes . . .«
- 15. »Petit Choc« (5 Ekspl. reg. a—e)
- 16. »Intimités«
- 17. »Honni soit . . .« (3 Ekspl. reg. a—c)
- 18. »Paris Plastique«
- 19. »Mes Modèles«
- 20. »Jambes en plein air«
- 21. »Jambes«
- 22. »French Cancan«
- 23. »L'Amour en Plein Air« (3 Ekspl. reg. a—c)
- 24. »Clins d'Oeil«
- 25. »la Soubrette en folie«
- 26. »Jambes de Cinéma«
- 27. »Les Jambes savantes«
- 28. »Farandole«
- 29. »Gigolettes«
- 30. »Natur och Hälsa« (6 Ekspl. reg. a—f)
- 32. »Naken-Kultur«
- 33. »Die Herrin«
- 34. »Formes nues«
- 36. »Das üppige Weib«
- 37. »Das feile Weib«
- 38. »Das lüsterne Weib«
- 39. »Das Weib als Sklavin«
- 40. »Das Genussleben des modernen Menschen«
- 41. »Der Flagellantismus«
- 42. »Die fünf Sinne: Das Gesicht«
- 43. »Die Erotik in der Photographie«
- 44. »Bobechon le rajeunisseur de vaches«
- 45. »Amants féminins«
- 46. »La vie et les Tourments de Sacher-Masoch«
- 47. »Die Weiberherrschaft« II Bind.
- 48. »Sexuellperverse«
- 49. »Die Weiberherrschaft« III Bind, og

b) for at have udgivet Tidsskriftet »Montmartre« Nr. 1, Aargang 1937, der ligeledes er af utugtig Karakter.

B. Ellehaug

for som ansvarshavende Redaktør at have redigeret fornævnte Tidsskrift »Montmartre« Nr. 1.

Der er derhos i Medfør af Straffelovens § 77 nedlagt Paastand paa,

at de fornævnte Skriiter konfiskeres.

Tiltalte Thomasen er født den 27. September 1910, og Tiltalte Ellehauge er født den 21. Marts 1892; ingen af dem ses tidligere tiltalt eller straffet.

De Tiltalte nægter sig i det hele skyldige i noget ulovligt.

a d A. a.

Tiltalte Thomasen har erkendt, at han fra den af ham i Helgolandsgade 13, her i Staden drevne Kioskforretning, »Montmartre« har forhandlet de i Anklageskriftet under Nr. 1—30 og 33 nævnte Hæfter, samt udlejet de under Nr. 36—43 og 45—49 nævnte Bøger, hvorimod Skrifterne under Nr. 32, 34 og 44 efter hans eget Udsagn er hans private Eksemplarer. Han gør gældende, at intet af Skrifterne kan betegnes som utugtigt.

De under 1—11, 23 a, 23 b, 30, 32 og 34 nævnte Hæfter, der bringer Illustrationer af helt nøgne Personer, fortrinsvis af Personer, der færdes i fri Luft, findes, uanset om man maa anse dem for upassende eller ej, ikke at kunne betegnes som utugtige; ej heller findes Bogen under Nr. 33 at kunne betegnes paa denne Maade. Tiltalte vil derfor forsaavidt være at frifinde.

Hvad angaar Hæfterne Nr. 12—22, 23 c og 24—29, samt Bøgerne Nr. 36—49 — bortset fra Nr. 44 for hvis Vedkommende Tiltaltes Forklaring om, at det er hans private Eksemplar, ikke findes at kunne forkastes — bemærkes, at disse Publikationer er egnede til at virke æggende paa Læsernes Sanselighed, og at deres Offentliggørelse og Udbredelse ikke skønnes at have andet Formaal, i Særdeleshed kan det, hvad angaar de saakaldte Sexualværker, der indeholder indgaaende Skildringer af kønslige Udskejelser og Perversiteter, ikke antages, at disse Værker har nogen videnskabelig Opgave eller andet berettiget Formaal, i hvert Fald kun indenfor en ganske snæver Kreds. Adskillige af Billederne i Hæfterne og Bøgerne maa betegnes som utugtige og særlig i Sexualværkerne findes Illustrationer, om hvilke det maa siges, at de er utugtige i høj Grad. Det findes herefter uden Betænkelighed at statuere, at de heromhandlede Hæfter og Bøger i deres Helhed er utugtige.

A d A. b. og B.

De Tiltalte Thomasen og Ellehauge, der erkender, at de i deres Egenskab af henholdsvis Udgiver og Redaktør er ansvarlige overfor Straffeloven, gør gældende, at det foreliggende Nummer af Maanedssbladet »Montmartre« ikke kan betegnes som utugtigt, hverken i Henseende til Tekst eller til Billeder.

Det fremgaar af Sagen, at det paagældende Nummer, der er det første og eneste Nummer, der er udkommet, er udkommet i 3000 Eksemplarer, samt at det er forhandlet fra Thomasens Kioskforretning i Helgolandsgade Nr. 13 og fordelt til Bladekspektioner og Boghandlere til Videreforhandling.

Selv om flere af Bladets Illustrationer maa betegnes som usømmelige og nogle af Fortællingerne som slibrige, og selv om det — uanset hvad Tiltalte Ellehauge har anbragt under Sagen for at besmykke sin Medvirken — maa antages, at Bladet er lagt an paa at vinde Indpas

ved at bringe Stof af saadan Art, findes Bladets Stof dog ikke at kunne betegnes som værende af egentlig utugtig Karakter, naar henses til den raadende Opfattelse og til Retspraksis, jfr. senest Østre Landsrets Dom af 15. April 1937 angaaende Bladet »Cocktail«.

De Tiltalte vil herefter være at frifinde for denne Del af Anklagen, uden at det findes nødvendigt at komme ind paa, hvad de iøvrigt har anført til deres Forsvar.

I Henhold til det anførte vil Tiltalte Thomasen være at anse efter Straffelovens § 234, Nr. 2 med en Straf, der findes at burde bestemmes til Hæfte i 30 Dage, hvorhos han, da Forhandlingen og Udlejningen af de utugtige Hæfter og Bøger er sket for Vindings Skyld, i Medfør af Straffelovens § 50, Stk. 2, som Tillægsstraf bør bøde 300 Kr. til Statskassen, subsidiært indsættes i Hæfte i 20 Dage.

De Hæfter og Bøger, der er kendt utugtige, vil i Medfør af Straffelovens § 77 derhos være at konfiskere som nedenfor bestemt.

Tiltalte Thomasen bør udrede den ham vedrørende Del af Sagens Omkostninger, hvorved bemærkes, at han selv har sørget for sit Forsvar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt af Københavns Byrets 6. Afdeling den 18. Maj 1937 (Nr. $\frac{9}{1937}$), er paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af de Tiltalte Martin Olaf Marius Ellehauge og Børge Christian Thomasen i Overensstemmelse med Anklageskriftet samt for sidstnævntes Vedkommende tillige til Skærpelse af den idømte Straf, af Tiltalte Thomasen til Frifindelse.

Ad. Aa.

Hæfterne Nr. 1—11 er »Solvännen« Nr. 1 og 4 af Aargang 1935, Nr. 4—12 af Aargang 1936 og Nr. 1 af Aargang 1937.

For saa vidt angaar Skrifterne under Nr. 32, 34 og 44 vil Tiltalte Thomasens Forklaring om, at det er hans private Eksemplarer, der ikke har været til Salg eller Leje, ikke kunne forkastes, hvorfor han for saa vidt vil være at frifinde.

Det tiltrædes derhos, at samme Tiltalte af de i Dommen anførte Grunde er frifundet for saa vidt angaar Skrifterne under Nr. 1—11, 23 a, 23 b, 30 og 33.

Heller ikke Hæfterne Nr. 13, 15 a—e, 16, 17 a—c, 18—22, 23 c og 26—28 og Bøgerne Nr. 41, 45, 46 og 47 findes at kunne betegnes som utugtige, hvorfor Tiltalte ogsaa for disses Vedkommende vil være at frifinde.

Derimod tiltrædes det, at de øvrige her nævnte Skrifter af de i Dommen anførte Grunde er fundet utugtige.

Ad. Ab og B.

Paa Bladet »Montmartre« er Tiltalte Ellehauge angivet som ansvarshavende Redaktør, hvorhos som Udgiver er nævnt: »Montmartre« — — — Helgolandsgade 13 — — —. Da Tiltalte Thomasen er Indehaver af den som Udgiver anførte Bladkiosk, og da begge de Tiltalte har erkendt, at de i Fællesskab har været bestemmende med Hensyn til

Bladets Indhold, vil de begge være at anse ansvarlige for dette. Det tiltrædes imidlertid, at Bladets Stof ikke kan betegnes som egentlig utugtigt.

Herefter vil Byrettens Dom for saa vidt angaar Tiltalte Ellehaugue være at stadfæste. Den af Tiltalte Thomasen efter Straffelovens § 234 Nr. 2 forskyldte Straf findes at kunne fastsættes til en Bøde af 400 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage. Dommens Bestemmelse om Konfiskation opretholdes med Hensyn til de Skrifter, som er anset utugtige.

Tiltalte Thomasen har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Mandag den 21. Marts.

Nr. 171/1937. Aktieselskabet **Oscar Fraenckel & Co.** (Gamborg)
 mod
 Firmaet **L. Paulsen & Co.** (Jørgensen),

betræffende Betaling for et Udkast til en Reklamebrochure.

Københavns Byrets Dom af 24. Marts 1937 (13. Afd.): De Sagsøgte, Firma L. Paulsen & Co., bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgerne, A/S Oscar Fraenckel & Co., Bogtrykkeri, betale 140 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 9. Februar 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1937 (II Afd.): Appellanterne, Firmaet L. Paulsen & Co., bør for Tiltale af de Indstævnte, A/S Oscar Fraenckel & Co., i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte til Appellanterne med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Sagens Indankning har saavel Repræsentant Rathlou-Berg som Grosserer Dethlef Jørgensen paany afgivet Forklaring.

Færdig fra Trykkeriet den 13. April 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 4

Mandag den 21. Marts.

Seks Dommere finder, at Appellanten efter de paa Grundlag af Skrivelsen af 6. Oktober 1936 førte mundtlige Forhandlinger har haft Føje til at gaa ud fra, at Indstævnte — der som i Byrettsdommen anført ikke har gjort Appellanten bekendt med, at der tillige var rettet Henvendelse til en Række andre Bogtrykkerfirmaer — var paa det rene med, at Appellanten vedrørende Brochureudkastet lod udføre et Arbejde, derunder Tegnearbejde, af ikke ubetydeligt Omfang, som han ikke kunde paaregne udført uden Godtgørelse af Udgiften. Herefter finder disse Dommere, at Appellanten har Krav paa Betaling af det indsogte Beløb, mod hvis Beregning der ikke for Højesteret er fremsat nogen Indsigelse, saaledes at Byrettens Dom bør stadfæstes, og at der hos Indstævnte tillægges Appellanten 400 Kr. i Sagsomkostninger for alle Retter.

Tre Dommere vil stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Indstævnte, Firmaet L. Paulsen & Co., til Appellanten, Aktieselskabet Oscar Fraenckel & Co. 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerne, A/S Oscar Fraenckel & Co., Bogtrykkeri, de Sagsøgte, Firma L. Paulsen & Co., dømt til Betaling af 140 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 12. Februar 1937, hvilket Beløb de Sagsøgte skal skyldte Sagsøgerne for et Udkast til en Reklamebrochure, som Sagsøgerne i Oktober 1936 har leveret de Sagsøgte.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb.

I Skrivelse af 6. Oktober 1936 anmodede de Sagsøgte Sagsøgerne om at fremkomme med et Forslag til en Brochure angaaende brasiliansk Kaffe. Skrivelsen er saalydende:

»Den brasilianske Kaffepropaganda, som jeg leder, ønsker at udgive en Brochure, der skal udsendes, jeg ved endnu ikke, om det bliver i 10.000 eller 20.000 Eksemplarer.

— — —
— — — ønsker jeg, at denne Brochure skal være noget meget fornemt.

Der kommer omtrent saa megen Tekst som i hoslagte Brochure, maaske lidt mindre, og der kommer lidt mere Billedmateriale, som skal tages fra Fotografier af Kaffeplantager etc., som jeg i Fjor bragte med hjem fra Brasilien.

Det skal altsaa være en Brochure, der gør et ekstraordinært fornemt Indtryk, paa fint Papir og i en smagfuld og morsom Udstyrelse. Hvilket Format det skal være, kan jeg ikke sige Dem endnu, men jeg ønsker gerne et Forslag fra Dem for hele denne Brochure, baade med Hensyn til Papir, Trykning og Udstyrelse etc.

Det skal altsaa være noget, der vækker Opmærksomhed, noget udover det almindelige.«

Efter at Sagsøgernes Repræsentant Rathlau Berg den 7. Oktober 1936 havde haft en Samtale med Indehaveren af det sagsøgte Firma, Grosserer Dethlef Jürgensen, fremsendte Sagsøgerne den 10. Oktober 1936 et Udkast til Brochuren og gav samtidig Tilbud paa Trykning af denne. Efter Aftale med de Sagsøgte udarbejdede Sagsøgerne nogle Dage senere en ny Omslagstegning til Brochuren.

Da Sagsøgerne havde bragt i Erfaring, at Arbejdet var overdraget et andet Bogtrykkerfirma, tilstillede de den 17. November 1936 de Sagsøgte en Regning lydende paa 140 Kr. til Dækning af deres Udgifter ved Fremstilling af Brochureudkastet, herunder navnlig til Tegnerassistance, hvilket Beløb de Sagsøgte imidlertid har nægtet at betale.

Det er oplyst, at de Sagsøgte samtidig med, at de anmodede Sagsøgerne om Forslag, rettede en tilsvarende Anmodning til ca. 6 andre Bogtrykkerfirmaer.

De Sagsøgtets Frifindelsespaastand støttes paa, at de alene har bedt Sagsøgerne om at fremkomme med et Tilbud, men ikke har bestilt noget Udkast.

Under Sagen har Grosserer Dethlef Jürgensen afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Repræsentant Rathlau Berg.

Repræsentant Bergs Forklaring gaar ud paa, at Grosserer Dethlef Jürgensen ikke under deres Samtale den 7. Oktober 1936 oplyste, at han havde rettet en tilsvarende Henvendelse til andre Bogtrykkerfirmaer. Han forstod, at Prisen spillede en mere underordnet Rolle, naar blot Brochuren blev virkelig smuk. Han foreslog at forsyne Brochuren med forskellige Vignetter og forstod, at Grosserer Dethlef

Jürgensen var enig heri. Han bad om at faa de Fotografier, der skulde gengives i Brochuren, udleveret af Hensyn til Sagsøgernes Tegner, hvilket skete. Grosserer Dethlef Jürgensen sagde, at det hastede meget, idet han skulde rejse til Udlandet den 10. Oktober 1936 og gerne forinden vilde se Udkastet.

Københavns Bogtrykkerforening, paa hvis Foranledning Sagen er anlagt, har i Skrivelse af 5. Marts 1937 udtalt følgende:

— — —

»Det samme gælder, naar det er Firmaet, der henvender sig til Bogtrykkeren og anmoder om Tilbud paa en eller anden Tryksag, hvortil Manuskript fremsendes. — — — I Følge almindelig Coutume kan heller ikke han forvente noget Vederlag, hvis han ikke faar Arbejdet, med mindre Kunden udtrykkelig har forlangt Udkast eller Forslag sammen med Prisen.

Men netop saaledes ligger den Sag, hvorom det her drejer sig. Her henvender et stort og anerkendt Firma sig til en Bogtrykker og anmoder om — ikke et Tilbud, men et Forslag til en Brochure, hvis Udstyrelse, Format o. s. v. Bogtrykkeren selv skal udtænke. Han faar blot at vide, at det skal være noget ekstraordinært fornemt, og paa dette Grundlag skal Bogtrykkeren levere et Forslag »for hele denne Brochure, baade med Hensyn til Papir, Trykning, Udstyrelse etc.«

Hvis nu Forespørgslen var affattet saaledes, at det tydeligt fremgik af dens Form — hvad det meget ofte gør — at der var Tale om en Udsendelse til mange forskellige Bogtrykkere, saa vilde Forespørgslen hos ethvert Bogtrykkerfirma af Betydning være havnet ubesvaret i Papirkurven, men det modsatte var netop Tilfældet.

Enhver maatte faa det Indtryk, at det her drejede sig om en endog udpræget personlig Henvendelse, — — — forekommer det os, at det vilde stride mod aarelang Coutume i Faget, om ikke Bogtrykkeren fik sit Arbejde betalt.

At den forlangte Betaling for det ret betydelige Arbejde er meget beskeden beregnet, tilføjer vi blot for Fuldstændighedens Skyld.«

Grosserer-Societetets Komité har i Erklæring af 18. Marts 1937 udtalt, at en Kutyme, hvorefter Bogtrykkerne i et Tilfælde som det foreliggende har Krav paa Betaling, ikke er Komitéen bekendt.

Da Sagsøgerne efter Indholdet af Skrivelsen af 6. Oktober 1936 med Føje er gaaet ud fra, at de Sagsøgte ønskede tilstillet Udkast til den paagældende Brochure, og da de Sagsøgte ikke har gjort Sagsøgerne bekendt med, at de havde rettet tilsvarende Henvendelse til andre Firmaer eller iøvrigt har taget Forbehold om ikke at ville betale for Udkastet, findes Sagsøgerne at have været berettigede til under de foreliggende Omstændigheder at kræve Betaling for det med Udkåstets Udarbejdelse forbundne Arbejde. Da det ikke er godtgjort, at den forlangte Betaling er ubillig, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte findes at burde betale Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 13. Afdeling den 24. Marts 1937 og er af Appellanterne, Firmaet L. Paulsen & Co., paaanket her til Retten, hvor de har paastaet Frifindelse, medens Indstævnte, A/S Oscar Fraenckel & Co., paastaar Stadfæstelse.

Af Appellanternes Skrivelse af 6. Oktober 1936 var de Indstævnte ikke beføjede til at slutte, at det var Appellanternes Mening at yde Vederlag for det Arbejde eller de Udgifter, Besvarelsen af Skrivelsen maatte give Anledning til, og de burde derfor, forinden de — uden nogen udtrykkelig Anmodning derom — lod udarbejde et Udkast, have gjort Appellanterne bekendt med, at de vilde kræve Vederlag derfor.

Da de Indstævnte ejheller i deres Skrivelse af 10. Oktober, hvor de »i Henhold til — — Forespørgsel« afgav »Tilbud — — ifl. vedlagte Udkast«, forbeholdt sig noget Vederlag, findes de Indstævnte ejheller at have Krav paa Vederlag, fordi de efter Aftale med Appellanterne senere udarbejdede Forslag til en ny Omslagstegning til Brochuren.

Som Følge heraf vil Appellanterne være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de Indstævnte have at betale til Appellanterne med 200 Kr.

Nr. 63/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen (Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af Anordning Nr. 230 af 29. Juni 1933 § 2, Stk. 2.

Dom afsagt af Retten for Københavns Amts Søndre og Amager Birk den 25. August 1937: Tiltalte, Fisker Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen bøder inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse 250 Kr., der tilfalder Statskassen med Halvdelen og »Dansk Fiskeriforenings Hjælpefond« med Halvdelen. Forvandlingsstraffen bestemmes til 20 Dages Hæfte. Det af Tiltalte benyttede Fiskeredskab, bestaaende af Vaad, Skovle og Liner konfiskeres. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger til det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 29. November 1937 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den Tiltalte Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen idømte Bøde bestemmes til 100 Kr. tilfaldende Statskassen og Dansk Fiskeriforenings Hjælpefond hver med Halvdelen, og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 10 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen, udredes af

det offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det offentlige.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen 100 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 5. August 1937 har Politimesteren i Københavns Amts Søndre Birk m. v. rejst Tiltale mod Fisker Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen, født den 23. Februar 1874 i Torup Sogn, boende Sct. Annægade 9B, 1. Sal, København K., til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Saltvandsfiskerilov Prg. 51 og 54, Anordning Nr. 230 af 29. Juni 1933 Prg. 2 og 11 i Anledning af, at han Fredag den 25. Juni 1937 Kl. ca. 4 med Fiskefartøj H 1321 »Marie« af Havnsø har drevet Fiskeri med Skovlvaad ca. 6 Sømil S. t. Ø. for Kalvebod Lys- og Fløjtetønde, hvor saadant Fiskeri er forbudt.

Det af Tiltalte benyttede Fiskeredskab, bestaaende af Vaad, Skovle og Liner, paastaas konfiskeret til Tilintetgørelse.

Tiltalte ses tidligere at være straffet saaledes:

1) Ved Kalundborg Købstad m. v. Rets Dom af 27. Marts 1929 efter Anordning Nr. 151 af 13. November 1899 Prg. 2, jfr. Anordning Nr. 210 af 18. Oktober 1907 Prg. 1. 2. Stk., sidste Punktum, i Henhold til Lov Nr. 316 af 2. Juni 1917 Prg. 56, jfr. Prg. 10, 3. Stk., Nr. 1, anset med en Bøde paa 20 Kr.

2) Inden nærværende Ret den 13. December 1929 efter Anordning af 15. August 1929 Prg. 2, jfr. Prg. 11, vedtaget en Bøde paa 40 Kr.

3) Ved Københavns Amts Nordre Birks Kriminalrets Dom af 23. Juni 1932 efter Anordning Nr. 183 af 15. August 1929 Prg. 2, jfr. Prg. 11, anset med en Bøde paa 200 Kr.

Tiltalte erkender, at han nævnte Tid og Sted med nævnte Fiskefartøj har drevet Fiskeri med Skovlvaad, men han kan ikke erkende, at saadant Fiskeri er ulovligt.

Da det ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt oplyste er godtgjort, at han har gjort sig skyldig i det Forhold, han tiltales for, vil han for Overtrædelse af Anordning Nr. 230 af 29. Juni

1933 Prg. 2, Stk. 2, i Medfør af Anordningens Prg. 11, jfr. Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 Prg. 51 og 54, være at anse med en Bøde paa 250 Kr., der tilfalder de nedennævnte Kasser. Forvandlingsstraffen bestemmes til 20 Dages Hæfte.

I Medfør af nævnte Lovs Prg. 51, Stk. 7, vil det af Tiltalte benyttede Fiskeredskab bestaaende af Vaad, Skovle og Liner være at konfiskere.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger til det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 25. August 1937 af Retten for Københavns Amts Søndre Birk m. v. og er af Tiltalte Niels Jørgen Ferdinand Adolph Larsen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Det bemærkes, at den i Dommen anførte af Københavns Amts Nordre Birks Ret for Straffesager den 23. Juni 1932 afsagte Dom er stadfæstet ved nærværende Rets Dom af 1. September 1932.

Til Støtte for sin Paastand om Frifindelse har Tiltalte anført, at Anordning Nr. 230 af 29. Juni 1933 for Øresunds Vedkommende maa forståas i Overensstemmelse med Saltvandsfiskeriloven, saaledes at den ikke gælder udenfor Søterritoriet, og han har endvidere henvist til, at Forseelser af samme Art, begaaet paagældende Sted i Øresund udenfor Søterritoriet, senere ifølge Bestemmelse af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, ikke er paatalt under Hensyn til, at tyske Fiskere her benyttede Skovlvaad uden at kunne hindres heri.

Da der ikke kan gives Tiltalte Medhold i hans Forstaaelse af nævnte Anordning, og da der heller ikke kan tillægges det af ham iøvrigt anførte afgørende Betydning, hvorved bemærkes, at Tiltalte, da han begik Forseelsen, ikke var i Tvivl om dens Ulovlighed, vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, og idet der foruden til de i Dommen nævnte Bestemmelser tillige henvises til Lov Nr. 101 af 27. Marts 1933 § 2, være at stadfæste, dog at Bøden efter Omstændighederne findes at kunne bestemmes til 100 Kr., tilfaldende Statskassen og Dansk Fiskeriforenings Hjælpefond, hver med Halvdelen, og at Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage.

Tirsdag den 22. Marts.

Nr. 36/1938.

Anklagemyndigheden

mod

Sørinus Hammerbæk.

Vestre Landsrets Kendelse af 25. Januar 1938 (II Afd.):
I Skrivelse af 4. November 1937 har Fru Valborg Nielsen som Tilsynsværge for sin Broder Sørinus Hammerbæk, der ved Vestre Lands-

rets under Medvirken af Nævninger afsagte Dom af 22. Maj 1935 i Medfør af Straffelovens § 70 blev dømt til at hensættes i Psykopatforvaringsanstalt, og som den 9. Juni s. A. indsattes i Forvaringsanstalten i Herstedvester, anmodet om, at Landsretten vil ophæve den mod hendes Broder ved Dommen truffene Foranstaltning foreløbigt eller endelig.

I Sagen har været anordnet mundtlig Forhandling. Anklagemyndigheden har modsat sig Andragendet. Speciallægen ved Psykopatanstalterne i Herstedvester har afgivet en Erklæring af 13. November 1937, hvorefter det absolut fraraades, at Hammerbæk paa nærværende Tidspunkt prøveudskrives, hvorhos Retslægeraadet i en Erklæring af 24. November 1937 har udtalt, at Raadet ikke kan anbefale, at han udskrives af Forvaringsanstalten paa Prøve.

Efter det foreliggende findes der ikke tilstrækkelig Anledning til at imødekomme Andragendet, hvorfor

bestemmes:

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

Der tillægges den for Sørinus Hammerbæk her for Retten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Th. Jensbye, i Salær 40 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen, der af Tilsynsværgeren, Fru Valborg Nielsen, er paakæret til Højesteret, anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for Sørinus Hammerbæk beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen i Salær for Højesteret 40 Kr., der udredes af det offentlige.

Onsdag den 23. Marts.

Nr. 104/1937. Grosserer **Orla Topp** (Gelting)

mod

Firmaet **Stenfheldt Hansen** og Fru **K. Spuhr** (Carstensen),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Berettigelse til at hæve et i en Bank af Indstævnte Fru Spuhr deponeret Beløb.

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1937 (IV Afd.): Sagsøgeren, Firmaet Stenfheldt Hansen, er berettiget til det fornævnte i

Privatbanken af Sagsøgte, Fru K. Spuhr, deponerede Beløb 2595 Kr. med vedhængende Renter. Sagsøgte bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren betale 850 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 20. Januar 1937, til Betaling sker. I Sagsomkostninger bør Intervenienten, Grosserer Orla Topp, inden samme Frist til Sagsøgeren betale 250 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er der Enighed mellem Parterne om, at Fru K. Spuhrs Forpligtelse udgør det ved Landsretsdommen fastsatte Beløb og Appellanten paastaar principalt Dommen ændret derhen, at dette tilkendes ham.

Der er endvidere Enighed mellem Parterne om, at den til Appellanten udstedte Transport gaar forud for den til Indstævnte Stenfeldt Hansen udstedte, forudsat at den i Forholdet mellem Udstederen Facamo (Anker Mørck) og Appellanten maa anses som stadig gyldig som Sikkerhedstransport.

Forsaavidt Indstævnte Stenfeldt Hansen gør gældende, at Transporten er udstedt pro forma, kan der ikke gives ham Medhold heri, hvorved bemærkes, at der i den af Frederiksberg Birks Ret den 28. August 1936 afsagte Dom i Sagen mellem Preben Bech og Firmaet Facamo ved Anker Mørck udtrykkelig udtales, at Sagsøgte dømmes til at betale ialt 3370 Kr. 98 Øre med Renter mod Udlevering af Veksel 5500 Kr. og »Transport, stor 3750 Kr.«, saaledes at der herved er fastslaaet, at Transporten til Topp har Relation til det i Sagen indtalte Tilgodehavende.

Der findes ej heller at kunne tillægges de af Indstævnte Stenfeldt Hansen rejste Indvendinger nogen Betydning forsaavidt de gaar ud paa, at Transporten senere er opgivet eller mangler Gyldighed i Forhold til Facamo (Mørck).

Herefter vil Appellantens principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte Firmaet Stenfeldt Hansen at burde betale Appellanten med 600 Kr. medens Sagens Omkostninger iøvrigt findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Grosserer Orla Topp, er berettiget til det i Privatbanken af Indstævnte Fru K. Spuhr deponerede Beløb 2595 Kr. med vedhængende Renter.

Indstævnte, Fru K. Spuhr, bør til Appellanten, Grosserer Orla Topp, betale 850 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 20. Januar 1937 til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte Firmaet Stenfeldt Hansen til Appellanten, Grosserer Orla Topp, 600 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 17. Februar 1936 oprettede Firmaet Facamo, hvis Indehaver var Anker Mørck, og Fru K. Spuhr en Slutseddel, i hvilken det hedder:

»Underskrevne Fru K. Spuhr — — — køber herved af Facamo Skiltefacade som beskrevet med tilhørende Ombygning samt Inventar ifølge vedhæftede specificerede Tilbud. Prisen er Kr. Femten Tusinde, der forfalder til Betaling som følger: første Rate Kr: Syv Tusinde fem Hundrede ved Arbejdets Aflevering og Godkendelse, anden Rate Kr: Tre Tusinde syv Hundrede femti med en tre Maaneders Accept, tredje og sidste Rate: Kr: Tre Tusinde syv Hundrede og femti — med en seks Mdrs. Accept.

Første Rate indsættes paa en Spærrekonto i Privatbanken Frederiksberg Afd. straks efter Overenskomstens Underskrift til Udbetaling som ovenfor anført.

Den samlede Købesum Kr: 15.000,—

Konventionalbøde: Fra og med den 17. April 1936 Kl. 8 Morgen betaler »Facamo Kr: Et Hundrede — for hver Dag Forretningen ikke kan holdes aaben paa sædvanlig Vis.

Ejendomsretten over ovenstaaende forbliver hos Sælgeren indtil hele Købesummen er betalt. Enhver Ordre udføres med Forbehold af Strike, Lockout, force majeure m. m. Levering frit Stor-København.«

Mørch, som savnede likvide Midler, henvendte sig til Firmaet Stenfeldt Hansen angaaende dels Levering af Glas, dels Forstrækning med Kontantbeløb til Arbejdet, og da Firmaet stillede sig imødekommende mod at faa Sikkerhed, udstedte Mørck den 20. Marts 1936 en saalydende Transport:

»Underskrevne Anker Mørch tiltransporterer herved forlods og skadesløst til Firma Stenfeldt Hansen et Beløb af indtil Kr. 7.500,— hvilke Syv Tusinde Fem Hundrede Kroner tilkommer mig for Arbejde, som jeg udfører for Fru K. Spuhr, Smallegade 54.

Dette Beløb fremkommer dels fra Kr. 7.500,—, som af Fru K. Spuhr er deponeret i Privatbanken, heraf er dog forlods disponeret over Kr. 1740,— dels 740,00 Kr. der indestaar paa spærret Konto-Kurant Konto i Privatbankens Frederiksberg Afd. — dels i Andel i 3 Mdr. Veksel, stor Kr. 3.750,—, som udstedes af Fru K. Spuhr ved Arbejdets Aflevering, samt yderligere 6 Mdr. Veksel Kr. 3.750,—. (sign.) A. Mørch.

Som ekstra Sikkerhed modtager Firmaet Stenfeldt Hansen en Solaveksel, stor Kr. 3.500,— pr. 1. Maj 1936 udstedt af mig, Anker Mørch, og endosseret af Herr Muremester Preben Bech, Nørrebrogade 124.

Denne Transport tjener som Sikkerhed for Kr. 3.500,—, som af Firma Stenfeldt Hansen udbetales mig, Anker Mørck, kontant i Tidsrummet fra 21. Marts til 7. April 1936, samt som Sikkerhed for Glas, leveret til Herr Preben Bech til ovennævnte Byggeføretagende, samt hvad Glas Firma Stenfeldt Hansen maatte levere mig i dette Tidsrum.

Det er Stenfeldt Hansen tilladt naar som helst at anmelde nærværende Transport for Privatbanken eller Spuhr.

København, den 20. Marts 1936.

F a c a m o

A. Mørck.

Grundtvigsvej 8 A.«

Den 24. April 1936 forsynedes Transporten med følgende Paategning:

»Det af mig til Firma Stenfeldt Hansen tiltransporterede Beløb Kr. 7.500,— forhøjes herved med Kr. 1.000. til Kr. 8.500,— — — —

Facamo

A. Mørck.«

I den følgende Tid leverede Firmaet til Mørck Varer til Beløb ca. 1800 Kr. og forstrakte ham med ca. 9200 Kr., alt til det i Sluttedlen af 17. Februar 1936 omhandlede Arbejde.

Som Følge af Vanskeligheder ved at faa fornøden Dispensation fra Bygningsloven og Byggetilladelse lykkedes det ikke Mørck at faa Arbejdet færdigt til den 17. April 1936 som lovet, men først til den 7. Maj 1936.

En Del af Arbejdet havde Mørck overdraget Murermester Preben Bech, som i denne Anledning fik et Beløb tilgode hos Mørck — hvilket Beløb senere ved Frederiksberg Birks Rets 3. Afdelings Dom af 28. August 1936 er blevet fastsat til 3370 Kr. 98 Øre med nærmere angivne Renter og Sagsomkostninger 300 Kr. Paa Grundlag af Mellemværendet indgik Mørck den 20. Maj 1936 paa Foranledning af en af Bechs Forbindelser, Grosserer Orla Topp, paa at give sidstnævnte en saalydende Transport:

»Undertegnede Anker Mørck »Facamo« transporterer og overdrager herved forlods og skadesløs Kr. 3750,00 skriver — — — af mit Tilgodehavende hos Tricotagefirmaet Spuhr, Smallegade 54, til Herr Grosserer Orla Topp.

Betaling sker naar Arbejdet er fuldført senest d.

København, den 15. Maj 1936.

Ovenstaaende anerkendes, dog betinget af at de af mig til Murermester Preben Bech udstedte Vexler tilbageleveres mig, umiddelbart efter Bygherrens Underskrift af nærværende Transport. For Restbeløbet udstedes Vexler af mig.

F a c a m o Anker Mørck.«

Den 22. Maj 1936 blev denne Transport anmeldt for Fru Spuhr, der gav den følgende Paategning:

»Anmeldt for mig:

Forbehold tages med Hensyn til Beløbets Størrelse og Betalings-tiden samt Godkendelse af Arbejdets Udførelse.«

Den 17. Juni 1936 anmeldte Firmaet Stenfeldt Hansen for Fru Spuhr sin Transport af 20. Marts og 24. April 1936.

Da det ikke lykkedes ved Forhandling mellem de interesserede Parter at opnaa Enighed om, hvor stort et Beløb Fru Spuhr skyldte til Rest ifølge Slutsedlen af 17. Februar 1936, og om, hvem dette Beløb tilkom, deponerede Fru Spuhr den 4. September 1936 i Privatbanken en »Veksel« pr. 25. Januar 1937, stor 2200 Kr., hvilket Beløb hun ansaa for sin Restskyld, bortset fra en Sum paa 500 Kr., som hun tilbageholdt til Sikkerhed for forskellige Mørck endnu paahvilende Istand-sættelser. Om Deponeringen gav hun samme Dag Firmaet Stenfeldt Hansen Meddelelse i anbefalet Brev. Efter at Vekslen er indfriet, og efter at der af de 500 Kr. er blevet 395 Kr. tilovers, som Fru Spuhr den 4. December 1936 ligeledes deponerede i Privatbanken i en »Veksel« pr. 25. Januar 1937, henstaar nu et Beløb af 2595 Kr. indsat paa Depot-konto i Privatbanken til Fordel for den, der maatte være berettiget dertil.

Under nærværende af Firmaet Stenfeldt Hansen mod Fru Spuhr anlagte Sag paastaar Firmaet ifølge sin endelige Paastand Sagsøgte dømt til Betaling principalt af 4295 Kr., subsidiært af det mindre Beløb, som Retten maatte fastslaa, at Sagsøgte skylder til Rest ifølge Slut-sedlen af 17. Februar 1936. Af Beløbet kræves Renter 5 pCt. p. a. fra 20. Januar 1937.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet hun bestrider at skyldte mere end det deponerede Beløb 2595 Kr.

Som Intervenient er i Sagen indtraadt Grosserer Orla Topp, der principalt paastaar Sagsøgte dømt til Betaling af 3750 Kr., idet han gør gældende, at Sagsøgte skylder mindst dette Beløb til Rest ifølge Slutsedlen af 17. Februar 1936, og at denne Restskyld tilkommer ham ifølge hans Transport af 20. Maj 1936, der vel er yngre end Sagsøgerens Transport, men er anmeldt først for Sagsøgte. Subsidiært har han paastaat sig tilkendt et Beløb liggende mellem 2595 Kr. og 3750 Kr., mere subsidiært et Beløb paa 2595 Kr. og mest subsidiært et Beløb paa 600 Kr.

Under Sagen er der denuntieret lis for Mørck.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af H. Stenfeldt Hansen — Indehaver af det sagsøgende Firma —, Fru Spuhr og hendes Ægtefælle, Bogtrykker V. A. Spuhr, Topp, Beck, Mørck, Fru Mørck, Arkitekt S. Gade Mikkelsen og Sagsøgtes Forretningsfører K. Strange Hansen.

Hvad først angaar Striden om Størrelsen af Sagsøgtes Restskyld, gør Sagsøgte gældende, at da Arbejdet først blev færdigt 17 Dage efter den fastsatte Dato, 17. April 1936, er hun berettiget til i Henhold til Slutsedlen af 17. Februar 1936 at fradrage en Konventionalbøde paa 1700 Kr. i Restskylden. Hun henviser yderligere til, at Mørck den 6. Maj 1936, da han af Sagsøgte fik overdraget Raadigheden over den første Rate, og Konventionalbødespørgsmaalet kom paa Tale, udstedte en den 7. Maj dateret Veksel paa 1700 Kr. til Sagsøgte, og at Spørgs-

maalet om Mørcks Pligt til at betale Bøden hermed er endelig afgjort.

Sagsøgeren gør med Støtte af Topp og Mørck gældende, at Forsinkelsen ikke kan berettigede Sagsøgte til Konventionalbøde, da den skyldes uforudsete Vanskeligheder ved at opnaa fornøden Dispensation og Byggetilladelse og derfor maa ligestilles med force majeure, at Mørck ikke den 6. Maj 1936 har anerkendt nogen Pligt til at betale Bøde, og at Bøden i hvert Fald subsidiært bør nedsættes i Medfør af Aftalelovens § 36.

Efter de i Sagen tilvejebragte Oplysninger kan der ikke gives Sagsøgte Medhold i, at Mørck den 6. Maj 1936 skulde have afgivet nogen bindende Anerkendelse med Hensyn til Konventionalbøden. Paa den anden Side kan der ej heller gives Sagsøgeren Medhold i, at Mørcks Forsinkelse skyldes Forhold, der kan betragtes som eller ligestilles med force majeure, saa meget mindre som han ved Slutsedlens Opretelse erklærede overfor Sagsøgte, at Byggetilladelsen var i Orden. Derimod findes der efter samtlige foreliggende Omstændigheder at burde ske en Nedsættelse af Konventionalbøden til 50 Kr. pr. Dag, altsaa til 850 Kr.

Forsaavidt Topp har gjort gældende, at Sagsøgte i Mørcks Resttilgodehavende uberettiget har fradraget et Beløb paa 800 Kr. for en Markise, bemærkes, at det er ubestridt, at Mørck var pligtig at levere Markisen, at Mørcks Leverandør efter at have opsat Markisen nedtog den, fordi den ikke blev betalt, og at Sagsøgte derefter maatte betale Markisen med 800 Kr. for at faa den opsat paany. Under disse Omstændigheder har Sagsøgte været berettiget til at fradrage de 800 Kr.

Herefter vil Sagsøgte være at dømme til Betaling af det Beløb, hvormed Konventionalbøden nedsættes, eller 850 Kr.

Hvad dernæst angaar Striden mellem Firmaet Stenfeldt Hansen og Topp om Retten til Mørcks Resttilgodehavende, har Firmaet gjort gældende, at dets Transport af 20. Marts 1936 ikke er en Transport til Sikkerhed, men en Betalings-Transport. Saavel efter Transportens Indhold som under Hensyn til, at ingen Del af Mørcks Tilgodehavende hos Sagsøgte da var forfaldent, maa det imidlertid statuere, at Transporten er en Sikkerhedsstilling.

Firmaet har endvidere anført, at det allerede inden 20. Maj 1936 havde givet Sagsøgte mundtlig Meddelelse om dets Transport af 20. Marts 1936, men efter de i Sagen afgivne Forklaringer kan dette ikke anses tilstrækkelig bevist.

Firmaet har dernæst gjort gældende, at Bech og Topp inden den 20. Maj 1936 var vidende om, at Firmaet havde faaet Transport af Mørck, men mod Bechs og Topps Benægtelse kan dette ej heller anses aldeles tilstrækkelig bevist.

Firmaet har endelig henvist til, at det for overhovedet at levere Varer og yde Forstrækninger til Mørck til det omhandlede Arbejde krævede Transport fra ham paa en Del af hans Tilgodehavende hos Sagsøgte og først, efter at saadan Transport var givet, leverede Varer og udbetalte kontante Beløb til Mørck, at Bech derimod først, efter at hans Arbejde var afsluttet, rejste Spørgsmaalet om Transport, at Transporten af 20. Maj 1936 ikke er udstedt til Bech, men til Topp, og at

denne sidste overhovedet ikke har haft noget med Mørcks Arbejde at gøre. Under disse Omstændigheder maa der efter Firmaets Formening under nærværende Sag ganske bortses fra Transporten af 20. Maj 1936 og Mørcks Resttilgodehavende tilkendes Firmaet.

Topp gør heroverfor gældende, at hans Transport som anmeldt den 22. Maj 1936 maa gaa forud for Firmaets Transport, der først er anmeldt den 17. Juni 1936, og om hvis Eksistens Topp — saavel som Bech — var ganske uvidende den 22. Maj 1936.

Om Grunden til Udstedelsen af Transporten af 20. Maj 1936 har Bech og Topp forklaret, at Bech skyldte ca. 6—700 Kr. til Topp ifølge Laan, at det var Meningen, at Topp skulde skaffe Bech Penge til Betaling af forskellige Leverancer til det for Mørck udførte Arbejde, at Topp derfor skulde have Transporten for at forsøge at rejse Penge paa den, men at dette mislykkedes. Nogen sikker Dokumentation for, at Topp havde 6—700 Kr. tilgode hos Bech, er dog ikke tilvejebragt. Topps Sagfører har i sit Processkrift af 19. November 1936 anført, at »den virkelige Indehaver af Retten efter denne Transport er Muremester Preben Bech«, og under Domsforhandlingen har han udtalt, at den egentlige Grund til, at Transporten ønskedes udstedt til Topp, antagelig har været den, at Bech og Topp har ønsket, at Bechs Tilgodehavende hos Mørck for det for denne udførte Arbejde skulde sikres Topp fremfor Bechs øvrige Kreditorer.

Efter samtlige saaledes foreliggende Oplysninger findes det ubetænkeligt at statuere, at Transporten af 20. Maj 1936 i sin Helhed er oprettet pro forma. Herefter vil Sagsøgeren være at kende berettiget til Mørcks Resttilgodehavende hos Sagsøgte, nemlig dels de i Privatbanken deponerede 2595 Kr. med vedhængende Renter, dels de ovennævnte 850 Kr., medens Sagsøgte vil være at frifinde, forsaavidt angaar Topps Paastande.

I Sagsomkostninger vil Topp have at betale Sagsøgeren 250 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt findes at burde ophæves.

Fredag den 25. Marts.

Nr. 131/1937.

Entreprenør **Carl Larsen**
(Steglich-Petersen efter Ordre)

mod

Dansk Arbejdsmandsforbund (Møller) og Arbejdsmandenes Fagforening i Thisted (Landsretssagfører Karmark Rønsted),

betræffende Erstatning for Tab ved Blokade.

Østre Landsrets Dom af 22. Februar 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejdsmandenes Fagforening i Thisted bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Entreprenør Carl Larsen, betale 500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt.

pro anno fra den 6. Juli 1936, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde findes Dommen at burde stadfæstes med Hensyn til Indstævnte Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted, dog at den Appellanten tilkommende Erstatning findes at burde fastsættes til 1500 Kr. med Renter som paastaet.

Syv Dommere vil ogsaa paa samme Maade stadfæste Dommen med Hensyn til Indstævnte Dansk Arbejdsmandsforbund, saaledes at Ansvarret gøres solidarisk.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil de paalægge de Indstævnte at betale in solidum som nedenfor anført.

Tre Dommere finder, at Dansk Arbejdsmandsforbund i Skrivelser af 12. Februar 1936 paa tydelig Maade har taget Afstand fra Blokade til Opnaaelse af Efterbetaling for det allerede udførte og i Forstaaelse med Arbejderne betalte Arbejde.

De finder det ikke godtgjort, at Forbundet senere har fraveget dette Standpunkt eller iøvrigt udvist noget Forhold, der kunde paadrage det Ansvar overfor Appellanten. De vilde herefter frifinde Forbundet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den Appellanten Entreprenør Carl Larsen tilkommende Erstatning bestemmes til 1500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. Juli 1936 til Betaling sker.

De Indstævnte, Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted betaler een for begge og begge for een i Forhold til det tilkendte Beløb, 1500 Kr., de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt til Højesteretssagfører Steglich-Petersen i Salær for Højesteret 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 2 Kr. 60 Øre og til Sagfører Yde-Poulsen det ham ved Retten for Thisted Købstad m. v. tillagte Salær 20 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Entreprenør Carl Larsen, Thisted, der ikke er Medlem af Entreprenørforeningen, har i ca. 20 Aar drevet Virksomhed som Entreprenør i Thisted uden at have nogen Overenskomst med Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted. I Slutningen af 1935 udførte Medlemmer af nævnte Fagforening Arbejde paa den saakaldte Vegendalsvej for Larsen og blev lønnede med den af dem forlangte Timeløn 1 Kr. 11 Øre. I Skrivelse af 7. Januar 1936 fremsatte Fagforeningen, der er en Underafdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund, overfor Larsen Krav om, at Betalingen for Arbejdet, da den paagældende Arbejdsplads laa indenfor Akkordomaadet, skulde betales »efter Akkordpriskurant eller paa samme Maade, som andre Entreprenører her i Byen aflønner med et Akkordafsnstillæg paa 20 pCt. lig 1 Kr. 26 Øre pr. Time.« Larsen gjorde i Skrivelse af 9. s. M. overfor Fagforeningen gældende, at den paa det hidtil udførte Arbejde udbetalte Arbejds løn fuldt ud dækkede Arbejdsprisen i Akkord. Under den fortsatte Korrespondance mellem Fagforeningen og Larsen hævdede Fagforeningen, at den af Larsen udbetalte Timeløn for Arbejdet havde givet de dermed beskæftigede Arbejdere en betydelig ringere Arbejdsfortjeneste end, hvis Arbejdet havde været udført i Akkord og betalt efter de gældende Akkordsatser, hvad Larsen dog stadigt ikke vilde erkende. Paa et Møde, der paa Fagforeningens Foranledning blev afholdt den 21. Marts 1936, opnaedes der ikke Enighed mellem Fagforeningen og Larsen om Lønspørgsmaalet. Fagforeningen har anført, at dens Formand Christian Iversen Christensen paa Mødet først foreslog Larsen at underskrive et Udkast til Overenskomst, som under Sagen er fremlagt som Bilag C, hvorefter Larsen skulde forpligte sig til at betale efter og iøvrigt overholde de Overenskomster, Priskuranter og Kutymer vedrørende Akkordafsnstillæg i Thisted, som til enhver Tid er gældende imellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Entreprenørforeningen i Danmark. Da Larsen nægtede at underskrive dette Udkast, forelagde Formanden derefter Larsen et Udkast til Overenskomst, der under Sagen er fremlagt som Bilag D, og som var enslydende med det førstnævnte Udkast bortset fra, at de nævnte »Kutymer« ikke var optaget i samme. Larsen erklærede, at han godt vilde underskrive det sidstnævnte Udkast, men Formanden forlangte, at Underskriften skulde ske i Forbindelse med, at Larsen indgik paa faglig Voldgift i Efterbetalingsspørgsmaalet, og dette Krav blev afvist fra Larsens Side. Larsen har anført, at han paa Mødet erklærede sig villig til at underskrive en Overenskomst, men at han forbeholdt sig at overveje, paa hvilken Maade han vilde underskrive, enten ved at indtræde som Medlem af Entreprenørforeningen eller som Enkeltmand, og da det Forslag til Overenskomst, som blev ham forevist, ikke i redaktionel Henseende kunde siges at omfatte de mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Entreprenørforeningen sluttede 2 Landoverenskomster, kunde han, saafremt han valgte at indtræde som Medlem af Entreprenørforeningen, ikke binde sig paa anden Maade. I en Skrivelse af 2. April 1936, hvori han refererer det af ham paa Mødet saaledes indtagne Standpunkt, tilføjer han:

»Min Underskrift paa de bestaaende 2 Landoverenskomster og ikke paa andet uvedkommende, kan og har altid kunnet faas fra min Side, saa snart Afdelingen ønsker det.«

Den 12. April 1936 blev der paany afholdt et Møde. Larsen har anført, at han paa dette Møde tilbød straks at ville underskrive det som Bilag D fremlagte Udkast til Overenskomst, men at Fagforeningens Formand erklærede, at det maatte vente, indtil den anden Sag om Efterbetalingen var afgjort. Fagforeningens Formand har ikke turdet bestride, at Larsen paa Mødet har tilbudt at underskrive Bilag D som Enkeltmand, men han havde dog ikke nogen bestemt Erindring herom; han har kun kunnet erindre, at Larsen paa et eller andet Tidspunkt tilbød at underskrive Overenskomsten, og at han afviste Underskriften, medmindre Larsen gik ind paa Efterbetaling efter faglig Voldgift.

Fagforeningen tilstillede derefter under 1. Maj 1936 Larsen saalydende Skrivelse:

»Idet vi henviser til de af os tidligere fremsendte Skrivelser og til Resultatet af de førte Forhandlinger om Efterbetaling for Arbejdet ved Brolægning m. v. af Vegendalvejen, har vi i Samraad med vort Forbund besluttet, at ingen af vort Forbunds Medlemmer kan arbejde paa Dine Arbejdspladser, før en tilfredsstillende Ordning er truffet vedrørende den forlangte Efterbetaling.

Hvis Du skulde ønske tilvejebragt Aftale med os i Henhold til det foreliggende Materiale, er vi fremdeles villige til at deltage i Forhandlinger herom.

Blokaden bliver effektiv fra Mandag den 4. ds. ved normal Arbejdstids Begyndelse.«

Fagforeningen indrykkede derefter i den stedlige »Socialdemokrat« Bekendtgørelse om Blokade overfor Larsen fra 4. Maj 1936, hvorefter ingen af Fagforeningens Medlemmer maatte arbejde for Larsen, før nærmere Meddelelse forelaa.

I Skrivelse af 6. Maj 1936 til Fagforeningen protesterede Sagførerfirmaet Yde Poulsen og Jens Rasmussen, Thisted, paa Larsens Vegne mod den etablerede Blokades Lovlighed, idet der ikke mellem deres Klient og Fagforeningen herskede nogen Konflikt, da Larsen stedse havde erklæret sig villig til at underskrive Overenskomst, og Fagforeningen var uberettiget til at etablere Blokade for at gennemføre en Efterbetaling vedrørende et Arbejde, der ikke var omfattet af nogen kollektiv Overenskomst. I Skrivelsen hedder det derefter:

»Vi skal derfor paa vor Klient's Vegne anmode Foreningen om at ville ophæve Blokaden senest fra og med Mandag den 11. ds. ved normal Arbejdstids Begyndelse, idet vi i modsat Fald maa reservere vor Klient's Erstatningskrav. Vi skal tilføje, at vor Klient stadig er villig til at indgaa Overenskomst, og saafremt Foreningen har nogen Interesse heri, beder

Færdig fra Trykkeriet den 20. April 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 5

Fredag den 25. Marts.

vi Dem tilstille os et Udkast til en Overenskomst. Spørgsmaalet om den ovennævnte Efterbetaling maa være Afslutningen af denne Overenskomst uvedkommende, og vi kan ikke se rettere, end at dette Betalings-spørgsmaal maa finde sin Afgørelse under en Retssag.«

Paa Foranledning af Dansk Arbejdsmandsforbund blev der nu afholdt et Møde i Thisted den 6. Juni 1936, paa hvilket Møde Forbundets Forretningsfører Christoffer Mortensen var kommet til Stede. Ogsaa dette Møde blev resultatløst, efter Forretningsfører Mortensens Forklaring fordi det overfor Larsen blev krævet, at han skulde underskrive det som Bilag C fremlagte Udkast til Overenskomst, og Larsen nægtede dette, og fordi Fagforeningen derhos fastholdt Kravet om, at Larsen skulde gaa med til at lade Efterbetalingsspørgsmaalet afgøre ved faglig Voldgift.

Under 2. November 1936 ophævede Fagforeningen uden direkte Foranledning fra Larsens Side den overfor ham etablerede Blokade.

I Stævningen dateret 6. Juli 1936 i nærværende Sag har Sagsøgeren, Entreprenør Carl Larsen, overfor de Sagsøgte, Dansk Arbejdsmandsforbund, nedlagt Paastand paa, at de dømmes til at hæve den mod Sagsøgeren etablerede Blokade og til at betale ham i Erstatning 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens fornævnte Dato, til Betaling sker.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren med Rettens Tilladelse adciteret Arbejds mændenes Fagforening i Thisted, og han har derefter nedlagt følgende Paastande:

Principalt: Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejds mændenes Fagforening i Thisted dømmes til in solidum at betale Entreprenør Carl Larsen Kr. 5000,00.

Subsidiært: Dansk Arbejdsmandsforbund eller Arbejds mændenes Fagforening i Thisted dømmes til at betale Carl Larsen Kr. 5000,00.

Mere subsidiært: Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejds mændenes Fagforening i Thisted dømmes til in solidum at betale Entreprenør Carl Larsen en Erstatning, hvis Størrelse fastsættes af Retten.

Mest subsidiært: Dansk Arbejdsmandsforbund eller Arbejds mændenes Fagforening i Thisted dømmes til at betale Entreprenør Carl Larsen en Erstatning, hvis Størrelse fastsættes af Retten.

For samtlige Paastandes Vedkommende paastaas endvidere Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 6. Juli 1936, til Betaling sker.

Baade Dansk Arbejdsmandsforbund og Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted har paastaet sig frifundne, de sidstnævnte subsidiært mod Betaling af en mindre Erstatning efter Rettens Skøn.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at han paa det ovennævnte Møde den 12. April 1936 erklærede sig rede til som Enkeltmand at underskrive det ham paa Mødet den 21. Marts 1936 til Underskrift forelagte Udkast til Overenskomst Bilag D, men at Fagforeningens Formand erklærede, at Spørgsmaalet om Efterbetalingen maatte ordnes, inden han lod en Overenskomst underskrive. Fagforeningen var imidlertid uberettiget til at etablere Blokade for at gennemtvinge en Efterbetaling vedrørende et Arbejde, der ikke er omfattet af nogen kollektiv Overenskomst, og den af Fagforeningen overfor ham etablerede Blokade var derfor ulovlig. Sagsøgeren har — som det ogsaa tidligere altid har været Tilfældet — betalt sine Folk for det af dem udførte Arbejde den af dem forlangte Timebetaling; han har betalt efter Ugessedler, udfyldte af Arbejderne selv med Angivelse af Timetal og Timeløn. Arbejderne har i det under Sagen omhandlede Tilfælde sat Prisen til 1 Kr. 11 Øre pr. Time. Der har mellem Sagsøgeren og Arbejderne overhovedet ikke været drøftet noget om Prisen bortset fra, at Sagsøgeren har tilbudt et Par af Arbejderne, at de kunde faa det heromhandlede Arbejde i Akkord, hvad de dog ikke ønskede. Normallønnen er efter Landsoverenskomsten i Thisted 1 Kr. 05 Øre. Om der i Thisted efter nævnte Overenskomst tillige er givet et Akkordafsnitstillæg paa 20 pCt., har Sagsøgeren ingen Viden om. Da Sagsøgeren som Følge af den ulovlige Blokade har været afskaaret fra at drive sin Virksomhed med Medhjælp og som Følge deraf har maattet afslaa at paatage sig forskellige Arbejder, ligesom han har mistet Kunder, maa han anse sig for berettiget til Erstatning, som han mener passende vil kunne ansættes til 5000 Kr.; Dansk Arbejdsmandsforbund maa ogsaa være ansvarlig for Blokaden. Sagsøgeren har i saa Henseende henvist til, at Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted er en Underafdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund, at Forbundet ifølge § 2 e i dets Love bl. a. har til Formaal at understøtte Afdelingerne under anerkendte Stridigheder, der maatte opstaa mellem dem og Arbejdsgiverne, og at Afdelingerne ifølge Lovens § 39 vel selv kan bringe mindre Anliggender i Orden, men, saavidt der er Tid dertil, hos Forbundet skal søge Raad og Vejledning desangaaende. Dette er ogsaa sket i nærværende Tilfælde. I den ovenciterede Skrivelse af 1. Maj 1936 udtaler Fagforeningen da ogsaa, at Beslutningen om Blokaden er truffet »i Samraad med vort Forbund«. Forbundet har derhos, da Fagforeningen i Skrivelse af 3. Marts 1936 til samme meddelte, at det eventuelt vilde dekrettere Blokade overfor Sagsøgeren, ikke taget Afstand herfra, men i Skrivelse af 4. s. M. til Fagforeningen indskrænket sig til at tage Skrivelsen til Efterretning. Fagforeningen har derhos, som det fremgaar af samme Skrivelse af 14. Maj 1936, forinden Blokaden traadte i Kraft, erhvervet Forbundets Sanktion herpaa.

Dansk Arbejdsmandsforbund har til Støtte for sin Frifindelsespaa-stand anført, at det ikke kan have noget Ansvar for den af Forbundets Thisted Afdeling, der er en selvstændig juridisk Person, overfor Sagsøgeren dekretterede Blokade. Forbundet har hverken selv dekretteret

Blokaden eller paalagt Fagforeningen at gøre dette; lige saa lidt har den billiget Blokaden eller ydet økonomisk Støtte under samme. Forbundet har tværtimod tilkendegivet Fagforeningen, at det ansaa det for lidet sandsynligt, at Kravet om Efterbetaling kunde gennemføres, og da Fagforeningens Formand telefonisk anmodede om Forbundets Sanktion paa Blokaden, afslog Forbundets Forretningsfører Ole Christian Larsen at give saadan Sanktion og udtalte, at Blokaden maatte blive paa Fagforeningens eget Ansvar. Overfor Sagsøgerens Bemærkning om, at Forbundet i Skrivelse af 4. Marts 1936 har taget Fagforeningens Skrivelse af 3. s. M. til Efterretning, har Forbundet anført, at der herved sigtedes til, at Foreningen i sin nævnte Skrivelse havde antydnet, at den vilde søge en Konference med Sagsøgeren og ventede at faa ham til at underskrive Overenskomsten. Forbundet har ikke — som af Sagsøgeren hævded — indblandet sig i Forhandlingerne mellem Fagforeningen og Sagsøgeren, men det har, efter at Blokaden var etableret, gjort et alvorligt Forsøg paa at tilvejebringe en forligsmæssig Ordning, for at Blokaden kunde blive hævet; andet og mere kunde Forbundet ikke gøre, idet det ikke havde Kompetence til at hæve en Blokade, der var blevet dekretet af Fagforeningen, og til hvilken der ikke var blevet søgt økonomisk Støtte hos Forbundet. Rent subsidiært har Forbundet til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at der ikke ved Etableringen af den paagældende Blokade er begaaet nogen retstridig og altsaa til Erstatning iorpligtende Handling, og at der i ethvert Fald ikke er blevet paaført Sagsøgeren noget Tab ved Blokaden; herom har Forbundet i det Hele henholdt sig til Fagforeningens Procedure.

Arbejds mændenes Fagforening i Thisted har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Blokaden har været fuldtud lovlig, fordi Sagsøgeren har vægret sig ved at underskrive Overenskomsten i den Form, Bilag C, hvori den var forelagt ham af Fagforeningen. Det af Fagforeningen rejste Krav om Efterbetaling maa anses for berettiget. Der var ikke mellem Sagsøgeren og hans Arbejdere paa Forhaand truffet nogen Aftale om Lønnens Størrelse. Arbejde som det under Sagen omhandlede lønnes altid i Overensstemmelse med de Krav, som under Forhandlingerne er opstillet af Fagforeningen, nemlig med en à conto Betaling af 1 Kr. 05 Øre pr. Time og en Tillægsbetaling af 20 pCt. eller med ialt 1 Kr. 26 Øre pr. Time. Arbejderne havde selvfølgelig ingen Pligt til at arbejde for Sagsøgeren, naar de ikke kunde faa tarifmæssig Betaling. At de faktisk har arbejdet for en mindre Løn end den tarifmæssige for ikke at blive arbejdsløse, maa være uden Betydning; de kan mulig under de foreliggende Omstændigheder ikke rejse noget Krav mod Sagsøgeren om Betaling af yderligere Løn, men det kan Fagforeningen gøre. At Fagforeningen har dekretet Blokade, der var lovlig af den Grund, at Sagsøgeren ikke vilde underskrive den af Fagforeningen forlangte Overenskomst, ogsaa for at gennemtvinge Efterbetaling, kan derfor ikke gøre Blokaden ulovlig. At Fagforeningen senere har hævet Blokaden, indeholder ingen Indrømmelse af, at den skulde have været ulovlig. Fagforeningen har endelig gjort gældende, at Sagsøgeren ikke har været i Stand til at godtgøre, at der ved Blokaden er paaført ham noget Tab.

Sagsøgeren har selv arbejdet under Blokaden og har i Virkeligheden tjent lige saa meget, som hvis Blokaden ikke havde eksisteret.

I en under Sagen fremlagt Skrivelse af 12. Februar 1936 fra Dansk Arbejdsmandsforbund til Arbejdsmandenes Fagforening i Thisted hedder det:

»Denne Entreprenør skal naturligvis ikke slippe billigere end alle andre Entreprenører, som udfører Arbejde i Thisted, og det rimeligste vilde vel nok være, at der stilledes Krav overfor ham om, at han maa indordne sig under de samme Forhold, som de øvrige Arbejdsgivere i Thisted.

For saa vidt vi forstaar din Skrivelse rigtig, er de to Arbejder, som du har nævnt deri, færdige, og vi tror ærlig talt ikke, det lader sig gøre at faa nogen Efterbetaling ikke mindst under Hensyn til den Aftale, der foreligger mellem ham og Arbejderne.

Vi ser derfor ikke rettere, end at Entreprenøren maa stilles overfor Kravet om at underskrive paa at ville respektere Entreprenøroverenskomsten, og i Henhold hertil maa han ligesom de øvrige indgaa paa at betale Akkordafsnstillæg i de Tilfælde, hvor Arbejdet ikke kan udføres i Akkord.

Hvis ikke han vil indgaa herpaa, bliver det maaske nok nødvendigt at iværksætte Blokade overfor ham, men det maa gøres paa et Tidspunkt, hvor han ikke har nogle Folk i Arbejde, da vi ikke vil have Folk paa Strejkelisterne i et Tilfælde som dette, hvor det kan lade sig gøre at iværksætte Blokade paa et Tidspunkt, hvor vi ingen Folk har i Arbejde.«

I en Skrivelse af 3. Marts 1936 fra Fagforeningen til Forbundet hedder det bl. a.:

»Vi skal nok søge at faa Tingene stillet paa Plads, da jeg ikke tror saa meget paa Udtalelsen om den trufne Aftale, den er ikke sket under dette Arbejde, men derimod ved tidligere Lejlighed, naar Talen har været om at grave Kloak, Vand eller Gasledningsgrøfter, her kan de i Akkordpriskuranten fastsatte Priser slet ikke holde, da alt Jorden skal hakkes og mejsles op, derfor har vi gennemført, at der betales Akkordafsnstillæg overalt, da Brolægning sjælden foretages i den Udstrækning, som her er Tale om.

Vi skal nok faa Entreprenøren til at underskrive Overenskomsten, og vi skal nok rette os efter Anvisningen om ikke at etablere Blokade, naar han har Folk i Arbejde, og naar vi iagttager dette, regner vi med, Du har givet Sanktion.«

Hertil svarede Forbundet i Skrivelse af 4. s. M. bl. a. følgende:

»Angaaende Sagen med Entreprenør Carl Larsen vedrørende et Brolægningssarbejde skal vi i Henhold til din Skrivelse af 3. ds. meddele, at vi tager det i denne anførte Betragtninger til Eiterretning, eftersom vi ser, at du er enig med os i, at det, vi har fremført i vor Skrivelse af 12. ds.«

Det bemærkes herved, at 12. ds. er en Fejlskrift for 12. Februar.

Ved Skrivelse af 14. Maj 1936 fra Fagforeningen til Forbundet bekræftes det, at Sagsøgeren paa Mødet den 12. April 1936 har erklæret sig villig til at underskrive den almindelige Formular, som Fagforeningen

har til uorganiserede Arbejdsgivere, at Fagforeningen ønskede tilføjet et kutymemæssigt Forbehold samtidigt med, at den vilde have en Ordning af Efterbetalingen, at Sagsøgeren ikke vilde høre Tale om det, og at derfor ogsaa dette Møde sluttede resultatløst. Af samme Skrivelse fremgaar det, at Sagførerfirmaet Yde Poulsen & Jens Rasmussen, efter at Blokaden var dekretet, under forskellige Konferencer med Formanden for Fagforeningen har bestræbt sig for at tilvejebringe en Ordning, saaledes at Sagsøgeren underskrev en Overenskomst, og at Spørgsmaalet om Efterbetaling henvistes til retslig Afgørelse, men at Ordningen ikke kom i Stand, fordi Fagforeningen forlangte, at Spørgsmaalet om Efterbetaling blev afgjort ved faglig Voldgift. Fagforeningen tilføjer i Skrivelserne: »Det er hele Divergensen«.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren inden Retten for Thisted Købstad m. v. afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure. Endvidere har inden samme Ret bl. a. Formanden for Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted Christen Iversen Christensen og Medlem af Fagforeningens Bestyrelse Arbejdsmand Peder Christian Christiansen samt følgende af de hos Sagsøgeren under Arbejdet beskæftigede Arbejdere: Arbejdsmand Jørgen Andreasen, Arbejdsmand Niels Christian Heskjær og Arbejdsmand Jens Christian Christensen afgivet Vidneforklaring. Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgeren paany afgivet Partsforklaring væsentlig om sine Indtægter under Blokaden samt før og efter samme, hvorhos Forretningsførerne i Dansk Arbejdsmandsforbund Christoffer Mortensen og Ole Christian Larsen har afgivet Vidneforklaring. Fagforeningens Formand Christen Iversen Christensen afgav endelig paany Vidneforklaring i Overensstemmelse med det af ham tidligere forklarede.

Sidstnævnte har bl. a. forklaret, at han som Formand for Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted dikterede Blokade overfor Sagsøgeren, og at Grunden hertil var den, at Sagsøgeren ikke havde betalt Timeløn ved Arbejdet paa Vegendalsvejen, saaledes som andre Entreprenører gør ved Brolægningarbejder i Thisted; han havde naturligvis konfereret med Forbundet i København, men havde ikke faaet dettes Tilladelse til at diktere Blokade. Med Hensyn til, hvad der passerede paa Møderne den 21. Marts og 12. April 1936 forklarede Vidnet som tidligere anført. Vidnet tilføjede, at Forbundet ikke har Ret til at ophæve en Blokade, for saa vidt der ikke er ydet økonomisk Hjælp.

Arbejdsmand Peder Christensen har forklaret, at Sagsøgeren paa Mødet den 12. April 1936 tilbød at underskrive paa Overenskomst, men ikke vilde indgaa paa Voldgift om Efterbetaling. Om Fagforeningens Formand da afslog Underskriften, vidste Vidnet ikke, da han forlod Mødet, inden dette var sluttet.

Af de af Sagsøgerens fornævnte Arbejdere afgivne Vidneforklaringer fremgaar, at de fik Arbejdslønnen udbetalt efter Ugesedler udfyldt af dem selv baade med Timetal og Timeløn, at de skrev Timelønnen 1 Kr. 11 Øre eller den Løn, de gennem de sidste Aar havde faaet udbetalt for Brolægningarbejde, at de aldrig havde hørt, at Lønnen var højere end 1 Kr. 11 Øre i Timen, og at de mente, at de havde faaet, hvad der kunde tilkomme dem, samt at der aldrig har været rejst Krav om Akkord.

Forretningsfører Christoffer Mortensen forklarede med Hensyn til det paa Mødet den 6. Juni passerede som tidligere anført.

Forretningsfører Ole Larsen forklarede, at han en Dag, mulig i Slutningen af April 1936, blev ringet op i Telefonen af Formanden for Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted. Ved denne Lejlighed maa han gaa ud fra at have sagt til Formanden, at han ikke maatte dekretere Blokade.

Efter det saaledes oplyste maa Retten anse det for godtgjort, at Sagsøgeren, inden Blokaden blev dekretet, nemlig allerede paa Mødet den 12. April 1936, overfor Arbejdsmændenes Fagforening i Thisted har erklæret sig villig til at underskrive Overenskomsten Bilag D med Fagforeningen, hvilken Overenskomst var den ene af de 2 Overenskomster, som Fagforeningens Formand paa Mødet den 21. Marts 1936 havde givet ham Valget imellem, og at det udelukkende skyldes Fagforeningen, at Overenskomsten ikke blev oprettet, idet den stillede som Betingelse for Afslutningen af Overenskomsten, at Sagsøgeren samtidigt vilde gaa ind paa at lade Spørgsmaalet om Efterbetaling til hans Arbejdere afgøre ved faglig Voldgift, medens Sagsøgeren ønskede en retslig Afgørelse af Spørgsmaalet. Da Fagforeningen maa anses at have været uberettiget til at rejse Krav om, at Spørgsmaalet om Efterbetaling skulde afgøres ved faglig Voldgift, idet Betalingen for Arbejdet var fastsat ved stiltiende Aftale mellem Sagsøgeren og hans Arbejdere, og Arbejdet derhos forlængst var udført, maa den af Fagforeningen dekretede Blokade anses for ulovlig, og Fagforeningen maa være forpligtet til at erstatte Sagsøgeren det ham ved Blokaden paaførte Tab. Erstatningen vil efter de Retten forelagte Oplysninger ikke kunne fastsættes til et højere Beløb end 500 Kr.

Efter alt foreliggende findes det sagsøgte Forbund ikke at kunne undgaa Medansvar for Etablering og Opretholdelse af den ulovlige Blokade. Det skal herved navnlig bemærkes, at det, jfr. saaledes Forbundets ovennævnte Skrivelse til den medsagsøgte Afdeling af 12. Februar 1936, maa have staaet Forbundet klart, at Kravet om Efterbetaling var uberettiget, hvorfor Forbundet overfor Afdelingen, naar denne efter Lovens § 39 søgte Raad og Vejledning hos Forbundet med Hensyn til Blokadespørgsmaalet, klart burde have præciseret, at Kravet burde frafalde og i hvert Fald ikke sammenkædes med Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af en Overenskomst med Sagsøgeren, at Forbundet imidlertid i Strid hermed i ovennævnte Skrivelse af 4. Marts 1936 har taget »til Efterretning« Afdelingens Skrivelse af 3. s. M., hvori Efterkravet opretholdes og begæres Forbundets Sanktion paa Etablering af Blokade alene med Iagttagelse af, at Blokade — af Hensyn til Strejkelisterne — ikke dekretes paa et Tidspunkt, hvor Sagsøgeren har Folk i Arbejde, at Forbundet, efter at Afdelingen havde dekretet Blokade, foranledigede Møde den 6. Juni 1936 saavel »vedrørende Afregning for et tidligere udført Brolægningssarbejde m. v.«, altsaa vedrørende et af Forbundet i Virkeligheden som uberettiget erkendt Krav, som »Afslutning af en Overenskomst for fremtidigt Arbejde«, samt at Forbundets Repræsentant paa det anførte Møde, da Forhandlingerne om det uberettigede Efterkrav endte resultatløst, medens Sagsøgeren med Hensyn til

Spørgsmaalet om Overenskomst var villig til at underskrive Overenskomst som det under Sagen i Genpart fremlagte Bilag D, herefter forsømte at bringe paa Bane Spørgsmaalet om Afdelingens øjeblikkelige Afløsning af Blokaden, som nu i hvert Fald klart for Forbundet maatte savne ethvert berettiget Grundlag. Forbundet vil herefter være at tilpligte til in solidum med Fagforeningen at betale det ovennævnte Erstatningsbeløb.

Sagens Omkostninger findes Fagforeningen og Forbundet in solidum at burde tilsvare Sagsøgeren med 300 Kr.

M a n d a g d e n 2 8 . M a r t s .

Nr. 88/1937.   **Fabriksforvalter Hans Peter Magnussen (Bruun)**
                  m o d
                  Købmand Axel Andersen (Røde), ,
                  betræffende Betaling af Bestyrelshonorar m. v.

Vestre Landsrets Dom af 24. Februar 1937 (III Afid.): Sagsøgte, Købmand Axel Andersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabriksforvalter H. P. Magnussen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Der er under Sagen fremlagt tre Opgørelser fra Fredericia Ekviperings Magasin til Appellanten henholdsvis pr. 21. April 1934, 13. Marts 1935 og 1. April 1936 udvisende en lang Række Debiteringer for Appellantens Vareindkøb i Forretningen, men Krediteringer kun i den første Tid foruden de i Sagen omhandlede Honorarer. Opgørelserne afsluttes alle med en Saldo i Appellantens Favør, saaledes at kun denne Saldo føres videre i ny Regning.

Seks Dommere finder det godtgjort, at Appellanten for Tiden efter 1. Juli 1933 har Krav paa 500 Kr. aarlig som Vederlag for sin Medvirken ved Forretningens Videreførelse. De finder endvidere den af Indstævnte rejste Indsigelse mod at tilsvare de Appellanten tillagte Honorarer som Bestyrelsesmedlem i Aktieselskabet paa ialt 2733 Kr. 33 Øre ubeføjet, idet de herved navnlig tillægger det Vægt, at Honorarerne i Overensstemmelse med den naturlige Forstaaelse af Aftalen regnskabsmæssigt helt igennem er behandlet som Gældsposter for Forretningen, og at Indstævnte uden Forbehold med Hensyn til dette Mellemværende alene overtog Forretningen med Aktiver og Passiver og senere for egen Regning afhændede den til Tredjemand.

Som Sagen herefter foreligger, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge, saaledes at der i Sagsomkostninger for begge Retter tillægges ham 500 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Købmand Axel Andersen, bør til Appellanten, Fabriksforvalter Hans Peter Magnussen, betale 1619 Kr. 18 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 12. Maj 1936, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Efteraaret 1930 blev der af Sagsøgeren, Fabriksforvalter H. P. Magnussen, Fredericia, og Sagsøgte, Købmand Axel Andersen, sammesteds, samt sidstnævntes Hustru startet et Aktieselskab ved Navn »Fredericia Ekviperingsmagasin A/S«, med det Formaal at drive Tilvirkning og Salg af Herre- og Damekonfektion m. v. Sagsøgte, der efterhaanden indskød ca. 8500 Kr. i Forretningen, blev Formand for Bestyrelsen, af hvilken ogsaa Sagsøgeren blev Medlem med et Indskud paa 800 Kr. Paa en den 28. Oktober 1931 afholdt Generalforsamling vedtoges det, at hvert af Bestyrelsesmedlemmerne, nemlig Sagsøgte, Sagsøgeren og Sagsøgte Hustru skulde i Honorar for Aaret 1. Oktober 1930 til 30. September 1931 have henholdsvis 1500 Kr., 1000 Kr. og 500 Kr., hvorhos Forretningsføreren Henry Jensen for samme Tidsrum skulde have 1000 Kr. og Selskabets Revisor Thorvald Andersen 300 Kr. Det var en Aftale, at de tildelte Honorarer ikke skulde udbetales, forinden Selskabet fik tilstrækkelige likvide Midler. Paa en Generalforsamling i Oktober 1932 blev ganske tilsvarende Bestemmelser vedtaget for Aaret 1. Oktober 1931 til 30. September 1932. I Midten af 1933 ophævedes Aktieselskabet, og Sagsøgeren, der efter de i den forløbne Tid indvundne Erfaringer med Hensyn til Forretningens Indtjeningsmuligheder ikke nærede noget Ønske om at fortsætte som Deltager i Forretningen med noget økonomisk Indskud, blev vederlagt for sit Indskud paa 800 Kr. Det var Hensigten, at Sagsøgte skulde drive Forretningen videre, men da han i Forvejen havde Næringsadkomst paa Handel i Fredericia, var han udelukket fra at erhverve yderligere Næringsadkomst, og Forholdet blev derfor ordnet saaledes, at Aktieselskabets Forretning formelt blev overdraget Sagsøgeren, for at denne i sit Navn skulde erhverve det fornødne Næringsbevis til Driften af Forretningen, som fortsattes under Navnet »Fredericia Ekviperingsmagasin«. Medens

Sagsøgeren saaledes udadtil stod som den for Forretningen ansvarlige, var det i det indbyrdes Forhold mellem Parterne Sagsøgte, der faktisk ejede og drev Forretningen for egen Regning og Risiko, hvorved bemærkes, at der var en meget betydelig Varegæld, som Sagsøgeren efter det anførte formelt hæftede for, men som Sagsøgte har friholdt ham for. I Midten af April 1936 overdrog Sagsøgte uden nærmere Aftale med Sagsøgeren Forretningen til fornævnte Forretningsfører Henry Jensen, der skulde overtage Aktiver og Passiver mod afdragsvis i Løbet af 1 Aar at betale Sagsøgte det af denne indskudte Beløb med Fradrag af ca. 3000 Kr. for Varer, som Sagsøgte stod debiteret for i Forretningens Bøger. Køberen skulde derimod ifølge Aftale med Sagsøgte intet have at gøre med mulige Honorarfordringer, altsaa heller ikke med de Sagsøgte vedrørende Bestyrelshonorarer, der saaledes ikke dækkedes gennem den opnaaede Købesum. Efter at Sagsøgeren havde erholdt Underretning om Forretningens Salg, afleverede han sit Næringsbevis til Politikontoret i Fredericia og anmodede Sagsøgte om at afvikle deres Mellemværende. Da denne Anmodning ikke frugtede, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 1619 Kr. 18 Øre, hvortil Sagsøgeren har opgjort sit Tilgodehavende hos Sagsøgte, tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 12. Maj 1936, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Det indsogte Beløb fremkommer som en Følge af Mellemløbsregningsforhold mellem Parterne, idet Sagsøgeren paa den ene Side er debiteret i Forretningens Regnskabsbøger for af ham modtagne Varer og paa den anden Side krediteret for forskellige kontante Indbetalinger samt for de fornævnte Honorarer nemlig pr. 1. Oktober 1931 .. 1000 Kr. 00 Øre.
 pr. 1. Oktober 1932 ..... 1000 — 00 —
 samt yderligere for Honorar pr. 1. Juli 1933..... 733 — 33 —
 og Honorar pr. 1. Juli 1934 ..... 500 — 00 —

Ved disse Posteringer fremkommer en Saldo pr. 1. Januar 1936 paa ..... 775 Kr. 25 Øre.

Sagsøgeren formener nu foruden dette Beløb ifølge særlig Aftale med Sagsøgte at have Krav paa yderligere Honorar for den af ham ved Nyordningen paatagne Risiko, nemlig for Tiden fra 1. Juli 1934 til 30. Juni 1935 ..... 500 — 00 —
 og fra 1. Juli 1935 til 30. April 1936 ..... 333 — 33 —

1608 Kr. 58 Øre

Hertil kommer en Difference ved en den 16. Decembér 1935 for meget debiteret Varepost.....

10 — 60 —

1619 Kr. 18 Øre.

Sagsøgeren har til Støtte for sit Honorarkrav bl. a. henvist til en Vidneforklaring, afgivet af fornævnte Revisor Thorvald Andersen, der førte Forretningensbøgerne fra 1933—1936. Ifølge denne Forklaring skulde de ommeldte Bestyrelshonorarer udbetales, saasnart Selskabet havde tilstrækkelig Kapital dertil. Indtil da førtes de i Kredit for paagældende og blev ogsaa opgivet til Skattevæsenet som Indtægt for vedkommende.

Vidnet har yderligere forklaret, at Selskabets Ophævelse i 1933 skyldtes den Omstændighed, at Sagsøgte efter den ny Næringslovs Ikraittræden ikke kunde fortsætte som Formand for Aktieselskabet. Vidnet har efter Aktieselskabets Ophævelse opført 500 Kr. i Honorar til Sagsøgeren som Vederlag for, at Sagsøgeren stillede sin Næringsadkomst til Raadighed. Han erindrer vel ikke at have faaet Besked herom af Sagsøgte; men naar han har ført Beløbet ind i Bøgerne, maa det være ifølge Besked fra Sagsøgte som Forretningens Ejer, idet det er fuldstændig udelukket, at han kan have foretaget en saadan Indførsel efter Besked fra Sagsøgeren eller nogen anden end Sagsøgte. Sagsøgeren har efter 1933 ingensinde faaet Oplysninger om Forretningen og dens Gang af Vidnet. Aktieselskabets Konto i 1933 blev i det hele videreført i Forretningens Bøger, og der er ingensinde givet ham nogen Besked om, at dette ikke skulde ske med Konti, der indeholdt Honorarfordringer. Spørgsmaalet om Videreførsel er overhovedet ikke blevet drøftet mellem Sagsøgte og Vidnet.

Det fremgaar af det oplyste, at der, da Sagsøgte i 1933 overtog Aktieselskabets Aktiver og Passiver, ikke blev talt mellem Parterne om de bogførte Honorarer, samt at Forretningen nu har en Kassekredit, paa hvilken der er trukket ca. 15.000 Kr., for hvilke ogsaa Sagsøgeren hæfter.

Efter det under Sagen oplyste, derunder de fremlagte Regnskaber, maa der gaas ud fra, at der ved Aktieselskabets Ophævelse ikke var tilstrækkelig Kapital til Udbetaling af Bestyrelshonorarer, hvorom der da heller ikke rejstes Krav af Sagsøgeren.

Herefter, og idet der efter det foran anførte ikke kan lægges Vægt paa, at Revisor Andersen under de foreliggende Omstændigheder har videreført de ommeldte Honorarer — ligesom samtlige øvrige Konti — i Forretningens Bøger, findes Sagsøgerens Paastand, forsaavidt angaar de ham krediterede Honorarer som Bestyrelsesmedlem til, Beløb ialt 2733 Kr. 33 Øre, ikke at kunne tages til Følge.

Selv om det nu maatte antages, at det efter det oplyste er tilstrækkeligt godtgjort, at der tilkommer Sagsøgeren de indsøgte Honorarer fra 1. Juli 1933 til 30. April 1936 paa ialt 1333 Kr. 33 Øre, vil Mellemløbsforholdet mellem Parterne, der — inklusive samtlige de ommeldte Honorarer ialt 4066 Kr. 66 Øre — har medført, at det hele indsøgte Beløb kun udgør 1619 Kr. 18 Øre, medføre, at der alligevel fremkommer en Saldo i Sagsøgerens Disfavør, og Sagsøgte vil saaledes være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 150 Kr.

Tirsdag den 29. Marts.

Nr. 28/1938.

Rigsadvokaten

mod

Alfred Christian Mikkelsen og Henry Viggo Mikkelsen
(Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af § 2, jfr. § 1, i Lov Nr. 166 af 4. Juli 1927.

Dom afsagt af Retten for Nakskov Købstad m. v. den 27. August 1937: De Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen og Henry Viggo Mikkelsen bør til Nakskov Købstads Kommunes Kasse hver bøde henholdsvis 800 Kr. og 1200 Kr. Forvandlingsstraffene fastsættes til Hæfte i henholdsvis 50 Dage og 60 Dage. Saa betaler og de Tiltalte een for begge og begge for een de med denne Sag forbundne Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 15. Oktober 1937 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær 40 Kr. til den for de Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen og Henry Viggo Mikkelsen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører A. Henriques, udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een. De idømte Bøder at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af de Tiltalte og dels af det offentlige.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Foruden den i Dommen nævnte Kontrakt har Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen i det af Tiltalen omfattede Tidsrum anvendt en i det væsentlige lignende Kontrakt dateret den 23. Februar 1937.

Seks Dommere vil frifinde de Tiltalte for det offentlige Tiltale, idet de ikke mener, at den af Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen i Henhold til de oprettede Kontrakter drevne Kørsel vil kunne henføres under Lov Nr. 166 af 4. Juli 1927. De fremhæver i saa Henseende særligt, at Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen efter de oprettede Kontrakter staar i en ensartet og fast Forbindelse med de i Kontrakterne ommeldte Personer, at han ikke maa transportere Effekter for andre end disse Personer, og at disse efter Kontrakternes Bestemmelse tager en fælles Risiko ved at indestaa Tiltalte for en vis maanedlig Minimumskøreindtægt.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen og Henry Viggo Mikkelsen bør for det offentlige Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Gamborg 80 Kr., der udredes af det offentlige.

Underretsdømmens Præmisser er saalydende:

Ved Politimesterens Anklageskrift af 14. August 1937 er Alfred Christian Mikkelsen, der er født den 24. Juli 1890, og Henry Viggo Mikkelsen, der er født den 24. Marts 1911 i Store Hedinge Landsogn, sat under Tiltale for Overtrædelse af § 2, jfr. § 1 i Lov Nr. 166 af 4. Juli 1927 om Fragtmandskørsel, idet de Tiltalte, uden at have erholdt fornøden skriftlig Tilladelse, skal have udført Fragtmandskørsel paa Ruten Nakskov—København og omvendt med Befordring af Gods for en ubestemt Kreds af Personer. Tiltalen er nærmere udføret saaledes:

Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen udfører den ulovlige Fragtmandskørsel daglig, specielt skal han have udført den den 26. Maj d. A. Ved Kørslen og dens Forberedelse benyttes Lastmotorvognene L 6639 og L 6640 samt L 6735, hvilke Vogne alle er laant af Tiltalte 2, dog at Tiltalte 1 har Adgang til senere at overtage disse.

Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen for Meddelagtighed i den anførte Forseelse, idet han med sin Motorvogn L 6640 vidende om Forholdet har befordret Varer for Tiltalte 1 paa nævnte Dag 26. Maj d. A.

Der nedlægges Paastand paa, at samtlige de nævnte Vogne L 6639, L 6640, L 6735 i H. t. Straffelovens § 77, 1. Stk. 1 konfiskeres til Fordel for Statskassen uanset om de tilhører Tiltalte 2 eller mulig en Trediemand, idet Tiltalte 2 er kendt med Vognenes ulovlige Benyttelse.

Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen er inden Retten for Nakskov Købstad m. v. under 9. April 1937 for Overtrædelse af § 8, jfr. § 2, jfr. § 1 i Lov af 4. Juli 1927 anset med en Bøde paa 500 Kr., subsidiært 40 Dages Hæfte, og Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen er ikke tidligere straffet, bortset fra Bøder for Overtrædelse af Motorlov og Færdselslov, Overtrædelse af Bestemmelse om Omsætningsafgift for Motorkøretøjer samt ovennævnte Lov, derunder en Bøde for Overtrædelse af denne Lov paa 1200 Kr. ved nærværende Rets Dom af 3. Januar 1936, hvilken Bødes Betaling udsattes og vilde bortfalde efter en Prøvetid af 3 Aar uden Tilsyn, saafremt Tiltalte opfyldte de i Loven foreskrevne Betingelser og senest den 15. Januar 1936 ophørte med og ikke inden Prøvetidens Udløb genoptog den i Anklageskriftet nævnte ulovlige Virksomhed.

De Tiltalte paastaar sig frifunden, og Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen har herunder særlig oplyst, at han og Faderen driver hver sin Vognmandsforretning, og begge de Tiltalte har gjort gældende, at den Vognmandskørsel, som Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen nu driver, er

lovlig, idet han alene kører for de Kunder, med hvem han har afsluttet Kontrakt, at han ikke har faste Afgangstider for sine Kørsler mellem København og Nakskov, og at han, omend han stadig er villig til at slutte Kontrakt med nye Kunder, ikke udfolder særlig Bestræbelse for at udvide sin Kundekreds.

Som Medindehaver af Firmaet Brdr. Clausen, Thoreby, der har solgt de omhandlede Vogne til Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen, har endvidere Automobilhandler Carl Clausen protesteret mod Vognenes Konfiskation, og han har oplyst, at det nævnte Firma har solgt Vognene paa Købekontrakt med Ejendomsforbehold, og at Købesummen ikke i dens Helhed er betalt.

De Tiltalte har overensstemmende forklaret, at de hver driver sin Vognmandshandel fra Vejlegade 26 i Nakskov, hvor de hver har sin Lejlighed, og hvor hver har sine Garager, og de har herved nærmere forklaret, at det har været dem umuligt at faa hver sin Garageplads, idet det er meget vanskeligt at finde en anden Plads, der var egnet til Vognmandsforretning. De Tiltaltes fælles Telefon er installeret i Tiltalte Alfred Christian Mikkelsens Lejlighed, og det er denne, der fører Regnskabsbøgerne for begge Vognmandsforretninger.

Ved de Tiltaltes Forklaringer er det derhos oplyst, at Tiltalte Alired Christian Mikkelsen driver sin Vognmandsforretning ved 2 Automobiler, de i Anklageskriftet nævnte, som Sønnen, Medtiltalte, har overladt ham til dette Brug, uden at han derfor svarer andet Vederlag end Betaling af Afdragene paa Vognene, der er købt iflg. Købekontrakt, hvorhos han, Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen, afholder de med Automobilernes Brug forbundne Omkostninger. Det er derhos ved deres Forklaringer oplyst, at Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen undertiden laaner endnu en tredje Vogn af Medtiltalte, og herfor erlægger han for hver Tur, Vognene har kørt, en Betaling, hvis Størrelse han fastsætter efter Skøn.

De Tiltalte har endvidere forklaret, at de har hver sine Chauffører, men under særlige Forhold, f. Eks. naar der paa Grund af megen Kørsel kræves Ekstrature, kan det ske, at Tiltalte Henry Viggo Mikkelsens Chauffører kører paa Faderens Ture, og Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen har ikke kunnet benægte, at det meget vel kan have været en af hans Chauffører, nemlig en Mand ved Navn Ernst Kajhøj Nielsen, der førte en af de til Faderen udlaante eller udlejede Vogne, L 6640, paa den i Anklageskriftet omhandlede Dato.

Der er under Sagen fremlagt Genpart af den mellem Tiltalte Alired Christian Mikkelsen og hans Kunder afsluttede Kontrakt, og det udtales heri, at nævnte Tiltalte er forpligtet til, naar det forlanges, at transportere Varer indenfor Beliggenheden af flg. Byer: Nakskov, Maribo, Sakskøbing, Rødby, Nysted, Guldborg, Nykøbing F., Næstved, Ringsted, Køge, Roskilde, København, men at der ikke fra nogen af Siderne kan regnes med fast eller faste Ruter. Ved Kontrakten garanterer Kunderne nævnte Tiltalte et Vederlag for Kørsler paa mindst 1200 Kr. mdl., saaledes at de indbyrdes hæfter i Forhold til den for hver enkelt i vedkommende Maaned udførte Kørsel. Kontrakten er indgaaet med ca. 150 Kunder.

Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen har angaaende Kørslerne og Kontrakten forklaret, at han som Regel daglig, og som oftest om Aftenen, sendte en Lastautomobil til København, og som Regel afgik der daglig fra Fragtmandshallen i København en Lastautomobil til Nakskov, alt sammen med Fragt for de Kunder, med hvem han havde sluttet Kontrakt, men han lod kun en Vogn køre, naar Kørselen paa Grund af Fragtens Mængde økonomisk kunde svare sig. Nævnte Tiltalte har derhos forklaret, at der til enhver Tid kan indkøres 1200 Kr. maanedlig, og at der er Maaneder, hvor Kørselsindtægten andrager 1800 Kr. Han har endelig forklaret, at de i Kontrakten nævnte var de Firmaer i Nakskov, der overhovedet havde nogen Betydning.

Den af Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen udførte Kørsel findes efter det derom oplyste under Hensyn til sin Regelmæssighed og sit Omfang at være en saadan som omhandlet i Lov af 4. Juli 1927. Da det endvidere efter det om Kontraktens hele Indhold og Antallet af Underskriverne oplyste ikke ses at have nogen Betydning, at Kørslen alene er foretaget for Kunder, der har tiltraadt denne Kontrakt, vil Indstævnte Alfred Christian Mikkelsen i Medfør af nævnte Lovs § 8 for Overtrædelse af dens § 2, smh. med § 1 være at anse med en Nakskov Købstads Kommunes Kasse tilfaldende Bøde, der efter Omstændighederne fastsættes til 800 Kr. Forvandlingsstraffen findes at burde fastsættes til Hæfte i 50 Dage.

Da det efter det oplyste maa anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen ikke har været uden Viden om Karakteren af den med hans Vogne drevne Kørselsforretning, og da han selv — i hvert Fald ved sine Chauffører — har deltaget i denne Kørsel, vil han efter ovennævnte Lovbestemmelse smh. med Straffelovens § 23 være at anse med en ligeledes Nakskov Kommunes Kasse tilfaldende Bøde, der efter Omstændighederne vil være at fastsætte til 1200 Kr. Forvandlingsstraffen findes at burde fastsættes til Hæfte i 60 Dage.

Efter Omstændighederne findes det at kunne have sit Forblivende med den Tiltalte Henry Viggo Mikkelsen ved nærværende Rets Dom af 3. Januar 1936 idømt Bødestraf.*)

Til Konfiskation af de til den ulovlige Kørsel benyttede Automobiler findes der ikke aldeles tilstrækkelig Anledning.

De Tiltalte vil derhos have in solidum at udrede denne Sags Omkostninger.

---

*) Ved den nævnte Dom var denne Tiltalte for Overtrædelse af samme Lov idømt en Bøde af 1200 Kr. subsidiært Hæfte i 60 Dage, dog at Straffens Fuldbyrkelse bortfalder efter en Prøvetid af 3 Aar uden Tilsyn saafremt Domfældte opfylder de i Loven foreskrevne Betingelser samt senest 15. Januar 1936 ophører med og ikke inden Prøvetidens Udløb genoptager den ulovlige Virksomhed. Ved den Tiltalte senere for lignende Forhold overgaaede Østre Landsrets Dom af 14. September 1936 blev Udsættelsen af Straffen efter førstnævnte Dom opretholdt.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 27. August 1937 af Retten for Nakskov Købstad m. v. og paaanket af de Tiltalte Alfred Christian Mikkelsen og Henry Viggo Mikkelsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe.

Alfred Mikkelsen er tidligere 4 Gange anset med Bøder for Overtrædelse af Loven om Fragtmandskørsel, senest ved Dom afsagt den 9. April 1937 af Retten for Nakskov Købstad m. v. med en Bøde paa 500 Kr.

Henry Mikkelsen er tidligere 7 Gange anset med Bøde for Overtrædelse af samme Lov senest ved nærværende Rets Dom af 14. September 1936 med Bøde paa 200 Kr.

Naar henses til den Maade, hvorpaa den i Dommen nævnte Kontrakt er blevet til, samt til at den, som Tiltalte Alfred Mikkelsen selv har erkendt, er indgaaet med de Firmaer i Nakskov, der overhovedet havde nogen Betydning, findes Kontraktens Oprettelse ikke at kunne bringe Forholdet udenfor den omhandlede Lovs Omraade. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Onsdag den 30. Marts.

Nr. 221/1937. Skibsfører **Peder Emil Nielsen** (Stein)

m o d

Rederiet **Knut Hasselquist** (Landsretssagfører Qvortrup),

betræffende Erstatning for Skade ved Skibssammenstød.

Vestre Landsrets Dom af 2. September 1937 (IV Afd.): De Sagsøgte, Rederiet Knut Hasselquist, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Skibsfører Peder Emil Nielsen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til de Sagsøgte betale 2587,39 svenske Kroner tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 5. Maj 1937, indtil Betaling sker. Den forønmeldte i Motorskibet »Hans« med Tilbehør og Fragt foretagne Arrest bør være ophævet. I Erstatning for Tort og Tab ved Arresten betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 200 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere, der med Hensyn til Appellantens Ansvar er enige med Flertallet, finder at ogsaa Føreren af »Hans« har haft Medskyld i Sammenstødet, idet dette efter det oplyste maa antages

at ville være undgaaet ifald han ikke umiddelbart før Sammenstødet havde foretaget en fejlagtig Rormanøvre.

Disse Dommere vil derfor fordele Skaden med $\frac{2}{3}$ paa Appellanten og $\frac{1}{3}$ paa Indstævnte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skibsfører Peder Emil Nielsen, til Indstævnte, Rederiet Knut Hasselquist, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. Juli 1936 Kl. 2 Nat skete der i Farvandet mellem Sandhammeren og Hammeren paa Bornholm nord for sidstnævnte Punkt et Sammenstød mellem Motorskibet »Activ« af Randers, 99,93 Tons Brutto og 71,49 Tons Netto, ført af Sagsøgeren, Skibsfører Peder Emil Nielsen af Randers, og Motorskibet »Hans« af Halmstad, stort 98 Tons Dødvægt og 56 Tons Brutto, ført af Skibsfører Ernst Georg Johansson. Ved Sammenstødet led begge Skibe Skade, der for Motorskibet »Activ«s Vedkommende er opgjort til 2775 Kr. 63 Øre og for Motorskibet »Hans« Vedkommende til 2587 Kr. 39 Øre. I April Maaned 1937 ankom Motorskibet »Hans« til Lemvig Havn med en Ladning Træ til Firmaet Brødrene Skov, og Sagsøgeren, der gør gældende, at Skylden for Sammenstødet alene laa hos Føreren af Motorskibet »Hans«, og at dette Skibs Ejere, det sagsøgte Rederi Knut Hasselquist i Halmstad, derfor er pligtig at erstatte Skaden paa »Activ«, fremsatte nu overfor Fogden i Lemvig Begæring om, at der maatte blive foretaget Arrest i Motorskibet »Hans« med Inventar, Tilbehør samt Fragt til Sikkerhed for Sagsøgerens nævnte Erstatningskrav, der med Renter og Omkostninger under Arresten blev opgjort til 2879 Kr. 63 Øre.

Efter at der af Sagsøgeren var stillet en Sikkerhed paa 5000 Kr., dekreterede Fogden den 14. April 1937 Arrest i Skib og Fragt i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren derom fremsatte Begæring. Efter at der af de Sagsøgte var stillet behørig Sikkerhed, blev der dog allerede samme Dag meddelt Tilladelse til, at deres Skib forlod Lemvig Havn.

Færdig fra Trykkeriet den 27. April 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 6

Onsdag den 30. Marts.

Sagsøgeren har nu under nærværende Sag paastaaet Arresten stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt og de Sagsøgte tilpligtet at betale ham 2884 Kr. 63 Øre tillige med Renter 5 pCt. p. a. af 2775 Kr. 63 Øre fra den 15. April 1937, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har nedlagt Paastand om, at de frifindes for Sagsøgerens Tiltale, at den foretagne Arrestforretning kendes ulovlig, at der tillægges dem en ved Rettens Skøn fastsat Erstatning for Tort og Tab ved Arresten, og at Sagsøgeren, der efter de Sagsøgtes Anbringende alene er ansvarlig for det skete Sammenstød, dømmes til at erstatte dem den Motorskibet »Hans« tilføjede Skade med svenske Kroner 2587,39 tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 5. Maj 1937, indtil Betaling sker.

Om Sammenstødet er der afgivet Søforklaring i Thisted af Besætningen paa »Activ« og i Ystad af Besætningen paa »Hans«. Det fremgaar af Sagsøgerens Forklaring, at han, der var paa Rejse fra Stevns til Kotka med en Ladning Raakridt, Søndag Nat den 19. Juli 1936, ca. 10 a 15 Minutter før Kl. 2 befandt sig 18 Sømil fra Sandhammeren, styrende retvisende N. O. t. O. ½ O. Skibet gik for Motor og Skonnertseil med en Fart af ca. 6½ Kvartmil i Timen. Vejret var næsten stille med let Skylag, men lanterneklart. Paa dette Tidspunkt forlod Sagsøgeren Styrehuset og gik nedenunder for at pakke Proviant ud. Efter at Sagsøgeren havde været nedenunder i 10 a 15 Minutter, hørte han, at noget tørnede mod en af Skibssiderne, hvorpaa han straks gik op paa Dækket, hvorfra han saa »Hans« liggende omtrent tværs for »Activ«s Styrbordsside tæt ind til »Activ«. »Hans«, der laa stille, da Sagsøgeren kom paa Dækket, tørnede, efter at han var kommen op, paany mod »Activ« omtrent vinkelret paa dennes Styrbordsside ca. 9 Fod agter for Storrigen. Efter at Skibene var kommet klar af hinanden, stoppede Sagsøgeren Skruen og undersøgte, hvad Skade »Activ« havde taget. Sagsøgeren bemærkede efter Kollisionen, at »Hans«' Lanterner brændte, hvilket ogsaa var Tilfældet med »Activ«s.

Den 17-aarige Jungmand Søren Mariager, der blev tilbage i »Activ«s Styrehus, da Sagsøgeren forlod Dækket, har forklaret, at Vejret var let diset, at der ingen Vind var, samt at Sagsøgeren havde givet ham Paalæg om at holde godt Udkig og kalde, hvis der var Anledning. Ruderne i Styrehuset var lukkede, men der var ingen Dug paa dem, saa Udsigten var fri. Ca. 5 Minutter efter, at Sagsøgeren var gaaet ned,

observerede Vidnet gennem Førriggen en klar Lanterne ca. 1½ Streg til Styrbord. Vidnet vedblev at holde samme Kurs, medens det modgaaende Skib langsomt trak ud til »Activ«s styrbords Side, men Vidnet bemærkede først »Hans«' røde Lanterne 4—6 Streger til Styrbord, da »Hans« var klods op ad »Activ« i ca. 20 a 25 m Afstand. Vidnet holdt stadig Kursen, og det modgaaende Skib tørnede nu med Klyverbommen mod »Aktiv«s Størrig. Ved Sammenstødet knækkede Klyverbommen paa »Hans«, som derved drejede lidt mere i vestlig Retning og paany tørnede med Stævnen mod »Activ«. Vidnet standsede ikke paa noget Tidspunkt Skruen, men det gjorde Sagsøgeren, da han kom paa Dækket.

»Activ«s øvrige Besætning, en Styrmand og en Kok, havde begge Privagt, da Sammenstødet fandt Sted, og har intet kunnet forklare af Interesse for Sagen.

Skibsfører Johansson, der ved den paagældende Lejlighed var paa Rejse fra Kalmar til Horsens med en Trælast, har forklaret, at Vejret var stille og diset, og at han styrede ned mellem Bornholm og Sandhammeren med Kurs S. V. t. V. Kl. 2 skimtede han en Toplanterne forude ca. 1 Streg om bagbords Bov, og senere saa han ogsaa den grønne Lanterne. Da Fartøjerne kom nærmere til hinanden, ventede han hvert Øjeblik, at det modgaaende Fartøj skulde dreje til Styrbord og gaa bag om ham. Da »Activ« kom endnu nærmere, og Vidnet saa, at en Kollision var uundgaaelig, gav han styrbords Ror for ikke at møde det modgaaende Fartøj Stævn mod Stævn. Derefter tørnede »Hans« mod »Activ«s styrbords Side, som af de forrige Vidner forklaret.

Idet de i det væsentlige overensstemmende Forklaringer, der er afgivet af sidstnævnte Vidne og Jungmand Mariager om de to Skibes Position, da man gensidig blev hinanden var, maa lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, maa det anses for godtgjort, at Sagsøgeren som Fører af »Activ« ifølge de internationale Søvejsreglers § 19 har været pligtig at gaa af Vejen for »Hans«. Da han har tilsidesat denne Pligt bærer han alene, idet der ikke fra Skibsfører Johannssons Side før eller under Sammenstødet er udvist noget Forhold, der kan begrunde Ansvar for de Sagsøgte, Skylden for Sammenstødet, og han vil derfor være pligtig at betale den Motorskibet »Hans« tilføjede Skade, hvorimod han ikke vil kunne gøre Krav paa Erstatning for den Skade, som »Activ« har lidt. Herefter vil Sagsøgeren, idet der ikke er rejst Indsigelse mod Størrelsen af det Beløb, hvortil Skaden paa »Hans« er opgjort, være at tilpligte at betale de Sagsøgte 2587,39 svenske Kroner tilligemed Renter som paastaet. Endvidere vil Arresten være at ophæve, hvorhos Sagsøgeren for Tort og Tab ved Arresten vil have at betale de Sagsøgte 200 Kr.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale de Sagsøgte med 400 Kr.

Nr. 105/1937. Tømrermester **Harry Mortensen**
(Overretssagfører J. Giersing)

m o d

Aktieselskabet **Automatisk Oliefyring** (Holten-Bechtolsheim),

betræffende Ophævelse af en Kontrakt om Levering af Oliebrændere.

Østre Landsrets Dom af 22. April 1937 (IV Afd.): Sagsøgte A/S Automatisk Oliefyring bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tømrermester Harry Mortensen i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Tømrermester Harry Mortensen, til Indstævnte Aktieselskabet Automatisk Oliefyring, med 400 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Tømrermester Harry Mortensen købte ved Købekontrakt af 22. August 1933 af Sagsøgte, A/S Automatisk Oliefyring 4 automatiske Oliebrændere til Opvarmning af Kedlerne i Centralvarmeanlægget til en større Beboelsesejendom med 2 Værelses Lejligheder, som han lod opføre i Vanløse. Købesummen, indbefattet Opstilling m. v., androg 9350 Kr., der skulde betales afdragsvis og forrentes, hvorhos Køberen skulde udstede Veksler. Selskabet leverede tillige to Olietanke for 200 Kr. og opsatte disse med fornødne Forbindelsesledninger m. v., for hvilket Arbejde Selskabet krævede en Betaling af 540 Kr. I Foråret 1934 forhandlede om en lempet Afdragsbetaling i Forbindelse med Bygherrens Skyld til Olieleverandøren, og Bygherren gav ved Skadesløsbrev af 18. Juni 1934 Haandpant til Sikkerhed for Betaling af bl. a. den af ham samtidig anerkendte Restskyld til Selskabet opgjort til ialt Kr. 11.746,40. Efter at denne Restskyld var givet til Incasso til Selskabets Sagfører, foreslog Bygherren, der stadig anerkendte sin Skyld,

i Skrivelse af 8. December 1934 en ny Afragsordning og afviklede efterhaanden hele Skylden. Bygherren, der gentagne Gange siden Foraaet 1934 havde klaget til Selskabet over, at Anlægget ikke fungerede tilfredsstillende, tilskrev endelig den 4. April 1936, paa et Tidspunkt, da hele Anlægget var betalt, Selskabet, at han ønskede det tilbagetaget paa Grund af nærmere angivne Mangler, og i en Skrivelse af 19. August 1936 gentog hans Sagfører dette Krav under Henvisning til, at Selskabet, forinden Købekontrakten af 22. August 1933 oprettedes, ved dets daværende administrerende Direktør, Ingeniør Otto Budtz, havde garanteret, at Anlæggets Aarsforbrug højst vilde blive 140 Tons Olie, men at det virkelige Forbrug har været langt større.

Da Selskabet ikke vilde vedgaa nogen saadan Garantiforpligtelse, lige saa lidt som at Anlægget var behæftet med Mangler, er nærværende Sag anlagt, under hvilken Sagsøgeren, Tømremester Harry Mortensen, der kræver, at de Sagsøgte A/S Automatisk Oliefyring skal tage Anlægget tilbage, endelig paastaar Sagsøgte dømt til at tilbagebetale ham Købesummerne 9350 Kr. og 740 Kr., hans Udlæg til Renter heraf 880 Kr. 74 Øre samt Erstatning for Forbrug af Olie ud over det garanterede Kvantum i de tre første Driftsaar 9567 Kr. 93 Øre, eller ialt 20.538 Kr. 67 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 5. November 1936. For det Tilfælde, at Sagsøgte ikke findes erstatningspligtige i Henhold til Garantitilsagn eller i ethvert Fald som Følge af, at Oliebrænderne eller deres Installation havde Mangler, og at Anlægget derfor ikke virkede, som det skulde, har Sagsøgeren subsidiært paastaet dem tilpligtet at tilbagebetale ham 626 Kr. 40 Øre med Renter som anført, i hvilken Henseende han i Overensstemmelse med en allerede i Begyndelsen af Juli 1934 fremsat Indsigelse gør gældende, at der med Urette er afkrævet ham 540 Kr. — og Renter heraf 86 Kr. 40 Øre — for Opsætning af de leverede to Olietanke og disses Forbindelse med Indfyrringen, idet det var en Aftale med Direktør Budtz, at Selskabet intet skulde have ud over 200 Kr. for selve Tankene.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet de, der henviser til Sagsøgerens trods Reklamationer over Anlægget gentagne Anerkendelser af Skylden, bestrider, at der paa Grundlag af mundtligt Tilsagn fra Ingeniør Budtz, der fratraadte som Direktør den 1. Marts 1934, skulde paahvile dem nogen Garantiforpligtelse med Hensyn til Olieforbrugets Størrelse, hvilket betydningsfulde Forhold ikke findes omtalt i Købekontrakten. Ligeledes bestrider de Sagsøgte, at Anlægget var behæftet med nogen Mangel, saavel som at de skulde have paataget sig vederlagsfrit at installere Tankene.

For Landsretten er bl. a. afgivet Forklaring af Sagsøgeren og Ingeniør Budtz.

Sagsøgeren har forklaret, at Direktør Budtz, der gav skriftligt Tilbud om Udførelse af Anlægget for 9350 Kr. og yderligere tilbød at levere to Olietanke for ialt 200 Kr., efter Sagsøgerens Opfordring foretog en sammenlignende Beregning med Hensyn til det projekterede Centralvarmeanlægs Aarsforbrug af forskelligt Brændselsmateriale og derefter oplyste, at Forbruget vilde udgøre omkring 300 Tons Kul eller 330 Tons Koks eller 120 Tons Olie, og erklærede, at han kunde garantere, at

Aarsforbruget af Olie ikke vilde overstige 140 Tons. Sagsøgeren udtalte da, at han i Tillid til dette Tilsagn vilde acceptere Tilbudet paa 9350 Kr. Det ham derefter forelagte Udkast til Købekontrakt indeholdt vel ingen saadan Garantibestemmelse, men han underskrev uden Bemærkning herom, idet han ansaa Budtz' mundtlige Tilsagn for tilstrækkeligt. Da den første Varmesæson i 1934 var afsluttet, viste det sig, at der var brugt 167 Tons Olie. Han henvendte sig paa Sagsøgtets Kontor med Beklagelse herover under Henviisning til de af Budtz gjorte Beregninger, men der var helt nye Folk paa Kontoret, og de kunde ikke anerkende Beregningerne.

Ingeniør Budtz har forklaret, at han opgav Aarsforbruget af Olie til ca. 140 Tons, hvorefter Sagsøgeren accepterede. Det var hans Indtryk, at Sagsøgeren ogsaa vilde have accepteret, selv om der var blevet angivet et større Aarsforbrug, men han mener dog, at hans Opgivende kunde opfattes som indeholdende en Garanti for, at Forbruget ikke vilde ligge væsentlig højere. Han havde vel, da han tilbød at levere Olie-tankene for 200 Kr., tænkt sig ikke at kræve Ekstrabetaling for Installation m. v., idet de efter Projektet skulde anbringes nær Fyret, men da Planen, inden Bestillingen fandt Sted, blev ændret derhen, at Afstanden til Fyret blev væsentlig større, finder han den afkrævede Betaling af 540 Kr. rimelig og med Rette afkrævet.

Det findes nu ikke mod Sagsøgtets Benægtelse bevist, at Sagsøgte har paataget sig nogen Garanti med Hensyn til Olieforbruget. Hvad dernæst angaar Sagsøgerens Mangelsindsigelse, har Overingeniørerne O. I. Hansen og H. G. Koefoed som udmeldte Skøns mænd udtalt, at »Oliefyrene er efter Forholdene rigtigt installerede, og det skønnes ikke, at der er Fejl ved Fyrenes Opstilling, ligesom Indstillingen er rigtig. Som Følge heraf skønnes det, at Oliien frembringer den Varme, som den skal, og at denne Varme — — — udnyttes effektivt i Kedlerne.«

Efter det saaledes foreliggende og idet det endelig ikke er godtgjort, at Sagsøgte har lovet vederlagsfri Installation af Olie-tankene, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagsøgeren vil have at udrede Sagens Omkostninger til Sagsøgte med 500 Kr.

Mandag den 4. April.

Nr. 211/1936. Kartograf **S. von Brockdorff**
(Oluf Petersen efter Ordre)

mod

Firmaet **Colbergs Eftf.**, Bogtrykkeri, ved Faktor **Nielsen**, Kioskejer **Carl H. Olsen** og Hotelejer **Johs. Lyngbye** (Fich),

betræffende Straf og Erstatning for Krænkelser af Forfatterret.
(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1936 (IV Aid.): De Sagsøgte Firmaet Colbergs Eftf., Bogtrykkeri, ved Faktor Nielsen, Kiosk-

ejer Carl H. Olsen og Hotelejer Johs. Lyngbye bør for Tiltale af Sagsøgeren Korttegner S. von Brockdorff i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 400 Kr., som udredes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter Appellantens Begæring er der under Sagens Forberedelse for Højesteret afholdt Skønsforretning med to retslig udmeldte Mænd, hvis Erklæring af 5. Februar 1937 konkluderer i, at det af de Indstævnte udgivne Kort ikke kan betragtes som Efterligning af Appellantens i Sagen ommeldte Kort.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter de Indstævnets Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kartograf S. von Brockdorff, til de Indstævnte, Firmaet Colbergs Eftf., Bogtrykkeri, ved Faktor Nielsen, Kioskejer Carl H. Olsen og Hotelejer Johs. Lyngbye, med 400 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Oluf Petersen i Salær for Højesteret og i Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 541 Kr. 75 Øre som betales af det offentlige.

De Appellanten idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1933 udgav Sagsøgeren Korttegner S. von Brockdorff et af ham udarbejdet Turistkort over Bornholm og solgte heraf et Oplag paa 5000 Stk. til Aage Koføeds Forlag, der videresolgte 3000 Eksemplarer heraf til Kioskejer Carl H. Olsen i Rønne.

I 1935 udgav Kioskejer Olsen i Forening med Hotelejer Johs. Lyngbye, Rønne, og Arkitekt K. Thorsen, sammesteds, en Turistfører over Bornholm, kaldet »Paa Bornholm 1935«, der blev trykt i 5000 Eksemplarer hos Firmaet Colbergs Bogtrykkeri i Rønne.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at et Turistføreren vedhæftet Kort over Bornholm i samme Maalestok som det af Sagsøgeren udgivne er en strafbar Efterligning af dette, paastaar han de Sagsøgte: de nævnte Hrr. Olsen og Lyngbye samt det nævnte Bogtrykkerfirma ved dettes

Faktor Nielsen, dels idømt Straf efter § 17 i Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 26. April 1933, dels tilpligtede in solidum at betale ham i Erstatning 3580 Kr. 13 Øre, subsidiært 3298 Kr. 23 Øre, i begge Tilfælde med nærmere angivne Renter. Sagsøgeren paastaar endvidere samtlige til Offentliggørelse bestemte Eksemplarer af »Paa Bornholm 1935«, som findes her i Riget, tilintetgjort i Henhold til nævnte Lovs § 16 og alle eksisterende Stene og Clicheer bestemte til Fremstilling af det Turistføreren vedhæftede Kort udslebet.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet de i første Række benægter, at det af Sagsøgeren paaklagede Kort er en Efterligning af det af Sagsøgeren udgivne.

Sagsøgeren gør til Støtte for sine Paastande nærmere gældende, at de to Kort er temmelig ens i Udseende og Udstyr. En Række topografiske Enkeltheder i de Sagsøgtes Kort kan kun være taget fra Sagsøgerens Kort. Kortene har samme Farvelægning, samme Udskæringer i Randen — om end Teksten i disse Udskæringer er forskellig — delvis samme Registreringsmaade for de paa Kortet angivne Lokalteter og delvis samme Maade at angive Vejlængderne paa. Ved Siden heraf anfører Sagsøgeren, at de to Kort begge er Turistkort og af samme topografiske Værdi, samt at de Sagsøgtes Kort kan virke — og har virket — skadeligt for Afsætningen af Sagsøgerens.

De Sagsøgte gør herimod gældende, at Sagsøgerens Kort er et Studerekammerarbejde, medens de Sagsøgtes er udarbejdet af fornævnte Arkitekt Thorsen, der bor paa Bornholm og færdes meget rundt paa Øen, saa at han har et paa personlig Erfaring beroende Kendskab til Øens Vejnet, Skove og andre Lokalteter, hvorfor det af ham udarbejdede Kort i flere af disse Henseender er rigtigere end Sagsøgerens, der væsentlig hviler paa ældre Kort. Endvidere fremhæver de Sagsøgte, at Sagsøgerens Kort er utydeligt med Hensyn til Navnenes Tryk — de er angivne med Blindtryk — at Sagsøgerens Kort ikke har Navnene paa ca. 900 Gaarde, som de Sagsøgtes Kort anfører, at der paa de Sagsøgtes Kort er indsat mange Hoteller, Pensionater, Vandrehjem, Traktørsteder, Lejrpladser og Benzintanke og slettet mange forsvundne Møller og foretaget andre Ændringer i Overensstemmelse med de faktiske Forhold, at Sagnaturerne paa de 2 Kort er forskellige, at Længdeangivelserne for Vejene vel er sket paa samme Maade, nemlig ved Punkter, der angiver Kilometerstene, men at de Sagsøgtes Kort dog viser Stenene paa den Side af Vejene, hvor de faktisk er anbragte. At benytte Udskæringer i Kortets Rand til oplysende Bemærkninger er ikke nogen ny Idé, hvilket ogsaa gælder om den anvendte Registreringsmaade, der iøvrigt forsaavidt er forskellig, som Sagsøgerens Kort bestemmer Lokalteternes Plads ved et firecifret Tal, hvoraf de to første angiver Stedets Kilometerafstand fra Øens Nordspids, de to sidste Afstanden fra Øens Vestspids, hvorimod de Sagsøgtes Kort angiver Stedets »geografiske Længde« ved et Bogstav, dets »Bredde« ved et Tal. Med Hensyn til Farvelægningen anfører de Sagsøgte, at der intet originalt er i, at Vandet angives med blaat, Skove med grønt, Hovedveje med rødt og andre Veje uden Farve.

Overfor en Omstændighed, som Sagsøgeren har paaberaabt sig som

et Hovedbevis for »Efterligning«: at de Sagsøgte Kort paa en Række Punkter gentager Fejl, der findes paa Sagsøgerens, henviser de Sagsøgte dels til, at denne Omstændighed ikke overalt beviser, at Arkitekt Thorsen har benyttet Sagsøgerens Kort, men kan skyldes, at Sagsøgeren og Thorsen har benyttet samme tredje Kort som Kilde, eller begaaet samme Fejl som Sagsøgeren; dels henviser de Sagsøgte til Thorsens Vidneforklaring, der gaar ud paa, at han af og til har taget en Enkelt-hed fra Sagsøgerens Kort, men i det store og hele udarbejdet de Sagsøgte Kort paa Grundlag af ældre Kort, navnlig Generalstabens, suppleret med hans personlige Lokalkendskab, og at han navnlig aldrig har kalkeret eller fotograferet Sagsøgerens Kort.

Efter de foreliggende Oplysninger kan Arkitekt Thorsen kun antages i ret begrænset Omfang at have benyttet Sagsøgerens Kort ved Udarbejdelsen af det paaklagede Kort, der i Forhold til Sagsøgerens i det Hele og Store synes at fremtræde som et selvstændigt Arbejde. Sagsøgerens Forfatterret kan derfor ikke anses krænkede ved Udgivelsen af det paagældende Kort. De Sagsøgte Paastand vil saaledes være at tage til Følge, uden at det iøvrigt bliver fornødent at komme ind paa, hvad de har anført til deres Friiendelse.

Sagsøgeren vil have at godtgøre dem Sagens Omkostninger med 400 Kr.

O n s d a g d e n 6 . A p r i l .

Nr. 235/1936. Mejeribestyrer **Anton Boesen** og Husmand **N. Chr. Nielsen** (Heilesen)

m o d

Fhv. Mejeribestyrer **Rosenkrantz Rasmussen**
(Landsretssagfører P. Jæger),

betræffende Ærefornærmelser.

Vestre Landsrets Dom af 5. Oktober 1936 (I Afd.): De iornævnte af Sagsøgeren, fhv. Mejeribestyrer Rosenkrantz Rasmussen, paaklagede for ham ærefornærmende Sigtelser kendes ubeføjede. De Sagsøgte, Mejeribestyrer Anton Boesen og Husmand N. Chr. Nielsen, bøder til Statskassen hver især 300 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage for hver. Derhos bør de Sagsøgte een for begge og begge for een til Sagsøgeren betale i Erstatning 4000 Kr. og i Sagsomkostninger 600 Kr., hvilke Beløb udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at en efter Mejeriets Begæring i Januar 1936 indledet politimæssig Undersøgelse mod Indstævnte sluttedes af Statsadvokaten paa Grund af Bevisets Stilling. Heller ikke ved det her under Sagen oplyste er de paaklagede Sigtelsers Rigtighed godtgjort. De vil herefter i Henhold til Straffelovens § 273 være at

kende ubeføjede, og Landsrettens Dom vil forsaavidt være at stadfæste.

Det findes imidlertid, at Appellanterne, der hver især i Kraft af deres Stilling indenfor Mejeriet maatte være berettigede og forpligtede til at gøre Bestyrelse og Generalforsamling bekendt med de — navnlig ved Boesens ret omfattende Undersøgelser — konstaterede Uregelmæssigheder vedrørende Detailsalgskassen, havde Grund til at tro paa Bevisligheden af de paaklagede Sigtelser vedrørende dette Forhold. Herved bemærkes særlig, at det maa antages, at Indstævnte forinden Generalforsamlingen den 18. September 1935 saavel af Kassereren som af Formanden var gjort bekendt med de rejste Anklager, og at han heroverfor var ude af Stand til paa en nogenlunde fyldestgørende Maade at redegøre for de Udgifter, der uden Bogføring var afholdt af Detailsalgskassen. Endvidere maatte Appellanterne bestyrkes i deres Opfattelse ved den af Indstævnte foretagne Tilintetgørelse af Afrivningsbogen, ligesom denne Opfattelse derefter maatte finde en Bekræftelse ved Indstævntes Udtalelser paa Generalforsamlingen og ved hans Stilling overfor det ham paa Generalforsamlingen givne Valg mellem Fratrædelse og politimæssig Undersøgelse.

Angaaende Appellanten Boesens Udtalelse om Ændring af Resultatet af Fedtprøverne bemærkes, at Knud Evin Jensen efter Dommens Afsigelse paa Grundlag af en af ham opbevaret Kontrolliste for April og Maj 1928 har forklaret, at der for 26 Leverandører af Indstævnte er foretaget Rettelse i de af Vidnet, der dengang var Mejerist paa Mejeriet, paa Listen noterede Resultater af Fedtprøver, og han har yderligere forklaret, at saadan Rettelse tillige er sket til Fordel for Søren M. Sørensen, der overfor Indstævnte paaberaabte sig Kontrolforeningens Fedtprøveresultater. Indstævnte har erkendt at have foretaget saadan Rettelse for 14 Leverandører og angivet, at det skyldtes manglende Tillid til Rigtigheden af Jensens Noteringer. Det bemærkes herved, at Rettelserne efter Vidnets og Indstævntes samstemmende Forklaringer skete efter at Prøverne var bortkastede.

Naar henses til, at saadanne Rettelser under alle Omstændigheder maatte anses utilstedelige, og til, hvad der paa det Tidspunkt, da Boesen blev bekendt med Rettelserne, forelaa om Indstævntes Stilling overfor de øvrige Anklager, findes Boesen for den heromhandlede Ytrings Vedkommende at have haft en efter Omstændighederne tilstrækkelig grundet Tro paa Ytringens Rigtighed.

Efter alt saaledes foreliggende vil Appellanterne være at frifinde saavel for Straf som for Erstatning.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, forsaavidt den kender Sigtelserne ubeføjede, ved Magt at stande.

Iøvrigt bør Appellanterne, Mejeribestyrer Anton Boesen og Husmand N. Chr. Nielsen, for Tiltale af Indstævnte, fhv. Mejeribestyrer Rosenkrantz Rasmussen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, fhv. Mejeribestyrer Rosenkrantz Rasmussen i Varde, tiltraadte i 1920 Stillingen som Bestyrer af Bork Mejeri og forestod derefter dettes Drift i ca. 15 Aar. Der fandt Salg af Mejeriprodukter Sted fra Mejeriets Lokaler i hele nævnte Periode, og fra den 1. Oktober 1933 forhandlede Mejeriets Produkter endvidere fra en Mælkevogn, der kørte rundt i Mejerikredsen. Den paagældende Mælkekusk afhentede Varerne paa Mejeriet hver Morgen og afregnede senere paa Dagen, saaledes at han dog først efter at der om Lørdagen havde fundet Opgørelse Sted, om Onsdagen betalte, hvad han skulde tilsvare for Varer i den foregaaende Uge. Han lønnedes med Procenter af Salget saavel det, der fandt Sted fra Vognen, som ogsaa delvis det, der skete i Mejeriets Lokaler, og ved Ugeopgørelsen om Lørdagen udbetalte Sagsøgeren til Kusken det Beløb, der fandtes i Mejeriets Detailsalgskasse, hvorved bemærkes, at Salget i Mejeriets Lokaler var indskrænket meget, efter at Mælkevognen var kommet i Gang. Da der imidlertid afholdtes forskellige Smaaudgifter for Penge, der toges i Detailsalgskassen, blev det som nævnt kun tildels, at Kusken fik Procent af Salget i Mejeriet. Sagsøgte Mejeribestyrer Anton Boesen af Sdr. Bork, der fra den 1. Maj 1929 var ansat paa Mejeriet som Undermejerist, mente ved flere Lejligheder at konstatere, at Sagsøgeren i Detailsalgsbogen havde indført et Salgsbeløb for den paagældende Dag, der var mindre end det Beløb, som Sagsøgte Boesen havde optalt i Kassen paa et Tidspunkt samme Dag, efter hvilket han mente at være sikker paa, at der ikke fandt Udbetalinger Sted af Kassen. Han henvendte sig den 21. August 1935 til Gaardejer Søren Lykke Sørensen af Sdr. Bork og meddelte denne, hvad han havde konstateret. Sørensen var ikke Medlem af Mejeriets Bestyrelse, men Andelshaver i dette, og Boesen var ham bekendt fra tidligere Tid, idet han havde tjent hos Sørensens Fader. Sørensen gik derpaa til Formanden for Mejeriets Bestyrelse, Gaardejer Niels Christensen af Sdr. Bork, der af hans Meddelelse fik det Indtryk, at det var Sørensens Opfattelse, at Sagsøgeren havde tilegnet sig Beløb af Kassen, og Christensen fik ogsaa selv det Indtryk, at der forelaa Besvigelser, særlig efter at han, der regnede med, at alle Udgifter blev bogført, havde sikret sig ved Henvendelse til Mejeriets Kasserer, Gaardejer og Sogneraadsformand Chr. M. Lauridsen af Sdr. Bork, at denne ikke paa anden Maade havde faaet udbetalt de Differencer, som Boesen havde konstateret. I Ugen fra den 24. August 1935 til den 31. s. M. førte Boesen derefter Kontrol med Detailsalgskassen, idet han, naar han efter foretagne Ekspeditioner lagde Penge deri, foretog en daglig Optælling, saa-

vidt det kunde lade sig gøre — han mener, at det i hvert Fald er rigtigt paa Kroner — af Beholdningen, som han for denne Uge sammentalte til 33 Kr. 72 Øre. Ved Forespørgsel hos Mælkekusken fik han oplyst, at denne den 31. August 1935 for den forløbne Uge kun havde faaet udbetalt 8 Kr. 98 Øre. I den følgende Uge foretog han paany Kontrol, idet samtidig den paa Mejeriet ansatte Eli Sommer saavidt muligt bemærkede sig, hvem der foretog Indkøb i Mejeriet, og disse Personer blev opnoterede. I denne Uge opgjorde Boesen Salget til 39 Kr. 75 Øre, medens der til Kusken den 7. September 1935 kun ubetaltes 10 Kr. 55 Øre. En Dag i Begyndelsen af sidstnævnte Maaned satte Sagsøgeren ved Foretagelsen af den ugentlige Reduktaseprøve, ved hvilken Mælkens Kvalitet bedømtes, nogle Andelshaveres Mælk i en lavere Klasse, end det normalt vilde være sket. Grunden hertil var, at der forestod en Landbrugsudstilling, hvortil Mejeriet vilde sende Produkter, hvorfor det var af Interesse, at Mælken, hvoraf disse Produkter fremstilledes, var saa god som mulig. Sagsøgeren ønskede derfor ved at sætte Mælken fra Andelshavere, der iøvrigt var efterladende med Mælkens Behandling, i en lavere Klasse at stramme dem op til ved denne Lejlighed at være særlig paapassende. Da der opstod Røre om Sagsøgerens Forhold, førte han de paagældende Andelshaveres Mælk tilbage i den Klasse, den under normale Forhold vilde være henført under, ved Ændring i den paagældende Protokol. Den 6. eller 7. September 1935 havde Formanden indkaldt Bestyrelsen til Møde, hvor ogsaa Boesen og Mejeriets Kasserer var tilstede. Man vedtog, at Kassereren skulde henvende sig til Sagsøgeren og afæske ham en Erklæring i Sagen samt afkræve ham Detailsalgsbogen og en Afregningsbog, der førtes med Kusken, og som var indrettet som en Kuponbog til Afrivning, saaledes at det Notat, der stod paa den Kusken overleverede Seddel, endvidere stod paa Talonen. Sagsøgeren vilde imidlertid ikke indrømme at have begaaet noget urigtigt. Kassereren fik Detailsalgsbogen udleveret, hvorimod Afregningsbogen var tilintetgjort, efter hvad Sagsøgeren havde udtalt, fordi den var blevet tilsnævset paa Mejeriet. Bestyrelsen havde overdraget til et af dens Medlemmer, Sagsøgte N. Chr. Nielsen af Obling, at henvende sig til de Personer, der i Følge det gjorte Notat havde foretaget Indkøb i Mejeriet i Ugen fra den 31. August til den 7. September 1935, og efter at Nielsen den 9. September 1935 havde besøgt disse — deriblandt Mælkekusk Jens N. Olesen af Nr. Bork — og faaet deres Erkendelse, afholdtes der samme Dag atter Bestyrelsesmøde, hvor det besluttedes at melde Sagen til Politiet, dog uden Formandens Stemme. Formanden henvendte sig derpaa til Sognefogden i Sdr. Bork, men da man ikke fik telefonisk Forbindelse med paagældende Politibetjent, lod Formanden samme Aften afholde Bestyrelsesmøde, hvor han søgte at faa Beslutningen om Politiets Tilkaldelse ophævet, men Bestyrelsen holdt fast herved, og da Formanden den følgende Dag havde indfundet sig hos Sognefogden, hvor han talte om at trække sig tilbage som Formand, kom Sagsøgte Nielsen tilstede og foretog uden Formandens Medvirkning den telefoniske Anmeldelse til Politiet. Der indfandt sig en Kriminalbetjent hos Nielsen, med hvem han drøftede Sagen, hvorunder ogsaa Boesen kom tilstede. Kriminalbetjenten henvendte sig endvidere til Formanden og meddelte, at han ikke kunde

foretage videre, før der forelaa en egentlig Anmeldelse fra Formanden eller den samlede Bestyrelse, bilagt Revision af de paagældende Regnskabsforhold foretaget af en Revisor eller anden regnskabskyndig Mand. Der blev derefter paany afholdt Bestyrelsesmøde, hvor det vedtoges at forelægge Sagen for en Generalforsamling. Formanden havde paa Mejeriet løseligt talt nogle Gange med Sagsøgeren om Sagen, men iøvrigt fandt der ikke nogen Forhandling Sted med ham, og han tilsagdes ikke til Generalforsamlingen. Paa Generalforsamlingen, der afholdtes den 18. September 1935, blev den paagældende Sag forelagt af Sagsøgte Nielsen. Der blev derpaa sendt Bud efter Sagsøgeren, der — uden at man gjorde ham bekendt med, hvad der var anført imod ham — fik Lejlighed til at udtale sig. Sagsøgeren forklarede herunder om Aarsagen til den foretagne Ændring i Reduktaseprøverne. Med Hensyn til Differencerne i Detailsalgskassen forklarede han, at de skyldtes, at han havde afholdt Udgifter heraf, og han medbragte en, efter hvad der oplystes under Domsforhandlingen, senere bortkommet Fortegnelse over Udlæg, der var foretagne af Detailsalgskassen i den Periode, som Boesen havde kontrolleret. Efter at Sagsøgeren havde udtalt sig, blev han anmodet om atter at forlade Generalforsamlingen, hvor derpaa Boesen fremkom med Oplysninger. Som Resultat af Forhandlingerne vedtoges det at stille Sagsøgeren Valget mellem at fratræde Stillingen som Mejeribestyrer eller gennem Anmeldelse til Politiet opnaa en retslig Afgørelse af Sagen. Formanden, Sagsøgte Nielsen og endnu et Medlem af Bestyrelsen henvendte sig til Sagsøgeren, hvem man gav $\frac{1}{2}$ Times Frist til at tage Stilling til Vedtagelsen, som man meddelte ham var sket enstemmigt. Sagsøgeren valgte herefter at fratræde Stillingen straks. Paa en den 23. Oktober 1935 afholdt Generalforsamling valgtes Sagsøgte Boesen til Mejeribestyrer. Han havde forinden agiteret for sit Valg blandt Andelshaverne. Da han ved denne Lejlighed talte med Husmand Chr. Enevoldsen af Nr. Bork, fortalte denne ham, at en tidligere Undermejerist Olsen, der havde været ansat paa Mejeriet under Sagsøgeren, i 1928 havde fortalt Enevoldsen, at Sagsøgeren ved Bestemmelsen af Fedtprocent til Brug ved Betalingen for den leverede Mælk, havde forhøjet Fedtprocenten for sine gode Venner blandt Andelshaverne, og denne Meddelelse lod Sagsøgte Boesen derefter gaa videre saavel til Bestyrelsens Formand som til Andelshaver i Mejeriet Gaardejer Søren Ingvard Andersen af Nr. Bork, ved hvilken sidstnævnte Samtale Gaardejer Magnus Larsen af Nr. Bork var tilstede.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at Sagsøgte Boesen retstridig har fremsat de urigtige Sigtelser, dels — i Samtaler med Landmand Knud Pedersen af Nr. Nebel, Kroejer Simon Sommer af Fahl Kro, Landbruger Niels Chr. Jensen af Sdr. Bork og Gaardejer Chr. Lauridsen af Nr. Bork — at Sagsøgeren har tilegnet sig Penge af Mejeriets Detailsalgskasse ved at indføre i Bøgerne en mindre Kassebeholdning, end der faktisk fandtes, og dels — i den fornævnte Meddelelse til Gaardejerne Søren Ingvard Andersen og Magnus Larsen — at Sagsøgeren har ændret Resultatet af Fedtprøver til Fordel for forskellige af Sagsøgerens Venner, og at Sagsøgte Nielsen retstridig har fremsat de urigtige Sigtelser dels — paa Generalforsamlingen den 18. September 1935 — at Sagsøgeren

har »taget af Kassen«, hvormed hentydedes til nævnte Detailsalgskasse, og dels — ved den fornævnte Henvendelse til Mælkekusk Jens N. Olsen — at »25.000 er det da galt, og hvor meget mere er det ikke godt at sige«, og at Sagsøgeren har »brændt Bøgerne«, har Sagsøgeren paastaaet disse Sigtelser kendt ubeføjede og de Sagsøgte idømt Straf efter Straffelovens § 267 samt tilpligtede in solidum at betale Sagsøgeren en Erstatning paa 10.000 Kr. subsidiært et af Retten fastsat mindre Beløb. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundne for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte Boesen anført, at han, hvis Henvendelse til Bestyrelsen og dennes Formand som pligtmæssig ikke kan bebrejdes ham, iøvrigt kun lejlighedsvis overfor Landmand Knud Petersen, som er hans Skolekammerat, og Kroejer Sommer, der er hans Svigerfader, har omtalt, at han ikke kunde faa sin Opgørelse af Detailsalgskassen til at stemme med Sagsøgerens Indførelse i Detailsalgsbogen, samt forevist Landbruger Niels Chr. Jensen en af ham affattet Kontrolseddel, hvorefter der skulde være indkommet mere i Detailsalgskassen, end Kassebogen udviste. Til Gaardejer Chr. Lauridsen har han udtalt, at Sagsøgerens Hustru altid havde saa mange Smaapenge, saa at han altid kunde faa vekslet i Kassen, men det har ikke været hans Tanke, at der heri kunde ligge nogen Sigtelse mod Sagsøgeren. Da de fornævnte Meddelelser er rigtige, har Sagsøgte ikke handlet retstridigt ved at fremsætte dem. Med Hensyn til Sagsøgtes Referat overfor Gaardejerne Andersen og Larsen og Enevoldsens Udtalelse om, hvad Undermejerist Olsen havde sagt, har Sagsøgte anført, at dette Referat er rigtigt, og at dets Fremsættelse saaledes ejheller er retstridigt.

Sagsøgte Nielsen har til Støtte for sin Paastand anført, at han paa Generalforsamlingen gav en nærmere Fremstilling af Forholdet, og selv om han herunder har brugt de af Sagsøgeren paatalte stærke Udtryk, hvad han dog ikke kan erkende, har han nærmere redegjort for, hvad der mentes hermed. Endvidere havde Sagsøgeren jo umiddelbart efter Ordet og saaledes Lejlighed til at berigtige Sagsøgtes Fremstilling. Det er rigtigt, at Sagsøgte har fremsat den paaklagede Udtalelse overfor Mælkekusk Olsen, men under Tilføjelse af en Bemærkning om »hvis det havde gaaet længe nok«.

Der er under Sagen afgivet Forklaring af Parterne samt som Vidner af Mejeriets Formand, Kasserer, flere Bestyrelsesmedlemmer og Andelshavere samt af forskellige andre. Efter det saaledes fremkomne i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger er der ikke fremkommet Holddepunkter for, at Sagsøgeren skulde have tilegnet sig Beløb, der tilkom Mejeriet. Det kan herved bemærkes, at i hvert Fald Sagsøgte Boesen og Mejeriets Kasserer var vidende om, at der af Detailsalgskassen afholdtes Udgifter, som ikke bogførtes, og for hvilke der ikke præsteredes Bilag, omend deres Forklaringer gaar ud paa, at de antog, at det drejede sig om ubetydelige Smaabeløb. Forsaavidt angaar de to Uger til den 7. September 1935, for hvilke Sagsøgte Boesen har foretaget Kontrol, maa Sagsøgerens Redegørelse dernæst antages at være fyldestgørende. Endvidere foreligger der intet til Støtte for, at Sagsøgeren uberettiget har foretaget Ændringer i Ansættelsen af Fedtprocenten.

Hvad dernæst de enkelte paaklagede Udtalelser angaar, har Landmand Knud Pedersen forklaret, at Sagsøgte Boesen ved flere Lejligheder har talt om, at han ikke kunde faa Sagsøgerens Kasse til at stemme, og den 27. Juni 1935 fortalte Boesen, at han havde kontrolleret Sagsøgeren i en Uge, og at Kassen havde differeret med nogle og tyve Kroner. Boesen udtalte, at det næsten var for galt, og at det nu næsten skulde ud. Boesen havde ved tidligere Lejligheder sagt, at han, Pedersen, ikke skulde tale om det, og han opfattede derfor Boesens Udtalelse ved sidstnævnte Lejlighed saaledes, at han ikke længere havde nogen Tavshedspligt. Det fremgaar af det oplyste, at Gaardejer Jacob H. Kjeldsen af Obling den 9. September 1935 til Gaardejer Chr. Christensen sammesteds udtalte, at det sagdes, at Sagsøgeren havde taget af Kassen, idet Kjeldsen tilføjede, at han havde vidst noget om det i 3—4 Uger, hvorved han sigtede til Meddelelser, han da havde faaet paa Fahl Kro, efter hvad han mener, af Kroejer Sommer. Gaardejer Martin Thomsen af Nr. Bork har forklaret, at Landbruger Andreas Ingvardsen af Nr. Bork, da der var indvarslet til Generalforsamlingen, havde udtalt, at han før paa Sommeren havde hørt paa Fahl Kro, at der var noget galt paa Mejeriet. Ingvardsen har dog efter sin Forklaring herved kun villet sigte til en Udtalelse af Kroejer Sommer om, at han syntes, at hans Mælk efter Fedtprøverne var urimelig mager, hvorfor han vilde kontrollere Mælken efter hjemme. Landbruger Niels Chr. Jensen har forklaret, at Boesen havde vist ham en Kontrolseddel, hvorefter der skulde være indkommet mere i Detailsalgskassen, end Kassebogen udviste. Ca. den 20. August 1935 spurgte Jensen Gaardejer Peder Jepsen af Sdr. Bork, der var Medlem af Mejeriets Bestyrelse, om det ikke snart var paa Tide, at der blev set nok saa godt efter Detailsalgskassen, og Jepsen har atter sagt til Gaardejer Gustav Nyland af Sdr. Bork, der ligeledes var Medlem af Bestyrelsen, at han havde hørt noget om, at det var galt med Detailsalgskassen. Gaardejer Chr. Lauridsen har forklaret, at Boesen til ham udtalte sig om, at Sagsøgerens Hustru havde mange Smaapenge, som af Boesen foran nævnt. Da Mejeriets Kasserer, Gaardejer Lauridsen, den 9. eller 10. September 1935 drøftede Sagen med fornævnte Gaardejer Chr. Lauridsen og herunder udtalte, at han følte sig overbevist om, at Sagsøgerens Hustru intet vidste, udtalte Chr. Lauridsen — efter Kassererens Forklaring — at det ikke var saa godt at sige, hun havde gerne mange Smaapenge, hvortil Kassereren fremkom med en Bemærkning om, at det da ikke behøvede at betyde, at Sagsøgeren stjal af Kassen. Fornævnte flv. Undermejerist Olsen har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen for Landsretten, hvorefter han intet kunde erindre om en Samtale med Husmand Enevoldsen som den foran ommeldte.

Efter de foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Sagsøgte Nielsen paa Generalforsamlingen udtalte, at det var en alvorlig Sag, idet Bestyrelsen havde konstateret, at Sagsøgeren havde taget af Kassen, forfalsket Reduktaseprøverne og raderet i Bøgerne, hvormed maa antages sigtet til den fornævnte Tilbageføring af Tilførslerne vedrørende Andelshaveres Mælk, der var sat i en lavere Klasse, at Sagen var meldt til Politiet, hvorefter der var optaget Rapport af en Kriminalbetjent, der

havde udtalt, at Sagsøgeren ikke kunde undgaa Straf, mindst Fængsel i 30 Dage ubetinget, idet Sagsøgeren var for gammel til at faa en betinget Dom, og at den kriminelle Sag nu var udsat i 8 Dage. Sagsøgte Boesen udtalte derhos, at de ikke maatte tro, det var noget, der var kommet for nyliq, det havde han vidst i flere Aar, og hans Forgængere havde ogsaa vidst det. Mælkekusk Olsen har om Sagsøgte Nielsens Udtalelse til ham forklaret, »at han syntes godt, han kan sige«, at Nielsen ikke tilføjede til sin Udtalelse om de 25.000 Kr. »hvis det er gaaet længe nok« eller lignende, idet det var en kategorisk Udtalelse. Olsens Hustru, der overværede Samtalen, har forklaret i Overensstemmelse hermed og tilføjet, at Nielsen havde udtalt, at det ikke var nemt at komme Sagsøgeren til Livs, for han havde brændt Bøgerne. Om dette sidste Punkt, hvorved der maa antages at være sigtet til, at Sagsøgeren som ommeldt havde tilintetgjort den fornævnte Afregningsbog, bemærkes, at det fremgaar af det oplyste, at Kusken paa Mælkevognen havde faaet udleveret tilsvarende Kuponer som dem, Bogen indeholdt, og at Regnskabet med Kusken iøvrigt detailleret var indført i en Regnskabsbog over Salget fra Vognen, saaledes at Indholdet af den bortkastede Afregningsbog uden Vanskelighed kunde være fremskaffet paa anden Maade.

Efter hvad der saaledes er oplyst om de af Sagsøgte Boesen brugte Udtalelser, derunder den Opfattelse, de paagældende har faaet heraf, maa det anses tilstrækkeligt godtgjort, at de har haft det af Sagsøgeren paastaaede Indhold, og da deres Rigtighed efter det foran anførte er ubevist, og der derhos ikke har foreligget Grunde, der gjorde det berettiget at fremsætte dem overfor de paagældende Personer, maa deres Fremsættelse anses retstridig. Sagsøgte Nielsen havde nu vel paa Generalforsamlingen, hvor han skulde fremstille de mod Sagsøgeren rejste Klager, en vis Ret til at fremkomme med disse, selv om deres Rigtighed ikke var godtgjort. Sagsøgte findes imidlertid at have overskredet sin Ret i saa Henseende. Det fremgaar nemlig af de Udtalelser, han efter det fornævnte har brugt, at han har fremsat den af Sagsøgeren paaklagede Sigtelse paa en saadan Maade, at Tilhørerne maatte faa den Opfattelse, at dens Rigtighed forelaa godtgjort, skønt han ikke havde sikret sig, at der forelaa Bevis herfor, og dens Fremsættelse maa derfor anses retstridig. Da Sagsøgte Nielsens Udtalelser til Mælkekusk Olsen dernæst maa anses at have haft det af Sagsøgeren paastaaede Indhold, og der ikke foreligger Bevis for deres Rigtighed eller Omstændigheder, der berettigede til deres Fremsættelse, har han ogsaa forsaavidt handlet retstridig mod Sagsøgeren. De paaklagede Udtalelser, der maa anses ærefornærmende for Sagsøgeren, vil følgelig være at kende ubeføjede, hvorhos de Sagsøgte i Medfør af Straffelovens § 267 bliver at anse med Straf, der findes at kunne bestemmes for hver især til en Bøde til Statskassen af 300 Kr. med en Forvandlingsstraf for hver af Hæfte i 14 Dage.

Kravet om Erstatning har Sagsøgeren støttet paa, at de Sagsøgte retstridige Udtalelser har bevirket, at han mistede Mejeriets Bestyrelses og Andelshaveres Tillid og derfor, stillet overfor det Valg, man paa Generalforsamlingen var blevet enige om, maatte fratræde sin Stilling, saaledes at han ganske blev slaet ud af sit Erhverv.

De Sagsøgte har heroverfor anført, at Sagsøgeren fratraadte af egen

fri Vilje, og at det havde staaet ham frit for at opnaa en retslig Afgørelse af Sagen.

Det fremgaar nu af det foreliggende, at man ikke fra Mejeriets Side har foretaget det fornødne for at oplyse Sagen og tilvejebringe en rigtig Løsning, særlig burde man paa Generalforsamlingen paa anderledes fyldestgørende Maade end sket have givet Sagsøgeren Lejlighed til at blive bekendt med Klagepunkterne og besvare disse enkeltvis. Saaledes som man gik frem mod ham, maatte han faa det Indtryk, at alt fremtidigt Samarbejde mellem ham og Mejeriets Bestyrelse og Andelshaverne var umuligt. Denne Optræden fra Mejeriets Side maa imidlertid efter alt det foreliggende og særlig naar henses til, at der efter det oplyste ikke har været nogen Utilfredshed med Sagsøgerens Ledelse af Mejeriet i de 15 Aar, hvori han har været Mejeribestyrer, i første Række antages at skyldes de urigtige Beskyldninger der fra de Sagsøgte Side rettedes imod Sagsøgeren. Herefter findes Sagsøgeren at have Krav paa Erstatning hos de Sagsøgte, der in solidum vil have at betale ham 4000 Kr.

De Sagsøgte vil derhos have in solidum at betale Sagsøgeren i Sagsomkostninger 600 Kr.

Torsdag den 7. April.

Nr. 208/1937.

Maler **H. M. Fich** (Fich)

mod

Østifternes Kreditforening (Bülow),

betræffende Udbetaling af et Kreditforeningslaan.

Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Østifternes Kreditforening, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Maler H. M. Fich, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Som fremstillet i Dommen var Axel Hedegaard ikke bemyndiget af Appellanten til at modtage Kasseobligationerne, og den af ham hertil benyttede, paa »A. K. Hedegaard« lydende skriftlige Fuldmagt var ikke udstedt af Appellanten med dette Indhold. Herefter og da Appellanten ikke har gjort sig skyldig i Uforsigtighed ved at overlade Hvervet til P. K. Hedegaard ligesom dennes mulige Uforsigtighed maa være uden Betydning, er Kreditforeningen ikke blevet frigjort ved den skete Udlevering og Appellantens Paa-stand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kr., hvorhos Foreningen vil have at betale Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Østiftenes Kreditforening, bør til Appellanten, Maler H. M. Fich, betale 5872 Kr. 02 Øre med Renter 5 pCt. aarligt fra den 23. Januar 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for Landsretten med 300 Kr. Til det offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt til Højesteretssagfører Fich i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 300 Kr. og 37 Kr. 50 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

—————

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Malermester H. M. Fich, der i Efteraaret 1936 havde købt en Grund i Rødovre og derpaa opført en Bungalow, henvendte sig til forhenværende Sagfører P. K. Hedegaard om Ejendommens Prioritering.

Under 8. December 1936 tilbød Østifternes Kreditforening ved en til Malermester Fich stilet, under Adressen Hr. P. K. Hedegaard fremsat Skrivelse et Laan paa 6500 Kr. i Foreningens 13. Serie à 4½ pCt. aarlig Rente, der vilde være at udbetale i vedkommende Series Kasseobligationer, og dette Tilbud accepteredes af Fich den 15. s. M., idet Erklæringen herom til Kreditforeningen underskrevs saaledes:

H. M. Fich
v/ A. Hedegaard.

Nævnte A. Hedegaard var P. K. Hedegaards Søn Axel, der arbejdede paa Faderens Kontor, og som forhandlede med Malermester Fich under Faderens da foreliggende Sygdom.

Under 30. December 1936 underskrev H. M. Fich samtidigt med Pantebrevet til Østifternes Kreditforening paa en fra Kreditforeningen dertil modtaget Blanket en Fuldmagt til P. K. Hedegaard, eller hvem denne maatte sætte i sit Sted, til at modtage og kvittere for det af Kreditforeningen tilbudte Laan paa 6500 Kr. Denne Fuldmagt blev paa tegnet til Vitterlighed af P. K. Hedegaards Hustru og Datter.

Axel Hedegaard forfalskede inidlertid Fuldmagten ved at ændre Faderens første Forbogstav P. til A. og fik i Henhold til den saaledes forfalskede Fuldmagt, eiter at det til Kreditforeningen for Laanet paa de 6500 Kr. udstedte Pantebrev var blevet tinglyst, ved Henvendelse

i Kreditforeningen Kasseobligationer for Laanets Paalydende udleveret den 23. Januar 1937, idet han kvitterede paa Fuldmagten med sit Navn. Obligationerne solgte han straks til Privatbanken i København og forbrugte Provenuet til egen Fordel.

Under nærværende Sag paastaar nu Malermester H. M. Fichl Østifternes Kreditforening dømt til at betale Køberkursen pr. 23. Januar 1937 for Kr. 6500 4½ pCt. Østifternes Kreditforenings Obligationer 13. Serie eller Kr. 5872,02 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 23. Januar 1937, idet han gør gældende, at Kreditforeningen ifølge gældende Ret ikke er frigjort ved den i Henhold til den producerede forfalskede Fuldmagt skete Udbetaling af Laanet.

Sagsøgte procederer til Frifindelse under Paaberaabelse af de særlige Omstændigheder, der foreligger i denne Sag.

Sagsøgte har nærmere fremhævet, at Sagsøgeren har givet fhv. Sagsfører P. K. Hedegaard Fuldmagt til at substituere, hvem han maatte ønske, derunder altsaa ogsaa — som Sagsøgeren kunde vente — den Kontormedhjælper, med hvem P. K. Hedegaard Gang efter Gang lod ham forhandle angaaende Prioritetssagen. Skønt en formel Substitution ikke er udfærdiget, har det dog, uden at P. K. Hedegaard eller hans andre Medhjælpere har forhindret det, formet sig saaledes, at Axel Hedegaard er optraadt som faktisk substitueret. Ved Axel Hedegaards forbyderiske Adfærd er P. K. Hedegaard og dermed dennes Fuldmagtsgiver, Sagsøgeren, at anse som de bedragne og ikke den sagsøgte Kreditforening, hvem intet er at bebrejde. Risikoen for det passerede maa derfor paa hvile Sagsøgeren som den, der har underskrevet Fuldmagten med Substitutionsret, og ikke Sagsøgte.

Der findes efter Omstændighederne at maatte gives Sagsøgte Medhold. Der er af den paa Sagsøgerens Vegne handlende P. K. Hedegaard handlet uforsvarligt ved at lade Axel Hedegaard, som han vidste var 2 Gange tidligere straffet for Berigelsesforbrydelse, ordne Prioriteringen af Sagsøgerens Ejendom uden behørig Kontrol. Ligesom Sagsøgeren maatte bære Tabet ved, at Axel Hedegaard bedragerisk forbrugte det i Kreditforeningen modtagne Laan, hvis dette var blevet udbetalt til den efter Fuldmagten formelt lovligt legitimerede, altsaa til P. K. Hedegaard eller den, hvem denne maatte have sat i sit Sted, findes dette ogsaa at maatte være Tilfældet under de her foreliggende Omstændigheder, hvor det skyldes P. K. Hedegaards eget Forhold, at den Sikkerhed, der skulde ligge i, at Fuldmagt var udstedt i hans Navn i Virkeligheden blev gjort illusorisk.

De til en Falskindsigelse i Almindelighed knyttede Retsvirkninger findes derfor ikke at burde bringes til Anvendelse i nærværende Tilfælde.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale Sagsøgte med 150 Kr.

Mandag den 11. April.

Nr. 38/1938.

Rigsadvokaten

mod

Aksel Gerhardt (Henriques),

der tiltales for Dokumentfalsk.

København's Byrets Dom af 18. September 1937 (10. Afd.): Tiltalte Aksel Gerhardt bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger herunder 200 Kr. i Salær til den for ham under Forundersøgelsen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Byrdal.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 3 Maaneder. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 200 Kr. i Salær til den for Tiltalte Aksel Gerhardt beskikkede Forsvarer, Overretssagfører K. Anker-Jensen, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byretsdommen anførte Grunde vil denne Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Tiltalte Aksel Gerhardt betaler det Overretssagfører Anker-Jensen for Landsretten tilkendte Salær 200 Kr. samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques 200 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 30. Juni 1937 fra Statsadvokaten for København er Aksel Gerhardt sat under Tiltale til at lide Straf for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171.

1.

Ved antagelig i Eftersommeren 1936 at have formaaet Frøken Else Schiller, der var ansat paa hans Kontor, til at indføje Ordet »Saldo« i en af Skiltemaler Hjalmar Breck til Tiltalte afgivet à conto Kvittering for udført Arbejde og derefter forevist Kvitteringen for en Sagfører, til

hvem Skiltemaler Breck havde overgivet et Resttilgodehavende hos Tiltalte til Incasso, for derved at give det Udseende af, at Breck havde erkendt ikke at have mere til Gode.

2.

Ved antagelig i Januar 1937 at have udfærdiget en Kontrakt, dateret den 15. September 1931, hvori Repræsentant Jacob Jensen i Forbindelse med sin Ansættelse i Tiltaltes Firma »The Northern Commercial Co.« forpligtede sig til under visse Omstændigheder efter sin Fratræden at betale en Konventionalbod paa indtil 15.000 Kr. og underskrevet Kontrakten med Navnet Jacob Jensen og derefter ved Opgørelsen af Repræsentant Jensens Provisionskrav i Anledning af hans Fratræden gjort Modkrav gældende under Henvisning til og Forevisning af den omhandlede Kontrakt.

Tiltalte er født den 12. April 1895 og ikke tidligere fundet straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i de Forhold, for hvilke han tiltales, idet han, der erkender at have benyttet de to anførte Dokumenter som foran angivet, har bestridt at have ladet Frk. Schiller foretage den under 1 nævnte Forfalskning og falskelig at have udfærdiget den under 2 nævnte Kontrakt.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Prokurist Jacob Jensen, der siden September 1931 havde været ansat som Repræsentant hos Tiltalte, der driver Agenturforretning i Hvidevarer for udenlandske Firmaer, blev paa Grund af forskellige Uoverensstemmelser mellem Parterne angaaende Beregningen af hans Provision opsagt til Fratræden den 15. Februar 1937. For at søge en mindelig Ordning af Provisionsmellemværendet aiholdtes paa Tiltaltes Sagfører, Overretssagfører Aage Thomsens Kontor den 10. Februar 1937 et Møde mellem Parterne og deres Sagførere, for Jensens Vedkommende Landsretssagfører Alb. Christensen. Paa dette Møde forelagde Tiltalte den under 2 nævnte Kontrakt, der bar Underskrift: »Jacob Jensen«, og paaberaabte sig som Modkrav overfor Jensens Provisionskrav den i Kontrakten nævnte Konventionalbod, hvad Tiltaltes Sagfører iøvrigt allerede i den inden Mødet stedfundne Korrespondance paa hans Vegne havde gjort. Jensen bestred straks Underskriiftens Ægthed og benægtede nogensinde at være indgaaet paa en saadan Kontrakt. Efter Landsretssagfører Christensens Vidneforklaring aikrævede han under Mødet Overretssagfører Thomsen Løfte om, at Kontrakten skulde forblive deponeret hos ham. Overretssagfører Thomsen, der ligeledes har afgivet Forklaring som Vidne, erkender, at det er rigtigt, at Kontrakten ved Mødets Afslutning blev hos ham, men har ikke kunnet erindre, at det skete efter Opfordring af Landsretssagfører Christensen, og at han skulde have forpligtet sig til ikke at udlevere den til Tiltalte, der da ogsaa den følgende Dag, den 11. Februar 1937, indfandt sig paa hans Kontor og fik den udleveret. Om Grunden hertil har Tiltalte forklaret, at han ønskede at have den til Stede ved et senere Møde, der fandt Sted den 15. Februar paa Landsretssagfører Christensens Kontor. Efter Tiltaltes Forklaring havde han Kontrakten med sig i en Mappe ved denne Lejlighed, men der er Enighed om, at han ikke kom frem med den under Forhandlingerne.

Samme Dag, den 15. Februar 1937, indgav Jensen Politianmeldelse mod Tiltalte.

Efter Tiltaltes Forklaring er den paagældende originale af Jensen underskrevet Kontrakt derefter forsvundet, og det har ikke under Sagen kunnet oplyses, hvor den er blevet af, hvørved bemærkes, at der intet Grundlag i Sagen findes for Rigtigheden af en af Tiltalte fremsat Formodning om, at Jensen under Mødet den 15. Februar 1937 eller ved en anden Lejlighed skulde have tilegnet sig den.

Efter Indholdet af Kontrakten, hvoraf Genpart er fremlagt under Sagen, bemyndigede Jensen — saafremt han overtraadte et i Kontrakten nærmere bestemt Konkurrenceforbud — Tiltalte til at »gøre sig betalt i hans tilgodehavende Provision for et Beløb af indtil 15.000 Kr. aarlig.«

Der er Enighed om, at Jensen ved sin Fratræden havde et Provisionstilgodehavende, som han selv mener er ca. 20.000 Kr., medens Tiltalte mener, at det kun er ca. 10.000 Kr., og nærmere Oplysning paa dette Punkt er ikke fremskaffet.

Tiltalte har erkendt, at han, da Kriminalpolitiet telefonisk henvendte sig til ham i Anledning af Anmeldelsen, intet sagde om, at Kontrakten var bortkommet, og at han først fremkom med denne Oplysning overfor Overbetjent i Opdagelsespolitiet H. C. Andersen, efter at denne havde indfundet sig paa hans Kontor for at afhøre ham og endda først efter, at Overbetjenten gentagne Gange havde opfordret ham til at komme frem med den, og Tiltalte har ikke været i Stand til at give Retten nogen troværdig Forklaring om Grunden til denne hans Optræden.

Repræsentant Jacob Jensen fastholdt overfor Politiet sin Forklaring om, at Kontrakten var falsk, og meddelte, at han var vidende om, at Tiltalte ved anden Lejlighed havde formaaet Frk. Schiller til at udføre den under 1 omhandlede Forfalskning af en Kvittering, som han derefter havde benyttet som foran beskrevet.

Under Forundersøgelsen har Jensen som Vidne gentaget denne Forklaring med Tilføjende, at han en Dag i Sommeren 1936, da han ubemærket kom ind i Tiltaltes Privatkonto, saa Tiltalte og Frk. Schiller staa sammen der, og at Frk. Schiller da tilføjede noget i en Dags Dato Kvittering, hvorefter hun, da Jensen ude i Forkontoret spurgte hende, hvad det var, hun havde gjort, forklarede, at hun efter Tiltaltes Ordre havde tilføjet Ordet »Saldo« i en af Breck udstedt Kvittering.

Frk. Schiller, der endnu er ansat paa Tiltaltes Kontor, har som Vidne erkendt, at hun efter Tiltaltes Ordre har foretaget den ommeldte Tilføjelse i en med hendes Haand skrevet af Breck underskrevet Dags Dato Kvittering; hun har ikke nøje kunnet erindre Tidspunktet, som hun først under sin Forklaring den 9. Juni 1937 har anslaaet til at være 1—1½ Aar siden, men som hun senere under Sagen har ment maa ligge forud for 7. Juni 1936. Hun erindrer, at Kvitteringen var dateret den 23. December, og det staaer for hende, at Aarstallet ikke fremgik af den, idet det sidste Tal var frarevet, saa at man ikke kunde se Udstedelsesaaret, og hun har senere, efter Tiltaltes Opfordring føjet et 4 Tal til i Aarstallet paa en Kvittering, saaledes at den kom til at lyde paa Aaret 1934, uden at hun dog kan sige, om det var samme Kvittering.

Hun har endvidere forklaret, at Tiltalte, inden hun blev afhørt af

Politiet, har sagt til hende, at det var muligt, »at der kom noget ud af det med Brecks Kvittering«, og endvidere, at hvis hun blev spurgt af Politiet om Sagen, skulde hun sige, at hun ikke kunde huske noget.

Malermester Hjalmar Breck har som Vidne forklaret, at han i 1933—1934 har udført forskellige Arbejder for Tiltalte, og at han har faaet forskellige à conto Beløb af Tiltalte, men han benægter, at han nogensinde har faaet sit endelige Resttilgodehavende og at have afgivet nogen Saldokvittering. Han har sidst faaet Penge af Tiltalte i Juni eller Juli 1934, dog at han senere har ændret denne Forklaring derhen, at han i August 1934 har modtaget et Beløb af 85 Kr. for et senere udført Arbejde.

Han har særligt benægtet at have modtaget 50 Kr. den 23. December 1934, ved hvilken Lejlighed Tiltalte paastaar, at Breck modtog dette Beløb til endelig Afgørelse af deres Mellemværende og afgav Saldokvittering.

Breck mente at have et Tilgodehavende hos Tiltalte paa Kr. 635,35, som han i Sommeren 1936 anmodede Overretssagfører Philipson om at incassere. Under den derpaa følgende Korrespondance mellem Overretssagfører Philipson og Tiltalte hævdede denne intet at skyldte og henviste til Saldokvittering af 23. December 1934, som han derefter foreviste for Landsretssagfører Bade-Hansen, der er Overretssagfører Philipsons Medhjælper, og som den 10. September 1936 havde indfundet sig hos ham for at gennemgaa Mellemværendet.

Landsretssagfører Bade-Hansen har som Vidne forklaret at have faaet forevist en Kvittering af det angivne Indhold; han mener ikke, at det Hjørne, i hvilket det sidste Ciffer i Aarstallet stod, var afevet. Han gjorde Breck bekendt med Kvitteringens Indhold, men denne fastholdt, at han ikke havde afgivet Saldokvittering, hvorfor Landsretssagføreren opfordrede ham til at gaa op og tage Kvitteringen i Øjesyn.

Breck har erkendt Rigtigheden af denne Forklaring, men han naaede ikke at komme op til Tiltalte, førend han — eiter det oplyste den 9. November 1936 — kom til Skade, hvorefter han var syg indtil Marts 1937.

Tiltalte har forklaret, at han ikke længere er i Besiddelse af denne Saldokvittering, uden at han er i Stand til at oplyse noget om, hvordan den er bortkommet.

Tiltalte har ved Sagens Begyndelse bestridt at have givet Frk. Schiller nogen Ordre til at skrive »Saldo« i Kvitteringen, men har senere udtalt, at han intet kan erindre om, at han har gjort det. Han har benægtet at have sagt til hende, at hun overfor Politiet skulde sige, at hun intet kunde huske, men har erkendt muligvis at have sagt hende, at hun kun skulde forklare, hvad hun bestemte vidste, og »andet kunde Politiet ikke forlange af hende«.

Paa Grundlag af de af Frk. Schiller, Jacob Jensen og Breck afgivne Vidne-Forklaringer finder Retten det bevist, at Tiltalte har formaaet Frk. Schiller til at foretage den beskrevne Forfalskning af Kvitteringen.

Hvad Tiltaltes Mellemværende med Breck angaar, er det ikke under Sagen lykkedes at skaffe Klarhed over, hvorvidt Breck virkelig har haft noget Tilgodehavende hos Tiltalte, idet Breck ikke har ført ordentligt

Bogholderi, og Tiltalte ej heller har kunnet foretage en sikker Rekonstruktion af sin Opfattelse af Mellemværendet, hvorved bemærkes, at Tiltalte under Sagen har tilintetgjort sine Bøger, der efter Vidneudsagn af hans Revisor Emil Jacobsen, der havde ført dem, muligvis vilde udvise nogle Posteringer vedrørende Mellemværendet med Breck. Ej heller en af Tiltalte ved autoriseret Revisor foretagen Revision har bragt Klarhed over Spørgsmaalet.

Under den saaledes bestaaende Tvivl om Berettigelsen af Brecks Krav finder Retten som det for Tiltalte gunstigste at maatte antage, at han har ladet Forfalskningen udføre for at afværge et efter hans Mening uberettiget Krav, hvorfor hans under 1 beskrevne Forhold vil være at henføre under Straffelovens § 172, Stk. 2.

Retten maa nu endvidere anse det godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det under 2 omhandlede Forhold, der vil være at henføre under Straffelovens § 172, Stk. 1.

I saa Henseende lægger Retten særlig Vægt paa den af Jacob Jensen afgivne, efter Rettens Mening troværdige, beedigede Vidneforklaring, hvortil yderligere kommer, at Vidnets Hustru som Vidne har forklaret, at hendes Mand paa hendes Forespørgsel, antagelig i 1932, om han havde nogen Kontrakt med Tiltalte, har svaret benægtende. Hertil kommer imidlertid yderligere Tiltaltes mærkelige og umotiverede Afhentning af Kontrakten hos Overretssagfører Thomsen, hans foran beskrevne Optræden overfor Opdagelsespolitiet ved Sagens Opkomst, og endelig den Bestyrkelse, der ligger i, at Tiltalte, som anført under Forhold 1, i et andet Tilfælde er overbevist om at have gjort sig skyldig i Forfalskning.

Tiltalte har ikke været fængslet under Sagen.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 172, Stk. 1 og 2, jfr. § 171, med Fængsel i 8 Maaneder.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 10. Afdeling den 18. September 1937 (150/37) og paaanket af Tiltalte Aksel Gerhardt til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Da den mod Tiltalte paa Grundlag af Repræsentant Jacob Jensens Forklaring rejste Sigtelse ikke findes tilstrækkeligt bestyrket ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, findes det overvejende betænkeligt at anse det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Dommen under 2 omhandlede Forhold, og han vil derfor forsaavidt være at frifinde.

Iøvrigt vil Dommen i Henhold til de i samme anførte Grunde være at stadfæste, saaledes at Tiltalte efter Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171, anses med en Straf, der passende findes at kunne fastsættes til Fængsel i 3 Maaneder.

Tirsdag den 12. April.

Nr. 68/1938. Købmændene **Torben Krøyer** og **Poul Jensen**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 15. November 1937.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Østre Landsrets I Afd., er saalydende: Den foretagne Afgiftsberegning stadfæstes, dog at Sagens Værdi i Forhold til de Sagsøgte, Mejeriejer Axel Olsen og Handelsselskabet »Kira«, kun fastsættes til henholdsvis 4000 Kr. og 9000 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Købmændene Torben Krøyer og Poul Jensen, der under Firmaet »Tagensbo Kolonial« driver Urtekramforretning i den Ejendomsaktieselskabet »Tagensbo« tilhørende Ejendom, Tagensvej Nr. 171, har for den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., indstævnet 1) Ejendomsaktieselskabet »Tagensbo«, 2) Mejeriejer Axel Olsen, der driver Ismejeri i den Selskabet tilhørende Ejendom, Tagensvej 177, og 3) Handelsselskabet »Kira«, der driver Forretning i den Selskabet tilhørende Ejendom, Tagensvej 165, idet de nedlægger Paastand paa 1) at Ejendomsselskabet dømmes til a) at sørge for, at Mejeriejer Olsen i Ejendommen Tagensvej 177 hører op med at forhandle saadanne Varer, som hører hjemme i en Urtekramforretning, men ikke i et Ismejeri, derunder visse nærmere angivne Varer, b) at sørge for, at Handelsselskabet »Kira« i Ejendommen Tagensvej 165 ophører at føre de Varer, der hører hjemme i en Urtekramforretning, derunder visse nærmere angivne Varer, samt c) at betale en Erstatning paa 2000 Kr., subsidiært Erstatning efter Rettens Skøn, for det Tab, Sagsøgerne hidtil har lidt ved ulovlig Konkurrence fra Mejeriejer Olsen og »Kira«, 2) at Mejeriejer Olsen kendes uberettiget til, saa længe Sagsøgerne driver Urtekramforretning i Ejendommen, fra sin Butik nævnte Sted at forhandle de under 1 a anførte Varer, 3) at Handelsselskabet »Kira« kendes uberettiget til, saalænge Sagsøgerne driver Urtekramforretning i Ejendommen, fra sin Butik nævnte Sted at forhandle de under 1 b anførte Varer.

Til Støtte for deres Paastande har Sagsøgerne anført, at A/S »Tagensbo«, hos hvilket de ved Kontrakt af 28. Februar 1936 har lejet Lokaler til Urtekramforretning i ovennævnte Ejendom, ved Kontrakten har forpligtet sig til ikke i nærmere angivne Parceller at udleje Lokaler

til konkurrerende Virksomheder, og at de af Mejeriejer Olsen og »Kira« i Ejendommen drevne Virksomheder uberettiget konkurrerer med deres Virksomhed.

Idet Sagsøgerne ved Sagens Indlevering til Berømmelse den 14. Oktober 1937 har angivet, at Sagens Værdi ikke overstiger 15.000 Kr., har Voldgiftsrettens Formand bestemt, at den sædvanlige Retsafgift af dette Beløb 63 Kr., vil være at erlægge 3 Gange.

Denne Afgørelse har Sagsøgerne paakæret til Landsretten med Paastand om, at Retsafgiften kun beregnes een Gang. De hævder, at det bortset fra Erstatningskravet er den samme Paastand, der nedlægges overfor de tre Sagsøgte, at det drejer sig om et og samme Spørgsmaal, nemlig den Krænkelse af den Brugsret, som A/S »Tagensbo« har indrømmet dem, og som bl. a. indeholder Tilsagn om, at der ikke vil blive udøvet Konkurrence fra andre Butikker i Ejendommen, samt at de ikke faar nogen større Værdi, hvis Paastanden tages til Følge overfor alle tre Sagsøgte, saaledes at den ulovlige Konkurrence hører op, end de vil faa, hvis den kun tages til Følge overfor A/S »Tagensbo«, og dette Selskab i saa Fald maa erstatte dem deres Tab ved at skulle finde sig i den ulovlige Konkurrence. Subsidiært paastaar de, at Sagens Værdi i Forhold til Mejeriejer Olsen og »Kira« beregnes saaledes, at der i den opgivne Sagsværdi 15.000 Kr. fradrages 2000 Kr., der udgør den hos A/S »Tagensbo« paastaaede Erstatning for hidtil lidt Tab, og at den resterende Sagsværdi 13.000 Kr. fordeles i Forhold til Sagsøgernes Interesse i henholdsvis Mejeriejer Olsens og »Kira«s Ophør med den konkurrerende Virksomhed, saaledes at Sagsværdien i Forhold til Olsen sættes til 4000 Kr., i Forhold til »Kira« til 9000 Kr.

Voldgiftsrettens Formand har ved Akternes Indsendelse udtalt, at Paastandene overfor Mejeriejer Olsen og »Kira«, hvis Grundlag ikke ses nærmere belyst i Stævningen, formentlig ikke kan ses alene som en anden Side af Paastanden overfor »Tagensbo«. Efter Stævningen maa der gaas ud fra, at det drejer sig om 3 selvstændige Retsforhold, der meget vel kan faa indbyrdes forskellige Afgørelser, f. Eks. saaledes, at »Tagensbo« dømmes, medens den ene eller begge de andre Sagsøgte frifindes, og uden at Afgørelsen af det ene Retsforhold umiddelbart bestemmer Afgørelsen af de andre Retsforhold. Der er derfor i Virkeligheden Tale om 3 forskellige Retssager med forskellige Sagsgenstande, der hver har sin Værdi, men som blot af praktiske Grunde er forenet i een Sag med een Stævning. Voldgiftsrettens Formand har derimod intet at erindre imod de subsidiært paastaaede Værdiansættelser.

Da Sagen drejer sig om tre selvstændige paa forskelligt Retsgrundlag hvilende Retsforhold, og da den Omstændighed, at Sagsøgernes økonomiske Interesse er dækket, saafremt blot Paastanden overfor Ejendomsaktieselskabet »Tagensbo« tages til Følge og Dommen opfyldes, ikke kan være afgørende for Afgiftsspørgsmaalet, vil der være at beregne Afgift i Forhold til hver af de i Stævningen nedlagte Paastande, saaledes at Sagsgenstandene fastsættes som af Sagsøgerne subsidiært paastaet.

I Henhold hertil

b e s t e m m e s :

Onsdag den 13. April.

Nr. 74/1937.

Proprietær **H. P. Olsen**
(Overretssagfører Niels Nielsen)

mod

Høje Thorstrup Sogneraad (Teist),

betræffende Betaling af Kloakeringsbidrag.

Østre Landsrets Dom af 4. Februar 1937 (IV Aid.): Sagsøgte, Proprietær H. P. Olsen bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne Høje Thorstrup Sogneraad paa Høje Thorstrup Kommunes Vegne betale de paastævnte 3583 Kr. 10 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. Juni 1936, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 350 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen overensstemmende med Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 500 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Proprietær H. P. Olsen, til Indstævnte, Høje Thorstrup Sogneraad, 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Juli 1932 tilskrev Københavns Amts Vejinspektorat Høje Thorstrup Sogneraad saaledes:

»I Anledning af, at Amtsvejvæsenet paatænker at anlægge Cykle- og Gangstier paa Roskilde Landevej fra Klovtofte til 19,0 km Stenen og herunder at rørlægge Landevejens Grøfter, skal man tillade sig at forespørge, om Høje Thorstrup Kommune vil være interesseret i at deltage i en Kloakering paa den nævnte Strækning i Lighed med, hvad der har fundet Sted de sidste Aar dels ved Klovtofte og dels ved Hede- lusene.

Saa vidt man kan overse Forholdene i Øjeblikket, vil der blive Tale om et Ledningssystem fra ca. 16,7 km til ca. 17,2 km i Tilslutning til de Ledninger, som blev lagt i 1931, og endvidere et System fra St. 17,2

til ca. 18,9 km med Afløb til Grøften syd for Landevejen i St. 17,50 km, idet det i alle Tilfælde paatænkes at lægge Ledninger i begge Sider af Vejen.

Forsaavidt Spørgsmaalet maatte have Interesse, vil Amtsvejsvæsenet udarbejde et Projekt og derefter forelægge Sagen for Amdsraadets Vej-udvalg, — men i alle Tilfælde anmoder man om et Svar snarest belejligt.»

Efter at Sagen havde været behandlet i Kommunens Vejudvalg, tilskrev Kommuneingeniøren den 30. Juli 1932 under Vedlæggelse af en Genpart af Skrivelsen af 22. Juli 1932 bl. a. Proprietær H. P. Olsen, hvis Ejendom ligger ud til Roskildevejs Sydside, saaledes:

»Vedlagte Forespørgsel fra Amtsvejsvæsenet om Kommunen vil være interesseret i en Kloakering af en Del af Roskilde Landevej som i Skrivelsen nærmere angivet, har været behandlet i Vejudvalget, der imidlertid har vedtaget at lade Forespørgselen gaa videre til de interesserede Lodsejere forinden Sagen forelægges Sogneraadet, saaledes at man ønsker en Udtalelse om, hvorvidt den paagældende Lodsejer sammen med Amtsvejsvæsenet vil afholde Udgifterne ved den paagældende Kloakering. Det kan tilføjes, at ved tidligere Tilfælde af lignende Art, har Amtet afholdt Halvdelen af Udgifterne.

Svar bedes tilsendt undertegnede inden 9. August 1932.»

Under 7. August s. A. sendte Olsen Kommuneingeniøren følgende Svarskrivelse:

»I Anledning af Deres ærede Skrivelse af 30. Juli d. A. modtaget den 31. f. M. skal jeg tillade mig at udtale:

Jeg vil finde det særdeles gunstigt, om omspurgte Kloakering nu finder Sted, saaledes at Amtet afholder Halvdelen af Udgifterne, hvad enten saa Resten skal afholdes af Kommunen eller af de interesserede Lodsejere.

For det Tilfælde, at Kommunen ingen Pligt har til nu eller senere at afholde Udgifterne til omspurgte Kloakering, tilbyder jeg at deponere hos Sogneraadet Dækning for den Del af ovennævnte Halvdel, der saaledes falder paa mig, som en af de interesserede Lodsejere.»

Sagen blev derpaa behandlet i et Sogneraadsmøde den 9. s. M., og under 15. s. M. tilskrev Sogneraadet Olsen saaledes:

»Paa Foranledning af Sogneraadets Vejudvalg fremsendte Kommuneingeniøren under 30. f. M. bl. a. til Dem Afskrift af Forespørgsel af 22. f. M. fra Københavns Amts Vejinspektorat til herværende Sogneraad ang. eventuel Kloakering af Roskilde Landevej fra Klovtofte til 19,0 km Stenen. —

Sogneraadet kan paa Kommunens Vegne kun være interesseret i, at foromtalt Kloakering finder Sted i den Del af ovennævnte Strækning, der ligger inden for den alt eksisterende kommunale Kloakplan, og kun hvis der af samtlige paagældende Lodsejere afgives aldeles ubetingede Tilsagn om Betaling af Halvdelen af samtlige med en Kloakering som den paatænkte forbundne Udgifter, idet man forudsætter, at Amtet i Lighed med tidligere lignende Tilfælde vil afholde den anden Halvdel af Udgifterne. — Spørgsmaalet om en nærmere Fordeling mellem de enkelte

Lodsejere af den Halvdel af Udgifterne, som han, jfr. ovenfor, ønsker, at disse skal paatage sig, vil først kunne finde Sted senere.

Da Deres ved Skrivelsen af 7. ds. fremsatte Tilbud ikke tilfredsstiller Sogneraadets Krav, idet det er gjort betinget af, at Kommunen ingen Pligt har til nu eller senere at afholde Udgifterne ved den foromtaltede Kloakering, tillader man sig herved at bede Dem indsende et ubetinget Betalingstilsagn hertil.

Naar et saadant foreligger, og de øvrige Lodsejere ogsaa har indsendt ubetingede Tilsagn, vil Sagen paany blive behandlet af Sogneraadet.«

Som Svar herpaa tilskrev Olsen den 23. s. M. Sogneraadet saaledes:

»I Anledning af Sogneraadets ærede Skrivelse af 15. ds. skal jeg herved afgive aldeles ubetinget Tilsagn om sammen med de øvrige interesserede Lodsejere at betale af samtlige med den paatænkte Kloakering forbundne Udgifter: hvad Amtet ikke betaler.

Selvom omskrevne Lodsejere skulde efter Landvæsenskommissionskendelse have Ret til at holdes skadesløse for de af dem saaledes udlagte Beløb, vil jeg ikke stille Krav herom, før Bebyggelse har fundet Sted.«

Med Ordet »Landvæsenskommissionskendelse« sigtedes der — saaledes som der under nærværende Sag er Enighed om — til en Kendelse, afsagt den 7. Oktober 1909 af den i Anledning af Kloakanlæg i Taastrup Stationsby nedsatte Landvæsenskommission, ligesom der med Ordene »den alt eksisterende kommunale Kloakplan« i Sogneraadets Skrivelse af 15. August 1932 sigtedes til Planen for det i Kendelsen omhandlede Kloakanlæg, hvilken Plan omfatter Olsens Ejendom, men derimod ikke nogen Del af Roskildevejs Nordside.

I Skrivelse af 27. September 1932 meddelte Sogneraadet Amtsvejsinspektoratet som Svar paa dettes ovennævnte Skrivelse af 22. Juli 1932, at »Sogneraadet paa Kommunens Vegne vil være interesseret i Kloakeringen dog kun indenfor en Strækning, der omfattes af den alt eksisterende kommunale Kloakplan«.

Efter at der fra Ejerne af nogle udenfor denne Kloakplan liggende Grunde ved Roskildevej var fremkommet Andragende om at faa Tilslutning til det projekterede Kloakanlæg, tilskrev Amts-Vejinspektoratet under 17. Maj 1933 Sogneraadet, at der fra Amtets Side intet vilde være i Vejen herfor, under Forudsætning af, at Sogneraadet udredede Halvdelen af de med disse Anlæg forbundne Udgifter og derefter overtog Ledningerne til fremtidig Vedligeholdelse og som Ejendom.

Under 1. Juni 1933 svarede Sogneraadet Amts-Vejinspektoratet, at Sogneraadet var indforstaaet med de i Skrivelsen af 17. Maj 1933 opstillede Betingelser for, at Beboerne kunde faa Adgang til det projekterede Kloakanlæg.

Kloakanlægget blev derpaa bragt til Udførelse af Københavns Amtsvejsvæsen saaledes, at det i Roskildevejens Sydside blev anlagt fra St. ca. 16,70 km til St. ca. 17,34 km og i Nordsiden fra St. ca. 16,90 km til St. ca. 17,26 km. Halvdelen af Anlægsgudgifterne eller Kr. 6888,12 krævede Amtsvejsvæsenet betalt af Sogneraadet, og dette foretog derpaa en Fordeling af Beløbet paa de interesserede Lodsejere, saaledes at man

lagde Facadelængden til Grund og fastsatte den samlede Facadelængde til $838\frac{1}{4}$ m, hvorefter Beløbet pr. m blev Kr. 8,22. Idet Olsens Ejendom har en Facadelængde mod Roskildevej af 435,9 m, blev der herefter af Sogneraadet paalagt ham et Beløb af Kr. 3583,10.

Under nærværende Sag paastaar Høje Thorstrup Sogneraad paa Høje Thorstrup Kommunes Vegne nu Proprietær Olsen dømt til i Henhold til hans ovennævnte Skrivelse af 23. August 1932 at betale det lige nævnte Beløb tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 13. Juni 1936.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse.

Til Støtte herfor gør Sagsøgte i første Række gældende, at hans Skrivelse af 23. August 1932 er at opfatte som et Tilbud og derfor, da dette Tilbud aldrig er blevet akcepteret af Sagsøgerne, ikke er blevet bindende for ham. Heri kan der imidlertid ikke gives Sagsøgte Medhold. Efter Indholdet af Sagsøgernes Skrivelse af 15. August 1932 og den nøje Sammenhæng mellem denne Skrivelse og Sagsøgtes Svarskrivelse af 23. s. M. findes denne sidste Skrivelse at maatte være bindende for Sagsøgte overfor Sagsøgerne uden at kræve disses udtrykkelige Akcept.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte yderligere gjort gældende, at hans Skrivelse af 23. August 1932, selv om den ikke maatte kræve Akcept, dog ikke kan være bindende for ham, idet den kun angaar en Kloakering af Roskildevejs Sydside og kun i den Del af denne, der ligger indenfor den alt eksisterende kommunale Kloakplan, medens det udførte Kloakanlæg ogsaa omfatter Dele af Roskildevej — saavel Nordside som Sydside — der falder udenfor den nævnte Plan, og derfor er et ganske andet og for Sagsøgte dyrere Anlæg end det, til hvilket Sagsøgte har lovet at ville yde Bidrag.

Sagsøgte har i saa Henseende henvist til, at hans Skrivelse af 23. August 1932 er Svar paa Sagsøgernes Skrivelse af 15. s. M., at det i denne sidste Skrivelse udtrykkeligt er udtalt af Sagsøgerne, at Kommunen kun kan være interesseret i, at den paatænkte Kloakering finder Sted i den Del af Strækningen, der ligger indenfor den alt eksisterende kommunale Kloakplan, at det samme er udtrykt i Sogneraadets Svar af 27. September 1932 til Amtsvejvæsenet, og at det først var i Sogneraadets Møde den 6. April 1933, at Spørgsmaalet om Udvidelse af Anlægget udover den alt eksisterende Kloakplan blev rejst af Kommunen i Anledning af de ovennævnte Andragender fra nogle Lodsejere. Med Hensyn til sit Anbringende om, at Anlægget ved Udvidelsen er blevet dyrere for ham, har han henvist til, at Udvidelsen ifølge Oplysning fra Amtsvejvæsenets Ingeniør, J. Engel, havde til Følge, at Ledningen maatte gøres større og lægges dybere, hvad der medførte større Udgifter.

Der findes imidlertid at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at den af Sagsøgte paaberaabte Udtalelse i Sogneraadets Skrivelse af 15. August 1932 om Kommunens Interesse ikke har kunnet berettigge ham til at gaa ud fra, at Kloakeringen kun blev foretaget indenfor den alt eksisterende Kloakplan, og at Sagsøgte ved, uden at tage noget som helst udtrykkeligt Forbehold paa dette Punkt, i sin Skrivelse af 23. s. M. at imødekomme Sogneraadets klare og utvetydige Krav om et »aldeles ubetinget Tilsagn« med Hensyn til »den paatænkte Kloakering« har

bundet sig overfor Sogneraadet uafhængigt af, om Anlægget kom til at gaa udover den nævnte Plan eller ej. Til Støtte herfor taler ogsaa, at det af den med Kommuneingeniørens Skrivelse af 30. Juli 1932 fulgte Skrivelse fra Amtsvejinspektoret af 22. s. M. udtrykkelig fremgik, at den paatænkte Kloakering gik udover den alt eksisterende kommunale Kloakplan ved at omfatte Roskildevestens Nordside, at Sagsøgtes Svarskrivelse af 7. August 1932 ikke indeholdt noget Forbehold paa dette Punkt, og at Sagsøgtes endelige Tilsagn af 23. s. M. maa opfattes som videregaaende end Skrivelserne af 7. s. M. og derfor ikke kan forstaaes som stiltiende indeholdende noget saadant Forbehold.

Det bliver herefter ikke nødvendigt at komme ind paa, om Sagsøgte overhovedet, selv om det havde været en kendelig Forudsætning fra hans Side for Tilsagnet i Skrivelserne af 23. August 1932, at den nævnte Plan ikke blev overskredet, kunde have frigiort sig fuldt ud fra dette Tilsagn, fordi denne Forudsætning bristede.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand ikke kunne tages til Følge.

Subsidiært har Sagsøgte gjort gældende, at hans Bidrag ikke bør beregnes efter hans Ejendoms fulde Facadelængde 435,9 m, men kun af 435,9 minus 65 eller 370,9 m, idet han ikke har nogen Interesse i Afvanding til Roskildevest for de vestligste 65 m af Ejendommen, hvor Afvanding vil kunne ske til en Sidevej fra Roskildevesten. Endvidere gør Sagsøgte gældende, at Bidraget pr. m bør fastsættes ikke paa Grundlag af det af Sogneraadet fastsatte samlede Antal m $838\frac{1}{4}$, til Kr. 8,22, men paa Grundlag enten af den fulde Facadelængde, der efter det udiørte Kloakanlæg, jfr. ovenfor, maa udgøre 640 plus 360 m eller 1000 m, altsaa til Kr. 6,88 pr. m, eller dog paa Grundlag af de nævnte $838\frac{1}{4}$ m med Tillæg af 114,33 m, der ligger langs Roskildevestens Nordside, men af Sogneraadet er betragtet som uinteresseret i Kloakanlægget, ialt 952,58 m, altsaa Kr. 7,25 pr. m. I Overensstemmelse hermed har Sagsøgte nedlagt 3 subsidiære Paastande, nemlig Frifindelse mod Betaling af enten Kr. 2551,71 ($370,9 \times \text{Kr. } 6,88$) eller Kr. 2681,61 ($370,9 \times \text{Kr. } 7,25$) eller Kr. 3048,80 ($370,9 \times \text{Kr. } 8,22$).

I Sogneraadets Skrivelse af 15. August 1932 hedder det: »Spørgsmaalet om en nærmere Fordeling mellem de enkelte Lodsejere — — — vil først kunne finde Sted senere.« Ved at afgive det i samme Skrivelse forlangte »aldeles ubetingede Tilsagn« findes Sagsøgte herefter at have forpligtet sig til at anerkende en af Sogneraadet foretagen Fordeling, medmindre den maatte kunne godtgøres at være urimelig overfor ham. Sagsøgte findes imidlertid ikke at have godtgjort, at der fra Sogneraadets Side har været noget urimeligt i, at man har regnet med den fulde, til Roskildevestens Sydside stødende Facadelængde af Sagsøgtes Ejendom, eller at man har bortset fra de nævnte 114,33 m ved Vestens Nordside, der efter Sagsøgternes Oplysning vedrører Arealer, som det vilde være praktisk talt umuligt at afvande til Roskildevest. Og idet han endelig ej heller har endog blot sandsynliggjort, at Sogneraadets Fastsættelse af det samlede Antal m Facade til $838\frac{1}{4}$ m skulde være urigtig, vil ingen af de ovennævnte subsidiære Paastande kunne tages til Følge.

Endelig har Sagsøgte subsidiært nedlagt Paastand om, at Sagsøgerne kendes pligtige til ved Hjælp af de først indgaaede Kloakbidrag ved Bebyggelse af hans Ejendom til Roskildevej at refundere ham det Beløb, som han maatte blive dømt til at betale. Til Støtte for denne Paastand henviser han til, at han i Stk. 2 af sin Skrivelse af 23. August 1932 har udtalt følgende:

»Selv om omskrevne Lodsejere skulde efter Landvæsenskommissionskendelse have Ret til at holdes skadesløse for de af dem saaledes udlagte Beløb, vil jeg ikke stille Krav herom, før Bebyggelse har fundet Sted.«

Som ovenfor omtalt sigtes der hermed til Kendelsen af 7. Oktober 1909, og denne har været praktiseret i Overensstemmelse med Sagsøgtes Paastand.

Da Sagsøgtes Skrivelse af 23. August 1932 imidlertid som ovenfor fastslaaet maa forstaas som indeholdende det af Sagsøgerne forlangte »aldeles ubetingede Tilsagn« om sammen med de andre Lodsejere at betale Halvdelen af Udgifterne, vil der ikke kunne gives Sagsøgte Medhold i den af ham hævdede Forstaaelse af Skrivelsens 2det Stykke, idet denne Forstaaelse vilde gøre en saa afgørende Indskrænkning i Tilsagnets Værdi, at det maatte være Sagsøgte klart, at Tilsagnet derefter ikke tilfredsstillende Sagsøgernes Krav i Skrivelsen af 15. August 1932. Den af Sagsøgte hævdede Forstaaelse er iøvrigt ogsaa udelukket derved, at det ved Højesterets Dom af 19. Marts 1935 er fastslaaet, at Landvæsenskommissionskendelsen af 7. Oktober 1909 ikke indeholder »nogen Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvem der skal afholde Udgifterne til de ved senere Bebyggelse nødvendiggjorte Ledningsanlæg indenfor Afvandingssomraadet.« Som Følge heraf vil den heromhandlede subsidiære Paastand fra Sagsøgtes Side ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte vil herefter være at dømme efter Sagsøgernes Paastand og Sagens Omkostninger være at paalægge Sagsøgte med 350 Kr.

Nr. 158/1937. Arbejdsmand **Jørgen Chr. Hansen** og Hustru **Johanne Hansen** (Bruun efter Ordre)

m o d

Arkitekt **Julius Berg** (Landsretssagfører P. Schiørring Thyssen),

betræffende Betaling af Indstævntes Tilgodehavende i Anledning af et Byggeforetagende.

Østre Landsrets Dom af 21. December 1936 (IV Afd.): De Sagsøgte, Arbejdsmand Jørgen Chr. Hansen og Hustru Johanne Hansen, bør een for begge og begge for een betale Sagsøgeren, Arkitekt Julius Berg, 4853 Kr. 40 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 28. August 1936, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 350 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere finder, at Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde efter Indstævntes Paastand, der for Højesteret efter Fradrag af en Post paa 23 Kr. 26 Øre udgør 4830 Kr. 14 Øre, bør stadfæstes og at Appellanterne in solidum bør betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere finder, at Indstævnte som en i Byggeforhold i København erfaren Arkitekt ikke med Føje har kunnet forstaa Magistratens Resolution af 10. Oktober 1934 som indeholdende en Dispensation fra Servitutbestemmelsen, og at han derfor maa have Ansvaret for det Appellanterne ved Byggeforetagendets Fremme paa dette Grundlag forvoldte Tab. Tre af disse Dommere vil fastsætte Erstatningen for Tabet til 2000 Kr. og een Dommer til 800 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet fastsættes til 4830 Kr. 14 Øre. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Arbejdsmand Jørgen Chr. Hansen og Hustru Johanne Hansen, een for begge og begge for een til Indstævnte, Arkitekt Julius Berg, med 300 Kr. Der tillægges Højesteretssagfører Bruun i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 300 Kr. og 298 Kr. 75 Øre, der udredes af det offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren i nærværende Sag, Arkitekt Julius Berg, har anført følgende.

Igennem en Bekendt kom han i Sommeren 1934 i Forbindelse med Arbejdsmand Jørgen Chr. Hansen og dennes Hustru Johanne Hansen, der ejede en Grund Matr. Nr. 215 o af Sundbyøster, Koreavej 8, paa

---

Færdig fra Trykkeriet den 4. Maj 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 7

Onsdag den 13. April.

hvilken de da endnu ikke havde tinglyst Adkomst. De havde tidligere paabegyndt et Byggeforetagende paa Grunden, men dette var standset, efter at Grunden var støbt. De vilde nu gerne bygge, men de, der handlede med Grøntsager, ejede intet andet end Grunden, hvorpaa der endnu skyldtes Afdrag. Landsretssagiører Schiørring Thyssen skaffede efter at have berigtiget Adkomsten et Byggelaan stort 7000 Kr. i Haandværkerbanken og betalte Sagsøgeren af Byggeraterne ialt 5482 Kr. Ved Begyndelsesforhandlingerne erklærede de Sagsøgte, at de foruden at paatage sig Haandlangerarbejde var i Stand til at paatage sig Tømrerarbejdet, Glarmesterarbejdet, Opstilling af Snedkerarbejdet og Malerarbejdet. Paa Grundlag heraf opstillede Sagsøgeren en foreløbig Beregning over, hvad et Hus som det, Hansens ønskede, vilde koste, og kom til det Resultat, at Bekostningen vilde andrage ca. 7500 Kr. Straks fra Begyndelsen udtalte Hansens, at det var deres Ønske, at Huset kun skulde have en Beboelsesetage, og at Kælderen skulde indrettes til Beboelse for dem selv. I den paa Ejendommen den 4. Oktober 1920 tinglæste Deklaration er bl. a. under Byggeservitutter anført, at der paa Ejendommen kun maa opføres en Beboelsesbygning med højst 2 til Beboelse indrettede Etager (Beboelseslag), og at Kælderen ikke maatte indrettes til Beboelse. Hansen meddelte Sagsøgeren, at han allerede under den tidligere paabegyndte Bebyggelse af vedkommende Bygningsinspektør havde faaet den Oplysning, at der godt kunde opnaas Tilladelse til at indrette Beboelse i Kælderen, og anmodede udtrykkelig Sagsøgeren om at søge Tilladelse hertil. Sagsøgeren tegnede derefter Huset med Kælder indrettet til Beboelse og indgav den 18. August 1934 paa Hansens Vegne Ansøgning til Bygningsinspektøren for 2. Distrikt om Bygningskommissionens Tilladelse til at lade det i de Ansøgningen vedlagte Tegninger viste Beboelseshus opføre; bl. a. hedder det i Ansøgningen under 4 a: »indrette den viste Leilighed i Kælderen, naar der drænes under Gulvene.« Sagsøgeren fulgte denne Ansøgning hos samtlige de Byggeautoriteter, den passerede. Magistraten forlangte Tegningen noget ændret med Hensyn til et Redskabsskur, hvilket skete, men ellers gjordes ingen Indvending mod det ansøgte eller Tegningen. I Skrivelse af 30. August 1934 refererede Bygningskommissionen, at Sagsøgeren bl. a. havde anmodet om Tilladelse til »10) at indrette Beboelse i Kælderen, der har en indvendig Højde af 2,6 m, hvoraf 1,6 m over Terræn«, og resolverede »ad 10) Under Forudsætning af, at Loftets Højde over Terræn udgør

mindst 1,56 m, samt at Bestemmelserne i Reglementets § 41, 1. Stk. nøje overholdes, kan det ansøgte indrømmes«.

I Magistratens Resolution af 10. Oktober 1934 hedder det bl. a.: »Det er en Forudsætning, at Byggeforetagendet i enhver Henseende udføres som vist paa den rettede Tegning (o: den med Andragendet indsendte alene med Hensyn til et Udhus rettede Tegning) — — —«. Det stod vel ovenfor i samme Skrivelse, at de Grunden i Henhold til Vejudlægsdeklaration af 30. September, tinglæst 4. Oktober 1920 paa-hvilende Servitutbestemmelser med Hensyn til Benyttelse og Bebyggelse m. m. til enhver Tid maatte overholdes, og i Skrivelsen i. f., at Bygningsattest ikke maa udstedes, forinden Magistratens Godkendelse i Anledning af Krav om Overholdelse af Servitut, Udførelse af Vand-afledning og Anlæg af Vej er attesteret af Stadsingeniørens Direktorat, men ingen af disse Bemærkninger, af hvilke den sidste altid findes i Magistratens Resolutioner — i Reglen trykt — kunde give Anledning til Tvivl hos Sagsøgeren, naar der i Skrivelsen gaves ham Tilladelse til at udføre Byggeforetagendet »som vist paa den rettede Tegning«, og nogen Tvivl hos Sagsøgeren kunde ej heller vækkes ved Skrivelse af 13. Oktober 1934 fra Bygningsinspektøren for 2. Distrikt, hvori Skrivelserne af 30. August 1934 og 10. Oktober 1934 omtaltes. Under Arbejdets Gang har Bygningsdistriktet som sædvanligt kontrolleret Bygningsarbejdet og intet fundet at erindre imod, at den ommeldte Kælderlejlighed blev indrettet, og det særlige Tilsyn, der godkender Spildevandsledning og lignende, har ej heller haft noget at erindre imod Byggearbejdet, hvad der fremgaar af Stadsingeniørens Resolution af 21. Januar 1935. Huset var færdigt omkring Slutningen af September 1935, men da Landsretssagfører Schiørring Thyssen skulde prioritere Ejendommen og i den Anledning begærede Servitutattest hos Magistratens 4. Afdeling, meddelte denne den 15. November 1935, at Kælderens Indretning til selvstændig Beboelse var servitutstridig, og at den servitutstridige Benyttelse af Kælderens maatte bringes til Ophør, forinden Servitutattest kunde udstedes. Sagsøgeren forhandlede nu til forskellig Side med Bygningsautoriteterne og indsendte den 6. Januar 1936 et Fortsættelsesandragende til Magistratens 4. Afdeling, hvori han ansøgte om Tilladelse til at maatte bibeholde og benytte de paa Tegningen anførte Kælderrum som Spisekøkken og Samlingsrum for mindre Møder, men i Skrivelse af 15. Februar 1936 meddelte Magistraten, at man ikke saa sig i Stand til at tillade, at Kælderens benyttedes som ansøgt i Sagsøgerens Skrivelse af 6. Januar 1936, at den servitutstridige Benyttelse af Kælderens uopholdelig maatte bringes til Ophør, og at Servitutattest og Bygningsattest ikke vil kunne udstedes, forinden bl. a. dette Forhold er bragt i Orden. Der er senere søgt andre Arrangementer og foretaget fornyede Henvendelser til Magistraten, men nogen Ordning paa Sagen har ikke kunnet opnaas. Sagsøgeren har derfor, idet han mener sig berettiget til for sit Vedkommende at faa en Afslutning paa Sagen, ved Stævning af 28. August 1936 paastaaet Hansen og hans Hustru dømt in solidum til at betale ham hans Tilgodehavende efter fremlagt Regning 4853 Kr. 40 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato. Med Hensyn til Regningsbeløbet har han anført, at det var aftalt, at han skulde

have et Honorar af 400 Kr. — hverken herom eller om noget andet Punkt af Aftalen er oprettet noget skriftligt Dokument, idet Sagsøgeren væsentligst paatog sig dette Arbejde som en Hjælp til de Sagsøgte. De Sagsøgte havde ingen Penge — Manden har nu Aldersrente — og Sagsøgeren maatte betale Skatter og Afdrag paa Grunden; Sagsøgte Hansen kunde kun tildels udføre de Arbejder, hvis Udførelse ved ham var en Forudsætning for, at Arbejdet kunde udføres for den kalkulerede Pris; Sagsøgeren maatte derfor engagere særskilt Tømrer- og Snedkermester ligesom ogsaa en autoriseret Blikkenslager. Sagsøgte Hansen rekvirerede selv alle Materialer, uden at Rekvisitionerne forelagdes Sagsøgeren — kun Regningerne overgaves ham — skønt han maatte paatage sig personlig Kaution overfor alle Leverandørerne.

De Sagsøgte paastaar sig principalt frifundne for Tiden, subsidiært paastaar de sig frifundne mod Betaling af 3263 Kr. 64 Øre.

Den første Paastand støtter de Sagsøgte paa, at Sagsøgeren som den kyndige Part maa bære Ansvar for, at han har indrettet Kælderen til Beboelse imod Servituternes Bestemmelse uden nøje at have sikret sig Bygningsautoriteternes Dispensation. Magistratens foran anførte Resolution af 10. Oktober 1934 burde have været ham som den i Byggesager erfarne Arkitekt en Advarsel mod den paatænkte Indretning af Kælderen, og han burde have skaffet sig absolut Klarhed over Autoriteternes Stilling i de fornævnte Skrivelser. Sagen er endnu ikke færdig, idet Forholdet henstaar ganske uløst; der har senest været Tale om en Ordning ad den Vej, at Kælderen ud mod Vejen skulde graves ud, saaledes at den mod Vejen kunde virke som en Stuelejlighed; dette vil koste ikke faa Penge, men tillige vil Husets Værdi — det er nu til Kreditforeningslaan vurderet til 24.000 Kr. med en beregnet Leje af 1200 Kr. for 1. Salen og 600 Kr. for Kælderen — derved forringes betydeligt; ogsaa andre Muligheder har været diskuteret, men de vil alle medføre Bekostninger, og før der er kommet en endelig Ordning, vil det ikke kunne opgøres, hvor stort et Erstatningskrav de Sagsøgte faar paa Sagsøgeren, og derfor ej heller, om Sagsøgeren overhovedet endelig faar noget Krav paa de Sagsøgte. Den subsidiære Paastand fremkommer saaledes:

Sagsøgeren kræver ..... 4853,40 Kr.

Heri maa iragaa:

1) Det af Sagsøgeren opførte Beløb for Honorar og Udlæg	450,00	—
som de Sagsøgte under de forhaandenværende Omstændigheder protesterer mod at betale.		_____
2) I Restbeløbet	4403,40	Kr.
paastaar de Sagsøgte fradraget	1139,76	—
idet de henviser til, at Sagsøgeren i en Opgørelse af 29. December 1935 har debiteret		
for leverede Materialer	ca. 3000,00	Kr.
og for Snedkerarbejde	ca. 1400,00	—
		_____
	4400,00	Kr.

medens disse 2 Poster paa den med Stævningen fulgte Opgørelse er opført med ..... 5539,76 —

altsaa med en Forhøjelse af ..... 1139,76 Kr.
som de Sagsøgte ikke kan anerkende.

Er det anerkendte Beløb..... 3263,64 Kr.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at han efter Indholdet af de førnævnte Skrivelser fra Bygningskommissionen og Magistraten af henholdsvis 30. August og 10. Oktober 1934 har haft fuld Føje til at gaa ud fra, at de vedkommende Autoriteter havde givet den ansøgte Tilladelse. Han har ved andre Lejligheder bl. a. ved Byggeforetagerer i Brønshøj, hvor der forelaa ganske de samme Servituter, uden Vanskelighed faaet Dispensation fra servitutmæssigt Forbud mod at indrette Kældere til Beboelse. Han bestrider derfor, at der kan lægges noget Ansvar paa ham, fordi Bygningsautoriteterne i denne Sag ikke har villet vedstaa, hvad de paa et tidligere Stadium af Byggesagen var gaaet med til. Med Hensyn til den subsidiære Paastand har Sagsøgeren fastholdt sit Krav; han har særlig med Hensyn til de Sagsøgtes Paastand om et Fradrag af 1139 Kr. 76 Øre bemærket, at Opgørelsen af 29. December 1935 for de 2 Posters Vedkommende udtrykkelig var betegnede som Cirkabeløb, og at der var vedføjet Posten ca. 3000 Kr. Bemærkning om, at han endnu ikke havde modtaget Opgørelse af Posten, og at der med Hensyn til Posten ca. 1400 Kr. var vedføjet Bemærkning om, at han heller ikke havde modtaget denne Regning; det paa den Stævningen vedlagte Regning for disse 2 Poster opgjorte Beløb 5539 Kr. 76 Øre er rigtigt; der foreligger specificerede Regninger og Kvitteringer for Beløbene; de Sagsøgte har været opfordret til at gøre sig bekendt med disse Kvitteringer, men har ikke ønsket det.

Da det under de foreliggende Omstændigheder ikke kan lægges Sagsøgeren til Last, at han har ment, at de paagældende Autoriteter havde givet Samtykke til, at Kælderen maatte indrettes til Beboelse, da Sagsøgeren herefter har Krav paa det aftalte Arkitekthonorar, og da det af ham opstillede Regnskab over hans Tilgodehavende i Anledning af Byggeforetagendet ogsaa iøvrigt maa anses for rigtigt, vil der være at give Dom efter hans Paastand.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde godtgøre Sagsøgeren med 350 Kr.

Torsdag den 21. April.

Nr. 243/1937. **Københavns Amtsraad** (David)

mod

Enkefru Marie Kathrine Saunte
(Landsretssagfører Schiørring Thyssen),

betræffende Erstatning for Standsning af Erhverv ved Drift af Badeanstalt.

Østre Landsrets Dom af 8. Oktober 1937 (I Aid.): Sagsøgte Københavns Amtsraad bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgerinden, Enkefru Marie Kathrine Saunte betale 4000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 26. Juni 1937 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Til det offentlige betaler Sagsøgte de Retsgebyrer, som skulde have været erlagt, beregnede i Forhold til en Sagsgenstand af 4000 Kr., og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde have været brugt, dersom Sagsøgerinden ikke havde haft fri Proces.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er uomtvistet, at der ikke har været meddelt Tilladelse til at anbringe den i Dommen omhandlede Badeanstalt udfor Kysten, og det maa antages, at deslige Tilladelser kun gives »indtil videre«.

Syv Dommere finder, at de af Indstævnte paaberaabte Omstændigheder ikke er af en saadan Beskaffenhed, at hun derpaa kan støtte noget Krav paa Erstatning for det hende ved Ejendommens Adskillelse fra Havet tilføjede Tab. Disse Dommere vil derfor tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge og tillægge Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

To Dommere vil stadfæste Landsretsdommen i Henhold til de deri anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Københavns Amtsraad, bør for Indstævntes, Enkefru Marie Kathrine Saantes Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag nedlægger Enkefru Marie Kathrine Saunte, hvem der er meddelt fri Proces uden Beskikkelse af Sagfører, Paastand paa, at Københavns Amtsraad tilpligtes at betale hende en Erstatning paa 25.000 Kr., subsidiært en mindre Erstatning efter Rettens Skøn, tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 26. Juni 1937, til Dækning af erhvervsmæssigt Tab, der tilføjes hende som Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 60 a, 6 au og 6 cs af Ordrup By og Sogn, Strandvejen Nr. 306 A, ved Anlægget af den ny ydre Strandvej, som Amtsraadet i Henhold til kgl. Bevilling af 19. Oktober 1934 for Tiden lader anlægge,

og som afskærer hendes nævnte Ejendom fra dens hidtidige Forbindelse med Havet.

Amtsraadet paastaar sig friiundet.

Fru Saunte begrundet sin Paastand paa følgende Maade:

Siden 1858—60 har der været drevet en Badeanstalt udfor ovennævnte Ejendom, først af hendes afdøde Fader, derefter af hendes Mand og efter dennes Død i 1910 af hende selv. Badeanstalten er bleven sat op om Foraaret og taget ind om Efteraaret. Fra og med indeværende Aar er Driften af Badeanstalten bleven umuliggjort ved Anlægget af den nye Strandvej.

Endvidere er i de sidste ca. 40 Aar en Beboelseslejlighed i Ejendommen bleven udlejet til Sommerbeboelse for en Leje, der i de senere Aar ikke har været under 1000 Kr. Denne Leje vil nu som Følge af Ejendommens Adskillelse fra Havet gaa væsentlig ned.

Fru Saunte opgør sit Tab saaledes:

1. Tab ved Nedlæggelse af Badeanstalten, der har givet en gennemsnitlig årlig Nettofortjeneste af 1000 Kr.	15.000 Kr.
2. Forskellen mellem Badeanstaltens Anskaffelsespris 3000 Kr. og Materialernes Salgsværdi 500 Kr.	2.500 —
3. Anslaaet årligt Lejetab forsaavidt angaar Sommerlejligheden 500 Kr., kapitaliseret til	7.500 —
	ialt.... 25.000 Kr.

Til Støtte for, at Amtsrådet er pligtigt at erstatte dette Tab, har Fru Saunte anført forskellige retlige Betragtninger, medens Amtsrådet, der iøvrigt bestrider Rigtigheden af Opgørelsen af Tabet, heroverfor har henvist til, at disse Betragtninger er underkendt ved Højesterets Dom af 16. December 1935.

Ved denne Dom er det fastslaaet, at der ikke tilkommer Ejerne af de Ejendomme, udfor hvilke den ydre Strandvej anlægges, Erstatning for den Værdiforringelse, som Ejendommene maatte lide ved at miste deres hidtidige Forbindelse med Havet.

Ved Anlægget af nævnte Vej tilføjes der imidlertid Fru Saunte et Tab udover mulig Værdiforringelse af hendes Ejendom, idet Vejen hindrer Fortsættelsen af det af hende fra Ejendommen i længere Tid udøvede Erhverv ved Driften af Badeanstalt, hvilket Erhverv direkte er baseret paa Forbindelsen med Havet. For dette Tab findes hun at være berettiget til Erstatning.

Det maa derimod følge af ovennævnte af Højesteret truine Afgørelse, at der ikke kan tilkomme hende Erstatning for mulig Nedgang i Lejeindtægt.

Den Fru Saunte for Standsningen af hendes Erhverv ved Driften af Badeanstalt tilkommende Erstatning fastsættes skønsmæssigt til 4000 Kr. med Renter som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedeufor bestemt.

Fredag den 22. April.

Nr. 110/1938.

Karl Hansen

p a a k æ r e r

Kendelse afsagt den 14. April 1938 af den ved kgl. Ordre af 14. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Da Anholdte Karl Hansen med Føje er sigtet for Overtrædelse af Straffelovens § 113, jfr. § 23 og §§ 119 og 137, 2det Stykke, begge §§ jfr. § 23, og da de i Retsplejelovens § 780, II a og c anførte Grunde skønnes at foreligge,

b e s t e m m e s :

Anholdte Karl Hansen bør fængsles.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af Undersøgelseskommissionen afsagte Fængslingskendelse over Karl Hansen er paakæret af Fængslede.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Fængslede med Føje er sigtet for Overtrædelse af Straffelovens §§ 119 og 137, 2. Stk., begge §§ jfr. § 23 og da de i Retsplejelovens § 780, 2 a og c anførte Grunde findes at være til Stede, vil den paakærede Kendelse være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Undersøgelseskommissionens Kendelse bør ved Magt at stande.

Mandag den 25. April.

Nr. 155/1937. Bagermester **C. W. Petersen** (Fich)

m o d

Københavns Konditorlaug (Henriques),

betræffende Appellantens Ret til at betegne sin Forretningsvirksomhed og sine Forretningslokaler som Konditori.

Østre Landsrets Dom af 11. Juni 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Bagermester C. W. Petersen, bør være uberettiget til at betegne den af ham St. Kongensgade Nr. 91 drevne Forretningsvirksomhed og sine Forretningslokaler som Konditori. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne, Københavns Konditorlaug, med 150 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage, og Dommen i det hele at efterkommes inden 1 Maaned efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Under Hensyn til, at Bagere, der i Henhold til Næringsloven har Ret til at fremstille og forhandle Konditorvarer i meget lang Tid i stort Omfang har betegnet deres Forretninger som Bageri og Konditori uden at der i den Anledning er skredet ind overfor dem fra nogens Side, finder seks Dommere, at Appellantens Skiltning med Konditori i Forbindelse med Bageri ikke kan anses som retstridig.

Det kan i denne Forbindelse ogsaa anføres, at ifølge den mellem Københavns Bagerlaug og Københavns Konditorlaug den 12. Januar 1937 afsluttede Overenskomst kan Bagere og Kagebagere, som i deres Virksomhed ogsaa beskæftiger sig med Fremstilling af Konditori, optages under Rubriken Konditorer i den københavnske Telefonhaandbogs Fagregister.

Disse Dommere vil derfor tage Appellantens Paastand om Friiendelse til Følge og tillægge ham Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

To Dommere vil stadfæste den indankede Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeiflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bagermester C. W. Petersen, bør for Tiltale af Indstævnte, Københavns Konditorlaug, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Københavns Konditorlaug, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte, Bagermester C. W. Petersen, kendes uberettiget til at betegne den af ham drevne Forretningsvirksomhed og sine Forretningslokaler som Konditori og har til Støtte herfor anført, at Betegnelsen Konditori saavel sprogligt som historisk og ifølge Lovgivningen maa antages forbeholdt saadanne Personer, som har opnaaet Bevilling som Konditor.

Sagsøgte paastaar sig iriifundet under Hensyn til, at det i Mands Minde har været Skik og Brug, at Bagere samtidigt betegnede deres Forretningsvirksomhed og Forretningslokaler som Bageri og Konditori overensstemmende med deres Ret til at fremstille og forhandle Konditorkager.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Oldermændene for Københavns Bagerlaug, Bagermester Niels Christian Jønsson, afgivet Forklaring.

Efter Lov om Haandværks- og Fabriksdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29. December 1857 skal ifølge § 20 Borgerskab eller Næringsbeviis:

c) paa at være Bager give Ret til den under Conditori og Kagebageri henhørende Bageri-Virksomhed,

d) paa at være Kagebager give Ret til Tilvirkning ikke blot af alle Slags Kager men tillige af egentlige Conditovarer.

Efter Lovens § 58 om Værtshushold, Restauration, Conditori giver Borgerskab paa Conditori »Ret til Tilberedelse og Tilvirkning af alle Slags Conditorisager, derunder indbefattet Kager af enhver Slags, saavel til Fortæring paa Stedet som til Salg ud af Huset, samt til Udskjænkning af alle Slags Drikkevarer, derunder indbefattet Thee og Caffé. Endvidere skulle Conditorerne være berettiget til at forhandle Likører, destillerede af Druebrændevin, og Chokolade.«

Den ved Næringsloven af 1857 fastslaaede retslige Ordning af Konditorvirksomheder som saadan er fremdeles bestaaende, se § 1, 1. Stk. og § 12, 2. Stk. i Lov Nr. 104, 10. Maj 1912 om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke og nu Lov Nr. 99, 29. Marts 1924, der bestemmer:

»§ 1, 1. Stk.

Adkomst til Beværternæring med eller uden Ret til Udsjænkning af stærke Drikke meddeles ved Bevilling.

Til Beværternæring henregnes — hvor intet andet er bestemt — Næring som Konditor.
§ 12, 2. Stk.

Næringsadkomst paa Konditori giver Ret til Tilberedning og Tilvirkning af alle Slags Kager og Conditorisager, saavel til Fortæring paa Stedet som til Salg ud af Huset, samt til Udsjænkning af alle Slags Drikkevarer undtagen stærke Drikke og til Forhandling af Chokolade.
§ 15, 5. Stk.

Bevillingsnævnet afgør, om og til hvem blandt Ansøgerne Bevilling vil være at uddele, i hvilken Henseende der særlig skal tages Hensyn til Uddannelse i Faget — — —.«

Den særlige Afgrænsning, der herefter har fundet Sted for Konditoriers Vedkommende, har ogsaa fundet Udtryk i Lov Nr. 155, 8. Juni 1912, der handler om Arbejde i Bagerivirksomheder og Konditorier.

I den nugældende Næringslov Nr. 138, 28. April 1931 ses der ikke at foreligge Bestemmelser, der er af Betydning til Afgørelse af det under Sagen rejste Spørgsmaal.

Efter det foranførte findes Benævnelsen Konditori kun at burde anvendes i Tilfælde, hvor der foreligger Bevilling til at udøve den under denne Betegnelse hjemlede Næring. At give Bagere Adgang til i Forbindelse med Udøvelsen af deres Næring som saadanne at benytte Benævnelsen Konditori vilde ikke svare til den for Konditorier særligt gældende retslige Ordning. At der gennem lange Tider ikke er blevet skredet ind mod den, som det synes, ret almindeligt fulgte Fremgangsmaade, hvorefter der i Forbindelse med Benævnelsen Bageri ogsaa benyttes Betegnelsen Konditori, har ikke kunnet skabe en Ret for Bagerstanden til at se en Tilstand opretholdt, der, for at bruge Sagsøgenes

egne Udtryk under Proceduren, vilde stride mod den Tydelighed, Ærlighed og Sandhed, der bør herske indenfor Erhvervslivet; og de øjeblikkelige Ulemper, en Forandring paa dette Omraade maatte kunne medføre, kan ikke begrunde et modsat Resultat.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgerne med 150 Kr.

Nr. 2/1938.   **Chr. Erichsens Forlag**, Aktieselskab
(Landsretssagfører Bay Erichsen)

m o d

Direktør **M. Th. Hansen** (Gorrissen),

betræffende Erstatning for en paastaet Krænkelser af Forfatterret.

Østre Landsrets Dom af 19. November 1937 (IV Afd.): De Sagsøgte Chr. Erichsens Forlag A/S bør lade tilintetgøre henholdsvis 463 og 100 af de beholdne Eksemplarer af de af dem udgivne som »9. Udgave 1934« betegnede Oversættelser af Jules Verne's Romaner »Kaptein Grants Børn« og »Jorden rundt i 80 Dage«. Til Sagsøgeren, Direktør M. Th. Hansen bør de Sagsøgte betale 700 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 12. Oktober 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte alene paastaet Dommen stadfæstet.

Efter det oplyste maa der gaas ud fra, at det allerede ved Trykningen af 8de Udgave af de to i Sagen ommeldte Romaner overensstemmende med Forlagets tidligere Praksis i lignende Tilfælde, var planlagt, at de Eksemplarer, der blev tilbage efter Uddelingen af Aarsgaven, skulde overføres til 9de Udgave og sælges, og at de trykte Eksemplarer henlaa ufærdige som løse Ark, der, efterhaanden som der blev Anvendelse for dem, sammenhæftedes og blev forsynet med Omslag eller Kartonning.

Herefter finder otte Dommere ogsaa forsaavidt angaar de fra 8de til 9de Udgave »overførte« Eksemplarer Forfatterlovens § 37, 2. Stk. anvendelig og de vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge og tillægge Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

En Dommer vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Chr. Erichsens Forlag A/S, bør for Tiltale af Indstævnte Direktør M. Th. Hansen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betales Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1933 lod Forlagsboghandler Chr. Erichsen, paa hvis Forlag der siden Aarhundredskiftet var udkommet en Række Udgaver af Jules Verne's Romaner »Kaptajn Grants Børn« og »Jorden rundt i 80 Dage« i dansk Oversættelse, trykke nye Udgaver af de to Værker, nemlig:

»Kaptajn Grants Børn«, »8. Udgave 1933«	17.500	Eksemplarer
— , »9. Udgave 1934«	500	—
»Jorden rundt i 80 Dage«, »8. Udgave 1933«	17.500	Eksemplarer
— , »9. Udgave 1934«	1.500	—

8. Udgave 1933 var bestemt til og blev for Størstedelen anvendt til saakaldte Aarsgaver til Abonnenterne paa det af Forlaget udgivne Børneblad »Fritiden«. Af Restbeholdningen, som viste sig at være større end ventet, blev imidlertid 1500 Eksemplarer af »Kaptajn Grants Børn« og 500 Eksemplarer af »Jorden rundt i 80 Dage« forsynet med nye, i September og November 1934 trykte Titelblade, lydende paa »9. Udgave 1934«, og overført til 9. Udgave. Denne, som herefter omfattede 2000 Eksemplarer af hver Bog, blev forhandlet gennem Bogladerne.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgeren, Direktør M. Th. Hansen, der har Forlagsretten til danske Oversættelser af de to Værker, nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte Chr. Erichsens Forlag A/S, som efter Chr. Erichsens Død i 1935 har overtaget hans Forlag, tilpligtes dels i Medfør af § 16 i Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 26. April 1933 at lade tilintetgøre de beholdne Eksemplarer af de af dem udgivne, som »9. Udgave 1934« betegnede Oversættelser af Jules Verne's Romaner »Kaptajn Grants Børn« og »Jorden rundt i 80 Dage«, henholdsvis 618 og 614 Stykker, subsidiært at lade Titelbladene dertil tilintetgøre, dels i Medfør af samme Lovs § 17 at betale Sagsøgeren en Erstatning af 2500 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 12. Oktober 1937.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet de har anført, at Udgivelsen saavel af de først omhandlede 500 + 1500 Eksemplarer, der allerede i Foraaret 1933 blev trykt med Titelblad »9. Udgave 1934«, som af de 1500 + 500 Eksemplarer, der i September og November 1934 blev forsynet med Titelblad »9. Udgave 1934«, i Medfør af Lovens § 37. 2. Stk. er lovlig, da Trykningen bortset fra de sidstnævnte Titelblade, fandt Sted inden den 16. September 1933, fra hvilken Dag at regne den reviderede Bernerkonvention af 2. Juni 1928 ved kongelig Anordning Nr. 275 af 12. September 1933 blev sat i Kraft for Danmark.

Heri kan der imidlertid kun gives de Sagsøgte Medhold forsaavidt angaar de først omhandlede 500 + 1500 Eksemplarer, derimod ikke, forsaavidt angaar de 1500 + 500 Eksemplarer, der i 1934 forsynedes med nyt Titelblad.

Til disse sidste kan antages at henhøre ca. $\frac{3}{4}$ eller 463 af de beholdne 618 Eksemplarer af »Kaptajn Grants Børn« og 100 af de 614 Eksemplarer af »Jorden rundt i 80 Dage«. Af den ulovlige Udgave af »Kaptajn Grants Børn« kan der saaledes antages at være solgt 1037 Eksemplarer og af den ulovlige Udgave af »Jorden rundt i 80 Dage« 400 Eksemplarer.

De Sagsøgte vil herefter være at dømme til at lade tilintetgøre 463 af de beholdne Eksemplarer af »Kaptajn Grants Børn« og 100 af de beholdne Eksemplarer af »Jorden rundt i 80 Dage« samt til at betale Sagsøgeren, for hvis sidste Udgave af de to Romaner Bogladeprisen var 2 Kr. 50 Øre for hver, en Erstatning, der efter alt foreliggende findes at kunne bestemmes til 700 Kr.

Sagens Omkostninger vil derhos være at tilkende Sagsøgeren hos de Sagsøgte med 150 Kr.

Tirsdag den 26. April.

Nr. 159/1937. Fru **Astrid Marie Therkildsen**, f. Hoffmann
(Steglich-Petersen)

mod

Husejer **Søren Jensen** (Overretssagfører Erling Barth),

betræffende Afkræftelse af to Retslhandler i Henhold til Aftaleloven.

Østre Landsrets Dom af 12. Maj 1937: Sagsøgte, Husejer Søren Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Astrid Marie Therkildsen, født Hoffmann, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 100 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Da Policen vedrørende Appellantindens Mand er udbetalt med 965 Kr., er Appellantindens Paastand med Hensyn til denne Police ændret til, at hun paastaar sig tilkendt det udbetalte Beløb med Fradrag af et til 350 Kr. afrundet Beløb for Præmier m. m.

For Højesteret er oplyst, at Indstævnte fra 1931 til 1937 ialt har ladet sig tiltransportere 1197 af Aktieselskabet Dansk Folkeforsikringsanstalts Policere, og at han, der drev Erhverv som Pengeudlaaner mod Transport af Livsforsikringspolicere, af dette

Selskabs Policer i Aarenes Løb har ladet sig tiltransportere 2 à 3000 Stkr.

Efter det om Indstævntes Forretning oplyste maa han antages i enhver Henseende at have været kendt med Policers Belaaingsværdier m. v. Værdien pr. 23. December 1932 af de to Policcer opgøres af Forsikringsanstalten til 845 Kr. 17 Øre, og de kunde være belaaet i Anstalten med 493 Kr.

Fra 1928—1929 gik Anstalten over til at yde Laan paa sine Policer, hvormed Indstævnte maa antages at være bekendt i Mod-sætning til Appellantinden og hendes Mand.

Herefter maa § 31 i Lov om Aftaler af 8. Maj 1917 anses anvendelig paa Indstævntes Køb af Policerne, og Købet er alle-rede af den Grund ugyldigt. Appellantindens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellantinden med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Husejer Søren Jensen, bør til Appellantinden, Fru Astrid Marie Therkildsen, f. Hoffmann, betale 615 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. Maj 1937 til Betaling sker og til hende udlevere Police Nr. 613,297 med Aktieselskabet Dansk Folkeforsikringsanstalt som hende tilhørende og med fuld Disposi-tionsret for hende.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellantinden med 600 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doims Præmisser er saalydende:

Ved Police Nr. 568,248 af 1. Oktober 1921 antog A/S Dansk Folke-forsikringsanstalt Reparatør Lauritz Julius Therkildsen til Forsikring for 800 Kr. at udbetale efter Forløbet af 25 Aar fra Policens Dato eller ved den Forsikredes Død inden dette Tidspunkt til den Forsikrede selv, eventuelt hans Hustru, Sagsøgerinden Fru Astrid Marie Therkildsen, født Hoffmann, mod en ugentlig Præmie af 1 Kr., at betale i $1\frac{3}{4}$ Aar fra Policens Dato; og ved Police Nr. 613,297 af 1. September 1923 antog samme Selskab Sagsøgerinden til Forsikring for 600 Kr., at udbetale efter Forløbet af 20 Aar fra Policens Dato eller ved Sagsøgerindens Død inden dette Tidspunkt til Sagsøgerinden, eventuelt hendes nævnte Ægte-fælle mod en ugentlig Præmie af 1 Kr. at betale i $1\frac{1}{4}$ Aar fra Policens Dato.

I April Maaned 1930 optog Therkildsen et Laan hos Sagsøgte Hus-ejer Søren Jensen, i hvilken Anledning Sagsøgte modtog begge Policcer samt to saalydende, den 3. April 1930 daterede Dokumenter:

»Undertegnede erkender herved D. D. at have overdraget en mig tilhørende Police Nr. 568.248 (Nr. 613.297) Dansk Folkeforsikringsanstalt til S. Jensen, saaledes at S. Jensen er den eneste, der har fuld Dispositionsret over Policen samt den eventuelle Bonus og hele Forsikringssummen.«

Dokumenterne bærer Underskrifterne henholdsvis »L. Therkildsen« og »Astrid Therkildsen.«

Therkildsen havde i den følgende Tid løbende Pengemellemværende med Sagsøgte, indtil denne omkring 1. December 1932 til Therkildsen og andre, med hvem han havde tilsvarende Forhold, udleverede saalydende Meddelelse:

»Da Forretningen ophører, kan Deres Tilbagekøbsret ikke mere fornyes. Beløbet maa være betalt senest næste Forfaldsdag; dette kan ske i Rater. Saafremt De vil ifrafalde Tilbagekøbsretten, kan jeg tilbyde Dem en god Godtgørelse. Saafremt dette sker inden 8 Dage, iaar De ogsaa den Fornyelse godtgjort, De idag har betalt.«

Therkildsen, der paa dette Tidspunkt skyldte Sagsøgte 70 Kr., forhandlede med Sagsøgte og fik af denne udbetalt 50 Kr. efter en Aftale, hvorom Therkildsen fik udleveret saalydende, med Sagsøgtes trykte Underskrift forsynede Dokument:

»Undertegnede erkender herved D. D. at have købt Police Nr. to D.F.; dog er der Tilbagekøbsret paa samme for et Beløb af 120 Kr., som betales med Kr. 20 d. 5. April, 5. Maj, 5. Juni, 5. Juli, 5. August, 5. September 1933. Saafremt ovennævnte Datoer ikke bliver overholdt, har jeg tabt enhver Ret til at tilbagekøbe Policen, der da er S. Jensens fulde Ejendom.

København, den 23. December 1932.«

Præmierne blev betalt af Therkildsen eller Sagsøgerinden indtil Udgangen af Marts Maaned 1933, derefter af Sagsøgte. Denne indleverede i Begyndelsen af Juli Maaned 1933 begge Policer til Folkeforsikringsanstalten, der mod Aflevering af de to den 3. April 1930 daterede Dokumenter den 12. Juli 1933 forsynede dem med saalydende Paategning: »Ifølge senere Ønske er rette Modtager af Forsikringssummen: Søren Jensen med fuld Dispositionsret«.

Efter Sagsøgtes Ønske blev den førstnævnte Police ved Paategning af 10. Januar 1934 ændret saaledes, at Forsikringssummen nedsattes til 700 Kr. og skulde udbetales efter 20 Aar, hvorhos Præmiebetalingens Varighed blev nedsat til 14 Aar. Ifølge Paategning af 30. Januar 1935 paa Policen er Præmiebetalingen ophørt, og Forsikringssummen er efter Paategning af 2. Februar 1935 ved Tilskrivning af Bonus forhøjet med 265 Kr. til 965 Kr.

Ifølge Paategning af 12. December 1934 paa den sidstnævnte Police er Præmiebetalingen ophørt, og Forsikringssummen er efter Paategning af 15. December 1934 ved Tilskrivning af Bonus forhøjet med 244 Kr. til 844 Kr.

I December Maaned 1936 afgik Therkildsen ved Døden, saaledes at den førstnævnte Police forfaldt til Udbetaling med 965 Kr.

Sagsøgerinden har derefter under denne ved Stævning af 12. Januar 1937 anlagte Sag dels paa egne Vegne dels som bemyndiget af hendes

Mands Dødsbo paastaet Sagsøgte tilpligtet dels at anerkende, at der af Provenuet for denne Police Nr. 568.248 udbetales hende 615 Kr., dels at udlevere hende den anden Police Nr. 613.297.

Sagsøgte, der som mindelig Ordning har tilbudt Sagsøgerinden at udlevere Policen Nr. 613.297 til hende til fuld Afgørelse af deres Mellemværende og som endnu under Domsforhandlingen har opretholdt dette Tilbud, har, efter at Sagsøgerinden har afvist Tilbudet, paastaet sig irifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden fremlagt dels en Erklæring af 4. Marts 1937 fra A/S Dansk Folkeforsikring, hvorefter Police Nr. 568.248 den 20. Januar 1929 kunde i sin daværende Skikkelse være belaaet i Anstalten med 128 Kr. mod Forudbetaling af Præmien til 15. Maj 1929 og Police Nr. 613.297 kunde være belaaet i Anstalten den 20. April 1930 med 142 Kr. mod Forudbetaling af Præmien til 1. September 1930, dels en Erklæring af 7. April 1937 fra samme Anstalt, hvorefter der den 12. Juli 1933 i Anstalten paa de to Policer Nr. 568.248 og 613.297 kunde laanes henholdsvis 279 Kr. og 235 Kr. Under Henvi- ning hertil har Sagsøgerinden hævdet, at herefter maa Laaneværdien af de to Policer, selv om Sagsøgte har betalt Præmierne af disse fra 1. April 1933, have udgjort ca. 490 Kr., da Sagsøgte antagelig den 23. December 1932 overtog dem ved sin sidste Forhandling med Ther- kildsen, altsaa langt udover, hvad Sagsøgte betalte Therkildsen for dem, og saadan Mindrebetalning maa være i Strid med Bestemmelserne i Lov Nr. 272 af 6. Maj 1921 om Pantelaanervirksomhed og Handel med brugte Genstande, hvis Bestemmelser man efter Lovens § 17 ikke kan unddrage sig ved i Stedet for Pantelaan at afslutte Køb med Tilbagekøbsret, og tillige i Strid med Lov Nr. 242 af 8. Maj 1917 om Aftaler og andre Retshandler paa Formuerettens Omraade § 31 eller § 33, idet hun og hendes afdøde Mand har været ganske uerfarne med Hensyn til Belaa- ning af Livsforsikringspolicer, og Sagsøgte maa have været klar der- over; Sagsøgerinden har anført, at Sagsøgte herefter kun med Rette har Krav paa at regne sig tilgode den af ham erlagte Udbetaling 120 Kr., de af ham udlagte Præmiebeløb, som hun har opgjort til 154 Kr., samt som Renter og Fortjeneste 76 Kr., tilsammen 350 Kr., saaledes at der af Forsikringssummen efter Police Nr. 568.248, 965 Kr., maa tilkomme hende 615 Kr., og at den anden Police Nr. 613.297 bør udleveres hende uden Vederlag.

Sagsøgte har benægtet at have drevet nogen Virksomhed, som eiter § 1, Stk. 3, i Loven af 6. Maj 1921 omfattes af Forskrifterne i denne Lov, som Sagsøgte har hævdet overhovedet ikke omfatter Salg af Livsforsikringspolicer med Tilbagekøbsret. Sagsøgte har endvidere benægtet, at der under nogen af hans Forhandlinger med Therkildsen og Sagsøgerinden har foreligget et Forhold, som kunde omfattes af Aftalelovens §§ 31 eller 33. Han har erkendt, at han vel saaledes som Forholdene har udviklet sig ved Therkildsens uventede Død ved et Ulykkestilfælde, har gjort en god Forretning, men han har henvist til, at han ved den den 23. December 1932 med Therkildsen trufne Aftale har givet denne betinget Tilbagekøbsret uden at kræve mere end sine positive Udgifter dækket, og til, at han har betalt betydelig større Præmiebeløb end be-

regnet af Sagsøgerinden, hvis Renteberegning ogsaa af den Grund er urimelig.

Sagsøgerinden har som Part forklaret, at hun en Gang, antagelig i Aaret 1933, fandt det foran gengivne Dokument af 23. December 1932 i sin Mands Lomme og henvendte sig uden at tale med sin Mand om Sagen til Sagsøgte, der forklarede hende, at han havde laant hendes Mand 70 Kr. og faaet Policerne. Disse havde tidligere ligget i en ulaaset Skuffe, og hun konstaterede ved sin Hjemkomst, at de ikke var der mere. Sagsøgte sagde, at de 70 Kr. kunde tilbagebetales i Afdrag paa 20 Kr., og hun betalte derefter 2 eller 3 Afdrag, men ved senere Henvendelse erfarede hun, at hendes Mand yderligere havde faaet udbetalt 50 Kr., og derefter opgav hun Tilbagebetalingen. Der kom en Tid lang ugentlig en Inkassator fra Dansk Folkeforsikringsanstalt, og naar der ikke var Penge til at betale ham, indbetalte hun senere Præmierne paa Anstaltens Kontor, indtil hun ikke mente at have Raad til at betale mere. Kvitte-ringskortet laa dog endnu i Hjemmet, da hendes Mand døde, og hele Forholdet blev taget op til Undersøgelse.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han har tilintetgjort de Bøger, der iørtes i hans med Udgangen af Aaret 1932 standsede Forretning, men han ved, at han har betalt Præmierne af de to Policers fra 1. April 1933, og er sikker paa, at han, der mindes at have forklaret Sagsøgerinden hendes Mands Skyldforhold til ham, ikke personlig af Sagsøgerinden har modtaget noget Afdrag; da der i de bevarede Papirer om dette Gældsforhold intet findes noteret om betalte Afdrag, mener han det udelukket, at Sagsøgerinden kan have betalt saadanne.

Paa Grundlag af de yderst sparsomme Oplysninger, som er forelagt Retten angaaende Sagsøgtens med Udgangen af Aaret 1932 afviklede Forretning, findes det ikke at kunne fastslaas, at Forretningen overhovedet har været underkastet Forskrifterne i Loven af 6. Maj 1921 om Pante-laanervirksomhed.

Om Sagsøgerindens og hendes afdøde Mands Forhold er udover det anførte om hendes Forhandlinger med Sagsøgte kun oplyst, at de er født henholdsvis 18. April 1889 og 10. April 1887, samt at Afdøde var Specialarbejder hos A/S Otto Mønsted med en Aarsløn paa ca. 5000 Kr.

Som Sagen herefter foreligger, findes der ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for at anse §§ 31 eller 33 i Loven af 8. Maj 1917 om Aftaler anvendelig paa de i Sagen omhandlede Dispositioner.

Sagsøgte vil som Følge heraf være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde godtgøre Sagsøgte med 100 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 11. Maj 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 8

Onsdag den 27. April.

Nr. 119/1938.

Anklagemyndigheden

mod

Erik Vestergaard Jensen samt **Peter Hansen Petersen, Ejnar Kristen Bak Pedersen** og **Karl Hansen.**

De paakærede, af den ved kgl. Ordre af 14. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol den 23. April 1938 afsagte Kendelser er saalydende:

1. (Erik Vestergaard Jensen). Da Arrestanten er tiltalt for Overtrædelse af Straffelovens §§ 119, 121 og 137, Stykke 2, og da de i Retsplejelovens § 780, 2 a og c, nævnte Grunde skønnes at foreligge,

er agtes:

Arrestanten Erik Vestergaard Jensen bør forblive fængslet.

2. (Peter Hansen Petersen). Vel er Arrestanten Peter Hansen Petersen tiltalt for Meddelagtighed i Overtrædelse af Straffelovens §§ 119, 121, og 137, Stykke 2, men da Arrestanten efter det indtil videre oplyste maa antages kun at have ydet en mindre væsentlig Bistand til Lovovertrædelserne og den af ham derfor forskyldte Straf efter det foreliggende ikke skønnes at ville overstige Hæfte, vil Arrestanten, jfr. Retsplejelovens § 780 I være at løslade.

Thi er agtes:

Arrestanten Peter Hansen Petersen bør løslades.

3—4. De med Hensyn til Ejnar Kristen Bak Pedersen og Karl Hansen afsagte Kendelser er overensstemmende med den sidstanførte Kendelse.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

De af Undersøgelseskommisionen afsagte Kendelser, hvorefter Fængslede Erik Vestergaard Jensen bør forblive fængslet, medens de Tiltalte Peter Hansen Petersen, Ejnar Kristen Bak Pedersen og Karl Hansen løslades, er paakæret til Højesteret af Erik Vestergaard Jensen samt af Anklagemyndigheden forsaavidt de øvrige Tiltalte angaar.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

De paagældende er ved Anklageskrift af 23. April 1938 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens §§ 119, 121 og 137 Stk. 2, smh. med § 80, Stk. 2 og tildels § 23.

Forsaavidt angaar Erik Vestergaard Jensen vil Undersøgelseskommissionens Kendelse i Henhold til dens Grunde være at stadfæste.

Da den af de øvrige Tiltalte eventuelt forskyldte Straf efter Tiltalen og det iøvrigt foreliggende skønnes at ville overstige Bøder eller Hæfte, og da de i Retsplejelovens § 780, 2 a og c nævnte Grunde findes at foreligge, vil de være at fængsle.

Thi bestemmes:

Undersøgelseskommissionens Kendelse vedrørende Fængslede Erik Vestergaard Jensen bør ved Magt at stande.

De Tiltalte Peter Hansen Petersen, Ejnar Kristen Bak Pedersen og Karl Hansen vil være at fængsle.

Fredag den 29. April.

Nr. 233/1936. Proprietær **C. Jørgensen** (Andr. Christensen)
mod
Fru Olga Lund (Rode),

betræffende Spørgsmaalet om hvem af Parterne der er ejendomsberettiget til et nærmere betegnet Jordareal.

Vestre Landsrets Dom af 25. August 1936 (I Afd.): Sagsøgte, Fru Olga Lund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Proprietær C. Jørgensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes at anerkende Appellanten som ejendomsberettiget til de to under Sagen omtvistede Arealer af Matr. Nr. 30 a og 30 aø og at betale ham 812 Kr. med Renter som for Landsretten paastaaet. Subsidiært har han paastaaet sig tilkendt Erstatning for Arealmangel m. v.

Indstævnte har paastaaet sig kendt ejendomsberettiget til de omtvistede Arealer og frifundet for de af Appellanten fremsatte Krav.

Seks Dommere stemmer for at tage Appellantens Anerkendelsespaastand til Følge, men at frifinde Indstævnte for Appellantens Tiltale iøvrigt. Sagens Omkostninger ophæves for begge Retter.

Disse Dommere finder, at da Appellanten ved Skødet har faaet overdraget den af en Række nærmere angivne Matr. Nrr. bestaaende Avlsgaard, der af Sælgeren var afrundet ved Udstykning med Salg for Øje, saa maatte der foreligge ganske særlige Omstændigheder for at det kunde statuere, at Salget dog ikke har omfattet visse Dele af de under Avlsgaarden henlagte Matr. Nrr. 30 a og 30 aø, hvorved der vilde komme til at mangle ca. 6 Tdr. Land i det som Gaardens Tilliggende angivne Areal. Saa-danne særlige Omstændigheder ses ikke at foreligge. Den i den indankede Dom omtalte Lergrav var efter det oplyste allerede i 1927 i alt væsentlig afgravet, forsaavidt angik den Del, der var henlagt under Avlsgaarden, og havde for denne Del ingen Interesse for Teglværket, og naar Sælgeren i Marken har paavist Mælkevejen og dennes Forlængelse mod Nord som Grænse, kan dette meget vel skyldes en Fejlhuskning. At begge Parter ved Handlen er gaaet ud fra, at Grænsen skulde følge Grænsen efter Matrikulskortet, maa anses givet, da der intet foreligger om, at der skulde foretages en ny Udstykning og Relaksation af en Del af det under Avlsgaarden pantsatte Areal.

De samme Dommere finder ikke, at Appellanten har Krav paa at faa tilbagebetalt nogen Del af den af ham erlagte Forpagtningsafgift, idet denne Afgift har været fastsat til en rund Sum for det Landbrugsareal, der overlodes Appellanten af Teglværkets Areal, uden at Størrelsen af dette Areal — som har vist sig at udgøre ca. 10 Tdr. Land — nøje fikseredes, og at Indstævnte i hvert Fald efter Appellantens Forhold har haft Føje til at gaa ud fra, at hun var berettiget til den aftalte Afgift.

Tre Dommere vil i Henhold til de i den indankede Dom i saa Henseende anførte Grunde statuere, at Appellantens Køb ikke omfattede det fornævnte Areal, og vil derfor kende Indstævnte ejendomsberettiget til dette; da det solgte Areal herefter kun udgjorde ca. 89 Tdr. Land, men i Skødet var opgivet til ca. 95 Tdr. Land, vil disse Dommere dog anse Indstævnte pligtig for Areal-mangel at betale Appellanten en Erstatning, som de efter alt foreliggende vil fastsætte til 1500 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Fru Olga Lund, bør anerkende Appellanten, Proprietær C. Jørgensen, som ejendomsberettiget til de to under Sagen omhandlede Arealer af Matr. Nr. 30 a og 30 aø af Velleby og Sogn, men bør iøvrigt for Appellantens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter op- hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1923 lod Ingeniør Lund, der da var Ejer af den under eet matrikulerede Ejendom, Sofienlund Teglværk og Sofienlund Avlsgaard, Teglværket udstykke fra Avlsgaarden, saaledes at førstnævnte Ejendom kom til at bestaa af Matr. Nr. 30 af m. fl. af Vellev By og Sogn og Avlsgaarden af Matr. Nr. 30 a og 30 aø m. fl., sammesteds, der omgiver Teglværksejendommen mod Vest, Syd og Øst. Derefter indledede Ingeniør Lund i 1927 Forhandlinger med Sagsøgeren, Proprietær C. Jørgensen af Sofienlund om Salg af Avlsgaarden, og under Salgsforhandlingerne, hvor et Matrikelkort over Avlsgaarden og Teglværket var til Stede, paaviste Lund i Marken, at Grænsen mellem Teglværksejendommen Matr. Nr. 30 af paa den ene Side og Avlsgaardens Matr. Nr. 30 a og 30 aø paa den anden Side udgjordes dels af den saakaldte Mælkevej, der — saaledes som det er vist paa et under Sagen fremlagt Rids — fører mod Nord tæt forbi en af Teglværket benyttet Lergrav, til en over begge Ejendomme førende Byevej, dels af en lav Vold, der i Forlængelse af Mælkevejen strækker sig videre mod Nord til Gudenaen. Forhandlingerne endte med, at Ingeniør Lund solgte Avlsgaarden, Matr. Nr. 30 a og 30 aø m. fl. af Vellev By og Sogn, til Sagsøgeren ved foreløbigt Skøde af 17. Oktober 1927 og endelig Skøde af 2. Maj 1928. I Skødet bemærkedes det overensstemmende med Arealattesten paa Matrikelkortet over Ejendommen, at den solgte Ejendoms Areal androg ca. 95 Tdr. Land. Samtidig med Salget af Avlsgaarden bortforpagtede Ingeniør Lund den til landbrugsmæssig Drift egnede Del af Teglværkets Jorder, som han under Forhandlingerne med Sagsøgeren anslog til at udgøre 10 à 15 Tdr. Land, til Sagsøgeren for 200 Kr. aarlig. I Aaret 1935 blev der ved en Landinspektør foretaget en Opmaaling af Avlsgaarden, og derved viste det sig, at Ingeniør Lund i sin Tid havde opgivet Grænsen mellem Avlsgaarden og Teglværket saaledes, at et Areal af ialt $5^{9302}/_{14000}$ Tdr. Land, der efter Matrikelkortet hørte ind under Avlsgaardens Matr. Nr. 30 a og 30 aø, var paavist som hørende under Teglværksejendommens Matr. Nr. 30 af. Under Henvisning til, at det er uomtvistet, at den i Skødet indeholdte Opgivelse af Avlsgaardens Størrelse til ca. 95 Tdr. Land forudsætter, at Matr. Nr. 30 a og 30 aø er solgt til Sagsøgeren med det paa Kortet angivne Areal, har Sagsøgeren anbragt, at han maa betragtes som Ejer af de omhandlede $5^{9302}/_{14000}$ Tdr. Land. Da han nu siden Aaret 1928 foruden af Teglværkets rette Tilliggende har betalt Forpagtningsafgift ogsaa af dette Areal, har han under nærværende Sag søgt Sagsøgte Fru Olga Lund af Sofienlund Teglværk, der efter sin Ægtefælles Ingeniør Lunds i Efteraaret 1933 indtrufne Død hensidder i uskiftet Bo, til at tilbagebetale en forholds- mæssig Del af Forpagtningsafgiften med Renter, som han ialt har udregnet til 974 Kr. 40 Øre. Endvidere har han paastaet Sagsøgte dømt til at udrede 300 Kr. i Erstatning i Anledning af, at der er foretaget Udgravning af Ler og Opfyldning af Jord paa det Areal, som Sagsøgeren

mener at være Ejer af. Af Beløbene paastaar Sagsøgeren sig tilkendt Renter 5 pCt. p. a. fra Forligsklagens Dato, den 19. September 1935, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaat sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at det vilde være vanskeligt for Ejeren af Teglværket at benytte Teglværkets gamle Lergrav, saafremt den paa Matrikelkortet angivne Grænse skulde have været den gældende, idet denne Grænse skærer Lergraven paa en for Gravens Udnyttelse uhensigtsmæssig Maade. I Betragtning heraf og under Hensyn til, at der ikke er Tvivl angaaende den af Ingeniør Lund paaviste Grænse, der som foran nævnt fremtræder tydeligt i Terrainet, maa det antages at have været Ingeniør Lunds og Sagsøgerens Mening henholdsvis at sælge og købe Ejendommen med den af Ingeniør Lund paaviste Grænse, og det maa følgelig blive uden Betydning, at Ingeniør Lund — som det er ubestridt — i god Tro har opgivet, at den paaviste Grænse var Matrikelkortets Grænse mellem de oftnævnte Matr. Nr. Herefter kan Sagsøgeren ikke anses ejendomsberettiget til det omtvistede Areal, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde for hans Tiltale.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 263/1936.   Enkefru **Olga Lund** (Rode)

m o d

Proprietær **C. Jørgensen** (Andreas Christensen),

betreffende Ret til Anlæg af Tipvognsspor over Indstævntes Ejendom.

Dom afsagt af Retten for Frijsenborg-Faurskov Birk den 9. Juni 1936: Sagsøgte, Proprietær C. Jørgensen, »Sofienlund«, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Olga Lund, »Sofienlund Teglværk«, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 17. September 1936 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Proprietær C. Jørgensen, betaler Appellantinden, Enkefru Olga Lund, Sagens Omkostninger for Landsretten med 100 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantindens Paastand ud paa, at Indstævnte — som det maa antages efter sit Valg — tilpligtes at taale, at Appellantinden som Ejer af Sofienlund Teglværk anbringer et Tipvognsspor, enten det i Underrettsdommen som det

sydligste Spor betegnede eller det som det nordligste Spor betegnede, over Indstævntes Ejendom. Appellantinden har derhos gentaget sin tidligere nedlagte Erstatningspaastand.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde og idet de for Højesteret fremkomne nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat, vil seks Dommere stadfæste Dommen samt tilpligte Appellantinden at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere bemærker, at der efter Dommen er afholdt Syn og Skøn af 4 af Retten udmeldte Mænd, i hvilket Skøn der bl. a. enstemmigt udtales, at Transport ad Spor er praktisk talt den eneste Form, der anvendes af Teglværkerne til Hjembringelse af Leret, at en Ret til at foretage Transport af Ler til Teglværksbrug over anden Mands Jord er uden nogen Værdi, hvis Transporten ikke kan foregaa ad Spor, samt at det nordlige Spor langs Kommunevejen ikke vil betyde større Ulemper for den landbrugs-mæssige Drift af Indstævntes Ejendom, selv om det vil medføre nogen Gêne.

Disse tre Dommere finder, at der ved Fastsættelsen af en Pris af 1500 Kr. pr. Td. Land, der inddrages til Udgravning, og den forholdsvis lave Pris, der er betalt for Ejendommen, maa antages at være taget tilstrækkelig Hensyn til Ulemperne ved Transportretten over Ejendommen. De finder endvidere, at da Teglværket var i Drift med Tipvognsspor, da Handlen skete, maatte Indstævnte regne med, at der ogsaa ved Udvidelsen af Driften til Gravning paa hans Jord maatte ske en Udvidelse af Tipvognsanlægget.

De vil derfor efter det saaledes foreliggende og under Hensyn til den afgørende økonomiske Betydning, den billige og ved al Teglværksdrift sædvanlige Tipvognstransport har for Appellantinden, tage hendes Paastand vedrørende Sporanlægget til Følge, medens de ikke vil tilkende hende nogen Erstatning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Olga Lund, til Indstævnte, Proprietær C. Jørgensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved betinget Skøde af 17. Oktober 1927 afhændede nu afdøde Teglværksejer K. M. Lund den ham tilhørende Avlsgaard »Sofienlund«, Matr. Nr. 30 a m. fl. Velleby og Sogn, til Proprietær C. Jørgensen. I Skødet indsattes under Post 5 saalydende Bestemmelse:

»Sælgeren forbeholder sig og fremtidige Ejere af Sofienlund Teglværk Ret til til enhver Tid at tage Ler og Sand paa den solgte Ejendom samt Ret til at have fornøden Færdsel hertil, imod at tilsvare Ejeren af Gaarden 1500 Kr. pr. Td. Land, der afgraves. Der maa dog kun graves i Marken nord for Hovedbygningen, dog ikke nærmere end 35 m fra denne samt i den sydøstlige Mark, der støder op til Grevhavens Jorder. Nærværende Skøde vil være at læse som servitutstiftende i saa Henseende. Paataleberettiget er den til enhver Tid værende Ejer af Sofienlund Teglværk, Matr. Nr. 30 af og 30 bd af Vellev. Der skal indtages en halv Tønde Land ad Gangen, og Betalingen herfor skal erlægges konstant forud.«

Efter at Teglværksejer Lund i Efteraaret 1933 var afgaaet ved Døden, begyndte hans efterlevende Ægtefælle, Enkefru Olga Lund, som Ejer af Sofienlund Teglværk i Foraaret 1935 at udgrave Ler m. m. i den sydøstlige Mark, der støder op til »Grevhaven«s Jorder, og i den Anledning rettede hun Henvendelse til Proprietær Jørgensen angaaende Nedlæggelse af et Overfladespor over en Del af dennes Ejendom, Matr. Nr. 30 a og 30 aø Vellev, idet hun ønskede ad dette Spor at transportere Ler m. m. fra den i den sydøstlige Mark beliggende saakaldte nye Lergrav. Proprietær Jørgensen afslog imidlertid at gaa med til Nedlæggelse af et saadant Spor, idet han kun vilde indrømme Enkefru Lund Ret til Færdsel med Heste og Vogn ad en Markvej, der fra den nye Lergrav fører i nordlig Retning langs Skellet til Naboejendommen »Grevhaven« op til Kommunevejen Vellev-Ulstrup.

Enkefru Olga Lund har derefter under nærværende Sag nedlagt Paa-stand paa, at Sagsøgte, Proprietær C. Jørgensen, kendes pligtig at taale, principalt, at Sagsøgerinden som Ejer af Sofienlund Teglværk nedlægger et delvist nedgravet Spor fra den paa hendes Ejendom liggende gamle Lergrav til den nye Lergrav, paa et fremlagt Rids betegnet som det sydligste Spor, subsidiært, at hun over Matr. Nr. 30 a og 30 aø nedlægger et Overfladespor, paa det fremlagte Rids betegnet som det midterste Spor og mere subsidiært, at hun paa Matr. Nr. 30 a syd for Kommunevejen Vellev-Ulstrup, men tæt op ad denne, nedlægger et Overfladespor, der langs med den ovenfor nævnte Markvej føres videre mod Syd til den nye Lergrav. Sidstnævnte Spor er paa det fremlagte Rids betegnet som det nordligste Spor. Sagsøgerinden har derhos under alle Omstændigheder paastaet Sagsøgte kendt pligtig at udrede en Erstatning, stor 1000 Kr., i Anledning af, at hun i Tiden fra Foraaret 1935 har maattet transportere Ler m. m. fra den nye Lergrav til Teglværket med Hestekøretøj, hvilken Transportmaade, der kræver Omlæsning til Tipvogne, har medført en Bekostning, der er mindst 1000 Kr. større, end hvis hun kunde have transporteret Leret ad et Spor direkte fra Lergraven til Teglværket.

Sagsøgte har paastaet sig frifunden.

Parterne samt en Række Vidner har afgivet Forklaring for Retten.

Sagsøgerinden, der ikke har overværet de Forhandlinger, der fandt Sted mellem hendes afdøde Mand og Sagsøgte Jørgensen i Anledning af Avlsgaardens Salg i Aaret 1927, har som Part forklaret, at der tidligere, forinden Avlsgaarden blev solgt, laa et Overfladespor hen over Matr.

Nr. 30 aø, og at hendes Mand hyppigt har talt med hende om, at der paany skulde anlægges et Spor til Transport af Ler fra den nye Lergrav.

Sagsøgte Jørgensen har som Part forklaret, at der, da han købte Avlsgaarden, paa Matr. Nr. 30 a og 30 aø fandtes en af Hedeselskabet projekteret Overrislingseng, at denne Engs Tilstedeværelse var en væsentlig Grund til, at han købte Gaarden, samt at Sælgeren Lund, da han betingede sig Ret til at tage Ler paa Ejendommen mod Betaling, tilføjede, at Udøvelsen af denne Ret ikke paa nogen Maade skulde komme til at genere Køberen, idet han forklarede, at Transporten af Ler fra den allerede dengang paa Matr. Nr. 30 a beliggende nye Lergrav skulde foregaa ad en Markvej op til Kommunevejen Velle-Ulstrup, hvorefter Leret vilde blive omlæstet i Tipvogne. Da Sagsøgte under Forhandlingerne forespurgte, om det ikke var nødvendigt at fastsætte en Maksimalbredde for den nævnte Markvej, svarede Lund hertil, at dette ikke var nødvendigt, da han ikke brugte mere af Vejen til at køre paa end nødvendigt.

Sagsøgte har yderligere forklaret, at Sælgeren Lund under Salgsforhandlingerne omtalte, at han hentede Ler fra andre Arealer, og at han gjorde Sagsøgte opmærksom paa, at Transporten af dette Ler foregik med Vogn, samt at der i Foraaret 1933 gennem Lunds Bestyrer blev rettet Forespørgsel til Sagsøgte, om han var villig til med Hestekøretøj at paatage sig Transport af Ler fra den nye Lergrav til Teglværket, hvilken Transport Sagsøgte dog ikke mente at kunne paatage sig.

Sagsøgtes Søn, Holger Jørgensen, der overværede de første Forhandlinger, der fandt Sted i Efteraaret 1927, forud for Faderens Køb af Avlsgaarden, og som paa det Tidspunkt var ca. 16 Aar gammel, har som Vidne forklaret i nøje Overensstemmelse med denne.

Ved Vidneforklaringer, afgivne af Teglværksbestyrer Anders Peter Nicolaj Iver Andersen og Statshusmand Andreas Olsen, af hvilke ingen har overværet Salgsforhandlingerne i Efteraaret 1927, er det oplyst, at det i sin Tid paa Matr. Nr. 30 aø værende Overfladespor blev fjernet i Aaret 1920, da Arealet samtidig blev omdannet til en Overrislingseng, at der ikke siden Aaret 1920 har været Sporforbindelse til den nye Lergrav, men at Teglværksejer Lund baade før og efter Salget af Avlsgaarden har fremsat Udtalelser, der gik ud paa, at han nærrede Ønske om igen at anbringe et Spor over dette Areal, og at han mente at have Ret hertil.

Til Støtte for sine Paastande har Sagsøgerinden henvist til, at Bestemmelsen i Skødets Post 5 indrømmer hende Ret til »fornøden Færdsel«, at Bestemmelsen, da der her er Tale om Lergravning til et industrielt Brug af et betydeligt Omfang, maa forstaaes og fortolkes paa den for Sagsøgerinden mest fordelagtige Maade, saaledes at Transporten af Ler kan foregaa paa den Maade, der medfører den mindst mulige Bekostning, og som er mest praktisk og tjenlig for Virksomheden, i hvilken Henseende hun har henvist til 2 under Sagen fremlagte Erklæringer, fra Kalk- og Teglværks-Foreningen af 1893 og Teglværksforeningen for Jylland, i hvilke det udtales, at Transport af Ler til industriel Brug altid eller i hvert Fald saa godt som udelukkende foregaa ad Spor, og at en Ret til Færdsel i et saadant Tilfælde vilde være værdiløs, saafremt den

ikke hjemlede Ret til at lægge et Spor. Sagsøgerinden har endelig henvist til, at den for Lergravningsretten fastsatte Pris af 1500 Kr. pr. Tønde Land afgravet Areal er bestemt under Hensyntagen til, at Sælgeren forbeholdt sig Ret til at nedlægge Spor til Gennemførelsen af Transporten.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand henvist til, at Bestemmelsen om »fornøden Færdsel« i sig selv er ganske ubestemt, at den ikke uden videre kan fortolkes paa den for Sagsøgerinden fordelagtigste Maade, at der ikke fra den for Lergravningsretten betingede Pris kan drages nogen Slutning til Arten eller Omfanget af den Sagsøgerinden indrømmede Færdselsret, samt at Sagsøgte efter de Forhandlinger, der gik forud for Købet af Avlsgaarden, var berettiget til at gaa ud fra, at Transporten af Ler fra den nye Lergrav skulde foregaa ad den fra Lergraven til Kommunevejen Vellev-Ulstrup førende Markvej.

Selv om der nu maa gaas ud fra, at Transport af Mergel og Ler til industriel Brug her i Landet i Almindelighed foregaa ad Spor, maa det dog efter det om Indholdet af de i Efteraaret 1927 stedfundne Salgsforhandlinger oplyste, være berettiget at gaa ud fra, at Teglværksejer Lund ikke dengang har betinget sig en Ret til at nedlægge Spor over Sagsøgtes Jord, da det, hvis en saadan Ret for Lund havde været paa Tale, havde været naturligt, dels at indføre en udtrykkelig Bestemmelse herom i Servituddokumentet, dels at udforme nærmere Regler om, hvor og hvordan Sporet skulde nedlægges. Nedlæggelse af et Tipvognsspor over Sagsøgtes Jord, en Foranstaltning, der maa antages at kunne komme til at vare i flere Aar, maa i det hele anses for at være en saa betydelig Indskrænkning i Sagsøgtes Raaden over hans Ejendom, at det uden udtrykkelig Hjemmel findes betænkeligt at indrømme Sagsøgerinden Ret hertil. Ifølge disse Betragtninger vil der ejheller kunne tillægges Sagsøgerinden nogen Erstatning for den Merudgift, hun har haft til Transport af det siden Foraaret 1935 opgravede Ler, men Sagsøgte vil i det hele være at frifinde.

Det bliver herefter uforløst at komme nærmere ind paa de forskellige af Sagsøgerinden foreslaaede Sporordninger, et Spørgsmaal, der iøvrigt ifølge sin Natur ikke er særlig egnet til en Afgørelse ved Domstolene.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er aísagt den 9. Juni 1936 af Retten for Frijsenborg-Faurskov Birk.

For Landsretten har Appellantinden gentaget sin for Underretten nedlagte Paastand, medens Indstævnte har procederet til den indankede Doms Stadfæstelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellantinden have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 100 Kr.

T i r s d a g d e n 3. M a j .

Nr. 109/1938. Begæring fra Domfældte **Viggo Joseph Madsen** om Genoptagelse af Sagen mod ham, paadømt ved det københavnske Nævningeting den 10. August 1937 og ved Højesteret den 26. Oktober s. A.

Østre Landsrets Kendelse af 29. Marts 1938 (I Afid.):
Den fremsatte Begæring om Genoptagelse kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets under Medvirken af Nævninger den 10. August 1937 afsagte Dom blev Viggo Joseph Madsen anset bl. a. for Overtrædelse af Straffelovens § 183, Stk. 1, ved den 21. Juni 1937 ca. Kl. 0.15 at have kastet mod eller anbragt ved Forsvarsminister Alsing Andersens Bolig, Grøndalsvænge Allé Nr. 1, en Bombe bestaaende af ca. 350 g »Astralit« indeholdt i en Aluminiums-Feltflaske og antændt Bomben, der eksploderede med den Virkning, at bl. a. samtlige Vinduesruder i Villaens Gavl og i en Veranda samt to Ruder i Nabovillaen sprængtes. Straffen blev fastsat til Fængsel i 9 Maaneder, hvoraf 34 Dage ansaas som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Ved Højesterets Dom af 26. Oktober 1937 blev Straffetiden forlænget til 15 Maaneder med Fradrag af 90 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Samme Dag fremsatte Domfældte, der ved Domsforhandlingen for Landsretten — ligesom under Forundersøgelsen — havde forklaret, at det var ham, der alene anbragte Bomben ved Forsvarsministerens Villa, Begæring om Genoptagelse af Sagen, idet han anførte, at hans Tilstaaelse »om Udførelsen af selve Demonstrationen« var urigtig og »kun fremskaffet ved Politiets særlige Afhøringsmaade«. Det var for at standse Sagen og faa de andre Sigtede løsladt, at han paatog sig hele Handlingen. Han erkender, at han er »alvorligt meddelagtig« i Lovovertrædelsen, men han hævder, at han ikke selv har været ved Villaen, idet han opholdt sig i Hellerup den paagældende Nat.

Til en Politirapport har Domfældte, der afsoner Straffen i Statsfængslet i Nyborg, bl. a. udtalt, at han ogsaa under Sagens Behandling ved Nævningetinget har fremdraget sin Anke over Politiets Afhøringsmaade. Han ønsker ikke at oplyse Navnene paa de implicerede Kammerater.

Under et derpaa inden Københavns Byret optaget Forhør har Domfældte forklaret, at han erkender, at han er meddelagtig i den omhandlede Forbrydelse, men at det ikke er ham, der har anbragt Bomben ved Forsvarsministerens Villa, ej heller hjulpet med dertil, og at han ikke vil oplyse, hvem det er, der har anbragt Bomben. Han har derhos nærmere forklaret, at han og en Række andre Personer havde drøftet »Demonstrationen« og som han udtrykker sig »lavet hele Historien«. Han tilbød, at han nok skulde tage ud og anbringe Bomben, men en Dag, hvor han var ude at se paa Forholdene ved Villaaen, blev han set af nogle Bekendte, og man blev derefter enige om, at det ikke var værd, at han lagde Bomben. Det drøftedes derpaa, hvem der skulde gøre det, og Domfældte bestemte, at Lindgreen skulde anbringe Bomben. Søndag den 20. Juni om Formiddagen fik Domfældte imidlertid Bomben tilbage fra Lindgreen og Domfældte gik derefter hen paa en privat Bopæl og overleverede Bomben til nogle Bekendte. Med disse drøftede Domfældte »Demonstrationen« og disse sagde, at hvis de udførte Demonstrationen, skete det ved 22-Tiden samme Aften. Samtidig aftalte Domfældte med en af disse Personer, at de skulde træffes Kl. 24 paa et nærmere angivet Hjørne i Hellerup for at Domfældte kunde faa at vide, hvad der var sket. Domfældte tog derpaa hjem, men cyklede 15—20 Minutter før Kl. 24 til det aftalte Hjørne, hvor han dog ikke traf nogen. Domfældte cyklede derpaa til sit Logis, men efter 5 Minutters Forløb tog han igen af Sted og indfandt sig paa Hjørnet, hvor han efter ½ Times Venten traf den Person, med hvem han havde truffet Aftalerne, og som nu fortalte, at »Demonstrationen« først var sket ca. Kl. 24.

Der har derhos inden Byretten fundet Afhøring Sted af Sporvognsfunktionær Henri Omar Sass Jensen og af Fru Olga Laura Mathilde Østrup Jeppesen.

Foranlediget ved Domfældtes Udtalelse om Politiets Afhøringsmaade har vedkommende Politivadokat udtalt, at der ikke fra Politiets Side er lagt Pres paa eller afgivet Løfter til Domfældte for at fremkalde en Tilstaelse.

Med Skrivelse af 9. Marts 1938 har Statsadvokaten for København dernæst til Retten oversendt to til Justitsministeriet fremsendte Skrivelser af 22. December 1937 og 21. Januar 1938 henholdsvis fra Hærens Ammunitionsarsenal og Chefen for Hærens tekniske Korps indeholdende en Kritik af de den 5. og den 9. Juli 1937 til Oplysning i Sagen foretagne Forsøg med Sprængstoffer. I en ligeledes til Retten oversendt Skrivelse af 26. Februar 1938 har Justitsministeriets Konsulent i Sprængstoffer K. T. A. Jensen imødegaaet denne Kritik.

Da det ikke skønnes antageligt, at det af Domfældte anførte og ej heller den fremsatte Kritik af Sprængstofforsøgene, hvis dette havde foreligget under Sagen, kunde have bevirket Anvendelse af en væsentlig mildere Straffebestemmelse

b e s t e m m e s :

Onsdag den 4. Maj.

Nr. 93/1937. Grosserer **Axel V. Holdt** (Hvidt)
mod

Grosserer **Edvard Hansen** (Ingen),

betræffende Opgørelse af et Regnskabsmellemværende.

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. April 1937: Sagsøgte, Grosserer Axel V. Holdt, bør til Sagsøgeren, Grosserer Edvard Hansen, betale 1321 Kr. 67 Øre med Renter heraf 5 pCt. pro anno fra den 3. November 1936, til Betaling sker, hvorhos Sagsøgte bør transportere til Sagsøgeren 1353 Kr. 18 Øre af et Tilgodehavende, stort 2063 Kr. 50 Øre, hos Repræsentant Harald Madsen med den dertil knyttede Sikkerhed og vedhængende Renter à 6 pCt. pro anno af 1353 Kr. 18 Øre fra den 1. April 1936. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter dennes Afsigelse. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom paa-
staas af Appellanten forandret i Overensstemmelse med hans i
1. Instans nedlagte Paastand.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Repræsentant Harald Madsen
forklaret, at han ikke udførte den Forretning, hvortil de 3500 Kr.
blev betalt, men overfor Appellanten gav det Udseende heraf og
foregav, at der var indtjent et Overskud paa 563 Kr. 50 Øre.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen,
forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde,
samt idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre
til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at
stande.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne
Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Parterne under nærværende Sag, Sagsøgeren, Grosserer Edvard
Hansen, og Sagsøgte, Grosserer Axel V. Holdt, har i nogen Tid staaet
i Forretningsforbindelse med hinanden, og Sagen angaar Opgørelsen
af deres indbyrdes Regnskabsmellemværende i denne Anledning.

Under Sagen gaar den af Sagsøgeren endeligt nedlagte Paastand
ud paa principalt, at Sagsøgte dømmes til at betale 2674 Kr. 85 Øre
med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 3. November

1936, subsidiært, at Sagsøgte dømmes til kontant at betale 1321 Kr. 67 Øre med Renter heraf som anført samt at transportere til Sagsøgeren 1353 Kr. 18 Øre af et Tilgodehavende stort 2063 Kr. 50 Øre hos Repræsentant Harald Madsen med den dertil knyttede Sikkerhed og vedhængende Renter à 6 pCt. p. a. af 1353 Kr. 18 Øre fra den 1. April 1936.

Sagsøgte har taget bekræftende til Genmæle med Hensyn til sidste Del af Sagsøgerens subsidiære Paastand, men har iøvrigt paastaet Frifindelse samt Sagsøgeren tilpligtet at betale til Sagsøgte 3 Kr. 70 Øre.

Uoverensstemmelsen mellem Parterne angaar følgende to Forhold:

1. Sagsøgte, ved hvis Mellekomst der var indledet en Forretningsforbindelse mellem Sagsøgeren og et tysk Firma Hermann Knobloch, havde i denne Anledning Krav paa Provision hos det tyske Firma af de Varer, der af dette blev leveret til Sagsøgeren.

Sagsøgeren hævder nu, at han i Marts 1936 paa Firmaet Knobloch's Vegne har udbetalt Sagsøgte 1500 Kr. i Provision og senere har indkasseret Beløbet hos det tyske Firma, hvorfor Sagsøgeren i sin Opgørelse af Parternes Mellemværende har saavel debiteret som krediteret Sagsøgte for et tilsvarende Beløb.

Til Dokumentation for at Beløbet er udbetalt Sagsøgte har Sagsøgeren under Sagen fremlagt en Kvittering dateret 15. Marts 1936 og udstedt af Sagsøgte, ifølge hvilken denne kvitterer for Modtagelsen af 1500 Kr. »à conto for Regning Hermann Knobloch«.

Sagsøgte benægter imidlertid, at Sagsøgeren har udbetalt ham det nævnte Provisionsbeløb kontant. Ifølge Sagsøgtes Fremstilling udstedtes Kvitteringen, som han hævder oprindelig har været dateret den 25. Marts 1936, alene for at Sagsøgeren kunde indkassere Provisionsbeløbet hos Firmaet Knobloch, og Sagsøgerens Tilgodehavende hos Sagsøgte, som omkring den 25. Marts 1936 androg 4000 Kr., derved kunde nedbringes. Som Følge heraf mener Sagsøgte, at det er urigtigt, naar han i Sagsøgerens Opgørelse er debiteret for Beløbet.

2. Ifølge Sagsøgtes Anbringende blev der samtidig med Udstedelsen af den ovenfor under 1 nævnte Kvittering af ham til Sagsøgeren udstedt saalydende Erklæring: »Dags Dato modtaget 2500 Kr. som Deres Andel til Finansiering af en à meta Forretning.« Sagsøgte har nærmere anført, at Erklæringen udstedtes som Følge af, at Sagsøgeren var indgaaet paa af sit ovennævnte Tilgodehavende hos Sagsøgte paa 4000 Kr. at indskyde 2500 Kr. som Deltager i en Forretning, der skulde udføres af ovennævnte Repræsentant Harald Madsen, og som skulde foretages à meta mellem Sagsøgeren og Sagsøgte, der selv indskød 1000 Kr. i Forretningen.

Efter hvad Sagsøgte har anført udbetaltes de 3500 Kr. til Madsen og ved Forretningen indtjentes et Overskud til Fordeling mellem Parterne paa 563 Kr. 50 Øre, saaledes at Madsen ialt skulde tilbagebetale 4063 Kr. 50 Øre.

Af Beløbet har Madsen imidlertid kun indbetalt 2000 Kr. og har for Restbeløbet 2063 Kr. 50 Øre udstedt frivilligt Forlig, hvorved der som Sikkerhed for Beløbets Betaling er givet Pant i Løsøre samt sekundær Haandpant i et Automobil.

Ifølge Sagsøgtets Opgørelse tilkommer der herefter Sagsøgeren af det kontant indkomne Beløb — 2000 Kr. med Fradrag af Incassationsomkostninger 150 Kr. altsaa 1850 Kr. — $\frac{5}{7}$ eller 1321 Kr. 45 Øre, og af Fordringen paa Madsen, stor 2063 Kr. 50 Øre, hvoraf 1500 Kr. vedrører Indskud og 563 Kr. 50 Øre er en til Avancen svarende Post, $\frac{5}{7}$ af 1500 Kr. eller 1071 Kr. 43 Øre samt Halvdelen af 563 Kr. 50 Øre eller 281 Kr. 75 Øre altsaa ialt 1353 Kr. 18 Øre. Overensstemmende hermed har Sagsøgte i sin Opgørelse af Parternes Mellemværende debiteret Sagsøgeren for 2500 Kr., svarende til dennes Indskud, samt krediteret ham for hans Andel af det fra Madsen indkasserede Beløb nemlig 1321 Kr. 45 Øre.

Sagsøgeren benægter imidlertid at være indgaaet paa at deltage i den nævnte à meta Forretning med Sagsøgte. Ifølge Sagsøgerens Fremstilling forholder Sagen sig saaledes, at Sagsøgte i Marts 1936 anmodede ham om et Laan paa 2500 Kr. til Udførelsen af Forretningen med Madsen, og at Sagsøgeren, som følte sig i Gæld til Sagsøgte paa Grund af dennes Medvirken ved Etableringen af Sagsøgerens Forretningsforbindelse med Firmaet Knobloch, indvilligede i at yde Sagsøgte et Laan paa 1500 Kr., som blev udbetalt Sagsøgte kontant. Sagsøgeren kan herefter ikke anerkende Berettigelsen af de af Sagsøgte i dennes Opgørelse foretagne Posteringer med Hensyn til dette Forhold.

Uoverensstemmelsen mellem Parternes Opgørelse forsaavidt angaar det under 2 omtalte Forhold andrager 1178 Kr. 55 Øre, nemlig Forskellen mellem Sagsøgtets Debitering og Kreditering af Sagsøgeren for henholdsvis 2500 Kr. og 1321 Kr. 45 Øre.

Disse 1178 Kr. 55 Øre og de ovenfor under 1 nævnte 1500 Kr. udgør tilsammen Differencen 2678 Kr. 55 Øre mellem Sagsøgerens principale Paastand om Betaling af 2674 Kr. 85 Øre og Sagsøgtets Paastand om Betaling af 3 Kr. 70 Øre.

Sagsøgerens subsidiære Paastand har ifølge Parternes Procedure Hensyn til det Tilfælde, at Sagsøgte forsaavidt angaar det under 2 omtalte Forhold faar Medhold i, at der foreligger en à meta Forretning.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Bogholder Bjørn Sandvig og Korrespondent Hardy Hansen, hvilke begge er ansatte hos Sagsøgte, samt af Revisor Aage Fr. Andersen.

Paa Grundlag heraf og Sagens øvrige Oplysninger skal Retten med Hensyn til de foreliggende Uoverensstemmelser bemærke følgende:

Ifølge Sagsøgtets Forklaring skal saavel Kvitteringen paa de 1500 Kr. vedrørende Provisionen fra Knobloch, som Kvitteringen paa de 2500 Kr., hvilken sidste Kvittering senere er bortkommet, være udstedt paa et Møde den 25. Marts 1936 paa Sagsøgtets Kontor, hvor Parternes Mellemværende blev opgjort. Bogholder Sandvig, der ifølge sin Forklaring var tilstede under hele dette Møde, har forklaret, at Regnskabet mellem Parterne udviste en Saldo i Sagsøgerens Favør paa lidt over 4000 Kr., der blev afgjort ved at Sagsøgeren modtog en Check paa et mindre Beløb samt de to af Sagsøgte udstedte Kvitteringer. Ifølge Vidnets Forklaring blev der ikke ved denne Lejlighed udbetalt Sagsøgte noget Beløb kontant af Sagsøgeren.

Sagsøgeren har derimod forklaret, at det nævnte Møde fandt Sted antagelig den 15. Marts samt at Beløbet paa de 1500 Kr. var udbetalt Sagsøgte nogle Dage før.

Med Hensyn til det under 1 nævnte Forhold finder Retten, saaledes som Sagen foreligger, at maatte give Sagsøgeren Medhold, idet Retten maa anse den oftnævnte af Sagsøgte udstedte Kvittering som Bevis for, at der har fundet en kontant Udbetaling Sted af Beløbet til Sagsøgte.

Hvad derimod angaar det under 2 omhandlede Forhold finder Retten Rigtigheden af den af Sagsøgte givne Fremstilling bestyrket bl. a. derved, at Sagsøgeren ikke under sin Partsforklaring har turdet benægte, at den af Sagsøgte udstedte Kvittering paa de 2500 Kr. har haft det af Sagsøgte angivne Indhold, samt derved, at Sagsøgeren selv den 9. Maj 1936 ved Modtagelsen af 250 Kr. fra Sagsøgte har udstedt en saalydende Kvittering: »Dags Dato modtaget min Andel i å meta Forretning (Madsen) 250 Kr.«

Under Hensyn hertil findes den af Sagsøgeren nedlagte subsidiære Paastand at maatte tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 165/1937. Grosserer **Sally Behrens** (Stein)

m o d

Aktieselskabet **Bloch & Behrens**, Uldforretning, og Handelsfirmaet **Bloch & Behrens** ved Indehaverne Generalkonsul, Grosserer **J. J. Olsen** og Konsul, Grosserer **N. P. Pedersen** (Holtens-Bechtolsheim),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Ret til at erholde en Andel af det indstævnte Aktieselskabs aarlige Nettoudbytte.

Sø- og Handelsrettens Dom af 29. Juni 1937: De Sagsøgte, A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, ved Bestyrelsens Formand, Generalkonsul, Grosserer J. J. Olsen, og Handelsfirmaet Bloch & Behrens ved dets ansvarlige Indehavere, Generalkonsul, Grosserer J. J. Olsen og Konsul, Grosserer N. P. Pedersen bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Sally Behrens, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin for Sø- og Handelsretten nedlagte Paastand, dog at det i Paastandens Punkt 2 anførte Beløb er nedsat til 109.126 Kr. 87 Øre.

Seks Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde. En af disse Dommere bemærker, at der, saaledes

som Sagen foreligger, ikke kan gaas ind paa, hvorvidt det ved Administrationen af Aktieselskabet paa retstridig Maade er tilstræbt at begrænse det Udbytte, der af Selskabet udbetales til Firmaet Bloch & Behrens, og hvoraf der beregnedes Afgift til Appellanten. Sagens Omkostninger for Højesteret vil nævnte seks Dommere tilkende de Indstævnte med 1000 Kr.

Tre Dommere anser det for ubevist og endog uantageligt, at Overretssagfører Siesby som Værge for Appellanten overfor de Indstævnte Grosserer Olsen og Grosserer Pedersen har givet Afkald paa Appellantens Ret til Andel i Aktieselskabets Nettoudbytte beregnet paa den i Overenskomsten af 14. Maj 1919 angivne Maade, hvorefter særlig ingen Tantième eller anden Andel i Udbyttet kan fradrages inden Ratens Beregning. De finder derhos, selv om selve Aktieselskabet ikke maatte hæfte derfor, at i hvert Fald de nævnte Indstævnte som Indehavere af Interessentskabet maa være personlig ansvarlige for, at de 12½ pCt. af Udbyttet beregnet overensstemmende med Aftalen af 1919 kommer Appellanten til gode, og vil ved Dommen anerkende dette Appellantens Krav og fastslaa, at der af de nævnte to Indstævnte er handlet i Strid med dette. Disse Dommere kan iøvrigt tiltræde den af en Dommer ovenfor gjorte Bemærkning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Sally Behrens, til de Indstævnte, Aktieselskabet Bloch & Behrens Uldforretning, og Handelsfirmaet Bloch & Behrens ved Indehaverne Generalkonsul, Grosserer J. J. Olsen og Konsul, Grosserer N. P. Pedersen, med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 9

Onsdag den 4. Maj.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 8. April 1914 overdrog de to af Indehaverne af det under nærværende Sag sagsøgte Handelsfirma Bloch & Behrens, nemlig Sagsøgeren, Grosserer Sally Behrens, der var umyndiggjort ved Københavns Magistrats Dekret af 23. Marts s. A. og opholdt sig paa en Klinik i Norge, og Sagsøgerens Fader, Grosserer Julius Jacob Behrens, til Medindehaveren af Firmaet og Prokurist i dette, Grosserer, nu Generalkonsul J. J. Olsen, Firmaets Forretning, saaledes at Sagsøgte Olsen blev Firmaets eneste Indehaver. I en samtidig oprettet Interessentskabskontrakt, der senere tiltraadtes af Sagsøgerens Hustru, Fru Olga Behrens, født Trier, med hvem han levede i Formuefællesskab, fastsattes det bl. a., at Sagsøgte Olsen overfor Trediemand hæftede personlig for al af Firmaet stiftet Gæld, at han, Sagsøgeren og dennes Fader indbyrdes participerede hver for $\frac{1}{3}$ i al af Forretningens flydende Avance og Tab, at Sagsøgte Olsen forlods skulde have et Arbejdshonorar paa 5000 Kr. aarlig, at Sagsøgeren og hans Fader hver indskød 100.000 Kr. som Kommanditister, og Sagsøgte Olsen indskød 25.000 Kr. kontant i Forretningen, og at disse Beløb forrentedes med 5 pCt. aarlig.

Efter at Grosserer Julius Behrens var afgaaet ved Døden, indtraadte hans Enke, Fru Susanne Behrens, i Januar 1915 med de øvrige Deltageres Samtykke som Kommanditist i Firmaet efter de i Kontrakten af 8. April 1914 angivne Regler.

Under 28. December 1915 ophævedes Kontrakten af 1914, og i Stedet oprettedes en ny Overenskomst mellem paa den ene Side Sagsøgte Olsen og paa den anden Side Enkefru Susanne Behrens og Sagsøgerens Hustru, Fru Olga Behrens, i Forening med Overretssagfører Siesby, dels som Lavværg for Enkefru Susanne Behrens, dels som Værg for Sagsøgeren. Efter denne Overenskomst udtraadte Kommanditisterne Enkefru Susanne Behrens og Sagsøgeren af Interessentskabet og fik udbetalt deres Indskud, hvorhos Grosserer Olsen friholdt dem for ethvert Ansvar overfor Firmaets Kreditorer, forsaavidt Kommanditindskudene angik, saaledes at Sagsøgte Olsen i enhver Henseende blev eneraadig over Firmaet Bloch & Behrens, Som Vederlag herfor indgik Sagsøgte Olsen derhos paa — saalænge han drev Firmaet Bloch & Behrens' Forretning, være sig under dette eller under andet Firma — af Forretningens aarlige Nettoudbytte, efter Fradrag af et Beløb af 10.000 Kr. som tillagdes ham forlods, at betale Enkefru Susanne Beh-

rens for hendes Livstid 30 pCt., og Sagsøgte for hans Livstid og efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 30 pCt. Forpligtelsen paahvilede Sagsøgte Olsen uden Hensyn til, om han maatte optage Medinteressenter i Forretningen.

Den saaledes under 28. December 1915 oprettede Kontrakt ophævedes den 14. Maj 1919 fra 1. Januar s. A. at regne og afløstes af en Overenskomst mellem paa den ene Side Sagsøgte Olsen og Medsagsøgte, Grosserer, nu Konsul N. P. Pedersen, der siden 1. Januar 1919 var optaget som ansvarlig Medindehaver af Firmaet, og paa den anden Side Enkefru Susanne Behrens og Fru Olga Behrens i Forening med Overretssagfører Siesby som Lavværg for Enkefru Susanne Behrens og som Værg for Sagsøgeren. Ved Overenskomsten forpligtede de Sagsøgte Olsen og Pedersen sig hver især og i Forening samt Firmaet Bloch & Behrens til fra den 1. Januar 1919 af Forretningens aarlige Nettoudbytte at betale Enkefru Susanne Behrens for hendes Livstid 15 pCt. og Sagsøgeren for hans Livstid samt efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 12½ pCt. Det hedder i Dokumentet herom som følger:

»Denne Forpligtelse er nærmere at forstaa som følger:

a. Raterne betales af Forretningens virkelige Nettoudbytte d. v. s. af det Beløb, der fremkommer, efter at Handelsomkostninger er fradraget Bruttoudbyttet. Medens de faste Lønninger naturligvis gaar ind under Handelsomkostninger, ligesom ogsaa Renter af i Firmaet indskudte Midler eller af Indehavernes egne i Firmaet indestaende Midler samt som Arbejdshonorar 10.000 Kr. til mig Olsen og 5000 Kr. til mig Pedersen, maa derimod ingen Tantième eller anden Andel i Udbyttet fradrages inden Raternes Beregning. Driftsregnskabet og Status opgøres iøvrigt efter de sædvanlige Principper i Firmaet Bloch & Behrens.

Forpligtelsen paahviler enhver af os, ikke blot saalænge han benytter Firmaet Bloch & Behrens, men saalænge han overhovedet ligegyldigt under hvilket Navn her i Landet fortsætter Bloch & Behrens' Forretning. Retten til Andel aficeres heller ikke af, at der optages nye Interessenter i Forretningen, eller at denne overdrages til andre. Forpligtelsen paahviler nemlig Bloch & Behrens, saalænge dette Firma bestaar, uanset om baade jeg Olsen eller jeg Pedersen er udtraadt af samme. Forretningen kan overhovedet kun overdrages til andre — herunder overgaa til bestaaende eller omdannes til samtidig stiftet Aktieselskab — med det Baand, at de nævnte Andele udredes af Forretningens, henholdsvis Aktieselskabets, Udbytte.«

I Henhold til denne Overenskomst er der for Aarene 1919 til 1928 vedkommende Aars Udgang udbetalt Sagsøgerens og hans Hustrus Fællesbo følgende Udbytter:

For Aaret 1919	Kr.	98.312,36,
— — 1920	—	142.648,93,
— — 1921	—	46.436,13,
— — 1922	—	50.189,15,
— — 1923	—	82.073,11,
— — 1924	—	87.768,85,
— — 1925	—	4.817,10,

—	—	1926	—	7.336,21,
—	—	1927	—	22.305,21,
—	—	1928	—	38.586,92.

Den 13. April 1928 stiftede de to Sagsøgte Generalkonsul Jens Julius Olsen og Konsul Niels Peder Pedersen, Sagsøgerens Hustru Fru Olga Behrens og Sagsøgerens Svigersøn, Skibsreder Aage Vollmond ved et Møde paa Firmaet Bloch & Behrens' Kontor et Aktieselskab ved Navn A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, med det Formaal at drive Handel med Uld og lignende Varer og anden efter Bestyrelsens Skøn dermed i Forbindelse staaende Virksomhed. De Sagsøgte Olsen og Pedersen meddelte som eneste Indehavere af Interessentskabet Bloch & Behrens Samtykke til, at Aktieselskabet bar Navnet »A/S Bloch & Behrens« Uldforretning, og det bemærkedes i Stiftelsesoverenskomsten, at Selskabet overtog og fortsatte den af Firmaet Bloch & Behrens hidtil drevne Uldforretning, men uden at give noget Vederlag herfor.

Aktiekapitalen fastsattes til 700.000 Kr., der ifølge Stiftelsesoverenskomsten fordeltes saaledes: Fru Olga Behrens 99.000 Kr., Generalkonsul Olsen 400.000 Kr., Konsul Pedersen 200.000 Kr. og Skibsreder Vollmond 1000 Kr. Placeringen af Aktiekapitalen blev dog ikke saaledes, idet Firmaet Bloch & Behrens straks overtog Aktier for Kr. 500.000, og den designerede Direktør i Selskabet Hr. Richter Aktier for Kr. 100.000, medens de resterende Aktier forblev med Kr. 9.000 hos Sagsøgerens Hustru og Kr. 1000 hos Skibsreder Vollmond. Aktierne indbetaltes konstant, for de to sidstnævnte Aktiebeløbs Vedkommende ved Overførsel fra Sagsøgerens og hans Hustrus Fællesformue.

Der foreligger Koncept til et Dokument, dateret samme Dag som Stiftelsesoverenskomsten, nemlig den 13. April 1928, hvorefter Sagsøgerens Hustru Fru Olga Behrens og Overretssagfører Siesby som Værge for Sagsøgeren frafaldt den Sagsøgeren og efter hans Død hans Hustru ifølge Overenskomsten af 14. Maj 1919 tilkommende Ret til Andel af Nettoudbyttet i det stiftede Selskab A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, medens til Gengæld de Sagsøgte Olsen & Pedersen hver især for deres Livstid erklærede at ville udbetale Sagsøgeren for hans Livstid og efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 12½ pCt. af det Udbytte, som aarligt maatte tilfalde dem dels i Tantième, dels i Udbytte af de Aktier, de hver især for egen Regning havde tegnet i A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, efter at et vist Beløb var fradraget.

Dette Dokument blev aldrig oprettet eller underskrevet, som det maa antages, fordi Grundlaget for den de Sagsøgte Olsen og Pedersen ifølge Dokumentet paahvilende Forpligtelse, nemlig deres Overtagelse af Hovedparten af Aktierne — Kr. 600.000 — i det nystiftede Selskab, som ovenfor nævnt, overhovedet ikke blev til noget.

Den 16. Maj 1933 overdrog Firmaet Bloch & Behrens til Sagsøgte Olsen forskellige af sine Aktiver — udestaaende Tilgodehavender m. v. — samt Kr. 200.000 af den Firmaet tilhørende Post Aktier i Selskabet. Aktierne overdroges til pari Kurs, og det samlede Beløb, som Sagsøgte Olsen betalte, bl. a. ved Overtagelse af Gæld, androg Kr. 1.040.000.

I 1934 udvidedes Selskabets Aktiekapital med 300.000 Kr. til 1 Mill.

Kr., saaledes at Aktiekapitalen derefter var fordelt med Kr. 400.000 hos Firmaet Bloch & Behrens, Kr. 300.000 hos Generalkonsul Olsen, Kr. 200.000 hos Fru Olga Behrens og Skibsreder Vollmond og Kr. 100.000 hos Direktør Richter.

For Aarene 1929—32 gav Aktieselskabet intet Udbytte, medens Selskabet for Aarene 1933—36 gav et Udbytte af henholdsvis 10 pCt., 3 pCt., 8 pCt. og 8 pCt. I disse sidste fire Aar havde Sagsøgeren gennem Firmaet Bloch & Behrens en Indtægt af henholdsvis Kr. 8360,74, Kr. 9,97, Kr. 97,16 og Kr. 19,66.

I 1931 vendte Sagsøgeren tilbage her til Landet, og i 1933 skete der en Bodeling mellem Sagsøgeren og hans Hustru, ved hvilken Sagsøgeren bl. a. for Livstid fik Eneret til Oppebørsel af 12½ pCt. af Nettoudbyttet fra Firmaet Bloch & Behrens. Endelig blev den 18. August 1934 Umyndiggørelsesdekretet over Sagsøgeren ophævet.

Under nærværende Sag gør Sagsøgeren nu gældende, at der ved Aktieselskabets Stiftelse er handlet aabenbart i Strid med den ham ved Overenskomsten af 14. Maj 1919 tillagte Ret til 12½ pCt. af det daværende Firma Bloch & Behrens' aarlige Nettoudbytte, hvilken Ret ifølge Overenskomsten tilkom ham under hvilken Form Forretningen end drevs, at det til Opgivelse af denne Ret fornødne, ubetingede Afkald ikke er givet, og forøvrigt heller ikke kunde gives, af den for ham beskikkede Værge, Overretssagfører Siesby, og at i hvert Fald Forudsætningerne for et saadant Afkald er bristede. Ifølge en af Sagsøgeren fremlagt Opgørelse andrager 12½ pCt. af A/S Bloch & Behrens Uldforretning's Nettoudbytte for Aarene 1928—36 ialt Kr. 109.600,67 Kr.

Den af Sagsøgeren under Sagen endelig nedlagte Paastand gaar herefter ud paa:

1. At Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, samt Handelsfirmaet Bloch & Behrens tilpligtes at anerkende, at den den 14. Maj 1919 mellem de Sagsøgte Olsen og Pedersen og Fru Susanne Behrens og Fru Olga Behrens i Forening med Overretssagfører Siesby som Værge for Sagsøgeren Grosserer Sally Behrens oprettede Overenskomst, forsaavidt angaar Grosserer Sally Behrens's Ret til 12½ pCt. af Firmaet Bloch & Behrens' aarlige Nettoudbytte, ikke er bortfaldet ved det i 1928 oprettede Aktieselskab A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, der overtog en væsentlig Del af Firmaet Bloch & Behrens' Forretning, forsaavidt angaar dette Aktieselskabs Nettoudbytte, saaledes at dette Krav paa 12½ pCt. af Aktieselskabets aarlige Nettoudbytte lige fra Aktieselskabets Oprettelse har paahvilet dette, og saalænge det eksisterer skal udredes af dette og tilkommer Grosserer Sally Behrens.

2. At de Sagsøgte Grosserer J. J. Olsen og Grosserer N. P. Pedersen som ansvarlige Indehavere af Handelsfirmaet Bloch & Behrens og som Medstiftere af A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, in solidum med Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at betale Sagsøgeren Kr. 109.600,67 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 20. Februar 1937.

3. At Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at foretage den i saa Henseende fornødne Regulering for Tiden efter den 1. Januar 1937, og

4. At de Sagsøgte Grosserer J. J. Olsen og Grosserer N. P. Pedersen som ansvarlige Indehavere af Handelsfirmaet Bloch & Behrens og som Medstiftere af A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, in solidum med Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at erstatte Sagsøgeren ethvert Tab og enhver Skade, han maatte have lidt, ved at den fornævnte Overenskomst af 14. Maj 1919 ikke er respekteret ved Oprettelsen af Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har de Sagsøgte Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersen afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Skibsreder Vollmond.

Ifølge den ovenfor gengivne Bestemmelse — Punkt a — i Overenskomsten af 14. Maj 1919 maatte kun Handelsomkostninger, men ingen Tantième eller anden Andel i Udbyttet fradrages inden Beregningen af den Sagsøgeren tilkommende Rate — 12½ pCt. — af Firmaet Bloch & Behrens' aarlige Nettoudbytte.

Af Aktieselskabets Regnskaber fremgaar det imidlertid, at der for flere Aar i Selskabet er betalt Tantiémer samt foretaget betydelige Af-skrivninger samt Henlæggelser til Reservefond m. v., forinden der gaves Udbytte til Aktionærerne. Retten maa derfor give Sagsøgeren Medhold i, at han ikke indirekte gennem Firmaets Aktieret i Selskabet har opnaaet den samme Andel i dettes Nettoudbytte, som han vilde have opnaaet direkte, saafremt der overensstemmende med sidste Sætning i de ovenfor gengivne Bestemmelser i Overenskomsten af 14. Maj 1919 var paalagt Selskabet det Baand, at de Sagsøgeren tilkommende 12½ pCt. af Forretningens aarlige Nettoudbytte efter Forretningens Omdannelse til Aktieselskab skulde udredes af dettes Udbytte, beregnet som i Overenskomsten angivet.

Paa den anden Side maa Retten give de Sagsøgte Medhold i, at den ved den nævnte Overenskomst for Sagsøgeren skabte Ret til 12½ pCt. af Overskudet i Firmaet Bloch & Behrens ikke er af en saadan særlig Art, at den ikke gyldigt kunde ændres eller frafaldes paa hans Vegne af hans Værge.

Med Hensyn hertil gør de Sagsøgte gældende, at den nævnte Ret for Sagsøgeren er bortfaldet, forsaavidt angaar den Del af Forretningen, der overtoges af det i 1928 stiftede Aktieselskab, idet der ved Stiftelsen blev givet Afkald i saa Henseende af de lovlige Repræsentanter for Sagsøgeren og hans Hustrus Fællesbo, nemlig hans Hustru og hans Værge, Overretssagfører Siesby.

Overretssagfører Siesby, som i 1935 er afgaaet ved Døden, ses vel ikke at have været til Stede ved Selskabets Stiftelse, men Retten maa antage, at han, som gennem en lang Aarrække havde været Sagfører for Familien Behrens og for Firmaet Bloch & Behrens, og gennem hvis Kontor alle Formalia vedrørende Stiftelsen berigtigedes, har været fuldt vidende om de forskellige Forhold vedrørende Selskabets Oprettelse. Herefter og under Hensyn til, at der ej heller senere, særlig ikke da Aktieselskabet for Aaret 1933 gav et Aktieudbytte af 10 pCt., fra Overretssagfører Siesbys Side ses at være fremsat Krav overfor Selskabet om Bibeholdelse af Sagsøgerens Ret til Andel i Nettoudbyttet overens-

stemmende med Overenskomsten af 14. Maj 1919, maa Retten gaa ud fra, at der i 1928 paa Sagsøgerens Vegne er givet gyldigt og ubetinget Afkald paa denne Ret, forsaavidt angaar den til Selskabet overførte Del af Firmaet Bloch & Behrens. Det bemærkes herved, at der ikke kan gives Sagsøgeren Medhold i, at Overretssagfører Siesby som Sagfører for andre af de i den ommeldte Ordning interesserede skulde have en saadan Interesse i denne, at der i Henhold til Myndighedslovens § 58 burde have været søgt beskikket en særlig Værge for Sagsøgeren i den ommeldte Anledning. Ej heller kan Retten give Sagsøgeren Medhold i, at der i et Tilfælde som det foreliggende, hvor den Del af Fællesboet, hvorover den umyndiggjorte Ægtefælle (Sagsøgeren) havde haft Raadigheden, bestyredes af den umyndiggjortes myndige Hustru i Forbindelse med Værgen, skulde kræves Pupilautoriteternes Samtykke til et Afkald som det omhandlede, jfr. herved Lov Nr. 56 om Ægteskabets Retsvirkninger af 18. Marts 1925 § 52, hvorved iøvrigt bemærkes, at dette Afkald, som ifølge de Sagsøgte Anbringende nødvendiggjordes derved, at Indehaverne af Firmaet Bloch & Behrens — de Sagsøgte Olsen og Pedersen — ikke vilde fortsætte Forretningen under de tidligere Vilkaar, ikke findes at kunne sidestilles med en Gave fra Sagsøgeren.

Herefter og da Sagsøgte Olsens ovenfor omtalte Overtagelse af en, som det maa antages væsentlig Del saavel af Firmaet Bloch & Behrens' Aktiver og Passiver og derigennem dets Forbindelser som af den Firmaet tilhørende Post af Aktier i Selskabet ikke, saaledes som Sagen foreligger oplyst, findes at kunne danne Grundlag for en Omstødelse af det ommeldte Afkald efter Reglerne om bristende Forudsætninger, vil de Sagsøgte Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 1000 Kr.

Torsdag den 5. Maj.

Nr. 271/1937.   **Chauffør Einar Axel Larsen**
 (Landsretssagfører Bay Erichsen)

mod

Fru Annie Ella Ledertoug, født Halgren (Trolle efter Ordre),

betræffende Erstatning for Tab af Forsøger.

Østre Landsrets Dom af 6. December 1937 (VI Afd.): Sagsøgte, Chauffør Einar Axel Larsen bør til Sagsøgerinden Fru Annie Ella Ledertoug betale 15.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. Oktober 1937, til Betaling sker. Saa bør Sagsøgte og til det offentlige betale de Retsgebyrer, der skulde have været betalt, i Forhold til en Sagsgenstand af 15.000 Kr., og Godtgørelse for det stemplede Papir, der skulde have været forbrugt, saafremt Sagen ikke for Sagsøgerinden

havde været afgiftsfri, samt Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Overretssagfører P. Sandholt, 103 Kr. 60 Øre. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Trolle betaler Appellanten, Chauffør Einar Axel Larsen, 200 Kr. og 100 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 10. December 1936 ca. Kl. 6 Morgen kørte Snedker Thorvald Christian Ledertoug paa Cykel ad Enghavevej i Retning mod Enghave Plads og Byen; da han havde passeret Jærnbanebroen over Enghavevej, vilde han, som han plejer, svinge til venstre over Enghavevej til en Cykelsti til Valby, hvor han havde sit Arbejde, men blev da paakørt af et i samme Retning kørende Automobil ført af Chauffør Einar Axel Larsen. Ved Sammenstødet paadrog Ledertoug sig et Kraniebrud og døde samme Dag Kl. 12,30.

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden, afdødes Enke, Fru Annie Ella Ledertoug, hvem der er meddelt fri Proces, Sagsøgte Chauffør Einar Axel Larsen dømt til i Erstatning for Tab af Forsørger at betale 20.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 14. Oktober 1937.

Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Sagsøgte anfører til Støtte herfor, at han ved den paagældende Lejlighed kørte med en Hastighed af 25—30 km i Timen; der var en Del Færdsel, og han havde bemærket afdøde; da denne var kørt foran Vognen, svingede han — uden at give Tegn med Armen — til venstre over Vejen; Larsen svingede Vognen brat til venstre, men det lykkedes ham ikke at afværge Sammenstødet. Sagsøgte hævder, at have udvist al fornøden Agtpaagivenhed og Omhu, men kunde ikke afværge Ulykken; afdøde er selv Skyld i denne ved at svinge tværs over Vejen uden at vise af.

Afdøde var født den 7. Juni 1890; hans gennemsnitlige Indtægt i de sidste 5 Aar har udgjort ca. 3400 Kr. Sagsøgerinden er 31 Aar

gammel og lidende af Epilepsi, saaledes at hendes Erhvervsevne er nedsat til en Tredjedel eller derunder.

Der var — bortset fra en Passager i Sagsøgte Vogn, der ikke har kunnet forklare noget af Betydning for Sagen — ingen Vidner til Sammenstødet. For Landsretten er afgivet Vidneforklaring af Sukkerkoger Hans Frederiksen og Sukkerhusarbejder Algot Norlien, der har forklaret, at afdøde i al sin Færden — ogsaa paa Cykel — var særdeles forsigtig; sidstnævnte, der tit har cyklet sammen med afdøde, har derhos forklaret, at afdøde altid gav Tegn til Forandring af Færdselsretning.

Som Sagen foreligger, og under særlig Hensyn til, at kun den ene Part har kunnet give Forklaring om Sammenhængen, skønnes Sagsøgte ikke at have godtgjort, at Sammenstødet ikke kunde have været undgaaet ved Anvendelse af fornøden Agtpaaagivenhed, hvorfor Sagsøgte maa ses erstatningspligtig overfor Sagsøgerinden.

Idet der ikke er ført Bevis for Uagtsomhed fra afdødes Side, vil Erstatningen kunne ansættes til 15.000 Kr.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at udrede efter Reglerne for beneficerede Sager.

Nr. 96/1938.   **Sagfører Valdemar Andersen**

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 15. Marts 1938.

Den paakærede, af Østre Landsrets V Afd., afsagte Kendelse, er saalydende: Den ved Højesterets Kendelse af 19. Februar 1931 stadfæstede Umyndiggørelse af Sagfører Valdemar Andersen ophæves for saa vidt angaar hans Umyndiggørelse i personlig Henseende. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er paakæret til Højesteret af Sagfører Valdemar Andersen, der paastaar Umyndiggørelsen hævet ogsaa hvad den formueretlige Myndighed angaar.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

Efter Afgivelsen af den i Kendelsen nævnte Erklæring fra Overlægen ved Skt. Hans Hospitals Mandsafdeling har Retslægeraadet i Skrivelser af 26. August 1937 og 15. Februar 1938 udtalt, at det ikke kan anbefale Umyndiggørelsens Ophævelse.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste, forsaavidt den er paakæret.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør, for saa vidt den er paakæret, ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Byrets 7. Afdelings Dom af 2. August 1928 — stadfæstet af Østre Landsret den 8. December s. A. — blev det bestemt, at der i Medfør af den da gældende Straffelovs § 38 II burde af Øvrigheden træffes passende Sikkerhedsforanstaltninger mod Sagfører Valdemar Andersen.

Saadanne Foranstaltninger blev truffet ved hans Indlæggelse paa Sindssygehospital.

Ved Østre Landsrets Kendelse af 5. December 1930 — stadfæstet af Højesteret den 19. Februar 1931 — blev Sagfører Valdemar Andersen dernæst paa Grund af Sindssygdom umyndiggjort saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Under nærværende Sag, der er anlagt i Medfør af Retsplejelovens § 466 med Anbefaling af Overlæge paa St. Hans Hospital, Bisgaard, har nu Sagfører Valdemar Andersen, der ikke længere har Ophold paa Sindssygehospital, nedlagt følgende Paastand:

»A: Umyndiggørelsen annulleret som opnaaet ved Svig til Formaal, som ikke har noget med Varetagelse af Sagsøgerens Interesser at gøre.

B: at Umyndiggørelsen hæves,

C: at Dommen motiveres baade i Præmisserne og Konklusionen, subsidiært kun i Konklusionen, med Ordene: at jeg ikke er og aldrig har været sindssyg eller farlig.«

Retten har ingen Hjemmel til at genoptage den gamle Umyndiggørelsessag eller som under A paastaet annullere Umyndiggørelsen. Ejheller kan Retten inklade sig paa under nærværende Sag at udtale sig om den under C omhandlede Motivering, endsige om de mange tidligere, Sagfører Valdemar Andersen vedrørende Sager, der i Akt eller Udskrift er fremlagt af ham her for Retten.

Nærværende Sag drejer sig derfor alene om det Spørgsmaal, hvorvidt den skete Umyndiggørelse nu maatte kunne hæves.

Med Hensyn til Sagfører Valdemar Andersens Umyndiggørelse i formueretlig Henseende maa Retten efter det under de talrige Retsmøder fremkomne finde, at de Grunde, der i sin Tid dikterede denne Forholdsregel, stadigt gør sig gældende i et saadant Omfang, at den fremsatte Begæring paa dette Punkt ikke vil kunne tages til Følge.

Under Hensyn til, at de overfor Sagfører Andersen i sin Tid truffede Sikkerhedsforanstaltninger ikke er opretholdt, nærer Retten derimod ikke Betænkelighed ved at lade Umyndiggørelsen i personlig Henseende bortfalde.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Fredag den 6. Maj.

Nr. 112/1937. **Rettrup Lokalforening** (Heilesen)

mod

Kroejerske, Enkefru **K. M. Kristensen** (Hartvig Jacobsen),

betræffende Betaling af Bøde i Henhold til den appellerende Forenings Vedtægter for Ikke-Opfyldelse af Medlemspligt.

Dom afsagt af Retten for Skive Købstad m. v. den 19. Juni 1936: Sagsøgte, Kroejerske Fru M. K. Kristensen, Kjærgaardsholm Kro, bør til Sagsøgeren, Rettrup Lokalforening, betale 63 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1935, til Betaling sker, og denne Sags Omkostninger med 50 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 20. Januar 1937 (II Afd.): Appellantinden, Kroejerske, Enkefru M. K. Kristensen, bør for Tiltale af de Indstævnte, Rettrup Lokalforening, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Rettrup Lokalforening, til Indstævnte, Kroejerske, Enkefru K. M. Kristensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Rettrup Lokalforening, paastaaet Sagsøgte, Kroejerske, Fru M. K. Kristensen, Kjærgaardsholm Kro, tilpligtet at betale 63 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Forligsklagens Dato den 30. December 1935 til Betaling sker. Beløbet indsøges som Bøde i Henhold til Foreningens Vedtægter for Ikke-Opfyldelse

af den Sagsøgte som Medlem af Foreningen paahvilende Købepligt, og Beløbet er beregnet skønsmæssigt til det paastævnede Beløb for Tiden April 1934—1. Januar 1935, nemlig til 20 pCt. af det Beløb, for hvilket Sagsøgte, som ikke, trods Opfordring, har villet opgive sit aarlige Køb af Gødningsstoffer fra andre Leverandører, antages at have købt saadanne uden om Foreningen.

Sagsøgte har principalt paastaaet Sagen afvist under Henvi­sing til § 12 i Vedtægterne for den sagsøgende Forening, hvorefter Tvistigheder mellem Bestyrelsen og de enkelte Medlemmer afgøres af Voldgift og ikke kan indannes for Domstolene. Da Sagen imidlertid drejer sig i første Række om, hvorvidt Sagsøgte overhovedet er Medlem af Foreningen og derefter om Indsøgningen af et af Bestyrelsen med Hjemmel i Lovene ikendt Bødebeløb, findes den paaberaabte Vedtægtsbestem­melse ikke til Hinder for at forelægge Sagen for Domstolene, og Sagsøgtes Afvisningspaastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte har subsidiært paastaaet sig frifundet under Paaberaabelse af, at hun aldrig har været Medlem af Foreningen eller købt noget af denne.

Det er uimodsagt under Sagen, at Sagsøgte hverken skriftlig eller mundtlig har foretaget nogen Indmeldelse i Foreningen, men en saadan direkte Indmeldelse findes heller ikke absolut paakrævet for at anse Sagsøgte som Medlem. Hovedforeningen »Dansk Andels-Gødningsforretning af 1916«, af hvilken den sagsøgende Forening er Medlem, foreskriver ganske vist i sine Vedtægters § 2, at Lokalforeningerne for at kunne optages som Medlemmer maa indsende en af deres enkelte Andelshavere egenhændigt underskrevet Liste, men den sagsøgende Forenings egne Vedtægter indeholder ingen tilsvarende Forskrift om egenhændig Underskrift som Betingelse for Medlemskab, og der er intet til Hinder for at anse en Person som Medlem af Lokalforeningen, selv om Hovedforeningen kun regner Lokalforeningen som Medlem med det Antal Andelshavere, for hvilket der foreligger egenhændig Underskrift.

Lokalforeningens Vedtægter bestemmer derimod i deres § 1, at enhver, der modtager Gødning af Foreningen, indtræder som Medlem af samme og, ogsaa uden Erklæring derom, er undergivet Foreningens Love. Der maa ganske vist gives Sagsøgte Medhold i, at en saadan Bestemmelse ikke kan være ubetinget bindende for godtroende Købere, men selv uden saadan direkte Hjemmel i Vedtægterne vilde man dog med Føje kunne anse en Person som værende indtraadt i en Andelsforening, der som den sagsøgende ikke har Næringsbrev, saaledes at dens Mangel paa Berettigelse til at sælge til Ikke-Medlemmer maa anses bekendt for lokalkendte Folk, naar disse med nogen Regelmæssighed foretager Indkøb i Foreningen. Det maa under nærværende Sag ved den stedfundne Bevisførelse anses godtgjort, at der i Aarene 1923—1929 inkl., altsaa baade medens Sagsøgtes for ca. 10 Aar siden afdøde Ægtefælle drev Virksomheden, som tilhørte Sagsøgte som Særeje, og efter at Sagsøgte efter Mandens Død selv havde overtaget Driften af Ejendommen, er indkøbt Gødning til denne hos den sagsøgende Forening, selv om det ikke er godtgjort, at Sagsøgte selv har været bekendt hermed. Det maa endvidere ved Gaardejer Jonas Dahls

Vidneforklaring anses godtgjort, at denne som Formand flere Gange har sendt Sagsøgte Foreningens Vedtægter, og at Sagsøgte ogsaa paa anden Maade er underrettet om, at hun betragtedes som Medlem af Foreningen, uden at hun har reageret heroverfor. Da det endelig maa anses godtgjort, at Sagsøgte stod indført paa Foreningens Medlemslister, og at der er krediteret hende Overskud, saaledes at hun altsaa har nydt alle Medlemsrettigheder, maa hun ogsaa være underkastet de af Medlemskabet flydende Forpligtelser og vil derfor være at tilpligte at betale det indbragte Beløb, mod hvis Beregning ingen Indsigelse er fremsat.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 19. Juni 1936 af Retten for Skive Købstad m. v.

For Landsretten har Appellantinden alene procederet til Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har saavel Appellantinden som Formanden for den indstævnte Forening, Gaardejer Jonas Dahl, paany afgivet Forklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaringer bl. a. af Lokalforeningens nuværende og tidligere Uddeler.

Om Appellantindens og hendes i 1926 afdøde Mands Indkøb af Kunstgødning hos den indstævnte Forening er det oplyst, at der er indkøbt i 1923 i 2 Gange 8 Sække, i 1924 i Maj Maaned $5\frac{1}{2}$ Sæk, i 1928 i Maj Maaned ligeledes $5\frac{1}{2}$ Sæk og i 1929 1 Sæk.

Endvidere maa der gaas ud fra, at en Del af disse Varer er købt mod kontant Betaling fra de Indstævntes Lager i Rettrup Brugsforenings Lokaler, hvorfra der efter det oplyste maa antages at være solgt mindre Partier Gødning mod kontant Betaling, uden at der af Uddelerne er lagt Vægt paa, om Modtagerne var Medlemmer af den indstævnte Lokalforening.

Med Hensyn til Udbetaling af Overskud er det kun oplyst, at der en Gang — vistnok for Aaret 1925 — er beregnet Appellantinden en Andel i Overskud, stor 1 Kr. 25 Øre, ved at dette Beløb er godskrevet hende paa hendes Konto i Brugsforeningen.

Appellantinden har for Landsretten bestemt benægtet, at hun fra den indstævnte Forenings Formand, Gaardejer Jonas Dahl, har modtaget Eksemplarer af Foreningens Vedtægter eller andre skriftlige Meddelelser angaaende hendes Medlemsstilling, herunder en Skrivelse fra Slutningen af Aaret 1925 om, at hun enten maatte opfylde sin Købepligt som Medlem eller udmelde sig. Angaaende denne Skrivelse har Jonas Dahl for Landsretten forklaret, at den af ham er tilsendt Appellantinden, som i en noget senere Samtale med ham bestemt bestred at være Medlem. Noget Bevis for, at Appellantinden har modtaget Eksemplarer af Vedtægterne eller andre skriftlige Meddelelser om Medlemskab kan efter det for Landsretten foreliggende ikke anses ført.

Som Sagen foreligger oplyst, kan det ikke statueres, at Appellantinden, — der som i Dommen nævnt, hverken skriftlig eller mundtlig har foretaget nogen Indmeldelse i den sagsøgte Forening, hvis Vedtægters § 1 alene ikke kan binde hende — af denne med Føje har kunnet betragtes som Medlem, hvorved skal bemærkes, at der efter den Maade, hvorpaa Medlemslisterne er ført, ikke kan lægges afgørende Vægt paa, at Appellantindens afdøde Mands Navn findes opført paa en Medlemsliste, ligesom der, særlig efter hvad der er oplyst om den Maade, hvorpaa Kunstgødning for Lokalforeningen udleveredes gennem Brugsforeningen, ikke kan tillægges de forommeldte Indkøb nogen synderlig Betydning.

Herefter vil Appellantindens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

M a n d a g   d e n   9 .   M a j .

Nr. 83/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Abraham Christian Svane (Schiørring),

der tiltrædes for Overtrædelse af de internationale Søvejsregler Art. 16, jfr. Lov 146 29. Marts 1920 § 6.

Dom afsagt af Sørensen for Saxe Kjøbstad m. v. den 11. Oktober 1937: Tiltalte, Skibskaptajn Abraham Christian Svane, bør for Tiltale af det Offentlige i denne Sag fri at være.

Østre Landsrets Dom af 20. December 1937 (VI Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det offentlige indanket for Højesteret under Paaberaabelse af den i Retsplejelovens § 963, Stk. 1, Nr. 1 anførte Grund.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Forsaavidt angaar det i Anklageskriftets Punkt 1 omhandlede Forhold tiltrædes det, at Tiltalte af de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde er frifundet.

Seks Dommere finder, at Tiltalte har overtraadt Forskriften i kgl. Anordning Nr. 4 af 22. Januar 1897, Art. 16, Stk. 2, ved ikke at stoppe sin Maskine, da der første Gang hørtes Taagesignal fra

S/S »Hop«; for denne Overtrædelse vil de i Medfør af Lovbekendtgørelse Nr. 176 af 15. April 1930 § 7, jfr. § 6, anse ham med en Statskassen tilfaldende Bøde af 40 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 4 Dage.

To Dommere vil i det hele stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Abraham Christian Svane bør til Statskassen bøde 40 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 4 Dage. Sagens Omkostninger for alle Retter udredes af Tiltalte.

Søretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende i Forbindelse med Søretsmedlemmer behandlede Sag tiltales ifølge Politimesterens Anklageskrift af 28. September 1937 Skibskaptajn Abraham Christian Svane, født 27. Oktober 1878 i Marstal, S/S »Trio« af København, uden Bopæl i Land, for Overtrædelse af kgl. Anordning af 22. Januar 1897 angaaende internationale Søvejsreglers og Nødsignalers Anvendelse af danske Skibe.

1) Artikel 16, 1. Stk. ved som Fører af nævnte S/S »Trio« den 20. Marts 1937 i Skagerak paa Reise fra Burntisland til Saxkøbing ca. 31 Sm. misv. N. Ø. $\frac{1}{2}$ Ø. af Hanstholm Kl. ca. 4,05 ikke at være gaaet med moderat Fart, skønt det var tæt Taage, og samme Anordnings 2) Artikel 16, 2. Stk. ved ikke straks at have stoppet Maskinen, da der ved nævnte Leilighed tilsyneladende foran for Tværs hørtes Taagesignal fra et Skib (S/S »Hop« af Bergen), hvis Plads ikke kunde bestemmes med Sikkerhed.

Det bemærkes, at Overtrædelsen af den nævnte Anordning straffes efter Lovbekendtgørelse Nr. 176 af 15. April 1930 § 7.

I Anledning af den den 20. Marts d. A. i Nordsøen stedfundne Kollision mellem S/S »Trio« af København og S/S »Hop« af Bergen har der i nærværende Ret under 23. s. M. været afholdt Søforklaring og Søforhør, hvoraf fremgaar, at da S/S »Trio« paa Reise fra Burntisland til Saxkøbing den omhandlede Dag Kl. ca. 4,05 i tæt Taage befandt sig ca. 31 Sm. misv. N. Ø. $\frac{1}{2}$ Ø. af Hanstholm, hørtes Taagesignal fra en Damper ca. 3 Streger paa St. Bov. Der blev straks slaaet langsom Fart til Maskinene og svaret med Taagesignal, 1 lang Tone. Kort efter hørtes paa ny Taagesignal fra Damperen, der senere viste sig at være S/S »Hop« af Bergen, og som nærmede sig med stærk Fart, hvorfor der paa »Trio« blev slaaet stop til Maskinen og svaret med Taagesignal.

Umiddelbart efter kom S/S »Hop«s Topplanterner i Sigte overet 2½ Streg paa Stb. Bov. S/S »Hop« gav nu eet kort Stød i Fløjten, hvorefter S/S »Trio«s Maskine straks blev slaaet fuld Kraft bak.

S/S »Trio« laa paa dette Tidspunkt næsten stille og uden Styrefart. Kollisionen, hvorved begge Skibe blev en Del beskadigede, var imidlertid nu uundgaaelig og skete faa Sekunder efter, idet S/S »Hop« med Bagbords Side tørnede mod »Trio«s Stævn og B. B. Anker, og skurede med stærk Fart herimod hele Bredsidens langs, forinden Skibene kom klar af hinanden.

Af et Udtog af Maskindagbogen fremgaar, at der paa »Trio« Kl. 3,55 blev slaaet Stop til Maskinen for Lodskud, Kl. 4,03 fuld Kraft frem, 4,09 langsomt, 4,13 Stop, 4,15 fuld Kraft bæk, og 4,19 Stop. Umiddelbart før Kl. 4,19 fandt Kollisionen Sted.

Tiltalte har ikke kunnet erkende at have gjort sig skyldig i de ham paasigtede Overtrædelser af de internationale Søvejsregler.

Han har anført, at der vel Kl. 4,03 var slaaet fuld Kraft frem, men Skibet var ikke naaet op paa fuld Fart, forinden der blev slaaet langsom Fart paa det Tidspunkt, da der foran før tværs hørtes Taagesignal fra en Damper. Da Tiltalte skønnede, at Damperen var langt borte endnu, lod han »Trio« gaa langsomt frem for ikke at berøve Skibet dets Manøvreedygtighed.

Endvidere har Tiltalte anført, at der blev taget Lodskud 3 Gange i Løbet af de sidste 2 Timer før Sammenstødet, og da de brugte Haandlod, var Maskinen hver Gang stoppet, og som Følge heraf var der ikke det fulde Tryk paa Kedlen, saaledes at Hastigheden selv under fuld Fart var nedsat.

Tiltalte har saaledes gaaet med moderat Fart i Taagen og efter »Hop«s første Taagesignal praktisk talt næsten ligget stille, idet Skibet kun er gledet saa langsomt frem som nødvendigt for ikke at miste sin Manøvreedygtighed, hvilket Tiltalte skønnede nødvendigt for at være i Stand til at opfylde sin Pligt til at dreje Stb. (Art. 18).

Tiltalte har endelig oplyst, at Skibets Fart ikke paa noget Tidspunkt var over 6 Knob i Timen, ligesom det er oplyst, at Skibets største Hastighed ikke kan overstige 7 Knob.

Efter det saaledes oplyste, og idet bemærkes, at moderne Fragtdampere har en Hastighed paa 12 til 13 Sømil i Timen, maa der gives Tiltalte Medhold i, at der ikke fra hans Side foreligger nogen Overtrædelse af Søvejsreglerne Artikel 16, 1. og 2. Stk., idet han findes at have sejlet med moderat Fart i Taagen og praktisk talt at være stoppet efter »Hop«s første Taagesignal, hvorved bemærkes, at Artikel 16, 2. Stk. formentlig efter sit Indhold giver Plads for Udøvelsen af Skøn af Skibsføreren over, om Omstændighederne tillader helt at stoppe eller kun at lade Skibet glide langsomt frem.

Som Følge af det saaledes anførte vil Tiltalte være at frifinde, medens Sagens Omkostninger ville være at paalægge det Offentlige.

Landsretsdømmens Præmisses er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 11. Oktober 1937 af Søretten for Saxeboing Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden med

Justitsministeriets Tilladelse i Skrivelse af 28. Oktober 1937 til Domfældelse efter Anklageskriftet.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 11. Maj.

Nr. 161/1937. Firma **Harald Kjær & Co.** (Ahnfelt-Rønne)

m o d

Aktieselskabet **Junckers Savværk** (Oluf Petersen),

betræffende Opgørelse af Parternes Mellemværende ved Ophøret af et Kommissionsforhold.

Sø- og Handelsrettens Dom af 28. Maj 1937: De Sagsøgte, A/S Junckers Savværk, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Harald Kjær & Co., betale 6 pCt. i Provision af de Salg af Parket-Bøgegulvbrædder, som de Sagsøgte selv har foretaget inden den 31. Januar 1936 til Firmaet Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni A/S og Firmaet Københavns nye Tømmerhandel med Renter 6 pCt. pro anno af Beløbet fra den 20. Juli 1936, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten opgjort Provisionen af Salgene til Firmaet Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni, Aktieselskab, og Firmaet Københavns nye Tømmerhandel til ialt 16.776 Kr. 17 Øre. Indstævnte har nedsat Modkravet til 1697 Kr. 85 Øre.

Tilføjelse:

S. 124 L. 16 f. n. tilføjes efter 1937 »(V Afdeling)«.

Færdig fra Trykkeriet den 25. Maj 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 10

Onsdag den 11. Maj.

Af de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte er frifundet for Betaling af Provision for en vis Tid efter Udgangen af Januar 1936 og at Appellanten er frifundet for Indstævntes Modkrav.

Seks Dommere finder det godtgjort, at Salgene til Firmaet Harald Simonsen og Københavns nye Tømmerhandel var sket før den 1. Februar 1936, og disse Dommere stemmer derfor for at tilkende Appellanten Provision af disse Salg med de paastaaede 2939 Kr. 89 Øre og 3437 Kr. 78 Øre, ialt 6377 Kr. 67 Øre med Renter, hvorhos de vil tilkende Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

To Dommere finder ikke, at der efter det for Højesteret oplyste tilkommer Appellanten Provision af Salget til Københavns nye Tømmerhandel, der maa antages at være afsluttet efter Udgangen af Januar 1936 og vil kun tilkende Appellanten Provision af Salget til Firmaet Harald Simonsen.

Een Dommer bemærker, at der i Savværkets Skrivelse til Appellanten af 23. Januar 1936 bl. a. findes følgende Udtalelser: »Da det under de stedfundne Drøftelser gentagne Gange af Dem har været fremhævet, at en Afbrydelse af vor Forbindelse — — — vilde betyde en meget følelig Ulempe for Dem — — — skal vi — — — tilbyde Dem et Køb nu af indtil 120,000 m² — — —.« »Vi gør opmærksom paa, at ovennævnte 120,000 m² skønnes at udgøre vor disponible Rest efter Handel med et Par store københavnske Firmaer og — — —.« Herved findes Savværket — som for Højesteret gjort gældende — straks tilstrækkelig klart at have tilkendegivet Appellanten, at det ved endnu i nogle Dage at opretholde Appellantens tidligere Stilling dog ønskede straks at forbeholde sig selv disse Handler, hvortil det var berettiget, da Appellanten ikke havde Krav paa Opsigelsesvarsel.

Denne Dommer vil derfor og af de i Dommen iøvrigt anførte Grunde frifinde Parterne for hinandens Tiltale.

Der vil være at give Dom efter Stemmemflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet Junckers Savværk, bør til Appellanten, Firma Harald Kjær

& Co. betale 6377 Kr. 67 Øre med Renter deraf 6 pCt. aarlig fra den 20. Juli 1936 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Februar 1933 overtog Harald Kjærs Trælast-Import A/S, hvilken Virksomhed nu drives af det sagsøgende Firma, Harald Kjær & Co., Salget af de Sagsøgte, A/S Junckers Savværks Parket-Bøgegulvbrædder her i Landet. Det paagældende Materiale var et nyt Produkt, som skulde indføres paa Markedet.

Om Overtagelsen af Salget hedder det i en Skrivelse af 15. Februar 1933 fra Harald Kjærs Trælast-Import A/S til de Sagsøgte:

»Efter vort Besøg hos Dem i Mandags stadfæster vi, at vi er villige til i fast Regning at overtage Salget af Deres Parket-Bøgegulvbrædder her i Landet.

— — —

Vi er lidt bange for at begynde Salget i en for stor Skala, før De har oparbejdet et Lager, saaledes at vi ved, at De er leveringsdygtig ogsaa for prompte Ordre, idet vi allerede har mærket saa meget til Interessen for Deres Brædder, at vi er paa det klare med, at vi, saasnart vi gennem Pressen lader Folk vide, at Brædderne nu kan leveres, kommer til at staa over for straks at skulle levere større Poster, end vi er sikre paa, De kan fabrikere, og derfor beder vi Dem om at oparbejde et Lager paa i hvert Fald 10 Vogne, og disse 10 Vogne forpligter vi os til at sælge for Dem i fast Regning, saaledes at den Pris, Kunderne skal betale er:

10 Øre pr. løb. Fod.

og herfra gaar vor Kommission 6 pCt. samt 2½ pCt. Kasserabat for kontant Betaling. Forretningen gøres altsaa som ovenfor nævnt i fast Regning, saaledes at vi forpligter os til at betale Dem Deres Faktura senest 14 Dage efter Afsendelsen minus ovennævnte 6 plus 2½ pCt. Hvis nogle af Køberne vil betale med Veksel, bliver det Dem uvedkommende.

— — —«

Denne Skrivelse blev af de Sagsøgte forsynet med Paategning om, at de var indforstaaet deri.

Under 8. Marts s. A. udsendte Harald Kjærs Trælast-Import A/S to Cirkulærer henholdsvis til Tømmerhandlerne i København og paa Sjælland og til Tømmerhandlerne paa Fyn, Lolland-Falster og Møen om deres Overtagelse af — som det hedder — Eneforhandlingen af Danske Bøge-Gulvbrædder for de Sagsøgte, af hvilke Cirkulærer der s. D. tilsendtes de Sagsøgte et Eksemplar.

Efter en Brand i Juni 1933 laa de Sagsøgte Fabrik i Køge stille i ca. $\frac{1}{2}$ Aar, men efter at Fabrikens Kapacitet ved Genopførelsen efter Branden var blevet betydelig forøget, steg Produktionen og Salget. De Sagsøgte Leveringer til Sagsøgerne androg saaledes i Aaret 1933 Kr. 64.307,24, i Aaret 1934 Kr. 416.419,04 og i Aaret 1935 Kr. 611.866,31.

Foruden ved at varetage Salget af det ommeldte Produkt, bistod Sagsøgerne ogsaa de Sagsøgte ved kontante Forskud og paa anden Maade ved Financieringen af Produktionen samt under de Sagsøgte Forhandlinger med deres Forretningsforbindelser, særlig de Skovejere (Godser), som var interesserede i Savværket. Der opstod herunder — som det maa antages særlig som Følge af de Ønsker, der af de Sagsøgte fremsattes overfor Sagsøgerne om økonomisk Støtte — forskellige Vanskeligheder i Parternes Samarbejde, bl. a. paa et Møde som afholdtes den 18. November 1935, og i hvilket var til Stede Indehaveren af det sagsøgende Firma, Grosserer Harald Kjær, samt Formanden for Bestyrelsen i det sagsøgte Selskab, Professor Carl Mar: Møller, og Selskabets Direktør Hr. Flemming Juncker.

Efter dette Møde orienterede de Sagsøgte sig paa forskellig Maade med Hensyn til Spørgsmaalet om at afbryde Samarbejdet med Sagsøgerne og overdrage Forhandlingen til et andet Firma indenfor Branchen. Samtidig forhandlede der ogsaa mellem de Sagsøgte og Sagsøgerne og under Medvirken af Skovejerne om en Fortsættelse af Parternes Forretningsforbindelse.

Resultatet blev, at Professor Carl Mar: Møller under 23. Januar 1936 tilskrev Sagsøgerne saaledes:

»I Bekræftelse af Telefonsamtale af D. D. meddeler jeg Dem herved, at Bestyrelsen i A/S Junckers Savværk har besluttet at anvende den paa Skovejermødet den 21. d. M. givne Fuldmagt til at afslaa det af Dem givne Tilbud vedr. Financiering mod Eneforhandling paa nærmere angivne Betingelser.

— — —

Overensstemmende med den nævnte Beslutning om at afslaa Deres Tilbud har man tænkt sig selv at overtage Forhandlingen af vort Produkt fra 1. Februar d. A. og snarest at udsende Meddelelse derom samt om den paatænkte Prisforhøjelse paa 1 Øre for 1. og 2. Sort og op til $\frac{1}{2}$ Øre for Udskud.

— — —

— — — Videre mener vi, at i den Udstrækning, hvori Deres Kunder overfor Fabriken kan dokumentere, at de har indgivet Tilbud eller paa anden Maade forud for Prisforhøjelsen har bundet sig til Levering af Bøgebrædder til Byggeforetagender til gammel Pris, vil Deres Firma kunne købe Bøgebrædder hos os til de ovenfor anførte Priser ÷ Forhøjelsen.

Vi beklager dog at maatte meddele Dem, at vi af Hensyn til vore Dispositioner ikke kan lade dette Tilbud staa aabent længere end til Lørdag den 25. d. M. Kl. 14 og venter derfor at høre fra Dem forinden.«

Heroverfor protesterede Sagsøgerne i en meget udførlig Skrivelse af 25. Januar 1936 til Professor Carl Mar: Møller mod de Sagsøgte

Ret til saaledes uden Varsel at fratage Sagsøgerne den dem givne Eneforhandling.

Ved et til alle Kunder (Tømmerhandlere) i Provinsen udsendt Cirkulære af 28. Januar 1936 meddelte de Sagsøgte derefter, at de fra 1. Februar s. A. selv overtog en Gros-Forhandlingen af deres Bøgegulv-Materiale, saaledes at alle fremtidige Ordre bades indsendt direkte til Fabrikens Hovedkontor i Køge. I Cirkulæret gjordes der dernæst nærmere Rede for en Prisforhøjelse paa 1 Øre pr. løbende Fod, der traadte i Kraft den 1. Februar 1936, idet det dog tilføjedes, at de Sagsøgte, af Hensyn til eventuelle Tilbud afgivet paa Basis af de gamle Priser, indtil 15. s. M. kunde modtage Ordre til omgaaende Ekspedition til de gamle Priser.

Ved Cirkulære af 29. Januar 1936 meddelte Sagsøgerne deres Forretningsforbindelser, at de Sagsøgte fra 1. Februar s. A. selv havde ønsket at overtage Salget af deres Bøgebrædder til Landets Tømmerhandlere, og at Ordre derfor bades indsendt direkte til Fabriken i Køge. I Cirkulæret anbefalede Sagsøgerne dernæst det ommeldte Produkt paa det bedste.

Idet Sagsøgerne formener, at der i Tilfælde af de Sagsøgtes Opsigelse af deres Samarbejde med Sagsøgerne maa tilkomme dem et Varsel af passende Længde til Udgangen af en Sæson, gaar den af dem under nærværende Sag endelig nedlagte Paastand ud paa:

I. Principalt: De Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerne 6 pCt. i Provision af de Sagsøgtes Salg af Parket-Bøgegulvbrædder i Tiden 31. Januar til 31. Oktober 1936 samt 6 pCt. i Provision af de Salg af Parket-Bøgegulvbrædder, de Sagsøgte selv har foretaget inden den 31. Januar 1936 til Firmaet Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni A/S og Firmaet Københavns nye Tømmerhandel tilligemed Renter 6 pCt. aarlig af de tilkendte Beløb fra Stævningens Dato, den 20. Juli 1936.

II. Subsidiært: De Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerne 6 pCt. i Provision af de Sagsøgtes Salg af Parket-Bøgegulvbrædder i et af Retten fastsat Tidsrum indenfor Tiden 31. Januar til 31. Oktober 1936 samt 6 pCt. i Provision af de Salg, de Sagsøgte selv har foretaget inden den 31. Januar 1936 til Firmaet Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni A/S og Firmaet Københavns nye Tømmerhandel, alt med Renter som paastaaet ad I.

III. Mere subsidiært: De Sagsøgte dømmes til at betale 6 pCt. i Provision af de Salg, de Sagsøgte selv har foretaget inden 31. Januar 1936 til Firmaet Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni A/S og Firmaet Københavns nye Tømmerhandel med Renter som paastaaet.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet og paastaar Sagsøgerne dømt til som foreløbig Erstatning at betale Kr. 1855,57 med Renter 6 pCt. pro anno fra Sværskriftets Dato den 2. September 1936.

Sagsøgerne procederer til Frifindelse overfor de Sagsøgtes Modkrav.

Under Domsforhandlingen er Forklaring afgivet af Grosserer Harald Kjær, Professor Carl Mar: Møller og Direktør Flemming Juncker.

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger maa det antages, at bortset fra ganske enkelte Tilfælde og fra Smaating (Reklamemateriale

o. l.) skete alle Salg af de Sagsøgte Bøge-Gulvbrædder gennem Sagsøgerne, og at alle Henvendelser fra Kunder til de Sagsøgte af disse videresendtes til Sagsøgerne til Besvarelse, idet der dog skete en Ændring heri, efter at de Sagsøgte i Maj 1934 havde indrettet et Servicekontor her i Byen.

Herefter og i Betragtning af, at der ikke af de Sagsøgte er fremsat nogen Indsigelse mod, at Sagsøgerne i de fornævnte Cirkulærer af 8. Marts 1933, i Telefonhaandbogen og iøvrigt overfor Kunder betegnede deres Virksomhed som en »Eneforhandlingsret«, »Enerepræsentation« for de Sagsøgte Bøge-Gulvbrædder, finder Retten at maatte give Sagsøgerne Medhold i, at denne Opfattelse af Parternes indbyrdes Mellemværende ogsaa bør lægges til Grund ved Afgørelsen af nærværende Sag.

Der er Enighed mellem Parterne om, at der ved Parternes Aftale om Sagsøgernes Overtagelse af Forhandlingen, hverken skriftlig eller mundtlig blev bestemt noget med Hensyn til Parternes Adgang til at opsiges Forholdet, og at Spørgsmaalet herom først kom paa Tale under eller efter Mødet den 18. November 1935, idet Grosserer Harald Kjær da bestred de Sagsøgte Ret til uden Varsel at opsiges Forretningsforholdet til Ophør.

Grunden til, at de Sagsøgte ønskede Forholdet bragt til Ophør, var ifølge deres Anbringende dels, at Forbindelsen med Sagsøgerne efter deres Mening var for dyr dels, at Omsætningen ved Sagsøgernes Forhandling lod meget tilbage at ønske; men de Sagsøgte vil dog ikke gøre gældende, at Opsigelsen skyldtes Misligholdelse fra Sagsøgernes Side. Ifølge de Sagsøgte Anbringende maatte Sagsøgerne forstaa som noget ganske selvfølgeligt, at det foreliggende Forhold var et ganske frit Samarbejde, som uden Varsel kunde bringes til Ophør fra begge Sider.

Heroverfor gør Sagsøgerne gældende, at saaledes som Forholdet, der var en Eneforhandling for Sagsøgerne af et ganske nyt Produkt, og med Delcredere-Ansvar for Sagsøgerne, efterhaanden udviklede sig i Forstaaelse med de Sagsøgte, saaledes at Sagsøgerne financierede de Sagsøgte og deltog i deres Forhandlinger med deres Forretningsforbindelser, maa Parternes Samarbejde antages at have en saadan retlig Karakter, at der, jfr. herved Kommissionslovens § 50, maa anses aftalt et Opsigelsesvarsel.

Fra Sagsøgerne er der rettet Spørgsmaal til Grosserer-Societetets Komité bl. a., om det indenfor Trælastbranchen er Kutyme, at der mellem et dansk Savværk og dets danske Agent bliver oprettet Kontrakt, naar Savværket overdrager sin Eneforhandling for Danmark til Agenten, og i bekræftende Fald om en saadan Kontrakt da indeholder et kutymæssigt Opsigelsesvarsel af Agenturet.

Herpaa svarede Komitéen i Skrivelse af 28. Marts 1936, at den ikke saa sig i Stand til at fremkomme med en Udtalelse, da et Forhold som det omspurgte mellem et dansk Savværk og en dansk Agent yderst sjældent forekommer, idet et dansk Savværk som Regel forhandler sine Varer uden Mellemkomst af Agent.

Der kan herefter ikke antages at eksistere nogen de Sagsøgte bin-

dende Kutyme indenfor den paagældende Branche, hvorefter der uden udtrykkelig Vedtagelse tilkommer Sagsøgerne et vist Opsigelsesvarsel. Naar endvidere henses til, at Sagsøgerne kun modtog Vederlag i Form af Provision, at der ikke ifølge Parternes Aftale paahvilede Sagsøgerne nogen Forpligtelser hverken til Propaganda eller iøvrigt til Afholdelse af Udgifter i Samarbejdets Interesse eller til at aftage bestemte Kvanta af det ommeldte Produkt, og at Sagsøgerne samtidig med det her omhandlede Samarbejde selvstændig drev en meget omfattende Virksomhed indenfor Branchen, finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgerne efter Samarbejdets Beskaffenhed ikke med Føje har kunnet kræve noget Varsel ved Forholdets Afbrydelse.

Sagsøgerne vil derfor ikke kunne faa Medhold i det i deres principale og subsidiære Paastand indeholdte Krav om Provision for en vis Tid efter Forholdets Ophør den 31. Januar 1936.

Det i samtlige Sagsøgernes Paastande indeholdte Krav paa Provision af Salg fra Tiden før Ophøret angaar de Sagsøgte Salg i Januar 1936 til de tre i Paastandene nævnte Firmaer Harald Simonsen, Det danske Trælastkompagni A/S og Københavns nye Tømmerhandel, med hvilke Firmaer de Sagsøgte allerede efter Mødet den 18. November 1935 var traadt i Underhandling om Optagelse af et Samarbejde. Salget til Firmaet Harald Simonsen skete den 25. Januar 1936, og om Salget til Det danske Trælastkompagni A/S oprettedes der Sluttedler den 3. Februar s. A., dog at der ifølge Direktør Junckers Vidneforklaring antagelig til Grund for disse laa Forhandlinger i Dagene umiddelbart efter den 25. Januar 1936. Om Salget til Københavns nye Tømmerhandel er intet nærmere oplyst her under Sagen.

Under Hensyn til, hvad der ovenfor er anført om Karakteren af Samarbejdet som en Eneforhandling finder Retten, uanset at der ikke under Samarbejdet er ydet Sagsøgerne Provision i de Undtagelsestilfælde, hvor Salg skete direkte fra de Sagsøgte, at de Sagsøgte bør tilpligtes at betale Sagsøgerne Provision af de her ommeldte Salg, forsaavidt disse er sket forinden de Sagsøgte Forretningsforbindelse med Sagsøgerne var bragt til Ophør ved Udgangen af Januar 1936.

Herefter vil Sagsøgernes mere subsidiære Paastand, mod Formuleringen af hvilken der ikke af de Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse, være at tage til Følge.

Med Hensyn til de Sagsøgte Modpaastand er Forholdet nærmere følgende:

Som ovenfor omtalt foretoges der ved de Sagsøgte Cirkulære af 28. Januar 1936 fra 1. Februar s. A. at regne en Prisforhøjelse — 1 Øre pr. løbende Fod — af de Sagsøgte Bøge-Guldbrædder. Den 30. og 31. Januar 1936 optog Sagsøgerne en Række Ordre til gammel Pris, men til Levering senere. De Sagsøgte, som overfor Kunderne har anset sig bundne ved de af Sagsøgerne saaledes optagne Ordre, gør nu gældende, at Sagsøgerne for de nævnte Handlers Vedkommende har gjort Prisforhøjelsen illusorisk, og deres Modkrav gaar derefter ud paa at faa erstattet Differencen mellem den gamle og den nye Pris, foreløbig med Kr. 1855,57, der andrager Prisdifferencen for de indtil den 15. August 1936 paa Basis af de ommeldte Handler skete Leveringer.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at der allerede i December 1935 og Begyndelsen af Januar 1936 mellem Parterne havde været Tale om en mindre Prisforhøjelse, og denne omtales ogsaa i de Sagsøgtes ovenfor gengivne Opsigelsesskrivelse af 23. Januar 1936, idet der særlig gjordes Rede for Kundernes Adgang til at opnaa Dispensation fra den nye Pris. Det er endvidere oplyst, at Sagsøgerne i Tiden 2.—29. Januar 1936 havde optaget Ordrer paa ialt ca. 26.700 Kubikfod Gulvbrædder alt til gamle Priser, deraf kun ca. 3420 Kubikfod i smaa Partier til prompte Levering, men ca. 23.250 Kubikfod i store Partier til Levering efter den 1. Februar s. A., for store Deles Vedkommende først i Sommeren 1936.

Endelig fremgaar det af Sagens Oplysninger, at de Sagsøgte, uanset at de omgaaende af Sagsøgerne blev gjort bekendt med de af Sagsøgerne optagne Ordre, ikke har gjort Indsigelse imod de i Dagene den 2.—29. Januar 1936 skete Salg, derunder at Sagsøgerne saa sent som den 28. og 29. Januar solgte Brædder til gammel Pris til Levering i Sommeren 1936. Under Hensyn hertil og til, at Sagsøgerne ikke ved Skrivelsen af 23. Januar eller iøvrigt har faaet en klar Instruktion i saa Henseende, findes Sagsøgerne ikke at have savnet Bemyndigelse til i Dagene 30.—31. Januar 1936 at sælge til den før den 1. Februar s. A. gældende Pris, selv om Levering først skulde ske efter denne Dato. Det bemærkes herved, at sidste Sætning i de Sagsøgtes Skrivelse af 23. Januar 1936 naturligst forstaas som tagende Sigte paa et i Skrивelsen indeholdt, ovenfor ikke gengivet Tilbud fra de Sagsøgte til Sagsøgerne om Køb af 120.000 m² Gulvbrædder, og at de Sagsøgtes eget ovenfor nævnte Salg den 25. Januar 1936 til Firmaet Harald Simonsen til Levering i Løbet af Sommeren 1936 ogsaa er sket til en Pris, der er lavere end den fra 1. Februar s. A. gældende.

Sagsøgerne findes derfor at burde frifindes for de Sagsøgtes Modkrav.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 400 Kr.

T o r s d a g   d e n   1 2 .   M a j .

Nr. 13/1938.   Enkefru **Camilla Juhl**, f. Hansen
(Landsretssagfører Bjerre)

m o d

Smedemester **Chr. Madsen** (Landsretssagfører Heuser),

betræffende Erstatning for Tab af Forsørger.

Vestre Landsrets Dom af 8. December 1937 (I Afd.): Sagsøgte, Smedemester Chr. Madsen, bør til Sagsøgerinden, Enkefru Camilla Juhl, født Hansen, betale 3563 Kr. 77 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. August 1937, indtil Betaling sker samt i Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellantinden Dommen ændret derhen, at Indstævnte tilpligtes principalt at betale hende 10,691 Kr. 31 Øre, subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at der findes at burde tilkendes Appellantinden Halvdelen af det Erstatningsbeløb, hun paastaar sig tilkendt. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Indstævnte at burde betale Appellantinden med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet bestemmes til 5345 Kr. 65 Øre. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Indstævnte Smedemester Chr. Madsen til Appellantinden, Enkefru Camilla Juhl, f. Hansen, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 27. Juni 1937 Kl. ca. 11 om Formiddagen cyklede den 57-aarige Gaardejer Hans Juhl, Stavshede, der var gift med Sagsøgerinden, Enkefru Camilla Juhl, født Hansen, Stavshede, fra Enkefru Mette Mikkelsens Ejendom paa Bække Mark ad en privat Markvej, der i Retning mod Syd fører fra Ejendommen til Bækkevorbasse Kommunevej. Langs den private Vejs østlige Side løb et Hegn, der var beplantet med Fyrretræer, saaledes, at det paa de sidste ca. 30 Meter fra Kommunevejen saa godt som fuldstændigt spærrede for Udsigten fra Markvejen til Kommunevejen og omvendt. Da Gaardejer Juhl, der cyklede i Vejens vestlige Side, kørte ud paa Kommunevejen, skete et Sammenstød med et af Sagsøgte, Smedemester Chr. Madsen, Bække, i Retning mod Nordvest ad Kommunevejen ført Automobil. Ved Sammenstødet paa-drog Gaardejer Juhl sig et Kraniebrud, der medførte, at han straks afgik ved Døden.

Ved en efter Ulykken af Justitsministeriets Motorsagkyndige foretagne Undersøgelse af Sagsøgtes Automobil, blev det konstateret, at Fodbremsen var for svag — ca. $\frac{2}{3}$ Bremseevne — at Haandbremsen var virkningsløs, at der var stærkt Slør i Styreapparatets Kugleledsforbindelse og Sektoraksel, samt at Tudehornet var uden Virkning. Ifølge Erklæringen fra den Motorsagkyndige kunde disse Mangler ikke være opstaaet ved Sammenstødet, hvorimod en konstateret Beskadigelse af højre Retningsviser hidrørte fra Sammenstødet. For den saaledes begaaede Overtrædelse af Motorlovens § 6 Stk. 1 og 2 vedtog .Sag-

søgte at erlægge en Bøde af 50 Kr. Der blev iøvrigt ikke rejst Tiltale i Anledning af Ulykkestilfældet.

Under Henvisning til, at Ulykken kunde være undgaaet, hvis Sagsøgte ved den omhandlede Lejlighed havde udvist den Agtpaagivenhed, der paahvilede ham som Fører af et Motorkøretøj, og at der ikke fra Gaardejer Juhls Side er udvist nogen Uagtsomhed, har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale Udgifterne ved Afdødes Begravelse m. v., der har udgjort 691 Kr. 31 Øre, og i Erstatning for Tab af Forsøger 15.000 Kr. eller ialt 15.691 Kr. 31 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. August 1937 indtil Betaling sker.

Sagsøgte har principalt paastaaet sig frifundet subsidiært den forlangte Erstatning nedsat efter Rettens Skøn.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han, der mange Gange har passeret den paagældende Sidevej, og som var fuldt bekendt med de stedlige Forhold, kom kørende med en Fart af ca. 25 km i Timen, i hvert Fald ikke over 30 km. Han saa først Gaardejer Juhl, der var ved at dreje mod Øst ind paa Kommunevejen, i en Afstand af ca. en Meter, og han mener ikke, at han kunde have set ham tidligere. Straks han saa Juhl, holdt han til venstre og standsede efter Sammenstødet 5—6 Meter længere fremme paa Vejen.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte gjort gældende, at Juhl, der i Henhold til Færdselslovens § 11 havde ubetinget Vigepligt for Færdselen paa Kommunevejen, har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed ved at køre ud paa denne som sket, og at Skaden, som Forholdene laa, ikke kunde afværges af Sagsøgte.

Efter alt det foreliggende, derunder at Sagsøgtes Automobil var behæftet med de foran nævnte Mangler findes det ikke godtgjort, at Skaden ikke kunde være afværget af Sagsøgte, saafremt han havde udvist den Agtpaagivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøj, og han maa derfor anses erstatningspligtig.

Imidlertid findes der at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at Afdøde, der i Henhold til Færdselslovens § 11 Stk. 1 havde ubetinget Vigepligt for Færdsel paa Kommunevejen, og som var bekendt med de særdeles vanskelige Oversigtsforhold ved den private Vejs Udmunding i Kommunevejen, ved sin uforsigtige Kørsel har medvirket til Ulykkens Indtræden paa en saadan Maade, at der kun vil kunne tilkendes Sagsøgerinden en til en Trediedel af Skaden nedsat Erstatning.

Idet bemærkes, at der mellem Parterne er Enighed om Størrelsen af de enkelte Poster i den krævede Erstatning med Undtagelse af den af Sagsøgerinden paastaaede Erstatning for Tab af Forsøger, og at Erstatningen herfor efter alt det foreliggende derunder Sagsøgerindens Alder — 46 Aar — og de foreliggende Oplysninger om Indtægten af Erhverv og Formueomstændigheder findes at kunne bestemmes til 10.000 Kr., vil Sagsøgte følgelig have at betale til Sagsøgerinden 3563 Kr. 77 Øre tilligemed Renter heraf som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgerinden delvis med 200 Kr.

Nr. 104/1938. Mejeriejer **Lauge Hansen** og Gartner **C. E. Jensen**
(Overretssagfører H. H. Schmidt)

m o d

Byggeselskabet »**Gartnervænget**«, Aktieselskab
(Landsretssagfører Holm).

Kendelse afsagt 24. November 1937 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Nærværende to Sager henvises til Behandling ved Sø- og Handelsretten i København.

Østre Landsrets Kendelse af 21. December 1937 (II Afd.): Sagerne bør fortsat behandles ved Voldgiftsretten. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at
stande.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Kendelse er saalydende:

Sagerne drejer sig om, hvorvidt de Sagsøgte inden Lejemaalets Indgaelse har givet Sagsøgerne de omhandlede Løfter, dels med Hensyn til den omliggende Bebyggelse, dels med Hensyn til Eneret, hvilket de Sagsøgte bestrider, jfr. deres skriftlige Frifindelsespaastand. Endvidere er der Tvist om, hvorvidt en saadan Eneret — for saa vidt den findes at tilkomme Sagsøgerne — er krænkede ved den af de Sagsøgte foretagne Udlejning til »Hovedstadens Brugforening«, og hvad Følgerne heraf er.

Bestemmelserne i Lov Nr. 54 om Leje af 23. Marts 1937 § 76, Stykke 1, angaaende Voldgiftsrettens Kompetence hidrører fra Folketingsudvalgsflertallets Ændringsforslag Nr. 27 til det i Samlingen 1936/37 fremsatte Forslag til Lov om Leje. I Flertallets Bemærkninger (Rigsdagstidende 1936/37 Tillæg B, Spalte 658, jfr. 667) hedder det herom: »Under Omraadet Udstrækning har Flertallet betragtet det som nødvendigt for de tre Hovedstadskommuners Vedkommende at foreslaa oprettet en særlig Domstol, som under Medvirkning af sagkyndige Lægdommere kan træffe Afgørelse som første Instans i alle Tvistemaal om Lejeforhold, der falder ind under Lovens Bestemmelser.« Under Forslagets 2. Behandling udtalte Ordføreren (Folketingets Forhandlinger 1936/37 Spalte 4100) sig overensstemmende hermed og bemærkede yderligere: »Jeg tror, at en saadan særlig Domstol, hvor

baade Ejer og Lejer er repræsenteret, vil være i høj Grad nyttig. Hvis Sagerne indenfor et begrænset Omraade skal underkastes forskellige Afgørelser, vil man — det husker vi fra Nævnenes Tid — ikke kunne faa ensartede Afgørelser frem.«

Efter Beskaffenheden af Tvistepunkterne, der i det hele er af almindelig civilretlig Natur, og hvis Bedømmelse i det hele ikke beror paa et saadant Kendskab til »Bolig- og Huslejeformhold« (jfr. § 76, Stykke 3), som særlig er bestemmende for Udtagelse af Lægdommerne, og da det antagelige Formaal med Voldgiftsrettens Oprettelse, jfr. det om dens Tilblivelseshistorie anførte, ogsaa taler herfor, findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagerne ikke henhører under nærværende Voldgiftsret. Da derhos Kyndighed i Handelsforhold maa antages at være af Betydning ved Afgørelsen af Sagerne, særlig med Hensyn til Eneretsspørgsmaalet, findes de Sagsøgtes principale Paa-stand at burde tages til Følge.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse, der er afsagt den 24. November 1937 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., paastaas af de kærende, Mejeriejer Lauge Hansen og Gartner C. E. Jensen, ændret derhen, at Sagerne fortsat behandles ved Voldgiftsretten.

Indkærede, Byggeselskabet »Gartnervænget A/S«, paastaar Stad-fæstelse, subsidiært Sagens Henvisning til Østre Landsret.

Da Retten i Tilslutning til det i Kæreskriftet anførte maa give de kærende Medhold i, at de ved Voldgiftsretten anlagte Sager er egentlige Retssager om Lokaler, beliggende i Storkøbenhavn, som omfattes af den Lov, i Henhold til hvilken Voldgiftsretten er nedsat, vil Sagerne fortsat være at behandle ved Voldgiftsretten.

Nr. 53/1938.

Rigsadvokaten

mod

Johannes Jensen (Ejvind Møller),

der tiltales for Overtrædelse af Motorloven.

Vestre Landsrets Dom af 22. December 1937 (I Afid.): Den rejste Anke afvises. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Johnsen, 40 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Ju-stitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har saavel Anklagemyndigheden som Tiltalte paastaet Sagen hjemvist til ny Forhandling ved Landsretten.

Syv Dommere finder, at den Omstændighed, at den i Dommen ommeldte Tilladelse fra Justitsministeriet er formuleret som en Tilladelse til Tiltalte i Stedet for som et Paalæg til Statsadvokaten om Sagens Paaanke, ikke kan berøve den givne Tilladelse dens Gyldighed.

Herefter og da Forsinkelsen med Afgivelsen af Parternes Ankemeddelelser og Begrundelser under de foreliggende Forhold i Medfør af Retsplejelovens § 963, jfr. § 949 ikke findes at burde medføre Afvisning, vil de hjemvise Sagen til Landsretten til fortsat Forhandling.

To Dommere vil stadfæste Dommen af de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag hjemvises til Landsretten. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det Overretssagfører Jøhnsen tilkendte Salær 40 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Ejvind Møller 80 Kr. udredes af det offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 4. Maj 1937 fra Politimesteren i Aarhus Købstad tiltaltes Johannes Jensen for Overtrædelse af Motorlovens § 19, jfr. § 6, 1. og 2. Stk. § 8, 2. Stk. og Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 192 af 30. Juni 1932 § 16. I et Retsmøde den 27. Maj 1937 i Aarhus Købstads Ret vedtog Tiltalte i Medfør af Motorlovens § 41, jfr. de nævnte Bestemmelser, at bøde 80 Kr. med Halvdelen til Aarhus Kommunes Kasse og Halvdelen til Statskassen, hvorefter Dommeren fattede Forvandlingsstraffen til Hæfte i 7 Dage.

Denne Afgørelse er med Justitsministeriets Tilladelse indanket her for Retten af Tiltalte og derefter tillige af Anklagemyndigheden til Skade for Tiltalte.

Da de i Retsplejelovens § 936 omhandlede Afgørelser i Medfør af samme Lovs § 962, 2. Stk. alene — efter dertil meddelt Tilladelse — kan paaankes af Anklagemyndigheden, og der saaledes mangler Hjemmel for den af Tiltalte som nævnt rejste Anke, vil denne være at afvise.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Nr. 259/1937. Fru **Anna Claudine Dønbo** (Gorrissen efter Ordre)

m o d

Repræsentant **Robert Ohlfsen** (Svane),

betræffende Spørgsmaalet, om et Testamente er lovlig genkaldt.

Østre Landsrets Dom af 23. Oktober 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Repræsentant Robert Ohlfsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Bogbinder H. Ludvig Dønbo, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 200 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Appellantens, Bogbinder H. Ludvig Dønbos, Død er hans Enke, Fru Anna Claudine Dønbo som hensiddende i uskiftet Bo indtraadt i Sagen.

For Højesteret er Indsigelsen om, at Fru Ohlfsen led af mental Forstyrrelse ikke gentaget. Det af afdøde Fru Ohlfsen med hendes forestaaende Død for Øje affattede Brev, som hun maatte paaregne vilde blive meddelt Indstævnte, maa efter sin Form og sit hele Indhold opfattes som indeholdende en endelig Genkaldelse af Ægtefællernes Testamente.

Herefter vil Appellantindens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Indstævnte at burde betale Appellantinden med 200 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Det af Indstævnte, Repræsentant Robert Ohlfsen og dennes afdøde Hustru, Mimi Ohlfsen, født Dønbo, den 10. Juli 1933 oprettede Testamente er lovlig genkaldt af Hustruen.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellantinden, Fru Anna Claudine Dønbo, med 200 Kr.

Indstævnte udreder de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stempede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde haft fri Proces for Højesteret, og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gorrissen 200 Kr.

De idømte Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 10. Juli 1933 oprettede Sagsøgte, Repræsentant Robert Ohlfsen, og dennes Hustru Mimi, født Dønbo, som havde indgaaet Ægteskab i Aaret 1922, for Notarius et Testamente, hvori bl. a. bestemtes følgende:

»I. Hvis vi ikke efterlader os Livsarvinger, naar en af os afgaar ved Døden, skal den længstlevende være den førstafdødes eneste og universelle Arving, og som saadan være berettiget til, uden Skifte-rettens Mellekomst, at overtage Boet uden nogensomhelst Paakrav fra den førstafdødes Arvingers Side, ligesom den længstlevende skal være berettiget til ved Testamente frit at kunne disponere over hele Boet.

3. Skulde den længstlevende af os dø, uden at efterlade sig Ægtefælle eller Livsarvinger eller uden at have oprettet nyt Testamente, skal alt, hvad den længstlevende efterlader sig, deles i to lige store Dele mellem begge Arvinger efter Loven efter Arveforholdene ved den længstlevendes Død.«

I Maj Maaned 1937 blev Ægtefællerne, som et Par Gange tidligere havde gjort Skridt til at faa Ægteskabet opløst ved Skilsmisse uden dog at gennemføre dette, enige om at søge Skilsmisse under Henvi- sning til Sagsøgtes Utroskab og flyttede fra hinanden.

Omkring Midten af Juni Maaned 1937 sendte Fru Ohlfsens Sag- fører, Landsretsagfører Eiler Pontoppidan et af Fru Ohlfsen under- skrevet Andragende om Skilsmisse paa nærmere angivne Vilkaar til Sagsøgtes Sagfører, Sagfører Johannes Blide, som imidlertid den 16. s. M. tilbagesendte Andragendet med Forslag til Ændringer i Vilkaarene, hvorefter Fru Ohlfsen aftalte med Landsretssagfører Pontoppidan, at denne skulde udtage Stævning mod Sagsøgte til Skilsmisse.

Den 18. s. M. henvendte Fru Ohlfsen sig til Læge Axel Thisted, idet hun klagede over Galdestensmerter og Søvnløshed, og fik ordine- ret Morfindraaber og Sovetabletter. Den 21. s. M. havde Ægtefællerne en Samtale i Hustruens Hjem, og den følgende Morgen fandt hendes Moder, Fru Anna Dønbo, der er gift med Sagsøgeren, Bogbinder H. Ludvig Dønbo, hende liggende bevidstløs i sin Seng. Hendes Nøgler og Papirer laa ordnede i Værelset med vejledende Forklaring, og der fandtes en til Landsretssagfører Pontoppidan adresseret Konvolut, som indeholdt følgende udaterede Skrivelse:

»Ærede Hr. Landsretssagfører Pontoppidan.

Hermed følger min Bemyndigelse til at omstøde det opsatte Te- stamente med det samme — selv om Sagen gaar sin Gang, samt Be- myndigelse til i enhver Henseende at handle til mit bedste for mig og mine Paarørende.

Ærbødigst

M. Ohlfsen.«

Der tilkaldtes Læge, og Fru Ohlfsen førtes til Bispebjerg Hospital, hvor hun afgik ved Døden den 24. Juni ved 4½-Tiden om Morgenen uden at være kommet til Bevidsthed. Den udstedte Dødsattest opgiver Selvmord som formentlig Dødsmaade med »Forgiftning (Bromural og Morfin?)« som formentlig Dødsarsag.

Efter at Sagsøgte paa Grundlag af Testamentet havde faaet Boet udlagt til privat Skifte, har under denne ved Stævning af 3. August 1937 anlagte Sag Sagsøgeren paastaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at det af Sagsøgte og dennes afdøde Hustru under 10. Juli 1933 oprettede Testamente er lovlig genkaldt af Mimi Ohlfsen, og at Arvelovens sædvanlige Regler derfor vil være at bringe til Anvendelse ved Behandlingen af Mimi Ohlfsens Bo. Til Støtte herfor har Sagsøgeren hævdet, at hans Datters gengivne Skrivelse til Landsretssagfører Pontoppidan er et utvivlsomt Udtryk for Datterens bestemte Vilje om Testamentets Genkaldelse og afgivet med fuldt Overlæg.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, at den i Skrivelsen indeholdte Fuldmagt, som ikke er benyttet, ikke er nogen Genkaldelse af Testamentet, der som gensidigt ikke kunde tilbagekaldes af hans Hustru uden Meddelelse til ham, hvorhos han har paastaet, at hans Hustru ved Skrivelsens Affattelse har lidt af en mental Forstyrrelse.

Ved Domsforhandlingen har Sagsøgerens Søn, Bogtrykker Svend Dønbo, som Vidne forklaret, at han den 23. Juni telefonisk meddelte Landsretssagfører Pontoppidan, hvad der var sket med hans Søster, og samtidig oplæste den gengivne Skrivelse for ham.

Landsretssagfører Pontoppidan har som Vidne forklaret, at da han af Bogtrykker Dønbo fik denne Meddelelse, sagde han til denne, at hvis hans Søster kom til Bevidsthed maatte hun foranlediges til nærmere at forklare, hvorledes den i Skrivelsen indeholdte Bemyndigelse skulde forstaas. Han har ingen Brug gjort af Bemyndigelsen og har forhandlet med Sagfører Blide om Skrivelsen, som de var enige om næppe kunde faa Betydning; der blev ikke da foretaget Skridt for at gøre den gældende, fordi Sagsøgerens Hustru ventede, at Sagsøgte frivilligt vilde efterkomme sin Hustrus Ønsker, men intet ønskede foretaget, hvis dette ikke blev Tilfældet.

Sagfører Blide har som Vidne forklaret, at Landsretssagfører Pontoppidan før Fru Ohlfsens Død underrettede ham om det passerede, derunder om hendes Skrivelse, men i kollegial Fortrolighed og med udtrykkeligt Forbud mod at give Sagsøgte Underretning derom. Først efter Fru Ohlfsens Død forhandlede de som af Landsretssagfører Pontoppidan forklaret.

Endvidere har Sagens Parter og Sagsøgerens Hustru afgivet Forklaring.

Efter Sagens Oplysninger maa det fastslaas, at selv om Fru Ohlfsen ved Udfærdigelsen af den gengivne Skrivelse for sit Vedkommende har haft et klart bevidst Ønske om at tilbagekalde Testamentet, er dette Ønske ikke kommet til at foreligge paa en saadan Maade, at der derved er udtrykt en endelig Disposition til Opfyldelse heraf.

Som Følge deraf vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 200 Kr.

Tirsdag den 17. Maj.

Nr. 101/1937. Vognmand **A. G. Stjernstrøm** (Rode)

mod

Fru **Josephine Kjærgaard** (Jørgensen efter Ordre),

betræffende Betaling af en Restkøbesum for en Vognmandsforretning.

Østre Landsrets Dom af 22. April 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Vognmand A. G. Stjernstrøm, bør til Sagsøgerinden, Fru Josephine Kjærgaard, betale 1500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 27. Januar 1937, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Indstævntes Paastand alene ud paa Dommens Stadfæstelse.

Seks Dommere finder, at Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde bør stadfæstes, dog at der — idet det Appellanten tilkommende Afslag i Købesummen findes at burde sættes til 2000 Kr. kun tilkendes Indstævnte 1000 Kr. med Renter. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Tre Dommere stemmer for i det hele at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte Fru Josephine Kjærgaard, hos Appellanten, Vognmand A. G. Stjernstrøm, tilkendte Beløb nedsættes til 1000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Jørgensen i Salær for Højesteret 300 Kr., der udredes af det offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 1. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 11

Tirsdag den 17. Maj.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Siden 1926 havde nuværende Cigarhandler Peter Adrian Larsen drevet Lillebilforretning paa Grunden Matr. Nr. 75 a af Buddinge og forestaaet Salget af Benzin fra det af Det forenede Olie Ko. A/S paa Grunden oprettede Benzintankanlæg. Larsen havde oprindeligt Lejekontrakt med Ejeren af Grunden, der igen havde Overenskomst med Oliekompagniet men i 1934 skete der den Forandring heri, at Kompagniet afsluttede Lejemaal med Ejeren med Fremlejeret og med Uopsigelighed til 1. Januar 1940, og derefter antog Larsen til Pasning af Salget fra Tanken ved en Overenskomst af 8.—10. December 1934 og fremlejede Grunden til ham ved en Kontrakt af 18.—20. December 1934.

I Overenskomsten af 8.—10. December hedder det:

§ 7.

Ved Overdragelse af sin Forretning til anden Person skal Kontrahenten gøre det til en Betingelse, at denne Overenskomst i sin Helhed indgaar i Overdragelsen, ifald Kompagniet maatte ønske det.

§ 8.

Kompagniet er — — — hvis Kompagniet ikke ønsker, at den, til hvem Overdragelsen finder Sted, skal indgaa i denne Overenskomst som Kontrahent — — — berettiget til selv at overtage eller lade en Tredemand overtage Pasningen af Anlægget — — —

§ 11.

Denne Overenskomst — — — kan — — — opsiges med en Maanedes Varsel til Ophør den 1ste i en Maaned.«

Ifølge Fremlejekontrakten var den aarlige Leje 800 Kr., og Lejemaal et var opsigeligt med $\frac{1}{4}$ Aars Varsel til den 1ste i en Maaned. Det til Vognmandsforretningen hørende Automobil ejedes af Sagsøgerinden, Fru Josephine Kjærgaard, der er Husbestyrerinde hos Larsen.

I Efteraaret 1935 indledede Larsen Forhandlinger med Sagsøgte, Vognmand A. G. Stjernstrøm, om Overdragelse af sin Virksomhed til ham, og den 25. Oktober 1935 oprettedes en af Sagsøgte konciperet Slutteddel der er saalydende:

»Jeg Vognmand A. G. Stjernstrøm køber af Hr. A. P. Larsen Buddingevej 305 et Stk. Citroen Automobil M 1931 Politinummer A. 16978

samt Telefon Nr. Søb (☉: Søborg) 490 for en Sum af Kr. 6.000, som betales med 1000 Kr. ved Overtagelsen D. D. og 2.00 (☉: 200) pr. Maaned indtil Summen er betalt, samt overdrager Hr. A. P. Larsen Bestyrer Pladsen af Tankanlæget Buddinge Torv (D. F. O.) som skal holdes efterrettelig til enhver Tid efter D. F. O. Ønske. Vognen leveres fuldstændig gældfri af nogensomhelst Art, samt Skat betalt for Oktober Kvartal. I Tilfælde af at A. G. Stjernstrøm eller Hr. A. P. Larsen opsiges af D. F. O. inden Summen er betalt, er Prisen Kr. 3000 og skulde Vognen blive kasseret som Erhvervskøretøj, har Hr. A. G. Stjernstrøm Ret til at udskifte Vognen med en ny Vogn og bliver samtidig Afdraget nedsat til Kr. 1.00 (☉: 100) pr. Maaned. Hr. A. P. Larsen forpligter sig herved til fra D. D. ikke at drive Vognmandskørsel i Buddinge.«

Slutseddelen er underskrevet af Larsen og Sagsøgte, henholdsvis som Sælger og som Køber, og medunderskrevet af Sagsøgerinden.

Derefter overtog Sagsøgte Larsens Virksomhed, saavel Vognmandsforretningen som Pasningen af Tankanlæget; men ingen af Parterne søgte at faa Forholdet til Oliekompagniet bragt i Orden.

Den 30. Marts 1936 opsigde Oliekompagniet Fremlejekontrakten til Ophør den 1. Juli 1936, og den 27. Juni 1936 opsigde Kompagniet Overenskomsten af 8.—10. December 1934 til Ophør den 1. August 1936, paa hvilken Dag den af Kompagniet antagne Bestyrer Erik Løvenbalk Mariboe overtog Pasningen af Tanken.

Sagsøgte, der efter Opsigelsen forgæves havde forsøgt at faa Kompagniet til at antage ham som Tankbestyrer, traf med Mariboe en endnu bestaaende Ordning, hvorefter han mod et maanedligt Vederlag af 20 Kr. fik Lov til indtil videre at drive Vognmandsforretning paa Grunden, men saaledes, at denne Ordning kunde bringes til Ophør uden Varsel. Med denne Ordning er Oliekompagniet bekendt.

Larsen, der vel havde underskrevet paa Opsigelsen af 30. Marts, men kort efter protesteret mod denne, anlagde i Juli Maaned Sag mod Kompagniet med Paastand om, at han anerkendtes som Fremlejetager indtil 1. Januar 1940, idet han gjorde gældende, at Kompagniet paa retstridig Maade havde bevirket, at han gik Glip af den »Forlejeret«, han havde ifølge sin tidligere direkte Lejekontrakt med Grundens Ejer, og at han ved den i 1934 trufne Ordning var gaaet ud fra, at Kompagniet vilde indrømme ham samme Uopsigelighed, som det havde betinget sig af Ejeren. Ved Østre Landsrets Dom af 19. Oktober 1936 blev Kompagniet imidlertid frifundet, idet det ikke fandtes godtgjort, at det paa retstridig Maade havde bevirket, at Larsen gik Glip af Lejemaalet.

Da Sagsøgte har vægret sig ved at betale mere end 3000 Kr., har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale Restkøbesummen 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 27. Januar 1937. Subsidiært paastaar Sagsøgerinden sig tilkendt et Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgte, der ikke har protesteret imod, at det er Sagsøgerinden, der indtaler Beløbet, har paastaaet Frifindelse.

Sagsøgerinden gør navnlig gældende, at det, der overdroges, i første Række var Vognmandsforretningen, derunder Automobilet og Telefonnummeret, medens Parterne lagde mindre Vægt paa Tanken, der den-

gang kun gav ringe Indtægt. Automobilet var i god Stand ved Afleveringen. Sagsøgerinden, der iøvrigt ikke selv hørte ret meget af Forhandlingerne, anfører videre, at hverken hun eller Larsen har været klare over Rækkevidden af den i Sluttedlen optagne Passus om eventuel Nedsættelse af Købesummen, men hun hævder, at den i hvert Fald ikke kan komme til Anvendelse, naar Sagsøgte har faaet Lov at benytte Grunden som Holdeplads for sit Automobil, og at Larsen desuden har tilbudt Sagsøgte Holdeplads foran sin Ejendom, der ligger lige i Nærheden.

Sagsøgte hævder, at Automobilet var i meget daarlig Stand, da han købte det, og at han lagde Hovedvægten paa at blive Bestyrer af Tankanlægget, idet han i Forvejen havde en anden Vognmandsforretning og en god Vogn.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne og Vidneforklaring af Tankbestyrer Erik Løvenbalk Mariboe, Frk. Grethe Josephine Engelbrecht Kjærgaard, Tømrer Helge Louis Jensen, Kaptajn Gustav Mackeprang, Chauffør Poul Einar Gerhard Hansen, Chauffør Svend Türing Larsen, Murerarbejdsmand Edgar Jens Collin, Chauffør Robert Carl Melby, Chauffør Arne Roland Petersen, Værkfører Kaj Christensen og Chauffør Hartvig Peter Nielsen Timm.

Cigarhandler Larsen, der paa Grund af Sygdom ikke har kunnet give Møde i Retten, har derhos afgivet en skriftlig Erklæring, hvis Indhold Parterne har vedtaget at tillæge samme Beviskraft, som hvis det var blevet fremført under Vidneafhøring af Larsen i Retten. Han har herunder bl. a. anført, at det var Hensigten at lade Sluttedelen afløse af en med Sagførerbistand oprettet Kontrakt, men at dette strandede paa Sagsøgtes Modstand.

Om Automobilets Værdi i Salgsøjeblikket er Forklaringerne modstridende, men det er indtil 31. Marts 1938 godkendt og benyttes stadig til Personbefordring, og Værkfører Christensen, hvis Firma i December 1935 havde Bilen til Reparation, har forklaret, at den da var i en saadan Stand, som en Lillebil plejer at være, naar den skal gaa paa Gaden, og har anslaaet dens daværende Værdi til mellem 2800 og 3200 Kr., hvilken Forklaring findes at maatte lægges til Grund ved Paadømmelsen.

Om Salget fra Tanken er det oplyst, at det i 1934 udgjorde 51.970 Liter, i 1935 55.345 Liter og i 1936 86.865 Liter, hvorved bemærkes, at Tankbestyrer Mariboe ikke har nogen Beskæftigelse udover Pasning af Tanken, og at Rabatten pr. Liter ifølge en Tillægsoverenskomst af 8.—10. December 1934 mellem Oliekompaniet og Larsen udgør 3 Øre.

Den ovennævnte Bestemmelse i Sluttedlen om Nedsættelse af Købesummen med 3000 Kr. findes efter det foreliggende at maatte forstaaes saaledes, at Nedsættelsen var betinget af, at det inden den i Sluttedlen ommeldte Frist ved Oliekompaniets Opsigelse enten af Larsen eller af Sagsøgte umuliggjordes for denne at fortsætte den af Larsen drevne Virksomhed, bestaaende dels af en fra den paagældende Grund drevne Vognmandsforretning og dels af Bestyrelse af Tankanlægget.

Den Situation, der indtraadte, nemlig at Pasningen af Tanken overdroges en anden, medens Sagsøgte med Oliekompaniets faktiske Sanktion opnaaede en Ordning, hvorved det er muligt for ham at fort-

sætte Vognmandsforretningen fra Grunden, er ikke forudsat i Sluttedelen, og da Larsen og Sagsøgerinden herefter kun har kunnet hjemle Sagsøgte en Del af de Værdier, af hvis uforstyrrede Nyden i et vist Tidsrum Betalingen af den fulde Købesum som anført maa anses betinget, findes Sagsøgerinden og Larsen at maatte taale et vist Afslag i Købesummen, der skønsmæssigt findes at kunne sættes til 1500 Kr.

Som Følge heraf vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden 1500 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Onsdag den 18. Maj.

Nr. 157/1937. Murermester **S. Andersen** (Bruun)

mod

Politibetjent **S. C. M. Jensen** som Værge for sin Søn **Poul Beyer Jensen** (Steglich-Petersen efter Ordre),

betreffende Erstatning for Skade forvoldt ved Nedstyrtning i Kalkgrube.

Vestre Landsrets Dom af 14. Maj 1937 (III Afd.): Sagsøgte, Murermester S. Andersen, bør til Sagsøgeren, Politibetjent S. C. M. Jensen som Værge for sin Søn Poul Beyer Jensen, betale 15.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. December 1936, indtil Betaling sker. Kapitalen med Renter indsættes til Bestyrelse i Overformynderiet. Til det Offentlige betaler Sagsøgte derhos, dog kun i Forhold til en Sagsgenstand af 15.000 Kr., de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces for Landsretten, og til den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse og Domsforhandlingen beskikkede Sagfører, Overretssagfører Grünwald, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 45 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere finder ikke at Pouls Moder ved under de foreliggende Omstændigheder at have tilladt Poul en kort Tid at lege i Grusbunken har udvist et Forhold, som kan begrunde en Nedsættelse af det Appellanten paalagte Erstatningsansvar.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom, dog saaledes at Appellanten udreder hele det i Dommen fastsatte Erstatningsbeløb.

To Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet, saaledes at Sagens Omkostninger for Højesteret udredes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Appellanten, Murermester S. Andersen, paalagte Erstatningsbeløb bestemmes til 20.000 Kr. Rets- og Stempelafgifter beregnes i Forhold hertil. I Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret betaler Appellanten til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 300 Kr. og 15 Kr. og til Overretssagfører Grünwald 60 Kr. og 8 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Om Eftermiddagen den 12. Maj 1936, da Politibetjent S. C. M. Jensens Hustru Hertha Jensen, der i Aalborg var ansat paa Telefonselskabets Kontor, kom hjem derfra, hentede hun Ægtefællernes Søn Poul Beyer Jensen, født den 27. December 1932, der plejede at opholde sig hos sin Mormoder, naar begge Forældrene var fraværende fra Hjemmet paa Grund af deres Arbejde. Da de, der bor i Ejendommen Sjællandsgade Nr. 10, som sammen med Himmerlandsgade Nr. 1 danner Hjørnet af Sjællandsgade og Himmerlandsgade, var kommet hjem henimod Kl. 18, bad Poul om at maatte gaa ned og lege i en Grusdyngge, der, efter hvad Drengen sagde, laa paa Fortovet ved Himmerlandsgade Nr. 1, hvor et nyt Hus, Himmerlandsgade Nr. 3, var under Opførelse. Moderen gav ham Lov hertil, men kaldte ca. 10 Minutter senere paa Poul, og da han ikke svarede, gik hun straks ned for at se efter ham. Da hun kom ud paa Himmerlandsgade, hørte hun en Hosten fra Drengen, og ved at gaa efter Lyden kom hun forbi Nybygningen Himmerlandsgade Nr. 3 hen til en nogle faa Meter fra dens Gavl og fra Fortovet bag Grusdyngen værende utildækket og uindhegnet Kalkgrav, som Drengen var faldet i. Moderen raabte om Hjælp, og en tililende Cyklist fik Drengen, der da var bevidstløs, men straks efter kom til sig selv, op af Kalkgraven. Drengens Øjne var imidlertid blevet saa beskadiget, at han som Følge deraf har mistet Synet paa dem begge.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Politibetjent S. C. M. Jensen, Aalborg, som Værge for sin Søn Poul Beyer Jensen, paastaet Sagsøgte, Murermester S. Andersen, sammesteds, der havde Murerarbejdet paa Ejendommen Himmerlandsgade Nr. 3 i Entreprise og derunder anvendte den ommeldte Kalkgrav, tilpligtet at betale i Erstatning for Drengens Tab af Synet paa begge Øjnene 25.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. December 1936, indtil Betaling sker. Sagsøgte, der har erkendt, at Kalkgraven var utildækket og uindhegnet, da Ulykken skete, har paastaet sig frifundet, idet han til Støtte

herfor har anført, at han ikke kunde anses for pligtig at tildække Kalkgraven ved højlys Dag, men at han iøvrigt havde givet Murerarbejdsmand Anders Morten Pedersen Ordre til at sørge for Tildækning af Kalkgraven, naar den ikke netop benyttedes, saaledes at der ikke fra Sagsøgte Side er udvist nogen Uagtsomhed eller Forsømmelse, hvorimod Ulykken skyldtes manglende Tilsyn med Drengen, der intet havde at gøre paa Byggepladsen eller Pladsen ved Kalkgraven. Subsidiært har Sagsøgte paastaet Erstatningen nedsat dels under Hensyn til det mangelfulde Tilsyn med Drengen, dels under Hensyn til, at det paastaede Beløb bortset herfra er for højt ansat.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Kalkgraven var 3,60 m lang, 1,90 m bred og 1,05 m dyb, at den, da Ulykken skete, var fyldt med Kalk til en Højde af 0,60 m, at Sagsøgte havde givet fornævnte Murerarbejdsmand Pedersen Ordre som af Sagsøgte anført, at Kalkgraven plejede at være tildækket, naar den ikke benyttedes dog bortset fra, at den ikke tildækkedes i Middagspavsen, at Murerarbejdsmand Pedersen en Times Tid før Ulykken fandt Sted, havde forladt Stedet, da der lige var ankommet et Læs Kalk, som skulde aflæsses i Graven, og havde regnet med at være tilbage igen for at tildække Kalkgraven, naar Aflæsningen var endt, at Ulykken var sket, da han ca. Kl. 18½ kom tilbage, at den tidligere nævnte Grusdyngelaa paa Fortovet i Himmerlandsgade omtrent ud for Kalkgraven, samt at der kun var ringe Færdsel i Himmerlandsgade, der var ny anlagt og ikke aabnede Mulighed for gennemgaaende Færdsel.

Fru Hertha Jensen har under Sagen forklaret, at hun ikke vidste, at der var en Kalkgrav ved Byggepladsen, samt at Poul altid plejede at være lydlig, hvorfor hun regnede med, at han i Overensstemmelse med hendes Paabud vilde blive paa Fortovet.

Efter det oplyste findes det at have været uforsvarligt, saaledes som sket, at lade Kalkgraven omend for kortere Tid henligge utildækket saa nær ved Fortovet, efter at Arbejderne havde forladt Byggepladsen. Sagsøgte maa herefter i Medfør af Bestemmelsen i D.L. 3—19—2 være erstatningspligtig med Hensyn til den Skade, der er paaført Poul, men da dennes Moder, der ikke fra Lejligheden, hvor de boede, kunde overse Fortovet, hvor Drengen vilde lege, eller Byggepladsen, findes at have ført mangelfuldt Tilsyn med Drengen, der kun var ca. 3¼ Aar gammel, ved at lade ham gaa alene ned paa Fortovet ved Siden af en frit tilgængelig Byggeplads uden forud at have forvissat sig om, hvorvidt det kunde være forbundet med Fare, hvis Drengen uanset hendes Paalæg gik ind paa Byggepladsen, skønnes Sagsøgte kun at burde tilpligtes at udrede ¾ af den Drengen paaførte Skade, hvorved bemærkes, at der mellem Parterne er Enighed om, at Invaliditetsgraden er 100 pCt. Herefter og efter det iøvrigt foreliggende findes Skaden at maatte ansættes til 20.000 Kr., saaledes at Sagsøgte vil have at udrede i Erstatning 15.000 Kr. tilligemed Renter heraf som paastaet. Beløbet med Renter vil være at indsætte til Bestyrelse i Overformynderiet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 66/1938. Overinspektør **Henry Jensen**
(Overretssagf. Ejnar Hansen)

m o d

Aktieselskabet **Nationaltidende** (Overretssagf. Sven),

betræffende Erstatning for Afbrydelse af Engagement.

Østre Landsrets Dom af 18. Januar 1938 (II Afd.): De Sagsøgte, A/S Nationaltidende, bør til Sagsøgeren, Overinspektør Henry Jensen, betaler 225 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 15. November 1937, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen har Indstævnte betalt de Appellanten ved Dommen tilkendte 225 Kr. Appellanten har derhos for Højesteret frafaldet Kravet paa 350 Kr. i Erstatning for ikke opnaaet Sommerferie.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne efter Indstævntes Paastand, saavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Overinspektør Henry Jensen, til Indstævnte, Aktieselskabet Nationaltidende, med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Overinspektør Henry Jensen, paastaaet de Sagsøgte, A/S Nationaltidende, tilpligtet at betale ham 1925 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 15. November 1937, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Ved Overenskomst af 4. November 1931 blev Sagsøgeren ansat som Repræsentant ved Bladet »Nationaltidende«, der dengang hed »Dagens Nyheder«.

Overenskomsten er saalydende:

Imellem Hr. Henry Jensen, Fjordsallé 4, København, og Dagens Nyheder er Dags Dato truffet følgende Overenskomst: Hr. Jensen antages fra 4. November 1931 som Repræsentant for Dagens Nyheder og skal som saadan udføre alt forefaldende Arbejde, der forlanges af ham.

Naar der kræves Arbejde paa Søn- og Helligdage, skal Hr. Jensen udføre dette mod, at der ydes ham det tilsvarende Antal Hverdage som Fridage.

Naar Hr. Jensen benytter egen Befordring, ydes der 12 Øre pr. løbende Kilometer samt Udgifterne dækket ved alle Færgeoverfarter.

Gage og Rejsedæter andrager ialt 80,00 Kr., skriver — Otteti Kroner — der betales ugevis bagud.

Overenskomsten er opsigelig fra begge Sider med en Uges Varsel.

I Aarens Løb forandredes Sagsøgerens Stilling ved Bladet, idet han, der oprindeligt førte Tilsynet med de Dreng, der om Søndagen solgte Bladet i Provinsen, tillige fik overdraget at antage og føre Tilsyn med de Akkvisitører, der søgte at tegne Abonninger til Bladet. Sagsøgeren, hvis Virksomhed var begrænset til de Landsdele, der ligger øst for Storebælt, fik nu Betegnelsen Inspektør, medens der ansattes en anden Inspektør for de vest for Storebælt liggende Landsdele. I For-aaret 1937 blev der oprettet en Stilling for Sagsøgeren som Over-inspektør, idet han herefter skulde føre Tilsyn med de to Inspektører. Sagsøgerens Gage og Rejsedæter blev derhos senere forhøjet fra 80 Kr. ugentlig til 400 Kr. månedlig, fra 1. December 1936 til 450 Kr. månedlig og endelig fra 1. April 1937 til 500 Kr. månedlig. Den 30. September 1937 modtog Sagsøgeren fra Bladet en den 29. s. M. dateret Skrivelse, hvori det meddeltes ham, at Bladet saa sig nødsaget til at opsiges hans Stilling til Fratrædelse den 31. Oktober 1937. Sagsøgeren meddelte i Skrivelse af 30. September de Sagsøgte, at han ikke kunde acceptere Opsigelsen, idet han tilføjede, at dette skulde han komme tilbage til senere, da der var andre Ting at anføre.

Da Sagsøgeren maa formene, at den Stilling, han, da Opsigelsen fandt Sted, indtog ved Bladet, berettigede ham til et Opsigelsesvarsel paa 3 Maaneder, har han under nærværende Sag paastaet sig tilkendt Gage for November og December 1937 med 1000 Kr. Sagsøgeren paa-staar sig endvidere tilkendt 225 Kr., som det har kostet ham at faa sit Automobil ommalet. Automobillet blev i Sommeren 1933 efter de Sagsøgtes Ønske bemalet med Reklamer for Bladet, idet det samtidigt blev lovet Sagsøgeren, at Bladet vilde bekoste Ommalingen, naar Automobillet ikke længere skulde benyttes i Bladets Tjeneste. Da Automobillet i Sommeren 1935 var saa opslidt, at Sagsøgeren fandt det rettest at bort-bytte det med et nyt Automobil, fremsatte han overfor Bladets Kontorchef Praëm Krav om at erholde det af ham til Ommaling af det gamle Automobil udlagte Beløb 225 Kr. refunderet. Praëm lovede, at Bladet vilde betale det nævnte Beløb, men han bad Sagsøgeren om under Hen-syn til Bladets øjeblikkelige mindre gode økonomiske Forhold at stille Kravet i Bero, hvad Sagsøgeren gik ind paa.

Sagsøgeren har i alle de Aar, han har været ansat ved Bladet, haft 2 Ugers Sommerferie hvert Aar. Ferien var i 1937 berammet til August

Maaned, men da der paa den Tid var meget travlt, gik Sagsøgeren ind paa at ombytte den 2 Ugers Sommerferie med en 3 Ugers Vinterferie. Da denne Ferie nu blev umuliggjort ved Afskedigelsen, forlanger Sagsøgeren 350 Kr. i Erstatning svarende til 3 Ugers Gage.

I Overenskomsten af 4. November 1931 hedder det som ovenfor anført, at naar der kræves Arbejde paa Søn- og Helligdage, skal Sagsøgeren udføre dette mod, at der ydes ham det tilsvarende Antal Hverdage som Fridage. Denne Forpligtelse har stadigt paahvilet Sagsøgeren, og i Aaret 1937 har han arbejdet for Bladet ialt 20 Søn- og Helligdage, som han ingen Erstatning har faaet for. Herfor forlanger Sagsøgeren nu 350 Kr.

Den samlede Erstatning, som Sagsøgeren herefter indtaler under nærværende Sag, andrager altsaa 1925 Kr.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført følgende:

Den mellem Parterne den 4. November 1931 indgaaede Overenskomst danner Grundlaget for deres indbyrdes Mellemværende. Der er ikke i Sagsøgerens Stilling sket en saa væsentlig Ændring, at Overenskomstens Bestemmelse om, at Sagsøgeren kan opsiges med en Uges Varsel, skulde være uanvendelig. Sagsøgerens Hovedvirksomhed bestod stadigt i at føre Tilsyn med Salget i Provinsen af Bladets Søndagsudgave. Da en Del af dette Arbejde gik over til andre, maatte han til Gengæld instruere disse. Efter Sagsøgerens Ønske gik de Sagsøgte da med til, at han maatte betegne sig som Overinspektør. Den sidste Gageforhøjelse i 1937 stod ikke i Forbindelse med den anførte Forandring af Sagsøgerens Titel. Sagsøgeren har ikke antaget Inspektører, og disse korresponderede direkte med Bladet, der kun tilstillede Sagsøgeren Genpart af Korrespondancen, for at han kunde udøve en vis Kontrol med Inspektørerne og i fornødent Fald vejlede dem. Inspektørerne stod ikke i noget Underordningsforhold til Sagsøgeren. De Sagsøgte har iøvrigt gjort gældende, at da Sagsøgeren selv paaberaaber sig Overenskomstens Bestemmelse om Erstatning for Arbejde paa Søn- og Helligdage, kan han ikke frigøre sig for Overenskomstens Slutningsbestemmelse om Opsigelsesvarslet.

De Sagsøgte kan ikke erkende, at der er givet Sagsøgeren noget Løfte om Refusion af hans Udgifter ved Ommaling af Automobilen.

De Sagsøgte erkender, at der er truffet Aftale om, at Sagsøgeren skulde give Afkald paa Sommerferie mod til Gengæld at erholde en Vinterferie paa 3 Uger, men Sagsøgeren maa antages at have givet Afkald paa denne Ferie, idet han ikke efter Opsigelsen straks tog Ferie eller stillede Krav herom, men først fremsatte saadant Krav paa Fra-trædelsesdagen. Sagsøgeren kan iøvrigt ikke forlange Gage for November og December, i hvilke Maaneder han ikke har gjort Tjeneste, og samtidigt Erstatning for tabt Vinterferie.

Med Hensyn til Erstatning for Fridage har de Sagsøgte anført, at der højst kan blive Spørgsmaal om Erstatning for 10 a 11 Fridage, men de kan iøvrigt ikke erkende, at Sagsøgeren har noget Krav paa saadan Erstatning, da Sagsøgeren ikke har kunnet dokumentere, at han ikke — som sket i tidligere Aar — har taget sig et tilsvarende Antal Fridage paa Hverdage. Sagsøgeren burde i ethvert Fald have fremsat sit Er-

statningskrav, da han modtog Opsigelsen, idet han i saa Fald, hvis Kravet viste sig berettiget, kunde have faaet et Antal Fridage i Oktober Maaned.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure, hvorhos Direktør Frithjof Carl Jensen, Kontorchef Peter Ingemann Jørgensen, Forvalter Theodor Faurshou, Kontorchef Svend Sofus Praëm og Inspektør Johan Christoffer Johansen har afgivet Vidneforklaring.

Efter det oplyste finder Retten at maatte statuere, at der ikke i Aarenes Løb er indtraadt en saa væsentlig Ændring i Sagsøgerens Stilling, at han ikke længere kunde være bundet ved det i Overenskomsten af 4. November 1931 fastsatte Opsigelsesvarsel, men maatte være berettiget til et Opsigelsesvarsel af 3 Maaneder. Der vil herefter ikke kunne tillægges Sagsøgeren Gage for November og December Maaned. Med Hensyn til Omkostningerne ved Ommaling af Sagsøgerens gamle Automobil bemærkes, at det ved den af Kontorchef Svend Praëm afgivne Vidneforklaring maa anses for tilstrækkelig godtgjort, at der i sin Tid, da Automobilet blev malet med Reklamer for Bladet, er givet Sagsøgeren Tilsagn om, at Bladet vilde refundere ham Udgifterne ved Ommaling af Automobilet, naar Sagsøgeren ophørte med at benytte dette i Bladets Tjeneste. Det af Sagsøgeren hertil udlagte Beløb 225 Kr., for hvilket der, efter hvad der er ubestridt under Sagen, er tilstillet Bladet kvitteret Regning, uden at der fra Bladets Side er fremsat Indsigelse mod Beløbets Størrelse, vil herefter være at tilkende Sagsøgeren. Med Hensyn til Sagsøgerens Krav om Erstatning for mistet Ferie bemærkes, at Sagsøgeren, da han modtog Opsigelsen, straks kunde og burde have fremsat Krav om at erholde Ferie og derved muliggjort, at han kunde have faaet Ferie i Oktober Maaned. En lignende Betragtning maa lægges til Grund for saa vidt angaar Erstatning for Arbejde paa Søn- og Helligdage, hvorved bemærkes, at det efter det oplyste, særlig Forvalter Theodor Faurshou's Vidneforklaring, ikke kan antages at dreje sig om mere end 10 a 11 Dage, og at det ikke kan anses for udelukket, at Sagsøgeren har faaet Erstatning gennem Fridage paa Hverdage. De Sagsøgte vil herefter kun være at tilpligte til at betale Sagsøgeren det ovennævnte Beløb 225 Kr. tilligemed Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Torsdag den 19. Maj.

Nr. 228/1937.   Andelsmejeriet **»Skovby Nord«** (Heilesen)

m o d

Gaardejer Marius Enggaard Sørensen (Gamborg),

betræffende Indstævntes Krav paa Andel i et af Appellanten optaget Laan.

Dom afsagt af Retten for Ning og Hasle m. fl. Herred den 11. Juni 1937: Sagsøgte, Andelsmejeriet **»Skovby Nord«**, Skovby,

bør til Sagsøgeren, Gaardejer Marius Enggaard Sørensen, Sjelle, betale 881 Kr. 34 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. Februar 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 10. September 1937 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Gaardejer M. Enggaard Sørensen, betaler Appellanterne, Andelsmejeriet »Skovby Nord«, Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde, og at paalægge Appellantten Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Fire Dommere stemmer for at frifinde Appellanten med følgende Begrundelse:

Efter sin egen Forklaring har Indstævnte forstaaet, hvad ogsaa maa anses for godtgjort, at Generalforsamlingen af 30. November 1934 for Andelshavere i hans Stilling havde bestemt, at det Laan, som skulde optages i Mejeriets nye Periode til Fordel for Andelshaverne i denne, vilde blive fordelt mellem disse Andelshavere alene med Henblik paa deres egen tidligere Tilknytning til Mejeriet. Denne Vedtagelse forelaa derfor som et Vilkaar ved Tilmeldingen for den nye Periode, saaledes at det maatte blive uden Betydning, hvad der ellers mulig havde kunnet udledes af Vedtægtsbestemmelserne som rationelle Forudsætninger for disse. Det findes derhos ikke at kunne statuere, at den nævnte Vedtagelse paa en saadan ugrundet Maade forrykkede Indstævntes Stilling som Andelshaver, at han kunde kræve den tilsidesat og den stedfundne Fordeling af Laanet omgjort, hvortil kommer, at han har forsømt rettidig at give dette Standpunkt tilkende indenfor Mejeriet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantten, Andelsmejeriet »Skovby Nord«, til Indstævnte, Gaardejer Marius Enggaard Sørensen, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 11. Oktober 1929, fuldbyrdet ved Skøde af 5. December s. A., solgte Søren Alstrup, der som Ejer af Gaarden Matr. Nr. 16 a m. fl. af Sjelle By og Sogn havde været Andelshaver i Andelsmejeriet »Skovby Nord«, Skovby, hvilket traadte i Virksomhed den 1. April 1905 og efter en femtenaarig Periode fortsatte sin Drift i en ny femtenaarig Periode, løbende fra 1. April 1920 til 1. April 1935, sin nævnte Ejendom til Marius Enggaard Sørensen. I Købekontrakten hedder det bl. a.: »Sælgerens Andel i Skovby Nord Andelsmejeri medfølger med Rettigheder og Forpligtelser fra Overtagelsesdagen, saaledes at Sælgeren har forbeholdt sig Aarsoverskud og Mælkepenge af de Leveringer, han præsterer forinden Overtagelsen, samt selve Andelen for Perioden fra dens Begyndelse og til Overtagelsen«, og det bestemtes i Købekontrakten, at Overtagelsen skulde finde Sted den 1. November 1929.

I de for Mejeriet i Perioden 1920—1935 gældende Love hedder det bl. a.:

»§ 14.

Bestyrelsen bemyndiges til for Interessentskabet at optage et fælles Laan paa 50.000 Kr. For dette Laan garanterer alle Interessenterne. — — —

§ 15.

Den laante Kapital forrentes og afdrages med — — — hvortil tages af Overskudet — — —

§ 16.

Ved Udløbet af de til Udbetaling af Mejeriet bestemte 15 Aar foretages en Vurdering af dette — — — Efter denne Vurdering udregnes hver Interessents Ejendomsret.

§ 17.

Ønsker nogen efter 15 Aar at udtræde af Interessentskabet, udbetales ham hans fulde Andel i Mejeriet efter Taksation. Skulde over en Trediedel af Interessenterne forlange at udtræde, kunne de øvrige, hvis de ikke ønsker at overtage Mejeriet, forlange dette realiseret enten ved Auktion eller paa anden Maade.

§ 18.

Ved Salg eller andet Ejerskiifte af en Ejendom sælges Andelen i Mejeriet med denne, hvis det ønskes. Vil den nye Ejer ikke være Interessent, godtgøres den fratrædende med to Trediedele af hans Andel i Mejeriet efter Taksation — — —.

I Anledning af Periodens Udløb den 1. April 1935, paa hvilket Tidspunkt Mejeriet var gældfrit, og Etablering af en ny Periode paa 8 Aar fra 1. April 1935 at regne blev der i Henhold til Lovens § 16 foretaget en Vurdering, hvorved Mejeriet paa Likvidationsgrundlag blev ansat til en Værdi af 27.000 Kr., hvorhos der optoges et Laan paa 80.000 Kr. til Fordeling mellem Andelshaverne, for hvilket Laan ifølge § 13 i de for den nye otteaarige Periode vedtagne Love alle Interessenter garanterer »i Forhold til leveret Mælk fra deres Ejendomme i den foregaaende Periode, fra 1. April 1920 til 1. April 1935, samt tillige solidarisk«. Efter

at Mælkeleverancen til Mejeriet i Perioden 1920—1935 var opgjort til ialt 51.695.380 $\frac{1}{2}$ kg,*) og efter at Beregning af Andelene havde fundet Sted, blev der af Mejeriet tilstillet fornævnte Søren Alstrup en saalydende Opgørelse:

»Søren Alstrup, Sjelle, har leveret 845.005 $\frac{1}{2}$ kg. Fordelingstallet efter de 27.000 Kr. (Mejeriets Vurderingssum) bliver derefter 52,2 Øre pr. 1000 $\frac{1}{2}$ kg tilkommet ..... 441 Kr. 09 Øre
 Fordelingstallet efter de 53.000 Kr. bliver 113,3 Øre
 pr. 1000 $\frac{1}{2}$ kg ..... 0 — 00 —

ialt.... 441 Kr. 09 Øre,

og dette sidstnævnte Beløb blev derefter udbetalt Søren Alstrup, der kun modtog det under Forbehold og derefter anlagde Sag mod Mejeriet til Betaling af 957 Kr. 39 Øre med Renter, idet han gjorde gældende, at der af Laanesummen 80.000 Kr. ifølge Mejeriets Udregning tilkom Andelshaverne 165,5 Øre pr. 1000 $\frac{1}{2}$ kg leveret Mælk, at der herefter, da han havde leveret 845.005 $\frac{1}{2}$ kg i Perioden, tilkom ham 1398 Kr. 48 Øre, og at han derefter endnu havde 957 Kr. 39 Øre tilgode. Til Støtte for sin Paastand hævdede han under Sagen med særlig Henvisning til § 18 i Lovene for 1920—1935 nærmere, at da han og senere Køberen af hans Ejendom havde været Andelshavere i Mejeriet i hele Perioden til 1. April 1935 og Køberen derhos var Interessent i Mejeriet ogsaa i den d. 1. April 1935 begyndende nye Periode, maatte de være berettigede til i Forening at faa Del i hele Laanesummen 80.000 Kr. i Forhold til hele den Mælkemængde, der i den forløbne Periode var bleven leveret fra Ejendommen, og at Mejeriet derfor havde været uberettiget til samtidig med, at det kun udbetalte Køberen Andel i de 80.000 Kr. i Forhold til den Mælkemængde, denne havde leveret i sin Ejertid, at indskrænke sig til at betale ham (Alstrup) Andel i Mejeriets Vurderingssum 27.000 Kr. i Forhold til den af ham i hans Ejertid leverede Mælkemængde. Efter at det ved nærværende Rets Dom af 4. December 1935 var givet Alstrup Medhold i hans Paastand, og efter at denne Dom var bleven stadfæstet ved Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1936, dog saaledes at det Beløb, som Mejeriet vilde have at tilsvare Alstrup, overensstemmende med hans for Landsretten fremsatte Paastand nedsættes til 881 Kr. 34 Øre, blev Sagen af Mejeriet indanket for Højesteret, ved hvis Dom af 16. December 1936 Mejeriet blev frifunden for Alstrups Tiltale. I Højesteretsdommens Præmisser udtales følgende: »Der findes at maatte gives Appellanten Medhold i, at Udlodningen af Laanet paa 80.000 Kr. kun delvis kan betragtes som en Vederlæggelse af den afsluttede Perodes Andelshavere, men iøvrigt maa opfattes som et Laan til Interessenterne i den nye Periode, beregnet paa Tilbagebetaling gennem denne Perodes Mælkeleverancer. — Den Ret til Andelen for Perioden fra 1. April 1920 til 1. November 1929, som Indstævnte ved Købekontrakten har forebeholdt sig, vil saaledes ikke kunne beregnes paa Grundlag af Laanebeløbet, men maa i Henhold til Reglerne i Vedtægternes § 16 fastsættes ved Vurdering af Mejeriets

*) c : Halvkilo (ligeledes i det følgende).

Aktiver ved Periodens Udløb. Da der ikke er Holdepunkter for at gaa ud fra nogen anden Værdiansættelse end det af de udmeldte Mænd ansatte Beløb af 27.000 Kr., vil der ikke kunne tilkomme Indstævnte mere end hvad der er ham udbetalt.»

Under nærværende Sag har nu fornævnte Gaardejer Marius Enggaard Sørensen, Sjelle, som Sagsøger paastaet Andelsmejeriet »Skovby Nord«, Skovby, som Sagsøgt tilpligtet at betale 957 Kr. 39 Øre — det Beløb, som Søren Alstrup under den nysomtalte tidligere Retssag oprindelig havde paastaet tillagt sig — med Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. Februar 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger. Sagsøgte har principalt paastaet sig frifunden; subsidiært har Sagsøgte paastaet sig frifunden mod Betaling af 881 Kr. 34 Øre med den Bemærkning, at Sagsøgerens Krav paa yderligere Andel i de 53.000 Kr. i hvert Fald højst kan andrage dette Beløb, hvorved nærmere er anbragt, at da der i Perioden 1920—1935 til Mejeriet er leveret 50.822.173 $\frac{1}{2}$ kg Mælk fra de Ejendomme, hvis Ejere fortsatte som Andelshavere i Perioden 1935—1943, og da der af nævnte Mælkemængde er fra Sagsøgerens Ejendom i Alstrups Ejertid leveret 845.005 $\frac{1}{2}$ kg, vil der for det Tilfælde, at det statueres, at Sagsøgeren har Krav paa Andel i de 53.000 Kr. i Forhold til den Mælkemængde, der er leveret i Alstrups Ejertid, kun kunne tilkomme Sagsøgeren Kr. $\frac{53.000 \times 845.005}{50.822.173}$, altsaa som foranført 881 Kr. 34 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren gjort gældende, at da den Del — 53.000 Kr. — af Laanet paa 80.000 Kr., der ikke kan betragtes som en Vederlæggelse af den d. 1. April 1935 afsluttede Periodes Andelshavere, er at opfatte som et Laan til Interessenterne i den nye Periode paa 8 Aar fra 1. April 1935, beregnet paa Tilbagebetaling gennem denne Periodes Mælkeleverancer, har Sagsøgte været pligtig at udbetale ham en saadan Del af de 53.000 Kr., som svarer til den Mælkemængde, der i hele den afsluttede Periode er leveret fra hans Ejendom, og været uberettiget til — som sket — alene at udbetale ham en saadan Del af Beløbet, som svarer til den Mælkemængde, der er leveret fra Ejendommen i Tiden efter hans Overtagelse af Ejendommen den 1. November 1929. Sagsøgeren har derved henvist til, at det i § 13 i Mejeriets Vedtægter for den nye otteaarige Periode er bestemt, at for Laanet paa 80.000 Kr. »garanterer alle Interessenter i Forhold til leveret Mælk fra deres Ejendomme i den foregaaende Periode, fra 1. April 1920 til 1. April 1935, samt tillige solidarisk«, og hævdedet, at alle Andelshaverne i den nye Periode herefter maa stilles lige ved Fordelingen af de 53.000 Kr., idet Ret og Pligt maa iølges ad. Ogsaa har han derved henpeget paa, at der er udbetalt en til den i hele Perioden 1920—1935 fra en Ejendom leverede Mælkemængde svarende Del af de 53.000 Kr. ikke blot til de Andelshavere i den nye Periode, der havde ejet deres Ejendomme i hele den forløbne Periode, men ogsaa til de Andelshavere i den nye Periode, der under den forløbne Periode havde købt deres Ejendom af en Andelshaver saaledes, at hele Andelen medfulgte i Handlen. At Flertallet af Mejeriets Andelshavere har vedtaget en Fordelingsmaade med Hensyn til Laanet paa 80.000 Kr., hvorefter de Andelshavere

i den nye Periode, der i den gamle Periode havde købt deres Ejendom, paa den Maade, at deres Sælgere havde forbeholdt sig Andelen for Perioden indtil Købernes Overtagelse af Ejendommen, kun skulde have Del i de 53.000 Kr. i Forhold til den Mælkemængde, som de (Køberne) havde leveret i den gamle Periode, har — hævder Sagsøgeren videre — ikke kunnet have den Virkning, at de Andelshavere, der — saaledes som Sagsøgeren — ikke var enige i denne Fordelingsmaade, skulde være bundne ved Beslutningen og afskaarne fra at lade Spørgsmaalet om Fordelingsmaadens Gyldighed prøve ved Domstolene; Vedtægterne for den nye Periode, i hvilken Sagsøgeren vedblivende var Andelshaver, indeholder intet om Fordelingsmaaden, og Sagsøgeren har ikke ved nogen Handling eller ved nogen Passivitet afskaaret sig fra at gøre sin formentlige Ret gældende; at Vedtægternes § 12 indeholder en Bestemmelse om, at Generalforsamlingen har den øverste Myndighed i Interessentskabets Anliggender, er uden Betydning allerede af den Grund, at Spørgsmaalet om Fordelingsmaaden for Laanet ikke er et Spørgsmaal om Mejeriets Stiftelse eller Drift. Overfor Sagsøgtens subsidiære Paastand har Sagsøgeren erklæret, at han intet har at indvende mod denne, saafremt det Beløb, som Sagsøgte i Tilfælde af, at der ved Dommen gives ham Medhold i hans Paastand, skal udrede, ikke belastes Mejeriet og derunder Sagsøgeren selv, men at han, da Sagsøgte ikke trods Provokation har oplyst, hvorledes Sagsøgte vil tilvejebringe Beløbet, maa fastholde sin Paastand i fuldt Omfang; Sagsøgeren har derhos forbeholdt sin Ret for det Tilfælde, at Sagsøgtens subsidiære Paastand tages til Følge og Sagsøgte derefter lader Sagsøgeren deltage i Udredelsen af det paagældende Beløb.

Overfor Sagsøgerens Anbringender har Sagsøgte gjort gældende, at Beslutningen om Fordelingsmaaden for Laanet paa gyldig og for Sagsøgeren bindende Maade er vedtaget paa Mejeriets Generalforsamling den 30. November 1934. Forholdet maa — hævder Sagsøgte — opfattes saaledes, at der paa Generalforsamlingen blev truffet Beslutning om Stiftelsen af et nyt Selskab, og at Sagsøgeren ved at indtræde i det nye Selskab vidende om, hvorledes Laanet vilde blive fordelt, idet Fordelingsmaaden var vedtaget paa Generalforsamlingen, inden Vedtægterne for den nye Periode vedtoges paa denne, maa betragtes som havende underkastet sig den vedtagne Fordelingsmaade, ved hvilken der derhos ikke er sket ham nogen Uret, eftersom han ikke i fuldt Omfang har været med til at skabe de Værdier, der indgaar i den nye Mejeriperiode; af sidstnævnte Grund er der, gør Sagsøgte gældende, ejheller nogen Modstrid mellem Bestemmelsen i de nye Vedtægters § 13 og Beslutningen om Fordelingsmaaden. Videre hævder Sagsøgte, at Sagsøgeren i hvert Fald maa være bleven bunden ved Beslutningen om Fordelingsmaaden ved Passivitet fra sin Side, idet han underskrev Vedtægterne for den nye Periode og derhos paa Mejeriets Generalforsamling i April 1935 modtog og kvitterede for det ham tillagte Beløb uden ved nogen af disse Lejligheder paa behørig Maade at tage Forbehold om sin Ret til gennem Domstolene at søge Fordelingsmaaden ændret til Gunst for sig.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, og der er derhos afhørt en Del Vidner.

Idet den Bemærkning forudskikkes, at der efter de foreliggende Oplysninger ikke kan gives Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren ved Passivitet fra sin Side skulde være bleven bunden ved den vedtagne Fordelingsmaade, maa Retten holde for, at da Sagsøgeren ikke paa Generalforsamlingen den 30. November 1934 har stemt for den Fordelingsmaade, der vedtoges, kan han, ogsaa under Hensyn til at det maa antages mellem Andelshaverne at have været en ret almindelig Erkendelse, at der om Fordelingsmaaden vilde blive institueret Søgemaal, ikke være afskaaret fra at gøre sit formentlige Krav paa en større Anpart i de 53.000 Kr. end ham tillagt gældende ved Domstolene, hvorved bemærkes, at Vedtægterne for Perioden 1935—1943 vel indeholder Bestemmelser om Optagelse af et Laan og om Garantien for dette samt om dets Forrentning og Tilbagebetaling, men ikke nogen Bestemmelse om, hvorledes Laanet skal fordeles mellem Andelshaverne. Da nu som ovenfor anført § 13 i de nye Vedtægter bestemmer, at for Laanet »garanterer alle Interessenter i Forhold til leveret Mælk fra deres Ejendomme i den foregaaende Periode, fra 1. April 1920 til 1. April 1935«, og da det i Mangel af en særlig for Sagsøgeren bindende Beslutning om Vilkaarene for hans fortsatte Forbliven som Andelshaver i den nye Periode findes at maatte statuere, at han maa være ligestillet med de øvrige Andelshavere ved Laanets Fordeling, ligesom han er ligestillet med dem med Hensyn til Garantien for Laanet, vil der være at give Sagsøgeren Medhold i hans Paastand, dog at det Beløb, som Sagsøgte vil have at tilsvare ham, overensstemmende med Sagsøgtes subsidiaire Paastand vil være at fastsætte til 881 Kr. 34 Øre, idet der ikke under nærværende Sag kan tages Hensyn til, hvorledes Sagsøgte senere vil fremskaffe det til Forholdets Regulering fornødne Beløb.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 200 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 11. Juni 1937 af Retten for Ning og Hasle m. fl. Herreder.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellanterne have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 200 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 12

Torsdag den 19. Maj.

Nr. 272/1937. Aktieselskabet **Det gamle Banegaardsterræn**
(Landsretssagfører Qvortrup)

mod

Porcelainshandler **C. S. Bjørn Glyngs Konkursbo**
(Landsretssagfører P. A. Thoft),

betræffende Anerkendelse af et Lejekrav i det indstævnte Bo.

Dom afsagt af Sø- og Handelsrettens Skifteret den 15. November 1937: Anmelderne, A/S Det gamle Banegaardsterræns Paastand om Krav paa Leje — privilegeret eller Massekrav — 21.000 Kr. og 2100 Kr. kan ikke tages til Følge. Derimod vil der være at give Boets Kurator Medhold i, at de paaagældende Beløb anerkendes som privilegerede Krav eller Massekrav med 4000 Kr. og 116 Kr. 67 Øre, hvortil kommer Renter 5 pCt. pro anno fra Anmeldelsesdagen den 16. Juli 1937, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Der maa gives Indstævnte Medhold i, at Bestemmelsen i Konkurslovens § 17, 2. Stk. om Opsigelse med »sædvanligt Varsel til almindelig Fardag« nu, efter at Lov om Leje af 22. Marts 1937 er traadt i Kraft, maa forstaas som henvisende til Bestemmelserne i den sidstnævnte Lovs § 8 og § 10. Idet de under Sagen omhandlede Lejemaal herefter lovligt har kunnet opsiges med 3 Maaneders Varsel til den 1. November 1937, vil Dommen efter Indstævntes Paastand kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Aktieselskabet Det gamle Banegaardsterræn, til Indstævnte, Porcelæns-
handler C. S. Bjørn Glyngs Konkursbo med
300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Af-
sigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved 2 Lejekontrakter af 26. Juni 1936 og 27. August 1936 lejede Porcelainshandler C. S. Bjørn Glyng, Indehaver af Fabriken »Olympia« — den sidste Kontrakt lød formelt paa Frøken G. Francke — nogle nærmere betegnede Lokaler i Ejendommen Vesterport, begge uopsigelige til 1. Januar 1947 for en aarlig Leje af henholdsvis 36.000 Kr. stigende til 40.000 Kr. og 4200 Kr. stigende til 5200 Kr. Lejekontrakten indeholdt ingen Bestemmelser om noget Opsigelsesvarsel, idet en trykt Bemærkning herom udtrykkelig er overstreget.

Glyng blev erklæret fallit den 29. Juni 1937, og Boet opsagde ved Skrivelse af 5. Juli 1937 begge Lejemaal til Ophør snarest muligt i Henhold til gældende Lovgivning.

Under nærværende Sag er der Enighed mellem Parterne, nemlig Ejerne A/S Det Gamle Banegaardsterræn og Lejeren Glyng's Konkursbo om, at der paa Huslejen indtil den 20. Oktober 1937 resterede 3000 Kr., d. v. s. en Maanedes Leje paa den store Kontrakt, medens der paa den lille Kontrakt var betalt Leje til den 20. Oktober 1937; Boet har erklæret sig villig til at betale Husleje til den 1. November 1937 som privilegeret Krav (eller om ønskes som Massekrav), hvilket nærmere vil sige 4000 Kr. paa den store Kontrakt og 116 Kr. 67 Øre paa den lille Kontrakt.

Ejerne gør derimod gældende, at Boet den 5. Juli 1937 ikke kunde opsige Lejemaalet til Ophør den 1. November 1937, men først til April Flyttedag 1938, hvilket vil sige den 20. April. Ejernes Paastand gaar nærmere ud paa, at Boet bør betale som Massekrav 21.000 Kr. for det store Lejemaal (20. September 1937—20. April 1938) og 2100 Kr. for det lille Lejemaal, (20. Oktober 1937—20. April 1938), hvortil kommer Renter 5 pCt. pro anno fra Anmeldelsesdagen, den 16. Juli 1937.

Striden mellem Parterne staar saaledes paa, om Ejerne har Krav paa Privilegium til April Flyttedag 1938 eller kun til 1. November 1937. Andre Divergenser mellem Parterne, særlig Spørgsmaalet om Erstatning for Uopsigelighed til 1947 og om Varmebidrag er efter Parternes Ønske udskudt til senere Drøftelse.

Anmelderne henviser til Konkurslovens § 17, der bestemmer, at et Konkursbo altid kan opsige sit Lejemaal med sædvanligt Varsel til almindelig Flyttedag, uanset at det er indgaaet for en bestemt længere Tid eller med længere Opsigelsesfrist; denne Bestemmelse bestaar stadig, ogsaa efter at Loven om Leje af 22. Marts 1937 er traadt i Kraft den 1. April d. A. Denne Lov omtaler i det hele ikke Konkurs, den erklærer ganske vist Pl. af 8. Marts 1819 om 2 Flyttedage i København

for bortfaldet, men ændrer intet i, hvad der forstaaes ved sædvanligt Varsel, dette maa ligesom hidtil være inden St. Hans Dag til Oktober Flyttedag eller inden Nytaar til April Flyttedag. Anmelderne mener derfor at have Krav paa Leje til April Flyttedag 1938. Loven om Leje kan efter Anmeldernes Mening ikke komme i Betragtning herimod, da de herhenhørende Regler er deklaratoriske.

Kurator i Konkursboet hævder, at det er de i Lov om Leje givne Bestemmelser, der maa være afgørende; det hedder i denne Lovs § 10:

»Stk. 1. Er Opsigelsesvarslet ikke aftalt, ophører Lejemaalet:

1) hvis Lejen beregnes for Fjerdingaar eller længere Tid, paa den Flyttedag, der indtræffer efter Forløbet af tre Maaneder fra Opsigelsen; — — — — —

Stk. 2. De ovenstaaende Regler finder tilsvarende Anvendelse, hvis bestemt Lejetid er aftalt, men med Forbehold om Opsigelse, uden at dog Varselet er aftalt,« samt i § 8: »Almindelige Flyttedage er den første Dag i hver Maaned — — —.«

I nærværende Tilfælde er Forholdet netop det, at der ikke er aftalt noget Opsigelsesvarsel, der er blot fastsat Uopsigelighed til 1. Januar 1947, men dette overflødiggør ikke Opsigelsesvarsel, naar Uopsigeligheden ikke kommer til at staa ved Magt.

Retten kan i og for sig give Anmelderne Medhold i, at den Omstændighed, at Pl. af 8. Marts 1819 og dermed de 2 aarlige Flyttedage er ophævet, ikke behøver at medføre, at det i Plakaten omhandlede Varsel falder bort uden Hensyn til udtrykkelig truffen Aftale, men i nærværende Tilfælde er der ikke aftalt noget Varsel, og Tilfældet maa derfor falde ind under Lejelovens § 10, jfr. § 8. Konkursboets Opsigelse den 5. Juli 1937 maa derfor medføre Lejemaalets Ophør den 1. November 1937 og Kurators Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger ophæves.

M a n d a g d e n 2 3 . M a j .

Nr. 44/1937. **Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg (Bruun)**

m o d

Gaardejer **Anton Nielsen** (Oluf Petersen efter Ordre),

betræffende Andelsselskabets Pligt til at optage Indstævnte som Medlem i overensstemmende med Selskabets Love.

Dom afsagt af Retten for Tyrsting og Vrads Herred den 24. Juni 1936: Indstævnte, Andelsselskabet Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg kendes pligtig til at optage Sagsøgeren, Gaardejer Anton Nielsen, Vindelev, som Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 21 og 60 Vindelev By og Sogn, som Andelshaver i Selskabet overensstemmende

med dettes Love og at godtgøre ham denne Sags Omkostninger med 60 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 10. November 1936 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Gaardejer Anton Nielsen, betaler Appellanterne, Andelsselskabet Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg, Sagens Omkostninger for Landsretten med 125 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere vil stadfæste Landsretsdommen i Henhold til de i den anførte Grunde og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Tre Dommere vil tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge, idet de finder, at § 3 i Selskabets Vedtægter indeholder tilstrækkelig Hjemmel for Appellanten, der er et privat Selskab, til som Betingelse for Medlemsoptagelse at forlange Betaling af det ommeldte Restbeløb af 250 Kr., der efter det foreliggende alene vedrører Udlæg til Installation af Elektricitet i den af Indstævnte nu ejede Gaard.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler Appellanten, Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg, 200 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 27. Marts 1934 afholdtes der Tvangsauktion over Gaardejer Carl Petersens Ejendom Matr. Nr. 21 og 60, Vindelev By og Sogn, der overtoges af Møllejejer H. P. Hansen som ufyldstgjort Panthaver.

Ved Transportkøbekontrakt af 9. Maj 1934 overdrog Møllejejer H. P. Hansen sin Ret til at erholde Fogedudlægsskøde til Gaardejer Anton Nielsen, Vindelev, der havde været tilstede paa Tvangsauktionen og derunder af Andelsselskabet Vestbirk Oplands Højspændingsanlæg ved dettes Forretningsfører A. Stockholm var bleven gjort opmærksom paa, at Ejendommen var tilsluttet Højspændingsanlægget, at Carl Petersens Restgæld paa Installation udgjorde ca. 1200 Kr., at der desuden var

Restancer af Forbrug og Afgifter til Beløb ca. 1000 Kr., og at en eventuel Køber maatte betale de samlede Restancer, 2200 Kr., saafremt han ønskede aabnet for Strømmen.

Efter Overtagelsen af Ejendommen havde Anton Nielsen forskellige Forhandlinger med Selskabet, hvorunder dette frafaldt Betaling af Restancer af Forbrug og Afgifter og nedsatte Kravet paa Betaling af Installationsgæld til 550 Kr.

Da Anton Nielsen efter flere Forhandlinger nægtede at betale dette Beløb, lukkede Selskabet for Strømmen og lod sig senere ved Fogden indsætte i Besiddelse af den paa Ejendommen værende Kraftinstallation og Motor, som ved Salg indbragte 300 Kr., der under nye Forhandlinger med Nielsen godskreves denne, saaledes at Selskabet herefter som Betingelse for Aabning for Strømmen alene krævede betalt det tidligere forlangte Beløb 550 Kr. ÷ 300 Kr. eller 250 Kr.

Anton Nielsen vilde imidlertid ikke indgaa paa Betaling af dette Beløb, og da Selskabet har fastholdt sit Krav, har han indbragt Sagen for nærværende Ret, hvorunder han har paastaet sig optaget som Andelshaver i Selskabet overensstemmende med dettes Love, idet han har gjort gældende, at hverken disse eller andet Retsgrundlag hjemler Selskabet Ret til som Betingelse for Optagelse at kræve den tidligere Ejer af Ejendommen Carl Petersens Gæld helt eller delvis betalt.

Det indstævnte Selskab har paastaet sig frifundet.

Paa den paagældende Ejendom havde det indstævnte Selskab for sit Tilgodehavende ladet tinglyse Udlæg paa henholdsvis 8. og 13. Prioritet, hvoraf Udlæget paa førstnævnte Prioritet ved det af Møllejer H. P. Hansen afgivne Bud blev dækket med 375 Kr., medens der intet fremkom til Dækning af Udlæget paa sidstnævnte Prioritet, ligesom Auktionskøberen ej heller iøvrigt ifølge Konditionerne paatog sig Forpligtelser overfor det indstævnte Selskab.

Parterne er enige om, at Sagsøgeren ikke uden uforholdsmæssige Omkostninger kan skaffe Elektricitet til sin Ejendom paa anden Maade end gennem det indstævnte Selskab.

§ 3 i det indstævnte Selskabs Love er saalydende:

»Ønsker nogen senere at indtræde som Andelshaver, vil dette kunne ske ved at indbetale kontant til Selskabets Kasse et Indmeldelsesgebyr, hvis Størrelse til enhver Tid og i hvert Tilfælde bestemmes af Bestyrelsen.«

Idet der nu efter det paa Tvangsauktionen over den paagældende Ejendom passerede ikke paahvilede Sagsøgeren nogen Pligt til at tilsvare den tidligere Ejer Carl Petersens Gæld, og da Sagsøgeren ikke senere overfor Selskabet har paataget sig en saadan Pligt, samt da hverken den anførte eller nogen anden Bestemmelse i Selskabets Love ses at hjemle, at Selskabet som Betingelse for Optagelse af Sagsøgeren som Andelshaver stiller hel eller delvis Betaling af den tidligere Ejers Gæld, findes den af Sagsøgeren nedlagte Paastand at maatte tages til Følge, saaledes at det indstævnte Selskab kendes pligtig til at optage Sagsøgeren som Andelshaver i Selskabet overensstemmende med dettes Love.

Sagens Omkostninger findes det indstævnte Selskab at burde godtgøre Sagsøgeren med 60 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 24. Juni 1936 af Retten for Tyrsting og Vrads Herreder.

Allerede i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 125 Kr.

Nr. 118/1938. Firmaet **Waldemar Oelsner & Co.**
(Hartvig Jacobsen)

m o d

Firmaet **David Unmack** (Meyer) og **Overformynderiet** (Trolle).

Østre Landsrets Beslutning af 4. April 1938 (II Afd.): Retten bestemte, at Sagsøgerne, Firmaet Waldemar Oelsner & Co., vil have at betale i Sagsomkostninger til de Sagsøgte, Firmaet David Unmack, og de Sagsøgte, Overformynderiet 1000 Kr. til hver. Beløbene vil være at indbetale senest den 19. April 1938 paa henholdsvis Højesteretssagfører K. Meyers og Højesteretssagfører Trolles Kontor.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret truffne Beslutning, hvorefter det er paalagt Sagsøgeren, Firmaet Waldemar Oelsner & Co., der under Sagens Forberedelse til Domsforhandling ved Landsretten har hævet Sagen, at betale i Sagsomkostninger til de Sagsøgte, Firmaet David Unmack og Overformynderiet, 1000 Kr. til hver, er paakæret til Højesteret af Sagsøgeren, der paastaar sig tilkendt Omkostninger hos de Sagsøgte, subsidiært Sagens Omkostninger ophævet. De Indkærede paastaar Stadfæstelse.

Sagsøgeren paastod under Landsretssagen bl. a. de Sagsøgte tilpligtede in solidum at betale Erstatning til Sagsøgeren i Anledning af en paastaet Patentkrænkelse, begaaet ved Udførelsen af Skillerum, som det sagsøgte Firma havde i Entreprise at udføre i en Nybygning for Overformynderiet. Paa Henvendelser fra Sagsøgeren, dels forinden, dels efter Sagsanlægget har begge Sagsøgte erklæret, at Skillerummene udførtes i Overensstemmelse med de i en af Firmaet Unmacks ene Indehaver, Fabrikant Eli Unmack indgivet Patentansøgning stillede Krav, dog i en anden Udførelsesform end den med Patentkravet fulgte Tegning, men nægtet at give Sagsøgeren yderligere Oplysninger om de udførte Konstruk-

tioner. Efter Udtalelser afgivet af to af Retten udmeldte Skøns­mænd findes der at maatte gaas ud fra, at Sagsøgeren kunde have nogen Grund til at antage, at Konstruktioner udført i Overens­stemmelse med de i ovennævnte Patentansøgning stillede Krav var i Strid med Sagsøgerens Patent.

Efter at Tegninger, visende de af det sagsøgte Firma frem­stillede Væg- og Skillerumskonstruktioner i Overformynderiets Bygning, var overgivet Skøns­mændene, har disse udtalt, at ingen af de paa Tegningerne viste Konstruktioner efter deres Skøn om­fattes af Sagsøgerens Patent, hvorhos Skøns­mændene i en yder­ligere Erklæring har udtalt, at disse Tegninger med en enkelt Undtagelse ikke svarer til den med Unmacks Patentansøgning fremlagte Tegning, og at de efter Skøns­mændenes Formening ikke kan anses for at være Udførelsesformer for de i Patentansøg­ningen angivne Vægkonstruktioner.

Herefter og efter det iøvrigt oplyste maa det i nogen Grad tilskrives de Sagsøgte eget Forhold, at en saa langvarig og be­sværlig Forberedelse af Sagen er blevet iværksat, forinden Sag­ søgeren hævdede Sagen, og det tilkendte Omkostningsbeløb findes derfor ikke at burde sættes højere end til 500 Kr. til hver af de Indkærede.

Kæremaalets Omkostninger findes de Indkærede in solidum at burde betale til den Kærende med 150 Kr.

Thi bestemmes:

I Sagsomkostninger for Landsretten beta­ler den Kærende, Firmaet Waldemar Oelsner & Co. til de Indkærede, Firmaet David Unmack og Overformynderiet, 500 Kr. til hver. Kære­maalets Omkostninger betaler de Indkærede een for begge og begge for een til den Kærende med 150 Kr.

De tilkendte Beløb at udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretskendelses Forkyndelse.

Tirsdag den 24. Maj.

Nr. 222/1937. Landsretssagfører, Justitsraad **Johan Alexander­sens Dødsbo** (Hartvig Jacobsen)

mod

Hypotekmægler **Peter Jørgensen** (Møller efter Ordre),

betræffende Størrelsen af et Indstævnte tillagt Legat.

Vestre Landsrets Dom af 7. Oktober 1937 (III Afd.): De Sagsøgte, Landsretssagfører, Justitsraad Johan Alexandersens Dødsbo,

bør anerkende Sagsøgeren, Hypotekmægler Peter Jørgensen, som Legatar i Boet for et Beløb af 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 4. August 1936, indtil Betaling sker. Til det offentlige betaler de Sagsøgte de Retsgebyrer, som skulde have været erlagt, og Godtgørelse for det Stempel, som skulde have været forbrugt, hvis Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgeren, samt i Salær til den for ham beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Helm, 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Dommens Fremstilling føjes, at Alexandersen, forud for Testamentet af 4. December 1933 nemlig i Aarene 1925, 1928, 1930 og 1931 havde oprettet Testamenter, der tillagde enhver som havde været varig ansat i hans Forretning, i de to førstnævnte Testamenter 500 Guld kroner, i de to sidstnævnte Testamenter 1000 Kr. for hvert Aar, han havde været ansat efter sit fyldte 30. Aar, saaledes at disse Bestemmelser vilde være kommet Indstævnte til gode, ogsaa forsaavidt angaar Tiden forud for 15. Juni 1920.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog at Bestemmelsen om Tilkendelse af Renter findes at maatte udgaa.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Tilkendelse af Renter udgaa.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ejvind Møller betaler Appellanten, Landsretssagfører, Justitsraad Johan Alexandersens Dødsbo, 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Landsretssagfører, Justitsraad Johan Alexandersen, der i en lang Aarrække havde været Notar og Sagfører i Sønderborg, og som den 9. Januar 1936 afgik ved Døden, havde den 4. December 1933 oprettet Testamente for Notarius publicus i København. Ved Testamentet indsatte han som Arving »Bürger Verein für Sonderburg und Umgegend«, hvorhos der i Testamentet opregnedes forskellige Legatarer, der forlods skulde have nærmere bestemte Beløb, derunder tidligere Medarbejdere hos Afdøde, om hvilke Testamentets Post II—5 indeholdt saalydende Bestemmelse: »Enhver som har været varigt ansat i min Forretning, for

hvert Aar han har været det efter sit fuldendte tredivte Aar og for en Løn af mindst 1000 Kr. aarlig: 1000,00 — Et Tusind Kroner —,«

Den 4. August 1936 anmeldte Sagsøgeren, Hypotekmægler Peter Jørgensen i Sønderborg, der ansaa sig for Legatar i det sagsøgte Dødsbo efter ovennævnte Landsretssagfører, Justitsraad Alexandersen, til Kontorfuldmægtig Johannes Wulf sammesteds, der i Testamentet var indsat som Eksekutor i Boet, et Krav paa 6000 Kr. Da Eksekutor den 14. September 1936 meddelte Sagsøgeren, at Kravet kun kunde anerkendes for 1000 Kr., har Sagsøgeren under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at det sagsøgte Dødsbo tilpligtes at anerkende Sagsøgeren som Legatar i Boet for et Beløb af 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 4. August 1936, indtil Betaling sker. Det sagsøgte Dødsbo har paastaet sig frifundet mod Anerkendelse af Kravet paa 1000 Kr.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgeren, der er født den 21. Maj 1885, blev ansat som Kontorfuldmægtig hos Arveladeren den 1. November 1904, og at han fratraadte Stillingen den 1. Oktober 1921. Sagsøgeren gør herefter gældende, at han efter sit fyldte 30. Aar har haft varig Ansættelse i 6 Aar hos Arveladeren med en Løn af over 1000 Kr. hvert Aar, og at han følgelig har Krav paa et Legat paa 6000 Kr.

Det sagsøgte Dødsbo har derimod gjort gældende, at Sagsøgeren, der inden de sønderjydske Landsdeles Genforening med Danmark fik sin Løn udbetalt i tyske Mark, kun har faaet udbetalt en Løn af mindst 1000 Kr. i eet fuldt Aar, nemlig fra 15. Juni 1920, og at der derfor ikke kan blive Spørgsmaal om, at Sagsøgeren fyldestgør de i Testamentets Post II—5 nævnte Betingelser fra noget tidligere Tidspunkt end nævnte Dato. Det har derhos, forsaavidt der ikke kan gives denne Betragtning Medhold, anført, at Sagsøgeren i Aarene 1916—17 og 1917—18 var indkaldt til tysk Krigstjeneste og da hos afdøde kun oppebar en aarlig Lønning af 760 Mark, hvorfor Sagsøgerens Krav i hvert Fald maa ned sættes med 2000 Kr.

Der er ikke i Sagen noget Holdepunkt for, at Arveladeren har villet forbigaa de Medarbejdere, der var ansat hos ham før Genforeningen, og Post II—5 kan derfor ikke antages at foreskrive, at Lønnen skal have været udbetalt i danske Kroner; men Meningen med denne Bestemmelses Ord maa være, at Legatet skal komme enhver til Gode, der har været varigt ansat i Arveladerens Forretning, og som efter sit fuldendte tredivte Aar har oppebaaret en Løn, der efter sin Værdi svarer til mindst 1000 Kr. om Aaret.

Efter alt det foreliggende maa der fremdeles gaas ud fra, at Sagsøgeren ogsaa i de 2 Aar, i hvilke han har været indkaldt til Krigstjeneste, har haft varig Ansættelse i Arveladerens Forretning. Naar endvidere henses til, at Sagsøgeren, om han ikke ved Krigstjenesten havde været forhindret i at udføre sit Arbejde hos Arveladeren, ogsaa i dette Tidsrum vilde have oppebaaret samme Lønning som tidligere og til, at Arveladeren faktisk har anerkendt dette ved i det fornævnte Tidsrum — foruden at betale et Beløb af 760 Mark aarlig — fortsat i Forhold til en aarlig Lønning af 3—4000 Mark at udrede Forsikringspræmie til den for Sagsøgeren som Funktionær tegnede pligtmæssige Forsikring, findes det, da Arveladeren efter alt det foreliggende ikke

kan antages at have villet stille de Medarbejdere, der maatte udføre Krigstjeneste, ringere end de andre Medarbejdere, at maatte statuere, at Sagsøgeren ogsaa for de Aar, i hvilke han paa Grund af Krigstjeneste var borte fra Kontoret, maa være berettiget til at oppebære Legatet.

Herefter findes Sagsøgeren, der ubestridt har haft varig Ansættelse hos Arveladeren i 6 Aar efter sit fyldte 30. Aar, og som efter foranstaaende maa anses i hele denne Tid at have haft en aarlig Lønning af over 1000 Kr., at maatte anerkendes som Legatar for et Beløb af 6000 Kr. med Renter som paastaaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Ved Højesterets samme Dag afsagte Dom i den med foranstaaende Sag parallelle Sag Nr. 223/1937 (Landsretssagfører, Justitsraad Johan Alexandersens Dødsbo mod Hypotekmægler Christian Petersen) blev Vestre Landsrets Dom, ved hvilken Indstævnte var anerkendt som Legatar i Boet for et Beløb af 18.000 Kr. stadfæstet. Højesterets Dom er enslydende med Dommen i foranstaaende Sag.

O n s d a g d e n 2 5 . M a j .

Nr. 62/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Peter Ove Schepler og Bernhard Frits Heinrich Schepler
(David),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 26.

København's Byrets Dom af 24. Juni 1937 (II Afd.): De Tiltalte II, Ingeniør Carl Peter Aage Schepler og III Sagfører Bernhard Fritz Heinrich Schepler bør inden 14 Dage fra denne Doms Forkyndelse til Københavns Kommunes Kasse bøde hver især 1000 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte hver i 30 Dage. Den af de Tiltalte oppebaarne Fortjeneste for hvers Vedkommende 9500 Kr. indtages i Statskassen.

Østre Landsrets Dom af 23. November 1937 (VI Afd.): De Tiltalte Carl Peter Aage (Ove) Schepler og Bernhard Fritz Heinrich Schepler bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det offentlige.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Fem Dommere finder, at Landsrettens Dom bør stadfæstes i Henhold til de i den anførte Grunde.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Byrettens Dom i Henhold til dens Grunde, dog at Bestemmelsen om Inddragelse i Statskassen af den af de Tiltalte indvunde Fortjeneste findes at burde udgaa.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 12. Marts 1937 er II Ingeniør Carl Peter Aage Schepler, boende Amagerbrogade 148, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 26, jfr. § 95 i Anledning af, at han, der ved Københavns Byrets Dom af 1. November 1934 er idømt en Bøde, stor 300 Kr., for Omgaaelse af Næringslovens Forbud mod i samme Kommune at drive Detailhandel fra mere end eet fast Forretningssted, paany har overtraadt dette Forbud, idet han, der her i Staden driver Detailhandel med fast Forretningssted, Amagerbrogade 148, tillige som Formand for Indkøbsforeningen »Kerna« har sikret sig en saadan Indflydelse over de af ham til Slægtninge og Bekendte uden Udbetaling og med Ejendomsforbehold afhændede Forretninger:

- 1) »Dansk Smørdepot«, Amagerbrogade 130,
- 2) »Glenten«, Abel Cathrinesgade 6,
- 3) »Fredens Kaffemølle«, Fredensgade 1,
- 4) »Olympia«, Jagtvej 123,

at hans Interesse i disse Detailforretninger ganske maa sidestilles med Interesse i egne Udsalg, da omhandlede Forening foretager Vareindkøb for Medlemmerne, der foruden de forannævnte Forretninger bestaar af 3 uden for Staden beliggende Forretninger, fastsætter Varernes Udsalgspriser, fører Forretningernes autoriserede Bøger samt øver Tilsyn med Forretningernes Drift.

Ved Anklageskrift af samme Dato er III sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 26, jfr. § 95 i Anledning af, at han, der ved Københavns Byrets Dom af 1. November 1934 er idømt en Bøde, stor 300 Kr., for Omgaaelse af Næringslovens Forbud mod i samme Kommune at drive Detailhandel fra mere end eet fast Forretningssted paany har overtraadt dette Forbud, idet han, der her i Staden driver Detailhandel med fast Forretningssted, Sjællandsgade 7, tillige som Formand for »Fællesforeningen af 1920« har sikret sig en saadan Indflydelse over de af ham til en Slægtning og Bekendte uden Udbetaling og med Ejendomsforbehold afhændede Forretninger:

- 1) »Utterslevminde«, Frederikssundsvej 25,
- 2) »Anker«, Nørrebrogade 74,

3) »Paafuglen«, Nørrebrogade 193,

4) »Flora«, Vesterbrogade 106,

at hans Interesse i disse Detailforretninger ganske maa sidestilles med Interesse i egne Udsalg, da omhandlede Forening foretager Vareindkøb for Medlemmerne, der foruden forannævnte Forretninger bestaar af 3 andre af ham udenfor Staden drevne Forretninger, fastsætter Varernes Udsalgspriser, fører Forretningernes autoriserede Bøger samt øver Tilsyn med Forretningernes Drift ved en af Foreningen ansat Inspektør.

Der er nedlagt Paastand om, at den ved Overtrædelsen indvundne Fortjeneste inddrages i Statskassen.

Det fremgaar af Sagen, at Indehaverne af de nævnte Forretninger alle er Medlem af Indkøbsforeningen, der foretager Vareindkøbene for Medlemmerne, fastsætter Udsalgspriserne, fører Bøgerne og fører Tilsyn med Forretningerne for Tiltalte Bernhard Scheplers Vedkommende ved en af denne antagen Inspektør. Foreningens Udgifter fordeles paa de enkelte Forretningsindehavere i Forhold til Omsætningen. I nogle Tilfælde har de Tiltalte været bemyndigede til at trække paa Forretningsindehavernes Bankkonto. De Tiltalte har hver oppebaaret 6000 Kr. aarlig som Formand for Indkøbsforeningens Bestyrelse.

De Tiltalte har paastaaet sig frifundet, idet de har anført, at de efter Dommen af 1. November 1934 har afhændet de omhandlede Forretninger, saaledes at Køberne har faaet den fulde Raadighed over Forretningerne, de staaar som Lejere af Butikerne og antager og afskediger selv Personalet. Forretningsindehaverne er vel alle Medlem af Indkøbsforeningen, men det staaar dem frit for at melde sig ud, og de har ingen Forpligtelse til at overholde de af Foreningen fastsatte Udsalgspriser.

Da de Tiltalte imidlertid paa den foran anførte Maade rent faktisk som Formænd for Indkøbsforeningerne har udøvet en saadan Indflydelse paa og oppebaaret et saadant Udbytte af de omhandlede Forretninger, at disse maa sidestilles med egne Udsalg, findes de begge at have overtraadt Næringslovens § 26, og de vil derfor i Medfør af dennes § 95 hver især være at anse med en Københavns Kommunes Kasse tilfaldende Bøde af 1000 Kr., subsidiært med Hæfte hver i 30 Dage.

Da de Tiltaltes Forhold maa anses som en bevidst Omgaaelse af Loven vil i Medfør af Næringslovens § 95 den ulovligt oppebaarne Fortjeneste, for hver af de Tiltaltes Vedkommende eiter det oplyste ikke under 9500 Kr., være at inddrage i Statskassen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 24. Juni 1937 af Københavns Byrets 2. Afdeling (2574/1937) og paaanket af de Tiltalte Carl Peter Aage (Ove) Schepler og Bernhard Fritz Heinrich Schepler til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe.

Til Fremstillingen i Dommen føjes, at Fru Emilie Christiansen, Indehaver af Forretningen »Anker« har udmeldt sig af »Fællesforeningen af 1920«, og at det paa dennes Generalforsamling den 26. Februar 1937

blev vedtaget, at Stillingen som Formand for Foreningen fra den 1. Januar s. A. at regne skulde være ulønnet.

Ved Sagens Bedømmelse maa der gaas ud fra, at de omhandlede Forretningers Afhændelse er reel, og idet bemærkes, at Indehaverne af Forretningerne ikke var forpligtede til at indtræde eller forblive i Fællesforeningerne, og at de Tiltalte ikke har ført noget Tilsyn med Forretningerne, skønnes de Tiltalte — selv om deres Vederlag for Arbejde i Fællesforeningerne, der iøvrigt har været væsentlig mindre end i Byretsdommen forudsat, tildels hidrører fra de paagældende Detailforretninger — ikke at have haft en saadan Interesse i disse, at den kan sidestilles med Interesse i egne Udsalg, hvorfor de Tiltalte vil være at frifinde.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Nr. 91/1938.

Rigsadvokaten

mod

Holger Valdemar Kjær (Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Overtrædelse af § 1, jfr. § 2 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. November 1937: Tiltalte, Direktør Holger Valdemar Kjær som ansvarlig for A/S Weeke & Kjær, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger afholdes af det Offentlige.

Højesterets Døm.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.
I Paadømmelsen har deltaget ni Dommere.
I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Ahnfelt-Rønne betaler det offentlige 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Anklageskrift af 4. November d. A. tiltales Direktør Holger Valdemar Kjær som ansvarlig for A/S Weeke & Kjær for Overtrædelse af § 1, jfr. § 2 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937, jfr. Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 i følgende Anledning:

Tiltalte, der som fornævnt har erklæret sig ansvarlig for Firmaet A/S Weeke & Kjær, der driver Virksomhed som Cigarfabrikant, reklamerer og udbyder til Salg Firmaets Varer under urigtig og vildledende Angivelse i Henseende til Varens Prisforhold.

Anmelderen er »De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation«, der ogsaa har begæret Strafforfølgning.

Ifølge Klagernes Fremstilling har A/S Weeke & Kjær udsendt Reklamer, som virker vildledende. Paa Forsiden af en af Reklamerne staar bl. a. følgende:

»154.065,48 sparede vore Kunder i 1936 ved at købe deres Cigarer fra dette Lager direkte fra Fabriken til rene en gros Priser«. Paa næste Side hedder det: »Omstaaende talende Tal giver et Indblik i, hvad vort

Salg direkte til Private til ren en gros Pris betyder«.

Der findes derefter paa de følgende Sider Anbefaling af en Række Mærker med Angivelse af Prisen pr. 50 Stk., saaledes hedder det paa Side 3:

»Vor nye Cigar Verona med det fine Havana Indlæg Kr. 15,— pr. 50 Stk. (tilsvarende Kvalitet koster i Detailhandel 40 Øre), Veronetta koster Kr. 13,75 pr. 50 Stk. (tilsvarende Kvalitet koster i Detailhandel 35 Øre), Crema de Cuba koster Kr. 15,— pr. 50 Stk. (tilsvarende Kvalitet koster i Detailhandel 40 Øre).«

Endelig findes der paa 3. sidste og næstsidste Side en Opregning af Firmaets Mærker, hvor Prisen angives pr. 25 Stk. eller pr. 50 Stk. eller pr. 100 Stk., og i en Kolonne for sig skrives tilsvarende Detailpriser pr. Stk. Disse Detailpriser er overalt betydelig højere end Stykprisen paa de paagældende Cigarer fra Firmaet er.

Paa Omslaget af den anden Reklame staar:

»Salg fra Fabriken direkte til Private til rene en gros Priser«, og samtidig med at Firmaet angiver Prisen paa sine Varer, tilføjes de tilsvarende Detailpriser pr. Stk., som angives betydelig højere.

Klagerne mener, at der foreligger urigtig Angivelse af Varenes Prisforhold, idet det er en ganske ubevist og ubeviselig Paastand, at den tilsvarende Detailpris, f. Eks. til det Mærke som hedder Verona, og som koster 15 Kr. pr. 50 Stk., skulde være 40 Øre pr. Stk.

Tiltalte Direktør Kjær har nægtet sig skyldig i noget ulovligt. Han har oplyst, at han i April 1919 blev ansat som Direktør for A/S Heinrich Marsmann. Indtil 1. Januar 1926 solgtes hele Fabrikens Produktion til Videreforhandlere, dels under Selskabets egne Mærker, dels under de Særetiketter, som Videreforhandlerne ønskede Varerne forsynet med. Oprindelig forlangte alle Fabriker af Betydning, at deres Videreforhandlere skulde afgive Ordre paa mindst $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ mille, men Videreforhandlerne satte efterhaanden igennem, at ogsaa smaa Ordre skulde modtages af Fabrikerne og ekspederes til en gros Priser. Fra 1. Januar 1926 lagde Heinr. Marsmann A/S sit Salg om, idet de gik over til fortrinsvis at sælge direkte til Forbrugerne til nøjagtigt samme Priser, som Selskabet hidtil havde solgt til til Videreforhandlerne. I 1927 traadte Heinr. Marsmann A/S i Likvidation, men et nyt Selskab Weeke & Kjær fortsatte den i A/S Marsmann afbrudte Fabrikation og Forhandling; navnlig fortsatte Weeke & Kjær med Salg til Forbrugere til samme Priser, til hvilke man tidligere havde leveret til Forhandlere, og lagde i de følgende Aar mere og mere Vægt paa at sælge til Forbrugere. For Tiden er Forholdet det, at Selskabet sælger ca. 96,5 pCt. af sine Varer

direkte til Forbrugerne og kun ca. 3,5 pCt. til Videreforhandlere, men hele Salget foregaar til en gros Priser, idet de Priser, til hvilke Selskabet sælger og har solgt til Videreforhandlere, stadig har været de samme, til hvilke Selskabet sælger og har solgt til Forbrugerne. Selskabet forhandler ikke Cigarer og Cigarillos i Styksalg, men sælger kun i Kasser indeholdende 25, 50 eller 100 Stk. og det, enten Salget er til Detailhandlere til Videreforhandling eller Privatsalg til direkte Forbrug. Angivelserne i Reklamerne indeholder ikke noget urigtigt, men er — hævder Tiltalte — bevislig rigtige, idet de i Kolonnerne »tilsvarende Detailpriser pr. Stk.« opførte Priser er de Priser, som de Detailhandlere, der køber Cigarer og Cigarillos hos Selskabet, forhandler Varerne til i Styksalg i deres Butiker. Tiltalte har videre forklaret, at saagodt som samtlige af Selskabets Cigarer- og Cigarillos-Mærker forhandles af en Række Detailhandlere, men de kan ikke faas under de Navne, som Selskabet forhandler dem under til private Kunder, idet Detailhandlerne af Selskabet forlanger og faar Cigarerne mærket med deres egne Etiketter indeholdende andre Navne.

Tiltalte henviser endvidere til, at han har reklameret i 11 Aar med Betegnelsen »rene en gros Priser, og der er ikke før nu fra Branchens Side fremkommet nogen som helst Indsigelse imod den af Tiltalte benyttede Betegnelse.

Paa Forespørgsel om, af hvilken afgiftspligtig Værdi et af de under Sagen særlig nævnte Cigarmærker bliver beskattet, har Tiltalte forklaret, at han beskatter den paagældende Cigar, der hovedsagelig sælges til Forbrugere, som Loven foreskriver efter Detailbeskatningen. Tiltalte betaler altsaa Skat efter den Pris, hans Kunder, der køber Cigarerne af ham til eget Forbrug, betaler ham minus 20 pCt.

Klagerne gør overfor Tiltaltes Forklaring gældende, at naar Forholdet er det, at Firmaet af det samlede Salg kun sælger ca. 3,5 pCt. vil Videreforhandlere, medens de resterende ca. 96,5 pCt. sælges direkte til Forbrugerne, kan der i Virkeligheden ikke fra Selskabets Side skelnes mellem en en gros Pris og en Pris til Forbrugerne. Det er kunstigt at sige, at Detailprisen for Firmaets Mærker er den Pris, der er opgivet af de enkelte Forhandlere, som det lykkes at faa Publikum til at give $33\frac{1}{3}$ pCt. mere for, end de kunde købe dem for hos Firmaet selv. Direktør Kjærs Oplysninger om Beskatningen viser da ogsaa, at Selskabet bruger Detailprisen snart i den ene og snart i den anden Betydning.

Tiltalte har paa dette Punkt anført, at man ikke kan slutte fra Skattelove til sædvanlige handelsretlige Realitetsregler; som Eksempel henviser han til, at der for visse Varer hersker Uoverensstemmelse mellem Skattevæsnet om, hvad der kaldes Cigarer og Cigarillos.

Det er ikke godtgjort, at Tiltaltes Forklaring indeholder Urigtigheder. Retten maa vel skønne, at Ordene »rene en gros Priser« og Kolonnerne med Angivelse af »tilsvarende Detailpriser pr. Stk.«, ikke er helt klare, men man tør dog efter alt foreliggende ikke statuere, at de er vildledende endsige urigtige. Tiltalte findes herefter at burde frifindes.

Sagens Omkostninger afholdes af det Offentlige.

Fredag den 27. Maj.

Nr. 47/1938. Glas- & Porcelainshandler **C. S. Bjørn Glyngs Konkursbo** (Landsretssagfører Thoft)

mod

Aktieselskabet **Det gamle Banegaardsterræn**
(Landsretssagfører Qvortrup),

betræffende Størrelsen af den Indstævnte for Afbrydelse af et Lejemaal tilkommende Erstatning.

Sø- og Handelsrettens Skifterets Dom af 14. Januar 1938: Aktieselskabet Det Gamle Banegaardsterrain's Krav paa Erstatning for Uopsigelighed til 1. Januar 1947 fastsættes til 50.000 Kr. med Renter 5 pCt. pro anno fra den 16. Juli 1937, til Betaling sker, og bør anerkendes som simpelt Krav i ovennævnte Konkursbo. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Dommen omtalte Dom af 15. November 1937 er stadfæstet af Højesteret den 19. Maj 1938.

For Højesteret har Appellanten paastaat, at Erstatningen sættes til et mindre Beløb end i Dommen, medens Indstævnte har paastaat Erstatningen forhøjet til 75.000 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Glas- & Porcelainshandler **C. S. Bjørn Glyngs Konkursbo**, til Indstævnte, Aktieselskabet **Det gamle Banegaardsterræn**, med 600 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 13

Fredag den 27. Maj.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved 2 Lejekontrakter af 26. Juni 1936 og 27. August 1936 lejede Porcelainshandler C. S. Bjørn Glyng, Indehaver af Fabrikken »Olympia« — den sidste Kontrakt lød formelt paa Frøken G. Francke — nogle nærmere betegnede Lokaler i Ejendommen Vesterport, begge uopsigelige til 1. Januar 1947, for en aarlig Leje af henholdsvis 36.000 Kr. stigende til 40.000 Kr. og 4200 Kr. stigende til 5200 Kr. Glyng blev erklæret fallit den 29. Juni 1937, og Boet opsagde ved Skrivelse af 5. Juli 1937 begge Lejemaal til Ophør snarest muligt i Henhold til den gældende Lovgivning.

Ved Spørgsmaalet om, hvor stort et Beløb Ejerne, Aktieselskabet Det Gamle Banegaardsterrain, kunde anmelde i Konkursboet, opstod der forskellige Divergenser imellem Ejerne og Leieren, særlig var der Uenighed om, hvor stort et Beløb Ejerne kunde forlange anerkendt som privilegeret, og hvor stort et Beløb Ejerne kunde forlange i Erstatning for Uopsigelighed til den 1. Januar 1947. Parterne ønskede disse Spørgsmaal behandlede hver for sig, og ved Skifterettens Dom af 15. November 1937 statueredes det i Overensstemmelse med Kurators Paastand, at Lejemaalene vilde være at anse som opsagte pr. 1. November 1937, til hvilken Dag Lejen derfor var privilegeret. Denne Dom er paaanket for Højesteret.*)

Under nærværende Sag drejer Spørgsmaalet sig om Erstatning for Uopsigelighed til 1. Januar 1947; det hedder herom i Konkurslovens § 17, 2. Stk., at den opsigende er pligtig at skadesløsholde Medkontrahenten for dennes Interesse i Retsforholdets Fortsættelse.

Ejernes endelige Paastand gaar ud paa, at Erstatningen ansættes til 150.000 Kr.; der er endnu ikke — fraset en rent midlertidig Bortleje, der indbragte 1850 Kr. — udlejet nogen Del af Lokalerne, og der har ikke meldt sig nogen akseptabel Liebhaber, skønt der efter Ejernes Paastand fra begge Sider er gjort, hvad der kunde gøres. Der er saaledes ogsaa annonceret, ganske vist først i September Maaned 1937; men man vilde helst undgaa Annoncering saa længe som muligt. Lokalerne er imidlertid vanskelige at leje ud, dels saaledes som de er indrettede, dels fordi Lejen, hvis Ejendommene skal betale sig, nødvendigvis maa sættes relativt højt, ikke lavere end den Leje Glyng maatte betale.

---

*) Sagen paadømt af Højesteret den 19. Maj d. A.

Kurator har ønsket Spørgsmaalet afgjort nu, da Boet staar for Slutning. Han paastaar Erstatning fastsat efter Rettens Skøn, og henviser særlig til Principperne i Lov om Leje af 22. Marts 1937, §§ 68 og 69.

Som Sagen foreligger, er Retten henvist til en rent skønmæssig Afgørelse af Erstatningen. Man maa give Anmelderne Medhold i, at Lokalerne efter deres Indretning og Størrelse, samt hvad der er oplyst om Lejeforholdene i det hele, er vanskelige at faa udlejet uden væsentlig Nedgang i Lejen. Paa den anden Side er det muligt, at der melder sig en Liebhaber, som har Brug for saadanne Lokaler som her omhandlet. Efter alt foreliggende mener Retten at kunne fastsætte Erstatningen til 50.000 Kr., hvortil kommer Renter fra Anmeldelsesdagen den 16. Juli 1937.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

T i r s d a g d e n 31. M a j .

Nr. 20/1938. Gaardejer **R. J. Grumstrup** (Jørgensen)

m o d

Møllejejer **A. Sørensen**, Fru **Alvilda Andersen**, Repræsentant **Chr. Tind** og Murermester **A. H. Andreasen** (Steglich-Petersen),

betræffende Appellantens Pligt i Henhold til Deklaration til at betale de de Indstævnte paalignede Beløb for Istandsættelse af et Vejstykke.

Vestre Landsrets Dom af 24. November 1937: Sagsøgte, Gaardejer R. J. Grumstrup, bør til Sagsøgerne, Møllejejer A. Sørensen, Fru Alvilda Andersen, Repræsentant Chr. Thind og Murermester A. H. Andreasen, betale 3582 Kr. 24 Øre tilligemed Renter 5½ pCt. aarlig heraf fra den 1. Februar 1937, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet sig frifundet mod Betaling af 623 Kr. 36 Øre med Renter, nemlig en forholdsvis Del af det Beløb, ca. 4000 Kr., som det efter hans Angivende vilde have kostet at bringe Vejen i saadan Stand, som Aaby Sogneraad i Henhold til Kommunens Vejvedtægt sædvanlig kræver opretholdt for private Veje.

Under de foreliggende Omstændigheder og under Hensyn til de Indstævntes forholdsvis ringe Interesse i Carit Etlarsvejs Tilstand tiltræder otte Dommere, at Appellantens Pligt ifølge Deklarationen ikke kan begrænses til den blotte Vedligeholdelse af Vejen.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil disse Dommere tage de Indstævntes Paastand til Følge og tilkende dem Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Een Dommer vil tage Appellantens Paastand til Følge med den Begrundelse, at Deklarationen naturligt forstaas saaledes, at kun sædvanlig Vedligeholdelse af Vejen paahviler Aaby Gammelgaard, og at dette ikke omfatter saadan Hovedstandsættelse og Nyanlæg af Vejen, som det her drejer sig om, samt at det foreliggende ikke giver tilstrækkelig Grund til at fravige denne Forstaelse af Deklarationen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer R. J. Grumstrup, til de Indstævnte, Møllejejer A. Sørensen, Fru Alvilda Andersen, Repræsentant Chr. Tind og Murermester A. H. Andreasen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 25. Marts 1911 dateret, den 29. Marts s. M. tinglyst, Deklaration indrømmede Ejeren af »Aaby Mølle«, Matr. Nr. 6 f Aaby By og Sogn, Ejeren af Gaarden »Aaby Gammelgaard«, Matr. Nr. 7 ibd., og Parceller derfra Ret til fri og uhindret Færdsel af enhver Art ad den Vej, der hidtil havde ført fra Silkeborg Landevej over Matr. Nr. 6 f til Møllen, og som nu af Ejeren af »Aaby Gammelgaard«, Anders Pedersen, var blevet ført videre mod Nord til Matr. Nr. 7. I Deklarationen hjemles der Ejeren af Matr. Nr. 7 Ret til at udvide Vejen, der da var ca. 12 Alen bred, indtil 16 Alens Bredde mod selv at bekoste Anlægget, hvorhos det bestemmes, at Vejens Vedligeholdelse skal være for fælles Regning for Parcellerne fra Matr. Nr. 7 og for de til Vejen grænsende Parceller af Matr. Nr. 6 f. Ved en i Slutningen af Aaret 1911 over »Aaby Mølle« afholdt Tvangsauktion bortfaldt Deklarationen som udækket, men da det var absolut nødvendigt for Ejeren af »Aaby Gammelgaard« at faa Vejretten opretholdt, idet han paa dette Tidspunkt allerede havde solgt 4 Parceller fra Matr. Nr. 7, til hvilke Vejen var eneste Adgangsvej, fik han ved en den 18. December 1911 dateret Paa-tegning paa Deklarationen denne godkendt af den nye Ejer af »Aaby Mølle«, idet det dog nu bl. a. bestemtes, at Ejeren af »Aaby Gammelgaard« i Tilfælde af en Udvidelse af Vejen selv skulde afholde samtlige Udgifter saavel ved Erhvervelsen af det fornødne Areal som ved Anlægget af det Stykke Vej, hvormed Udvidelsen skete, samt at Vejens Vedligeholdelse nu alene skulde paahvile ham. Paategningen lyses den 20. December 1911 paa Matr. Nr. 6 f og de herfra udstykkede Parceller Matr. Nr. 6 q og 6 s og den 20. Marts 1912 paa »Aaby Gammelgaard«, nu matrikuleret som Matr. Nr. 7 a. I 1930 solgte Anders Pedersen »Aaby

Gammelgaard« til Proprietær Løgstrup og Sagsøgte under denne Sag, Gaardejer R. J. Grumstrup, Aaby, men forinden havde han udstykket og solgt ca. 15 Parceller fra Gaarden. Sagsøgte, der i Slutningen af 1933 eller i Begyndelsen af 1934 var blevet Eneejer af Gaarden, har i sin Ejertid udstykket og solgt et lignende Antal Parceller til Bebyggelse, saaledes at der nu langs den i Deklarationen omhandlede Vej og dens Forlængelse over »Aaby Gammelgaard«s Jorder, tilsammen kaldet »Carit Etlarsvej«, ligger ca. 30 Huse og Villaer, og der er af Gaardens oprindelige Areal udstykket ca. en Trediedel, saaledes at der nu er ca. 20 Tønder Land tilbage, der efter Beliggenheden egner sig godt for Udstykning til Byggegrunde.

Da Anders Pedersen i 1911 forlængede Vejen til Møllen op til sin Ejendom, blev Vejen anlagt med Slagger i Bunden og Ral ovenover. Fortov fandtes kun i Vejens ene Side, og Kloakledningen i Vejen var af en ret ringe Dimension. I Aarenes Løb udvidede Ejeren af »Aaby Gammelgaard« Vejen, saaledes at den i 1935 havde en Bredde af 10,04 m, hvorhos han anlagde yderligere et Fortov, anbragte Kantsten og Rendestene samt nedlagde en Kloakledning af større Dimension. I 1935 var hele »Carit Etlarsvej« ca. 360 m lang, og heraf udgjorde det i Deklarationen omhandlede Vejestykke ca. en Femtedel. Den senere anlagte Del af Vejen var af lignende Beskaffenhed som den først anlagte, men dog — navnlig for den nordligste Dels Vedkommende — i noget bedre og mere moderne Stand, ligesom Kloaken var betydelig større Dimension.

I Anledning af, at Aaby Sogneraad under det aarlige Vejsyn i 1935 mente at have forefundet mange og store Mangler ved »Carit Etlarsvej«, og i Anledning af, at der adskillige Gange fra Lodsejerne ved Vejen var forebragt Raadet Ønsker om at faa Vejen rigtig istandsat besluttede Sogneraadet at afholde særligt Syn over Vejen i Henhold til Kommunens Vejvedtægt, der var udfærdiget i Henhold til Lov Nr. 90 af 23. Marts 1932 og stadfæstet af Amtsraadet den 5. Juli 1934. Ommeldte særlige Syn afholdtes paa et Møde den 6. Maj 1935, til hvilket samtlige til Vejen grænsende Lodsejere var indvarslet. Den overvejende Del af de mødte Lodsejere var stemt for Gennemførelsen af en af Kommunens Ingeniør skitseret grundig Istandsættelse og Udbedring af Vejen, og ogsaa Møllejejer A. Sørensen, som Ejer af Matr. Nr. 6 f, og Fru Alvilda Andersen og Repræsentant Chr. Thind, der sammen med Murermester A. H. Andreassen, var Ejere af de til Vejen grænsende Parceller af Matr. Nr. 6 f, stemte for den skitserede Istandsættelse, men protesterede samtidig under Henvisning til Deklarationspaategningen af 18. December 1911 imod at blive kendt bidragspligtige. Sogneraadet forkastede imidlertid deres Indsigelse og henviste dem til at søge Regres hos Ejeren af »Aaby Gammelgaard«. Paa Grundlag af Kommuneingenørens Udkast kendte Sogneraadet derefter de forskellige Lodsejere pligtige at udføre de i Kendelsen nærmere betegnede Arbejder, der skulde udføres samlet og efter et af Kommunen godkendt Projekt. Efter at dette havde været fremlagt til Eftersyn, blev Arbejdet udført. I Hovedtræk gik Istandsættelsen ud paa, at selve Vejbanen blev opreguleret ved en Bundbelægning af Ral, Grus og Skærver, og toplags-

fyldt med Asfalteremulsion af Perleral, hvorhos der som Slidlag blev paalagt en saakaldet Tæppebelægning. Derhos blev Kant- og Rende-
stenen, der hidtil havde bestaaet af Beton, nu udført i Granit, nye
Rendestensbrønde anbragtes og gamle moderniseredes, Fortovene blev
belagt med Betonfliser i Midten, gamle Indkørsler reguleredes, og nye
anlagdes, og endelig blev Kloaken i den sydligste Del af Vejstykket
udvidet fra 15 cm til 25 cm. Alt ialt kom Istandsættelsen til at koste
22.978 Kr. 66 Øre, der fordeler sig saaledes paa følgende Hovedposter:

Hovedkloak	Kr. 1.832,76
Vejbane med Tæppebelægning, Rendestensbrønde.....	— 12.699,44
Kantsten ekskl. brugelige Materialer.....	— 3.847,67
Fortove med Fliser og Emulsionsbeton.....	— 4.598,79

ialt.... Kr. 22.978,66.

I Henhold til den anvendte Fordelingsnorm blev der paalignet Sag-
søgerne under denne Sag: Møllejeer A. Sørensen, som Ejer af
Matr. Nr. 6 f..... Kr. 1709,80
Fru Alvilda Andersen, som Ejer af
Matr. Nr. 6 s..... — 872,37
Repræsentant Chr. Thind, som Ejer af
Matr. Nr. 6 aa ..... — 893,77
og Muremester A. H. Andreasen, som Ejer af
Matr. Nr. 6 ab ..... — 106,30

eller tilsammen ..... Kr. 3582,24,
hvilket Beløb de under Henviisning til Deklarationspaategningen af
18. December 1911 har afkrævet den nuværende Ejer af »Aaby Gammel-
gaard«, R. J. Grumstrup, der har nægtet at betale Beløbet, hvorfor
Sagsøgerne har anlagt nærværende Sag, under hvilken de paastaar ham
dømt til Betaling af Beløbet med Renter 5½ pCt. aarlig fra den 1. Fe-
bruar 1937, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har principalt paastaet sig pure frifundet, subsidiært mod
Betaling af 423 Kr.

Til Støtte for sin principale Paastand anfører Sagsøgte, at hans
Forpligtelse i Henhold til Deklarationspaategningens Udtryk »Vedlige-
holdelse« og det Indtryk, der bibragtes ham, da han i sin Tid købte
Gaarden, ikke strækker sig videre end til en almindelig Vedligeholdelse,
d. v. s. til at køre Grus og Ral paa Vejen, naar dennes Tilstand kræver
det, og han har herved henvist til, at han i sin Ejertid overhovedet
ikke har kørt noget paa Vejen og heller ikke er blevet anmodet derom,
hverken af Lodsejerne eller af Kommunen, samt til, at den tidligere
Ejer af Gaarden, Anders Pedersen, som Vidne har forklaret, at han i
sin Ejertid med Aars Mellemlum kørte et Par Læs Ral paa Vejstykket,
og at hans aarlige Vedligeholdelsesudgifter kunde anslaaes til ca. 10 Kr.
Derfor maa den foretagne Istandsættelse, der i Virkeligheden er en
fuldstændig Ombygning af Vejen, ligge helt udenfor den Vedligeholdel-
sespligt, der blev overtaget i 1911, og som da kunde paaregnes.

Kommuneingeniør Pedersen har som Vidne forklaret, at det i De-
klarationen omhandlede Vejstykke var den daarligste Del af »Carit

Etlarsvej«, idet der navnlig manglede Materialer i Vejbunden. Han har endvidere forklaret, at Sogneraadet har vedtaget Vejens Overtagelse som offentlig Vej, hvilket Amtsraadet dog har modsat sig, fordi Vejen endnu ikke er Forbindelsesvej, og han har derhos udtalt, at naar bortses fra Tæppebelægningen, der andrager en Udgift paa 1 Kr. 20 Øre pr. m², overstiger Istandsættelsen ikke, hvad der kræves for Overtagelse af Vejen som offentlig.

Saaframt en Forpligtelse til at vedligeholde en privat Vej er overtaget, uden at Forpligtelsens Omfang er nærmere angivet i Dokumentet eller paa anden Maade lader sig oplyse, maa Omfanget bestemmes efter Indholdet i de til enhver Tid herom gældende Love eller de med Hjemmel i saadanne udfærdigede kommunale Vedtægter, det vil i nærværende Tilfælde sige Lov af 14. April 1865 og, efter 5. Juli 1934, Vejvedtægten for Aaby m. fl. Kommuner. Disse Bestemmelser forudsætter, at den, der har en Forpligtelse til at vedligeholde en privat Vej, kan blive nødt til at foretage en egentlig Istandsættelse af Vejen, naar Forholdene kræver det, det være sig som Følge af mangelfuld Vedligeholdelse, forøget Færdsel eller en stærkt voksende Bebyggelse af bymæssig Karakter, og saaledes er Bestemmelserne ogsaa stedse blevet forstaaet og anvendt. Spørgsmaalet bliver da herefter, om der ved Oprettelsen af Vejdeklarationen af 25. Marts 1911 og Paategningen af 18. December samme Aar har foreligget saadanne særlige Omstændigheder, at en Istandsættelsespligt i nærværende Tilfælde ikke kan paalægges efter de almindelige Regler. Men dette er saa meget mindre Tilfældet, som Dokumenterne om Færdselsretten netop blev oprettet med Udstykning af Parcellerne fra »Aaby Gammelgaard« for Øje og derfor indeholder Ret for Ejeren af denne Ejendom til at udvide det i Servituddokumenterne omhandlede Vejstykke mod selv at afholde alle med Udvidelse og Nyanlæg forbundne Udgifter, ligesom det ved Paategningen af 18. December 1911, da Udstykningen allerede var paabegyndt, paalægges nævnte Ejer fremtidigt alene at vedligeholde Vejstykket. Hertil kommer, at den Omstændighed, at Gaardens Ejer faktisk siden 1911 paa egen Bekostning har udvidet Vejen, anlagt yderligere et Fortov, udvidet Kloaken og anbragt Kantsten og Rendestene, afgiver Formodning for, at han hele Tiden har været klar over, at de af en fortsat Udstykning og Udvikling nødvendiggjorte og langt udover almindelig Vedligeholdelse gaaende Foranstaltninger paahvilede ham. Herefter og da det netop først og fremmest er de mange Parcellister fra »Aaby Gammelgaard«, der har krævet en Istandsættelse af »Carit Etlarsvej« gennemført, findes det at maatte statuere, at Sagsøgtes Vedligeholdelsespligt ogsaa maa omfatte en Pligt til at betale Udgifterne ved en egentlig Istandsættelse, og hvad dertil naturligt hører, saasom en Forbedring af Kloakforholdene.

Spørgsmaalet bliver herefter alene, om den i nærværende Tilfælde foretagne Istandsættelse gaar ud over, hvad der i Forhold til Sagsøgerne kan antages at paahvile Sagsøgte. Ved Bedømmelsen heraf maa det tages i Betragtning, at Udgiftsbeløbet kun i forholdsvis ringe Grad overstiger, hvad der vil være medgaaet for at faa Vejen overtaget som offentlig Vej, at en saadan Overtagelse maa antages at være

ret nær forestaaende, samt at saavel Sogneraadet som langt det overvejende Antal af de ved det særlige Syn mødende Parcellister fra »Aaby Gammelgaard«, der selv skal bekoste Istandsættelsen, har fundet det forsvarligt og rimeligt at gennemføre Projektet. Idet der endvidere maa lægges Vægt paa, at Sagsøgte, skønt han baade som Grundejer ved Vejen og som vedligeholdelsespligtig med Hensyn til en Del af denne maatte være interesseret i den, ikke ses at have rejst nogen Indsigelse paa den Maade, Vedtægten anviser, findes der at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at Sagsøgte maa være pligtig at udrede hele det dem for Istandsættelsen af det i Deklarationen omhandlede Vejstykke paalignede Beløb. Herefter vil Sagsøgte være at dømme til at betale til Sagsøgerne 3582 Kr. 24 Øre med Renter heraf 5½ pCt. aarlig fra den 1. Februar 1937, indtil Betaling sker, hvorved bemærkes, at der ikke er protesteret mod Renteberegningen.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 300 Kr.

Nr. 58/1938.   **Direktoratet for Patent- og Varemærkevæset**
(Selv)

mod

Aktieselskabet Københavns Brødfabriker (Gamborg),

betræffende Registrering af et Varemærke.

Sø- og Handelsrettens Dom af 4. Januar 1938: Sagsøgte, Direktoratet for Patent- og Varemærkevæset m. v. ved Direktør N. J. Ehrenreich-Hansen, bør være pligtig at registrere det af Sagsøgerne, A/S Københavns Brødfabriker, anvendte Varemærke »Kalcipan«, som Varemærke for Rugbrød. Sagsøgte bør derhos betale Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 100 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Da Kalcipan af otte Dommere skønnes at frembyde en saadan Lighed med det indregistrerede Varemærke Kalki, at disse Betegnelser, der angaar beslægtede Produkter, i den almindelige Om-sætning let lader sig forveksle, vil disse Dommere tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Indstævnte at betale til Appellanten med 300 Kr.

Een Dommer vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet, bør for Tiltale af Indstævnte, Aktieselskabet Københavns Brødfabriker, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, A/S Københavns Brødfabriker, indstævnet Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet m. v. ved Direktør N. J. Ehrenreich-Hansen og nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at registrere det af Sagsøgeren anmeldte Varemærke »Kalcipan« som Varemærke for Rugbrød.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er følgende: Den 14. December 1936 indgav Sagsøgerne Anmeldelse til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet om at faa indregistreret Mærket »Kalcipan« for Rugbrød. Herpaa svarede Direktoratet i Skrivelse af 4. Januar 1937, at da Ordet »Kalcipan« i den almindelige Omsætning let lod sig forveksle med Ordet »Kalki«, der er registreret for Svendborg Boghvede- og Havremølle som Varemærke for Mel- og Grynprodukter, vilde »Kalcipan« kun kunne registreres som Varemærke for Rugbrød, saafremt der kunde fremskaffes Samtykke fra den paagældende Varemærkeindehaver. Sagsøgerne søgte derefter at opnaa denne Tilladelse, men skønt Svendborg Boghvede- og Havremølle ikke for Tiden anvender Varemærket »Kalki«, blev Tilladelsen nægtet, og Direktoratet afslog derefter Sagsøgernes Begæring. Sagsøgerne bragte derefter Rugbrød paa Markedet under Navnet »Kalcipan«, hvilket førte til, at Svendborg Boghvede- og Havremølle protesterede og tog Forbehold. Det fremgaar af Korrespondancen, at Møllen tænkte paa at anvende Ordet »Kalki« til Havregryn.

Sagsøgerne gør gældende, at Ordet »Kalcipan« ikke frembyder en saadan Lighed med Ordet »Kalki«, at Registreringen af den Grund skulde kunne nægtes, naar der ikke forelaa Samtykke af Indehaveren af Varemærket »Kalki«. Dertil kommer, at Ordet »Kalki« er indregistreret for Mel- og Grynprodukter, men ikke direkte i al Fald for Brød, og Ordet benyttes som tidligere nævnt ikke og tænkes i det hele kun anvendt til Havregryn. Brødets Udseende og Emballage udelukker enhver Tanke om Konkurrence, og der er i det hele ikke Tale om, at Sagsøgerne vil trænge sig ind paa Svendborg Møllens Marked.

Sagsøgte gør gældende, at Ordet »Kalcipan« som Varemærke for Rugbrød ikke bør kunne registreres, da dette Ord saavel i Henseende til Lyd, Udseende som Opfattelse hos Publikum har en saa stor Lighed med Ordet »Kalki«, at Ordene i den almindelige Omsætning let lader

sig forveksle. Ved Spørgsmaalet om Mærkernes indbyrdes Lighed maa det efter Sagsøgtes Mening have for Øje, at Slutstavelsen i Ordet »Kalcipan« nemlig »pan«, der er den eneste egentlige Forskel mellem de to Mærker, Sagen drejer sig om, angiver Varens Art, Brød; Sagsøgte hævder videre, at da Bogstavet »c« i Ordet »Kalcipan« efter gældende Udtalepraksis særlig for opfundne Ord udtales som Bogstavet »k«, er den Del af Mærket »Kalcipan«, der fanger Opmærksomheden, og som særlig præger Ordet, enslydende med det registrerede Varemærke »Kalki«. Direktoratets Afgørelse er i Overensstemmelse med fleraarig Praksis indenfor Direktoratet og støttes paa Domspraksis.

Retten kan ikke give Sagsøgte Medhold i, at Bogstavet »c« i »Kalcipan« efter gældende Praksis for særlig opfundne Ord udtales som »k«. Det naturligeste er at udtale det som »s«. Retten finder heller ikke, at Endelsen »pan« er tilstrækkelig tydelig for Publikum til, at det skulde være klart, at den angiver Varens Art, Brød; selv om det maa antages, at Svendborg-Møllen, skønt den for Tiden ikke benytter Ordet »Kalki«, dog er berettiget til i Fremtiden at anvende Ordet som Varemærke for Mel- og Grynprodukter, findes der dog at være saa stor Forskel paa Ordene »Kalki« og »Kalcipan«, at Ordene ikke kan siges let at lade sig forveksle. Sagsøgernes Paastand findes herefter at maatte tages til Følge. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne med 100 Kr.

Torsdag den 2. Juni.

Nr. 34/1938. Købmand **Carlo Gunwald** (Overretssagf. K. Werner)
m o d

Forsikrings-Aktieselskabet »**Normannia**« (Møller),

betræffende Udbetaling af en Brandforsikring.

Østre Landsrets Dom af 21. December 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet »Normannia«, bør til Sagsøgeren, Købmand C. Gunwald, betale 5333 Kr. 33 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni 1937, til Betaling sker, og i Bidrag til Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, til hvem Indstævnte under Forbehold har indbetalt det Appellanten ved Landsretten tilkendte Beløb med Renter og Sagsomkostninger, paastaet sig tilkendt

Resten af det ved Landsretten indtalte Beløb, 2762 Kr. 12 Øre med Renter.

Efter alt foreliggende, bl. a. under Hensyn til Agentens Medvirkning ved Forsikringsbegæringens Udfærdigelse, finder otte Dommere ikke, at Appellanten, selv om hans Besvarelse af Spørgsmaal 2 i Begæringen maatte have været urigtig forsaaavidt angaar Mellembygningen, har burdet være klar derover.

I Medfør af Forsikringsaftalelovens § 5 vil disse Dommere derfor tage Appellantens Paastand til Følge, hvorhos de vil tilkende ham Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

To Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Forsikrings-Aktieselskabet »Normannia«, bør til Appellanten, Købmand Carlo Gunwald, betale 2762 Kr. 12 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni 1937 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 5. September 1933 begærte Sagsøgeren, Købmand C. Gunwald, Kærvangsallé 25, Kærby, Aalborg, Indbo m. v. brandforsikret for 10.000 Kr. hos Nordisk Forsikrings-Anstalt A/S, senere overtaget af Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet: »Normannia«. Forsikringsstedet var sammenbygget af tre Bestanddele: en af Grundmur med Tegltag opført Villabygning, indeholdende i Stueetagen Spisestue, 2 Opholdsrum og en Gang, en mellemliggende Del tækket med Asfalttagpap og opført af ½ Stens Mur med udvendig Træbeklædning, indeholdende Køkken og Soveværelse m. v., samt en Trægarage, tækket med Asfalttagpap, senere benyttet til Opbevaring af Cykler, Kul og Koks samt Opmagasiner af nogle Møbler. Mellem de forskellige Bygningsdele fandtes aaben Forbindelse. I Villaen fandtes nogle Lokalteter, udlejede til andre.

Den ovennævnte Begæring udfyldtes af Forsikringsselskabets Repræsentant, Assurandør Henry Dahlmann, der nedskrev Sagsøgerens Svar paa de stillede Spørgsmaal. Størstedelen af de Værdier, der skulde forsikres, befandt sig i Værelserne i den ovenfor beskrevne midterste Del af Bygningen.

Selskabets Spørgsmaal 2 i Begæringen er saalydende: »Hvad er Bygningen opført af?« Dette Spørgsmaal blev besvaret saaledes: »Grundmuret«.

Den 15. September 1933 udfærdigedes Policen. Præmien androg 8 Kr. aarlig (0,8 0/00).

Den 9. Februar 1937 opstod der Ild i Sagsøgerens ovennævnte Villaejendom. Efter Sagsøgerens Formening opstod Branden ved en Kortslutning hos Lejeren paa 1. Sal over den grundmurede Del af Bygningen. Ilden bredte sig saaledes, at den midterste Del af Bygningen blev helt ompændt af Ilden, der bredte sig videre til den helt af Træ bestaaende Bygningsdel. Langt den overvejende Del af de Sagsøgeren tilhørende Effekter, der ved nævnte Lejlighed brændte, beroede i midterste Bygningsdel. Sagsøgtes Ekspert har opgjort Sagsøgerens Skade til 7269 Kr. Sagsøgte tilbød — kulancemæssigt — at betale 4000 Kr., men kunde ikke erkende at være erstatningsforpligtet. Sagsøgeren kunde ikke modtage Sagsøgtes Tilbud, men paastaar under Sagen Sagsøgte dømt til Betaling af ovennævnte 7269 Kr. samt yderligere 243 Kr. 25 Øre for opbrændt Brændsel, Skyllekar m. v. og 583 Kr. 20 Øre af Sagsøgeren betalt Falcks Redningskorps, Aalborg, for Leje af Presenninger i Anledning af Branden, ialt altsaa 8095 Kr. 45 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 2. Juni 1937.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse.

Til Sagens Oplysning er der den 8. September 1937 inden Retten for Aalborg Købstad m. v. afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren samt Vidneforklaring af ovennævnte Assurandør Henry Dahlmann, der i November 1934 paa Grund af Sygdom fratraadte sin Stilling hos Sagsøgte. Dahlmann benægtede en af Sagsøgeren afgiven Forklaring om, at de inden Begæringens Udfærdigelse »havde været hele Ejendommen igennem«. Ifølge Vidnets Forklaring opholdt han sig den paagældende Dag kun i Spisestuen. — Vidnet havde ikke noget personligt Kendskab til, hvordan Huset var indrettet. Vidnet vilde ikke have udfyldt Svar ad Selskabets Spørgsmaal 2 som sket, hvis Vidnet selv havde kendt Ejendommens Indretning, idet han saa vilde have tilføjet Oplysninger om Træværk paa Sidebygningen og om Garagen. — Ifølge Sagsøgerens Forklaring har Sagsøgeren haft og har stadig den Opfattelse, at Sidebygningen var grundmuret.

I en Skrivelse af 27. Oktober 1937 har Sagsøgerens Sagfører gennem Overretssagfører Max Rothenborg forelagt Sagen for Assurandørsocietetet. Efter at Sagsøgtes Sagfører den 30. Oktober 1937 havde tilskrevet Societetet med Modbemærkninger, derunder en Fremhævelse af, at mindst Halvdelen af Ejendommen var opført dels af Træ, dels af Halvmur med udvendig Træbeklædning, besvarede Societetet den 4. November 1937 Overretssagfører Max Rothenborgs Skrivelse af 28. Oktober s. A. I Besvarelsen hedder det bl. a.:

»De omtalte Tilbygninger til grundmuret Villa maa vel siges at medføre en Risikoforøgelse, men Selskaberne vilde almindeligvis, naar det nævnte kom frem under Skadesreguleringen ikke tillægge Forholdet nogen Betydning.«

Naar Sagsøgeren under sin Partsforklaring i Aalborg hævder stadig at have haft og at have den Opfattelse, at Sidebygningen var »grundmuret«, uanset at han under sin Forklaring har beskrevet de faktiske Forhold med Hensyn til nævnte Bygningsdels Opførelsesmaade (Halvstensmur med Brædder udvendig), er hertil at bemærke, at Sagsøgeren vel i hvert Fald nu maatte være klar over den rette Sprogbrug.

Efter Sagens Omstændigheder i det hele finder Retten imidlertid ikke at burde henføre Tilfældet under Forsikringsaftalelovens § 4, men — idet Sagsøgeren ved Forsikringens Tegning burde vide, at den af ham givne Oplysning om Bygningens Opførelsesmaade var urigtig — under Forsikringsaftalelovens § 6, dens 2. Stk. Naar Sagsøgte gør gældende, at Selskabet i Medfør af Stykkets 2. Punktum bør frifindes, idet Selskabet, gjort bekendt med det virkelige Forhold, vilde have genforsikret hele sin Risiko, da kan der efter Bevisets Stilling ikke gives Sagsøgte Medhold heri. Derimod maa der efter Stykkets 1. Punktum gives Sagsøgte Medhold i en af Selskabet nedlagt subsidiær Paastand om Frifindelse mod Betaling af 5333 Kr. 33 Øre, beregnet paa Grundlag af Forholdet mellem ovennævnte Præmie og den Præmie, der med Rimelighed vilde have været at erlægge efter det virkelige Forhold.

I Bidrag til Sagsomkostninger vil Sagsøgte efter Omstændighederne — derunder at Sagen var anlagt ogsaa til Betaling af 787 Kr. 50 Øre i Forsikring for Huslejetab, hvilket Beløb er betalt efter Sagens Anlæg — have at godtgøre Sagsøgeren 200 Kr.

Fredag den 3. Juni.

Nr. 9/1938. **Baron Vilhelm Bille Brahe**, Lensgreve **Albrecht Schaffalitzky de Muckadell** og Amtsfuldmægtig **Julius Blegvad** som executores testamenti i afdøde fhv. Amtmand, Kammerherre, **Baron Axel Bille Brahe** og efterlevende Ægtefælle **Baronesse Ellinor Bille Brahe**, født Lerche's Fællesbo (Heise)

m o d

Enkebaronesse **Inger Bille Brahe** som Værge for **Baron Jon Bille Brahe** (Meyer),

betræffende **Baron Jon Bille Brahes** Arveret efter **Baron Axel Bille Brahe**.

Østre Landsrets Dom af 14. December 1937 (VII Afd.): Sagsøgeren **Baron Jon Bille Brahe** bør anerkendes som Universalarving efter afdøde Kammerherre, Amtmand, **Baron Axel Bille Brahe**.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Justitsministeriets Vægring ved at meddele Konfirmation paa Fundatsen, var Anvendelse af en i alt Fald efter Lensloven af 4. Oktober 1919 fulgt Praksis. Gennemførelsen af Testators Disposition om Oprettelse af et Fideikommis under offentlig Kontrol i den hidtil brugte Form var herefter udelukket. At Testator havde den nærliggende Mulighed heraf for Øje, fremgaar bl. a. af hans Brev af 28. September 1922. Naar han desuagtet

undlod at træffe Foranstaltninger til en anden Ordning, f. Eks. Forvaltning i »Bikuben«, maa han antages at have lagt afgørende Vægt paa den offentlige Kontrol som en mere tilfredsstillende Ordning, saaledes at det er de subsidiære Dispositioner, der bliver anvendelige.

Herefter vil Dommen overensstemmende med Indstævntes Paastand, der ikke omfatter Tilkendelse af Omkostninger for Højesteret, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I det af Amtmand, Baron Axel Henrik Bille Brahe og Hustru Ellinor Johanne, f. Lerche, den 29. September 1906 oprettede Testamente hedder det indledningsvis bl. a., at Hustruen — med visse Forbehold — dels til Fordel for de i Testamentets Post 7 indsatte Universalarvinger renoncerer paa al Arv efter sin Mand og dels til dem skænker og overdrager sin Andel af Fællesboet.

Ved Testamentets Post 7 indsattes for det — senere indtrufne — Tilfælde, at Manden dør uden Livsarvinger, til Universalarvinger dennes 3 Brodersønner, nemlig Baron Johan Christian Bille Brahe, Baron Petrus Friedrich (Frits) Constantin Bille Brahe — Sønner af Baron Preben Vilh. Bille Brahe, til Svanholm — og Baron Preben Christian Adam Bille Brahe, Søn af Baron Adam Vilhelm Bille Brahe, saaledes at, saafremt nogen af Brodersønnerne dør før Testator, da hans Livsarvinger skal træde i hans Sted. Ved samme Posts 7. Stk. forbeholdt Testator sig at indsatte andre af sin Slægt til Universalarvinger, og ved Testamentets Post 11 tog Testator et almindeligt Forbehold om Ret til at ændre Testamentets Bestemmelser, bortset fra visse til Fordel for Hustruen eller hendes Arvinger trufne Dispositioner.

Ved Kodiciel af 28. April 1911 gjorde Baron Bille Brahe forskellige Ændringer, derunder ad Testamentets Post 7 fg. under Kodicillens Post III:

»Indsættelsen af mine tre Brodersønner som Universalarvinger — — — tilbagekaldes herved, og i Stedet derfor bestemmer jeg følgende:

a. Af den Arv, som skulde være tilfaldet disse Universalarvinger, altsaa samtlige til min Hustrus og mit Fællesbo hørende Ejendele med Undtagelse af — — — skal der — efter at samtlige herhenhørende Løsøregenstande er realiserede og Kapitalen anbragt i anordningsmæssige Effekter — søges oprettet et Fideikommis for min Slægt under offentlig Kontrol, for hvilket mine Eksekutorer vil have at udarbejde en Fundats. Besiddelsen af dette Fideikommis skal efter nedenanførte Rentenydelsers Ophør følge Besiddelsen af det 1ste Bille Braheske Fideikommis, dog at det ikke skal kunne tilfalde nogen Kvinde, saa-

længe der er mandlige Medlemmer af Familien Bille Brahe nedstammende fra min Farfader, og saafremt det nævnte Bille Braheske Fideikommis maatte tilfalde en Kvinde, skal det her omhandlede Fideikommis, som skal bære Navnet »Det 3. Bille Braheske Fideikommis«, tilfalde den mandlige Slægtning, som næstefter hende vilde være berettiget til Besiddelsen af Fideikommisset.«

Efter at Testator derhos havde bestemt, at hans 2 Brødre skulde nyde Renterne af Kapitalen, hedder det videre saaledes:

»b. Skulde Oprettelsen af et Fideikommis som det ovennævnte ikke kunne iværksættes, skal min Broder Preben Bille Brahes Søn, Johan Christian, være min Universalarving, saafremt han ved min Død maatte have overtaget Hovedgaarden Svanholm, eller der efter mine Eksekutorers Skøn er Sandsynlighed for, at han vil komme til at overtage den, og at det i saa Henseende vil være af Betydning for ham og til hans Tarv, at han bliver min Universalarving. Saafremt bemeldte min Brodersøn er død før mig og har efterladt en Søn, som har overtaget eller kan ventes at skulle overtage Svanholm, i hvilken Henseende mine Eksekutorers Skøn skal være afgørende, skal han træde i sin Faders Sted som Universalarving efter mig.

Skulde foranstaaende til Fordel for Johan Christian Bille Brahe eller eventuelt hans Søn trufne Bestemmelse paa Grund af Forholdene ikke komme til Udførelse, skal bemeldte min Brodersøn og min Nevø Erik Bille Brahe, Søn af Baron Preben Bille Brahe til Fraugdegaard, være mine Universalarvinger hver for en Halvdel. Er nogen af dem død før mig, træder vedkommendes ældste efterlevende Søn i hans Sted, men efterlader han sig ikke Sønner, skal den anden Universalarving eller, hvis han ogsaa er død, hans ældste efterlevende Søn være min eneste Arving.«

Den her nævnte Preben Bille Brahe, til Fraugdegaard, var Fætter til Testator.

Den 10. Februar 1922 døde Testators Brodersøn, Baron Preben Bille Brahe, efterladende en den 17. November 1918 født Søn, Sagsøgeren Baron Jon Bille Brahe.

Den 28. September 1922 skrev Baron Axel Bille Brahe til sin Sagfører, Overretssagfører Peter Heise, et Brev, hvori det hedder:

»Ved Codicil af 28. April 1911 har jeg truffet bl. a. dels den Bestemmelse, at der skal oprettes eller rettere søges oprettet et Fideikommis og dels hvorledes der skal forholdes om et saadant ikke kan oprettes. Af sidstnævnte Grund kan man vel lade de første Bestemmelser (om Fideikommis'et) blive staaende, selvom det vel er mere end sandsynligt, at der ikke vil kunne oprettes flere Fideikommis'er i Danmark. Ifølge Bestemmelse under b. skulde min Brodersøn Johan Christian være Universalarving, saafremt han ved min Død maatte have overtaget Svanholm eller der er Sandsynlighed for, at han vil komme til at gjøre det. Da der saaledes som Forholdene nu ere, ikke er mindste Chance for, at Christian nogensinde vil kunne overtage Svanholm, medens hans Broder Fritz derimod vil have i hvert Fald nogen Udsigt dertil, kunde jeg tænke mig at sætte ham ind i Stedet for under den angivne Forudsætning. Brister denne, idet Svanholm enten er solgt eller under alle Omst.

skal sælges, er der ingen særlig Anledning til, at han, der er rigt gift, bliver Universalarving eller Arving, men som saadanne indsættes da Erik Bille Brahe (eller hans Søn) og med Jon Bille Brahe (Søn af min nu afdøde Brodersøn Preben Bille Brahe)«.

Herefter oprettede Testator under 21. Oktober 1922 en ny Kodiciel, hvori det hedder i Post 2:

»Ændring i Post III a. 2. Stykke i Kodiciel af 28. April 1911 og ny Affattelse af Kodicillens Post III b.

Skulde Oprettelsen af et Fideikommis som det ovennævnte ikke kunne iværksættes, skal min Broder Preben Bille Brahes Søn »Petrus Friderich (Frits) Constantin Bille Brahe være min Universalarving, saafremt han ved min Død maatte have overtaget Hovedgaarden Svanholm, eller der efter mine Eksekutors Skøn er Sandsynlighed for, at han vil komme til at overtage den.

Skulde foranstaaende til Fordel for min Brodersøn Frits Bille Brahe trufne Bestemmelser paa Grund af Forholdene ikke komme til Udførelse, skal Kaptajn i Artilleriet Baron Erik Bille Brahe og Jon Bille Brahe, Søn af min afdøde Brodersøn Preben Bille Brahe, være mine Universalarvinger. Saafremt Erik Bille Brahe maatte dø før jeg, skal hans Søn Preben Bille Brahe træde i hans Sted som Universalarving efter mig.«

Denne Kodiciel ændredes ved en ny Kodiciel af 4. November 1925, hvori det i Post 2 som Ændring i Kodicillen af 1922 Post 2, 2. Stk. hedder:

»Indsættelsen af Kaptajn Baron Erik Bille Brahe og eventuelt hans Søn, Preben Bille Brahe som Universalarvinger efter mig tilbagekaldes, og min afdøde Brodersøn Preben Bille Brahes Søn, Jon Bille Brahe, skal altsaa i det her forudsatte Tilfælde være min eneste Universalarving. Skulde han dø før jeg, skal fornævnte Baron Erik Bille Brahe imidlertid træde i hans Sted som min Universalarving.

Det er mit bestemte Ønske, at der ikke paa Grund af foranstaaende Bestemmelse af Jon Bille Brahes Bedsteforældre træffes Dispositioner, hvorved hans Arv efter dem formindskes.«

Endelig bestemte Testator i en Kodiciel af 3. Oktober 1933 under Post g følgende:

»Forsaavidt min Brodersøn Fritz Bille Brahe ved min Død enten har erhvervet Hovedgaarden Svanholm eller der efter mine Eksekutors Skøn er Sandsynlighed for, at han vil komme til at overtage den, skal han ubetinget være min Universalarving, og Bestemmelserne i Kodiciel af 28. April 1911 om Oprettelsen af et Fideikommis falder i saa Fald bort.«

Svanholm solgtes den 14. Oktober 1933 af Dødsboet efter Testators Broder, Baron Preben Bille Brahe til Statens Jordlovsudvalg.

Testator Kammerherre, Baron Axel Bille Brahe døde den 18. September 1935, og hans og hans efterlevende Hustrus Fællesbo overtoges til Behandling af cand. polit. Baron Vilhelm Bille Brahe, Lensgreve Albrecht Schaffalitzky de Muckadell og Overretssagfører Peter Heise som executores testamenti. Efter at sidstnævnte i Begyndelsen af 1937 var afgaaet ved Døden, indtraadte Amtsfuldmægtig Blegvad ifølge Bevilling af 15. Marts 1937 som Medeksekutor.

Eksekutorerne udarbejdede til Opfyldelse af Testamentets Bestemmelser desangaaende en Fundats for »Det 3die Bille Braheske Fideikommis« og ansøgte under 26. Marts 1936 Justitsministeriet om allerhøjeste Konfirmation herpaa, hvorhos man subsidiært ansøgte om, at Midlerne tillodes anbragt i Overformynderiet til Administration i Overensstemmelse med de af Afdøde fastsatte Regler.

I Skrivelse af 29. Juni 1936 svarede Ministeriet, at der ikke vilde kunne meddeles Konfirmation paa Fundatsen, men at der intet havdes at erindre imod, at Kapitalen modtoges i Overformynderiet til Bestyrelse, herunder til Rentenydelse for 3 navngivne Personer i Overensstemmelse med de testamentariske Bestemmelser, dog at det forbeholdtes Overformynderiet efter Rentenydelsernes Ophør at afgive Kapitalen til executores testamenti eller vedkommende Skifteret.

Paa en den 9. Juli 1936 afholdt Skiftesamling foreslog Overretssagfører Peter Heise, at Kapitalen søgtes anbragt i »Bikuben«, saaledes at der affattedes en ny Fundats i Overensstemmelse med den til Justitsministeriet indsendte, men ændret under Hensyn til den nu foreliggende Situation.

Efter at der ved Skrivelse af 8. September 1936 af Baron Jon Bille Brahes Værge var rejst Krav om hans Anerkendelse som Universalarving, besluttedes det at søge den det 3die Bille Braheske Fideikommis tiltænkte Kapitel anbragt i »Bikuben«, som af Overretssagfører Heise foreslaaet, og i Overensstemmelse hermed tilskrev Overretssagfører Heise den 7. November 1936 »Bikuben« med Forespørgsel om, hvorvidt dens Forvaltningsafdeling vilde være villig til at modtage Kapitalen til vedvarende Bestyrelse paa vedkommende Fideikommisbesidders Vegne.

Herpaa svarede »Bikuben«s Forvaltningsafdeling i Skrivelse af 3. December 1936 bekræftende, idet man dog forbeholdt sig først at give bindende Tilsagn, naar Fundatsen var endelig udtærdiget, idet man navnlig ønskede at sikre sig, at Bestemmelserne om Arvefølgen formuleredes saa præcist, at der ikke i Fremtiden kunde opstaa nogen Tvivl.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Baron Jon Bille Brahe ved sin Værge Enkebaronesse Inger Bille Brahe overfor de Sagsøgte Boet efter afdøde fhv. Amtmand, Kammerherre, Baron Axel Bille Brahe og efterlevende Hustru Baronesse Ellinor Johanne Bille Brahe, f. Lerche, nedlagt Paastand paa, at Jon Bille Brahe anerkendes som Universalarving efter Baron Axel Bille Brahe.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 14

Fredag den 3. Juni.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

I Sagen er der desuden givet Møde af Højesteretssagfører Carl Heise som beskikket Tilsynsværge for »Det 3die Bille Braheske Fideikommiss« og — som Biintervenient — af Baron Johan Christian Bille Brahe, der er Besidder af det 1. Bille Braheske Fideikommiss, hvilke begge har sluttet sig til de Sagsøgtes Paastand.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand navnlig anført følgende:

Gehejmekonferensraad, Lensgreve Preben Bille Brahe, der ved Post 4 i sit Testamente af 28. November 1830 havde testamenteret Svanholm til sin 3die Søn Baron Johan Christian Bille Brahe — Baron Axel Bille Brahes Fader — paalagde ved Kodiciel af 17. Maj 1845 Sønnen inden 2 Aar efter hans Død at oprette Svanholm til et Stamhus. Ved en senere Kodiciel af 16. December 1851 bestemte Testator, at den Sønnen saaledes paalagte Forpligtelse, som § 98 i Grundloven af 5. Juni 1849 havde gjort uigennemførlig, skulde bortfalde, men at Sønnen derimod for det Tilfælde, at han efterlod sig Livsarvinger, skulde oprette et Fideikommiss paa 100.000 Rdl. til Fordel for sin Descendens ved en Disposition, »der foranstaltes konfirmeret, paa det, at Fideikommisskapitalen kan stilles under det Offentliges Control og hans Descendenter saaledes være fuldkommen sikkrede.« Kapitalen kunde efter Kodicillens Bestemmelser enten prioriteres i Svanholm eller i andre Panter med anordningsmæssig Sikkerhed.

I Overensstemmelse hermed oprettede Baron Joh. Chr. Bille Brahe ved Disposition af 6. August 1858 for sin ægte Descendens en Fideikommisskapital af nævnte Størrelse, der skulde nedarves efter den agnatisk-cognatiske Arvefølge og i første Række prioriteres i Svanholm. Denne Disposition erholdt kgl. Konfirmation under 30. December 1858 og det saaledes oprettede Fideikommiss er det nuværende saakaldte 1. Bille Brahe'ske Fideikommiss.

Sagsøgeren gør nu gældende, at Testator Baron Axel Bille Brahe, der i Kraft af sin Stand og Stilling maa antages at have haft et fortroligt Kendskab til Fideikommissen og de dertil knyttede Retsforhold, ved sin ovennævnte testamentariske Disposition af 28. April 1911 Post III maa have haft til Hensigt i nøje Tilknytning til den af hans Fader trufne Disposition at søge oprettet et egentligt, kongeligt konfirmeret og af Staten kontrolleret Fideikommiss. Sagsøgeren bestrider, at den af Ekse-

kutorerne paatænkte Ordning, hvorved der etableres et Familielegat og ikke et Fideikommis, kan sidestilles hermed, og hævder, at Testator maa have vidst, at saadanne Ordninger kunde træffes og derfor, hvis han havde ønsket det, vilde have truffet dertil sigtende Dispositioner, navnlig naar han, hvad særlig hans ovenciterede Brev af 28. September 1922 viser, ansaa det for mere end sandsynligt, at der ikke kunde oprettes et egentligt Fideikommis. Sagsøgeren gør videre gældende, at Testator nærede en særlig Interesse for sin Broder Vilhelm og dennes Descendens og henviste i saa Henseende navnlig dels til en Udtalelse i en Kodiciel af 6. Juni 1913, hvor der tales om »de Tjenester, min Broder Vilhelm har ydet og fremdeles yder mig ved Administration af min Formue, og det nære personlige Forhold, der bestaar mellem ham og mig«, dels til en af Lensgreve Schaffalitzky de Muckadell, hvis Søster var Testators første Hustru, paa en Skiftesamling den 18. Marts 1937 afgivet Udtalelse om, at Afdøde »altid havde følt sig stærkt knyttet til sin Broder Baron Vilhelm Bille Brahe, medens hans Sympati for hans Brodersøn Baron Christian Bille Brahe i og for sig var minimal.« Testators Interesse for sin Broder Prebens Linie var, hævder Sagsøgeren, i væsentlig Grad knyttet til Ønsket om at bevare Svanholm for Slægten, og maa derfor anses for i det væsentlige bortfaldet efter Svanholms Salg.

Heroverfor anfører de Sagsøgte og de, der iøvrigt har givet Møde i Sagen, at Testator saa sent som den 3. Oktober 1933 har truffet en Disposition, der viser, at det netop da har været hans Hensigt, at Fideikommisset, saafremt Svanholm ikke forblev i Slægtens Besiddelse, skulde søges oprettet. De hævder derhos, at Testator i første Række har ønsket, at hans Formue under den anførte Forudsætning skulde baandlægges til Sikring for hans Farfaders Descendens, saaledes at den skulde komme Besidderen af det 1. Bille Brahe'ske Fideikommis til Gode, i al Fald saalænge dette indehaves af en Mand, hvilket i første Række netop vilde komme hans ældste Broders og ikke hans Broder Vilhelms Linie til Gode. Overretssagfører Heise, der var Testators Sagsfører og har konciperet hans testamentariske Dispositioner, har iøvrigt ikke før efter Testators Død haft Kendskab til, at det efter Lensloven af 4. Oktober 1919 har været Justitsministeriets Praksis at nægte Konfirmation paa Pengefideikommisser og har derfor ikke haft Anledning til at drøfte Mulighederne for en anden Ordning med Testator, men de Sagsøgte har iøvrigt hævdet, at Kapitalens Bestyrelse af »Bikuben«s Forvaltningsafdeling paa de Vilkaar, der bestemmes i en i Overensstemmelse med Testators Vilje udarbejdet Fundats, ganske maa ligestilles med Oprettelse af et Fideikommis »under offentlig Kontrol«, hvorved de iøvrigt har henvist til, at der derved i Forbindelse med det af det offentlige gennem Sparekassetilsynet førte Tilsyn med »Bikuben« etableres en Kontrol, der er mindst ligesaa effektiv som den, der af Justitsministeriet føres med kgl. konfirmerede Pengefideikommisser, hvor de Papirer, hvori Kapitalen er anbragt, forsynede med Prohibitivpaategning overgives til Besidderen, der vel aflægger Regnskab overfor Ministeriet, men uden at dette foretager noget Eftersyn af Aktivbeholdningen, ligesom Aktiverne, naar de ved Udtrækning eller af andre Grunde skal indfries,

efter at Prohibitivpaategningen er slettet, paany overgives til Besidderen, hvem det overlades efter sket Indfrielse for Provenuet at købe nye Aktiver og indsende disse til Prohibitivpaategning.

Baade efter selve Ordlyden af den omstridte Disposition og efter det iøvrigt oplyste maa det — hvad der i og for sig heller ikke fra nogen Side bestrides — antages at have været Testators Hensigt, at der skulde søges oprettet et egentligt kgl. konfirmeret og af Staten kontrolleret Pengefideikommis, og naar Testator efter at have faaet stærk Tvivl om Gennemførligheden heraf, saaledes som det navnlig kommer til Udtryk i hans Skrivelse af 28. September 1922, ganske undlod at træffe Foranstaltninger til eller blot rejse Spørgsmaal om en anden lignende Ordning, der kunde træde i Stedet, maa det antages at have ligget udenfor hans Vilje, at en saadan Ordning skulde søges gennemført efter hans Død, uanset om der derved maatte kunne opnaas et Resultat, der i væsentlig Grad svarede til, hvad der kunde opnaas ved Stiftelsen af et Fideikommis som det ovennævnte. Hertil kommer, at det saavel efter Indholdet af det ovennævnte Brev som efter det iøvrigt foreliggende maa antages, at Testator efter 1922 har lagt Vægt paa, naar Svanholm ikke kunde bevares for Slægten, at Sagsøgeren da blev Arving efter ham, og at han har forudset og forudsat, at det var denne Bestemmelse, der vilde komme til Udførelse.

Da Forholdet saaledes ikke er det, at Tanken om saa vidt muligt at sikre Formuen for Slægten kan antages at have staaet for Testator som Hovedformaalet, som i det Omfang, det lod sig gøre, burde søges gennemført, savnes der Føje til, naar Bestemmelsen i Post III a i Kodiccillen af 1911 ikke lader sig opfylde efter sit egentlige Indhold, i Stedet derfor at lade den af Eksekutorerne paatænkte Plan komme til Udførelse; men det maa blive den i Kodiccillens Post III Ltr. b, som ændret ved Kodiciel 1922 Post 2 og Kodiciel 1925 Post 2, indeholdte Bestemmelse om Indsættelse af Sagsøgeren som Universalarving der bringes i Anvendelse.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

Ifølge Overenskomst mellem Parterne skal Retten ikke træffe Afgørelse af Spørgsmaalet om Sagens Omkostninger.

O n s d a g d e n 8. J u n i .

Nr. 132/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Verner Ejvind Sommer (A. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 232.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 3. Maj 1938 (I Afd.): Tiltalte Verner Ejvind Sommer bør straffes med Fængsel i 3 Aar, hvoraf 28 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder fra-

kendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Saa bør Tiltalte og udrede Sagens Omkostninger, derunder 200 Kr. i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører K. Jespersen. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det offentlige.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Fem Dommere vil efter Omstændighederne nedsætte den Tiltalte idømte Straf til Fængsel i 2 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 nu 52 Dage anses som udstaaet.

Tre Dommere vil stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog, at Straffetiden bestemmes til 2 Aar og Fradraget for udstaaet Varetægtsfængsel til 52 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen 80 Kr., der udredes af det offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelsen er foretaget ved Københavns Byrets 3. Afdeling, tiltales Verner Ejvind Sommer til at lide Straf for Voldtægt efter Straffelovens § 216 ved den 20. Marts 1938 Kl. ca. 23 i Opgangen til Ejendommen Fredensborggade 5 i København at have tiltvunget sig Samleje med Lissi Iris Inger Poulsen.

Tiltalte er født den 6. August 1918 og ikke fundet forhen straffet.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte for sit ovenfor beskrevne Forhold kendt skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232, og han vil derfor være at anse efter denne Bestemmelse med en Straf af Fængsel i 3 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 28 Dage anses som udstaaet. De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Fredag den 10. Juni.

Nr. 85/1937. Firmaet **Mammen & Drescher** (Ahnfelt-Rønne)
m o d

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Kammeradvokaten),

betræffende Betaling af Efterbeskatningsafgift i Henhold til Lov om en Kornordning af 3. August 1935.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Aalborg Købstad m. v. den 4. September 1936: Udpantningsforretningen kan ikke nyde Fremme.

Vestre Landsrets Dom af 19. Februar 1937 (III Afd.): Den af Appellanterne, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, begærte Udpantning hos de Indstævnte, Firmaet Mammen & Drescher, bør nyde Fremme. De Indstævnte betaler til det Offentlige de Retsafgifter, som skulde være erlagt, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanterne samt i Salær til Kammeradvokaten 300 Kr. De idømte Omkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De i Sagen ommeldte Salg af Korn til Importfirmaerne Aalborg Foderstof-Imports og Hans Larsen A/S's Kunder har fundet Sted i Tiden fra August 1934 til 1. August 1935, og det er under Sagen ikke bestridt, at det er normale og reelle Handler. Fremgangsmaaden for Salgene var i Almindelighed den, at Importfirmaerne altid gav Køberne Meddelelse, naar Varerne fremkom og blev losset til Appellanternes Silo, med Opfordring til Køberne om i Løbet af otte Dage at aftage Kornet. Skete dette ikke, betalte Køberne, som stadig var berettigede til paa Anfordring at faa Kornet udleveret, Lagerleje. Aftoges Kornet ikke inden rimelig Tid, debiteredes — eventuelt efter fornyet Opfordring til at hente Kornet — Købesummen Køberne, som derefter forrentede den.

Fem Dommere finder herefter, at de af de nævnte Importfirmaer til Kunder solgte Partier Korn i Henseende til Beregning af Afgift efter § 4 i Lov Nr. 222 af 3. August 1935 om en Kornordning maa henregnes til vedkommende Kunders Beholdninger, og disse Dommere vil i Henhold hertil stadfæste den af Fogedretten for Aalborg Købstad m. v. afsagte Kendelse og paalægge Indstævnte at betale Appellantens Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret med 600 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Ifølge Lovens § 4, Stk. 3 paahviler Afgiftspligten den, der er i Besiddelse af Varerne, dog at Ejeren (Konsignationshaveren), forsaavidt han er bosat her i Landet, ogsaa er ansvarlig for Be-

taling af Afgiften. Denne Ordning, der gør det muligt ved Afgiftens Optrævning at se bort fra Ejendomsforholdet til Varerne, maa antages at være begrundet i praktiske Hensyn til Lethed og Sikkerhed ved Optrævningen. Der ses ej heller at være sikre Holdpunkter for at Reglen om Fradrag efter § 4, Stk. 2 a er begrundet i andre Hensyn end de anførte, jfr. derimod Lovens § 5 om Fordeling af Kornfondens Beholdning. Under disse Omstændigheder finder disse Dommere ikke, at der er Hjemmel for — i Strid med disse Hensyn — at antage, at de i Sagen omhandlede Personer, der havde aftalt Køb af Korn hos de Importører, der havde Lager hos Appellanterne, men som endnu ikke havde erhvervet Besiddelsen af de købte Kvant, kunde begære Afgiftsfrihed for disse som dem tilhørende.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Fogedrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, til Appellanterne, Firmaet Mammen & Drescher, med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under denne for Fogedretten for Aalborg Købstad m. v. indbragte Sag paastaar Rekvirenten, Landbrugsministeriet, Udpantning foretaget hos Firmaet Mammen & Drescher, Aalborg, for et Beløb af 4070 Kr. 90 Øre udgørende skyldig Efterbeskatningsafgift i Henhold til § 4 i Lov Nr. 222 af 3. August 1935 om en Kornordning. Beløbet fremkommer paa Grundlag af en af Aalborg Toldkammer udarbejdet Opgørelse, hvorefter Firmaet Mammen & Drescher skylder 711 Kr. i Afgift af nogle for Kornfirmaet A/S Hans Larsen, Aalborg, oplagte Kornpartier (35550 kg) og 3359 Kr. 90 Øre i Afgift af 167995 kg Korn, der er oplagt af A/S Aalborg Foderstofimport.

Rekvisitus, Firmaet Mammen & Drescher, paastaar, at Udpantningsforretningen ikke bør fremmes, og henviser til Støtte for denne Paastand til nævnte Kornlovs § 4, Stk. 2 a, hvorefter der ved Optrævningen af Kornafgiften i den en Person, et Firma eller Selskab m. v. tilhørende samlede Beholdning fradrages et afgiftsfrit Kvantum paa 5000 kg. Rekvisitus gør nemlig gældende, at de af Kornimportørerne (Aktieselskaberne Hans Larsen og Aalborg Foderstofimport) ved Lovens Ikrafttræden den 3. August 1935 hos Rekvisitus oplagte Kornpartier tilhører Importørernes Kunder, der længe inden Ikrafttrædelsesdagen havde købt deres respektive mindre Partier. Af den Del af saaledes videresolgte Kornkvanta, der oversteg 5000 kg, er der betalt Afgift, saaledes at der ikke er yderligere Afgift at betale, fordi de solgte Kvant maa betragtes

som Købernes Ejendom, uanset at de var oplagret paa Rekvisiti Oplags-
hus og uanset manglende Individualisering under Oplægningen.

Til Støtte for den Betragtning, at de solgte Kornpartier i Henseende
til Anvendelsen af Lovens Regel om Afgiftsfrihed tilhører de respektive
Købere, anfører Rekvisitus nærmere følgende:

Kornloven bestemmer i § 4, Stk. 3, at Afgiftspligten paahviler den,
der ved Lovens Ikrafttræden er i Besiddelse af Varerne; Afgift af
Varer under Transport svares af den, til hvem de er bestemt; dog er
Ejeren (Konsignationshaveren) i alle Tilfælde (for saa vidt han er bosat
her i Landet) ogsaa ansvarlig for Afgiften. Af Reglen om Afgift af Varer
under Transport kan man efter Rekvisiti Formening slutte, at det ikke
er en Betingelse for Afgiftsfrihed for saadanne Varer, at de er isolerede,
mærkede eller paa anden Maade individualiserede. Kornpartier under
Transport er nemlig oftest bestemt til flere Aftagere uden at være
individualiseret. Men naar Afgiften af Varer under Transport uanset
manglende Individualisering skal betales af Destinataren, ligger det efter
Rekvisiti Opfattelse nærmest at slutte, at man heller ikke i andre Til-
fælde, hvor en anden end Ejeren er i Besiddelse af Varerne, kan kræve
Kornet individualiseret.

Endvidere henviser Rekvisitus til Støtte for sit Standpunkt til, at
man næppe til Overførelse af Ejendomsret over generisk bestemte
Varer kan kræve en Individualisering udenfor de Tilfælde, hvor Hen-
synet til Sikkerheden i Omsætningen gør sig gældende, og dette Hensyn
kommer ikke frem i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer
sig om et rent fiskalt Spørgsmaal.

Rekvisitus henviser dernæst til, at det er Kutyme indenfor Korn-
handlen, at importeret Korn, der er solgt til Købmænd og andre, som
ikke har Plads til at aftage det paagældende Korn ved Fremkomsten
(eller som ønsker at afvente Prisstigning), oplægges hos Importør eller
Pakhusselskab i løs Tilstand uden Separation. En særskilt Oplagring er
praktisk taget uigennemførlig, idet Kornet under Oplagringen skal be-
handles (omflyttes) for at kunne holde sig. En Fortolkning af Loven,
hvorefter Afgiftsfriheden er betinget af Individualisering, vil saaledes
være i Modstrid med den nævnte Kutyme, og dersom Kravet om Indi-
vidualisering fastholdes, vil der herefter næppe blive noget Tilfælde at
henføre under den i Loven omtalte Kategori af Ejere, der ikke selv er i
Besiddelse af Kornet (bortset fra Varer under Transport, jfr. det tid-
ligere anførte).

Endelig henviser Rekvisitus til, at Lovens Hensigt med Reglen om
en begrænset Afgiftsfrihed er at fritage Smaakøbmændene for Afgiften,
og denne Hensigt opnaas ikke, hvis Individualiseringskravet fastholdes,
ligesom dette Krav let vil føre til Dobbeltbeskatning i visse Tilfælde.

Overfor det af Rekvisitus anførte gør Landbrugsministeriet gæl-
dende, at Kornlovens § 4 hjemler enhver Ejer Ret til et afgiftsfrit
Kvantum; da der ifølge dansk Retspraksis til Overførelse af Ejendoms-
ret til generisk bestemte Varer foruden Købsaftalen udkræves en In-
dividualisering, og da saadan Individualisering ikke er foretaget af de i
Sagen omhandlede 2 Importfirmaer, kan de paagældende Kornkvanta
ikke henregnes til de enkelte Køberes Beholdning ved Beregning af
afgiftsfri Fradrag.

Fogedretten finder nu ikke at kunne give Rekvisitus Medhold i, at der ved Afgørelsen af, om det afgiftsfri Kvantum skal trækkes fra Importørernes eller deres Køberes Kvanta ved Beregningen af Afgiften, kan hentes noget Fortolkningsbidrag fra Lovens § 4, Stk. 3. Naar det nemlig der hedder, at Afgiften af Varen under Transport svares af den, til hvem Varerne er bestemt, har Lovgiveren formentlig kun hermed — for at afskære Tvivl — villet udfylde Reglen i samme Bestemmelses 1. Punktum med en Regel om, at Afgiftspligten ogsaa paahviler den, der forventes at komme i Besiddelse af Varerne. Lovens § 4, Stk. 3, indeholder i det hele kun Regler, der skal sikre Staten den Afgift, som efter Lovens øvrige Bestemmelser skal svares af Kornbeholdninger, der findes her i Landet ved Lovens Ikrafttræden.

Paa den anden Side kan Fogedretten ikke tiltræde Landbrugsministeriets Opfattelse, hvorefter der maa udkræves en Individualisering i egentlig fysisk Forstand for at betragte de forskellige Smaakøbmænd som Ejere i den her omhandlede Relation, altsaa med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem der er berettiget til at fradrage det afgiftsfri Kvantum paa 5000 kg.

Ved Spørgsmaalets Paakendelse findes det at være af afgørende Betydning, at Formaalet med Lovens Regel om et afgiftsfrit Kvantum — som ogsaa af Rekvisitus anført — utvivlsomt er at fritage Smaakøbmænd, mindre Firmaer, Selskaber m. v. for Kornafgift. Dette stemmer ogsaa med Reglen i Lovens § 4, Stk. 2 b, hvorefter Ejere eller Bestyrere af mindre Landejendomme er — endog fuldstændig — fritaget for Afgift. Ganske vist indeholder sidstnævnte Lovbestemmelse ogsaa en Regel om Afgiftsfrihed for større Landejendomme, men det er her en Betingelse, at de paagældende Beholdninger er indkøbt før 1. Juli 1935, og de større Landejendomme synes derfor snarere at blive behandlet i Lighed med de Virksomheder, som omhandles i Paragraffens Afsnit c.

Som Sagen foreligger oplyst, er der rent teknisk intet til Hinder for at lade det afgiftsfri Kvantum fragaa i den Beholdning, som hver enkelt af Importørernes Kunder har købt. Salgsaftalerne og Leverancerne fremgaar — som Fogedretten ved Eftersyn har konstateret — af et velordnet Kartotek, hvor hver Kunde har sit Kort, ligesom Importfirmaerne naturligvis fører Regnskab over Salgene i autoriserede Handelsbøger. Til disse Bevismidler har Toldvæsnet Adgang i Medfør af Lovens § 4, Stk. 5.

Med andre Ord: Hvis der overhovedet med Føje kan stilles Krav om Individualisering, skønnes det, at der i saa Henseende er foretaget, hvad der i den foreliggende Relation med Rimelighed kan forlanges.

Endelig er der i Henseende til Sikkerheden for de lovhjemlede Afgifters Indgang i Statskassen ingen Betænkelighed ved at betragte Køberne som Ejere af de oplagte Beholdninger, da Staten er sikret for sit Afgiftskrav gennem den tidligere anførte Bestemmelse i Lovens § 4, Stk. 3.

Efter det saaledes anførte vil Rekvisiti Paastand være at tage til Følge.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt den 4. September 1936 af Fogedretten for Aalborg Købstad m. v.

Det bemærkes, at det af Motiverne til Forslaget til Lov om en Kornordning fremgaar, at det var af praktiske Grunde, at Lagre paa indtil 5000 kg blev gjort afgiftsfri.

Der findes at maatte give Appellanterne Medhold i, at Køberne af de i Kendelsen omhandlede, hos de Indstævnte oplagte Kornlagre, der ikke paa nogen Maade er individualiserede, ikke kan anses for Ejere i den Betydning, hvori denne Benævnelse maa anses brugt i Kornloven. Herefter vil den af Appellanterne begærte Udpantningsforretning være at fremme.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 13. Juni.

Nr. 11/1938. Grosserer **P. M. Brønsro** (Oluf Petersen)

mod

Fru **Petra Oline Topgaard** (Meyer),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Paakørsel med Motorvogn.

Østre Landsrets Dom af 23. December 1937 (VI Afd.): Sagsøgte, Grosserer P. M. Brønsro, bør til Sagsøgerinden, Fru Petra Oline Topgaard betale 8000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. Juni 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer P. M. Brønsro, til Indstævnte, Fru Petra Oline Topgaard, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 13. December 1936 ca. Kl. 10 cyklede Fru Petra Oline Topgaard ad Hunderupvej i Odense sydpaa; i samme Retning kom Grosserer P. M. Brønrsro førende sin Motorvogn M 57; omtrent ud for Mulernes Legat-skole blev Fru Topgaard paakørt af Motorvognen og kom til Skade, idet hun paadrog sig en Hjernerystelse, Kraniebrud og Brud af forskellige Knogler i Ansigtet. Hun blev straks i bevidstløs Tilstand indlagt paa Odense Sygehus, hvor hun henlaa til den 27. Januar 1937; den 18. Februar s. A. blev hun atter indlagt paa Hospitalet paa Grund af Nervesygdom; her forblev hun indtil den 20. April s. A., men lider stadig under Følgerne af denne Sygdomme; Direktoratet for Ulykkesforsikringen har ansat Invaliditetsgraden til 25 pCt.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har Sagsøgerinden, Fru Petra Oline Topgaard paastaaet Sagsøgte, Grosserer P. M. Brønrsro, dømt til i Erstatning for Helbredelsesudgifter m. m., tabt Fortjeneste, Svie og Smerte samt Invaliditet at betale 15.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 14. Juni 1937.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgerinden blev paakørt af Motorvognens venstre Side i det vestlige Sporvognsspor. Sagsøgerinden kan paa Grund af Læsionerne intet erindre om, hvorledes Ulykken er passeret; Sagsøgte har forklaret, at han kom kørende i jævn Fart, i hvert Fald ikke over 40 km i Timen; han havde ikke lagt Mærke til Sagsøgerinden, før han saa hende falde af Cyklen ca. 3 a 4 m foran Vognen; han bremsede straks kraftigt, men paa Grund af den korte Afstand var det umuligt at standse Vognen, før den naaede Sagsøgerinden. Der er afgivet forskellige Vidneforklaringer under Sagens Forberedelse, men det er ikke blevet oplyst, hvorledes Ulykken er sket, idet det navnlig er uklart, hvorledes Sagsøgerinden, der agtede sig lige ud, er kommet ud for Vognens venstre Side, og om hun er faldet af Cyklen eller væltet af Vognen.

Sagsøgerinden gør til Støtte for sin Paastand særlig gældende, at Sagsøgte har udvist Mangel paa Agtpaagivenhed, idet han ikke har lagt Mærke til Sagsøgerinden, før hun var 3 a 4 m fra Vognen.

Da det ikke af Sagens Oplysninger fremgaar, at Skaden ikke kunde være afværget ved fornøden Agtpaagivenhed og Omhu fra Sagsøgtes Side, og da det ikke er godtgjort, at Sagsøgerinden ved Uagtsomhed har medvirket til Skaden, maa Ansvaret alene paahvile Sagsøgte.

Med Hensyn til Erstatningens Størrelse er det oplyst, at Sagsøgerinden har grundlagt og oparbejdet en ikke ubetydelig Forretning med Frugt og Grøntsager, og at hun ikke mere som tidligere vil kunne lede denne Forretning.

Erstatningen findes under Hensyn til den betydelige Invaliditet at kunne ansættes til 8000 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale 500 Kr.

Tirsdag den 14. Juni.

Nr. 65/1938.

Rigsadvokaten

mod

Jens Peder Steffensen og Orla Jørgensen (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten for København af 4. November 1918.

Københavns Byrets Dom af 21. September 1937 (2. Afd.): Tiltalte I, Grosserer Jens Peder Steffensen, bør inden 14 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse til Københavns Kommunes Kasse bøde 75 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte i 2 Dage, hvorhos han bør udrede Sagens Omkostninger. Tiltalte II, Grosserer Orla Jørgensen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at de Tiltalte ikke ved at udbyde de i Sagen omhandlede afsværede og afspækkede Skinker til Salg har overtraadt Bestemmelsen i § 7 D 1 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten for København.

Herefter og iøvrigt af de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at den Tiltalte Steffensen idømte Bøde nu i Henhold til Lov Nr. 166 af 18. Maj 1937 § 7 vil være at tillægge Statskassen.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden tilfalder Statskassen.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 6. September 1937 er I Grosserer Jens Peter Steffensen, boende Villa »Springforbi«, Strandvejen ved Strandmøllekroen, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af §§ 7 A, 6⁷ og 7 D^I i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsved-

tægten af 4. November 1918, i Anledning af, at han i Slutningen af August og i Begyndelsen af September 1937 i Vinduerne til sin Slagterforretning i Købbyen har fremlagt til Salg Skinker, der var afsværede, saaledes at de i Henhold til Regulativ af 15. December 1932 anbragte Mærker herved var fjernet.

Endvidere har han den 4. September 1937 fremlagt til Salg fem Oksetunger, endskønt disse ikke var forsynet med Mærker.

Ved Københavns Politis Anklageskrift af samme Dato er II Grosserer Orla Jørgensen, boende Johannevej Nr. 28, Ordrup, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af § 7 D^I i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten af 4. November 1918, i Anledning af, at han i Slutningen af August og Begyndelsen af September 1937 i Vinduerne til sin Slagterforretning i Købbyen har fremlagt til Salg Skinker, der var afsværede, saaledes at de i Henhold til Regulativ af 15. December 1932 anbragte Mærker herved var fjernet.

Begge de Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet de med Hensyn til de afsværede Skinker nærmere har forklaret, at Skinkerne ikke alene er afsværede, men tillige afspækkede, og at de foretager denne Behandling af Skinkerne for at tilfredsstille deres Kunder, idet disse ikke ønsker at købe Spækket. — Endvidere har de henvist til, at Karbonaderne behandles paa tilsvarende Maade, samt at andre større Partier af Svinene forhandles paa lignende Maade, efter at Yderlaget og dermed Mærket er fjernet.

Da den omhandlede Fremgangsmaade maa anses at være i salgsmæssig Henseende velbegrundet og saaledes ikke kan antages at indeholde en Omgaaelse af Forbudet mod at fjerne det i Henhold til Regulativet anbragte Mærke, vil de Tiltalte være at frifinde for saa vidt angaar dette Forhold.

Med Hensyn til Oksetungerne har Tiltalte I Steffensen forklaret, at de er modtaget fra Provinsslagterierne i en plomberet Tønde, og Tiltalte mener herefter, at yderligere Mærkning ikke kan kræves.

Af Ordlyden i Tillægets § 7 A, 6. Stykke, Punkt 7, fremgaar imidlertid, at hver enkelt Tunge skal mærkes, og denne Tiltalte vil herefter være at anse efter denne Bestemmelse, jfr. § 14, med en Københavns Kommunes Kasse tilfaldende Bøde af 75 Kr., subsidiært med Hæfte i 2 Dage.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 21. September 1937 (10112/37) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 16. Oktober s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Dømfældelse af de Tiltalte Jens Peder Steffensen og Orla Jørgensen i Overensstemmelse med Anklageskrifterne samt for Steffensens Vedkommende tillige til Skærpelse af den idømte Straf.

For Landsretten er fremlagt en af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri tiltraadt Skrivelse af 17. December 1937 fra Veterinærdirektoratets Afdeling for Kødkontrol. I denne udtales det bl. a., at enhver Handlende kan partere en Kødkrop ganske efter Forgødtbefindende, selv

om maaske Hovedparterne af de udskaarne Kødstykker derved ikke kommer til at bære Kødkontrolstempler, og at det er en meget anvendt og ofte i handelsmæssig Henseende nødvendig Form for Partering af Svinekød at bortskære en Del af Spæklaget.

Med denne Bemærkning vil de Tiltalte i Henhold til de i Dommen angivne Grunde være at frifinde for Tiltalen for ved Udbydelse til Salg af afsværede Skinker at have overtraadt § 7 D¹ i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten for København af 4. November 1918.

Med Hensyn til Oksetungerne har Tiltalte Steffensen gjort gældende, at disse har været stemplede, men at Stemplerne er gaaet af under Forsendelsen fra de paagældende Andels-Slagterier. Det fremgaar af nævnte Tillægs § 3, 6 e, jfr. § 3, 1 a, sammenholdt med § 7 B, 2 a, jfr. § 7 A, a 6, 7. Punktum, at Oksetunger, hidrørende fra godkendte private Slagtehusse kun maa forhandles i København, naar hver enkelt Tunge er mærket, og da Tiltaltes Anbringende om, at Stemplerne er gaaet af, er uden Betydning, vil Tiltalte Steffensen for Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser, jfr. Tillægets § 14 i Henhold til § 12, Stk. 1, i Lov Nr. 133 af 14. April 1932 om indenrigs Kødkontrol være at anse som i Dommen bestemt.

I Henhold til det anførte vil Dommen være at stadfæste.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Nr. 35/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Laura Margrethe Petersen (Schjørring),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 196.

København's Byrets Dom af 2. Oktober 1937 (2. Afd.): Tiltalte, Laura Margrethe Petersen, født Petersen, bør inden 14 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse bøde 100 Kr. til Statskassen samt betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage.

Østre Landsrets Dom af 18. November 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden bestemmes til 50 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten, herunder Salær til den for Tiltalte Laura Margrethe Petersen, født Petersen, beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ove Frederiksen, 40 Kr., udredes af det offentlige. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Statskonsulent i Fjerkræavl W. A. Kock har i en Skrivelse af 20. April 1938 bl. a. udtalt: »Jeg har ikke Indtryk af, at gode, sunde og velpassede Høner, der er opsatte i Æglægningsbure, fysisk set bliver daarligere end velpassede gode Høner, der holdes i Hønsesgaarde« — — — »Iøvrigt skal jeg bemærke, at Hold af Høns i Æglægningsbure staar for mig som en utiltalende og unaturlig Fremgangsmaade, som jeg ikke kan gaa ind for.« Det veterinære Sundhedsraad har under 19. Maj 1938 udtalt sig i samme Retning. En Række Udtalelser om Anvendelse af Æglægningsbure her i Landet og i Udlandet gaar ud paa, at Hønsene efter dette formentlig ret almindelig anvendte System, der anbefaler sig som økonomisk fordelagtigt, ogsaa i flere forskellige Retninger faar bedre Levevilkaar end sædvanlig i Hønsesgaarde. Professor Mølgaard, Forsøgslaboratoriets dyrefysiologiske Afdeling, har i Skrivelse af 21. April 1938 angaaende de i Sagen ommeldte Æglægningsbure bl. a. udtalt, at han ikke er i Stand til at se, at det kan være forbundet med nogen Ulempe for Dyrene, endside Dyrplageri, at opholde sig i Bure af de i Sagen angivne Dimensioner selv i længere Tid.

Efter det saaledes foreliggende, og da der ikke foreligger nærmere Oplysninger om paaviste Ulemper for Hønsene, der ved Politiets Eftersyn ikke saa ud til at være syge eller daarlige, finder otte Dommere, at der ikke er tilstrækkeligt Grundlag for at betegne den skete Anvendelse af de omhandlede Æglægningsbure som uforsvarlig, og det samme findes at gælde den i Sagen omhandlede Anvendelse af Kyllingebure.

Een Dommer vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet, og Tiltalte vil herefter være at frifinde for det offentliges Tiltale.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Laura Margrethe Petersen, bør for det offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder det Overretssagfører Ove Frederiksen for Landsretten tilkendte Salær, 40 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schiørring 100 Kr., udredes af det offentlige.

Byretsdømmens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 4. September 1937 er Laura Margrethe Petersen, født Petersen, boende Messinavej Nr. 19, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af Straffeloven af 15. April 1930 § 196 i Anledning af, at hun, der her i Staden driver Hønseri Messinavej Nr. 19, har gjort sig skyldig i uforsvarlig Behandling af Dyr, idet hun i cirka

2 Maaneder har haft Høns anbragt i saakaldte Æglægningsbure, hvis Bundflade kun er $36 \times 44\frac{1}{2}$ Centimeter, og hvis Højde fortil kun er 47 Centimeter og bagtil 40 Centimeter. Endvidere har hun i 7 Bure anbragt fra 12—27 store Kyllinger i hver, saaledes at Kyllingerne næsten ingen Bevægelsesfrihed havde. Endelig bestaar Bunden i alle de nævnte Bure af Traadnet med en Maskevidde af cirka 2 Centimeter og en Traadtykkelse af 2 Millimeter.

Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, at der i Tiltaltes Hønseri dels siden Halvdelen af Juni 1937 er taget 60 Æglægningsbure i Brug, hvilke Bure er bygget af Traadnet i flere Etager, saaledes at hver Høne har sit eget Opholdsbur med en Bundflade af $36 \times 44\frac{1}{2}$ Centimeter, en Højde fortil af 47 Centimeter og en Højde bagtil af 40 Centimeter. Bunden i Burene er ogsaa af Traadnet med en Maskevidde af 2 Centimeter og en Traadtykkelse af 2 Millimeter, og under Bunden er anbragt en Jærnplade som Gødningsbrædt, hvilket Brædt danner Taget paa Etagen nedenunder. Udfor hvert Bur er anbragt Æde- og Drikkekumme.

Hønsene har siden det nævnte Tidspunkt udelukkende opholdt sig i de paagældende Bure.

Det er endvidere oplyst, at Tiltalte i Hønsogaarden har anbragt ialt 6 Bure, hvori der befandt sig 12—27 Kyllinger paa Størrelse med en voksen Høne, hvilke Bure var saa smaa, at det enkelte Dyr kun havde ringe Plads til at bevæge sig paa. Et af dem, hvori der befandt sig 18 Kyllinger af den nævnte Størrelse, var 1,90 Meter langt, 1 Meter bredt og 54 Centimeter højt, og Bunden bestod af Traadnet med en Maskevidde af cirka 2 Centimeter og en Traadtykkelse af 2 Millimeter. Det Bur, hvori der var 27 Kyllinger, havde en noget større Bundflade end de øvrige Bure.

Det veterinære Sundhedsraad har i en den 20. August 1937 afgivet Erklæring udtalt følgende:

»Saavel Anvendelsen af de nævnte Æglægningsbure som det i Rapporten sidst omtalte Forhold angaaende Indespærring til Stadighed af Høns i Traadnetbure af de opgivne Dimensioner maa betegnes som ufor-svarlig Behandling.«

Under Hensyn hertil findes det tilstrækkeligt bevist, at der, dels med Hensyn til de førstnævnte Æglægningsbure, dels med Hensyn til 6 Kyllingebure, foreligger en under Straffelovens § 196 faldende ufor-svarlig Behandling af de paagældende Dyr, og Tiltalte vil derfor i Medfør af den nævnte Bestemmelse være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde paa 100 Kr., subsidiært med Hæfte i 10 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 2. Oktober 1937 (10110/1937) og paaanket af Tiltalte Laura Margrethe Petersen, født Petersen, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skær-pelse af den idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Bøden under Hensyn til den Usikkerhed, der har været med Hensyn til Forsvarligheden ved at benytte Æglægningsbure som de omhandlede, findes at burde bestemmes til 50 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage.

M a n d a g d e n 20. J u n i.

Nr. 75/1937.   Fabrikant **Valdemar Kjær-Nielsen**
(Overretssagfører Edm. Warburg)

m o d

Købmand **Leopold Rado** (Landsretssagfører Axel Schmidt),

betræffende Krænkelser af en Patentret.

Vestret Landsrets Dom af 9. Marts 1937 (IV Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Valdemar Kjær-Nielsen, bør til Sagsøgeren, Købmand Leopold Rado, betale 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1935, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 1500 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Om Begrundelsen for Patentkommissionens Antagelse af, at »der allerede i Kombinationen af de tre Lag ligger en Opfindelse«, har Direktoratet i Skrivelse af 24. Maj 1938 yderligere oplyst, at det for Kommissionen har været afgørende, at man ved Anbringelse af en forud fremstillet, i og for sig kendt Cellulosehud, bestaaende af tavefri Cellulosederivater over en paa en Materialbane fastklæbet Metalfolie — under Bibeholdelse af den metaliske Effekt — opnaaede en særlig effektiv Beskyttelse af Metalfolien overfor Bøjning som Følge af Metalfoliens Beliggenhed i den mekanisk neutrale Zone.

Med denne Bemærkning tiltræder disse Dommere Landsrettens Opfattelse med Hensyn til Patentrettens Omfang.

De nævnte Dommere anser det dernæst ikke for godtgjort, at den paagældende Opfindelse fandtes saaledes beskrevet i almindelig tilgængeligt trykt Skrift heller ikke i det schweiziske Patent Nr. 58,794 eller i det for Højesteret fremdragne franske Patent Nr. 405,430 af 1909, der angaar en Fremgangsmaade til Fremstilling af et Materiale, bestaaende af et Underlag af Papir eller andre nærmere angivne Stoffer, der kan være helt eller delvis metaliseret — métallisé — og som er overtrukket med en

Cellulosehinde, at Indstævntes Patent i Medfør af Patentlovens § 1, Stk. 2, Punkt 3, ikke burde være meddelt eller kun burde være meddelt i saadant mindre Omfang, at Patentretten ikke vilde være krænket ved Appellantens Indførsel af »Cellometal«; Appellantens Formening herom findes bl. a. ikke tilstrækkelig bestyrket ved en i den fornævnte Skrivelse af 24. Maj 1938 indeholdt Udtalelse om, at saafremt Beskrivelsen til det schweiziske Patent var blevet modholdt Indstævntes Ansøgning, vilde den formentlig have nødvendiggjort en Præcisering af Ansøgningens Beskrivelse og Krav, særlig af Udtrykket »taveholdige eller tavefri Celluloseprodukter i Krav 1.«

Tre af de nævnte fem Dommere finder herefter, at Appellanten ved det af ham gjorte Indgreb i Indstævntes Patentret har paadraget sig Erstatningspligt og tiltræder Landsrettens Afgørelse med Hensyn til Erstatningens Størrelse, hvorhos de vil tilkende Indstævnte Sagens Omkostninger, medens to Dommere ikke vil tage den af Indstævnte nedlagte Erstatningspaastand til Følge — ligesom de vil hæve Sagens Omkostninger for begge Retter — under Hensyn til, at Uklarheden i Patentkravet med tilhørende Beskrivelse i Henseende til Patentets Omfang har givet Appellanten tilstrækkelig Føje til at anse sig berettiget til at importere den i Sagen omhandlede trelagede Stofbane.

Fire Dommere bemærker følgende:

I Patentbeskrivelsen anføres efter Omtalen af den ved Kombination af Metalfoliet og Cellulosehuden opnaede Virkning følgende:

»Skønt Stofbaner af den beskrevne Art har tilstrækkelig mekanisk Styrke, lider de af en bestemt Mangel. Som bekendt er Cellulosehydratfolier hygroskopiske og reagerer f. Eks. ogsaa for Luftens Fugtighed. Grunden er, at Cellulosehydratfolierne indeholder Glycerin som Blødgøringsmiddel. Ved Tiltrækning af Fugtighed kvæller Folien, medens den ved Afgivelse deraf bliver sprød eller skør. Det har vist sig, at Cellulosehydratfoliens hygroskopiske Karakter kan afhjælpes ved Dækning med en for Vand uigennemtrængelig gennemsigtig Hinde. Herved isoleres det i Cellulosefolien værende Blødgøringsmiddel, saaledes at den nævnte Folie holder sig uforandret ved vekslede Luftfugtighed. Den mod Metalfolien vendende Side er isoleret ved Hjælp af dette, hvorfor kun den ydre Overflade behøver at overtrækkes med et for Vand uigennemtrængeligt Lag, dog kan man for yderligere at forhøje Virkningen overtrække begge Sider af Cellulosefolien før dens Anbringelse med et vandfrastødende Overtræk. Særlig fordelagtige har Lag af en Celluloidopløsning, Nitrolak og lignende vist sig, idet disse Stoffer ved Størkning efterlader en sammenhængende, for Vand upaavirkelig gennemsigtig Hinde.

Den kombinerede Stofbane bestaar saaledes af Papir, Pap el. lignende Stoffer, der paa den ene eller begge Sider ved Hjælp af Klæbemidler er overtrukne med Metalfolie, navnlig Aluminium-

folie, og kendetegnes i Hovedsagen ved, at der over Metalfolien er anbragt en forud fremstillet Cellulosehud bestaaende af tavefrie Cellulosederivater, hvorhos Cellulosehudens udadvendende Overflade eller eventuelt begge dennes Overflader er forsynede med et Overtræk af transparente, for Vand uigennemtrængelige Stoffer.«

Disse Dommere finder herefter — med Støtte i den af Skøns-mændene udtalte Opfattelse — at den i Patentkravet saavel som i Patentbeskrivelsens Indledning givne Beskrivelse af det Ma-teriale, som er Opfindelsens og Patentbeskyttelsens Genstand, med Føje læses saaledes, at det i Patentkravet ommeldte fjerde Lag, bestaaende af transparente, for Vand uigennemtrængelige Stoffer, er en Bestanddel af Materialet, saaledes at Tilstedeværelsen af dette fjerde Lag er en Betingelse for Patentbeskyt-telsen.

Da det af Appellanten anvendte Materiale ikke indeholder det fjerde Lag, stemmer disse Dommere herefter for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge og tillægge ham Sa-gens Omkostninger for begge Retter.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet, saaledes at Appellanten frifindes, og Sagens Omkostninger for begge Retter i Henhold til subsidiær Afstemning hæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Fabrikant Valdemark Kjær-Niel-sen, bør for Tiltale af Indstævnte, Købmand Leopold Rado, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 22. August 1927 indsendte Sagsøgeren, Købmand Leopold Rado, Basel, Schweiz, gennem Internationalt Patent-Bureau, A/S, Kø-benhavn, til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnets Ansøgning om Meddelelse af Patent paa en »Fremgangsmaade til Forædling af Varer«, og efter at Direktoratet ved Skrivelse af 15. Marts 1928 havde gjort opmærksom paa forskellige Mangler ved Ansøgningen m. v., ind-sendtes der af Patentbureauet under 5. Juli s. A. ændrede Patentkrav til Direktoratet, der derefter under 18. Februar 1929 svarede bl. a. følgende:

»Efter Modtagelsen af Deres Skrivelse af 5. Juli f. A. vedrørende Deres den 22. August 1927 hertil indleverede Ansøgning om Patent paa en Fremgangsmaade til Forædling af Varer meddeles, at Opfindelsen, saa vidt ses, kun gaar ud paa, at en Metalfolie klæbes paa Papir eller lignende og dækkes med et gennemsigtigt Overtræk, enten paaklæbet Cellofan eller lignende eller paasmurt Celluloselak, Krav 4 og 6. Det sidste Overtræk er almindelig kendt, ogsaa fra det modholdte, se Be-skrivelsen til engelsk Patent Nr. 14185/7, som omhandler et Underlag

(Aluminiumfolie) et Metallag og et Laklag, det første kendes fra Beskrivelsen til engelsk Patent Nr. 221,355, ganske vist uden Papirunderlaget eller lignende, men at tilføje dette frembyder ikke noget ejendommeligt, der kan betegnes som en Opfindelse. Det i de sekundære Krav omhandlede frembyder herefter ikke noget teknisk nyt. Patentkommissionen anser derfor ikke Ansøgningen egnet til at tages til Følge. — — —

Under en derefter mellem Direktoratet og Bureauet stedfunden yderligere Drøftelse udtalte Bureauet i Skrivelse af 6. August 1929 bl. a.:

» — — — Den kombinerede Stofbane, der er Genstand for den foreliggende Opfindelse, bestaar af en Metalfolie oplæbet paa et eller andet Underlag og en Cellulosehud, der er anbragt over Metalfolien. Det kan indrømmes, at det er kendt at lakere Metalfolier, der er oplæbet paa et Underlag, og hertil kan f. Eks. anvendes en Celluloselak. Overtrækning med en tynd, flad Cellulosehud er derimod utvivlsomt ny, og Patentkommissionen har ikke eftervist, at den er kendt.

Ansøgeren maa i Modstrid med Patentkommissionen hævde, at en Stofbane overtrukket med en flad Cellulosehud adskiller sig principielt fra en Stofbane forsynet med et Lakovertræk. Det kan ikke bestrides, at det Stoflag, der fremkommer ved Paaføring af en Lakopløsning, kun har ringe Trækstyrke, og selv den bedste Lak er ikke i Stand til at give holdbare og mekanisk modstandsdygtige Overtræk paa et stærkt bøjeligt Underlag. Det er let at konstatere, at en lakeret Metalfolie ikke i mekanisk Henseende bliver forbedret ved Paaføring af Lak.

— — — Enhver Strækning, Foldning eller Presning af Stofbanen betinger en blivende Beskadigelse af Metalfolien, hvad man let kan konstatere ved Hjælp af en Prøve af en saadan Stofbane. Dersom Metalfolien er forsynet med et Lakovertræk, vil ved Strækning eller Foldning ikke alene Metalfolien, men ogsaa Lakovertrækket gaa i Stykker. Lakovertrækket beskytter derfor kun Metalfolien mod kemiske Paavirkninger og til dels ogsaa mod visse Arter af mekaniske Paavirkninger, nemlig Kradning eller lignende, men har ikke den ringeste Indflydelse paa selve Stofbanens mekaniske Styrke. — — —

Det har nu vist sig, at Metalfoliens store Paavirkelighed helt forsvinder, naar der anvendes en flad Cellulosehud i Stedet for Lakovertrækket til Beskyttelse for Metalfolien.

Ved mekanisk Paavirkning af denne nye Kombination vil de enkelte Stoflag ikke paavirkes som Enkeltlag, men som et Hele med ganske nye Egenskaber. Metalfolien, der ligger mellem Underlaget og Cellulosehydratfolien, er i en saadan Kombination rykket ind i den mekaniske neutrale Zone og er ganske befriet for sin store Paavirkelighed. — — —

Styrken af den kombinerede Stofbane er paa en overraskende Maade blevet langt større end Summen af de enkelte Lags Styrke. — — — Naturligvis maa man sørge for, at Cellulosehuden bibeholder sine gode Egenskaber under Brugen af Stofbanen. Det har vist sig, at dette kun kan opnaas ved at overtrække Cellulosehuden med et for Vand upaavirkeligt Stof mindst paa den ene Side. — — —

I Tilslutning hertil indsendte Bureauet nyt Patentkrav, og efter at en yderligere Korrespondance havde fundet Sted, blev der under 31. Maj 1930 med Beskyttelse fra den 22. August 1927 meddelt Sagsøgeren dansk

Patent Nr. 42,390, hvis »Patentkrav« bortset fra visse sekundære Fremgangsmaader — er saalydende: »Med Metalfolie, navnlig Aluminiumsfolie, kombineret Stofbane, kendetegnet ved, at den bestaar af en Materialbane af Papir, Pap eller andre taveholdige eller tavefrie Celluloseprodukter, Tekstilstoffer, Læder eller Kautsjuk, hvilken Materialbane ved Hjælp af passende Klæbestoffer paa den ene eller begge Sider er overtrukken med dels en Metalfolie, dels en over Metalfolien anbragt forud fremstillet flad Cellulosehud bestaaende af tavefrie Cellulosederivater, hvorhos den frie Overflade af Cellulosehuden eller eventuelt begge dennes Overflader er forsynede med et Overtræk af transparente, for Vand upaavirkelige Stoffer.«

I den til Patentet hørende Beskrivelse forklares Opfindelsen i alt væsentligt overensstemmende med Udtalelserne i Patentbureauets for nævnte Skrivelse af 6. August 1929, og det hedder derhos om Anvendelsesmulighederne:

»— — — Med Papir eller Pap som Grundmateriale ligger Hovedanvendelsen i Kartonageindustrien, idet der af de kombinerede Stofbaner kan fremstilles Æsker, Bogbind, Plakater og lignende. Med trækfaste Papsorter som Grundmateriale kan der ved Trækning, Presning eller Prægning fremstilles Æsker, Daaser, Beholdere og lignende paa i og for sig kendt Maade. — — —«

Varerne kan fremstilles af Materiale, der er overtrukket paa den ene eller begge Sider. Lakering, Kaschering af Etiketter og lignende bliver unødvendige, idet Materialet kan præges og farves. Ved Anvendelse af tynde Grundmaterialer egner Stofbanen sig særlig til Indpakning af Genstande, der skal beskyttes paa tilforladelig Maade mod ydre Indflydelse. Der kan fremstilles Sække, Poser, sammenfoldelige Æsker o. l. Materialet kan anvendes til Beklædning af Brugsgenstande af alle Arter som Vægtapeter eller Møbelbeklædning.

Stofbaner af Tektilstoffer, Læder, Kautsjuk og lignende kan ligeledes foldes, sys og behandles ligesom de almindelige Stoffer enten maskinelt eller med Haanden. Man kan ogsaa benytte dem til Fremstilling af Klædningsstykker, Kapper, Skærme eller Paraplyer, Tasker, Brevmapper og lignende, endvidere til Applikationer, Indfatninger, Bælter, Luksussko, Bogbind, navnlig Bogrygge, Skrivemapper, Bordtæpper o. l. — — —

Den beskrevne Stofbane har ogsaa mange Anvendelsesmuligheder til industrielle Formaal og kan f. Eks. anvendes til Transportbaand, navnlig indenfor Chokoladeindustrien. Ligeledes kan den anvendes i den grafiske Industri f. Eks. paa den Maade, at Stofbanen forsynes med en Prægning, der giver det ønskede Tryk.

Stofbanen ifølge den foreliggende Opfindelse kan ligeledes ituskæres ad maskinel Vej endog til ganske fine Traade eller Strimler, der kan videreforarbejdes paa i og for sig kendt Maade. Man faar paa denne Maade metalholdige Traade af stor Styrke og Holdbarhed.«

Sagsøgte, Fabrikant Valdemar Kjær-Nielsen, Vejle, har i de senere Aar her til Landet indført et hos et tysk Firma indkøbt Materiale, kaldet »Cellometal«, der bestaar af en Materialbane af Papir overtrukket med dels en Metalfolie, dels en over Metalfolien anbragt, forud fremstillet,

flad Cellulosehud, bestaaende at tavefrie Cellulosederivater, hvorimod det i fornævnte Patentkravs Slutning omtalte Overtræk af transparente, for Vand upaavirkelige Stoffer ikke er anbragt. Sagsøgte fremstiller af dette Materiale Indlægsskiver, der fastklæbes i Flaskekapsler.

Under Anbringende af, at Sagsøgte ved denne Indførsel — hvoraf Licens ikke betales — krænker Sagsøgerens forommeldte Patent, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale sig en Erstatning af 15.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1935, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte i første Række anbragt, at Indførslen og Anvendelsen af det paagældende Materiale efter dets Beskaffenhed ikke krænker Sagsøgerens Patent. Sagsøgte har herved nærmere anført, at Patentets Stofbane ifølge Patentkravet bestaar af fire Bestanddele: en Materialbane, en Metalfolie, en Cellulosehud og et mod Fugtighed isolerende Overtræk, at de nævnte fire Bestanddele af Stofbanen — der maa anses som et samlet Hele — i Patentkravet er opført som lige væsentlige, og at derfor den af Sagsøgte benyttede Stofbane, der er sammensat alene af de tre førstnævnte Dele, naar henses til Bestemmelsen i Patentlovens § 12, 2. Stk. — hvorefter Beskrivelsen af et Patent skal være tydelig og fuldstændig og skal indeholde en bestemt Angivelse af det, som anses for Opfindelsen — ikke kan anses at krænke den saaledes beskrevne, af Sagsøgerens Patent beskyttede Stofbane. Men selv om dette antages, maa Sagsøgte efter sit videre Anbringende dog frifindes, idet den af Sagsøgeren anvendte Kombination var indbefattet under forskellige tidligere meddelte udenlandske Patentkrav, saaledes at Patent i Medfør af Patentlovens § 1 Nr. 3 ikke burde være meddelt som sket.

To under Sagen udmeldte Syns- og Skønsmænd, Professor Dr. phil. Chr. Winther og Professor H. M. Hansen har paa Forespørgsel erklæret dels, at de ved Patentansøgningens Indlevering kendte, med samme Formaal fremstillede Stofbaner led af den Mangel, at de enkelte Lag i Stofbanen reagerede hver for sig og forskelligt overfor mekanisk Paa-virkning, dels at Metalfolien besad ringe Træk- og Brudstyrke. Paa et af Sagsøgeren stillet Spørgsmaal om, hvorvidt det nye ved den for ham patenterede Stofbane var Anbringelsen af en flad Cellulosehud over Metalfolien, har Skønsmændene udtalt, at da Patentansøgningen først blev godkendt, efter at der bl. a. var sket den Ændring i Patentkravet, at det fjerde, isolerede Lag var indføjet i Hovedkravet, maa »Tilføjelsen af dette fjerde Lag« antages at have været »i det mindste medbestemmende for Patentkommissionens Bedømmelse af Nyhedsmomentet i Opfindelsen«. Skønsmændene har derhos udtalt, at Tilføjelsen af dette fjerde Lag har Betydning vel ikke for Opnaaelsen, men for Bevarelsen af den ved Cellulosehudens Anbringelse over Metalfolien opnaaede teknisk mekaniske Effekt, og at Virkningen af at anbringe et saadant, for Vand uigennemtrængeligt Lag — som isoleret Fænomen — har været almindeligt kendt før Patentansøgningens Indgivelse. Paa en af Sagsøgeren til Patentdirektoratet efter Skønsforretningens Afholdelse rettet Forespørgsel har Direktoratet i Skrivelse af 9. Oktober 1935 bl. a.

svaret: »— — — at Patentkommissionen ikke har anset det i Krav 1.s sidste fire Linier omtalte Overtræk for nyt, idet Anvendelsen af det er kendt til lignende Formaal — — —

At Patentkommissionen ikke har anset dette Overtræk for et Element, der ved at blive kombineret med det trelagede Stof frembringer en saadan teknisk Virkning, at den er større end Summen af den Virkning, som naas ved Anvendelsen af det trelagede Stof alene plus den Virkning som opnaas ved Overtrækket alene, idet der ved den samtidige Anvendelse kun opnaas en Virkning, der er lig Summen af Enkeltvirkningerne, saaledes at der ikke ses at være Tale om nogen Kombinationsvirkning. — — —« samt at »Patentkommissionen følgelig har ment, at det trelagede Stof frembyder en ny teknisk Virkning, saaledes at der allerede i Kombinationen af de tre Lag ligger en Opfindelse, og at Krav 1.s sidste fire Linier kun tjener til at angive en hensigtsmæssig Udførelsesform for dette Stof«. Direktoratet har derhos i Skrivelse af 16. April 1936 udtalt: »— — — at Patentkommissionen som Hovedregel følger den Praksis, at Krav 1 skal være affattet saaledes, at det i Forbindelse med Beskrivelsen karakteriserer Opfindelsen saa tydeligt og bestemt som muligt, og at Kommissionen tillader, at der baade i Krav 1 og i de øvrige Krav eksempelvis nævnes saavel særlige Udførelsesformer for Opfindelsen som særlig hensigtsmæssig Udførelsesformer for Opfindelsens Genstand, naar der ikke derved indføres Uklarheder i Sagen.« Paa et Skønmændene af Sagsøgte forelagt Spørgsmaal om, hvorvidt en Fagmand paa Grundlag af det ved Indgivelsen af Sagsøgerens Patentansøgning kendte er i Stand til at konstruere en Stofbane bestaaende af de 3 førstnævnte, i Sagsøgerens Patent ommeldte Lag, har Skønmændene i en Erklæring af 31. Januar 1936 udtalt følgende:

»Det afgørende for Bedømmelsen af Nyhedsmomentet i en Opfindelse er ikke, om en Fagmand — hvorved formentligt skal forstås: »enhver Fagmand« — ved Kombination af allerede foreliggende Oplysninger er i Stand til at frembringe denne Opfindelse. Det afgørende er dels, om der ved denne Kombination fremkommer en ny teknisk Effekt, dels om der til Udførelsen af Kombinationen kræves en opfinderisk Virksomhed, eller det kun drejer sig om en rent haandværksmæssig Foranstaltning. Begge Forhold maa afgøres ved et Skøn, der ofte maa faa en ret usikker Karakter.

Saaledes som Spørgsmaalet her er fremsat, mener vi, at det rent formelt maa besvares med ja. Muligheden for den paagældende Kombination har foreligget for enhver Fagmand, der har været bekendt med de paagældende Oplysninger, men vi skal ikke udtale nogen Mening om, hvorvidt der hertil vilde kræves en opfinderisk Virksomhed.«

Efter det saaledes foreliggende maa det anses efter Omstændighederne tilstrækkelig godtgjort, at allerede Anbringelsen af Metalfolien — som i Sagsøgerens Patent foreskrevet — mellem Materialbanen og Cellulosehuden efter Patentkommissionens Opfattelse har udgjort en Kombination af ny teknisk Effekt, til hvis Tilvejebringelse en opfinderisk Virksomhed har været udkrævet, saaledes at der har foreligget en i og for sig patenterbar Produktopfindelse, og der bliver herefter under nærværende Sag alene Spørgsmaal om, hvorvidt Patentkravets Medtagelse

af det isolerende 4. Lag i Beskrivelsen af Opfindelsen maa medføre, at Beskyttelse ikke — saaledes som tilsigtet — er opnaaet for Kombinationen af de tre andre Lag, og — hvis saadan Beskyttelse antages opnaaet — om Patentet maatte være meddelt i Strid med Reglen i Patentlovens § 1 Nr. 3.

Hvad det første Spørgsmaal angaar, kan det nu ikke antages at følge af Bestemmelsen i Patentlovens § 12, at Indførelsen af et Produkt, der ikke i alle Enkeltheder er ensartet med det i et Patentkrav beskrevne, ikke kan indeholde nogen Krænkelser af det paagældende Patent. Om en Krænkelser i saa Fald foreligger, maa formentlig antages at bero paa en skønsmæssig Afvejelse af, hvad der efter Patentkrav sammenholdt med Beskrivelsen maa anses for det særegne ved Opfindelsen. Uanset at det oftommeldte 4. Lag efter Ordlyden af det til Sagsøgerens Patent hørende Patentkrav er sidestillet med de tre førstnævnte Lag, synes der dog, naar Patentkravet sammenholdes med Beskrivelsen, paa en efter Omstændighederne tilstrækkelig tydelig Maade at være givet Udtryk for, at der i særlig Grad er lagt Vægt paa at opnaa Beskyttelse for Anbringelsen af Metallfolien i »den mekaniske neutrale Zone«, medens Anbringelsen af det isolerende Lag alene — som ogsaa af Skønsmændene udtalt — har tilsigtet at bevare det saaledes opnaaede Resultat. Idet det derhos maa være uden Betydning, at Anvendeligheden af den af Sagsøgeren konstruerede Stofbane i et særligt, ikke i Beskrivelsen omtalt Øjemed har haft til Forudsætning, at det isolerende Lag ikke tilføjedes, vil der ikke kunne gives Sagsøgte Medhold i hans paa det heromhandlede Grundlag støttede Indsigelse.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Patentet er lovlige meddelt, har Sagsøgte til Støtte for sin Paastand anbragt, at de 3 Lag, hvoraf Sagsøgerens egentlige Stofbane bestaar, var kendt forud nemlig fra tysk Patent Nr. 231,265 af 1911, der beskytter »Fremgangsmaade til Fremstilling af Tekstil eller lignende med et Overtræk af regenereret Cellulose«, schweizisk Patent Nr. 58,794 af 1912, der beskytter »Materiale til Indpakning o. s. v. kendetegnet ved, at et tyndt Metallag mindst paa den ene Side er mekanisk fastforbundet med en Cellulosehud, der tjener til dets Forstærkning«, samt schweizisk Patent Nr. 120,536 af 1. Juni 1927, der beskytter »Fremgangsmaade til Beskyttelse af Pap, Papir og Kartonage af enhver Art mod Fugtighed, kendetegnet ved at disse overtrækkes med en Aluminiumsfolie«. Hvert enkelt af de nævnte Patenter nævner ganske vist kun 2 Lag, men tilsammen omtaler de alle de i Sagsøgerens Stofbane indeholdte Lag, og særlig det førstnævnte schweiziske Patent er — efter Sagsøgtens videre Anbringende — i Virkeligheden ganske ensartet med Sagsøgerens Patent, idet førstnævntes Cellulosehud er enstydig med sidstnævntes »tavefri Celluloseprodukter«, ligesom begges Formaal er at tilvejebringe en Stofbane, der reagerer som et samlet Hele.

Skønsmændene har paa en af Sagsøgte derom rettet Forespørgsel i Erklæring af 15. November 1935 udtalt, at en Cellulosehud som den fra schweizisk Patent Nr. 58,794 kendte rent formelt kan falde ind under Begrebet »tavefri Celluloseprodukter«, hvorhos de med Hensyn til nævnte Patents Formaal i fornævnte Erklæring af 31. Januar 1936 — udover hvad ovenfor er citeret — har udtalt følgende:

»Selv om man rent formelt kunde betegne den i schweizisk Patent Nr. 58,794 omhandlede Cellulosehud som en Stofbane, kan man næppe i Almindelighed sige, at Formaålet med Opfindelsen i det nævnte Patent er at fremskaffe en med Metalfolie kombineret Stofbane, der er modstandsdygtig mod Beskadigelser, idet der, naar Metalfolien kun overtrækkes med Cellulosehud paa den ene Side, vel opnaas, at den er modstandsdygtig mod Strækning og Bøjning, men ikke mod f. Eks. Ridser, der tilføjes Foliens ikke overtrukne Side. Kun naar Metalfolien overtrækkes med Cellulosehud paa begge Sider, hvilket imidlertid baade i Beskrivelse og Krav kun nævnes som en Mulighed, men ikke som en Nødvendighed, vil den kunne betegnes som modstandsdygtig overfor Beskadigelse i al Almindelighed. Derimod er Formaålet med Opfindelsen i det nævnte Patent, at Stofbanen skal reagere som et samlet Hele, hvad enten Metalfolien er overtrukket kun paa den ene Side eller paa begge Sider.«

Efter alt det foreliggende — derunder særlig Skønsmændenes Udtalelser i Erklæringen af 31. Januar 1936 — findes det ikke at kunne statuere, at der mellem de nævnte tidligere meddelte Patenter og Sagsøgerens Patent har været en saadan Overensstemmelse i det for Patenterne særegne, at sidstnævnte Patent ikke burde være meddelt, og der vil derfor ej heller for saa vidt kunne gives Sagsøgte Medhold, ligesom der ej heller ses at være Hjemmel til at tilfølgeløge en af ham nedlagt subsidiær Paastand, hvorefter Patent ikke burde være meddelt Sagsøgeren for saa vidt angaar Stofbaner bestaaende af Papir, Pap og andre lignende Stoffer, hvoraaf Cellulose udgør den væsentligste Bestanddel.

Efter alt det saaledes anførte findes Sagsøgte at maatte erstatte Sagsøgeren de Tab, der er tilføjet denne ved den ovennævnte ulovlige Indførelse hertil Landet af »Cellometal«.

Hvad angaar Erstatningens Fastsættelse er der mellem Parterne Enighed om, at Erstatningen vil kunne sættes lig med den Avance, der af Sagsøgte er opnaaet ved hans ommeldte licensfrie Indførsel hertil Landet. Idet Sagsøgeren har henvist til, at der af Sagsøgte er indført for et Beløb af 28.000 Rm., har han anbragt, at Avancen har udgjort ca. en Trediedel heraf eller 9000 Rm., hvilket Beløb omsat i dansk Mønt udgør det indsøgte Beløb. Sagsøgte har heroverfor alene rejst Indsigelse mod, at Avancen beregnes til et tilnærmelsesvis saa højt Beløb, i hvilken Forbindelse han har anført, at der ved Forhandling mellem Parterne om Licensbetaling har været Tale om aarlige Ydelser paa omkring ved 2000 Kr.

Som Sagen foreligger oplyst findes der ikke bestemte Holdepunkter for Beregningen af Sagsøgerens Tab, men idet dette skønsmæssig findes at kunne ansættes til 6000 Kr., vil Sagsøgte være at dømme til at betale Sagsøgeren dette Beløb tilligemed Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 1500 Kr.

T i r s d a g   d e n   21.   J u n i .

Nr. 102/1937.   Dr. phil. **Lauge Koch** (Steglich-Petersen)

m o d

Professor **O. B. Bøggild** m. fl. (Ingen),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1937 (IV Afd.): De Sagsøgte, Professor, Dr. phil. O. B. Bøggild, mag. scient. Richard Bøgvad, Museumsinspektør, Dr. phil. Karen Callisen, Professor, Dr. phil. Hans Frebold, mag. scient. Helge Gry, Professor, Dr. phil. Knud Jessen, Direktør for Danmarks geologiske Undersøgelser, Dr. phil. Victor Madsen, mag. scient. A. Noe-Nygaard, Dr. phil. Chr. Poulsen, Docent Alfred Rosenkrantz og Dr. phil. Curt Teichert, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Dr. phil. Lauge Koch, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til de Sagsøgte med 3500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten frafaldet Paastandene om Straf og Erstatning.

Hvad Skriftet »Bemærkninger« angaar, fremtræder dette i sin Helhed som en faglig Kritik af Appellantens Værk, beregnet for en sagkyndig Læserkreds og med Fremstilling af de Enkeltheder, der kritiseres. Selv om enkelte af de i denne Kritik brugte Udtryk gaar saa vidt, at de kan forstaas som berørende Appellantens Ære, findes de dog efter den Sammenhæng, hvori de forekommer, ikke at gaa udover, hvad en saadan kritisk Bedømmelse under de foreliggende Forhold med Rimelighed maa kunne medføre, og Retten vil derfor ikke kunne erklære dem for retstridige.

Hvad derimod angaar Følgeskrivelsen til Bladene og Forslaget til Resolution paa Generalforsamlingen indeholder disse en saadan Skærpelse af Udtrykkene, at de i hele deres Sammenhæng maa anses for et Angreb paa Appellantens personlige Ære og derfor — idet der ikke er paavist tilstrækkelig Føje til deres Benyttelse — at være retstridige overfor ham.

Disse Udtalelser vil derfor være at kende ubeføjede, medens de Indstævnte iøvrigt vil være at frifinde for Appellantens Paastand her for Retten.

De Indstævnte findes in solidum at burde betale til Appellanten i Sagsomkostninger for begge Retter, derunder til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse af Dommen ialt 2000 Kr.

T h i   k e n d e s   f o r   R e t :

De paaklagede Udtalelser i Følgeskrivelsen og Forslaget til Resolution er ubeføjede.

Iøvrigt bør de Indstævnte: 1) Professor O. B. Bøggild, 2) Mag. scient. Richard Bøgvad, 3) Museumsinspektør, Dr. phil. Karen Callisen, 4) Professor, Dr. phil. Hans Frebold, 5) Mag. scient. Helge Gry, 6) Professor, Dr. phil. Knud Jessen, 7) Direktør, Dr. phil. Victor Madsen, 8) Dr. phil. A. Noe-Nygaard, 9) Dr. phil. Chr. Poulsen. 10) Docent Alfred Rosenkrantz og 11) Dr. phil. Curt Teichert for Appellanten, Dr. phil. Lauge Koch's Tiltale i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte, een for alle og alle for een, til Appellanten 2000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1934 skrev Sagsøgeren Dr. phil. Lauge Koch som Led i en i Berlin under Navnet »Geologie der Erde« udkommende Serie Haandbøger en Fremstilling af Grønlands Geologi, der efter at være oversat af en tysk Geolog blev udgivet i September 1935 under Titlen »Geologie von Grönland«. Denne Bog, — pagineret 1—159, — blev gjort til Genstand for Omtale i et til Optagelse i »Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« under »Anmeldelser og Kritikker« beregnet, den 9. November 1935 dateret Skrift, betitlet »Bemærkninger til Lauge Koch: Geologie von Grönland. 1935« og underskrevet af de Sagsøgte, Professor, Dr. phil. O. B. Bøggild, Mag. scient. Richard Bøgvad, Museumsinspektør, Dr. phil. Karen Callisen, Professor, Dr. phil. Hans Frebold, Mag. scient. Helge Gry, Professor, Dr. phil. Knud Jessen, Direktør for Danmarks geologiske Undersøgelser, Dr. phil. Victor Madsen, Mag. scient. A. Noe-Nygaard, Dr. phil. Chr. Poulsen, Docent Alfred Rosenkrantz og Dr. phil. Curt Teichert.

Skriftet indleddedes med en Udtalelse bl. a. om, at Bogen ikke svarede til sit Formaal, nemlig at give »en Førstehaands Fremstilling af de gennem de nyeste Undersøgelser indvundne Resultater i Tilslutning til, hvad tidligere Forskning har ydet«, samt at de Sagsøgte følte sig forpligtede »til skarpt at tage Afstand fra den paa Grund af dens i det store og hele urigtige og tendentiøse Fremstilling«. Til Begrundelse heraf indeholdt Skriftet en Del Eksempler, ordnede i Grupper med saalydende Overskrifter: »Arbejdsmetoder — Udeladte og ufuldstændigt behandlede Emner — Misforstaaelser og ikke beviste Paastande — Vildledende Argumentation — Fortielser og urigtige Citater — Tilegnelse af andres Resultater — Vildledende Overskrifter — Meningsløsheder og Selvmodsigelser.« Skriftet afsluttedes saaledes: »I det foregaaende er kun fremført en ringe Del af det Stof, som udæsker til Kritik for ikke at sige til Protest, men antagelig nok til at gøre det indlysende, at vi har følt os foranlediget til saa stærkt som muligt at tage Afstand fra »Geologie von Grönland« som Udtryk for det nuværende Kendskab til

Grønlands Geologi, og vi har fundet det rigtigt, at denne Kritik fremsættes i Danmark, saa stærkt som det her er sket, for ogsaa overfor Udlandet at gøre det klart, at vi ikke kan godkende Dr. Lauge Kochs Fremstilling.«

Den 26. November 1935 modtog Sagsøgeren fra Redaktionen af Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening« et 3die Korrektur af »Bemærkninger — — —« og nogle Dage senere Meddelelse om, at der var sket Indkaldelse til en ekstraordinær Generalforsamling i Foreningen den 9. December s. A., paa hvilken skulde forelægges dels de Sagsøgte »Bemærkninger«, dels et af dem affattet Forslag til en mod ham rettet Resolution. Særtryk af »Bemærkninger — — —« udkom den 4. December og blev udsendt til Geologer o. a. i Ind- og Udland, men da Skriftet forinden var blevet polemisk omtalt i forskellige Dagblade, lod de Sagsøgte Særtryk udsende til de københavnske Bladredaktioner og de tre københavnske Provinspressebureauer med en redegørende Følgeskrivelse af 4. December, underskrevet af Sagsøgte Dr. phil. K. Callisen paa de Sagsøgte Vegne.

Paa Generalforsamlingen, der efter Sagsøgerens offentligt tilkendegivne Ønske overværedes af Repræsentanter for Dagspressen, imødegik Sagsøgeren enkelte Punkter i »Bemærkninger«, hvorhos han bebudede en samlet Imødegaaelse i Foreningens Meddelelser samt et Sagsanlæg mod de Sagsøgte for Ærefornærmelser. Endvidere behandlede de Sagsøgte Forslag til Resolution, saalydende: »Dansk Geologisk Forenings ekstraordinære Generalforsamling den 9. December 1935 konstaterer, at Hr Lauge Koch i nogle Tilfælde, hvoraf enkelte skal fremhæves i det følgende, paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved:

1) at tiltage sig Æren for Paavisningen af Basaltens Udbredelse i Grønland samt dens Tilknytning til den undersøiske Ryg Grønland-Island-Færøerne,

2) ligeledes fuldtud at tiltage sig Æren for Opdagelsen af Foldningszonen i Nordgrønland og Grant Land,

3) under sin Omtale af Devonets Udbredelse i Østgrønland i det væsentlige at have overtaget Nordenskjölds Resultater uden at angive Kilden,

4) i sin Bog »Nord om Grønland« (1925) og i den senere tyske Oversættelse (1928) at give en ukorrekt Fremstilling af sit kartografiske Arbejdes Omfang,

5) i det geologiske Kort over Østgrønland mellem 70° og 77° n. Br. i »Geographical Review«, Oktober 1933, p. 602, uden Tilladelse at benytte Dr. Curt Teicherts endnu ikke publicerede geologiske Kort og andre af hans ligeledes upublicerede Forskningsresultater uden at angive Kilden.

Generalforsamlingen udtaler sin uforbeholdne Fordømmelse af denne Adfærd.«

Generalforsamlingen vedtog imidlertid et fra anden Side stillet Forslag om at nægte at udtale sig om den foreliggende Sag under Hensyn til, at Forsamlingen savnede Kompetence til at afgøre videnskabelige Stridigheder. Herefter bortfaldt Afstemning om den af de Sagsøgte forelaede Resolution.

I Januar 1936 udkom Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening, Bind 8, Hefte 5, indeholdende bl. a. de Sagsøgte »Bemærkninger« (pag. 483—496) tilligemed en Oversættelse til Engelsk — den arktiske Forsknings Hovedsprog — og et Referat af den ekstraordinære Generalforsamling. Heftet bragte ikke den bebudede Redegørelse fra Sagsøgeren, idet han den 31. December havde meddelt Redaktionen, at han under Hensyn til den forestaaende Retssag ønskede foreløbig at tilbageholde sit Svar.

Under denne Sag har nu Sagsøgeren gjort gældende, at de Sagsøgte har krænket hans Ære som Menneske og som Videnskabsmand, dels ved hele Indholdet af Forslaget til Resolutionen, hvis under 1)—5) fremførte Beskyldninger alle er urigtige, dels ved de nedennævnte ligeledes ubeføjede Udtalelser i »Bemærkninger« af 9. November 1935 og i Følgeskrivelsen af 4. December s. A., nemlig i »Bemærkninger«:

pag. 483: »i det store og hele — — — tendentiøse Fremstilling.«,

pag. 485: »Vi skal senere omtale en anden Side af Kochs Fremstillingsmetoder, nemlig Fortielser af andres Forskningsresultater.«,

pag. 491: »I ikke saa faa andre Tilfælde citerer Lauge Koch sine egne tidligere fremsatte Meninger paa en fejlagtig Maade. Dette sker i de fleste Tilfælde saaledes, at han citerer Resultater af nyere Undersøgelser som om de var hans egne allerede forud fremsatte Meninger.«,

pag. 493: »Tilegnelse af andres Resultater.«,

i Følgeskrivelsen:

a.: »Naar denne Kritik fremtræder i den Form, hvori den her foreligger, skyldes det et blandt herværende Geologer almindelig udbredt Ønske om saa stærkt som muligt at tage Afstand fra Bogens i det store og hele urigtige og tendentiøse Fremstilling, idet Dr. Koch paa en efter vor Mening usømmelig Maade har reduceret andre Forskeres, ikke mindst udenlandske Videnskabsmænds, Indsats til egen Æres Fordel.«,

b.: »Værre er det naturligvis, at Dr. Koch paa mangfoldige Steder gør sig skyldig i villledende Argumentation, Fortielser og urigtige Citater, hvorved han hensynsløst tilsidesætter tidligere Forfattere og forvansker deres Udtalelser til egen Fordel.«

c.: »I ikke saa faa Tilfælde citerer Lauge Koch ogsaa sine egne tidligere fremsatte Meninger paa en fejlagtig Maade, og i de fleste Tilfælde sker det saaledes, at han citerer Resultater af nyere Undersøgelser som om de var hans egne allerede forud fremsatte Meninger.«

d.: »Mest graverende er det dog, at Lauge Koch forsøger at tillægge sig selv Æren for andres Forskningsresultater.«

Sagsøgeren paastaar derfor de Sagsøgte hver især anset med Straf efter Straffelovens § 267 samt i Medfør af Ikræfttrædelseslovens § 15 tilpligtet solidarisk at betale ham en Erstatning, stor 2000 Kr., med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 29. Januar 1936. Endvidere paastaar han i Medfør af Straffelovens § 273 de paaklagede Udtalelser kendt ubeføjede og de Sagsøgte tilpligtet solidarisk at udrede en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse.

De Sagsøgte, der hver for sig erkender at være ansvarlige for de paaklagede Udtalelser, procederer til Frifindelse, idet de gør gældende,

at Udtalelserne bevisligt er rigtige paa alle Punkter og i hvert Fald ikke overskrider Grænsen for den Ytringsfrihed, der tilkommer de Sagsøgte i et Anliggende som det omhandlede.

I »Bemærkninger« pag. 493, Følgeskrivelsen d, Resolutionsforslagets Punkt 1.

Sagsøgeren har i »Geologie von Grönland« pag. 115—119 behandlet Emnet Basaltformationen i Grönland. Det første Punktum lyder i autoriseret Oversættelse saaledes:

»1920 paaviste Koch (Chicago 1920), at de grønlandske Basalter baade ved Øst- og ved Vestkysten har deres Hovedudbredelse ved omtrent 70° n. Br., og at de sammen med andre Basaltlokaliteter findes langs en Linie, som fra Baffinland løber over Disko-Nugsuak-Swartenhoek (Vestgrönland), Kysten mellem Scoresbysund og Kangerdlugsuak (Østgrönland) og som undersøisk Ryg over Island, Færøerne til det nordlige Skotland.«

De paaklagede Udtalelser fra de Sagsøgte er i denne Forbindelse følgende:

»Bemærkninger« pag. 493:

»Tilegnelse af andres Resultater. Kapitlet »Die Basaltformation in Grönland« (S. 115) begynder saaledes: »1920 wies Koch nach (Chicago 1920), dass die grönländischen Basalte ihre Hauptverbreitung sowohl an der Ost- wie an der Westküste bei etwa 70° n. Br. haben — — —«. Denne Oplysning forekommer ganske besynderlig, da Basaltens Forekomst og Udbredelse i Grönland paa dette Tidspunkt forlængst var velkendt (cfr. Bøggild, 1917).«

Følgeskrivelsen d: »Mest graverende er det dog, at Lauge Koch forsøger at tillægge sig selv Æren for andres Forskningsresultater.«

Resolutionsforslaget: »— — — Lauge Koch — — — paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved: 1) at tiltage sig Æren for Paavisningen af Basaltens Udbredelse i Grönland samt dens Tilknytning til den undersøiske Ryg Grönland-Island-Færøerne — — — Generalforsamlingen udtaler sin uforbeholdne Fordømmelse af denne Adfærd.«

Til Støtte for, at disse Udtalelser er ubeføjede, gør Sagsøgeren for det første gældende, at de hviler paa en forkert Forstaaelse af Ordene: »wies — — — nach«, saaledes som de er benyttet pag. 115. Ordet »nachweisen«s rette Betydning er »paavise«, men de Sagsøgte har læst det som »opdage«, jfr. saaledes den engelske Oversættelse af »Bemærkninger« pag. 507: »Appropriation of the Results of other Explorers«. Her overfor har de Sagsøgte anført, at de netop har forstaaet »nachweisen« som betydende »paavise« og derfor heller ikke har beskyldt Sagsøgeren for at have tiltaget sig Æren for nogen »Opdagelse« med Hensyn til den grønlandske Basalt.

Videre har Sagsøgeren anbragt følgende: De Sagsøgtes Kritik af det citerede Punktum pag. 115 beror paa en Misforstaaelse, idet de gaar ud fra, at han deri hævder i 1920 at have paavist Basaltens geografiske Udbredelse i Grönland og dens geografiske Tilknytning til den undersøiske Ryg Grönland-Island-Færøerne. Disse Forhold var velkendte længe før 1920, men det er heller ikke dem, Sagsøgeren pag. 115 hævder

at have paavist. Den citerede Tekst refererer sig til en af ham fremsat Teori af tektonisk Art — d. v. s. vedrørende Jordskorpens Bevægelser —, hvilken Teori bygger paa andre Forskeres geografiske Opdagelser og Undersøgelser af indsamlet Materiales Sammensætning og Alder. Teorien, som først løseligt omtales af Sagsøgeren i et i 1920 i Dansk Geologisk Forening holdt Foredrag, blev nærmere udformet af ham i 1923 i det i Chicago udkommende Fagskrift »The Journal of Geology«, nemlig i en Afhandling betitlet: »Some new features in the physiography and geology of Greenland«; den gik ud paa, at den tertiære Basaltlinie, der strækker sig fra Skotland over Færøerne og Island til Østgrønland, fortsættes tværs over Grønland som en tektonisk Linie — et Sprække-system, gennem hvilket Basalten er brudt frem, — der viser sig som en Depression tværs over Landet omtrent ved 70° n. Br. Naar endvidere Basalten paa Baffinland nævnes i den citerede Tekst, er dermed sigtet til, at den i Afhandlingen af 1923 omhandlede tektoniske Linie maa antages at strække sig videre til Baffinland; om Forekomst af Basalt der havde han allerede før 1920 næret en Formodning, der blev bestyrket ved nogle af Godthaab Ekspeditionen i 1928 paa hans Foranledning foretagne Observationer. At det er den omtalte Teori, Sagsøgeren har sigtet til pag. 115, fremgaar af, at han ogsaa har omtalt den i Indledningen pag. 2 og endvidere pag. 121 i Afsnittet Det grønlandske Skjold, og at det ikke er Basaltens geografiske Udbredelse, han har omtalt, fremgaar af, at han Side 115—116 nævner O. Nordenskiöld som den, der gav den første Oversigt over Østgrønlands Basaltformation (1909).

De Sagsøgte har her overfor anført følgende:

Den citerede Tekst pag. 115 kan kun forstaas saaledes, at Sagsøgeren deri hævder at have paavist Basaltens Hovedudbredelse i Grønland, det grønlandske Omraades Forbindelser til begge Sider og samtlige Forekomsters Gruppering langs en Linie Baffinland-Skotland. Intet Ord i Teksten antyder, at det er et tektonisk Emne, der behandles. Tværtimod er »Hovedudbredelse«, »Basaltlokaliteter« m. v. geografiske Begreber, ligesom det af hele Sammenhængen fremgaar, at den »Linie«, der omtales, kun kan være en rent geografisk Linie. Hertil kommer, at det paagældende Afsnit ikke findes i den Del af Værket, hvori Behandlingen af tektoniske Emner hører hjemme, nemlig Den geologiske Udvikling, men i Værkets stratigraphiske Del, d. v. s. den Del, der angaar Jordskorpens Inddeling i forskellige Formationer. Det paagældende Punktum indleder Afsnittet om Basaltformationen i Grønland og maa derfor ogsaa i Overensstemmelse med de Krav, der kan stilles til en rationel Stofordning, antages at indeholde Oplysninger om Formationens geografiske Forekomst.

Til Støtte for Rigtigheden af det anførte har de Sagsøgte henvist til en Erklæring af 13. Februar 1936 fra Professor i Geografi ved Københavns Universitet M. Vahl, hvori det hedder: »Den udenlandske Geolog, der søger Oplysning om disse Forhold i Lauge Kochs Bog, maa nødvendigvis faa den Forestilling af Lauge Kochs Udtryk, at han tillægger sig selv Paavisningen af Sammenhængen mellem Basaltforekomsterne paa disse Steder.«

At Sagsøgerens Depressionsteori omtales i Indledningen pag. 2, er

uden Betydning for Forstaelsen af Teksten pag. 115, og naar den endvidere omtales pag. 121 i den om den geologiske Udvikling i Grønland handlende Del, maa det stærkt fremhæves, at Sagsøgeren der bl. a. udtaler følgende: »Om Depressionen staar i Forbindelse med tertiære Eruptivforekomster, eller om den er ældre, kan ikke afgøres i Øjeblikket, og i dette Arbejde vil der derfor ikke blive gaaet nærmere ind paa en Inddeling af det grønlandske Skjold i to Blokke — — —«

Da Sagsøgeren nu alene forsvarer det citerede Punktum pag. 115 med, at det refererer sig til hans foran omtalte tektoniske Teori, da dette Anbringende af de anførte Grunde ikke kan anses for rigtigt, men er en ren Konstruktion ex post, og da ingen af de i Citatet omhandlede Basaltforekomster er blevet paavist af ham, maa de Sagsøgte hævde at have haft Føje til at udtale sig som sket om det citerede Punktum.

II. »Bemærkninger« pag. 493, Følgeskrivelsen d, Resolutionsforslagets Punkt 2.

Sagsøgeren har i Geologie von Grønland pag. 119 indledet den Del, der omhandler den geologiske Udvikling, med et Afsnit, hvis første og andet Punktum i Oversættelse lyder saaledes: »1917 paaviste Koch langs Grønlands hele Nordkyst en Foldningszone, som han længere mod Vest kunde forfølge til Ellesmere-Land og Grant-Land. Han henførte den til den kaledoniske Foldning og betragtede den som en Fortsættelse af de nordvesteuropæiske Kaledonider, der strækker sig til Spitzbergen, og hvis Fortsættelse over til Grønland som undersøisk Ryg allerede var blevet formodet af Nathorst 1910.«

De paaklagede Udtalelser fra de Sagsøgte i denne Forbindelse er følgende:

»Bemærkninger« pag. 493:

»Tilegnelse af andres Resultater — — — 1934 har Frebold — — — fejlagtig tilskrevet Lauge Koch Æren for at have opdaget den store Foldningszone i Nordgrønland. Den samme Fejltagelse gør Koch sig nu ogsaa selv skyldig i, idet han (S. 119) skriver: »1917 wies Koch längs der ganzen Nordküste Grönlands eine Faltungszone nach, die er weiter westlich bis Ellesmere-Land und Grant-Land verfolgen konnte.« Vi skal blot erindre om, at allerede i 1917 skrev Bøggild paa Grundlag af de ældre Undersøgelser (S. 18) saaledes: »das einzige sichere Faltungsgebiet liegt im allernördlichsten Teil des Landes«, og efter at have nævnt de foldede og metamorfoserede Sedimenter paa Grant-Land (Cape Rawson Series) udtaler han (S. 9): »Zusammen mit diesen gehören wohl auch die von der Danmark-Ekspedition untersuchten Gegenden im westlichen und nördlichen Teile von Peary-Land, wo auch stark umgewandelte Sedimente gesammelt worden sind.« Paa Ellesmere-Land og Grant-Land har Foldningen været kendt siden 1878 (Feilden et de Rance).«

Følgeskrivelsen d. »Mest graverende o. s. v.«

Resolutionsforslaget: »— — — Lauge Koch — — — paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved: 2) ligeledes fuldt ud at tiltage sig Æren for Opdagelsen af Foldningszonen i Nordgrønland og Grant Land. — — — Generalforsamlingen udtaler o. s. v.«

»Det bemærkes, at Sedimenter er Lag dannede ved Aflejring, at foldede Lag af betydelig Længde og Udstrækning udgør en Foldningszone, og at Foldninger, der antages at have fundet Sted samtidig med visse til den ældre Del af Jordens Oldtid henførte Foldninger i Kaledonien (Skotland), betegnes som kaledoniske.«

Ogsaa Angrebet paa den citerede Tekst pag. 119 hviler efter Sagsøgerens Formening paa en forkert Forstaaelse af Ordene »wies — — — nach«, i hvilken Henseende han særlig henviser til, at der i Resolutionsforslaget, »Bemærkninger« og Oversættelse heraf til Engelsk er brugt Ordene henholdsvis »Opdagelsen«, »opdaget« og »discovered«. Efter de Sagsøgte Opfattelse er disse Ord rigtigt brugt, idet den angrebne Tekst maa forstaaes saaledes, at der først ved Sagsøgerens Indsats i 1917 opnaaedes Kendskab til den nordgrønlandske Foldningszones Eksistens og fulde Udbredelse.

Sagsøgeren har endvidere anbragt følgende: De Sagsøgte gaar i deres Kritik af den citerede Tekst pag. 119 fejlagtigt ud fra, at han deri skulde have hævdet i 1917 at have paavist den geografiske Tilstedeværelse af en Foldningszone i dens fulde Udstrækning langs Grønlands Nordkyst til Ellesmere Land. Som Deltager i Anden Thule Ekspedition har han i 1917 udforsket og kortlagt hidtil ukendte Egne i Nordgrønland og der paavist foldede Bjerge af samme Struktur og Retning som forud kendte foldede Bjerge øst og vest for de af ham i 1917 kortlagte samt paavist, at de sidstnævnte er af kaledonisk Alder; derfra har han draget den Slutning, at de tidligere kendte og de i 1917 udforskede Dele dannede en sammenhængende kaledonisk Foldningszone. I det citerede Punktum sigter han til denne Enhedsbestemmelse af en Bjergkæde af kaledonisk Alder. I saa Henseende gaar hans Fremstilling nærmere ud paa følgende:

Under Nares Ekspeditionen 1875—1876 iagttog Feilden paa Vest-siden af Kennedy-Kanal m. v. foldede Lag — »Cape Rawson Serien« — strækkende sig fra ca. 75° v. L. og ca. 80° n. Br. i nordøstlig Retning paa Kysten af Grinnell Land og Grant Land til omkring Cape Rawson, og som en tydelig Fortsættelse tilsvarende Lag paa Grønlands Kyst til Cape Bryant ved ca. 55° v. L. Under Sverdrup Ekspeditionen 1898—1902 iagttog Geologen Schei omkring 85° v. L. bl. a. paa den vestlige Del af Ellesmere Land svagt foldede Lag, som efter hans Formodning var Udløbere af Cape Rawson Serien. Peary opdagede i 1900 en Bjergkæde paa Nordkysten af Pearyland mellem ca. 40° og ca. 25° v. L. I 1908 hjembragte Danmark Ekspeditionen nogle i den østlige Del af denne

Færdig fra Trykkeriet den 25. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 15

Tirsdag den 21. Juni.

Bjergkæde indsamlede Bjergartsprøver, der viste sig at være Sedi-
menter, som var blevet omdannet ved Foldning. Ifølge den i 1916 offentliggjorte Plan for 2den Thule Ekspedition var et af dens Formaal Kortlægning og geologisk Undersøgelse af de endnu ukendte Fjorddistrikter paa Grønlands Nordkyst mellem ca. 55° og ca. 40° v. L. Planen indeholdt iøvrigt bl. a. saalydende Direktiv: »Det vides, at der paa Pearyland findes en Bjergkæde, der antagelig danner en Fortsættelse af det Bjergsystem, der er paavist paa Grinnell Land. Det vil derfor blive et af Ekspeditionens Formaal at undersøge Udbredelsen og Alderen af denne Bjergkæde.« Sagsøgeren, der var Ekspeditionens Kartograf og Geolog, konstaterede dels ved Observationer i Kikkert, at en allerede af Feilden iagttaget Bjergkæde i Grinnell Land, Victoria and Albert Mountains, stod i Forbindelse med de foldede Lag paa Kysten, en iagttagelse, hvis Rigtighed han fik bekræftet under en Rejse langs Grinnell Lands Kyst i 1921, dels at Foldningerne paa Grønland fortsattes fra Cape Bryant mod Øst et Stykke ind i Pearyland, saaledes at derefter kun en Strækning af ca. 150 km paa Pearyland var uudforsket. De af Peary og Danmark Ekspeditionen fra Pearyland hjembragte Billeder viste de samme Alpelandskaber, som er karakteristiske for Nordvestkysten af Grønland, og Sagsøgerens egne iagttagelser viste, at Bjergene paa den vestlige Del af Pearyland og Bjergene paa Grinnell Land og Grant Land havde nøjagtigt samme Udseende. Paa Grundlag af de her nævnte Undersøgelser fastslog Sagsøgeren Enheden af Foldningszonen fra Østsiden af Pearyland til Grinnell Land, og gennem sine geologiske Undersøgelser i Fjorddistrikterne fastslog han den samlede Foldningszones Alder som lidt yngre, end hvad man i Almindelighed antog med Hensyn til Alderen af den kaledoniske Foldning. For disse Forskningsresultater, som blev anerkendt saavel her som i Udlandet, gjorde han Rede i flere Publikationer, bl. a. i en Afhandling »Stratigraphy of northwest Greenland«, optaget i Meddelelser fra Dansk geologisk Forening 1920.

De Sagsøgte har heroverfor anført følgende: Første Punktum i den citerede Tekst pag. 119 kan kun forstaas saaledes, at Sagsøgeren deri hævder i 1917 at have paavist en Foldningszone langs hele Grønlands Nordkyst og kunnet forfølge den videre til Grant Land og Ellesmere Land, med andre Ord, at Foldningszonen fuldt ud er opdaget af Sagsøgeren alene, saaledes at der ikke er andre, der allerede tidligere har opdaget Dele deraf. Det omhandlede Punktum angaar ikke Foldnings-

zonens Alder, som først omtales i det følgende Punktum. Skønt Sagsøgeren ikke kan have været i Tvivl om, hvad Beskyldningen imod ham gaar ud paa, forsvarer han sig mod en anden Beskyldning, som de Sagsøgte ikke har rejst imod ham. Dette Forsøg paa at skabe Forvirring maa de Sagsøgte tilbagevise. Spørgsmaalet er kun det, om Sagsøgeren med Rette har kunnet hævde pag. 119, at han har paavist eller kunnet forfølge foldede Lag over hele den angivne Strækning. Men som det fremgaar af Sagsøgerens egen Fremstilling er dette ikke Tilfældet. Nares Ekspedition paaviste foldede Lag af saa betydelig Længde og Udstrækning, nemlig fra Grinnell Land til Cape Bryant, at de udgjorde en Foldningszone. Ved Undersøgelse af de af Danmark Ekspeditionen indsamlede Bjergartsprøver blev det fastslaaet, at Bjergkæden i det nordøstlige Pearyland var en Foldningszone, og den Formodning blev opstillet, at denne Zone var en Fortsættelse af den af Nares Ekspeditionen paaviste. Kun i Fjordområdet mellem ca. 55° og ca. 40° v. L. har Sagsøgeren under 2den Thule Ekspedition paavist foldede Lag, og om disses Eksistens og deres Sammenhæng med de kendte Foldningszoner var en Formodning fremsat i Planen for Ekspeditionen. De Observationer, som Sagsøgeren vil have foretaget i 1917 og 1921 vedrørende Victoria and Albert Mountains, har han ingensinde omtalt før under nærværende Sag. Paa Sagsøgerens geologiske Kort af 1920, der medfulgte 2den Thule Ekspeditionens Beretning, er Cape Rawson Serien paa Grinnell Land da ogsaa indtegnet i nøje Overensstemmelse med Angivelserne paa Nares Ekspeditionens i 1878 publicerede Kort.

Forsaa vidt Sagsøgeren fremhæver, at det citerede første Punktum S. 119 skal udtrykke, at han har foretaget »Enhedsbestemmelsen« af den nordgrønlandske Foldningskæde, er dertil at sige, at saadan »Enhedsbestemmelse« — iøvrigt kun en Omskrivning for, at han har paavist Kæden i dens fulde Udstrækning — er foregrebet navnlig ved Nares Ekspeditionens og Danmark Ekspeditionens Resultater. I Afsnittet »Grønland« i den i 1917 udgivne Handbuch der regionalen Geologie IV kunde Sagsøgte O. B. Bøggild da ogsaa hævde, at der forelaa tilstrækkelige Beviser for, at der fandtes en Foldningszone langs Nordkysten og ind i Grant Land og Grinnell Land.

De Sagsøgte maa herefter hævde at have haft fuld Føje til at udtale sig om Teksten pag. 119 som sket.

Til Bestyrkelse heraf har de henvist til den fornævnte Skrivelse af 13. Februar 1936 fra Professor M. Vahl, hvori det hedder:

»Men naar Lauge Koch imidlertid i »Geologie von Grønland« skriver (pag. 119), at han langs hele Grønlands Nordkyst har paavist en Foldningszone, saa er dette misvisende, idet han fortier, at saa store Stykker af denne Foldningszone var fundet af Nares Ekspeditionen og Danmarks Ekspeditionen, at dens Eksistens maatte siges at være velkendt. Værdien af Lauge Kochs fornyede og grundigere Undersøgelser maa dog i høj Grad anerkendes, men hans Udtalelse i Grønlandsgeologien maa af den udenlandske Geolog, som ikke har Litteraturen om Grønlands Geologi præsent og derfor søger Oplysning i Lauge Kochs Bøg, nødvendigvis forstaaes saaledes, at Lauge Koch tillægger sig selv Æren for hele Foldningszonens Opdagelse.«

og til en Skrivelse af 16. Maj s. A. fra Arthur B. Cleaves, Professor i Geologi ved Lafayette College, Easton, ifølge hvilken Sagsøgeren ikke er berettiget til at hævde, at han i 1917 har paavist Eksistensen af en Foldningszone i Nordgrønland, og at han kunde følge den til Grant Land og Grinnell Land, fordi

»a) Nares Ekspedition saa langt tilbage i Tiden som 1878 fandt foldede Lag («Cape Rawson beds») paa Grant Land, Grinnell Land og i Nordgrønland — — —

b) Eduard Suess sammenfattede Kendskabet til denne Foldningszone i sit Arbejde, »The Face of the Earth«, — — — 1901 — — —

c) Danmark Ekspeditionen fandt metamorfoserede Sedimenter (Vidnesbyrd om Foldning) ved den østlige Ende af denne Bjergkæde i Hyde Fjord (publiceret af O. B. Bøggild, Handbuch der Regionalen Geologie, IV, — — — 1917).

I den samme Publikation har Bøggild et Kapitel, »Foldningszonen i det yderste Nord«. Her beskriver han, hvad der var kendt af denne Foldningszone paa den Tid. Hans Redegørelse afviger næppe fra vort nuværende Kendskab.

d) Koch (The Stratigraphy of Northwest Greenland, Meddelelser fra Dansk geologisk Forening, Bd. 5) anerkender fuldtud og citerer i stor Udstrækning de tidligere Opdagelsesrejsendes Resultater.

e) Efter en udtømmende Ransagning af Litteraturen kan jeg ikke finde, at Koch besøgte Grant Land og Grinnell Land i 1917, eller at han nogensinde har bidraget nogetsomhelst til vort Kendskab til disse Lande, og de geologiske Forhold i det nordlige Peary Land er stadig ukendte.«

III. Resolutionsforslagets Punkt 3.

I det Afsnit i Geologie von Grönland, hvori Devonforekomsterne omhandles, oplyser Sagsøgeren pag. 49, at Nathorst i 1899 fandt Devonlag i Østgrønland; derefter følger nogle i Oversættelse saalydende Sætninger: »Nathorst var endnu ikke klar over Lagenes geografiske Udbredelse, men han konstaterede i hvert Fald Devon fra Egnene Nord for Moskusoksefjorden ned til 72° n. Br. Vestgrænsen blev angivet nogenlunde nøjagtigt, derimod var Østgrænsen mere usikker.

1926—27 fastlagde Koch (1929) Grænserne nøjagtigere, men det lykkedes ikke paa en Slæderejse at finde Forsteninger.«

Hertil refererer sig den paaklagede Udtalelse i Resolutionsforslagets Punkt 3: » — — — Lauge Koch — — — paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved 3) under sin Omtale af Devonets Udbredelse i Østgrønland i det væsentlige at have overtaget Nordenskjølds Resultater uden at angive Kilden — — — Generalforsamlingen udtaler o. s. v.«

Det heromhandlede Omraade, der er beliggende mellem ca. 72° og ca. 74° n. Br. og ca. 25° og ca. 22° v. L., omfatter Dele af det grønlandske Fastland, helt eller delvis nogle mindre Øer samt Dele af tre større Øer, Ymer Ø, Geographical Society Ø og Traill Ø. Den sidstnævnte er skilt fra Fastlandet ved Kong Oscar Fjord, som skærer sig ind fra sydøst mod Nordvest og derefter mod Nord. Øens Vestside hæver sig i sit

nordlige Afsnit stejlt ca. 1500 m over Fjorden i et Klippeparti kaldet Kongeborgen.

Til Støtte for, at Udtalelsen i Resolutionsforslagets Punkt 3 er ubeføjet, har Sagsøgeren anbragt følgende:

Under Nathorst Ekspeditionen i 1899 blev Omraadet første Gang kartografisk behandlet; der udarbejdedes dels af Dusén et geografisk Kort, dels af Nathorst et geologisk Kort. Paa dette sidste angives bl. a. Devonlag paa Traill Øen langs hele Vest- og Sydvestsiden, nemlig et bredt Bælte mod Øst ud for Kongeborgen og et smallere Bælte syd for denne strækkende sig i sydvestlig Retning til Øens Sydende. Ved en Række Spørgsmaalstegn er det dog antydet, at der kan være Tvivl om Devonforekomsten i det sidstnævnte Omraade; Nathorst har i sin Beretning af 1901, hvortil Kortet er knyttet, betegnet Forekomsten som lidet tvivlsom, men dog ikke sikker, og nævnet den Mulighed, at Devonlaget kan være dækket af yngre Bjergarter.

Nordenskjöld har ikke ydet noget selvstændigt Bidrag til Bestemmelsen af Grænsen for Forekomsten af Devon. Hans Ophold i de her omhandlede Egne indskrænker sig til Besejling af Kong Oscar Fjord under Amstrup Ekspeditionen i Sommeren 1900; han saa kun Devonet fra Ekspeditionens Skib, der ikke naaede længere mod Nord end til Sydenden af Kongeborgen. I sin Beretning af 1907 henviser han bl. a. for saa vidt angaar Devonet uden Bemærkninger til Nathorsts Beskrivelser. Ved Udarbejdelsen af det til Beretningen knyttede Kort, der omfatter hele det her omhandlede Omraade, har han altsaa været henvist til ældre Arbejder, derunder Duséns og Nathorsts Kort. Hans Angivelse af Devonet er i det væsentlige kun afvigende fra Nathorsts deri, at der ikke er vist Devon paa Traill Øen syd for Kongeborgen; den Del af Øen, hvor der ikke er vist Devon, fremtræder uden Signatur, d. v. s. som ubestemt. Han har saaledes lige saa lidt som Nathorst fastlagt Devonets Østgrænse; thi til Fastlæggelsen af en geologisk Grænse hører Bestemmelse af Formationerne paa begge Sider.

Efter at Sagsøgeren 1926—27 havde foretaget Rejser i det paa-gældende Omraade i Retning Nord—Syd med mange tværgaaende Ruter, saa han sig i 1929 i Stand til i 2 Publikationer med vedføjede Kort tilnærmelsesvis at bestemme de forskellige geologiske Forekomsters indbyrdes Afgrænsning. Han har saaledes paa Traill Øen mod Nord angivet Devon og mod Syd Karboniferus og derover delvis Kvartærslag, og vel er Devonets Udstrækning vist omtrentlig som paa Nordenskjölds Kort, men da der paa Sagsøgerens Kort er gjort Rede ogsaa for de geologiske Forekomster syd for Devonet, er der den principielle Forskel paa de to Kort, at paa Sagsøgerens er Devonets Grænse fastlagt, medens Nordenskjölds lod det henstaa som uvist, om der i Omraadet syd for Kongeborgen findes Devon eller andre Formationer. Da Nordenskjöld, som i sin Beretning intet har oplyst om Devonet, saaledes heller ikke gennem sit Kort har ydet noget Bidrag til Belysning af dets Udbredelse, har Sagsøgeren ikke haft Grund til at nævne ham paa det paagældende Sted i *Geologie von Grönland*.

Til Støtte for det saaledes anførte har Sagsøgeren henvist til, at Dr. H. Büttler, Schafhausen, der i Vinteren 1933—34 indgaaende har

studeret det østgrønlandske Devon, i en Skrivelse af 6. April 1936 har udtalt følgende:

»hverken Nathorsts eller Nordenskjölds Kort kan betegnes med »Devonets Udbredelse« — — — Nordenskjöld kommer kun i faa Sætninger ind paa Devonet uden at sige noget nyt i geologisk Henseende — — — Koch har saavel kartografisk som tektonisk-stratigrafisk bestemt det østgrønlandske Devons Grænser nøjagtigere end hans Forgængere,« og i en Skrivelse af 1. Oktober s. A. følgende:

»I Teksten af Nordenskjölds Publikation kan man ikke finde noget nyt Resultat med Hensyn til Devonet i Forhold til Nathorsts Publikation.

Paa det geologiske Kort er et Omraade, der af Nathorst betegnes som Devon med Spørgsmaalstegn, af Nordenskjöld ladet tomt, d. v. s. ubestemt.

Ingen vil vel i Alvor betegne dette som et videnskabeligt Resultat.«

De Sagsøgte har heroverfor anført følgende:

I de citerede Sætninger pag. 49 i Geologie von Grönland omhandles Devonets geografiske Udbredelse i Østgrønland, jfr. bl. a. Udtrykket »Lagenes geografiske Udbredelse«. Naar det hedder: »1926—27 fastlagde Koch (1929) Grænserne nøjagtigere«, er det deres geografiske Beliggenhed, der tales om, og i Relation til denne Udtalelse er der derfor ingen principiel Forskel mellem Sagsøgerens af ham som geologisk betegnede Grænselinie over Traill Øen og den af Nordenskjöld anvendte Linie. Den geografiske Grænse for Devonets Udbredelse bestemmes uafhængigt af, om man ved, hvad der ligger paa den anden Side af Grænsen, naar man blot er klar over, at det ikke er Devon.

Naar Nordenskjöld paa sit Kort udelod Devonsignatur paa den sydlige Del af Traill Øen, hvor Nathorsts Kort havde saadan Signatur, tilkendegav han derved som sin Antagelse, at Devon ikke fandtes der. Han har, som det hedder i Dr. Bütlers fornævnte Skrivelse, under Sejladsen op gennem Kong Oscar Fjord »kun paa Afstand kunnet konstatere, at Kongeborgens Devonbjerge ender pludselig mod Syd med Stejlrand, og at det Omraade, som ligger syd derfor, sandsynligvis ikke bestaar af Devon.« Han har saaledes opnaaet nye Resultater i Forhold til Nathorst med Hensyn til Afgrænsning af Devonomraadet. At Sagsøgeren har overtaget disse Resultater, fremgaar klart deraf, at Østgrænsen for Devonets Udbredelse paa hans Kort ligesom paa Nordenskjölds er reguleret i Forhold til Nathorsts Kort derved, at Devonbæltet langs Traill Øens Sydvestkyst syd for Kongeborgen er udeladt.

Det fremgaar af Sammenhængen, at det særlig er Østgrænsen for Devonets Udbredelse, Sagsøgeren pag. 49 tillægger sig Fortjenesten af at have fastlagt nøjagtigere. I Forhold til Nathorst har han imidlertid kun foretaget en enkelt og mindre væsentlig Forbedring vedrørende den østlige Grænse, gaaende ud paa, at der ikke findes Devon paa den yderste Spids af Ymer Øen. Naar Sagsøgeren under sin Omtale af Grænsernes Fastlæggelse pag. 49 foruden Nathorsts Navn kun nævner sit eget, maa Læseren faa det Indtryk, at den ovennævnte Korrektion til Nathorsts Angivelse af Østgrænsen paa Traill Øen skyldes Sagsøgeren, og derved har han paa det alvorligste tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn overfor Nordenskjöld.

Til Bestyrelse heraf har de Sagsøgte henvist til saalydende Udtalelser af Professor M. Vahl, nemlig i Skrivelse af 10. Maj 1936:

»Lauge Koch undlader her« — o: Geologie von Grönland p. 49 — »at omtale, at Kendskabet til Devonets Østgrænse havde faaet en betydelig Forøgelse gennem Nordenskjölds Korrektion. Paa Nordenskjölds Kort — — — er Devonet forsvundet fra den sydvestlige Kyst af Traill Island. Denne Forbedring har Lauge Koch optaget paa sit Kort — — — men heller ikke her omtales Nordenskjöld i denne Forbindelse — — —

— — — Paa to Steder er Lauge Kochs Angivelse af Devonets Østgrænse en Forbedring i Forhold til Nathorsts Kort: 1) Angivelsen af, at Devonet ikke naar helt ud til Østspidsen af Ymer Øen og 2) Angivelsen af, at Devonet mangler paa Sydvestkysten af Traill Island. Den sidstnævnte Forbedring er imidlertid allerede angivet paa Nordenskjölds Kort — — — — —

— — — De ovenfor citerede Ord fra Lauge Kochs »Geologie von Grönland« kan vanskelig forstaas anderledes af den udenlandske Geolog, som — — —, end at Koch mener, at — — — de store Forskelligheder mellem den af Lauge Koch — — — angivne Østgrænse for Devonet og samme Grænse paa Nathorsts Kort skyldes Lauge Kochs Undersøgelser 1926—27. Forholdet er imidlertid, at Lauge Koch paa visse Punkter har berigtiget Vestgrænsen, men paa Østgrænsen har han kun berigtiget et enkelt Punkt (Østspidsen af Ymer Ø) og optaget Nordenskjölds betydelige Forbedring paa Sydvestkysten af Traill Island,«
og i Skrivelse af 18. s. M.:

»Naar Lauge Koch — — — siger, at der er en principiel Forskel mellem Grænserne paa hans Kort og paa Nordenskjölds Kort, er dette mig uforstaaeligt. Paa Nordenskjölds Kort angives Devonets omtrentlige Grænse mod ukendt Omraade, men ogsaa paa Lauge Kochs Kort angives Devonets formodede Østgrænse — — — mod andre Omraader af mere eller mindre »formodet« og altsaa usikker Art. — — —«

Endvidere har de henvist til den fornævnte Skrivelse af 16. Maj 1936 fra Professor Cleaves, hvori det bl. a. hedder: »Med Hensyn til Devonets Udbredelse i Østgrönland blev den vigtigste Forandring af Nathorsts Kort — — — indført af Nordenskjöld — — — ikke af Koch.«

IV. Resolutionsforslagets Punkt 4.

»— — — Lauge Koch — — — paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved: 4) i sin Bog »Nord om Grönland« (1925) og i den senere tyske Oversættelse (1928) at give en ukorrekt Fremstilling af sit kartografiske Arbejdes Omfang — — — Generalfor­samlingen udtaler o. s. v.«

I Bogen »Nord om Grönland« skildres en Reise, som i 1921 blev foretaget af den saakaldte Jubilæums Ekspedition under Sagsøgerens Ledelse. Bag i Bogen er indføjet et Bilag med 4 Kortfigurer, nemlig et større Kort, hvorpaa Ekspeditionens Rute er indtegnet, endvidere to mindre Kort, visende »Nordgrönland før og efter Lauge Kochs Kort­lægning«, med isfrit Land i Silhuet og Indlandsisens Rand angivet med Stregkontur, og endelig et Silhuetkort af Danmark i samme Maalestok

som de to sidstnævnte. Kortet »Nordgrønland før — — —« viser den saakaldte »Peary Kanal«, strækkende sig fra Independence Fjords vestlige Ende, dog med en ved en Streg antydnet Adskillelse fra denne, op til Fjorde paa Nordkysten, paa det sidste Stykke i to Forgreninger. Paa Kortet »Nordgrønland efter — — —« er der vist Land overalt, hvor der paa det første Kort er vist »Peary Kanal«. Resolutionens Punkt 4 sigter til, at Sagsøgeren ved de to Kort skal have givet det Udseende af, at Ikke-Eksistensen af Peary Kanal blev opdaget af ham. Sagsøgte Dr. phil. Chr. Poulsen, der forelagde Resolutionsforslaget paa Generalforsamlingen, udtalte ifølge Referat i Meddelelser fra Dansk geologisk Forening bl. a. følgende:

» — — — I Bogen »Nord om Grønland« og den tyske Oversættelse af Bogen har Koch offentliggjort to Kort, som angives at fremstille »Nordgrønland før og efter Lauge Kochs Kortlægning«. — — — Paa det første Kort er Peary Land en Ø, adskilt fra Grønland ved den saakaldte Peary Kanal. Paa det andet Kort er Peary Kanalen forsvundet; dette er den mest iøjnefaldende Forskel mellem de to Kort. I Bogen findes der — — — et Kapitel »Vi genopdager Peary Kanalen«, i hvilket man bl. a. læser følgende: »Store Dele af Peary Land ligger som et Landkort under mig, men det, hvorom hele vor Opmærksomhed koncentrerer sig, er den store Dal, paa hvis Rand vi staar, den Dal, der fører milevidt ind mod Vest, og i hvis Indre vi har en vældig Sø liggende dybt under os. Nu ved jeg endelig, hvad Peary Kanalen er. Denne Sø har Peary set ned i, og han har troet, at det var en Kanal, der skilte det Land, der nu bærer hans Navn, fra det egentlige Grønland.« Af denne Fremstilling og særlig af de to nævnte Kort faar Læseren let det Indtryk, at man ikke tidligere har vidst, at Peary Kanalen som saadan ikke eksisterer, og at det er Lauge Koch, der har gjort denne Opdagelse. Kendsgerningerne er imidlertid i afgjort Modstrid med Lauge Kochs Fremstilling. I 1907 karterede Mylius Erichsen, Hagen og Brønlund det Indre af Independence Fjord og opdagede, at Peary Kanalen ikke eksisterer. De naaede imidlertid ikke at bringe Resultaterne hjem, men omkom som bekendt i Nordøstgrønland. I 1910 fandt Einar Mikkelsen i Danmark Fjord en Beretning fra Mylius Erichsens Haand, hvoraf det fremgik, at han havde opdaget, at Peary Kanalen ikke eksisterer. En Meddelelse herom blev publiceret i 1913 i »Meddelelser om Grønland« af Viceadmiral G. Amdrup. Endelig foreligger der i »Meddelelser om Grønland« Bd. 51, 1915, et Kort fra Knud Rasmussens og Peter Freuchens 1. Thule Ekspedition; dette Kort — — — viser tydelig, at Peary Land er landfast med Grønland, og at Peary Kanalen ikke eksisterer.«

Sagsøgeren bestrider, at de to Kort, sammenholdt med Bogens Tekst, giver nogen ukorrekt Fremstilling af hans kartografiske Arbejdes Omfang. Han har i saa Henseende anført følgende:

I 1892, under sin første Rejse over Grønlands Indlandsis, gjorde Peary iagttagelser, hvoraf han drog den Slutning, at der var Havforbindelse mellem Independence Fjord og Fjorde paa Grønlands Nordkyst, nemlig ved en Kanal — »Peary Kanal« — der fra Independence Fjord strakte sig i vestlig Retning, derefter i nordvestlig, forgrenende sig til de Long Fjord og Nordenskjöld Fjord paa Nordkysten, og som saaledes

i Forening med Independence Fjord adskilte »Peary Ø« fra det grønlandske Fastland. Paa senere Rejser, bl. a. i 1900, fik Peary ikke Lejlighed til at anstille Observationer, der kunde foranledige ham til at opgive Antagelsen af »Peary Kanalen«s Eksistens. Da det ved de ovennævnte tre Ekspeditioners Undersøgelser i 1907, 1910 og 1912 var fastslaaet, at Independence Fjords Bund, hvor Peary Kanal skulde udmunde, var lukket, og da 2den Thule Ekspedition yderligere i 1917 havde fundet »Kanalens« nordre Udløb lukkede med Bræer, blev Peary, navnlig i sit Hjemland, U. S. A., heftigt angrebet for Upaalidelighed som Forsker. I 1921, under Jubilæums Ekspeditionen, berejste Sagsøgeren Peary Land. Han søgte og fandt da en rimelig Forklaring paa Pearys Feiltagelse deri, at Peary under sin Rejse langs Indlandsisens Randsbjerger glimtvist havde kunnet se ned i en Lavning — Wandels Dal — som et Stykke nord for Independence Fjords vestlige Ende fører først i vestlig Retning, med en langstrakt Sø i Bunden, senere mod Nordvest til J. P. Kochs Fjord, der udmunder ved Østsiden af Nordenskjöld's Fjord. For at rehabilitere Peary klarlagde Sagsøgeren efter sin Hjemkomst dette Forhold i en Række Artikler i Dagblade m. v. og faglige Skrifter, senest i en Afhandling i »Geographical Review« i Oktober 1925. Bogen »Nord om Grønland« udkom ca. en Maaned senere. Det laa uden for dens Plan som populært Skrift at gøre Rede for tidligere Ekspeditioners Resultater med Hensyn til »Peary Kanalen«, men i et Kapitel, der omhandler Fundet af en Varde opsat af Danmark Ekspeditionens senere forulykkede Leder, Mylius Erichsen, findes dog aftrykt den fulde Ordlyd af den i Varden fundne Beretning, af hvilken det fremgaar, at det østlige Udløb af en »Peary Kanal« ikke eksisterer. Det efterfølgende Kapitel, hvori »Genopdagelsen« af Peary Kanal omhandles, forudsætter som kendt, at Antagelsen af Kanalens Eksistens var opgivet. Paa Indholdet af Bogen kan de Sagsøgte Angreb altsaa ikke støttes. Men ikke heller paa det Bogen ledsagende Bilag med fire Kortfigurer kan det støttes. Det egentlige Formaal med Optagelsen af de tre mindre Figurer er at give Læseren et Begreb om Udstrækningen af de kortlagte Egne i Nordgrønland. Paa den øverste af de tre Figurer er angivet »Peary Kanal« med begge dens nordlige og dens østlige Arm, men ved en Streg er det vist, at denne sidste ikke har Forbindelse med Independence Fjord. Herved er tydeligt vist, at Fjorden er omgivet af sammenhængende Land, og paa udtømmende Maade angiver Kortet, hvad der vidstes om »Peary Kanal«, inden Sagsøgeren i 1917—1921 kortlagde Nordgrønland. Af de tre Ekspeditioner 1907, 1910 og 1912 var det som anført konstateret, at Peary Land var landfast med det øvrige Grønland ved den østlige Udmunding af Peary Kanalen. Hvorledes Forholdene var paa den øvrige Del af den Strækning, hvor Kanalen var vist paa Pearys Kort, havde før 1917 ingen haft Lejlighed til at iagttage. Det er derfor korrekt ved Udarbejdelse af et Kort, der skal vise Kendskabet til disse Egne før 1917, at lægge til Grund de Iagttagelser af Peary, hvis Urigtighed først blev paavist i 1917, nemlig af Sagsøgeren som Deltager i 2den Thule Ekspedition.

Forsaavidt særlig angaar det af Freuchen som Deltager i 1ste Thule Ekspedition udarbejdede Kort, bemærker Sagsøgeren, at der derpaa vel

er angivet Land — Adam Bierings Land — paa en saadan Maade, at Kanalen er vist lukket allerede et Stykke Nord for Ombøjningen mod Øst, men Kortet er uklart og delvis i Strid med saavel Ekspeditionens egne lagttagelser som Danmark Ekspeditionens; dertil kommer, at det ikke kunde tilfalde de Sagsøgte men alene Freuchen at paatale Misbrug af dette Kort. En Ekspeditions Kartograf maa være raadig over de af ham udarbejdede Kort, naar det første til Ekspeditionens Leder afgivne Kort er offentliggjort. Derfor har Sagsøgeren ogsaa været berettiget til i 1925 at henregne den af ham i 1917 paa 2den Thule Ekspedition foretagne Kortlægning af Fjorddistriktet paa Grønlands Nordkyst til egne Kortlægningsarbejder, der har endelig bevist, at Peary Kanalen ikke eksisterer, end ikke som Fortsættelser af de nordlige Fjorde mod Syd eller Sydøst til Adam Bierings Land.

De Sagsøgte har her overfor anført følgende:

Den, der sammenholder de to Kort »Nordgrønland før og efter — — —«, faar den forkerte Opfattelse, at det er Sagsøgeren, der har opdaget Peary Kanalens Ikke-Eksistens.

I 1907 konstaterede Mylius Erichsen, at der, hvor »Peary Kanalen« skulde udmunde i Independence Fjord, er denne lukket. Det var saaledes oplyst, at Peary Land er landfast med det øvrige Grønland. Til denne Opdagelse er der paa Kortet »Nordgrønland før — — —« intet Hensyn taget ud over, at det ved en knap synlig Streg, som ikke vil blive bemærket af nogen Læser, der ikke i Forvejen kender Peary Kanalens Historie, er antydnet, at Kanalen er lukket mod Independence Fjord.

Det staar dernæst fast, at 1ste Thule Ekspedition i 1912 paaviste, at Peary Land er sammenhængende med det øvrige Grønland paa en betydelig Del af »Peary Kanal«, Strækningen fra Independence Fjord, nemlig op til Adam Bierings Land. Til denne Opdagelse er der paa Sagsøgerens Kort intet Hensyn taget.

Overfor Sagsøgerens Bemærkninger vedrørende Freuchens Kort fra 1ste Thule Ekspedition maa det fremhæves, at Sagsøgeren paa et i 1920 publiceret Kort har angivet Peary Land som landfast overensstemmende med, hvad 1ste Thule Ekspedition i saa Henseende havde paavist, og endog helt op til Nordkysten, altsaa paa hele den Strækning, hvor han i 1925 paa Kortet »Nordgrønland før — — —« har indtegnet »Peary Kanal«.

Ved 2den Thule Ekspeditions Undersøgelser i 1917 blev det opklaret, at der ikke paa Nordkysten findes noget Udløb for Peary Kanalen. Som anført er heller ikke dette Resultat vist paa Kortet »Nordgrønland før — — —«. Men selv om Sagsøgeren under Henviisning til sin Deltagelse i 2. Thule Ekspedition maatte kunne hævde, at Betegnelsen »Lauge Kochs Kortlægning« er at forstaa som omfattende ogsaa denne Ekspeditions Kortlægning, burde Kortet i alt Fald overensstemmende med 1. Thule Ekspeditions Resultater have vist Kanalen som lukket paa en Del af Strækningen fra Independence Fjord. Dertil kommer, at Kanalens nordlige Udløb end ikke er angivet overensstemmende med Pearys egne Kort. Vel havde denne paa sine efter Rejsen i 1892 udarbejdede Kort angivet Eksistensen af to Forgreninger til Fjorde paa Nordkysten,

men at han allerede i 1907 havde opgivet Antagelsen af en østlig Gren, ses af et Kort i hans Bog om Rejsen i 1906 »Nearest the Pole«. Desuagtet vises paa Sagsøgerens Kort Kanalen med to Forgreninger, hvorved det opnaas, at Forskellen mellem »før« og »nu« bliver saa meget større.

Bogens Tekst giver ikke tilstrækkelig Vejledning til Berettigelse af den fejlagtige Opfattelse, som de to Kort er egnet til at bibringe. At Sagsøgeren for at rehabilitere Peary i ældre Dagbladsartikler m. v. og nyere faglige Afhandlinger har gjort Rede for tidligere lagttagelser vedrørende Peary Kanalens Ikke-Eksistens, kan ikke diskulpere ham for Mangelen af saadane Oplysninger i hans populære Bøg af 1925, hvis Læsere ikke kan forudsættes at have nærmere Kendskab til den arktiske Forskning. Vel er i den danske Udgave Mylius Erichsens Vardeberetning fra 1907 optrykt, men 1ste Thule Ekspedition omtales intetsteds, skønt den som anført paaviste, at Peary Land er landfast med det øvrige Grønland paa en betydelig Del af Strækningen fra Independence Fjord. Læseren maa saaledes faa det Indtryk, at Sagsøgeren som den første har berejst det paagældende Omraade. Og i den tyske Udgave er end ikke Vardeberetningen optaget.

De Sagsøgte maa herefter hævde, at Sagsøgeren i sin Bog »Nord om Grønland« har givet en urigtig Fremstilling af sit kartografiske Arbejdes Omfang, nemlig en Fremstilling gaende ud paa, at det er ham, der har opdaget Peary Kanalens Ikke-Eksistens, og at han derved har forholdt sig ukollegialt overfor Mylius Erichsen og 1ste Thule Ekspedition.

V. Resolutionsforslagets Punkt 5.

»— — — Lauge Koch — — — paa det alvorligste har tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved: 5) i det geologiske Kort over Østgrønland mellem 70° og 77° n. Br. i »Geographical Review«, October 1933, pag. 602, uden Tilladelse at benytte Dr. Curt Teicherts endnu ikke publicerede geologiske Kort og andre af hans ligeledes upublicerede Forskningsresultater uden at angive Kilden. Generalforsamlingen udtaler o. s. v.«

I 1931—32 blev der af en Ekspedition foretaget omfattende Undersøgelser i Østgrønland mellem ca. 70° og 77° n. Br. Chefen for Ekspeditionen var Sagsøgeren, der deltog i det egentlige Ekspeditionsarbejde i nogen Tid i Sommeren 1932 og iøvrigt opholdt sig i København. Som Medarbejdere havde han antaget bl. a. Kaptajnløjtnant T. Johansen og Sagsøgte Dr. phil. Teichert, der overvintrede — 1931—32 — paa Eskimonæs paa Clavering Ø, ca. 74° n. Br. Herfra foretog de to Slæderejser, den første i Marts 1932 til Wordie Bræ Omraadet, ca. 74° n. Br., den anden i April—Maj op til Indlandsisen, derefter langs dennes Rand til ca. 76° n. Br., hvorfra Hjemturen foretoges ud igennem Besselfjord og videre sydpaa langs Kysten. Den 15. Juli 1932 ankom Sagsøgeren til Eskimonæs, hvor han havde Samtaler med de overvintrede om deres Rejser; den 17. s. M. paabegyndte han nogle Flyvninger over Dele af Undersøelsesomraadet med Kortlægning for Øje. Efter sin Hjemkomst til Berlin sendte Teichert ved Midten af Oktober 1932 en med Kort og Skitser bilagt foreløbig Rapport om Slæderejserne til Sagsøgeren, der den 11. November s. A. tilbagesendte det modtagne.

Paa Generalforsamlingen motiverede Sagsøgte Dr. phil. Poulsen Re-solutionsforslagets Punkt 5 saaledes:

»— — — Slæderejsens geologiske Resultater blev af Teichert ind-arbejdet i et Manuskript og tilstillet Lauge Koch som Ekspeditionsleder og Redaktør, Manuskriptet var bl. a. ledsaget af et geologisk Kort, som særlig paa Grundlag af Teicherts Undersøgelser i det nordlige Om-raade adskilte sig betydelig fra de paa den Tid eksisterende Kort, f. Eks. Parkinson og Whittards, — — — der er publiceret i »Quarterly Journal of the Geological Society of London« 1931. — — — Indleverin-gen af Teicherts Arbejde, hvori det af ham udarbejdede geologiske Kort indgaar som Tekstfigur, skete i Slutningen af Maj 1933. — — — Afhandlingen udkom — — — i December 1933 i »Meddelelser om Grønland« Bd. 95. I Mellemtiden havde Lauge Koch i »Geographical Review« 23, i Oktober 1933 offentliggjort en Artikel, ledsaget af et geologisk Kort, som i alle væsentlige Træk synes at være tegnet efter Teicherts Kort. — — — Artiklen indeholder en kort Oversigt over Østgrønlands Geologi, som for en stor Del synes at være baseret paa det gennem Teicherts Undersøgelser tilvejebragte geologiske Kort. Hver-ken i Teksten eller i Forklaringen til Kortet er Teicherts Navn nævnt, og det hele er tilrettelagt paa en saadan Maade, at Læseren faar Ind-tryk af, at de skildrede Resultater er opnaaet af Lauge Koch. Det maa i denne Forbindelse bemærkes, at Teichert er den første og tillige den eneste, der har foretaget geologiske Undersøgelser i Terrainet paa denne Landstrækning. — — —«

Til nærmere Forklaring af, at Sagsøgerens Kort »i alle væsentlige Træk synes at være tegnet efter Teicherts Kort«, har de Sagsøgte an-ført følgende:

Ved sine Undersøgelser langs Indlandsisens Rand fandt Teichert en af Bachlund i 1929 og af Wordie i 1930 fremsat Formodning om Sam-menhæng mellem Sedimentomraaderne ved Petermann Peak og i Dron-ning Louises Land bekræftet; han konstaterede derhos, at den østlige Sedimentzone — Fjordzonen — maatte have sin nordlige Afslutning paa Payer Land.

Paa Parkinson og Whittards Kort af 1931 er der vist to store Gneisomraader, adskilte ved en lang Sedimentzone, som strækker sig fra Dronning Louises Land i Nord til Fjordzonen i Syd, og desuden et mindre isoleret Sedimentomraade i Vest ved Petermann Peak.

I Modsætning dertil er paa Teicherts Kort af December 1933, over-ensstemmende med hans ovennævnte to betydningsfulde Resultater, det nordlige og det sydlige Gneisomraade vist som en enkelt sammenhæn-gende Zone, idet den Sedimentzone, som efter Parkinson og Whittard 1931 skulde adskille de to Gneisomraader, er angivet som endende paa Payer Land lidt Nord for Wordie Bræen, og den af Parkinson og Whittard indtegnede vestlige Sedimentzone som sammenhængende med Sedimentzonen i Dronning Louises Land.

Ganske overensstemmende dermed er der paa Sagsøgerens Kort af Oktober 1933 angivet en sammenhængende Gneiszone, en østlig Sedi-mentzone, endende ved Wordie Bræen, og en sammenhængende vestlig Sedimentzone fra Petermann Peak til Dronning Louises Land.

Et tredje vigtigt Resultat fra Slæderejsen var Teicherts Paavisning af, at Scolithus Kvartsiten hørte hjemme i den vestlige Sedimentzone, som derfor maatte formodes at omfatte palæozoiske — σ : fra den geologiske Oldtid hidrørende — Lag, ikke som tidligere antaget blot prækambriske, σ : fra Urtiden hidrørende.

Saa vel det sidstnævnte som de to førstnævnte Resultater har Sagsøgeren i sin Artikel af Oktober 1933 omtalt uden Teicherts Samtykke og uden Kildeangivelse.

Sagsøgerens Fremstilling gaar ud paa følgende: Hans Publikation i Geographical Review i Oktober 1933 hviler udelukkende paa hans egne Undersøgelser og ikke paa noget Punkt paa Teicherts. Under de i 1932 i kartografisk Øjemed foretagne Flyvninger i Østgrønland havde han Lejlighed til at gøre Iagttagelser af geologisk Betydning; han var saaledes i Stand til at fastslaa den østlige Sedimentzones nordlige Grænse og i den vestlige Zone at foretage Aldersbestemmelser paa Grundlag af de foldede Lags forskellige Farver, ligesom han ved Observationer af hidtil ukendte Nunatakker og Sprækkesystemer i Indlandsisen øgede Kendskabet til den sidstnævnte Zones Udbredelse; at den strækker sig som sammenhængende fra Dronning Louises Land til Petermann Peak Serien, betragter Sagsøgeren dog som ikke endnu endeligt bevist. For disse Resultater gjorde han Rede i Publikationen af Oktober 1933, uden herved i nogen Henseende at benytte de Meddelelser, Teichert havde givet ham paa Eskimonæs i Dagene 15.—17. Juli 1932, eller den ham fra Teichert i Oktober s. A. tilstillede Rapport med Bilag, lige saa lidt som Teicherts senere udarbejdede geologiske Kort, som Sagsøgeren først modtog i Maj 1933, efter at hans eget var færdigtegnet. Hvad nærmere angaar Teicherts tre Resultater, som Sagsøgeren siges at have benyttet, er det vel saaledes, at baade Teichert og Sagsøgeren har bestemt den østlige Sedimentzone som mod Nord afsluttet paa Payer Land; men Sagsøgeren har paa Grundlag af egne Iagttagelser trukket Grænsen noget sydligere, og han har saaledes netop ikke overtaget Teicherts Resultat. Denne har dernæst ikke under sin Slæderejse langs Indlandsisens Rand langt fra den vestlige Sedimentzone kunnet anstille selvstændige Iagttagelser over Zonens Udbredelse, men han har i sit Kort kun kunnet give Udtryk for den af Bachlund i 1929 opstillede Hypotese, hvis Rigtighed som anført endnu ikke kan anses for godtgjort. Det er endelig urigtigt, naar Teichert hævder, at han ved Fund af Scolithus Kvartsit i Morænerne langs Indlandsisens Rand har som den første kunnet paavise palæozoiske Bjergarter i den vestlige Zone; allerede i 1929—30 fandt Sagsøgeren og Bachlund saadanne Blokke i Zonen, nemlig ved Randen af Wordie Bræen og andre Steder; dertil kommer, at Sagsøgeren, som i 1927 paa Ella Øen i den østlige Zone havde fundet en Lagserie af en karakteristisk graa Farve og med Forsteninger, hidrørende fra ældre Palæozoikum, under Flyvningerne i 1932 observerede tilsvarende palæozoiske Lagserier i Nunatakker i den vestlige Zone.

Selv om imidlertid Sagsøgeren i sin Artikel m. v. af Oktober 1933 havde benyttet Teicherts Resultater, vilde denne ikke have haft Krav paa Omtale i Artiklen, der fremtræder som Ekspeditionschefens meget kortfattede Resumé af Ekspeditionens Resultater, kartografiske, geologi-

ske, zoologiske o. s. v., et Resumé, hvori de enkelte Deltageres Indsats ikke er nævnt.

De Sagsøgte har heroverfor anført følgende:

I Artiklen af Oktober 1933 skriver Sagsøgeren, at den østlige Sedimentzone »strækker sig fra den nordlige Del af Scoresbysund til lidt Nord for Wordie Gletcheren«. Den saaledes skete Fastlæggelse af den hidtil ukendte nordlige Grænse er et Resultat opnaaet af Teichert, som paa Slædereisen op ad Wordie Gletcheren netop passerede denne Zones nordlige Ende; om Grænsen ligger nogle faa km nordligere eller sydligere, vil først kunne fastslaaes ved fornyede Undersøgelser i Marken og er i denne Forbindelse ligegyldigt.

I Artiklen hedder det om de vestlige Sedimenter: »Geografisk set falder de i to Dele. Det nordlige Omraade omfatter Størstedelen af Dronning Louises Land. Lige Syd herfor er Fjeldene dækket af Indlandsisen, men store Sprækkesystemer røber en Fortsættelse af Serien i sydlig Retning.« Imidlertid kan Sprækkesystemer i Indlandsisen intet indicere med Hensyn til den geologiske Beskaffenhed af Isens Undergrund. Oplysende derom kan derimod Undersøgelser langs Isens Rand være, idet Isen ved sin Bevægelse løsriver Brudstykker fra Undergrunden og transporterer dem ud til Randen, hvor de aflejres som Moræner. Ved saadanne Undersøgelser fastslog Teichert Seriens Fortsættelse fra Dronning Louises Land i sydlig Retning. Han mente derved at have bevist Rigtigheden af Wordies Hypotese, og overensstemmende dermed omtaler Sagsøgeren i sin Artikel Zonens Udbredelse sydpaa til Petermann Peak som en Kendsgerning, ligesom han paa sit Kort angiver Grænsen som sikker. Uforenelig hermed er den nu af Sagsøgeren hævdede Opfattelse, at Teichert kun skulde have givet Udtryk for en tidligere fremsat, endnu ubevist Teori.

I Artiklen skriver Sagsøgeren videre:

»Den vestlige Del — — — udgøres af stærkt foldede og forkastede Sedimenter bestaaende af Sandsten, Dolomitter og Kalksten — — — af sen-algonkisk og ældre palæozoisk Alder«. Før Teicherts Undersøgelser var det kun kendt, at den vestlige Zone indeholder sen-algonkisk — d. v. s. fra den yngste Urtid hidrørende — Lag; at det tillige indeholder ældre palæozoiske Lag, blev godtgjort ved Teicherts Fund af Scolithus Kvartsit. Overfor Sagsøgerens Bemærkninger om, at han allerede i 1929—30 var klar over, at der fandtes Scolithus Kvartsit i den vestlige Zone, og at han under Flyvningerne i 1932 i Nunatakområdet har kunnet se de samme palæozoiske Lagserier, som han kendte fra Ella Øen, fremhæver de Sagsøgte, at Sagsøgeren aldrig tidligere har omtalt disse lagttagelser, skønt han har haft god Anledning dertil, men tværtimod i »Geologie von Grönland« omtaler Teichert som den, der har gjort opmærksom paa, at den overalt i Østgrønland blokkevis forekommende Scolithus Kvartsit maa stamme fra Petermann Serien.

Under Henviisning til det anførte hævder de Sagsøgte, at naar Sagsøgeren i sin Publikation af Oktober 1933 har optaget de omtalte 3 Resultater, er det Resultater ikke af hans egne Undersøgelser, men af Teicherts, han har optaget. Men selv om Sagsøgeren ved egne Undersøgelser var kommet til de samme Resultater som Teichert, er Resulta-

terne alligevel Teicherts. Gennem Samtalerne i Dagene 15.—17. Juli 1932 var Sagsøgeren gjort bekendt med dem, før han foretog sine Flyvninger, og selv om dette ikke havde været Tilfældet, vilde han dog, længe før han publicerede sin Artikel, nemlig da han i Oktober s. A. modtog den foreløbige Rapport m. v., være blevet gjort bekendt med, at de af ham under Flyvningerne indvundne Resultater forinden var indvundet af Teichert og altsaa var dennes.

Efter de Sagsøgte Formening har Sagsøgeren herefter paa det alvorligste tilsidesat almindelige kollegiale Hensyn ved ikke i sin Publikation af Oktober 1933 at nævne Teichert — en anset udenlandsk Videnskabsmand, som efter Sagsøgerens Opfordring deltog i Ekspeditionen og paa denne udførte et selvstændigt Arbejde — som den, der havde fremskaffet de omhandlede tre Resultater, og ved samtidigt at give sin Fremstilling en saadan Form, at Læseren maa faa det Indtryk, at det er Sagsøgeren, der ved sine Flyvninger har opnaaet Resultaterne.

VI.

Til Begrundelse af de paaklagede Udtalelser i »Bemærkninger« og i Følgeskrivelsen, som ikke er behandlet i Forbindelse med Resolutionsforslagets Punkt 1—3, har de Sagsøgte anført 4 Grupper — tildels i »Bemærkninger« omtalte — Eksempler, nemlig paa:

A. »Bogens i det store og hele urigtige og tendentiøse Fremstilling, idet Dr. Koch o. s. v.«, jfr. Bemærkninger pag. 483 og Følgeskrivelsen a;

B. »en anden Side af Kochs Fremstillingsmetode, nemlig Fortielser af andres Forskningsresultater«, »Bemærkninger« pag. 485 jfr. Følgeskrivelsen b;

C. »vildledende Argumentation — — — og urigtige Citater, hvorved han hensynsløst tilsidesætter tidligere Forfattere og forvansker deres Udtalelser til egen Fordel«, jfr. Følgeskrivelsen b;

D. at Sagsøgeren »citerer — — — sine egne tidligere fremsatte Meninger paa en fejlagtig Maade, — — — i de fleste Tilfælde — — — saaledes, at han o. s. v.«, jfr. »Bemærkninger« pag. 491 og Følgeskrivelsen c.

De Sagsøgte har herved bemærket, at nogle af Eksemplerne kunde henføres under flere af Grupperne, ligesom ogsaa Resolutionsforslagets Punkter 1—3 kan henregnes til Grupperne B og C.

A. »Bogens i det store og hele urigtige og tendentiøse Fremstilling, idet Dr. Koch o. s. v.«.

De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland«, er meget store og meget væsentlige Dele af Landets Geologi ikke behandlet; ialt, hvad der vedrører Sagsøgeren og de af ham ledende Ekspeditioner, er fremhævet paa Bekostning af andet Materiale.

Sagsøgeren: Af det grønlandske Kontinent er nogle Dele bedre udforskede end andre; derfor maa Fremstillingen af dets Geologi blive uensartet. Sagsøgeren har lagt særlig Vægt paa Behandlingen af de Omraader, som er blevet udforsket efter 1917, da den første sammenfattende Fremstilling, nemlig Sagsøgte O. B. Bøggilds »Grönland« i Handbuch der regionalen Geologie, udkom. En stor Del af disse Udforskninger er foretaget af Sagsøgeren og hans Medhjælpere, og det bør ikke be-

brejdes en Forfatter, at han særlig fordyber sig i det Stof, som han af egen Erfaring kender og derfor kan fremstille bedst. Er Bogen behæftet med en vis deraf følgende Ensidighed, retfærdiggøres denne dog ved Hensynet til, at den ved Planen for »Geologie der Erde« bestemte Ramme ikke maatte overskrides, saavel som ved andre Hensyn, jfr. det nedenfor under 1. — Archæikum — og under 3. — værdifulde Raastoffer — anførte.

De Sagsøgte: I en Haandbog som »Geologie von Grönland« bør alle vigtigere Emner indenfor den ved Titlen angivne Ramme behandles, hvormed det ikke er uforeneligt, at nogle uddybes mere end andre. Naar Sagsøgeren har lagt særlig Vægt paa Fremstillingen af de siden Udgivelsen af Sagsøgte Bøggilds »Grönland« i Handbuch der regionalen Geologie indvundne Forskningsresultater, burde der, i hvert Fald i Litteraturfortegnelsen, være henvist til det nævnte Værk.

1. Sagsøgeren: I et Arbejde af 1928 skrev Sagsøgte Bøggild, at de archæiske — o: fra den ældste Urtid hidrørende — Formationer i Grönland ikke paa et eneste Sted havde været Genstand for mere eksakte Undersøgelser. Senere er der kun foretaget rent lokale Undersøgelser vedrørende disse Formationer. Derfor har Sagsøgeren kun givet Archæikum en kortfattet Omtale.

De Sagsøgte: Archæikum, selve den geologiske Bygnings Fundament, omfatter ca. $\frac{1}{3}$ af Grönlands isfri Land, bl. a. hele Vestkysten. Der burde i »Geologie von Grönland« være gjort Rede for, hvad man ved om denne vigtige Formation, selv om den ikke er saa grundigt undersøgt som andre. Bogen indeholder imidlertid kun 11 Linier om Archæikum og ingen Henvisninger til den før eller efter 1917 fremkomne Litteratur derom.

2. De Sagsøgte: Afdøde Professor N. V. Ussings klassiske Udredning af Julianehaab Distriktets fuldstændige geologiske Udvikling er uomtalt i Bogen.

Sagsøgeren: Det paagældende Værk af Ussing omhandler bl. a. Nefelinsyenitterne; men disses Stilling i Grönlands geologiske Udvikling er endnu ikke klarlagt.

De Sagsøgte: Behandlingen af Nefelinsyenitterne er kun en Detaille i Ussings omfattende Værk.

3. Sagsøgeren: Naar Sagsøgeren ikke har omtalt Forekomsten af værdifulde Raastoffer, er det dels, fordi han har anset sig uberettiget dertil, dels fordi Emnet ingen Betydning har for det grönlandske Kontinents geologiske Udvikling og derfor ikke hører hjemme i en Bog som »Geologie von Grönland«.

De Sagsøgte: Det vides ikke nogensinde at være blevet Sagsøgeren forbudt offentligt at omtale de værdifulde grönlandske Mineraler — Kryolit, Kobbermalm, Grafit m. v. —, som, bortset fra de nyeste Fund, findes omhandlet i adskillige Publikationer. Alle tidligere Forfattere i Serien »Geologie der Erde« har omtalt de værdifulde Raastoffer indenfor de paagældende Omraader; dette burde ogsaa Sagsøgeren have gjort, men end ikke Forekomsten af Kryolit er omtalt, den største og den eneste teknisk anvendelige, der findes.

4. De Sagsøgte: I Kapitlet »Tertiær« — o: ældre Del af Jordens

Nyere Tid — savnes en Omtale af det vestgrønlandske Tertiær, saavel som af Orvins og Høeghs Undersøgelser af det østgrønlandske Tertiær.

Sagsøgeren: I et af Backlund og Malmqvist udarbejdet, i »Geologie von Grönland« pag. 118 optaget Skema over Basaltformationen i Østgrønland er angivet de — af Orvin og Høegh paaviste — planteførende Lag ved Myggebugten.

De Sagsøgte: De omhandlede planteførende Lag fremtræder kun i ufuldstændig Form som Led i det af Backlund og Malmqvist — Deltagere i Ekspeditionen 1931—32 — sammenstillede Skema, uden at Orvin og Høeghs Navne er anført.

B. »en anden Side af Kochs Fremstillingsmetode, nemlig Fortielser af andres Forskningsresultater«, jfr. Følgeskrivelsen b.

1. De Sagsøgte: I en Bog med Titlen: »Geologie von Grönland« maa man vente at finde Aflejringerne fra samtlige de i Grønland forekommende geologiske Perioder behandlet; men den af mange Forskere, ogsaa Deltagere i Sagsøgerens egne Ekspeditioner, undersøgte Kvartærformation — σ : yngre Del af Jordens Nyere Tid — er slet ikke omtalt, end ikke et saa vigtigt derhen hørende Fænomen som visse meget betydelige Hævninger af Strandlinier.

Sagsøgeren: Nogle af Kvartærgeologiens vigtigste Spørgsmaal er blevet en særlig Videnskab, Glaciologien, og har derfor ikke kunnet behandles i »Geologie von Grönland«.

Se Sagsøgte: Glaciologien har intet specielt med Kvartærgeologien at gøre.

2. De Sagsøgte: Et saa vigtigt Spørgsmaal indenfor Grønlands geologiske Udviklingshistorie som de østgrønlandske Fjordes Dannelse er uomtalt i Bogen, skønt det er blevet stærkt diskuteret i den geologiske Litteratur fra de senere Aar, og Undersøgelser desangaaende er blevet udført paa Sagsøgerens egne Ekspeditioner.

Sagsøgeren: Fjordenes Dannelse er et fysiografisk Spørgsmaal, der endnu ikke er afklaret.

De Sagsøgte: Spørgsmaalet er lige saa lidt som det af Sagsøgeren vidtløftigt behandlede Spørgsmaal om Bjergkædernes Dannelse et blot fysiografisk.

3. De Sagsøgte: Wagers Undersøgelser af Tertiærformationen ved Kangerdlugsuak nævnes ikke i Teksten, men deres Resultater er indtegnet paa et Kort pag. 116, hvorved Læseren faar det Indtryk, at det er Sagsøgerens Resultater.

Sagsøgeren: Wagers Undersøgelser fra Kangerdlugsuak har Sagsøgeren ikke set sig foranlediget til at gaa ind paa i Teksten.

4. De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland« hedder det pag. 150—51: »De to grønlandske Geosynklinaler« — σ : langstrakte vanddækte Bassiner med Aflejringer, som i de fleste Tilfælde senere folder sig op til Bjergkæder — »udgør efter Forfatterens Anskuelse en Bestanddel af et stort Geosynklinalsystem, som strækker sig fra de centrale Dele af De forenede Stater over Appalacherne« — σ : en Bjergkæde langs Nordamerikas Østkyst — »gennem hele Østgrønland til Vandene mellem Østgrønland og Spitzbergen, hvor Systemets nordgrønlandske Gren støder til, videre strækker det sig — — — til Skot-

land og Irland«. Den appalachiske Geosynklinal — hvis nordlige Del blev foldet i kaledonisk Tid — har længe været kendt, men man antog, at den fortsattes Syd om Grønland til Irland. I 1929 beskrev Sagsøgeren det østgrønlandske Geosynklinalomraade og dets kaledoniske Foldning, dog uden at sætte det i Forbindelse med andre Omraader. Paa Grundlag af Cambridge Ekspeditionens Undersøgelser i Østgrønland i 1929 skrev Wordie og Whittard i April 1930 følgende: »Retningen af denne Front-Margin« — 3: den østgrønlandske Foldningszones Front-Margin, d. v. s. Rand — »antyder, at den er den nordlige Fortsættelse af den kaledoniske Front, som allerede er konstateret paa den østlige Side af Nordamerika og som har sit videre Forløb under Havet fra Newfoundland's Kyst«. Det er saaledes Wordie og Whittard, der som de første har fremsat Hypotesen om en Forbindelse mellem den appalachiske og den østgrønlandske Geosynklinal, men i »Geologie von Grönland« fremsætter Sagsøgeren uden at nævne Wordie og Whittard Hypotesen som sin egen.

Sagsøgeren: Da Wordie har opfattet Foldningen i Østgrønland som opstaaet ved en mindre dybtgaaende Bevægelse end den, der udkræves til Rejsning af de svære Lag i en Geosynklinal, kan han ikke have ment, at der forekommer Geosynklinalaflejringer i Østgrønland. Den af ham omtalte Front-Margin kan derfor ikke, saaledes som af de Sagsøgte gjort, identificeres med en Geosynklinal. Sagsøgeren er den første, der af det foreliggende Erfaringsmateriale har udtaget den Konsekvens, at der bestaar en Forbindelse mellem den appalachiske og den østgrønlandske Geosynklinal.

De Sagsøgte: Saadanne »Overfladefoldninger« som af Wordie og Whittard omtalt kan ogsaa forekomme i et Geosynklinalomraade, og de to Forfattere har intetsteds taget Afstand fra Sagsøgerens Antagelse af en Geosynklinals Tilstedeværelse i Østgrønland. Da en Geosynklinalbjergkædes Front-Margin har samme Retning som Geosynklinalen, gælder det af Wordie og Whittard om den østgrønlandske Front-Margins Retning udtalte ogsaa om den østgrønlandske Geosynklinals Retning.

5. De Sagsøgte: I Forordet til »Geologie von Grönland« findes en Bemærkning gaaende ud paa, at Forfatteren har bestræbt sig for at medtage alle Lister over Fossiler, bortset fra en forældet Floraliste for Vestgrønland. Der foreligger imidlertid to af Seward i 1925 og 1926 publicerede vigtige Arbejder om Vestgrønlands Kridtflora.

Sagsøgeren: Det maa beklages, at Swards Floralister ved en Forglemmelse ikke er medtaget.

6. I »Geologie von Grönland« pag. 74 omtales nogle ved Kap Stosch forekommende Blokke af forsteningsrig Kalksten, uden at det anføres, at Sagsøgte Rosenkrantz i en Afhandling i Meddelelser om Grønland 1930 paaviste, at de af nærmere angivne Grunde maatte antages at repræsentere Lag af forskellige Aldre. I Afsnittet »Eotrias« — 3: Overgang fra Oldtid til Middelalder — omtales ikke, at det var Rosenkrantz, som i den nysnævnte Publikation bestemte Alderen af Konglomeraterne ved Kap Stosch, nemlig til Eotrias, og paaviste deres Udkieling mod Øst. I samme Afhandling omhandles Rosenkrantz' Opdagelse af et rigt Fiskeriveau, karakteriseret ved Tilstedeværelsen af Ammonitslægten *Otoceras*; Paavisningen af dennes Tilstedeværelse var

af stor Betydning, bl. a. fordi det paagældende Lags Alder dermed var fastlagt, nemlig som eotriassisk. Men heller ikke denne Opdagelse nævnes i Afsnittet »Eotrias«.

Sagsøgeren: I »Geologie von Grönland« omtales det pag. 74, at Sagsøgte Frebold i 1931—33 i flere Skrifter har behandlet Lagdelingen i Blokkene ved Kap Stosch; Sagsøgerens Opgave var ikke at fremstille Udviklingen af Kendskabet til Grönlands Geologi, men Resultaterne, som de forelaa i 1934. Konglomeraterne har Sagsøgeren og mag. scient. Eigil Nielsen behandlet senere end Rosenkrantz, nemlig i 1932, og bestemt deres Omraade nærmere. Fiskenniveauet var fundet og karakteriseret ved indsamlede Fossiler tre Aar før Rosenkrantz besøgte Omraadet, nemlig af Wordie Ekspeditionen i 1926.

De Sagsøgte: Sagsøgeren kan ikke undskylde sig med, at han urigtigt har tillagt Frebold det af Rosenkrantz opnaaede Resultat med Hensyn til Blokkene ved Kap Stosch. Det var Rosenkrantz, der konstaterede Konglomeraternes Udkiling mod Øst, hvor de efter hans Angivelse forsvandt »V. f. Finsch Øerne«, medens Sagsøgerens senere nærmere Bestemmelse kun gik ud paa, at de forsvandt »6—8 km V. f. Finsch Øerne«, Wordie Ekspeditionens Fund af Fisk i Eotrias var ikke »rigt«, og Fundet, som navnlig ikke omfattede Otoceras, var end ikke nævnet i de af Ekspeditionens Deltagere før Rosenkrantz' Afhandling af 1930 udgivne Publikationer.

7. De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland« opretholder Sagsøgeren den af ham i tidligere Publikationer fremsatte Antagelse, at den nordgrønlandske Foldningszones Alder er kaledonisk. At Sagsøgte Frebold i en Afhandling i Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening 1934 havde kritiseret denne Aldersbestemmelse, omtales ikke, skønt Sagsøgeren øjensynligt har tillagt den Betydning, idet han i en Afhandling i Geologische Rundschau, April 1936, har indrømmet, at Foldningszonens Aldersbestemmelse som kaledonisk ikke er fastlagt. Ved at fortie Frebolds Kritik har Sagsøgeren saaledes gjort sig det muligt i »Geologie von Grönland« at fastholde, hvad han tidligere havde udtalt om Foldningens Alder.

Sagsøgeren: Den 1. Juli 1934 afsluttede Sagsøgeren Manuskriptet til »Geologie von Grönland«, men først i Oktober s. A. modtog han Frebolds Skrift, til hvis Indhold han saaledes ikke har kunnet tage Stilling i sin Bog.

De Sagsøgte: Først i Begyndelsen af 1935 gik Bogen i Trykken, saaledes at Sagsøgeren meget vel kunne have foretaget en Tilføjelse til Oplysning om Frebolds Opfattelse, hvilket kun vilde have været stemmende med almindelig fulgt Praksis.

C. »vildledende Argumentation — — og urigtige Citater, hvorved han hensynsløst tilsidesætter tidligere Forfattere og forvansker deres Udtalelser til egen Fordel.«

1. De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland« hedder det pag. 151: »Den nordgrønlandske Geosynklinal med et af Sedimenter dækket bredt Forland Syd herfor har leveret betydelige Faunaer fra Kambrium, Ordovicium og Gotlandium«, ∴: Perioder af Jordens Oldtid. Ved saaledes at angive de foldede Lags Alder som kendt søger Sagsøgeren

at skabe et Grundlag for Bestemmelsen af den nordgrønlandske Foldnings Alder. Det er imidlertid kun fra Forlandet, der er hjembragt Forsteninger, hvorved alene en Aldersbestemmelse af de derværende Lag har kunnet foretages. Vel har Sagsøgeren i Publikationer af 1920 og 1924 hævdet, at han i det nordlige Hall Land, d. v. s. den sydlige Del af Geosynklinalområdet, har iagttaget Forsteninger, hidrørende fra Gotlandium. Men til Bestemmelse af en ca. 1000 km lang Foldekædes Alder er Fund af gotlandiske Lag paa et enkelt Sted ganske utilstrækkelig; iøvrigt har Sagsøgeren ikke dokumenteret Fundet ved Hjembringelse af Materiale. Sagsøgerens Argumentation med Hensyn til Lagenes Alder i den nordgrønlandske Foldningszone er altsaa vildledende.

Sagsøgeren: I de omtalte Publikationer fastslog Sagsøgeren, at der findes Forsteninger i de foldede Lag, og at disse derved i hvert Fald delvis er aldersbestemte. Heri har Sagsøgte Bøggild i en Publikation af 1928 fulgt Sagsøgeren.

2. De Sagsøgte: Om nogle Forsteninger i en løs Blok, fundet paa en til den saakaldte Polaris Harbour Formation hørende, mod Nord af den nordgrønlandske Bjergkæde begrænset Sandstensslette skrev Sagsøgte Dr. phil. Poulsen i »Meddelelser om Grønland«, 1934, at de sandsynligvis skal henføres til Ludlow, $\varnothing$: øvre Gotlandium. I »Geologie von Grönland« pag. 49 skriver Sagsøgeren, at disse Forsteninger »efter Poulsen kan henføres til yngre Ludlow«. Denne Citatforvanskning — »kan« i Stedet for »sandsynligvis skal«, »yngre Ludlow« i Stedet for »Ludlow« — er et Led i Sagsøgerens Argumentation for Rigtigheden af hans endnu i »Geologie von Grönland« fastholdte Antagelse, at den nordgrønlandske Bjergkædes Alder er kaledonisk. Idet nemlig en foldet Bjergkædes Alder bestemmes bl. a. ved Alderen af de yngste Lag, der har deltaget i Foldningen, og da Polaris Harbour Formationens Lag, efter hvad Sagsøgeren antager, er de yngste i den nordgrønlandske Foldekæde, vilde en Bestemmelse af bemeldte Lags Alder tillige være oplysende om Foldekædens Alder. Ved den urigtige Citering bibringes der Læseren det Indtryk, at Polaris Harbour Formationens Alder er fastslaaet, endog med stor Nøjagtighed, hvilket den ingenlunde er.

Sagsøgeren: Citatet er vel ikke en ordret Gengivelse af den paa-gældende Sætning, men dennes Indhold ændres ikke væsentligt ved Omskrivning af »skal sandsynligvis« til »kan«, og Tilføjelsen »yngre« retfærdiggøres i nogen Grad derved, at Sagsøgeren har Grund til at formode, at Forsteningerne henhører til yngre Ludlow.

3. De Sagsøgte: I Sagsøgte Teichert's foran under V. omtalte Afhandling af December 1933 antages de tektoniske Bevægelser i den østlige Sedimentzone at være for Størstedelen kaledoniske, nogle dog varisciske, $\varnothing$: opstaaede i yngre Oldtid. I American Journal, 1934, offentliggjorde Professor Schuchert en Meddelelse om, at Sagsøgeren, efter hvad han i et Brev til Schuchert havde udtalt, troede, at den af Teichert beskrevne Tektonik »væsentlig er variscisk og ikke kaledonisk«. I »Geologie von Grönland« hedder det nu pag. 20: »Teichert var den Gang ikke klar over, hvad Wegmann senere har fundet, at de tektoniske Fænomener i de sidstnævnte Omraader beror paa varisciske Forstyrrelser — — —.« Resultatet af en af Dr. phil. Eugen Wegmann i Sommeren

1932 foretaget Undersøgelse af Sedimentzonens Tektonik var imidlertid i Følge hans Beretning i Meddelelser om Grønland, 1935, at Bevægelserne delvis var kaledoniske, delvis yngre, i hvilken sidstnævnte Henseende fremhæves de tertiære, d. v. s. betydeligt yngre end varisciske. Ved at citere Wegmann forkert, saaledes som sket pag. 20, bibringer Sagsøgeren Læseren det Indtryk, at Wegmann har fastslaaet, at alle de af Teichert beskrevne tektoniske Fænomener er varisciske, og at han derved har berigtiget en forkert Anskuelse, som Teichert skal have haft. Derved opnaas der vel Overensstemmelse med Sagsøgerens af Schuchert publicerede Antagelse, men gives urigtig Oplysning om Wegmanns Anskuelser, der for saa vidt falder sammen med Teicherts, som begge mener, at Foldningerne, de mest fremtrædende Fænomener i Zonens Bygning, er kaledoniske.

Sagsøgeren: Der skulde paa det paagældende Sted have staaet: »— — — i de sidstnævnte Omraader delvis beror paa — — —«, men Ordet delvis er faldet ud, hvilket er beklageligt, om end en velvillig Læser nok maa kunne forstaa den rigtige Mening.

4. De Sagsøgte: I »Meddelelser om Grønland«, 1929, udtalte Sagsøgeren Formodning om, at Størstedelen af Canning Land bestaar af kontinental nedre Karbon. I »Meddelelser om Grønland«, 1934, hævdede Sagsøgte Noe-Nygaard, at under en nu foretagen Undersøgelse var Karbonlag af kontinental Karakter foruden i Calamites River kun truffet i meget smaa Omraader paa Wegener-Halvøen. I »Geologie von Grønland« hedder det alligevel pag. 62: »I Følge Noe-Nygaard er kontinental Karbon ogsaa vidt udbredt paa Wegener Halvøen og paa Canning Land«. Ved denne forkerte Citering af Noe-Nygaard sætter Sagsøgeren sig i Stand til at hævde sin tidligere publicerede forkerte Anskuelse.

Sagsøgeren: Det urigtige Referat pag. 62 beror paa, at Sagsøgeren har misforstaaet Noe-Nygaards Beretning af 1934.

5. De Sagsøgte: I Forbindelse med en Omtale af nogle af Sagsøgte Dr. phil. Poulsen i 1929 foretagne Undersøgelser i Østgrønland hedder det i »Geologie von Grønland« pag. 131: — — — — — — — — — Østgrønland — — — her findes en udpræget Vinkeldiskordans. Endogsaa en uregelmæssig Erosionsoverflade kan konstateres. Ogsaa dette tyder paa, at »Trysil-Fasen« er repræsenteret i Østgrønland«. En Vinkeldiskordans er en Kontakt mellem en Lagserie, der ved voldsomme Jordbevægelser er blevet skraatstillet, og en derover aflejret vandret Lagserie. Af Sagsøgte Poulsens Beretning i »Meddelelser om Grønland«, 1930, fremgaar det, at der i det omhandlede Tilfælde var paavist en Diskonformitet, hvilket er det samme som en Paralleldiskordans, d. v. s. en Kontakt mellem de to geologiske Formationer med indbyrdes parallelle Lag. Naar Sagsøgeren urigtigt anfører, at der foreligger en Vinkeldiskordans, kan det kun være for at begrunde sin Antagelse af, at Trysil-Fasen — d. v. s. en tidsfæstet, bjergdannende Jordskorpebevægelse, konstateret bl. a. i Trysil i Norge, og som efterlader sig Spor i Form af Vinkeldiskordans — er repræsenteret i Østgrønland.

Sagsøgeren: Det er Ordkløveri, naar det bebrejdes Sagsøgeren, at han har brugt Ordet Vinkeldiskordans i Stedet for Paralleldiskordans; det sidstnævnte Ord er meget lidt anvendt i den geologiske Litteratur.

D. »— — — citerer — — — sine egne tidligere fremsatte Meninger

paa en fejlagtig Maade, — — — i de fleste Tilfælde — — — saaledes, at han o. s. v.«

1. De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland« hedder det pag. 12—13: »— — — 1927 lykkedes det ham« — o: Sagsøgeren — »at finde — — — ozarkiske«, — o: fra Ozarkium, en Periode i Oldtiden, hidrørende — »Forsteninger — — — i den øverste Del af denne Lagserie« — Serie af prædevoniske Sedimenter i Østgrønland —. »Paa dette Grundlag opstillede Koch følgende Skema: — — — Eskimo Hut Formation — — — Ozarkium — — —.« Her giver Sagsøgeren det saaledes Udseende af, at Bestemmelsen af den saakaldte Eskimo Hut Formations Alder som ozarkisk er et af ham i 1927 opnaaet Forskningsresultat. Denne Aldersbestemmelse er imidlertid foretaget af Sagsøgte Dr. phil. Poulsen, hvem Sagsøgeren da ogsaa i en Afhandling i »Meddelelser om Grönland«, 1929, har tilskrevet den. Endvidere siges det pag. 44, at Sagsøgeren i Publikationer af 1920 og 1923 inddelte de gotlandiske Lag i Nordvestgrønland i 4 Formationer, nemlig Kap Schuchert Formation, Offley Insel Formation, Kap Tyson Formation og Polaris Harbour Formation. Men denne Inddeling og disse Navne blev først indført af Sagsøgeren i 1929.

Sagsøgeren: Der er her benyttet de Formationsnavne, som var gængs i Sommeren 1934. Navnene paa de gotlandiske Formationer i Nordvestgrønland blev først givet i 1929, fordi de tilgrundliggende geografiske Betegnelser først da var endeligt fastslaaet.

2. De Sagsøgte: I den nysnævnte Publikation i »Meddelelser om Grönland«, Aargang 1929, og en anden Publikation i samme Aargang benyttede Sagsøgeren Betegnelsen »Eleonora Bay Formation« i to forskellige Betydninger, saaledes at der tillagdes Formationen et forskelligt Omfang i de to Publikationer. Alligevel hedder det i »Geologie von Grönland« pag. 13: »I begge Publikationer af 1929 kalder Koch hele Lagserien — — — Eleonora Bay Formation«.

Sagsøgeren: Det er kun en Strid om Ord, naar man paataler denne noget vekslende Brug af Betegnelsen Eleonora Bay Formationen.

3. De Sagsøgte: I det ovenfor under I omtalte Punktum i »Geologie von Grönland« pag. 115, jfr. Resolutionsforslagets Punkt 1, giver Sagsøgeren det Udseende af, at han i sin Afhandling i »The Journal of Geology«, Chicago 1923, har omtalt Forekomsten af Basalt paa Baffin Land. Dette er urigtigt, idet det før Godthaab Ekspeditionen, 1928, var ganske ukendt, at der fandtes Basalt paa Baffin Land.

Sagsøgeren: Naar der i den omhandlede Sætning nævnes Basalt paa Baffin Land, refererer dette sig til, at Sagsøgeren allerede i det under I omtalte Foredrag i Dansk Geologisk Forening i 1920 har givet Udtryk for Formodning om Forekomst af Basalt paa Baffin Land.

De Sagsøgte: De af de Sagsøgte, der paahørte Foredraget, har ingen Erindring om, at Sagsøgeren deri skulde have omtalt Basalt paa Baffin Land.

4. De Sagsøgte: I en af de under 2 omtalte Publikationer af 1929 skrev Sagsøgeren: »I senkarbon Tid eller paa Overgangen mellem Karbon og Perm indtraf betydelige Bevægelser i Geosynklinalen. I hvert Fald i den sydlige Del og antagelig ogsaa længere nordpaa fandt der kraftige Eruptioner Sted af Nefelinsyenitter, Porfyrer og Diabaser. Ad-

skillige Forfattere har konstateret store Overensstemmelser mellem disse Bjergarter og Eruptionerne i Kristianiafjord. Samtidig med Eruptionerne — — — I »Geologie von Grönland« pag. 139 er denne Tekst citeret — ∅: »Koch schreibt hier folgendes:« — saaledes, at der i Stedet for »kraftige Eruptioner — — — Kristianiafjord« er indsat Ordene »Eruptioner Sted i det væsentlige af røde Porfyre«. Naar Nefelinsyenitter og Diabaser saaledes er udskudt, er det formentlig, fordi nyere Undersøgelser har vist, at disse Bjergarter er yngre end oprindelig antaget, og ved Fordrejelsen af Citatet har Sagsøgeren formentlig tilsigtet at bibringe Læseren det Indtryk, at han allerede i 1929 var klar over, at Hovedmængden af den omhandlede Bjergartsgruppe bestod af røde Porfyre.

Sagsøgeren: Paa det angivne Sted findes der ikke noget Citat, men et kort Referat af en tidligere fremsat længere Redegørelse, hvortil der henvises; i Referatet var det, ogsaa under Hensyn til Bogens begrænsede Omfang, naturligt at udelade det, der i Mellemtiden havde vist sig tvivlsomt.

5. De Sagsøgte: I »Geologie von Grönland« hedder det pag. 73: » — — — en nærmere Undersøgelse, der i 1931 blev foretaget af Frebold og Koch ved Kap Stosch, førte til det Resultat, at der i Kullings Profil fra 1929, saaledes som Koch allerede paaviste i 1930, fandtes omtrent 1 m rød Sandsten over Productus-Kalken«, og pag. 82: »Disse Konglomerater« — ∅: de eotriassiske Konglomerater ved Kap Stosch — »blev allerede i 1930 af Koch tydet derhen, at de stammede fra orogene« — ∅: bjergdannende — »Bevægelser Vest for Kap Stosch (pfalziske Fase)«. Sagsøgeren har imidlertid ikke omtalt de her omhandlede Forhold i sine Publikationer fra 1930. Om den røde Sandsten over Productus-Kalken udtalte han sig først i et i »Meddelelser om Grönland« 1932 publiceret Arbejde, dateret 1931.

Sagsøgeren: I 1927, 1929 og 1930 foretog Sagsøgeren Undersøgelser ved Kap Stosch, hvor han i 1930 mente at se et tyndt Lag Sandsten over Permlagene. I 1930 og 1931 diskuterede han de geologiske Forhold ved Kap Stosch med Sagsøgte Frebold, overfor hvem han udtalte den Formening, at den rytmiske Forekomst af Konglomerater maatte skyldes tektoniske Forstyrrelser, som Sagsøgeren henførte til den pfalziske Fase. Diskussionen førte til, at Sagsøgeren og Frebold i Sommeren 1931 besøgte Kap Stosch, hvor de mente at kunne konstatere et Lag Sandsten over Permlagene.

De Sagsøgte: Det er almindelig videnskabelig Praksis at betragte Publikationsdatoen som det afgørende, naar der er Tale om »Paavisninger« o. lign., hvad enten det er egne eller andres; hvis Undersøgelsesdatoen angives ved egne Paavisninger, antedateres de i Forhold til andres Paavisninger, for hvilke kun Publikationsdato kan angives.

6. De Sagsøgte: I en Publikation i »Meddelelser om Grönland«, 1929, beskrev Sagsøgeren en af ham opstillet geologisk Formation, »Depot Island Formation«, som omfattede Sandsten og derover Skifer, og hvis Alder sandsynligvis var nedre Perm — ∅: yngste Del af Oldtiden —, idet han deri havde fundet Fossiler, som sandsynligvis hidrørte fra den nævnte Periode. I 1931 bestemte Sagsøgte Frebold Fossilerne — der

var fundet i Skiferlaget — som *Ophiceras* og *Glyptophiceras* — 3: Ammoniter, en fossil Gruppe af Blæksprutter, hidrørende fra Eotrias. I »Geologie von Grönland« pag. 85 hedder det nu: »I Nathorstfjord fandt Koch i 1926 *Ophiceras* og *Glyptophiceras* oven over den saakaldte Depot Island Formation.« Derved giver Sagsøgeren det Udseende af, at han allerede i 1926 var klar over, at de omtalte Forsteninger var *Ophiceras* og *Glyptophiceras*, og at de blev fundet oven over Depot Island Formation, altsaa i Lag, der er yngre end denne.

Sagsøgeren: Sagsøgte Rosenkrantz har en Hovedandel i Bestemmelsen af Depot Island Formationens Alder som sandsynligvis nedre permisk. Sagsøgeren har i »Geologie von Grönland«, pag. 85, oplyst, at det var Sagsøgte Frebold, der paaviste *Ophiceras* og *Glyptophiceras* i Fossilfundet fra Depot Island Formationen.

De Sagsøgte: Begge de af Sagsøgeren anførte Omstændigheder er uden Betydning for det foreliggende Spørgsmaal. Det afgørende er, at Sagsøgeren i 1929 har opstillet en Formation, Depot Island Formation, som omfattede Sandsten og derover Skifer, det sidstnævnte Lag indeholdende Fossiler, der efter Rosenkrantz' Opfattelse, hvortil Sagsøgeren henholdt sig, sandsynligvis var af nedre permisk Alder, og at Sagsøgeren i 1935 skriver, at han i 1926 har fundet *Ophiceras* og *Glyptophiceras* oven over Depot Island Formationen, hvorved han bibringer Læseren den forkerte Opfattelse, at han i 1926 var klar over, at Depot Island Formationen overlejlredes af Eotriaslag.

De Sagsøgte bestrider, at en stor Del af de paaklagede Udtalelser overhovedet kan siges at være af ærekrænkende Indhold; efter deres Formening gælder dette saaledes ikke Udtryk som »urigtig og tendentios Fremstilling« og andre lignende Udtryk for dadlende Kritik, ligesom de betvivler, at en Beskyldning for Ukollegialitet, selv i saa stærk en Form som i Resolutionsforslaget, falder inden for Ærefornærmelsernes Omraade.

De Sagsøgte hævder dernæst, at Udtalelserne alle er rigtige, og at Bevis for deres Rigtighed er ført. Ved det Retten forelagte Materiale mener de at have godtgjort, at de ikke har udtalt mere, end hvad de Punkt for Punkt kan staa inde for, og de har derfor intet at tilbagekalde.

Subsidiært hævder de, at selv om der ikke skulde findes at være ført fuldt Sandhedsbevis for alle de paatalte Sigtelser, har de Sagsøgte dog i Kraft af den Ytringsfrihed, der bør tilkomme den videnskabelige Kritik, været berettigede til paa det foreliggende Grundlag at udtale sig som sket; ogsaa ud fra dette Synspunkt er deres Forhold retmæssigt og kan hverken medføre Strafansvar eller Mortifikation; i den sidstnævnte Henseende har de Sagsøgte betonet, at Mortifikationsinstituttet efter deres Formening ikke er egnet til at anvendes i et Tilfælde som nærværende, hvor de Sagsøgte videnskabelige Samvittighed paabyder dem at fastholde Rigtigheden af, hvad de har udtalt.

Endelig har de Sagsøgte henpeget paa, at Sagsøgeren i December 1935 har tilskrevet det herværende tyske Gesandtskab om Sagsøgte Professor H. Frebolds Angreb paa ham og i Januar 1936 forebragt Sagen for det tyske Rigsundervisningsministerium, hvilke Henvendelser førte til, at en Frebold som Professor ved Universitetet i Greifswald tilstaaet

Orlov blev tilbagekaldt, og at han, der ikke efterkom et Paalæg om uførtøvet at genindfinde sig i Tyskland, blev afskediget fra sin nævnte Stilling. Sagsøgeren har efter de Sagsøgtes Mening herved øvet en Retorsionshandling, som maatte kunne komme i Betragtning i Medfør af Straffelovens § 272.

Sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at Udtalelserne uden Undtagelse er ærekrænkende for ham; han har herved fremhævet, at naar Resolutionsforslaget gik ud paa en uforbeholden Fordømmelse af ukollegial Adfærd, var Formaalet dermed netop at faa fastslaaet, at han ikke havde sin Ære i Behold. Sigtelserne er dernæst alle urigtige, og de Sagsøgte har da heller ikke formaaet paa noget Punkt at føre Sandhedsbevis. Naar de subsidiært paaberaaber sig den videnskabelige Kritiks Frihed, maa det bestrides, at denne skulde udstrække sig til Fremsettelse af Udtalelser, der som de her omhandlede kolliderer med individuelle Ærerettigheder.

For saa vidt angaar Resolutionsforslagets Punkter 1 og 2, ses det ikke rettere, end at den Forstaaelse af de paagældende Tekststeder i »Geologie von Grönland«, ud fra hvilken de Sagsøgte har fremsat deres Kritik, maa godkendes, at Sagsøgerens Imødegaaelse af Kritiken er ufyldstgørende, idet den hviler paa urigtige Forudsætninger med Hensyn til Indholdet af Tekststederne, og at de Sagsøgtes Angreb paa disse, saaledes som de rettelig er at forstaa, efter det foreliggende maa anses for tilstrækkeligt begrundet.

Retten finder det dernæst godtgjort, at den af Sagsøgeren i 1929 publicerede Angivelse af Devonets Ikke-Forekomst paa Traill Øens Sydvestkyst er stemmende med en allerede i 1907 af Nordenskjöld tilkendegivet Antagelse. Udtalelsen i Resolutionsforslagets Punkt 3 maa herefter formenes at være begrundet, uanset om Sagsøgerens Under søgelser maatte have været mere indgaaende end de, der havde ført Nordenskjöld til samme Resultat.

Videre maa der gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren i sin Bog »Nord om Grönland« og i den tyske Oversættelse deraf i hvert Fald for saa vidt har givet en urigtig Fremstilling af sit kartografiske Arbejdes Omfang, som han har givet det Udseende af, at det er ham, der har paavist »Peary Kanalen«s Ikke-Eksistens paa den Strækning, hvor Peary Land af 1ste Thule Ekspedition var paavist at være landfast med det øvrige Grönland.

Hvad endelig angaar Resolutionsforslagets Punkt 5, findes det foreliggende Materiale, saa vidt Retten er i Stand til at vurdere det, at tale for, at de i Sagsøgerens Publikation af Oktober 1933 indeholdte Angivelser med Hensyn til de to Sedimentzoners Udstrækning og palæozoiske Lags Forekomst i den vestlige Zone i saa væsentlig Grad bygger paa Teicherts før Sagsøgerens Flyvninger indvundne Resultater, at disse i Publikationen burde være omtalt som indvundet af Teichert.

Angaaende de under VI omhandlede Forhold finder Retten ikke Anledning til at fremsætte særskilte Bemærkninger.

Ved Bedømmelsen af det forelagte, meget omfattende Materiale, hvis Hovedtræk er fremstillet i det foregaaende, staar Retten overfor den Vanskelighed, at Bevisførelsen ofte har bevæget sig ind paa Om-

raader, hvor der kun ud fra geologisk Indsigt kan tages sikker Stilling til Tvistepunkterne. Retten ser sig derfor ikke i Stand til at statuere, at der, saaledes som af de Sagsøgte hævdet, er ført et fuldt Sandhedsbevis for alle de paatalte Sigtelser.

Det stiller sig imidlertid ikke saaledes, at Retten ikke mener at være naaet ud over den blotte Uopklarethed med Hensyn til, hvorvidt Grundlaget for de Sagsøgtes Angreb er holdbart. Deres Bevisførelse har, som det tildels allerede fremgaar af det ovenfor anførte, ført betydeligt ud over dette Punkt.

Alt i alt kan det siges, at saa langt som Retten er i Stand til at bedømme Bevisførelsen, finder den at maatte anse det af de Sagsøgte paaviste Grundlag for deres Udtalelser for i alt væsentligt uanfægtet af Sagsøgeren og i det hele fyldestgørende.

Herefter maa Spørgsmaalet blive, om de Sagsøgte med Føje kan hævde, at der bør indrømmes den videnskabelige Kritik en vis udvidet Ytringsfrihed, og at deres Udtalelser ikke overskrider dennes Grænser.

Herved bemærkes først, at de i Udtalelserne indeholdte personlige Angreb paa Sagsøgeren efter Rettens Skøn ikke er videregaaende, end at de kan betragtes som retfærdiggjort ved det paaberaabte saglige Grundlag, dets Holdbarhed forudsat; herved henvises særlig til Forholdet mellem Resolutionsforslagets 5 Punkter og den af de Sagsøgte deraf udledede Konsekvens.

Den Omstændighed, at de Sagsøgtes Bevisførelse som anført er befundet fyldestgørende, saa langt som Retten har kunnet bedømme den, maa i Forbindelse med, at intet foreliggende synes at kunne begrunde en Formodning om, at deres Kritik ikke vilde kunne staa fuldt ud for en videnskabelig Prøvelse, afholde Retten fra at statuere, at den helt eller delvis er retstridig. Snævrere Grænser bør ikke sættes for den videnskabelige Kritiks Ytringsfrihed, end at den dækker Udtalelser som de her omhandlede, naar de synes at være behørigt underbygget i saa vid Udstrækning som her, medens deres saglige Grundlag iøvrigt kun kan vurderes ud fra en ikke hos Domstolene tilstedeværende Viden.

Idet de paaklagede Udtalelser herefter ikke kan statures at være ubeføjede, vil de Sagsøgte i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil være at tilkende de Sagsøgte hos Sagsøgeren med 3500 Kr.

Onsdag den 22. Juni.

Nr. 204/1937.

N (Selv)
mod
Fru N (Selv),

betræffende Udlevering af forskellige Appellanten tilhørende Effekter.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 3. Maj 1937: Sagsøgte, Fru N, bør for Tiltale af Sagsøgeren N i denne Sag fri at være. Sagsøgeren

bør til Sagsøgte betale 2275 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. April 1937, til Betaling sker. Sagsøgeren bør derhos til Sagsøgte betale i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Der tillægges Overretssagfører Peter Paulsen hos det offentlige i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 4 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke opretholdt sine Paa-stande ad Dommens Pkt. 1, 4, 5, 8 og 9 og har ikke bestridt Indstævntes Modkrav under a. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Med Hensyn til det under Pkt. 2 nævnte Beløb af 75 Rmk., der nu er betalt af Indstævnte, og Modkravet under e, bestrider Appellanten sin Betalingspligt, idet han paastaar, at det paa- hviler — — —kompagniet at betale disse Beløb. Der maa imid- lertid gives Indstævnte Medhold i, at Appellantens Mellemvæ- rende med — — —kompagniet ikke vedkommer hendes Ret til at faa disse af hende for Appellanten udlagte Beløb betalt af ham, og Dommen vil saaledes for disse Posters Vedkommende være at stadfæste. I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den ligeledes være at stadfæste, forsaavidt angaar Pkt. 3, 6 og 7 samt Modkravene under b, c og d med Hensyn til hvilke sidste bemærkes, at Bidraget til Børnenes Underhold ikke kan antages at overstige det efter Omstændighederne rimelige.

I Henseende til Sagens Omkostninger vil Dommen ogsaa kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta- ler Appellanten N til Indstævnte Fru N med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren N, der var skilt fra en tidligere Ægtefælle — med hvem han havde 2 Børn — — — født den 15. Juli 1920, og — — — født den 14. Juni 1925 — indgik den 26. Januar 1934 Ægteskab med Sagsøgte, Fru N, hvis tidligere Ægtefælle — — — var afgaaet ved Døden. I Anledning af Parternes Ægteskab blev der oprettet Ægtepagt, hvorefter der er Særeje mellem Ægtefællerne.

Sagsøgeren, der var Direktør for A/S — — —kompagni — — — og Sagsøgte, der var Hovedaktionær i bemeldte Selskab, paabegyndte den 6. April 1936 en Udenlandsrejse, der skulde være dels til Rekreation for Sagsøgeren dels en Forretningsrejse, men i Hamburg blev Parterne uenige, hvorefter Sagsøgeren fortsatte Rejsen, medens Sagsøgte rejste tilbage til Danmark. Parterne, af hvilke Sagsøgeren kom tilbage til Danmark ca. 1. Maj 1936, har ikke samlevet efter Adskillelsen i Hamburg. I Efteraaret s. A. separeredes de.

Efter meddelt fri Proces har Sagsøgeren den 22. Marts 1937 anlagt nærværende Sag mod Sagsøgte enten til Udlevering af forskellige Effekter, der paastaas at bero hos hende, men at tilhøre ham, eller til Betaling af deres Værdi.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og Sagsøgeren tilpligtet at betale hende 2488 Kr. 11 Øre med Renter 5 pCt. pro anno fra Domsforhandlingens Dato den 20. April 1937. Yderligere Krav reserveres.

Sagsøgeren paastaar sig frifundet i Henseende til Modkravet.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne og Vidneforklaring af Overretssagfører — — —, der har været beskikket Værg for Sagsøgeren under en Umyndiggørelse i personlig og formueretlig Henseende i Tiden 27. Juni 1936 til 28. Oktober s. A. Sagsøgtes Børn af første Ægteskab X og Y samt Sagsøgtes tidligere Husassistent Frk. Z.

Ifølge den endelige Paastand angaar Sagsøgerens Udleveringskrav følgende Effekter:

1) Et Sølvur, som efter Sagsøgerens Paastand er ham tilhørende, idet det har været hans Faders Konfirmationsur. Uret benyttes efter det oplyste af Sagsøgerens ovennævnte hos Sagsøgte værende Søn — — — der til den for Sagsøgte mødende Sagfører, ifølge dennes Forklaring under Domsforhandlingen, har udtalt, at han har faaet Uret af sin Fader. Efter Sagsøgerens Forklaring har han kun laant Uret til Sønnen. Sagsøgte har forklaret, at Drengen har faaet Uret foræret inden Parternes Ægteskab. Frk. Z, der ved Ægteskabets Indgaaelse havde været i Sagsøgtes Tjeneste i 10 Aar, har forklaret, at Drengen altid gik med Uret. Efter det saaledes foreliggende findes Uret at burde forblive i Drengens Besiddelse.

2) Et Guldur, der var en Bryllupsgave fra Sagsøgte til Sagsøgeren, og Sagsøgerens Vielsesring. De nævnte Effekter var af Sagsøgeren pantsatte i Strasbourg, men paa Sagsøgtes Foranledning indløste mod Betaling af 200 Frs. Sagsøgte har for sit Vedkommende intet at erindre imod, at Sagsøgeren kommer i Besiddelse af Effekterne, naar Sagsøgeren har godtgjort hende ovennævnte 200 Frs., hvortil Sagsøgeren har erklæret sig villig. Effekterne beror hos — — —, Strasbourg, der hævder at have Tilbageholdelsesret for et Laan paa 75 Rmk. til Sagsøgeren. Denne vil ikke betale dette Beløb, men er enig i, at det, naar han har betalt Sagsøgte 200 Frs., maa paahvile ham at skaffe sig Tingene udleverede hos — — —.

Dette Punkt betragter Retten som forligsmæssigt ordnet.

3) Et »Fonafon« Radioapparat. Ved X's Vidneforklaring i For-

bindelse med den af Frk. Z afgivne Forklaring maa det anses godtgjort, at Apparatet er skænket Sagsøgte af Sagsøgeren ved Juletid 1933.

4) 1 Par Brilller, diverse private Regninger samt en Kontrabog med — — —, Brevpapir m. v. med Sagsøgerens Navn.

Den nævnte Kontrabog medbragte Sagsøgte i Retten og erklærede, at den var til Sagsøgerens Disposition.

Angaaende Brilllerne har Sagsøgte forklaret, at hun senest har set dem i Hamburg, hvor Sagsøgeren bar dem. Da hun senere fra et af Sagsøgeren lejet Værelse kom i Besiddelse af hans Tøj, fandt hun det tomme Brilllefederal. Med Hensyn til Brevpapiret forklarede Sagsøgte, at det ogsaa bærer hendes Adresse og Telefonnummer; en Del er tilintetgjort og Resten mener hun sig ikke forpligtet til at udlevere med hendes paategnede Adresse m. v. — Iøvrigt kender hun intet til de under denne Post nævnte Effekter.

Disse Punkter giver ikke Anledning til Paakendelse i Sagsøgerens Favør.

5) Diverse Noder. Sagsøgte har forklaret, at hun i sin Tid efter Anmodning sendte en Pakke med forskelligt Indhold til Sagsøgerens Sagfører, og at der derefter ikke fandtes Noder tilbage.

Mod Sagsøgtes Benægtelse findes det ikke bevist, at der hos hende beror ham tilhørende Noder.

6) Et Kjolesæt, et Smokingsæt, en Silkehat, 3 hvide Manchetskjorter, en Guldkæde til Smoking, og et Sæt sort Tøj.

Disse Effekter er ifølge Sagsøgtes Forklaring solgt for ialt 122 Kr. for at skaffe Penge til Dækning af Hospitalsophold m. v. for Sagsøgerens ovennævnte Søn — — — paa et Tidspunkt, da Sagsøgeren ved Sygdom var hindret i at varetage sine Anliggender, og Sagsøgte savnede likvide Midler.

Sagsøgeren bestrider Sagsøgtes Kompetence til at handle til Bedste for Sønnen. Men heri kan der ikke gives Sagsøgeren Medhold, idet Sagsøgte i de faktiske Forhold findes at have haft tilstrækkeligt Mandat til at handle som sket. Sagsøgte har i sin Modpaastand fradraget ovennævnte 122 Kr.

7) En Spadserepels. Ved Y's, X's, Frk. Z's og Sagsøgtes Forklaringer maa det anses tilstrækkelig godtgjort, at Pelsen, der er anskaffet under Sagsøgtes første Ægteskab, ikke tilhører Sagsøgeren, men Y.

8) Fire Navneplader (med Navnet — — —). Begge Parter hævder, at Anskaffelsen er sket for deres Regning. Efter Sagsøgtes Forklaring er Pladerne nu ændret til at bære Navnet: — — —

Efter det foreliggende findes Rigtigheden af Sagsøgerens Udleveringskrav ikke godtgjort.

9) Sagsøgerens immatriculation à la prefecture de Police samt hans Carte d' identité. Sagsøgte har til Sagen afleveret Kvittering for, at hun — — — har afleveret Sagsøgerens — — —attest. Ifølge hendes Partsforklaring kender hun intet til andre af Sagsøgerens Papirer. Herefter kan der ikke gives Sagsøgerens Udleveringskrav Medhold.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgtes Frifindelspaastand være at tage til Følge.

Sagsøgtes Modkrav vedrører følgende Poster:

- a) Den 29. August 1933 kontant Laan..... 750,00 Kr.
Sagsøgeren har erkendt at have modtaget saadant Laan, men dette skulde vedrøre — — —kompagniet. Imidlertid skønnes Laanets Tilbagebetaling efter dets Ydelsestid at paahvile Sagsøgeren.
- b) Den 12. Maj 1936 betalt Leje m. v. af et Værelse, fra hvilket Sagsøgeren var flyttet uden at betale..... 25,00 Kr.
Sagsøgeren hævder, at han ikke er refusionspligtig, da Betalingen er sket uden hans Anmodning, men heri kan der ikke gives ham Medhold.
- c) Den 13. Maj 1936 betalte Sagsøgte for Sagsøgerens Ulykkesforsikring en Præmie stor..... 53,55 Kr.
Sagsøgeren har forklaret, at det var uden Betydning for ham, at Forsikringen opretholdtes, idet han agter at rejse til Frankrig. Da Sagsøgte imidlertid ved Paakrav af Præmiebeløbet har haft naturlig Opfordring til at betale det, vil hendes Paastand være at tage til Følge.
- d) Vedrørende Sagsøgerens Børn af første Ægteskab, af hvilke — — — nu er rejst til Frankrig til sin Moder, har Sagsøgte beregnet sig Godtgørelse for Pension (2 Maaneder for — — — og 9 Maaneder for — — —) for Udlæg til — — —'s ovennævnte Hospitalsophold, for Udlæg til hans Rejse til Frankrig samt for Udlæg til Børnenes Beklædning i Tiden 1. Maj 1936 til nu, ialt..... 1413,20 Kr.
Sagsøgeren bestrider ikke Beløbets Størrelse, og da Sagsøgte har været beføjet til at gøre de anførte Udlæg, der maa anses sket for Sagsøgerens Regning, vil hendes Paastand være at tage til Følge.
- e) Betalt gennem Overretssagfører — — — Sagsøgerens Laan i det danske Konsulat i Frankfurt Rmk. 75 + Omk. 155,25 Kr.
Da Sagsøgeren har erkendt sig betalingspligtig med Hensyn hertil, vil denne Paastand være at tage til Følge.

2397,00 Kr.

Herfra drages ovennævnte ..... 122,00 —

2275,00 Kr.

Dette Beløb vil være at tilkende Sagsøgte med Renter som paa-staaet, hvorimod der ikke kan tilkendes Sagsøgte et yderligere paa-staaet Beløb af 213 Kr. 11 Øre, for hvilket Sagsøgte har kaveret vedrørende Sagsøgerens Ophold paa Vordingborg Sindssygehospital, en Kaution som endnu ikke er indfriet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 400 Kr.

Der vil hos det offentlige være at tillægge den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Peter Paulsen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 4 Kr.

Nr. 3/1938.   Entreprenør **P. Fogtmann** (Selv)

mod

Salgskusk **L. C. Larsen** (Overretssagf. H. Hede),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Berettigelse til at bringe en Misligholdelsesbestemmelse i et Pantebrev til Anvendelse.

Kendelse afsagt af Københavns Amts nordre Birks Fogedret den 20. Marts 1937: Nærværende Forretning kan nyde Fremme for det under Forretningen opgjorte Beløb med videre paa-løbne Renter og Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 4. Oktober 1937 (IV Afd.): Den indankede Udlægsforretning ophæves. Sagens Omkostninger bør Indstævnte, Entreprenør P. Fogtmann, betale til Appellanten, Salgskusk L. C. Larsen, med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det for Højesteret oplyste laa Landsretssagfører Krenchel ikke, da Terminsydelsen blev betalt, inde med det paagældende Pantebrev. Endvidere er det oplyst, at den i Dommen nævnte Retssag vedrørende Erstatning i Anledning af Mangler ved Ejendommen er afsluttet med en af Østre Landsret som Ankeinstans den 24. Januar 1938 afsagt Dom, hvorefter Appellanten er tilpligtet at betale til Indstævnte 478 Kr. 10 Øre med Renter.

Som i Dommen anført har Landsretssagfører Prytz haft Føje til at gaa ud fra, at Krenchel var Appellantens Sagfører ved den omhandlede Ejendomshandel, og at han, da Handlen den 18. December 1936 endnu ikke var endelig afviklet, var berettiget til at modtage Terminsydelsen. Appellanten — der ikke stillede Krav om, at det til Krenchel indbetalte Beløb skulde udbetales til ham, men indskrænkede sig til en almindelig Protest mod, at Krenchel paa hans Vegne havde modtaget Beløbet — findes herefter ikke at have været berettiget til, som sket, at bringe Pantebrevets Misligholdelsesbestemmelse til Anvendelse. Landsrettens Dom vil følgelig kunne stadfæstes. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Entreprenør P. Fogtmann, til Indstævnte, Salgskusk L. C. Larsen, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Forretning har Rekvirenten, Entreprenør P. Fogtmann, i Henhold til Rpl. § 478 Stk. 3 begært Udlæg foretaget i Ejendommen Matr. Nr. 6 bo Gentofte By, Vangede Sogn, i Hh. t. Pantebrev lyst den 30. September 1936. Pantefordringen med paaløbne Omkostninger er under Forretningen opgjort til 10.215,87 Kr.

Til Støtte for sin Paastand har Rekvirenten anført, at Rekviritus, Salgskusk L. C. Larsen, er udeblevet med Renter og Afdrag pr. 11. December 1936.

Rekviritus har protesteret mod Forretningens Fremme under Henvisning til, at Afdraget 250 Kr. og Renter til 11. December 1936, 116 Kr. 67 Øre, ialt 366 Kr. 67 Øre, er betalt den 18. December 1936 til Rekvirentens Sagfører og Befuldmægtigede Landsretssagfører Steen G. Krenchel.

Til Dokumentation herfor har Rekviritus fremlagt en Kvittering af saalydende Indhold:

»Af Hr. Landsretssagfører R. Prytz for Regning L. C. Larsen Dags Dato modtaget til Entreprenør Fogtmann Renter pr. 11. December 1936 Termin 1936 af Højsgaards Allé 22 med Pant i Ejendommen

a pCt. p. a. med ..... 116 Kr. 67 Øre

Afdrag ..... 250 — 00 —

for hvilke Tre Hundrede Sekstiseks 67/100 Kr. hvorfor kvitteres.

København, den 18. December 1936.

Steen Krenchel.«

Rekvirenten har heroverfor gjort gældende, at Rekviritus ikke af ham har faaet anvist Landsretssagfører Krenchel som rette Modtager af den den 18. December 1936 betalte Termisydelse, samt at Landsretssagfører Krenchel ikke har været bemyndiget til at modtage Pengene for ham, hvorhos han endelig har anført, at Landsretssagfører Krenchel paa det Tidspunkt, da Terminbetalingen fandt Sted, ikke længere var hans Sagfører; til Støtte herfor har Rekvirenten fremlagt et Brev af 14. December 1936 fra Rekviriti Sagfører, Landsretssagfører Prytz, til Rekvirentens nuværende Sagfører, Landsretssagfører Borup Svendsen, hvori det bl. a. hedder: »Hr. Landsretssagfører Borup Svendsen, Nytorv 19, K.

Ang. Højsgaardsallé 22.

Jeg har med Tak modtaget Deres Brev af 12. ds. og vil gerne, da De maaske ikke kender, hvad der er gaaet forud for min Begæring om Syn og Skøn, henvise til mit Brev af 12. Oktober d. A. til Entreprenør Fogtmann og mine Skrivelser af s. D. og af 23. s. M. til Landsretssagfører Steen G. Krenchel, der da var Fogtmanns Sagfører.«

Under Forretningen har Landsretssagfører Krenchel som Vidne forklaret, at han har været Sagfører for Rekvirenten i de sidste Par Aar og i den Tid har udført en halv Snes Ejendomshandler og andre

Sager for Rekvirenten, hvilket ogsaa fremgaar af en af ham fremlagt Udskrift af hans Hovedbøger.

Landsretssagfører Krenchel har endvidere forklaret, at der i hans Mellemværende med Rekvirenten var en Saldo i hans Favør paa ca. 2000 Kr., som Rekvirenten skal have anerkendt, samt at han ikke har været i Tvivl om, at han maatte betragte sig som Rekvirentens Sagfører og saaledes bemyndiget til at modtage og kvittere for Terminsydelsen, navnlig da han ikke har faaet anden Instruks fra Rekvirenten.

Endelig har Vidnet forklaret, at han samme Dag, han modtog Ydelsen, har sendt Rekvirenten Meddelelse herom i et Brev af 18. December, der lyder saaledes:

»København, den 18. December 1936.

Hr. Entreprenør P. Fogtmann, Højrupsalé 17,
Hellerup.

Fra Salgskusk L. C. Larsen har jeg i Dag modtaget 250 Kr., som Afdrag paa Højsgaardsalé 22, og Renter 116 Kr. 67 Øre nemlig fra 17. September til 11. ds.

Jeg skal ved første Lejlighed afregne Beløbene tilligemed vort øvrige Mellemværende, men vil i den Anledning gerne have en Samtale med Dem, saasnt jeg — naar Terminen er endeligt ovre — kan faa Lejlighed dertil. Jeg vil da tillade mig at telefonere om en Mødetid.

Deres ærbødige

Krenchel.«

I Anledning af denne Meddelelse har Rekvirenten sendt Landsretssagfører Krenchel følgende Brev:

»Hellerup, den 19. December 1936.

Hr. Landsretssagfører Steen Krenchel.

Jeg har idag modtaget Deres Brev af 18. ds. og maa protestere imod at en Terminsydelse der rettelig skal indbetales til mig, er indbetalt til Dem, og at De har modtaget denne Indbetaling, og at jeg ikke kan anerkende Deres Ret til, for mig, at kvittere for denne Ydelse.

Med Højagtelse.«

Pantebrevets Formular Post 2 er saalydende:

»Betaling saavel af Kapital som af Renter eller Afdrag sker portofrit paa Kreditors Bøpæl, eller andet Debitor opgivet Sted indenfor Landets Grænser.«

Under Hensyn til de under Forretningen fremkomne Oplysninger og til den under Sagen fremlagte Korrespondance finder Fogedretten, at der maa gives Rekvirenten Medhold i de af ham anførte Paastande navnlig under Hensyntagen til det af 14. December fremlagte Brev fra

Færdig fra Trykkeriet den 6. Juli 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 16

Onsdag den 22. Juni.

Landsretssagfører Prytz til Landsretssagfører Borup Svendsen, idet Fogden skønner, at Landsretssagfører Prytz — der som Sagfører har en særlig Anledning til at sikre sig, at Ydelsen bliver betalt til rette vedkommende — ikke burde have nøjedes med at henvende sig til Landsretssagfører Krenchel, men burde have betalt til Rekvirenten selv eller have forespurgt denne, til hvem han skulde erlægge Ydelsen.

Den af Rekviritus nedlagte Protest findes derfor ikke at kunne tages til Følge, hvorfor bestemmes: — — —

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Fogedretten for Københavns Amts nordre Birk den 20. Marts 1937, og den i Henhold til Kendelsen samme Dato gjorde Udlægsforretning paastaas af Appellanten, Salgskusk L. C. Larsen, ophævet, medens Indstævnte, Entreprenør P. Fogtmann paastaar Fogedrettens Afgørelse stadfæstet.

For Landsretten har Appellanten nærmere uddybet sine for Fogedretten fremsatte Anbringender. Han gør gældende, at den stedfundne Erlæggelse af Terminsydelsen pr. 11 December 1936 maa anses behørig, fordi Appellantens Sagfører, Landsretssagfører Prytz, har haft Føje til at anse Landsretssagfører St. Krenchel for bemyndiget til at modtage Ydelsen. Dernæst har Appellanten anbragt, at han ikke har haft nogen Pligt til at erlægge Terminsydelsen, som derfor ogsaa er betalt under Forbehold, i Anledning af, at Indstævnte ikke paa Betalingens Tid havde sørget for, hvad der paahvilede ham ifølge den Ejendomsandel, under hvilken Udstedelsen af Pantebrevet til Indstævnte var et Led, nemlig dels Annulation af en Appellantens Skøde paaført Retsanmærkning om Kloakgæld, dels Afhjælpning af Mangler ved Ejendommen. Med Hensyn til Retsanmærkningen er det anført, at Indstævnte først ved Retsforlig af 30. Juli 1937 har forpligtet sig til at foranledige lyst paa Appellantens Ejendom en Kvittering for Betaling af det Beløb 623 Kr. 60 Øre, hvortil Ejendommen var blevet ansat til Vej- og Kloakbidrag, uagtet Ejendommen var solgt fri for saadan Gæld. For saa vidt angaar Manglerne ved Ejendommen er et Modkrav, som oversteg Terminsydelsen, allerede gjort gældende før December Termin 1936 i Henhold til en den 4. December 1936 afhjemlet Skønnsforretning,

og en senere anlagt Retssag angaaende Betaling af en Erstatning for Manglerne, stor 765 Kr. 10 Øre verserer endnu for Københavns Amts nordre Birk. Endelig hævder Appellanten, at hans Forhold med Hensyn til Terminsydelsen i hvert Fald ikke kan betragtes som et Udtryk for manglende Evne og Vilje til rettidig Betaling og derfor ikke bør have saa alvorlige Følger for Appellanten.

Indstævnte gør gældende, at Landsretssagfører Krenchel ikke var hans Sagfører og ikke var bemyndiget til at modtage Terminsydelsen. Det hævdes, at Appellanten var vidende om, at det omtalte Kloakbidrag ikke var nogen reel Hæftelse paa Ejendommen, men at det var indfriet, og at der kun stod tilbage den rent formelle Aflysning. Med Hensyn til de paastaede Mangler ved Ejendommen gøres det gældende, at da Indstævnte ikke før December Termin havde anerkendt Kravet, har dette ikke kunnet anvendes til Modregning.

For Landsretten har Indstævnte og Landsretssagfører Prytz afgivet Forklaring.

Foreløbig bemærkes, at det fremgaar af den fremlagte Korrespondance og af det iøvrigt oplyste, at Indstævnte allerede den 19. December 1936 har modtaget Meddelelse om, at Terminsydelsen var indbetalt til Landsretssagfører Krenchel og saaledes var til hans Disposition, men at han straks har valgt at indtage det Standpunkt, at han vilde bestride Krenchels Bemyndigelse til at modtage og kvittere for Ydelsen, alene fordi han ønskede at paaberaabe sig Misligholdelse.

Der findes nu at maatte gives Appellanten Medhold i, at Betalingen til Landsretssagfører Krenchel maa anses behørig, idet Landsretssagfører Prytz efter det foreliggende har haft Føje til at gaa ud fra, at Krenchel var Indstævntes Sagfører og i denne sin Egenskab bemyndiget til at modtage Ydelsen efter Pantebrevet, som han da laa inde med. Allerede af denne Grund maa der gives Appellanten Medhold i Paastanden om Ophævelse af Udlæget, og der bliver derfor ingen Anledning til at komme ind paa, hvad han iøvrigt har anført til Støtte for denne.

Sagens Omkostninger for Fogedretten, jfr. Retsplejelovens § 527, 4. Stk., og for Landsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 250 Kr.

Nr. 248/1937. Husmedhjælperske M (Jørgensen)

m o d

F₁ (Knudtson),

betræffende Underholdsbidrag.

Foreløbig Dom afsagt af Retten for Korsør Retskreds m. m. den 15. Februar 1933: Indklagede, F₂, bør — eventuelt in solidum med F₁, jfr. nedenfor — betale Bidrag efter Bidragslovgivningen til det af Klagerinden M den 4. August 1932 udenfor Ægteskab fødte Barn B efter Øvrighedens Resolution. Saafremt Indklagede F₁

med sin Ed inden Retten bekræfter, at han ved den omhandlede Lejlighed den 28. November 1931 ikke havde sit Lem indbragt i eller faaet det i Berøring med eller hen til Klagerindens Kønsdel, bør han for Klagerindens Tiltale i denne Sag fri at være. Trøster han sig ikke til at aflægge denne Ed, bør han in solidum med F₂ betale Bidrag til Barnet og Moderen efter Øvrighedens Resolution. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Endelig Dom afsagt af samme Ret den 15. Marts 1933: Indstævnte F₁ bør for Tiltale af Sagsøgerinden M i denne Sag fri at være. F₂ bør uden Medbidragspligt af F₁ betale Bidrag som bestemt i Dommen af 15. Februar 1933.

Østre Landsrets Dom af 7. Juli 1937 (IV Afd.): Appellanten F₂ bør for Indstævnte M's Tiltale i denne Sag fri at være. Iøvrigt bør de indankede Domme ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Af det Offentlige udredes der til den for Appellanten beskikkede Sagfører for Landsretten, Overretssagfører J. L. Cohen, Salær 100 Kr. og Godtgørelse for Udlæg 29 Kr., til den for Indstævnte M beskikkede Sagfører for Landsretten, Landsretssagfører, Fru Ingeborg Hansen, Salær 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af M indanket for Højesteret forsaavidt angaar F₁.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Retslægeraadet i en Erklæring af 29. Oktober 1937 udtalt, at det ikke med Sikkerhed tør udelukke Muligheden af, at den af F₁ forklarede Kønsakt kan have været befrugtende.

Herefter og under Hensyn til den Usikkerhed, der for Indstævnte maa have været forbundet med Iagttagelsen af det omfoklarede Forhold, findes Muligheden af Indstævntes Faderskab ikke at kunne udelukkes, og Appellantindens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte F₁ bør efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse og efter Bidragslovgivningen betale Bidrag til Appellantinden M og det af hende den 4. August 1932 udenfor Ægteskab fødte Pigebarn B.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

De ved den indankede Dom fastsatte Salæ-

rer og Godtgørelse for Udlæg udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen 200 Kr. og Højesteretssagfører Th. Knudtzon i Salær og Godtgørelse for Udlæg 200 Kr. og 149 Kr. 50 Øre, hvilke Beløb ligeledes betales af det Offentlige.

Den foreløbige Underretsdoms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Klagerinden M de Indklagede F_1 og F_2 dømt til at betale Bidrag efter Bidragslovgivningen til det af hende den 4. August 1932 udenfor Ægteskab fødte Barn B og til Klagerinden selv efter Øvrighedens Resolution.

Barnet kan efter Kredslægens Erklæring være avlet i Tiden fra Midten af Oktober til Midten af December 1931. Indklagede F_2 har erkendt Samleje med Klagerinden i dette Tidsrum og erkendt at være bidragspligtig eventuelt i Forening med Indstævnte F_1 .

Med Hensyn til Kønsforholdet mellem Klagerinden og F_1 har F_1 forklaret, at han den 28. November 1931 laa sammen med Klagerinden paa en Seng, og efter at hun havde indvilget i Samleje aftog hendes Benklæder og derpaa fremtog sit Kønslem, men at han derefter fik Sædafgang uden at naa at faa sit Kønslem hen til eller i Berøring med hendes Kønsdel.

Klagerinden har herimod forklaret, at F_1 ved denne Lejlighed havde Samleje med hende med sit Kønslem i hendes Kønsdel.

Medens F_2 herefter vil være at dømme til — eventuelt in solidum med F_1 , jfr. nedenfor — at yde Bidrag til Barnet og Klagerinden, findes Sagen for F_1 's Vedkommende at maatte gøres afhængig af hans Ed som nedenfor anført.

Den endelige Underretsdoms Præmisser er saalydende:

Da F_1 har aflagt den i den foreløbige Dom af 15. Februar 1933 betegnede Ed, vil han være at frifinde for Sagsøgerindens Tiltale og Indstævnte F_2 være at kende ene-bidragspligtig.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Højesterets under 15. Januar 1937 dertil meddelte Tilladelse har F_2 hertil indanket den af Retten for Korsør Købstad m. v. den 15. Februar 1933 afsagte foreløbige Dom og den af samme Ret den 15. Marts samme Aar afsagte endelige Dom, ved hvilken F_2 er tilpligtet at yde Underholdsbidrag til det af M den 4. August 1932 udenfor Ægteskab fødte Barn B, medens F_1 er frifundet. Appellanten har nedlagt Paastand paa, at han frifindes, Indstævnte M principalt paa, at Ind-

stævnte F₁ tilpligtes at betale Underholdsbidrag til det nævnte Barn, subsidiært paa, at Appellanten og Indstævnte F₁ tilpligtes in solidum at svare Bidrag til dets Underhold, mere subsidiært paa, at de indankede Domme stadfæstes. Indstævnte F₁ har paastaaet Dommene stadfæstet.

Under Partsafhøring for Landsretten har de Indstævnte udtalt sig ganske overensstemmende med deres Forklaringer for Underretten.

Efter foretagen Typebestemmelse af en Blodprøve fra Appellanten har Universitetets retsmedicinske Institut i Skrivelse af 10. December 1936 udtalt, at hans Faderskab til det omhandlede Barn er uforeneligt med M.N.-Systemet.

Appellanten vil herefter være at frifinde, medens Dommene, for saa vidt angaar Indstævnte F₁, i Henhold til de deri anførte Grunde, og idet det for Landsretten fremkomne ikke kan føre til andet Udfald, vil være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten bliver at afholde som nedenfor anført.

M a n d a g d e n 27. J u n i.

Nr. 34/1937.   **Kirkeministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Kammerherre, Lensgreve **Ahlefeldt Laurvig** (Graae),

betræffende Spørgsmaalet om nogle Indstævnte tilhørende Kirkers Stilling som »lodtagne« i Reservefondet for Kirketiendemidler m. v.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 18. December 1936 (IV Afd.): De Sagsøgeren, Kammerherre, Lensgreve Ahlefeldt Laurvig, tilhørende Kirker, Stoense, Snøde, Fuglsbølle, Longelse, Simmerbølle, Skrøbelev, Bødstrup, Humble, Fodslette, Lindelse, Tranekjær, Tullebølle, Tryggelev og Magleby Kirker kendes lodtagne i den af Fyens Stiftsøvrighed henlagte »særskilte Reservefond« for Kirketiendemidler sammen med de andre i samme Stift værende Kirker, fra hvis Tiendeafløsningskapitaler der paa tilsvarende Maade er henlagt Midler til samme Reservefond, og i Forhold til de for de enkelte Kirker i Fonden indsatte Midler. Sagsøgte, Kirkeministeriet, paa egne og Fyens Stiftsøvrigheds Vegne bør i Forhold til Sagsøgeren anerkende at være forpligtet til at forrente de af ovennævnte Reservefond i Finansaarene 1924—25 og 1934—35 af Fonden ydede Laan til sønderjyske Kirker og til Hovedstandsættelse af Lodborg Kirke i Aalborg Stiit og Opførelse af en ny Kirke i Lindholm i samme Stift, oprindelig store henholdsvis 21.000 Kr. og 50.000 Kr., med 4 pCt. aarlig fra Beløbenes Udbetaling af de til enhver Tid skyldige Beløb. Iøvrigt bør Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale fri at være. Sagsøgte bør som Bidrag til Dækning af Sagsøgerens Sagsomkostninger inden 15 Dage fra Dato til denne betale 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte gentaget sin Paastand om, at de 14 Kirker kendes lodtagne i Reservefonden, saaledes at Kirkeejeren, naar den paagældende Kirke overgaar til Selveje, har Krav paa, at den til hans Andel i Massen svarende Andel i Reservefonden henregnes til Afløsningssummen, og — forsaavidt det ikke er nødvendigt at inddrage den under den Kapital, der henlægges til Afløsning af hans Forpligtelser overfor Kirken — udbetales i Overensstemmelse med Tiendeafløsningslovens § 23, 4. Stk. Endvidere paastaar Indstævnte Appellanten paa egne og Fyens Stiftsøvrigheds Vegne dømt til i Forhold til Indstævnte at anerkende at være forpligtet til dels at forrente de to af Reservefonden ydede Laan — af hvilke Laanet til sønderjyske Kirker blev ydet i Finansaaret 1925/26 og er tilbagebetalt den 2. April 1938 — dels at tilbagebetale den endnu henstaaende Rest af Laanet paa 50.000 Kr. senest den 11. December 1938.

Med Hensyn til den første Del af Paastanden bemærker seks Dommere følgende:

Allerede i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Massebestyrelse af Kirketiendemidler med særskilte Reservefonds for disse ikke kan anfægtes; herved bemærkes, at den paagældende Ordning fik Lovhjemmel ved Lov Nr. 47 af 14. Marts 1913 § 5, i Henhold til hvilken kgl. Anordning Nr. 139 af 24. Juni 1914 blev udstedt.

Indstævntes Krav om, at der til de for hans Kirker indbetalte Afløsningssummer skal lægges Forøgelsen ved Midlernes forandrede Anbringelse, vilde ikke stemme med det Formaal for Masseanbringelsen at forøge Sikkerheden for, at Stiftsmidlerne til enhver Tid kan forrente de kontante Dele af Afløsningssummerne med en vis Rente, der træder »i Stedet for Tiende«, jfr. Tiendeafløsningslovens § 22, 4. Stk. Dertil kommer, at den Sum, hvoraf der ved en Kirkes Overgang til Selveje tilkommer Tiende-ejeren en vis Del, i § 23, 4. Stk. er betegnet som »den til Stiftsøvrigheden i sin Tid indbetalte Afløsningssum for Tiende«.

Idet der herefter savnes Holdepunkter for at fravige den sædvanlige Ordning, at der ikke tilkommer Interessenter i massebestyrede Midler Andel i de dertil knyttede Reservefonds, vil den første Del af Indstævntes Paastand ikke kunne tages til Følge.

Tre Dommere bemærker med Hensyn til denne Del af Paastanden følgende:

Efter Tiendeafløsningsloven havde Kirketiendeejerne i og for sig Krav paa, at den ved Lovens § 22, 3. Stk. foreskrevne Individualisering af Afløsningssummerne ved, at Obligationerne noteredes paa Kirkens Navn, opretholdtes, saaledes at der for udtrukne Obligationer indkøbtes andre som noteredes paa Kirkens

Navn. Imidlertid ses der ikke fra Kirketiendeejernes Side at være rejst nogen Indsigelse mod den allerede i 1909 indførte Massebestyrelse, men de har akkviesceret herved, dog saaledes at Kursgevinsten ved Udtrækningen af Tiendebankobligationer forsaavidt sikredes dem, som de — saaledes som i Dommen omtalt — fortrinsvis fik det overskydende af Afløsningssummen, naar Forpligtelsen overfor Kirken var afløst, udbetalt i kontante Midler. Herefter finder disse Dommere, at Kirketiendeejerne nu, da Massebestyrelsen har været gennemført i en saa lang Aarrække, maa være afskaarne fra at rejse Indsigelse imod denne, og idet Massebestyrelsen herefter maa anses lovlig, kan de tiltræde de Konsekvenser, som af Flertallet er draget af denne Bestyrelsesform, forsaavidt angaar Reservefonden.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltræder samtlige Dommere, at Appellanten ikke er tilpligtet at tilbageføre Laanet paa 50.000 Kr.; allerede af tilsvarende Grunde og i Sammenhæng med det ovenfor antagne Resultat findes Indstævntes Krav om Forrentning af de to Laan at savne Føje.

Herefter vil Appellanten overensstemmende med sin derom nedlagte principale Paastand være i det hele at frifinde. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Kirkeministeriet, bør for Indstævnte, Kammerherre, Lensgreve Ahlefeldt-Laurvig's Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 2000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse. Til det offentlige betaler Indstævnte inden samme Frist de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Kammerherre, Lensgreve Ahlefeldt Laurvig, anført følgende:

Han er Ejer af Stoense Kirke, Snøde Kirke, Fuglsbølle Kirke, Longelse Kirke, Simmerbølle Kirke, Skrøbelev Kirke, Bødstrup Kirke, Humble Kirke, Fodslette Kirke, Lindelse Kirke, Tranekjær Kirke, Tullebølle Kirke, Tryggelev Kirke og Magleby Kirke, alle paa Langeland, hvis samlede Kirketiende-Afløsningssummer andrager ca. 545.000 Kr. Ifølge § 22 i Lov Nr. 100 af 15. Maj 1903 om Afløsning af Tinden skal de Tiender, der henlægges bl. a. til Kirkers Vedligeholdelse m. v., efter Afløsningen behandles saaledes: »Tiendebankens Obligationer saavel

som de Beløb, der maatte blive udbetalt kontant, samt de halvaarlige Renter indbetales af Banken til Stiftsøvrigheden paa — — — Kirketiendeejernes Vegne. Obligationerne skulle noteres paa — — — Kirkens Navn. — — — Vedkommende — — — Kirketiendeejer oppebærer fremtidig Renter af Afløsningssummen i Stedet for Tiende. Vilkaarene for Renternes Udbetaling til dem gennem Stiftsøvrigheden fastsættes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.« Efter Lovens § 23 skal, naar en Kirketiendeejer ønsker sin Forpligtelse overfor Kirken afløst, den Del af Afløsningssummen, der ikke anses fornøden til Kirkens fremtidige Behov, udbetales til Kirketiendeejeren eller Panthaveren. ifr. herved Instruks Nr. 105 af 8. April 1904 § 8. I Juli 1908 udarbejdede Kongeriget Danmarks Tiendebank Regler for Udbetaling af Afløsningssummer for Kirketiende, hvis § 1 bl. a. bestemmer: »Saafremt Kirketiendeejeren ikke ønsker sin Forpligtelse overfor Kirken afløst, bliver Afløsningssummen baandlagt under Stiftsøvrigheden til Bestyrelse paa Kirketiendeejerens Vegne. Forinden de til Afløsningssummen hørende Tiendebankobligationer afgives til Stiftsøvrigheden, ville Obligationerne blive noterede i Bankens Bøger som tilhørende Kirketiendeejeren med tilføjet Bemærkning om deres Baandlæggelse under Stiftsøvrigheden.« Der var saaledes forordnet en Særforvaltning for hver privat Kirkes Tiendeafløsningssum, og da Tinden tilhørte Kirketiendeejeren, maatte det være ganske utvivlsomt, at alt det Udbytte, som fremkom ved Forvaltningen af disse Midler, maatte tilhøre Kirkejeren. I Kirke- og Undervisningsministeriets Cirkulære (Nr. 12) til samtlige Stiftsøvrigheder af 7. Januar 1909 bestemte Ministeriet under Henviisning til de efter Loven af 1903 § 22 stedfindende Indbetalinger til Stiftsøvrighederne i Tiendebankobligationer eller kontant bl. a., at der skulde anskaffes en særlig Protokol for Tiendebankobligationerne indrettet saaledes, at hver Kirke deri fik sin Konto, hvorpaa samtlige de Kirken tilhørende Tiendebankobligationer skulde opføres efter Nummerfølge og med Angivelse af hver Obligations Størrelse saavel som af Afgang ved Udtrækning; det bemærkedes endvidere i Cirkulæret, at 1. Revisionsdepartement havde henledet Ministeriets Opmærksomhed paa, at det maatte anses som hensigtsmæssigt og for Stiftsøvrighedernes Regnskabsførelse ogsaa bekvemtest, at Tiendebankobligationerne og de kontant indbetalte Dele af Tiendeafløsningssummerne i hvert Fald indtil videre holdtes adskilt fra de øvrige Stiftsmidler, og at der for dem blev aflagt særligt Regnskab. Det hedder dernæst i Cirkulæret: »Idet Ministeriet kan slutte sig dertil, skal man bemærke, at de kontante Dele af Afløsningssummerne saavel som de Summer, der indkommer ved Indfrielse af Tiendebankobligationer, ville være at betegne som en særlig Masse, hvis Formue bør anbringes i anordningsmæssige Kreditforeningsobligationer a 4 pCt. eller — for saa vidt saadanne kunne købes under pari — 4½ pCt. Rente og for overskydende Beløbs Vedkommende midlertidig i Sparekasse. Af denne Særmasse udbetales der Interessenterne 4 pCt. aarlig Rente uden Fradrag, og et muligt Overskud ved Kursdifference og overskydende Rente henlægges til et Reservefond.« Der er saaledes af Hensigtsmæssighedshensyn anordnet en særlig Forvaltningsmaade med Hensyn til Tiendeafløsningssummerne bl. a. med Oprettelse af et Re-

servefond som nævnt, men det er ikke herved udtalt, og det kan heller ikke have været Meningen med disse Udtalelser, at de til Reservefonden henlagte Beløb skulde gaa ud af de de paagældende Kirkeejeres Retsomraade og eventuelt kunne benyttes til andre Øjemed; disse Beløb er jo ubestrideligt Midler, der er fremkomne ved Administrationen af de de paagældende Kirketiendeejere ubeskaaret tilhørende Midler; Cirkulæret benytter da ogsaa om de paagældende Betegnelsen »Interessenterne«. Da nogle Kirkeejere i 1914 mente at have bragt i Erfaring, at den Kursavance, der fremkom ved Indfrielse af Tiendebankobligationer, ikke af Stiftsøvrigheden henlagdes til vedkommende Kirker, men til et særligt Fond, hvori Kirkeejerne ikke var lodtagne, hvilket de formentede var i Strid med § 22 i Loven af 1903, anmodede de i Skrivelse af 5. Marts 1914 Kirkeministeriet om at forandre denne Fremgangsmaade og om at tilbagebetale de allerede til saadant Fond henlagte Midler til de berettigede Kirker som tilhørende disse og de respektive Ejere af Kirketienden. I Skrivelse af 25. September 1914 meddelte Ministeriet som Svar herpaa, at det ved Indfrielse af Tiendebankobligationer indkomne Beløb indbetales til vedkommende Stiftsøvrighed og administreres af denne efter de for Administrationen af Stiftsmidlerne gældende Regler, saaledes at der til enhver Tid for hver Kirke findes dels Tiendebankobligationer dels kontant et Beløb svarende til den samlede Afløsningssum for vedkommende Kirke, og at der ved Udbetaling til Tiendeejeren af det overskydende af Afløsningssummen, efter at de Tiendeejeren paahvilende Forpligtelser overfor Kirken er afløst, iagttages den Fremgangsmaade, at det kontant foreliggende Beløb fortrinsvis udbetales til Kirketiendeejeren. Da denne Skrivelse ikke tilstrækkeligt klart besvarede de stillede Spørgsmaal, androg Forespørgerne — de i »Godejerforeningen« repræsenterede Tiendeejere — i Skrivelse af 4. November 1914 om, at der — i Lighed med de da nyligt ændrede Regler for Overformynderiets Fremgangsmaade, jfr. Justitsministeriets Skrivelse Nr. 383 af 29. December 1911 til Overformynderiet, — maatte blive givet vedkommende Kirkeejer Lejlighed til, hver Gang en Tiendebankobligation var udtrukket, at udtale sig om Anskaffelsen af et andet sikkert Værdipapir i Stedet, saaledes at det nyhvervede Værdipapir, noteret paa Kirkens Navn, tilligemed den mulige Rest af den udtrukne Obligations Paalydende henlagdes til Kirken. I Skrivelse af 14. Maj 1915 bemærkede Ministeriet, idet det iøvrigt henholdt sig til Svaret i Skrivelsen af 25. September 1914, at man ikke kunde give vedkommende Tiendeejer Adgang til at udtale sig om Anbringelsen af et ved Udrækning af en Tiendebankobligation fremkommet kontant Beløb, allerede fordi disse Midler administreredes under Massebestyrelse, hvornæst henvistes til Kgl. Anordning (Nr. 139) af 24. Juni 1914 angaaende Stiftsmidlernes Bestyrelse. I denne Anordnings § 2 nævnes blandt de Midler, som vil være at bestyre særskilt, under litr. b Tiendebankobligationer, der er udlagte til Kirker eller Præsteembeder for Afløsningssummer for Tiender. Efter § 2, 5. Stk. henhører alle andre Midler end de i §ens 2 foregaaende Stykker nævnte under Massebestyrelse, »saaledes at den kontant udbetalte Del af Tiendeafløsningssummerne saavel som Beløb for udtrukne Tiendebankobligationer og de derfor

erhvervede Kreditforeningsobligationer og andre Aktiver holdes som en særlig Masse.« I det følgende Stykke hedder det: »De i Massen lodtagne Kapitaler forrentes med 4 pCt. pro anno med Fradrag af Bidrag til Reserve- og Administrationsfond — — —«; saadant Fradrag finder dog ikke Sted ved Udbetaling af Renterne af den for Kirketiendemidlerne særlige Masse. Efter § 3, 1. og 2. Stk. vedbliver den ved hvert Stift oprettede særskilte Reservefond for Kirketiendemidler indtil videre at bestaa som hidtil som særskilt Reservefond for disse Midler, og bliver der til denne Reservefond at henlægge »dels de Beløb, der ved Frugtbargørelse af Kirketiendemidlernes almindelige Masse indvindes ved Indkøb under pari eller Salg af over pari af anordningsmæssige Aktiver, dels det Beløb, hvormed den aarlige Rente af de saaledes erhvervede Aktiver maatte overstige 4 pCt. p. a. af bemeldte Masse — — —«. I § 5 indeholdes under litr. a—e Opregning af, hvilke Udgifter der efter Ministeriets nærmere Bestemmelse afholdes af de øvrige indenfor hvert Stift bestaaende Reserve- og Administrationsfonds (under Kirke- og Undervisningsministeriets Overtilsyn), og i § 5 i. f. hedder det: »For Kirketiendemidlernes Vedkommende udredes de under litr. a, b og c nævnte Udgifter af disses eget Reservefond.« Disse Udgifter er dels litte Tab, dels Kursdifference ved Indkøb af Værdipapirer over pari og ved Salg af Værdipapirer under pari.

I en Skrivelse af 16. April 1915 fra Kirkeministeriet til Aarhus Stiftsøvrighed udtales det, at Ministeriet maa holde for, at Tiende-ejeren har Krav paa den Fordel, som mellem Afløsningen og Afviklingen af hans Forhold til Kirken er indvundet ved, at en Del af Tiendebankobligationerne i Mellemtiden er udtrukne. Under »den Fordel« maa efter Sagsøgerens Formening naturligvis ogsaa falde den Kapitalindvinding, som i denne Mellempæriode er sket ved Udtrækning af Obligationer og Indkøb af Kreditforeningsobligationer m. m. Det fremgaar heraf klart, at Ministeriet i ethvert Fald da var paa det rene med, at det ikke ved Oprettelsen af disse Fonds, hvis Oprettelse alene skyldtes Hensigtsmæssighedshensyn ved Midlernes Forvaltning, har kunnet unddrage Kirketiendeejerne nogen Del af de fra Kirketiendernes Afløsningssummer hidrørende Midler. Kirketiendeejernes Ret til ethvert Udbytte af disse Afløsningssummer er ikke begrænset til 4 pCt. aarlig Rente af Afløsningssummen. Efterhaanden som Afløsningssummerne stiger ved Forandringer i Anbringelsen af Kapitalerne, har han Krav paa Rente af den saaledes forøgede Kapital, ligesom han har Retten til selve denne Kapital som en Del af den paagældende Kirkes Midler. Indtil Afløsningen af Vedligeholdelsespligten og dermed hele Forholdet til Kirken har han som Ejer Ret til at oppebære alle Renter af den til enhver Tid for vedkommende Kirke eksisterende Kapital, saaledes som den i Tidens Løb maatte være forøget, og ved Afløsningen af hans Forhold til Kirken har han Ret til at kræve, at hele Kapitalen, saaledes som den maa opgøres paa det paagældende Tidspunkt, indgaar i Kirkemidlerne, hvoraf først Vedligeholdelseskapitalen udredes og derefter Resten udbetales til ham.

Efter det under Sagen oplyste havde Kirketiendereservefonden for

Fyens Stift pr. 2. Januar 1936 en Kapital, stor 133.695 Kr. 47 Øre, hvoriblandt følgende 2 Poster:

Tilgodehavende hos Statskassen for Tilskud til sønderjyske	
Kirker	10.500 Kr.
Tilgodehavende gennem Kirkeligningen	50.000 —
	—————
	ialt.... 60.500 Kr.
	—————

Med Hensyn til den sidste Post har Sagsøgeren anført, at man i 1933 erfarede, at Kirkeministeriet havde rettet Henvendelse til Folketingets Finansudvalg om Bemyndigelse til at anvende et Beløb af indtil 500.000 Kr. af de ovennævnte Reservefonds som Tilskud til Opførelse eller Hovedistsandsættelse af forskellige Kirker. Herimod protesterede Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere, hvoraf Sagsøgeren er Medlem, i Skrivelse af 31. August 1933 paa de Medlemmers Vegne, som var eller havde været Ejere af Kirker. I Finansudvalget rejste der sig visse Betæneligheder ved denne Disposition, og disse Betæneligheder kom ogsaa til Orde i Rigsdagsforhandlingerne om den paagældende Til-lægsbevillingslov; der blev af Kirkeministeriet indhentet en Betænkning fra den kst. Kammeradvokat; denne Betænkning, der er dateret den 24. Marts 1933, anser det for tvivlsomt, om en Anvendelse af Reservefondens Midler som paatænkt er berettiget; det kan, siges det, ganske vist næppe hævdes, at der tilkommer Tiendeejeren nogen egentlig Ejendomsret til de i Reservefondene opsparede Midler, men i Betragtning af, at disse Fonds er tilvejebragt ved Hjælp af Midler, der oprindelig har været særbestyrede for Tiendeejerne, og at Formaålet med Oprettelsen af disse Fonds maa antages at have været at sikre de Berettigede Bevarelsen af Kapitalen og dennes aarlige Forrentning med 4 pCt., vilde de enkelte Tiendeejere ikke uden Føje kunne gøre Indsigelse imod de paatænkte Dispositioner over Reservefondene under Henvi-sning til, at den med Fondene tilsigtede Sikkerhed derved vilde svækkes. Forholdet har efter den kst. Kammeradvokats Mening nogen Lighed med de til Overformynderiet hørende Reservefonds, som man sikkert vilde være betænkelig ved at angribe til andet Formaal.

Ved Tekstanmærkning Nr. 8 til Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1933/34 § 20 II B blev der imidlertid meddelt Kirkeministeriet Bemyndigelse til af de heromhandlede Midler at anvende indtil 500.000 Kr. til nævnte Formaal paa Betingelse af, at Beløbet — uden Renter — tilbagebetaltes Reservefonden med 10.000 Kr. aarlig i 50 paa hinanden følgende Aar, hvilke 10.000 Kr. skulde paalignes samtlige til Folkekirken hørende Beboere udenfor København og Frederiksberg i Forbindelse med Ligningen af Kirkeskat. I Henhold til den saaledes truffe Afgørelse paalagdes det ved Ministeriets Skrivelse af 20. Juni 1935 Kirketiendemidlernes Reservefond under Fyens Stiftsøvrigheds Bestyrelse at udrede et samlet Beløb af 50.000 Kr.

Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere protesterede paany i Skrivelse af 1. Maj 1934 til Kirkeministeriet og stillede Forslag om en forhandlingsmæssig Ordning af Sagen, men hverken paa denne Skrivelse

eller en Skrivelse af 6. Oktober 1934 fik Foreningen noget Svar fra Ministeriet.

Med den fornævnte Post, stor 10.500 Kr., er Sagsøgeren først under nærværende Sag bleven bekendt. Om dette Forhold er følgende oplyst gennem Kirkeministeriets Skrivelse af 29. September 1936. Da de sønderjyske Kirkers Markkapitaler efter Verdenskrigen var blevet værdiløse, og Kirkerne ved Genforeningen var i en meget daarlig Forfatning, søgte og fik Ministeriet paa Finansloven for 1924/25 en Bevilling paa 40.000 Kr. aarlig i 10 Aar som Tilskud til sønderjyske Kirker. For at fremskynde Udbetalingen gik man den Vej i 1925/26 at optage et midlertidigt rentefrit Laan paa ialt 160.000 Kr. af Kirketiendemidlernes Reservefond, hvoraf Fyens Stift udrede 21.000 Kr. De 160.000 Kr. skulde efter Planen betales tilbage med $\frac{1}{4}$ i hvert af Aarene 1930/31 til 1933/34 ved Hjælp af den aarlige Bevilling paa 40.000 Kr. Dette skete ogsaa i 1930/31 og 1931/32; herved var Halvdelen af det midlertidige Laan tilbagebetalt, altsaa for Fyens Stifts Vedkommende 10.500 Kr., men for de følgende Aars Vedkommende har Ministeriet under Hensyn til, at Statens Udgifter skulde nedbringes mest muligt, ikke ment at burde søge Hjemmel paa Finansloven og Udbetaling af de resterende 2×40.000 Kr. af Statens 10-aarige Tilskud, og der er saaledes sket en midlertidig Udsættelse af Betalingen; Mellemværendet — og derunder ogsaa det heromhandlede Beløb 10.500 Kr. — vil blive berigtiget, saa snart Forholdene tillader det.

Med Hensyn til disse 2 Dispositioner paastaar Sagsøgeren, at de er stridende mod hans Ret som Medejer af de i Kirketiendereservefonden for Fyens Stift indstaaende Midler, baade fordi disse Laan er optaget til Anvendelse i Øjemed, der ligger ganske udenfor Formaålet med de paagældende Midler, og fordi de er udlaant uden Renter og mod Tilbagebetaling paa langt Sigt, i det ene Tilfælde endog i Løbet af 50 Aar. At dette har kunnet ske er en Følge af, at Ministeriet uden Hjemmel har tilsidesat den private Kirketiendeejers Ret til en gennemført særskilt Forvaltning af den for hans Kirke normerede Afløsningssum og ved Cirkulæret af 7. Januar 1909 og Kgl. Anordning af 24. Juni 1914 har indført en Massebestyrelse og i Forbindelse hermed normeret et Reservefond, hvorved Kirketiendeejerens Ret som Ejer af den paagældende Del af Afløsningssummen ganske er forflygtiget. Ved Overgangen til Massebestyrelse har man paaført Kirketiendeejeren et solidarisk Ansvar ganske i Strid med Loven af 1903; man burde have dannet et Reservefond for hver Kirke. Sagsøgeren henviser herved til Lov Nr. 273 af 1. Oktober 1915 og Lov Nr. 281 af 30. Juni 1922 om Kirkers Bestyrelse, i hvis § 5, næstsidste Stk. udtales: »Med de ved Tiendens Afløsning Kirkerne tilfaldende Kapitaler i Tiendebankobligationer eller andet forholdes der overensstemmende med Lov om Afløsning af Tienden af 15. Maj 1903 § 22«, c: der ses ganske bort fra Cirkulæret af 1909 og den Kgl. Anordning af 1914.

Sagsøgeren nedlægger herefter i nærværende ved Stævning af 5. September 1935 anlagte Sag følgende Paastande:

1. at de ovenævnte, Sagsøgeren tilhørende 14 Kirker kendes lodtagne i den af Fyens Stiftsøvrighed efter Kirkeministeriet Bestemmelse

henlagte »særskilte Reservefond« for Kirketiendemidler, jfr. Kgl. Anordning Nr. 139 af 24. Juni 1914 §§ 2, 3 og 5, sammen med de andre i samme Stift værende Kirker, fra hvis Tiendeafløsningskapitaler der paa tilsvarende Maade er henlagt Midler til samme Reservefond, og i Forhold til de for de enkelte Kirker i Fonden indsatte Midler.

2. at det sagsøgte Ministerium paa egne og Fyens Stiftsøvrigheds Vegne kendes forpligtet til at tilbagebetale til det ovennævnte Reservefond følgende Beløb: et i Aaret 1924/25 fra Reservefonden taget Tilskud til sønderjyske Kirker 21.000 Kr. med Fradrag af senere Tilbagebetalinger paa ialt 10.500 Kr., altsaa til Rest..... 10.500 Kr. med Renter af 21.000 Kr. 4 pCt. aarlig fra Datoen for Beløbets Udbetaling af Reservefonden i Aaret 1924/25 til 1. Juli 1930, og med Renter 4 pCt. aarlig af 15.750 Kr. fra 1. Juli 1930 til 1. Juli 1931 samt med Renter 4 pCt. aarlig af 10.500 Kr. fra 1. Juli 1931 til 5. September 1935 og derefter med Renter 5 pCt. aarlig af 10.500 Kr. fra 5. September 1935, til Tilbagebetaling finder Sted,

og et i Aaret 1934/35 fra samme Reservefond taget Tilskud til Hovedstandsættelse af Lodborg Kirke i Aalborg Stift og Opførelse af en ny Kirke i Lindholm i samme Stift.. 50.000 Kr. med Renter 4 pCt. aarlig fra Beløbets Udbetaling den 25. Juli 1935 til 5. September 1935 og derefter med Renter 5 pCt. aarlig, indtil Tilbagebetaling finder Sted.

3. at det sagsøgte Ministerium paa egne og Fyens Stiftsøvrigheds Vegne kendes forpligtet til at overføre fra Reservefonden den hver af de omhandlede Kirker tilhørende Andel af Fonden til Kirkens særlige Konto for Tiendemidler hos Stiftsøvrigheden og fremtidig forvalter de paa hver Konto staaende Tiendemidler særskilt for denne.

4. samt at det sagsøgte Ministerium paa egne og Fyens Stiftsøvrigheds Vegne kendes forpligtet til at opgøre og udbetale til Sagsøgeren personlig de ved Forvaltningen af de nævnte Kirkemidler indvundne Renter, der er indgaaede i Reservefonden som en Del af denne, jfr. Kgl. Anordning Nr. 139 af 24. Juni 1914 § 3, 2. Stk.

Sagsøgeren har hertil føjet, at det maa være Sagsøgtes Pligt at foretage en Beregning af de Beløb, der vil tilfalde hver af Sagsøgerens Kirker, og det er Sagsøgtes Fejl, at der ikke i den forløbne Tid har været ført et Regnskab, der angiver de enkelte Kirkers Andele i Fonden. Opløsningen af det Kirkerne og deres Ejere administrativt paa tvungne Interessentskab om de paagældende Reservefonds maa ske i Forhold til de af de enkelte Andelshavere ved Forvaltningsmyndighedernes Foranstaltning i Massen indskudte kontante Midler baade de oprindelige og de ved hver Udtrækning af Tiendebankobligationer indvundne. Sagsøgeren har konfereret med Teknisk Revisionskontor, der har udtalt, at Beregningen kan gøres, og anvist, hvilke Beregningsmaader der hertil kan benyttes; til at foretage selve Opgørelsen og Udlodningen har Stiftsøvrigheden alle fornødne Oplysninger.

Det sagsøgte Ministerium paastaar sig frifundet og har til Støtte herfor anført følgende: Loven indeholder Fællesregler for Præstetiende og Kirketiende. Den 1. Afløsning fandt Sted pr. 1. Januar 1908, og her-

efter udstedte Ministeriet Cirkulære Nr. 318 af 21. Oktober 1908, hvori Ministeriet bl. a. forbeholdt sig senere at give Meddelelse om, hvorledes der skulde forholdes i Tilfælde af Udtrækning af Tiendebankobligationer; straks ved 1. Udtrækning af Tiendebankobligationer den 2. Januar 1909 udkom det fornævnte Cirkulære af 1909, hvorved man altsaa lige straks fra Udtrækningens Begyndelse — i Mangel af nærmere Regler i Loven af 1903 om Midlernes Forvaltning — administrativt indførte en Masseforvaltning i Lighed med de paa andet Omraade gældende Regler om Masseforvaltning, jfr. Overformynderiloven af 26. Maj 1868 § 3; allerede før 1903 havde man Masseforvaltning med Hensyn til de under Stiftsøvrighederne forvaltede Midler. Den saaledes indførte Masseforvaltning af Kirketiendemidler omfattede ikke blot Tiendeafløsningssummerne for de endnu i privat Eje værende Kirketiender, men ogsaa de oprindelig selvejende Kirkers Tiendeafløsningssummer og de Beløb, der ved Kirkers Overgang til Selveje blev hensat til Kirkernes Vedligeholdelse. Den endelige Ordning blev truffet ved den forannævnte Kgl. Anordning af 1914 udstedt med Hjemmel i Lov Nr. 47 af 14. Marts 1913 § 5 og gaar i sine Bestemmelser ikke udover, hvad der var gældende Ret; Massebestyrelse af de paagældende Midler er saaledes anordnet paa lovlig Maade, og enhver Massebestyrelse medfører med Nødvendighed Oprettelsen af en Reservefond for disse Midler, idet det vilde være uforvarsomt ikke at oprette et Reservefond. Massebestyrelsen og den dertil knyttede Oprettelse af Reservefonds medfører ikke noget Indgreb i Tiendeejerens Interesse. For det under Massebestyrelse værende kontante Beløb foretages samlede Indkøb af Kreditforeningsobligationer; disse Indkøb finder intet Udtryk paa de enkelte Kirkers Konti, men disse udviser stadig en Tiendebankobligationsbeholdning lydende paa Kirkens Navn og en kontant Kapitalbeholdning, der betegner Kirkens (Kirketiendeejerens) Krav mod den særlige Masse for Kirketiendemidler. Kirkens (Kirketiendeejerens) kontante Kapitalbeholdning under Massebestyrelse forrentes ligesom Tiendebankobligationerne med 4 pCt., og Tiendeejeren faar derfor hvert Aar 4 pCt. af Afløsningssummen svarende til et Aars Tiende. Til de forskellige Kirkers samlede kontante Kapital svarer en Masseformue af Kreditforeningsobligationer til nominelt samme Beløb. Kreditforeningsobligationerne opføres til pari Kurs, og den ved Indkøbet under pari fremkomne Kursdifferentie er overført til Reservefonden; til denne overføres endvidere, jfr. det ovenfor anførte, det Beløb, hvormed den aarlige Rente af Masseformuen overstiger 4 pCt.; Reservefonden vokser dernæst ogsaa ved Renterne af dens egne Midler. Reservefonden tjener til Sikkerhed for mulige Tab af de under Massebestyrelse værende Kirkemidler, ligesom den tjener til i Tilfælde af Rentetab eller Rentenedsættelse at sikre, at der kan betales 4 pCt. aarlig Rente af den kontante Beholdning under Massebestyrelse. Denne Betydning vil Reservefonden vedblive at have, ogsaa naar alle Kirkerne er blevet selvejende. Da Kirketiendeejeren ved en Kirkes Overgang til Selveje faar det ham tilkommende »Overskud« udbetalt kontant saa vidt muligt, afgives altsaa forsaavidt ved Berigtigelsen overfor Kirketiendeejeren »Kursdifferentenc« til denne. I Tilfælde, hvor Kursen paa Udbetalingstiden er lavere, end da Stiftsøvrig-

heden anbragte det paagældende Kapitalbeløb sammen med andre Kirkers Kapitalbeløb i Masseformuens Kreditforeningsobligationer, har Kirketiendeejeren Fordel af, at Kirkens kontante Kapitalbeløb ikke i sin Tid er bleven anbragt særskilt i Kreditforeningsobligationer idet han selv paa Grund af den lavere Kurs paa Udbetalingstiden vil kunne erhverve Kreditforeningsobligationer af et større paalydende Beløb. Hvad angaar de Beløb, hvormed den aarlige Rente af Masseformuens Kreditforeningsobligationer overstiger 4 pCt. samt Renten af Reservefondens egne Midler, anfører det sagsøgte Ministerium, at det er en naturlig Konsekvens af den vederlagsfri Massebestyrelse, at Reservefonden faar en vis Indtægt. En Særbestyrelse for hver Kirkes kontante Kapital med særskilt Indkøb af Kreditforeningsobligationer til denne vilde i overordentlig høj Grad have besværliggjort Administrationen og vilde derfor have forøget Udgifterne ved Administrationen i et saadant Omfang, at man maatte have beregnet Gebyr for Administrationen, hvilket kunde være sket administrativt. Hvis Gebyret var blevet fastsat i Lighed med, hvad der efter Kgl. Anordning af 1914 § 4 b gælder for andre Stiftsmidler, nemlig til 2 pCt. af den aarlige Renteindtægt, mener Ministeriet, at en Kirketiendeejer næppe vilde have kunnet staa sig ved en Særbestyrelse i Stedet for den stedfundne gebyrfri Massebestyrelse. At stille op, hvorledes en Særbestyrelse for samtlige Landets Tiendekirker vilde have formet sig gennem den siden Tiendeafløsningens Ikrafttræden forløbne Tid, eller hvorledes Reservefonden nu skulde fordeles mellem de i Massen lodtagne, lader sig ikke gøre. Ministeriet formener herefter, at den stedfundne Massebestyrelse med dertil knyttede Reservefond er lovlig som stemmende med positiv Ret og Forholdets Natur; Kirketiendeejerens Stilling er, saalænge Forpligtelsen overfor Kirken ikke er ophørt, kun en Rentenydelsesret, en Ret til at oppebære 4 pCt. af den i sin Tid fastsatte Afløsningssum aarligt, svarende til et Aars Tiende. Det er nu over 20 Aar siden, Modparten ved Ministeriets fornævnte Skrivelser og ved Kgl. Anordning af 1914 blev bekendt med, at der var anordnet en Massebestyrelse, og det, at Modparten først nu har rejst Indvending mod den hidtil stedfundne Massebestyrelse, der altsaa for de forløbne Aar faktisk er anerkendt, taler afgørende mod Berettigelsen af det af Sagsøgeren nu indtagne Standpunkt.

Med Hensyn til de foran ommeldte 2de Dispositioner over Reservefondens Midler har Ministeriet anført, at de under Reservefonden hørende Midler ikke tilhører Tiendeejerne; de tjener til Garanti for Tab m. m., jfr. den Kgl. Anordning 1914 § 5, sidste Stykke, men Ejer af Reservefonden er den danske Folkekirke, og Raadigheden over Fonden tilkommer de Organer, der er bestemmende paa dennes Omraade, Lovgivningsmagten og Forvaltningen.

Dispositionen med Hensyn til de 50.000 Kr. har som foran anført faaet Lovhjemmel, men kompetencemæssigt havde det ikke været nødvendigt at henvende sig til Lovgivningsmagten; de lovlige Forvaltningsorganer, der foretog Dispositionen med Hensyn til de 21.000 Kr., havde ogsaa kunnet foretage Dispositionen med Hensyn til de 50.000 Kr. Dispositionerne er ikke trufne til Fordel for helt udenfor liggende Interesser, hvorved henvises til Lov Nr. 281 af 30. Juni 1922 § 19, hvorefter saa-

danne Dispositioner kendes og anerkendes, jfr. ogsaa Principet i D.L. 2—22—64. De udlaante Midler er ikke bragt i Fare, og Fonden er, ganske bortset fra disse Midler, tilstrækkelig stor til at fyldestgøre sit Formaal, i hvilken Henseende Ministeriet har henvist til en den 11. November 1936 af Fyens Stiftskassererkontor foretagen Opstilling, hvorefter Reservefonden med Fradrag af de til Staten udlaante Kapitaler udgør 74.195 Kr. 47 Øre eller ca. 5 pCt. af de under Massebestyrelse værende Midler pr. 31. Marts 1936 1.447.775 Kr. 58 Øre, jfr. herved Overformyndertilovens § 4, næstsidste Stykke.

Ministeriet hævder saaledes, at der paa ethvert Punkt er handlet lovligt og forsvarligt overfor Kirketiendejerne, herunder Sagsøgeren.

Retten maa under Hensyn til, at Tiendeafløsningsloven ikke indeholder nærmere Regler om Stiftsøvrighedernes Forvaltning af Kirke-tiendemidlerne, give Kirkeministeriet Medhold i, at den med Forbillede i tidligere Praksis ved Bestyrelsen af Stiftsmidler og i Loven af 26. Maj 1868 indførte og i en længere Aarrække uden Paatale gennemførte Massebestyrelse af Kirketiendemidlerne ikke kan anfægtes. Da der derhos maa gives Ministeriet Medhold i, at en forsvarlig Massebestyrelse tilsiger Opretholdelse af et Reservefond for de under Massebestyrelse værende Midler, vil dette Fond ikke kunne kræves opløst.

At Sagsøgeren er lodtagen i Reservefonden, følger af Bestemmelserne i Tiendeafløsningslovens § 22, 3die Stk., og er i og for sig heller ikke bestridt af Kirkeministeriet. Det maa imidlertid endvidere følge af denne Bestemmelse og af Bestemmelserne i Lovens § 23, at Kirketiende-ejeren, naar den paagældende Kirke overgaar til Selveje, har Krav paa, at den til hans Andel i Massen svarende Andel i Reservefonden henregnes til Afløsningssummen og, for saa vidt det ikke er nødvendigt at inddrage den under den Kapital, der henlægges til Afløsning af hans Forpligtelser overfor Kirken, udbetales i Overensstemmelse med § 23, 4de Stk. Indtil dette Tidspunkt vil han derimod ikke kunne kræve, at hans Andel i Fonden udskilles af denne.

Da der intet foreligger om, at de ovennævnte to Udlaan af Reservefondens Midler paa uforvarlig Maade skulde forringe Fondens Likviditet — om Fare for de udlaante Midler synes der efter det ovenfor oplyste om deres Tilbagebetaling ikke at kunne være Tale —, vil der ikke kunne gives Sagsøgeren Medhold i hans Paastand om Tilbageførelse af de paagældende Beløb til Fonden.

Der maa derimod gives ham Medhold i, at det er i Strid med hans i Medfør af Lovens § 22, 3die Stk., erhvervede Rettigheder, at Fondens Midler er udlaant rentefrit saavel i det Tilfælde, hvor Udlaanet er sket i Henhold til administrativ Bestemmelse, som i det Tilfælde, hvor det er sket ved Lov.

Det bemærkes endnu, at det ikke findes at kunne paavirke Sagsøgerens Retsstilling, at Kirkeministeriet muligvis i sin Tid kunde have fastsat, at der skulde svares Gebyr for Massebestyrelsen.

Herefter vil Sagsøgerens Paastand under Punkt 1 saavel som hans Paastand under Punkt 2, for saa vidt den gaar ud paa Forrentning af

de udlaante Kapitaler, være at tage til Følge, medens Kirkeministeriet iøvrigt vil være at frifinde.

Som Bidrag til Dækning af Sagsøgerens Sagsomkostninger findes Kirkeministeriet at burde betale ham et Beløb af 500 Kr.

Nr. 172/1937. Gaardejer **Hans Nielsen** (Selv)

mod

Gaardejer **L. Pedersen** (Fich),

betræffende Betaling af en Del af et fra en i Fællig dreven Ejendom hidrørende Underskud.

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 21. Juni 1937 (VI Afd.): Sagsøgte Gaardejer L. Pedersen bør for Tiltale af Sagsøgeren Gaardejer Hans Nielsen i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 300 Kr. til Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Ved de foreliggende tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger er det ikke godtgiort, at Appellanten har noget fra Driften af den paagældende Ejendom hidrørende Tilgodehavende hos Indstævnte, og Dommen vil saaledes efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Hans Nielsen, til Indstævnte, Gaardejer L. Pedersen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Gaardejer Hans Nielsen ved Slutseddél af 28. November 1924 havde købt Ejendommen »Brøndbakkegaard« i Herringløse, søgte han et Laan i Køge Bank for at berigtige Handlen; Sagfører Sattrup, der da var Direktør i Banken, ønskede ikke at yde Laanet, men han

og Gaardejer L. Pedersen, den Gang ligeledes Direktør i Banken, indgik den 11. December s. A. en Overenskomst med Nielsen, hvorefter de var i Fællig om Ejendommen hver for $\frac{1}{3}$; Nielsen skulde alene tage Skøde paa Ejendommen og drive den — mod at aflægge Regnskab — og til de andre udstede et Skadesløsbrev til Sikkerhed for, hvad de indskød til Ejendommens Erhvervelse og Drift. Det lykkedes ikke at faa Ejendommen solgt til Udstykning, og der opstod hurtigt Uenighed mellem Deltagerne angaaende Driften og Realisationen; Følgen heraf var, at Sattrup og Pedersen 15. December 1925 udtraadte af Konsortiet. Der fandt ikke nogen detailleret Opgørelse af Mellemværendet Sted, men til Dækning af de af Sattrup og Pedersen gjorde Indskud udstedte Nielsen til hver en Panteobligation, stor 15.000 Kr., med Pant i »Brøndbakkegaard« forud for Skadesløsbrevet; Ejendommen blev senere solgt, uden at der udkom nogetsomhelst til Dækning af Sattrups og Pedersens Tilgodehavende. I 1930 anlagde Nielsen Sag mod Sattrup, der imidlertid ved nærværende Rets Dom af 27. Oktober s. A. blev frifunden; det statueredes i Dommen, at Sattrup vel var ansvarlig for muligt Driftsunderskud i Aaret 1925, men at Regnskabet ikke — som af Sattrup forlangt — var dokumenteret, og at Nielsen iøvrigt maatte antages at skyldte Sattrup Penge; Landsrettens Dom blev stadfæstet af Højesteret den 11. September 1931.

Under Anbringende af, at Driftsunderskudet for 1925 nu af en Revisor er opgjort til 15.648 Kr. 84 Øre, har Sagsøgeren Gaardejer Hans Nielsen under denne ved Retten for Køge Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte Gaardejer L. Pedersen dømt til Betaling af Halvdelen heraf 7824 Kr. 42 Øre med nærmere angiven Rente.

Sagsøgte procederer til Frifindelse; han bestrider Regnskabets Rigtighed — idet det er ganske udokumenteret — og hævder, at han i hvert Fald, alene i Følge den foran nævnte Obligation, har et større Krav mod Sagsøgeren.

Selv om det ogsaa kunde antages, at Sagsøgtes Andel i Underskudet for 1925 udgjorde det paastævnte Beløb, maa der gives Sagsøgte Medhold i, at hans Tilgodehavende hos Sagsøgeren er større, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte 300 Kr.

Onsdag den 29. Juni.

Nr. 192/1937. Grosserer **V. Moth-Lund** (Selv)
 mod
 Grosserer **Elimar Schmidt** (Svane),

betræffende Erstatning for Tab forvoldt ved Levering af et Parti tildels fordærvet Konserver.

Sø- og Handelsrettens Dom af 29. Juni 1937: Sagsøgte, Grosserer V. Moth-Lund, bør inden 15 Dage efter denne Doms Af-

sigelse til Sagsøgeren, Grosserer Elimar Schmidt betale 1246 Kr. 54 Øre tilliggemed Renter heraf 6 pCt. pro anno fra den 4. December 1936 til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

Efter den indankede Doms Afsigelse har Appellanten opfyldt denne.

For Højesteret har Appellanten dels paastaet det saaledes erlagte Beløb tilbagebetalt med Renter, dels paastaet sig tillagt Godtgørelse og Erstatning, opgjort paa samme Maade som i første Instans, dog med en Forhøjelse af 1500 Kr. med Hensyn til den i Dommen under 2) anførte Godtgørelse til Spitz.

Indstævnte har for Højesteret erkendt, at de af Spitz returnerede 1000 Daaser Makrelfilets er en Del af det i September 1936 leverede Parti, og at dette i et vist Omfang har lidt af Mangler.

Som i Dommen anført maa en ikke uvæsentlig Del af det hele Parti antages ved dets Fremkomst at have været behæftet med de i Dommen beskrevne Mangler, for hvilke Indstævnte maa bære Ansvar.

Seks Dommere bemærker med Hensyn til den Appellanten tilkommende Erstatning, at den af Appellanten med hans Køber trufne forligsmæssige Ordning maa antages under de foreliggende Forhold at have været ogsaa i Indstævntes Interesse, og Indstævnte findes herefter ikke at kunne gøre Indsigelse mod Beløbets Størrelse. Paa den anden Side vil der ikke under denne Post kunne tilkendes ham noget Beløb udover hvad han har godtgjort Spitz. Idet Sø- og Handelsrettens Afgørelse iøvrigt tiltrædes, tilkommer der herefter Appellanten yderligere 500 Kr. samt de 24 Kr. 75 Øre under Post 1), altsaa 524 Kr. 75 Øre, hvilket Beløb nu vil være at tilkende ham hos Indstævnte med Renter som i Dommen anført og med Sagens Omkostninger for Højesteret, som findes at burde bestemmes til 500 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde, idet de ikke finder, at de for Højesteret fremkomne nye Oplysninger kan føre til andet Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Grosserer, Elimar Schmidt, bør til Appellanten, Grosserer V. Moth-Lund, betale 524 Kr. 75 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 4. December 1936 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for Højesteret 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag gaar den af Sagsøgeren, Grosserer Elimar Schmidt, endeligt nedlagte Paastand ud paa, at Sagsøgte, Grosserer V. Moth-Lund, dømmes til at betale til Sagsøgeren 2408 Kr. 36 Øre, som skyldes til Rest for to af Sagsøgeren til Sagsøgte henholdsvis den 30. Oktober og 4. December 1936 leverede Partier konserverede Makrelfilets i Daaser til en samlet Købesum af 3850 Kr., samt for udlagt Fragt for de nævnte Partier. Af Beløbet paastaas derhos Renter 6 pCt. p. a. fra sidste Fakturadato den 4. December 1936.

Sagsøgte anerkender at skyldte det paastævnte Beløb for de nævnte leverede Varer dog med Fradrag af en Kasserabat paa 1 pCt. af Købesummen altsaa 38 Kr. 50 Øre, men hævder at have et større Modkrav i Anledning af, at et tidligere af Sagsøgeren i Henhold til Faktura af 4. September 1936 leveret og af Sagsøgte til Udlandet videresolgt Parti paa ialt 150 Kasser Makrelfilets i Daaser har vist sig at være mangelfuldt, idet en meget stor Del af Varerne var fordærvede.

Sagsøgte har nærmere opgjort sit Modkrav saaledes:

1. Godtgørelse for Dekort ydet Firmaet Oldrich Soldan, Brunn som har modtaget 5 Kasser af det nævnte Parti Makrelfilets	Kr. 24,75
2. Godtgørelse for Dekort ydet Firmaet Martin Spitz, Kosice, som har aftaget de resterende 145 Kasser af Partiet	— 1500,00
3. Erstatning efter Rettens Skøn for økonomisk Tab, Sagsøgte har lidt dels ved, at det af ham indregistrerede Varemærke og den af ham oparbejdede Etikette med Navnet »Union Best« er blevet uanvendelig paa Grund af Sagsøgerens Levering af fordærvede Varer, dels ved at Sagsøgte af samme Grund har mistet en stor Del af sin Kundekreds, og for Besvær og Tidsspilde, dog ikke udover	— 2000,00
4. Godtgørelse for Omkostningerne ved Returneringen fra Czechoslovakiet af 1000 Daaser af de fordærvede Varer	— 123,32

ialt... Kr. 3648,07.

Sagsøgtes Paastand gaar herefter ud paa, at han frifindes for Sagsøgerens Tiltale, samt at Sagsøgeren dømmes til at betale Sagsøgte Differencen mellem det nævnte Beløb af 3648 Kr. 07 Øre og den af Sagsøgte anerkendte Vareskyld 2369 Kr. 86 Øre d. v. s. 1278 Kr. 21 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. pro anno fra Duplikkens Dato, den 3. Juni 1937.

Sagsøgeren har paastaet Frifindelse overfor dette Modkrav.

Parterne har været i Forretningsforbindelse med hinanden siden 1934, idet Sagsøgeren, der er Indehaver af Aalborg Konserverfabrik, til Sagsøgte har leveret Konserver til Eksport forsynet med Sagsøgtes egne Etiketter. De omhandlede 150 Kasser Makrelfilets, for hvilke Sagsøgte her under Sagen kræver Erstatning, var af Sagsøgte bestilt som

en Del af et større Parti ved en Skrivelse til Sagsøgeren af 30. Juli 1936, hvori Betingelserne for Handlen angives nærmere saaledes:

»300 Kasser $\frac{1}{4}$ 27 mm Club Makrefilets i Olie Kvalitet nøjagtig som leveret til mig af 1935 Fabrikationen til en Pris af d. Kr. 22,00 pr. Ks. fob Aalborg minus 1 pCt. for kontant Betaling. — — —«

Som anført var Varerne videresolgt til de to nævnte Firmaer i Czechoslovakiet, og efter at Sagsøgte den 17. August 1936 havde givet Ordre om at afskibe Partiet, blev Kasserne, som hver indeholdt 100 Daaser, den 4. September s. A. af Sagsøgeren afskibet med S/S »Yrsa« fra Aalborg til Hamborg, hvorfra Partiet pr. Jærnbane blev sendt videre til Czechoslovakiet uden at være undersøgt af Sagsøgte, hverken i Aalborg eller i Hamborg.

Efter at Varerne var ankommet til Czechoslovakiet modtog Sagsøgte ved Skrivelse af 25. September 1936 fra sin derværende Repræsentant Meddelelse om, at Firmaet Martin Spitz reklamerede over, at de 145 Kasser, som var leveret til dette Firma, var fremkommet i meget daarlig Tilstand, og videregav straks i Skrivelse af 30. s. M. denne Meddelelse til Sagsøgeren, idet han forbeholdt sig at uddybe Reklamationen, naar han havde modtaget Rapport fra det czechiske Firma og stillede Krav om at blive holdt skadesløs for Følgerne af den mangelfulde Levering. Sagsøgeren afviste imidlertid Reklamationen i Skrivelse af 2. Oktober 1936, idet han dog tilbød at ombytte eller erstatte Daaser, som var bomberede eller af anden Grund uanvendelige.

Af Firmaet Martin Spitz, som i Korrespondancen med Sagsøgte angav straks efter Modtagelsen af Partiet at have videreekspereret en stor Del af dette til Kunder, fra hvilke der senere var indløbet en Række Reklamationer med Returnering af Varer, blev der overfor Sagsøgte rejst Krav om en Erstatning paa ialt 3000 Kr., og efter at Sagsøgte fra den danske Generalkonsul i Brünn, som efter Sagsøgtes Anmodning havde ladet Sagen undersøge af en Tillidsmand, havde modtaget dennes Rapport gaaende ud paa, at Firmaets Reklamation var berettiget, indgik Sagsøgte i December 1936 efter Forhandling med Firmaet paa at yde dette en Erstatning paa 1500 Kr.

Det fremgaar endvidere af Sagen, at Sagsøgte har godtgjort det andet ovenfor nævnte Firma Oldrich Soldan for 55 bomberede Daaser Kc. 137,50 svarende til d. Kr. 24,75.

Der blev ikke efter Varernes Modtagelse i Czechoslovakiet afholdt noget retsligt Syn og Skøn til Konstatering af Varernes Tilstand, men Firmaet Spitz har i Marts 1937 til Sagsøgte returneret 1000 Daaser, som angives at hidrøre fra det heromhandlede Parti, og disse Daaser har efter Ankomsten hertil været undersøgt af Fiskeridirektoratets Fiskeriøkonomiske Forsøgslaboratorium, der angaaende denne Undersøgelse har afgivet en under Sagen fremlagt Erklæring af 24. Maj 1937.

Af denne Erklæring fremgaar det, at der ved en af Laboratoriet foretaget Sortering af de returnerede 1000 Daaser fandtes

349 Daaser uden Bombage

90 — med Tegn til begyndende Bombage

561 — med tydelig Bombage

1000

I Erklæringen hedder det dernæst til Besvarelse af de Laboratoriet stillede Spørgsmaal om Varens Tilstand og Aarsagen til denne:

»Ad Spørgsmaal 1. De returnerede 1000 Daaser $\frac{1}{4}$ 26 mm Club Makrel i Olie fremtræder ikke som en normal Vare, saaledes som den sædvanligvis fremstilles her i Landet, idet ca. 56 pCt. af Daaserne er bomberede og 9 pCt. udviser Tegn paa begyndende Bombage. Endvidere udviser et meget stort Antal af Daaserne daarlig Lukning (Musetakker), og alle Daaserne udviser mangelfuld Vaskning inden Indpakningen i Papir. Endvidere er den anvendte Olie ikke som angivet paa Etiketten Olivenolie.

Ad Spørgsmaal 2. Den omhandlede Vare, Makrefilets i Olie, gøres holdbar ved en Varmesterilisering. Naar man anvender frisk Raavare, fejlfri Lukning af Daaserne og Ophedning under Overholdelse af den erfaringsmæssige nødvendige Tid, vil den fremstillede Vare ikke indeholde levende Bakterier eller Bakteriesporer, og den vil derfor ikke kunne gaa i Forraadnelse, selv om den udsættes for Varme eller andre Paavirkninger under Transport og Lagring. Ved en normal Fabrikation, saadan som den sædvanligvis finder Sted her i Landet, vil der praktisk set aldrig nogensinde fremkomme een bomberet Daase. I de enkelte Tilfælde, det er sket, har Grunden været at finde i Fejl i selve Blikdaasen, og den er som Regel allerede konstateret, inden de paagældende Daaser er indgaaet paa Lageret.

Grunden til Retursendingens mangelfulde Tilstand kan saaledes ikke henføres til daarlig Behandling under Transport eller Lagring i Udlandet, men skyldes mangelfuld Fabrikation. Det er sandsynligt, at Raamaterialet, Makrellen, har været i begyndende Fordærvelse inden Fabrikationen, og det er tydeligt, at Daaserne er daarligt falsede. Endelig er Daaserne paa Grund af mangelfuld Vaskning meget klistrede og uappetilige, hvilke dog selvfølgelig ikke har noget med Holdbarheden at gøre.«

Sagsøgeren, der ikke vil anerkende, at de 1000 returnerede og af Forsøgslaboratoriet undersøgte Daaser hidrører fra det i September 1936 leverede Parti Makrefilets, benægter at dette Parti har lidt af Mangler og i hvert Fald, at Partiet, der som anført var solgt fob Aalborg, har været mangelfuldt ved Leveringen, idet han hævder, at eventuelle Mangler maa være opstaaet under Transporten.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Sagsøgerens Søn, Grosserer Elimar Schmidt, Forstander ved Fiskeridirektoratets Fiskeriøkonomiske Forsøgslaboratorium J. A. S. van Deurs, samt Forvalter Hans Kongstad, der er ansat i A/S Skagens Fiskehermetik, som ligeledes har været Leverandør af Fiskekonserves til Sagsøgte.

Efter de foreliggende Oplysninger maa Retten anse det for tilstrækkelig godtgjort, at de 1000 Daaser Makrefilets, som blev returneret hertil af Firmaet Spitz, er en Del af de 145 Kasser Makrefilets, som Firmaet modtog fra Sagsøgte i September 1936, og hvorover Sagsøgte har reklameret overfor Sagsøgeren. Efter den af Fiskeridirektoratets Fiskeriøkonomiske Forsøgslaboratorium afgivne Erklæring angaaende den af Laboratoriet foretagne Undersøgelse af de 1000 Daaser finder

Retten endvidere at maatte gaa ud fra, at en ikke uvæsentlig Del af det omtalte til Czechoslovakiet afsendte Parti paa 150 Kasser er fremkommet i fordærvet Tilstand som Følge af Fabrikationsfejl, for hvilke Sagsøgeren maa være ansvarlig. Da imidlertid de af Sagsøgte med Købere truffne forligsmæssige Ordninger ikke kan anses bindende for Sagsøgeren, og da der endvidere savnes ganske klare Oplysninger om, i hvilken Udstrækning Partiet var fordærvet, finder Retten at maatte ansætte den Sagsøgte tilkommende Erstatning i Anledning af den mangelfulde Levering rent skønmæssigt til 1000 Kr., hvorhos Sagsøgte findes at maatte have Krav paa at faa erstattet de af ham afholdte Udgifter ved Returneringen af de 1000 Daaser, nemlig 123 Kr. 32 Øre. Derimod vil der ikke kunne tilkendes Sagsøgte nogen Erstatning for det af ham under Post 3 opgjorte Tab, for hvilket der ikke foreligger nogen som helst Dokumentation under Sagen, hvorimod Sagsøgte, der paa Grund af de konstaterede Mangler ved den stedfundne Levering findes at have haft nogen Anledning til at tilbageholde en Del af Købesummen for Partiet, ikke som Følge heraf kan anses at have mistet Ret til den ham tilsagte Rabat paa 1 pCt. for kontant Betaling.

I Henhold hertil vil der i det af Sagsøgeren paastaede Beløb af 2408 Kr. 36 Øre være at fradrage 1000 Kr. + 123 Kr. 32 Øre + 38 Kr. 50 Øre, ialt 1161 Kr. 82 Øre, hvorefter der vil være at tilkende Sagsøgeren 1246 Kr. 54 Øre tilligemed paastaede Renter, imod hvis Berregning ingen særlig Indvending er gjort fra Sagsøgtes Side.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Torsdag den 30. Juni.

Nr. 111/1938. Landsretssagfører **H. R. Brøcker** om Umyndiggørelse af Frk. **Birthe Marie Jensen** (Bang efter Ordre).

Vestre Landsrets Dom af 5. Marts 1938 (IV Afd.): Frk. Birthe Marie Jensen umyndiggøres i formueretlig Henseende. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Birthe M. Jensen ved Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Jensbye, i Salær 50 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 12 Kr. 35 Øre, der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Frk. Birthe Marie Jensen Landsrettens Kendelse ophævet, medens den for hende beskikkede Værge, Landsretssagfører H. R. Brøcker, Skive, paastaar Kendelsen stadfæstet.

Kredslægen i Salling Lægekreds har i en den 2. Oktober 1937

afgiven Erklæring bl. a. udtalt, at det ved Undersøgelsen af Frk. Jensen ikke er lykkedes ham at paavise egentlige, fikserede Vrangforestillinger, at hendes aandelige Evner synes at være ret naturlige, og at hun altsaa ikke lider af Sindssygdom eller Aandsvaghed.

I en Erklæring af 10. Maj 1938 har Kredslægen derhos bl. a. udtalt: »Jeg har siden 2. Oktober 1937 haft Lejlighed til at tale med Birthe Marie Jensen og maa indrømme, at hun for saa vidt efterhaanden synes at komme til at lide af en psykisk Abnormitet, som hun med en enestaaende Stædighed modsætter sig Ting, der nærmest synes at være til hendes Fordel; — — — men om nogen egentlig Paranoia er der ikke Tale.«

Retslægeraadet har i en over Sagen indhentet Erklæring af 7. Juni 1938 udtalt, at det ikke paa det foreliggende er muligt at danne sig et sikkert Skøn over Birthe Marie Jensens mentale Tilstand, hvorfor det maa anbefales, at hun lader sig undersøge af en Specialist i Psykiatri.

Paa Forespørgsel har Frk. Jensen udtalt, at hun ikke ønsker at lade sig underkaste en saadan Undersøgelse.

Efter det foreliggende kan det ikke statuere, at Frk. Jensen lider af Sindssygdom, Aandssvaghed eller anden sjælelig Forstyrrelse, der omhandles i Myndighedslovens § 2 Nr. 1. Idet bemærkes, at hun efter det oplyste ernærer sig ved Strygning, ikke ejer Formue af Betydning og ikke har nogen Underholdspligt overfor Trediemand, findes hun ej heller ved sin Adfærd at udsætte sin Velfærd for Fare. Betingelserne for hendes Umyndiggørelse findes herefter ikke at være tilstede, og Landsrettens Kendelse vil derfor være at ophæve.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse ophæves.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Der tillægges den for Birthe Marie Jensen ved Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Jensbye, i Salær 50 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 12 Kr. 35 Øre, samt den for hende ved Højesteret beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører Bang, i Salær 80 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Landsretssagfører H. R. Brøcker, Skive, som Lavværg for Frk. Birthe Marie Jensen, Oddense, nedlagt Paastand om, at hun umyndiggøres i formueretlig Henseende.

Birthe M. Jensen, der er født den 9. Februar 1895, har modsat sig Umyndiggørelsen.

Efter Sagens Oplysninger indgik Birthe M. Jensen i April 1936 Aftale med Murer Søren J. Sørensen, Oddense, om Opførelse af et Hus for hende dersteds. Huset er derefter blevet opført, men det fremgaar af det foreliggende, at Birthe M. Jensens Adfærd med Hensyn til de økonomiske Dispositioner, der skulde træffes i Anledning af Husbygningen, har været præget af manglende Fornuftsmæssighed, der har haft til Følge, at hun er kommet i betydelige økonomiske Vanskeligheder. Hun blev den 13. Maj 1937 sat under Lavværgemaal med Landsretssagfører H. R. Brøcker som Lavvæрге.

Der er nu rejst Sag mod Birthe M. Jensen af fornævnte Murer Sørensen til Betaling af Restentreprisesummen, og hun har herunder uden nogenomhelst rimelig Grund indtaget et Standpunkt, der vil kunne medføre, at hun økonomisk ruineres. Lavværgen indgav derefter Begæring til Retten for Skive Købstad og Sallingland Herreder om, at hun maatte blive umyndiggjort, og ved nævnte Rets Dekret af 24. Januar 1938 blev hun i Medfør af Retsplejelovens § 459 sidste Stk. foreløbig umyndiggjort.

Idet det om Birthe Marie Jensens Optræden oplyste viser, at hun ikke er i Stand til paa fornuftsmæssig Maade at varetage sine økonomiske Anliggender, og idet Landsretten, overfor hvilken hun har haft Lejlighed til at udtale sig, maa nære den Opfattelse, at det skyldes en sjælelig Forstyrrelse hos Birthe M. Jensen, at hun er uskikket til at varetage sine økonomiske Anliggender, findes Begæringen om Umyndiggørelse af hende i formueretlig Henseende i Medfør af Myndighedslovens § 2 Nr. 1 at burde tages til Følge.

Hermed er det foreløbige Umyndiggørelsesdekret bortfaldet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 19/1938. Inkassator **Harald Andersen** og Aktieselskabet **De forenede Kulimportører** (Landsretssagf. Wilfred Christensen)

m o d

Vognmand **Alfred Martinus Jacobsen** (Svane),

betræffende Erstatning for Skade ved Paakørsel.

Østre Landsrets Dom af 29. November 1937 (I Afd.): Sagsøgte, Vognmand Alfred Martinus Jacobsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Inkassator Harald Andersen og A/S De forenede Kulimportører, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne een for begge og begge for een inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 200 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Inkassator Harald Andersen og Aktieselskabet De forenede Kulimportører, een for begge og begge for een til Indstævnte, Vognmand Alfred Martinus Jacobsen, med 300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 27. Oktober 1936 Kl. ca. 15,45 skete der i Holmens Kanal her i Byen en Sammenkørsel mellem Sagsøgeren, Inkassator Harald Andersen, — 62 Aar gammel — der da paa Cykel kom kørende ad nævnte Gade fra Havnegade og med Retning mod Kongens Nytorv, og Motor-droske K 1370, der da blev ført af Sagsøgte, Vognmand Alfred Martinus Jacobsen; ved Sammenstødet paadrog Sagsøgeren Andersen sig et Bækkenbrud, der medførte ca. 2 Maaneders Sengeleje, dels paa et Hospital, dels i Hjemmet, og derefter en langvarig Reconvalescens, saaledes at Sagsøgeren, der var ansat som Inkassator hos A/S De forenede Kulimportører, først omkring Midten af Maj 1937 kunde genoptage sit Arbejde.

Da Sagsøgeren Andersen mener, at Sagsøgte alene har Ansvaret for det passerede, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham i Godtgørelse for Svie og Smerte et Beløb paa 2000 Kr. tilligemed 35 Kr. 20 Øre til Dækning af Udgifter til Lægeattester m. m., altsaa ialt 2035 Kr. 20 Øre, og samtidig har A/S De forenede Kulimportører, der under Sagsøgeren Andersens hele Sygdomsperiode har udbetalt ham fuld Løn, paastaet Sagsøgte dømt til at erstatte dem deres Udgifter til Ekstrahjælp i Andersens Sted med ialt 1450 Kr.; af begge Beløbene paastaas derhos Renter fra Stævningens Dato, den 25. August 1937, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til en den 30. Oktober 1936 optaget Politirapport har Sagsøgeren Andersen oprindeligt forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed kom kørende ad Havnegade mod Holmens Kanal; i Krydset der blev han standset af Lyssignalet, og da dette atter viste grønt Lys mod

Havnegade, kørte han paany langsomt frem, hvorefter han efter forud givet Tegn begyndte Svingning tilhøjre ad Holmens Kanal tæt ind til højre Kantsten; umiddelbart efter, at han havde paabegyndt denne Svingning, blev han imidlertid »klemt« imellem det ved Krydset anbragte Fodgængerrækværk og Bagenden af Motordroske K 1370, hvorved Paakørslen skete.

Her for Retten har Sagsøgeren, der har afgivet Partsforklaring, ændret sin Forklaring derhen, at han og Motordrosken først kørte et Stykke Side om Side i selve Svinget og umiddelbart derefter, og at Sammenstødet, der fandt Sted, endnu medens Parterne befandt sig omtrent ud for den fra Holmens Kanal værende Hovedindgang til Nationalbankens Bygning, skete derved, at Motordrosken pludselig og uden at give Tegn til, at den vilde ændre Færdelsesretning, slog et Slag til højre, hvorved Sagsøgerens Forhjul og Vognens Bagskærm stødte sammen med det Resultat, at Sagsøgeren væltede.

Sagsøgte, der ligeledes har afgivet Partsforklaring, har forklaret, at han, der overhovedet ikke forinden havde bemærket Sagsøgeren Andersen, da han passerede »Niels Juel«-Statuen, mærkede noget — eventuelt som et svagt Stød — bagved Vognen; han standsede straks, steg ud af Vognen og saa da Sagsøgeren Andersen ligge væltet paa Kørebanen; Sagsøgte har særlig benægtet, at han — saaledes som af Sagsøgeren Andersen paastaaet — har slaet et Slag tilhøjre med sin Vogn; han kørte langsomt som anden Motorvogn efter et forankørende Hestekøretøj; han anser sig i det hele uden nogensomhelst Skyld i det skete.

For Landsretten har derhos Bankassistent Johannes Emil Martensen afgivet Forklaring som Vidne; ved denne Forklaring maa det anses tilstrækkeligt godtgjort, at Sammenstødet fandt Sted omtrent ud for »Niels Juel«-Statuen, saaledes som af Sagsøgte forklaret, og ikke — som af Sagsøgeren Andersen forklaret — ved Krydset Havnegade-Holmens Kanal eller ret umiddelbart derefter.

Hvorledes selve Sammenstødet fandt Sted, har det foran nævnte Vidne Martensen intet kunnet forklare om, idet hans Opmærksomhed først blev henledt paa det passerede, efter at Sammenstødet var sket; naar imidlertid henses til hele Beskaffenheden af og navnlig den Usikkerhed, som præger Sagsøgeren Andersens Forklaringer, findes det under alle Omstændigheder overvejende betænkeligt mod Sagsøgtes Benægtelse heraf at gaa ud fra, at han virkelig har foretaget det Udslag til højre med Vognen, som Sagsøgeren tillægger ham. Tilbage blive rherefter den Mulighed, at Sagsøgeren Andersen bagfra er kørt op i Sagsøgtes Vogn — et Forhold som eventuelt kan have sin Forklaring deri, at det den Dag efter en fra Meteorologisk Institut indhentet Oplysning stormede stærkt; da man imidlertid maa gaa ud fra, at en saadan Paakørsel bagfra ikke kunde være afværget af Sagsøgte trods al anvendt Agtpaagivenhed og Omhu, findes Sagsøgte i det hele at burde frifindes.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte in solidum med 200 Kr.

Nr. 122/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Laurits Henry Jensen og Ole Munch (Oluf Petersen),

der tiltales for Bedrageri m. m.

Dom afsagt af Retten for Nakskov Købstad m. v. den 8. November 1937: De Tiltalte Laurits Henry Jensen og Ole Munch bør for Anklagemyndighedens Tiltale fri at være. Sagens Omkostninger, herunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Andersen, Nakskov, 60 Kr., udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 14. December 1937 (VI Afd.): Laurits Henry Jensen og Ole Munch bør straffes med Fængsel hver især i 3 Maaneder. De borgerlige Rettigheder frakendes dem hver for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte Munch betaler i Erstatning til Ugebladet »Hus og Hjem« 108 Kr. Saa bør de Tiltalte og een for begge og begge for een betale Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder Salær til den for dem for Underretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Andersen, Nakskov, 60 Kr. og Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for dem for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Alster, 95 Kr. Den idømte Erstatning at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af de Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde.

Een Dommer vil af de i Underrettens Dom anførte Grunde frifinde de Tiltalte forsaavidt de er sat under Tiltale for Bedrageri og Forsøg derpaa og vil for det i Tillægsanklageskriftet under 9 omhandlede Forhold anse Tiltalte Munch efter Straffelovens § 285, jfr. § 278, 3, med en Straf af Fængsel i 30 Dage, hvoraf 4 Dage betragtes som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler de Tiltalte een for begge og begge for een 120 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Anklageskrift af 12. Oktober 1937 fra Statsadvokaten for Fyen m. m. tiltales under nærværende under Medvirken af Doms-mænd behandlede Sag 1) Laurits Henry Jensen og 2) Ole Munch til Straf for Bedrageri efter Straffelovens § 279 — forsaauidt angaar Forhold 7 for Forsøg paa Bedrageri efter Straffelovens § 279, jfr. § 21 — ved i Forening

1. (VI) den 18. September 1937 svigagtigt bl. a. under urigtigt Angivende af, at Forsikringen var paabudt ved Lov, at have formaaet den 60-aarige Arbejdsmand Hans Larsen, Skulkenborg 16, Odense, der straks betalte 1 Aars Præmie og Policepenge med 7,40 Kr., til at tegne en 10-aarig Familie- og Færdelsansvarsforsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«,

2. (V) den 19. September 1937 svigagtigt bl. a. under urigtigt Foregivende om, at der skulde rettes noget i hendes Ulykkesforsikring til hendes Fordel, at have formaaet den 80-aarige Enke Anna Juliane Tønder, Wørishøffergade 32, Nyborg, der straks betalte Præmie og Policepenge med 6,50 Kr., til at tegne en — formentlig fleraarig — Hærværk- og Tyveriforsikring for Husstande i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«,

3. (VII) den 23. September 1937 svigagtigt under urigtige Foregiver bl. a. om, at Forholdet vedrørte en Nedsættelse af Præmiebetalingen for vedkommende Grundejerforsikring, at have formaaet den 80-aarige Aldersrentenyder Tømrer Julius Mortensens 70-aarige Hustru Kirstine Mortensen, Voldgade 17, Nykøbing F., der straks betalte 4,50 Kr. i Præmie og Policepenge, til at tegne en — formentlig fleraarig — Familie- og Færdelsansvarsforsikring i forsikringsaktieselskabet »Normannia«,

4. (I) den 25. September 1937 svigagtigt under urigtige Foregiver bl. a. om, at de repræsenterede »Nordisk Livsforsikring« at have formaaet Syerske Ingeborg Johanne Johansen, Havnegade 41, Nakskov, der straks betalte 8,40 i Præmie og Policepenge, til at tegne en — formentlig 5-aarig — Familie- og Færdelsansvarsforsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«,

5. (II) samme Dag svigagtigt under urigtige Foregiver bl. a. om, at hun skulde have Overskudspenge, at have formaaet den 76-aarige Aldersrentenyder Emilie Pedersen, Tolderensstræde 30, Nakskov, der straks betalte Præmie og Policepenge med 7,40 Kr., til at tegne en 5-aarig Tyveriforsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«,

6. (IV) samme Dag svigagtigt under urigtigt Foregivende om, at Forsikringsselskabet »Baltica« var slaet sammen med »Normannia« under dettes Navn, at have formaaet Enke Hanne Sofie Jacobsen, Bibostræde 17, Nakskov, til at underskrive en Opsigelse til »Baltica« og at tegne en — formentlig fleraarig — Hus- og Grundejerforsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia« samt betale Policepenge 2,50 Kr.,

7. (III) samme Dag svigagtigt under urigtigt Foregivende om, at »Fyens Stifts Færdels- og Grundejerforsikring« var Søsterselskab til »Normannia« at have forsøgt at formaa Frederikke Edvarlsen, Farve-

rensstræde 10, Nakskov, til at tegne en Forsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«.

Ved Tillægsanklageskrift af 26. s. M. fra samme tiltales derhos:

8. (IX) Begge de Tiltalte for Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 23. September 1937 i Forening svigagtigt under urigtige Foregivender bl. a. om, at hun skulde have en Præmie, at have formaaet den 82-aarige Enke Birthe Petersen, Slotsgade 44, Nykøbing F., der straks betalte 1 Aars Præmie og Policepenge med 7,40 Kr., til at tegne en 10-aarig Familie- og Færdselsansvarsforsikring i Forsikringsaktieselskabet »Normannia«.

9. (VIII) Tiltalte Munch for Underslæb efter Straffelovens § 278^a ved svigagtigt til egen Fordel at have tilvendt sig et Beløb paa ialt 108 Kr., som han antagelig i Juli Kvartal 1937 havde opkrævet for Bladet »Hus og Hjem« hos 36 forskellige Personer, som han tegnede som Abonnenter paa Bladet.

Der er derhos nedlagt følgende Erstatningspaastande af de besvegne:

ad 2. 6,50 Kr.

ad 4. 8,40 Kr

ad 5. 7,40 Kr.

ad 8. 7,40 Kr.

ad 9. 108 Kr.

Tiltalte Jensen er født den 27. November 1912 i Lumby Sogn og ikke forhen fundet tiltalt eller straffet.

Tiltalte Munch er født den 26. Februar 1914 i København og ved Skrivelse af 16. Februar 1932 fra Statsadvokaten for Fyen m. m. fritaget for at sættes under Tiltale for Tyveri paa Vilkaar af Tilsyn af Foreningen »Fængselshjælpen«. Iøvrigt er han ikke fundet tiltalt eller straffet, men har nogle Gange været sigtet for Bedrageri.

ad 1—8. Retten finder det ved afgivne Vidneforklaringer og det iøvrigt oplyste vel godtgjort, at de Tiltalte paa væsentlig samme Maade ved delvis vildledende Oplysninger har formaaet — forsaavidt angaar Forhold 7 forsøgt at formaa — Anmelderne til at tegne de paa-gældende Forsikringer, men da disse i samtlige Tilfælde maa antages at være bragt i Orden overensstemmende med de af Anmelderne underskrevne Begæring, findes der ikke at være tilføjet Anmelderne eller andre noget Formuetab, og de Tiltalte findes derfor ikke skyldige i de i Anklageskriftet nævnte Forhold.

ad 9. Ifølge Tiltaltes Forklaring skylder han for 36 tegnede Abonnements Anmelderen, Generalagent M. Olsen, Odense, ialt 108 Kr., der er forfaldne til Dels 1. Oktober 1937 og til Dels 1. Januar 1938, men Tiltalte har hævdet for »Kolportage« vedrørende tidligere tegnede og rigtigt afregnede Abonnements at have et betydeligt større Beløb til Gode hos Anmelderen.

Denne har været indkaldt som Vidne under Domsforhandlingen, men har ikke givet Møde, og det nævnte Forhold er derfor ikke nærmere oplyst, men Retten maa efter det foreliggende antage, at der om Udleveringen af »Kolportage« ved Abonnementstegningen ikke har været fulgt helt faste Regler, og at Agenten (Tiltalte) i Virkeligheden har

været frit stillet med Hensyn til at disponere over den »Kolportage«, der udleveredes ham af Anmelderen. Under Hensyn til de usikre Oplysninger om hele dette Forhold finder Retten det betænkeligt at statuere, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet nævnte Forhold.

Herefter vil de Tiltalte i det hele være at frifinde og Sagens Omkostninger, herunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Andersen, Nakskov, 60 Kr., at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 8. November 1937 af Retten for Nakskov Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet.

Det bemærkes, at Domsforhandlingen i Medfør af Retsplejelovens § 847 er fremmet i Tiltalte Jensens Fraværelse, idet han efter det oplyste er undvejet, efter at Anklageskriftet er ham forkyndt.

For Landsretten er afgivet Vidneforklaring af Fru Kirstine Mortersen, Enke Birthe Petersen, Frk. Ingeborg Johansen, Frk. Emilie Petersen, Enke Hanne Jacobsen, Fru Frederikke Edvardsen og Generalagent M. Olsen.

ad 1—8.

Efter de foreliggende Oplysninger maa det antages, at de Tiltalte ganske systematisk under forskellige urigtige Anbringender har formaaet Anmelderne til at underskrive Begæringer om Forsikring uden Hensyn til, om de paagældende havde Brug for en saadan Forsikring, og om det af dem repræsenterede Forsikringsselskab fik gyldigt Krav mod de forsikrede, blot for at opnaa Betaling af første Aars Præmie og af Policepenge, som de havde Ret til at beholde.

Under disse Omstændigheder findes det at maatte statures, at der ved de Tiltaltes Forhold er paaført Anmelderne, der ikke har ønsket eller haft nogen Interesse i at tegne de paagældende Forsikringer, et Formuetab.

De Tiltalte vil herefter for de under 1—8 omhandlede Forhold være at dømme i Overensstemmeles med Anklagen.

ad 9.

Det er erkendt af Tiltalte Munch, at han har undladt at afregne et Beløb af 108 Kr., og da der efter det oplyste ikke kan lægges nogen Vægt paa hans Forklaring om, at han skulde have et Beløb tilgode hos Anmelderen, maa han anses skyldig i Underslæb.

De Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, og tildels § 21, Munch tillige efter § 285, jfr. § 278, 3. Stk., med en Straf, der passende vil kunne bestemmes til Fængsel i 3 Maaneder for hver især. I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende hver af de Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Munch vil endvidere have at betale nedennævnte Erstatning.

Højesterets Kendelse i Anledning af en af Domfældte Aksel Gerhardt fremsat Begæring om **Genoptagelse af Sag Nr. 38/1938.** (For Domfældte: Henriques).

Ved Anklageskrift af 30. Juni 1937 fra Statsadvokaten for København blev Aksel Gerhardt sat under Tiltale til at lide Straf for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171

1.

ved antagelig i Eftersommeren 1936 at have formaet Frk. Else Schiller, der var ansat paa hans Kontor, til at indføre Ordet »Saldo« i en af Skiltemaler Hjalmar Breck til Tiltalte afgivet á conto Kvittering for udført Arbejde og derefter forevist Kvitteringen for en Sagfører, til hvem Skiltemaler Breck havde overgivet et Resttilgodehavende hos Tiltalte til Incasso, for derved at give det Udseende af, at Breck havde erkendt ikke at have mere til Gode;

2.

ved antagelig i Januar 1937 at have udfærdiget en Kontrakt, dateret den 15. September 1931, hvori Repræsentant Jacob Jensen i Forbindelse med sin Ansættelse i Tiltaltes Firma »The Northern Commercial Co.« forpligtede sig til under visse Omstændigheder efter sin Fratræden at betale en Konventionalbod paa indtil 15.000 Kr. og underskrevet Kontrakten med Navnet Jacob Jensen og derefter ved Opgørelsen af Repræsentant Jensens Provisionskrav i Anledning af hans Fratræden gjort Modkrav gældende under Henviisning til og Forevisning af den omhandlede Kontrakt.

Ved Københavns Byrets Dom af 18. September 1937 blev Gerhardt kendt skyldig i begge Forhold og anset efter Straffelovens § 172, Stk. 1 og 2, jfr. § 171, med Fængsel i 8 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for 5 Aar.

Ved Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 fandtes det overvejende betænkeligt at anse det bevist, at Tiltalte havde gjort sig skyldig i det under 2 omhandlede Forhold, medens Byrettens Dom iøvrigt stadfæstedes, saaledes at Tiltalte efter Straffelovens § 172 Stk. 2, jfr. § 171, ansaas med en Straf af Fængsel i 3 Maaneder.

Ved Højesterets Dom af 11. April 1938 blev Byrettens Dom stadfæstet i Henhold til de i den anførte Grunde.

Færdig fra Trykkeriet den 13. Juni 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 17

Torsdag den 30. Juni.

I Skrivelse af 18. Maj 1938 har Domfældte ved sin for Højesteret beskikkede Forsvarer Højesteretssagfører C. B. Henriques, begært Sagen genoptaget i Medfør af Retsplejelovens § 977, idet han har henvist til en af Else Schiller afgiven Erklæring af 11. Maj 1938, hvorefter den af hende tidligere i Sagen afgivne Forklaring om, at hun efter Domfældtes Ordre har foretaget en Tilføjelse i en af Skiltemaler Breck underskrevet Dags-Dato-Kvittering, er urigtig.

I Medfør af Retsplejelovens § 981 har der derefter fundet Vidneafhøring Sted for Byretten af saavel Else Schiller som en Række andre Vidner, hvorhos der har været anordnet mundtlig Forhandling før Højesteret, under hvilken bl. a. Else Schiller har afgivet Forklaring.

I Sagens Behandling for Højesteret har fem af Rettens Dommere deltaget.

Under de nævnte Vidneafhøringer har Else Schiller forklaret og fastholdt, at hun ikke har rettet i eller føjet noget til Teksten i den i Sagen omhandlede Kvittering, udstedt af Skiltemaler Breck, og at hendes tidligere Forklaring herom er urigtig. Som Grund til, at hun afgav urigtig Forklaring har hun nærmere anført, at hun efter Udtalelser af den Overbetjent, som foretog den første Afhøring af hende, frygtede for at blive anholdt, saafremt hun ikke indrømmede at have foretaget den angivne Retelse og at hun ikke senere turde ændre sin Forklaring. Efter at Højesteretsdommen var afsagt og hun, der havde troet, at Domfældte vilde blive frifundet, fik at vide, at to af hans Agenturer var opsagt, besluttede hun sig imidlertid til at fortælle Domfældte, at hun led af Samvittighedsnag, og hvad Grunden her til var.

De tidligere afhørte Vidner har i det væsentlige fastholdt deres Forklaringer i Sagen.

Som Sagen foreligger, maa det antages, at den af Else Schiller oprindelig afgivne Forklaring har medvirket til Tiltaltes Domfældelse. Uanset Tilbagekaldelsen har denne Forklaring efter samtlige foreliggende Oplysninger vedblivende en vis Sandsynlighed for sig, men Tilbagekaldelsen og Else Schillers hele Op-

træden derefter vækker dog en saadan Tvivl om hendes Paalidelighed som Vidne, at det skønnes rettest, at Domfældtes Begæring om Genoptagelse ikke forkastes, og at Sagen gøres til Genstand for ny Domsforhandling.

Thi bestemmes:

I Sagen: Anklagemyndigheden mod Aksel Gerhardt, der er paadømt af Højesteret den 11. April 1938, skal ny Domsforhandling finde Sted.

Der tillægges Højesteretssagfører Henriques i Salær for Højesteret 120 Kr., der foreløbig udredes af det Offentlige.

Fredag den 1. Juli.

Nr. 180/1937.   **F₂** (Gamborg efter Ordre)

mod

M (Geltung efter Ordre) og **F₁** (Ingen),
betræffende Tilbagebetaling af Alimentationsbidrag.

Dom afsagt af Retten for Hjørring Købstad m. v. den 15. Juni 1933: De Indstævnte **F₁** og **F₂** bør i Forening udrede de i Loven foreskrevne Bidrag til Sagsøgerinden **M** og hendes den 30. Januar 1933 fødte Drengbarn efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Vestre Landsrets Dom af 31. Maj 1937 (III Afd.): Appellanten **F₂** bør for Tiltale af Indstævnte **M** i denne Sag fri at være, og denne Indstævnte og Indstævnte **F₁** bør for Tiltale af Appellanten fri at være. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de for Appellanten og for Indstævnte **M** beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Hagen Jørgensen og Overretssagfører Johnsen i Salær 120 Kr. og 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Det fremgaar af Sagen, at Indstævnte **M** har erholdt Bidragene forskudsvis udbetalt af det Offentlige og at det af Appellanten under Sagen indtalte Beløb af ham er indbetalt til det Offentlige som Refusion med Hensyn til den ham efter Underrettsdommen paahvilende Del af Underholdsbidraget.

Fem Dommere bemærker følgende:

For begge de Indstævntes Vedkommende gælder det, at deres Forhold under den af Retten for Hjørring Købstad m. v. den 15. Juni 1933 paakendte Sag ikke har været urigtigt.

Da heller ikke det i Sagen iøvrigt foreliggende ses at indeholde noget, der efter gældende Ret kunde forpligte hverken Indstævnte M til at tilbagebetale de hende ved den nævnte Dom tilkendte, af Appellanten udredede Andele af Bidrag til hendes Barn, eller Indstævnte F₁ til at refundere Appellanten disse samme Bidragsbeløb, finder disse Dommere, at Landsrettens Dom i Henhold hertil og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde i sin Helhed vil være at stadfæste, hvorhos Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

To Dommere kan for Indstævnte M's vedkommende tiltræde det af Flertallet anførte. For Indstævnte F₁'s Vedkommende vil de derimod tage Appellantens Paastand til Følge. De bemærker herved, at Indstævnte F₁, efter hvis Paastand Appellanten blev tilpligtet at udrede Alimentationsbidrag, vel ikke under Sagen har udvist noget urigtigt Forhold overfor Appellanten, men der ses paa den anden Side ikke at være fornøden Begrundelse for at fritage ham for den af almindelige Regler flydende Forpligtelse til at tilsvare Appellanten de af denne betalte Beløb, der efter det under Anken oplyste ikke med Rette er paalagt ham, og som ikke gaar udover, hvad der vilde have paahvilet Indstævnte F₁ at udrede, hvis Appellanten ikke ved Underrettsdommen var anset bidragspligtig.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Gamborg og Gelting hver 200 Kr. samt førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 6 Kr. 01 Øre, der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden M søgt F₁ og F₂ dømt til i Forening at udrede de i Loven foreskrevne Bidrag til hende og hendes den 30. Januar 1933 fødte Drengbarn efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, idet hun har gjort gældende, at hun har haft Samleje med dem begge indenfor det af Amtslægen som Barnets Avlingstid angivne Tidsrum fra kort efter Midten af April til kort efter Midten af Juni 1932, nemlig med Indstævnte F₁ flere Gange i Tiden fra 31. Maj 1932 til November s. A. og med Indstævnte F₂ den 5. Juni 1932.

Begge de Indstævnte har erkendt at have haft Samleje med Sagsøgerinden paa en saadan Tid, at de kan være Fader til hendes ovennævnte Barn, og den foretagne Blodtypebestemmelse udviser, at der efter AB0-Systemet ikke i det foreliggende Tilfælde kan gives nogen Vejledning angaaende Paternitetsmulighederne til det her omhandlede Barn, medens den tillige efter MN-Systemet foretagne Undersøgelse udviser, at F₂'s Faderskab med meget stor Sandsynlighed kan udelukkes.

Efter den saaledes foretagne Undersøgelse har Sagsøgerinden frafaldet sin Paastand overfor F₂ og alene paastaaet Indstævnte F₁ dømt, men denne har paa det foreliggende Grundlag paastaaet F₂ medinddraget, og F₂ har paastaaet sig frifundet under Henviſning til, at Sagsøgerinden har forklaret, at Barnet ligner F₁, og at han derfor ikke er i Tvivl om, at det F₁, som er Barnets Fader.

Da der maa gives Indstævnte F₁ Medhold i, at det saavel efter Sagsøgerindens som efter F₂'s Forklaring ikke er udelukket, at sidstnævnte kan være Barnets Fader, og det under Sagen iøvrigt oplyste, derunder den efter MN-Systemet foretagne Blodtypebestemmelse, ikke i tilstrækkelig Grad udelukker, at Barnet kan være Frugten af det mellem Sagsøgerinden og F₂ stedfundne Samleje, findes Indstævnte F₁ berettiget til at fordre F₂ medinddraget under Sagen, og de vil begge være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerindens oprindelige Paastand.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den i Henhold til Højesterets Tilladelse af 23. Oktober 1936 indankede Dom er afsagt den 15. Juni 1933 af Retten for Hjørring Købstad m. v.

Sagen er, da Indstævnte F₁ er udeblevet, udgaaet til skriftlig Behandling.

Appellanten F₂ har nedlagt Paastand om, at han frifindes, og at de Indstævnte M personlig eller som Værge for sit Barn og F₁ in solidum — subsidiært sidstnævnte Indstævnte alene — tilpligtes at refundere Appellanten de af denne erlagte Underholdsbidrag, ialt 398 Kr., med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 17. November 1936, indtil Betaling sker.

Indstævnte M har paastaaet Underretsdømmen stadfæstet.

Rigtigheden af den i Underretsdømmen omtalte Blodtypebestemmelse er bleven fastslaaet ved en efter Sagens Indankning for Landsretten foretaget Kontrolundersøgelse. Som i Underretsdømmen nævnt mentes den efter MN-Systemet foretagne Blodtypebestemmelse paa det daværende Tidspunkt med meget stor Sandsynlighed at kunne udelukke Appellantens Faderskab, medens Videnskaben nu ifølge en af Retslægeraadet den 10. Juli 1936 afgiven Erklæring indtager det Standpunkt, at Appellantens Faderskab er uforenelig med Resultatet af den nævnte Undersøgelse. Herefter vil Appellanten ikke kunne tilpligtes at udrede Bidrag til Indstævnte M's Barn. Derimod vil Appellantens Krav om Tilbagebetaling af de af ham inden Ankestævningens Udtagelse erlagte Underholdsbidrag ikke kunne tages til Følge, idet begge de Ind-

stævnte med Føje har maattet gaa ud fra, at Appellanten inden Paaanke fandt Sted, betragtede den paa Grundlag af den da til Raadighed staaende Kundskab om Blodtypebestemmelser afsagte Underrettsdom som endelig Afgørelse i Sagen og i Henhold til den anerkendte sin Bidragspligt.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ophæves.

De rvil være at tillægge de henholdsvis for Appellanten og Indstævnte M beskikkede Sagførere i Salær 120 Kr. og 80 Kr., hvilke Beløb vil være at udrede af det Offentlige.

Nr. 164/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Peder Christian Mortensen (Graae),

der tiltales for Overtrædelse af Strafielovens §§ 216 og 211.

Østre Landsrets Dom af 24. Maj 1938 (VI Afd.): Peder Christian Mortensen bør straffes med Fængsel i 4 Aar; de borgerlige Rettigheder frakendes ham for et Tidsrum af 10 Aar. Saa bør Tiltalte og udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Svend Knudsen af Nakskov, 170 Kr. At Efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at 45 Dage af Straffetiden anses udstaaet ved Varetægtsfængsel, hvorved bemærkes, at Tiltalte blev fængslet den 18. Marts 1938, og at Dommen afsagdes den 24. Maj.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at 45 Dage af Straffetiden anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Graae betaler Tiltalte Peder Christian Mortensen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Peder Christian Mortensen er ved Anklageskrift af 4. April 1938 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf for Voldtægt efter Straffelovens § 216 samt for Overtrædelse af Straffelovens § 211, 1. Stk., 1. Pkt., ved en Eftermiddag i Begyndelsen af Sommeren 1937 paa sin Bopæl i Sortemose i Løjtofte med Vold at have tiltvunget sig Samleje med sin Steddatter Marianna Kristensen.

Tiltalte er født den 1. Juni 1893 og tidligere anset for Overtrædelse af Værnepligtsloven, Hæleri og Rømning samt senest ved Dom afsagt den 24. December 1931 af Retten for Nakskov Købstad m. v. i Medfør af Straffeloven af 1866 §§ 285 og 176, jfr. §§ 165 og 174, med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, hvorfor han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens §§ 216 og 211, 1. Stk., 1. Pkt. med en Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne bestemmes til Fængsel i 4 Aar.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar.

Nr. 39/1938.   Fru **Thorborg Caroline Cecilie Hermansen**
(Bruun efter Ordre)

m o d

Dødsboet efter Snedkermester **Christen Jensen**
(Holten-Bechtolsheim),

betræffende Opfyldelse af en Gavedisposition.

Østre Landsrets Dom af 14. Oktober 1937 (VII Afd.): Sagsøgte, Dødsboet efter Snedkermester Chr. Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Thorborg Hermansen, under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte med 150 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Afdøde var født den 22. Juni 1867 og Appellantinden var født den 7. Maj 1872.

Boets Arvebeholdning er ca. 150.000 Kr.

Syv Dommere finder, at Erklæringen efter dens Begrundelse og Forudsætninger indeholder en retsgyldig Forpligtelse, hvis Opfyldelse ikke er afhængig af Udstederens Død.

Under de foreliggende Omstændigheder vil de tage Appellantindens Paastand, som den er ændret for Højesteret, til Følge og tilkende hende 200 Kr. i Sagsomkostninger for Landsretten. De øvrige Sagsomkostninger udreder Indstævnte efter Reglerne om beneficerede Sager.

To Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dødsboet efter Snedkermester Christen Jensen, bør til Appellantinden, Fru Thorborg Caroline Cecilie Hermansen, betale efter Boets Valg enten et maanedligt Beløb af 75 Kr. fra den 1. Januar 1937 at regne, og saalænge Appellantinden lever, eller dels et konstant Beløb af 9103 Kr. 50 Øre, dels 75 Kr. maanedlig fra Januar Maaned 1937, indtil det nævnte Beløb betales, samt i Sagsomkostninger for Landsretten 200 Kr. Til det Offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde haft fri Proces for Landsretten og for Højesteret og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bruun 200 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. Februar 1937 anmeldte Fru Thorborg Hermansen i Boet efter Snedkermester Chr. Jensen, der var afgaaet ved Døden den 25. Januar s. A., et Krav paa en maanedlig Udbetaling af 75 Kr. fra og med ultimo Januar 1937 med nærmere angivne Renter, idet hun som Grundlag for Kravet henviste til en saalydende, udateret Erklæring, der angaves at være hende overleveret af Snedkermester Jensen i September Maaned 1911.

»Jeg undertegnede tilkender herved Fru Thorborg Hermansen en maanedlig Pengehjælp af 75 Kr. (skriver Fem og Halvfjers) saalænge hun lever, da jeg jo ikke er helt uden Skyld i at hun har forladt sit Hjem, og efter min, Død, skal det udbetales af mit Bo.

Chr. Jensen
Snedkermester
Adelgade 80.«

Den 24. Maj 1937 modtog Fru Hermansen fra Boets executor, Sagfører Olaf H. Christensen, Meddelelse om, at Boet nægtede at anerkende den anmeldte Fordring.

Fru Hermansen, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, har derefter under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Dødsboet efter Snedkermester Chr. Jensen dømmes til efter Boets Valg enten at betale hende et maanedligt Beløb af 75 Kr. fra den 1. Januar 1937 at regne og, saalænge hun lever, eller at betale dels et kontant Beløb af 9839 Kr. 70 Øre, der udgør det af Statsanstalten beregnede Indskud for en livsvarig Livrente for hende, stor 900 Kr. aarlig, dels et maanedligt Beløb af 75 Kr. fra Januar Maaned 1937, indtil foranævnte Beløb betaales.

Det sagsøgte Bo har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden, der under Domsforhandlingen har afgivet Partsforklaring, nærmere anført, at den omhandlede Erklæring — selv om den juridisk maa opfattes som en Gavedisposition — i Virkeligheden maa ses som Udtryk for Udstederens Ønske om at yde hende nogen Erstatning for den Forrykkelse af hendes økonomiske og ægteskabelige Forhold, som blev en Følge af, at han havde indledt en kønslig Forbindelse med hende, idet dette medførte, at hendes Ægteskab — efter Separation i 1911 — blev ophævet i 1915. Snedkermester Jensen, der selv var gift, blev skilt fra sin Hustru i 1921, men indgik, skønt han havde stillet Sagsøgerinden Ægteskab i Udsigt, i 1925 Ægteskab med en anden Kvinde, hvilket Sagsøgerinden først fik Kundskab om tre Aar senere. Den omhandlede Erklæring overgav Snedkermester Jensen hende uopfordret kort efter hendes Separation i 1911, idet han udtalte, at hun saa, »hvis der skulde ske noget, altid havde de 75 Kr.«. Hun modtog i de følgende Aar vedvarende økonomisk Understøttelse af Snedkermester Jensen, oprindelig betydelig større Beløb end i Erklæringen angivet, men i de sidste Aar 75 Kr. maanedlig, senest i December Maaned 1936. Sagsøgerinden har endvidere anført, at Jensen modsatte sig, at hun søgte at skaffe sig Indtægt ved egen Virksomhed.

Sagsøgerinden hævder paa Grundlag af det anførte, at den omhandlede Erklæring — selv om den betragtes som en Gavedisposition — maa være gyldig og medføre Pligt for Boet til efter Udstederens Død at fortsætte de maanedlige Udbetalinger, idet Gaven er retlig og — for ca. $\frac{2}{3}$ af dens Værdi — ogsaa faktisk fuldbyrdet forinden Giverens Død. Da Udstederen af Erklæringen ved dens Overgivelse til Sagsøgerinden har paataget sig en endelig og uigenkaldelig Forpligtelse, hvis Opfyldelse har været en Byrde af væsentlig Betydning for ham, bliver der — efter Sagsøgerindens Formening — ikke Anvendelse for Arvelovens § 30 eller dennes Analogi.

Boet har heroverfor gjort gældende, at den paaberaabte ganske formløse Erklæring, der er uden Dato og Vitterlighedsvidners Underskrift, maa anses at indeholde dels en Gavedisposition, der vedrører Tidsrummet indtil Udstederens Død, for hvilket Tidsrum Boet respekterer de faktisk ydede Gaver, men dels ogsaa en testamentarisk Disposition over Udstederens Efterladenskaber, forsaavidt det efter Udstederens Død paalægges hans Bo at udrede de maanedlige Ydelser, og da denne Disposition ikke er oprettet under de for Testamenter foreskrevne Former og ikke af Arvingerne kan anerkendes som Udtryk for Arve-

laderens virkelige Vilje, bør den i Overensstemmelse med Boets Paa-stand tilsidesættes som uforbindende for Boet. Der henvises i saa Hen-seende til at Snedkermester Jensen i 1928, 1931, 1932 og senest i 1934 for Notarius publicus har oprettet testamentariske Dispositioner, der tildels er ret detaillerede, uden at der i nogen af disse er tillagt Sagsøgerinden Andel i hans Efterladenskaber.

Der findes nu at maatte gives det sagsøgte Bo Medhold i, at den omhandlede Erklæring i det Omfang, den indeholder en Disposition over Udstederens Efterladenskaber, ikke vil kunne opretholdes mod den af Arvingerne rejste Indsigelse, da den ikke er oprettet under de for testamentariske Dispositioner foreskrevne Former. Som Følge heraf vil Boets Frifindelsespaastand være at tage til Følge, hvorhos Sagsøgerinden findes at burde godtgøre det sagsøgte Bo Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Hermed endte første ordinære Session.

Færdig fra Trykkeriet den 20. Juli 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 18

Ekstrasessionen.

Onsdag den 31. August.

Nr. 12/1938. Redaktør **Helge Ricard Holm** (Selv)

mod

Generalauditør **V. Pürschel** (Gamborg),

betræffende Ærefornærmelser.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 20. December 1937 (VII Afđ.): De ovennævnte for Sagsøgeren Generalauditør V. Pürschel ærefornærmende Sigtelser kendes ubeføjede. Sagsøgte Redaktør Helge Ricard Holm bør til Statskassen bøde 500 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 30 Dage. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 300 Kr. Den idømte Bøde at udredes inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør Helge Ricard Holm, til Indstævnte, Generalauditør V. Pürschel, med 200 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 20. Juni 1937 afholdtes paa Vognmandsmarken her i Staden en afsluttende Parade, hvor de ved Hærloven af 7. Maj s. A. ophævede frivillige Korps, deriblandt Akademisk Skyttekorps, tog Afsked med den kommanderende General.

For at formaa Medlemmer af sidstnævnte Korps til at give Møde ved Paraden skrev Generalauditør V. Pürschel en i »Nationaltidende« for den 15. Juni 1937 under Overskriften: »Saa kom da alle!« optaget Artikel, der bl. a. indeholder følgende:

»Gamle Kammerater i A. S.!

Søndag er Dagen der, da ogsaa du skal være der.

Ikke den Ærens Dag, da Københavns Universitets Rektor, den verdensberømte Videnskabsmand Madvig paa Universitetet overrakte A. S. den Fane, som Københavns Kvinder havde skænket, og hvortil Ploug skrev den Fanesang, der med Bartholdys Melodi er blevet hele Folkets Eje, den, hvori det hedder: Vaj højt! Vaj stolt! Vaj frit vort Flag.

Vi levede efter disse Ord. Vi holdt vor Fane højt. Højt hævet over Døgnets Kævl og Kiv. Saa højt, at de, der ønskede at kaste Smuds paa den, aldrig evnede det. Vi øvede vor Gerning saaledes, at vor Fane kunde vaje stolt; thi det var stolt, at denne Fane i et Hyad kan det nytte Land kunde sikre Landets Forsvar saa stor en Styrke, som den kunde. Vor Indsats er gjort. Vi sikrede, at vor Fane vajede højt og stolt. Men frit? Ja for Friheden raadede ikke vi, men de andre, og med den er det forbi.

Derfor er Dagen der, hvor Magtens Indehavere i dette uheldige Land tvinger os til at rulle vor gamle uplekkede Fane sammen.

Om kort Tid vil det være saaledes, at hvis vi samles i Kolonne under denne Fane og marcherer gennem Gaderne, medens vi synger Plougs Fanesang, saa vil Politiet standse os, Dommerne vil dømme os, Universitetet vil relegere de Studenter, der foretager sig slige Ulovligheder. —

Grober Unfug hed det i Sønderjylland i Preusservældets Tid.

Men samler vi os under en rød — Fane, skal det vel hedde — Fortidens Blødbanner, Nutidens blodige Klassekamps Symbol, og synger vi den internationale Kampsang, der lyder over Kampene i Spanien og over Slagterierne i Rusland, eller synger vi: »Knyt den bevæbnede Næve — — — og lad den som Lynet slaa ned« — — — paa hvem? Paa Landsmænd! Saa rydder Politiet Pladsen, saa standser al anden Færdsel.

Dette er Lov og skal kaldes Ret her i dette mærkelige lille Land, der har skabt sig den enestaaende Position i Verdenshistorien, at være det første — og sikkert bliver det sidste, — hvor et frit Folk foretog det, som altid var den fremmede Undertrykkers første Gerning: at forbyde Landets Ungdom at samles under Landets frie Flag til Værn for Landet.

Kan du undvære at være med den sidste Gang, Akademisk Skyttekorps foran Korpsets Front kan hilse Fanen med: Vaj højt! Vaj stolt! Vaj frit! Kan du undvære at være med til op mod den paatvungne Skændsel af Tiden at slynge det evige Løfte: Vi vil ej savnes paa den Dag!

Du kan det ikke. Jeg siger dig: Du kan det ikke. Vi mødes.
Skytte af Aargang 1895 Nr. 303.

Pürschel.«

Natten til den 21. s. M. blev der af nogle unge Mennesker, tilhørende det nazistiske Parti, forøvet et Bombeattentat mod Forsvarsministerens Villa.

Den 23. s. M. indeholdt Dagbladet »Social-Demokraten« en ledende Artikel med Overskrift »Grænsen er overskredet«, hvori det — efter en Omtale af »Bombeattentatet« — hedder:

»Hvad der indtil nu har været af denne Art, har man nogenlunde kunnet indrullere under Fællesbetegnelsen Drengestreger. — — — — —

Men det sidste Attentat er af en mere alvorlig Karakter. — — — — —
forekommer os Tidspunktet naaet, hvor man maa se disse unge Menneskers Handlinger under en mere alvorlig Synsvinkel, og hvor Myndighederne maa gribe kraftigt og alvorligt ind og standse disse Unoder i Tide.

Vi har med Vilje ikke villet sætte dette Bombeattentat i direkte Forbindelse med den sidste Parade, som de frivillige Korps afholdt. Vi mistænker heller ingen af Korpsene, der jo efter Ledelsens Udtalelser kun bestaar af loyale Borgere, for at have det mindste med Attentatet at gøre. Nu er desuden Politiet sikkert paa det rigtige Spor, naar man har arresteret nogle af disse unge Knægte, som samler sig om en mere end ungdommelig »Fører« Vilfred med det gode danske Efternavn Petersen.

Men vi kan dog ikke undlade at nævne, at der forud og under Paraden blev »lagt godt i Kakkellovnen« — ikke direkte for Forsvarsministeren, det turde man ikke af Hensyn til den militære Disciplins strenge Regler for Omtale af en Foresat, — men mod denne skammelige Regering, som havde gennemført Korpsenes Ophævelse. Vi tænker ikke alene paa General Withs Tale om den »bitre« Lov, der nedlægger Korpsene, denne »ubønhørlige« Lov, der tager Vaabnene fra de frivillige Korps, og hans haabefulde Ord om, at disse Korps snart maatte genopstaa. Vi tænker særligt paa den gamle Skytte Nr. 303 af Aargang 1895 Pürschel. Hans Artikel i »Nationaltidende« nogle Dage forud for Paraden, var et eneste Skrig mod den »paatvungne Skændsel af Tiden«, mod disse »Magtens Indehavere i dette ulykkelige Land« og mod disse »fremmede Undertrykkere« — endda det vover en Mand med det tyske Navn Pürschel og med sine berømte tyske Sympatier, at byde Landets danske Regering.

Af hvilken Karakter Hr. Pürschels bundsjofle og løgnagtige Artikel var, viser følgende Citat:

Om kort Tid vil det være saaledes, at hvis vi samles i Kolonne under denne Fane og marcherer gennem Gaderne, medens vi synger Plougs Fanesang, saa vil Politiet standse os, Dommerne vil dømme os, Universitetet vil relegere de Studenter, der foretager sig slige Ulovligheder — — — Grober Unfug hed det i Sønderjylland i Preusservældets Tid.

Men samler vi os under en rød — Fane, skal det vel hedde — Fortidens Blodbanner, Nutidens blodige Klassekampes Symbol, og synger vi den internationale Kampsang, der lyder over Kampene i Spanien og over Slagterierne i Rusland, eller synger vi: »Knyt den bevæbnede Næve — — — og lad den som Lynet slaa ned« — — — paa hvem? Paa Landsmænd! Saa rydder Politiet Pladsen, saa stander al anden Færdsel.

— Hvis en eller anden lidt forskruet ung Mand efter Læsningen af dette provokatoriske Mesterstykke, har faaet Lyst til at sige Forsvarsministeren Tak for »Skændselen«, var det maaske ikke saa mærkeligt!

Vi har ikke før villet bruge Hr. Pürschels Artikel, vi syntes, at de frivillige Korps skulde have Lov til at dø i Stilhed eller i Skønhed, uden Salutering fra vor Side — det skal de ogsaa, de skal ikke hæfte for Hr. Pürschels Utilbørigheder! Men ligesom Carsten Rafts Cirku-lære til K.U.'erne om deres Erobring af de frivillige Korps blev den sidste Pind til Korpsenes Ligkiste, saa er Hr. Pürschels Artikel og det paafølgende Bombeattentat den Afslutning, som hos det brede Publikum ikke lader Tvivl tilbage om Berettigelsen af Rigsdagens Beslutning.

— Og saa skal vi blot roligt og stilfærdigt fastslaa, at nu er Drengestregerne blevet Alvor — for meget Alvor. Grænsen er overskredet, og nu bør Lovens Arm ramme haardt, inden det er for sent. Ro vil vi have i Landet.

I Dagbladet »Arbejderbladet« for den følgende Dag fandtes en over flere Spalter opsat Artikel, hvori man under Overskriften »Bombe-Nazisternes Bagmænd: Skarpt Angreb paa General With og General-auditør Pürschel. »Social-Demokraten« stempler dem som de ideologiske Ophavsmænd til Bombeattentatet« dels optrykte, dels refererede sidst-nævnte Dagblads ledende Artikel fra den foregaaende Dag, derunder de ovenfor citerede Afsnit. I samme Nummer af »Arbejderbladet« fandtes derhos en redaktionel Artikel med Overskrift: »Vil de Ansvarlige blive draget til Ansvar?«, i hvilken det bl. a. hedder:

Det interessante i Socialdemokratens Artikel er, at Bladet nu er naaet til samme Problemstilling som Arbejderbladet straks indtog: nemlig, at de egentlige skyldige og faktiske Provokatører, det er Mændene fra Vognmandsmarken i Søndags, det er General With og General-auditør Pürschel.

Regeringsbladet giver direkte de to Herrer, With og Pürschel, Ans-varet for Attentatet, idet deres Taler og deres Skriverier har været den egentlige Baggrund for, hvad der skete Søndag Nat!

»Socialdemokraten« ser sig nødsaget til at stemple dem som de ideologiske Ophavsmænd til Bombeattentatet mod Forsvarsministerens Hjem!«

I Bladet for den 25. Juni var derhos optaget en Karikaturtegning af Generalauditor Pürschel med Overskrift: »Bombenazisternes Bagmand« og Undertitel »Bombens Aand«.

Under Paaberaabelse af, at saavel sidstnævnte Udtryk som de i de foranciterede Artikler fremsatte Udtalelser maa anses at indeholde dels selvstændige ærefornærmende Sigtelser og Ringegtsytringer dels videre Udbredelse af saadanne, har Generalauditor V. Pürschel under denne Sag nedlagt Paastand paa, at de ærefornærmende Udtalelser i Medfør af Straffelovens § 273 Stk. 1 kendes ubeføjede, og at Redaktør Helge Richard Holm som ansvarlig for deres Fremsættelse idømmes Straf efter Straffelovens § 267 og kendes pligtig at betale Sagsøgeren en Erstatning paa 1001 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 13. September 1937 til Betaling sker, samt i Medfør af Straffelovens § 273 II et Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa Frifindelse og har til Støtte for Paastanden navnlig anført følgende Betragtninger:

Forsaavidt angaar de fra »Social-Demokraten« hidrørende Udtalelser hævdes det, at en Gengivelse af disse i »Arbejderbladet« med tilføjet Kildeangivelse ikke kan anses retsstridig.

Sagsøgte har ikke siget Sagsøgeren for at have strafferetligt Medansvar for Bombeattentatet, men kun villet angive hans politiske og moralske Medansvar. Subsidiært har Sagsøgte henvist til de af »Social-Demokraten«s Redaktør H. P. Sørensen fremsatte Betragtninger, der er anført under den af samme Sagsøger mod ham anlagte og i Forbindelse med nærværende Sag procederede Sag Nr. 81/37, og som i det væsentlige gaar ud paa følgende:

Med Hensyn til Udtrykket »fremmede Undertrykkere« henviser Sagsøgte til, at Sagsøgeren — selv om han ikke direkte har brugt denne Betegnelse om Regeringens Medlemmer — i hvert Fald har stillet disse paa Linje med »fremmede Undertrykkere«, men iøvrigt hævdes det, at det ikke kan anses for en ærefornærmende Sigtelse at tillægge en Person saadanne kritiske Udtalelser om Landets Regering. Sagsøgte gør derhos gældende, at Indholdet af Sagsøgerens Artikel af 15. Juni som Helhed var af en saa udæskende og haanende Natur og endvidere — særlig forsaavidt angaar Antydningen af ulige Behandling fra de offentlige Myndigheders Side af de forskellige politiske Partiers Demonstrationstog — i saa høj Grad misvisende og urigtig, at der var rimelig Grund til kraftig Reaktion, hvorfor de benyttede Udtryk »bundsjøfel og løgnagtig« ikke kan anses at ligge udenfor Ytringsfrihedens Grænser. Sagsøgte har i denne Forbindelse henvist til, at den paaklagede Artikel maa ses paa Baggrund af den til Tider ret skarpe politiske Polemik, som Forslaget om de frivillige Korps Ophævelse gav Anledning til saavel i Pressen som paa Rigsdagen, og at Sagsøgeren saavel under denne som under tidligere politiske Diskussioner som fremtrædende Medlem af et politisk Parti ikke selv har afholdt sig fra kraftige Udtalelser om

politiske Modstandere og ej heller lagt Skjul paa sin Tilknytning til den nazistiske Bevægelse og politiske Organisationer, der formenes at nære Sympati for denne Bevægelses Metoder. Saafrømt de paa klagede Udtalelser ikke herefter maatte kunne anses at ligge indenfor Grænserne af den politiske Ytringsfrihed, maatte Straffrihed efter Sagsøgtens Paa-stand i hvert Fald blive en Følge af, at han har handlet til berettiget Varetagelse af almene Interesser, jfr. Straffelovens § 269 II, eller deraf, at Udtalelserne er fremkaldt ved utilbørlig Adfærd fra Sagsøgerens Side, jfr. Straffelovens § 272.

Foreløbig bemærkes, at den Omstændighed, at en Del af de paa klagede Udtalelser er en Gengivelse af den i »Social-Demokraten« optagne Artikel under de foreliggende Omstændigheder ikke kan fritage Sagsøgte for Ansvar for disses videre Udbredelse.

Selv om der nu maa gives Sagsøgeren Medhold i, at den af ham i Forbindelse med Udtrykket »fremmede Undertrykkere« fremsatte Udtalelse af Sagsøgte er gengivet i noget forvansket Form, findes der under de foreliggende Omstændigheder ikke i Gengivelsen at ligge nogen for Sagsøgeren ærefornærende Sigtelse.

Derimod findes det — uanset, at Sagsøgerens foran citerede Artikel dels ved den misvisende Fremstilling af de offentlige Myndigheders Stilling overfor politiske Demonstrationstog, dels ved dens paa visse Punkter haanende og udæskende Form kunde give rimelig Anledning til Indsigelse — at maatte statueres, at Sagsøgte dels ved den i de paa klagede Artikler med tilhørende Overskrifter og i den billedlige Fremstilling med tilhørende Overskrift og Undertitel indeholdte Sigtelse mod Sagsøgeren for at have Medansvar for det omhandlede Bombeattentat, dels ved Anvendelse af Udtrykkene »bundsjoel og løgnagtig« om Sagsøgerens Artikel har overskredet Ytringsfrihedens Grænser, uden at de af ham paaberaabte Omstændigheder skønnes at have indeholdt fornøden Hjemmel i saa Henseende.

Som Følge heraf vil de paa klagede Sigtelser i det angivne Omfang være at kende ubeføjede, hvorhos Sagsøgte i Medfør af Straffelovens § 267 1.—3. Stk. vil være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, der findes passende at kunne bestemmes til 500 Kr., subsidiært Hæfte i 30 Dage. Derimod findes der efter Omstændighederne ikke i det oplyste at være fornødent Grundlag for at tillægge Sagsøgeren Erstatning eller Godtgørelse af Udgifter til Dommens Kundgørelse.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 179/1938.

Rigsadvokaten

m o d

. **Herman Marinus Hermansen** (Meyer),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 222 og 226, jfr. § 222.

Vestre Landsrets Dom af 9. Juni 1938 (II Afd.): Tiltalte Herman Marinus Hermansen bør hensættes i Fængsel i 15 Maaned. De

borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte Hermansen for et Tidsrum af 5 Aar. Af Sagens Omkostninger og derunder til den for de Tiltalte beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Landsretssagfører Salomonsen, i Salær 400 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr., udredes de tre Fjerdedele af de Tiltalte Leth og Hermansen een for begge og begge for een, medens en Fjerdedel udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte Herman Marinus Hermansen som af det Offentlige for hans Vedkommende.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte er født den 19. April 1916.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, dog at den samlede Straffetid findes at burde forkortes til 9 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 9 Maaneder.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Meyer 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Christian Peder Sørensen Leth, Herman Marinus Hermansen og Henrik Oluf Larsen ved 1ste jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 27. April 1938 sat under Tiltale til at lide Straf:

A. De Tiltalte Leth og Hermansen:

I. Principalt efter Straffelovens § 222 ved at have haft Samleje med et Barn under 15 Aar, idet

1) Tiltalte Leth 2 Gange i September eller Oktober 1937 paa sin daværende Bopæl hos Tømmer Laursen i Solbjerg har haft Samleje med Anna Kathrine Andersen Nielsen, født den 2. December 1922 i Dronninglund Sogn,

2) Tiltalte Hermansen 2 Gange i November 1937 har haft Samleje med fornævnte Anna Kathrine Andersen Nielsen,

a) første Gang i Gaardejer Anton Haals Stakhus i Solbjerg,

b) anden Gang paa Fru Jenny Brandts Bopæl paa Solbjerg Mark.

II. Subsidiært efter Straffelovens § 226, jfr. § 222, ved at have haft de under I. 1) og 2) ommeldte Samlejer med Anna Kathrine Andersen Nielsen, der var under 15 Aar, hvilket de Tiltalte alene paa Grund af Uagtsomhed var uden Kendskab til.

— — — — —
 De Tiltalte Leth og Larsen ses ikke tidligere straffede, medens Hermansen ved Hellum-Hindsted Herreders Rets Dom af 9. Maj 1936 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276 er anset med betinget Straf af Fængsel i 6 Maaneder.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Herman Marinus Hermansen skyldig i det i Straffelovens § 222 omhandlede strafbare Forhold (Samleje med et Barn under 15 Aar) ved i November 1937 i Gaardejer Anton Haals Stakhus i Solbjerg at have haft Samleje med Pigen Anna Kathrine Andersen Nielsen, der er født den 2. December 1922?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Herman Marinus Hermansen skyldig i det i Straffelovens § 222 omhandlede strafbare Forhold (Samleje med et Barn under 15 Aar) ved i November 1937 paa Fru Jenny Brandts Bopæl paa Solbjerg Mark at have haft Samleje med Pigen Anna Kathrine Andersen Nielsen, der er født den 2. December 1922?

Hovedspørgsmaal 3.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Nej«).

Er Tiltalte Herman Marinus Hermansen skyldig i det i Straffelovens § 226, jfr. § 222, omhandlede strafbare Forhold ved i November 1937 i Gaardejer Anton Haals Stakhus i Solbjerg at have haft Samleje med Pigen Anna Kathrine Andersen Nielsen, der er født den 2. December 1922, og saaledes var under 15 Aar, hvilket Tiltalte alene paa Grund af Uagtsomhed var uden Kendskab til?

— — — — —
 Nævningernes Svar er for Hovedspørgsmaalene 1, — — — Nej og for Hovedspørgsmaalene 2, 3, — — — Ja.

— — — — —
 For de Tiltalte Leth og Hermansens Vedkommende findes Nævningernes Besvarelser at kunne lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, hvorefter Tiltalte Leths Forhold vil være at henføre under Straffelovens § 226, jfr. § 222, og Tiltalte Hermansens Forhold under Straffelovens § 222 og § 226, jfr. § 222.

— — — — —
 Tiltalte Hermansen vil være at anse saaledes, at han i Medfør af Straffelovens § 57, 1. Pkt., idømmes en Fællesstraf for de ved den ovennævnte Dom af 9. Maj 1936 paakendte Lovovertrædelser og de i denne Sag omhandlede Forhold. Idet den Straf, der er forskyldt i denne Sag, findes at burde bestemmes til Fængsel i 9 Maaneder, vil den fælles Straf være at fastsætte til Fængsel i 15 Maaneder.

De borgerlige Rettigheder bliver at frakende Tiltalte Hermansen for et Tidsrum af 5 Aar.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 208/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Andreas Pedersen (Oluf Petersen),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden og Tyveri.

Vestre Landsrets Dom af 5. Juli 1938 (III Afd.): Fængslede Jens Andreas Pedersen bør hensættes i Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvori afkortes 50 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Fængslede for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Fængslede og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Søe, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirking af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler Tiltalte Jens Andreas Pedersen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Jens Andreas Pedersen ved 2. jyske Statsadvokatur's Anklageskrift af 8. Juni 1938 sat under Tiltale til at lide Straf:

A. Efter Straffelovens §§ 216, 1. Pkt. og 222 for Voldtægt ved den 6. Marts 1938 Kl. ca. 21 paa en Mark ved Hornskov i Nærheden af Viborg—Vejle Landevej ved Vold at have tiltunget sig Samleje med Edith Hansen, født den 29. Juni 1923.

B. Efter Straffelovens § 285 Stk. 1, jfr. § 276 for Tyveri ved den 18. Oktober 1937 Kl. ca. 15 at have tilegnet sig en Isenkræmmerlærling Villy Jespersen, Viborg, tilhørende, af Bestjaalne til en Værdi af ca. 60 Kr. anslaaet Herrecykel, der henstod frit tilgængeligt i Gaarden eller Porten til Ejendommen Mathiasgade 66, Viborg.

Tiltalte er født den 10. Februar 1917 og ses ikke tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Der er i Sagens Anledning af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Jens Andreas Pedersen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 222 og § 216, 1. Pkt. ved den 6. Marts 1938 Kl. ca. 21 paa en Mark ved Hornskov i Nærheden af Viborg—Vejle Landevej ved Vold at have tiltvunget sig Samleje med Edith Hansen, født den 29. Juli 1923? Hovedspørgsmaal 2.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 1 besvares med Nej).

Er Tiltalte Jens Andreas Pedersen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 222 ved den 6. Marts 1938 Kl. ca. 21 paa en Mark ved Hornskov i Nærheden af Viborg—Vejle Landevej at have haft Samleje med Edith Hansen, født den 29. Juli 1923?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Jens Andreas Pedersen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 276 for Tyveri ved den 18. Oktober 1937 Kl. ca. 15 at have tilegnet sig en Isenkrammerlærling Villy Jespersen, Viborg, tilhørende Herrecykel, der henstod frit tilgængeligt i Gaarden eller Porten til Ejendommen Mathiasgade 66, Viborg?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaal 1 med Nej og Hovedspørgsmaalene 2 og 3 med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse vil Tiltalte være at anse dels efter Straffelovens § 222, dels efter dens § 285, 1. Stk., jfr. § 276 med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvori bliver at afkorte 50 Dage som udstaaet ved Varetagtsfængsel.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Nr. 116/1937. Frk. **Ebba Levy** (Overretssagfører E. Warburg)
m o d

Skattedepartementet (Kammeradvokaten),

betreffende Tilbagebetaling af et som Indkomst- og Formueskat til Staten erlagt Beløb.

København's Byrets Dom af 25. November 1936 (13. Afd.): De Sagsøgte, Finansministeriet, bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgerinden, Frk. Ebba Levy, betale 419 Kr. 25 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 12. September 1936, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1937 (V Afd.): Appellanten, Skattedepartementet, bør for Tiltale af Indstævnte, Frk. Ebba Levy, i denne Sag fri at være. Indstævnte betaler til det Offentlige de Retsafgifter, der for begge Retter vilde have været at erlægge, hvis Sagen ikke for Appellantens Vedkommende havde været retsafgiftsfri, samt i

Salær til Kammeradvokaten for begge Retter 300 Kr. Det idømte at uddedes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden yderligere gjort gældende, at da hun til Boet har svaret Renter af de til hende udbetalte Beløb maa disse betragtes som Laan, der i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 5 c ikke kan henregnes til hendes skattepligtige Indkomst.

Fem Dommere kan ikke give Appellantinden Medhold heri og mener derhos, at Bestemmelsen i Lovens § 5 b ikke omfatter Beløb der under offentligt Skifte af Dødsbo forskudsvis udbetales til Arvinger som Renter eller andet Udbytte af Arvekapital, men at saadanne Beløb, hvad enten de i Henhold til § 6, 10. Stk., 2. Punktum fradrages Boets skattepligtige Indkomst eller ej, er skattepligtige i Medfør af Lovens § 4. Disse Dommere vil derfor stadfæste Landsretsdommen, og tilkende Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere vil tage Appellantindens Paastand til Følge af efternævnte Grunde.

Efter Indkomstskattelovens § 5 b henregnes ikke til skattepligtig Indkomst Formueforøgelse, som hidrører fra Arv og Forskud paa saavel falden som ikke falden Arv. I Overensstemmelse hermed staar det da ogsaa fast, at Renter og andet Udbytte, der indvindes under offentlig Behandling af et Dødsbo, og som udloddes sammen med Kapitalarven, betragtes som Arv, hvoraf der ikke svares Indkomstskat af Arvingerne, og efter Arveafgiftslovens § 17 medregnes ogsaa saadanne Beløb til de Værdier, hvoraf der skal svares Arveafgift. Der ses nu ikke at være nogen Hjemmel til at behandle tilsvarende Beløb, som under offentlig Skifte forlods er udbetalt en Arving af Boet, paa anden Maade, saaledes at Beløbet skulde betragtes som skattepligtig Indkomst for Arvingen, fordi det svarer til Arvingens Andel i de af Boet indvundne Renter eller Udbytte, og dette navnlig gælde i et Tilfælde som nærværende, hvor Beløbet ikke engang er udbetalt som Andel i saadant Udbytte, men endog er forrentet til Boet. Hvad særlig angaar Bestemmelsen i Skattelovens § 8, 10. Stk., hvorefter saadanne Udbetalinger fradrages i Boets skattepligtige Indkomst, ligger heri ikke nogen bindende Forudsætning om Arvingens Skattepligt. Tværtimod maatte det, naar Dødsboer under offentlig Skiftebehandling efter Skattelovens § 2 Nr. 4 er skattepligtige af Boets Indkomst, kræve en udtrykkelig Hjemmel, hvis Beløbet ogsaa skulde være skattepligtig Indkomst for Arvingerne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellantinden, Frk. Ebba Levy, til Indstævnte, Skattedepartementet, med 300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Den 22. Juni 1932 afgik Fru Bernhardine Levy ved Døden, hvorefter hendes og hendes tidligere afdøde Ægtefælles Fællesbo blev taget under Behandling af Grosserer A. Warburg og Overretssagfører E. Warburg som executores testamenti.

Ifølge det af Ægtefællerne oprettede Testamente skulde Livsarvingerne, herunder Sagsøgerinden, Frk. Ebba Levys Arv baandlægges i Overformynderiet til Rentenydelse for dem, dog at de skulde være berettigede til under Skiftet at udtage Indbo-Effekter, hvorhos Ægtefællernes Døtre ved Giftermaal skulde være berettigede til at faa et Beløb af indtil 30.000 Kr. udbetalt til Udstyr.

Ifølge Skifteprotokollen anmodede Arvingerne under Begyndelsesforretningen Eksekutorerne om, »at Indtægterne af Boet under Boets Drift maatte blive holdt udenfor den baandlagte Arv, da Arvingerne behøvede disse Indtægter til deres Livsophold.«

Under Boets Behandling erholdt Sagsøgerinden i forskellige Gange udbetalt ialt 13.587 Kr. kontant, nemlig i 1932 2012 Kr., i 1933 6475 Kr. og i 1934 5100 Kr., hvilke Beløb paa det nærmeste svarer til Boets Indtægt af hendes Arvepart i de paagældende Aar.

Boet blev sluttet pr. 1. August 1934, saaledes at der i Henhold til Statsskattelovens § 2 Nr. 4 alene er paalignet Boet Indkomstskat for Skatteaaret 1934/35 beregnet paa Grundlag af Boets Indkomst i 1933. I nævnte Indkomst er fradraget det Beløb, som Sagsøgerinden i nævnte Aar har faaet udbetalt.

Da Københavns Skatteraad har anset Sagsøgerinden for indkomstskattepligtig af de ovennævnte Beløb, og da Landsoverskatteraadet ved Kendelse af 11. Juni 1936 har stadfæstet den af Skatteraadet for Skatteaaret 1935/36 foretagne Ansættelse, har Sagsøgerinden anlagt nærværende Sag, hvorunder hun paastaar de Sagsøgte, Finansministeriet, dømt til Betaling af det Beløb, hun som Følge heraf har betalt for meget i Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaarene 1933/34, 1934/35 og 1935/36, nemlig henholdsvis 19 Kr. 30 Øre, 189 Kr. 75 Øre og 399 Kr. 95 Øre, ialt 609 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 12. September 1936.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for Spørgsmaalet anfører Sagsøgerinden, at de Beløb, hun har faaet udbetalt, er Arveforskud, af hvilke der er betalt Arveafgift,

og at det af Statsskattelovens § 4 sammenholdt med § 5 b klart fremgaar, at saadanne Arveforskud ikke er indkomstskattepligtige.

De Sagsøgte henviser heroverfor til, at Udtrykket »Arv« i Statsskattelovens § 5 b maa forstaaes som sigtende til den Kapital, der fandtes ved Arveladerens Død, og at Udbetalinger fra et Bo af det dette tilfaldne Udbytte følgelig ikke kan betragtes som Forskud paa Arv. At Lovgivningen ikke betragter saadant Udbytte som Arv fremgaar af Arveafgiftslovens § 17 Stk. 1 i Slutningen. De Sagsøgte har da ogsaa siden Statsskatteloven af 1903 fulgt den Praksis at betragte saadanne Udbetalinger, der finder Sted inden Boets Afslutning, som indkomstskattepligtige for Modtageren, jfr. Bemærkningerne til Lovens § 5 b i Vejledning Nr. 441 af 12. December 1903 og i Bekendtgørelse Nr. 297 af 31. December 1912. Denne Praksis maa anses for bindende godkendt ved Statsskatteloven af 1912, hvorved Indkomstskattepligt ved § 2 Nr. 4 paalagdes Dødsboer under offentlig Skiftebehandling, for saa vidt Dødsfaldet ligger forud for det sidste Kalenderaar før Ligningens Foretagelse, idet det i Lovens § 8 Stk. 4 — svarende til den nugældende Statsskattelovs § 8 Stk. 10 — bestemtes, at hvad der i det forløbne Kalenderaar af Boet er udbetalt Arvinger som Renter eller andet Udbytte af de vedkommendes Arvekapital fradrages ved Opgørelsen af Boets Indkomst. Grunden til, at denne sidste Bestemmelse under Rigsdagsforhandlingerne blev indsat, var, at man vilde undgaa, at saavel Boet som Arvingen skulde svare Skat af samme Indkomst, jfr. de af Ordføreren ved Forslagets 2. Behandling i Landstinget fremsatte Udtalelser (Rigsdagstidende 1911/12, Landstinget Spalte 1462). Bestemmelsen forudsætter saaledes, at Arvingen skal betale Indkomstskat af saadanne Udbetalinger, idet den i modsat Fald vilde være meningsløs, og idet Hovedbestemmelsen, hvorved der paalagdes Dødsboer Skattepligt med det Formaal at forhindre, at Renter af Kapitaler tilhørende Dødsboer gennem længere Tid skulde kunne undrages Indkomstskat, i modsat Fald vilde kunne gøres illusorisk. Det er intetsteds i Lovgivningen udtalt, at den Omstændighed, at der skal betales Arveafgift af et vist Beløb, udelukker at betragte dette som indkomstskattepligtigt. Der er intet ubilligt i at kræve Arveafgift af Udbyttet, selv om vedkommende Arving skal svare Indkomstskat heraf, idet Arveafgift af Udbyttet svarer til normal Forrentning af Arveafgiften af Kapitalarven, med hvis Betaling der gives Henstand indtil Boets Slutning. Den i U. f. R. 1929 pag. 614 refererede Dom er af Skattevæsenet forstaaet saaledes, at Indkomstskat ikke kan kræves af Udbetalinger fra et Dødsbo til Arvinger, naar der kan være Tvivl om, hvorvidt der er Tale om Udbetalinger af Boets Kapital eller Boets Udbytte. I nærværende Tilfælde er enhver saadan Tvivl imidlertid udelukket, idet Eksekutorerne efter Testamentets Indhold var afskaaret fra at foretage Udbetalinger paa Kapitalarven, der skulde baandlægges, og idet det af ovennævnte Protokolltilførsel klart fremgaar, at det kun er Boets Indtægter, Sagsøgerinden har faaet udbetalt, hvad Sagsøgerinden da ogsaa erkender.

Retten finder at maatte statuere, at det følger af Bestemmelsen i Statsskattelovens § 8 Stk. 10, jfr. § 2 Nr. 4, at en Arving er pligtig at betale Indkomstskat af Beløb, som Arvingen har faaet udbetalt af Boet

som Renter eller andet Udbytte af sin Arvekapital, i det Omfang hvori Beløbets Udbetaling medfører, at Boet fritages for at svare Indkomstskat af Beløbet.

Derimod ses der ikke i Forudsætningerne for de nævnte Bestemmelser eller i Loven iøvrigt at være nogen tvungende Grund til i videre Omfang at fravige Bestemmelsen i § 5 b, hvorefter Arv og Forskud paa Arv ikke henregnes til Indkomsten, hvorved bemærkes, at der ikke skønnes at være Grund til i skatteretlig Henseende at lade den tilfældige Omstændighed, om Arvingens økonomiske Forhold gør det muligt for ham at vente med at erholde Udbyttet udbetalt indtil Boets Slutning, være afgørende for, om han skal betale Indkomstskat af Udbyttet.

Da Sagsøgerinden herefter alene har været pligtig at betale Indkomstskat af det hende i Kalenderaaret 1933 udbetalte Udbytte, vil de Sagsøgte være at dømme til at tilbagebetale de af hende i Skatteaarene 1933/34 og 1935/36 for meget betalte Beløb, henholdsvis 19 Kr. 30 Øre og 399 Kr. 95 Øre, ialt 419 Kr. 25 Øre, med Renter som paastaet.

De Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 13. Afdeling den 25. November 1936 og er af Skattedepartementet paaanket til Forandring saaledes, at Appellanten frifindes for Indstævnte Frk. Ebba Levys Tiltale.

Indstævnte har gentaget sin for Byretten nedlagte Paastand om, at Appellanten dømmes til Betaling af 609 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 12. September 1936.

Ifølge § 4 i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten betragtes som skattepligtig Indkomst den skattepligtiges samlede Aarsindtægter, derunder særlig efter Punkt e Rente eller Udbytte, med de i de følgende Bestemmelser fastsatte Undtagelser. Efter Sagens Oplysninger maa det fastslaas, at de Udbetalinger, der under Boets Behandling har fundet Sted til Indstævnte ikke kan betragtes som Forskud paa Arv, der i Henhold til Lovens § 5 b ikke henregnes til Indkomst, men derimod maa betragtes som Rente eller Udbytte af Arvekapital. En modsat Afgørelse findes ikke, hverken helt eller delvis, at kunne støttes paa, at Skattepligtig i Forhold til Lovens § 2 Nr. 4 paahviler uafsluttede Dødsboer, der her i Landet er undergivet offentlig Skiftebehandling, forsaavidt Dødsfaldet ligger forud for det sidste Kalenderaar før Ligningens Foretagelse, og at det i Lovens § 8, 10. Stk. bestemmes, at for de i § 2 Nr. 4 nævnte Dødsboer fradrages, hvad der i det forløbne Kalenderaar af Boet er udbetalt Arvinger som Renter eller andet Udbytte af den udkommende Arvekapital. Dette Fradrag maa anses for alene motiveret ved, at de udbetalte Renter m. v. ellers vilde blive beskattede som Indtægt saavel for selve Dødsboet som for de paagældende Arvinger personligt.

At Lov om Afgift af Arv og Gave Nr. 147 af 10. April 1922 § 17, 1. Stk. bestemmer, at ved Beregningen af de afgiftspligtige Værdier bliver, naar offentligt Skifte finder Sted, det Tidspunkt at lægge til Grund, da den endelige Opgørelse i Boet foretages, saaledes at Boets Aktiver ansættes til den Værdi, de har paa dette Tidspunkt, ligesom de indtil dette Tidspunkt indvundne Renter eller andre Indtægter maa medregnes, er ikke i Strid med, at Udbetalinger som de i nærværende Sag omhandlede betragtes som en af Lov Nr. 149, samme Dato § 4 e omfattet skattepligtig Indtægt, idet det for Arveafgiftens Beregning maa anses for en i praktiske Hensyn motiveret Regel at lægge Tidspunktet for den endelige Opgørelse i Boet til Grund for derved at opnaa Ensartethed mellem Arvingerne, hvilken Regel ikke har nogen Relation til Indkomstbeskatningen.

Appellanten vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Indstævnte have at betale som nedenfor angivet.

Torsdag den 1. September.

Nr. 165/1938.

Rigsadvokaten

mod

Poul Rasmussen (Fich),

der tiltales for Dokumentfalsk.

Vestre Landsrets Dom af 18. Maj 1938 (I Afd.): Tiltalte Poul Rasmussen bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder og 80 Dage, hvoraf 80 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. I Erstatning til Horsens Landbobank betaler Tiltalte 115 Kr. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer for Landsretten, Landsretssagfører Dahl, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 35 Kr. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich betaler Tiltalte Poul Rasmussen 100 Kr.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15
Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Poul Rasmussen ved 2. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 22. April 1938 sat under Tiltale til at lide Straf:

A. Efter Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171, Stk. 1 for Dokumentfalsk:

a. Ved omkring den 18. Juni 1937 paa Cafe »Kronborg«, Horsens, falskelig med Navnet H. Rasmussen, Ørnstrup, hvormed han sigtede til Proprietær Hans Christian Rasmussen, Ørnstrup, som Trassent at have underskrevet en af Tiltaltes fraseparerede Hustru, Fru Olivia Fransiska Kilsgaard Rasmussen, født Jacobsen, Horsens, akcepteret, den 18. Juni 1937 dateret, Maanedvæksel paa 95 Kr. og ved derefter at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornylse) af en ældre Væksel.

b. Ved omkring den 22. Oktober 1937 i Horsens Landbobank, Horsens, falskelig med Navnet F. M. Sørensen, hvormed han sigtede til Vognmand Frederik Martinus Sørensen, Horsens, og med Navnet Hans Rasmu (Rasmussen), hvormed han sigtede til den under a. ommeldte Proprietær Rasmussen, henholdsvis som Akceptant og Trassent at have underskrevet en af Tiltalte udfærdiget, den 22. Oktober 1937 dateret, Maanedsvæksel paa 160 Kr. og ved derefter, den 25. Oktober 1937 at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornylse) af den ældre Væksel.

B. Efter Straffelovens § 172, Stk. 1, jfr. § 173 ved under det usandfærdige Anbringende, at den under Fh. A. a. ommeldte Væksel var udfærdiget urigtigt og derfor skulde kasseres at have formaet den under samme Forhold nævnte Fru Rasmussen til i Stedet for at underskrive og tegne Akcept paa en ikke udfyldt Vækselblanket, som han derefter udfyldte med Beløbet 190 Kr. og derpaa, efter at den under Fh. A. ommeldte Proprietær Rasmussen havde paategnet (endosseret) den, den 19. Juni 1937 fik diskonteret i Horsens Bank, Horsens, hvorhos det ved Kontinuations-Anklageskrift af 25. April 1938 er tilkendegivet Tiltalte, at der under Sagen nedlægges Paastand paa, at Straffen, saafremt den Straf, der skal udstaas efter Fradrag af Varetagtsfængsel bliver mindst 6 Maaneder, vil være at udstaa i en særlig Anstalt eller Anstaltsafdeling i Henhold til Straffelovens § 17, Stk. 2 (Psykopatfængsel).

Færdig fra Trykkeriet den 19. Oktober 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 19

Torsdag den 1. September.

Tiltalte er født den 24. November 1899 og er tidligere ved Horsens Købstads Rets Dom af 24. Marts 1937 efter Straffelovens § 285, 1, jfr. § 278 Nr. 1 anset med en betinget Straf af Fængsel i 80 Dage, idet Prøvetiden er fastsat til 3 Aar, samt frakendt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1:

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171 Stk. 1 ved omkring den 18. Juni 1937 paa Cafe »Kronborg«, Horsens, falskelig med Navnet H. Rasmussen, Ørnstrup, hvormed han sigtede til Proprietær Hans Christian Rasmussen, Ørnstrup, som Trassent at have underskrevet en af Tiltaltes fraseparerede Hustru, Fru Marie Olivia Fransiska Kilsgaard Rasmussen, født Jacobsen, Horsens, akcepteret, den 18. Juni 1937 dateret, Maanedvsveksel paa 95 Kr. og ved derefter at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel?

Hovedspørgsmaal 2:

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 1 besvares med Nej).

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171 Stk. 1 ved omkring den 18. Juni 1937 paa Cafe »Kronborg«, Horsens, falskelig med Navnet H. Rasmussen, Ørnstrup, hvormed han sigtede til Proprietær Hans Christian Rasmussen, Ørnstrup, som Trassent at have underskrevet en af Tiltaltes fraseparerede Hustru, Fru Marie Olivia Fransiska Kilsgaard Rasmussen, født Jacobsen, Horsens, akcepteret, den 18. Juni 1937 dateret, Maanedvsveksel paa 95 Kr. og ved derefter at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel, idet han ikke tilsigtede at paaføre andre nogen Skade?

Hovedspørgsmaal 3:

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172 Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171, Stk. 1 ved omkring den 22. Oktober 1937 i Horsens Landbobank, Horsens, falskelig med Navnet F. M. Sørensen, hvormed han sigtede til Vognmand Frederik Martinus Sørensen, Horsens, som Akceptant at have underskrevet en af Tiltalte udfærdiget, den 22. Oktober 1937 dateret, Maanedvsveksel paa 160 Kr. og ved der-

efter den 25. Oktober 1937 at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel?

Hovedspørgsmaal 4:

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 3 besvares med Nej).

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171 Stk. 1 ved omkring den 22. Oktober 1937 i Horsens Landbobank, Horsens, falskelig med Navnet F. M. Sørensen, hvormed han sigtede til Vognmand Frederik Martinus Sørensen, Horsens, som Akceptant at have underskrevet en af Tiltalte udfærdiget, den 22. Oktober 1937 dateret, Maanedsvæksel paa 160 Kr. og ved derefter den 25. Oktober 1937 at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel, idet han ikke tilsigtede at paaføre nogen Skade?

Hovedspørgsmaal 5:

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. Straffelovens § 171, Stk. 1 ved omkring den 22. Oktober 1937 i Horsens Landbobank, Horsens, falskelig med Navnet Hans Rasmu (Rasmussen), hvormed han sigtede til den under Hovedspørgsmaal 1 ommeldte Proprietær Rasmussen, som Trassent at have underskrevet den i Hovedspørgsmaal 3 ommeldte Maanedsvæksel paa 160 Kr. og ved derefter den 25. Oktober 1937 at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel?

Hovedspørgsmaal 6:

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 5 besvares med Nej).

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171, Stk. 1 ved omkring den 22. Oktober 1937 i Horsens Landbobank, Horsens, falskelig med Navnet Hans Rasmu (Rasmussen), hvormed han sigtede til den under Hovedspørgsmaal 1 ommeldte Proprietær Rasmussen, som Trassent at have underskrevet den i Hovedspørgsmaal 3 ommeldte Maanedsvæksel paa 160 Kr. og ved derefter den 25. Oktober 1937 at have afgivet Vekslen til Horsens Landbobank, Horsens, til Afløsning (Fornyelse) af en ældre Veksel, idet han ikke tilsigtede at paaføre andre nogen Skade?

Hovedspørgsmaal 7:

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172 Stk. 1, 2. Led, jfr. § 173 ved under det usandfærdige Anbringende, at den under Hovedspørgsmaal 1 ommeldte Veksel var udfærdiget urigtigt og derfor skulde kasseres, at have formaaet den under samme Hovedspørgsmaal nævnte Fru Rasmussen til i Stedet at underskrive og tegne Akcept paa en ikke udfyldt Vekselblanket, som han derefter udfyldte med Beløbet 190 Kr. og derpaa, efter at den under samme Hovedspørgsmaal ommeldte Proprietær Rasmussen havde paategnet (endosse-ret) den, den 19. Juni 1937 fik disponeret i Horsens Bank, Horsens?

Hovedspørgsmaal 8:

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 7 besvares med Nej).

Er Tiltalte Poul Rasmussen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 173 ved under det usandfærdige Anbringende, at den under Hovedspørgsmaal 1 ommeldte Veksel var udfærdiget urigtigt og

derfor skulde kasseres, at have formaaet den under samme Hovedspørgsmaal nævnte Fru Rasmussen til i Stedet at underskrive og tegne Akcept paa en ikke udfyldt Vekselblanket, som han derefter udfyldte med Beløbet 190 Kr. og derpaa, efter at den under samme Hovedspørgsmaal ommeldte Proprietær Rasmussen havde paategnet (endosseret) den, den 19. Juni 1937 fik diskonteret i Horsens Bank, Horsens, idet han ikke tilsigtede at paaføre andre nogen Skade?

Tillægsspørgsmaal:

(Besvares kun, saafremt et af Hovedspørgsmaalene besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved de i Hovedspørgsmaalene ommeldte Lejligheder i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevernerne betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed eller Aandssvaghed i højere Grad, jfr. Straffelovens § 17, Stk 1?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 2, 4, 6 og 8 med Ja og Hovedspørgsmaalene 1, 3, 5 og 7 samt Tillægsspørgsmaalet med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund for Sagens Afgørelse, vil Tiltalte for sit herunder Sagen ommeldte Forhold være at anse efter Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171, Stk. 1 og § 173 med en Straf, der findes at kunne fastsættes til Fængsel i 6 Maaneder, og Fællesstraffen efter Straffelovens § 57 for det nysnævnte Forhold samt det i Dommen af 24. Marts 1937 omhandlede Forhold bliver her-efter at bestemme til Fængsel i 6 Maaneder og 80 Dage. Heraf vil 80 Dage være at anse udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De borgerlige Rettigheder findes at burde frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

I Henhold til en nedlagt Erstatningspaastand vil Tiltalte være at tilpligte at betale Horsens Landbobank 115 Kr.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Nr. 192/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Poul Erik Thane og Svend Aage Petersen (Otto Bang),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1938 (Fyenske Nævningekreds): De Tiltalte Poul Erik Thane og Svend Aage Petersen bør straffes med Fængsel hver især i 3 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendes hver især for et Tidsrum af 5 Aar. Saa bør de Tiltalte og een for begge og begge for een udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for dem for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsrettsagfører Høgsbro, 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte som af det Offentlige.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er Tiltalte Petersen ved Odense Købstads Rets Dom af 12. August 1938 anset efter Straffelovens § 244 Stk. 3 jfr. § 89 med Fængsel i 30 Dage.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bang betaler de Tiltalte Poul Erik Thane og Svend Aage Petersen, een for begge og begge for een, 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Poul Erik Thane og Svend Aage Petersen er ved Anklageskrift af 27. Maj 1938 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf for Samleje med Pigebarn under 15 Aar efter Straffelovens § 222, Tiltalte Thane ved i Tiden antagelig fra Begyndelsen af November Maaned 1936 til Slutningen af Januar Maaned 1937 i Odense flere Gange at have haft Samleje med Pigen Frida Ragnhild Krainer, født den 13. August 1922, Tiltalte Petersen ved i Tiden fra Begyndelsen af Maj Maaned 1937 til Slutningen af Juni Maaned 1937 i Odense flere Gange at have haft Samleje med samme Pige.

Poul Erik Thane er født den 20. Oktober 1917 og ikke tidligere straffet.

Svend Aage Petersen er født 27. Juli 1918 og to Gange tidligere straffet senest for Forsøg paa Brugstyveri, ved Dom afsagt den 14. December 1937 af Odense Købstads Ret for Straffesager betingelsesvis med Hæfte i 10 Dage.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte kendt skyldige i de Forhold, hvorfor de er tiltalt, og de vil derfor begge være at anse efter Straffelovens § 222, Petersen jfr. §§ 89 og 59.

Tiltalte Thane vil være at anse med Straf af Fængsel i 3 Maaneder, Tiltalte Petersen for det under denne Sag omhandlede Forhold og for det af Dommen af 14. December 1937 omhandlede Forhold under eet med Fængsel i 3 Maaneder.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at fratage de Tiltalte hver især for et Tidsrum af 5 Aar.

Fredag den 2. September.

Nr. 149/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Sigrid Knudsen, født Bech, og **Axel Hugo Richard Hansen** (Stein),

der tiltales for Overtrædelse af Næringsloven m. v.

København's Byrets Dom af 14. Juli 1937 (I Afd.): De Tiltalte I Sigrid Knudsen, født Bech, kld. Gerre, og II Axel Hugo Richard Hansen, kld. Gerre, bør inden 14 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse hver især bøde til Statskassen 60 Kr. og til Københavns Kommunes Kasse 30 Kr., samt een for begge og begge for een betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes for hver især til Hæfte i 10 Dage.

Østre Landsrets Dom af 20. December 1937 (I Afd.): De Tiltalte Sigrid Knudsen, født Bech, og Axel Hugo Richard Hansen, bør hver især bøde 120 Kr., hvoraf Halvdelen tilfalder Statskassen og Halvdelen Københavns Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffen bestemmes for hver af de Tiltalte til Hæfte i 12 Dage. I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Otto Bing, udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een. De idømte Bøder at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret dels af de Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde kan det tiltrædes, at de Tiltalte er anset efter Lov Nr. 89 af 22. April 1904 § 8, Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 § 81, jfr. § 51 samt Næringslov Nr. 138 af 28. September 1931 § 95, jfr. § 2. Derimod findes de Tiltalte ikke at kunne anses for Overtrædelse af Næringslovens § 17, idet det i Anklagen omhandlede Lokale ikke er oplyst at være af den i Lovbestemmelsen nævnte Art.

Angaaende Tiltalen for Overtrædelse af Næringslovens §§ 29 og 40 bemærker seks Dommere:

Efter det oplyste maa det antages, at Salg af de udsendte Kort m. v. i en Del Tilfælde er kommet i Stand paa den Maade, at Modtagerne ved Benyttelse af en medsendt Giroblanket har tilstillet de Tiltalte Beløbet. Med Hensyn til de Tilfælde, hvor et af de Tiltalte udsendt Bud har henvendt sig til Modtagerne for at afhente enten Betalingen eller de udsendte Kort m. v., er

det ikke oplyst, at Budene har udfoldet nogen Virksomhed for at opnaa Bestilling eller Salg.

Disse Dommere finder det herefter ikke godtgjort, at der i noget Tilfælde er sket en saadan personlig Henvendelse til eventuelle Kunder, som Anvendelsen af de nævnte Lovbestemmelser forudsætter, og de vil derfor frifinde de Tiltalte ogsaa for denne Del af Tiltalen. Straffen vil de for hver især af de Tiltalte fastsætte til en Statskassen tilfaldende Bøde af 50 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 4 Dage.

Tre Dommere vil med Hensyn til Tiltalen for Overtrædelse af Næringslovens §§ 29 og 40 stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte, Sigrid Knudsen, født Bech, og Axel Hugo Richard Hansen, bør hver især til Statskassen bøde 50 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes for hver af de Tiltalte til Hæfte i 4 Dage.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten bør Byrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret derunder 40 Kr. i Salær til Overretssagfører Otto Bing og 80 Kr. i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrifter af 23. Juni 1937 er Tiltalte I Sigrid Knudsen sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov 22. April 1904 § 8 og Lov 183 af 20. Maj 1933 § 51, jfr. § 81, samt Lov 138 af 28. April 1931 §§ 2, 17, 29 og 40 i Anledning af, at hun sammen med Axel Hugo R. Hansen siden Oktober 1936 her i Staden med fremmed Medhjælp har drevet Forretning med Kunsttryk, Bordkort, Postkort og Raderinger m. v. uden at være i Besiddelse af Næringsbevis. Endvidere har hun, ved at lade nogle hos hende ansatte Bude foretage personlige Henvendelser til private, optage Bestillinger eller Salg af forskellige af hende fremstillede Kort og Raderinger o. l., ligesom hun har undladt at tegne lovpligtig Ulykkesforsikring for den i Virksomheden benyttede fremmede Medhjælp samt har undladt at anføre sit Navn og Forretningens Art ved Indgangen til det af hende fra Oktober 1936 til April 1937 benyttede Lokale, Nørrebrogade 231. Endelig har hun benyttet et hende ikke tilkommende Slægtsnavn som sit, og Tiltalte II Axel Hugo Richard Hansen sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov 22. April 1904 § 8 og Lov 183 af 20. Maj 1933 § 51, jfr. § 81, samt Lov 138 af 28. April 1931 §§ 2, 17, 29 og 40 i Anledning af, at han sammen med ovennævnte Sigrid Knud-

sen siden Oktober 1936 her i Staden med fremmed Medhjælp har drevet Forretning med Kunsttryk, Bordkort, Postkort og Raderinger m. v. uden at være i Besiddelse af Næringsbevis. Endvidere har han, ved at lade nogle hos ham ansatte Bude foretage personlige Henvendelser til private, optage Bestillinger paa eller Salg af forskellige af ham fremstillede Kort og Raderinger o. l., ligesom han har undladt at tegne lovpligtig Ulykkesforsikring paa den i Virksomheden benyttede fremmede Medhjælp samt har undladt at anføre sit Navn og Forretningens Art ved Indgangen til det af ham fra Oktober 1936 til April 1937 benyttede Lokale, Nørrebrogade 231. Endelig har han benyttet et ham ikke tilkommende Slægtsnavn som sit.

Ved de Tiltaltes egen Forklaringer i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger findes det tilstrækkeligt bevist, at de Tiltalte, som maa antages at have drevet den paagældende Forretningsvirksomhed i Forening, bortset fra Overtrædelse af Næringslovens §§ 29 og 40, med Hensyn til hvilken de Tiltalte har paastaaet sig frifundet, har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet omhandlede Lovovertrædelser, hvorved dog for saa vidt Tiltalen angaar Overtrædelse af Lov af 22. April 1904 bemærkes, at det af en af de af Tiltalte Fru Knudsen udsendte Følgeskrivelser og hendes Andragende om Næringsbrev fremgaar, at hun, der er født Knudsen og har været gift Bech, ved flere Lejligheder har kaldt sig Beck-Knudsen — med Bindestreg — hvorimod det ikke ses godtgjort, at hun har benyttet Navnet Gerre, medens Tiltalte Hanssen har erkendt, at han har benyttet dette Navn, som han agter at ansøge om uden dog at have faaet Forholdet bragt i Orden.

Med Hensyn til Overtrædelse af Næringslovens §§ 29 og 40 bemærkes, at det af Sagens Oplysninger, derunder den af Tiltalte Sigrid Knudsen til Politiet afgivne Forklaring fremgaar, at de Tiltalte udsender de i Fællesskab fremstillede Postkort m. v. med Post eller Bud, ledsaget af en Følgeskrivelse, hvori de paagældende Varer tilbydes til en nærmere angiven Pris med Tilføjende, at Budet vil tillade sig at afhente Svar. Naar Bud anvendes, gaar Budet rundt til private og lægger Konvolutter, indeholdende en Samling Kort, i Brevkasserne og gaar næste Dag rundt de samme Steder for at afhente Kortene. De Steder, hvor Folk har beholdt Kort eller Tegninger, noterer Budet Adressen op, ligesom han eventuelt modtager Betalingen for Varerne i lukket Konvolut, medens han iøvrigt har Ordre til ikke at virke for Optagelse af Bestillinger.

For saa vidt Tiltalen angaar Overtrædelse af Næringslovens § 29 findes personlig Henvendelse i Næringslovens Forstand kun at foreligge, hvor Sælgeren selv eller gennem Repræsentant søger at opnaa en Bestilling ved personlig Tilstedekomst hos Kunden, derimod ikke, hvis Henvendelsen sker skriftligt, ligesom den Omstændighed, at den skriftlige Henvendelse overbringes ved Bud ikke findes at bringe Forholdet ind under Næringslovens § 29, naar Budet ikke paa Principalens Vegne indlader sig i Forhandling med Kunden om Sagen, og da det ikke findes godtgjort, at dette sidste har fundet Sted, men Opnaelsen af Bestillinger, som Sagen foreligger oplyst for Retten, alene maa antages at være søgt opnaaet ved den af de Tiltalte fremsendte Skrivelse til Kunderne,

findes Næringslovens § 29 ikke at komme til Anvendelse i nærværende Tilfælde, og de Tiltalte vil derfor for saa vidt være at frifinde.

For saa vidt Tiltalen angaar Overtrædelse af Næringslovens § 40 findes Begrebet Omførsel af Varer at maatte forudsætte, at Sælgeren selv eller gennem sin Repræsentant søger at opnaa Afsætning af Varen ved personlig Tilstedekomst hos Kunden, medens en simpel Fremsendelse med Post eller Bud af Varer til Udvalg, ledsaget af skriftlig Henvendelse til Modtageren ikke findes at falde ind under Reglerne om Omførsel, og da der i det foreliggende Tilfælde alene findes at foreligge Fremsendelse ved Bud af Varer til Udvalg, ledsaget af skriftlig Henvendelse, vil de Tiltalte ogsaa for saa vidt angaar dette Punkt være at frifinde.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte herefter i Medfør af Lov 22. April 1904 § 8, Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 § 51, jfr. § 81, samt Lov Nr. 138 af 28. April 1931 §§ 2 og 17 være at anse hver især med en Bøde af 90 Kr., hvoraf 60 Kr. tilfalder Statskassen og 30 Kr. Københavns Kommunes Kasse, subsidiært med Hæfte i 10 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 14. Juli 1937 (6623/37) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 6. Oktober s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af de Tiltalte Sigrid Knudsen, født Bech, og Axel Hugo Richard Hansen, i Overensstemmelse med Anklageskrifterne samt til Skærpelse af de idømte Straffe.

Ved at udsende selve Varerne og senere at lade foretage Henvendelse til Modtagerne for at bringe en Handel i Stand, findes de Tiltalte at have gjort sig skyldig i ulovlig Omførsel af Varer, hvorfor de foruden efter de i Dommen anførte Bestemmelser yderligere vil være at anse efter Næringslovens § 95, jfr. § 40. De Tiltalte vil derimod ikke tillige kunne dømmes for Overtrædelse af Næringslovens § 29.

De forskyldte Bøder findes at kunne fastsættes til 120 Kr, for hver, hvoraf Halvdelen tilfalder Statskassen og Halvdelen Københavns Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffene fastsættes til Hæfte i 12 Dage.

Nr. 140/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Johannes Holm (Ejvind Møller),

der tiltales for Overtrædelse af Næringslovens § 29.

Dom afsagt af Retten for Rudkøbing Købstad m. v. den 10. November 1937: Tiltalte Repræsentant Johannes Holm bør for Til-

tale af Politimesteren i Rudkøbing i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 31. Januar 1938 (VI Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger, derunder i Salær 40 Kr. til den for Tiltalte Johannes Holm for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører, Dr. Pio, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Der tillægges Højesteretssagfører Møller i Salær for Højesteret 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 27. Maj 1937 fra Politimesteren i Rudkøbing er Repræsentant Johannes Holm sat under Tiltale til at lide Straf for Overtrædelse af Næringslovens § 29, 1. Stk., derved, at han, der var Repræsentant for Indehaveren af Firmaet »Import Kaffekompagniet«, København, der tillige er Indehaver af Kaffeforretningen »Hansa« i Rudkøbing, i Dagene fra den 15. Marts til den 4. April 1936 har henvendt sig til private i Rudkøbing uden forudgaaende Anmodning og opfordret disse til at gøre deres Indkøb i den nævnte Forretning, idet han samtidig afleverede Reklamesedler for Forretningen samt Sparemærkebøger, hvortil man ved Køb i Forretningen kunde faa udleveret Rabatmærker.

Tiltalte, der er født den 22. Maj 1878 og ikke fundet tidligere straffet, har forklaret, at han har været Repræsentant for Grosserer Andersen, Hauserplads, København, (»Import Kaffekompagniet«) i Tiden fra Midten af Januar 1936 til ca. Midten af Juni s. A. Han berejste i denne Tid forskellige Byer, blandt andet Rudkøbing, hvor han opholdt sig fra ca. 15. Marts 1936 til ca. 4. April 1936. I dette Tidsrum gik han rundt og uddelte til Husstandene Reklamesedler for Grosserer Andersens Forretning »Hansa« i Rudkøbing samt Sparemærkebøger til Rabatmærker, der vilde blive udleveret ved Køb i Forretningen.

Han har benægtet at have udleveret Varer og at have modtaget Bestillinger, ligesom han ikke havde Prøver med, idet han, som han har forklaret, blot anbefalede Forretningen.

Efter det saaledes oplyste findes det nu betænkeligt at henføre Tiltaltes Virksomhed under den ved Næringslovens § 29 forbudte personlige

Henvendelse for at opnaa Bestillinger, i hvilken Henseende bemærkes, at der ej heller skønnes at være den samme Anledning til at yde Befolkningens Beskyttelse, saaledes som Formaalet med Bestemmelsen maa antages at være, mod Personer, der uanmodet henvender sig personligt alene for at anbefale en Forretning og aflevere nogle Tryksager, og som maa antages straks at ville gaa igen af sig selv, naar de har gjort dette, som mod Personer, der ved uønsket personlig Henvendelse søger at opnaa Bestillinger, og som muligvis ikke er saa lette at blive af med igen, medmindre man efterkommer deres Anmodning. Tiltalte vil som Følge heraf være at frifinde, hvorhos Sagens Omkostninger vil være at paalægge det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 10. November 1937 af Retten for Rudkøbing Købstad m. v. og med Justitsministeriets i Skrivelse af 20. December 1937 dertil givne Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet, medens Tiltalte Johannes Holm paastaar Stadfæstelse.

Da der mod Tiltaltes Benægtelse intet er oplyst om, at han ved sine Henvendelser til private i Rudkøbing har opnaaet eller søgt at opnaa Bestillinger hos disse, kan det tiltrædes, at Tiltalte er frifundet for den rejste Tiltale, og Underretsdommen vil derfor være at stadfæste.

M a n d a g d e n 5. S e p t e m b e r .

Nr. 196/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Kaj Christen Larsen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937, jfr. Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924.

Sø- og Handelsrettens Dom af 17. Maj 1938: Radiotekniker Kaj Christen Larsen, Prinsesse Charlottegade 45, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 100 Kr., subsidiært være at hensætte i Hæfte i 6 Dage. Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte er født den 7. August 1899.

Fem Dommere stemmer for, at Dommen stadfæstes i Henhold til de i den anførte Grunde.

Fire Dommere, der ikke anser »Storkøbenhavns Radioklub« for at være en Erhvervsvirksomhed, og ikke finder, at det af

Tiltalte for hans Forretning antagne Navn »Storkøbenhavns Radiolaboratorium« er egnet til at hidføre Forveksling med »Storkøbenhavns Radioklub«, stemmer for at frifinde Tiltalte.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte Kaj Christen Larsen, 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Radiotekniker Kaj Christen Larsen, Prinsesse Charlottegade 45, tiltales under nærværende Sag for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937, jfr. Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 ifølge Anklageskrift af 4. April 1938, der lyder saaledes:

»Tiltalte, der under ovennævnte Adresse driver Radioforretning, benytter til denne Virksomhed et Navn (Firmanavn), der er egnet til at hidføre Forveksling med en af anden Foreningsvirksomhed anvendt Betegnelse.

Anmelderen er »Storkøbenhavns Radioklub«, som i 1928 engagerede Tiltalte til paa Klubbens Vegne at foretage Eftersyn og Reparationer af Medlemmernes Radio, til hvilken Virksomhed Tiltalte anvendte Firma-navn »Storkøbenhavns Radioklub«. Denne Overenskomst ophørte med Udgangen af f. A., og senere har Tiltalte til sin Virksomhed benyttet Betegnelsen »Storkøbenhavns Radiolaboratorium«, der forveksles med Betegnelsen »Storkøbenhavns Radioklub«.

Begæringen om Strafforfølgning er tiltraadt af Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri.«

Anmelderen, »Storkøbenhavns Radioklub«, har nærmere anført, at Tiltalte den 8. Januar d. A. har udsendt Skrivelse til »Storkøbenhavns Radioklub«s Medlemmer, der gaar ud paa at tilbyde Medlemmerne Service for 2 Kr. pr. Kalenderaar. Brevet er underskrevet Storkøbenhavns Radiolaboratorium, Kaj C. Larsen. Endvidere har Tiltalte, der vedblivende har Forretning Prinsesse Charlottegade 45, ladet Skiltet paa Muren »Storkøbenhavns Radioklub« forblive staaende og blot ændret Bogstaverne »KLUB« til »LABR.«, hvilket selvfølgelig har givet Anledning til mange Forvekslinger.

Tiltalte har erkendt at have benyttet Betegnelsen Storkøbenhavns Radiolaboratorium, men nægter sig skyldig i noget ulovligt. Han har særlig anført, at der ikke er Tale om nogen Erhvervsvirksomhed, hvilket ovennævnte Lovs § 9 kræver, samt at der ikke er saadan Lighed mellem Ordene »Storkøbenhavns Radioklub« og »Storkøbenhavns Radiolaboratorium«, at Forveksling kan finde Sted.

Da Retten ikke kan give Tiltalte Medhold i, at det ikke drejer sig om Virksomheder, der falder ind under ovennævnte Lovs § 9, jfr. bl. a.

Tiltaltes Skrivelse af 8. Januar d. A., og da Forveksling mellem de to Navne er nærliggende, vil Tiltalte være at anse efter ovennævnte Lovbestemmelse med en Statskassen tilfaldende Bøde, efter Omstændighederne stor 100 Kr., subsidiært Hæfte i 6 Dage, samt betale Sagens Omkostninger.

Nr. 226/1938. **Det Danske Petroleums-Aktieselskab**
(Holten-Bechtolsheim)

m o d

Tinglysningssdommeren i Københavns Amts nordre Birk (Ingen).

Østre Landsrets Kendelse af 10. Maj 1938 (III Afd.): Den paakærede Afgørelse stadfæstes. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Kæremaalets Omkostninger findes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 8. September 1882, tinglæst den 20. s. M., ved Københavns Amts nordre Birk, paalagde Sælgeren, Bankdirektør P. N. Damm, Ejendommen Matr. Nr. 7 c af Gamle Vartov, Gentofte Sogn, saalydende Servituthæftelser:

»Paa Ejendommen maa ikke opføres andre Bygninger end Villaer, eventuelt med tilhørende Staldbygninger og Udhuse og skulle Villabygningerne ligge i en Afstand af mindst 5 Alen og Staldbygningerne og Udhusene mindst 12 Alen, fra Gl. Vartou's Vej.

Enhver Benyttelse af Grunden eller Bygninger paa samme paa en for de omliggende Grundejere i Henseende til Lugt eller Støj generende Maade er forbudt.«

Bankdirektør Damm ejede dengang alene de daværende Matr. Nr. 7 a og 7 z sammesteds eller nu af Hellerup, Hellerup Sogn. I Marts 1938 blev det af Landinspektør attesteret, at samtlige fra disse Matr. Nr.

siden 8. September 1882 udstykkede Parceller — bortset fra en Rest af Matr. Nr. 7 z, der udgør Størstedelen af nuværende Gl. Vartov's Vej — er inddraget under den af Det Danske Petroleums-Aktieselskab ejede Ejendom Matr. Nr. 7 z og 11 sammesteds, og Selskabet anmodede under Henviisning hertil Tinglysningsdommeren i Københavns Amts nordre Birk om Udslettelse af de fornævnte Servituthæftelser, idet der fremsendtes en Ekstraktudskrift angaaende disse af Skødet af 8. September 1882, paategnet Attest fra Landinspektøren om siden skete Udstykninger og Sammenlægning samt Samtykke fra Selskabet som Ejer af Matr. Nr. 7 z og 11 til Udslettelse af Servituterne.

Ved Tinglysningsden 28. Marts 1936 meddelte Dommeren Dokumentet saalydende Paategning:

»Aflyst ovennævnte Servituter for saa vidt angaar Bebyggelsesindskrænkningerne; derimod er Servituterne om Benyttelse ikke aflyst, da de »omliggende Grundejeres« Samtykke ikke foreligger, hvorfor Afvisning for saa vidt er sket.«

Selskabet har herefter paakæret Afgørelsen, idet ogsaa Servitutbestemmelsernes sidste Del angaaende Benyttelse af Grunden eller Bygninger paastaas aflyst. Til Støtte herfor anføres, at det maa have Formodningen mod sig, at Bankdirektør Damm ved Salget af Matr. Nr. 7 c skulde have ønsket at tillægge Servitutens 2 Led, der tjener samme Formaal, forskellige Retsvirkninger. Der er intet Holdepunkt for at antage, at der ønskedes tillagt »de omliggende Grundejere« nogen selvstændig Ret. Udtrykket »de omliggende Grundejere« er ikke brugt til Angivelse af paataleberettigede, men alene til Bestemmelse af Servitutens Indhold for kvantitativt at angive, hvilke Ulemper der vilde være i Strid med Servituten. Ogsaa Benyttelsesservituten maa anses stiftet til Fordel for de til enhver Tid værende Ejere af de Parceller, som Sælgeren beholdt. Det menes derhos, at selv om afdøde Bankdirektør Damm maatte have ønsket at tillægge »de omliggende Grundejere« en Paataleret, kan denne Ret opløses af hans Successorer i Ejendomsretten til de daværende Matr. Nr. 7 a og 7 z.

Dommeren har i Anledning af Kæremaalet anført, at Udstykningen af det oprindelige Matr. Nr. 7 paabegyndtes i 1869, og at der ikke ses ved Afhændelsen af de forskellige, efterhaanden frastykkede Parceller at være fulgt nogen Plan med Hensyn til Paalæggelse af Servituter, heller ikke i Henseende til Bebyggelses- og Benyttelsesindskrænkninger, og adskillige af Parcellerne er ganske fri for saadanne Indskrænkninger. Petroleums-Aktieselskaber under formentlig samme Koncern har nu Skøde saavel paa Matr. Nr. 7 c som paa Hovedejendommen. Dog er der endnu 7 i sin Tid fra Matr. Nr. 7 udstykkede Ejendomme, beliggende ved Strandvejen og Evanstonevej, der ikke ejes af disse Selskaber. Dommeren har ment at kunne udslette Bebyggelsesindskrænkningerne paa Matr. Nr. 7 c, men har haft Betæneligheder ved at udslette Benyttelsesindskrænkningerne af Hensyn til »de omliggende Grundejere«, idet der ikke for ham er oplyst noget om, hvilke Aftaler og Løfter der i saa Henseende kan foreligge. Dommeren har derfor ment, at Spørgsmaalet bør oplyses og afgøres under en Retssag efter Indkaldelse af »de omliggende Grundejere«.

Da der ikke findes at foreligge fornøden klar Hjemmel for Tinglysningssdommeren til at foretage den begærte Aflysning, vil den paakærede Afgørelse være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes at kunne ophæves.

T i r s d a g d e n 6 . S e p t e m b e r .

Nr. 54/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Gerhard Henry Julius Koch (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 279.

Dom afsagt af Retten for Høllum-Hindsted Herreder den 5. August 1936: De Tiltalte Gerhard Henry Julius Koch og Anton Folmer Andersen Balle bør straffes med Fængsel henholdsvis i 90 Dage og i 60 Dage. De borgerlige Rettigheder frakendes hver især af de Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. De vil derhos have in solidum at betale denne Sags Omkostninger, derunder i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Sagfører G. Brix Jørgensen 80 Kr., dog saaledes at Tiltalte Balle ikke udreder mere end $\frac{1}{3}$ af disse, samt inden 15 Dage fra Dato følgende Erstatninger: Tiltalte Koch til Husmændenes Ulykkesforsikring (Ulykkesforsikringsforeningen af 1916) 2129 Kr. 62 Øre. Tiltalte Balle til Forsikrings-Aktieselskabet »Vidar« 170 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 25. Oktober 1937 (I Afd.): Tiltalte Anton Folmer Andersen Balle bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Underrettsdommen bør iøvrigt ved Magt at stande, dog at Straffen for Tiltalte Gerhard Henry Julius Koch bestemmes til Fængsel i 60 Dage, og at denne Tiltalte udreder Halvdelen af Sagens Omkostninger for Underretten, derunder det i Underrettsdommen bestemte Salær, medens den anden Halvdel udredes af det Offentlige. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til de for de Tiltalte beskikkede Forsvarere sammesteds, Overretssagførerne Ejstrup og Teisen, i Salær henholdsvis 200 Kr. og 150 Kr. samt til førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 33 Kr. 40 Øre udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, af Tiltalte til Frifindelse, af det offentlige til Skærpelse af den idømte Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Hensyn til, at Magnus Marinus Nielsen, hvis oprindelig til Politiet afgivne Forklaring var stemmende med Anklage-

skriftet, er en adskillige Gange straffet Person, kan der ikke tillægges hans Forklaringer Troværdighed.

Det findes efter samtlige tildels efter Dommens Afsigelse tilvebragte Oplysninger ikke godtgjort, at Tiltaltes Skrivelse angaaende Lønningsaftalen ikke har været tilstillet Nielsen, før denne tiltraadte Pladsen i Tiltaltes Virksomhed, eller at det efter hans Stilling i denne er usandsynligt, at Aftalen havde det af Tiltalte angivne Indhold, ligesom Oplysningerne om Tiltaltes Bogføring eller hans Modtagelse af 200 Kr. fra Nielsen ikke findes at give nogen væsentlig Støtte for Tiltalen.

Selv om Tiltalte under Hensyn til Lønaftalens ubestemte Karakter burde have givet nærmere Oplysninger om Mellemværendet, findes det efter alt foreliggende ikke at kunne fastslaaes, at han ved sine Opgivender har gjort sig skyldig i Bedrageri.

Tiltalte vil herefter forsaa vidt Dommen efter Indankningen foreligger Højesteret til Prøvelse, i det hele være at frifinde, og Sagens Omkostninger at udrede af det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Gerhard Henry Julius Koch bør for det offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter udredes af det Offentlige, derunder den Tiltalte ved Landsretten paalagte Andel i Omkostningerne for Underretten og i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Gamborg 400 Kr. og 819 Kr. 85 Øre.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift udfærdiget den 11. Juli 1936 af Statsadvokaten for 1. jydsk Statsadvokatur er Bødker Gerhard Henry Julius Koch og Bødker Anton Folmer Andersen Balle sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 285, Stk. 1 for Overtrædelse af dens § 279 for Bedrageri.

Tiltalte Koch

ved i Forening med den under en tidligere Sag dømte tiltalte Magnus Marinus Nielsen — for derigennem at skaffe sig eller ham uberettiget Vinding — at have bestemt Arbejderforsikringsraadet til at beregne den fornævnte Nielsen hos Ulykkesforsikringsforeningen af 1916 tilkommende Erstatning i Anledning af et ham i Tiltaltes Virksomhed den 17. August 1932 overgaaet Ulykkestilfælde til ialt 5891 Kr. ved i en Skadesanmeldelse af 19. August 1932 til fornævnte Forsikringsselskab, i en senere udateret Skrivelse til Arbejderforsikringsraadet, i en mundtlig Udtalelse til Politibetjent Lange, Hadsund, formentlig den 13. Januar 1933 og i en skriftlig Erklæring af 18. Marts 1933 at have opgivet fornævnte Niensens egentlige Indtægt til 60 Kr. + Kosten, medens den

kun var 15 Kr. + Kosten, saaledes at der derved paaførtes fornævnte Forsikringsselskab et Formuetab.

Begge de Tiltalte

ved i Forening — for derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding — at have bestemt Forsikringsselskabet Vidar, København, til den 23. Januar 1935 at udbetale Tiltalte Balle en Ulykkesforsikringssum paa 200 Kr., i Anledning af et ham overgaaet Uheld den 9. August 1934, ved i en Skrivelse af 16. November 1934, en udateret Skrivelse, en Skrivelse af 13. Januar 1935 og en Skrivelse af 18. Januar 1935 til ovennævnte Forsikringsselskab, hvilke Skrivelser alle blev affattet af Tiltalte Koch og underskrevet af Tiltalte Balle, at have angivet, at Uheldet havde medført Uarbejdsdygtighed for Tiltalte Balle indtil den 7. December 1934, uagtet det ikke paa noget Tidspunkt havde hindret Tiltalte i at udføre sit Arbejde, saaledes at der derved paaførtes fornævnte Forsikringsselskab et Formuetab.

Til Paakendelse i Forbindelse med Sagen er af Husmændenes Ulykkesforsikring (Ulykkesforsikringsforeningen af 1916) nedlagt Paastand paa, at Tiltalte Koch tilpligtes at yde i Erstatning til nævnte Forsikringsselskab 2129 Kr. 62 Øre og af Forsikringsselskabet Vidar nedlagt Paastand paa, at Tiltalte Balle tilpligtes at yde i Erstatning til sidstnævnte Forsikringsselskab 170 Kr.

Medens Tiltalte Koch, der er født den 16. Juli 1901, ikke er fundet tidligere tiltalt eller straffet, er Tiltalte Balle tidligere anset:

ved denne Rets Dom af 11. Maj 1932 efter Straffelov af 1866 § 228, jfr. Lov Nr. 63 af 1. April 1911 § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage, og ved samme Rets Dom af 30. November s. A. efter Straffeloven af 1866 § 228, jfr. § 64 og § 230, 1. Stk., jfr. Lov Nr. 63 af 1. April 1911: § 13 med lige Straf i 3 Maanedere.

Med Hensyn til det første i Anklageskriftet omhandlede Forhold, har Tiltalte Koch nægtet sig skyldig i noget ulovligt; han erkender vel, at han saavel skriftligt som mundtligt som i Anklageskriftet nærmere beskrevet har opgivet den under en tidligere Sag dømte Magnus Marinus Nielsens ugentlige Indtægt ved Arbejde i Tiltaltes Bødkeri i Arden til 60 Kr. + Kosten, men han hævder, at dette Opgivende er i Overensstemmelse med det virkelige Forhold, idet han vil have ansat Magnus M. Nielsen paa de nævnte Lønningsvilkaar.

Han erkender vel, at han i de to Uger, hvori Nielsen forud for Skadens Indtræden havde arbejdet hos ham, kun udbetalte denne 15 Kr. ugentligt, men han paastaar, at dette kun skete, fordi han var i Bekneb for kontante Penge, og at Meningen var, at Nielsen senere skulde have udbetalt Forskellen mellem de 15 Kr. og den aftalte Løn.

Han erkender, at han af Nielsen, da denne havde faaet Erstatningen udbetalt, modtog et Beløb af 200 Kr., uagtet Nielsen efter Tiltaltes egen Forklaring havde et Tilgodehavende hos Tiltalte af 90 Kr., men han paastaar, at han under Nielsens Sygehusophold jævnligt havde forstrakt ham med mindre Beløb fra 10 til 15 Kr. ad Gangen og desuden i længere Tid efter Nielsens Hjemkomst havde givet ham Kosten; dog mener Tiltalte, at han maaske har faaet mere end sit Tilgodehavende

hos Nielsen, og det overskydende har han saa betragtet som en Gave fra denne.

Nævnte Magnus Marinus Nielsen har under den mod ham i Aaret 1935 her ved Retten indledede Forundersøgelse, under hvilken han bl. a. var sigtet for Bedrageri, dette Forhold vedrørende, forklaret, at der ved hans Ansættelse hos Tiltalte et Par Uger før Ulykkestilfældet ikke var aftalt nogen bestemt Løn mellem ham og Tiltalte, men at han (Nielsen) havde sagt til Tiltalte, at han i København havde faaet 60 Kr. om Ugen, hvortil Tiltalte svarede, at saa meget havde han aldrig før betalt nogen, hvorefter Aftalen alligevel blev, at Nielsen skulde paabegynde Arbejdet, idet man saa senere skulde se at komme overens om Betalingen, hvorved Nielsen vil have regnet med, at han nok vilde opnaa at faa den nævnte Løn; han erkender, at han i de to første Uger ikke modtog mere end 15 Kr. pr. Uge, men han vil have regnet med, at han senere skulde have mere, og at han foreløbigt maatte give Tiltalte Hensstand med dette Tilgodehavende.

Nielsen har videre hævdet, at Tiltalte paa egen Haand overfor Arbejderforsikringsraadet i Skadeanmeldelsen af 19. August 1932 og senere i den udaterede Paategning paa Raadets Skrivelse af 12. September s. A. har opgivet hans Indtægt som anført, og at han først et Par Dage efter Ulykkestilfældet af Tiltalte blev gjort bekendt med, hvorledes denne havde udfyldt Skadesanmeldelsesblanketten, hvilket Nielsen mente var urigtigt.

Som Bevis for Rigtigheden af sin Paastand om Lønaf-talen har Tiltalte fremlagt et tildels forkullet Dokument, som han betegner som Gen-nemslag af en maskinskrevet Skrivelse, som han vil have tilsendt Nielsen straks efter Aftalen, og som er saalydende:

»Magnus Nielsen, Haverslev.

— — — der Henvi-sning til vor Samtale i Søndags, har — — — tænkt over Sagen, — og dersom Di kan udfylde den Dem tiltænkte Plads, — kan jeg tilbyde Dem stadig Arbejde frem i Tiden, — jeg giver ganske vist ingen af mine Folk saa meget, som De forlangte, men da jeg selv tror, at De er Stillingen voxen skal De faa de 60 Kr. om Ugen plus Kosten, Værelse maa De selv sørge for, — Desuden noterer jeg for en Ordens Skyld Deres Tilbud om, at Di ikke foreløbig forlanger hele Deres Ugeløn udbetalt, men vil lade en Del staa foreløbig, til vi faar den mellem os omtalte Levering afsendt. — Dersom De er indforstaaet med dette, maa De komme og begynde her Lørdag den 30. Juli, hører jeg intet fra Dem regner jeg med Sagen er i Orden.

Med venlig Hilsen.

G. H. J. Koch.«

Herom forklarede Nielsen imidlertid, at han først et halvt Aarstid senere fik den dermed ligelydende Skrivelse.

I den af Tiltalte Koch førte Hovedbog findes Nielsen paa den ham vedrørende Konto Side 116 under 6. August 1932 debiteret for 15 Kr., og krediteret for 60 Kr., det samme er Tilfældet under 13. s. M. — Posten 60 Kr. udviser begge Steder iøjnefaldende Radering; Tiltalte har

herom forklaret, at dette muligt skyldes, at han først urigtigt havde skrevet 15 Kr. i Kreditrubriken.

Efter at Magnus Marinus Nielsen af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger ved Dom af 7. September 1935 var fundet skyldig til Straf bl. a. for Bedrageri for sin Adfærd i det her omhandlede Forhold, har han som Vidne i Retten under den fortsatte Forundersøgelse mod Tiltalte Koch berigtiget sin tidligere Forklaring bl. a. derhen, at det fra først af var en fast Aftale mellem ham og Tiltalte, at hans Løn skulde være 60 Kr. ugentlig.

Idet yderligere bemærkes, at det — efter hvad der er oplyst om de Lønninger, Tiltalte betalte til andre i hans Virksomhed ansatte, og dem der andetsteds paa Egnen var sædvanlige, samt naar henses til Tiltaltes daarlige Stilling i økonomisk Henseende — maa anses for usandsynligt, at Nielsen er antaget til den nævnte Løn, findes det efter Sagens samtlige Omstændigheder ubetænkeligt at antage, at Tiltalte Koch har gjort sig skyldig til Straf for Bedrageri for sit her omhandlede Forhold. —

Ifølge Skrivelse af 28. November 1935 fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen er der udbetalt Magnus Marinus Nielsen en Invaliditets-erstatning paa 5891 Kr. beregnet efter en Invaliditetsgrad af 45 pCt. og en Aarsløn af 2100 Kr. og Dagpenge i 274 Dage a 4 Kr. 46 Øre eller 1222 Kr. 04 Øre ialt, idet Dagpengeerstatningen er beregnet i Forhold til en Aarsløn af 2363 Kr., hvilket er Maksimum for Aarslønnen ved Dagpengeberegningen. Efter en Aarsløn af 1500 Kr. som er det Beløb, der burde have været lagt til Grund for Erstatningsberegningen — vilde Invaliditetserstatningen (med samme Invaliditetsgrad) have udgjort 4208 og Dagpenge (a 2 Kr. 83 Øre pr. Dag) ialt 775 Kr. 42 Øre, hvorefter der er udbetalt Nielsen 2129 Kr. 62 Øre for meget.

Husmændenes Ulykkesforsikring (Ulykkesforsikringsforeningen af 1916), som har udredet Erstatningsbeløbene til Magnus M. Nielsen har paastaet Tiltalte Koch tilpligtet at betale det for meget beregnede Beløb.

Idet Retten ikke har fundet noget at indvende mod Erstatningsfor-
dringen, vil Tiltalte Koch være at dømme som paastaet.

De Tiltalte Gerhard Henry Julius Koch og Anton Folmer Andersen Balle vil herefter være at anse i Medfør af Straffelovens § 285, 1. Stk. for Bedrageri efter dens § 279 med Straf af Fængsel, Koch i 90 Dage, Balle i 60 Dage.

De borgerlige Rettigheder vil være at irakende de Tiltalte hver især i 5 Aar.

De Tiltalte vil være at dømme til in solidum at udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Sagfører G. Brix Jørgensen 80 Kr., dog saaledes at Tiltalte Balle ikke udreder mere end $\frac{1}{3}$ af Omkostningerne.

Tiltalte Koch vil derhos have at udrede i Erstatning til Husmændenes Ulykkesforsikring (Ulykkesforsikringsforeningen af 1916) 2129 Kr. 62 Øre.

Tiltalte Balle vil have i Erstatning til Forsikrings-Aktieselskabet »Vidar« at udrede 170 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Hellum-Hindsted Herreder den 5. August 1936 afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte som af det Offentlige.

Efter Dommens Afsigelse er der foretaget forskellige Afhøringer, hvorhos der er indhentet flere Lægeerklæringer vedrørende den Tiltalte Balle overgaaede Skade. I en Erklæring af 26. Maj 1937 fra Retslægeraadet hedder det:

» — — — — —

De to sæt røntgenbilleder, der er optagne februar 1937, viser — som ogsaa omtalt af overlæge Krebs — utvivlsomme følger af brud i højre 4de mellemhaandsben og ved roden af højre 3. fingers grundstykke.

Billedet af højre albuben viser ingen tegn til tidligere brud.

Knoglestrukturen i højre 4de mellemhaandsben viser, at tidspunktet for bruddet af denne knogle ligger længere tid tilbage, hvor længe lader sig ikke bestemt afgøre udfra røntgenbillederne alene. Der er ikke noget der røntgenologisk taler imod, at bruddet kunde være sket i august 1934, men ud fra røntgenbillederne kan man ikke udelukke, at en mulig tidligere stedfunden læsion kan være aarsagen.

Tilstedeværende bløddelshævelse kan være medvirkende til, at et saadant brud ikke bliver erkendt ved den første kliniske undersøgelse.

Et brud som det omhandlede vil som oftest medføre saa stor indskrænkning i haandens funktionsevne, at arbejde, der kræver større haandkraft, ikke vil kunne udføres i de første uger, men det kan dog ikke udelukkes, at en haardfør person — trods saadant brud — kan udføre en del arbejde ogsaa i den første tid efter læsionen — — —.«

Saaledes som Sagen herefter foreligger oplyst, maa der gaas ud fra, at der den 9. August 1934 er overgaaet Balle et Uheld, der har haft Indflydelse paa hans Arbejdsevne. Det fremgaar derhos af Sagens Oplysninger, at Forsikringsselskabet Vidar forud for Udbetalingen af Forsikringssummen 200 Kr. er blevet bekendt med, at Balle den 9. September 1934 var blevet indlagt paa et Sygehus for en Benskade. Under Hensyn hertil og til det iøvrigt oplyste findes de af de Tiltalte i Korrespondancen med Forsikringsselskabet fremsatte Udtalelser ikke at kunne paadrage dem Strafansvar, og de vil derfor være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale til Straf og Erstatning forsaavidt angaar det dem i saa Henseende paasigtede Forhold.

Hvad dernæst angaar Forholdet overfor Arbejderforsikringsraadets er det i Dommen af de i saa Henseende anførte Grunde rettelig antaget, at Tiltalte Koch er skyldig i det ham paasigtede Bedrageri. Idet den herfor forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Fængsel i 60 Dage, vil Dommen for hans Vedkommende med den anførte Ændring være at stadfæste.

Sagens Omkostninger bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Her med endte Ekstrasessionen.

Anden ordinære Session.

Mandag den 3. Oktober.

Nr. 239/1938. Muremester **Otto Jepsen**
(Landsretssagfører Karmark Rønsted)
mod

P. W. Jacobsen & Søn A/S (Overretssagfører Valdemar Jensen).

Sø- og Handelsrettens Kendelse af 8. September 1938: Den af Sagsøgte, Muremester Otto Jepsen, fremsatte Begæring om nærværende Sags videre Behandling ved Østre Landsret tages ikke til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den paakærede Kendelse er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Sø- og Handelsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende, i Henhold til Stævning af 24. Marts 1938 her ved Retten anlagte Sag paastaar Sagsøgerne, P. W. Jacobsen & Søn A/S, at Sagsøgte, Muremester Otto Jepsen, dømmes til for leverede Varer at betale dem Kr. 7002,25, hvilket Beløb Sagsøgte har vægret sig ved at betale, idet han har gjort gældende, at de paagældende Varer er leveret Muremester S. M. Rosenkvist, med hvem han vel tidligere, men ikke paa det Tidspunkt Leveringerne skete, havde et vist Samarbejde.

Paa den første Tægtedag begærede Sagsøgte Sagen henvist til Østre Landsret.

Til Støtte herfor har Sagsøgte henvist til, at der af Østre Landsret er afsagt Dom i tre mod Sagsøgte anlagte Sager, hvorunder der ligeledes var Spørgsmaal om hans Forpligtelser i Medfør af det ommeldte Samarbejde. De paagældende Domme er afsagt henholdsvis den 16. Maj 1938, den 23. Juni s. A. og den 4. Juli s. A. De to første af Dommene er paaanket til Højesteret.

Idet Fagkundskab til Handelsforhold skønnes at være af Betydning ved Afgørelsen af nærværende Sag, og idet Afgørelsen maa antages at bero paa en ganske konkret Bedømmelse af de i Sagen foreliggende Forhold, findes den Omstændighed, at Østre Landsret tidligere, med forskelligt Udfald for Sagsøgte, har paadømt andre lignende mod ham anlagte Sager, ikke at burde betage Sagsøgerne Adgangen til i Medfør af Retsplejelovens § 9, 8. Stk. at faa nærværende Handelssag behandlet her ved Retten.

Sagsøgtes Begæring vil derfor ikke være at tage til Følge.

T i r s d a g d e n 4. O k t o b e r .

Nr. 209/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Albert Hasselbalch (H. H. Bruun),

der tiltales for Overtrædelse af Færdselslovens §§ 2, 9 og 11, jfr. § 38 og af Motorlovens § 29, jfr. § 41.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1938 (I Afd.): Tiltalte, Dr. med. Carl Albert Hasselbalch, bør til Statskassen bøde 300 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 12 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, idet dog Straffen under særligt Hensyn til det om Tiltaltes Betalingssevne oplyste findes at burde fastsættes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 1200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 12 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden bestemmes til 1200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 12 Dage.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 11. Marts 1938 blev Dr. med. Carl Albert Hasselbalch sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 14. April 1932 §§ 2, 9 og 11, jfr. § 38, samt Lovbekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 § 29, jfr. § 41, for den 23. Februar 1938 Kl. 23,45 i København at have ført Personmotorvogn B 3135 i fedtet Føre i det stærkt trafikerede Kryds Gothersgade-Nørrefarimagsgade uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og særlig Forsigtighed og uden at vige for en fra hans venstre Side kommende Linie 14 Sporvogn, hvilket havde til Følge, at han blev paakørt af denne.

I Retsmødet inden Københavns Byrets 2. Afdeling den 26. Marts 1938 (Nr. 2824/1938) vedtog Tiltalte for det ham udviste Forhold at erlægge en Bøde af 10.000 Kr. med 4000 Kr. til Statskassen og 6000 Kr. til Kø-

benhavns Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffen bestemtes til Hæfte i 12 Dage.

Med dertil af Justitsministeriet i Skrivelse af 22. April 1938 meddelt Tilladelse har Tiltalte paaanket denne Afgørelse med Paastand om Nedsættelse af Bøden.

For Landsretten har Tiltalte vedgaaet at være skyldig i det ham paasigtede Forhold.

Idet Tiltaltes Vedgaaelse er bestyrket ved Sagens øvrige Oplysninger, vil Tiltalte for det i Anklageskriftet omhandlede Forhold være at anse efter de i Anklageskriftet nævnte Bestemmelser med en Straf, der efter Sagens samtlige Omstændigheder passende findes at kunne bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 300 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 12 Dage.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 5. Oktober.

Nr. 217/1938.

Rigsadvokaten

mod

Aage Alex Christensen og Børge Jørgen Andersen
(Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 234 Nr. 2.

Københavns Byrets Dom af 25. Maj 1938 (7. Afd.): Tiltalte Aage Alex Christensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være. Tiltalte Børge Jørgen Andersen bør inden 14 Dage til Statskassen bøde 50 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 5 Dage. Bladet »Sex og Samfund« Nr. 1, Januar 1938, inddrages til Fordel for Statskassen. Sagens Omkostninger, herunder Salæret 50 Kr. til den for de Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, udredes med Halvdelen af Tiltalte Andersen, Halvdelen af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 14. Juli 1938 (I Afd.): De Tiltalte Aage Alex Christensen og Børge Jørgen Andersen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byrettens Dom fastsatte Forsvarersalær samt i Salær til den beskikkede Forsvarer for Landsretten, Landsretssagfører Edvin Hansen, 40 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet de i Spørgsmaalsskassen offentliggjorte Beskrivelser af Kønsforhold skønnes egnede til paa en Maade, der ikke er paa-krævet af Foreningens raadgivende Formaal, at virke æggende i kønslig Henseende paa de Købere, hvortil Bladet henvender sig, vil begge de Tiltalte, for de Forhold, for hvilke de er sat under Tiltale, være at anse efter Straffelovens § 234. Straffen for hver især af de Tiltalte vil seks Dommere fastsætte til en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 14 Dage, medens tre Dommere vil fastsætte Straffen til Hæfte i 14 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Bladet »Sex og Samfund« Nr. 2, November 1937, Nr. 3, December 1937 og Nr. 1, Januar 1938, vil derhos i Medfør af Straffelovens § 77 være at inddrage.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte Aage Alex Christensen og Børge Jørgen Andersen bør hver især til Statskassen bøde 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 14 Dage.

De ovennævnte Numre af Bladet »Sex og Samfund« inddrages til Fordel for Statskassen.

Sagens Omkostninger for alle Retter udredes af de Tiltalte med Halvdelen af hver, derunder Salærer til Overretssagfører J. L. Cohen 50 Kr., til Landsretssagfører Edvin Hansen 40 Kr. og til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 100 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, er der behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Aage Alex Christensen og Børge Jørgen Andersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 3. Maj 1938 efter Straffelovens § 234 Nr. 2.

A.

Christensen ved som ansvarshavende Redaktør at have redigeret de henholdsvis i November og December 1937 udkomne Numre 2 og 3 af Tidsskriftet »Sex og Samfund«, hvis Afsnit »Spørgsmaalsskassen« er af utugtig Karakter.

B.

Andersen ved som ansvarshavende Redaktør at have redigeret det i Januar 1938 udkomne Nr. 1 af fornævnte Tidsskrift, hvis Afsnit »Spørgsmaalsskassen« ligeledes er af utugtig Karakter.

Der er derhos i Medfør i Straffelovens § 77 nedlagt Paastand paa, at de nævnte Skrifter konfiskeres.

Tiltalte Christensen er født den 14. September 1904 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Andersen er født den 29. Marts 1917 og ej heller fundet tidligere straffet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Bladet »Sex og Samfund« er Organ for Foreningen »Sexuel Sundhed«, der startedes for ca. 1 Aar siden, og hvis Formaal angives at være at arbejde for den seksuelle Sundhed paa bred, folkelig Basis.

Tiltalte Christensen har været Formand for Hovedbestyrelsen for Foreningen indtil omkring Midten af April 1938. Tiltalte Andersen er Medlem af Foreningens Hovedbestyrelse og Formand for dens Nørrebroafdeling her i Staden.

Bladets i Anklageskriftet nævnte Numre er udkommet i ca. 4500 Eksemplarer; det udsendes til Foreningens Medlemmer og sælges iøvrigt fra Kiosker og lignende Forretninger.

Det er derhos oplyst, at de Tiltalte, der har redigeret de i Anklageskriftet henholdsvis under A og B nævnte Numre og erkendt at have Ansvaret for disses Indhold, ikke har oppebaaret noget Vederlag herfor.

De Tiltalte har nægtet sig skyldige, idet de har bestridt, at Spørgsmaalskassen i de paagældende Numre af Bladet er af utugtig Karakter.

ad A.

Da Retten maa nære overvejende Betænkelighed ved at statuere, at Spørgsmaalskassen i Numrene 2 og 3 af Tidsskriftet »Sex og Samfund« er af egentlig utugtig Karakter, vil Tiltalte Christensen være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag.

ad B.

Retten maa formene, at de i Spørgsmaalskassen i nævnte Blad indeholdte Spørgsmaal 3 (Et Nødraab) og Spørgsmaal 8 (Begyndelsesvanskeligheder) er egnet til paa strafbar Maade at virke æggende i sanselig Henseende paa Bladets Læsere, og da Optagelsen af de nævnte Spørgsmaal ikke skønnes at have noget berettiget Formaal, har Tiltalte Andersen ved sit Forhold i saa Henseende paadraget sig Strafansvar for Overtrædelse af Straffelovens § 234 Nr. 2.

Derimod maa Retten anse det for overvejende betænkeligt at statuere, at Indholdet af Spørgsmaalskassen iøvrigt er af utugtig Karakter.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte Andersen være at anse efter Straffelovens § 234 med en Bøde til Statskassen, stor 50 Kr., subsidiært Hæfte i 5 Dage.

Bladet »Sex og Samfund« Nr. 1, Januar 1938, vil derhos i Medfør af Straffelovens § 77 være at konfiskere som nedenfor nævnt.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 7. Afdeling den 25. Maj 1938 — — — og paaanket af Tiltalte Børge Jørgen Andersen til Frifindelse samt af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Aage Alex Christensen i Overensstemmelse med Anklageskriftet og til Skærpelse af den Tiltalte Andersen idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste for Tiltalte Christensens Vedkommende.

I det Retten ogsaa for de i Nr. 1 af Tidsskriftet af 1938 indeholdte Spørgsmaal og Svar maa nære overvejende Betænkelighed ved at betegne dem som værende af utugtigt Indhold, vil ogsaa Tiltalte Andersen være at frifinde og Inddragelsen af Bladet »Sex og Samfund« Nr. 1, Januar 1938, til Fordel for Statskassen være at ophæve.

Nr. 231/1938.

Rigsadvokaten

mod

Jürgen Lorenzen (Bülow),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 244, Stk. 3, jfr. Stk. 1.

København's Byrets Dom af 27. Maj 1938 (5. Afd.): Tiltalte Jürgen Lorenzen bør straffes med Fængsel i 2 Maaneder og 80 Dage, hvoraf 7 Dage anses som udstaaet. Fuldbyrdselen af Straffen udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens 7de Kapitel fastsatte Betingelser overholdes. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Gottlieb Jacobsen.

Østre Landsrets Dom af 5. August 1938 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Prøvetiden regnes fra nærværende Doms Afsigelse. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Jürgen Lorenzen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Gottlieb Jacobsen, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bülow betaler det Offentlige 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Jürgen Lorenzen ifølge Anklageskrift udfærdiget den 28. April 1938 af Statsadvokaten for København ifølge Straffelovens § 244, Stk. 1 og 3, ved den 1. Marts 1938 Klokken ca. 2 i Hammerensgade at have tildelt Vognstyrer Johannes Nicolaj Olsen adskillige Slag i Ansigtet med knyttet Haand med den Virkning, at Vognstyrer Olsen fik en Hjerne-rystelse, Brud paa Sidevæggen af højre Øjenhule, Læsion af Øjenlaagene og en saa stærk Læsion af højre Øje, at dette er blindt og uden Udsigt til, at der kan komme noget Syn af praktisk Betydning.

Tiltalte er født den 10. September 1916 og tidligere straffet:

ved Københavns Byrets Dom af 12. November 1935 efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 276, samt efter § 285, I, jfr. § 284 sammenholdt med § 276 med en betinget Straf af Fængsel i 80 Dage.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet nævnte Forhold, hvorved bemærkes, at han som Grund til sin Adfærd har anført, at han blev vred over, at Anmelderen tog ham i Skridtet.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 244, III, jfr. § 244, I, dog saaledes at han, der for det nu udviste Forhold kun skønnes at have forskyldt Hæfte i Medfør af Straffelovens § 57, 2. Punktum, idømmes en fælles Straf for de ved Dommen af 12. November 1935 paakendte Lovovertrædelser og det i denne Sag omhandlede Forhold, hvilken fælles Straf findes at kunne bestemmes til Fængsel i 2 Maaneder og 80 Dage, hvoraf 7 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet, og saaledes at Straffens Fuldbyrkelse vil være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder under de i Straffelovens 7. Kapitel fastsatte Betingelser.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 5. Afdeling den 27. Maj 1938 (Nr. 88/1938) og paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpeelse af den Tiltalte Jürgen Lorenzen idømte Straf.

Tiltalte har paastaaet Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Prøvetiden regnes fra nærværende Doms Afsigelse.

Nr. 233/1938.

Anklagemyndigheden

mod

Aksel Gerhardt (Henriques).

Østre Landsrets Kendelse af 2. September 1938 (VII Afd.):
Ved Domsforhandlingen og Paadømmelsen af nærværende Sag bør Domsmand medvirke.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af det Offentlige.

I Sagens Paakendelse har syv Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker foreløbig, at Retsplejelovens § 968, 2. Stk., ikke findes at udelukke den skete Kære, idet Ulempen ved først under en Anke af Sagen at kunne opnaa endelig Afgørelse af Spørgsmaalet om Domsmands Medvirken berettiger til en Sidestilling med de i Lovbestemmelsen, der stammer fra Tiden før Domsmands Indførelse, opregnede Tilfælde, hvori Kære kan finde Sted. Ej heller finder de Kære udelukket ved § 691, 2. Stk., der maa antages at have de normale Tilfælde, men ikke et Overgangstilfælde som det foreliggende for Øje. Hvad endelig angaar det i Loven ikke udtrykkelig afgjorte Spørgsmaal om Domsmands Medvirken ved det forestaaende Afsnit af Retssagen, for hvis processuelle Behandling § 1039 har afgivet Udgangspunktet, finder disse Dommere ikke tilstrækkelig Grund til nu at anordne en Medvirken af Domsmand, idet Domsmand ikke har medvirket ved Sagens Behandling i første Instans.

To Dommere mener, at Retsplejeloven ikke indeholder særlig Hjemmel til Kære af Kendelsen, og at Kæremaalet derfor i Medfør af Retsplejelovens § 968, 2. Stk., vil være at afvise, men stemmer iøvrigt af de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde subsidiært for at stadfæste Kendelsen.

I Henhold til Stemmeflertallet

bestemmes:

Domsforhandlingen og Paadømmelsen ved Østre Landsret af nærværende Sag bør ske uden Medvirken af Domsmand.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Henriques 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 30. Juni 1937 fra Statsadvokaten for København blev Aksel Gerhardt sat under Tiltale til at lide Straf for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171.

1.

Ved antagelig i Eftersommeren 1936 at have formaaet Frk. Else Schiller, der var ansat paa hans Kontor, til at indføre Ordet »Saldo« i en af Skiltemaler Hjalmar Breck til Tiltalte afgivet à conto Kvittering for udført Arbejde og derefter forevist Kvitteringen for en Sagfører, til hvem Skiltemaler Breck havde overgivet et Resttilgodehavende hos Tiltalte til Incasso, for derved at give det Udseende af, at Breck havde erkendt ikke at have mere til Gode.

2.

Ved antagelig i Januar 1937 at have udfærdiget en Kontrakt, dateret den 15. September 1931, hvori Repræsentant Jacob Jensen i Forbindelse med sin Ansættelse i Tiltaltes Firma »The Northern Commercial Co.« forpligtede sig til under visse Omstændigheder efter sin Fratræden at betale en Konventionalbod paa indtil 15.000 Kr. og underskrevet Kontrakten med Navnet Jacob Jensen og derefter ved Opgørelsen af Repræsentant Jensens Provisionskrav i Anledning af hans Fratræden gjort Modkrav gældende under Henviisning til og Forevisning af den omhandlede Kontrakt.

Ved Københavns Byrets Dom af 18. September 1937 blev Gerhardt kendt skyldig i begge Forhold og anset efter Straffelovens § 172, Stk. 1 og 2, jfr. § 171, med Fængsel i 8 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for 5 Aar.

Ved Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 fandtes det overvejende betænkeligt at anse det bevist, at Tiltalte havde gjort sig skyldig i det under 2 omhandlede Forhold, medens Byrettens Dom iøvrigt stadfæstedes, saaledes at Tiltalte efter Straffelovens § 172 Stk. 2, jfr. § 171, ansaas med en Straf af Fængsel i 3 Maaneder.

Ved Højesterets Dom af 11. April 1938 blev Byrettens Dom stadfæstet i Henhold til de i den anførte Grunde.

I Skrivelse af 18. Maj 1938 begærede Domfældte Sagen genoptaget i Medfør af Retsplejelovens § 977, idet han henviste til en af Else Schiller afgiven Erklæring af 11. Maj 1938, hvorefter den af hende tidligere i Sagen afgivne Forklaring om, at hun efter Domfældtes Ordre har foretaget en Tilføjelse i en af Skiltemaler Breck underskrevet Dags-Dato-Kvittering, er urigtig.

Ved Kendelse af 30. Juni 1938 har Højesteret — under Henviisning til, at Else Schiller under fornyede Afhøringer havde fastholdt sin Tilbagekaldelse af sin tidligere Forklaring, der antoges at have medvirket til Tiltaltes Domfældelse — bestemt, at der skal finde ny Domsforhandling Sted i Sagen.

Herefter har Statsadvokaten den 4. Juli 1938 tilkendegivet, at Sagen vil blive foretaget i Østre Landsret paa Rettens Hovedtingsted her i Staden.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling er der opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt der ved Domsforhandlingen og Paadømmelsen af Sagen skal medvirke Domsmænd, uanset at Domsmænd ikke hidtil har medvirket i Sagen. Under en mundtlig Forhandling om dette Spørgsmaal har Statsadvokaten gjort gældende, at Sagen skal forhandles og paadømmes uden Domsmænd, medens Tiltalte har paastaaet, at Domsmænd skal medvirke.

I Lov Nr. 112 af 7. April 1936, ved hvilken Domsmænd fra Lovens Ikrafttræden den 1. Juli 1937 indførtes i Strafferetsplejen, er der ikke givet særlige Overgangsregler. Herefter maa det heromhandlede Spørgsmaal afgøres efter de i dansk Ret gældende Grundsætninger for Forholdet mellem ældre og yngre Procesret, derunder særlig de Grundsætninger, der kan udledes af Overgangsbestemmelserne i Retsplejelovens Kap. 95.

Ifølge Retsplejelovens § 1040 er det afgørende for, om Retsplejeloven eller ældre Procesregler skal komme til Anvendelse ved Anke af Straffesager, om den indankede Dom er afsagt efter eller før Retsplejelovens Ikrafttræden.

Efter Retsplejelovens § 1041 skal derimod alle genoptagne Straffesager, uanset hvornaar Dommen i Sagen er afsagt, behandles efter Retsplejelovens Regler om Genoptagelse i Kap. 86.

Retsplejeloven ses saaledes ved Genoptagelse af Straffesager i videre Omfang end ved Anke af saadanne Sager at have gennemført Princippet om den nye Proceslovs Anvendelse paa Sager, der behandles efter dens Ikrafttræden, hvilket ogsaa er ganske naturligt, bl. a. i Betragtning af det lange Tidsrum, der vil kunne være mellem Sagens Paadømmelse og dens Genoptagelse. I denne Forbindelse kan ogsaa henvises til Modsætningen mellem Retsplejelovens § 1042, 1. og 2. Pkt.

Ved Henvisningen i § 1041 til Kap. 86 maa der da ogsaa efter det anførte forstaas, at Kap. 86 skal anvendes saaledes, som dette til enhver Tid efter Retsplejeloven og de senere givne Tillægslove er affattet.

Ifølge Retsplejelovens § 983 skal enhver genoptagen Sag behandles ved Landsret efter de almindelige om Domsforhandling ved Landsret givne Regler, hvilket — bortset fra Nævningesager — i første Række vil sige de i Retsplejelovens Kap. 83 indeholdte Bestemmelser. Spørgsmaalet om Lægmands Medvirken er for Nævningernes Vedkommende afgjort ved en udtrykkelig Henvisning i § 983 til § 687. Om Domsmands Medvirken findes ingen saadan udtrykkelig Udtalelse, men ligesom § 983, s. Pkt., forudsætter, at Domsmand kan komme til at medvirke, saaledes skønnes det i det hele utvivlsomt, at dette Spørgsmaal maa afgøres efter de almindelige Regler om Domsmands Medvirken under Landsretsbehandling af en Straffesag.

Reglerne herom findes i Retsplejelovens Kap. 62, af hvis § 692, sammenholdt med § 688 følger, at Domsmand skal medvirke i alle egentlige Straffesager, der paaankes fra en Underret.

At dette udtrykkes saaledes i § 692, at »Domsmand skal medvirke i de Sager, i hvilke Underrettens Afgørelse er truffet under Medvirken af Domsmand, samt i de i § 688, 2. Stykke, litra a nævnte Sager« — nemlig saadanne, som er behandlede efter Retsplejelovens § 925 — kan det efter Bestemmelsens Plads i Loven ikke tillægges nogen Betydning. Udtrykket maa antages valgt uden Henblik paa Genoptagelsestilfælde og netop for at naa det ovenfor anførte Resultat, at Domsmand altid kom til at medvirke ved Anke af en egentlig Straffesag.

Det vil være stridende mod dette Princip, saavel som mod Retsplejelovens ovenfor nærmere omhandlede Bestemmelser om Behandlingen af genoptagne Sager, paadømte efter tidligere gældende Ret, om man anordnede en — Retsplejeloven i dens nuværende Skikkelse for Sager af den heromhandlede Beskaffenhed iøvrigt ukendt — Domsforhandling for Landsretten uden Lægmands Medvirken.

I Henhold til alt foranførte

bestemmes:

Torsdag den 6. Oktober.

Nr. 181/1937. Fhv. Civildommer **M. Barfoed** (Rode)

mod

Justitsministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Erstatning for Tab ved fejlagtige Tinglysningsekspeditioner.

Østre Landsrets Dom af 26. Juni 1937 (V Afd.): Sagsøgte, fhv. Civildommer i Odense M. Barfoed, bør til Sagsøgeren, Justitsministeriet, paa Statskassens Vegne betale de paastævnte Beløb:

A. Kr. 4372,00 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937.

B. Kr. 15.812,22 med Renter 5 pCt. p. a. af 14.000 Kr. fra 12. Juli 1933 og af Kr. 1812,22 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Tømrrer Kr. Pedersen efter det af ham under 16. December 1929 til Kammerherre Knud Juels Legat udstedte Pantebrev.

C. Kr. 20.548,92 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937.

D. Kr. 2672,08 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Frk. Anna Hansen efter det af hende under 1. September 1931 til Odense Kathedralskole udstedte Pantebrev.

E. Kr. 2146,64 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Klodsemager J. H. Storm efter det af ham under 31. Marts 1931 til Odense Kathedralskole udstedte Pantebrev.

F. Kr. 2633,89 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 2000,00 fra 12. Juli 1933 og af Kr. 633,89 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Frk. Anna Hansen efter det af hende under 14. August 1931 til Kammerherre Knud Juels Legat udstedte Pantebrev.

G. Kr. 10.808,45 med Renter 6 pCt. p. a. af Kr. 9607,01 fra 12. Februar 1934 og af Kr. 1201,44 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den Statskassen ved Transporterklæring af 9. Februar 1934 tiltransporterede Fordring mod Fru Elise Christensen i Henhold til Østre Landsrets Dom af 27. April 1933 med vedhængende Udlægsrettigheder.

H. Kr. 2268,24 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 1961,04 fra 12. Marts 1934 og af Kr. 307,20 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Cykelhandler R. P. Rasmussen efter det af ham under 14. Januar 1929 til Møller Jens Nordvang udstedte Pantebrev.

J. Kr. 6020,57 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 5252,25 fra 8. Maj 1934 og af Kr. 768,32 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Restauratør Thorvald Sørensen hørende til det af ham under 6. Maj 1929 til Odense Vincompagni udstedte Skadesløsbrev, og

K. Kr. 12.305,69 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Tømrrer Kr. Pedersen efter det af ham under 2. Juli 1927 til Odense Kommunitet udstedte Pantebrev,

og endvidere Sagens Omkostninger med 1200 Kr. Sagsøgte betaler endvidere til det offentlige de Retsafgifter, som i Forhold til et Beløb af 45.551 Kr. 86 Øre skulde være erlagt, dersom Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgeren. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Civildommer M. Barfoed, til Indstævnte, Justitsministeriet, med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da exam. jur. Holger Hansen, som af Sagsøgte, fhv. Civildommer i Odense M. Barfoed, privat var antaget som Fuldmægtig ved hans daværende Embede som Civildommer i Odense Købstad, den 12. Januar 1932 afgik ved Døden, viste det sig, at han, der havde forestaaet Embedets Tinglysningsekspektion, i en Række Tilfælde havde begaaet Fejl ved denne, deriblandt følgende:

A. Efter at have truffet Aftale med Husejer H. Jensen om, at denne skulde anbringe 4000 Kr. mod 2. Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 49 af Odense Købstads Bygrunde hos Hansens Klient Snedker J. P. S. Christensen, som endnu ikke havde tinglyst Adkomst paa Ejendommen, udfærdigede Hansen et hermed stemmende Pantebrev, som han falskelig underskrev med Christensens og dennes Hustrus samt et Vitterlighedsvidnes Underskrift, og fik ved dettes Forevisning den 20. December 1929 for Jensen af denne udbetalt 4000 Kr., idet han udleverede Jensen Kvittering for Beløbet med Indestaaelse for Pantebrevets Udlevering i behørigt tinglyst Stand. Hansen forsynede derefter Dokumentet, der hverken blev indført i Dagbog eller Tingbog, med saalydende Paategning: »Indført i Dagbogen for Retskreds Nr. 38, Odense Købstad m. v. den 28. Decbr. 1929. Lyst. Tingbog: Bd. 11 Bl. 4743. Akt: Skab A Nr. 509. Rentebevilling meddelt.

Holger Hansen.

Fm.«

Snedker Christensen fik først den 9. Maj 1930 tinglyst Skøde paa Ejendommen. Dokumentet udleveredes Husejer Jensen, hvem Hansen til sin Død har betalt behørig Afdrag og Renter.

Ved Højesterets Dom af 26. Maj 1933 blev Statskassen i Medfør af Tinglysningslovens § 35 anset erstatningspligtig overfor Husejer Jensen, som i Henhold dertil har faaet udbetalt ialt 4372 Kr.

B. Efter en paa Hansens Foranledning truffen Aftale mellem Tømremester Kristen Pedersen og den daværende Administrator af Kammerherre Knud Juels Legat om, at Legatet mod 1. Prioritets Panteret i Pedersens Ejendom Matr. Nr. 3 cck af Hunderup Jorder under Odense Købstads Markjorder i Thomas Kingo Sogn skulde yde denne et Laan paa 14.000 Kr. til Indfrielse af de deri indestaaende 2 første Prioriteter, underskrev Pedersen den 16. December 1929 paa Hansens Kontor et af Administrator i Overensstemmelse hermed affattet Pantebrev, hvorpaa Administrator efter Aftale med Pedersen udbetalte 14.000 Kr. til Hansen til Indfrielse af de ældre Prioriteter, idet han fra Hansen modtog en Kvittering for Beløbet med Indestaaelse for Pantebrevets snarlige Tinglysning uden Anmærkning. Hansen forsynede derefter Pantebrevet, som hverken blev indført i Dagbog eller Tingbog, med saalydende Paategning:

»Indført i Dagbogen for Retskreds Nr. 38, Odense Købstad m. v., den 17. Decbr. 1929. Lyst. Tingbog: Bd. 13 Bl. 558, Akt.: Skab A Nr. 534. Rentebevilling meddelt.

Ægtepagt efter § 56 i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 forevist.

Holger Hansen.«

Under Hansens Underskrift findes en Krølle, der nærmest kan læses som »Fm.«, hvorved bemærkes, at Hansen i visse Perioder har haft Konstitution til under Sagsøgtes Forfald at forestaa Dommerembedet, men ikke i Tiden mellem 2. August 1929 og 17. Juni 1930.

De ældre Prioriteter blev ikke indfriet. Dokumentet udleveredes Administrator, hvem Hansen til sin Død har betalt behørig Renter.

Ved Højesterets Dom af 26. Maj 1933 blev Statskassen anset erstatningspligtig overfor Legatet, som i Henhold dertil har faaet udbetalt 15.812 Kr. 22 Øre.

C. Den Restauratør Johan Petersen tidligere tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1600 af Odense Købstads Bygrunde havde indtil 1927 i Tingbogen Bind 8 Ejendomsblad Nr. 3154, men overførtes i 1927 til Ejendomsblad Nr. 3454, uden at der dog paa dette skete Tilbagevisning til det udskrevne Blad. Efter Overførslen udviste det nye Blad følgende 4 Prioriteter:

- I. 35.000 Kr. til Rentier Wm. Appelt, lyst 24. Juni 1927.
- II. 14.000 Kr. efter Skadesløsbrev til Fyens Discontokasse, sidste Paategning lyst 24. Juni 1927.
- III. 10.000 Kr. til Smedemester J. Andersen, lyst 24. Juni 1927.

Færdig fra Trykkeriet den 26. Oktober 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

92. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 20

Torsdag den 6. Oktober.

IV. 7000 Kr. efter Skadesløsbrev til nævnte Smedemester Andersen med flere, lyst 24. Juni 1927.

Paa det udkrevne Blad fandtes endvidere med 1. Prioritets Panteret 13.500 Kr. til Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift. Dette var overstreget, men ikke indfriet eller afløst og de nævnte 4 Pante- og Skadesløsbreve var ekspederede uden Anmærkning om denne Hæftelse med Underskrift af Sagsøgte personlig.

Paa det nye Ejendomsblad indførtes

V. 4800 Kr. efter Skadesløsbrev til Generalagent M. Olsen, lyst 22. Marts 1928.

VI—VIII. 3 Føgedudlæg for 244 Kr. 27 Øre, 230 Kr. 42 Øre og 561 Kr. 09 Øre, lyst henholdsvis 15. Januar 1929, 24. August 1929 og 27. November 1929.

Ved et den 26. Juni 1931 udstedt Skøde solgte Hansen som Befuld-mægtiget for Restauratør Petersen Eiendommen, der til Ejendomsskyld pr. 1. Januar 1932 er vurderet til 66.000 Kr., til Restauratør A. P. Agge-sen for 73.000 Kr., at erlægge ved Overtagelse af Prioriteterne I—IV, hvorved bemærkes, at Gælden efter Skadesløsbrevet under IV var op-gjort til 5600 Kr., og ved kontant Betaling af 8400 Kr.; og samme Dag udstedte Køberen for at skaffe Midler til den kontante Udbetaling og Skødeberigtigelsen Skadesløsbrev for 10.000 Kr. til Odense Vin-Kompagni med Prioritet efter Hæftelserne I—IV.

Hverken Skødet eller dette Skadesløsbrev indførtes i Dagbog eller Tingbog, men forsynedes den 30. Juli 1931 med behørig Tinglysnings-paategning, underskrevet »Hølger Hansen, cst.«, hvorved bemærkes, at Hansen i Tiden fra 15. til 31. Juli 1931 var konstitueret i Embedet — uden at erholde Anmærkning om Gælden til Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift og Hæftelserne V—VIII.

Ved Højesterets Dom af 10. November 1933 blev Statskassen i Over-ensstemmelse med Princippet i Tinglysningslovens § 34 tilpligtet at for-anledige, at Restauratør Aggesen opnaaede den ved hans Skøde under Hensyntagen til Skadesløsbrevet til Odense Vin-Kompagni angivne Rets-stilling, hvilket er sket med en Udgift paa 20.548 Kr. 92 Øre.

D. Ved et den 1. September 1931 udstedt Pantebrev gav Frk. Anna Hansen Odense Kathedralskole første Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 6 ms af Hunderup Jorder under Odense Købstads Markjorder i Thomas Kingo Sogn for 8500 Kr. Skønt Frk. Hansen ikke havde Skøde

paa Ejendommen, forsynede Hansen Dokumentet, der ikke blev indført i Dagbog eller Tingbog, med saalydende Paategning:

»Indført i Dagbogen for Retskreds Nr. 38, Odense Købstad m. v., den 1. September 1931. Lyst. Tingbog: Bd. 16 Bl. 358, Akt.: Skab H Nr. 315. Rentebevilling meddelt.

Civildommeren i Odense den 13. November 1931.

Holger Hansen
cst.«

hvorved bemærkes, at Hansen i Tiden fra 2. til 30. November 1931 var konstitueret i Embedet, men ikke i Tiden 1. August—1. November 1931.

Da Pantebrevet, efter at Frk. Hansen havde faaet tinglyst Skøde paa Ejendommen, paany fremkom til Lysning, var dets Stilling præjudiceret, hvorfor Statskassen efter Tinglysningsloven har udbetalt en Erstatning af 2672 Kr. 08 Øre.

E. Ved et den 31. Marts 1931 udstedt Pantebrev gav Klodsemager J. H. Storm Odense Kathedralskole første Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 257 c af Odense Købstads Bygrunde for 13.000 Kr. Dokumentet indførtes i Dagbogen den 31. Marts 1931, men ikke i Tingbogen, og ekspederedes ved en af »Holger Hansen, cst.« underskrevet Paategning, hvorved bemærkes, at Hansen i Tiden fra 19. Marts til 1. Juni 1931 var konstitueret i Embedet, uden at erholde Anmærkning om en tidligere Hæftelse paa oprindelig 8000 Kr. Da dette har medført Tab for Kathedralskolen, har Statskassen efter Tinglysningsloven udbetalt en Erstatning af 2146 Kr. 64 Øre.

F. Fejl vedrørende det i Højesterets Dom af 26. Maj 1933 omhandlede Pantebrev fra Frk. Anna Hansen til Kammerherre Knud Juels Legat, hvorfor Statskassen har udbetalt 2633 Kr. 89 Øre.

G. Fejl vedrørende det i Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1932 omhandlede Skøde fra Enkefru Elise Christensen til Snedkermester Laurits Voldsgaard, hvorfor Statskassen har betalt 10.808 Kr. 45 Øre.

H. Fejl vedrørende det i Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1932 omhandlede Pantebrev fra Cykelhandler R. P. Rasmussen til Møller Jens Nordvang, hvorfor Statskassen har betalt 2268 Kr. 24 Øre.

J. Fejl vedrørende det i Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1932 omhandlede Skadesløsbrev fra Restauratør Søren Thorvald V. Sørensen til Odense Vin-Kompagni, hvorfor Statskassen har betalt 6020 Kr. 57 Øre, og

K. Fejl vedrørende det i Højesterets forannævnte Dom af 26. Maj 1933 omtalte Pantebrev fra Tømrermester Kr. Pedersen til Odense Kommunitet, hvorfor Statskassen har betalt 12.305 Kr. 69 Øre.

Under denne ved Stævning af 7. Januar 1937 anlagte Sag har Justitsministeriet ved sin endelige Paastand paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale til Justitsministeriet paa Statskassens Vegne:

A. Kr. 4372,00 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937.

B. Kr. 15.812,22 med Renter 5 pCt. p. a. af 14.000 Kr. fra 12. Juli 1933 og af Kr. 1812,22 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Tømrer Kr. Pedersen eiter det af ham under 16. December 1929 til Kammerherre Knud Juels Legat udstedte Pantebrev.

C. Kr. 20.548,92 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937.

D. Kr. 2672,08 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Frk. Anna Hansen efter det af hende under 1. September 1931 til Odense Kathedralskole udstedte Pantebrev.

E. Kr. 2146,64 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Klodsemager J. H. Storm efter det af ham under 31. Marts 1931 til Odense Kathedralskole udstedte Pantebrev.

F. Kr. 2633,89 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 2000,00 fra 12. Juli 1933 og af Kr. 633,89 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Frk. Anna Hansen efter det af hende under 14. August 1931 til Kammerherre Knud Juels Legat udstedte Pantebrev.

G. Kr. 10.808,45 med Renter 6 pCt. p. a. af Kr. 9607,01 fra 12. Februar 1934 og af Kr. 1201,44 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den Statskassen ved Transporterklæring af 9. Februar 1934 tiltransporterede Fordring mod Fru Elise Christensen i Henhold til Østre Landsrets Dom af 27. April 1933 med vedhængende Udlægsrettigheder.

H. Kr. 2268,24 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 1961,04 fra 12. Marts 1934 og af Kr. 307,20 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Cykelhandler R. P. Rasmussen efter det af ham under 14. Januar 1929 til Møller Jens Nordvang udstedte Pantebrev.

J. Kr. 6020,57 med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 5252,25 fra 8. Maj 1934 og af Kr. 768,32 fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Restauratør Thorvald Sørensen hørende til det af ham under 6. Maj 1929 til Odense Vincompagni udstedte Skadesløsbrev, og

K. Kr. 12.305,69 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 7. Januar 1937 imod at erholde Transport paa den personlige Fordring mod Tømrer Kr. Pedersen efter det af ham under 2. Juli 1927 til Odense Kommunitet udstedte Pantebrev, ialt altsaa som Hovedstol 79.588 Kr. 70 Øre.

Sagsøgeren har forbeholdt sig at fremkomme med Erstatningskrav vedrørende endnu ikke berigtigede Fejl.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet med Hensyn til Kravene A—E, men erkendt at skyldte Beløbene under F—K og oplyst før Sagens Anlæg at have tilbudt at udjærdige eksigibelt Forlig angaaende disse til samlet Beløb 34.036 Kr. 84 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren under Henviisning til Højesterets Dom af 10. Marts 1936 anført, at det fra gammel Tid har været anset for gældende Ret, at Underretsdommere bar Ansvar for Fejl, som det af dem antagne Personale begik med Hensyn til Dokumenter, som indleveredes til Tinglysning, Tinglysningsloven har, jfr. dens § 35, Stk. 2, ikke gjort nogen Forandring paa dette Omraade, og det er først ved Lov Nr. 138 af 7. Maj 1937, at en Ændring er indtraadt. Alle de omtalte Dokumenter er indleveret til Tinglysning, og Sagsøgte maa derfor være erstatningspligtig for de Fejl, der er begaaet med dem, efter at de er indleveret, ikke blot naar han selv har underskrevet Ekspedi-

tionen som i Tilfældene F—K og delvis Tilfælde C, men ogsaa naar de er ekspederet af hans Fuldmægtig enten formelt lovligt, medens denne har været konstitueret til at forestaa Embedet »paa Dommerens Vegne«, eller ogsaa uden en saadan formel Lovlighed, idet Fuldmægtigen kun har underskrevet i denne sin Egenskab. Subsidiært har Sagsøgeren bemærket, at det maa bebrejdes Sagsøgte, at denne har ladet Hansen foretage Ekspedition af Tinglysning uden Revision, skønt Sagsøgte allerede i Aaret 1925 blev bekendt med, at Venner af Hansen da havde maattet hjælpe denne under økonomiske Vanskeligheder.

Sagsøgte har erkendt sig erstatningspligtig i de Tilfælde, hvor han selv har underskrevet den urigtige Tinglysningspaategning, altsaa Tilfældene F—K og i Tilfælde C Ekspeditionen af de under I—IV nævnte Pantebreve, hvorved han har bemærket, at da Størrelsen af den af denne sidste Fejl følgende Skade for Panthaverne ikke er konstateret, kan han ikke tilpligtes at betale nogen Erstatning i dette Tilfælde. Med Hensyn til Tilfældene C—E, hvor Ekspeditionen fremtræder som underskrevet af Hansen som konstitueret i Embedet, har Sagsøgte fremsat Tvivl om, hvorvidt Dateringen den 30. Juli 1931 i Tilfælde C er rigtig, og navnlig hævdet, at da det i Tilfælde D omhandlede Pantebrev er indleveret i Sagsøgtets Funktionstid, kan Dokumentet ikke betragtes som vedrørende Hansens Virksomhed som konstitueret. For saadanne Konstitutionsperioder maa det følge af Modsætningen mellem Retsplejelovens § 115, sidste Stk., der udtrykkelig taler om Konstitution »paa Politimesterens Ansvar«, og dens § 44, der intet udtaler om Ansvar under Konstitutioner i Dommerembeder, at disse Konstitutioner sker paa den konstitueredes eget Ansvar, ligesom Konstitutionen lyder paa at beklæde Embedet »paa Dommerens Vegne«. Uden for Konstitutionstilfælde, altsaa her i Tilfældene A og B, samt mulig D og delvis C, kan en Dommer kun være erstatningspligtig for sit Personales Fejl efter Reglen i D. L. 3—19—2 og følgelig ikke for Misligheder, Personalet begaar til egen Fordel. Sagsøgte har endelig benægtet at have udvist nogen Forsømmelse med sit Tilsyn med Hansen, der ikke havde nogen af Embedets Kasser under sig, hvorved han har bemærket ikke at have forstaaet § 20 i Anordningen af 26. November 1926 om Tinglysning som paabydende Revision, hvor en Fuldmægtig selv fører Tingbogen.

Som ovenfor nævnt har Sagsøgte erkendt sig erstatningspligtig i de Tilfælde, hvor han personlig har underskrevet Tinglysningspaategningen. Da de paagældende Dokumenter imidlertid ogsaa i de øvrige Tilfælde er indleveret til Tinglysning, og Fejlene ved Ekspeditionen er begaaet paa Tidspunkter, hvor Sagsøgte beklædte Embedet enten personlig eller ved Fuldmægtig Hansen som konstitueret paa hans Vegne og dermed paa hans Ansvar, maa Sagsøgte være pligtig at erstatte de Statskassen ved Fejlekspeditionerne paaførte Tab, og den Omstændighed, at Tinglysningspaategningen i nogle Tilfælde er underskrevet af den af Sagsøgte antagne Fuldmægtig Hansen uden formel Hjemmel, kan ikke fritage Sagsøgte for Ansvar i disse Tilfælde.

Sagsøgerens Paastand, mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er fremsat, vil derfor være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at betale Retsaigift som nedenfor anført samt til Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 1200 Kr.

Nr. 210/1938.

Rigsadvokaten

mod

Hans Jørgen Hansen (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Manddrab m. v.

Østre Landsrets Dom af 12. Juli 1938 (Lolland-Falsterske Nævningekreds): Hans Jørgen Hansen bør anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater. Saa bør han og betale Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisner af Nykøbing F., 200 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om, at Tiltalte idømmes Straf.

Idet det efter Omstændighederne tiltrædes, at Tiltalte ikke er fundet egnet til Paavirkning gennem Straf, vil Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Jørgensen 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Arrestanten Hans Jørgen Hansen er ved Anklageskrift af 31. Maj 1938 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf

I.

For forsæligt Manddrab efter Straffelovens § 237 ved Onsdag den 29. December 1937 ca. Kl. 19,20 i Ejendommen Møllersvej 21, Nykøbing F., med Forsæt at have dræbt den 66-aarige Enkefru Margrethe Dorothea Caroline Carstensen ved dels ude i Korridoren at have slaaet hende 2 Slag i Baghovedet med en Hammer, dels i Soveværelset tildelt hende en Række kraftige Næveslag i Ansigtet, hvorved hun flere Gange slog Nakken mod Gulvet og mistede Bevidstheden og til sidst stukket hende 6 Gange med en Brødkniv i Ansigt og Bryst og bl. a. gennemboret Hjertet.

II.

For Tyveri efter Straffelovens § 276 ved straks efter sammesteds fra en Pengepung og en Tegnebog, der laa i et Skab, han opbrød, at have stjaalet henholdsvis 3 Kr. og en Tokrone, samt fra en Skaal i Opholdsstuen et Herreur af Værdi 5 Kr.

Tiltalte er født den 23. April 1920 og ikke tidligere straffet.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt, saaledes at Tillægsspørgsmaalet om Anvendelse af Straffelovens §§ 84, Stk. 1, Nr. 2, og 17 er besvaret bekræftende.

Retslægeraadet har i Erklæring af 12. Maj 1938 udtalt, at Tiltalte hverken er sindssyg eller aandssvag, »han maa anses for at være Psykopat med udtalte Karaktermangler. Han skønnes uegnet til Paa-virkning gennem Straf, og da det maa anses for sandsynligt, at han paa fri Fod vil begaa nye Lovovertrædelser, eventuelt af særdeles alvorlig Art, ja man maa endogsaa regne med den Mulighed, at han efter en eventuel Strafafløsning vil repræsentere en endnu større Fare for Rets-sikkerheden, end han gør nu, maa Raadet, uanset den paagældendes unge Alder, anbefale, at han anbringes i Psykopatorvaring.«

Herefter skønnes Straf uanvendelig, men da det af Hensyn til Rets-sikkerheden findes nødvendigt, at der træffes Sikkerhedsforanstaltninger overfor ham, vil han i Medfør af Straffelovens § 70 være at anbringe i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Tirsdag den 11. Oktober.

Nr. 92/1938.   **Aktieselskabet Dansk Specialfabrik Benko**
(Jørgensen)

m o d

Malermester **Angelo Schmeltz-Jørgensen** (Ingen),

betræffende Forbud mod Indstævntes Brug af Ordet Benko eller Benko som Varemærke eller Varebetegnelse.

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1938 (V Afd.): Det ovennævnte Forbud ophæves og bør Sagsøgte, Malermester Angelo Schmeltz-Jørgensen ogsaa iøvrigt for Tiltale af Sagsøgerne 1) Firmaet Benzon Trading Company ved Eneindehaveren Apoteker Niels Benzon, 2) A/S Dansk Specialfabrik Benko og 3) Fabrikant K. Bennis i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør, een for alle og alle for een, til Sagsøgte betale i Sagsomkostninger 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paaanket af Aktieselskabet Dansk Specialfabrik Benko.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Appellanten, der har gentaget den for Landsretten nedlagte Paastand, støtter alene Paastanden paa, at Indstævntes Registrering og Benyttelse af Betegnelsen »Benko« i Henhold til Varemærkeloven er retstridig i Forhold til Aktieselskabsnavnet Dansk Specialfabrik Benko.

Appellanten har for Højesteret anført, at Apoteker Niels Benzon er Hovedaktionær i A/S Dansk Specialfabrik Benko og Eneindehaver af Firmaet Benzon Trading Co., og at hans Opretholdelse af Anmeldelse af Betegnelsen »Benko« til Varemærkeregistret, og Firmaet Benzon Trading Co.s senere Anmeldelse af Figurmærket »Benko« er sket i nøje Forstaaelse med Aktieselskabet, samt at de to ommeldte Registreringer nu ogsaa formelt er overført til Appellanten, hvorom der er tilført Registret Bemærkning.

Der findes at maatte gives Appellanten Medhold i, at det for dette Selskab konstruerede Fantasinavn Benko er en saa væsentlig Del af Selskabets Firmanavn, at Indstævnte i Henhold til Varemærkelovens § 13 er uberettiget til at bruge det for ham registrerede Mærke »Benko«, og at den stedfundne Registrering heraf som stridende mod samme Lovs § 4 Nr. 4 kan kræves ophævet. Idet det for Indstævnte nedlagte Forbud herefter har været berettiget, vil Appellantens Paastand i det hele være at tage til Følge.

Forbudssagens Omkostninger og Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Det af Københavns Amts nordre Birks Fogedret den 11. December 1937 overfor Indstævnte, Malermester Angelo Schmeltz-Jørgensen, nedlagte Forbud bør ved Magt at stande.

Indstævnte er pligtig at begære det under Reg. Nr. 974/1937 i Varemærkeregistret indregistrerede Varemærke »Benko« udslettet af Registret og er uberettiget til at benytte Ordet »Benko« eller »Benkø« som Varebetegnelse eller paa hvilkensomhelst anden Maade i sin Forretning.

Forbudssagens Omkostninger og Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten, A/S Dansk Specialfabrik Benko, med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter Begæring af Sagsøgerne 1) Firmaet Benzon Trading Company ved Eneindehaveren Apoteker Niels Benzon, 2) A/S Dansk Specialfabrik Benko, hvori Apoteker Niels Benzon er Hovedaktionær, og 3) Fabrikant K. Bennis nedlagde Københavns Amts nordre Birks Fogedret den 11. December 1937 overfor Sagsøgte, Malermester Angelo Schmeltz-Jørgensen, Forbud mod, at denne benytter Ordene »Benco« eller »Benko« som Varebetegnelse i den af ham drevne Virksomhed i Søborg »Aabakkens kemiske Fabrik« kaldet, herunder navnlig mod, at dette Ord benyttes i en Annonce, som Sagsøgte har begært indrykket i Telefonbøgerne (Navne- og Fagbog) for Aar 1938, udgivet af Københavns Telefon Aktieselskab.

Dette Forbud paastaas af Sagsøgerne under Sagen stadfæstet som lovligt gjort og forfulgt, hvorhos Sagsøgte paastaas kendt pligtig til at begære det under Reg. Nr. 974/1937 i Varemærkereregisteret indregistrerede Varemærke »Benco« udslettet af Registret samt kendt uberettiget til at benytte Ordet »Benco« eller »Benko« som Varebetegnelse eller paa en hvilken som helst anden Maade i sin Forretning.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og støttes i sin Procedure af Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet, for hvilket Sagen er forkyndt, og som har givet Møde under denne. Sagsøgte paastaar derhos Sagsøgerne — in solidum — idømt en Erstatning for ulovligt foretagen Forbudsforretning, stor 3000 Kr. eller subsidiært fastsat efter Rettens Skøn, alt med Tillæg af Renter 5 pCt. p. a. fra Tingfæstelsen den 15. Januar 1938.

Sagsøgerne paastaar Frifindelse i anførte Henseende.

Under ovenævnte Reg. Nr. 974/1937 har Sagsøgte den 6. November 1937 erholdt registreret »Benco« som Varemærke for Giftgas mod Væggedyr og Møl, Pulver mod Myrer og Kakerlakker, Giftgaspatroner og Gift mod Rotter, Mus og Muldvarpe.

1) Niels Benzon har den 24. April 1930 erholdt registreret »Benko« som Varemærke for en Række nærmere angivne industrielle Artikler, og Firmaet Benzon Trading Co. har den 6. Oktober 1937 erholdt registreret et Tandhjul med indskrevet

B
E
B E N C O
C
O

som Varemærke for en Række andre industrielle Artikler.

Uanset den fuldkomne Lighed mellem Sagsøgtes Varemærke og Ordet i de ovenævnte Varemærker har Registrering af Sagsøgtes Varemærke dog lovligt kunnet finde Sted, idet Mærkerne vedrører forskellige Arter af Varer, jfr. Lov Nr. 101 af 7. April 1936 om Varemærker § 4 Nr. 8 i Slutningen.

2) Den 21. Februar 1930 registreredes til Aktieselskabs-Registret »A/S Dansk Specialfabrik Benko«.

Ifølge Varemærkelovens § 4 Nr. 4 maa Registrering ikke finde Sted, naar Varemærket uden Hjemmel indeholder Angivelser, der tydeligt fremtræder som Navnet paa et andet Firma end Anmelderens. Imidlertid

maa der — efter en samlet Bedømmelse af Forholdene med Hensyn til »A/S Dansk Specialfabrik Benko« og det af Sagsøgte registrerede »Benco« som Varemærke for Giftgas m. v. — gives Sagsøgte og Direktoratet Medhold i, at Varemærket »Benco« ikke fremtræder tydeligt som angivende Navnet paa Firmaet »A/S Dansk Specialfabrik Benko«.

3) Sagsøgeren Bennis, der hævder siden August 1932 at have anvendt Navnet »Benco« som Betegnelse for en af ham fremstillet Giftgas til Udryddelse af Væggetøj, afgav den 29. November 1935 saalydende Erklæring:

»Undertegnede Fabrikant Knud Bennis, der er Indehaver af Firmaet »Benco kemiske Fabrik«, Vesterbrogade Nr. 30, forpligter mig herved overfor A/S »Dansk Specialfabrik Benko« til, at jeg senest efter Udgangen af Aaret 1936 vil ophøre med i mit Firmanavn at bruge Ordet »Benco« eller »Benko« eller nogen Ordforbindelse, hvoraf dette Ord er et Led, og den samme Forpligtelse paatager jeg mig med Hensyn til enhver Varebetegnelse, der benyttes af mig eller af noget Firma, hvoraf jeg er Indehaver eller Medindehaver.«

I Tilslutning hertil afgav Bennis i December 1937 saalydende Erklæring:

»Undertegnede K. Bennis, Vesterbrogade 30, Indehaver af Bennis Desinfektions Co., erklærer herved, at jeg har fjernet samtlige Plakater og Skilte paa hvilket Navnet »Benco« har været anbragt, at jeg har tilintetgjort samtlige Fakturaer, Blanketter m. v. paa hvilke Navnet »Benco« har været paaført, og at jeg fremtidig ingensinde agter at benytte Navnet »Benco«.

Under Domsforhandlingen har Bennis forklaret, at han fra Slutningen af 1936 i det væsentlige er ophørt med Brugen af de i fornævnte Erklæringer indeholdt Ord »Benco«, »Benko« o. l.

Under disse Omstændigheder findes Bennis ikke overfor Sagsøgte at kunne paaberaabe sig Varemærkelovens § 10, 4. Stk. Iøvrigt hævder Sagsøgte, at Sagsøgeren, hvad denne bestrider, har erklæret sig indifferent med Hensyn til Sagsøgtes Benyttelse af »Benco«.

Med Henvisning til Varemærkelovens § 4 Nr. 2 har Direktoratet erklæret, at det ikke var bekendt, at Ordet: »Benco« var vitterlig kendt og anvendt heri Landet som Betegnelse for Varer af samme eller lignende Art, hidrørende fra Sagsøgeren Bennis.

Som Følge af det anførte og idet efter det fremkomne Domfældelse ej heller kan gives i Medfør af Varemærkelovens § 13, 1. Stk., vil Sagsøgte være at frifinde og Forbudet at ophæve. Til at tilkende Sagsøgte Erstatning hos Sagsøgerne findes ikke oplyst tilstrækkeligt Grundlag.

Det skal med Hensyn til den under Sagen anførte § 9 i Lov Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse bemærkes, at Industriraadet den 4. Januar 1938 har tiltraadt en Begæring fra »Bennis« kemisk Fabrik og dennes Indehaver K. Bennis om, at der rettes Tiltale mod Sagsøgte »for formentlig Overtrædelse af § 9 i Lov af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse«, hvilken Straffeforfølgningssag efter det under Domsforhandlingen oplyste af Bennis vil blive begært fremmet, naar nærværende Sag er paadømt.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerne — in solidum — have at godtgøre Sagsøgte 200 Kr.

Nr. 151/1938. **Kommunalarbejdernes Fagforening**, Middelfart
(Henriques)

m o d

Ledningsmontør **Max Petersen** (Schiørring efter Ordre),

betræffende Genoptagelse af Indstævnte som Medlem af den appellende Fagforening.

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 20. Maj 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Kommunalarbejdernes Fagforening, Middelfart, bør genoptage Sagsøgeren Ledningsmontør Max Petersen som Medlem af den sagsøgte Forening. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte 200 Kr. til Sagsøgeren. Dommen at efterkommes og det idømte at udredes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Under denne Sag paaanker Kommunalarbejdernes Fagforening, Middelfart, der er en Afdeling af Dansk Kommunalarbejderforbund, Østre Landsrets Dom af 20. Maj 1938, ved hvilken Fagforeningen er tilpligtet at genoptage Ledningsmontør Max Petersen som Medlem af Foreningen samt at betale ham Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Under særskilt Behandling af Formaliteten har Indstævnte paastaet Sagen afvist fra Højesteret, idet han hævder, at Appellanten har givet bindende Afkald paa Fortsættelse af Anken.

I Sagens Paadømmelse ved Højesteret har syv Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende: Efter at Sagen var indbragt for Højesteret ved Stævning af 4. Juni 1938, vedtog en i Fagforeningen den 13. s. M. afholdt Generalforsamling at protestere mod, at Sagen føres frem til Højesteret, og at kræve Afslutning ved Landsretsdommen og Indstævnte optaget i Fagforeningen. En Afskrift af denne Vedtagelse blev den 15. s. M. tilstillet Indstævntes Sagfører og af denne videresendt til Foreningens Sagfører, som den 6. Juli svarede, at De samvirkende Fagforbund herefter havde erklæret, at Anke til Højesteret irafaldes, og at han »gaar ud fra, at De herefter er enig i, at Sagen betragtes som bortfaldet — — —« I Skrivelse af 8. s. M. erklærede Indstævntes Sagfører sig enig deri. I Skrivelse af 11. s. M. til Dansk Kommunalarbejderforbunds Hovedkontor meddelte Fagforeningens Formand, at som Svar paa en Skrivelse af 5. s. M.

fra Forbundet saa Fagforeningen sig nødsaget til at tage sin Protest tilbage, og at en den samme Dag afholdt Generalforsamling havde vedtaget at tilbagetage Protesten mod at Sagen appelleredes. Dette blev af Appellantens Sagfører i Skrivelse af 13. s. M. meddelt Indstævntes Sagfører med Tilføjende, at Forudsætningerne for hans Skrivelse af 6. s. M. herefter naturligvis var bortfaldet. Indstævntes Sagfører svarede den 14. s. M. bl. a., at det var ham bekendt, at Hovedforbundet havde truet Fagforeningen med Eksklusion, hvis den ikke frafaldt Protesten, og at Generalforsamlingen kun havde »vedtaget Appellen«, fordi den var klar over, at en saadan Vedtagelse efter det tidligere passerede var betydningsløs.

Da der ved Beslutningen den 13. Juni af Appellantens Generalforsamling og ved Skrivelse af 6. Juli 1938 fra Appellantens Sagfører findes at være givet endeligt og bindende Afkald paa Fortsættelse af Ankesagen, vil Indstævntes Paastand om Afvisning af denne være at tage til Følge.

I Salær til den for Indstævnte beskikkede Sagfører findes Appellanten at burde betale 100 Kr.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag afvises.

I Salær for Højesteret til den for Indstævnte, Ledningsmontør Max Petersen, beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører Schiørring, betaler Appellanten, Kommunalarbejdernes Fagforening, Middelfart, 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ledningsmontør Max Petersen, der siden 1926 havde haft løs Ansættelse paa Middelfart Elektricitetsværk, fik i 1935 fast Ansættelse sammesteds. Indtil 1. April 1937 havde han staaet i Dansk Arbejdsmandsforbund, men fra nævnte Dato overflyttede han sin Fagforeningsbog til »Dansk Kommunalarbejderforbund«s Middelfart-Afdeling, hvor han stod, indtil han efter Ordre fra Kommunalarbejdernes Hovedforbund, der er tilsluttet De samvirkende Fagforbund, efter disses Hensetting slettedes den 17. December 1937, idet det tilkendegaves ham, at han vilde have at søge Optagelse i Elektrikerforbundet.

Max Petersen har nu som Sagsøger under nærværende ved Retten for Middelfart Købstad m. v. forberedt Sag paastaet Kommunalarbejdernes Fagforening, Middelfart, som Sagsøgt kendt pligtig til at genoptage Sagsøgeren med de Rettigheder deraf flyder.

Den sagsøgte Fagforening har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand henvist til en Beslutning fattet af De samvirkende Fagforbund i Maj 1930, og hvori det bl. a. hedder:

»1. Dansk Kommunalarbejderforbund faar Adgang til at udvide sine Rammer til Provinsen og til at optage Tjenestemænd, der lønnes i Henhold til de af Byraadene vedtagne Regulativer: Gasværksbestyrere, Formænd, Raadhusbude, Skolepedeller, Gasværks- og Belysningsfunktionærer, Hospitalspersonale, Personale ved Torve- og Slagtehallen, Portnere o. lign.

2. Arbejdsmænd, Retortarbejdere, Haandværkere, Kedel- og Maskinpassere, der hos Kommunerne beskæftiges ved samme Art af Arbejde, som deres Kolleger er beskæftiget ved hos de private Arbejdsgivere, skal tilhøre de almindelige Fagforeninger,«

og anført, at han er Belysningsfunktionær og som saadan berettiget til at staa i Kommunalarbejderforbundet. Han har oplyst, at hans Interesse heri er, at han, der er fast ansat i Kommunen, maa afgive 5 pCt. af sin Lønning til Pension, og at han, hvis han skal staa i Elektrikerforbundet, yderligere skal betale til dettes Arbejdsløshedskasse, af hvilken han som fast ansat og pensionsberettiget intet venter at skulle oppebære.

Sagsøgte begrundet sin Paastand med en Henviisning til, at Bestemmelsen om Sagsøgerens Overførelse fra Kommunalarbejderforbundet til Elektrikerforbundet er truffet ved Overenskomst mellem disse to Forbund, og at denne maa være bindende for Sagsøgeren, hvis han overhovedet vil staa indenfor De samvirkende Fagforbund.

Sagsøgeren har fremlagt saalydende Erklæring af 21. April 1937 fra Bestyreren for Middelfart kommunale Elektricitetsværk:

»Paa Anmodning oplyses, at Ledningsmontør Max Pedersen, der er fast ansat ved Middelfart kommunale Elektricitetsværk, er beskæftiget med alt muligt forefaldende Arbejde, saasom Rengøring af Lokaler, Biler, Plads, Vinduespuksning, Arbejder paa Ledningsnettet ved Gravning for Master, Traadtrækning, Reparation og Maling af Jernbeslag paa Transformatorstationer, Udskiftning af gennembrændte Sikringer, ligesom han dels selvstændig udfører og dels gaar til Haande ved Udskiftning af havarerede Isolatorer, Beskyttelsesnet, Fangrammer, Advarselstavler og ved Jordpladearbejder. Han deltager desuden undertiden i Maaleraflæsning, Isolations- og Jordmodstandsprøver og meget andet.

En stor Del af Aaret er han udelukkende beskæftiget ved Maalerjusteringsarbejder.

Hvor megen Tid han er beskæftiget ved de forskellige Arbejder, kan kun skønmæssigt anslaaes, men det er min Opfattelse, at mindre end Halvdelen af hans Arbejdstid medgaar til Elektrikerarbejde.«

Under Forberedelsen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos Formanden for den sagsøgte Fagforening Mads Peter Madsen, Gasværksarbejder Hans Peter Petersen, Arbejdsmand Magnus Chr. Hansen og Formanden for Elektrikerforbundet, Middelfart, Elektriker Laurits Rasmussen er blevet ført som Vidner.

Formand Madsen har bl. a. forklaret, at hans og hans Bestyrelses Opfattelse var, at Sagsøgeren efter Arten af det Arbejde, han havde i Kommunens Tjeneste, ikke skulde være slettet, og at Sagsøgerens Arbejde efter Vidnets Opfattelse var Tjenestemandsgerning. Endelig har Vidnet oplyst, at der i hans Afdeling var optaget to Arbejdsmænd, af

hvilke den ene er beskæftiget ved Vejvæsnet, den anden arbejder som Arbejdsmand paa Elektricitetværket.

Sidstnævnte, Vidnet Magnus Hansen, har bl. a. forklaret, at hans væsenligste Arbejde er Arbejdsmandsarbejde, at han, der stod i Dansk Arbejdsmandsforbund, efter i November 1937 at have andraget Hovedledelsen om at blive udmeldt af Arbejdsløshedskassen, fra 1. Februar 1938 overførtes til »Dansk Kommunalarbejderforbund«, samt at han havde begrundet sit Andragende med, at han ellers vilde komme til at betale baade Arbejdsløshedskassebidrag og Pensionsbidrag.

I Anledning af Sagen er der brevvekslet mellem Kommunalarbejderforbundets Hovedforening og den sagsøgte Forening, og i en Skrivelse af 4. Maj 1937 fra Formanden i førstnævnte til Formanden i sidstnævnte udtales bl. a.:

»Tak for Dit Brev af 23. f. M. vedlagt en Erklæring fra Driftsbestyrer Mortensen paa Elektricitetværket dateret 21. April.

Nævnte Erklæring omhandler Ledningsmontør Max Pedersens Arbejde, og det fremgaar af denne, som ogsaa udtrykt deri, at Pedersen er beskæftiget med alt muligt forefaldende Arbejde, og at der ogsaa imellem dette Arbejde er egentlig Funktionærgerning som f. Eks. Maaler-aflæsning, samt at det er Driftsbestyrerens Opfattelse, at mindre end Halvdelen af Pedersens Arbejdstid medgaar til Elektrikerarbejde.

Forretningsudvalget, hvem denne Erklæring har været forelagt paa dets Møde den 30. f. M., har imidlertid af nævnte Erklæring maattet faa det Indtryk, at det ogsaa maa være en mindre Del af Pedersens aarlige Arbejdstid, der medgaar til egentlig Tjenestemandsgerning, hvorfor en væsentlig Del maa være optaget af Arbejdsmandsarbejde.

Det er derfor med tvivlsom Ret, at Pedersen optages i Elektrikerforbundet, men det er jo da heller ikke i Kraft af hans Gerning, at han er blevet henvist til Optagelse der, efter at han selv har henvendt sig til Elektrikerforbundet om Optagelse, men det er som nævnt sket ved en Tuskhandel foreslaaet af de Samvirkende Fagforbund, saaledes at Elektrikerforbundet modtager denne Mand fra Arbejds mændene i Midtelfart og afgiver en Mand ved Nordsjællands Elektricitetværk til Arbejdsmandsforbundet.

Naar vi ikke kan paavise, at Størstedelen af Pedersens Arbejde ligger indenfor det Omraade, der i Henhold til De Samvirkende Fagforbunds Beslutning af 1930 er os anvist, kan vi efter Forretningsudvalgets Opfattelse ikke paaberaabe os den Kendsgerning, at den overvejende Del af hans Arbejde heller ikke er Elektrikergerning, men maa respektere den mellem de 2 Forbund med De Samvirkende Fagforbunds Godkendelse foretagne Tuskhandel, og Forretningsudvalget maa derfor gentage sin Opfordring til Eder om fra 1. Maj at overflytte Pedersen til Elektrikerforbundet.«

Da Sagsøgerens Arbejde i al Fald delvis er af en anden Art end det af Arbejds mænd og Haandværkere for private Arbejdsgivere udførte, da det derhos kun for den mindre Dels Vedkommende er Elektrikerarbejde, samt da det efter det oplyste maa antages at falde indenfor »Dansk Kommunalarbejderforbund«s ved De samvirkende Fag-

forbunds Beslutning af Maj 1930 fastsatte Rammer, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Nr. 18/1938. **Rødby Fjords Pumpelag (Rode)**

m o d

Godsejer J. Nymann (Hartvig Jacobsen),

betræffende Forstaaelse af en Bestemmelse i Pumpelagets Vedtægter.

Østre Landsrets Dom af 29. November 1937 (VI Afđ.): Pumpelagets Vedtægters § 14 bør forstaaes saaledes, at den kun indeholder en Regel for, hvornaar der skal pumpes med fuld Kraft og ikke nogen Regel for, hvor dybt den daglige Vandstand skal sænkes; iøvrigt bør Sagsøgte, Rødby Fjords Pumpelag, være pligtig at drive Pumpestationen saaledes, at alle interesserede Arealer til enhver Tid faar den bedst mulige Afvanding. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte 1000 Kr. til Sagsøgeren, Godsejer J. Nymann, inden 15 Dage efter denne Doms Afgørelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en for Højesteret fremlagt, af Prof. J. Munch-Petersen til Indenrigsministeriet afgiven Erklæring af 2. Maj 1923 angaaende de to Projekter hed det bl. a.:

»Da Fjordbunden sine Steder ligger dybere end minus 2,0 m vil altsaa — — — med Gennemførelse af Forslag 2 en Del af Fjordarealet være oversvømmet om Vinteren, medens hele Fjorden i Reglen om Sommeren vil være tør. Derimod vil eiter Forslag 1 Fjorden, saa vel om Vinteren som om Sommeren være helt tørlagt.«

Endvidere har Landinspektør Jungersen i Skr. af 2. Juli 1938 udtalt, at Forslaget til Partsfordelingen af 1923 blev udarbejdet under Forudsætning af en Vintervandstand af minus 2 m, at der i 1930 foruden en Overførelse af 2000 Partsenheder fra Mellemnorsarealerne til Digelagets Arealer i Fjorden paa Grund af en kontraktmæssig Forpligtelse for Digelaget — blev foretaget en Revision af de Digelagets Arealer oprindelig paalagte Enheder under Hensyn til de ved Udtørringen fremkomne Jorders Bonitets- og Afvandingsforhold, og at Partsfordelingen stadig — i al Fald for alle Arealerne udenfor Fjordbassinet og Mellemnoret — er baseret paa en Vintervandstandssænkning til minus 2 m.

Punkt 3 i Landvæsenskommissionskendelsen og § 14 i Vedtægten for Rødby Fjords Pumpelag findes efter Ordlyden naturligst at maatte forstaaes saaledes, at Medlemmerne ikke kan kræve Vandstanden holdt paa lavere Flodemaal end der angivet, og idet denne Forstaaelse støttes ved det iøvrigt foreliggende, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Rødby Fjords Pumpelag, bør for Tiltale af Indstævnte, Godsejer J. Nymann, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 2000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kendelse af 19. September 1924 bestemte en af Maribo Amt under 14. Januar 1918 nedsat Landvæsenskommission, at Rødby Fjord vilde være at udtørre i Henhold til et af Ingeniør Markersen udarbejdet Forslag (Projekt II) saaledes, at der ved Kramnitze bygges en Pumpestation, og at Vandstanden i Kanalen ved Pumpestationen saa vidt muligt holdes nede paa 2 m under Østersøens daglige Vande i de 6 Maaneder Oktober—Marts og paa 2,6 m under daglig Vande i de 6 Maaneder April—September, og at der, hvis Vandstanden stiger herover, skal pumpes med al til Raadighed værende Kraft Dag og Nat, indtil Vandstanden atter er nede paa de ovenanførte Flodemaal i Pumpekanalen, saafremt denne kan føre den dertil fornødne Vandmængde.

Ingeniør Markersen havde udarbejdet to Forslag:

Forslag 1. Pumpestationen bestaar af 2 Stk. 450 HK. Dieselmotorer og 2 Stk. Pumper med en samlet Ydeevne af 15 m³ pr. Sekund ved Vandstandskoten minus 2,5 i Pumpekanaler.

Flodemaal i Pumpekanalen sættes til minus 2,5 m om Vinteren og om Sommeren til minus 3,00 m.

Forslag 2. Pumpestationen bestaar af 2 Stk. 320 HK. Dieselmotorer og 2 Stk. Pumper med en samlet Ydeevne af 12 m³ pr. Sekund ved Vandstandskoten minus 2 m i Pumpekanalen. Flodemaal i Pumpekanal sættes til minus 2 m om Vinteren og minus 2,5 om Sommeren. I Beskrivelsen hedder det bl. a.:

Forskellen mellem de to Forslag. Medens der ved Forslag 1 vil opnaas, at alle interesserede Oplandsarealer og saa godt som alle de indvundne Fjordarealer kan draines og kultiveres vil for Forslag 2's Vedkommende en større Del af Fjordarealerne kun kunne benyttes til Engkultur.

I Henhold til § 3 i Lov Nr. 347 af 2. Juni 1917 blev der dannet et Pumpelag af alle de interesserede Lodsejere og oprettet Vedtægter, der blev godkendt af Landvæsenskommissionen den 15. Oktober 1931. Vedtægternes § 14 er saalydende: »I Henhold til Kendelse af 19. September 1924 og dertil hørende Projekts Punkt 3 skal Vandstanden i Kanalerne ved Pumpestationen saa vidt muligt holdes nede paa 2 m under Østersøens daglige Vande i Tiden fra 1. Oktober til 1. April og paa 2,6 m under daglig Vande i den øvrige Del af Aaret, saaledes at der, hvis Vandstanden stiger herover, da skal pumpes med al til Raadighed værende Kraft, Dag og Nat, indtil Vandstanden atter er nede paa de ovenanførte Flodemaal i Pumpekanalen.«

I Tilslutning til Kendelsen af 1924 blev der af Landinspektør Jungersen udarbejdet en Partsfordeling af Udgifterne, hvilken af Jungersen blev revideret og omarbejdet i 1930.

I Foraaret 1935 klagede 45 Interessenter, deriblandt Godsejer Nymann, over mangelfuld Pumpning, idet Vandstanden i Kanalerne, særligt om Vinteren, ikke holdtes tilstrækkelig lav, og forlangte, at Vandstanden skulde være saa lav, som det kunde opnaas ved fuldt ud at benytte det eksisterende Anlæg. Den 22. Marts s. A. holdt Bestyrelsen for Pumpelaget Møde og vedtog at svare:

Saafermt Pumperne kan magte det, holdes Vandstanden ved Pumpestationen altid under det i Kendelsen fastsatte Flodemaal, en større Sænkning har vi ingen Ret til, og Lodsejerne heller ingen Krav paa. Endvidere skal vi fremhæve, at saafremt der ingen Flodemaal var sat i Kendelsen vilde de forskellige Krav, der bliver stillet om hvormeget Vandet skal sænkes, være umuligt at arbejde efter. Det maa ogsaa erindres, at Flodemalet er bestemt efter Projekt II, som regner med at flere Hundrede Tdr. Land af Fjorden ikke kan blive tilstrækkeligt afvandet.

Under 19. December s. A. begærede Nymann m. fl. nedsat en Landvæsenskommission til at bedømme de fremsatte Klager over Pumpningen. Kommissionen holdt Møde den 6. Februar 1936. I Mødet erklærede Pumpelagets Bestyrelse sig villig til, saafremt et af Kommissionen anbefalet Forslag til Ændring i Vedtægterne blev fremsat, at sætte dette under Behandling paa første ordinære Generalforsamling. Nymann fremsatte derefter følgende Forslag til en Tilføjelse til Vedtægternes § 14: »Iøvrigt skal Pumpestationen drives saaledes, at alle interesserede Arealer til enhver Tid har den bedst mulige Afvanding.« Kommissionen udtalte hertil: »Kommissionen vedtog at anbefale det stillede Forslag til Ændring i Vedtægten, idet dette Forslag er overensstemmende med Kommissionens Opfattelse af Hensigten med Formuleringen af § 14 i dens nuværende Skikkelse.« Forslaget blev endelig behandlet paa en ekstraordinær Generalforsamling den 3. December s. A. og forkastedes med 510 Stemmer mod 79.

Under denne ved Retten for Maribo Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren Nymann nedlagt følgende Paastand: At Sagsøgte dømmes til at anerkende, at § 14 i Vedtægten for Rødby Fjords Pumpelag kun er en Regel for, hvornaar der skal pumpes med fuld Kraft, og ikke nogen Regel for, hvor dybt den daglige Vandstand iøvrigt skal sænkes,

samt a t Pumpelaget har Pligt til at drive Pumpestationen saaledes, at alle interesserede Arealer til enhver Tid har den bedst mulige Afvanding.

Sagsøgte, Rødby Fjords Pumpelag, procederer til Frifindelse, efter at en Paastand om delvis Afvisning var bleven forkastet ved Højesterets Kendelse af 1. Juni 1937.

Til Begrundelse af sin Paastand anfører Sagsøgeren, at Bestemmelsen i Vedtægternes § 14 kun skal være en Regel om, naar der skal pumpes med fuld Kraft, men ikke danne Regel for Pumpningen i det hele, idet det maa være en Forudsætning, og iøvrigt ligger i Formaalet med Tørlægningen, at denne med de forhaandenværende Midler skal ske saaledes, at alle interesserede Arealer til enhver Tid faar den bedst mulige Afvanding. Sagsøgte hævder heroverfor, at Kommissionen af 1924, af Hensyn til Bekostningen, valgte Projekt II vel vidende om, at man ikke ved dette opnaaede en saa fuldstændig Afvanding, som kunde være opnaaet ved Projekt I; men fastsatte dog i § 14 et Maal, der skulde naas, men udover dette har Medlemmerne intet Krav. Der bliver naturligvis herefter Arealer, de lavest liggende i selve Fjordbassinet, der ikke fuldstændig tørlægges, men disse Arealer betaler ogsaa mindre Pumpeafgift, ligesom disse Arealer — deriblandt de af Sagsøgeren erhvervede — kan købes meget billigt, ca. 90 Kr. pr. Td. Land.

Sagsøgeren har indhentet en Erklæring fra Ingeniør Markersen angaaende Forstaaelsen af den omhandlede Passus i Kendelsen og Vedtægternes § 14, og under 25. Februar 1935 har Markersen udtalt følgende:

»Jeg skylder Sandheden at erkende, at jeg selv har affattet og foranlediget denne Bestemmelse om Pumperegler for, hvornaar der skal pumpes for fuld Kraft, indføjet i Landvæsenkommissionens Kendelse, hvorfra den er gaaet over i Pumpelagets Vedtægter. — — — Hvis Paragraf 14's Pumperegler opfattes saaledes, at hvis Vandstanden er bragt ned til de omtalte Flodemaal 2,0 og 2,6 m, at man da ikke er pligtig at pumpe mere, er dette ganske urigtigt, hvilket ogsaa fremgaar af den Maade Pumpebidragene er paalignet de forskellige Arealer, og jeg beklager meget, at en saadan Misforstaaelse kan opstaa — en saadan Forstaaelse af Paragraffen har ikke været Hensigten.«

Markersen har under 23. Juni 1937 videre udtalt: »— — — i mit Projekt til Rødby Fjords Udtørring af Marts 1923 (Forslag II) er anført paa Side 6, at Flodemaal i Pumpekanal sættes til minus 2 m om Vinteren og minus 2,5 om Sommeren og herved menes, at disse Vandstande er de højeste, som Vandet maa naa til, og jeg har betragtet det som givet, at der til enhver Tid holdes den lavest mulige Vandstand som kan opnaas ved de forhaandenværende Pumper og Kanaler. — — — Naar Pumpelagets Bestyrelse vil opfatte det saaledes, at der ikke er Pligt til at pumpe længere ned end til minus 2,0 m om Vinteren og til minus 2,6 m om Sommeren, da er dette ikke alene urigtigt men ogsaa urimeligt idet Paaligningen af Afvandingsbidragene paa de enkelte Arealer ikke er foretaget paa Grundlag af en saadan Opfattelse, men paa det Grundlag, at Pumpestationens Maskiner og Kanalernes Vandføringsevne udnyttes bedst muligt.

Udgiften til Afvandingen er paalignet de interesserede Arealer igennem Parter, der er paalagt i 5 Klasser, nemlig med 10 — 20 — 30 —

40 — 50 Parter pr. ha klassificeret efter Arealernes Højdebeliggenhed og Bonitet.

Hvis det havde været Meningen, at Vandstandene i Pumpekanalen kun skulde holdes nede paa minus 2,0 m om Vinteren og paa minus 2,6 m om Sommeren, kunde der ikke have været paalignet de dybere Arealer saavel i det egentlige Fjordbassin som i Fjordvigene længere inde i Land saa mange Parter, som sket er. — — .«

Ingeniør Markersen har som Vidne i Retten vedstaaet disse Erklæringer.

Sagsøgeren har forespurgt Formanden for den første Landvæsenskommission, Dommer L. Andersen, og den efter Kendelsens Afsigelse som Medlem af Kommissionen indtraadte Godsejer Friderichsen, om Meningen med den omhandlede Bestemmelse. Dommer Andersen har henholdt sig til det af Ingeniør Markersen (i Erklæring af 25. Februar 1935) udtalte; Godsejer Friderichsen har svaret:

»Paa Deres Skrivelse vil jeg svare, at min Opfattelse under Kommissionsbehandlingen angaaende Rødby Fjords Udtørring var, at Vandstanden bør holdes nede paa det Lavmaal, som er mest formaalstjenligt for Lodsejerne, uanset om det koster lidt mere eller mindre Olie.«

Landinspektør Jungersen har endelig i Erklæring af 22. Juli 1937 udtalt:

»— — at det efter min Opfattelse, under Behandlingerne af Rødby Fjords Tørlægning for Landvæsenskommissionen, har været Hensigten at fremskaffe en Udtørring af Arealerne ved Hjælp af Kanaler og Pumpning, der for en rimelig Udgift muliggjorde den bedst opnaaelige Vandstandssænkning, og at Bestemmelserne i § 14 i Vedtægterne alene tilsigter en Sikring af Vandstanden, saaledes at denne, selv under vanskelige Forhold, saavidt mulig skulde tilfredsstillende visse Minimumskrav, og jeg bemærker tillige, at jeg ved Udarbejdelsen af den reviderede partielle Partsfordeling af 1930 havde den Opfattelse, at Pumpningen blev praktiseret efter disse Synspunkter.«

Der hersker stor Uenighed mellem Parterne om Bekostningen ved den forlangte yderligere Pumpning; men Retten tillægger ikke dette Moment Betydning for Sagens Udfald.

Efter det om den omstridte Bestemmelser Tilblivelse saaledes oplyste finder Retten at maatte lægge den af Sagsøgeren hævdede Forstaaelse til Grund for Sagens Afgørelse, idet den, om end ikke den nærmest liggende Forstaaelse, dog kan forenes med Ordene, stemmer med den tilsigtede Mening og fører til det rimeligste Resultat, hvorved bemærkes, at det skønnes urimeligt ikke at udnytte det forhaanden-værende Anlæg bedst muligt. Det tilføjes, at hvis Sagsøgerens Modstandere blandt Medlemmerne maatte mene, at Sagsøgeren og andre Medlemmer, der kommer til at nyde godt af den forøgede Pumpning, betaler for ringe Bidrag til Laget, maa det være deres Sag at foranledige en Revision af Partsfordelingen.

Sagsøgerens Paastand vil være at tage til Følge. I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale 1000 Kr. til Sagsøgeren.

Onsdag den 12. Oktober.

Nr. 26/1938.   **Skrædermester Edvard Christian Larsson**
(Graae efter Ordre)

mod

Bud Børge Villiam Pedersen (Landsretssagfører Heuser),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Færdsselsuheld.

København's Byrets Dom af 27. April 1937 (2. Afd.): Tiltalte, Bud Børge Villiam Pedersen, bør inden 3 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse til Københavns Kommunes Kasse bøde 10 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte i 2 Dage. Tiltalte bør derhos inden 15 Dage fra Dommens Forkyndelse betale 56 Kr. 40 Øre til Skrædermester Edvard Christian Larsson, boende Hesseløgade Nr. 20, 1. Sal.

Østre Landsrets Dom af 14. Oktober 1937 (VII Afd.): Tiltalte Børge Villiam Pedersen bør for Tiltale saavel af det Offentlige som af Skrædermester Edvard Christian Larsson i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, forsaavidt Erstatningspaastanden angaar.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

To Dommere vil tage Appellantens Paastand til Følge, idet de finder, at Indstævnte har handlet uforsigtigt ved i Blæsevejret at henstille Cyklen med den store og tunge Mappe paa Styret saaledes som af ham angivet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Graae 200 Kr. og 14 Kr. 85 Øre, der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 29. August 1936 er Bud Børge Villiam Pedersen, boende Rølfsvvej Nr. 10, Stuen til højre, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af Politivedtægtens § 13, jfr. § 103, og af Lov Nr. 129 af 14. April 1932 § 2, jfr. § 38, i Anledning af, at han den 6. August 1936 Klokken ca. 11 her i Staden i Øster Farimagsgade i stærk Blæst har henstillet sin Cykel ved Fortovskanten uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed, hvilket havde til Følge, at den væltede ud paa Kørebanen lige foran en forbikørende Cyklist, der ikke kunde undgaa at køre mod den og derved væltede og kom til Skade.

Tiltalte har forklaret, at han var klar over, at det blæste stærkt, og at han derfor stillede sin Cykel saaledes, at Pedalen støttede mod Kantstenen, medens Stelstangen støttede mod en Lygtepæl; paa tværs af Cyklen var der foran Styret anbragt en ret stor Dokumentmappe. Han var borte fra Cyklen i 5 Minutter.

Vidnet, Skrædermester Edvard Christian Larsson, har forklaret, at Cyklen væltede umiddelbart foran ham, saaledes at han, der kørte $\frac{3}{4}$ Meter fra Fortovskanten, ikke kunde undgaa at køre ind i den, hvorved han væltede og kom til Skade.

Ifølge Oplysning fra Meteorologisk Institut var Vindstyrken 5.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet, idet han har anført, at han af Hensyn til den stærke Blæst netop havde truffet den særlige Foranstaltning at støtte Cyklens Stel mod en Lygtepæl.

Hertil bemærkes, at naar Cyklen alligevel er væltet, skyldes det dels, at Cyklen ikke har haft den fornødne Hældning mod Lygtepælen, dels at Tasken foran paa Cyklen har fanget Vinden. Begge disse Momenter burde Tiltalte under Hensyn til den stærke Blæst have taget i Betragtning ved Cyklens Henstilling, og da han har undladt dette, findes han at have overtraadt Politivedtægtens § 13, idet det maa staa ham klart, at Cyklens Anbringelse kunde være til Hinder for Færdslen, naar den ikke blev stillet saaledes, at Væltning med den herskende Vindstyrke var udelukket, og endvidere findes han at have overtraadt Færdselslovens § 2, idet Anbringelsen af Cyklen paa den angivne Maade ikke kommer overens med den Hensynsfuldhed, der skal udvises overfor andre færdende, særlig hvor det drejer sig om en saa stærkt trafikeret Gade som den i Sagen omhandlede.

Herefter vil Tiltalte være at anse efter de i Anklageskriftet nævnte Bestemmelser med en Københavns Kommunes Kasse tilfaldende Bøde af 10 Kr., subsidiært med Hæfte i 2 Dage.

Tiltalte vil derhos i Overensstemmelse med derom nedlagt Paa-stand være at dømme til at udrede 56 Kr. 40 Øre som foreløbig Erstatning til Skrædermester Edvard Christian Larsson.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 27. April 1937 og er af Tiltalte Børge Villiam Pedersen med Ju-

stitsministeriets Tilladelse i Skrivelse af 23. Juli 1937 paaanket her til Retten, hvor han har paastaaet Frifindelse saavel for Straf som for Erstatning.

Anklagemyndigheden har paastaaet Skærpelse af Straffen.

Tilskadekomne Skrædermester Edvard Christian Larsson har paa-
staaet Dommen stadfæstet forsaavidt angaar den ham tillagte Erstatning.

For Landsretten har Tiltalte Børge Villiam Pedersen og Skræder-
mester Edvard Christian Larsson paany afgivet Forklaring.

Ingeniør E. G. Bildsøe har af Landsretten været udmeldt til som
Skønsmand bl. a. at udtale sig om, hvorvidt en Cykel, henstillet som
af Tiltalte forklaret og med den i Sagen omhandlede Taske med Ind-
hold vejende ca. 2,9 kg hængende paa Styret, under de den 6. August
1936 herskende Vindforhold har kunnet væltes af et Vindstød. Skøns-
manden har i sin for Retten vedstaaede Skønserklæring af 30. Sep-
tember 1937 bl. a. udtalt, at dette næppe kan anses for usandsynligt.

Efter alt foreliggende kan Tiltaltes Forklaring om, hvorledes han
har anbragt Cyklen, ikke forkastes.

Da denne Anbringelsesmaade maa anses forsvarlig, vil Tiltalte i
det hele være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 211/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Kristjan Marius Thorning (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Næringslovens § 26, jfr. § 95.

Dom afsagt af Retten for Kolding Købstad m. v. den
20. December 1937: Tiltalte, Købmand Kristjan Marinus Thorning,
Grindsted, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. Sa-
gens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 11. Maj 1938 (IV Afd.): Under-
retsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Lands-
retten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med
Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Of-
fentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltaltes Navn er Kristjan Marius Thorning.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at
stadfæste.

Thi kendes for Ret:
Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ifølge Politimesterens Anklageskrift af 31. Juli 1937 er Købmand Kristjan Marinus Thorning, der er født den 20. April 1886 i Grindsted, og som bor i Grindsted, sat under Tiltale her ved Retten for Overtrædelse af Næringslovens § 26, jfr. § 95, derved at han, der driver Købmandsforretning i Borgergade i Grindsted, desuden er Indehaver af Benzintanken paa Torvet i Grindsted, hvorfra han driver Detailsalg.

Tiltalte har nægtet sig skyldig. Sagens nærmere Omstændigheder er følgende:

Den 11. November 1916 løste Tiltalte Næringsbevis som Detailhandler i Grindsted og har siden drevet Handelsnæring sammesteds. Den under Sagen ommeldte Benzintank er beliggende paa Torvet i Grindsted lige over for Missionshotellet. Den ejes af »Det forenede Oliekompagni A/S«, København, og blev anlagt i 1922 som Accessorium til Missionshotellet. Siden 1924 har Tiltalte drevet Tanken. Denne bestaar af 2 Standere, og Tanken er en Dobbelttank. Den ene Tank rummer 1000 Liter Benzin, den anden 3000 Liter. Endvidere kan Motorvognene fra Tanken betjenes med Luft, Vand og Olie. Mellem Tiltaltes Forretning i Borgergade og Torvet findes 2 Ejendomme, nemlig Herre-ekviperingshandler Petersens Ejendom og Handelsbanken. Afstanden fra Midten af Benzintanken til det vestlige Skel i Tiltaltes Ejendom er 33,35 m, og fra det vestlige Skel til Midten af Forretningens Indgangsdør er der en Afstand af 3,35 m. Betjeningen af Tanken foregaar fra Butiken, idet Tiltaltes faste Kunder normalt henvender sig i Forretningen, medens tilfældige Motorkørere, som standser ved Tanken, kan tilkalde Betjeningen ved Hjælp af et Ringeapparat.

Idet det nu fremhæves, at en Benzintank formentlig ikke vil kunne anbringes udenfor Tiltaltes Butik i Borgergade, som ikke er særlig bred, og som er Landevej Vejle—Varde, samt at Betjeningen af Tanken efter det oplyste udelukkende sker fra Butikslokalet, findes den ommeldte Benzintank at maatte betragtes som et Tilbehør til Tiltaltes Udsalgssted i Borgergade, og Tiltalte vil derfor være at friinde for det Offentliges Tiltale, medens Sagens Omkostninger vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Kolding Købstad med Kolding, Jerlev, Andst og Slaugs Herreder den 20. December 1937 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af 2. Februar 1938 paaanket alene af det Offentlige.

Efter det for Landsretten oplyste maa det vel antages, at Betjeningen af Tanken i den Tid, hvori Tiltaltes Forretning holdes aaben og

ogsaa uden for Forretningstiden, naar Tiltalte eller dennes Kommis er til Stede i Tiltaltes Ejendom, sker derfra, men det er dog af Tiltalte erkendt, at Arbejdsmand Karl Jensen, der ikke er i fast eller udelukkende Tjeneste hos Tiltalte, paa Tider, hvor Tiltalte og hans Kommis begge er fraværende fra Butiken eller Tiltaltes Lejlighed i samme Ejendom, passer Tanken saaledes, at Jensen enten opholder sig paa Torvet eller i en nærliggende Ejendom sammesteds.

Det saaledes oplyste findes imidlertid ikke at kunne ændre Dommens Resultat, og denne vil derfor i Henhold til dens Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar.

Fredag den 14. Oktober.

Nr. 213/1938.

Rigsadvokaten

mod

Magnus Valdemar Nørup (E. Møller),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241 samt Færdselsloven og Motorloven.

Københavns Byrets Dom af 29. Marts 1938 (3. Afd.): Tiltalte Magnus Valdemar Nørup bør inden 14 Dage fra denne Doms Afgivelse bøde 200 Kr., hvoraf 80 Kr. tilfalder Statskassen og 120 Kr. Københavns Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 75 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Vøhtz.

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1938 (I Afd.): Tiltalte Magnus Valdemar Nørup bør straffes med Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham for et Tidsrum af 6 Maaneder fra nærværende Doms Afgivelse at regne. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byrettens Dom fastsatte Forsvarersalær og Salær 40 Kr. til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører G. Vøhtz. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Samtlige Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde, idet de dog finder, at det

Tidsrum, i hvilket Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte, bør forlænges til ét Aar fra den indankede Doms Afsigelse.

Fire Dommere stemmer tillige for, at Straffetiden forlænges til 40 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Tidsrum, i hvilket Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte Magnus Valdemar Nørup, bestemmes til ét Aar.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Møller betaler Tiltalte 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, er Magnus Valdemar Nørup ved Anklageskrift af 26. Februar 1938 fra Statsadvokaten for København sat under Tiltale ved Københavns Byret til at lide Straf for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 og uagtsom Legemsbeskadigelse efter Straffelovens § 249 samt for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 og Færdselslovens §§ 2, 8 og 9, 10 og 11 ved den 22. November 1937 Klokken ca. 16,10, da han som Fører af Motorvogn A 16-212 kom kørende ad Englandsvej i nordlig Retning mod Amagerbrogade, at have kørt med en efter Omstændighederne uforsvarlig stor Hastighed, at have undladt at holde sig i sin Kørebanes højre Halvdel og at have undladt at udvise tilstrækkelig Agtpaagivenhed og Forsigtighed, idet han navnlig, umiddelbart før han naaede den i Englandsvejs østlige Side udmundende Ulrik Birchs Allé, overhalede en i samme Retning kørende Motorvogn, saaledes at han først fik Øje paa den fra nævnte Sidevej kommende Cyklist, Fru Eleonora Laurine Bolette Hansen, Vestmarksvej Nr. 11, der havde sin 4-aarige Søn siddende paa et Baandjærnsæde paa Cyklens Styr, da hun befandt sig i Ulrik Birchs Allés Udmunding i Englandsvej, hvorved Tiltalte paakørte hende, der skulde passere tværs over sidstnævnte Vej i dennes vestlige Side — ca. 2 Meter fra Cykelstien — og ud for Ulrik Birchs Allé, idet han yderligere først bremsede nogen Tid efter, at han havde faaet Øje paa Cyklisten, og iøvrigt ikke ved at give Signal eller ved at svinge ud til nogen af Siderne søgte at undgaa at paakøre hende.

Ved Sammenstødet paadrog hun sig saa alvorlige Læsioner, at hun faa Timer senere afgik ved Døden paa Hospitalet som Følge af disse, medens Barnet paadrog sig et Brud paa højre Ankel og en let Hjerne-rystelse.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj i Medfør af Motorlovens § 42 frakendes Tiltalte.

Tiltalte er født den 24. Januar 1894 og ikke fundet tidligere straffet ved Dom.

Tiltalte har erkendt sig skyldig i de ham paasigtede Overtrædelser af Motor- og Færdselsloven, men har nægtet sig skyldig i Overtrædelse af Straffeloven.

Efter den af Tiltalte afgivne Forklaring og de inden Retten afgivne Vidneforklaringer i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger maa det anses for overvejende betænkeligt at statuere, at Tiltalte har gjort sig skyldig i et Forhold, som bør tilregnes ham som Overtrædelse af Straffelovens §§ 241 og 249, og han vil derfor være at frifinde for saa vidt Tiltale for Overtrædelse af denne Bestemmelse angaar.

Derimod findes Tiltalte efter det foreliggende at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af de i Anklageskriftet citerede Bestemmelser i Motor- og Færdselsloven, og han vil derfor være at anse efter Motorlovens § 41, jfr. §§ 27 og 29, samt efter Færdselslovens § 38, jfr. §§ 2, 8, 9, 10 og 11, efter Omstændighederne med en Bøde paa 200 Kr., hvoraf 80 Kr. tilfalder Statskassen og 120 Kr. Københavns Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage.

Der findes ikke tilstrækkelig Anledning til at tage den nedlagte Paastand om Frakendelse af Førerretten til Følge.

Der findes derhos ikke Anledning til at tillægge Tiltaltes Forsikringsselskab Regres i Medfør af Motorlovens § 39, 7.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er aisagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 29. Marts 1938 (17/1938) og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Magnus Valdemar Nørup i Overensstemmelse med Anklageskriftet samt til Skærkelse af den idømte Straf, dog at Tiltalen efter Straffelovens § 249 udgaar.

Af Tiltaltes Forklaring, der stemmer med det i Sagen iøvrigt oplyste, fremgaar, at Tiltalte paa en Afstand af ca. 18 Meter har set Fru Hansen, der da befandt sig i Nærheden af Midten af den 12,5 Meter brede Kørebane paa Englandsvej med Retning mod Vejens venstre Side, og at Tiltalte, der kørte med en Fart af 35—40 km i Timen, belavede sig paa at bremse, men at han, da han troede, at Fru Hansen sagtnede Farten for at holde tilbage, kørte frem uden straks at bremse, hvorved Sammenstødet skete, idet Fru Hansen ogsaa kørte frem.

Herefter og under Hensyn til det i Dommen iøvrigt anførte vil Tiltalte være at anse foruden efter de i Dommen anførte Bestemmelser tillige efter Straffelovens § 241 med en Straf af Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at føre Motorkøretøj vil være at frakende ham for et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Doms Afsigelse.

Der findes ikke tilstrækkeligt Grundlag til at tillægge Tiltaltes Forsikringsselskab Regres i Medfør af Motorlovens § 39, Stk. 7.

M a n d a g d e n 17. O k t o b e r .

Nr. 67/1938.   Gaardejer **Abraham Sørensen**
(Gorrissen efter Ordre)

m o d

Læge **Wichmann Mathiessen** (Overretssagi. Werner),

betræffende Erstatning for Tab af Forsørger m. v.

Vestre Landsrets Dom af 29. November 1937 (I Aid.): Sagsøgte, Læge Wichmann Mathiessen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Abraham Sørensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er det oplyst, at to Røntgenbilleder, optagne den 22. Maj 1936 og den 12. Juni 1936 af Afdødes Lunger, viser en 1½ cm lang kraftig Skygge, der efter sin Form og Intensitet uden Tvivl maa skyldes en Tand. Den har en enkelt kraftig Rod og en af Caries noget defekt Krone, men synes ellers hel.

Der er ikke fra Indstævntes Side fremkommet nærmere Redegørelse for, hvorledes en saadan Tands Forsvinden under Udtrækningen kan antages at være undgaaet hans Opmærksomhed.

Elleve Dommere bemærker, at Indstævntes Fremgangsmaade med selv at udføre baade Bedøvelsen, Tandudtrækningen og Mundhulens Afdækning uden Tilstedeværelse af nogen sagkyndig Assistance maa antages at have medført forøget Risiko for Aspiration. Yderligere bemærkes, at der om Afdækningen af Svælget kun foreligger en ret ubestemt Forklaring fra Indstævntes Side. Hertil kommer, at Indstævnte, — der ikke inden Operationen havde gjort Patienten bekendt med Aspirationsfaren ved universel Bedøvelse og som ikke havde foretaget nogen Kontrol ved en Optælling af de udtrukne Tænder — burde have holdt sig underrettet om Tandudtrækningens Indvirken paa Patientens Befindende i den nærmest følgende Tid, idet der efter det oplyste maa gaas ud fra, at en hurtig Opdagelse af Uheldet kunde have været af væsentlig Betydning til Ophævelse eller Formindskelse af dets skadelige Følger.

Herefter findes Indstævnte at maatte være ansvarlig for Dødsfaldet og som Følge deraf erstatningspligtig overfor Appellanten.

Efter de foreliggende Oplysninger om Appellantens Svagelighed og Sygdom i længere Tid i de senere Aar og om, at Hustruen i særlig Grad har bidraget til Familiens Forsørgelse

ved at drive et stort Hønseri, som efter hendes Død maatte nedlægges, finder syv af de nævnte elleve Dommere, at der foruden de positive Udgifter ved Dødsfaldet, 1190 Kr. 31 Øre, om hvis Beregning der er Enighed, er tilføjet Appellanten et Tab, for hvilket Indstævnte er erstatningspligtig i Henhold til § 15 i Lov af 15. April 1930 om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov m. m. og som skønsmæssigt findes at kunne sættes til 6000 Kr.

Fire af de nævnte elleve Dommere finder efter det om Ægtefællernes Forhold oplyste ikke, at der foreligger Grundlag for at tilkende Appellanten selv Erstatning for Tab af Forsørger, hvorimod de foruden de fornævnte 1190 Kr. 31 Øre vil tillægge ham som Værge for Ægteparrets yngste Datter 1200 Kr. i Erstatning for Tab af Forsørger.

Samtlige elleve Dommere finder, at Indstævnte bør betale Sagens Omkostninger for Landsretten til Appellanten med 300 Kr. og Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Een Dommer vil stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Læge Wichmann Mathiessen, bør til Appellanten, Gaardejer Abraham Sørensen, betale 7190 Kr. 31 Øre med 5 pCt. Renter aarlig fra den 27. April 1937 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for Landsretten med 300 Kr. Endvidere betaler Indstævnte de Retsafgifter som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Gorrissen 200 Kr. og 20 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. April 1936 lod Marie Kathrine Sørensen, født Henriksen, der var gift med Sagsøgeren, Gaardejer Abraham Sørensen, Haastrup, foretage fuldstændig Mundrydning ved Udtrækning af 22 Tænder. Udtrækningen, der foretoges af Sagsøgte, Læge Wichmann Mathiessen, Fredericia, foregik under fuldstændig Bedøvelse ved Anvendelse af Klor-Æthyl. Da Fru Sørensen straks efter at have forladt Sagsøgtes Konsultationsstue fik Hoste, og Hosteanfaldene vedvarede, blev Læge Hansen, Haastrup, tilkaldt den 23. April 1936. Han, der efter Sagsøgerens

Opgivende fik at vide, at Hustruen havde faaet Munden ryddet for Tænder og derefter havde faaet Hoste, mente at kunne konstatere, at hun var blevet smittet med tør Bronkitis. Tilstanden bedredes, og Fru Sørensen, der behandlede med Sengeleje, kom op den 7. Maj. Hun fik imidlertid paany Feber og blev, da Lægen mente, at hun havde en Byld paa Lungen, den 22. s. M. indlagt paa Vejle Bys- og Amts Sygehus. Ved en her foretaget Røntgenfotoografering konstateredes det, at en Tand under Mundrydningen var gledet ned i Lungen og havde foraarsaget Lungegangræn. Fru Sørensen blev derfor den 25. s. M. overført til Sct. Maria Hospital i Vejle. Paa Vejen hertil ophostede hun Tandene. Den 12. Juni 1936 blev hun overført til Vejlefyjords Sanatorium, hvor hun blev behandlet, indtil hun den 27. s. M. afgik ved Døden som Følge af den konstaterede Lungegangræn. Afdøde efterlod foruden sin Ægtefælle, Sagsøgeren, tre i Ægteskabet fødte Børn i Alderen fra 23 til 16 Aar.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at det skyldes et af Sagsøgte udvist uagtsomt Forhold, at Tandene under Udtrækningen har faaet Adgang til Lungen, har han under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale sig — dels personlig, dels paa Børnenes Vegne — i Godtgørelse for de ved Hustruens langvarige Sygdom og paafølgende Død paaførte Udgifter samt Tab af Forsørger ialt 12.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 27. April 1937, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, at det passerede skyldes et hændeligt Uheld.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren nærmere anført, at Sagsøgte under Mundrydningen har udvist en meget høj Grad af Uagtsomhed ved Behandlingen, idet det efter Sagsøgerens Formening særlig kan bebrejdes Sagsøgte, at der ikke er foretaget en forsvarlig Afdækning af Svælget, at Sagsøgte ikke havde en tilstrækkelig forsvarlig Assistance, og at han ikke straks efter Tandudtrækningen har foretaget en Optælling af de udtrukne Tænder. Med Hensyn til det førstnævnte Punkt har Sagsøgeren særlig anført, at Sagsøgte, da Sagsøgeren den 15. Juni 1936 gjorde Sagsøgte bekendt med Hustruens alvorlige Sygdom, under denne Samtale paa Forespørgsel udtalte, at der ikke under Operationen var foretaget nogen Afdækning af Svælget.

Sagsøgte, der til en Politirapport den 1. Juli 1937 havde forklaret, at Mundrydningen foregik under sædvanlige Former, og at han under denne traf de sædvanlige Forholdsregler, har som Part forklaret, at han, der siden 1916 har foretaget flere Tusinde Mundrydninger eller Tandudtrækninger uden tidligere at have haft noget Uheld, ikke erindrer Enkelthederne ved den heromhandlede Mundrydning, der var bestilt telefonisk saaledes, at den skulde ske under fuld Bedøvelse. Han assisteres almindeligvis enten af sin Hustru, der har været Sygeplejerske, eller af den af hans Husassistenter, der har været længst i Tjenesten, og som saa godt som hver anden Dag bistaar ved saadanne Situationer. Den assisterendes Opgave er alene at støtte eller holde Patientens Hoved og at holde Skaale med Svampe klar. Sagsøgte foretager derimod altid selv Bedøvelsen, ligesom han altid selv foretager Udtrækningen af Tænderne og foretager de Beskyttelsesforanstaltninger, der er fornødne. Han plejer saaledes at foretage Afdækning af Svælget ved Ind-

sættelse af en Svamp, som han altid under Tandudtrækningen har rede til dette Brug. Han mener, at han ogsaa i dette Tilfælde har gjort dette, og han tror ikke, at han — som af Sagsøgeren forklaret — den 15. Juni 1936, ved hvilken Lejlighed han første Gang fik Kundskab om det skete Uheld, kan have sagt, at han ikke havde foretaget nogen Afdækning af Afdødes Svælg. Sagsøgerens Forklaring i saa Henseende maa bero paa en Erindringsforskydning, idet Sagsøgeren kan have spurgt, om Sagsøgte havde foretaget nogen speciel Sikkerhedsforanstaltning, hvad Sagsøgte maa have besvaret benægtende.

Sagsøgte tæller i Almindelighed ikke Tænderne efter Udtrækningen, da han anser dette for betydningsløst.

I en den 2. December 1936 afgiven Erklæring har Retslægeraadet udtalt » — — Faren for Aspiration, naar en Mundhule skal ryddes for Tandstumper og Tænder, er større, hvis der som i det foreliggende Tilfælde anvendes universel Bedøvelse, end hvis lokal (regionær) Bedøvelse bruges, et Forhold, som Lægen rettest bør gøre Patienten opmærksom paa, selv om Patienten fremsætter Krav paa universel Bedøvelse.

Ved Bedømmelsen af Aspirationsfaren maa der navnlig lægges Vægt paa den paagældende Læges Færdighed i Tandudtrækning under Narkose og paa, hvilken Assistance han benytter sig af under Udtrækningen.

I førstnævnte Henseende er det for Retslægeraadet oplyst, at Læge Wichmann Mathiasen gennem en 20-aarig Praxis har foretaget talrige Tandudtrækninger under Narkose, hvorefter Raadet maa mene, at Læge Wichmann Mathiasen ligesom formentlig mange andre Læger, navnlig Læger med en stor Landpraxis, er i Besiddelse af en saa stor Rutine og udviklet Teknik i disse Indgreb, at der næppe paa Grund af manglende Færdighed kan bebrejdes ham noget.

Med Hensyn til Forsvarligheden af den benyttede Assistance (Lægens Hustru, der er uddannet Sygeplejerske, eller hans Husassistent) stiller Sagen sig mere tvivlsomt, men Retslægeraadet maa dog mene, at der ikke kan siges at være noget uforsvarligt i den Maade, hvorpaa Læge Wichmann-Mathiasen har ordnet sig med Assistance og med Indgrebets Udførelse i det hele, selv om Tilstedeværelsen af en sagkyndig Assistance (Læge eller Tandlæge) naturligvis vilde have ydet en større Sikkerhed mod Aspirationsfaren; det skal dog bemærkes, at Aspiration ved Tandextraktion under Narkose, selv om Extraktionen foretages med saadan sagkyndig Assistance, er relativ hyppig.

Under Hensyn hertil og til det iøvrigt i Sagen oplyste, vil Retslægeraadet ikke kunne betegne det af Læge Wichmann-Mathiasen foretagne Indgreb som uforsvarlig Behandling, men maa være af den Opfattelse, at det skete maa betegnes som en hændelig Ulykke.

Straks efter Indgrebet frembød afdøde ingen Symptomer, der kunde give Mistanke om Aspiration, idet Hosten først indfandt sig efter, at hun havde forladt Læge Wichmann-Mathiasen, hvis Passivitet efter Indgrebet derfor ikke kan bebrejdes ham — — —.

Raadet har derhos i en Erklæring af 15. Oktober 1937 udtalt:

» — — —

— — — —

En fuldstændig effektiv Afdækning af Svælget (Luftvejene), som med Sikkerhed udelukker Aspiration af Tænder eller Tandstumper under Mundrydning i Narkose, kan kun opnaas ved Metoder, der nødvendiggør Hospitalsindlæggelse af Patienten; men Faren for en saadan Aspiration, ogsaa af Blod og Slim, kan mindskes paa forskellige Maader, af hvilke den mest effektive er Aflukning (dog aldrig absolut) af Svælget ved Hjælp af en Gazetampon eller Svamp, indført og fastholdt med en dertil egnet Tang af en Assistent, der er i Besiddelse af den fornødne Routine paa dette Omraade. Den af Læge Wichmann-Mathiessen efter hans Forklaring i Retslægeraadet anvendte Fremgangsmaade, hvorved en Svamp indførtes med venstre Haand, maa vel anses for mindre effektiv, men dog af ikke ringe Betydning, da man herved i hvert Fald kan svampe Blod og Slim op og alene derved nedsætte Faren for Aspiration af Tænder og Tanddele, ligesom man ogsaa kan etablere en vis — om end mindre sikker — Aflukning mod Svælget. Det maa fremhæves, at Fremgangsmaaden, som den af Læge Wichmann-Mathiessen anvendte, bruges almindeligt, ogsaa i Tilfælde, hvor Læger assisterer Tandlæger ved Mundrydninger i Narkose — — —.«

Endelig har Raadet paa udtrykkelig Forespørgsel udtalt, at Betydningen af en Optælling af Tænderne før og efter Udtrækningen maa anses for illusorisk, og at Raadet — alt taget i Betragtning — maa anse den foretagne Afdækning som forsvarlig.

Efter det foreliggende findes det at maatte antages, at Mundrydning under fuld Narkose frembyder ikke ringe Fare for Aspiration af Tænder eller Tandstumper, og det maa derfor, naar saadan Narkose efter Ønske alligevel bringes til Anvendelse, være paakrævet, at der fra den behandlende Læges Side iagttages alt, hvad der skønnes at kunne være af Betydning for at undgaa Aspiration. Efter de af Retslægeraadet fremsatte Udtalelser maa det i saa Henseende antages, at der ikke kan rettes Bebrejdelser mod Sagsøgte i Anledning af, at Optælling er undladt, og der findes derhos ved Sagens Paadømmelse at maatte gaas ud fra, at Afdækning er foretaget paa den af Sagsøgte sædvanlig anvendte Maade. Derimod synes Sagsøgte at have handlet mindre omhyggeligt ved under Udtrækningen at have ladet sig betjene af ikke uddannet Medhjælp. Naar imidlertid Hensyn tages til, at Faren for Aspiration — og deraf følgende Komplikationer — ved Anvendelse af fuld Narkose dog ikke af den paagældende Sagkundskab anses for at være saa nærliggende, at der er fundet Anledning til at fraaade Behandlingsmaaden eller dog at tilraade lagttagelse af særlige Foranstaltninger, samt at Sagsøgte ikke fra det af ham foretagne meget betydelige Antal Mundrydninger under fuld Narkose har haft Erfaring for Mangler ved den af ham benyttede Fremgangsmaade, findes der efter alt det saaledes foreliggende ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for at statuere, at det indtruine skyldes uforsvarligt Forhold fra Sagsøgte Side, og han vil overensstemmende hermed være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Nr. 30/1938.   **Kreaturhandler Urban Petersen**

m o d

Gaardejer A. Kjeldsen, Fisker Hans Bendtsen, Enke Petrea Jensen, Avlsbruger Johs. Holm og Avlsbruger Ludvig Larsen,

betræffende Straf og Erstatning for af Appellanten øvet Selvtægt.

Østre Landsrets Dom af 14. Januar 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Kreaturhandler Urban Petersen bør til Statskassen bøde 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage. Sagsøgte bør til Sagsøgerne Gaardejer A. Kjeldsen, Fisker Hans Bendtsen, Enke Petrea Jensen, Avlsbruger Johs. Holm og Avlsbruger Ludvig Larsen betale 650 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 25. November 1936, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 200 Kr. Den idømte Bøde og det idømte Beløb at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kreaturhandler Urban Petersen, til de Indstævnte, Gaardejer A. Kjeldsen, Fisker Hans Bendtsen, Enke Petrea Jensen, Avlsbruger Johs. Holm og Avlsbruger Ludvig Larsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skadesløsbrev af 18. November 1930 gav Gaardejer Karl Andreas Hansen Sparekassen for Nexø og Omegn oprykkende 3. Prioritet i den ham tilhørende Ejendom »Bagergaarden«, Matr. Nr. 97 a m. fl. af Aaker med Besætning o. s. v.; for Gælden tegnede Gaardejer A. Kjeldsen, Fisker Hans Bendtsen, Enke Petrea Jensen, Avlsbruger Johs. Holm og Avlsbruger Ludvig Larsen Selvskyldnerkautio. Da Hansen misligholdt sine Forpligtelser, tog Sparekassen den 22. Oktober 1936 Ejendommen til brugeligt Pant; Kautioisterne maatte nu indfri Laanet og

indtraadte derved i Sparekassens Rettigheder; Ejendommen blev stillet til Tvangsauktion, der afholdtes den 10. November 1936; samme Dag Kl. 5½ lod Kreaturhandler Urban Petersen fra Gaarden afhente 4 Køer, 1 So med 10 Grise og 2 Gylte; de 10 Grise er senere leveret tilbage til »Bagergaarden«. Petersen hævdede at være Ejer af disse Dyr ifølge fire Kontrakter med Ejendomsforbehold; de fjærnedede Dyr er alle videre-solgte.

Under denne ved Retten for Nexø Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgerne, Gaardejer A. Kjeldsen, Fisker Hans Bendtsen, Enke Petrea Jensen, Avlsbruger Johs. Holm og Avlsbruger Ludvig Larsen, paastaaet Sagsøgte Kreaturhandler Urban Petersen idømt Straf for Selvtægt efter Straffelovens § 294 og tilpligtet at udrede i Erstatning principalt 1300 Kr., subsidiært 825 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Forligsklagens Dato den 25. November 1936.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgte ved fire Kontrakter af 2. Juni 1935, 15. Maj, 20. Maj og 11. Juni 1936 har solgt til Gaardejer Karl Hansen henholdsvis 1 Kalvekvie og 1 Malkeko, 1 Gylt, 2 Gylte og 2 Køer med sædvanlig Ejendomsforbehold, og Sagsøgte hævder kun at have taget sin Ejendom tilbage. Sagsøgerne bestrider, at de fjærnedede Dyr er dem, som omfattes af Kontrakterne og henviser til, at Sagsøgte ved sin egenmægtige Handling har gjort det umuligt at føre et paalideligt Bevis for Identiteten; men dette maa gaa ud over Sagsøgte, der følgelig maa betale de fjærnedede Dyrs Værdi, nemlig 4 Køer a 250 Kr. og 3 Gylte a 100 Kr. ialt 1300 Kr.

Subsidiært hævder Sagsøgerne, at da Gaardejer Hansen af de ham af Sagsøgte solgte 4 Køer har solgt 1 til Slagtning, har Sagsøgte fjærnet 1 Ko, hvortil han ikke havde Ejendomsret; denne Ko maa erstattes med dens Værdi 250 Kr.; endvidere maa Sagsøgte lægge fra sig, hvad der er afdraget paa Køerne med 275 Kr., ligesom han maa tilsvare de 3 Gylte med deres nuværende Værdi, 300 Kr., ialt 825 Kr.

Efter de under Sagens Forberedelse afgivne Vidneforklaringer maa der gaas ud fra, at Sagsøgte efter Kontrakterne kun var Ejer af de 3 af ham fjærnedede Køer, og at Sagsøgte derfor maa betale den 4. Ko med dens Værdi, der passende kan sættes til 250 Kr.; endvidere maa Sagsøgte, der ved sin egenmægtige Handling har forhindret den Op-gørelse, der efter Afbetalingsloven skulde have fundet Sted, betale hvad der er afdraget paa de to Kontrakter om Køb af Køer, nemlig 300 Kr. og 100 Kr.; derimod vil der ikke kunne tillægges Sagsøgerne

---

Færdig fra Trykkeriet den 2. November 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 21

Mandag den 17. Oktober.

noget Beløb for de 3 Gylte, idet en Opgørelse foretaget efter Afbetalingslovens Regler ikke vilde give Sagsøgerne noget Krav under Hensyn til de af dem selv paa Gyltene ansatte Værdi.

Sagsøgte vil saaledes være at dømme til Betaling af 650 Kr. med Renter som paastaet. For den begaaede Selvtægt vil Sagsøgte i Medfør af Straffelovens § 294 have at bøde 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte endelig have at betale 200 Kr.

Onsdag den 19. Oktober.

Nr. 189/1937. Grosserer **L. Kristensen** (Ahnfelt-Rønne)

mod

Finansministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Indstævntes Berettigelse til i Henhold til Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 42, 5. Stk. at foranledige Appellanten ansat til Statsskat.

Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer L. Kristensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør anerkende Berettigelsen af den i Skrivelse af 2. Januar 1936 fra de Sagsøgte til Direktoratet for Københavns Skattevæsen i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 42, 5. Stk. givne Bemyndigelse til at foranledige Sagsøgeren ansat til Statsskat for Skatteaarene 1931/32, 1932/33, 1933/34 og for 1ste Halvaar af Skatteaaret 1934/35. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sine Indsigelser om, at Bestemmelsen i Statsskatteovens § 42, 5. Stk. er i

Strid med Grundlovens § 46 og at Dommen af 1. Juni 1933 har res judicata-Virkning for nærværende Sag.

Uanset at Appellanten havde fast Ophold i Strassbourg i Aarene 1931—34, blev han — efter sin Fremstilling ved en Fejl af de stedlige Skattemyndigheder — ikke beskattet i Udlandet.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil otte Dommere efter Indstævntes Paastand stadfæste Dommen og paalægge Appellanten at udrede Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

En Dommer stemmer saaledes:

Efter at Skattevæsnet for Aarene 1931/32—1933/34 havde akkviesceret ved Dommen af 1. Juni 1933, hvorefter Appellanten, skønt han beholdt Bolig her i Landet, ikke kan anses bosat her, men anses at have taget endeligt Ophold i Udlandet, har Appellanten været beføjet til at gaa ud fra, at hans Tilknytning til Landet i skattemæssig Henseende var ophørt. Under disse Omstændigheder kan Appellantens Bortrejse til Udlandet ikke begrunde noget Paalæg af Skat efter Lovens § 42, 5. Stk., og da den Omstændighed, at Appellanten ved sin senere Tilbagevenden til Landet paany er blevet skattepligtig her fra og med andet Halvaar 1934/35, saalidt som at han ikke har betalt nogen Skat i Udlandet, ej heller under Lovens Tavshed og dens Forudsættningers Ubestemthed findes at kunne gøre et saadant Skattepaalæg beføjet, vil Appellantens principale Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes. Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 1000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer L. Kristensen, til Indstævnte, Finansministeriet, med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Grosserer L. Kristensen, paastaaet de Sagsøgte, Finansministeriet, tilpligtet at anerkende, at han — bortset fra den Skattepligt, der maatte paahvile ham i Henhold til Statsskatteovens § 2 Nr. 3 — ikke er skattepligtig til den danske Stat for Skatteaarene 1931/32, 1932/33, 1933/34 samt første Halvaar af Skatteaaret 1934/35.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet, at Skattepligten kun anerkendes for saa vidt angaar første Halvaar af Skatteaaret 1934/35.

De Sagsøgte har nedlagt Paastand paa, at de frifindes for Sagsøgerens Tiltale, og at Sagsøgeren tilpligtes at anerkende Berettigelsen

af den i Skrivelse af 2. Januar 1936 fra de Sagsøgte til Direktoratet for Københavns Skattevæsen i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 42, 5. Stk. givne Bemyndigelse til at foranledige Sagsøgeren ansat til Statsskat for Skatteaarene 1931/32, 1932/33, 1933/34 og for 1ste Halvaar af Skatteaaret 1934/35.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Efter at Sagsøgeren, der i en lang Aarrække havde drevet Virksomhed her i Landet som Eneforhandler af Firmaet »Remington«s Skrivemaskiner m. v., pr. 31. December 1929 paa Grund af Alder og af Helbredshensyn var ophørt med denne Virksomhed, besluttede han, der var ugift og ikke havde Familie eller Venner her i Landet, sig til at realisere en Tanke, som han længe havde næret, nemlig at rejse til Udlandet og tage Bopæl paa et Sted, hvor Hensynet til hans Helbred bedre kunde iagttages. Realisationen af denne Tanke fandt dog først Sted i Begyndelsen af 1931, idet Sagsøgeren da for et Tidsrum af 3 Aar lejede Lejlighed i Strassbourg, og den 28. Marts 1931 afrejste han efter sket Anmeldelse til Københavns Kommunes Folkeregister her fra Landet og tog Ophold paa sin nye Bopæl, hvor han siden boede og førte Husholdning, bortset fra de korte Perioder, hvor han var fraværende, dels paa Kurophold andre Steder i Udlandet, dels paa Besøg i Danmark.

Ved sin Afrejse til Strassbourg beholdt han den Lejlighed, han i Oktober 1914 havde lejet i en Københavns Kommune tilhørende Ejendom i Østbanegade og saaledes havde beboet i en lang Aarrække, men denne Lejlighed stod siden Afrejsen ganske ubeboet og ubenyttet med Undtagelse af de kortvarige Tidsrum, i hvilke Sagsøgeren kom paa Besøg her i Byen. Grunden til, at Sagsøgeren beholdt Lejligheden, var alene, at han ønskede under sine Besøg at kunne undgaa Ophold paa Hotel eller i Pensionat. Sagsøgeren har derhos i ca. 19 Aar ejet et Sommerhus i Rørvig, som han ligeledes indtil videre ønskede at bevare; ogsaa dette stod ubeboet og ubenyttet, bortset fra et kort Besøg Sagsøgeren aflagde i Rørvig.

Under de nævnte Forhold mente Sagsøgeren, at der efter Reglerne i Statsskattelovens § 2 Nr. 1 og Nr. 2 ikke rettelig — som sket — kunde paalignes ham Skat til den danske Stat for Skatteaaret 1931/32 og ej heller for de følgende Skatteaar, saa længe Forholdene vedblev at være de samme. Da Ligningsmyndighederne imidlertid stillede sig paa det Standpunkt, at Sagsøgeren maatte anses som skattepligtig her i Landet, og da Skattedepartementet, efter at Spørgsmaalet om Skattepligten havde været forelagt samme, forsaavidt angik Skatteaaret 1931/32, havde udtalt som sin Opfattelse, at Sagsøgeren med Rette var medtaget ved Ansættelsen til Statsskat for nævnte Skatteaar, anlagde Sagsøgeren ved Østre Landsret Sag mod Finansministeriet, hvorunder han nedlagde Paastand paa, at nævnte Ministerium tilpligtedes at anerkende, at han ikke var skattepligtig til den danske Stat for Skatteaaret 1931/32, dog bortset fra den Skattepligt, der maatte paahvile ham i Henhold til Statsskattelovens § 2 Nr. 3 som Ejer af den ovenomtalte Ejendom i Rørvig, medens Finansministeriet nedlagde Paastand om Frifindelse. Sagen angik saaledes formelt kun Skatteaaret 1931/1932,

men der var paa Forhaand med Skattedepartementet truffet Aftale om, at Afgørelsen, forsaavidt angik dette Skatteaar, tillige skulde være bindende for Parterne, forsaavidt angik de to øvrige af den paaklagede Ansættelse omfattede Skatteaar, nemlig Skatteaarene 1932/33 og 1933/34.

Under den ovenomhandlede Sag var det af Sagsøgeren oplyst, at han i Skatteaaret 1931/32 havde opholdt sig ialt i 77 Dage her i Landet, nemlig fra 9. Juli—27. August 1931 og fra 8. Januar—4. Februar 1932. Af Helbredshensyn havde Sagsøgeren i samme Skatteaar foretaget to Baderejser, nemlig til Bad Peterstal i Schwartzwald, hvor han havde haft Ophold fra 16.—30. Juni 1931, og til Vichy, hvor han havde haft Ophold fra 25.—29. November s. A. Den øvrige Del af Skatteaaret havde han, bortset fra enkelte Rejser, der kun havde strakt sig over et Par Dage ad Gangen, haft fast Ophold i den af ham lejede Lejlighed i Strassbourg, til hvilken Lejlighed, som han overtog umøbleret, han selv paa Stedet havde indkøbt de fornødne Møbler. Hans Husførelse besørgedes af en Husbestyrerinde, der ogsaa havde styret Huset for ham under hans ovennævnte Ophold her i Landet. I Skatteaaret 1932/33 havde Sagsøgeren aflagt to Besøg her i Landet, nemlig 18 Dage i Sommeren 1932 og i Januar—Februar 1933, sidste Gang for at forhandle med sin juridiske Konsulent angaaende Skattesagen; endvidere havde han fra 12.—20. August 1932 haft Ophold i Bad Peterstal.

Til Støtte for sin Paastand anførte Finansministeriet, at da Sagsøgeren havde opretholdt saa vel sin sædvanlige Helaarsbeboelse i København som sin Sommerbolig i egen Villa i Rørvig, og han ogsaa i Skatteaaret 1931/32 havde opholdt sig en Tid paa begge Steder, maatte han anses stadig at være bosat her i Landet og maatte derfor være skattepligtig for nævnte Skatteaar efter Statsskattelovens § 2 Nr. 1 Selv om det imidlertid maatte antages, at Sagsøgeren ikke længere var bosat her i Landet, maatte hans Skattepligt til Staten være en Følge af fornævnte Lovs § 2 Nr. 2, idet han i hvert Fald ikke havde opgivet sin Bopæl her i Landet, og hans Ophold i Udlandet maatte anses at være af midlertidig Karakter.

I den af Østre Landsret den 1. Juni 1933 i Sagen afsagte Dom udtales det bl. a., at det efter det oplyste ikke kunde statueres, at Sagsøgeren stadig var bosat her i Landet, og hans Skattepligt vilde derfor ikke kunne støttes paa Statsskattelovens § 2 Nr. 1. Det maatte derhos antages, at der heller ikke i Henhold til nævnte Lovs § 2 Nr. 2 vilde kunne paalægges Sagsøgeren Statsskat, idet det ikke fandtes med Føje at kunne hævdes, at hans Ophold i Strassbourg var af midlertidig Karakter.

Den af Sagsøgeren nedlagte Paastand blev herefter taget til Følge og Finansministeriet tilpligtet at betale ham i Sagsomkostninger 300 Kr.

Efter at Dommen var afsagt, ophævede Landsoverskatteraadet efter Anmodning fra Skattedepartementet, der ikke ønskede at paaanke Dommen, ved Kendelse af 14. Juni 1934 de af Københavns Skatteraad i Henhold til Statsskattelovens § 2 Nr. 1 og 2 for Skatteaarene 1931/32, 1932/33 og 1933/34 foretagne Ansættelser af Sagsøgerens skattepligtige Indkomst og Formue. Under 16. Juli 1934 gav Landsoverskatteraadet Sagsøgerens juridiske Konsulent, Overretssagfører A. Bach-Nielsen, Un-

derretning om den afsagte Kendelse, hvorhos man meddelte ham, at Skatteraadet for Nykøbing Skattekreds var anmodet om at ansætte Sagsøgeren til en skattepligtig Indkomst og Formue af henholdsvis 400 Kr. og 8000 Kr. for hvert af Skatteaarene 1931/32, 1932/33 og 1933/34. Denne Anmodning har det nævnte Skatteraad taget til Følge.

Da Sagsøgerens 3-aarige Lejemaal i Strassbourg udløb for nu ca. 3 Aar siden, besluttede han sig til at opgive sin Bopæl i nævnte By, dels fordi de Helbredshensyn, som havde foranlediget ham til at bosætte sig der, ikke længere gjorde sig gældende med samme Styrke, idet hans Helbred var blevet betydelig bedre, dels fordi saavel den indenrigs- som den udenrigspolitiske Situation i Frankrig netop paa det paa-gældende Tidspunkt var meget usikker. Sagsøgeren fornyede derfor ikke Lejemaalet og vendte i April 1934 tilbage til Danmark og tog paany Ophold i sin Lejlighed i Østbanegade. Sagsøgeren blev derefter ansat til Skat til Stat og Kommune for andet Halvaar af Skatteaaret 1934/35.

I Skrivelse af 11. Januar 1936 meddelte Direktoratet for Københavns Skattevæsen Sagsøgeren, at Skattedepartementet under 2. s. M. havde bemyndiget Direktoratet til for Skatteaarene 1931/32, 1932/33, 1933/34 og for 1ste Halvdel af Skatteaaret 1934/35 at foranledige ham ansat til Statsskat i Medfør af Statsskattelovens § 42, 5. Stk., hvorig man anmodede ham om at indsende i udfyldt og underskreven Stand Selvangivelsesblanketter vedrørende hans Indtægt i Kalenderaarene 1931 og 1932 og hans Formue pr. 1. Januar 1932 og 1. Januar 1933, da Ansættelsen i modsat Fald vilde finde Sted ved Taksation. I Skrivelse af 18. Januar 1936 meddelte Overretssagfører Bach-Nielsen Direktoratet for Københavns Skattevæsen, at Sagsøgeren maatte hævde, at han ikke var skattepligtig til den danske Stat for de i Direktoratets Skrivelse af 11. s. M. nævnte Skatteaar, og at han derfor ikke agtede at indsende den krævede Selvangivelse. Der udviklede sig herefter en Korrespondance mellem Overretssagfører Bach-Nielsen og Skattedepartementet, hvorunder sidstnævnte fastholdt den ved dets Resolution af 2. Januar 1936 trufne Afgørelse, hvorefter Sagsøgeren i Medfør af Bestemmelsen i Statsskattelovens § 42, 5. Stk. vilde være at ansætte til Statsskat for Skatteaarene 1931/32, 1932/33, 1933/34 og 1ste Halvaar af Skatteaaret 1934/35.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgeren for det første anført, at Bestemmelsen i Statsskattelovens § 42, 5. Stk., er i Strid med Grundlovens § 46, hvorefter ingen Skat kan paalægges uden ved Lov, idet der savnes Hjemmel for Lovgivningsmagten til at delegere sin Myndighed til at paalægge Skatter til Finansministeren. Hertil kommer, at Finansministeriet har forsømt at opfylde Bestemmelsen i samme Lovs § 42, 6. Stk., hvorefter de nærmere Regler med Hensyn til Fremgangsmaaden ved saadanne Skatteansættelser skulde gives af Finansministeren. Der var saa meget mere Anledning til at efterkomme det nævnte Paabud, som § 42, 5. Stk. kun indeholder de mere almindelige Betingelser for Bestemmelsens Anvendelse og derfor forud maa suppleres med mere detaillerede Betingelser for at beskytte Borgerne mod Vilkaarlighed. Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at Spørgsmaa-

let om Sagsøgerens Skattepligt forsaavidt angaar Skatteaarene 1931/32, 1932/33 og 1933/34 er endelig afgjort ved Østre Landsrets fornævnte Dom af 1. Juni 1933, der uden Forbehold af nogen Art fastslaar, at Sagsøgeren ikke er skattepligtig til den danske Stat for saa vidt angaar Skatteaaret 1931/32. I Henhold til den med Skattedepartementet truine Aftale maa Domsafgørelsen ogsaa anses forbindende for saa vidt angaar Skatteaarene 1932/33 og 1933/34. Konsekvensen af Skattemyndighedernes Standpunkt maa derhos være, at 1. Halvaars 1934/35 følger samme Regel som de tre foregaaende Skatteaar.

Da Skattedepartementet som paavist i Gerning tog Konsekvensen af Dommen og Aftalen ved at begære den allerede stedfundne Skatteansættelse forsaavidt angaar de tre nævnte Skatteaar ophævet, og Landsoverskatteraadet foretog den begærede Ophævelse, samt Skatteraadet for Nykøbing Skattekreds derefter foretog den endelige Fastsættelse af Sagsøgerens Skattepligt til den danske Stat for de tre Skatteaars Vedkommende, maa det allerede af formelle Grunde anses for udelukket at rejse Spørgsmaalet om yderligere Skattepligt for Sagsøgeren for disse tre Skatteaar.

Sagsøgeren gør dernæst gældende, at det rent bortset fra, at Sagen som anført er afgjort ved Dom og ved Skattemyndighedernes egne Beslutninger, ogsaa af reelle Grunde maa være udelukket at anvende Bestemmelsen i Statskattelovens § 42, 5. Stk. i nærværende Tilfælde. Den nævnte Bestemmelse er en udpræget Undtagelsesbestemmelse, der lægger en aldeles ekstraordinær Myndighed i Finansministeriets Haand, og den maa naturligvis fortolkes strengt saaledes, at den ikke bringes til Anvendelse i videre Omfang, end Ordene med absolut Sikkerhed giver Hjemmel til. Bestemmelsen fremtræder som et Led i Lovens Straffebestemmelser og findes i en Paragraf, der iøvrigt handler om Efterbetaling af for lidt erlagt Skat. Der findes ikke i selve Paragrafen Antydning af, at Bestemmelsen indeholder en Udvidelse af Skattepligten. Den burde i saa Fald have haft sin Plads blandt de Bestemmelser, der omhandler, hvem der er skattepligtig og Omfanget af deres Skattepligt, men paa de paagældende Steder i Loven findes end ikke en Henviisning til § 42, 5. Stk. Den ekstraordinære Bemyndigelse, som Loven giver Finansministeriet, er derhos efter Bestemmelsens Ordlyd begrænset til de Tilfælde, hvor den paagældende Person ikke er blevet medtaget ved Skatteansættelsen her i Landet for eet eller flere Skatteaar. Bestemmelsen angaar altsaa ikke et Tilfælde som det her foreliggende, hvor den paagældende netop har været medtaget ved Skatteansættelsen for de paagældende Skatteaar, og hvor Skattemyndighederne selv som Følge af de foreliggende Oplysninger har ophævet den skete Ansættelse og foretaget en ny Ansættelse.

Bestemmelsen maa undergives en Begrænsning, idet den ellers vilde føre til aldeles absurde Resultater som f. Eks., at en Dansk, der i en Aarrække havde været bosat i Udlandet og der tjent sig en Formue, naar han paany tog Bopæl her i Landet, vilde være udsat for at blive beskattet af, hvad han i de sidste 5 Aar havde tjent ved sin Virksomhed i Udlandet. Den mest nærliggende Begrænsning maa efter det ovenfor udviklede være den, at Bestemmelsen kun anvendes overfor Personer,

som i og for sig var skattepligtige her i Landet, men som ved Bortrejse til Udlandet rent faktisk har unddraget sig Medtagelse ved Skatteansættelsen. Selv om det maatte kunne antages, at der var Hjemmel for at give Bestemmelsen en noget videre Anvendelse, maatte det i ethvert Fald kræves, at den paagældendes Ophold i Udlandet kun har haft en midlertidig Karakter, og at han saaledes ikke har haft fast Bopæl noget andet Sted. Det er imidlertid ved Østre Landsrets Dom af 1. Januar 1933 netop blevet fastslaaet, at det ikke findes med Føje at kunne hævdes, at Sagsøgerens Ophold i Strassbourg var af midlertidig Karakter. At Sagsøgeren ikke under sit Ophold i Frankrig har maattet betale direkte Skatter, vil der ikke kunne tillægges nogen Betydning.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte anført følgende:

De Sagsøgte maa bestride, at Bestemmelsen i Statsskatteovens § 42, 5. Stk. skulde være i Strid med Grundlovens § 46. Bestemmelsen bemyndiger Finansministeren til at bestemme, at Personer under visse nærmere udtrykkelig og forudsætningsvis angivne Omstændigheder skulde ansættes til Indkomst- og Formueskat til Staten, og en saadan Bemyndigelse kan ikke anses at være stridende mod Grundlovens § 46. Det kan heller ikke gøre den skete Bemyndigelse ugyldig, at Finansministeren ikke har fundet tilstrækkelig Grund til at give de i Paragrafens 6. Stk. omhandlede nærmere Regler med Hensyn til Fremgangsmaaden ved saadanne Skatteansættelser, hvorved der ikke kan antages at være sigtet til Regler angaaende de materielle Betingelser for Skatteansættelse, men kun til Regler af skatteprocessuel Art. De Sagsøgte kan fremdeles ikke erkende, at den fornævnte Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1933 skulde kunne paaberaabes som res judicata under nærværende Sag. Dommen har, som det klart fremgaar af dens Indhold, kun afgjort, at Sagsøgeren ikke var skattepligtig til den danske Stat i Henhold til Statsskatteovens § 2 Nr. 1 og 2, og kommer aldeles ikke ind paa det Spørgsmaal om, hvorvidt der, naar Sagsøgeren senere paany tager Bopæl her i Landet, maatte være Hjemmel for at ansætte ham til Statsskat i Henhold til Lovens § 42, 5. Stk. Dommen kan i ethvert Fald kun paaberaabes som res judicata for saa vidt angaar Skatteaaret 1931/32. Det bestrides, at der skulde være truffet den af Sagsøgeren paaberaabte Aftale om, at Dommen skulde være forbindende ogsaa for saa vidt angaar de to følgende Skatteaar, og for saa vidt angaar første Halvaar 1934/35 har Sagsøgeren ikke turdet hævde, at der forelaa nogen Afatle.

Det er vel rigtigt, at § 42, 5. Stk. kun omfatter Personer, der ikke er blevne medtaget ved Skatteansættelsen her i Landet for eet eller flere Skatteaar, men den Omstændighed, at Ligningsmyndighederne i sin Tid i Medfør af Bestemmelserne i Statsskatteovens § 2 Nr. 1 og 2 har ansat Sagsøgeren til Statsskat for Skatteaarene 1931/32, 1932/33 og 1933/34 og derefter har ophævet de foretagne Ansættelser, efter at det ved Dom var statueret, at Sagsøgeren paa Grund af Bortrejse til Udlandet ikke efter de nævnte Lovbestemmelser kunde ansættes til saadan Skat, kan ikke give Sagsøgeren nogen anden eller bedre Retsstilling, end om Ligningsmyndighederne fra først af havde undladt at medtage ham ved Skatteansættelsen for de nævnte Skatteaar. Den i

Medfør af Lovens § 2 Nr. 3 derefter foretagne Skatteansættelse har ingen Forbindelse med § 42, 5. Stk.

Ved Statsskattelovens § 42, 5. Stk. maa Finansministeren anses bemyndiget til at bestemme, at Personer under visse nærmere udtrykkelig og forudsætningsvis angivne Omstændigheder skulde ansættes til Indkomst- og Formueskat til Staten, uanset at de paagældende ikke efter Lovens almindelige Regler kan ansættes til en saadan Skat. § 42, 5. Stk. indeholder saaledes en ny materiel Regel angaaende Skattepligt, og det maa være uden Betydning, at den ikke er optaget i Loven i Forbindelse med de almindelige Regler om Skattepligt. De Sagsøgte maa hævde, at den af dem ved Skrivelse af 2. Januar 1936 truffene Bestemmelse om Sagsøgerens Skattepligt er truffet med lovlig Hjemmel i § 42, 5. Stk. Saa længe Sagsøgeren havde Ophold i Udlandet, henstod det i det uvisse, om han nogensinde vilde vende tilbage hertil, men efter at han paany har taget fast Bopæl her i Landet, har det vist sig, at Opholdet i Udlandet kun har været af midlertidig Karakter. De Sagsøgte har i denne Forbindelse henvist til, at Bestemmelsen i § 42, 5. Stk. forudsætter, at selv et Ophold i 5 Aar i Udlandet kan have en midlertidig Karakter. Da Sagsøgeren tidligere har været skattepligtig her i Landet efter Statsskattelovens almindelige Regler, da han paa Grund af Bortrejse til Udlandet var kommet udenfor disse almindelige Regler, og da han paa det Tidspunkt, da Skattedepartementets Resolution forelaa, paany havde et efter de almindelige Regler skattepligtigt Ophold her i Landet, hvortil kommer, at Sagsøgeren ikke i Udlandet har været sat i Skat, og at han jævnlig har været paa Besøg her i Landet, maa de Sagsøgte hævde, at Betingelserne for Anvendelsen af § 42, 5. Stk. i det foreliggende Tilfælde fuldt ud er til Stede.

Efter det foreliggende finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at Bestemmelsen i § 42, 5. Stk. i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 maa forstaaes som givende Finansministeren en vis Bemyndigelse til at bestemme, at Personer, der som Følge af Bortrejse til Udlandet ikke er bleven medtaget ved Skatteansættelse her i Landet for eet eller flere Skatteaar, skal ansættes til Indkomst- og Formueskat til Staten, uanset at de paagældende ikke efter Lovens almindelige Regler vilde kunne ansættes til saadanne Skatter. Det fremgaar af det i Sagen oplyste, at Sagsøgeren, da han forlod Landet, beholdt sin Lejlighed her i Staden og sin Sommervilla i Rørvig, at han under sit Ophold i Udlandet har aflagt forskellige Besøg her i Landet og under disse har ført Hus dels i sin Lejlighed, dels i Sommervillaen, og at han, efter at det 3-aarige Lejemaal i Strassbourg var udløbet, paany tog fast Bopæl her i Landet. Under disse Omstændigheder finder Retten at maatte statuere, at Sagsøgeren under sit Ophold i Udlandet har bevaret en saadan Tilknytning til Danmark, at de i fornævnte Lovs § 42, 5. Stk. indeholdte udtrykkelig og forudsætningsvis angivne Betingelser for den Finansministeren givne Bemyndigelse i det foreliggende Tilfælde maa anses for at have været opfyldt. Da der derhos ikke vil kunne gives Sagsøgeren Medhold i, at Bestemmelsen i § 42, 5. Stk. skulde være ugyldig enten som Følge af Grundlovens § 46, eller fordi de Sagsøgte ikke har udfærdiget de i § 42, 6. Stk. ommeldte Regler, at Østre Lands-

rets Dom af 1. Juni 1933, der efter sit Indhold kun tilsigter at fastslaa, at Sagsøgeren ikke var skattepligtig i Henhold til Lovens § 2 Nr. 1 og 2, og intet som helst afgør om, hvorvidt § 42, 5. Stk. enten da eller senere maatte kunne bringes til Anvendelse overfor Sagsøgeren, helt eller delvis maa være afgørende som res judicata i nærværende Sag, eller i at de stedfundne og senere ophævede Skatteansættelser og den endelig stedfundne Skatteansættelse vedrørende Sagsøgerens Villa i Rørvig skulde gøre Bestemmelsen i § 42, 5. Stk. uanvendelig i Forhold til Sagsøgeren, vil den af de Sagsøgte nedlagte Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Torsdag den 20. Oktober.

Nr. 84/1938.   **A/S Graasten Kulkompagni (Rørdam)**

mod

Victoria zu Berlin, almindeligt Forsikrings-Aktieselskab, ved dets
herværende Repræsentant, Direktør **A. V. Lindelius** (Landsrets-
sagf. H. Bache),

betræffende Udbetaling af en Del af en Forsikringssum.

Østre Landsrets Dom af 18. Marts 1938 (V Afd.): Sagsøgte,
Victoria zu Berlin, almindeligt Forsikrings-Aktieselskab ved dets her-
værende Repræsentant Direktør A. V. Lindelius, bør for Tiltale af
Sagsøgeren, Aktieselskabet Graasten Kulkompagni, i denne Sag iri
at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 150 Kr.
inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Ind-
stævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at
burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler
Appellanten, A/S Graasten Kulkompagni, til
Indstævnte, Victoria zu Berlin, almindeligt
Forsikrings-Aktieselskab, ved dets herværen-
de Repræsentant, Direktør A. V. Lindelius, med
300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Aktieselskabet Graasten Kulkompagni, søger Sagsøgte, Victoria zu Berlin, Almindeligt Forsikrings-Aktieselskab ved dets herværende Repræsentant Direktør A. V. Lindelius, til Betaling af 2255 Kr. 79 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 1. April 1931. Det anførte Beløb har Sagsøgeren tilgode hos Købmand J. H. Weibeck, Tinglev, for leverede Varer, men gør gældende af Weibeck i 1929 at have erholdt Haandpant i og den 20. November 1932 fornøden delvis Transport paa en under Sagen fremlagt Police A Nr. 2,421,504 (Folkeforsikring), udstedt af Sagsøgte den 5. August 1922, hvorved Weibecks i 1912 fødte Datter Christine livsforsikredes for »Kroner: Titusinde« at udbetale ved Forsikringens Udløb den 5. August 1937, saaledes at Sagsøgte nu efter Sagsøgerens Paastand maa anses betalingspligtig overfor Sagsøgeren med Hensyn til det paastævnte Beløb.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Sagen er der afgivet Vidneforklaring af Sagsøgerens Direktør J. N. Bork og Købmand J. H. Weibeck, der begge bl. a. har forklaret at have fæstet Lid til Ordet »Kroner«, uden at have hæftet sig ved Policens forskellige andre Bestemmelser.

Den fremlagte Police bærer Paategning om, at Præmien for hele Forsikringstiden er betalt med »Mark 7000—«.

Da Forsikringen efter det under Sagen oplyste maa anses tegnet i gamle tyske Mark, og da den i Policen anførte Forsikringssum: »Kroner Titusinde« paa Baggrund af nævnte Marks allerede i 1922 forsvindende Værdi klart maatte fremtræde som en Fejltagelse, vil Sagsøgte allerede som Følge heraf være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 150 Kr.

Fredag den 21. Oktober.

Nr. 26/1937. Aktieselskabet **P. C. W. Groesmeyer**, Savskæreri og Emballagefabrik (Poul Jacobsen)

m o d

Aktieselskabet **Alliance**, Maskinfabrik og Jærnstøberi (Rode),
betræffende Betaling af et Restbeløb for Reparation af en Dampmaskine.

Østre Landsrets Dom af 19. Januar 1937 (VI Afd.): De Sagsøgte, A/S P. C. W. Groesmeyer, Savskæreri og Emballagefabrik, bør til Sagsøgerne, A/S Alliance, Maskinfabrik og Jærnstøberi, betale

4033 Kr. 30 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. Oktober 1935, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Ændring af Dommens Punkt d, Varmtvandsbeholderen m. m., og Punkt i — k — l, Erstatningen, medens Indstævnte paastaar Punkterne b, Forplade m. v., og c, Fryseapparatet, ændret.

Efter Dommen er der den 26. Januar 1938 afgivet en supplerende Skønserklæring.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil denne forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S P. C. W. Groesmeyer, Savskæreri og Emballagefabrik, til Indstævnte, A/S Alliance, Maskinfabrik og Jærnstøberi, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

En af de første Dage i November Maaned 1934 telefonerede Direktør A. Næsted fra A/S P. C. W. Groesmeyer, Savskæreri og Emballagefabrik til A/S Alliance, Maskinfabrik og Jærnstøberi og forespurgte, om Selskabet kunde udføre en Reparation paa deres Dampmaskine; Alliance's Værkfører Henriksen tog til Korsør og forhandlede med Direktør Næsted. Det blev da aftalt, at der skulde foretages Udboring af Cylindrene, nye Stempler isættes og en ny Højtryksstempelstang, desuden skulde Vakuumpumpen repareres; Direktør Næsted har forklaret, at Henriksen ansatte Bekostningen ved alle disse Arbejder til ca. 1500 Kr., men Henriksen har forklaret, at Reparationen af Pumpen ikke var indbefattet i dette Beløb. Senere blev der truffet Aftale om flere Arbejder: Forplade, Bagbro og Sideriste til Kedlen, et automatisk Fyreapparat, en Varmtvandsbeholder med Centrifugalpumpe, et Tørrerum til Træet og Reparation af Friktionskoblingerne og Fødepumpen. Arbejdet paa Dampmaskinen blev paabegyndt den 5. November og var færdigt først i December, men

Maskinen var ikke i Orden, den trak ikke, som den skulde; der blev reklameret overfor Alliance, og Folk derfra forsøgte flere Gange at faa den i Orden, men først hen i Februar 1935 blev den rigtig indstillet.

Forplade m. m. til Kedlen blev lavet af Pladejærn, i Stedet for — som sædvanligt — af Støbejærn; det kunde ikke holde og maatte kasseres.

Det automatiske Fyringsapparat kunde slet ikke fungere; det blev sendt tilbage til Alliance, der har beholdt det.

I April og Juli 1935 betalte A/S P. C. W. Groesmeyer a ct. 2600 Kr., men vægrede sig ved at betale mere.

Under denne ved Retten for Korsør Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgerne A/S Alliance, Maskinfabrik og Jærnstøberi, Slagelse, paastaaet de Sagsøgte A/S P. C. W. Groesmeyer, Savskæreri og Emballagefabrik, Korsør, dømt til at betale Restbeløbet efter Opgørelserne 6018 Kr. 55 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 11. Oktober 1935.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, principalt mod Betaling af 221 Kr. 61 Øre, subsidiært af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

De Sagsøgte fremsætter følgende Indsigelser mod Kravet:

a) Reparation af Dampmaskine og Vacuumpumpe er ansat altfor højt; Sagsøgerne har beregnet sig ialt 2982 Kr. 82 Øre for dette Arbejde; ved en under Sagens Forberedelse afholdt Syns- og Skønforretning, der er afhjemlet for Landsretten, er de foran nævnte Arbejder ved Dampmaskinen og Vacuumpumpen ansat til 2400 Kr.; de Sagsøgte fordrer derefter i Regningskravet fradraget Differencen 582 Kr. 82 Øre. Sagsøgerne gør imidlertid heroverfor gældende, at der i det fornævnte Beløb 2982 Kr. 82 Øre er indbefattet andre Arbejder ved Dampmaskinen end de nærmere specificerede, der ialt er beregnet til ca. 2200 Kr. Da det er in confesso, at der er udført andre Arbejder, hvorover Skønsmændene ikke er opfordret til at udtale sig, skønnes der ikke paa dette Punkt Grund til Nedsættelse.

b) Forplade, Bagbro og Sideriste til Kedlen.

De Sagsøgte protesterer mod at betale det herfor beregnede Beløb 473 Kr. 95 Øre, idet disse Effekter ikke duede. Direktør Næsted har forklaret, at Alliances Ingeniør Poul Madsen foreslog at lave dem af Pladejærn; Madsen har forklaret, at Direktør Næsted forlangte dem forarbejdede af Pladejærn, da det var billigere og hurtigere end af Støbejærn; han vil have udtalt, at han manglede Erfaring og fralagde sig Ansvar. Da det efter Skønserklæringen er det sædvanlige, at saadanne Effekter forarbejdes af Støbejærn, da Sagsøgerne ikke har godtgjort, at de af de Sagsøgte blev forlangt lavet af Pladejærn, og da Madsen ikke har gjort opmærksom paa Risikoen herved, kan denne Post ikke anerkendes.

c) Fyreapparatet: 1355 Kr. 70 Øre.

Det var Direktør Næsted, der ønskede lavet et mekanisk Fyreapparat, hvorfor han og Ingeniør Madsen besaa et saadant ved et Savværk i Jyderup; det som Alliance herefter lavede, var ikke stærkt nok og kunde ikke bruges, hvorfor det blev sendt tilbage; under Forhandlinger om en mindelig Ordning af Mellemværendet skal Sagsøgerne være gaaet ind paa at tage det tilbage. Dette sidste benægtes af Sagsøgerne,

man vilde vel gaa ind paa at stryge Apparatet, naar den øvrige Regning blev betalt; da dette imidlertid ikke skete, mener Sagsøgerne sig berettigede til Betaling for Apparatet. Efter de foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Apparatet ikke duede, hvorfor Sagsøgerne tog det tilbage; denne Post kan saaledes ikke tilkendes Sagsøgerne.

d) Varmtvandsbeholder med Centrifugalpumpe: 522 Kr. 26 Øre.

De Sagsøgte har vægret sig ved at betale denne Post under Angivelse af, at Indretningen af denne Beholder har været Aarsag til, at Dampmaskinen ikke kunde trække som tidligere.

Da de Sagsøgte imidlertid har bestilt dette Arbejde udført, og det ikke er godtgjort at være ubrugeligt, maa de Sagsøgte betale for det.

e) Tørrerummet: 455 Kr. 60 Øre.

De Sagsøgte har gjort gældende, at Prisen er for høj.

Da Skønsmændene har ansat et Beløb af 300 Kr. for en rimelig Betaling, vil Posten være at anerkende med dette Beløb.

f) Friktionskoblingerne: 256 Kr. 87 Øre, og

g) Fødepumpen: 391 Kr. 14 Øre.

De Sagsøgte anfører, at Prisen er for høj; men da det ikke er godtgjort, at den er urimelig, maa disse Poster anerkendes.

i — k — l) De Sagsøgte har endelig krævet Erstatning, ialt 2374 Kr. 70 Øre, dels fordi der er lidt Tab som Følge af, at der blev udført mindre Arbejde i den Tid, Dampmaskinen ikke var rigtig i Orden, dels fordi der i samme Tidsrum og af samme Grund er forbrugt mere Brændsel end sædvanligt.

Selv om det ogsaa maatte antages, at Sagsøgerne kunde gøres ansvarlig, fordi Maskinen ikke trak, som den skulde, er der ikke ført Bevis for Tab, endside for Størrelsen af noget Tab, der skyldes Sagsøgernes Forhold, hvorfor der ikke kan tilkomme de Sagsøgte nogen Erstatning.

Fra det paastævnte Beløb vil der herefter være at trække 473 Kr. 95 Øre plus 1355 Kr. 70 Øre plus 155 Kr. 60 Øre = 1985 Kr. 25 Øre, saaledes at der vil være at tilkende Sagsøgerne 4033 Kr. 30 Øre med Renter som paastaaet og i Sagsomkostninger 500 Kr.

M a n d a g d e n 24. O k t o b e r .

Nr. 220/1937. Arbejdsmændene **Karl Kr. Hansen, Adolf Pedersen, Jens J. Rasmussen** og **Thorvald Pedersen** (Fich efter Ordre)

m o d

I/S »**Fjordmark**«,

betræffende Forstaaelsen af en Bestemmelse i en Kontrakt ang. Udlejning af et Strandareal til Opgravning af Østersskaller.

Østre Landsrets Dom af 20. August 1937 (VII Afd.): De Sagsøgte Arbejdsmændene Karl Kr. Hansen, Adolf Pedersen, Jens J.

Rasmussen og Thorvald Pedersen bør in solidum inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne I/S »Fjordmark« betale 2003 Kr. 60 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra 16. December 1936, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende: Det maa anses for godt-gjort, at det ved Produktion af Strandskaller til Foderbrug fremkomne Skalleemel indenfor Branchen hidtil har været betragtet som et Affaldsprodukt. Overensstemmende hermed maa Ordet »Affald« i Kontrakten af 11. September 1928, om hvis Betydning der efter det oplyste ikke var Tale ved Kontraktens Afslutning, forstaas. Herefter kan Appellanterne ikke anses pligtige at betale Afgift for Skallemelet, uanset at de har solgt det i bearbejdet Stand og opsøkket; herved bemærkes, at en af Firmaet P. C. Nielsen & Kemp's Indehavere efter Dommens Afsigelse som Vidne har forklaret, at Firmaet har købt Skalleemel af Appellanterne for at skaffe dem et bedre Udbytte af Skalleproduktionen, og at Firmaet for en stor Del kun kan sælge Varen med Underskud.

Disse Dommere vil herefter tage Appellantens Paastand om Frifindelse mod Betaling af 796 Kr. 20 Øre til Følge, tilkende dem Sagens Omkostninger for Landsretten med 300 Kr. og paa-lægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Tre Dommere vil stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og under særligt Hensyn til, hvad der er oplyst om Salgspriserne for Skallemelet efter Appellanternes nuværende Fremstillingsmaade.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Arbejdsmændene Karl Kr. Hansen, Adolf Pedersen, Jens J. Rasmussen og Thorvald Pedersen, bør een for alle og alle for een, til Indstævnte, I/S »Fjordmark«, betale 796 Kr. 20 Øre, men iøvrigt for Indstævntes Til tale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanterne med 300 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanterne ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt til Højesteretssagfører Fich i Salær for Højesteret

og Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 49 Kr. 05 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 11. September 1928 blev der mellem I/S »Fjordmark« og Karl Kristian Hansen, Adolf Pedersen og Jens J. Rasmussen samt Th. Mølgaard, i hvis Sted senere Arbejdsmand Thorvald Pedersen er traadt, oprettet en Kontrakt, ifølge hvilken Interessentskabet til de nævnte Arbejds mænd udlejede et Interessentskabet tilhørende Strandareal, der udgør en Del af Matr. Nr. 1 a af Skeby Sogns inddæmmede Strand, til Opgravning af Østersskaller.

I Kontrakten hedder det bl. a.:

»1.

Lejerne faar Ret til at opgrave, bearbejde og sælge Østersskaller paa det nævnte Areal i et Tidsrum af 10 Aar fra 1. Juni 1928 at regne, altsaa til 1. Juni 1938.

2.

— — —
Lejerne har Ret til at disponere over Affaldet dog har Selskabets Medlemmer Ret til at afhente til eget Brug til 2 Kr. pr. Læs.

3.

I Leje betaler Lejerne, der efter Aftale paabegynder Gravningen straks, 10 Øre for hver 50 kg Skaller, de sælger, Afregning sker maanedsvi den 1. i hver Maaned for den forløbne Maaned, første Gang den 1. Maj. d. A.

5.

Selskabet har Ret til at føre Kontrol med Lejernes Virksomhed, navnlig med Hensyn til, at Gravningen paabegyndes og fortsættes som i Kontrakten bestemt, og med Hensyn til det Kvantum Skaller, Lejerne afhænder.

6.

P. C. Nielsen & Kemp, Odense, gives Ret til eventuelt at indtræde i denne Kontrakt ifølge separat Erklæring.

7.

I Tilfælde af Kontraktens Misligholdelse fra Lejernes Side kan Selskabet straks hæve Kontrakten, ligesom det i alle Tilfælde har Krav paa Erstatning hos Lejerne for det ved Misligholdelsen paaførte Tab.«

Den i § 1 nævnte Lejeperiode er senere blevet forlænget til 1. Juni 1948.

Medens der ikke har været Uenighed mellem Parterne om Lejeafgiftens Beregning for den indtil 1. April 1935 forløbne Periode, er der

opstaaet Strid mellem dem angaaende Størrelsen af Afgiften for Perioden fra 1. April 1935 til 1. November 1936, og Interessentskabet har derefter under nærværende ved Retten for Børgense Købstad m. v. forberedte Sag ifølge dets endelige Paastand paastaaet Arbejdsmændene Karl Kr. Hansen, Adolf Pedersen, Jens J. Rasmussen og Thorvald Pedersen dømt in solidum til Betaling af 2003 Kr. 60 Øre, idet Selskabet gør gældende, at der for den nævnte Periode kun er betalt Afgift af 28.914 Sække a 50 Kilo, men skulde være betalt Afgift af 48.950 Sække, saaledes at de Sagsøgte skylder Afgiften 10 Øre pr. Sæk af 20.036 Sække eller 2003 Kr. 60 Øre. Af Beløbet kræves Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 16. December 1936.

De Sagsøgte endelige Paastand gaar ud paa Frifindelse mod Betaling af 796 Kr. 20 Øre, idet de med Hensyn til det omhandlede Parti paa 20.036 Sække gør gældende, at de kun skal betale Afgift af de 7962 Sække, medens Resten eller 12.074 Sække ikke er Skaller, men Skalleemel og derfor at betragte som Affald, der ifølge Kontraktens § 2, Stk. 3, er afgiftsfri.

Af de Sagsøgte er der denuntieret lis overfor Firmaet P. C. Nielsen & Kemp, Odense.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at de Sagsøgte ifølge Kontrakt dateret 23. Marts 1928 med Firmaet P. C. Nielsen & Kemp til dette sælger de opgravede Skaller, som de for Firmaet og paa dettes Maskiner og knuser. I Foraaret 1935 anskaffede Firmaet nye Tørre- og Knusemaskiner. Knusemaskinen sorterer Skallerne i fem Sorteringer, af hvilke Nr. 5 er den fineste. Det er denne Sortering Nr. 5, der for den omhandlede Periode udgør 12.074 Sække, og som af Interessentskabet betragtes som afgiftspligtige Skaller, men af de Sagsøgte som afgiftsfrit Skalleemel eller Affald. Som Vederlag betaler Firmaet dels til Interessentskabet den 10 Øres Afgift, som de Sagsøgte er pligtige at udrede ifølge Kontrakten af 11. September 1928, dels til de Sagsøgte 1 Kr. 60 Øre pr. Kubikmeter opgravede Skaller samt for Tørring og Knusning 18 Øre pr. Sæk for Sorteringerne 1—4 og 12 Øre pr. Sæk for Sortering 5. Firmaet videresælger i det Omfang, Efterspørgslen muliggør det, Sorteringerne, ogsaa Sortering 5, til Fodringsbrug, men om de gennemsnitlige Priser, der opnaas for de forskellige Sorteringer, og om, i hvilket Omfang de forskellige Sorteringer har vist sig salgbare, mangler nærmere Oplysninger. Sortering 5 maa efter nogle af Dansk Landbrugs- og Handelslaboratorium foretagne Undersøgelser antages normalt at indeholde mindst ca. 85 pCt. kulsur Kalk, hvorimod tilsvarende Oplysninger mangler med Hensyn til de andre Sorteringer.

Grosserer-Societetets Komité har i en Skrivelse af 22. April 1937 besvaret en Forespørgsel vedrørende Forstaaelsen af Ordet »Affald« i Kontraktens § 2, derhen, »at det nærmere omskrevne »Mel«, der fremkommer ved Produktionen af Strandskaller til Foderbrug, maa anses som et Affaldsprodukt. Om dettes Pris kan man imidlertid ikke udtale sig, da den varierer efter Kvaliteten.« I en Skrivelse af 21. Maj 1937 har Komitéen dernæst som Svar paa en tilsvarende Forespørgsel erklæret, »at man vel ikke kan udtale sig om det fremsatte konkrete Spørgsmaal, hvorvidt Skalleemel som det omskrevne er Affald eller ej,

men at det dog tør fastslaaes, at det paagældende Produkt har en vis Salgsværdi.

Om dennes Størrelse i Forhold til Prisen for Strandkaller kan intet almindeligt udtales, da de af Komitéen modtagne Oplysninger i saa Henseende er stærkt varierende.«

Det findes at maatte paahvile de Sagsøgte at godtgøre, at Sortering Nr. 5 er at betragte som Affald i Kontraktens Forstand, men dette findes ikke at være godtgjort ved de i Sagen foreliggende mangelfulde Oplysninger, idet disse tværtimod nærmest peger i Retning af, at Sortering Nr. 5 er at betragte som en Salgsvare, der ligesom Sorteringerne Nr. 1—4 falder ind under Kontraktens Post 3, 1. Stk.

Som Følge heraf maa det statueres, at de Sagsøgte er afgiftspligtige med Hensyn til Sortering Nr. 5, og Sagsøgernes Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 300 Kr.

Nr. 207/1938.

Holger Emil Christensen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 30. Juni 1938.

Den paakærede Kendelse er saalydende: Den ovennævnte af Domfældte Holger Emil Christensen fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge. Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretsagfører Werchmeister, 40 Kr. i Salær og Godtgørelse for Udlæg, der udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret. I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget. I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Holger Emil Christensen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Gorrissen, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 7. Marts 1927 blev Holger Emil Christensen bl. a. i Anledning af uterligt Forhold i Medfør af Lov Nr. 133

af 11. April 1925 § 1, 1. Stk., dømt til at tvangsindlægges i Forvaringsanstalten paa Sundholm, hvorefter han indsattes i Anstalten den 21. s. M.

Domfældte er senere overført til Forvaringsanstalten i Herstedvester.

Ved Kendelser afsagt af Østre Landsret den 16. November 1928, 12. Juni 1930, 28. Juli 1936 og 15. Juli 1937, er Begæring delvis fra Domfældte, delvis fra den beskikkede Tilsynsværge om Ophævelse af de trufne Sikkerhedsforanstaltninger afslaaet.

Domfældte har derefter paany i Skrivelse af 13. Marts 1938 fremsat Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten i Herstedvester mod at anbringes paa Arbejdsanstalten »Sundholm«.

Københavns Magistrat har imidlertid udtalt, at den nærer overvejende Betænkelighed ved at modtage Domfældte paa Arbejdsanstalten, medmindre særlige Forholdsregler besluttes, og Domfældte har derefter gennem sin beskikkede Forsvarer fremsat Anmodning om Løsladelse paa Prøve.

Retslægeraadet har under 23. December 1937 i Anledning af Spørgsmaal om Domfældtes Løsladelse paa Prøve udtalt, at der »— — — heller ikke nu foreligger oplysninger om, at den forvarede seksuelle indstilling er undergaaet væsentlige ændringer. Det maa derfor antages, at den patologiske kønsdrift, dersom udskrivning fra forvaringsanstalten finder sted, let vil kunne give sig udslag i nye forbrydelser mod kønsædeligheden. End ikke den foreslaaede anbringelse paa Sundholm vil efter Raadets skøn yde tilstrækkelig betryggelse mod recidiv — — —«

Da Anklagemyndigheden har modsat sig, at Domfældte udskrives paa Prøve, og da Domfældtes Tilstand ikke tør anses ændret siden Rettens seneste Afgørelse af 15. Juli 1937

bestemmes:

Onsdag den 26. Oktober.

Nr. 222/1938.

Rigsadvokaten

mod

Niels Frederik Adolf Karlsen (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 160.

Østre Landsrets Dom af 1. August 1938 (Nord- og østsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Niels Frederik Adolf Karlsen bør straffes med Hæfte i 1 Aar. Saa bør han og udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører A. Hulegaard, 225 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde nedsættes til 6 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 6 Maaneder. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales Niels Frederik Adolf Karlsen for Mened efter Straffelovens § 158, Stk. 2, ved den 9. Marts 1938 i Civilretten i Roskilde mod bedre Vidende at have bekræftet med Ed, at han ikke indenfor Tidsrummet 11. Juni—13. August 1936, begge Dage inclusive, havde haft Samleje med Astrid Sofie Nielsen.

Tiltalte er født den 21. Maj 1899 og ikke fundet forhen straffet.

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte kendt ikke skyldig i Mened efter Straffelovens § 158, Stk. 2, men ved samme Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte for sit foran beskrevne Forhold kendt skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 160, jfr. § 158, Stk. 2, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 160 med en Straf, der findes at burde bestemmes til Hæfte i 1 Aar.

Nr. 268/1937. Fru **Johanne Sandgaard** (Thorsteinsson)

m o d

Fru **J. Salvador** (Svane),

betræffende Erstatning for Svampeskade.

Østre Landsrets Dom af 17. November 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Fru Johanne Sandgaard, kendes erstatningspligtig overfor Sagsøgerinden, Fru J. Salvador, i Anledning af det omtalte Angreb af Svamp i Ejendommen Matr. Nr. 12 ag af Vangede By og Sogn, Sønderbakken Nr. 4. Sagsøgte betaler inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 200 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter den af Indstævnte afgivne Forklaring har Ingeniør Wichmanns Erklæring ikke været meddelt hende, men Muremester Sandgaard paaviste kun for hende de af Wichmann borede Huller og udtalte, at Teknologisk Institut havde garanteret for, at der ikke var Svamp i Huset.

Efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa der gaas ud fra, at Svampen allerede havde angrebet Huset den 1. Juli 1936, og at Appellantindens Garanti ved Salget derfor maa medføre Ansvar for hende.

Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Johanne Sandgaard, til Indstævnte, Fru J. Salvador, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I December Maaned 1935 paabegyndte Muremester Holger Sandgaard Opførelsen af en Villa paa den hans Hustru, Sagsøgte, Fru Johanne Sandgaard, som Særeje tilhørende Grund Matr. Nr. 12 ag af Vangede By og Sogn, Sønderbakken 4. Omkring 1. April 1936 var Taget lagt.

Ved betinget Skøde af 26. Maj 1936, tinglyst 29. s. M., solgte Sagsøgte Ejendommen til Sagsøgerinden Fru J. Salvador for 36.500 Kr., idet det i Skødet bestemtes, at den paa Grunden staaende Bygning, der endnu ikke var færdig, vilde være at færdiggøre af Sælgeren i Overensstemmelse med Tegning og Beskrivelse og iøvrigt som nærmere aftalt, saaledes at Sælgeren forpligtede sig til at have Bygningen færdig til Indflytning til 1. Juli 1936. Det siges videre i Skødet, at »Sælgeren garanterer for, at Ejendommen ikke i Øjeblikket er befængt med Svamp, Husbukke eller andre skjulte Mangler.«

Den 1. Juli 1936 foretog Teknologisk Institut efter Muremester Sandgaards Anmodning en Undersøgelse af Villaen og tilskrev samme Dag Muremester Sandgaard derom saaledes: »Efter Aftale har vi Dags Dato foretaget en Undersøgelse for Svamp af Villaen Sønderbakken 4, Gentofte, og kan meddele, at der ved Undersøgelsen ikke fandtes noget Tegn paa Tilstedeværelse af Svampeangreb, og at Huset iøvrigt syntes tørt. Vi gør dog opmærksom paa, at vi ikke herved giver nogen Ga-

ranti for, at saadane Angreb ikke findes, da Gulvene kun har ligget i godt 2 Maaneder, hvorfor et eventuelt Angreb ikke behøver at have givet sig synligt Udslag endnu.« Undersøgelsen skete ved Boring af Huller i Bjælkerne, og Murermester Sandgaard viste Sagsøgerinden, der den Dag flyttede ind i Villaen, Borehullerne og gjorde hende bekendt med, at han havde modtaget denne Skrivelse.

Ved endeligt Skøde af 19. December 1936 overdrog Sagsøgerinden sin Ret over Ejendommen til Repræsentant Hugo Grønqvist for 38.800 Kr., idet hun i Skødet erklærede at indestaa for, »at Ejendommen ikke er befængt med Svamp, Husbukke eller andre skjulte Mangler«. Samme Dag gav Sagsøgte Repræsentant Grønqvist endeligt Skøde paa Ejendommen, hvilket tinglystes 23. Januar 1937.

I April Maaned 1937 konstateredes Angreb af Svamp i Bygningen. Paa Repræsentant Grønqvists Begæring blev ved Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager Ingeniør Harald Hertel og Tømrermester Edv. Gottschalck-Hansen udmeldt til Syns- og Skønsmand. De foretog Syn den 10. Maj 1937 og konstaterede i de da undersøgte Dele af Ejendommen Angreb af den gule Tømmersvamp (*Coniophora cerebella*), der stadig var levende. De erklærede bl. a., at de ansaa Angrebet for opstaaet, fordi der i Etageadskillelsen har været Fugtighed, som er blevet forhindret i at fordampe paa Grund af, at Gulvet har været dækket af Tæpper eller Linoleum, og at Angrebet sandsynligvis er begyndt kort Tid efter, at denne Afdækning har fundet Sted, men at det ikke var dem muligt at sige noget nærmere herom.

Ved Stævning af 14. Maj 1937 anlagde Repræsentant Grønqvist her ved Retten Sag mod Sagsøgerinden med Paastand om, at denne erklæredes erstatningspligtig overfor ham i Anledning af Svampeangrebet. Under Sagen, 5. Afdeling Nr. 172/1937, som blev forkyndt for Sagsøgte, der gav Møde, udtalte Skønsmændene, at de ved senere Undersøgelser af hele Ejendommen yderligere havde konstateret Tilstedeværelsen af den ægte Hussvamp, og at Svampeangrebet, der havde vist sig at omfatte hele Huset, havde været tilstede i al Fald i Kim den 9. December 1936 — skal formentlig være 19. — og maaske allerede i Maj 1936. Sagen forligtes derefter i Retsmøde den 26. Juni 1937 saaledes, at Sagsøgerinden erkendte sig erstatningspligtig overfor Repræsentant Grønqvist.

Under nærværende ved Stævning af 9. August 1937 anlagte Sag har Sagsøgerinden paastaet Sagsøgte kendt erstatningspligtig overfor hende i Anledning af Svampeangrebet under Henviisning til den gengivne Bestemmelse i det betingede Skøde af 26. Maj 1936, idet Sagsøgerinden har hævdet, at Ejendommen var angrebet af Svamp ved dens Aflevering til hende den 1. Juli 1936.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet under Henviisning til den gengivne Skrivelse af 1. Juli 1936 fra Teknologisk Institut, idet hun har hævdet, at hendes Garanti ifølge det betingede Skøde kun gælder Forholdene den 1. Juli 1936.

Ved Domsforhandlingen har Sagsøgerinden, Murermester Sandgaard, Tømrermester Gottschalck-Hansen, Ingeniør Hertel, Landsretssagfører

E. Harremoës, Tømrermestrene Georg Stangmose, Stefan Hansen og Olaf Olsen, samt Arkitekt Harald Larsen afgivet Forklaring.

Det fremgaar deraf, at Landsretssagfører Harremoës som Sagfører for Sagsøgerinden havde foreslaaet optaget i det betingede Skøde en Bestemmelse om, at Sagsøgte garanterede for, at Ejendommen ikke var befængt med Svamp, og at Murermester Sandgaard, der optraadte paa sin Hustrus Vegne, erklærede ikke at kunne akceptere en saadan ubegrænset Garanti, men var villig til at give Garanti for Ejendommens Tilstand ved Afleveringen; Landsretssagfører Harremoës svarede hertil, at den af ham ønskede Garantibestemmelse selvfølgelig ogsaa kun tog Sigte paa Tilstanden ved Afleveringen, og at han derfor intet havde at indvende mod den af Murermester Sandgaard ønskede Tydeliggørelse af dette Spørgsmaal. De enedes derefter om den nu i Skødet optagne Formulering, og Murermester Sandgaard talte med Arkitekt Larsen, der havde overværet Forhandlingen, om, at han kunde skaffe sig Sikkerhed for Garantians Opfyldelse ved at lade Teknologisk Institut foretage den fornævnte Undersøgelse.

Murermester Sandgaard havde bestilt Tømmeret til Bygningen straks efter Byggeforetagendets Begyndelse og faaet Løfte af sin Leverandør om det bedste, der kunde skaffes; ved Afhentningen sagde Leverandøren, at Tømmeret var mindst et halvt Aar gammelt. Det var ikke grønt og blev henlagt paa Underlag, løftet op fra Jorden, saa at det kun fik Væde fra oven, inden det anbragtes i Bygningen. Indskudsleret i Gulvene var noget fugtigt og blev lagt engang i Marts Maaned i det mindste en Maaned efter Indskudsbrædderne.

Sagsøgerinden var bortrejst 3 Uger omkring 1. August 1936, i hvilken Tid Huset blev tilset af hendes Fader. Linoleum blev først paalagt efter hendes Indflytning. Af Hensyn ogsaa til Varmtvandsforbruget blev Centralvarmeanlægget benyttet i normalt Omfang, indtil hun den 1. December 1936 kom paa Hospitalet. Sagsøgerinden har nægtet at have udvist noget ekstraordinært Forhold, som kan have givet særlige Betingelser for Svampeangrebet og dets Udvikling.

Tømrermester Gottschalck-Hansen og Ingeniør Hertel har udtalt, at der maa have været Sporer af den gule Tømmersvamp i Tømmeret, da det blev anbragt; og da det ikke har været imprægneret og maa være dækket ret hurtigt til ved Gulvenes Lægning, har Svampen udviklet sig over hele Huset, ogsaa hvor der ikke blev lagt Linoleum. De kan ikke sige noget bestemt Tidspunkt for Angrebets Begyndelse; Ingeniør Hertel anser det for sandsynligt, at Tømmersvampen har været udviklet den 1. Juli 1936 og vilde være konstateret ved Undersøgelsen den Dag, saafremt Gulvene var blevet brækket op; Tømrermester Gottschalck-Hansen anser det efter Angrebets Omfang den 10. Maj 1937 for ganske utvivlsomt, at Angrebet har været udviklet den 1. Juli 1936. Hussvampen har først udviklet sig efter Tømmersvampens Angreb.

Selv om det ikke af det oplyste fremgaar med absolut Sikkerhed, paa hvilket Stadium i Udviklingen Svampeangrebet var ved Bygningens Aflevering den 1. Juli 1936, findes Forholdene i saa Henseende dog at have været saadanne, at det Sagsøgerinden i det betingede Skøde givne Garantitilsagn for Bygningens Tilstand ved Afleveringen under de fore-

liggende Omstændigheder, hvor Sagsøgerinden købte den under Opførelse værende Bygning af den, der forestod Opførelsen og paatog sig dens behørig Fuldførelse, maa omfatte det her omhandlede Svampeangreb.

Som Følge heraf vil Sagsøgerindens Paastand være at tage til Følge, og Sagsøgte vil have at godtgøre Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Fredag den 28. Oktober.

Nr. 219/1938.

Rigsadvokaten

mod

Anders Nielsen (Vald. Hvidt),

der tiltales for Brandstiftelse.

Dom afsagt af Odense Herreds Ret den 13. Februar 1933: Arrestanten Anders Nielsen bør straffes med Fængsel i 15 Maaneder, hvoraf 26 Dage er udstaaet ved Varetægtsfængslet. Arrestanten betaler Sagens Omkostninger, derunder Salær til Forsvareren, Overretssagfører Gunnar Larsen, 50 Kr. De borgerlige Rettigheder frakendes Arrestanten for et Tidsrum af 6 Aar. I Erstatning til »Den almindelige Brandforsikring for Landejendomme« og »Det lille fyenske Brandassuranceselskab« udreder Arrestanten inden 15 Dage henholdsvis 13.147 Kr. og 6160 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 10. Juni 1938 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Saa bør og Tiltalte Anders Nielsen udrede Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsrettsagfører Werchmeister, 385 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

En Dommer finder, at den af Hjalmar Rasmussen afgivne Tilstaaelse om at have paasat Branden paa Gaarden »Billeshave« den 5. Januar 1933 efter alt foreliggende har en saadan Sandsynlighed for sig, at det herefter ikke kan anses for bevist, at Anders Nielsen har gjort sig skyldig i Brandstiftelse, og denne Dommer stemmer derfor for at frifinde Anders Nielsen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte Anders Nielsen 250 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende efter Retsplejelovens § 925 behandlede Sag tiltales for Brandstiftelse Arrestanten Anders Nielsen, som er født den 18. September 1914 og ustraffet.

Ved Arrestantens Tilstaaelse, hvis Rigtighed er bestyrket ved det iøvrigt oplyste, er det godtgjort, at han er skyldig i følgende Forhold:

Arrestanten, som var Tjenestekarl paa Jørgen Nicolaj Rasmussens Gaard i Korup, var Onsdag den 4. Januar 1933 om Aftenen cyklet paa sin Husbonds Cykel til Bal paa Komigen Kroen, hvor han uden at drikke eller danse opholdt sig, til han cyklede hjem om Natten til Gaarden, hvortil han ankom Klokken mellem 1½ og 2. Paa Vejen hjem havde han faaet den pludselige Indskydelse at brænde Gaarden af for at faa Assurancesummen for sit Løsøre, der var forsikret i Forsikringsaktieselskabet »Dannevirke« i Fredericia for 1000 Kr., udbetalt, idet han havde forstaaet den Agent, som tegnede Forsikringen, saaledes, at han, naar Løsøret brændte, fik 1000 Kr. uanset Værdien, og han havde Brug for Penge bl. a. til at købe en Cykel. Efter at have stillet Husbondens Cykel ind i Vognporten, gik han ind i Loen, som laa ved Siden af Vognporten i den vestre Længe, for at sætte Ild paa Gaarden. Loportens ene Halvdør var lukket, medens den anden Halvdør, som var delt i to Dele, stod aaben. I Loen afrev han en Tændstik, som gik ud, hvorefter han rev en anden Tændstik, som han satte til Rughalmen, der paa hans højre Haand var sat fra Gulvet i et Par Alens Højde. Det blussede lidt eller snarere laa og ulmede i Halmen, efter at han havde sat Tændstikken til, og uden at vende sig om gik han derefter ud af Loen, lukkede den ene Halvdel af den Halvdør, der stod aaben, men lod den anden Halvdel af Døren staa aaben, for at Ilden kunde faa Luft, og gik saa over i sit Kammer, der ligger i Gaardens østre Længe. Her tændte Arrestanten sin Lampe og klædte sig af med Undtagelse af Frakken og lagde sig i Sengen uden at slukke Lampen, for at han — som han forklarer — kunde se at komme ud og at finde de Sager, han vilde redde. Da han havde ligget i Sengen en halv Snes Minuter, bankede en Tjenestekarl fra Hjallesø, som var kommen til, paa Karlekammervinduet, og da der var banket nogle Gange, rejste Arrestanten sig op i Sengen og pustede Lampen ud, men stod først op, efter at Tjenestekarlen havde slaaet Ruden ud og raabt flere Gange paa ham. Arrestanten forklarer herom, at han vilde have, at man skulde tro, at han sov. Han havde hørt, at Hestene i Stalden ved Siden af støjede, men han mærkede iøvrigt ikke, at Ilden bredte sig, og han gik ud fra, at Kreaturerne og Hestene vilde blive reddet af dem, der kom til Gaarden paa Grund af Branden. Gaardens Udbygninger var straatækte, medens

Stuehuset, der laa isoleret, var haardt tækt. Arrestanten gik ud fra, at Beboerne, som laa og sov i Stuehuset, ikke udsattes for overhængende Fare, og han tænkte heller ikke paa, at han selv kunde indebrænde, da der fra hans Kammer var Vindue ud til Vejen mod Øst.

Ved Branden nedbrændte Gaardens Udbygninger, og der indebrændte et Par Heste og nogle Svin.

Arrestanten har været til mental Undersøgelse hos Kredslæge Kaas, i hvis Erklæring af 2. ds. det hedder:

»Resultatet af Undersøgelsen viser, at Obs. ikke frembyder noget Tegn paa Sindssygdom. Hans Intelligens ligger en Del under det normale, idet hans Intelligenskvotient er ca. 70, der er ikke paavist særlige moralske Defekter. Hans sociale Niveau i Forbindelse med hans ringe Intelligens har resulteret i en ringe aandelig Horizont med et fattigt og fladt Tankeliv, der vel ret sjældent bevæger sig udenfor Dagliglivets simple Krav til de mere animalske Fornødenheder.

Han maa betegnes som i lettere Grad aandssvag (debil).

Det maa antages, at han vil kunne paavirkes med Straf, og det kan ikke antages, at han i Fremtiden vil være farlig for den offentlige Sikkerhed, idet Strafafsoningen formentlig vil udvikle de nødvendige Hemningsforestillinger mod Forbrydelser af den foreliggende Art.«

Herefter vil Arrestanten være at anse efter Straffelovens § 181, 1. Stk. og 2. Stk., efter Omstændighederne med Fængsel i 15 Maaneder og have at betale Sagens Omkostninger som nedenfor ommeldt.

Det bemærkes, at Arrestanten har været underkastet Varetægtsfængsel, der ikke kan tilskrives hans eget Forhold under Sagen, i 39 Dage, hvorfor 26 Dage af den idømte Straf i Henhold til Straffelovens § 86 skal anses som udstaaet.

Der er under Sagen af Forsikringsselskaberne nedlagt Paastande om Erstatning, hvilke er taget til Følge som nedenfor ommeldt.

I Henhold til Straffelovens § 78 frakendes Arrestanten de borgerlige Rettigheder i 6 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den 5. Januar 1933 ca. Kl. 2 udbrød der Ild paa Gaarden »Billeshave« i Korup, hvis 3 Udlænger nedbrændte. Ved en samme Dag optaget Politirapport forklarede Gaardens Tjenestekarl Anders Nielsen, iødt den 18. September 1914, at han ca. Kl. 9 den foregaaende Aften — efter at være færdig med sit Arbejde — gik til sit Kammer og forblev der, indtil han blev vækket i Anledning af Branden. Efter at Politiet var kommet i Besiddelse af Oplysninger om, at dette ikke var rigtigt, erkendte han samme Dag, at han den paagældende Aften havde været cyklende til Bal i »Komigen« Kro; han kom hjem noget før Kl. 2, satte Cyklen ind i Vognporten, hvor dens Plads var, og, da der var mørkt i Porten, strøg han en Tændstik for at finde Døren; han kastede straks efter Tændstikken, og, som han sagde, den kan muligvis have tændt i noget der liggende Halm; nogen Forklaring paa, hvorfor han først havde forklaret, at han var gaaet i Seng Kl. 9 Aften, kunde han da ikke give. Den

6. s. M. forklarede han, at han ikke selv havde nogen Cykel, men var kørt til Ballet paa sin Husbonds Cykel, og om Grunden til sin første, urigtige Forklaring, at han var bange for, at Husbonden skulde blive vred, fordi han uden Tilladelse havde taget dennes Cykel; han erkendte dog samtidig, at han ofte havde faaet Husbondens Tilladelse til at laane Cyklen. I et senere samme Dag afholdt retsligt Forhør gentog Anders Nielsen sine seneste Forklaringer, men han vilde dog nu ikke mene, at Ilden skyldtes Ugatsomhed fra hans Side, ligesom han heller ikke vilde kunne give nogen Forklaring paa sin oprindelige, urigtige Forklaring.

Den 7. s. M. tilstod han forsættelig at have paasat Branden; da han havde sat Cyklen ind i Vognporten, gik han ind i Loen, og ved Hjælp af 2 Tændstikker tændte han Ild i det her anbragte Halm. Om Grunden til Ildspaaættelsen forklarede han, at han ingen Penge havde og ventede, naar hans Ejendele brændte, at faa udbetalt Assurancesummen — 1000 Kr. Da han havde set, at der var Ild i Halmen, gik han til sit Værelse, gik i Seng, idet han lod Lampen brænde, og faldt i Søvn. Samme Dag gentog han Tilstaaelsen inden Odense Herreds Ret.

Den Person, der først ankom til Brandstedet, nuværende Handlungartner Jørgen Petersen, har forklaret, at der brændte Lys i Tjenestekarlens Kammer, hvorfor han troede, at Karlen var oppe; efter at have vækket Brandlidte, gik han paa dennes Opfordring til Karlekammeret og kunde nu ved Lampens Lys skimte, at Karlen laa i Sengen; han raabte op og dundrede haardt paa Vinduet, langt om længe saa han Karlen rejse sig op i Sengen og puste Lampen ud, hvorpaa han hørte ham lægge sig igen i Sengen; han vedblev at banke, og tilsidst slog han Vinduet ud; først da kom Karlen op. Petersen syntes, det var meget mærkeligt og fik den Tanke, at Karlen i Virkeligheden ikke sov.

Den 12. Januar forklarede Anders Nielsen til en Rapport, at han den paagældende Nat ikke lagde sig til at sove; han lod Lampen brænde for at kunne se at komme ud i en Fart; han laa og ventede paa, at der skulde komme fremmede og gøre Alarm, »for han var ikke for at være den første, der opdagede Branden«. Angaaende Grunden til den første til Politiet afgivne urigtige Forklaring oplyste han senere, at han var klar over, at hvis han havde forklaret at være kommet hjem lidt før Kl. 2, vilde Mistanken straks blive rettet mod ham. Anders Nielsen blev underkastet Observation af vedkommende Kredslæge, overfor hvem han sagde, at han angrede, og at det ikke skulde hælde mere; i Kredslægens Erklæring hedder det: »at A. N. ikke er sindssyg; han maa betegnes som i lettere Grad aandssvag (debil) med Intelligenskvotient ca. 70.«

Anders Nielsen gentog sin Tilstaaelse inden Retten den 3. Februar. Med alle Vedkommendes Samtykke blev Sagen behandlet efter Retsplejelovens § 925, og ved nævnte Rets Dom af 13. s. M. blev han i Medfør af Straffelovens § 181, 1. og 2. Stk. anset med en Straf af Fængsel i 15 Maaneder; Domfældte var til Stede, da Dommen blev afsagt, og efter Konference med sin Forsvarer, der igen konfererede med Domfældtes Fader, frafaldt Domfældte Anke, og Straffen blev fuldbyrdet.

Under en inden Bogense Politikreds indledet Undersøgelse mod Hjalmar Rasmussen, født den 23. Juli 1912, der tilstod ca. 50 Tyverier og 3 Ildspasættelser, forklarede denne den 23. August 1937 til en Politirapport, at han »i 1932, han mener lige før Jul« havde paasat en Brand paa Gaarden »Billeshave«, Korup; han havde tidligere — formentlig i 1931 — tjent paa Gaarden. Den paagældende Aften havde han været i Odense, sandsynligvis i Biografen; da han ad Rugaards Landevej cyklede hjem til Gl. Møllegaard, hvor han da tjente, fik han den Tanke at sætte Ild paa »Billeshave«, hvis Udhuse var forfaldne, for at skaffe Ejeren nogle nye Bygninger. Da han »Kl. ca. 0,30« kom til Indkørslen til Gaarden, henstillede han sin Cykel ved Landevejen, hvorefter han gik hen til Gaarden og ind i Laden, hvor han satte Ild i Halmen; han løb herefter over Marken tilbage til sin Cykel, og inden han naaede til denne, saa han, at Ilden var slaet ud gennem Porten; han er vidende om, at Gaardens Karl har tilstaaet at have foraarsaget Branden, men han fastholder at have paasat den. Ved Dom afsagt den 25. Februar 1938 af Retten for Bogense Købstad m. v. blev Hjalmar Rasmussen for Tyveri, Brandstiftelse m. m. anset med Fængsel i 4 Aar — han blev ikke tiltalt for Branden paa »Billeshave«. Foranlediget ved denne Tilstaaelse blev der den 1. September 1937 optaget en Rapport over Anders Nielsen, der blev gjort bekendt med, at Politiet laa inde med Oplysninger, som kunde tyde paa, at han ikke under Brand-sagen havde givet en fuldtud sandfærdig Forklaring, uden at han dog blev gjort bekendt med Hjalmar Rasmussens Forklaring; — han udtalte straks: »Jeg er uskyldig dømt, jeg har ikke paasat Branden.« Han afgav Forklaring overensstemmende med den anden Forklaring den 5. Februar 1933; han havde ganske rigtig været i »Komigen« Kro, men han havde ikke strøget nogen Tændstik i Vognporten, ej heller stukket Ild paa Halmen i Loen. Angaaende Grunden til den urigtige Tilstaaelse har han forklaret, at der var blevet »herset« med ham, han er en »blød Natur«, der ikke kunde staa for det; han har ikke kunnet give nogen Forklaring paa, hvorfor han fastholdt Tilstaaelsen i Retten, udover at han ikke mente, det kunde nytte at tage Tilstaaelsen tilbage, ej heller hvorfor han overfor Kredslægen har erklæret at angre.

Under 16. Marts 1938 begærede Domfældte i Medfør af Retsplejelovens § 949, 2. Stk. Anke af Dommen, idet han paastod sig frifundet og tilkendt Erstatning for Straffens Udtaaelse.

Anklagemyndigheden har tiltraadt Anken, men paastaaet Dommen stadfæstet og protesteret mod, at der, selv om Domfældte frifindes, tilkendes Domfældte Erstatning, idet det maa tilskrives hans eget Forhold, at han er blevet dømt og Dommen ikke paanket før Fuldbyrdselsen, jfr. Retsplejelovens § 1018 b, 2. Stk.

Anders Nielsen har hævdet, at han i Nyborg Statsfængsel vil have meddelt baade en Betjent og Inspektøren, at han var uskyldig dømt, men anstillede Undersøgelser har ikke bekræftet Rigtigheden heraf. Han har endvidere forklaret, at han en Dag gennem Arrestpersonalet sendte Bud efter sin Forsvarer; der kom en anden end Forsvareren, og til ham vil han have meddelt, at han var uskyldig. Der er blevet rettet Forespørgsler til de Sagførere i Odense, der har offentlige Sager, men ingen

har kunnet erindre noget saadant undtagen Sagfører Steffensen, der som Vidne har forklaret, at der »foresvæver« ham noget om, at han en Dag blev kaldt til en Arrestant, som han ikke var Forsvarer for; denne Arrestant talte noget om en Brand, muligvis paa »Billeshave«, men hvad Arrestanten sagde, erindrer han intet om; han har vistnok svaret, at han maatte tale med sin Forsvarer; hvem denne var, vidste Sagfører Steffensen ikke, og han har ikke ladet Arrestantens Meddelelse gaa videre til nogen. Domfældte forklarede først, at denne Episode indtraf, før han blev dømt; for Landsretten har han hævdet, at det var efter Dommen, idet han vil have sagt til vedkommende Sagfører, at han var uskyldig dømt.

Anklagemyndigheden har henvist til, at medens Domfældtes Tilstaaelse er bestyrtet ved alt, hvad der iøvrigt er oplyst og meget detaljeret samt baaret af et forstaaeligt Motiv, er Hjalmar Rasmussens Tilstaaelse ganske ubestyrket — hans Tidsangivelser urigtige — og hans Motiv urimeligt, tilmed da Udbygningerne ikke kan antages at have været forfaldne; for Landsretten har Hjalmar Rasmussen forklaret, at han satte Ild paa efter en pludselig Indskydelse, »hverken for at skade eller gavne«. Anklagemyndigheden har særlig henvist til de Forklaringer, der den 7. Januar 1933 er afgivet af Radioforhandler Carl Madsen, dennes Broder Landmand Niels Madsen og Landmand Axel Jeppesen; disse 3 stod den paagældende Aften (mellem den 4. og 5. Januar) ved førstnævntes Hus, der ligger ved Rugaards Landevej mellem »Billeshave« og Gl. Møllegaard, hvor Hjalmar Rasmussen tjente, og som alle skulde have været passeret af Hjalmar Rasmussen, naar han efter Ildspaaættelsen kørte hjemad fra »Billeshave«; disse 3 stod der ved Huset vendt mod »Billeshave«, 2 af dem mindst en Times Tid, før de saa Brandskæret fra »Billeshave«, og medens der paa Landevejen var Færdsel fra »Komigen« Kro, hvor der havde været Bal, i Retning mod »Billeshave«, saa de ingen komme i Retning fra »Billeshave«. Vel er det muligt, at en Cyklist kan være passeret forbi uset af dem, men dette er dog lidet sandsynligt, navnlig naar henses til, at Hjalmar Rasmussens Cykel var forsynet med en Carbid-Lygte.

Hjalmar Rasmussens Tidsangivelse for Ildspaaættelsen Kl. 0,30 stemmer ikke med, hvad der er oplyst om Ildens Opkomst; Falcks Redningskorps blev alarmeret Kl. 2,25; det maa herefter og efter de først ankomne Vidners Tidsangivelser antages, at Ilden er paasat lidt før, muligvis lidt efter Kl. 2. At Hjalmar Rasmussen ikke nu har kunnet erindre Klokkeslettet for Ildspaaættelsen, er forklarligt ved det lange Tidsrum, der er hengaaet; men efter hans egen Forklaring kan han ikke have været ved »Billeshave« paa det Tidspunkt, da Ilden opstod. Han har forklaret, at han sandsynligvis var i en Biograf i Odense til sidste Forestilling, der sluttede Kl. 11¹/₄; han har nok drukket en Kop Kaffe eller muligvis drevet rundt i Gaderne en halv Times Tid; Cykelturen til »Billeshave« tager ca. en halv Time; selv om man regner meget rigeligt, maa han have været ved »Billeshave« mellem Kl. 0,30 og Kl. 1, men paa det Tidspunkt kan Ilden ikke være paasat; da Anders Nielsen kom hjem mellem Kl. 1¹/₂ og 2, var der intet mistænkeligt at spore. Anders Nielsens Forklaringer har helt igennem været upaalide-

lige; han fortier først sit Besøg paa »Komigen« Kro; da han oplyser dette, forklarer han Fortielsen med, at han var bange for, at Husbonden skulde blive vred, fordi han havde laant hans Cykel; senere erkender han at have en staaende Tilladelse til at benytte Husbondens Cykel og forklarer, at han var bange for at blive mistænkt for Ildspaaættelsen; men denne Frygt er kun naturlig, hvis han selv havde paasat Branden. Oplysningerne om hans Opførsel, efter at Branden var blevet opdaget, er ogsaa højst mistænkelige og passer bedst med hans seneste Forklaring om, at han laa vaagen og ventede paa, at der skulde blive slaaet Alarm. Hertil kommer, at Anders Nielsen overhovedet ikke før Politiets Henvendelse til ham den 1. September 1937 har søgt — efter at han blev løsladt efter Straffens Udtaaelse — at hævde sin Uskyldighed i Branden; end ikke derfor sin Moder har han omtalt dette. Hjalmar Rasmussens Tilstaaelse er, som fremhævet af Anklagemyndigheden, ganske ubestyrket, og han har ikke kunnet angive noget Motiv; naar henses til, at han foretog sine 2 første Ildspaaættelser for at drille Politiet, der sigtede ham for Tyveri af en Grammofon — hvilket han ogsaa senere indrømmede — og for at give det mere at bestille og bortlede Opmærksomheden fra Tyveriet, er det ikke urimeligt at antage, at han har tilstaaet Branden paa »Billeshave«, som han vidste, en anden var blevet straffet for, blot for at drille Politiet.

Naar man sammenfatter alle de fremdragne Momenter, skønnes det ikke muligt at fæste Lid til Hjalmar Rasmussens Tilstaaelse; der foreligger saaledes ikke det fornødne Grundlag til at forkaste den af Anders Nielsen afgivne og lige til denne Sags Opkomst fastholdte Tilstaaelse; den indankede Dom vil herefter være at stadfæste.

Mandag den 31. Oktober.

Nr. 229/1938. Aktieselskabet **Dansk Elektromotorlager** i Likvidation (David)
m o d

Aktieselskabet **W. Heiber & Co.** (Landsretssagfører Ole Hansen).

Frederiksberg Birks Fogedrets Kendelse af 13. April 1938: Den begærte Udlægsforretning vil være at fremme.

Østre Landsrets Kendelse af 1. Juli 1938 (IV Afd.): Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande. Kæresagens Omkostger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Sagens Paakendelse har syv Dommere deltaget.

Den i Lov om Aktieselskaber af 15. April 1930 § 65 givne Regel om Anvendelse af Konkurslovens Kap. 4 i insolvente Aktie-

selskabers Likvidationsboer findes ikke ud fra Bestemmelsen i Lovens § 71, 3. Stk. at kunne begrænses til det Tilfælde, hvor Ministeren for Handel og Industri har udnævnt Likvidator. Da herefter det den 31. Januar 1938 foretagne Udlæg ifølge Konkurslovens § 23, 2. Stk., er bortfaldet ved Likvidationens endelige Vedtagelse den 9. Februar 1938, i hvilken Henseende det ikke har været nødvendigt at anlægge Afkræftelsessøgmaal, vil den kærendes Paastand om, at den begærte Udlægsforretning nægtes Fremme, være at tage til Følge.

Kæremaalets Omkostninger for Landsretten og for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Den af Aktieselskabet W. Heiber & Co. begærte Udlægsforretning hos Aktieselskabet Dansk Elektromotorlager i Likvidation vil ikke være at fremme.

Kæremaalets Omkostninger for Landsretten og for Højesteret ophæves.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Da Likvidationen af Dansk Elektromotorlager A/S ikke foretages under Medvirkning af en af Handelsministeren valgt Likvidator samt da der ikke er forelagt Fogedretten noget, som skulde kunne afkræfte den under 31. Januar 1938 foretagne Udlægsforretning, maa Fogedretten anse Rekvirenten for berettiget til at gennemføre Udlæget som begært.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved en af Københavns Byrets 14. Afdeling den 16. December 1937 afsagt Dom blev blandt andet Dansk Elektromotorlager A/S dømt til at betale A/S W. Heiber & Co. et Beløb af 3411 Kr. 40 Øre med Renter samt Sagens Omkostninger med 185 Kr.

Den 31. Januar 1938 blev der for et Beløb af 3163 Kr. 40 Øre paa Begæring af Domshaveren af Frederiksberg Birks Fogedret dekreteteret Udlæg i forskellige Danske Elektromotorlager A/S tilhørende Effekter, vurderede til 3500 Kr.

Under 13. April 1936 begærede Domshaveren sig i Mangel af Betaling de udlagte Effekter udleveret til Forauktionering.

For Fogedretten oplystes det, at A/S Dansk Elektromotorlager den 9. Februar 1938 var traadt i Likvidation, og der nedlagdes fra Likvidationsboets Side Protest imod, at Forretningen nød Fremme, idet der henvistes til, at Aktieselskabet ved Likvidationens Indtræden var i høj Grad insolvent.

Ved en samme Dato afsagt Kendelse eragtede Fogedretten, at den begærede Udlægsforretning vilde være at fremme. Det hedder herom i Kendelsen:

»Da Likvidationen af Dansk Elektromotorlager A/S ikke foretages under Medvirkning af en af Handelsministeren valgt Likvidator samt da der ikke er forelagt Fogedretten noget, som skulde kunne afkræfte den under 31. Januar 1938 foretagne Udlægsforretning, maa Fogedretten anse Rekvirenten for berettiget til at gennemføre Udlæget som begært.«

Den 23. April 1938 blev Forretningen atter foretaget i Fogedretten, og efter at der af Likvidatorerne var stillet behørig Sikkerhed, blev Forretningen sluttet.

Den af Fogedretten den 13. April 1938 afsagte Kendelse er derefter af A/S Dansk Elektromotorlager i Likvidation paakæret med Paa-stand om, at Kendelsen ændres saaledes, at den begærede Udlægsforretning ikke vil være at fremme, medens A/S W. Heiber & Co. paa-staan Kendelsen stadfæstet.

Ligesom det af Bestemmelsen i Lov om Aktieselskaber af 15. April 1930 § 71, 3. Stk. kan udledes, at Individualfølgning overfor insolvente Aktieselskaber, der er under Likvidation, ikke er udelukket, naar Likvidationen ikke foretages under Medvirkning af en af Handelsministeren udnævnt Likvidator, saaledes findes Bestemmelserne i Lovens § 65, 4. Stk. om Reglerne i Konkursloven af 25. Marts 1872 Kap. 4 under Hensyn hertil ligeledes kun at kunne bringes til Anvendelse fra det Øjeblik, da en saadan Likvidator er udnævnt.

I det foreliggende Likvidationsbo blev efter Sagens Oplysninger en saadan Likvidator først udnævnt den 9. April 1938, saaledes at den i Aktieselskabslovens § 65, 4. Stk. fastsatte Frist af 6 Uger for Anfægteligheden af et den 31. Januar 1938 foretaget Udlæg da allerede var udløbet.

Herefter vil den paakærede Kendelse være at stadiæste.

Kæresagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

T i r s d a g   d e n   1 .   N o v e m b e r .

Nr. 74/1938.   **Beringgaards Jordens Villaby**
(Overretssagfører H. Hartmann)

m o d

Ministeriet for offentlige Arbejder (Kammeradvokaten)

o g

Nr. 75/1938.   **Københavns Magistrat** (Trolle)

m o d

Beringgaards Jordens Villaby (Overretssagfører H. Hartmann)
og **Ministeriet for offentlige Arbejder** (Kammeradvokaten),

betræffende Ophævelse af en Ekspropriation.

Østre Landsrets Dom af 17. Januar 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, Ministeriet for offentlige Arbejder, bør for Tiltale af Sag-

søgerne, Beringgaards Jorders Villaby, under denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør anerkende, at Staten er Ejer af Matr. Nr. 78, 29 o og 18 c af Hvidovre By og Sogn, og bør til det Offentlige betale de Afgifter, som de Sagsøgte vilde have at erlægge, hvis Sagen ikke for deres Vedkommende havde været afgiftsfri. Sagsøgerne bør for Tiltale af Hovedintervenienten, Københavns Magistrat, fri at være. Hovedintervenienten bør anerkende, at der ikke tilkommer Samme nogen Paa-taleret med Hensyn til Haandhævelsen af den i Sagen omhandlede paa Matr. Nr. 78, 79, 17 fn, 18 c og 29 o af Hvidovre By og Sogn hvilende Servitut angaaende disse Arealers Anvendelse til Vej. Sagsøgerne og Hovedintervenienten bør til de Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med henholdsvis 600 Kr. og 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Ministeriet for offentlige Arbejders Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Beringgaards Jorders Villaby og Københavns Magistrat at burde betale Ministeriet for offentlige Arbejder med henholdsvis 600 Kr. og 200 Kr., medens Sagens Omkostninger i Forholdet mellem Magistraten og Beringgaards Jorders Villaby findes at burde hæves for begge Retter.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Beringgaards Jorders Villaby og Københavns Magistrat til Ministeriet for offentlige Arbejder med 600 Kr. og 200 Kr. medens Sagens Omkostninger i Forholdet mellem Magistraten og Beringgaards Jorders Villaby ophæves for begge Retter.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 9. November 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 22

Tirsdag den 1. November.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1918 begyndte Grosserer C. Lembrecht Salg til Villabebyggelse af Parceller fra sin i Hvidovre Kommune ved Kalvebod Strand og langs Skellet mod Københavns Kommune (Valby Fæled) beliggende Ejendom »Beringgaard« Matr. Nr. 17, 29 og 32 af Hvidovre By. Salgene skete paa Grundlag af en Udstykningsplan for det paagældende Areal mellem Stranden og Gl. Køgelandevej paa dens fra Kommuneskellet til Frihedskroen løbende Del, til hvilken Arealets Vejnet støttedes, Parcelkøberne skulde indtræde i en Forening — Grundejerforeningen »Strandøre« — som bl. a. havde til Formaal at anlægge og vedligeholde Vejene paa Arealet.

I 1919 fik »Kommissionen angaaende Anlæg af en Jærnbane fra Vigerslev til Kjøge« af Ministeriet for offentlige Arbejder Anmodning om tillige at undersøge og at afgive Betænkning om, »hvorvidt der kunde anlægges en Vej langs med Stranden mod Syd, udgaaende omtrent fra Københavns Kommunes sydlige Grænse, samt om Staten i Forbindelse hermed bør foretage en Opfyldning af lavvandede Partier i Kalvebod Strand«. Som Medlem af denne Kommission var af Københavns Magistrat valgt Stadsingeniør A. C. Karsten. Kommissionen indstillede i sin i 1921 afgivne Betænkning Anlæg af en 30 m bred Vej fra Københavns Kommunes sydlige Grænse til Driftebrogaard ved Taastrup-Køge Vejen ca. 6 km nord for Køge med en af et Flertal og en af et Mindretal foreslaaet Retning, dog at der var Enighed om Vejføringen gennem Hvidovre Kommune. Efter et Betænkningen ledsagende Kort skulde Vejen føres over Beringgaards Jorder fra Frihedskroen mod Nordøst til Strandkanten og derfra over Opfyldning i Kalvebodstrand ud for Beringgaard til Kommuneskellet ved et med A betegnet Punkt. Kortet viser tillige en Fortsættelse af Vejen over Københavns Kommunes Grunde paa Valby Fæled i en omtrent lige Linie til Enghavevej ved det daværende Frederiksholms Teglværk. Det hedder om dette Vejstykke i Betænkningen bl. a.:

»Selve Vejanlægget Øst for Punkt A, paa Københavns Kommunes Grund betragter Kommissionen dog som sig uvedkommende, da dette Anlæg henhører under Københavns Kommune og i et og alt maa bekostes og udføres af denne.«

Med Hensyn til det fra Københavns Kommunegrænse til Frihedskroen projekterede ca. 1½ km lange Vejstykke hedder det i Betænk-

ningen, at dette fører over »— — — Beringgaards Jorder, for hvilke der, efter hvad der er oplyst for Kommissionen, allerede foreligger et approberet Vejnet, ligesom ogsaa Grundene allerede er Genstand for Udstykning. Da Vejanlæggets Gennemførelse herved kunde vanskeliggøres, har Stadsingeniør Karsten efter Kommissionens Opfordring forhandlet med Ejeren af Beringgaard om en anden Ordning af det projekterede Vejnet og har opnaaet dennes Tilsagn om en tilfredsstillende Ændring af Planen for dette Vejnet samt om, at fremtidige Dispositioner over Arealet indtil videre vil blive truffet saaledes, at Muligheden af Gennemførelsen af den af Flertallet planlagte Vej haves for Øje, men nogle faa Grundstykker som allerede var udstykket og solgt efter den tidligere Plan og som forhindrer den nye Plans Gennemførelse, maa eksproprieres, selv om det her omhandlede Vejanlæg iøvrigt ikke gennemføres nu.« I Tilslutning hertil har Betænkningens sidste Stykke en Bemærkning om, at Kommissionen »for det Tilfælde, at intet af Forslagene gennemføres« »har maattet binde sig til at foranledige, at der eventuelt ved Ekspropriation træffes en Ordning med« vedkommende Ejere. Ved yderligere af Kommissionen med disse førte Forhandlinger viste det sig ikke muligt at opnaa en mindelig Ordning. Derimod resulterede en i Foraaret 1922 mellem Grosserer Lembrecht og Stadsingeniør Karsten ført Forhandling i en Ordning, hvorom sidstnævnte i sin Indberetning af 14. Marts 1922 til Kommissionen anførte, at Lembrecht »vilde foretrække, om Staten eller Kommunen overtog Vejarealet og de tilstødende Grunde, saaledes at Staten eller Kommunen derved selv nød godt af den Værdistigning, som Anlægget af Vejen vilde foraarsage, men da jeg gjorde ham opmærksom paa, at dette var udelukket, gik han efter nogen Forhandling ind paa at sælge efter den nye Plan og saaledes, at han ikke solgte det omhandlede Vejareal, men bibeholdt dette og overlod den eventuelle Erstatning for dette store Vejareal til en senere Ekspropriation, naar Vejen engang skal anlægges, imod nu at faa overdraget de 8 Parcelarealer betegnede med mørkebrun Farve paa medfølgende Kort, hvilke Parcelarealer jeg mener det vil være nødvendigt, at Staten eksproprierer.«

Paa dette Grundlag foranledigede Ministeriet for offentlige Arbejder, at der paa Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1921/22 skaffedes Hjemmel for Statens Erhvervelse — om fornødent ved Ekspropriation efter Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845 — af de paagældende under Hvidovre By og Sogn matrikulerede Grundstykker, hvoraf det vestligste Matr. Nr. 18 c beliggende ved Tilslutningen af den projekterede nye Vej til Gl. Køgelandevej ved Frihedskroen, var tilskødet dennes Ejer, Restauratør Lauritz Pedersen, medens Grosserer Lembrecht i Skødet og Panteprotokollerne stod indtegnet som Ejer af de øvrige, nemlig det til 18 c stødende Matr. Nr. 29 n, som ved utinglæst Købekontrakt var solgt til Restauratør Pedersen, samt de til forskellige andre paa samme Maade solgte, nær Arealernes østlige Afgrænsning mod Kalvebod Strand liggende Matrikulsnumre 17 cp co dq dr ds dt og du. De paagældende Grundstykker, som tilsammen udgjorde et Areal af ca. 0,9 Hektar, var i Aarene 1918—1920 afhændet for ialt godt 30.000 Kr.

Den derefter nedsatte Besigtigelses- og Ekspropriationskommission foretog den 5. Oktober Ekspropriation af de nævnte af Ministeriet for offentlige Arbejder rekvirerede Arealer med en Bemærkning om, at de Arealer af de eksproprierede Grunde, der skal udlægges til den nævnte Vej, vil være at udlægge som Vejarealer i Matrikullen med særlige Matrikulsnumre, og idet der for Matr. Nr. 18 c og 29 n's Vedkommende med Lembrechts Tilslutning blev truffet den Ordning, at Restauratør Pedersen skulde leje de eksproprierede Arealer af Ministeriet for offentlige Arbejder for en årlig Leje lig 5 pCt. af den samlede Erstatningssum og at Lejen skulde deles mellem Staten og Lembrecht i et nærmere fastsat Forhold, idet Lembrecht kun skulde have 5 pCt., Staten Resten af Jorderstatningen, som ved Taksationen den 14. November 1923 blev fastsat til 5 Kr. pr. m². Den 23. April 1924 afholdt Kommissionen Regnskabsmøde, hvorunder godkendtes Erstatningsberegningerne vedrørende de eksproprierede Arealer og Overdragelse af en Del af disse Arealer til Grosserer Lembrecht til Inddragning under Matr. Nr. 17 a, nemlig ialt 3141,8 m² af de ovennævnte Matr. Nr. 17 op, 17 co, 17 dq, 17 dr, 17 ds, 17 dt og 17 du, som laa udenfor den projekterede Vejs Areal. Hans Ejendom bestod nu af de alle af Vejprojektet berørte Matr. Nr. 17 a, 18 bp og 29 a. Den herom i Mødet skete af ham underskrevne Protokolltilførsel slutter saaledes: »Den udlagte 30 m's Vej fra Matr. Nr. 17 a's østre Skel til Matr. Nr. 18 c's vestre Skel udlægges ved den ledende Landinspektørs Foranstaltning som et samlet Matr. Nr., herunder indbefattet den Del af Arealet, som ikke er matrikuleret, men henligger som Vandareal udfor Matr. Nr. 17 a. Arealet belægges med Servitut om at være udlagt som Vejareal, og at det ikke maa afhændes eller benyttes paa en Maade, som kan forhindre Vejens Anlæg.

Ejeren, Grosserer Lembrecht, forbeholdt sig Ret til i sin Tid, naar Vejen anlægges, at kræve fuld Erstatning for den Del af det ovenommeldte Areal, der ikke nu er eksproprieret af Statskassen.«

I Januar 1926 udarbejdedes af Direktoratet for Matrikulsvæsnet paa Grundlag af den ledende Landinspektørs Opgivender en Fortegnelse over »de til et eventuelt Anlæg af en 30 m bred Vej langs Stranden ved Køgebugt erhvervede Arealer af Hvidovre By — — —«, og Ministeriet for offentlige Arbejder begærede i Skrivelse af 16. Juli 1926 Fortegnelsen tinglyst som adkomst- og servitutstiftende. I Fortegnelsen er der ved de Lodder, der efter det foranførte var eksproprieret og forblev i Statens Eje, intet fremtidigt Ejerforhold anført, hvorimod dette var anført for de øvrige Lodders Vedkommende. Fortegnelsen indeholdt Oplysning om de ovennævnte Henlæggelser til det Lembrecht tilhørende Matr. Nr. 17 a fra de eksproprierede Matrikulsnumre 17 cp — du, medens de deraf til Vej bestemte Arealer var samlet under nyt Matr. Nr. 78 uden Ejerangivelse. Under nyt Matr. Nr. 79 med Angivelse af Lembrecht som Ejer var samlet de til Vej bestemte Arealer af Matr. Nr. 17 a, 18 bp og 29 a og desuden et ikke matrikuleret Areal af Kalvebod Strand ud for 17 a. Det Areal, der eksproprieredes af Matr. Nr. 29 n betegnedes som Matr. Nr. 29 o, medens Matr. Nr. 18 c, der var eksproprieret i sin Helhed, bevarede det oprindelige Matr. Nr. I Fortegnelsen var endvidere optaget et Areal af Matr. Nr. 17 fn, som ikke var omtalt

under Ekspropriationen, idet det da henhørte under Matr. Nr. 17 a, hvorfra det først er udstykket i 1925; det til Vejanlægget henlagte Vejareal af dette Matr. Nr. betegnes med nyt Matr. Nr. 17 fn. Fortegnelsen tinglæstes den 20. Juli 1926 og noteredes saaledes, at man med Hensyn til de eksproprierede Grundstykker, der angaves afgivet til Vejanlæg, ikke noterede Staten som Ejer, men lod det forblive ved den paa Stammejendommen anførte Ejerangivelse. Som Følge heraf blev Grosserer Lembrecht anført som Ejer af de nye Matr. Nr. 78, 79 og 29 o, medens Lauritz Pedersen vedblivende kom til at staa som Ejer af Matr. Nr. 18 c. Samtidig tinglæstes Servitutbestemmelser paa Matr. Nr. 78, 79 og 17 fn om, at disse Matr. Nr. var udlagt som Vejarealer, der ikke maatte afhændes eller benyttes paa en Maade, der kunde hindre Vejens Anlæg. Tilsvarende Bestemmelse tinglæstes paa Matr. Nr. 18 c og 29 o under 7. December 1926.

Kort efter døde Grosserer Lembrecht, og hans Bo overtoges af hans selvskiftende Arvinger Fabrikant Axel Klein og Grosserer Lundbeck. Disse har under Betegnelsen Beringgaards Jorders Villaby fortsat Virksomheden med Salg af Grunde paa de paagældende Arealer.

Allerede før Grosserer Lembrechts Død var Udvidelsen af Gl. Køge-landevej paa Stykket vest for Grundene fra Frihedskroen til Københavns Bygrænse og videre derfra til Toftegaards Plads under Forberedelse, og i Tiden indtil 1933 gennemførtes disse Arbejder. Tillige er Forbindelsen fra dette Vejestykke nord for Valby Fælled mod Frederiksholmskvarteret og til Kalvebod Brygge forbedret, medens Bebyggelsen af Frederiksholm og Enghavekvarteret er sket efter en i 1931 ændret Gadeplan, der har medført, at Indføringen til Københavns Centrum af Strandvejen fra Køge maa lægges i en Bue mod Sydøst og over Opfyldning i Kalvebod Strand syd for Valby Fælled til Beringgaards Villaby.

Under denne Sag nedlægger Sagsøgerne, Beringgaards Jorders Villaby, overfor Sagsøgte, Ministeriet for offentlige Arbejder, følgende Paastande:

Principal: Den af Besigtigelses- og Ekspropriationskommissionen vedrørende Erhvervelse af otte Grundstykker af Ejendommen Beringgaard i Anledning af eventuelt Anlæg af en Vej langs Stranden ved Køge Bugt i Mødet 23. April 1924 truffne Beslutning: »Den udlagte 30 m's Vej fra Matr. Nr. 17 a's østre Skel til Matr. Nr. 18 c's vestre Skel udlægges ved den ledende Landinspektørs Foranstaltning som et samlet Matr. Nr., herunder indbefattet den Del af Arealet, som ikke er matrikuleret, men henligger som Vandareal udfor Matr. Nr. 17 a. Arealet belægges med Servitut om at være udlagt som Vejareal, og at det ikke maa afhændes eller benyttes paa en Maade, som kan forhindre Vejens Anlæg« ophæves.

Subsidiært: Ophævelse forsaavidt angaar Matr. Nr. 79 og 17 fn, Hvidovre.

Sagsøgte har heroverfor nedlagt følgende Paastande:

1) at Sagsøgte frifindes for Sagsøgernes Tiltale, principalt fuldstændigt, subsidiært forsaavidt angaar Matr. Nr. 78, 29 o og 18 c af Hvidovre By og Sogn, og

2) at Sagsøgerne tilpligtes at anerkende, at Staten er Ejer af Matr. Nr. 78, 29 o og 18 c af Hvidovre By og Sogn.

Som Hovedintervenient paastaar Københavns Magistrat overfor Sagsøgerne: At Sagsøgerne i Forhold til Københavns Kommune kendes uberettigede til Ophævelse af den af Besigtigelses- og Ekspropriationskommissionen vedrørende Erhvervelse af otte Grundstykker af Ejendommen Beringgaard i Anledning af eventuelt Anlæg af en Vej langs Stranden ved Køge Bugt i Mødet 23. April 1924 truffene Beslutning: »Den udlagte 30 m's Vej fra Matr. Nr. 17 a's østre Skel til Matr. Nr. 18 c's vestre Skel udlægges ved den ledende Landinspektørs Foranstaltning som et samlet Matr. Nr. herunder indbefattet den Del af Arealet, som ikke er matrikuleret, men henligger som Vandareal udfor Matr. Nr. 17 a. Arealet belægges med Servitut om at være udlagt som Vejareal, og at det ikke maa afhændes eller benyttes paa en Maade, som kan forhindre Vejens Anlæg.«

Sagsøgerne paastaar saavel overfor Sagsøgtes Paastand Nr. 2 som overfor Hovedintervenientens Frifindelse.

Sagsøgte har nedlagt Paastand overfor Hovedintervenienten gaaende ud paa, at Hovedintervenienten tilpligtes at anerkende, at der ikke tilkommer samme nogen Paataleret med Hensyn til Haandhævelsen af den i Hovedsagen omhandlede, paa Matrikulsnumrene 78, 79, 17 fn, 18 c og 29 o af Hvidovre By og Sogn hvilende Servitut angaaende disse Arealers Anvendelse til Vej.

Hovedintervenienten paastaar heroverfor Frifindelse.

Som Biintervenient er Grundejerforeningen »Strandøre« indtraadt under Sagen til Støtte for Sagsøgtes Procedure.

Til Begrundelse for deres Paastande har Sagsøgerne bl. a. anført, at der i Forhold til den oprindelige Ejer af Beringgaard ikke foreligger Ekspropriation, men en Overenskomst, der af Sagsøgerne kræves ophævet paa Grund af bristede Forudsætninger. Selv om det maatte antages, at der foreligger Ekspropriation, maa Foranstaltningerne ogsaa kunne kræves hævet, fordi de ikke længere tjener noget praktisk Formaal. Det var en kendelig Forudsætning, at Planerne om Vejanlægget vilde blive realiseret indenfor en rimelig Tid, men der er fra Sagsøgtes Side i det forløbne Aaremaal intet foretaget til Planernes Realisation, saaledes at disse praktisk talt maa anses for opgivet fra Statens Side. Heller ikke fra anden Side har Planen om en Indførsel paa dette Sted af Vej til København mere nogen Interesse. Hvidovre Kommune, paa hvis Grund Vejen skulde ligge, har erklæret ikke at have den fjerneste Interesse i Vejprojektet. Københavns Kommune har opgivet sine oprindelige Planer med Hensyn til det Gadenet, der skulde slutes til Indførselsvejen, og er fremkommet med et helt nyt Projekt, der forudsætter en endnu større Opfyldning af Kalvebod Strand. Selv om denne Kommune vedblivende maatte være interesseret i Vejens Anlæg, har den ingensomhelst Adkomst til at fremtvinge Projektets Gennemførelse, og den skal iøvrigt ikke bidrage økonomisk til Vejens Anlæg. Sagsøgerne kan som Følge af det anførte ikke være tjent med at have det servitutbehæftede Bælte liggende som en Hindring for Udstykning. Saalænge

Vejen ikke er anlagt, kan der — bortset fra nogle Hjørneparceller — ikke sælges Grunde, der vilde faa Facade til den paatænkte Vej.

Overfor Sagsøgtes Paastand om Anerkendelse af Ejendomsret til Matr. Nr. 78, 29 o og 18 c har Sagsøgerne henvist til Tingbøgernes Udvisende uden dog at ville paaberaabe sig nogen ekstinktiv Erhvervelse, hvorhos de har anført, at det var et Led i Overenskomsten, at de eksproprierede Parcellers hele Areal skulde overdrages Ejeren af Beringgaard som Vederlag for den Ulempe og det Tab, han allerede havde lidt ved, at Vejnettet og Udstykningsplanen havde maattet ændres. Sagsøgerne har tillige anført, at de faktisk har udøvet en Ejers Raaden over de nævnte Grundstykker i flere nærmere angivne Retninger.

Sagsøgte har til Støtte for sine Paastande overfor Sagsøgerne anført, at Planerne for Vejens Gennemførelse ikke er opgivet. Det er klart tilkendegivet under Forhandlingerne, at det drejede sig om et svævende Projekt, for hvis Gennemførelse intet Tidspunkt kunde fastlægges. Det Vederlag, Lembrecht fik derved, at han erholdt overdraget de ovennævnte Arealer af Matr. Nr. 17 c—du, skulde ækvivalere ikke blot de paa det Tidspunkt allerede foreliggende Tab og Ulemper, men ogsaa den fremtidige Ulempe, der laa i selve Raadighedsindskrænkningen. Det under Ekspropriationen passerende viser klart, at den Del af de eksproprierede Arealer, som ikke udtrykkelig overdroges Lembrecht, eksproprieredes til Statens Ejendom. Overfor denne klare Retserhvervelse bliver det af mindre Betydning, hvorvidt Sagsøgerne i en eller flere Henseender har udøvet Raaden over Arealerne.

Hovedintervenienten har anført, at Formaalet for Kommissionens Arbejde var at sikre Muligheden for Gennemførelsen af dens Forslag. Københavns Kommune maa som interesseret Part i Projektet kunne modsætte sig, at den etablerede Tilstand ændres. Kommunen har ikke opgivet det paa Københavns Grund forudsatte tilsluttende Vejanlæg, men har kun planlagt en i Forhold til Sagsøgernes Interesser betydningsløs Ændring af Retningen for de tilstødende Gader.

Sagsøgte har heroverfor anført, at Kommunens faktiske Interesse ikke er tilstrækkeligt Grundlag for en Paataleret, og til dette Standpunkt har Sagsøgerne sluttet sig.

Biintervenienten har overfor Sagsøgernes Paastande navnlig anført, at Sagsøgerne, der ved Salg af Parceller efter den i Anledning af Vejprojektet truffene Ordning har henvist til det foreliggende Vejprojekt, handler retsstridigt overfor Parcelkøberne ved at tage Initiativet til Ophævelse af de Foranstaltninger, der skulde sikre Muligheden for Projektets Gennemførelse.

Sagsøgerne bestrider at have paataget sig kontraktmæssige Forpligtelser i saa Henseende overfor Parcelkøberne.

Hvad enten Hjemmelen for Servitutpaalæget paa Matr. Nr. 79 m. fl. er Ekspropriation eller Kontrakt, ses det ikke, at Sagsøgerne har oplyst noget Grundlag for en Ophævelse af dette Paalæg, idet det dels maa antages at have været kendeligt for alle interesserede, at der var Tale om et svævende Projekt, dels ikke er godtgjort eller sandsynliggjort, at Projektet er opgivet af Sagsøgte, der maa anses for at være den

paataleberettigede. Der kan herefter ikke gives Sagsøgerne Medhold i nogen af deres Paastande.

Det ses klart at fremgaa af Ekspropriationsforretningen, at de Arealer, som senere betegnedes som Matr. Nr. 78, 29 o og 18 c, er eksproprierede til Statens Ejendom, og da Sagsøgerne ikke har støttet nogen ekstinktiv Erhvervelse paa den stedfundne Notering i Tingbøgerne med Hensyn til Matr. Nr. 78 og 29 o, maa der gives Sagsøgte Medhold i Paastanden overfor Sagsøgerne.

Den af Hovedintervenienten paaberaabte Interesse findes ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for en Paataleret, og Paastanden herom vil herefter ikke kunne tages til Følge, medens Sagsøgtes Paastand overfor Hovedintervenienten derimod vil være at give Medhold.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne og Hovedintervenienten at burde betale til Sagsøgte med henholdsvis 600 Kr. og 200 Kr.

Torsdag den 3. November.

Nr. 21/1938. Firmaet **J. Ingvarlsen** ved dets Indehaver Ingeniør **J. Ingvarlsen** (Poul Jacobsen)

m o d

Ingeniør **Georg Hansen** (Gorrissen),

betræffende Erstatning for uberettiget Afbrydelse af Tjenesteforhold.

Sø- og Handelsrettens Dom af 4. Januar 1938: Den ovennævnte Arrestforretning bør, forsaavidt angaar et Beløb af 2239 Kr. 72 Øre som lovlig gjort og forfulgt ved Magt at stande. Sagsøgte, Firmaet J. Ingvarlsen ved dets Indehaver Ingeniør J. Ingvarlsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Ingeniør Georg Hansen, betale 2195 Kr. 72 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 4. Maj 1937, til Betaling sker, samt Arrestforretningens Omkostninger med 44 Kr. og Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten sig frifundet for Indstævntes Tiltale samt Arresten kendt ulovlig og Indstævnte dømt til Betaling af 1778 Kr. 28 Øre med Renter. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet, dog at det ham hos Appellanten tilkendte Beløb forhøjes til 4195 Kr. 72 Øre.

Seks Dommere finder, at Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde bør stadfæstes, og at der hos Appellanten bør tillægges Indstævnte 300 Kr. i Sagsomkostninger for Højesteret.

Fem Dommere mener, at Indstævntes Forhold ved at modtage Provision paa Bekostning af en af Forretningens Forbin-

delser fra en af Forretningens andre faste Forbindelser — som det maa antages uden at oplyse det for Appellanten — er et væsentligt Tillidsbrud. Det samme mener de er Tilfældet ved det skete Misbrug af Forretningens Valutabevilling, hvorved bemærkes, at Valutacentralen i Skrivelse af 29. Juni 1938 har udtalt, at Konsekvensen af, at de Appellanten tildelte Bevillinger ikke bruges i Overensstemmelse med de Forudsætninger, under hvilke de er givet, efter Valutacentralens Opfattelse maa blive fuldstændigt Bortfald af Tildelingen.

Idet disse Dommere herefter anser Bortvisningen for berettiget, vil de hæve Arresten som ulovlig foretaget og kun tilkende Indstævnte det af Appellanten anerkendte Beløb 1696 Kr. 72 Øre med Fordrag af 500 Kr. i Erstatning for den ulovlig foretagne Arrest.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firmaet J. Ingvarnsen ved dets Indehaver, Ingeniør J. Ingvarnsen, til Indstævnte, Ingeniør Georg Hansen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1918 ansattes Sagsøgeren, Ingeniør Georg Hansen, som Repræsentant i den af Sagsøgte, Ingeniør J. Ingvarnsen, dengang drevne Virksomhed »Frigidaire«, og blev i 1925 Salgschef i Virksomheden. Efter at denne i 1930 var blevet omdannet til et Aktieselskab, blev Sagsøgeren ved Sagsøgtes Udtræden af Selskabet i 1932 Underdirektør i dette, indtil han i 1934 frattraadte denne Stilling og genoptog Samarbejdet med Sagsøgte, i hvis da paabegyndte Virksomhed med Fabrikation og Salg af en Koleanordning »Frigoplate« Sagsøgeren ansattes som Salgschef. Fra den 1. Januar 1935 var det aftalt, at Sagsøgeren som Vederlag skulde oppebære et fast maanedligt Beløb af 1000 Kr., heraf 833 Kr. 34 Øre som Gage og 166 Kr. 66 Øre som Automobiltilskud, samt en Provision af 2 pCt. af Virksomhedens samlede Omsætning.

Under Sagsøgtes Fraværelse paa Forretningsrejse til Amerika i Tiden fra 23. Februar 1936 til den 6. April 1937 blev Forretningen her ledet af Sagsøgeren; men efter Sagsøgtes Hjemkomst fra Rejsen opstod der mellem Parterne forskellige Uoverensstemmelser, som førte til, at Sagsøgeren, der har faaet udbetalt fast Vederlag og Provision til og med Ugangen af Marts 1937, efter først den 15. April s. A. af Sagsøgte at være opsagt med sædvanligt 3 Maaneders Varsel til Fratræden den 1. August 1937, den 30. April af Sagsøgte blev bortvist fra sin Stilling.

Sagsøgeren, som anser den stedfundne Bortvisning for aldeles ubegrundet og ulovlig, har derefter nærmere opgjort det Krav, som han mener i Anledning af Afskedigelsen at have mod Sagsøgte, saaledes:

Gage for April 1937	833,34 Kr.
Automobiltilskud for samme Maaned	166,66 —
Gage for Maj, Juni og Juli 1937 (3 × 833,33)	2499,00 —
Provision, 2 pCt. af indgaaede Ordres for April og tidligere Maaneder	396,72 —
Specielt Tilgodehavende der ikke er udbetalt Sagsøgeren ..	300,00 —
	<hr/>
Tilsammen..	4195,72 Kr.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren derefter nedlagt Paastand om, at Sagsøgte, Firmaet J. Ingvarnsen ved dets Indehaver Ingeniør J. Ingvarnsen, dømmes til at betale til Sagsøgeren det nævnte Beløb 4195 Kr. 72 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 4. Maj 1937, at en den nævnte Dato efter Sagsøgerens Begæring af Københavns Byrets Fogedafdeling II hos Sagsøgte foretaget Arrest for Beløbet med paaløbne Omkostninger m. v., opgjort til ialt 4235 Kr. 72 Øre foruden pro mille Gebyr 4 Kr., stadfæstes som lovlige gjort og foretaget, samt at Sagsøgte tilpligtes at betale de med Arrestforretningen forbundne Omkostninger ialt 44 Kr. Endelig har Sagsøgeren nedlagt Paastand om, at det i Henhold til Retsplejelovens § 488, 1. og 2. Stk. i Dommen bestemmes, at Eksekution i Henhold til denne skal kunne iværksættes efter Udløbet af en nærmere fastsat kortere Frist end Lovens almindelige Fuldbyrdelesfrist, og uanset at Dommen betimelig paaankes.

Sagsøgte, som hævder, at Sagsøgeren med Rette er bortvist fra sin Stilling den 30. April 1937, procederer til Frifindelse overfor Sagsøgerens Paastand og har derhos nedlagt Paastand om, at den foretagne Arrest kendes ugyldig og ophæves uanset Dommens betimelige Paaanke, samt at Sagsøgeren tilpligtes at betale til Sagsøgte 2354 Kr. 28 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 4. Maj 1937. Sagsøgte opgør nærmere sit nævnte Modkrav saaledes:

Erstatning for ulovlig Arrest	Kr. 3000,00
Erstatning for Sagsøgtes Tab i Anledning af Sagsøgerens nedenfor nærmere omtalte Forhold med Hensyn til In- ventarfabriken (Karl Hansen)	— 1051,00
	<hr/>
	Kr. 4051,00

med Fradrag af følgende i Sagsøgerens Paastand indeholdte,
af Sagsøgte anerkendte Poster:

Gage og Automobiltilskud til Sagsøgeren for April Maaned 1937	Kr. 1000,00
Provision 2 pCt. af indgaaede Ordre fra April og tidligere Maaneder	— 396,72
»Specielt Tilgodehavende«	— 300,00
	<hr/>
	— 1696,72
	<hr/>
	Kr. 2354,28

Sagsøgeren paastaar Frifindelse overfor Sagsøgtes Modkrav.

Under Domsforhandlingen har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet bl. a. af Ingeniør Ejler Helweg Jørgensen, i hvis Virksomhed Sagsøgeren fra omkring den 20. Maj 1937 blev og endnu er ansat som Salgschef med en fast Gage af 1000 Kr. maanedlig samt en nærmere angivet Provision, af Overretssagfører Rud. Lerch, der efter Anmodning af Sagsøgeren bistod ved Ordningen af det nedenfor nærmere omtalte økonomiske Mellemværende, som Sagsøgte havde med Firmaet Inventarfabriken ved Karl Hansen, samt af Revisor Th. Højtved og Sagsøgtes nuværende Salgschef, Hans Hansen.

De af Sagsøgte anførte Grunde til at bortvise Sagsøgeren som sket er dels, at Sagsøgeren under Sagsøgtes Fraværelse havde ledet Forretningen paa en utilfredsstillende Maade, dels og navnlig at Sagsøgte efter sin Hjemkomst opdagede, at Sagsøgeren i sit Forhold til to af Forretningens Forbindelser, nemlig Inventarfabriken ved Karl Hansen og Fabrikant Chr. Christensen, Brønshøj, havde handlet paa en Maade, som Sagsøgte hævder var ganske uforenlig med Sagsøgerens Stilling i Firmaet.

Med Hensyn til Forholdet vedrørende Inventarfabriken fremgaar følgende af Sagens Oplysninger.

I 1935 anmodede Bagermester Georg Jensen, til hvem Sagsøgeren lige havde solgt to af Sagsøgtes Køleanordninger, og som stod overfor at skulle foretage en større Forandring af sit Butikslokale, Sagsøgeren om at anbefale en Haandværker til at udføre Forandringen. Sagsøgeren anbefalede derefter Inventarfabriken, som ogsaa benyttedes af Sagsøgtes Forretning til forskellige Butiksmonteringsarbejder, og hvis Indehaver Karl Hansen, da Sagsøgeren henvendte sig til ham om det paa-gældende Arbejde, gav Sagsøgeren Løfte om en Provision af 5 pCt., saafremt Inventarfabriken fik Arbejdet. Under en senere Samtale med Karl Hansen erfarede Sagsøgeren, at Inventarfabrikens Tilbud var blevet akcepteret, og Karl Hansen gentog da sit Løfte om en Provision til Sagsøgeren, men bad om at maatte vente med at udbetale Provisionen, som Sagsøgeren efter Karl Hansens Udtalelser regnede med vilde blive omkring 600 Kr. Da Inventarfabriken, som for Sagsøgte havde udført Monteringsarbejde i en Butik i Odense i Henhold til et Tilbud lydende paa 846 Kr., hvoraf 200 Kr. var betalt a/cto, derefter i Februar 1936 havde sendt sin Restfordring paa 646 Kr. til Incassation, henvendte Sagsøgeren sig, efter at Sagsøgte den 23. s. M. var afrejst til Amerika, til Overretssagfører Rud. Lerch og anmodede denne om at ordne Sagsøgtes Mellemværende med Inventarfabriken bl. a. saaledes, at en Del af dennes Krav overfor Sagsøgte blev afgjort ved Modregning af Sagsøgerens Provisionskrav, i hvilken Anledning Sagsøgeren den 23. Marts 1936 til Sagsøgtes Firma udstedte en Transport paa dette Krav lydende paa 600 Kr. Imidlertid vilde Inventarfabriken kun anerkende Sagsøgerens Provisionskrav med 400 Kr., og ved Modregning af dette Beløb samt Fradrag af en mindre af Inventarfabriken ydet Dekort ordnedes Mellemværendet da saaledes, at der udbetaltes Inventarfabriken kontant 195 Kr. 80 Øre. Den 21. April s. A. lod Sagsøgeren sig derefter af Sagsøgtes

Kasse udbetale 400 Kr., idet han kvitterede for Modtagelsen af Beløbet »for Regning Oversf. Lerche (C. H. Inventarfabr.)«.

Ifølge Sagsøgerens Forklaring havde han fra først af ikke regnet synderligt med det omtalte Provisionskrav, men da Inventarfabriken affordrede Sagsøgte Betaling af de 646 Kr., kom han i Tanke om Karl Hansens Løfte og meddelte da Sagsøgte, inden dennes Afrejse til Amerika, at han havde et saadant Krav og var villig til at lade dette modregne i Inventarfabrikens Krav, hvilket Tilbud Sagsøgte modtog.

Sagsøgte har derimod under sin Partsforklaring for Retten benægtet at have haft noget Kendskab til dette Forhold, før han efter sin Hjemkomst fra Amerika i April 1937 i Sagsøgerens aflasede Skrivebordskuffe fandt den ovennævnte Transport fra Sagsøgeren paa 600 Kr. Ifølge Sagsøgtes Forklaring havde han forinden sin Afrejse givet Sagsøgeren Ordre om ikke at betale Inventarfabrikens Fordring, forinden denne i Anledning af Mangler ved det paagældende Arbejdes Udførelse var indgaaet paa at yde en Dekort paa 400 Kr.

Ved at ordne Mellemværendet med Inventarfabriken paa den Maade som sket uden Opnaelse af Dekorten paa 400 Kr. samt ved af Karl Hansen at lade sig tilsige en Provision for Anvisning af det omtalte Arbejde, som ifølge Sagsøgtes Anbringende var af samme Art som de Arbejder, Sagsøgtes Virksomhed paatog sig Udførelsen af omend ved andre Firmaer, har Sagsøgeren, hævder Sagsøgte, gjort sig skyldig i et alvorligt Tillidsbrud, der berettigede ham til at afskedige Sagsøgeren uden Varsel, samt til at kræve Erstatning for det Sagsøgte derved paaførte Tab. Dette Tab har Sagsøgte nærmere opgjort til det i hans Paastand anførte Beløb 1051 Kr., nemlig:

Den Sagsøgeren af Inventarfabriken tilsagte Provision.....	Kr.	600,00
Dekort, som skulde være ydet af Inventarfabriken.....	—	400,00
Sagføreromkostninger ved Ordningen af Mellemværendet med Inventarfabriken	—	51,00
		Kr. 1051,00

Angaaende Sagsøgerens Forhold til Fabrikant Christensen er følgende oplyst under Sagen.

I Januar 1937 rettede nævnte Fabrikant Christensen, som var Forhandler af Sagsøgtes Varer, en Henvendelse til Sagsøgtes Firma om Køb af Kobberrør, som anvendes ved Montering af Køleanlæg. Ifølge Sagsøgerens Forklaring stod Sagsøgtes Firma paa det paagældende Tidspunkt selv og manglede saadanne Kobberrør, idet der i Firmaet savnedes kontante Midler til Indløsning af et Parti, det havde købt af Firmaet Melchior, Armstrong, Dessau Co. Sagsøgeren har videre forklaret, at han, da Fabrikant Christensen tilbød at indløse Partiet, for hvilket Købesummen ifølge en af Firmaet Melchior, Armstrong, Dessau Co. til Sagsøgte udstedt Faktura af 11. Januar 1937 var 614 Kr. 32 Øre, indgik herpaa, hvorefter Partiet blev indført paa Sagsøgtes Valutabevillinger, idet Sagsøgeren derhos gik med til at overlade Fabrikant Christensen en Del af disse Varer til Sagsøgtes Indkøbspris med Tillæg af sædvanlig Avance ialt for 470 Kr. 77 Øre.

Det, Sagsøgte særlig bebrejder Sagsøgeren i denne Forbindelse, er dels, at Forholdet vedrørende Købet og Salget af de heromhandlede Rør ikke er blevet indført i Sagsøgtes Bøger, men først kunde konstateres af Sagsøgte, da denne i Sagsøgerens omtalte aflaaede Skrivebordsskuffe fandt ovennævnte Faktura fra Firmaet Melchior, Armstrong, Dessau Co. samt en Kopi af Faktura fra Sagsøgeren til Fabrikant Christensen over de til denne leverede Rør lydende paa 470 Kr. 77 Øre, dels at de paagældende Varer er overladt Fabrikant Christensen, uagtet det for Tildelingen af de Valutabevillinger, paa hvilke Varerne blev indført, var en Forudsætning, at Rørene blev brugt i Sagsøgtes egen Virksomhed.

Retten skal ikke komme nærmere ind paa, hvorvidt der af Sagsøgte med Føje kan rettes Bebrejdelser mod Sagsøgeren for de to ovenfor omtalte Forhold, derunder særlig i Anledning af at Sagsøgeren ikke, forinden han anbefalede Inventarfabriken til Udførelse af det omtalte Arbejde for Bagermester Jensen og modtog Løftet om en Provision, havde forelagt Sagen for Sagsøgte. Retten finder nemlig ikke, at der i de to omtalte Forhold foreligger en saadan Krænkelser af Sagsøgerens Pligter overfor Sagsøgte, at dette kunde begrunde en Afskedigelse af Sagsøgeren uden Varsel. Ej heller mener Retten, at der efter det oplyste angaaende Forholdet vedrørende Inventarfabriken er Grundlag for at antage, at Sagsøgte i dette Forhold har lidt noget Tab, for hvilket Sagsøgeren bør være erstatningsansvarlig, hvorfor Sagsøgtes Krav overfor Sagsøgeren om Betaling af de ovennævnte 1051 Kr. ikke vil kunne faa Medhold.

De af Sagsøgte iøvrigt anførte Grunde til Bortvisningen af Sagsøgeren, nemlig at denne har undladt at føre Forretningens Kundekartotek samt ved sin Ledelse af Forretningen har bevirket, at dennes Omsætning blev stærkt formindsket, findes der heller ikke at kunne tages Hensyn til, allerede af den Grund at Sagsøgte maa antages at have været bekendt med disse forskellige Forhold vedrørende Sagsøgerens Forretningsførelse, før han den 15. April 1937 opsagde Sagsøgeren til Fratræden den 1. August s. A.

Som Følge af det anførte maa Bortvisningen af Sagsøgeren anses for ulovlig. Da Sagsøgeren imidlertid i Tiden efter Bortvisningen og indtil den 1. August 1937, til hvilket Tidspunkt han lovlig var opsagt, i sin Stilling som Salgschef hos Ingeniør Helweg Jørgensen har oppebaaret en Indtægt af ca. 2300 Kr., og da hans Tab i Anledning af Bortvisningen som Følge heraf er blevet væsentlig formindsket, findes der efter Omstændighederne i det af ham her under Sagen indtalte Krav at burde fradrages et til denne Formindskelse svarende Beløb, som passende kan ansættes til 2000 Kr.

Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren 2195 Kr. 72 Øre med Renter, med hvilken Ændring hans Paastand derfor vil være at tage til Følge, idet der dog ikke findes tilstrækkelig Anledning til at følge Paastanden om Afkortning af den almindelige Fuldbyrdelesfrist og om Adgang til Eksekution uanset Dommens betimelige Paaanke.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Torsdag den 4. November.

Nr. 99/1938. Frk. **Erna Nielsen** (Gorrissen)
mod
Tobaksfabrikant **C. Holmen** (Svane),
betræffende Erstatning for mangelfuld Oplæring.

Østre Landsrets Dom af 24. Marts 1938 (IV Afd.): Sagsøgte Tobaksfabrikant C. Holmen bør for Tiltale af Sagsøgerinden Frk. Erna Nielsen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Uanset at Indstævnte efter, at Sagen var indbragt for Voldgiftsret, har afgivet Erklæring som i Lov af 6. Maj 1921 om Lærlingeforholdet § 11, 4. Stk. ommeldt, har Voldgiftsretten været kompetent til at tage Erstatningsspørgsmaalet under Paakendelse, men der er ikke under nærværende Sag nedlagt Paastand om Afvisning.

Seks Dommere finder ikke, at det ved de foreliggende, til dels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger er godtgjort, at Indstævnte har misligholdt sin Forpligtelse til at oplære Appellantinden i Cigarmagerfaget. Disse Dommere vil derfor stadfæste Dommen, hvorhos de vil tilkende Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fem Dommere finder det tilstrækkelig godtgjort, at Appellantinden ikke i Læretiden har faaet den Uddannelse i Fremstillingen af Cigarer, som Indstævnte var pligtig at meddele hende. Den Erstatning, som herefter tilkommer hende hos Indstævnte, vil efter disse Dommers Skøn kunne ansættes til 800 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Frk. Erna Nielsen, til Indstævnte, Tobaksfabrikant C. Holmen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Frk. Erna Nielsen, der nu er 21 Aar gammel, har i 4 Aar indtil 1. September 1936 staaet i Lære som Cigar- og Cigarillos-

mager hos Sagsøgte Tobaksfabrikant C. Holmen. Ved Læretidens Udløb blev hun afskediget, og hun var derefter arbejdsløs, til hun i Februar 1937 af Tobaksarbejdernes Arbejdsløshedskasse fik anvist Arbejde som Cigarmager. Da hun imidlertid ikke selv mente at kunne paatage sig det Arbejde, kun skulde udføre, lod hendes Fader, der mente, at dette skyldtes mangelfuld Uddannelse i Faget, Spørgsmaalet herom indbringe for Voldgift efter Lærlingelovens Regler. Efter at Sagsøgte for Voldgiftsretten havde erklæret sig villig til foreløbig at beskæftige Sagsøgerinden til overenskomstmæssig Løn, blev Klagen dog foreløbig taget tilbage, og Sagsøgerinden arbejdede nu som Svend hos Sagsøgte fra 22. April til 22. Maj 1937. Den 8. Juni fik hun Arbejde hos A. M. Hirschsprung og Sønner, men blev allerede Dagen efter afskediget, fordi hendes Arbejde befandt sig ubrugeligt. Klagen blev derefter igen indbragt for Voldgiftsretten med Paastand om Erstatning for mangelfuld Uddannelse i Faget, men da Sagsøgte tilbød at afgive en Erklæring om, at Sagsøgerinden havde staaet i Lære og derefter i Arbejde hos ham som foran anført, samt at hun havde opnaaet Duelighed i saavel Cigar- som Cigarillosfaget, blev Klagen — idet Voldgiftsretten herefter ikke ansaa sig kompetent til at tage Erstatningsspørgsmaalet under Paakendelse — afvist som henhørende under Domstolene.

Sagsøgerinden har derefter under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale hende en Erstatning af 4160 Kr., subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 31. December 1937. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgerinden har nærmere anført, at hun vel har faaet Uddannelse i at rulle Cigarillos, men saa godt som slet ikke i at rulle Cigarer. For at lære dette sidste tilstrækkeligt vil hun være nødt til, antagelig i 2 Aar, at tage Plads som Forbundter, og da Ugelønnen som Forbundter ligger ca. 40 Kr. under Fagets almindelige Ugeløn, er den fordrede Erstatning beregnet efter denne Difference i 2 Aar.

For Retten er der afgivet Forklaring af Parterne og af følgende Vidner: Næstformand for Tobaksarbejderforbundet Dirk Nak, Fabrikmester Magnus Borup, Lærlingene Frk. Vita Schmidt og Frk. Erna Olsen, Cigarmager P. Stevnsgaard, Tobaksfabrikanterne Charles Jensen og Svend Aage Nielsen samt Fru Gudrun Olsen.

Sagsøgerinden har bl. a. forklaret, at hun i hele Læretiden næsten udelukkende har været beskæftiget med Rulning af Cigarillos, der er Virksomhedens Hovedartikel, og kun ganske enkelte Gange, maaske tre eller fire Gange, med Rulning af Viklers til Cigarer.

Sagsøgte har derimod forklaret, at Sagsøgerinden i betydeligt Omfang, af ham anslaaet til ca. 50 Dage om Aaret, har været beskæftiget med Cigarrulning.

I Sagsøgtes Virksomhed er — foruden Sagsøgte selv og hans Hustru — som Regel kun beskæftiget 3 Lærlinge, og de af andre Lærlinge afgivne Vidneforklaringer har været saa usikre og uklare, at der ikke kan tillægges dem nogen Betydning.

Der er forelagt Retten en af de fornævnte Charles Jensen og P. Stevnsgaard afgivet saalydende Erklæring af 30. Juni 1937:

»Undertegnede var den 5. Maj 1937 paa Deres Fabrik for at under-

søge Erna Niensens Arbejde, vi havde Anledning til at se hende rulle Vikler og Overrulning, og fandt hendes Arbejde fuldt ud brugeligt.»

Endvidere foreligger følgende Erklæring fra Direktør T. Langebæk, A/S A. M. Hirschsprung og Sønner:

»Erna Nielsen paabegyndte Arbejdet her den 8. Juni 1937 ved Parti 25 Formarbejde. Cigarerne viste sig ved Eftersynet samme Dags Aften at være ubrugelige, Viklen og Spidsen daarlig. Den paafølgende Dag blev hun vist til Rette, men Arbejdet blev ikke bedre, hvorfor vi saa os nødsaget til at afskedige hende.

Hvis jeg kan gaa ud fra, at Erna Nielsen i sin Læretid har passet sit Arbejde med Flid og Interesse, og iøvrigt har Haandelag for at rulle Cigarer, maa det daarlige Resultat skyldes en meget daarlig Undervisning.

Hvis Erna Nielsen ikke kan fremstille en Cigar bedre end Tilfældet var, i de to Dage hun var beskæftiget her, thi baade Vikkel og Spids var ubrugelig, betragter jeg hende som værende ganske uanvendelig som Cigarmager.»

Efter de derom afgivne indbyrdes uoverensstemmende Forklaringer kan det ikke anses godtgjort, at Sagsøgerinden, som af hende angivet, kun i ganske betydningsløst Omfang har været beskæftiget med Cigarrulning i Læretiden, og hvad Direktør Langebæks Erklæring angaar, kan der efter Rettens Mening ikke ses bort fra den Mulighed, at Sagsøgerinden, der havde gaaet ledig største Delen af Tiden efter Læretidens Udløb, har været ude af Øvelse og af den Grund ikke straks kunnet præstere brugeligt Arbejde for en Virksomhed som den paagældende.

Idet Retten herefter maa finde det overvejende betænkeligt at anse det tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgerindens Uddannelse i Faget ikke har været forsvarlig, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil være at tilkende Sagsøgte hos Sagsøgerinden med 200 Kr.

T i r s d a g   d e n   8 .   N o v e m b e r .

Nr. 197/1937.   Gaardejer **Henry Christensen**
(Heilesen efter Ordre)

m o d

Firmaet **L. Kraglund** (Overretssagfører Hvid Møller),

betræffende Erstatning for Skade paa Appellantens Kvægbesætning efter Fodring med et hos Indstævnte indkøbt Foderstof.

Vestre Landsrets Dom af 23. Juni 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, Firmaet L. Kraglund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Henry Christensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten sig tilkendt 6163 Kr. 60 Øre med Renter.

I en Skrivelse af 4. Januar 1938 har det veterinære Sundhedsraad udtalt, at Besvarelsen af Spørgsmaal 2 i Raadets i Dommen citerede Skrivelse »er støttet paa Sagens samtlige Omstændigheder, saaledes paa Sygdomssymptonerne der afgjort tyder paa Forgiftning, paa det Forhold, at de Dyr, som ikke havde faaet af Sirupen, ikke blev syge, og paa Udfaldet af det anstillede Fodringsforsøg, hvilke Forhold alle tyder paa en Forgiftning gennem den omhandlede Fodersirup. Nogen anden rimelig Aarsag er heller ikke paavist. Hvorvidt Giftstoffet har været i selve Sirupen eller er blevet udskilt fra Tromlen og derfra er gaaet over i Sirupen, kan ikke afgøres efter det foreliggende.«

Efter at det var oplyst, at Vilh. Hansen & Co., A/S havde solgt den omhandlede Tromle, der havde indeholdt Tetra- eller Trichlor, til Firmaet Thomsen & Clausen, udtalte Overlæge, Dr. med. Skuli V. Gudjonsson i Skrivelse af 17. September 1938, at Stofferne Tetra- og Trichlor — ρ : Tetrachlorkulstof og Trichloræthylen — er ret stærkt giftige, men flygtige, og fordamper saaledes hurtigt uden at efterlade sig Rester, hvis de forefindes i kemisk ren Tilstand; efter Overlægens Mening kan man ikke udelukke, at en Tilblanding af »Tetra« og »Tri« til Melassen kan have fremkaldt den kronisk Forgiftning hos Kreaturerne i Lighed med den, som synes at være observeret.

Det fremgaar videre af Sagens Oplysninger at Tromlen efter hos Vilh. Hansen & Co., A/S at være blevet tømt for Tetra- eller Trichlor ikke blev særligt rensed, at Firmaet Thomsen & Clausen efter at have haft den liggende i lukket Stand i tre til seks Maaneder sendte den aaben til De danske Sukkerfabriker, Nakskov, hvor den blev fyldt med Melasse, og at den derefter var lukket, indtil den blev aabnet paa Rørlandgaard.

Idet seks Dommere yderligere bemærker, at de fremkomne Oplysninger ikke giver Grund til at antage, at Kreaturerne Sygdom og Død skyldtes noget paa Rørlandgaard udvist fejlagtigt Forhold, hverken med Hensyn til Melassens Opbevaring eller Fodringsmaaden, finder disse Dommere, efter alt saaledes foreliggende — at maatte gaa ud fra, at Melassen ved Leveringen til

---

Færdig fra Trykkeriet den 16. November 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 23

Tirsdag den 8. November.

Appellanten har været behæftet med sundhedsfarlige Egenskaber, som har haft til Følge, at der blev paaført Kreaturerne en Forgiftning, der medførte deres Død.

Idet Indstævnte efter Omstændighederne maa være ansvarlig for det Appellanten derved paadragne Tab, hvis Størrelse efter det oplyste kan ansættes til det af Appellanten fordrede Beløb, stemmer de nævnte Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge, samt at dømme Indstævnte til at godtgøre ham Sagens Omkostninger for Landsretten med 500 Kr. og at udrede Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne om beneficerede Sager som nedenfor angivet.

Fem Dommere mener, at de for Højesteret tilvejebragte Oplysninger ikke giver tilstrækkelig Støtte for Antagelsen af en Forgiftning af Melassen gennem Emballagen, og da der heller ikke paa anden Maade ses at være tilvejebragt noget Bevis for, at Melassen ved Leveringen var i ukontraktmæssig Stand, vil disse Dommere i Henhold til de iøvrigt i Dommen anførte Grunde stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Firmaet L. Kraglund, bør til Appellanten, Gaardejer Henry Christensen, betale 6163 Kr. 60 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 29. Oktober 1936 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for Landsretten, 500 Kr. Endvidere betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelser for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret, samt i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Heilesen 400 Kr. og 163 Kr. 51 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Gaardejer Henry Christensen, ejer Gaarden »Rørlandsgaard« tæt udenfor Hjørring. Paa denne Gaard, hvis Tilliggende er ca. 18 Tdr. Land, og hvis Staldbygninger er ret nye og moderne indrettede med gode hygiejniske Forhold, holdt Sagsøgeren i Vinteren 1935/36 en Kvægbesætning, bestaaende af 1 Tyr, 11 Køer, 1 Kvie og 3 Kalve; siden 1930, da han købte Ejendommen, havde der ikke været Sygdom i Kvægbesætningen. Den 21. Marts 1936 købte Sagsøgeren hos det sagsøgte Firma, L. Kraglund, Hjørring, en Tromle Melassesirup stammende fra »De danske Sukker-Fabriker« af Nettoindhold 490 kg. Denne Tromle udgjorde en Del af et større Parti Melassesirup ialt 15,000 kg i Jærntromler, som de Sagsøgte den 23. August 1935 havde købt til senere Levering af A/S Peder P. Hedegaard, Nørresundby. Af Partiet blev den 20. Marts 1936 leveret 20 Tromler, og deraf fik Sagsøgeren — som nævnt — den 21. s. M. leveret den omhandlede Tromle direkte fra Banevogn paa Hjørring Station og tilkørt i uaabnet Stand ved de Sagsøgtes Chauffør. Den 22. s. M. begyndte Sagsøgeren efter nærmere Anvisning af Husdyrbrugskonsulent K. Birch, Hjørring, der som sin Specialitet har Fodring af Husdyr, og som nu er Konsulent ved en Landboforening i Hjørring Amt, at fodre Kreaturbesætningen med Melassesirup, hvortil blev givet Tilskud af Kraftfoder (Foderkager), Roer (Runkelroer) samt Hø og Halm. Fodringsmaaden var følgende: Tønden blev anbragt i Gaardens Lade, der er et højt og ret køligt Rum. Siruppen blev ved Udtagelse af en Jærnprop tappet af for hver Dag i 2 Kar, hvori 13 kg. Sirup blev blandet med 10 Liter Vand og en tilsvarende Mængde Klid, saaledes at der fremkom en tyk Melasse. Karrene, hvori Blandingen skete, blev renskrabet efter hver Blanding, men ikke renskrubbet. Kreaturerne fik hver pr. Dag godt 1 kg Sirup, maaske lidt mere, højst $1\frac{1}{4}$ kg. Blandingen udførtes hver Dag lige før Middag af Sagsøgeren personlig, som ikke hver Dag afvejede Sirupsmængden 13 kg, men an slog den pr. Øjemaal efter den den første Dag foretagne Vejning af Sirupsmængden i en Spand. Fodringen skete med Halvdelen Kl. 3 Eftermiddag og med den anden Halvdel Kl. 7 næste Morgen og fortsattes efter denne Metode indtil den 24. April 1936. Det er oplyst, at Sagsøgeren i April 1932 havde faaet en Tønde Melassesirup ligeledes fra de Sagsøgte og fodret den op uden Skade for Kreaturerne. Siden da har Sagsøgeren ikke anvendt Melassesirup som Foder, og Besætningen, af hvilken der i Marts 1936 kun var en Ko tilbage fra 1932, var saaledes ikke vant til dette Foder. Den 21. April blev en Ko syg, og Dyr læge tilkaldtes, nemlig Dyr læge A. Christensen, Hjørring. Symptomerne hos den syge Ko var Blærelammelse, let Diarrhoe i Begyndelsen, Slingerhed og senere Lam melse af Bagpartiet, saaledes at Dyret ikke kunde rejse sig. I Løbet af faa Dage blev flere Køer syge. Hos de fleste af Køerne stødte Lungebetændelse til. 2 af Køerne døde, og Resten af Kreaturbesætningen blev slaaet ned som uheldbredelig med Undtagelse af de 3 Kalve, som ikke havde faaet Sirup som Foder, og som intet fejlede. Alle 11 Køer blev syge i Løbet af 10 Dage; hos Tyren viste Sygdommen sig først noget senere; den blev slaaet ned den 13. Maj.

Den 1. Maj 1936 indsendte Dyr læge A. Christensen en Prøve af den

anvendte Melassesirup, af hvilken der endnu var tilbage 10 kg, til Jydsk Laboratorium, Aalborg, hvor Siruppen efter Dyrlægens Begæring blev undersøgt for et muligt Indhold af mineralske Giftstoffer eller Cyanforbindelser, Stryknin og Fenoler, men alt med negativt Resultat. Herom underrettede Laboratoriet den 12. s. M. Dyr lægen med Tilføjende, om det ikke kunde tænkes, at Siruppens store Indhold af Alkalisalte har givet Kreaturerne Diarrhoe og derigennem forberedt videregaaende Bakterieangreb af Fordøjelseskanalen. Den 6. Maj 1936 afgav Statens veterinære Sundhedslaboratorium, København, følgende Erklæring til Dyr læge Christensen: »I de hertil indsendte Organer fra Ko tilh. ? paavistes abscederende Bronkopneumoni (byldelignende Lungebetændelse). Det bakterierologiske Fund var Pyogenesbakterier (betændelsesvækkende Bakterier). Iøvrigt kunde ikke paavises specifikke, patogene Bakterier.

Den udtalte Organdegeneration kunde tyde paa, at der forelaa Forgiftning; Bronkopneumonien er i saa Tilfælde formentlig at betragte som sekundær, hvilket Deres Oplysninger ogsaa tyder paa. Noget bestemt om Tilfældene kan Laboratoriet ikke udtale paa det foreliggende Grundlag, men Deres Opmærksomhed henledes paa Muligheden af Mønjeforgiftning.« Om Mønjeforgiftningens Mulighed er intet nærmere oplyst i Sagen.

Dyr læge Christensen har obdiceret nogle af de hos Sagsøgeren døde Kreaturer; hans Erklæring derom gaar ud paa, at Obduktionen lod formode, at der forelaa et Tilfælde af Forgiftning, og denne Antagelse skyldes efter Dyr lægens Vidneforklaring de af ham forefundne Degenerationstegn i Dyrenes Indvolde, særlig i Hjerter, Nyre og Lever, der tyder paa Indvirkning af et Giftstof, der gennem Nerverne har paavirket Rygmarv og Hjerne, hvilket sidste Sygdomssymptomerne synes at tyde paa. Der fandt ingen særlig mikroskopisk Undersøgelse Sted af Rygmarv og Hjerne.

Da den foretagne Undersøgelse af Siruppen ikke havde givet nogen Bestyrkelse af den Mistanke om Forgiftning, hidrørende fra Melassesiruppen, som Dyr læge Christensen nærede, og Sagsøgeren delte, besluttede man i Samraad med og under Bistand af fornævnte Husdyrbrugskonsulent Birch at foretage et Fodringsforsøg med den Del af Siruppen, der var tilbage i Tromlen, som siden Slutningen af April fremdeles havde henstaaet i Sagsøgerens Lade. Da der som nævnt kun var ca. 10 kg Sirup tilbage, og Køerne havde faaet hver 30 a 35 kg Sirup, inden Sygdommen viste sig, altsaa godt 1 kg daglig, vilde man ikke til Forsøget anvende et voksent Dyr, men en Kalv. Der skaffedes af Birch en paalidelig Fodervært, Gaardejer P. Abrahamsen, Sdr. Harritslev, paa hvis Ejendom Foderforsøget blev udført. Der indkøbtes 2 Kviekalve fra tuberkulosefri Besætning, Kalv Nr. 1 tillagt 26. November 1935, Kalv Nr. 2 den 5. December s. A. Man gav fra 20. Juli 1936 at regne hver Kalv $\frac{1}{2}$ kg Sirup pr. Dag, Kalv Nr. 1 af en god, ikke mistænkt Sirup, stillet til Raadighed af de Sagsøgte, Kalv Nr. 2 af Resten af den mistænkte Sirup. Iøvrigt fik Kalvene almindeligt Foder og begge samme Foder. Sirupsblandingen var tilsvarende den af Sagsøgeren til Køerne anvendte. Efter 20 Dages Forløb var den mistænkte Sirup opfodret, og Sirupsfodringen ophørte for begge Kalve. Medens Kalv Nr. 1 intet fejlede,

viste Kalv Nr. 2 d. 11. August tydelige Symptomer paa Blærelammelse og begyndende Slingerhed samt Hoste, altsaa de samme Symptomer som Kjerne hos Sagsøgeren. Kalven blev stadig daarligere og blev slagtet den 1. September som uheldbredelig. Dyr læge Christensen og Konsulent Birch havde jævnlig tilset Kalven og kontrolleret Fodringsforsøget. Kalvens Organer blev undersøgt, men gav ingen Oplysning om Sygdommens Aarsag. Statens veterinære Serumlaboratoriuin udtalte saaledes i Erklæring af 7. September 1936, at der hos Kalven paavistes Tyndtarmskatarrh, men Aarsagen hertil kunde ikke paavises. Laboratoriet tilføjede i sin Erklæring, at det var umuligt paa det foreliggende Grundlag at udtale noget bestemt angaaende den anvendte Fodersirup, og navnlig maatte det forventes, at eventuelle, karakteristiske Forandringer var forsvundet efter den lange Tid, der var hengaaet mellem sidste Fodring og den nu foretagne Undersøgelse af Kalvens Organer.

Efter alt det foreliggende og særlig Udfaldet af Forsøgsfodringen kom saavel Dyr læge Christensen som to andre Dyr læger fra Hjørring, der havde været tilkaldt af Sagsøgeren, til det Resultat, at det paa Rørlandgaard forefaldne Forgiftningstilfælde i Kvægbesætningen er forarsaget af den titnævnte Fodersirup.

Under Henvisning til det saaledes oplyste og under Anbringende af, at det sagsøgte Firma maa være ansvarligt for den af det leverede Fodervare og for den derved forvoldte Skade, har Sagsøgeren under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte tilpligtes at godtgøre Sagsøgeren det Tab, han har lidt ved, at Sygdommen er paaført hans Kvægbesætning, hvilket Tab han har opgjort til ialt 6201 Kr. Af Beløbet paastaas Renter 5 pCt. aarlig fra den 29. Oktober 1936, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har procederet til Frifindelse under Paaberaabelse af, at det ikke er godtgjort, at den af dem leverede Melassesirup har indeholdt giftige eller paa anden Maade skadelige Stoffer, der har medført Sygdom og Død hos Sagsøgerens Kreaturer. De har herved særlig henvist til det negative Resultat af Undersøgelsen af Siruppen og af de døde Kreaturers Organer samt bestridt, at den saa sent som i Juli Maaned 1936 foretagne Forsøgsfodring af de to Kalve afgiver et fyldestgørende Bevis for Fodersiruppens paastaaede skadelige Egenskaber, idet andre Aarsager til Sygdommen, saasom mulig Forurening af Melassefoderet eller for stor Dosering af dette overfor den ikke dertil vante Besætning, er mulige. Yderligere har de Sagsøgte henvist til, at de af samme Parti Melassesirup som det, hvorfra den til Sagsøgeren leverede Tønde stammer, har solgt maaske en Snes Tønder til forskellige, uden at der foreligger Meddelelse om, at Fodringen med Melassen har skadet Kreaturerne.

De Sagsøgte har foretaget Procesanmeldelse for ovenævnte A/S Peder P. Hedegaard, Nørresundby, der har givet Møde under Sagen og atter har anmeldt Processen for sin Sælger, Firmaet Thomsen & Clausen, København.

Der er af de Sagsøgte fremskaffet en Del Oplysninger fra videnskabelige Værker om Virkningen af Melassefodring, hvoraf fremgaar, at det kan være risikabelt at give Melasse til Kvæg, der ikke er vænnet

dertil. Gives den i for store Doser, kan den saaledes foraarsage Forgiftninger, og hos Heste, der ikke er mere modtagelige end Køer, har man iagttaget lignende Symptomer som de her foreliggende, saasom Svækkelse af Bagparten, Blærelammelse etc.

Under Sagen har Sagsøgeren forelagt det veterinære Sundhedsraad følgende Spørgsmaal, hvortil Raadet har svaret som anført:

»1. Er det ikke fuldt forsvarligt at give det Kvantum Fodersirup, som bemeldte Køer og Forsøgskalvene har faaet pr. Dag henholdsvis ca. 1 og $\frac{1}{2}$ kg?

2. Mener Raadet, at Aarsagen til den ommeldte Sygdom og medfølgende Død skyldes Gift eller skadelige Stoffer i den den 21. Marts 1936 indkøbte Fodersirup, enten i selve Siruppen eller udskilt fra Tromlen og derefter gaaet over i Sirupen?

Raadet skal svare:

ad 1. De anvendte Mængder af Fodersirup kan ikke siges at være for store, naar det drejer sig om Sirup af normal Kvalitet.

ad 2. Det maa antages, at den anvendte Fodersirup har været Aarsag til Sygdomstilfældene.«

Heroverfor har de Sagsøgte anført, at Raadets Svar ad 2 ikke indeholder en præcis Besvarelse af det stillede Spørgsmaal og mangler nærmere Begrundelse.

Som Sagen efter alt det foran oplyste foreligger til Bedømmelse og særlig naar henses til, at der ikke i den anvendte Fodersirup eller i de døde Kreaturers Organer er fundet Spor af giftige eller andre skadelige Stoffer, kan Retten — uanset Resultatet af det foretagne Fodringsforsøg paa Kalve i Juli og August 1936 — ikke anse det for tilstrækkelig bevist, at den af de Sagsøgte leverede Fodervare har været behæftet med særlig sundhedsfarlige Egenskaber, og at den derigennem har været Aarsag til de heromhandlede Kreaturers Sygdom og Død. Idet der heretter mangler Grundlag for at paalægge de Sagsøgte Erstatningsansvar overfor Sagsøgeren, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Onsdag den 9. November.

Nr. 181/1938. Grosserer **Ejler Jensen** (Svane)

mod

Frk. **Doris Westergaard** (Overretssagfører Ejnar Hansen),

betræffende Erstatning for uberettiget Afbrydelse af Tjenesteforhold.

Sø- og Handelsrettens Dom af 21. Juni 1938: Sagsøgte, Grosserer Ejler Jensen, Indehaver af det uanmeldte Firma Fabriken »Ejers«, bør til Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Doris Westergaard, betale 180 Kr. 65 Øre

med Renter 5 pCt. p. a. fra den 27. Maj d. A. til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 50 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten til Støtte for sin Frifindelsespaastand alene gjort gældende, at Frk. Westergaard den 10. Februar 1938 blev mundtlig opsagt til Fratrædelse den 1. Marts s. A., og at hun følgelig ikke, udover det hende udbetalte, har Krav paa Løn for Marts Maaned.

Til Bevis for, at den ommeldte Opsigelse er sket, har Appellanten særlig henvist til Vidneforklaringer, der efter Sagens Indankning er afgivet af to af Forretningens Ekspeditricer.

Otte Dommere finder ikke, at der ved de nævnte Forklaringer — der er ret ubestemte, og hvis Rigtighed skønnes i væsentlig Grad at modsiges af det iøvrigt foreliggende, derunder Frk. Westergaards Forbliven i Appellantens Tjeneste efter den 1. Marts — er tilvejebragt tilstrækkeligt Bevis for den paaberaabte Opsigelse. Disse Dommere stemmer herefter for, at Dommen overensstemmende med Indstævntes Paastand stadfæstes, og for, at Appellanten tilpligtes at betale til Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 200 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende: Ved de efter Dommens Afsigelse fremkomne Oplysninger maa det anses bevist, at Appellanten rettidig har opsagt Indstævnte til den 1. Marts 1938, og at Grunden til, at hun først fratraadte den 4. s. M., var, at hun, der havde paataget sig Ansvaret for Svind, der maatte fremkomme efter Lageroptællingen den 2. Februar, skulde have Adgang til at gennemgaa Optællingen pr. 28. s. M. Der lægges herved særlig Vægt paa de af de to Ekspeditricer — af hvilke den ene samtidig blev opsagt til den 1. Marts — afgivne Vidneforklaringer, endvidere paa, at der den 1. Marts tiltraadte en ny Bestyrer og en ny Ekspeditrice, samt paa, at Indstævntes Partsforklaring ikke skønnes paalidelig.

Disse Dommere vil herefter tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Ejler Jensen, til Indstævnte, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Doris Westergaard, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Doris Westergaard, har under nærværende Sag paa-
staaet Sagsøgte, Grosserer Ejler Jensen, Indehaver af det uanmeldte
Firma Fabriken »Ejers«, dømt til Betaling af 180 Kr. 65 Øre med Renter
5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 27. Maj 1938, til Betaling sker.

Sagsøgerinden gør nærmere gældende, at hun, der i ca. $\frac{1}{2}$ Aar
har været ansat som Ekspeditrice i Sagsøgtes Udsalg, St. Strandstræde
11, for en maanedlig Løn af 200 Kr., den 4. Marts d. A. maatte fratræde
denne Stilling. Hun fik ved den Lejlighed kun udbetalt 19 Kr. 35 Øre
for de første 3 Dage af Maaneden. Sagsøgerinden protesterede mod
Bortvisningen, men Sagsøgte fastholdt denne, idet han hævdede, at Sag-
søgerinden var ansvarlig for et i Forretningen konstateret Underskud,
stort 1044 Kr. 28 Øre.

Sagsøgte paastaar sig frifundet og henviser nærmere til et Brev,
han den 5. Marts d. A. sendte til Sagsøgerinden. Det fremgaar heraf, at
Sagsøgte i Februar Maaned havde konstateret et Underskud paa ca.
3000 Kr., som Sagsøgerinden efter hans Mening maatte være ansvarlig
for. Sagsøgte traf imidlertid Aftale med Sagsøgerinden om, at hun godt
kunde blive til den 1. Marts paa Betingelse af, at hun i enhver Hense-
ende var ansvarlig for det Underskud, der eventuelt maatte blive, naar
der igen den 28. Februar om Aftenen skulde tælles op. Ved denne Op-
tælling viste det sig, at der manglede foruden det fornævnte Beløb
yderligere 1044 Kr. 48 Øre.

Sagsøgerinden bestrider, at hun har noget Ansvar for det nævnte
Underskud, og hun er aldrig indgaaet paa at tilsvare et saadant Under-
skud. Hun har heller ikke gjort sig skyldig i nogen Fejl eller Forsøm-
melse, der kunde begrunde, at hun havde noget Ansvar.

Det maa anses for ubestridt, at Sagsøgerindens Fratræden af Stil-
lingen maa sidestilles med en Bortvisning uden Varsel. Det er uoplyst,
hvorledes Underskudet er fremkommet. Der var foruden Sagsøgerinden
to andre Damer ansat i Udsalget, og det er ikke godtgjort, at Sagsøger-
inden har forset sig eller udvist noget Forhold, der kunde gøre hende
ansvarlig for Underskudet. Da der ikke er Strid om Beløbets Størrelse,
vil hendes Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger findes
Sagsøgte at burde betale med 50 Kr.

Torsdag den 10. November.

Nr. 266/1937.   Fru **Ella Pedersen**, kaldet **Doré**
                              (Hvidt efter Ordre)

m o d

Fru **Käthe Kappel Hansen** (Bülow efter Ordre),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af en Overenskomst om Pas-
ning af et Institut for Undervisning i Skønhedspleje.

Østre Landsrets Dom af 30. Oktober 1937 (V Aid.): Sagsøgte, Fru Ella Pedersen, kaldet Doré, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Fru Käthe Kappel Hansen, betale 1200 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 24. April 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 150 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Indstævnte efter det foreliggende maa anses at have haft Føje til den 31. Januar 1937 at kræve sig udbetalt 200 Kr. som Vederlag for sit Arbejde i Januar. Herefter og efter hele Indholdet af det i Dommen omtalte Brev, hvori Indstævnte vægrede sig ved at udbetale Honoraret for Januar og tilkendegav Appellantinden, at denne maatte tage den første Maaned som en Prøveaaaned, findes Appellantinden ikke at have gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold ved at fratræde Pladsen og lukke Skolen.

Hun vil derfor være at frifinde for Indstævntes Tiltale, hvorhos Sagens Omkostninger for Landsretten vil være at tilkende hende hos Indstævnte med 150 Kr.; med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Ella Pedersen, kaldet Doré, bør for Indstævnte, Fru Käthe Kappel Hansens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellantinden med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Hvidt og Bülow hver 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden, Fru Käthe Kappel Hansen, paastaet Sagsøgte, Fru Ella Pedersen, kaldet Doré, tilpligtet at betale hende 1750 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 24. April 1937, idet hun har anført følgende:

Hun, der er Indehaver af et Institut for Undervisning i Skønhedspleje ved Navn La Beauté, aftalte den 1. September 1936 med Sagsøgte, at denne skulde gennemgaa Institutets sædvanlige 3 Maaneders Kursus, der afsluttes med en lægeautoreret Eksamination, som afholdes hver

trede Maaned. Den sædvanlige Betaling for et saadant Kursus er 200 Kr. maanedlig; men da Sagsøgerinden samtidig antog Sagsøgte som Lærerinde paa Instituttet efter Læretidens Ophør med en Løn af 200 Kr. maanedlig, aftaltes det, at Sagsøgte ikke skulde betale Undervisningshonoraret for den tredje Maaned, November 1936, men at dette skulde modregnes med Sagsøgtes Løn for den første Maanedes Virksomhed som Lærerinde. Da der erfaringsmæssigt ikke er Elever paa Instituttet i December Maaned, aftaltes det senere, at Sagsøgte skulde tage Ansættelse andetsteds i denne Maaned og først tiltræde som Lærerinde den 1. Januar 1937, og for at undgaa, at Sagsøgte overhovedet ingen Penge skulde faa udbetalt ved Januar Maanedes Slutning, blev der yderligere truffet den Ordning, at Sagsøgte i Begyndelsen af December Maaned indbetalte 50 Kr. til Sagsøgerinden, som dermed vilde betale Udgifterne til Lægeeksaminationen, og at Sagsøgte i December Maaned hos Sagsøgerinden, der da laa syg, skulde nedskrive den teoretiske Undervisning paa Instituttet. Den 4. Januar 1937 tiltraadte Sagsøgte som Lærerinde og den 6. s. M. afholdtes Lægeeksaminationen. Da Sagsøgerinden midt i Maaneden rejste til Sverige til et flere Maaneders Ophold, overlod hun Sagsøgte sin Sparekassebog, hvorpaa indestod 721 Kr. 85 Øre, med tilhørende Checkhæfte, og det aftaltes, at Sagsøgte skulde tage Driftsudgifterne, deriblandt sit eget Resthonorar for Januar Maaned, 50 Kr., betalt af de ventede Elevhonorarer, og at hun, hvis dette viste sig ikke at være tilstrækkeligt, skulde sende en paa det manglende Beløb udfærdiget Check til Sagsøgerinden til Underskrift. Ifølge Brev, som hun i Maanedens Løb modtog fra Sagsøgte, kunde der paaregnes flere Elevkontrakter, og da den første Maanedes Elevhonorar efter Aftale skulde kræves forudbetalt, var hun ikke i Tvivl om, at Sagsøgte derved havde tilstrækkelige Midler til alle Udbetalinger. Nogle Dage ind i Februar modtog hun imidlertid saalydende Brev af 2. Februar 1937, som var forsinket paa Grund af mangelfuld Adresse:

»Det forbavser mig meget, at jeg endnu ikke den 2. Februar har modtaget Anvisning paa min Gage 200 Kr. for Januar Maaned. Denne Overenskomst som er indgaaet mellem os for længe siden — — — og intet andet Tilbud kan jeg asseptere. Haaber, at jeg dermed har sagt alt. Venligst Ella Doré.«

Dette Brev mente Sagsøgerinden at maatte forstaa saaledes, at det trods de i Sagsøgtes tidligere Breve omtalte Forhaabninger ikke var lykkedes Sagsøgte at faa Elever, og ud fra denne Opfattelse sendte hun Sagsøgte, der som ovennævnt var i Besiddelse af hendes Sparekassebog og Checkbog og derfor vidste, at Sagsøgerinden ikke kunde sende hende Penge, et længere Brev, hvori hun bebrejdede Sagsøgte, dels at denne ikke havde været dygtig nok til at faa Elever, og dels at hun, der kun havde 50 Kr. tilgode, hvorom der var truffet Aftale, og som Sagsøgerinden endog havde omtalt i et tidligere Brev, tilskrev hende paa denne Maade. I Slutningen af dette Brev skrev hun bl. a.: »De forstaaer vel nok, at hvis ikke De har Evne til at tale og skrive til Eleverne, saa maa jeg lukke Skolen,« hvilket var naturligt ud fra hendes Opfattelse; men Sagsøgte tog heraf Anledning til, iøvrigt uden Meddelelse til Sagsøgerinden, den 6. Februar at lukke Skolen. Sagsøgte tog selv Plads i et

konkurrerende Institut og gav de 3 Elever, som var paa Sagsøgerindens Institut, Anvisning paa ogsaa at gaa over til dette. Sagsøgte har derved uberettiget berøvet hende i hvert Fald Honorarerne fra disse 3 Elever, nemlig 600 Kr. for hver, og hun paastaar sig derfor tilkendt 1800 Kr. med Fradrag af de 50 Kr., Sagsøgte havde tilgode. Hun har hævdet, at Sagsøgtes Lukning af Instituttet har paaført hende langt større Tab, idet hun f. Eks. har maattet betale Husleje for Institutkets Lokaler, skønt de stod ubenyttede, indtil hun selv kom tilbage fra sit Arbejde i Sverige omkring 1. Marts.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet hun har anført følgende: Aftalen mellem hende og Sagsøgerinden den 1. September 1936 gik ud paa, at hun kun skulde betale Elevhonorar for September og Oktober Maaneder, og at Honoraret for November Maaned 1936 skulde afgøres ved, at hun i denne Maaned skulde lede Instituttet under Sagsøgerindens Rejse til Sverige, som da var planlagt til November; Sagsøgerinden kom ganske vist ikke til Sverige i denne Maaned, men foretog i Maanedens sidste Halvdel i Stedet en Rejse til England. Det var udtrykkelig aftalt, at hun skulde have 200 Kr. udbetalt som Honorar for Januar Maaned 1937, og hun benægter, at der var truffet nogen Aftale om, at hun skulde sende Sagsøgerinden Checks til Underskrift, hvorved hun bemærker, at hun ikke har Kendskab til Benyttelsen af Checks. Hun havde truffet Aftale om Undervisning med 2 Elever, som tiltraadte 3. eller 4. Februar, og den 6. Februar meldte der sig en tredje Elev, som paaberaabte sig en Aftale med Sagsøgerinden om kun at skulle betale 400 Kr. for Kursus, hvad hun efter tidligere Udtalelser fra Sagsøgerinden maatte anse for sandsynligt og derfor gik ind paa. Men da hun mener, at Sagsøgerinden har brudt en bestemt Aftale ved ikke at udbetale hende 200 Kr. den 31. Januar, anser hun sig for berettiget til denne Dag at hæve Aftalen med Sagsøgerinden uden Varsel, og hun har opfattet den gengivne Udtalelse i Sagsøgerindens Brev om Lukning af Instituttet som en Godkendelse heraf. Hun mener herefter, at det er Sagsøgerinden, der skylder hende Løn og har forbeholdt sig at indtale denne. Hun har hævdet kun at have givet de 3 Elever Meddelelse om sit eget Engagement i det andet Institut og ikke at have opfordret Eleverne til ogsaa at henvende sig til dette. Subsidiært har hun bemærket, at Sagsøgerinden ikke kunde oppebære Honorar fra de 3 Elever uden Udgifter f. Eks. til en Lærerinde.

Ved Domsforhandlingen har Parterne afgivet Forklaring i Overensstemmelse med det anførte.

Fru Else Margrethe Kirkegaard og Frøken Karen-Margrethe Philipsen har som Vidner forklaret at være begyndt som Elever i Instituttet omkring 3. eller 4. Februar 1937 for et Honorar af 200 Kr. maanedlig i 3 Maaneder og at have faaet Henstand med Betalingen for den første Maaned. Frk. Sonja Ohlin har som Vidne forklaret den 6. Februar 1937 at have aftalt med Sagsøgte et 3 Maaneders Elevkursus paa Instituttet for ialt 400 Kr. Disse tre Vidner har alle udtalt, at Sagsøgte den 6. Februar viste dem et Par Linier i et Brev fra Sagsøgerinden, hvori der stod, at Skolen skulde lukkes, og at Sagsøgte fortalte dem, at hun nu lukkede Instituttet og selv tog Ansættelse i et andet Institut, hvortil de derefter henvendte sig og antoges som Elever.

Som Sagen foreligger, findes det ikke at kunne statueres, at Sagsøgte for sit Arbejde i Januar 1937 ikke skulde have Honorar, men kun have tilbagebetalt 50 Kr. Uanset at Sagsøgte herefter maa anses at have haft Føje til den 31. Januar 1937 at kræve sig betalt 200 Kr., findes det uberettiget, at hun under de foreliggende Omstændigheder har afbrudt sit Arbejde og lukket Institutet.

Hun vil derfor have at tilsvare Sagsøgerinden Erstatning for det derved tilføjede Tab, som efter det oplyste findes passende at kunne ansættes til 1200 Kr.

Sagsøgte vil herefter være at tilpligte at betale Sagsøgerinden dette Beløb med Renter som paastaaet og Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Nr. 94/1938.

Møbelhandler Carl Larsen
(Landsretssagfører Bröcker)

m o d

Fru **Valborg Christensen** (Bang),

betræffende Omstødelse af et Køb af Indbogenstande.

København's Byrets Dom af 27. November 1937 (14. Afd.): Sagsøgte, Møbelhandler C. Larsen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Valborg Christensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 125 Kr.

Østre Landsrets Dom af 25. Januar 1938 (IV Afd.): Indstævnte, Møbelhandler Carl Larsen, bør til Appellantinden, Fru Valborg Christensen, udlevere følgende Indbogenstande: 1 Flygel, 1 Egetræs Skab med 2 Døre, 1 Bord med Udtræk, 4 Spisestuestole, 1 Armstol, 1 rundt Bord, 1 Rygebord, 2 smaa Borde, 1 Øreklapstol, 2 Lænestole, 1 Bogreol med diverse Bøger og Noder, 1 Divan, 1 dobbelt Seng med Madras, 1 Silkesengetæppe, 3 Dundyner, 1 Hovedpude, 2 Divanpuder, 1 Gulvtæppe, 2 Løbere, 7 Malerier, 3 Fag kulørte Gardiner med Fortræksgardiner, 1 Stk. Portiere, 1 Lysekroner, 1 Læselampe, 2 Staalampere, 2 smaa Skærme, 1 Badespejl med Hylde, 2 Badeskaaber, 1 Krystalvase, 1 Dødningehoved, 2 Askebægre, 1 Spisestel, 1 Kaffestel, 1 Køkkenudstyr, 8 Lagener, 13 Pudebetræk, 7 Dynebetræk, 18 Haandklæder, 3 Frotté-Haandklæder, 18 Viskestykker, 5 Duge, 2 broderede Kaffeduge. 1 kulørt Kaffedug, 14 Servietter, 10 Spiseskeer, 8 Dessertskeer, 10 The-skeer, 11 Gafler, 1 Saucerske, diverse mindre Skeer, 2 Kasser med Diverse. Indstævnte tilsvare Appellantinden Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr. Det idømte at udredes, og Dommen i det hele at efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten, der efter Dommens Afsigelse har udleveret det deri omhandlede Løsøre til Indstævnte, og af hende erholdt den af ham erlagte Restkøbesum for nogle af Møblerne, 218 Kr., refunderet, Indstævnte dømt til at udlevere ham Løsøret mod Betaling af det nævnte Beløb.

I Dommen er det rettelig antaget, at Løsøret er at betragte som Indbo i »det fælles Hjem«, og ligeledes, at Appellanten ikke har været i begrundet god Tro med Hensyn til Rigtigheden af Ægtemandens Foregivende af, at Indstævnte var død.

Iøvrigt bemærkes, at Ægtemanden allerede i Medfør af Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 16 var uberettiget til at sælge en Del af Løsøret nemlig Flygelet og andet Bohave m. v., som efter de for Højesteret foreliggende Oplysninger var indført i Fællesboet af Indstævnte.

Idet det herefter tiltrædes, at Indstævnte er berettiget til i det hele at faa Salget omstødt, vil Dommen efter hendes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Møbelhandler Carl Larsen, til Indstævnte, Fru Valborg Christensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden, Fru Valborg Christensen, født Arndal, paastaet Sagsøgte, Møbelhandler C. Larsen, boende her i Staden og med Forretning Fiolstræde 29, dømt til at udlevere hende følgende Indbogenstande, nemlig: »1 Flygel, 1 Egetræs Skab med 2 Døre, 1 Bord m/ Udtræk, 4 Spisestuestole, 1 Armstol, 1 rundt Bord, 1 Rygebord, 2 smaa Borde, 1 Øreklapstol, 2 Lænestole, 1 Bogreol m/ diverse Bøger og Noder, 1 Divan, 1 dobbelt Seng m/ Madras, 1 Silkesengetæppe, 3 Dundyner, 1 Hovedpude, 2 Divanpuder, 1 Gulvtæppe, 2 Løbere, 7 Malerier, 3 Fag coulørte Gardiner m/ Fortræksgardiner, 1 Stk. Portiere, 1 Lysekroner, 1 Læselampe, 2 Staalampere, 2 smaa Skærme, 1 Badespejl m/ Hylde, 2 Badekaaber, 1 Krystalvase, 1 Døningehoved, 2 Askebægre, 1 Spisestel, 1 Thestel, 1 Kaffestel, 1 Køkkenudstyr, 8 Lage-

ner, 13 Pudebetræk, 7 Dynebetræk, 18 Haandklæder, 3 Frottéhaandklæder, 18 Viskestykker, 5 Duge, 2 broderede Kaffeduge, 1 coulørt Kaffe-dug, 14 Servietter, 10 Spiseskeer, 8 Dessertskeer, 10 Teskeer, 11 Gafler, 1 Saucenske, diverse mindre Skeer, 2 Kasser m/ diverse.«

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Engang i Slutningen af August d. A. tog Sagsøgerinden, Fru Valborg Christensen, som indtil da havde boet sammen med sin Mand, Assistent Svend R. Christensen, i Lejligheden Lindenovsgade 9 Stuen, Ophold hos sin Broder; den 3. September d. A. indlagdes hun paa Klinik, hvor hun den 4. s. M. fødte et Barn; den 21. s. M. blev hun udskrevet fra Klinikken og tog derefter atter Ophold hos sin Broder. Hun henvendte sig samme Dag, den 21. September d. A., til en Sagfører og bad denne være hende behjælpelig med at søge Skilsmisse fra sin Mand. Sagfø-
 renr tilskrev Manden, og denne lovede at komme op paa Sagføreren
 s Kontor den 25. September d. A. og forhandle om Sagen, men han ude-
 blev, og den 27. September d. A. modtog Sagføreren et Brev fra Paris,
 hvori Sagsøgerindens Mand meddelte, at han havde solgt alt Indboet i
 Ægtefællernes ovennævnte Lejlighed.

Ægtefællerne levede i sædvanligt Formuefællesskab.

Sagsøgte har den 22. September d. A. og den 23. s. M. af oven-
 nævnte Svend R. Christensen købt henholdsvis »Møbler og Diverse«
 for 600 Kr. og ovennævnte Flygel for 400 Kr., og modtog herfor saa-
 lydende Kvitteringer:

1) »Jeg undertegnede erklærer herved at have solgt følgende Gen-
 stande:

Møbler og	
Diverse solgt	
som besigtiget	600,00
Betal (t)	100,00

Rest 500,00

Jeg undertegnede erklærer herved paa Tro og Love, at jeg ikke har
 de nævnte Genstande paa Købekontrakt, og at de ikke er pansatte eller
 paa anden Maade behæftet, samt Ret til at sælge for min Ægtefælle,
 som er afgaaet ved Døden.

København, den 22. September 1937.

(sign.) Svend R. Christensen
 Sælgerens Navn.«

2) »Jeg undertegnede erklærer herved at have solgt følgende Gen-
 stande:

1 Flygel, mrk.	
Hoffmann	400,00
	Betalt.«

Jeg undertegnede erklærer herved paa Tro og Love, at jeg ikke
 har de nævnte Genstande paa Købekontrakt, og at de ikke er pantsatte
 eller paa anden Maade behæftet, samt Ret til at sælge for min Ægte-
 fælle, som er afgaaet ved Døden.

København, den 23. September 1937.

(sign.) Svend R. Christensen.«

Sagsøgte har ikke under Domsforhandlingen bestridt, at det ovenfor nævnte Flygel og de ovenfor øvrige anførte Indbogensande er identiske med det Flygel og de Effekter, som Sagsøgte den 22. og 23. September d. A. har købt af Sagsøgerindens Ægtefælle.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han, der averterer om Køb af Møbler, fik telefonisk Henvendelse fra Svend R. Christensen om at komme ud paa dennes Bopæl i Lindenovsgade 9 i Anledning af Møbler. Sagsøgte indfandt sig der den 22. September d. A., og til Stede var Christensen og en mandlig Bekendt af Christensen. Christensen fortalte Sagsøgte, at hans Kone var død, og at han ikke kunde taale at være mere ude i Lejligheden; hans Kone var død af Tuberkulose, og nu skulde han være Politibetjent i Aarhus og tiltræde to Dage efter. Christensens mandlige Bekendt sagde: »Du har vel nok tabt dig, siden din Kone døde«. Christensen viste Sagsøgte Billedet af en Dame og sagde grædende, at det var hans afdøde Kone. Sagsøgte købte derefter Indbogenstande for 600 Kr., hvoraf han straks betalte 100 Kr. Tingene skulde hentes næste Dag samtidig med, at Restbeløbet betaltes. Efter Aftalen hentede Sagsøgte næste Dag Møblerne, og Sagsøgte købte da samtidig Flygelet, som ligeledes blev kørt bort af Sagsøgte. Denne betalte Restsummen for Møblerne med 500 Kr. kontant og gav Christensen en Check paa 400 Kr. for Flygelet, hvilken Check Christensen hævdede samme Dag. Sagsøgte har endelig som Part forklaret, at han den 22. September d. A. bad Christensen om at se en Kvittering paa Møblerne for, at de var betalt; han saa en Genpart af en Købekontrakt, hvoraf fremgik, at der var købt Møbler for 1488 Kr., hvoraf straks var betalt 800 Kr., medens Restbeløbet skulde betales med 100 Kr. maanedlig; Christensen viste Kvitteringer, hvorefter hele Købesummen, bortset fra 18 Kr., var betalt. Sagsøgte spurgte endvidere Christensen, hvorfra han havde Flygelet, og Christensen opgav da en Adresse paa sine Forældre i Odense (hvilken Adresse senere har vist sig at være urigtig).

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der paa Møblerne skyldes 218 Kr. (foruden senere Fogeddomkostninger m. v.).

Sagsøgerinden har som Part forklaret, at det, fra hun blev indlagt paa Klinikken, har været hendes Mening ikke at ville tilbage til hendes og Christensens fælles Hjem. Han besøgte hende flere Gange paa Klinikken, og hun mener, at han hele Tiden, medens hun laa paa Klinikken, troede, at hun vilde tilbage til deres fælles Hjem.

Sagsøgerinden har som Begrundelse for sin Paastand henvist til Ægteskabslov II § 19 og har gjort gældende, at Sagsøgte ikke har været i en saadan god Tro, som Loven maa antages at kræve, da han købte Indbogenstandene og Flygelet.

Sagsøgte har heroverfor til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at de solgte Indbogenstande og Flygelet ikke har hørt til Indboet i »det fælles Hjem«, cfr. Ægteskabslov II § 19, Stk. 1, idet der ikke mere var Tale om noget fælles Hjem, da Sagsøgerinden var flyttet hjemmefra, og at i hvert Fald Sagsøgte var i god Tro, da han købte Flygelet og Indbogenstandene.

Idet Sagsøgte ovenfor gengivne Partsforklaring om, hvad der passerede, da han købte Indbogenstandene og Flygelet, skønnes at maatte

lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, og idet det herefter og efter det iøvrigt foreliggende, derunder navnlig Kvitteringerne af 22. og 23. September d. A., findes at maatte antages, at Sagsøgte har været i god Tro, da han købte Indbogenstandene og Flygelet, vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerindens Tiltale i denne Sag.

Sagsøgerinden vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 125 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 14. Afdeling den 27. November 1937 og er af Appellantinden, Fru Valborg Christensen, paaanket med Paastand om, principalt at Indstævnte, Møbelhandler Carl Larsen, tilpligtes at udlevere Appellantinden de under Sagen nærmere omhandlede Indbogenstande, subsidiært at Udleveringen sker mod Betaling af et af Retten fastsat Beløb.

Indstævnte procederer til Dommens Stadfæstelse.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Parterne afgivet personlig Forklaring.

Uanset, at Appellantinden efter den af hende afgivne Forklaring ikke havde til Hensigt at genoptage Samlivet med Manden, findes de fornævnte Indbogenstande dog stadig under de foreliggende Omstændigheder at maatte betragtes som Indboet i det fælles Hjem, saaledes som dette Udtryk er anvendt i § 19, 1. Stk. i Lov Nr. 56 om Ægteskabets Retsvirkninger af 18. Marts 1925.

Ved at købe hele Indboet paa Mandens blotte Erklæring om, at Hustruen var afgaaet ved Døden, uden at søge at skaffe sig Bevis for Rigtigheden heraf og uden at sikre sig, at Manden i Tilfælde af Hustruens Død var berettiget til at disponere over samtlige de paa Bopælen værende Indbogenstande, findes Indstævnte at have gjort sig skyldig i en saadan Uforsigtighed, at han ikke kan anses for at have været i den i Lovens § 19, 2. Stk. krævede gode Tro.

Appellantinden vil herefter kunne kræve den af hendes Mand med Indstævnte indgaaede Retshandel omstødt, saaledes, at der vil være at give Dom efter hendes principale Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at tilsvare Appellantinden med 200 Kr.

Fredag den 11. November.

Nr. 115/1938. Fru **Camilla Sørensen** (Bülow efter Ordre)
 mod

Effort Maskinfabrik ved dens Indehaver, Fabrikant **Johannes Has-
 sel Jensen** (Svane),

betræffende Spørgsmaalet om en i et Bageri anbragt Maskine omfattes af Bestemmelserne i Tinglysningslovens § 38.

Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling II den 28. Oktober 1937: Forretningen kan ikke nyde Fremme.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 (III Afd.): Den begærede Indsættelsesforretning bør nyde Fremme. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte, Fru Camilla Sørensen, til Appellanten, Effort Maskinfabrik ved dens Indehaver Fabrikant Johannes Hassel Jensen, 125 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er i Sagen oplyst, at der ihvertfald siden 1921 har været drevet Bagerivirksomhed i Appellantindens Ejendom og det maa antages, at der ikke før August 1935 er anvendt en Piske- og Røremaskine i Virksomheden.

Det maa endvidere antages, at Maskinen, der kan benyttes i forskellige Virksomheder, vel anvendes i Bagerier, men dog ikke er fagmæssig nødvendig, og at den ikke sædvanlig installeres af Ejeren af den paagældende Ejendom, men hører til de Redskaber og Maskiner, som Lejeren selv sørger for, hvis han ønsker at anvende dem.

Efter alt foreliggende findes Anbringelsen af Maskinen i Bageriet ikke at have en saadan Karakter, at den kan omfattes af Bestemmelserne i Tinglysningslovens § 38, og den indankede Dom vil derfor efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Camilla Sørensen, til Indstævnte, Effort Maskinfabrik ved dens Indehaver, Fabrikant Johannes Hassel Jensen, med 200 Kr. Der tillægges Højesteretssagfører Bülow i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg 200 Kr. og 27 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 23. November 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 24

Fredag den 11. November.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 15. August 1935 solgte Effort Maskinfabrik til Bagermester A. Lauridsen 1 Stk. 25/16 Liter Maskine for en Pris af 1750 Kr. at erlægge med 400 Kr. straks og Resten i Afdrag, saaledes at Sælgeren forbeholdt sig Ejendomsretten over Maskinen indtil hele Købesummen var betalt.

Køberen har misligholdt Kontrakten, og under 6. Juli d. A. blev der paabegyndt en Indsættelsesforretning hos ham til Udlevering af Maskinen, og Køberen oplyste derunder, at Maskinen henstod i Ejendommen Godthaabsvej 241 her i Staden, hvor han havde efterladt den, efter at han i April 1936 havde opgivet sin Bagerivirksomhed der.

Denne Virksomhed indehaves nu af Bagermester Fru Camilla Sørensen, og Sælgeren Effort Maskinfabrik har nu under en umiddelbar Fogedforretning hos denne begært sig Maskinen udleveret.

Rekvisita protesterer mod Udleveringen.

Af det under Proceduren oplyste fremgaar det, at Maskinen, en Piske- og Røremaskine med indlagt Motor, straks efter Købet blev opstillet i den af Køberen A. Lauridsen da drevne Bagerivirksomhed i den ham tilhørende Ejendom Godthaabsvej 241, og Maskinen har siden den Tid stadig været benyttet der.

Ejendommen bestaar kun af en Bygning med Bageri og Konditori og Beboelse for Indehaveren.

Maskinen er ganske løst anbragt i Bageriet, og Brugen af den sker alene derved, at den ved en Stikkontakt sættes i Forbindelse med det elektriske Anlæg i Ejendommen.

Efter at Køberen i Aaret 1936 havde opgivet sin Virksomhed i Ejendommen og udlejet denne til en Trediemand, blev Ejendommen i Januar 1937 efter Begæring af Køberens Kreditorer stillet til Tvangsauktion og udlagt en ufyldstgjort Panthaver, og denne har atter overdraget sine Rettigheder til Rekvisita under nærværende Forretning, Bagermester Fru Camilla Sørensen, der ved Skøde paa Ejendommen ogsaa har faaet Inventar og Maskiner i Bageriet, derunder den her omhandlede Piske- og Røremaskine med Motor.

Det er saaledes in confesso under Sagen, at Maskinen er indlagt i Ejendommen paa Ejerens Bekostning og til Brug for den der drevne Erhvervsvirksomhed, og Maskinen findes derfor at omfattes af Bestemmelserne i Tinglysningslovens § 38, idet det efter det oplyste maa

anses at være uden Betydning, at Maskinen er ganske løst anbragt, da Maskinen stadig har været i Brug i Bageriet og maa betragtes som ganske normalt Tilbehør til en Bagerivirksomhed her i Byen, og den begærte Forretning vil derfor ikke kunne nyde Fremme.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse, der er afsagt den 28. Oktober 1937 af Københavns Byrets Fogedafdeling II, paastaas af Appellanten, Effort Maskinfabrik ved dens Indehaver Fabrikant Johannes Hassel Jensen, forandret derhen, at Forretningen fremmes.

Indstævnte, Fru Camilla Sørensen, paastaar Kendelsen stadfæstet.

Det skal bemærkes, at i den af Panthaveren til Indstævnte udstedte Transport paa Retten til Fogedudlægsskøde udtales, at bl. a. Tilbehøret til Ejendommen kun overdrages Indstævnte »forsaauidt det tilhører os«.

Ved Indsættelsesforretningens Begyndelse paa fhv. Bagermester Anders Lauridsens Bopæl i Allinge forklarede denne, at han, da han i April 1936 udlejede Forretningen paa Godthaabsvej 241, tog Forbehold overfor Lejeren med Hensyn til Maskinen, som han desuden forgæves opfordrede Appellanten til at flytte hen til Frederiksberggade 50, hvor han da aabnede en Bagerforretning.

For Landsretten har Salgschef hos Appellanten Frederik Elkær afgivet Vidneforklaring, hvorunder han har oplyst, at Vidnet saa igennem Fingre med, at Maskinen blev staaende paa Godthaabsvej, og at han havde gjort Panthaveren bekendt med Ejendomsforbeholdet vistnok forud for Auktionen.

For Landsretten er fremlagt Erklæring fra Københavns Bagerlaug, hvori det hedder: »— — — at en Piske- og Røremaskine med elektrisk Drift er et ret almindeligt Hjælpemiddel i et Bageri. En saadan Maskine er selvfølgelig til stor Gavn, idet man jo kan faa udført Arbejdet hurtigere med Maskinen end ved Haandkraft alene.

Man kan dog ikke sige, den er absolut paakrævet, idet man for blot 30—40 Aar siden ikke havde Maskiner til Hjælp, men udelukkende var henvist til at ælte og røre Dejg med Hænderne.«

Appellanten har derhos oplyst, at i hvert Fald eet stort Bageri i København ikke anvender Maskinkraft til det heromhandlede Arbejde, samt at Maskiner af denne Art i vidt Omfang anvendes i andre Virksomheder end Bagerier.

Da den omtvistede Maskine ikke efter det oplyste kan anses som »indlagt« i Ejendommen, findes den ikke at kunne omfattes af Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 38.

Appellantens Paastand vil herefter være at tage til Følge, hvorhos Indstævnte vil have at godtgøre Appellanten Sagens Omkostninger for Landsretten med 125 Kr.

Mandag den 14. November.

Nr. 235/1938.

Rigsadvokaten

mod

Julius Carstensen (Henriques),

der tiltales for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 5, Stk. 1.

Dom afsagt af Retten for Haderslev Købstad m. v. den 1. Februar 1938: Tiltalte, Manufakturhandler af Vojens Julius Carstensen, bør til Haderslev Amtsfond betale en Bøde paa 75 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 8. Juni 1938 (III Afd.): Tiltalte Julius Carstensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste fandt Salg af de i Annoncerne omhandlede Varer ikke Sted til nedsatte Priser.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

En Dommer mener, at den i Sagen ommeldte Reklamerings naturligt maa forstaaes som havende til Hensigt at give Publikum Indtryk af at Tiltalte giver sine Kunder et »Ekstratilbud«, gaaende ud paa at udsælge bestemt angivne Varer til en særlig fordelagtig Pris, begyndende paa et bestemt angivet Tidspunkt og gældende indenfor et nærmere angivet Tidsrum. Dette finder han stridende saavel mod Lovens Tanke som mod Lovens Indhold i § 5 1. Stk. og han vil derfor stadfæste Underrettens Dom, dog at Bøden ikendes i Medfør af § 8 og tillægges Statskassen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Der tillægges Højesteretssagfører Henriques i Salær for Højesteret 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag tiltales i Henhold til Anklageskrift af 4. Januar 1938 fra Politimesteren i Haderslev Manufakturhandler af Vojens

Julius Carstensen for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 5, Stk. 1, fordi han i Bladet »Budstikken« for den 25. November 1937 har averteret med »Ugens Ekstra-Tilbud« og i samme Blad for den 28. Oktober 1937 har averteret med »November Salg« og »November Tilbud«, idet derved skulde være tilkendegivet, at der i Tiltaltes Forretning i November Maaned sælges til særligt nedsatte Priser og følgelig affholdes et af den fornævnte Lovs § 5, Stk. 1 omfattet Sæsonudsalg, der ikke lovligt kan affholdes i nævnte Maaned.

I anden Række er der rejst Tiltale for Overtrædelse af den foran nævnte Lovs § 1, jfr. § 2, idet Tiltalte ved de fornævnte Annoncer i hvert Fald har anbragt urigtige eller vildledende Angivelser til Paavirkning af Efterspørgslen i Henseende til sine Varers Prisforhold.

Tiltalte har erkendt at have indrykket de i Anklageskriftet ommeldte Annoncer, og at der ved det i disse omtalte Manufaktur-Magasin »Jul-Ca« sigtes til Tiltaltes Forretning i Vojens — hvilken dog ikke i Firmaregistret er indført med dette Navn — men han har bestridt derved at have gjort sig skyldig i nogen Overtrædelse af Lovgivningen om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse og derfor paastaaet sig frifundet. Tiltalte har nærmere gjort gældende, at der ikke ved de paagældende Annoncer er averteret med, at der i November i Fjor i Tiltaltes Forretning solgtes Varer til særligt nedsatte Priser, men kun med »billige eller billigste Priser«, og at det er uberettiget at opfatte disse Betegnelser som Udtryk for Prisnedsættelse.

Tiltalte har derhos videre bestridt, at de i Annoncerne benyttede Udtryk: »Ugens Extra-Tilbud« — »November Salg« og »November Tilbud« kan betegnes som hentydende til Sæsonudsalg, dels fordi der ikke er Tale om nedsatte Priser, dels fordi »Sæson-Udsalg« kun omfatter saadanne Udsalg, som holdes efter Udløbet af en Sæson, hvorved han har oplyst, at han har holdt et saadant Udsalg ifjor i Tidsrummet fra 15. Juli til 15. August til Oprydning efter Sommersæsonen, medens der umiddelbart foran November ikke har foreligget nogen Sæson, efter hvis Forløb der var Anledning til at holde Udsalg.

Ogsaa for den subsidiære Paastand har Tiltalte paastaaet Frifindelse under Benægtelse af, at der i de paagældende Annoncer findes Udtryk, der med Føje kan betegnes som urigtige eller vildledende Angivelser til Paavirkning af Efterspørgslen efter de udbudte Varer.

Da imidlertid de af Tiltalte i Bekendtgørelserne benyttede Udtryk »November-Salg«, »November-Tilbud« og »Ugens — Extra — Tilbud« maa siges at dække Begrebet »Sæsonsalg«, idet de er egnede til at bibringe Publikum den Opfattelse, at der i Tiltaltes Butik for en bestemt Periode sælges Varer til nedsat Pris, og da saadant Salg efter Annoncerne har fundet Sted i respektive November Maaned 1937 og i den sidste Uge af den nævnte Maaned, samt da Sæsonudsalg efter Lovens § 5, 1. Stk., kun er tilladt i Maanederne Januar—Februar og i Tidsrummet fra 15. Juli til 15. September, har Tiltalte ved Afholdelsen af de af ham paa den angivne Maade averterede Salg 3: Sæsonsalg overtraadt den nysnævnte Lovbestemmelse og vil som Følge heraf i Medfør af Lovens § 12 være at anse med en Haderslev Amtsford tilfaldende

Bøde, der findes passende at kunne bestemmes til 75 Kr. med Forvandlingsstraf til Hæfte i 7 Dage, hvorhos Tiltalte vil have at udrede Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Haderslev Købstad m. v. den 1. Februar 1938 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

Saaledes som Anken foreligger, omfatter den Bedømmelsen af Beviserne for Tiltaltes Skyld.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 3. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 18. Februar 1938, ifølge hvilket Tiltalen har samme Indhold som den i første Instans rejste.

Det bemærkes, at Tiltalte er født den 25. November 1904, og at han ved Højesterets Dom af 29. August 1935 er anset efter Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 § 12 med en Bøde af 20 Kr. til Haderslev Amtsfond.

Efter det foreliggende kan det ikke antages, at Tiltalte ved Annoncerne har bibragt Publikum den Opfattelse, at der i et bestemt Tidsrum blev solgt Varer til nedsatte Priser fra hans Forretning. Da det ej heller kan anses godtgjort, at Annoncerne har indeholdt urigtige eller vildledende Angivelser til Paavirkning af Efterspørgslen, vil det af Tiltalte udviste Forhold hverken kunne henføres under Konkurrencelovens § 5, Stk. 1 eller dens § 1, jfr. § 2, og han vil derfor være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil være at udrede af det Offentlige, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 258/1938. Prokurist **Otto Sørensen Nørgaard** (Otto Sørensen Norgaard) (Overretssagfører Niels Nielsen)

mod

Fru **Henderine Elizabeth Nørgaard** (Norgaard), f. Paters
(Overretssagfører Axel Bang).

Østre Landsrets Beslutning af 11. Oktober 1938 (II Afd.) er saalydende: Retten fandt ikke tilstrækkelig Grund til at bevilge Udsættelse til Vidneførsel i Udlandet.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Beslutning er truffet af Østre Landsret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

Under Behandlingen for Landsretten af den fra Københavns Byret indankede Sag har Appellanten begæret 3 i Udlandet bosatte Læger afhørt som Vidne til Oplysning om Indstævntes Helbredstilstand. Indstævnte har protesteret mod Vidneførslen

under Henvisning til, at der foreligger skriftlige Erklæringer fra de paagældende Læger og at Appellanten har vægret sig ved at rette yderligere udenretslig Forespørgsel til dem.

Da der findes at maatte gives Indstævnte Medhold i, at Vidneførslen under disse Omstændigheder ikke bør tilstedes

bestemmes:

Landsrettens Beslutning bør ved Magt at stande.

Tirsdag den 15. November.

Nr. 127/1938.

Nordisk Indkøbscentral
(Overretssagfører Hulegaard)

mod

Foreningen af danske Manufakturgrossisters Akkord- og Konkursafdeling (Meyer),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Ret til ved Anmeldelse af et Krav i et af Indstævnte behandlet Likvidationsbo at unklade Fradrag af et hos Appellanten indskudt Bonusbeløb.

Østre Landsrets Dom af 26. Marts 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Foreningen af danske Manufakturgrossisters Akkord- og Konkursafdeling, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Nordisk Indkøbscentral, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Nordisk Indkøbscentral, til Indstævnte, Foreningen af danske Manufakturgrossisters Akkord- og Konkursafdeling, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mellem Sagsøgeren, Nordisk Indkøbscentral, hvis Eneindehaver er Direktør H. Scharffenberg, og Firmaet Magasin Jens Jensen, Herning, blev der den 18. Juni 1936 indgaaet en Overenskomst, hvori bl. a. bestemmes:

»§ 1.

Nordisk Indkøbs Central, kaldet N. I. C., med Sæde i København, har til Formaal at skaffe undertegnede Firma (i Forbindelse med sine øvrige Interessenter), de Fordele, som kan opnaas ved samlede Indkøb.

— — —

§ 5.

Ordres afgives til N. I. C. eller — i N. I. C.s Navn — til Leverandørerne. Levering sker i Reglen direkte fra Leverandørerne til undertegnede Interessent. Af hver Leverandørfaktura bliver en Genpart tilsendt undertegnede Firma, medens Originalfakturaen gaar til N. I. C.

§ 6.

Betaling for alle leverede Varer sker til N. I. C. med et Tillæg af 2 pCt. af alle saavel indenlandske som udenlandske Varer, inden 30 Dage efter Leveringsmaanedens Slutning. N. I. C. staar som Enekreditor overfor Interessenterne og Enedebitor overfor Leverandørerne samt udbetaler disse de skyldige Beløb snarest muligt og fremskaffer samt tilstiller underskrevne Firma separat Kvittering eller anden Dokumentation derfor.

— — —

§ 9.

Det Vederlag, der skal ydes N. I. C. for dets Virksomhed, beregnes maanedlig med 2 pCt., som er omtalt foran i § 6.

Saafernt den samlede Aarsomsætning overskrider 3 Mill. Kroner og indtil 10 Mill. Kroner, bliver Halvdelen af de 2 pCt. for indtil 7 Mill. Kroners Vedkommende at postere paa de paagældende Interessenters Konto, idet Beløbet fordeles i Forhold til Interessenternes Deltagelse i Købene. Overstiger den samlede Aarsomsætning 10 Mill. Kroner bliver for Omsætningsbeløbet over 10 Mill. Kroner paa samme Maade $1\frac{1}{2}$ pCt. at fordele og postere som angivet.

De paagældende Beløb tilhører N. I. C. og kan kun i Henhold til Reglen i § 11 i dette specielle Tilfælde komme Interessenten tilgode. Iøvrigt henstaar Beløbene som tilhørende N. I. C. og som hæftende for N. I. C. Forpligtelser.

§ 10.

Varerne faktureres Interessenterne uden Fradrag af opnaaet Bonus, der oppebæres af N. I. C., som ved Aarsafslutningen foretager en Fordeling i det Forhold, hvori Medlemmerne har købt de paagældende Leverandørers Varer. Disse Beløb tilhører N. I. C. og posteres iøvrigt

efter Reglen i § 9, ligesom Beløbene er disse Regler undergivet — jfr. tillige § 11.

§ 11.

Undertegnede Interessent kan udtræde af N. I. C. hver 1. Januar efter forudgaaet skriftlig Opsigelse med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel.

N. I. C. er fra sin Side ligeledes berettiget til, med samme Varsel og til samme Tid, af en vigtig Grund at opsigte undertegnede Firma til Udtrædelse. — — —

Naar et Medlem saaledes udtræder og har reguleret ethvert Mellemværende med N. I. C., vil vedkommende Medlem med Repræsentantskabets Samtykke — efter at Regnskabet for afvigte Aar er godkendt — kunne forvente udbetalt et Beløb svarende til det i Henhold til §§ 9 og 10 paa hans Konto i N. I. C.s Bøger posterede Bonus- og Refusionsbeløb.

I Tilfælde af et Medlems Konkurs, Betalingsstandsning el. lign., har N. I. C. Ret til at udtage det i Henhold til §§ 9 og 10 for vedkommende Medlem posterede N. I. C. tilhørende Beløb til hel eller delvis Dækning af vedkommende Medlems Gæld til N. I. C., uden at der herved sker nogen Ændring i N. I. C.s Rettigheder overfor vedkommende Medlem resp. hans Bo. — — —

— — —

§ 14.

Naar de i §§ 9 og 10 ommeldte Beløb for vedkommende Medlem har naaet en Størrelse af Kr. 3000 skriver Kr. Tretusinde vil de overskydende Beløb i Henhold til §§ 9 og 10 være at postere paa en særlig Konto for vedkommende Medlem som vedkommende Medlem tilhørende, og disse overskydende Beløb vil ved Regnskabsaarets Slutning, naar Regnskabet er godkendt, være at udbetale til vedkommende Medlem. saafremt Medlemmet i sin Helhed har overholdt sine Forpligtelser overfor N. I. C.

— — —.«

Overenskomsten afløste en mellem de samme Parter under 10. September 1929 indgaaet Overenskomst.

De to Overenskomster adskiller sig navnlig fra hinanden ved, at den nye Overenskomst i §§ 9 og 10 anfører, at de der omhandlede Beløb tilhører N. I. C., og at de 2 sidste ovenfor citerede Stykker i dens § 11 er nye, og at den gamle Overenskomsts § 14 havde følgende Formulering:

For at skaffe N. I. C. fornøden Driftskapital skal hver Interessent være forpligtet til, efterhaanden som der for hans Regning indvindes Bonusbeløb til ham (jfr. foran) at lade et Beløb af 3000 Kr. skriver Tre Tusinde Kroner af det indvundne indestaa hos N. I. C. som Garantikapital for de af N. I. C. paa hans Vegne paatagne Forpligtelser og til Dækning af mulige Tab ved ham selv. Dette Beløb fremkommer ved, at der i de første Aar tilbageholdes Halvdelen af al opnaaet Bonus indtil de 3000 Kr. er naaet. Beløbet forrentes med 5 pCt. p. a. og for Udbetalingen gælder de i § 11 fastsatte Regler, saaledes at Beløbet kun kan fordres udbetalt ved Udtrædelse af Forbindelsen med N. I. C. Med

den indskudte Garanti og Driftskapital Kroner Tre Tusind staar samtlige Medlemmer solidarisk.«

N. I. C.s Repræsentantskab har i Skrivelse af Maj 1936 til Fa. Jens Jensen, Herning, motiveret Ønskeligheden af at erstatte den gamle Overenskomst med den nye paa følgende Maade:

»I Anledning af, at et af N. I. C.s mangeaarige Medlemmer fornylig gennem Akkordforeningen har opnaaet en Akkord, og N. I. C., som i alle tidligere Tilfælde anmeldte og har faaet anerkendt sit fulde Tilgodehavende uden Fradrag af den opsparede Bonus, i dette ikke fik det anerkendt af Akkordforeningen, og Østre Landsret afsagde den Kendelse, at Bonusbeløbet skulde afregnes som Modkrav, fremkommer nærværende.

Da det jo netop er fremhævet i § 14, at den opsparede Bonus skal staa som Garantikapital for muligt Tab ved det paagældende Medlem, har vi anset det for rigtigst, at Kontrakten bliver ændret saaledes, at Fortolkningen af denne Bestemmelse ikke kan drages i Tvivl.

Repræsentantskabet har nu i Samraad med O. R. S. Hulegaard omarbejdet de enkelte Paragraffer saaledes, at Bonusen ikke kan angribes som forlods Dækning og ikke forrykker noget i det bestaaende Forhold udover, at de Kr. 3000,00 i Lighed med udenlandske Indkøbsforretninger, staar rentefrit. Den øvrige Forrentning finder Sted som sædvanligt sammen med Bonus-Udbetalingerne. — — —«

I Efteraaret 1937 standsede Firmaet Magasin Jens Jensen sine Betalinger, og Likvidationen overtoges af Sagsøgte, Foreningen af danske Manufakturgrossisters Akkord- og Konkursafdeling, til Behandling efter Konkurslovens Regler. Firmaet skyldte ved Ophøret til Sagsøgeren 14.947 Kr. 68 Øre, medens der i Henhold til Overenskomstens §§ 9 og 10 var krediteret Bonus- og Refusionsbeløb af 2407 Kr. 73 Øre.

I Skrivelse af 15. Oktober 1937 anmeldte Sagsøgeren overfor Sagsøgte Indkøbscentralens Krav med 14.947 Kr. 68 Øre. Sagsøgte hævdede, at der heri skulde fradrages det anførte Beløb af 2407 Kr. 73 Øre.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren under Paaberaabelse af Overenskomstens Bestemmelser paastaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende Indkøbscentralens Ret til at undlade at fradrage Beløbet.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse. Til Støtte herfor er der henvist til, at der tidligere mellem samme Parter har verseret en Retssag angaaende samme Princip. Denne Sag endte med Østre Landsrets Dom af 31. Marts 1936, hvori det statueredes, at den i den gamle Overenskomsts § 14 omhandlede Garantikapital tilhørte vedkommende Interessent og indestod hos Indkøbscentralen til Sikkerhed for dens Tilgodehavende hos ham, hvorfor Centralen efter almindelige Retsgrundsætninger, jfr. Konkurslovens § 130, maatte søge Dækning heri, saavidt det strakte til, for sit Tilgodehavende, og kun for det manglende kunde faa Udlæg af Interessentens Bo lige med de øvrige Fordringshavere. Det var denne Dom, der gav Stødet til, at der blev indgaaet en ny Overenskomst. Sagsøgte hævder, at Formaalet hermed kun var at forsøge at skaffe Indkøbscentralen en anden Retsstilling uden i Virkeligheden at forandre Parternes indbyrdes Forhold, og at den Regel, at en Kreditor, der vil anmelde en Fordring i et Konkursbo, altid er forpligtet til at fradrage

i Fordringens Hovedstol Værdien af eget Pant, der er stillet til Sikkerhed for Fordringen, ikke kan forandres ved Aftale mellem Skyldner og Panthaver.

Efter det foreliggende maa de i Overensstemmelse med §§ 9 og 10 i Overenskomsten af 18. Juni 1936 paa Magasin Jens Jensens Konto i Indkøbscentralens Bøger posterede Beløb anses for reelt at tilhøre Magasin Jens Jensen og at indestaa hos Centralen til Sikkerhed for dennes Tilgodehavende hos Firmaet. Nærværende Sag vil derfor være at afgøre i Overensstemmelse med den ovennævnte Østre Landsrets Dom af 31. Marts 1936, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 150 Kr.

Nr. 240/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Allan Eugen Mellquist (Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 138².

Dom afsagt af Retten for Aarhus Købstad den 14. Marts 1938: Tiltalte Allan Eugen Mellquist bør for det Offentliges Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 26. August 1938 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer samstedts, Landsretssagfører Morville, i Salær 80 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere, der i Henhold til den ved Landsretten skete Bevisbedømmelse gaar ud fra, at Tiltalte den omhandlede Dag var beruset, og at dette skyldtes Nydelsen af et saa stort Kvantum som ca. 15 saakaldte »lyse Pilsnere«, finder, at Tiltalte herefter har gjort sig skyldig i Overtrædelse af det ham meddelte Paalæg, og at han derfor vil være at anse efter Straffelovens § 138, Stk. 2 med Hæfte i 7 Dage.

En Dommer stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Allan Eugen Mellquist bør straffes med Hæfte i 7 Dage.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Hvidt, 80 Kr., udredes af Tiltalte.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 16. Februar 1938 fra Politimesteren i Aarhus tiltalte her ved Retten Allan Eugen Mellquist til at lide Straf for Overtrædelse af Straffelovens § 138, Stk. 2, derved, at han, der ved Aarhus Kriminalrets Dom af 17. April 1937 i Medfør af Straffelovens § 72, Stk. 1, er meddelt Paalæg om fra Dommens Afsigelse indtil 5 Aar efter hans endelige Løsladelse, der fandt Sted den 16. Maj 1937, ikke maatte købe eller nyde spirituøse Drikke, den 8. Februar 1938 i Aarhus har nydt Spiritus.

Tiltalte er født i Sverrig den 16. December 1909 og tidligere straffet saaledes:

1. Ved Justitsministeriets Skrivelse af 3. Oktober 1927 fritaget for Tiltalte for Tyveri og Overtrædelse af Motorloven mod Tilsyn af Fængselshjælpen til det iylde 21. Aar.

2. Ved Aarhus Kriminalrets Dom af 9. Juni 1928, Straffelovens § 228, § 229 Nr. 4, jfr. tildels § 37, efter § 236, § 238 og efter Lov Nr. 143 af 1. Juli 1927, jfr. tildels § 37, Forbedringshusarbejde i 1 Aar.

3. Ved samme Rets Dom af 1. August 1935, Straffelovens § 285, I, jfr. § 276, og efter § 285, I, jfr. § 284, sammenholdt med § 276, Fængsel i 60 Dage, betinget, Prøvetid 5 Aar, 2 Aar under Tilsyn af Dansk Værneselskab.

4. Ved samme Rets Dom af 12. Februar 1936, Straffelovens § 285, I, jfr. § 284, sammenholdt med § 276, Fængsel i 3 Maaneder, borgerlige Rettigheder frakendt i 5 Aar.

5. Ved samme Rets Dom af 17. April 1937, samme Lovbestemmelse, Fængsel i 40 Dage, Afholdspaalæg i 5 Aar, borgerlige Rettigheder frakendt i 5 Aar.

Under 17. November 1937 er der her ved Retten meddelt Tiltalte Advarsel for Overtrædelse af Straffelovens § 138, Stk. 2.

Tiltalte har forklaret, at han paagældende Dag har nydt ca. 15 lyse Pilsnere (Skatteklasse II). Han vil ikke bestride, at han paagældende Aften ved Indtransporteringen til Politistationen var spirituspaavirket.

Tiltalte har utvivlsomt været spirituspaavirket, men der findes ikke i det oplyste noget der godtgør, at hans Forklaring om kun at have drukket lyse Pilsnere ikke kan være rigtig, og denne Forklaring vil derfor være at lægge til Grund.

Tiltalte har anført ikke at have været klar over, at lyse Pilsnere indeholder Alkohol, samt at han ikke troede, at han ved at drikke lyse Pilsnere overtraadte Paalæget. Under Hensyn hertil, og da lyse Pilsnere er anerkendt som Afholdsdrik, findes det betænkeligt at statuere, at

Tiltalte ved at drikke lyse Pilsnere i et Omfang som sket har været eller maattet være klar over, at han mulig overtraadte Paalæget, og han vil derfor være at frifinde, hvorhos Sagens Omkostninger paalægges det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Aarhus Købstad den 14. Marts 1938 afsagte Dom er paaanket alene af det Offentlige.

Saaledes som Anken foreligger, omfatter den Bedømmelsen af Beviserne for Tiltaltes Skyld.

Sagen er indbragt for Landsretten ved Anklageskrift af 21. Marts 1938, ifølge hvilket Tiltalen har samme Indhold som den i 1. Instans rejste.

Naar Hensyn tages til, at lyse Pilsnere kan forhandles og udskænkes uden Adkomst til Forhandling og Udskænkning af stærke Drikke, findes det betænkeligt at anse nævnte Ølsort som omfattet af Udtrykket »spirituøse Drikke« i Straffelovens § 72. Herefter vil Tiltalte være at frifinde, og Underretsdommen vil saaledes kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Torsdag den 17. November.

Nr. 244/1937. Forsikringsaktieselskabet »**Skjold**« (Svane)

m o d

Arkitekt **G. Steen Mikkelsen** (Gorrissen) og Murermestrene **J. P. Schmidt** og **H. Nielsen** (Em. Christensen),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Pligt til at refundere et af Appellanten udredet Forsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 27. September 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, Arkitekt G. Steen Mikkelsen og Murermestrene J. P. Schmidt og H. Nielsen, bør een for alle og alle for een betale til Sagsøgeren, Grosserer G. Brøndum-Møller 1733 Kr. 31 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 23. Februar 1937, til Betaling sker. De Sagsøgte bør for Tiltale af Sagsøgeren, Forsikringsaktieselskabet »Skjold«, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger til Sagsøgeren, Brøndum-Møller, betaler de Sagsøgte, een for alle og alle for een, 250 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for, at Dommen efter de Indstævntes Paastand stadfæstes i Henhold til de i denne anførte Grunde, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, og for at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr. til Indstævnte Mikkelsen og 300 Kr. til de Indstævnte Schmidt og Nielsen.

To Dommere stemmer for at tage Appellantens Paastand til Følge, idet de tiltræder, at de Indstævnte ved Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde er anset ansvarlige in solidum for den indtraadte Skade, men ikke finder, at Forsikringsaftalelovens § 25 under de foreliggende Omstændigheder bør medføre nogen Lempelse af de Indstævntes Erstatningspligt. De henviser særlig til, at de Indstævnte, der erhvervsmæssigt og som Fagfolk har udført Arbejdet, og som under de foreliggende Omstændigheder maatte være paa det rene med Faren for Svamp, har forceret Arbejdet uden at træffe Foranstaltninger til Imødagaelse af Skade herved.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Forsikringsaktieselskabet »Skjold«, 300 Kr. til Indstævnte Arkitekt G. Steen Mikkelsen og 300 Kr. til de Indstævnte Murermestrene J. P. Schmidt og H. Nielsen.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Grosserer G. Brøndum-Møller, der ønskede at opføre en Villa paa Hoffmeyersvej 27, traf i den Anledning Aftale med Sagsøgte, Arkitekt G. Steen Mikkelsen, om, at denne skulde overtage Hvervet som Ejendommens Arkitekt og indgik under 31. Oktober 1934 en Kontrakt med de Sagsøgte Murermestrene J. P. Schmidt og H. Nielsen om, at de i Entreprise skulde overtage samtlige Arbejder, der var forbundne med Ejendommens Opførelse, med Undtagelse af Varmeinstallationen. Ifølge Beskrivelsen vedrørende Tømrerarbejdet skal Tømmeret være »sundt, hugget eller savet Træ, afrettet paa 2 Sider«, og det hedder derhos i Beskrivelsen: »Arbejder og Leverancer skal præsteres smukt, solidt og i enhver Henseende forsvarligt af Materialer, der kan henføres til god og sund Handelsvare.« Kontrakten har en saalydende Garantibestemmelse:

»Overtageren indestaar for sit Arbejde til Aarsdagen efter Afleveringen og er pligtig til uden Vederlag at afhjælpe alle Mangler, der maatte skyldes Fejl ved Leverancen.«

Der blev anvendt dansk Træ.

Villaen blev afleveret pr. April Flyttedag 1935.

I Juli 1936 konstateredes Angreb i Tømmeret i Vindfanget ved Entreen, og Arkitekt Mikkelsen anbefalede, at Huset blev undersøgt af en Svampeekspert. Det blev undersøgt af Teknologisk Institut, der i Erklæring af 25. Juli 1936 efter en den 24. s. M. foretagen Besigtigelse af Villaen udtaler, at der i Entreen tidligere var opdaget et Svampeangreb, sandsynligvis hidrørende fra den gule Tømmersvamp, og at Huset gjorde et godt og tørt Indtryk, hvorfor det ikke var sandsynligt, at der andre Steder end i Entreen skulde findes Svampeangreb.

Den 30. Juli 1936 begærte Grosserer G. Brøndum-Møller en Svampforsikring tegnet i Forsikringsaktieselskabet Skjold, der den 7. August 1936 udfærdigede en Police herom.

I Oktober 1936 blev der konstateret et omfattende og vidt fremskredet Svampeangreb i Ejendommen.

Forsikringsaktieselskabet Skjold hævdede ikke at hæfte for denne Skade, men indgik dog en Aftale med Brøndum-Møller om, at det skulde friholde ham for $\frac{3}{4}$ af Omkostningerne ved de nødvendige Reparationsarbejder, mod at han skulde afholde $\frac{1}{4}$ af Omkostningerne.

Omkostningerne har ialt andraget 6933 Kr. 22 Øre.

Paa Begæring af Brøndum-Møller har Frederiksberg Birks 3. Afdelings Ret den 14. December 1936 udnævnt Tømmermester Thor Langhoff og Konsulent Jensen-Storch til at foretage Syns- og Skønsforretning over Skaden, og under 18. December 1936 har de erklæret:

»Reparationen for den skete Skade var foretaget paa 1. Sal. I Stueetagen var opbrudt 3 Gulve og Indskudsler og Indskudsbrædder delvis ijernet, saaledes at Skadens Art her kunde iagttages.

Skaden var i det væsentligste forvoldt af Grubesvamp (*Paxillus panuoides*) og gul Tømmersvamp (*Coniophora cerebella*), som de fleste Steder endnu var i Vækst. I et enkelt udtaget Tømmerstykke fandtes Mycelium af ægte Hussvamp (*Merulius domesticus*).

Skaden maa anses at skyldes, at Gulvene er lagt, før Indskudsleret var tilstrækkeligt tørt; thi Angrebet fandtes hovedsagelig i Leret samt i den Del af Træværket, der var i direkte Berøring med dette, altsaa i Bjælkernes Sider og Indskudsbrædderne; Gulvbræddernes frie Overside viste ikke Angreb. At der — som sædvanligt i lignende Tilfælde — visse Steder fandtes mindre betydende Angreb, hvor Gulvbjælker og Gulvbrædder var i direkte Berøring kunde tyde paa, at Tømrets Fugtighedsgrad ogsaa har været for stor, men ovennævnte Forhold gør det dog overvejende sandsynligt, at tørt eller udtørret Indskudsmateriale vilde have forhindret betydende Skade.«

Under Afhjæmning den 6. Januar 1937 inden Frederiksberg Birks 3. Afdelings Ret tilføjede Mændene, at de med overvejende Sandsynlighed har regnet med, at saavel Træet som det anvendte Ler ikke har været tørt nok og ikke er blevet udluftet tilstrækkeligt, forinden Gulvbrædderne blev lagt, og endvidere, at selv om der havde været anvendt fuldstændigt tørt Træ, vilde Skade dog være opstaaet, hvis det anvendte Ler ikke var tilstrækkelig udtørret.

Under nærværende Sag har Grosserer G. Brøndum-Møller og Forsikringsaktieselskabet Skjold paastaet Arkitekt G. Steen Mikkelsen og:

Murermestrene J. P. Schmidt og H. Nielsen tilpligtet at betale principalt in solidum, subsidiært hver for sig til Grosserer G. Brøndum-Møller Kr. 2182,31 eller et mindre Beløb efter Rettens Skøn, dog ikke under 1782,31 Kr. og til Forsikringsaktieselskabet Skjold Kr. 5199,93, ialt med 5 pCts Rente fra Stævningens Dato den 23. Februar 1937.

Erstatningsberegningen er opgjort saaledes:

Grosserer G. Brøndum-Møller

$\frac{1}{4}$ af det til Reparationen i November—December f. A. medgaaede Beløb Kr. 6933,22.....	Kr. 1733,31
Omkostningerne ved Reparationen i Juli f. A.....	— 49,00
Erstatning for Ulemper under Reparationen i November— December f. A.	— 400,00
	ialt.... Kr. 2182,31.

Forsikringsaktieselskabet Skjold

$\frac{3}{4}$ af det til Reparationen i November—December f. A. medgaaede Beløb Kr. 6933,22.....	Kr. 5199,93.
---	--------------

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte herfor har de Sagsøgte hævdet, at efter deres Skøn var saavel Træ som Ler tilstrækkelig tørt, da Gulvene blev lagt, og at Svampeangrebene skyldes Forhold, som de ikke kunde forudse, da Huset blev opført. De har i saa Henseende henvist til en Skønforretning foretaget af 2 af Ladsretten udmeldte Mænd, Arkitekterne R. Rasmussen og Einar Rosenstand.

I Skønserklæringen, der er afgivet den 3. Juni 1937, hedder det bl. a.:

»Punkt 2. Da Gulvbelægningen først er begyndt ca. 2 Maaneder efter, at Huset var under Tag, og ca. 5 Uger efter, at Fyringen paa-begyndtes, vilde man i Almindelighed have Ret til at antage, at Indskudsleret var tilstrækkeligt tørt, særlig da det har været afdækket indtil Benyttelsen.

Punkt 3. Svampeangrebet kan godt opstaa i Træet og forplante sig til Indskudsbrædderne, selv om Leret er tørt. Saakaldt tørt Ler vil altid indeholde en vis Fugtighedsprocent, og Leret vil først være helt ud-tørret efter lang Tids — maaske Aars Forløb. Den anvendte Fremgangsmaade med Brug af Ler er den samme, som til Stadighed har været benyttet i Byggeri, og indtil fornylig har denne Fremgangsmaade ogsaa vist sig fuldt ud betryggende. De allerseneste Aars udstrakte Brug af dansk Træ har imidlertid vist, at der kan rummes en Fare for Svampeangreb, og da Lerindskudet stadig udføres som tidligere og ogsaa er blevet det i det foreliggende Tilfælde, er der overvejende Sandsynlighed for, at Grunden til Svampeangrebet maa søges i Træet, enten dette i sig selv har haft mindre Modstandsdygtighed over for saadanne Angreb, eller i daarligere Oplagringsforhold eller i, at Modstanden maaske er forringet ved Aarstidens Fugtighed. Saafremt Angrebene skyldes et af disse Forhold, vil det ikke altid være muligt ved en almindelig Besigtigelse at bedømme Risikoen ved at anvende Træet.«

Med Hensyn til Forsikringsaktieselskabet Skjolds Krav har de anført, at det i al Fald bør bortfalde i Overensstemmelse med Forsik-

ringsaftalelovens § 25, da der ikke kan siges at foreligge grov Uagtsomhed fra deres Side. Og i Tilslutning hertil har de udtalt, at det ikke bør komme dem til Skade, at Brøndum-Møller har truffet Aftale med Selskabet om selv at betale $\frac{1}{4}$ af det til Reparationen i November—December 1936 medgaaede Beløb i Stedet for at lade Selskabet betale det hele, hvad det var forpligtet til.

Med Hensyn til Omkostningerne ved Reparationen i Vindfanget i August 1936 har de hævdet, at disse Omkostninger maa være dem uvedkommende, fordi Skaden efter deres Mening kan skyldes, at der mod Arkitektens Raad var lagt Linoleum det paagældende Sted.

Med Hensyn til den paastaede Erstatning paa 400 Kr. for Ulemper ved Reparationen i November—December 1936 har de fremhævet, at de, hvis de skal betale Erstatning, fordi Gulvbelægningen fandt Sted for tidligt, ikke bør betale for disse Ulemper, fordi en Udskydning af Gulvbelægningen vilde have forsinket Husets Opførelse og forårsaget Brøndum-Møller langt større Ulemper.

Løvrigt mener de, at en eventuel Erstatning maa nedsættes under Hensyn til, at Brøndum-Møller ikke foretog en videregaaende Undersøgelse, da han opdagede Angrebet i Juli 1936, og til at Fyringen i Centralvarmeanlægget, der ikke var indbefattet under Entreprisen, foretoges af Brøndum-Møller, og at han ikke under Opførelsen af Huset fyrede tilstrækkeligt.

De to Entreprenører har for deres Vedkommende til Støtte for deres Frifindelse henvist til, at deres Ansvar ifølge Kontrakten er begrænset til eet Aar, og mener i al Fald, at deres Ansvar maa begrænses under Hensyn til, at Arbejdet er udført under Arkitektens Tilsyn og efter hans Instrukser.

Forsikringsaktieselskabet Skjold har protesteret mod, at Forsikringsaftalelovens § 25 skulde kunne føre til de Sagsøgte Frifindelse.

Grosserer Brøndum-Møller og de Sagsøgte har afgivet Forklaring i Overensstemmelse med deres Procedure.

Der er afgivet Vidneforklaringer af Fuldmægtig Axel Chr. Riis, Tømrermester Paul Chr. Paulsen og Blikkenslager Helmuth Valdemar Jacobsen.

Retten finder at maatte lægge den under 18. December 1936 afgivne Skønserklæring til Grund, idet den bygger paa en Undersøgelse af Skaden paa Stedet, medens den under 3. Juni 1937 afgivne Skønserklæring alene bygger paa teoretiske Betragtninger.

Færdig fra Trykkeriet den 30. November 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 25

Torsdag den 17. November.

Herefter maa den i Oktober 1936 konstaterede Skade antages at skyldes, at Gulvene er lagt, før Indskudsleret var tilstrækkeligt tørt, og for denne for tidlige Gulvlægning maa samtlige Sagsøgte være ansvarlige, Steen Mikkelsen som tilsynsførende Arkitekt og de sagsøgte Murermestre som Entreprenører, idet navnlig ikke Hensynet til Færdiggørelsen af Huset, der var vinterbygget, kan betragtes som Undskyldningsgrund for den Forcing, som maa antages sket i Henseende til Gulvlægningen.

De Sagsøgte vil derfor, idet de paaberaabte Fritagelsesgrunde maa forkastes, in solidum have at tilsvare Grosserer Brøndum-Møller de for hans Vedkommende til Reparationen i November—December medgaaede Udgifter 1733 Kr. 31 Øre med Renter fra Stævningens Dato den 23. Februar 1937, hvorimod de efter Omstændighederne ikke findes at burde betale ham nogen Erstatning for Ulemper under dette Reparationsarbejde. Efter Forholdets noget uoplyste Karakter findes de Sagsøgte ej heller at burde erstatte ham de til Reparationen i Viindfanget i August 1936 medgaaede Udgifter 49 Kr.

Den Del af Erstatningspligten, der vedrører Forsikringsaktieselskabet Skjold, findes at kunne bortfalde i Overensstemmelse med Forsikringsaftalelovens § 25.

I Sagsomkostninger bør de Sagsøgte in solidum betale Sagsøgeren, Grosserer Brøndum-Møller, 250 Kr., medens Sagsomkostningerne iøvrigt findes at kunne ophæves.

Mandag den 21. November.

Nr. 227/1937. Kaptajn **Arnold Rudolf Lindstrøm**, Haapsalu, Estland (Heilesen efter Ordre)

mod

Aktieselskabet **Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise** (Gelting),

betræffende Erstatning for paastaet uforvarsligt Forhold under Bugsering.

Sø- og Handelsrettens Dom af 11. Januar 1937: De Sagsøgte, A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise, bør for Tiltale af

Sagsøgeren, Kaptajn Arnold Rudolf Lindstrøm, Haapsalu, Estland, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter det foreliggende findes det ikke godtgjort, at Motorpumpen har været anbragt paa uforvarlig Maade. Det maa derhos efter det om Vejrforholdene og Motorpumpens Væltning oplyste stille sig som ganske usikkert, om Skaden overhovedet kunde have været afværget ved Pumpning.

Med denne Bemærkning og idet det tiltrædes, at Føreren af »Bien« ikke har tilsidesat sine Sømandspligter ved ikke tidligere at tilkalde Hjælp fra andre Skibe, vil de nævnte Dommere efter Indstævntes Paastand stadfæste Dommen, dog at Sagens Omkostninger ophæves, medens Sagens Omkostninger for Højesteret afholdes som nedenfor anført.

Tre Dommere voterer for at tage Appellantens Paastand til Følge og anfører til Begrundelse følgende:

Efter Dommens Afsigelse er der afgivet en yderligere Erklæring af Professor, Dr. techn. Hartmann, hvori det bl. a. udtales, »at en Pumpe med en Kapacitet mange Gange større end Haandpumpens paa et Fartøj som det, der her er Tale om, for at virke efter sin Bestemmelse maa anbringes saaledes, at der sikres den en Tilførsel svarende til den større Kapacitet og altsaa ikke umiddelbart tør forbindes med den for den langt svagere Haandpumpe bestemte Pumpekiste«. Det maa herefter antages, at den skete Anbringelse af Pumpen ikke har været forvarlig.

Da den foreliggende Sødygtighedsattest fra de to udmeldte Mænd er afgivet under Forudsætning af, at Pumpen anbragtes paa en saadan Maade, at den kom til at virke effektivt, maa Indstævnte, der som Sagkyndig burde kunne bedømme dette, bære Ansvaret for, at Transporten kom til at foregaa paa ubetryggende Maade. Idet Pumpens uheldige Anbringelse maa forudsættes at have haft Betydning for Ulykkens Indtræden, maa Indstævnte erstatte den voldte Skade.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Sagens Omkostninger ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Heilesen i Salær for Højesteret 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Oktober 1935 var den Sagsøgeren, Kaptajn Arnold Rudolf Lindstrøm, Haapsalu, Estland, tilhørende og af ham førte 3mastede Skonnert »Ada«, som var bygget i 1904 af Fyr med Egetræsspanter og maalte ca. 158 Tons Brutto, paa en Rejse fra Frederikshavn i Finland til København med en Ladning Træ, hvoraf en Del paa Dækket. Under haardt Vejr i Østersøen led Skibet Havari paa Sejl og Tovværk og blev læk, hvorfor det søgte ind til Rønne som Nødhavn, hvortil det ankom den 25. Oktober assisteret af to andre Fartøjer. Efter at Skibet var pumpet læns, viste det sig kun at lække en Ubetydelighed, og den 29. s. M. blev der af to af Rønne Købstads Søret udmeldte Skøns-mænd udstedt Sødygtighedsattest for Skibet til Fortsættelse af Rejsen til Bestemmelsesstedet København paa Betingelse af, at det, saaledes som Bestemmelsen var, blev taget paa Slæb af den de Sagsøgte, A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise, tilhørende Bjergningsdamper »Bien«, der samme Dag var ankommen til Rønne, og af denne blev forsynet med Pumpegrejer og Mandskab til Betjening heraf.

En 5" Motorpumpe paa 5 H.K. og med en Pumpekapaцитet af 90 Tons Vand i Timen blev fra »Bien« sat ombord i »Ada« og blev opstillet oven paa Dækslasten om Bagbord ved Siden af Storbaaden og forsvarligt fastsurret med Manilla Tovværk til Baadklammer og Rigning. Pumpeslangen, som var forsynet med en Bruskop, blev ført ned gennem »Ada«s Pumpekiste agten for Stormasten, hvorfra forinden den ene af »Ada«s to Haandpumper var taget op for at give Plads for Slangen. Der var ikke i Pumpekisten, som var rektangulær, ca. 1 Fod paa den ene Led og ca. 2 Fod paa den anden Led, og havde en Dybde af antagelig 10—12 Fod, Plads til, at en Mand kunde komme ned og konstatere, om Slangen var i Bund, men man overtydede sig herom ved Pejling med en Stage. Aabningen omkring Slangen foroven ved Dækket blev derefter tættet med Sejldug, surret omkring Slangen og fastsømmet paa Dækket.

Efter at Motorpumpen var blevet anbragt, og der fra Bjergningsdamperen var sat en Mand ombord i »Ada« til at passe Motorpumpen, afgik Slæbetoget fra Rønne den 29. Oktober Kl. 12. Til at begynde med var Vejret fint, og »Ada«, som i Løbet af Eftermiddagen under den første Del af Bugseringen trak ca. 2" Vand i Timen, blev holdt læns ved Hjælp af Haandpumpen. Men henimod Aften tiltog Vinden til stormende Kuling og Storm, og da det Kl. ca. 8 viste sig, at Vandet i »Ada« var steget ca. 12" i Løbet af $\frac{1}{2}$ Time, besluttedes det at opgive Pumpningen med Haandpumpen og i Stedet starte Motorpumpen. Af en eller anden Grund virkede Pumpen imidlertid efter at være sat i Gang kun en kort Tid, idet den vel gav fuld Vandstraale i et Par Minutter, men derefter stoppede op. Pumpen blev senere paany fyldt og startet, men stoppede atter op efter et Par Minutters Forløb, hvilket ifølge Motorpasserens Forklaring gentog sig ialt 4 Gange. Vind og Sø tiltog stadig; Søen brød jævnlige over Skibet og fyldte Rummet i Dækslasten omkring Pumpekisten, og ifølge Motorpasserens Forklaring tog Skibet efter kort Tids Forløb en vældig Sø over, som brød over hele Dæks-

lasten og væltede Motorpumpen delvis, hvorved Benzintanken kom til at ligge i en saadan Stilling til Karburatoren, at Motoren stoppedes.

Kort efter maa Skibet antages at være blevet fyldt med Vand, og Kl. ca. 8,30 signalerede Motorpasseren med en Lommelygte til »Bien« om, at alt ikke var vel ombord, hvilket Signal besvaredes med et Par Stød i Fløjten fra »Bien«, som derefter drejede op imod Vinden og holdt gaaende for langsom Fart, for at Søen derved skulde faa den mindst mulige Virkning paa »Ada«. Dette Fartøj laa da allerede saa dybt, at Dækket var under Vand, og Situationen var yderst kritisk for Besætningen, som tilsidst kun kunde opholde sig paa Ruftaget Agter. I Aftenens Løb indtil Midnat vedblev Besætningen paa »Ada« med at signalere til »Bien« og tændte tillige Nødblus, som ogsaa blev bemærket af »Bien«, ombord i hvilket Fartøj man imidlertid ikke mente, at det under de forhaandenværende Forhold var muligt fra »Bien«s Side at foretage noget for at komme de ombordværende paa »Ada« til Hjælp. Heller ikke blev der fra »Bien« tilkaldt Assistance fra forbi-passerende Dampere — hvoraf flere observeredes i Nattens Løb — idet Føreren af »Bien« ansaa det ugørligt i den mørke Nat at gaa langs Siden af Havaristen med en Baad.

Hele Natten forløb derfor, uden at der blev ydet Hjælp til »Ada«, som stadig overskylledes af de voldsomme Søer, og hvis Besætning havde maattet surre sig fast til Rigning og andre faste Dele for ikke at blive skyllet overbord. Ved Daggry, da man i »Bien« var blevet rigtig klar over, hvor faretruende Situationen var for Folkene paa Skonnerten, forsøgte det fra »Bien« at dæmpe Søen med Olie, og det besluttedes at tilkalde Hjælp fra den første forbi-passerende Damper.

Om Formiddagen ved 11-Tiden kom den tyske Damper »Hecht« af Bremen tilstede og en halv Times Tid senere den russiske Damper »Alexei Rikow«, som lagde sig til Luvart af Skonnerten for at afgive Læ, medens »Hecht«s Redningsbaad bjærgede først 5 Mand af Skonnertens Besætning og derefter, efter at en Redningsbaad fra det russiske Skib forgæves havde forsøgt at naa hen til Havaristen, de resterende tre Mand, Bjergningsarbejdet havde da staaet paa fra Kl. 11,45 til Kl. 16,30.

Efter at Skonnertens Besætning var bjerget over i den tyske Damper, fortsatte »Bien« Slæbningen af »Ada«, idet Kursen sattes mod Sandhammeren. Det var stadig stormfuldt Vejr med høj Sø. Havaristen, der arbejdede haardt i Søen, skar ud fra den ene Side til den anden, og Kl. 22,30, da Slæbetøget befandt sig ca. 5 km S. S. V. for Sandhammeren, sprang Slæberen, og »Ada«, som ingen Lanterner førte, forsvandt straks ud af Syne af »Bien«. Den følgende Morgen observeredes Skonnerten imidlertid i Nærheden af »Bien«, og efter at dette Fartøj samme Dag havde faaet sin Kulbeholdning fornyet i Simrishamn og var vendt tilbage til Havaristen, lykkedes det den 1. November »Bien« at bjerge Havaristen ind til Simrishamn, hvor »Ada«, der var blevet fuldstændig Vrag, derefter — efter afholdt Besigtigelse — blev solgt for 200 sv. Kr.

Sagsøgeren, som sammen med de øvrige bjærgede Folk fra »Ada« var blevet landsat i Tallinn, har ved Havariet lidt et betydeligt Tab, idet han foruden Skibet, som ikke var assureret, mistede alle sine

ombordværende Ejendele, ligesom der fra Mandskabets Side er rejst Erstatningskrav mod ham efter estnisk Sølov for Hyretab og for Effekter, som alle gik tabt ved Forliset.

Under nærværende Sag gør Sagsøgeren gældende, at de Sagsøgte maa være ansvarlige for det ham ved Havariet tilføjede Tab, idet han hævder, at Ulykken i første Række maa tilskrives den Omstændighed, at Motorpumpen som Følge af en fejlagtig Anbringelse i Skibet ikke har kunnet virke saaledes, at »Ada« kunde holdes læns. I saa Henseende har Sagsøgeren nærmere anført, at Aarsagen til, at Motorpumpen ikke virkede, som den skulde, maa søges deri, at der var utilstrækkeligt Tilløb til Pumpekisten af det i Skibet indstrømmende Vand, saa at den kraftige, motordrevne Pumpe, naar den sættes i Gang, hurtigt bragte Vandet i Pumpekisten til at svinde saa stærkt, at en Del af Bruskoppen ragede op over Vandet, hvorved Pumpen sugede Luft og traadte ud af Funktion; og i den Tid, der forløb, indtil der atter var tilstrækkeligt Vand i Pumpekisten til, at Pumpen kunde virke, er Vandet steget stærkt i den øvrige Del af Skibet. Sagsøgeren mener, at de Sagsøgte Folk, som burde have Kendskab til disse Forhold, har handlet uforsvarligt ved at anbringe Pumpeslangen i Pumpekisten uden i Forvejen at sørge for, at der til denne var tilstrækkelig Adgang for det indtrængende Vand, og at de, saafremt det ikke har været muligt at skaffe rigeligere Tilløb af Vand til Pumpekisten, i Stedet burde have anbragt Pumpeslangen enten i Skibets Forpeak eller dets Agterpeak.

Sagsøgeren gør endvidere gældende, at Tabet ved Havariet saavel som de Lidelser, Folkene paa »Ada« har udstaaet, og for hvilke Sagsøgeren tillige under Henvisning til Lov Nr. 127 af 15. April 1930 § 15 paa egen og Besætningens Vegne kræver Erstatning, er blevet yderligere forøget som Følge af Bjergningsdamperens Undladelse af at tilkalde Hjælp fra andre Skibe paa et tidligere Tidspunkt, idet Besætningens Ejendele først skylledes overbord efter mange Timers Forløb, da de Rum, hvori de befandt sig, længe havde staaet under Vand og efterhaanden aabnede sig under Søens Pres.

Sit Erstatningskrav har Sagsøgeren under Sagen nærmere opgjort paa følgende Maade:

1. Erstatning for Tab af Skibet	estniske Kr. 2000,00
2. Lovbestemt Erstatning for Hyretab og mistede Effekter til Kaptajn, Styrmand og 5 Mand, ialt — —	3120,00
3. Erstatning for udstaaede Lidelser, estniske Kr. 300 til hver af Besætningen, ialt	2100,00

estniske Kr. 7220,00

omregnet til danske Kroner efter Kurs $124\frac{1}{2}$: 8988 Kr. 90 Øre, hvilket Beløb Sagsøgeren paastaar de Sagsøgte dømt til at betale tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 17. Juli 1936.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet de særlig har fremsat forskellige Indsigelser imod Opgørelsen af Sagsøgerens under Post 2 og 3 opførte Erstatningskrav.

De Sagsøgte benægter, at der er udvist nogen Forsømmelighed fra deres Folks Side med Hensyn til Anbringelsen i »Ada« af Motorpumpen,

som forinden Rejsens Paabegyndelse blev efterprøvet i Rønne — dog uden Vand — og da fungerede tilfredsstillende, og som ogsaa ved Undersøgelse foretaget efter »Ada«s Indbringelse til Simrishamn arbejdede upaaklageligt. De Sagsøgte gør gældende, at Pumpekisten var det naturligste og eneste rigtige Sted for Anbringelse af Pumpeslangen under de foreliggende Omstændigheder, hvor Skibet var lastet med Dækslast, og man saaledes ikke kunde komme til at anbringe Slangen i Lastrummene. Efter de Sagsøgtes Formening maa Aarsagen til Ulykken søges i, at der i Skibets Trælast, som paa den tidligere Del af Rejsen var blevet vaad, har været en vis Spænding, der har bevirket, at Lasten under Skibets haarde Arbejden i Søen har presset imod Skibssiderne og frembragt Lækager, hvorigennem Vand har kunnet strømme hurtigere ind, end Pumpen har været i Stand til at tage, muligvis i Forbindelse med at Adgangen for Vandet til Pumpekisten og selve Pumpen er blevet tilstoppet af det i Skibet værende Snavs.

De Sagsøgte kan dernæst ikke erkende, at der kan rettes Bebrejdelse imod Føreren af »Bien«, fordi han undlod at tilkalde Hjælp om Natten fra forbipasserende Skibe.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, og Vidneforklaring er afgivet af Føreren af »Bien«, Kaptajn Jørgen Carl Voxen, dette Skibs Maskinmester Poul Henry Wichmann og Styrmand Frederik Kielsgaard, Fyrbøder Frithjof Nansen, der var ombord i »Ada« som Motorpasser, samt Lægterfører Peter Koefoed og Dykker Johs. Chr. Leismann, hvilke to sidste særlig har udtalt sig om Indretningen af »Ada«s Pumpekiste, som de havde Lejlighed til at undersøge, efter at Skibet var indbragt til Simrishamn.

Under Sagen foreligger der endvidere med Hensyn til Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af Pumpeslangens Anbringelse i Pumpekisten Erklæringer fra Dansk Sejlskibsrederi-Forening, Marstal, og Skibsreder A. H. Petersen, Svendborg, som er Ekspert for Dansk Sejlskibsrederi-forening for mindre Skibe, hvilke Erklæringer gaar ud paa, at Motorpumpen anbragt i Pumpekisten burde kunne faa tilstrækkelig Tilførsel af Vand, og at den derfor efter de paagældendes Mening var anbragt paa det mest passende Sted. I en senere Skrivelse udtaler Skibsreder Petersen dog efter at være gjort bekendt med, at der i »Ada« fandtes baade Forpeak og Agterpeak, at det under disse Omstændigheder vilde have været det naturligste enten straks eller da det viste sig, at der i Pumpekisten ikke var Vand nok til, at Motorpumpen kunde virke, da at have anbragt Motorpumpen i det af de nævnte Rum, hvor man kunde komme dybest ned i Skibet.

Endelig har Professor ved Den polytekniske Lærestalt Jul. Hartmann i en under Sagen fremlagt Erklæring af 17. November 1936, som er afgivet paa Grundlag af de af Sagsøgerens Sagfører meddelte Oplysninger med Hensyn til Pumpekistens Indretning og de øvrige Forhold ombord i »Ada«, udtalt sig til Støtte for den af Sagsøgeren fremsatte, ovenfor gengivne Teori om Aarsagen til, at Pumpen ikke virkede.

Efter Rettens Mening maa Anbringelsen af Pumpeslangen i Pumpekisten under de foreliggende Omstændigheder — overensstemmende med, hvad der udtales af de to Skøns mænd i en Erklæring af 26. Sep-

tember 1936 — være den naturligste og mest hensigtsmæssige Foranstaltning. Det er muligt, at særlige Forhold har bevirket, at Pumpen ikke paa dette Sted kom til at virke fuldtud efter Bestemmelsen; men forsaavidt disse Forhold skyldtes Pumpekistens Indretning, maa Sagsøgeren, som burde kende sit Skibs Indretning og burde have taget disse særlige Forhold i Betragtning ved Pumpens Anbringelse, selv være nærmest til at bære Risikoen for, at Pumpen ikke fungerede tilfredsstillende, og for de øvrige Omstændigheder, som muligvis har haft Indflydelse paa Pumpens Gang, og som — efter hvad der er Enighed om — ikke kan antages at hidrøre fra Pumpen selv, kan de Sagsøgte heller intet Ansvar have.

Idet Retten saaledes ikke finder, at der fra »Bien«s Folks Side er udvist nogen Forsømmelighed med Hensyn til Pumpens Anbringelse, og da Retten endvidere ikke mener at kunne give Sagsøgeren Medhold i, at man ombord i »Bien« har tilsidesat Pligter, som i Farens Stund paahviler en Sømand i Henseende til at komme nødstedte til Hjælp eller drage Omsorg for, at saadan Hjælp ydes, endsige har udvist et til Erstatning forpligtende Forhold, vil den af de Sagsøgte nedlagte Frifindelsestaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes derhos Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 400 Kr.

Nr. 257/1938.   **Karetmager Jørgen Kristoffer Brønning**
(Landsretssagfører A. F. Jensen, Aarhus)

m o d

Karetmager Johs. P. Brønning
(Landsretssagfører M. Mikkelsen, Viborg).

Vestre Landsrets Dom af 3. September 1938 (IV. Afd.): Sagsøgte, Karetmager Jørgen Kristoffer Brønning, bør til Sagsøgeren, Karetmager Johs. P. Brønning, betale 1000 Kr. tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 11. December 1934, indtil Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagsøgte betaler derhos i Forhold til en Sagsgenstand af 1000 Kr. de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgeren, samt til de for Sagsøgte beskikkede Sagsførere, Landsretssagfører Glud og Landsretssagfører Mikkelsen i Salær henholdsvis 115 Kr. og 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 41 Kr. og 77 Kr. 60 Øre. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af Sagsøgte paakæret til Højesteret forsaavidt angaar Dommens Bestemmelse om Sagsomkostninger.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Medfør af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 316 findes Sagens Omkostninger efter alt foreliggende at burde ophæves, saaledes at de ved Dommen fastsatte Salærer og Godtgørelser for Udlæg udredes af det Offentlige.

Kæremaalets Omkostninger findes ligeledes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Sagens Omkostninger ophæves. De Landsretssagfører Glud og Landsretssagfører Mikkel sen tillagte Salærer 115 Kr. og 300 Kr. og Godtgørelser for Udlæg 41 Kr. og 77 Kr. 60 Øre udredes af det Offentlige.

Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 9. Februar 1918 købte Sagsøgeren, Karetmager Johs. P. Brønning, Galten, af sin Fader, Peter Christian Johan Brønning, den denne hidtil tilhørende Ejendom i Galten. Som Del af Købesummen udstedte Sagsøgeren en Panteobligation til Faderen, stor 10.000 Kr., med Pant i Ejendommen. Ved Paategning af 7. August 1923 transporterede Peter Brønning — Sagsøgeren uafvidende — Panteobligationen til sin Søn, Sagsøgte Karetmager Jørgen Kristoffer Brønning, Skægkjær, og 2 andre Børn, dog saaledes, at han forbeholdt sig og sin Hustru den fulde Rentenydelse saa længe en af dem levede.

Den 15. Juni 1920 solgte Sagsøgeren til Sagsøgte et Parti Gavntre for 1000 Kr., og det aftaltes, at Sagsøgte skulde forrente de 1000 Kr. med 6 pCt. p. a. indtil et Aar efter at den længstlevende af Parternes Forældre var død, til hvilket Tidspunkt Beløbet af Sagsøgeren skulde fradrages i den Sagsøgte tilfaldende Arv af den fornævnte i Sagsøgerens Ejendom prioriterede Panteobligation, stor 10.000 Kr.

Da Parternes Fader, der blev den længstlevende af Forældrene, afgik ved Døden den 11. Juni 1934, blev Obligationen, der som foran nævnt var transporteret til Sagsøgte og 2 andre Søkende, holdt udenfor Skiftet, og da Transporthaverne forlangte Panteobligationen fuldt udbetalt, ansaa Sagsøgeren sig for ude af Stand til at ordne Prioritetsforholdene i sin Ejendom i Galten, og denne blev derefter den 30. August 1935 efter Begæring af Galten Bank, der havde Pant i Ejendommen forud for Obligationen paa 10.000 Kr., solgt ved Tvangsauktion. Ved Auktionen blev Ejendommen opraaft i to Grupper. Paa den ene Gruppe, Matr. Nr. 20 p, 38 h og 30 l af Galten By og Sogn meddeltes der Sagsøgte og dennes Søkende Hammerslag for en Budsum af 15.500 Kr., medens den anden Gruppe, Matr. Nr. 30 s, 42 o og 20 l blev udlagt Galten Bank som ufyldstgiort Panthaver for et Bud af 3700 Kr.

Under Anbringende af, at Sagsøgte skylder Sagsøgeren 1000 Kr. der er forfaldet, og som skulde afgøres ved Modregning fra Sagsøgerens Side i den fornævnte Panteobligation paa 10.000 Kr., har Sag-

søgeren under denne Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale 1000 Kr., hvorhos han har paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale en Erstatning efter Rettens Skøn i Anledning af det Sagsøgeren paaførte Tab ved, at den ham tilhørende Ejendom gik til Tvangsauktion som Følge af, at Sagsøgte fragik at skyldte de 1000 Kr. Sagsøgeren har derhos paastaet sig tilkendt Renter af de 1000 Kr. 6 pCt. p. a. fra den 11. December 1934 samt af det iøvrigt tilkendte Erstatningsbeløb 5 pCt. p. a. fra den 10. December 1937, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet mod Betaling af 825 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra den 11. December 1934, indtil Betaling sker.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte, der anerkender at skyldte de forannævnte 1000 Kr., der er forfaldet til Betaling den 11. Juni 1935, anbragt, at han har et Modkrav paa 175 Kr., der skal fradrages de 1000 Kr. Modkravet hidrører dels fra, at et Parti Hø til Værdi 50 Kr., der før Auktionen beroede i en Bygning paa den Del af Ejendommen, paa hvilken Sagsøgte m. fl. fik Hammerslag, af Sagsøgeren uberettiget før 2. Auktion er overført til den Del af Ejendommen, der blev udlagt til Banken, uagtet det som Tilbehør burde være forblevet paa den førstnævnte Del af Ejendommen, dels fra at Sagsøgeren forud for Auktionen i Strid med Sagsøgtes Ret som Panthaver har nedbrudt en Garage, der delvis var bygget ind paa den Del af Ejendommen, paa hvilken Sagsøgte fik Hammerslag. Sagsøgte har anslaaet den Del af Garagen, der stod paa den Del af Ejendommen, paa hvilken han fik Hammerslag, til en Værdi af 125 Kr.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen for Landsretten forklaret, at det paagældende Hø ikke var avlet paa den af Sagsøgte købte Del af Ejendommen, og at det paa Tvangsauktionen udtrykkelig blev tilkendegivet, at der ikke medfulgte anden Avl til den paagældende Del af Ejendommen end det der stod i Marken, og at Nedbrydningen af Garagen er sket inden Udlæg blev foretaget, idet det var Sagsøgerens Hensigt at benytte Tagbelægningen fra Garagen til at udbedre Taget paa en anden Bygning paa Ejendommen, hvilket blev forhindret ved Udlæget og den derpaa følgende Tvangsauktion.

Under Hensyn til, at Rigtigheden af Sagsøgerens Forklaring med Hensyn til det omhandlede Hø er bekræftet ved en af Bankdirektør ved Gølden Bank, Martin Kragh, afgiven Vidneforklaring, og da Nedbrydningen af Garagen ikke ses at være i Strid med Panthaverens Rettigheder, vil der ikke kunne tages Hensyn til de af Sagsøgte rejste Modkrav. Sagsøgte vil herefter overensstemmende med Sagsøgerens Paastand være at dømme til at betale 1000 Kr.

Da Sagsøgte har erkendt, at han indtil den 20. Juni 1932 har betalt Renter 6 pCt. p. a., og da det af en af Parternes Fader den 10. November 1926 afgiven Erklæring fremgaar, at Sagsøgte skulde forrente de 1000 Kr. med 6 pCt. p. a., vil han være at tilpligte at betale Renter af det tilkendte som af Sagsøgeren paastaet, uagtet han uden Protest fra Sagsøgerens Side ved de 3 sidste Rentebetalinger kun har betalt 5 pCt. p. a., hvad Sagsøgeren ifølge sin Partsforklaring ikke vil have bemærket.

Sagsøgeren har med Hensyn til Paastanden om Tilkendelse af Erstatning anført, at han, da Sagsøgte nægtede at skyldte de 1000 Kr., og Sagsøgeren derfor blev pligtig at tilsvare de fulde 10.000 Kr. ifølge Panteobligationen i Ejendommen i Galten, ikke saa sig i Stand til at ordne Prioritetsforholdene. Han indgik derfor den 25. Maj 1935 Forlig med Galten Bank, hvorefter denne paa Grundlag af Forliget foretog Udlæg i Ejendommen og — som foran nævnt — stillede den til Tvangsauktion, hvorved der paaførtes Sagsøgeren et Tab.

Bankdirektør Martin Kragh har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren, der i en Aarrække havde haft Kredit i Galten Bank med Pant i Ejendommen, i Foraaret 1935 kom i Restance overfor Banken. Da han blev rykket, erklærede han, at han ikke vilde betale, idet han havde et Tilgodehavende hos sine Søkende, som disse ikke vilde fyldestgøre ham for. Han ønskede, sagde han, at Banken hellere end hans Søkende gjorde Udlæg i hans Ejendom.

Det fremgaar af Indholdet af Panteobligationen paa 10.000 Kr., at det var Sagsøgeren tilladt med Prioritet forud for Obligationen at optage størst muligt Laan af blandt andet Kreditforeningsmidler, og at Obligationen først forfaldt mindst eet Aar efter den længstlevende af Forældrenes Død. Endvidere maa der efter de foreliggende Oplysninger gaas ud fra, at Sagsøgeren kunde have opnaaet et Kreditforeningslaan stort nok til at dække Bankens Fordring.

Under Hensyn til at det herefter ikke ses at have været nødvendigt for Sagsøgeren straks, da Sagsøgte fragik at skyldte de 1000 Kr. — hvad Sagsøgte forøvrigt bestrider at have gjort — at lade Ejendommen gaa til Tvangsauktion, findes der ikke at foreligge noget Grundlag for at tilkende ham Erstatning, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil derfor forsaavidt være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Onsdag den 23. November.

Nr. 233/1937. Frk. **Emma Johanne Rasmussen** som befuld-
mægtiget for de privat skiftende Arvinger efter Arbejdsmand
Hans Rasmussen (Rode efter Ordre)

m o d

Fogden i Københavns Amts nordre Birk (Henriques efter Ordre),
Amtsforvalteren for Københavns Amtstue paa Statskassens Vegne
(Kammeradvokaten), **Gladsaxe Sogneraad** (Selv), Grundejerfor-
eningen **Søborgmagle** (Selv) og Revisor **C. O. Olsen** (Selv),

betræffende Omstødelse af en Tvangsauktion.

Østre Landsrets Dom af 7. Juli 1937 (IV Afd.): Den paa-
ankede, af Københavns Amts nordre Birks Ret den 22. Januar 1937

foretagne Tvangsauktion over Ejendommen Matr. Nr. 3 mb af Buddinge By, Søborggaard Sogn stadfæstes. De Indstævnte, Fogden i Københavns Amts nordre Birk og Amtsforvalteren for Københavns Amtstue paa Statskassens Vegne, bør for Tiltale af Appellantinden, Frk. Emma Johanne Rasmussen, som befuldmægtiget for de privat skiftende Arvinger efter Arbejdsmand Hans Rasmussen i denne Sag fri at være. Hos det Offentlige tillægges der den for Fogden i Københavns Amts nordre Birk beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. Schrøder, i Salær 100 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De Indstævnte Gladsaxe Sogneraad og Grundejerforeningen Søborgmagle har givet Møde for Højesteret uden at nedlægge nogen Paastand.

Appellantindens Henvendelse paa Amtstuen fandt Sted den 18. December 1935. Ejendommen vurderedes under Udpantningen til 6000 Kr. og af Østifternes Kreditforening den 14. Juni 1937 til 4600 Kr.

For Højesteret har Indstævnte, Fogden i Københavns Amts nordre Birk hævdet, at Overretssagfører Hans Lindahl paa Foranledning af Indstævnte, Revisor Olsens, Henvendelse til ham har henvendt sig paa Fogedkontoret allerede Lørdag den 23. Januar 1937, Dagen efter Tvangsauktionen.

Appellantinden og hendes Søkende burde vel have anmeldt deres Faders Død paa Amtstuen, men Amtstuen burde, da Appellantinden personlig i December 1935 betalte Skatten af Ejendommen, i hvert Fald have meddelt den da af hende opgivne Bopæl videre til Fogden, der dengang endnu ikke havde foretaget Udpantning.

Iøvrigt følger det af Sagens Natur, at Appellantinden ved Henvendelsen burde gøres opmærksom paa, at der henstod en Restance, men om dette er sket, har ikke kunnet oplyses.

Selv om Fogden ved Udpantningen ikke var blevet opmærksom paa Skiltet paa Ejendommen med Overretssagfører Lindahls Adresse, kunde han, da der fandtes en Lejer paa Grunden, gennem denne have søgt Ejerens Bopæl oplyst, men navnlig burde Fogden dels have henvendt sig til Folkeregistret og dels, da han erfarede, at senere Skatter af Ejendommen var blevet betalt, have tænkt sig, at der kunde foreligge en Fejltagelse med Hensyn til Betaling af det ringe Beløb, han udpantede for, og ved Henvendelse til Amtstuen have søgt Ejerens Bopæl oplyst, hvilket vilde have ført til, at han fik Oplysning om Bopælsforandringen. Folke-registret har oplyst, at en skriftlig Forespørgsel til det vilde være besvaret med en Meddelelse om, at Appellantindens Fader var død den 2. Februar 1935.

For Revisor Olsens Vedkommende har det, selv om hans Forklaring lægges til Grund, ikke været stemmende med hans

Stilling som Kasserer i Grundejerforeningen, hvis Formaal bl. a. er at være Medlemmernes Repræsentant overfor offentlige Myn-digheder, at forskafe sig en betydelig Fordel paa et Medlems Bekostning ved ikke at søge nærmere Oplysning om Forholdene. Dette kunde han have gjort paa samme Maade som Fogeden, saa meget mere som han allerede i December 1936 paa Grundejerforeningens Vegne fik Meddelelse om Auktionen og foranledigede nedlagt Paastand i Medfør af Rpl. § 563 paa Dækning af til For-eningen forfaldne Ydelser. Han er derhos umiddelbart efter Auk-tionen blevet klar over de virkelige Forhold, og at det var en Fejltagelse, at Ejendommen var gaaet til Auktion.

Efter det foreliggende maa Ejeren anses at have bekendt Bopæl, og det er herefter i Strid med Retsplejelovens § 561², at der ikke er givet Ejeren særskilt Underretning.

Tvangsauktionen vil herefter overensstemmende med Appel-lantindens Paastand være at ophæve.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde udredes af de Indstævnte, Fogden, Amtsforvalteren og Revisor Olsen in solidum som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Den paaankede af Fogden for Københavns Amts nordre Birk den 22. Januar 1937 fore-tagne Tvangsauktion over Ejendommen Matr. Nr. 3mb af Buddinge By, Søborggaard Sogn, ophæves.

De Indstævnte, Fogden i Københavns Amts nordre Birk, Amtsforvalteren for Københavns Amtstue og Revisor C. O. Olsen, bør een for alle og alle for een betale til Appellantinden Frk. Emma Johanne Rasmussen som befuld-mægtiget for de privat skiftende Arvinger efter Arbejdsmand H. Rasmussen, i Sagsom-kostninger for Landsretten 300 Kr. og til Højesteretssagfører Rode i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 31 Kr. 90 Øre.

Til det Offentlige betaler de trenævnte Ind-stævnte ligeledes een for alle og alle for een de Retsafgifter som skulde erlægges og Godt-gørelse for det stemplede Papir som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde haft fri Proces for Højesteret.

Der tillægges Højesteretssagfører Henri-ques i Salær for Højesteret 200 Kr., der udre-des af det Offentlige. Det Overretssagfører J. Schrøder ved Landsretten tilkendte Salær 100 Kr. udredes ligeledes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt-Transport af 30. November 1928 købte Arbejdsmand Hans Rasmussen, Skt. Paulsgade 5³ den med en Træbygning bebyggede Ejendom Matr. Nr. 3 mb af Buddinge By, Søborggaard Sogn, beliggende Moseskrænten Nr. 5, for en Købesum af Kr. 3500, og samme Dag blev der meddelt ham Skøde paa Ejendommen.

Den 2. Februar 1935 afgik Hans Rasmussen ved Døden, og hans og hans tidligere afdøde Hustrus Bo blev i Marts samme Aar overtaget til privat Skifte af deres 5 Børn. Der fandt ingen Berigtigelse Sted af Arvingernes Adkomst til Ejendommen. En af dem, Frk. Emma Rasmussen, der havde boet sammen med Faderen i Skt. Paulsgade 5, flyttede ved April Flyttedag 1935 til Antonigade 9³ og ved Oktober Flyttedag samme Aar derfra til Dosseringen 52⁴, disse sine Flytninger anmeldte hun til Postvæsnet, derimod ikke Faderens Dødsfald.

I Maj 1935 udsendte Københavns Amtstue, der heller ikke havde modtaget nogen Meddelelse om Dødsfaldet, under Adresse Arbejdsmand H. Rasmussen, Skt. Paulsgade 5, Indbetalingskort for Amtstueskatter af Matr. Nr. 3 mb for April Termin 35 Kr. 14,07. Kortet kom ikke Frk. Emma Rasmussen i Hænde, og blev ikke af Postvæsnet returneret til Amtstuen, muligvis er det blevet afgivet til Lejlighedens nye Indehaver, hvis Navn ligeledes var Rasmussen. Da Beløbet ikke var betalt inden Udgangen af Juni, blev det opført paa den Restanceliste, som Amtstuen i Juli samme Aar tilstillede Københavns Amts nordre Birks Fogedret med Begæring om Udpantning.

I November 1935 udsendtes der fra Amtstuen under Adresse Arbejdsmand H. Rasmussen, Skt. Paulsgade 5⁴, Indbetalingskort for Amtstueskatter for Oktober Termin Kr. 14,07. Kortet blev af Postvæsnet omdresseret til Antonigade 9³ og videre til Dosseringen 52⁴, hvor det blev afleveret til Frk. Emma Rasmussen. Denne indfandt sig den 28. December samme Aar paa Amtstuen, indbetalte Beløbet og fik den dertil bestemte Del af Indbetalingskortet tilbageleveret i kvitteret Stand. Uden at oplyse, at Skatteyderen var død, opgav hun, at Adressen nu var Dosseringen 52⁴, hvilket blev noteret i Amtstuens Bøger. Amtstueskatterne for April Termin 1936 Kr. 16,93 og for Oktober Termin samme Aar Kr. 16,93 blev opkrævet under Adresse Arbejdsmand H. Rasmussen, Dosseringen 52⁴ og henholdsvis den 29. Juni 1936 og den 21. December 1936 indbetalt gennem Postvæsnet.

Den 18. August 1936 indfandt Københavns Amts nordre Birks Fogedret sig i Henhold til den fornævnte Begæring paa Ejendommen for at foretage Udpantning for Amtstueskatter for April Termin 1935, til Stede blev truffet en Lejerinde, Fru Janowitzky, der erklærede sig ubemyndiget til at betale Beløbet. Udpantningen skete derefter i Ejendommen, der vurderedes til 5000 Kr.

Den 6. Januar 1937 blev der i Københavns Amts nordre Birks Auktionsret afholdt forberedende Møde til Fastsættelse af Vilkaar for Tvangsauktionen over Ejendommen. Indkaldelse til Mødet var udgaaet bl. a. til Arbejdsmand H. Rasmussen, Skt. Paulsgade 5³, men kommet tilbage med Postvæsnets Paategning: »Flyttet, hvorhen vides ikke«. Tvangsauktionen blev afholdt den 22. Januar 1937. Fogden bemærkede, at Rekviriti Adresse ikke havde kunnet oplyses ej heller gennem Folkeregistret. For Grundejerforeningen Søborgmagle, af hvilken den afdøde som Ejer af Matr. Nr. 3mb havde været Medlem, blev der paastaet Betaling udenfor Budsummen af 33 Kr. Kontingent for 1935 og 1936. Ved Opraabet blev Grundejerforeningens Kasserer, statsautoriseret Revisor C. O. Olsen efter Bud og Overbud enestebydende med et Bud paa 550 Kr., for hvilket der meddeltes Hammerslag.

Først derefter erfarede Arvingerne, at deres Ejendom var blevet udpantet for Skatter og nu bortsolgt ved Tvangsauktion. Under Henvisning dertil opfordrede de Revisor Olsen til at give Afkald paa Ejendommen, men han vægrede sig derved.

Appellantinden, Frk. Emma Johanne Rasmussen som befuldmægtiget for de privat skiftende Arvinger efter Arbejdsmand Hans Rasmussen, har nu under Indstævning af Fogden i Københavns Amts nordre Birk, Amtsforvalteren for Københavns Amtstue paa Statskassens Vegne, Gladsaxe Sogneraad, Grundejerforeningen Søborgmagle og Revisor C. O. Olsen paaanket den omhandlede Tvangsauktion, idet hun har nedlagt Paastand paa, at den ophæves. Subsidiært har Appellantinden paastaet de Indstævnte Fogden i Københavns Amts nordre Birk og Amtsforvalteren for Københavns Amtstue paa Statskassens Vegne tilpligtet enten in solidum eller alternativt at betale en Erstatning efter Rettens Skøn, højst 5000 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Ankestævningens Dato, den 18. Februar 1937.

Fogden har ved sin beskikkede Sagfører principalt paastaet Erstatningskravet mod ham avvist under Henvisning til, at Kravet i Medfør af Retsplejelovens § 47² kun kan gøres gældende ved Anke, og at Udpantningen ikke er paaanket og ikke nu kan paaankes. Denne Paastand kan ikke tages til Følge, da Kravet søges begrundet bl. a. med, at Fogden skal have udvist fejlagtigt Forhold med Hensyn til den paaankede Tvangsauktion. Subsidiært har Fogden paastaet sig frifundet.

Amtsforvalteren har paa Statskassens Vegne ved Kammeradvokaten ligeledes nedlagt Paastand paa Frifindelse for Erstatningskravet.

Gladsaxe Sogneraad, der er indstævnet i Anledning af, at der af Auktionssummen er udredet Kr. 93,74 til Dækning af Skatter og Afgifter til Gladsaxe Kommune for 2. Halvaar 1935/36 og 1. Halvaar 1936/37, har ganske henstillet, hvorvidt Appellantindens Paastand kan tages til Følge eller ikke.

Grundejerforeningen og Revisor C. O. Olsen har paastaet Tvangsauktionen stadfæstet.

Til Begrundelse af sin principale Paastand har Appellantinden i første Række anført følgende: Retsforfølgningen var materielt ulovlig, idet Skatterestancen for April Termin 1935, da Udpantningen fandt Sted, var berigtiget ved de af Appellantinden den 28. December 1935 og den

29. Juni 1936 foretagne Indbetalinger, der i Medfør af Amtstueforordning af 8. Juli 1840 § 10 burde være taget til Afskrivning paa Restancerne for April Termin 1935.

Herimod har Amtsforsvalteren gjort følgende gældende: Ved Lov Nr. 124 af 20. April 1926 blev de i Amtstueforordning § 7 og følgende omhandlede Skattekvitteringsbøger afskaffet, og der blev indført den Ordning, at der i hver Skattetermin inden Udgangen af henholdsvis Maj og November Maaned tilstilles Skatteyderne Skattekvitteringsblanketter, hvori angives, hvad han skal betale for det paagældende Skattehalvaar. Betalingen sker ved, at Skattekvitteringsblanketten betales, og det betalte Beløb maa, hvadenten det erlægges til Amtstuen eller indsendes gennem Postvæsnet, jfr. Finansministeriets Bekendtgørelse Nr. 47 af 17. Marts 1927, afskrives paa Skatten for det Halvaar, som Kvitteringen lyder paa. For saa vidt er Bestemmelsen i Amtstueforordning § 10 om, at de til Amtstuerne indbetalte Skattebeløb altid bliver først at tage til Afdrag paa de ældste Restancer, uforenelig med den ved Loven af 20. April 1926 indførte nye Optræknings- og Kvitteringsordning og maa derfor for saa vidt anses som ophævet.

Heri findes der at maatte gives Amtsforsvalteren Medhold og følgelig ogsaa i, at Amtstueskatterne af Matr. Nr. 3 mb for April Termin 1935 endnu henstod uberigtigede, da Udpantningen og Tvangsauktionen fandt Sted.

Til Støtte for Paastanden om Auktionens Ophævelse har Appellantinden videre anført, at Arvingerne gennem deres Sagfører, Overretssagfører H. Lindahl, havde søgt Ejendommen solgt, og at der paa Grunden siden Juni 1936 havde været opstillet 2 Skilte med Paaskrift: »Til Salg ved Overretssagfører H. Lindahl«; herom kan Auktionskøberen, Indstævnte C. O. Olsen, ikke have været uvidende. Det er nu ikke oplyst, at Indstævnte Olsen har været bekendt dermed eller med, at Arbejdsmand H. Rasmussen var afgaaet ved Døden, hvorom heller ikke Grundejerforeningen havde modtaget nogen Meddelelse; i det hele er der ikke paavist nogen Omstændighed, hvorpaa det skulde kunne støttes, at Indstævnte Olsen har befundet sig i en Auktionskøbets Gyldighed udelukkende ond Tro.

Appellantinden har dernæst anført, at der ved den omhandlede Skatteinddrivelse saavel af Amtsforsvalteren som af Fogden er begaaet Fejl og Forsømmelser, som maa have til Følge, at Auktionen ophæves, subsidiært at Arvingerne kan kræve det dem ved Auktionen tilføjede Tab erstattet af Statskassen og Fogden.

I saa Henseende har Appellantinden overfor Amtsforsvalteren gjort gældende, at Amtstuen, da hun den 18. December 1935 betalte Skatterne for Oktober Termin 1935, burde have gjort hende opmærksom paa, at der henstod en Restance for April Termin 1935, at Amtstuen dels efter de derom gældende Regler halvaarligt indsender Indberetning til Amtet om de til Inddrivelse afgivne Skatterestancer, over hvilke Indberetninger Fogden høres, dels lejlighedsvis faar Restancelisterne forevist til Aikontrollering med Hensyn til betalte Beløb, og at Amtstuen ikke i Forbindelse med nogen af disse Kontrollforanstaltninger har givet Oplysning

om de senere Indbetalinger eller om den i December 1935 noterede Adresseforandring.

Amtsforvalteren har herimod anført, at Appellantinden den 28. December 1935 maa antages overensstemmende med Amtstuens Forretningsgang at være blevet gjort opmærksom paa Restancen, men at der iøvrigt ikke har paahvilet Amstuen nogen Forpligtelse til at gøre opmærksom derpaa. Ifølge Loven af 20. April 1926 § 1 fritager den Omstændighed, at en Skatteyder ikke har modtaget Kvitteringsblanket, ham ikke fra at indbetale det skyldige Beløb, om hvis Størrelse han i saa Fald selv maa skaffe sig Underretning. Amtstuen har ikke heller haft nogen Pligt til i den halvårlige Indberetning til Amtet eller ved Forevisning af Restancelisterne at oplyse de senere Indbetalinger eller Adresseforandringen. Derimod maa det bebrejdes Arvingerne, at de ikke overensstemmende med en trykt Anvisning paa Indbetalingskortet for Oktober Termin 1935 meddelte Amtstuen, at H. Rasmussen var død, og at Ejendommen nu tilhørte dem, ligesom ogsaa, at de endnu ikke paa Tvangsauktionens Tid havde ladet deres Adkomst tinglyse.

Overfor Fogden har Appellantinden anført, at han ved Udpantningen kunde og burde have været opmærksom paa det foran omhandlede Skilt og hos Overretssagfører Lindahl — eller hos den antrufne Lejerinde, Fru Janowitsky — søgt nærmere Oplysning, hvilket vilde have ført til, at Dødsfaldet og Arvingernes Adresser kom til hans Kundskab, endvidere a t Fogden før Tvangssalget ved skriftlig Forespørgsel til Folkeregistret for København kunde og burde have bragt i Erfaring, at H. Rasmussen var død, a t der ikke er givet Skyldneren behørig Underretning overensstemmende med Retsplejelovens § 561, 2. Stk., idet H. Rasmussens Arvinger — d. v. s. Appellantinden — siden December 1935 havde haft »bekendt Bopæl inden Riget«, nemlig den af hende til Amtstuen da opgivne, og a t Fogden ikke ses at have været opmærksom paa, at der ikke i Forbindelse med Auktionen forelaa noget Krav fra Amtstuen med Hensyn til de tre efterfølgende Terminer.

Fogden har herimod anført, a t hans kst. Fuldmægtig Finn Holch, der foretog Udpantningen, lige saa lidt som Retsvidnet bemærkede noget Skilt paa Grunden, a t samme Fuldmægtig, der ledede Auktionsretten, ved telefonisk Forespørgsel hos Folkeregisteret fik det Svar, at H. Rasmussens nuværende Adresse ikke havde kunnet oplyses, a t da den af Amtstuen opgivne Skyldner H. Rasmussens Bopæl saaledes ikke var Auktionsretten bekendt, og det ikke var oplyst for den, at han var død, og hvor Arvingerne boede, havde »Skyldneren« ikke »bekendt Bopæl inden Riget«, og a t Fuldmægtigen meget vel vidste, at Skatterne for de senere Terminer var betalt, men at denne Omstændighed — noget dengang ofte ved Inddrivelse af Skatter forekommende — ikke kunde give ham Grund til ikke at fremme Auktionen.

Under Domsforhandlingen har Appellantinden afgivet Partsforklaring, hvorhos Arbejdsmand S. A. Dreyer, Snedker Aage Rasmussen, kst. Dommerfuldmægtig Finn Holch og Politibetjent A. Hernø er blevet ført som Vidner.

Det fremgaar af det foran anførte, at som Følge af Arvingernes Unladelser af at oplyse H. Rasmussens Død for Amtstuen, var denne

som Rekvirent af Udpantningen og Auktionen, ligesom ogsaa Fogden, ubekendt med, at den skattepligtige Ejendom havde skiftet Ejer. Herefter maa Arvingerne, der heller ikke lod Ejerskiftet tinglyse, tilskrive sig selv, at der uden deres Vidende blev iværksat en Skatteinddrivelse, som endte med Ejendommens Tvangssalg. Noget Grundlag for Ophevelse af Auktionen eller for et Erstatningskrav findes det af Appellantinden fremførte ikke at indeholde; det er ikke paavist, at Amtsforvalteren eller Fogden ved Udførelsen af de heromhandlede Forretninger har overtraadt nogen i saa Henseende gældende Forskrift, ligesom heller ikke nogen af dem ses ved Mangel paa pligtmæssig Agtpaaagivenhed at have paadraget sig Skyld i, at det rette Forhold ikke i Tide blev opklaret.

Herefter vil den paaankede Tvangsauktion være at stadfæste, og de Indstævnte, Fogden i Københavns Amts nordre Birk og Amtsforvalteren for Københavns Amtstue paa Statskassens Vegne, at frifinde for Appellantindens Tiltale.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

Torsdag den 24. November.

Nr. 253/1937. Cykelhandler **Jens Nissen Roest** (Ballhausen)
m o d

Rørlægger **Axel E. J. Bjerg** (Steglich-Petersen efter Ordre),

betræffende Erstatning for Skade ved Sammenstød mellem Motorkøretøjer.

Vestre Landsrets Dom af 29. Oktober 1937 (IV Afd.): Sagsøgte, Cykelhandler Jens Nissen Roest, bør til Sagsøgeren, Rørlægger Axel E. J. Bjerg betale 20.769 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 29. Oktober 1937, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler Sagsøgte de Retsafgifter, der — i Forhold til en Sagsgenstand af 20.769 Kr. — skulde have været erlagt, og Godtgørelse for det stempede Papir, der skulde have været forbrugt, dersom Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, samt til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Normand, i Salær 350 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Paastand om Frifindelse, medens Indstævnte paastaar sig tilkendt 40.782 Kr. 30 Øre — det ved Landsretten indtalte Beløb med en Forhøjelse af Post I med 13 Kr. 30 Øre — tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra Landsretsstævningens Dato den 18. November 1936.

Efter alt foreliggende findes det hverken godtgjort, at Motorcyklens Fører ikke kunde have undgaaet Væltningen ved behørig Forsigtighed under Kørslen, eller at Appellanten ikke kunde have afværget Skaden ved fornøden Agtpaagivenhed.

Idet Indstævntes samlede Skade vil kunne ansættes til 24.782 Kr. 30 Øre, findes der i Henhold til Motorlovens § 38, 4. Stk. at kunne tilkendes ham Halvdelen af dette Beløb eller 12.391 Kr. 15 Øre; med Hensyn til Sagens Omkostninger vil Dommen kunne stadfæstes, dog at det kun paalægges Appellanten at betale Retsafgifter i Forhold til en Sagsgenstand af 12.391 Kr. 15 Øre, medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Cykelhandler Jens Nissen Roest, bør til Indstævnte, Rørlægger Axel E. J. Bjerg, betale 12.391 Kr. 15 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 18. November 1936, til Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande, dog at Retsafgifter kun erlægges i Forhold til en Sagsgenstand af 12.391 Kr. 15 Øre. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Steglich-Petersen 200 Kr., som udredes af det offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. December 1935 ca. Kl. 23,15 kom Sagsøgeren, Rørlægger Axel E. J. Bjerg, Vejle, som Passager paa en ham tilhørende, af hans Broder Former Hjalmar Bjerg ført Motorcykel kørende ad Landevejen fra Vejle mod Fredericia. Det var mørkt, men sigtbart, tørt Vejr. Medens Vejen hidtil ikke havde været glat, kom de, da de var i Færd med at køre gennem Vinding By, hvorigennem Vejen gaar i en Bue, og befandt sig omtrent midt i Buen, ind paa et Vejstykke, hvor der var faldet Isslag, og under Drejningen gled Motorcyklens Baghjul i det glatte Føre, og den væltede om paa højre Side. Saavel Motorcyklen som dennes Fører og Sagsøgeren, der ved Væltningen faldt af Cyklen, rutschede hen ad Vejen, Sagsøgeren bagerst, og i det samme kørte et af Sagsøgte, Cykelhandler Jens Nissen Roest, Ørting, i modsat Retning af Landevejen ført Automobil ind imellem dem, paakørte i hvert Fald Motorcyklen og fortsatte et kort Stykke forbi Sagsøgeren, hvor det standsede med Køleren vendt ind mod Vejens venstre Side i Automobilets Kørselsretning. Sagsøgeren, der var kommen til Skade, blev ind-

lagt paa Vejle Amtssygehus's kirurgiske Afdeling, hvis Overlæge P. Fjeldborg den 3. Marts 1937 har afgivet saalydende Erklæring:

»Rørlægger Axel Emil Jakobsen Bjerg, f. 3. August 1913, blev indlagt her paa kirurgisk afdeling den 1. December 1935 umiddelbart efter at være kommet til skade. Han havde et overfladisk saar paa venstre laar og en meget betydelig kvæstning af venstre underben med brud af øverste del af skinnebenet, hvor som det senere viste sig, hovedpulsaaeren til underbenet var overrevet, 24. Januar 1936 maatte benet amputeres lidt nedenfor midten af laaret. Blev udskrevet 29. Februar 1936. Saaret var da lægt. Patienten var forsynet med et Papben. Han var den første Tid temmelig medtaget og havde mange smerter. Han er senere blevet forsynet med et kunstigt ben, ogsaa en papprotese.

Det skønnes, at det har været et temmelig voldsomt traume, der har ramt ham. Det skønnes, at det er mest sandsynligt, at han er blevet paakørt og mindre sandsynligt, at læsionen er fremkommet ved at motorcyklen skred og han derved faldt.

Da jeg sidst saa ham, i januar, gik han godt paa protesen, men dette skyldtes for en del hans store energi.«

Idet Sagsøgeren har anbragt, at han blev paakørt af Automobil og derved paaført de forommeldte Skader, at Sammenstødet med Lethed kunde være undgaaet ved fornøden Agtpaagivenhed fra Sagsøgtes Side, medens der ikke kan bebrejdes Føreren af Motorcyklen noget, og at Sagsøgte herefter maa være pligtig at erstatte Sagsøgeren den ham tilføjede Skade, som han har opgjort til 40.769 Kr., har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham dette Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra denne Doms Dato, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte gjort gældende, dels at Sagsøgeren, der maa have paadraget sig Skaden ved Faldet med Motorcyklen, overhovedet ikke er ramt af Automobil, dels at der, forsaavidt det maa antages, at der har fundet et Sammenstød Sted mellem Sagsøgeren og Automobil, ikke kan paahvile Sagsøgte noget Ansvar, idet han ikke har kunnet se Motorcyklen eller Passagererne, før de i stærk Fart kom rutschende hen ad Landevejen i saa kort Afstand fra Automobil, at han ikke, skønt han straks bremsede, kunde bringe Automobil til Standsning, før han havde passeret Motorcyklen og dens Passagerer.

Der blev i Anledning af Ulykken foretaget Politundersøgelse, hvorhos der under nærværende Sag er afgivet Parts- og Vidneforklaringer. Det maa herefter, i Forbindelse med det iøvrigt oplyste — derunder den fornævnte Attest fra Overkirurg Fjeldborg — anses godtgjort, at Sagsøgeren er stødt sammen med det af Sagsøgte førte Automobil, og at han herved paadrog sig de allervæsentligste af de i Lægeattesten ommeldte Skader.

Sagsøgte har iøvrigt forklaret, at han kom kørende med en Fart af ca. 30 km i Timen i sin højre Halvdel af Vejen, han havde tændt de stærkeste Lygter, der lyste godt. Da han befandt sig i Vinding By, fik han pludselig Øje paa en sort Klump, der i en Afstand af 6—7 m med

meget stærk Fart kom rutschende skraat over Landevejen henimod Automobilet, hvorfor han straks begyndte at bremse. I ca. 1 m's Afstand saa han, at den sorte Klump var en Motorcykel med Passagerer, og han mærkede, at Motorcyklen stødte mod Automobilet. Han havde ikke forinden bemærket Lyset fra en Motorcykel, og han saa ikke, at der var Lys paa den væltede Motorcykel.

Føreren af Motorcyklen Hjalmar Bjerg har forklaret, at han, der kørte i Vinding By med en Fart af ca. 40 km i Timen, forude bemærkede et modkørende Automobil, hvis Lygter lyste daarlig. Da han fandt sig i en Afstand fra Automobilet, som han til Politirapport har opgivet til ca. 75 m og i sin Retsforklaring til ca. 100 m, fandt Motorcyklens Væltning Sted, og Sammenstødet med Automobilet, der skete midt paa Vejen, indtraf, efter at Motorcyklen, dens Fører og Sagsøgeren var rutschet ca. 35—40 m henad Vejen. Motorcyklen var forsynet med tændt, klart lysende Lygte, og denne lyste indtil Sammenstødet med Automobilet. Efter hans Forklaring til Politirapport vendte Lygten bort fra Automobilet, da Cyklen rutschede henad Vejen, medens han i Retten har forklaret, at Lygten vendte ud til Siden.

Købmand Svend O. Roest, der var Passager i det af Sagsøgte førte Automobil, og Sagsøgeren har afgivet Forklaringer, der i det væsentligste er overensstemmende med henholdsvis Sagsøgte og Hjalmar Bjergs Forklaringer.

Efter det foreliggende maa det nu antages, dels at Sagsøgte kunde have iagttaget Motorcyklen, inden den væltede, dels at Væltningen fandt Sted i en saadan Afstand fra Automobilet at dette kunde være bragt til Standsning, forinden det passerede den væltede Motorcykel og Passagererne. Da Ulykken saaledes findes at kunne være afværget ved fornøden Agtpaaagivenhed fra Sagsøgte Side, og der ikke ses at foreligge nogen urigtig Kørsel fra Føreren af Motorcyklen, maa det fulde Ansvar for Sammenstødet paahvile Sagsøgte, der følgelig vil have at betale Sagsøgeren Erstatning for den Skade, han har lidt:

Sagsøgeren har opgjort den af ham krævede Erstatning saaledes:

1. Betaling for et kunstigt Ben og en Lægeattest samt Erstatning for ødelagt Tøj, tilsammen.....	569 Kr.
2. Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste under Sygebehandling og Reconvalescens	5.000 —
3. Invaliditetserstatning	30.000 —
4. Erstatning for Ulempe, Lidelse og Legemsforringelse....	5.000 —
5. Erstatning for Værdiforringelse af Motorcyklen (efter foretaget Reparation)	200 —

ialt.... 40.769 Kr.

Medens Sagsøgte ikke har fremsat nogen Indsigelse mod det under 1 anførte Beløb, har han protesteret mod at betale nogen Del af det under 5 nævnte og paastaet Erstatningen iøvrigt betydeligt nedsat.

Det fremgaar af det oplyste, at Sagsøgeren, der — som ovenfor nævnt — er født den 3. August 1913, som Følge af Ulykken har maattet opgive sit Erhverv som Rørlægger, der har givet ham en Indtægt i 1934 af 2160 Kr. og i 1935 af 2621 Kr. og som maa antages efterhaanden

at kunne have givet ham betydelig større Indtægter, og at han nu har opnaaet Beskæftigelse paa Tegnestuen ved Hess' Fabriker i Vejle med en maanedlig Indtægt af 100 Kr.

Sagen har været forelagt Direktoratet for Ulykkesforsikringen, der i en Skrivelse af 9. April 1937 har meddelt, at det vilde ansætte Sagsøgerens Invaliditetsprocent til 75, og at der paa Grundlag heraf efter Ulykkesforsikringsloven vilde tilkomme en Mand i Sagsøgerens Alder et Beløb, der for hver 1000 Kroners Aarsløn vilde andrage 6867 Kr.

Herefter og efter det iøvrigt oplyste findes Erstatningen under 2, 3 og 4 at kunne ansættes til under eet 20.000 Kr. Idet den under 5 nævnte Erstatning efter Omstændighederne findes at tilkomme Sagsøgeren, vil denne være at tillægge en samlet Erstatning hos Sagsøgte af 20.769 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 25. November.

Nr. 61/1938.

Husejer **Jacob Olsen**
(Landsretssagfører Schiørring Thyssen)

mod

Folkebanken for København og Frederiksberg, Aktieselskab, Vanløse Afdeling (Carstensen),

betreffende Betaling af et den indstævnte Bank tiltransporteret Tilgodehavende for Levering af Bygningsmateriale.

Østre Landsrets Dom af 12. Februar 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Husejer Jacob Olsen, bør til Sagsøgeren, Folkebanken for København og Frederiksberg A/S, Vanløse Afdeling, betale de paastævnte 2835 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. December 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten sig frifundet, subsidiært mod af det deponerede Beløb at stille til Disposition 3632 Kr. 90 Øre eller et skønsmæssig fastsat Beløb til Fordeling mellem Indstævnte og de i Sagen intervenerende Haandværkere m. fl.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Husejer Jacob Olsen, til Indstævnte, Folkebanken for København og Frederiksberg, Aktieselskab, Vanløse Afdeling, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge en Byggekontrakt af 16. Februar 1937 var Muremester M. Laugaard Andersen Hovedentreprenør ved Opførelse for Sagsøgte, Husejer Jacob Olsen, af en Villa Aakjærs Allé 15, Søborg Villakvarter, hvilken Villa skulde være færdig til Indflytning den 1. Maj s. A. Grosserer Max Michaelsen skulde levere forskellige Materialer til Laugaard Andersen. Af et i Søborg Bank optaget Byggelaan skulde ifølge Byggekontrakten 8000 Kr. transporteres til Laugaard Andersen. Denne udstedte den 2. Marts 1937 en Transport paa 3505 Kr. af Byggelaanet til Grosserer Michaelsen. Denne Transport bærer saalydende Paategning fra Sagsøgte, dateret den 2. Marts 1937:

»Undertegnede Bygherre til ovennævnte Ejendom Herr Husejer J. Olsen, Maglegaards Allé 33, som er bekendt med Indholdet af foranstaaende Transport, indestaar i alle Tilfælde for Beløbets rettidige Indbetaling, ogsaa i Tilfælde af, at Ejendommen maatte blive færdiggjort af andre Haandværkere — — —.«

I Tiden 31. Marts 1937 til den 15. Maj s. A. har Michaelsen til Byggeforetagendet leveret Materialer, der ifølge hans Opgørelse repræsenterer et Beløb af 3977 Kr. 50 Øre.

Notering af ovennævnte Transport er ikke sket, idet saadan Notering ikke stemmede med Vilkaarene for Byggelaanets Meddelelse ifølge Kassekreditkontrakt af 11. Marts 1937. Transporten er af Michaelsen overgivet til dennes Bankforbindelse, Sagsøgeren, Folkebanken for København og Frederiksberg A/S, Vanløse Afdeling.

Efter at der i Transportbeløbet 3505 Kr. var fradraget 700 Kr. vedrørende Jærnvinduer, som senere var aftalt at skulle leveres direkte af et Firma »Pedershaab Maskinfabrik«, har Michaelsen den 1. Maj 1937 meddelt Transporten saalydende Paategning:

»Mit Resttilgodehavende ifølge nærværende Transport Kr. 2835 ligesom samtlige Rettigheder transporterer endelig overdrager jeg herved til Folkebanken for København og Frederiksberg A/S.«

Paa Grundlag af Sagsøgtes i Transporten stipulerede Indestaaelse søger Sagsøgeren Sagsøgte til Betaling af 2835 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 2. December 1937.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Direktør i Søborg Bank Kaj Marius Terkildsen Hansen, Muremester Martin Roh-

beck Christian Laugaard Andersen og Grosserer Max Hugo Johannes Michaelsen. Denne er falleret den 13. August 1937; hans Konkursbo har ikke ønsket at give Møde i Sagen. Endelig har Sagsøgte udtalt sig i Sagen.

Den 14. Maj 1937 begærte Sagsøgte, der ønskede at fratage Murermester Laugaard Andersen Arbejdet paa Grund af Forsinkelse, af Københavns Amts nordre Birks borgerlige Ret udmeldt to Skøns mænd. Efter saadan Udmeldelse indfandt Mændene sig den 31. Maj 1937 paa Ejendommen, hvor de skønnede, at Værdien af det paa Grunden udførte Byggearbejde androg 4600 Kr., heraf 3300 Kr. for Værdien af det leverede Materiale. Arbejdet og de leverede Materialer var konditions-mæssigt. Under Afhjemlingen den 10. Juni 1937, hvor bl. a. saavel Michaelsen som Laugaard Andersen var til Stede, forklarede Mændene, at de havde gennemgaaet Michaelsens ovennævnte Opgørelse og derefter selvstændig foretaget Opmaaling og Udregning samt ansat de Priser, som de maa anse for almindeligt gældende for Levering af tilsvarende Materialer. Ifølge det under Domsforhandlingen oplyste maa der til fornævnte 3300 Kr. lægges for Tagpap 150 Kr.

Efter at Færdiggørelsen var overgaaet til Tømrermester P. Block og Murermester Knudsen, Søborg, har Sagsøgte den 19. Juli 1937 i Søborg Bank stillet til Raadighed 4750 Kr. til Disposition for den eller de, der maatte være berettigede til at modtage dette Beløb, i hvilket dog er fradraget 1016 Kr. 98 Øre, nemlig dels Sagsøgtes Udgifter til Skønnet, Sagførerhonorar, Godtgørelse for Forsinkelse 1. Maj—1. September 1937 m. v., hvilket Fradrag alene skulde falde Leverancerne til Last.

Sagsøgtes Sagfører har under Domsforhandlingen oplyst, at ovennævnte 4750 Kr. fordeler sig med 3450 Kr. for Materiale og 1300 Kr. til Haandværkerne. Ifølge en — for et muligt Forlig foretagen — forholdsmæssig Beregning af Fradraget skulde dette fordele sig med 738 Kr. 65 Øre paa Materiale og 278 Kr. 33 Øre paa Arbejde. Herefter skulde, under Forudsætning af, at Haandværkerne vilde acceptere fornævnte Beregning, Sagsøgerens Part — til fuld Afgørelse af det samlede Krav for Materialer — blive 2711 Kr. 35 Øre. Paa dette Grundlag er Sagen ved en udenretlig Drøftelse mellem alle interesserede søgt forligt, men uden Resultat.

Under Sagen er der — ved Sagfører — givet Møde af Tømrermester Nørholm, Murermester S. K. Knudsen og Kloakmester Edvard Mortensen som litis denuntiati.

Der maa gives Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgerens Hjemmelsmand Michaelsen ved ovenciterede Paategning af 2. Marts 1937 har sikret sig Sagsøgtes personlige Indestaaelse netop for en Situation som den foreliggende, og paa denne særlige Retsstilling ses der efter det fremkomne ikke at være givet Afkald fra Sagsøgerens eller Michael-sens Side.

Naar Sagsøgte dernæst overfor Sagsøgeren paaberaaber sig Forsinkelse fra Michaelsens Side, da findes saadan efter det oplyste ikke at kunne lægges denne til Last, idet det derimod er Sagsøgte, der maa anses som den, der ikke har effektueret den som Betingelse for Leve-

rancerne stiplede Sikkerhed, hvorved særlig bemærkes, at et den 2. Marts 1937 af Sagsøgte til Michaelson »med oprykkende Prioritets Panteret« i Ejendommen næstefter 10.000 Kr. udstedt Pantebrev, stort 2000 Kr., til hvis Lysning der fra Sagsøgtens Side er nægtet Medvirking, derfor maatte være uden Interesse som Sikkerhed for Betaling af Leverancer.

Endelig dækker den skete Deponering i hvert Fald ikke — paa Grund af Fradraget, der under Processen hævdes alene at skulle falde Sagsøgerne til Last — det fulde Materialekrav ifølge Skønnet m. v. 3450 Kr., hvorfor Deponeringen i Forhold til Leverandørkravet efter det ovenanførte ikke kan anses fyldestgørende.

Efter alt foranførte og idet Huset nu er prioriteret, vil der være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 250 Kr.

Tirsdag den 29. November.

Nr. 22/1938. Grosserer **B. Dan-Jensen** (Poul Jacobsen)

m o d

Aktieselskabet **Generator**, Elektromekanisk Etablissement
(Hartvig Jacobsen),

betræffende Opgørelse af Parternes Mellemværende efter Ophøret af en Overenskomst angaaende Eneforhandling af de af Indstævnte fremstillede Maskiner.

Sø- og Handelsrettens Dom af 4. Januar 1938: Sagsøgte, Grosserer B. Dan-Jensen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse til Sagsøgerne, A/S Generator, Elektromekanisk Etablissement, betale 2984 Kr. 14 Øre med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 7. September 1937, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten paastaar Dommen ændret med Hensyn til Posterne 3 og 5, i sidstnævnte Henseende dog kun forsaavidt angaar de to Punktvejsemaskiner, hvorhos det gøres gældende, at den ene af disse bør anses som solgt for hans Regning for 2300 Kr.

Indstævnte paastaar Dommen ændret med Hensyn til Post 4.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, hvorhos Appellanten findes til Indstævnte at burde betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Grosserer F. Dan-Jensen, til Indstævnte, Aktieselskabet Generator, Elektromekanisk Etablissement, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. Februar 1936 oprettedes der en Overenskomst angaaende Eneforhandling af Punkt-, Søm- og Stuksvejsemaskiner mellem Sagsøgte, Grosserer B. Dan-Jensen — i Overenskomsten benævnet D-J — som gennem en lang Aarrække havde repræsenteret forskellige udenlandske Firmaer i Branchen, og Sagsøgerne, A/S Generator, Elektromekanisk Etablissement — i Overenskomsten benævnet G — som havde optaget Fabrikationen af de nævnte Maskiner, og hvis Direktør, Hr. Hans L. Larsen, var en god Bekendt af Sagsøgte.

I Overenskomsten hedder det:

»1. Alt Salg af vore Punkt-, Søm- og Stuksvejsemaskiner sker bortset fra enkelte Tilfælde (se Punkt 2) udelukkende gennem D-J.

2. I de Tilfælde, hvor Kunden ønsker at handle direkte med G, eller hvor særlige Hensyn gør en saadan Fremgangsmaade ønskelig eller nødvendig kan Salget ske uden D-J's Mellemskomst, hvem i et saadant Tilfælde tilkommer en Provision paa 10 pCt.

3. Naar Salget sker gennem D-J, yder vi en Rabat paa Brutto-priserne. Denne fastlægges for de normale Maskiner en Gang for alle efter Forhandling og skal saa vidt muligt andrage 20 pCt., for specielle Maskiner maa Rabatten fastsættes i hvert enkelt Tilfælde efter Maskinens Art og Størrelse. — — —

7. D-J forpligter sig til udelukkende at købe saadanne ovennævnte Svejsemaskiner hos G forsaavidt Fabriken fremstiller eller ønsker at fremstille saadanne. I alle andre Tilfælde staar D-J frit med Hensyn til Købet.

8. A/S G og D-J tilsiger hinanden al gensidig Hjælp og Støtte saavel teknisk som handelsmæssig, i det Omfang som denne Overenskomst kræver det. Alle Tryksager og lignende leveres af G.

9. Denne Overenskomst kan opsiges til den 1ste i en hvilken-somhelst Maaned med 6 Maaneders skriftlig Varsel pr. anbefalet Brev.

10. Denne Overenskomst træder i Kraft den 12. Februar 1936. Tilbud afgivet før dette Tidspunkt er udenfor Overenskomsten.«

Efter at der paa forskellige Punkter var opstaaet Uoverensstemmelse mellem Parterne, opsagde Sagsøgerne i Skrivelse af 27. Oktober 1936 Overenskomsten til Ophør den 1. Maj 1937.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne derefter Sagsøgte dømt til som Skyld ifølge Parternes Mellemværende at betale dem Kr. 5120,14 med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 7. September 1937. Sagsøgerne har herved nedsat deres under Sagen oprindelig nedlagte Paastand bl. a. med Kr. 380,55, som de mener at have Krav paa for Diskonto af diverse Veksler, og med Kr. 190,00, som Sagsøgerne mener med Urette er debiteret dem som 2 pCt. Kasserabat, hvilke to Beløb Sagsøgerne forbeholder sig senere at indkræve hos Sagsøgte.

Sagsøgte paastaar sig frifundet og Sagsøgerne dømt til at betale Kr. 3540,86, med Renter 5 pCt. p. a. fra Svarkriftets Dato den 5. Oktober 1937.

Differencen Kr. 8661,00 mellem Parternes Paastande hidrører fra følgende Poster:

1. Diverse Omkostninger	Kr. 1200,00
2. Udgifter til Omvikling af Maskine leveret til Glud & Marstrand's Fabriker A/S	— 486,00
3. Provision for Maskiner leverede til Nordiske Kabel- og Traadfabriker A/S	— 2700,00
4. Provision for Maskine leveret til A/S Ernst Voss' Fabrik, Fredericia	— 450,00
5. Betaling for tre Lagermaskiner	— 3825,00

Kr. 8661,00.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af det sagsøgende Selskabs fornævnte Direktør Hr. Hans L. Larsen samt af Ingeniør H. F. Bagge Hansen, som er ansat i Nordiske Kabel- og Traadfabriker, at Ingeniørerne Kai Hvalkof og Kai Lund, som er ansat hos Sagsøgerne, af Ingeniør Aage Poulsen, som var ansat hos disse indtil den 1. September 1937, og af Ingeniør Chr. Peter Svendsgaard, som er ansat hos Glud & Marstrands Fabriker.

Paa Grundlag af de saaledes foreliggende Forklaringer og Sagens øvrige Oplysninger skal Retten med Hensyn til de fornævnte fem Punkter bemærke følgende:

a d 1. Det under denne Post ommeldte Beløb Kr. 1200,00 er ifølge en af Sagsøgerne fremlagt, den 10. August 1937 dateret, Opgørelse Omkostninger vedrørende Aflevering og Igangsætning af Svejsmaskiner leverede ifølge Ordre indhentede af Sagsøgte til otte nærmere angivne Firmaer saavel i som udenfor København.

Sagsøgerne hævder, særlig under Henviisning til den af Ingeniør Hvalkof afgivne Vidneforklaring, at alle de nævnte Omkostninger hidrører fra Assistance (Instruktion m. v.) overfor Kunderne, som det paa hvilede Sagsøgte at yde, men som Sagsøgerne selv har maattet præstere, idet Sagsøgte ikke havde den fornødne tekniske Indsigt dertil, eller er Omkostninger, som ikke burde have været nødvendige.

Sagsøgerne har imidlertid ikke kunnet gøre nærmere Rede for, hvorledes de ommeldte Omkostninger er fremkommet, hvorved bemærkes, at ifølge Sagsøgte Partsforklaring er der fra de paagældende Kunder fremsat en Række Reklamationer om Mangler ved de leverede Maskiner.

Herefter, og da det ommeldte Krav, der i hvert Fald for langt den største Dels Vedkommende maa antages at angaa Maskiner leverede i 1936, af Sagsøgerne først er fremsat overfor Sagsøgte ved Samarbejdets Ophør den 1. Maj 1937, og overfor denne først er nærmere specificeret i den ovennævnte Opgørelse af 10. August 1937, finder Retten ikke at kunne give Sagsøgerne Medhold med Hensyn til denne Post.

a d 2. Det her ommeldte Beløb Kr. 486,00 hidrører fra en Uoverensstemmelse mellem Parterne om, hvem af dem det rettelig paahviler at betale Omkostninger derved, at det efter Leveringen af en til Glud & Marstrands Fabriker solgt Svejsesmaskine, der var indrettet til baade at drives og svejse ved Vekselstrøm, viste sig nødvendigt at foretage en Ændring — Omvikling — af Maskinen for at sætte denne i Stand til at drives ved Jævnstrøm.

Saa vel Sagsøgte som Sagsøgernes egne Ingeniører har beset Forholdene paa Stedet før Opstillingen af den ny Svejsesmaskine, uden at da nogen af dem blev klar over, at Forholdene krævede, at Maskinen skulde drives ved Jævnstrøm. Endvidere maa det antages, at Ordren paa Levering af den ommeldte Maskine er dikteret Sagsøgte af en af Sagsøgernes Teknikere.

Da det herefter og ifølge de iøvrigt foreliggende Oplysninger maa antages, at Sagsøgerne selv i højere Grad end sædvanligt i Forholdet mellem Parterne direkte har medvirket ved Tilvejebringelsen og Effektiveringen af den ommeldte Ordre, findes den ommeldte Udgift ikke at burde belastes Sagsøgte, hvorved iøvrigt bemærkes, at Sagsøgte først paa et meget sent Tidspunkt blev afkrævet dette Beløb af Sagsøgerne.

a d 3. Det under denne Post ommeldte Beløb af Kr. 2700,00 skyldes en Uoverensstemmelse mellem Parterne med Hensyn til, hvilken Provision der tilkommer Sagsøgte for Leveringen i Kontraktstiden af 15 Stk. Svejsesmaskiner til Kabelfabrikerne for en samlet Pris af Kr. 18.000,00.

Sagsøgerne hævder, at der for disse Leveringer kun tilkommer Sagsøgte en Provision af 10 pCt., d. v. s. Kr. 1800,00, idet de, i Tilslutning til de af Direktør Hans L. Larsen og Ingeniør Hvalkof afgivne Vidneforklaringer, gør gældende, at Direktør Larsen forud for Oprettelsen af Overenskomsten mellem Parterne udtrykkelig overfor Sagsøgte forbeholdt sig, at Kabelfabrikerne skulde holdes udenfor Overenskomsten, og først senere, da der var opstaaet Uoverensstemmelse mellem Parterne herom, indgik paa at yde Sagsøgte en Provision af 10 pCt. Sagsøgerne gør derhos gældende, at denne Provisionssats iøvrigt ogsaa efter den mellem Sagsøgerne og Kabelfabrikerne bestaaende Forretningsforbindelse stemmer godt med Bestemmelsen i Overenskomstens § 2 om en Provision af 10 pCt. i Tilfælde, hvor »særlige Hensyn« gør direkte Handel mellem Sagsøgerne og Kunden ønskelig eller nødvendig.

Sagsøgte gør derimod, i Tilslutning til den af ham afgivne Partsforklaring, gældende, at han med Hensyn til disse Salg har Ret til sin almindelige Avance (Provision) af 25 pCt., d. v. s. Kr. 4500,00, idet der hverken i Overenskomsten eller under Forhandlingerne mellem Parterne om denne er taget noget Forbehold om, at Sagsøgte kun skulde have en Provision af 10 pCt. for Ordre fra Kabelfabrikerne, og idet Prisen for samtlige de paagældende Maskiner er fastsat af Sagsøgte under

Hensyn til, at han selv skulde oppebære en Provision af 25 pCt., ligesom han ogsaa paa anden Maade bl. a. ved Besøg paa Kabelfabriken her i Byen har medvirket til Handlen mellem Sagsøgerne og Kabelfabrikerne.

Der er Enighed mellem Parterne om, at Sagsøgte ikke har medvirket ved Optagelsen af Ordrene paa fire af de ommeldte Svejsemaskiner, som er leveret til Kabelfabriken i Middelfart, ligesom det maa antages, at Sagsøgte heller ikke har medvirket ved Optagelsen af Ordrene paa fem under 8. December 1936 og 31. Marts 1937 til Kabelfabriken her i Byen leverede Svejsemaskiner. Derimod foreligger der med Hensyn til Leveringen af de øvrige seks Maskiner til Kabelfabriken her i Byen en Skrivelse af 26. Oktober 1936 til Sagsøgte fra Kabelfabrikerne, hvori disse i Henhold til Sagsøgtets Tilbud af 21. s. M. bad ham notere deres Ordre paa 5 Stk. Stuksvejsemaskiner fra Sagsøgerne til en Pris af Kr. 1200 pr. Stk., idet det tilføjedes, at Kabelfabrikerne endvidere ønskede at beholde en dem allerede — efter de foreliggende Oplysninger til Prøve og med Faktura direkte fra Sagsøgerne — leveret Maskine, samt forbeholdt sig Ret til at bestille endnu en Maskine af samme Type.

Efter Modtagelsen af denne Ordre beklagede Sagsøgerne i Skrivelse af 28. Oktober 1936 til Sagsøgte, at de ikke kunde modtage Ordren, idet de henviste til, at de af Kabelfabrikernes Direktion var anmodet om at levere nævnte Maskiner direkte, og at det var en udtrykkelig Aftale mellem Sagsøgte og Direktør Larsen, at alle Forretninger med Kabelfabrikerne holdtes udenfor Eneforhandlingen mod, at der gaves Sagsøgte en Provision af 10 pCt.

I Skrivelse af 2. December 1936 til Sagsøgerne stadfæstede Kabelfabrikerne, at det beroede paa en Fejltagelse, at Ordren paa de ommeldte Maskiner, om hvis Fremstilling — som det hedder i Skrivelsen — Fabrikerne i Forvejen havde forhandlet direkte med Sagsøgerne, blev udskrevet til Sagsøgte og ikke direkte til Sagsøgerne. Det præciseredes derhos i Skrivelsen, at Kabelfabrikerne under Hensyn til deres øvrige direkte Forretningsforbindelse ønskede saavel denne som fremtidige Leverancer fra Sagsøgernes Virksomhed afregnet direkte med Sagsøgerne.

Med Hensyn til, hvad der er gaaet forud for Sagsøgtets Optagelse af den ommeldte Ordre af 26. Oktober 1936 fra Kabelfabrikerne, har Ingeniør H. F. Bagge Hansen som Vidne forklaret, at Ingeniør Hvalkof fra A/S »Generator« engang i For sommeren 1936 kom ud paa Nordisk Kabelfabrik, hvor Vidnet er ansat, sammen med Sagsøgte og præsenterede denne som Eneforhandler af »Generator« Svejsemaskiner, hvorhos Ingeniør Hvalkof tilføjede, at fremtidig skulde alle Ordre paa saadanne Maskiner gaa gennem Sagsøgte.

Ingeniør Hvalkofs Vidneforklaring gaar ud paa, at han ved den paagældende Lejlighed meddelte, at Sagsøgte var Sagsøgernes Eneforhandler, og han tør ikke benægte ogsaa at have sagt, at fremtidige Ordre skulde afgives gennem Sagsøgte.

Ifølge Sagsøgernes Anbringende var det efter Opfordring fra Kabelfabrikerne, at de i 1934 begyndte Fremstillingen af Svejsemaskiner.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det dernæst, at Sagsøgerne i Tiden fra Maj 1935 og indtil Oprettelsen af Overenskomsten med Sagsøgte havde leveret ialt 20 Stk. Svejsemaskiner til Kabelfabriken for en Pris af ialt Kr. 13.750,00, ligesom at omvendt Kabelfabrikerne ogsaa i betydeligt Omfang var direkte Leverandører til Sagsøgerne.

Efter hvad der saaledes er oplyst om den mellem Sagsøgerne og Kabelfabrikerne allerede før Sagsøgernes Overenskomst med Sagsøgte bestaaende Forretningsforbindelse, maa det antages, at der, forsaavidt angaar Salg af Sagsøgernes Svejsemaskiner til Kabelfabrikerne, foreligger et af de i Overenskomstens § 2 ommeldte Tilfælde, hvor Kunden ønsker at handle direkte med Sagsøgerne, eller hvor særlige Hensyn gør en saadan Fremgangsmaade ønskelig eller nødvendig. Ifølge de af Direktør Hans L. Larsen og Ingeniør Hvalkof afgivne — for saa vidt af Sagsøgte bestridte — Vidneforklaringer har Direktør Larsen ogsaa allerede før Overenskomstens Oprettelse taget Forbehold herom overfor Sagsøgte. Det fremgaar derhos af Sagens Oplysninger, at der i Juni Maaned 1936 korresponderedes mellem Sagens Parter om dette Spørgsmaal, under hvilken Korrespondance Sagsøgerne i Skrivelse af 13. Juni 1936 meget bestemt hævdede deres her under Sagen indtagne Standpunkt.

Efter det saaledes foreliggende og under Hensyn til, at Sagsøgerne ogsaa straks efter Sagsøgtes Indsendelse af Kabelfabrikernes fornævnte Ordre af 26. Oktober 1936 nægtede at modtage denne, mener Retten ikke at kunne give Sagsøgte Medhold med Hensyn til det her omhandlede Punkt.

a d 4. Under 8. Februar 1936 tilbød Sagsøgerne at levere A/S Ernst Voss' Fabrik en Punktvejsemaskine til en Pris af Kr. 4500,00 med forskelligt nærmere angivet Værk-Tilbehør til en Pris af Kr. 1530,00.

Ved Oprettelsen af Parternes Overenskomst af 11. s. M. var der Enighed om, at Sagsøgte — ifølge Sagsøgernes Anbringende som Kulance fra deres Side — skulde have en Provision af 10 pCt. af den ældre Ordre. I den følgende Tid besøgte Sagsøgte sammen med Ingeniør Hvalkof Voss's Fabrik, ligesom Sagsøgte ogsaa skriftlig forhandlede med Fabrikken om Levering af den paagældende Maskine. Resultatet blev, at Fabrikken ved Skrivelse af 24. August 1936 til Sagsøgerne under Henvisning bl. a. til disses fornævnte Tilbud af 8. Februar 1936 bestilte en nærmere angivet Maskine til en Pris af Kr. 5000,00 med Tilbehør til en Pris af Kr. 1530,00. I Skrivelsen gjordes der opmærksom paa, at Fabrikken vilde foretrække at korrespondere direkte med Sagsøgerne, idet den intetsomhelst havde med Sagsøgte at gøre og heller ikke fra ham kunde faa Oplysninger af nogen Art. Den beordrede Maskine, der efter det oplyste maa antages ganske at svare til den af Sagsøgerne under 8. Februar 1936 tilbudte, blev derefter leveret Fabrikken.

Der er nu Uenighed mellem Parterne om, hvilken Provision der tilkommer Sagsøgte, idet Sagsøgerne kun vil indrømme ham 10 pCt. af den samlede Købesum Kr. 6530,00 d. v. s. Kr. 653, medens Sagsøgte anser sig berettiget til udover de ham oprindelig tilsagte 10 pCt. af Tilbudssummen, 6030 Kr., d. v. s. Kr. 603,00, at oppebære hele det Beløb af 500 Kr., hvormed Købesummen — efter Sagsøgtes Anbringende udelukkende som Følge af hans Virksomhed — er blevet forøget.

Sagsøgtes Krav gaar saaledes ud paa en Provision af ialt Kr. 1103,00, d. v. s. Kr. 450,00 mere end det Beløb af Kr. 653,00, som Sagsøgerne vil indrømme ham.

De nærmere Omstændigheder ved den skete Forhøjelse af Prisen paa den ommeldte Maskine fremgaar ikke klart af Sagen, men under Hensyn til, at der paa en af Sagsøgerne, som det maa antages pr. ultimo Oktober 1936, udarbejdet Opgørelse over Sagsøgtes Provisions-tilgodehavende findes en Post saalydende: »Voss ..... 1100,00«, og at Sagsøgte i et andet ganske lignende Tilfælde, hvor Prisen for en til en Kunde i Henhold til et Tilbud, afgivet før den 12. Februar 1936, leveret Maskine blev forhøjet med Kr. 500,00, fik sin 10 pCt. Provision forhøjet med hele dette Beløb fra Kr. 450,00 til Kr. 950,00, mener Retten med Hensyn til de under denne Post omprocederede Kr. 450,00 at maatte give Sagsøgte Medhold:

ad 5. De tre herunder omhandlede hos Sagsøgerne oplagrede Maskiner er:

a. en Punktvejsemaskine, 300 Volt.....	Kr. 1462,50
b. do. 220 „	— 1462,50
c. en Omformer	— 900,00

ialt.... Kr. 3825,00.

Maskinerne er købt og betalt af Sagsøgte, men Sagsøgte kræver nu Betalingen tilbage, idet han gør gældende, at det, efter at hans Overenskomst med Sagsøgerne er bragt til Ophør, og det af Sagsøgerne ved Skrivelse af 14. Maj 1937 er forbudt ham direkte eller indirekte at optræde som deres Repræsentation, ikke er muligt for ham at faa Maskinerne afsat.

Med Hensyn til den ovenfor under a. nævnte Maskine har Sagsøgte derhos til Støtte for sin Paastand særlig anført, at han, medens denne Maskine var til hans Disposition paa Sagsøgenes Lager, har indgivet en Ordre fra Firmaet Dansk Engelsk Madrasfabrik paa en ganske tilsvarende, hvilken Ordre Sagsøgerne imidlertid effektuerede ved Levering af en anden Maskine end den Sagsøgte tilhørende.

Forsaavidt angaar den ovenfor under b. nævnte Maskine har Sagsøgte særlig anført, at denne, medens den var til hans Disposition paa deres Lager, har været udlaant til Ernst Voss's Fabrik, indtil Sagsøgerne kunde faa fremstillet en af denne Fabrik bestilt Maskine, og først er leveret tilbage af Fabriken til Lageret saa sent, at Sagsøgte har været ude af Stand til at sælge den, inden hans Eneforhandling ophørte den 1. Maj 1937.

Endelig har Sagsøgte med Hensyn til den ovenfor under c. nævnte Omformer særlig anført, at den, der kun kan anvendes som Tilbehør til Maskiner af Sagsøgenes Fabrikat, i sig selv er ganske værdiløs for Sagsøgte.

Uanset det af Sagsøgte saaledes med Hensyn til de enkelte Maskiner anførte maa Retten imidlertid nære Betænkelighed ved at give ham Medhold i hans Paastand om Tilbagegang af hans Køb af de nævnte Maskiner, hvilke Køb i sin Tid er foretaget af ham uden noget Forbehold i saa Henseende.

Efter ovenstaaende vil der saaledes i Sagsøgenes Paastand	Kr. 5120,14
være at fradrage Post 1. Diverse Omkostninger	Kr. 1200,00
Post 2. Udgifter vedrørende Maskine leveret til Glud & Marstrands Fabriker	— 486,00
Post 4. Provision for Maskine, leveret til Ernst Voss's Fabrik	— 450,00
	— 2136,00

og det herefter fremkomne Beløb ..... Kr. 2984,14 vil være at tilkende Sagsøgerne med Renter som af dem paastaet, mod hvilken Renteberegning der ikke af Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 400 Kr.

=====

O n s d a g d e n 3 0 . N o v e m b e r .

Nr. 15/1938.   **Stats-Brandforsikringsfonden**
(Kammeradvokaten)

m o d

Aktieselskabet **Horsens Motorcompagni** (Hartvig Jacobsen),

betræffende Erstatning for et af Appellanten for Reparation af et Post-automobil udredet Beløb.

Vestre Landsrets Dom af 16. November 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, A/S Horsens Motorcompagni, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Stats-Brandforsikringsfonden, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de i Dommen anførte Grunde anser syv Dommere Grund-sætningen i Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt. for anvendelig paa det af Appellanten mod Indstævnte rejste Krav og finder, at Indstævntes Erstatningspligt, der udelukkende hviler paa Reglen i D. L. 3—19—2, bør bortfalde, hvorfor Dommen vil være at stadfæste, hvorhos Appellanten findes at burde betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere mener, at selvom det i Sagen ommeldte Auto-mobils Reparation betales af Brandforsikringsfonden, er Forhol-det herved kun det, at Staten selv har betalt Skaden uden at der finder nogen Deling af Risikoen Sted mellem flere. Da der saa-

ledes ikke foreligger nogen Forsikring, finder de ikke Grundlag for at anvende Undtagelsesreglen i § 25, Stk. 1, Pkt. 2. De vil derfor anse Indstævnte erstatningspligtig overensstemmende med Appellantens Paastand.

Der vil være at give Dom efter Stemmeiflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Statsbrandforsikringsfonden, til Indstævnte, Aktieselskabet Horsens Motorcompagni, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Maj Maaned 1936 blev et Post- og Telegrafvæsnet tilhørende Lastautomobil (Politi Nr. X 18287), efter at have været paa Motorværksted, indsat paa Malermester Bruno Petersens Værksted i Horsens for at blive lakeret. Den 28. s. M., medens Automobillet endnu henstod paa Malerværkstedet, kom Værkfører S. Poulsen, Horsens, der var ansat hos de Sagsøgte, A/S Horsens Motorcompagni, sammesteds, ved 21½-Tiden ind paa Værkstedet, hvor ingen var til Stede, for at hente lidt Farvestof til Brug paa de Sagsøgte Værksted. Malerværkstedet stod som sædvanligt aabent fra Gaardsiden, og Poulsen, der ofte baade i og udenfor almindelig Arbejdstid havde hentet Farve og deslige til Brug for sit Firma, og som var kendt med Malerværkstedets Indretning, forsøgte forgæves at tænde det elektriske Lys i Nærheden af Indgangen fra Gaden; han gik derfor hen til et Bord med Malerartikler, hvorover han vidste, at der var anbragt en Kontakt, for dersteds at tænde Lys; da han i Mørket ikke kunde finde Kontakten, afrev han en Tændstik, og umiddelbart efter opstod der — antagelig som Følge af, at Tændstikken har været for nær ved noget Celluloselak eller en brandbar Vædske — Brand i Farvevarerne paa Bordet, der delvis opbevarede i aabne Daaser, hvilket Værkfører Poulsen dog ikke vil have haft noget Kendskab til; Branden bredte sig meget hurtigt, og bl. a. det Post- og Telegrafvæsnet tilhørende Automobil blev stærkt beskadiget ved Branden. Postautomobillet er senere blevet repareret med en Udgift af 2137 Kr. 27 Øre, hvilket Beløb Post- og Telegrafvæsnet har faaet erstattet af Sagsøgerne, Stats-Brandforsikringsfonden, København.

Færdig fra Trykkeriet den 14. December 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 26

Onsdag den 30. November.

Under Anbringende af, at Poulsen ved uagtsom Adfærd har forarsaget Automobilbranden, og at de Sagsøgte efter Reglen i D.L. 3—19—2 maa være ansvarlige for den Skade, som den i deres Tjeneste værende Værkfører under Udførelse af sit Hverv for dem har forvoldt, har Sagsøgerne under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet at betale i Erstatning for Reparationsudgifter det forannævnte Beløb tilligemed Renter heraf, 5 pCt. aarlig fra den 20. Juli 1937, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært den forlangte Erstatning nedsat efter Rettens Skøn.

Det er oplyst, at de Sagsøgte ved Vestre Landsrets Dom af 5. Februar 1937 i en Sag, der var anlagt af Ejeren af et andet, ved samme Brand beskadiget Automobil, med Hensyn til hvilket der ikke var tegnet Kaskoforsikring, blev tilpligtet at erstatte den paagældende Skade i Henhold til D.L. 3—19—2, idet det fastsloges, at Skaden var forvoldt af Poulsen ved uagtsomt Forhold, og de Sagsøgte har under nærværende Sag erkendt, at de i Medfør af den nævnte Lovbestemmelse er pligtige at udrede Erstatning for Skaden paa Postautomobilet, men de har støttet deres Paastand om Frifindelse paa, at Erstatningsansvaret efter deres Formening maa bortfalde i Henhold til Bestemmelsen i Lov om Forsikringsaftaler Nr. 129 af 15. April 1930 § 25, Stk. 1, Pkt. 2, idet deres Erstatningsansvar udelukkende hviler paa fornævnte Bestemmelse i Danske Lov, hvortil kommer, at Værkførerens Handling ikke kan betegnes som grov Uagtsomhed.

Heroverfor har Sagsøgerne i første Række gjort gældende, at Reglerne i Loven om Forsikringsaftaler og derunder altsaa ogsaa den paa-beraabte Bestemmelse i Lovens § 25, Stk. 1, Pkt. 2, ikke omfatter Stats-Brandforsikringsfonden, der ikke driver Forsikringsvirksomhed, jfr. Lovens § 1. Subsidiært har Sagsøgerne henvist til, at den oftnævnte Bestemmelse i Lovens § 25 alene giver en fakultativ Adgang til at begrænse eller efter Omstændighederne ophæve Skadevolderens Erstatningsansvar, og at der i det foreliggende Tilfælde ikke er tilstrækkelig Grund til Bortfald eller Nedsættelse af Erstatningen, idet de Sagsøgte her i Medfør af D.L. 3—19—2 er medansvarlige for en Uagtsomhed, der maa betegnes som grov.

Med Hensyn til Stats-Brandforsikringsfonden bemærkes, at denne Institution blev oprettet i Henhold til Lov Nr. 101 af 6. April 1906, idet

Staten ønskede fremtidig i det væsentlige at være sin egen Assurandør mod Brandskade i Stedet for som tidligere sket at tegne Forsikring. Til Fonden henlagdes et Beløb af 5 Millioner Kroner, og de nærmere Bestemmelser om Fondens Bestyrelse og om de Bygninger og Løsøre m. v., der skulde inddrages under Fonden, gaves ved en af Finansministeriet udfærdiget Vedtægt Nr. 277 af 20. April 1906. Efter den saaledes gældende Ordning svarede ingen særlige Ydelser til Fonden fra de Statsinstitutioner, hvis Værdier indtegnedes i Fonden. Ved Lov Nr. 704 af 22. December 1920 og den i Henhold dertil udfærdigede Vedtægt Nr. 86 af 11. Februar 1921 indførtes forskellige Ændringer i den tidligere Ordning, derunder at der fremtidig til Fonden skulde indkræves hos hver enkelt Styrelsesgren eller Institution, der havde Bygninger, Løsøre m. v. indtegnet i Fonden, for hvert Finansaar et i Forhold til Risikoen fastsat Beløb, nemlig et Grundbeløb og et for farligere Risikoeer særskilt fastsat Tillægsbeløb. Der fastsattes derhos Maksimalbeløb for Indtegning af Værdier i Fonden for dennes egen Regning, saaledes at overskydende Værdibeløb skulde dækkes ved Genforsikring i private Forsikringselskaber.

Sagsøgerne har nu nærmere anbragt, at den saaledes fastsatte Ordning, der blot er en paa særlig Maade organiseret Selvforsikring af de til Statsformuen hørende Værdier, og som ikke gaar ud paa, at Staten gennem Stats-Brandforsikringsfonden driver Erhverv eller Forretning, hverken direkte eller analogisk kan gøre Forsikringsaftaleloven anvendelig paa nævnte Fond, hvis Regresret derfor er hjemlet ved almindelige Regler, jfr. herved ogsaa § 6, sidste Stk. i nysnævnte Vedtægt, hvorefter Fonden vil have at gøre Regreskrav gældende for Krav, som i Anledning af Skaden maatte havees paa Tredjemand. Særlig har Sagsøgerne mod den analogiske Anvendelse af Reglen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, Pkt. 2 anført, at Forudsætningen herfor maa være, at Skadelidte har faaet Erstatning hos en Forsikringsvirksomhed, hvis Formueomraade er forskelligt fra hans eget, hvilket ikke her er Tilfældet, idet den, der i Skadetilfælde udbetaler Forsikringsbeløbet, her i Virkeligheden er den samme som den, der modtager Erstatning, nemlig Staten.

Naar henses til, at Stats-Brandforsikringsfondens Virksomhed har til Formaal at fordele en stor Risiko paa mange forskellige Omraader paa lignende Vis, som bruges ved egentlig Forsikring, hvorved bemærkes, at Fondens Organisation specielt efter den nye Ordning paa adskillige Punkter har Lighed med almindelig Forsikring, og at de reale Grunde, der maa antages at ligge bag ved Reglen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, Pkt. 2 om Begrænsning eller Ophævelse af Skadevolderens Erstatningspligt skønnes ogsaa at gøre sig gældende med Hensyn til Stats-Brandforsikringsfondens Regreskrav, maa Retten imidlertid, uanset det herimod af Sagsøgerne anførte, der ikke findes at være af afgørende Betydning, anse Grundsætningen i den sidstnævnte Lovbestemmelse for anvendelig paa det mod de Sagsøgte rejste Krav. Herefter, og da det maa statuere, at de Sagsøgte Ansvar, for Værkfører Poulsens Forhold, der ikke kan betegnes som groft uagtsomt, alene kan bygges paa D.L. 3—19—2, finder Retten at burde

lade deres Erstatningspligt overfor Sagsøgerne bortfalde, og de Sagsøgte Frifindelsepaastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have at godtgøre de Sagsøgte med 250 Kr.

Torsdag den 1. December.

Nr. 46/1938. M (Oluf Petersen efter Ordre)

mod

F (Landsretssagfører Dannin),

betræffende Alimentationsbidrag.

Københavns Byrets Dom af 22. Juni 1937 (16. Afd.): Sagsøgte F bør til Sagsøgerinden M og hendes den 3. Marts 1930 fødte Barn betale de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 30. November 1937 (IV Afd.): Appellanten F bør for Indstævnte M's Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Skrivelse af 18. Juni 1938 har Retslægeraadet bl. a. udtalt »... Det kan imidlertid ikke tilstrækkelig stærkt fremhæves, at der som udtrykt i »vejledningen« og »tilføjelsen« er tale om en hypotetisk fejkilde, der ikke bør kunne tages i betragtning under almindelige omstændigheder.

Samlejetidspunktet er i sagen angivet at være den 13. maj 1929, hvilken dato ligger 5 dage indenfor den avlingsgrænse, som er angivet i Retslægeraadets erklæring af 29. april 1930. Sandsynligheden for, at F ved dette samleje har besvangret M, kan — andre omstændigheder fraset — angives til et par procent. Naar man imidlertid kombinerer dette resultat med resultatet af blodprøven, vil det være ganske overordentlig usandsynligt, at F er fader til det i sagen omhandlede barn.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Byrettens Dom i Henhold til de i denne anførte Grunde samt at ophæve Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret.

To Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i denne anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Oluf Petersen 200 Kr. der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under et den 29. Januar 1930 afholdt Retsmøde i Anledning af en af Sagsøgerinden M, mod Sagsøgte F anlagt Alimentations sag forpligtes Parterne saaledes, at Sagsøgte forpligtede sig til til Sagsøgerinden M, og det Barn, hun da ventede at føde, at betale de i Lov 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse, dog saaledes, at Sagsøgte forbeholdt sig Ret til at faa Sagen genoptaget, forsaavidt han senere skulde kunne faa oplyst, at Sagsøgerinden i Avlingstiden havde haft Samleje med andre, ligesom han forbeholdt sig Ret til efter Barnets Fødsel at faa foretaget Blodprøve.

Efter at Barnet var født den 3. Marts 1930 blev Sagen genoptaget, men da den derefter foretagne Blodprøve ikke førte til noget Resultat, idet Barnets Blodtype ikke kunde fastslaaes med Sikkerhed, har Sagsøgte nu paany begæret Sagen genoptaget.

Det bemærkes, at Barnet ifølge Retslægeraadets Erklæring kan være avlet i Tiden fra noget før Midten af Maj 1929 til noget før Midten af Juli s. A., samt at Parterne er enige om at have haft Samleje den 13. Maj 1929, medens de iøvrigt ikke har haft Samleje med hinanden paa Barnets Avlingstid.

Efter foretagen Blodtypebestemmelse udtalte Universitetets retsmedicinske Institut i en Erklæring af 9. Februar 1937, at Sagsøgtes Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet. Det tilføjedes dog, at den foreliggende Blodtypekonstellation henhører under et Omraade af MN-Systemet, hvor Forekomst af en (ikke paaviselig) N_2 Egenskab hos en af Parterne vil influere paa Faderskabsudelukkelsens Rigtighed, og at Tilstedeværelsen af et saadant upaaviseligt Anlæg hos Sagsøgte vilde gøre hans Faderskab muligt. Det hedder endvidere i Erklæringen, at Sandsynligheden for, at den omtalte Fejlmulighed skulde foreligge i nærværende Sag, maa anses for overordentlig ringe, men man kan dog ikke anse den for saa ringe, at den kan lades ude af Betragtning, hvor vægtige, Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder i Sagen skulde tale for det paagældende Faderskabs Rigtighed.

Sagen blev derefter forelagt Retslægeraadet, og efter at en fornyet Blodtypebestemmelse vedrørende Sagsøgte var foretaget med samme Udfald som ved første Undersøgelse, har Retslægeraadet i en Erklæring af 2. Juni 1937 udtalt, at Retslægeraadet maa indskrænke sig til at henvise til Universitetets retsmedicinske Instituts Vejledning til Bedømmelse af Blodtypebestemmelsens Resultat.

Sagsøgte har til Begrundelse af den af ham nedlagte Frifindelsespaastand henvist dels til Udfaldet af Blodprøven, dels til at Samlejet har fundet Sted i Udkanten af Avlingstiden.

Da Muligheden for Sagsøgtes Faderskab imidlertid ikke med Sikkerhed udelukkes ved den foretagne Blodtypebestemmelse, da Parterne har haft Samleje i Avlingstiden (8. Maj 1929 til 10. Juli s. A.), og da der intet er oplyst om, at Sagsøgerinden i Avlingstiden har haft Samleje med andre end Sagsøgte, vil Sagsøgte i Overensstemmelse med den af Sagsøgerinden nedlagte Paastand være at dømme til at alimentere til hende og Barnet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 22. Juni 1937 af Københavns Byrets 16. Afdeling og paastaas af Appellanten F forandret saaledes, at han frifindes for Indstævnte M's Tiltale. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring, hvorhos Indstævntes Ægtefælle — — — og hendes Moder — — — er blevet ført som Vidner.

Indstævntes Forklaring gaar bl. a. ud paa, at hun foruden Appellanten kun har haft Samleje med sin nuværende Ægtefælle — — — som hun lærte at kende i September 1930.

Ved de af Universitetets retsmedicinske Institut foretagne Blodtypebestemmelser er Indstævnte fundet at have Type MN, det i Sagen omhandlede Barn Type N og Appellanten Type M.

I en Skrivelse af 9. Oktober 1937 har Professor Oluf Thomsen paa Rettens Foranledning udtalt sig om, hvilken Betydning der efter hans Opfattelse kan tillægges det fundne i den foreliggende Sag paa Baggrund af de Erfaringer, der foreligger specielt om MN-Systemet. I Skrivelsen hedder det:

» — — jeg ganske kan slutte mig til de Udtalelser, der fremsættes i Retsmedicinsk Instituts Vejledning, hvorefter der i al Almindelighed maa tillægges Uforenelighed (af Faderskab) efter MN-Systemet en lige saa stor Betydning som Uforenelighed efter OAB-Systemet. Hvad specielt den Reservation angaar, der motiveres af den i de sidste Aar opagede Eksistens af den saakaldte N₂-Egenskab, er der to Momenter, der maa fremhæves: for det første, at Egenskaben resp. Anlægget derfor maa være meget sjældent forekommende efter alle hidtidige Erfaringer at dømme, og for det andet at det maa være endnu langt sjældnere, at N₂-Anlægget findes, men at Egenskaben er saa svagt udviklet, at den overhovedet ikke kan paavises, naar man er i Besiddelse af særlig kraftige udvalgte Anti-N-Sera. En saa svag Udvikling, at Egenskaben overhovedet ikke kan paavises, er foreløbig en rent teoretisk, tænkt Mulighed, som vel ikke kategorisk kan afvises, men som man dog formentlig kun bør regne med, dersom der i Sagen foreligger ganske særlige, af Blodtypeforholdene uafhængige Omstændigheder, der kan

motivere en Tilsidesættelse af det ved Blodtypeundersøgelsen fundne. Om saadanne Omstændigheder overhovedet nogensinde vil foreligge, er en Sag for sig, som ikke skal drøftes nærmere her.

Efter det anførte Blodtypefund vilde F's Faderskab kun være foreneligt med MN-Systemet dersom man antog, at hans Type ikke var ren M som fundet, men at der ved Siden af M-Anlæg fandtes et N_2 -Anlæg, der ikke havde fremkaldt nogen paaviselig N-Egenskab selv ved Anvendelse af en Række udvalgte særlig stærke Anti-N-Sera. Barnet skulde da fra F have faaet dette skjulte N_2 -Anlæg i Arv, medens det fra Moderen under alle Omstændigheder har faaet det sædvanlige N-Anlæg. Forenelighed forudsætter altsaa baade, at et N_2 -Anlæg findes hos F og at N-Egenskaben er saa svag, at den ikke kan paavises, eller om man vil overhovedet ikke er en Egenskab. Overfor dette sidste kan fremhæves, at der nu foreligger en Række Tilfælde i bestemte Familier eller Slægter, hvor N_2 -Egenskaben vel er svag, men dog paaviselig. Jeg fremhæver dette for at afværge den Misforstaaelse, at N_2 -Egenskab kun undtagelsesvis skulde være paaviselig. Naturligvis kan det siges, at man ikke uden videre kan vide, hvor ofte N_2 -Anlæg findes uden paaviselig N_2 -Egenskab, men noget saadant maa under alle Omstændigheder være meget sjældent (forudsat at man raader over stærke Anti-N-Sera), da der saa vidt mig bekendt ikke er set noget Tilfælde af Moder M med Barn N, uden at det ved mere indgaaende Undersøgelse er lykkedes at paavise N_2 -Egenskaben hos Moderen. Det var netop saadanne Tilfælde, der henledte Opmærksomheden paa N_2 -Anlægget, hvis Eksistens forud havde været ukendt. I saadanne Tilfælde har Barnet altsaa arvet det almindelige N-Anlæg fra Faderen og N_2 -Anlæg fra Moderen, saaledes at Barnet anlægsmæssigt er sammensat NN_2 . Hos Barnet forsvinder N_2 -Egenskaben, der kvalitativt ikke kan skelnes fra N-Egenskaben, i den almindelige N-Egenskab. Hos Moderen er det imidlertid lykkedes — efter at man først havde overset den svage N-Egenskab — at gøre denne erkendelig ved Anvendelse af udvalgte Sera som anført. Dette vil altsaa sige, at naar man har sin Opmærksomhed rettet mod den mulige Tilstedeværelse af N_2 -Egenskaben, har man ogsaa kunnet paavise den. Hos F har det derimod ikke været muligt, trods specielt derpaa rettede Bestræbelser, at paavise N_2 , saaledes at det kun er selve den teoretiske Mulighed af et skjult N_2 -Anlægs Tilstedeværelse, der kan anføres til Gunst for, at F's Faderskab skulde være foreneligt med MN-Systemet.

Hertil kommer nu, at Parterne er enige om kun at have haft Samleje een Gang, nemlig den 13. Maj 1929, medens den af Retslægeraadet angivne Avlingstid er fikseret til »fra noget før Midten af Maj til noget før Midten af Juli«, nærmere præciseret fra 8. Maj til 10. Juli; men det er klart, at Sandsynligheden for at træffe den rette Dag for et fuldbaaret Barns Undfangelse aftager meget stærkt, naar man er nær ved Ydergrænsen for det Tidsrum, der kan fastsættes som antagelig Avlingstid, medens den største Sandsynlighed ligger omkring Midten af denne.

Ved Afgørelsen af, om F kan antages at være Barnets Fader staar da paa den ene Side det faktisk foreliggende Blodtypefund og

den ringe Sandsynlighed for, at Barnet er avlet ved et Samleje 294—295 Dage før Barnets Fødsel (yderste antagelige Grænser ca. 240 og 300 Dage). Paa den anden Side staar alene den blotte Mulighed af, at det i sig selv meget sjældne N_2 -Anlæg skulde være til Stede hos F, uden at dette har præget Blodtypen paa en saadan Maade, at den tilsvarende N_2 -Egenskab har ladet sig paavise trods herpaa henvendt Opmærksomhed og Anvendelse af Anti-N-Sera, der i en Række Tilfælde har vist sig anvendelige til Paavisning af N_2 -Egenskab.«

Efter alt foreliggende maa Retten anse Appellantens Faderskab for udelukket med en Sandsynlighed, der nærmer sig saa stærkt til Vished, at der, uanset at det ikke er oplyst, at Indstævnte i Avlingstiden har haft Samleje med andre end Appellanten, ikke bør regnes med Muligheden af hans Faderskab.

Appellanten vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger for begge Retter vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

M a n d a g d e n 5. D e c e m b e r.

Nr. 185/1937.   Grosserer **Viggo Andersen** (Rode)

m o d

Finansministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Tilbagebetaling af et til Betaling af Indkomstskat til Staten erlagt Beløb.

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Viggo Andersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Hensyn til den Pris, Interessentskabet betalte for Ejendommene i Forbindelse med den senere stedfundne lidet lønnende Udnyttelse af disse samt under Hensyn til Indholdet af Interessentskabskontrakten, navnlig §§ 1 og 12, maa det antages, at det har været et Hovedformaal med Ejendommenes Erhvervelse at udstykke og sælge disse, naar der var gaaet nogen Tid. Herefter findes Indstævnte at have godtgjort, at der fra Appellantens Side foreligger Spekulationsøjemed, og Dommen vil derfor være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Viggo Andersen, til Indstævnte, Finansministeriet, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 13. Juli 1906 købte Grosserer Viggo Andersen sammen med Kommissionær Lauritz Larsen, Eksportør Otto Danielsen og Pølsefabrikant Claus Hansen Ejendommen Matr. Nr. 9, 8 a og 8 b af Vigerslev, af Areal ca. 70 Tønder Land, paa hvilken Skøde blev udstedt den 15. December 1906. Købesummen var fastsat til 3700 Kr. pr. Tønde Land. Ejendommen skulde overtages i 11. December Termin 1906, og ved Forpagtningskontrakt, ligeledes af 13. Juli 1906, overdroges 50 Tønder Land — ifølge Paategning af 15. December 1906 i Virkeligheden kun godt 47 Tønder Land — i Forpagtning til Ejendommens tidligere Ejer paa 10 Aar fra Overtagelsen at regne.

Ved Skøde af 31. Juli 1906 erhvervede de nævnte fire Købere Naboejendommen Matr. Nr. 422 af Valby under København, der dreves som Gartneri, for en Pris af 39.400 Kr., hvilket svarede til godt 9000 Kr. pr. Tønde Land. Overtagelsen fandt her straks Sted.

Under 25. Maj 1907 oprettedes der mellem de fire Købere en Interessentskabskontrakt, efter hvis § 1 Formaalet med Købet af de to nævnte Ejendomme var til fælles Fordel dels at udnytte Jorderne ved at drive Gartnerivirksomhed, eventuelt Agerbrug, dels at sælge Ejendommene eller Dele af dem. Ved Magelægsoverenskomst af 16. Marts 1918 overdrog Interessentskabet til Københavns Kommune tre fra Matr. Nr. 9, 8 a og 8 b af Vigerslev udskilte, i Ejendommens vestlige Udkant liggende Parceller mod til Gengæld at faa overdraget Grunden Matr. Nr. 1324 af Valby, der mod Øst støder op til Ejendommen Matr. Nr. 422. Ejendommene dreves iøvrigt som Havebrug, men i 1921 paabegyndtes en Udstykning af et Areal paa 19½ Tdr. Land, saaledes at der i Aarene 1921—1924 bortsolgte Parceller med en betydelig Fortjeneste, der for Grosserer Viggo Andersens Vedkommende er opgjort til henholdsvis 37.904 Kr., 5201 Kr., 2732 Kr. og 5089 Kr. for hvert af Skatteaarene 1922/23, 1923/24, 1924/25 og 1925/26.

Da disse Beløb ikke af Grosserer Andersen var medregnet i hans Indkomstopgørelser og oprindelige Ansættelser, blev han under 9. Oktober 1934 af Frederiksberg Skattevæsen efter et af Landsoverskatteraadet i Medfør af § 34 i Statsskatteloven af 10. April 1922 givet Paalæg yderligere paalignet Indkomstskat til Stat og Kommune under Forhøjelse af Indkomstansættelserne med de foran nævnte, som Fortjeneste ved Parcellsalgene indkomne Beløb.

Den saaledes paalignede yderligere Indkomstskat blev af Grosserer Andersen betalt under 30. November 1934, og efter at Klager til Landsoverskatteraadet over den stedfundne Forhøjelse af den skattepligtige Indkomst var blevet afslaaet ved Kendelse af 10. Juli 1935, der fastholdtes ved Landsoverskatteraadets Skrivelse af 17. Januar 1936, har han under nærværende Sag paastaaet Finansministeriet tilpligtet at tilbagebetale det som Indkomstskat til Staten erlagte Beløb, Kr. 9729,50, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Betalingsdagen, den 30. November 1934.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, ligesom Vidneforklaring er afgivet af Planteskoleejer Poul Poulsen og Handelsgartner Viggo Knudsen.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Statsskatte-lovens § 5 a bestemmer, at til Indkomst henregnes ikke Indtægter, som hidrører fra Salg af den skattepligtiges Ejendele (herunder indbefattet Værdipapirer), forsaavidt disses Salg ikke henhører til vedkommendes Næringsvej, f. Eks. Handelsvirksomhed med faste Ejendomme, eller er foretaget i Spekulationsøjemed.

Ved Købet af de paagældende Ejendomme i 1906 var det udelukkende Tanken at drive disse som Havebrug i det Omfang, dette var muligt, idet den først købte Ejendom iøvrigt blev bortforpagtet. Det laa ganske udenfor Købernes Hensigt at erhverve Ejendommene med senere Salg for Øje, hvilket ogsaa fremgaar af, at der selv under den under Krigsaarene gældende Højkonjunktur ikke var Tale om at sælge disse eller at udstykke dem til senere Bortsalg i Parceller. Ejendommene blev tværtimod anlagt paa et intensivt Havebrug, og naar man i 1921, altsaa først 15 Aar efter Erhvervelsen, endelig skred til et delvist Bortsalg i begrænset Omfang, skyldtes dette udelukkende den i Efterkrigsaarene indtraadte Konjunkturændring, der gjorde en saadan Fremgangsmaade økonomisk naturlig og nødvendig, idet Gartneridriften, der da omfattede ca. 40 Tønder Land, paa Grund af de vanskelige Forhold maatte ophøre.

Det i 1918 stedfundne Magelæg med Københavns Kommune havde sin ganske særlige, af rent praktiske Hensyn dikterede Begrundelse.

Naar § 1 i Interessentskabskontrakten af 25. Maj 1907 har faaet den førnævnte Affattelse, hvorefter Formaålet angives ogsaa at være Salg af Ejendommene eller Dele af disse, skyldes dette udelukkende Interessenternes juridiske Konsulent, til hvem de ganske overlod den juridiske Udformning af Kontrakten.

Sagsøgerens Sagfører, Overretssagfører Otto Bing, der i sin Tid affattede Interessentskabskontrakten, har under Proceduren ganske bekræftet dette, idet han har gjort gældende, at Bestemmelsen om Salg kun er blevet indføjet under Hensyn til, at det maatte anses for nødvendigt rent subsidært eller ex tuto at optage en Bestemmelse om Salg, da Kontrakten mellem Interessenterne indbyrdes var uopsigelig, og en Mulighed for Salg derfor maatte holdes aaben, efter Beslutning taget ved Stemmeferhed, saaledes som det er foreskrevet i Kontraktens § 3. At det virkelig var Interessenternes Hensigt ved Købet af Ejendommene at drive disse som Havebrug er bestyrket ved de under Sagen

afgivne Forklaringer, ligesom Sagsøgeren for sit Vedkommende har henvist til, at han aldrig har foretaget Spekulationsforretninger, hverken paa Børsen eller paa anden Maade.

Sagsøgte har foruden at henvise til, at den for Ejendommen betalte efter Sagsøgtes Formening overordentlig høje Pris og det i alt Fald i de første Aar særdeles utilfredsstillende Udbytte af det drevne Havebrug taler imod det af Sagsøgeren saaledes anførte, særligt gjort gældende, at det efter Interessentskabskontraktens § 1 er utvivlsomt, at Købet af Ejendommene virkelig er sket med et Salg for Øje. Dette fremgaar af Kontraktens §§ 3, 4 og 11, der alle handler om Salg af Ejendommene eller Dele af disse, og navnlig af § 12, der foreskriver, at saafremt nogen Del af Ejendommene ikke skulde være realiseret senest den 1. Januar 1932, skal enhver af Interessenterne eller deres Sukcessorer kunne forlange det urealiserede bortsolgt ved Auktion. Kontrakten er saaledes i sin Helhed affattet med Henblik paa et helt eller delvist Salg af Ejendommene.

At dette har været Tilfældet fremgaar efter Sagsøgtes Opfattelse ogsaa deraf, at efter § 7 i Forpagtningskontrakten af 13. Juli 1906 har Ejerne Adgang til at paavise det Forpagtede for andre, ligesom efter § 10 Forpagtningskontrakten ikke maatte tinglæses paa Ejendommen, og det endvidere efter en Tillægspaategning af 19. Juni 1917 var Ejerne tilladt at sælge eller paa anden Maade disponere over den i Forpagtning givne Del af Jorden. Mageskiftet i 1918 var, efter hvad Sagsøgte har anført, af særlig Interesse for Ejendommens Ejere, idet den gjorde en forestaaende Udstyknings væsentlig lettere.

Saaledes som Interessentskabskontrakten er affattet findes det betænkeligt at fastslaa, at Formaålet med Ejendommens Erhvervelse ikke ogsaa har været helt eller delvist at sælge disse. Selv om dette Formaal først i begrænset Omfang er blevet realiseret i 1921 og følgende Aar, maa de i disse Aar stedfundne Salg derfor anses som foretagne i Spekulationsøjemed, saaledes som dette i Statsskattelovens § 5 a, jfr. Vejledning Nr. 297, 31. December 1912 Art. 8 D, benyttede Udtryk forstås i Retsanvendelsen.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

T i r s d a g   d e n   6 .   D e c e m b e r .

Nr. 179/1937.   Husejer **Alfred Larsen** (Gelting efter Ordre)
  m o d

Aktieselskabet **Chr. H. Nielsen jun.** (Fich),

betræffende Erstatning for Smitte af en Besætning med Kalvekastning.

Vestre Landsrets Dom af 2. Marts 1937 (II Afđ.): De Sagsøgte, A/S Chr. H. Nielsen jun., bør for Tiltale af Sagsøgeren, Husejer

Alfred Larsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de for Sagsøgeren henholdsvis under Sagens Forberedelse ved Underretten og under Domsforhandlingen ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagførerne Breum, Hjørring, og Morville, Viborg, førstnævnte i Salær 125 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 191 Kr. 70 Øre, sidstnævnte i Salær 125 Kr., hvilke Beløb, ligesom det Overretssagfører Høy, Frederikshavn, under Vidneførsel ved Underretten dersteds tilkendte Salær m. v., 25 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Efter det i Sagen oplyste maa det antages, at Indstævntes Kreaturer under Græsningen har smittet Appellantens Kreaturer. Derhos findes Indstævnte at have handlet uforsvarligt ved i Strid med Landbrugsministeriets Cirkulære af 8. Marts 1934 at have anbragt Kreaturer paa den fælles Græsgang uden forudgaaende Dyr lægeundersøgelse.

Herved bemærkes, at det efter de foreliggende Oplysninger maa antages, at der paa Kjærsgaard foruden det i Vinteren 1933—1934 forekomne Tilfælde af Kastning er forefaldet to Kastninger i Efteraaret 1933, saaledes at Besætningen i Henhold til Bek. Nr. 205 af 7. Juli 1927 § 2 skulde formodes at være behæftet med smitsom Kastning.

Herefter findes Indstævnte at burde erstatte Appellanten det denne paaførte Tab. Idet Størrelsen af det af Appellanten i Erstatning krævede Beløb findes at være passende, vil Indstævnte være at dømme til at betale Appellanten 3000 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale for begge Retter efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet Chr. H. Nielsen jun., bør til Appellanten, Husejer Alfred Larsen, betale 3000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 28. September 1935 til Betaling sker.

Indstævnte betaler derhos de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde fri Proces for Landsretten og for Højesteret, samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Landsretssagfører Breum, Hjørring, 125 Kr. og 191 Kr. 70 Øre, samt det ham for Møde under Tingsvidne i Retten for Hjørring Købstad m. v. hos det Offentlige tillagte Salær 25 Kr., i Salær m. v. til Overretssagfører Høy, Frederikshavn, 25 Kr., i Salær til Landsretssagfører Morville, Viborg,

125 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Efteraaret 1933 overtog de Sagsøgte, A/S Chr. H. Nielsen jun., Hjørring, Gaarden »Kjærsgaard« i Tornby Sogn fra den tidligere Ejer, Gaardejer Søren Nielsen, der havde ejet den siden Aaret 1922, og som nu ikke længere kunde klare sig økonomisk, hvorfor han for at undgaa Tvangsauktion, udstedte Skøde til de Sagsøgte, der var Prioritets-havere i Gaarden. Ligesom det var sket i Søren Niensens Tid modtog de Sagsøgte efter derom udstedt Avisbekendtgørelse og efter sket Anmeldelse til vedkommende Politimester Kreaturer fra forskellige Landmænd i Omegnen til Græsning i Sommeren 1934 paa en Fællesgræsning (Klitfenne), der hører til »Kjærsgaard« og ligger 3 a 4 km fra denne. Klitfennen er ca. 220 Tønder Land stor og helt indhegnet med Pigtraad. I Fennen gik der — foruden nogle Kreaturer fra »Kjærsgaard« — ialt 23 Kreaturer tilhørende 10 forskellige Ejere. Blandt disse Creaturejere var Sagsøgeren, Husejer Alfred Larsen, Hjørring Hede, der indsatte 4 Kvier, hvoraf de 3 var drægtige. I Oktober 1934 tog Sagsøgeren sine Kvier hjem fra Fællesgræsningen, og i Februar 1935 kastede en af disse Kvier Kalven i 7. Drægtighedsmaaned. Ved Indsendelse af Efterbyrds- og Blodprøve til Serumlaboratoriet til Undersøgelse blev det den 18. Februar 1935 konstateret, at der forelaa smitsom Kastning. Sygdommen bredte sig i Sagsøgerens Besætning, af hvilken indtil 1. August 1935 først de 2 andre drægtige Kvier, der havde været paa Fællesgræsningen, og derefter 3 andre Køer eller Kvier kastede Kalven.

Sagsøgeren, der har ejet sin nuværende Ejendom i 12 Aar og ikke i den Tid har haft Kastning i Besætningen, til hvilken der i de sidste 3 Aar ikke er ført Dyr fra andre Besætninger, gør nu gældende, at Besætningen paa »Kjærsgaard« i en Aarrække har lidt af smitsom Kastesyge, at Smitten maa anses paaført hans Besætning ved Smitte fra »Kjærsgaard«s Kreaturer, samt at de Sagsøgte har været eller dog burde være bekendt med de paa »Kjærsgaard« stedfundne Kastninger efter Overtagelsen i 1933 og derhos har forsømt, inden de modtog Dyr fra fremmede Ejere paa Fællesgræsning, at lade Dyrene undersøge af en dertil af Politimesteren antagen Dyrlæge i Overensstemmelse med Landbrugsministeriets Cirkulære af 8. Marts 1934.

Under Paaberaabelse heraf har Sagsøgeren i nærværende Sag paa-staaet de Sagsøgte dømt til at betale i Erstatning for det ham ved Kastesygens Indførelse i hans Besætning paaførte Tab et Beløb af ialt 3000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 28. September 1935, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet, idet de gør gældende, at de ikke er ansvarlige for Kastesmittens Indførelse i Sag-

søgerens Besætning, subsidiært har de paastaaet sig frifundet mod Betaling af et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der hos den tidligere Ejer af »Kjærsgaard« fornævnte Søren Nielsen, i en Aarrække har været spredte Tilfælde af Kastning blandt Besætningen, uden at det dog med Sikkerhed har været konstateret, at Kastningen var af smitsom Art, samt at der i 1925 og 1930—1931 har været foretaget Vaccination mod smitsom Kastning. Efter at de Sagsøgte i Efteraaret 1933 havde overtaget »Kjærsgaard«, ved hvilken Overdragelse der intet blev talt om Kastning, har der efter Vidneforklaring af Fodermester K. C. Pedersen, der fra 1. November 1933 til 1. November 1934 tjente som Fodermester paa »Kjærsgaard«, indenfor dette Tidsrum været 3 Køer, som kastede Kalven, nemlig een i Vinteren 1933/34 og 2 om Sommeren 1934. Paa Gaarden var ca. 55 Køer, der fik Kalv omtrent alle og paa nær de nævnte 3 uden Kastning. Nogen Undersøgelse om smitsom Kastning blev efter Vidnets Forklaring ikke foretaget. Nogle Kvier fra »Kjærsgaard« gik efter Vidnets videre Udtalelser ude i Klitfennen sammen med de øvrige Græskreaturer, men disse havde Vidnet intet at gøre med. De Sagsøgtes Prokurist, M. Chr. Jensen, Hjørring, har forklaret som Vidne, at efter Overtagelsen af »Kjærsgaard« blev dennes Drift ledet for de Sagsøgtes Regning af en Bestyrer, medens Vidnet førte Regnskabet og tilsaa Driften, samt at der ikke fra Bestyrerens Side er klaget til Vidnet over, at der forekom Kastning i Besætningen udover ganske enkelte Tilfælde, af hvilke efter det oplyste kun det i Vinteren 1933/34 stedfundne Kastningstilfælde ligger forud for Kreaturerne Anbringelse i 1934 til Fællesgræsning i Klitfennen. »Kjærsgaard«s Kreaturer blev i Efteraaret 1934 taget hjem fra Fennen, og der forekom intet Tilfælde af smitsom Kastning paa »Kjærsgaard« før i Sommeren 1935. Vidnet har videre forklaret, at der, endskønt der var beskikket en Dyrlæge i Hjørring til at foretage Eftersyn, ikke foretoges Dyrlægeundersøgelse af Kreaturerne, inden de sattes paa Fællesgræsning i Klitfennen, hvilket formentlig skyldes, at Vidnet ikke har tænkt over, at han skulde underrette Dyrlægen om, naar Indsættelsen skulde ske. Det er iøvrigt oplyst, at ej heller de i Cirkulæret af 8. Marts 1934 ommeldte Erklæringer fra de paagældende Kreaturejere om Dyrenes Sundhedstilstand er udstedt.

Der er under Sagen foretaget Vidneafhøring af samtlige de Kreaturejere, der har haft Kvier paa Græsning i Sommeren 1934 i »Kjærsgaard«s Klitfenne, — dog med Undtagelse af to, hvis Adresse ikke kendes — om, hvorvidt der hos disse har været Kastning i Besætningen i de sidste Aar inden 1934, og dette er besvaret benægtende. Det er derhos oplyst, at flere af disse Kreaturejere, efter at have taget deres Kvier hjem fra »Kjærsgaard«, har faaet Kastning i Besætningen.

Det veterinære Sundhedsraad har, efter at have faaet Sagen forelagt, udtalt, at det bestemt maa antages, at »Kjærsgaard«s Besætning gennem en Aarrække har lidt af en kronisk Kastningsinfektion, som kun har givet sig Udtryk gennem nogle enkelte aarlige Kastninger, og at det maa anses for overvejende sandsynligt, at Smitten i Sagsøgerens Besætning hidrører fra »Kjærsgaard«s Besætning.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgerne oplyst, at fornævnte Prokurist Jensen er Ejer af en Landejendom, som støder op til Sagsøgerens, kun skilt derfra ved en Vej, og at der paa denne Ejendom i 1934 har foreligget Kastesyge. Sagsøgeren har dernæst — ligeledes under Domsforhandlingen — forklaret, at han kort efter at have anbragt sine Kvier paa Fællesgræsningen af en Slægtning fik at vide, at der var Tale om, at der var Kastning paa »Kjærsgaard«, uden at han i den Anledning foretog sig noget.

Efter alt det i Sagen oplyste findes det nu ikke at kunne statueres, at der fra de Sagsøgte Side foreligger noget Forhold, som kan medføre Pligt for dem til at svare Sagsøgeren Erstatning. Selv om det efter det oplyste, særlig det veterinære Sundhedsraads foranførte Udtalelser, maatte antages at Gaarden »Kjærsgaard«s Besætning gennem længere Tid har været inficeret med Kastningssmitte, og at Kastesygen i Sagsøgerens Besætning stammer derfra, kan det dog ikke anses godtgjort, at de Sagsøgte i deres Besiddelsestid forinden Kreaturerens Indsætning paa Fællesgræsningen i 1934 har været eller burde have været bekendt med Kastesygens Tilstedeværelse. Det maa herved fremhæves, at der — som foran fremstillet — i den Tid, der hengik fra de Sagsøgte Overtagelse af »Kjærsgaard« i 1933 og indtil Kreaturerens Indsætning paa Fællesgræsningen ikke kan antages at være forefaldet mere end, det ene Tilfælde af Kastning, som indtraf i Vinteren 1933/34, hvormed de Sagsøgte Prokurist blev gjort bekendt, og der er i Sagen intet fremkommet om, at dette Tilfælde af Kastning har været ledsaget af mistænkelige Omstændigheder, som kunde og burde give de Sagsøgte Grund til nærmere Undersøgelse ved Henvendelse til en Dyrlæge. Forsaauidt Sagsøgeren specielt har paaberaabt sig, at de Sagsøgte har forsømt at overholde Paabudet om Kreaturerens Undersøgelse ved en Dyrlæge umiddelbart inden deres Indsættelse paa Fællesgræsningen, findes der heller ikke heri at foreligge tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge de Sagsøgte Erstatningspligt for Udbredelse af Kastesyge, idet Opmærksomheden ved denne Dyrlægeundersøgelse efter det forommeldte Cirkulære af 8. Marts 1934 særlig skal være henledt paa Forekomsten af Tegn paa Mund- og Klovesyge eller af Oksebremselarver, og idet Undersøgelsen — om den havde fundet Sted — vanskeligt kan antages at ville have godtgjort Tilstedeværelse af smitsom Kastesyge hos noget af Dyrene, blandt hvilke der efter det oplyste ikke da forelaa friske Tilfælde af Kastning. Herefter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Torsdag den 8. December.

Nr. 234/1937. Firma **Budde, Schou & Co.** som Repræsentanter for **Radio Corporation of America**, U. S. A. (Poul Jacobsen)

mod

Firma **Bang & Olufsen A/S** (Hartvig Jacobsen),

betræffende Betaling af Licensafgift.

Østre Landsrets Dom af 14. Oktober 1937 (IV Afd.): De Sagsøgte Firma Bang & Olufsen, A/S bør for Tiltale af Sagsøgerne Firma Budde, Schou & Co. som Repræsentanter for Radio Corporation of America, U. S. A., i denne Sag fri at være Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 800 Kr., at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet det i Overensstemmelse med Skønsmændenes Erklæring og det i Dommen oplyste om Foranledningen til den indskrænkede Formulering af Patentkravet tiltrædes, at den af Indstævnte anvendte Anordning ikke omfattes af Appellantens Patent, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firma Budde, Schou & Co. som Repræsentanter for Radio Corporation of America, U. S. A., til Indstævnte, Firma Bang & Olufsen, A/S, med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Oktober—November 1929 blev der mellem de Sagsøgte Firma Bang & Olufsen A/S og den saakaldte amerikanske Radiogruppe, der bestaar af forskellige amerikanske Indehavere af Patenter i Radioindustrien, og som i Danmark er repræsenteret af Sagsøgerne Firma Budde, Schou & Co., afsluttet en Overenskomst, ved hvilken der meddeltes de Sagsøgte Ret til imod Betaling af en nærmere fastsat Licensafgift i Danmark at udnytte nogle Radiogruppen tilhørende danske

Patenter, bl. a. Nr. 33113 der angaar et af Elektroingeniør Ernst F. W. Alexanderson, Schenectady opfundet traadløst Signalsystem. Tilsvarende Overenskomster har Radiogruppen afsluttet med flere andre danske Radiofirmaer.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgerne Firma Budde, Schou & Co., som Repræsentanter for Radiocorporation of America paa-staaet de Sagsøgte Firma Bang & Olufsen A/S dømt til fra Stævningens Dato den 29. Oktober 1934 at betale Licensafgift af de af dem fabrikerede og solgte Apparattyper Hyperbo 5J, Hyperbo 5V, Hyperbo 3J og Hyperbo 3U i Overensstemmelse med den mellem Parterne gældende Licenskontrakt, samt til som Erstatning for ikke betalt Licensafgift i Tiden 1. November 1931—29. Oktober 1934 at betale 6000 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den sidstnævnte Dag. De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet.

Til Begrundelse af deres Paastand har Sagsøgerne anført, at de Sagsøgte i de fire Apparattyper anvender Anordninger, som er beskyttet ved Sagsøgernes danske Patent Nr. 33113. De Sagsøgte har bestridt, at nogen saadan Anvendelse finder Sted.

Dansk Patent Nr. 33113 er udstedt den 10. April 1924, med Beskyttelse fra den 12. August 1920 og med Fortrinsret paaberaabt fra den 29. Oktober 1913. Ifølge Beskrivelsen angaar Opfindelsen »en Modtager til traadløse Signaler med flere i Kaskade forbundne Elektronudladningsrør og gaar ud paa Udelukkelse af Forstyrrelser ved Radiotelegrafering«. Det hedder videre i Beskrivelsen:

»Ifølge den foreliggende Opfindelse opnaas en selektiv Aistemning ved Anvendelse af flere afstemte Kredse, som forbindes i Kaskade paa en saadan Maade, at Systemets Selektivitet forøges efter en Kvotientrække med Antallet af anvendte Kredse. Hver af de selektive Kredse er sammenkoblet med en Relais, som sætter en lokal Energikilde i Stand til at indlede Svingninger, der svarer til de Spændingssvingninger, som paa-trykkes Relaiset. Da hver af de afstemte Kredse er mere eller mindre ufølsom over for forstyrrende Svingninger med en anden Frekvens end de Svingninger, som skal vælges, bortskaffes en vis Procentdel af Forstyrrelserne i hver af Seriens Kredse saaledes, at Renheden af de ankomende Svingningstog i stigende Grad forøges ved hver paafølgende Overdragning. Det til dette Formaal fortrinsvis anvendte Relais er et Elektronudladningsrør med en glødende Katode, en Anode og et Gitter.«

Patentkravene er saalydende:

»1. Modtager til traadløse Signaler med to eller flere i Kaskade forbundne Elektronudladningsrør, kendetegnet ved, at Elektronudladningsrørenes Gitterstrømskredse er afstemte for Frekvensen af de Svingninger, der ønskes modtagne.

2. Modtager til traadløse Signaler ifølge Krav 1, kendetegnet ved, at Anodestrømkredsen i et Elektronudladningsrør er induktivt koblet til Gitterstrømkredsen i det efterfølgende Elektronudladningsrør i Kaskadeforbindelsen, f. Eks. ved Hjælp af en Transformator med to Viklinger eller ved Hjælp af en Induktionsspole, der er fælles for begge Strømskredse.«

Som Skønsmænd, udmeldt af Retten, har Professor Absalon Larsen og Telegrafingeniør Fr. Heegaard beskrevet de fire Apparattyper saaledes:

»Hyperbo 5J og 5V. Modtagere for Tilslutning til henholdsvis Jævnstrøms- og Vekselstrømslysnet. Modtagerne indeholder to Højfrekvensforstærkertrin, en Detektor og to Lavfrekvensforstærkertrin. Gitterkredsen for første Højfrekvensrør (en Hexode) er afstemt, det samme gælder samme Rørs Anodekreds. Andet Højfrekvensrørs Gitterkreds er ikke afstemt, den er induktivt koblet til første Rørs Anodekreds derved, at Selvinduktionsspolerne for begge Kredse er viklet op paa en fælles Jærnkjerne (Ferrocartspole). Andet Højfrekvensrørs Anodekreds er ligeledes afstemt, og er paa samme Maade koblet til den Kreds der indeholder Detektoren (en Diode-Triode); sidstnævnte Kreds er ikke afstemt.

Det vil heraf ses, at Modtagerne vel har flere i Kaskade forbundne Elektronrør; men kun 1ste Rørs Gitterkreds er afstemt, de øvrige Gitterkredse ikke.

Hyperbo 3J og 3U. Modtagere for Tilslutning til Jævnstrøm, henholdsvis Jævn- og Vekselstrømslysnet. Der findes i disse Modtagere kun et Højfrekvensforstærkertrin, en Detektor og et Lavfrekvensforstærkertrin. Afstemningssystemet er iøvrigt det samme som for 5J og 5V, idet Gitterkreds og Anodekreds for Højfrekvensforstærkertrøret (en Penthode) er afstemte, Detektorkredsen ikke, og der benyttes Ferrocarts-poler.

Ogsaa i disse Modtagere er det saaledes kun 1ste Rørs Gitterkreds, der er afstemt.«

Overensstemmende med det af Skønsmændene saaledes udtalte er det uomtvistet, at den i fire Apparattyper benyttede Anordning — to eller flere i Kaskade forbundne Elektronudladningsrør, hvor en Gitterstrømkreds og en eller flere Anodestrømkredse er afstemt for Frekvensen af de Svingninger, der ønskes modtaget — ligger uden for det i Krav 1 bogstaveligt præciserede Omraade, nemlig flere afstemte Gitterkredse. Tvisten drejer sig om, hvorvidt Beskyttelsen efter Patentet gælder ud over dette Omraade og udstrækker sig til en Anordning som den af de Sagsøgte benyttede, een afstemt Gitterstrømkreds og en eller flere afstemte Anodestrømkredse —, der efter Sagsøgernes Formening udgør »teknisk Ækvivalent« til den i Krav 1 kendetegnede Opfindelse.

Skønsmændene har desangaaende udtalt følgende: Før Patentets Prioritetsdato den 29. Oktober 1913 var det almindeligt kendt at afstemme flere kaskadeforbundne Koblingskredse for at opnaa forøget Selektivitet; saadan Afstemning omtales allerede i engelsk Patent Nr. 12960 af 1907 til Marconi og Franklin; det hedder dernæst i Skøns-erklæringen: »Imidlertid er de her« — d. v. s. i Patent Nr. 12860 —« omtalte Kredse ikke sammenkoblede ved Hjælp af Elektronrør. Men dette var dog ogsaa kendt, i alt Fald fra engelsk Patent Nr. 8821 af 2. August 1913. Dette Patent angaar en Modtager med Anvendelse af et eller to Elektronrør. Til det første Rørs Anodekreds er der koblet en afstemt Kreds, hvorfra der gennem en Detektor (Krystaldetektor) aftages en lavfrekvent Strøm, som gennem en Transformator er koblet til

Gitteret af det andet Rør. Der er her først en afstemt Kreds imellem Antennen og 1. Rørs Gitter, dernæst en afstemt Kreds imellem 1. Rørs Anode og en Detektor, men denne Detektor er en Krystal-detektor og ikke et Rør.

Under Hensyn til, at det saaledes forud var kendt at benytte flere afstemte Kredse til Opnaaelse af forøget Selektivitet, og endvidere var kendt at anvende to afstemte Kredse med et mellemliggende Elektronrør, finder vi det betænkeligt at lade Patentbeskyttelsen gælde udover det i Krav 1 bogstaveligt præciserede Omfang, nemlig flere afstemte Gitterkredse.« Skønsmændene opfatter Kravet saaledes, at »to eller flere kaskadeforbundne Rørs Gitterkredse skal indeholde en Svingningskreds, som er afstemt til Frekvensen af de Svingninger, der ønskes modtaget. Dette forhindrer naturligvis ikke, at der til Kaskaden yderligere kan føjes Rør, hvis Gitterkredse ikke er afstemte.«

Til Imødegaaelse heraf har Sagsøgerne anført følgende: Krav 1 er retteligt at forstaa, som om det i Stedet for Ordet »Gitterstrømkredse« havde indeholdt Ordet »Strømkredse«. I den i 1920 til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet indgivne Ansøgning var Patentkravene 1 og 2 formuleret saaledes, at Systemet karakteriseredes henholdsvis ved »et Antal afstemte Kredse, forbundne i Kaskade ved Hjælp af Elektronudladningsanordninger« og »ved, at Anodekredsen i den ene Udladningsanordning er induktivt koblet til Gitterkredsen i den næste Anordning i Serien«. I sin Svarskrivelse af 1. Februar 1923 udtalte Direktoratet bl. a., at Udtrykket »Forbindelse i Kaskade« var saa vagt og ubestemt, at Krav 1 maatte præciseres til kun at omfatte det, for hvilket der virkelig fandtes Grundlag i Beskrivelsen, hvilket passende kunde ske ved, at i alt væsentligt Krav 1 samarbejdedes med Krav 2. Nogen Begrænsning til afstemte Gitterstrømkredse blev saaledes ikke forlangt, og Patentet kunde følgelig være udtaget som lydende paa afstemte Kredse. Andragerne formulerede derefter nye Patentkrav, hvorved Direktoratets Forlangende blev opfyldt, men saaledes, at de af eget Initiativ og formentlig ved en redaktionel Tilfældighed indførte Ordet »Gitterstrømkredse« i Krav 1; overensstemmende dermed blev Patentet udfærdiget. At Ordet »Gitterstrømkredse« ikke angiver nogen Begrænsning af Patentretten, bestyrkes dernæst ved Beskrivelsen, ifølge hvilken selektiv Afstemning opnaas ved Anvendelsen af »afstemte Kredse, som forbindes i Kaskade«; om afstemte Gitterstrømkredse nævnes der intet. De til dansk Patent 33113 svarende amerikanske, tyske og norske Patenter omfatter alle — saaledes som ogsaa af Skønsmændene bekræftet — et afstemt Modtagersystem med to eller flere ved Elektronudladningsrør i Kaskade koblede, afstemte Kredse, ved hvilket det er ligegyldigt, om Gitterstrømkredsene eller Anodestømkredsene er afstemt; om disse Patenter er der ført adskillige Retssager, men de er alle blevet opretholdt i den angivne Udstrækning; navnlig ogsaa er det ved Oslo Byrets Dom af 1. Februar 1934 i en under Medvirkning af sagkyndige Doms mænd paadømt Sag blevet fastslaaet, at de paagældende Krav i det norske Patent helt dækker den i Beskrivelsen nævnte Opfindelse og ikke anteciperes af det under Sagen paaberaabte kendte Materiale, heller ikke det fornævnte engelske Patent Nr. 8821. Ved Dom, afsagt af Privy

Councils dømmende Udvalg den 15. Oktober 1929 blev det til Patent Nr. 33113 svarende kanadiske Patent, i hvilket der ikke heller er angivet Afstemning af flere Gitterstrømkredse, opretholdt.

Hvis Sagsøgte ikke kan paavise, at Arrangementet: Een afstemt Gitterstrømkreds og en eller flere afstemte Anodestrømkredse har været kendt og beskrevet i almindeligt tilgængeligt trykt Skrift før Indgivelsen af Patentansøgningen her i Landet, saaledes at et Patent indeholdende dette Arrangement vilde have været ugyldigt i Henhold til Bestemmelsen i den da gældende Patentlov af 13. April 1894 § 1 Nr. 3, maa Anvendelsen af Arrangementet anses for patentstridig, idet Sagsøgernes Patent efter rigtig Fortolkning da maa have det videre Omraade. Sagsøgte kan i saa Henseende ikke paaberaabe sig engelsk Patent Nr. 8821 bl. a. fordi dettes Formaal ikke var forøget Selektivitet, men Forstærkning.

Skønsmændene har erklæret sig uenige i de i Oslo Byrets Dom anførte Betragtninger, idet de »bl. a. ikke forstaaer, hvorfor man undlader at tage Hensyn til den afstemte Antennekreds i engelsk Patent Nr. 8821/1913«. Heroverfor har Sagsøgerne gjort gældende, at der i det danske Patent netop er taget Afstand fra Afstemning af Antennekredsen som henhørende til Opfindelsen; i Beskrivelsen hedder det: »Paa Grund af sin Modstand og særlige Udførelse kan Antennekredsen ikke afstemmes nøjagtig, hvorfor der maa ses bort fra Dæmpning af Interferenssvingninger i denne Kreds.«

Som foran anført hævder Sagsøgerne, at den af de Sagsøgte benyttede Anordning udgør et teknisk Ækvivalent til den i Krav 1 angivne Opfindelse i Henseende til Opnaelse af forøget Selektivitet. Spørgsmaalet om dette er Tilfældet, har Skønsmændene besvaret saaledes: »Ikke ubetinget. Navnlig ved Anvendelse af Rør med lille indre Modstand (som de i Almindelighed anvendtes tidligere) kan betydelig større Selektivitet opnaas ved Benyttelse af afstemte Gitterkredse end ved afstemte Anodekredse. Dette Forhold spiller dog en mindre Rolle ved Anvendelse af moderne Højfrekvensrør som Penthoder og Hexoder, der alle har en meget stor indre Modstand. Ogsaa Benyttelsen af Transformatorer med Jærnkærne — hvis Anvendelse for Højfrekvensforstærkning er af nyere Dato — gør det mindre betydningsfuldt om der anvendes afstemte Anode- eller Gitterstrømkredse«. Under Henvisning her til hævder Sagsøgerne, at Patent Nr. 33113 — Afstemning af to eller flere Gitterstrømkredse — rettelig maa siges benyttet af de Sagsøgte, naar de anvender en Anordning — Afstemning af een Gitterstrømkreds og af en eller flere Anodestrømkredse — ved hvilken de opnaar den af Skønsmændene angivne omtrentlige Ækvivalens til, hvad der opnaas ved Afstemning af to eller flere Gitterstrømkredse.

De Sagsøgte har, idet de i det hele henholder sig til Skønsmændenes Erklæring, anført følgende: Der maa gaas ud fra, at det ikke var tilfældigt, naar Krav 1 blev formuleret som kun angivende Afstemning af Gitterstrømkredse, men at denne Affattelse blev foretrukket som mere praktisk; det er herved af Betydning at mærke sig, at de tilsvarende Patenter, som er udtaget i Sverige og i England, er afgrænset paa samme Maade som det danske, nemlig til flere afstemte Gitterstrøm-

kredse. De forskellige Momenter, der indgaar i Alexandersons Opfindelse — Elektronudladningsrør, anvendt til Forstærkning af den elektriske Strøm, Afstemning af Gitterstrømkredse —, var alle forud kendte; det nye bestod i Sammenføningen deraf og i Afstemning til en og samme Frekvens; der er imidlertid i nærværende Sag ikke, saaledes som i de af Sagsøgerne omtalte udenlandske Retssager, Spørgsmaal om Patentets Gyldighed; de Sagsøgte angriber ikke Patentet, men hævder, at de ikke udnytter det. Patentet kan ikke med nogen Føje fortolkes som havende et Indhold, der rækker ud over dets Ordlyd, og at de Sagsøgte ikke krænker Patentet, dette forstaaet saaledes, som det lyder, er ikke bestridt af Sagsøgerne. Derimod hævder de, at de Sagsøgte benytter en teknisk ækvivalerende Anordning; men dette er ikke rigtigt. Formaålet med den patenterede Opfindelse er forøget Selektivitet; i 1913 kunde man ved Afstemning af Anodestrømkredse og een Gitterstrømkreds langt fra opnaa saa stor Selektivitet som ved Afstemning af to eller flere Gitterstrømkredse. Sagsøgte har ikke tilsigtet Omgaaelse af Patentet, men har bl. a. haft for Øje, at man ved Afstemning af Anodestrømkredsene opnaaede ringere Forstyrrelse fra Lysnettet; at man tillige opnaaede tilnærmelsesvis lige saa god Selektivitet som ved Benyttelse af Patentet bestrides ikke, men dette er kun muliggjort ved Anvendelse af de nye tekniske Hjælpemidler. De Sagsøgte erkender, at den af dem benyttede Anordning ikke omhandles i noget almindelig tilgængeligt trykt Skrift, og hævder netop, at den er en ikke tidligere benyttet Anordning, som det staaer dem frit for at anvende.

Retten finder ikke at kunne fortolke Patent Nr. 33113 saaledes, at det, uanset Ordlyden i Krav 1: »kendetegnet ved, at Elektronudladningsrørens Gitterstrømkredse er afstemte for — — —« skulde omfatte andre Anordninger end saadanne, der indeholder mindst to afstemte Gitterstrømkredse. Det ses ikke at kunne komme i Betragtning, om der i 1924 havde kunnet faas udstedt et Patent med et saadant videre Indhold som det, Sagsøgerne nu vil indlægge i Patentet Nr. 33113; uden Hensyn hertil maa Patentretten anses afgrænset saaledes, som Ordlyden angiver, hvorved bemærkes at det ved Vidneforklaring for Landsretten er oplyst, at Kravets indskrænkende Formulering skyldes en skriftlig Instruction fra Opfinderens Repræsentanter og at en saadan Afgrænsning ikke kan antages at have bevirket, at Patentet paa Udstedelsestiden blev ganske eller saa godt som betydningsløst i Henseende til dets Formaal: Eneret paa en Anordning tilsigtende forøget Selektivitet; tværtimod maa der herved henvises til Skønsmændenes Udtalelse om, at der ved Benyttelse af Rør med lille indre Modstand — som de i Almindelighed brugtes tidligere — kan opnaas betydelig større Selektivitet ved Benyttelse af afstemte Gitterstrømkredse end ved afstemte Anodestrømkredse, hvorfor næppe nogen Fabrikant paa Opfindelsens Tid vilde faa den Tanke at fremstille Apparater med afstemte Anodestrømkredse.

Det kan ej heller gøre nogen Forskel, at en Anordning som de Sagsøgte ikke kan antages at være beskrevet i noget tilgængeligt trykt Skrift, idet denne Omstændighed kun vilde være af Betydning, saafremt Patentet antoges at have det videre Omraade og Spørgsmaal var rejst om dets Gyldighed. Selv om Anordningen i Henseende til Opnaaelse af

forøget Selektivitet staar det Alexandersonske Patent nærmere end noget andet Radiopatent, navnlig ogsaa det engelske Patent Nr. 8821, kan Retten ikke heri eller i det iøvrigt fremkomne finde tilstrækkelig Grundlag for at tiltræde Sagsøgernes Opfattelse, at de Sagsøgte Anordning ligger inden for det danske Patents — rigtigt bestemte — Omraade.

Hvad angaar Spørgsmaalet, om de Sagsøgte Anordning som udgørende et teknisk Ækivalent til den i Patent Nr. 33113 omhandlede maa anses for patentstridig, bemærkes, at dette i hvert Fald maa være udelukket af den Grund, at den nu bestaaende Tilnærmelse til Ækvivalens først er opnaaet ved Anvendelse af de senere opfundne Højfrekvensrør med meget stor indre Modstand og af Transformatorer med Jærnkærne. Det ses ikke muligt at inddrage under Patentbeskyttelsen Anordninger, som i 1913 ikke udgjorde tekniske Ækvalenter, men nu tilnærmelsesvis kan fungere som saadanne i Kraft deraf at de forbindes med andre, senere opfundne tekniske Midler.

De Sagsøgte vil herefter være at frifinde, saaledes at Sagens Omkostninger tilkendes dem hos Sagsøgerne med 800 Kr.

Nr. 77/1938. Aktieselskabet **Handelskompagniet**, Holbæk
(Rørdam)
m o d
Finansministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Spørgsmaalet om Staalkonstruktionen i en Appellanten tilhørende Kranbro bør ansættes til Ejendomsskyld.

Østre Landsrets Dom af 8. Marts 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, A/S Handelskompagniet, Holbæk, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren A/S Handelskompagniet, Holbæk, til Sagsøgte Finansministeriet med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler

Appellanten, Aktieselskabet Handelskompagniet, Holbæk, til Indstævnte, Finansministeriet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, A/S Handelskompagniet, der driver Forretning med Import af Brændselsartikler over Holbæk Havn, har af Holbæk Havnevesen lejet en Plads ved Havnen, hvor Aktieselskabet blandt andet har installeret et Krananlæg. Dette er installeret i 1925 og udvidet i 1935.

Lejemaalet er ifølge Lejekontrakt af 10.—19. December 1934, der traadte i Stedet for en Lejekontrakt af 21.—26. November 1925, saalænge Kulkranen benyttes i Forbindelse med den lejede Plads, uopsigeligt fra Havnevesnets Side indtil den 1. Januar 1956, til hvilken Tid det kan opsiges med 1 Aars forudgaaende Varsel til en 1. Januar. Finder en saadan Opsigelse ikke Sted, vedvarer Lejemaalet, indtil det fra en af Siderne opsiges med 1 Aars Varsel til en 1. Januar eller 1. Juli. Sagsøgeren kan i den Tid, Lejemaalet er uopsigeligt fra Havnens Side, opsige Lejemaalet med 1 Aars forudgaaende Varsel til en 1. Januar.

Kranbroen blev ansat til Ejendomsskyld i 1936. Spørgsmaalet om, hvorvidt Kranbroen kan betragtes som fast Ejendom, blev derefter behandlet af Skyldraadet for Holbæk Amt og senere af Overskyldraadet. Dette meddelte ved Skrivelse af 17. April 1937, at det maatte holde for, at Kranbroen med tilhørende Fundamenter maa betragtes som fast Ejendom, og at Overskyldraadet havde ansat Værdien heraf i Forbindelse med forskellige Bygningsværker tilhørende Aktieselskabet til 75.000 Kr.

I en af A/S Vølund udarbejdet Beskrivelse af 9. Februar 1938 er Broen beskrevet saaledes:

»Broens Hoveddimensioner er:

Længde	ca.	120 m
Højde	„	8,4 m
Bredde	„	4,5 m

og bestaar af følgende Hovedelementer:

11 Stk.	Betonfundamenter
11 „	Staalaaag
2 „	Staaldragere,

hvilke sidste bærer Skinnerne, hvorpaa Kranvognen kører.

Hvert Betonfundament er ca. 6 m langt, 2,15 m højt og Bredden er 0,7 m foroven og 1,1 m forneden. Fundamenterne bæres af nedrammede Pæle.

Staalaaagene er udført som Profiljærns-Stativer og bestaar af 2 Ben forbundet med Gitterstænger. Hvert Ben er udført af 2 Stk. U-Jærn Nr. 18 forbundet med Fladjærns-gitter og ender forneden i en Staalplade,

hvormed det hviler paa Betonfundamentet. I Staalpladen er der Huller for 2 Stk. $\frac{7}{8}$ " Ankerbolte, som er faststøbt i Betonfundamentterne og ved Hjælp af hvilke Benene fastspændes paa Fundamentterne.

Det ene af Aagene er udført saaledes, at det afstiver Broen i Længderetningen.

Staaldragerne er udført som 1 m høje Pladejærnsdragere indbyrdes afstivet af et Vinkeljærnsgritter og er sammensat af Stykker, som gaar fra Aag til Aag. Over Aagene er Stykkerne samlet ved Nitning og fastgjort til Aagene.

Kranbroen er iøvrigt forsynet med Løbebro af Træplanker og elektriske Køreledninger for Kranvognen.«

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte Finansministeriet tilpligtet at anerkende, at Staalkonstruktionen i Sagsøgers ovnævnte Kranbro paa Holbæk Havn ikke bør ansættes til Ejendomsskyld.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Staalkonstruktionen ikke kan betragtes som en Bygning, men maa betegnes som en maskinel Indretning; den er ikke faststøbt til Betonfundamentterne, men blot fastspændt til disse gennem Fundamentsbolte og kan let flyttes, og dens Anbringelse kan ikke siges at være af varig Karakter, i hvilken Henseende Sagsøgeren har henvist til, at den er anbragt paa lejet Grund.

Sagsøgte paastar Frifindelse.

Efter det om Kranbroen oplyste og da dens Forbindelse med Jordstykket er af en varig Karakter, findes omprocederede Staalkonstruktion med Rette medtaget ved Vurdering til Ejendomsskyld efter Paragraf 1, 2. Stk. i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde og Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr.

F r e d a g d e n 9 . D e c e m b e r .

Nr. 190/1938. **Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring (Meyer)**

m o d

Forsikrings-Aktieselskabet »**Skjold**« (Ingen),

betræffende Regres for et udbetalt Forsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 27. Juni 1938 (VI Afd.): De Sagsøgte Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring bør til Sagsøgerne Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold« betale 4000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 21. September 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende: Den af Mælkehandler Petersen hos Appellanten, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, tegnede Ansvarsforsikring, der omfatter Erstatningsansvar ved »Driften af Vognmandsforretning samt ved Landbrug« kan ikke antages at omfatte den heromhandlede Skade, der er forvoldt af Petersen som Kusk i en andens Tjeneste, og for hvilken der af denne er tegnet Ansvarsforsikring. Disse Dommere vil derfor give Dom efter Appellantens Paastand, hvorhos de vil dømme Indstævnte til at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Een Dommer anser efter det bl. a. om Indholdet af Mælkehandlerens Forsikringsbegæring til Appellanten og om hans Kørsel for Mejeriet oplyste Skaden for omfattet af hans Ansvarsforsikring og vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Forsikrings - Aktieselskabet »Skjold«, bør til Appellanten, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, betale 4000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 11. November 1937 indtil Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en ved nærværende Ret i Foraaret 1937 anlagt Sag søgte Arbejdsmand Niels Peter Hansen, Masnedsund, dels paa egne Vegne, dels som Værge for sine fem umyndige Børn Mælkehandler Lars Hansen Petersen, Masnedsund, Mejeriejer C. Sørensen Bregendahl, samme sted, og Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold« til Betaling af Erstatning for Tab af Forsørger i Anledning af, at hans Hustru den 13. December 1935 var blevet dræbt ved Paakørsel af en Mælkevogn, der førtes af Mælkehandler Petersen, der forhandlede Mejeriejer Bregendahl's Mælk. I et den 14. Maj 1937 afholdt Retsmøde blev Sagen forligt saaledes, at Mælkehandler Petersen og Mejeriejer Bregendahl forpligtede sig til in solidum at udrede en Erstatning paa ialt 8000 Kr., og saaledes at de forbeholdt sig indbyrdes Regres; de 8000 Kr. er derefter betalt med Halvdelen af Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold«, i hvilket Selskab Mejeriejer Bregendahl havde tegnet en Ansvarsforsikring, der omfattede

hans Virksomhed som Mejeriejer, og med Halvdelen af Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, i hvilket Selskab Mælkehandler Petersen havde tegnet Ansvarsforsikring mod det Erstatningsansvar, han eventuelt maatte kunne ifalde »ved Driften af Vognmandsforretning samt ved Landbrug«.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Skjold«, under Henvisning til det ved Forliget tagne Forbehold om Regres paastaet de Sagsøgte, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, tilpligtet at refundere dem de udlagte 4000 Kr. med Renter 5 pCt. aarligt fra Stævningens Dato, den 21. September 1937, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, hvorhos de har paastaet Sagsøgerne tilpligtet at refundere dem de af dem udlagte 4000 Kr. ligeledes med Renter; subsidiært har de Sagsøgte paastaet sig frifundet.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne navnlig anført, at Mejeriejer Bregendahl's Ansvar alene var baseret paa Reglen i D.L. 3—19—2, medens Mælkehandler Petersen har det direkte Ansvar for Ulykken, og at Bregendahl derfor i Medfør af Reglen i D.L. 3—19—2 in fine: »og af hannem igjen søge Opretning« maa have Regreskrav paa Petersen for sine Udlæg.

De Sagsøgte bestrider heroverfor Eksistensen af et saadant Regreskrav og hævder, at Petersen ganske vist alene er at anse som lønnet Medhjælper (Mælkekusk) ved Mejeriet, men de Sagsøgte mener, at den af Mejeriejer Bregendahl tegnede Ansvarsforsikring, der netop ogsaa omfatter Petersen i denne hans Egenskab, fuldtud maa hæfte for den heromhandlede Skade, som Petersen har forvoldt under Udførelsen af sit Arbejde i Mejeriets Tjeneste. Den Omstændighed at Petersen tillige selv har tegnet en Ansvarsforsikring, kan efter de Sagsøgtes Formening ikke forandre dette Forhold. Subsidiært hævder de Sagsøgte, at Sagsøgerne ihvertfald ikke kan have større Krav, end hvad der følger af Reglerne om Dobbeltforsikring.

Til foranstaaende skal nu først bemærkes, at der, alene som Følge af at det ikke er samme Interesse, der er forsikret hos de to procederende Selskaber, ikke kan blive Spørgsmaal om under nærværende Sag at anvende Reglerne om Dobbeltforsikring. Yderligere skal bemærkes, at man efter Proceduren maa gaa ud fra, at begge Selskaberne er enige om, at Petersen i Virkeligheden var ansat som Medhjælper hos Bregendahl, da Ulykken indtraf, og at Ulykken indtraf under hans Udførelse af hans Hverv som saadan, altsaa »derudi«; endelig er Selskaberne ogsaa enige om, at der ved Sagens Paakendelse skal ses bort fra den Omstændighed, at de allerede hver især har udredet Halvdelen af Erstatningsbeløbet, saaledes at der ikke herudfra skal kunne fremføres nogen paa Forsikringsaftalelovens § 25 grundet Indsigelse, men at Sagen tværtimod skal afgøres ganske som hvis Regresspørgsmaalet havde fundet sin Afgørelse under den oprindelige Sag mellem Petersen og Bregendahl indbyrdes.

Herefter maa der imidlertid gives Sagsøgerne Medhold i, at de, der alene har forsikret Mejeriejer Bregendahl's mere subsidiære Ansvar, maa have et Regreskrav overfor de Sagsøgte, der har forsikret Pe-

tersens direkte, umiddelbare Ansvar, og der vil derfor i det hele være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 250 Kr.

Nr. 254/1938.

Rigsadvokaten

mod

Jens Erling Rasmussen (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237.

Østre Landsrets Dom af 22. September 1938 (Sydsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Jens Erling Rasmussen bør straffes med Fængsel i 16 Aar, hvori fragaar 85 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar. Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører S. A. Reimer, Slagelse, 250 Kr., udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger paadømte Sag er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at de borgerlige Rettigheder findes at burde frakendes Tiltalte for bestandig.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at de borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte Jens Erling Rasmussen for bestandig. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen betaler Tiltalte 150 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Jens Erling Rasmussen er ved Anklageskrift af 6. September 1938 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf for Drab efter Straffelovens § 237, ved den 17. Maj 1938 i Ejendommen Smedegade 23 i Slagelse forsæligt at have dræbt Pigen Kamma Bertha Olsen ved Kvælning.

Tiltalte er født den 12. September 1912 og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, for hvilket han er sat under Tiltale.

Under Sagen har Tiltalte været indlagt til Observation paa Sinds-sygehospital ved Vordingborg og Retslægeraadet har i en Erklæring af 3. September 1938 i Tilslutning til den af Overlægen ved nævnte Sinds-sygehospital afgivne Erklæring udtalt, at Tiltalte ikke er aands-svag eller sindssyg og ikke kan antages at have været dette paa Tids-punktet for den paagældende Handling, at Tiltalte er i lettere Grad psykopatisk præget, men efter det foreliggende ikke kan anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf af sædvanlig Art.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 237 med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 16 Aar, hvoraf 85 Dage anses for udstaaet i Medfør af Straffelovens § 86.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for et Tids-rum af 10 Aar.

M a n d a g d e n 1 2 . D e c e m b e r .

Nr. 71/1938.   F₁ (Stein efter Ordre)
                              m o d
                              N som Værge for M (Meyer efter Ordre)

o g

Nr. 101/1938.   F₂ (Knudtzon efter Ordre)
                              m o d
                              N som Værge for M (Meyer efter Ordre),

betræffende Alimentation.

D o m a f s a g t a f R e t t e n f o r E s b j e r g K ø b s t a d m . v . 27 . M a r t s 1937: De Sagsøgte, F₂ og F₁, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, M, under denne Sag fri at være. Sagsøgerinden udreder Sagens Omkostninger herunder Udgifterne ved Blodtypebestemmelsen.

V e s t r e L a n d s r e t s D o m a f 4 . D e c e m b e r 1937 (I Afd.): De Indstævnte NN som Værge for F₁ og F₂ bør een for begge og begge for een til N som Værge for M og det af hende den 15. Januar 1937 udenfor Ægteskab fødte Barn — — — betale de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte — ligeledes een for begge og begge for een — til Appellanten 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Ju-stitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er Appellanten F₁ blevet myndig.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor angivet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Meyer betaler Appellanterne, F₁ og F₂, een for begge og begge for een, 100 Kr.

Der tillægges Højesteretssagførerne Stein og Knudtzon i Salær for Højesteret hver især 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, M, som er født — — — 1918 paastaar ved sin Fader og fødte Væрге, N, under denne Sag de Sagsøgte, F₁ og F₂, førstnævnte — — — ved sin Fader og fødte Væрге, N N, tilpligtet at udrede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse i Medfør af Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 til Sagsøgerinden og det af denne den 15. Januar 1937 fødte, udenfor Ægteskab avlede, endnu unavngivne Drengbarn.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet de gør gældende, at de ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden.

Ifølge Erklæring af 22. Februar 1937 fra Kredslægen i Esbjerg kan Barnet være avlet i Tidsrummet mellem kort før Slutningen af Marts og kort før Slutningen af Maj Maaned 1936, og Retsmedicinsk Institut har paa Grundlag af stedfunden Boldtypebestemmelse i en Erklæring af 3. Marts 1937 udtalt, at der hverken efter AB0-MN-, eller A₁,A₂-Systemet er noget til Hinder for at nogen af de Sagsøgte kan være Fader til Barnet.

Der er Enighed mellem Parterne om, at Sagsøgerinden kun har haft et Samleje med hver af de Sagsøgte, at disse Samlejer fandt Sted samme Dag, og at denne Dag var en Søndag.

Sagsøgerinden har i Retten først forklaret, at hun kun har haft Samleje med Sagsøgte F₁, aldrig med Sagsøgte F₂ og i Maanederne Februar, Marts, April og Maj ikke med andre Mandspersoner end Sagsøgte F₁. I første Retsmøde har hun derhos forklaret, at Samlejet med F₁ fandt Sted den 22. Marts 1936, men senere har hun forklaret, at det muligvis kan have været den 29. Marts 1936. Sagsøgerinden har endvidere forklaret, at hun i Februar 1936 laa i Sengen i 14 Dage som Følge af, at hun havde faaet sine Tænder i Overmunden trukket ud. Forinden Tandudtrækningen manglede hun nogle Tænder i Overmunden, som ved denne Lejlighed blev forsynet med kunstige Tænder.

Sagsøgte F₁ har som Part forklaret, at Sagsøgerinden, den Dag Samlejet fandt Sted, manglede nogle Tænder i Overmund.

Sagsøgte F₂ har som Part forklaret, at han og Sagsøgte F₁ første Gang traf Sagsøgerinden en Gang i Vinteren 1935—36. Sagsøgerinden gik da i Kongensgade sammen med en Veninde ved Navn P. Der laa Sne paa Gaden og blev kastet med Snebolde den paagældende Dag. En Søndag nogen Tid efter havde de Sagsøgte været sammen til Begravelse af en af de Sagsøgte F₁'s Kammerater og ved 4½-Tiden om Eftermiddagen traf de paany Sagsøgerinden i Kongensgade. Om Aftenen samme Dag fandt de Sagsøgte Samlejer med Sagsøgerinden Sted paa Sagsøgte Værelse, — — —.

Det er oplyst under Sagen, at Sagsøgte F₁'s Kammerat hed S og blev begravet den 9. Februar 1936 og Sagsøgte F₁'s Fader og Værge har forklaret, at han erindrer, at de Sagsøgte efter Begravelsen havde faaet noget at drikke, og at Sagsøgte F₁ ikke har været til andre Begravelser end den ommeldte i Foraaret 1936.

Sagsøgerindens Veninde, P, har som Vidne forklaret, at hun en Dag i Foraaret 1936 spadserede i Kongensgade med Sagsøgerinden, og ved denne Lejlighed mødte de Sagsøgte. Hun mener, det var en Fredag i Marts Maaned, men forinden 15. Marts.

Overfor de Sagsøgte Benægtelse af, at Samlejerne har fundet Sted i Avlingstiden, findes Sagsøgerindens Sigtelse ikke at have en saadan Bestemthed, at det vil kunne paalægges de Sagsøgte med deres Ed inden Retten at bekræfte, at de ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden, hvorfor de bliver at frifinde.

Sagsøgerinden udreder Sagens Omkostninger.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 27. Marts 1937 af Retten for Esbjerg Købstad m. v.

For Landsretten har Appellanten nedlagt Paastand om, principalt at de Indstævnte tilpligtes in solidum at yde Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse i Medfør af Lov Nr. 130 af 27. Marts 1908 §§ 1 og 2 til M og det af hende den 15. Januar 1937 fødte udenfor Ægteskab avlede Drengbarn, subsidiært at Sagen gøres afhængig af Barnemoderens Ed, mest subsidiært at Sagen gøres afhængig af de Indstævntes Ed. De sidstnævnte har paastaaet Underretsdømmen stadfæstet.

Det i Sagen omhandlede Barn er nu døbt — — —.

Efter Sagens Indankning er der paany afgivet Forklaring af Barne-moderen, begge de Indstævnte samt Frk. P, hvorhos der er afgivet Forklaring bl. a. af Barnemoderens Forældre.

Barnemoderen har forklaret, at første Gang, hun traf de Indstævnte, var en Dag i Begyndelsen af Aaret 1936, da hun sammen med P stod paa Hjørnet af Englandsgade og Kongensgade i Esbjerg. De saa da et Ligtog komme forbi, og P sagde, at det var Q, der skulde begraves. Hun traf senere nogle Gange de Indstævnte paa Gaden, og hun havde Samleje med dem begge paa F₂'s Værelse en Ugestid efter en Fest paa

Paladshotellet, der fandt Sted den 10. April 1936. Naar hun tidligere har forklaret, at Samlejerne fandt Sted den 22. eller 29. Marts, var det, fordi hun da mente, at Festen havde fundet Sted den 15. Marts s. A.

De Indstævnte har overensstemmende forklaret, at de første Gang traf Barnemoderen i Vinteren 1935/36 paa Hjørnet af Englandsgade og Kongensgade, og at Samlejerne paa F₂'s Værelse fandt Sted den 9. Februar 1936, hvilken Dag de Indstævnte havde været til en Kammerats Begravelse. Indstævnte F₂ har yderligere forklaret, at han ialt 2 Gange har haft Samleje med Barnemoderen, første Gang i Vinteren 1935/36 i Anlægget ved Havnen i Esbjerg, hvilket dog er benægtet af Barnemoderen.

Frk. P har forklaret, at hun, der i Foraaret 1936 har spadseret en Del med Barnemoderen, en Aften paa Hjørnet af Englandsgade og Kongensgade i Esbjerg sammen med Barnemoderen saa et Ligtog komme forbi, og at hun fortalte Barnemoderen, at det var Q, der blev ført til Kapellet. Det var ved den Lejlighed, de første Gang traf de Indstævnte.

Endelig har Barnemoderens Forældre forklaret, at Barnemoderen kom fra sin Plads den 1. Februar 1936, fordi hun var syg, og at hun fra denne Dato laa syg i Hjemmet i ca. 14 Dage.

Under Sagen er det oplyst, at Q blev ført fra Hjemmet til Kirken Søndag den 16. Februar 1936.

Efter alt det foreliggende findes der at være tilvejebragt et efter Omstændighederne tilstrækkeligt Bevis for, at de Samlejer, som de Indstævnte — overensstemmende med Barnemoderens Forklaring — hver for sig har erkendt at have haft med hende i Foraaret 1936, har fundet Sted indenfor Barnets Avlingstid, og Appellantens principale Paa-stand vil herefter være at tage til Følge.

Til Appellanten vil de Indstævnte in solidum have at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr.

Tirsdag den 13. December.

Nr. 238/1938.

Rigsadvokaten

mod

Redaktør **Aage Nordahl Petersen** og Redaktør **Christian Jacobsen**
(Svane),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 § 4, jfr. § 1.

Københavns Byrets Dom af 15. Februar 1938 (2. Afd.): Tiltalte I, Redaktør Aage Nordahl Petersen, og Tiltalte II, Redaktør Christian Jacobsen, bør inden 14 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse hver især til Statskassen bøde 200 Kr. Forvandlingsstraffen for hver af de Tiltalte fastsættes til Hæfte i 14 Dage. De Tiltalte bør derhos een for begge og begge for een betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 2. Maj 1938 (I Afd.): De Tiltalte Aage Nordahl Petersen og Christian Jacobsen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige, forsaavidt angaar Tiltalen for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere vil stadfæste Byrettens Dom, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, i Henhold til de i den anførte Grunde.

Tre Dommere vil stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politi's Anklageskrifter af 18. December 1937 er I. Redaktør Aage Nordahl Petersen, boende Nøjsomhedsvej Nr. 22, 1. Sal, og II. Redaktør Christian Jacobsen, boende Guldbergsgade Nr. 105, 2. Sal, sat under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 og Lotteriloven af 6. Marts 1869 §§ 2 og 6, i Anledning af, at de som Redaktører af og Ansvarshavende for henholdsvis Ugebladet »Ildrætsbladet« og Ugebladet »Tipsbladet« i November 1937 har foranstaltet utilladt Lottospil og Spil ved Kampe mellem danske og udenlandske Fodboldklubber ved mod Køb af et af de nævnte Blade at aabne Adgang for Deltagelse i en ugentlig »Fodboldtipskonkurrence« med en Pengepræmie, tilfaldende den eller de Deltagere, der indsendte Kupon med rigtig Løsning paa en i Bladene stillet Opgave, gaaende ud paa blandt nærmere paa Kuponen angivne Fodboldklubber, mellem hvilke Kampe var forestaaende, at tippe de Hold, som vilde blive Vindere, og saaledes at der, saafremt flere end 25 Deltagere havde indsendt rigtige Tips, fandt en Lodtrækning Sted om Præmiebeløbet.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, at »Tipsbladet«, for hvilket Tiltalte II. Jacobsen er ansvarshavende Redaktør, i November Maaned 1937 hver Uge indeholdt en Fodboldtips-Konkurrence, i hvilken det gjaldt om at tippe Vinderne i 12 Fodboldkampe, saaledes at Præmiebeløbet, 500 Kr., hvis een Kupon var afgjort bedst, tilfaldt dennes Indsender, medens det, hvis flere Kuponer indeholdt lige mange rigtige Resultater, deltes ligeligt mellem Indsenderne, dog

at der, hvis deres Antal oversteg 25, blev trukket Lod imellem dem om 25 Præmier a 200 Kr., og at begge de i Anklageskrifterne omhandlede Blade fra Slutningen af November Maaned 1937 i Forening foranstaltede en tilsvarende Tipskonkurrence med en samlet Præmiesum paa 1000 Kr.. Prisen for de to Blade er henholdsvis 25 Øre og 40 Øre pr. Nummer.

De Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet de for saa vidt Tiltalen angaar Overtrædelse af Lov af 30. Marts 1895 har gjort gældende, at der ikke er Tale om Indskud fra Deltagernes Side, idet hver Deltager vel skal købe et af de nævnte Blade, men at dette foruden Konkurrencestoffet indeholder meget andet Stof, saaledes at Bladets Pris er Betaling for dette sidste, ligesom Præmiebeløbet i hvert Fald er fast og ikke afhængigt af Spillernes Indskud eller de vindendes Antal, men i Modsætning til, hvad der er Tilfældet ved Totalisatorspil, kan overstige de samlede Indskudsbeløb, og for saa vidt Tiltalen angaar Overtrædelse af Lov af 6. Marts 1869, at Kuponernes rigtige Udfyldning er afhængig af stor Viden paa Fodboldsportens Omraade.

I sidstnævnte Henseende har »Dansk Boldspil Union« i en Erklæring af 2. Februar 1938 udtalt, at det er Unionens Mening, at den med Fodbold kendte Deltager i Konkurrencen vil have meget større Chancer for at opnaa rigtige Resultater end den ukyndige, ligesom det af de med Hensyn til Præmiefordelingen foreliggende Oplysninger fremgaar, at der aldrig pr. Gang har foreligget 25 rigtige Løsninger, saaledes at Præmierne hver Gang er uddelt uden Lodtrækning, og at Deltagerne kun undtagelsesvis har gættet rigtigt med Hensyn til alle 12 Kampe, og som Regel kun har været et mindre Antal, højest 9.

Herefter findes det tilstrækkeligt godtgjort, at rigtig Løsning af Konkurrencen er saa vanskelig og kræver saadan særlig Kyndighed paa det paagældende Omraade, at Konkurrencen ikke kan betragtes som stridende mod Lotteriloven, og de Tiltalte vil derfor for saa vidt være at frifinde.

Derimod findes Konkurrencen uanset det af de Tiltalte anførte at maatte betegnes som Spil ved Væddekamp paa lignende Maade som ved saakaldet Totalisator, idet den af Køberne af Bladene for disse betalte Pris findes at maatte ligestilles med en Indskud, ligesom den Omstændighed, at Præmiebeløbet kan overstige Deltagernes samlede Indskud ikke findes at berøve Forholdet Karakteren af Spil (jfr. iøvrigt Presentløb i Totalisatoren), og de Tiltalte vil derfor være at anse efter Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 § 4, jfr. § 1, hver især med en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr., subsidiært med Hæfte hver i 14 Dage.

Færdig fra Trykkeriet den 4. Januar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 27

Tirsdag den 13. December.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 15. Februar 1938 — Sag Nr. 14194/37 — og paaanket af de Tiltalte Aage Nordahl Petersen og Christian Jacobsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Det bemærkes, at de af de Tiltalte udsatte Præmiebeløb udbetaltes ikke alene for rigtige Løsninger, men ogsaa, hvis saadanne ikke fremkom, for de bedste Løsninger.

Da de af de Tiltalte udlovede og udbetalte Præmiebeløb forud for Konkurrencerne var fastsat til bestemte Beløb, der var uafhængige af, hvor stort et Beløb der indkom ved Salg af Bladene, og uafhængige af Konkurrencedeltagernes Antal, findes det af de Tiltalte udviste, i Anklageskriftet beskrevne Forhold ikke at kunne anses for Spil ved saakaldet Totalisator eller paa lignende Maade.

De Tiltalte vil derfor være at frifinde for Tiltalen for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 14. December.

Nr. 138/1938. **Københavns Magistrat** (Trolle)

m o d

Arkitekt **Holger Jørgensen** (Gamborg),

betræffende Appellantens Beføjelse til at nægte en Byggetilladelse.

Østre Landsrets Dom af 12. April 1938 (I Afd.): Sagsøgte Københavns Magistrat bør optage til Behandling og Afgørelse det af Sagsøgeren Arkitekt Holger Jørgensen den 21. Januar 1937 til Sagsøgte indgivne Andragende om Tilladelse til Bebyggelse paa Matr. Nr. 2 æ af Utterslev. Sagsøgte kendes derhos uberettiget til at afslaa Andragendet med Støtte i § 6, 2. Punktum og følgende i det den 30. April 1930 stadfæstede Bygningsreglement for de i 1900 i København indlemmede

Distrikter, idet Bestemmelserne anses uanvendelige paa den nævnte ved den offentlig godkendte Adgangsvej Hjortsholms Allé beliggende Ejendom. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 300 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende: Ved den i 1897 af Brønshøj-Rødovre Sogneraad meddelte Godkendelse af Vejanlægget findes Sogneraadet at have givet Udtryk for den Opfattelse, at de ved Vejen liggende Grunde skulde bebygges villamæssigt, og at en saadan Bebyggelse skulde sikres ved, at der paalagdes Grundene fornødne Servitutter gældende i mindst 50 Aar. De herhenhørende Servitutbestemmelser blev derefter — som det maa antages med Tilslutning af Sogneraadet — lempet dels saaledes, at den i Dommen beskrevne noget højere Bebyggelse blev tilladt, dels saaledes, at Servitutterne skulde bortfalde allerede i 1927, efter hvilket Tidspunkt der derfor ikke har kunnet opretholdes nogen Indskrænkning med Hensyn til Bebyggelsesretten.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for, at Dommen overensstemmende med Indstævntes Paastand stadfæstes, og for, at Appellanten tilpligtes at betale til Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Een Dommer stemmer for at frifinde Appellanten, idet han mener, at Appellanten i Bestemmelsen i Bygningsreglementets § 6, 1. Pkt. har haft Hjemmel til under de foreliggende Forhold at nægte den ansøgte Byggetilladelse.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Magistrat, til Indstævnte, Arkitekt Holger Jørgensen, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1935 købte Arkitekt Holger Jørgensen Ejendommen Matr. Nr. 2 æ af Utterslev By, Brønshøj Sogn, som i Henhold til Lov Nr. 52 af 3. April 1900 var indlemmet i Københavns Kommune. Ejendommen ligger ved Hjørnet af en langs Bispebjerg Kirkegaard løbende 10 m bred Vej

(Støvnæs Allé) og den derfra i sydvestlig Retning til offentlig Gade (Utterslev Torv) førende private 12,55 m brede Hjortholms Allé. Der findes paa Ejendommen foruden forskellige Udhusbygninger en ca. 110 Kv. m stor Villa opført i 1 Etage med Kvist. De øvrige Grunde ved Alléen er ligeledes bebyggede med Villaer, bortset fra den nærmest Utterslev Torv værende Femtedel af Alléen, hvor der findes forskellige fra Alléen tilbagetrukne Bygninger indrettede til Beboelse i 4 Etager. Arkitekt Jørgensen planlagde nu Opførelse paa en endnu ubebygget mod Hjortholms Allé vendende Del af sin Grund af en 9,415 m fra Vejens Midtlinie tilbagetrukket Bygning i 3 Etager, indeholdende ialt 12 To-værelseslejligheder. Den 21. Januar 1937 indgav han de i denne Anledning fornødne Andragender dels til Københavns Bygningskommission, dels til Københavns Magistrat. Andragendet nægtedes af Magistraten Fremme i den foreliggende Form under Anbringende af, at byplanmæssige Hensyn medførte, at der ikke burde gives den til Gennemførelse af Arkitektens Plan fornødne Dispensation fra Bestemmelserne i § 6 i det den 29. April 1930 stadfæstede Bygningsreglement for de ved Lovene af 1900 indlemmede Distrikter.

Under denne ved Stævning af 30. August 1937 mod Sagsøgte Københavns Magistrat anlagte Sag gør nu Sagsøgeren Arkitekt Holger Jørgensen gældende: De af Sagsøgte paaberaabte Bestemmelser, der findes i Bygningsreglementets § 6, 2. Punktum og følgende, vedrører Bebyggelse af Grunde, der »ikke ligger ved en af Magistraten godkendt offentlig eller privat Gade eller Vej«. Sagsøgerens Grund ligger ved en privat Vej, der allerede inden Utterslevs Indlemmelse i København, nemlig i 1897, var udlagt i den fulde da paakrævede Bredde af 20 Alen (= 12,55 m) i Overensstemmelse med endelig Godkendelse fra den da kompetente Myndighed, Brønshøj-Rødovre Sogneraad, en Tilstand som er opretholdt ved Indlemmelseslovens Regler, saaledes at Sagsøgte maa være bundet til at respektere Alléen som en af det offentlige godkendt privat Vej.

Da Sagsøgeren i 1936 købte Matr. Nr. 2 æ, var samtlige til Hjortholms Allé stødende, fra Hovedejendommen (Matr. Nr. 2 a m. fl.) hidrørende, Parceller bebyggede, for en stor Dels Vedkommende efter Indlemmelsen og altsaa i Henhold til Sagsøgtes Godkendelse af Alléen som Adgangsvej for Parcellerne til offentlig Vej. Dette gælder bl. a. Matr. Numrene 106 og 211, henholdsvis overfor og ved Siden af Matr. Nr. 2 æ, som selv er frasolgt Hovedejendommen ved Købekontrakt af 30. April 1900 tinglyst den 14. Oktober 1901 og bebygget i 1918 i Henhold til Godkendelse meddelt af Sagsøgte i Skrivelse af 7. Juni s. A. med Krav om, at Bygninger skulde holdes i en Afstand af mindst 9,415 m fra Alléens Midtlinie, og med Bemærkning om, at Bygningsattest ikke maatte udstedes, »forinden det ved Attest fra Direktøren for Vej- og Kloakanlægene er godtgjort, at der er anlagt Vej fra offentlig Vej indtil forbi Grunden.« Alléen har saaledes i al Fald fra 1918 været anlagt i sin fulde Længde og med den Bredde af 12,55 m med hvilken den var udlagt og godkendt i 1897 og siden gentagne Gange er godkendt — ogsaa af Sagsøgte. Tillige var den ved Indgivelsen af Sagsøgerens Andragende til Sagsøgte i 1937 fuldstændig bebygget, og den kan efter

sin Beliggenhed ikke blive nogen Hovedfærdselslinie, hvilket er erkendt af Sagsøgte. Bestemmelsen i Bygningsreglementet af 1930 om vederlagsfri Afgivelse af Grund til Udvidelse af bestaaende Veje kan herefter ikke bringes i Anvendelse, og efter dets Bestemmelser er Højden af den af Sagsøgeren planlagte Bebyggelse lovlig i Forhold til Vejbredden 12,55 m. Sagsøgte har da ment at kunne opnaa Regulering af Bebyggelsen ved at hævde, at Alléen efter Ordlyden af § 6 ikke har offentlig Godkendelse, og at Bebyggelse af Sagsøgerens Grund derfor maa være afhængig af, at der anlægges en Vej, som opfylder de i § 6 nævnte Betingelser, hvorefter Sagsøgte kan kræve Alléen i hele dens Udstrækning udvidet til 18,83 m Bredde enten fuldt anlagt straks eller dog saaledes, at samtlige Ejendomme langs Alléen bindes til vederlagsfri Afgivelse af Grund til Udvidelsen. De af Sagsøgte citerede Ord i § 6: »af Magistraten godkendt« kan dog ikke medføre nogen Ændring i det Forhold, at Matr. Nr. 2 æ ligger ved en af det offentlige godkendt, fuldt anlagt Vej. Ordene, som allerede fandtes i de tilsvarende Bestemmelser i et den 20. December 1900 stadfæstet Tillæg til den 3. December 1898 stadfæstede Bygningsreglement, maa forstaaes som sigtende til en Godkendelse givet af den da kompetente kommunale Myndighed. De paagældende Bestemmelser i § 6 i Reglementet af 1930 hjemler altsaa ikke nogen Ret for Sagsøgte til at stille Sagsøgerens Andragende i Bero, hvilket som foran bemærket ikke heller kunde gennemføres paa Grundlag af Reglementets Bestemmelser om bestaaende offentlige godkendte Veje. Men selv om en fornyet Godkendelse af Vejen fra Sagsøgtes Side maatte være paakrævet ifølge § 6, er Sagsøgte ikke i nærværende Tilfælde berettiget til at nægte Godkendelse med Støtte i de paaberaabte Bestemmelser, der har det deres Anvendelse begrænsende Formaal at sikre passende Bredde og Retning af fremtidige private Veje, eventuelt vederlagsfri Afstaaelse af Grund til Udvidelse af saadanne Veje. Sagsøgtes Formaal er derimod et andet, nemlig at hindre en af byplanmæssig Hensyn uønsket Bygningsart, hvis Regulering dog kun kan ske efter Reglerne i Lov Nr. 122 af 17. April 1925 om Byplaner, hvilken Lovs Bestemmelser, der medfører Erstatning til Grundejerne, ikke er gjort gældende for Grundene ved Hjortholms Allé. Det vilde derfor være et utilstedeligt Misbrug af Sagsøgte at bringe Reglementets § 6 i Anvendelse.

Sagsøgeren har herefter nedlagt Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at optage til Behandling og Afgørelse hans den 21. Januar 1937 indgivne Andragende om Tilladelse til Bebyggelse paa Matr. Nr. 2 æ af Uterslev, idet Sagsøgte tillige kendes uberettiget til at afslaa Andragendet med Støtte i Bestemmelserne i § 6, 2det og følgende Punktummer i det i 1930 stadfæstede Bygningsreglement, som maa anses uanvendelige principalt paa Sagsøgerens ved en af det offentlige godkendt privat Vej liggende Grund, subsidiært til Opfyldelse af det af Sagsøgte angivne Formaal at varetage byplanmæssige Hensyn. Sagsøgte procederer til Friiendelse og har til Støtte herfor anført:

Den af Brønshøj-Rødovre Sogneraad i 1897 givne Godkendelse af Hjortholms Allé havde til Forudsætning, at Grundene langs Vejen bebyggedes med Villaer. Dette har fundet Udtryk i et Protokollat af Sogneraadets den 4. November 1897 afholdte Møde vedrørende Behandling af

Andragende fra Hovedejendommens Ejer om Nedlæggelse af Kloak i Vejen med Tilslutning til Kommunens Kloak, idet det dels angives, at Kloaken skal aflede Spildevand fra Andragerens »til Udstykning og Bebyggelse med Villaer bestemte Ejendom«, dels som Betingelse for Kloakplanens Godkendelse bl. a. anføres: »At Servitutterne maa gælde mindst 50 Aar. — Endelig udtales det ønskelige i, at de sydlige Parceller gives en anden Form. — Nærmere Forhandling forbeholdes. —« Da Indlemmelsen ca. 3 Aar efter skete, havde den stedfundne Bebyggelse langs Vejen Villakarakter, og denne maatte af byplanmæssige Hensyn opretholdes for den fremtidige Bebyggelse, ganske uanset nogle mod den nævnte Forudsætning stridende bl. a. Sagsøgerens Ejendom efter Indlemmelsen paalagte, Sagsøgte uvedkommende Servitutter. Dog er forsaavidt angaar de nærmest Utterslev Torv værende Grunde halvhøj Bebyggelse blevet tilladt, idet Sagsøgte for hver enkelt Grunds Vedkommende har godkendt den eksisterende i 12,55 m Bredde anlagte Vej bl. a. mod, at Grundejerne forpligtede sig til vederlagsfri Afgivelse af Areal til Udvidelse af Vejen indtil 9,415 m fra dens Midtlinie. Hjemmelen til at kræve dette og til at afslaa Sagsøgerens Andragende havdes tidligere i § 16 i Reglementstillæget af 1900 og nu i § 6 i Reglementet af 1930, idet Sogneraadets Godkendelse af 1897 kun gælder en Adgangsvej til Villabebyggelser, saaledes at halvhøj Bebyggelse af en Grund kræver ny Godkendelse af Adgangsvej. Det er dog ikke blot byplanmæssige Hensyn, der gør det nødvendigt at holde igen over for halvhøj Bebyggelse paa Sagsøgerens Grund, der er den ved Vejen fiernest fra den tilsluttende offentlige Vej Utterslev Torv beliggende. Dette Forhold vil nemlig bl. a. medføre, at den til Gennemførelse af Sagsøgerens Byggeplaner nødvendige Vejgodkendelse vilde omfatte Vejen i hele dens Udstrækning, saaledes at der ogsaa paa de øvrige Grunde kunde gennemføres halvhøj Bebyggelse med en saadan Forøgelse af Spildevandsafledningen gennem den i Vejen nedlagte Kloak, at denne vilde blive overbelastet.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Sagsøgtes Citat af Sogneraadetsforhandlingerne er ufuldstændigt, idet Resultatet af fortsatte Forhandlinger mellem Raadet og Ejeren af Hovedejendommen, hvis Udstykning begyndte i 1898, blev Paalæg af i 1927 bortfaldende Servitutter med Sogneraadet som paataleberettiget paa solgte Parceller, hvorefter disse ikke maatte bebygges med Huse højere end 3 Etager foruden Kælder og Kvist, saaledes at Beboelseslejligheder ikke maatte være mindre end tre Værelser og »Bygninger saa vidt muligt ligne Villastil« efter Facadetegning godkendt af Sælgeren. Det første Servitutpaalæg af denne Art paa Parceller udskilt fra Matr. Nr. 2 a skete ved Skøde tinglæst 18. Marts 1899 paa Matr. Nr. 2 g ved Hjørnet af Utterslev Torv. For Matr. Nr. 2 d's Vedkommende skete Paalæget ved Købekontrakten af 1900. Sogneraadets Godkendelse af Vejen har altsaa haft til Forudsætning en Bebyggelse af samtlige ved Vejen beliggende Grunde med Beboelseslejligheder i indtil 5 Etager.

Af Bestemmelser, der har Betydning for Sagen fremhæves:

Et bl. a. Utterslev omfattende Bygningsreglement for en Del af Brønshøj Sogn, stadfæstet den 24. Februar 1886 med Tillæg af 19. De-

cember 1890, der ved §§ 2 og 3 som Bygningsmyndigheder anordnede en Bygningskommission og en med Sæde i Kommissionen værende Bygningsinspektør, bestemt bl. a. i § 4, at nye Veje skulde anlægges med en Mindstebredde af 20 Alen (12,55 m) og at bestaaende Veje kunde kræves udvidet til denne Bredder mod Erstatning for Grundafstaaelse. I § 5 bestemtes, at ingen ny Bygning maatte paabegyndes, forinden der bl. a. var udlagt behørig Vej i hensigtsmæssig Retning ud til en tilstødende Vej, idet Bygningskommissionen var den bestemmende.

Brønshøj-Rødovre Sogneraads Godkendelsesskrivelse er dateret 13. Oktober 1897 og lyder saaledes:

»I Anledning af behagelig Skrivelse af 4. dennes, skal man ikke unnlade tjenstligst at meddele, at Sogneraadet intet finder at erindre imod de paatænkte Vejanlæg i Overensstemmelse med et medfulgt Situationskort paa Ejendommene Matr. Nr. 2 a, 35, 36 b, og 65 af Uterslev.

Paa Foranledning af Bygningskommissionen, der er gjort bekendt med Planen, skal man dog henlede Opmærksomheden paa den formentlig uheldige Form af nogle af Parcellerne syd for den planlagte Vej. —«

Den 3. December 1898 stadfæstedes nyt Bygningsreglement for Brønshøj Sogn.

Lov Nr. 52 af 3. April 1900 om Brønshøj Sogns Indlemmelse under København bestemte i § 3, at de for København gældende særlige Lovbestemmelser kommer til Anvendelse »med de i det følgende nævnte Lempelser og Undtagelser«, og i § 7, at det nævnte Bygningsreglement indtil videre skulde blive staaende ved Magt med de Ændringer, som maatte blive foretaget. Dog skulde Bygningsmyndighederne for København og Reglerne i Byggesloven for København om Behandling af Bygningssager og Ansvar for Overtrædelser fremtidig træde i Stedet for Reglementets Bestemmelser.

Den 28. December 1900 stadfæstedes Tillæg til Bygningsreglementet, hvorefter dets § 16, hvori Regler med Hensyn til Veje var samlet, fik en delvis ny Affattelse. Herefter skulde nye Vejes Anlægsbredde være mindst 30 Alen (18,83 m), der dog kunde nedsættes til 20 Alen (12,55 m) mod vederlagsfri Afgivelse af Grund til Udvidelse til fuld Bredder. Bestaaende Veje kunde ikke kræves udvidet ud over 12,55 m med mindre de som Hovedfærdelslinier krævedes udvidet til 18,83 m. Dog kunde Magistraten ved Opførelse af Bygninger ved en ikke eller kun tildels bebygget Vej forlange Tilbagerykning til 9,415 m fra Midtlinien. Hvis Grundejeren da vilde bygge i den Højde, som den udvidede Vej tillod, maatte han afgive Areal til Udvidelse vederlagsfrit. I Paragraffens sidste Stk. fandtes saalydende Bestemmelse: »Paa en Grund, der ikke ligger ved en af Magistraten godkendt offentlig eller privat Gade eller Vej, maa Bygninger først paabegyndes, naar derfra er udlagt en Vej af tilstrækkelig Bredder i hensigtsmæssig Retning ud til en tilstødende offentlig Vej.«

Det den 29. April 1930 stadfæstede Bygningsreglement, der i sin Opstilling følger Byggeslov for København af 12. April 1889, har med Hensyn til Anlægsbredde af nye Veje og Udvidelse af bestaaende Veje samt Opførelse af Bygninger ved saadanne henholdsvis i § 10, § 13 og

§ 11 Bestemmelser, der svarer til den ovenfor gengivne ved § 16 i Bygningsreglementet af 1900 trufne. § 6, 2. Punktum er enslydende med den ovenciterede Bestemmelse i § 16 om Grunde, der ikke ligger ved godkendt Vej. I Tilslutning hertil bestemmes i Reglementet af 1930 § 6:

»Som Regel skal fordres, at der gives Gaden eller Vejen en Bredde af 18,83 m, hvilken Bredde dog kan nedsættes til 12,55 m, naar der mellem Gaden eller Vejen og Bygningerne ved den kommer til at ligge et ubebygget Areal af en saadan Bredde, at Gaden eller Vejen derved senere, naar Magistraten finder, at Omstændighederne taler derfor, kan gives en Bredde af indtil 18,83 m. Dette Areal bliver ikke at anse som Del af det, der efter § 22 skal holdes ubebygget, og det skal afstaas uden Erstatning til Vejens eller Gadens Udvidelse, naar samme besluttes.«

Selv om der gaas ud fra, at Brønshøj-Rødovre Sogneraad har haft Hjemmel til at begrænse sin Godkendelse af den nuværende Hjortholms Allé som Adgangsvej til de langs den liggende Grunde, er der efter alt foreliggende ikke Anledning til at antage, at der er sket en snævrere Begrænsning af Retten til at bebygge Grundene, end de ovennævnte Servitutbestemmelser angiver. Den af Sagsøgeren planlagte Bebyggelse paa Matr. Nr. 2 æ af Utterslev, beliggende ved den nævnte Allé, er af mindre Omfang end ved Servitutterne tilladt, og det findes uden Betydning for Sagen, at Lejlighederne er mindre end tilstedt ved Servitutterne, naar henses dels til, at Sagsøgte har erklæret dem for sig uvedkommende, dels til, at de er bortfaldet i Aaret 1927. Lovligheden af ny Bebyggelse paa den nævnte Parcel maa nu bedømmes efter Bestemmelserne i Bygningsreglementet af 1930 for de indlemmede Distrikter. At der om den vejgodkendende Myndighed i Reglementer affattet efter Brønshøjs Indlemmelse i København bruges Betegnelsen »Magistraten« kan ikke antages at ophæve Godkendelser givne af vedkommende Sogneraad før Indlemmelsen. De af Sagsøgte paaberaabte Bestemmelser i § 6, der alene har Hensyn til Grunde, som ikke støder til godkendt Vej, kan saaledes ikke bringes til Anvendelse paa Sagsøgerens Ejendom Matr. Nr. 2 æ af Utterslev.

Herefter vil Sagsøgerens principale Paastand være at tage til Følge. Sagsøgte findes at burde betale Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 300 Kr.

Torsdag den 15. December.

Nr. 242/1938. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri**
(Kammeradvokaten)

mod

Danmarks Fiskehandels- og Havfiskeriforening (Poul Jacobsen),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Beføjelse til at paalægge Afgifter vedrørende Eksport af Fisk og Fiskeriprodukter m. v.

Østre Landsrets Dom af 16. August 1938 (VI Afđ.): Sagsøgte Ministeriet for Landbrug og Fiskeri kendes uberettiget til, som sket ved Bekendtgørelserne Nr. 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361 og 362 af 22. December 1937 og Bekendtgørelse af 22. Januar 1938 at paalægge Afgifter vedrørende Eksport af Fisk og Fiskeriprodukter, og senere i Januar Kvartal d. A. at have opkrævet Afgifter i Henhold til de nævnte Bekendtgørelser. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte 500 Kr. til Sagsøgeren Danmarks Fiskehandels- og Havfiskeriforening inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Der findes at maatte gives Appellanten Medhold i, at Ministeren for Landbrug og Fiskeri i Bestemmelsen i § 1 i Lov om Ind- og Udførsel af Fisk af 22. December 1937 har haft Hjemmel til at paalægge og opkræve de i de i Dommen nævnte Bekendtgørelser omhandlede Afgifter; herved bemærkes, at der maa gaas ud fra, at disse Afgifter, hvis Størrelse er fastsat i Forhold til Værdien af vedkommende Eksportørs Udførsel i det foregaaende Kalenderaar, alene tjener til Dækning af de ved Kontrollen og Fiskeridirektoratets Virksomhed med den kontingenterede Udførsel af Fisk forbundne Udgifter.

Appellanten vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, bør for Tiltale af Indstævnte, Danmarks Fiskehandels- og Havfiskeriforening, i denne Sag fri at være.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten, og til Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I § 1 i Lov Nr. 337 om Ind- og Udførsel af Fisk af 22. December 1937 (jfr. oprindelig Lov Nr. 194 af 20. Maj 1933) bestemmes bl. a., at Ministeriet for Landbrug og Fiskeri kan paabyde, at Ind- og Udførsel kun maa finde Sted under Jagttagelse af de Forskrifter, som Ministeriet maatte fastsætte. Regulering af Udførsel af Fisk fandt Sted i

Finansaaret 1933/34, 1934/35 og 1935/36 og Statens Udgifter i den Anledning udgjorde henholdsvis 6728 Kr., 8172 Kr. og 10.070 Kr., hvilke Beløb bevilgedes ved vedkommende Tillægsbevillingslov.

Ved Finansloven for 1937/38 bevilgedes i dette Øjemed 20.000 Kr.; ved Tillægsbevillingsloven for samme Finansaar blev vedkommende Konto nedbragt med 20.000 Kr., idet det paa Forslaget under § 13 ad Konto 184 hedder:

Paa Finansministeriets Henstilling har Ministeriet for Landbrug og Fiskeri tilvejebragt en Ordning med Hensyn til Refusion ved Indbetaling af Afgifter for Fiskeeksportørerne af Ministeriets Udgifter ved Regulering af Udførsel af Fisk.

Som Følge deraf vil der til Dækning af Udgifter til Kontorhold i Fiskeridirektoratet, Tryksager m. v., Honorarer i Anledning af Eksportkontrollen m. m. fra 1. Januar 1938 at regne paalignes den Fiskeeksport, der er reguleret, og hvortil kræves særlig Tilladelse eller Autorisation, en Licensafgift, hvis Størrelse vil blive fastsat efter Værdien af Udførslen.

Man forventer, at Indtægten ved Licensafgiften vil beløbe sig til ca. 30.000 Kr. aarlig, hvoraf en Del paaregnes indbetalt inden Udgangen af indeværende Finansaar, saaledes at der forventes tilvejebragt en numerisk Udligning af Udgifterne og Indtægterne.

Nærværende Konto søges herefter nedbragt med 20.000 Kr.

Ved otte Bekendtgørelser af 22. December 1937 Nr. 355—362 henholdsvis for Storbritannien og Nordirland, Tyskland, Belgien, Frankrig, Schweiz, Italien bestemte nævnte Ministerium, at Udførsel af Fisk kun maatte finde Sted efter skriftlig Tilladelse fra Ministeriet mod Erlæggelse af en af Ministeriet fastsat aarlig Afgift, og denne Afgift er opkrævet i 1938 trods Eksportørernes Protest.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Danmarks Fiskehandels- og Havfiskeriforening nedlagt Paastand paa, at Ministeriet for Landbrug og Fiskeri kendes uberettiget til, som sket ved Bekendtgørelserne Nr. 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361 og 362 af 22. December 1937 og Bekendtgørelse af 22. Januar 1938, at paalægge Afgifter vedrørende Eksport af Fisk og Fiskeriprodukter, og senere i Januar Kvartal d. A. at have opkrævet Afgifter i Henhold til de nævnte Bekendtgørelser.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og anfører, at der i den citerede Lov findes Hjemmel for Ministeriet til at paalægge de omhandlede Afgifter, hvis Formaal kun er at tilvejebringe Dækning for Statens Udgifter i Anledning af Reguleringen af Eksporten af Fisk m. m., og at den nævnte Afgiftsordning er sanktioneret af Lovgivningsmagten ved Finanslovene for 1937/38 og 1938/39.

I ingen af de anførte Betragtninger findes der nu at kunne gives Sagsøgte Medhold. Sagsøgte har i Lov Nr. 337 Hjemmel til at træffe de fornødne nærmere Bestemmelser vedrørende Regulering af Udførslen; men der maa kræves særlig Lovhjemmel, for at Sagsøgte skål kunne paalægge en Afgift som den heromhandlede, der iøvrigt end ikke, navnlig ejheller efter den Maade, hvorpaa den beregnes og opkræves, kan betegnes som et blot og bart Ekspeditionsgebyr, men netop fremtræder

som en egentlig Licensafgift, sat i Forhold til vedkommende Eksportørs Omsætning.

Ejheller indeholder de nævnte Finanslove nogen saadan Bemyndigelse, idet det i disse kun forudsættes, at der er truffet en Ordning hvorefter Staten ingen Udgifter faar af Reguleringen; men hvorledes denne Ordning er beskaffen og en eventuel Hjemmel for Ordningen, derom indeholder Finanslovene intet.

Sagsøgerens Paastand vil saaledes være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale 500 Kr.

Nr. 267/1938. **Karl Kristian Marius Leth (Bang)**

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 15. Oktober 1938.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Vestre Landsrets IV Afdeling, er saalydende: Den af Karl Kristian Marius Leth fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve kan ikke tages til Følge. Til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ørum, betaler Leth i Salær 50 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Karl Kristian Marius Leth, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Bang, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Højesterets Dom af 27. Oktober 1931 blev Karl Kristian Marius Leth i Medfør af § 1, 1. Stk., i Lov Nr. 133 af 11. April 1925, jfr. Lov Nr. 299 af 14. December 1927, dømt til at tvangsindlægges paa Forvaringsanstalten paa Sundholm. Ved Landsrettens Kendelse af 17. August 1935 blev Leth betingelsesvis løsladt paa Prøve, men ved Landsrettens Kendelse af 23. Oktober s. A. blev han — da Betingelserne for Løsladelsen var overtraadt — dømt til at genanbringes paa Forvaringsanstalt. I et Andragende af 24. Maj 1938, hvilket Andragende Anklage-

myndigheden har modsat sig, har Leth anholdt om at blive løsladt paa Prøve. Der er herefter indhentet en Udtalelse fra Speciallægen ved Psykopatanstalterne i Herstedvester, hvor Leth er anbragt. Speciallægen har fraaraadet Prøveløsladelse, og hertil har Inspektøren ved Anstalterne sluttet sig. Endelig har Retslægeraadet i Erklæring af 1. August 1938 udtalt, at Raadet ikke kan anbefale Prøveløsladelse.

Herefter findes Leths Andragende ikke at kunne tages til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 16. December.

212/1938.

Frk. **Kristine Sørensen** (Selv)

mod

Justitsministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende en af Appellantinden fremsat Besværing over Indstævntes Forhold med Hensyn til hendes Umyndiggørelse m. v.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 16. December 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Justitsministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Frk. Kristine Sørensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 100 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Stævningen til Landsretten er Paastanden begrundet ved, at Justitsministeriets Embedsmænd ved deres Skøn har paaført Appellantinden Tab, idet de bl. a. har nægtet hende Bistand ved Genoptagelsen af Sagen om hendes Lejemaal. Det er endvidere i Appellantindens Processkrift for Landsretten udtalt, at Sagen er anlagt for at opnaa Erstatning for den tabte Huslejesag. Heraf samt af Appellantindens Processkrift for Højesteret og Sagens øvrige Oplysninger fremgaar, at Sagens Anlæg skyldes de samme Vrangforestillinger angaaende hendes Retsstilling til det omhandlede Lejeforhold, som omhandles i Højesterets Dom af 6. Januar 1931, og som ifølge denne Dom maa udelukke hende fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal, der begrundes ved dette Lejeforhold. Som Følge heraf vil Sagen være at aivise fra Landsretten.

Thi kendes for Ret:
Denne Sag afvises fra Landsretten.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Frederiksberg Birks Rets 2. Afdelings Kendelse af 16. Maj 1933 blev Sagsøgerinden efter egen Begæring i Henhold til Retsplejelovens § 459 umyndiggjort saavel i personlig som i formueretlig Henseende.

Ved Østre Landsrets Kendelse af 6. Marts 1936 blev Umyndiggørelsen ophævet i personlig Henseende og ved Østre Landsrets Kendelse af 30. April 1937 helt ophævet.

Ved Stævning af 19. April 1938 har Sagsøgerinden overfor Justitsministeriet nedlagt Paastand paa, at det Offentlige dømmes til at anerkende at have holdt hende umyndig og retsløs uden Grund, idet hun har forbeholdt sig Krav paa Erstatning for derved lidt Tab.

Sagsøgte har principalt paastaaet Sagen afvist, som hvilende paa en uforstaaelig Begrundelse og subsidiært paastaaet sig frifundet.

Sagsøgerinden har til Støtte for sin Paastand udover den skete Umyndiggørelse henvist til, dels at Justitsministeriet i Skrivelse af 29. Juli 1935 har erklæret ikke at se sig i Stand til at imødekomme Sagsøgerindens Andragende om Tilladelse til at paaanke en af Sagsøgerinden for Østre Landsret anlagt, den 14. Juli 1933 paadømt Sag, da Landsrettens Dom var stadfæstet af Højesteret den 5. December 1933, dels at Justitsministeriet i Skrivelse af 10. Marts 1938 har nægtet at give Sagsøgerinden fri Proces under en Erstatningssag, hun agtede at anlægge.

Da der intet Grundlag foreligger for Sagsøgerindens Paastand om, at hendes Umyndiggørelse, der som anført er sket efter hendes egen Begæring, eller Justitsministeriets nævnte Afgørelser skulde være uberettigede, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at godtgøre Sagsøgte med 100 Kr.

Nr. 204/1938.

Kriminalbetjent **K. Hornslet**
(Landsretssagfører Lannung)

m o d

Enkegrevinde **Julie Knuth** (Svane),

betræffende Forhøjelse af Husleje.

(Sagen behandlet skriftligt).

Dom afsagt den 3. Marts 1938 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for

København m. v.: Sagsøgte, Kriminalbetjent K. Hornslet, bør anerkende, at Lejen af den til ham af Sagsøgerinden, Enkegravinde Julie Knuth, udlejede Lejlighed, Frederikssundsvej Nr. 203, forhøjes fra 1096 Kr. til 1122 Kr. 40 Øre aarlig fra den 1. April 1938 at regne. At efterkomme inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne.

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1938 (II Afd.): Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Højesterets Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Indstævnte har under særskilt Procedure af Formaliteten paastaet Sagen afvist, idet hun har gjort gældende, at den foreliggende Sag, der var indanket for Landsretten med Justitsministeriets Tilladelse i Henhold til § 77 Stk. 7, jfr. Stk. 6 i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje, er endeligt afgjort af Landsretten, idet der ikke i Lovgivningen findes Hjemmel for Justitsministeriet til at meddele Tilladelse til, at Sagen indankes for Højesteret.

Heri findes der ikke at kunne gives Indstævnte Medhold, da der ikke i nævnte Lov ses at være Holdepunkter for at antage, at der for Anke af Landsrettens Afgørelser i Sager, indankede fra den i nævnte Lov omhandlede Voldgiftsret skulde gælde andre Regler end de i Retsplejeloven indeholdte. Den skete Anke findes herefter at have Hjemmel i denne Lovs § 435, Stk. 2, og den nedlagte Afvisningspaastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Indstævnte Enkegravinde Julie Knuth nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Dom er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 13. Juni 1933 har Sagsøgte under nærværende Sag, Kriminalbetjent K. Hornslet, fra den 1. Juli samme Aar lejet Lejligheden 3. Sal til højre i Sagsøgerinden, Enkegravinde Julie Knuth's Ejendom, Frederikssundsvej Nr. 203, for en aarlig Leje af 1096 Kr. I Kontrakten findes følgende Klausul: »Paalægges der efter Lejemaalets Oprettelse Ejendommen forøgede Skatter eller Afgifter til det Offentlige, kan disse paalignes Lejerne pro rata, uanset om Uopsigelighed i en vis Aarrække er indrømmet.« — Sagsøgerinden anfører nu, at der, blandt andet som Følge af Stigning af Ejendommens Ejendomsskyldværdi ved den almindelige Omvurdering pr. 1. Oktober 1936 og ved Paaligning af forøget Kloakbidrag samt i Henhold til Loven om Grundstigningsskyld

og Loven om fælleskommunale Ejendoms- og Grundskyldskatter, har fundet en Forøgelse af Ejendommens Skatter og Afgifter Sted. Forøgelsen angives at andrage aarlig 540 Kr. 19 Øre, der udregnes saaledes:

	Tidligere Skatter:	Forøgede Skatter:
Grundskyld til Staten	} (nu fælleskommunal Grundskyld og Ejendomsskyld) 224,54	108,00
Ejendomsskyld til Staten		733,50
Grundstigningsskyld		67,16
Grundskyld til Kommunen	} 1.061,81	106,20
Ejendomsskyld til Kommunen		778,80
Forøget Kloakbidrag een Gang for alle 316 Kr. i Anledning af Ejendomsskyldforhøjelsen, amorti- seret over 10 Aar, aarlig		31,60
Forhøjelse af det hidtidige aarlige Kloakbidrag		1,28
	1.286,35	1.826,54
		1.286,35

Forøgelsen andrager saaledes: 540,19.

Ejendommens samlede Aarsleje udgør 22.364 Kr. Og Sagsøgtes Andel i Forhøjelsen vil udregnet forholdsmæssigt andrage 26 Kr. 40 Øre aarligt. — Sagsøgerinden nedlægger nu under Henvisning til den anførte Klausul Paastand paa, at Lejen af Sagsøgtes Lejlighed forhøjes fra 1096 Kr. til 1122 Kr. 40 Øre aarlig fra den 1. April 1938 at regne.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Sagsøgte anfører til Støtte for sin Frifindelsespaastand først og fremmest, at den ønskede Paaligning strider imod de i Lov om Leje § 55, jfr. § 79, 3. Stk., indeholdte ufravigelige Regler om Uopsigelighed. Efter Lovens § 38 er der i Uopsigelighedsperioden ikke Hjemmel for en saadan Paaligning, idet § 38 ikke nævner Skatter, og idet det af Lovens Forarbejder, særlig det Lovudkast, som udarbejdedes af Indenrigsministeriets Huslejeudvalg af 1934, sammenholdt med det senere Regeringsforslag og Bemærkningerne til dette m. m., fremgaar, at man udtrykkelig har slettet Skatter af Huslejeudvalgets Udkast, idet Bestemmelser, der paa dette Omraade maatte vise sig paakrævede, fandtes at høre hjemme i den paagældende Skattelovgivning.

Imidlertid fremgaar det af Lovens § 3, sammenholdt med § 38, at sidstnævnte Bestemmelse er fravigelig. Som Følge heraf staar det efter Lovens Ikrafttræden Ejer og Lejer frit gyldigt at vedtage Adgang for Ejeren til at paaligne Skatter og Afgifter, og en inden Lovens Ikrafttræden vedtagen Bestemmelse herom maa derfor ogsaa fremdeles være gyldig efter Lovens Ikrafttræden. Der kan derfor ikke paa dette Punkt gives Sagsøgte Medhold.

For saa vidt Sagsøgte yderligere har gjort gældende, at Klausulen i Virkeligheden ikke er en kontraktmæssig Aftale mellem Parterne, men et ensidigt Diktat fra Sagsøgerindens Side, ses der heller ikke Grundlag for at give dette Anbringende Medhold.

Sagsøgte anfører imidlertid videre, at Klausulen maa tilsidesættes i Henhold til § 30 i Lov om Leje som værende aabenbar ubillig, særlig fordi den ikke hjemler Sagsøgte Adgang til en tilsvarende Nedsættelse af Lejen, for saa vidt Skatterne maatte blive formindskede. Heri findes der imidlertid — blandt andet ogsaa efter de Virkninger, som Klausulen paa Forhaand kunde ventes at faa og i nærværende Tilfælde har faaet — ikke at kunne gives Sagsøgte Medhold, hvorved iøvrigt kan bemærkes, at det ovennævnte Udvalgs Lovudkast, der gav Adgang til Paaligning paa Lejen af nye Skatter, ikke samtidig hjemlede Nedsættelse af Lejen ved Bortfald af gamle Skatter.

Sagsøgte gør imidlertid videre gældende, at selv om Klausulen lægges til Grund for Bedømmelsen, kan den kun føre til, at Sagsøgerinden er berettiget til at paaligne Sagsøgte nye Skatter, men ikke den forøgede Skattebyrde, der alene følger af, at Ejendommen er steget i Ejendoms-skyld og Grundskyld og at Kloakbidraget er forhøjet. Sagsøgte hævder, at Klausulens Ordlyd ikke med Sikkerhed fører videre. Med Hensyn til Ejendomsskylden og Grundskylden anfører han derhos blandt andet, at det vil være urimeligt, at en Stigning af Ejendommens Værdi skulde kunne medføre en forøget Lejeafgift for Lejeren, og at man herved vil skabe »en Skrue uden Ende«, idet Ejendommens Lejeafkastning netop er afgørende for de nævnte Vurderinger, samt at Grundstigningsskylden er en Prioritet, som Samfundet paalægger Ejendommen for herved at sikre sig den samfundsskabte Værdi, og at det vil være urimeligt, om Forrentningen af denne Prioritet kunde lægges over paa Lejerne. Med Hensyn til Kloakbidraget anfører han, at dette ligeledes kun er steget, fordi Ejendomsskyldværdien er steget, og at det yderligere i Virkeligheden ikke kan anses som andet end et Afdrag paa en oprindelig Anlægsudgift, som Sagsøgerinden har opnaaet Adgang til at afdrage gennem en Aarrække. — I al Fald maa en Paaligning paa Lejen paa det anførte Grundlag være aabenbar ubillig, jfr. Lov om Leje § 30.

Klausulen findes imidlertid efter sin Ordlyd at angaa Paalæg af forøgede Skatter og Afgifter, uden at der sondres mellem Forøgelse gennem nye Skatter og Afgifter og Forøgelse gennem allerede bestaaende Skatter og Afgifter paa Grund af Stigning af Ejendoms-skyld m. v., og de af Sagsøgte anførte Betragtninger ses ikke at give tilstrækkeligt Holdepunkt for, at Klausulen desuagtet har maattet forstaas af Parterne med de af Sagsøgte hævdede, meget væsentlige Begrænsninger. Der kan herved ogsaa henvises til § 10, 5. Stk., i Lov Nr. 83 af 1. April 1925 om Boligforholdene og denne Bestemmelses Forhistorie. Bestemmelsen hidrører fra et af et Mindretal fremsat Underændringsforslag i Folketingsudvalgets Betænkning af 26. Februar 1925 (Rigsdagstidendes Tillæg B, Spalte 576), hvor Flertallets Forslag om Adgang til Lejepaalæg i et vist Omfang i Anledning af »nye Regler for Ejendomsbeskatningen« foreslaas erstattet med følgende: »Ejeren er i Lejeperioden endvidere berettiget til at erholde Nævnets Samtykke til en saadan Lejeforhøjelse, at han herved erhoder Dækning for forøgede Skatter og Afgifter til det Offentlige paa Ejendommen.« Om dette Ændringsforslag udtalte Udvalgets Formand og Ordfører blandt andet (Folketings-Tidende Spalte 5580—81): »— — — Men dertil kommer, at en Paragraf af den Form,

som Underændringsforslaget har, vil ikke være billig, thi saa vil en Grundejer, som f. Eks. faar en forøget Skat paa Grund af forøget Ejendomsskyld, fordi han faar Lov til at forhøje Lejen af sin Ejendom meget betydeligt, først faa Fordelen ved den betydelige Lejeforhøjelse, og dernæst vil han faa en ny Indtægt i Form af Lejepaalæg til Betaling af Skatten — — —.« Underændringsforslaget blev imidlertid taget til Følge i Lovens endelige Form, og det fremgaar af det anførte, at man da forstod Vendingen »forøgede Skatter og Afgifter til det Offentlige«, hvilken Vending svarer til den heromhandlede Kontrakts Formulering, som ogsaa omfattende Forøgelse af Skattebyrden gennem gamle Skatter paa Grund af forhøjet Ejendomsskyld. — Endelig synes Østre Landsrets Dom af 8. Juli 1926 (Ugeskrift for Retsvæsen 1926 pag. 991) at gaa ud fra samme Forudsætning.

Som Følge af det anførte, og da ogsaa Kloakbidraget findes at falde indenfor Klausulens Omraade, jfr. ogsaa herved den nævnte Landsretsdom, og idet Sagsøgte Betragtninger ikke ses at kunne føre til, at Klausulen — taget efter sin Ordlyd — er aabenbar ubillig i Forhold til Sagsøgte, vil der heller ikke paa dette Punkt kunne gives Sagsøgte Medhold.

Der vil herefter i det hele være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Parterne har ikke ønsket Voldgiftsrettens Afgørelse med Hensyn til Omkostningsspørgsmaalet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 3. Marts 1938 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., paastaas af Appellanten, Kriminalbetjent K. Hornslet, ændret saaledes, at han frifindes, subsidiært imod at hans aarlige Husleje forhøjes fra 1096 Kr. til 1113,50 Kr. fra 1. April 1938 at regne, mest subsidiært imod at Huslejen forhøjes til et andet Beløb, mindre end 1122,40 Kr. efter Rettens Bestemmelse. Indstævnte, Enkegrevinde Julie Knuth, paa-
staar Dommen stadfæstet.

I Henhold til de Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Parterne har heller ikke ønsket Spørgsmaalet om Udredelse af Sagens Omkostninger for Landsretten afgjort af Retten.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Nr. 266/1938.   **Ane Marie Sørensen** (Knudtzon)

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 5. September 1938.

Kendelse afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 25. August 1938: Domfældte Ane Marie Sørensen vil være at løslade foreløbig fra Forvaringsanstalten for Psykopater.

Østre Landsrets Kendelse af 5. September 1938 (I Afd.): Den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve kan ikke tages til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Underretten tillagte Forsvarersalær samt Salær til den for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører P. Bornemann, 40 Kr., udredes af Tiltalte Ane Marie Sørensen.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Domfældte.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Byrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

De af Byretten og Landsretten fastsatte Salærers samt i Salær for Højesteret til den for den kærende, Ane Marie Sørensen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Knudtzon, 60 Kr., udredes af det Offentlige.

Byretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under Genoptagelsen af nærværende Sag, hvorunder Ane Marie Sørensen ved Østre Landsrets Dom af 21. Juli 1936 som farlig for Retsikkerheden er dømt til Anbringelse i en Forvaringsanstalt for Psykopater, har Domfældte med Tilslutning af sin Tilsynsværge, Tilsynsførende ved Dansk Værneselskab Frk. Anna Jensen, anmodet om at maatte blive løsladt paa Prøve fra Anstalten.

Anklagemyndigheden har protesteret mod, at Anmodningen om Løsladelse tages til Følge.

Speciallægen i Psykiatri ved Københavns Fængsler har i Erklæring af 3. Juni 1938 blandt andet udtalt:

»Hvorledes det skal kunne gaa, ifald hun nu løslades, kan naturligvis ikke siges med fuldkommen sikkerhed. Hun vil p. gr. af sin gigtlidelse sikkert være ude af stand til at tjene til sit eget underhold, og hun maatte nok kunne faa kronisk sygehjælp. Gigtlidelsen er ikke saa invaliderende, at hendes foretagsomhed iøvrigt ganske er forhindret; hun er i hvertfald ikke af den grund absolut forhindret af eventuel kriminel foretagsomhed.

Hendes psykiske tilstand er endnu ikke saa afballanceret, at hun med nogen rimelighed kan antages at være i stand til at finde sig til rette og tilfreds med, hvad den eventuelle kroniske sygehjælp kan give hende af livets goder. Jeg vil anse det for sandsynligt, at hun snart igen vil forbryde sig paa lignende maade som tidligere, og jeg vil derfor mene, at det er for tidligt at løslade hende.«

Retslægeraadet har i Erklæring af 12. Juli 1938 udtalt:

»Retslægeraadet maa efter de om den fornævnte Ane Marie Sørensen senest givne oplysninger fraraade, at hun udskrives paa prøve, da der endnu synes at være betydelig risiko for, at hun paa fri fod vil begaa lovovertrædelser som tidligere.«

Inspektøren ved Københavns Fængsler har i Erklæring af 23. Juni s. A. bl. a. udtalt:

»Det eneste Vilkaar, paa hvilket det efter mit Skøn vilde være forsvarligt at løslade hende, var, om hun kunde undergives Socialforsorg og anbringes paa en Stiftelse. Da en saadan Anbringelse imidlertid ikke er ensbetydende med Frihedsberøvelse, vil den selvfølgelig indebære et vist Risikomoment, selv om hun paa den anden Side maatte være klar over, at enhver utiltadt Bortgang fra Stiftelsen kunde medføre Genindsættelse i Psykopatforvaring. Risikoen er dog efter mit Skøn ikke større, end at jeg ikke skal udtale mig imod, at man gør Forsøget, da der efter mit Skøn næppe er noget større Haab om, at hendes Psyke væsentlig lader sig bedre.«

Da det efter samtlige foreliggende Omstændigheder og idet særlig henses til Karakteren af Domfældtes seneste Forseelser, skønnes overvejende betænkeligt at statuere, at hun stadig frembyder en saadan Fare for Retssikkerheden at det er nødvendigt at hun fortsat undergives Sikkerhedsforanstaltninger, findes disse i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3 at kunne ophæves foreløbigt.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 25. August 1938 og paakæret af Anklagemyndigheden med Paastand om Ændring, saaledes at den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve af Domfældte Ane Marie Sørensen ikke tages til Følge.

Efter det foreliggende findes Domfældte fremdeles at frembyde Fare for Retssikkerheden, og den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve kan derfor ikke tages til Følge.

M a n d a g d e n 19. D e c e m b e r .

Nr. 6/1938.   Depotindehaver **Karl Nielsen** (Selv)

m o d

Cigarhandler **Carl Kruse Jensen** som eneste Arving efter Husejer Niels Jensen (Kemp),

betræffende Betaling af en Restkøbesum for en Ejendom.

(Sagen behandlet skriftligt).

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 20. December 1937 (VII Afd.): Sag-
søgte Depotindehaver Karl Nielsen, Slagelse, bør til Sagsøgeren, Husejer

Niels Jensen, Rødovre, inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse betale 8900 Kr. tilligemed Renter heraf 4 pCt. p. a. fra den 11. Juni 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 450 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har syv Dommere deltaget.

Efter Sagens Indankning er Indstævnte afgaaet ved Døden og hans Søn Cigarhandler Carl Kruse Jensen har som eneste og myndig Arving overtaget Boet og er indtraadt i Sagen.

For Højesteret gaar Indstævntes Paastand, efter at Appellanten har betalt yderligere Afdrag paa Gælden, ud paa Tilkendelse af 8700 Kr. med Renter fra den 11. Juni 1938.

Af Sagens tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar det, at de omhandlede Skatter er betalt af Appellanten den 20. Oktober 1937 uden at Opkrævning eller Udpantning da var sket, og Forsinkelsen findes under de foreliggende Omstændigheder ikke at kunne tilregnes Appellanten som en Misligholdelse.

Det fremgaar endvidere af det oplyste, at Appellanten, der som Følge af en Salærstrid med vedkommende Sagfører ikke var i Besiddelse af det betingede Skøde, antagelig sidst i Januar eller først i Februar 1937 har henvendt sig til afdøde Niels Jensen med Tilbud om endelig Berigtigelse af Handlen gennem nyt med det oprindelige betingede Skøde overensstemmende Dokument, hvilket Tilbud Niels Jensen afslog. Det maa derhos, bl. a. ved en efter Dommens Afsigelse afgivet Vidneforklaring, anses godtgjort, at Appellanten efter at have faaet det betingede Skøde udliveret fra Sagføreren, lod paaføre dette et endeligt Skøde og med dette Dokument samt Udkast til Pantebrev omkring den 1. December 1937 henvendte sig til Niels Jensen med Tilbud om Handlens Berigtigelse, ligesom det maa antages, at han ogsaa nu er villig til at medvirke til og at afholde Omkostningerne ved endelig Berigtigelse af Handlen.

Renter og Afdrag af Gælden til Indstævnte har Appellanten i hver Termin betalt overensstemmende med det betingede Skødes Bestemmelser herom, og der er ikke af Indstævnte oplyst noget om, at Forsinkelsen af Handlens Berigtigelse har medført Ulemper for ham, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Paastanden under nærværende Sag oprindelig væsentlig støttedes paa, at Appellanten angaves at have forringet Ejendommen, et Anbringende, der senere er frafaldet.

Efter alt foreliggende findes det herefter betænkeligt at antage, at den ved Appellantens Forhold forvoldte Forsinkelse af Berigtigelsen udgør en saadan Misligholdelse fra Appellantens Side, at Indstævnte som Følge deraf kunde være berettiget til at fordre den resterende Købesum betalt kontant.

Appellanten vil saaledes være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Depotindehaver Karl Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Cigarhandler Carl Kruse Jensen som eneste Arving efter Husejer Niels Jensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved betinget Skøde af 9. Januar 1937 solgte Sagsøgeren i nærværende Sag, Husejer Niels Jensen, Rødovre, den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 7 bb af Slagelse Skt. Peders Landsogn til Sagsøgte, Depotindehaver Karl Nielsen, Slagelse.

I Skødet hedder det bl. a.:

»5.

Købesummen er fastsat til 20.000 Kr., skriver Tyve Tusinde Kroner, der berigtiges saaledes:

a. Køberen udbetaler kontant i Dag	1000 Kr.
b. Køberen overtager eller indfriar med Rente fra 11. Decbr. Termin 1936 den i Ejendommen indestaaende Pantegæld til Sparekassen for Slagelse og Omegn til aarlig Rente $4\frac{1}{4}$ pCt., stor oprindelig	8000 —
c. Køberen udsteder Vexel til Sælgeren for	2000 —
hvilken Vexel endosseres af Sælgeren.	
Diskonto og Stempel betales af Køberen, der skal indfri Vexlen med 1000 Kr. den 9. April d. A. og 1000 Kr. den 9. Juli d. A.	

Restkøbesummen ..... 9000 —
 lader Sælgeren indestaa i Ejendommen med oprykkende Prioritet efter 8000 Kr. til Sparekassen for Slagelse. Prioriteten henstaar uopsigelig fra Ejer til Ejer i otte Aar, saaledes at den uden Opsigelse eller Varsel forfalder til Betaling i 11. Juni 1945. Kapitalen forrentes fra Dato med 4 pCt. p. a. og afdrages med 100 Kr. halvaarlig i hver 11. Juni og 11. Decbr. Termin, første Gang 11. Juni d. A.

7.

Omkostningerne ved Handelen og Prioriteternes Overtagelse betales af Køberen, medens Sælgeren betaler Kommissionssalær til E. Hansen med 200 Kr.

8.

Naar Køberen paa foranførte Maade har berigtiget Købesummen, er han berettiget til at fordrø og pligtig at modtage Skøde paa Ejendommen.«

Efter at Skødets Post 5, litra a, b og c var blevet opfyldt, førtes der Forhandlinger mellem Parterne om Sagsøgtes Udstedelse af Panteobligationen, stor 9000 Kr., og om Udfærdigelse af endeligt Skøde, men Forhandlingerne førte ikke til noget Resultat, fordi Sagsøgte nægtede at betale Omkostninger i Overensstemmelse med Skødets Post 7 og senere hævdede, at han først var pligtig at berigtige Handlen et halvt Aar efter det betingede Skødes Dato, altsaa 9. Juli 1937.

Da Sagsøgte imidlertid ogsaa efter dette Tidspunkt har vægret sig ved at medvirke til Handlens endelige Berigtigelse, har Sagsøgeren under nærværende ved Retten for Slagelse Købstad m. v. forberedte Sag paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 8900 Kr., nemlig det ovennævnte Beløb 9000 Kr. med Fradrag af det pr. 11. Juni 1937 erlagte Afdrag 100 Kr., tilligemed Renter 4 pCt. p. a. fra 11. Juni 1937. Til Støtte for sin Paastand gør han ifølge sin endelige Procedure gældende, at Restkøbesummen er forfalden dels som Følge af, at Sagsøgte stadig har vægret sig ved at udstede Pantebrev, dels fordi Sagsøgte, tiltrods for, at han i Retsmødet den 5. Oktober 1937 — saaledes som det fremgaar af Retsbogen — blev opfordret til at betale de Ejendommen paa-hvilende forfaldne Skatter for Januar, April og Juli Kvartal 1937, endnu den 18. s. M. intet havde foretaget sig i saa Henseende.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han gør gældende, at han stadig efter 9. Juli 1937 har været villig til at berigtige Handlen og stadig er det, og at han i Retsmødet den 5. Oktober 1937 ikke forstod, at han blev opfordret til at betale de forfaldne Skatter, som han aldrig tidligere var blevet afkrævet.

Idet der findes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Restkøbesummen af de af ham anførte Grunde er forfalden til Betaling, vil der være at give Dom efter hans Paastand og Sagens Omkostninger være at tilkende ham med 450 Kr.

Onsdag den 21. December.

Nr. 175/1938. Pens. Lærer **Christian Peter Høyer** (Selv)

mod

Undervisningsministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Erstatning for Afskedigelse fra Embede.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 5. Maj 1938 (IV Afd.): Sagsøgte Undervisningsministeriet bør for Tiltale af Sagsøgeren pens. Lærer Christian Peter Høyer i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, pens. Lærer Christian Peter Høyer, til Indstævnte, Undervisningsministeriet, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Lærer Christian Peter Høyer blev efter Indstilling af Dannemare Skolekommission og Dannemare Sogneraad afskediget af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fra den 31. December 1911 at regne med Pension m. v. i Henhold til § 8 i Lov Nr. 128 af 27. Maj 1908 fra sit dahavende Embede som Enelærer ved Charlottenlund Skole i Dannemare Sogn, hvortil han var kaldet 1. Juni 1910. I November 1912 anlagde han Sag mod Dannemare Skolekommission og Dannemare Sogneraad, hvorunder han nedlagde Paastand om, at de Sagsøgte dømtes til at holde ham økonomisk skadesløs for det ham ved Indstillingen og den deraf følgende Afskedigelse paaførte Næringstab under Anbringende af, at han ikke havde befundet sig i det i Paragraffens første Stykke ommeldte Forhold, at være »kommen i et saadant Misforhold til sin Stilling som Lærer, at Udbyttet af Skolens Virksomhed derved i væsentlig Grad forringedes«. Ved Højesteretsdom af 21. December 1914, der stadfæstede Landsover- samt Hof- og Stadsrettens Dom af 22. December 1913, blev de Sagsøgte frifundet.

Under nærværende ved Stævning af 15. Februar 1938 anlagte Sag har han paastaaet Undervisningsministeriet dømt til fra Stævningens Dato i Erstatning for ulovlig og uforskyldt Afskedigelse fra det nævnte Embede at betale ham fuld Pension efter Reglerne for Første- og Enelærere, hvorhos han har forbeholdt sig under en senere Sag at paastaa Undervisningsministeriet kendt pligtig til at yde ham Erstatning for det Tab i Indtægter, han i Aarene efter sin Afskedigelse har lidt. Til Støtte for sin Paastand har han anført, at hans Afskedigelse fandt Sted paa følgende Grundlag:

1. Fortielse, da han søgte Embedet, af Forhold, der vilde have umuliggjort, at han overhovedet var blevet indstillet til Embedet.

2. Upassende Opførsel overfor Sogneraadet og erklæret og vedvarende Ulydighed imod Skolekommissionen.

3. Usømmelig Optræden i Skolen ved Efteraarseksaminen i Aaret 1910.

Han bestrider Rigtigheden af disse Klagemaal, men naar han har anlagt nærværende Sag er det, fordi han er blevet bekendt med, at der i en Artikel i Nordisk administrativt Tidsskrift Aargang 17 Aar 1936, der bl. a. handlede om den da ophævede § 8 i fornævnte Lov, om hans Sag stod anført: »Som Grund til Misforholdet angaves uforligelig Strid med Skolekommissionen. Beboerne holdt deres Børn borte fra Skolen«. Dette sidste Punkt er absolut urigtigt, og det er da heller ikke forelagt ham, skønt det netop maa siges at være den vigtigste Forudsætning for, at § 8 overhovedet kan anvendes, at Udbyttet af Skolens Virksomhed i væsentlig Grad forringes ved, at en Lærer er kommet i Misforhold til sin Stilling. Afskedigelsen er altsaa fremkaldt ved urigtige Paastande, og Ministeriet, der ved Sagens Behandling ikke har udvist fornøden Agtpaagivenhed, maa derfor bære Ansvaret for Dannemare Skolemyndigheders urigtige Handlemaade og betale Erstatning som foran anført.

Undervisningsministeriet har paastaet sig frifundet. Ministeriet bestrider Rigtigheden af, hvad Sagsøgeren har anført angaaende Betydningen for hans Sag af den af ham fremsatte Paastand, at det er urigtigt, at Beboerne holdt deres Børn borte fra Skolen; men dette Punkt er iøvrigt uden Betydning for Sagen, idet Sagsøgerens Afskedigelse i sin Tid er afgjort i Henhold til et — under lagttagelse af den i § 8 nærmere angivne Fremgangsmaade — af de paagældende Myndigheder afgivet administrativt Skøn. Ministeriet har kun haft at paase, at den for Sagens Behandling foreskrevne Fremgangsmaade har været overholdt; og da dette efter det under den tidligere Sag konstaterede er Tilfældet, kan der ikke paahvile Ministeriet noget Ansvar overfor Sagsøgeren.

Da der maa gives Ministeriet Medhold i det af samme til Støtte for dets Paastand ovenfor anførte, vil Ministeriet være at frifinde. Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Ministeriet med 150 Kr.

Fredag den 23. December.

Nr. 159/1938. A/S **Pap- og Træmassefabrikerne Kloster-Mølle og Vilholt** (Gamborg)

m o d

Andelsselskabet **Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg**
(Oluf Petersen),

betræffende Afvisning af en af en Overlandvæsenskommission paakendt, for Højesteret indanket Sag.

(Sagen behandlet skriftligt).

Højesterets Kendelse.

Den i denne Sag af Skanderborg Amts Overlandvæsenskommission den 20. Februar 1937 afsagte Kendelse er i Henhold til en af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri den 21. April 1938 udfærdiget Oprejsningsbevilling indanket for Højesteret af A/S Pap- og Træmassefabrikerne Kloster-Mølle og Vilholt.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanterne, der ved Kendelsen fik tilkendt en Erstatning af 49.500 Kr. med Renter hos Indstævnte Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, har paastaaet Sagen hjemvist til Overlandvæsenskommissionen dels til Paakendelse af et nærmere angivet Tvistepunkt, som Kommissionen skal have faaet forelagt men ikke afgjort, dels til Omgørelse af Kendelsen i tre nærmere angivne Henseender.

Det indstævnte Selskab har paastaaet Sagen afvist fra Højesteret.

Forsaavidt Selskabet til Støtte herfor har anført, at Oprejsningsbevillingen er ugyldig som udfærdiget efter Udløbet af den i § 21, jfr. § 18 i Lov af 30. December 1858 om Landvæsenskommissioners og Overlandvæsenskommissioners Sammensætning m. v. fastsatte Frist af 6 Maaneder fra Afsigelsen af Overlandvæsenskommissionens Kendelse, bemærkes, at da Appellanternes Ansøgning om Meddelelse af Bevilling efter det oplyste blev indsendt til det nævnte Ministerium inden Fristens Udløb, maa Bevillingen anses for gyldig.

Dernæst har Selskabet gjort gældende, at Appellanterne har modtaget det dem tilkendte af Selskabet tilbudte Beløb til Opfyldelse af Kendelsen, uden at der ved Modtagelsen blev taget Forbehold om Anke af Kendelsen.

I Skrivelse af 6. April 1937 meddelte Selskabets Sagfører, Højesteretssagfører Oluf Petersen, Appellanterne, at han havde udbetalt en Del af det dem tilkendte Beløb til Transporthavere m. v.; han fremsendte derhos i Check Restbeløbet efter Kendelsen, der i Følge en vedlagt Opstilling udgjorde 31,194 Kr. 06 Øre, idet han udbad sig Kvittering, hvoraf det fremgik, at »De er enig i, at Kendelsen hermed er endeligt opfyldt«. Den 7. s. M. meddelte Appellanterne Kvittering for Checkbeløbet under Forbehold af Renteberegningens Rigtighed, idet de derhos angaaende Spørgsmaalet om Kendelsens endelige Opfyldelse tog Forbehold med Hensyn til et nærmere angivet Forhold, der imidlertid efter det oplyste ikke var afgjort ved Kendelsen, men i Følge et mellem Parterne for Overlandvæsenskommissionen afsluttet Forlig hen-skudt til voldgiftsmæssig Afgørelse. Ved Skrivelse af 9. s. M. fremsendte Højesteretssagfører Oluf Petersen Kvitteringer fra Transporthaverne m. v. og den 10. s. M. erklærede Appellanterne sig enige i den foretagne Renteberegning.

Efter det foreliggende har Selskabet ikke haft tilstrækkelig Føje til at gaa ud fra, at Appellanterne ved at modtage det af

Selskabet selv tilbødte Beløb har villet give Afkald paa at paa-anke Kendelsen til Højesteret.

Indstævntes Paastand om Sagens Afvisning vil herefter ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Indstævnte, Andelselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlægs Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Nr. 73/1938 og 123/1938. Rigsadvokaten
m o d

Knud Franciscus Ewald Bottrup (Steglich-Petersen), **Knud Camillo** (Bruun), **Georg Valdemar Karl Borup** (Bülow) og **Ellen Riis Nielsen**, født Johannesen (Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Bedrageri.

København's Byrets Dom af 10. September 1937 (10. Afd.): De Tiltalte Knud Franciscus Ewald Bottrup, Ellen Riis Nielsen, Georg Valdemar Karl Borup, Knud Camillo, Hjalmar Niels Jørgen Dersum og Peter Heinrich Münster Happel bør straffes med Fængsel, Bottrup i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 11 Dage anses som udstaaet, Riis Nielsen i 80 Dage, Borup i 6 Maaneder, Camillo i 4 Maaneder, Dersum i 7 Maaneder og Happel i 4 Maaneder. Fuldbyrdelsen af Straffen vil dog for de Tiltalte Riis Niensens og Tiltalte Happels Vedkommende være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens 7. Kapitel fastsatte Betingelser overholdes. De borgerlige Rettigheder irakendes samt lige de Tiltalte, hver især for et Tidsrum af 5 Aar, idet for Tiltalte Dersums Vedkommende henvises til de ham tidligere overgaaede Straffedomme. Tiltalte Bottrup bør betale Halvdelen af denne Sags Omkostninger bortset fra Forsvarersalærerne, samt i Salær til den for ham under Forundersøgelsen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Sandholt, 350 Kr. De øvrige fem Tiltalte bør hver især betale $\frac{1}{10}$ af Sagens Omkostninger bortset fra Forsvarersalærerne, hvorhos de Tiltalte Camillo, Happel og Dersum yderligere, hver især i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen betaler 250 Kr. og Tiltalte Riis Nielsen yderligere i Salær til den for hende under Forundersøgelsen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen, 150 Kr.

Østre Landsrets Dom af 18. December 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Straffetiden for hver af de Tiltalte Hjalmar Niels Jørgen Dersum og

Georg Valdemar Karl Borup bestemmes til 4 Maaneder og saaledes, at Prøvetiden med Hensyn til Tiltalte Ellen Riis Nielsen, født Johannesen, regnes fra nærværende Doms Afsigelse. Sagens Omkostninger for Landsretten udreder de Tiltalte Knud Franciscus Ewald Bottrup, Knud Camillo og Ellen Riis Nielsen hver for sit Vedkommende, derunder Tiltalte Camillo 300 Kr. i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen, medens de for de Tiltalte Dersum og Borups Vedkommende, derunder 300 Kr. i Salær til den for Borup beskikkede Forsvarer, Overretssagfører H. Sachs, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af de Tiltalte Knud Franciscus Ewald Bottrup, Knud Camillo, Georg Valdemar Karl Borup og Ellen Riis Nielsen, født Johannesen, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For de tre sidstanførte Tiltaltes Vedkommende findes det bl. a. under Hensyn til Vidnet Kehler's Forklaring ikke at kunne forkastes, at de ikke har været vidende om, at Bottrup ikke havde Bladets Bestyrelses Sanktion til forskudsvis at anvise Udbetalinger med de saakaldte »for Regning-Slutsedler« som eneste Grundlag, og disse Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Derimod maa det anses for bevist, at Tiltalte Bottrup har anvendt sin nævnte efter den trufne Ordning uberettigede Fremgangsmaade, der fra 1. Januar 1936 ved den skete Benyttelse af de vedhæftede Genparter af Bekræftelsesskrivelser blev holdt skjult i Forhold til Revisionen, i et Omfang, der efter samtlige Omstændigheder maatte gøre Tab for Bladet forudseeligt for ham, og det maa derhos anses for godtgjort, at der ogsaa herigennem er paaført Bladet saadant Tab. Dettes Størrelse lader sig ikke paa det Retten forelagte Grundlag med Nøjagtighed fastslaa, men det maa antages at være ikke ubetydeligt.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne for hans Vedkommende være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forkortes til 6 Maaneder med saadant Fradrag som ved Dommen bestemt.

Thi kendes for Ret:

For Tiltalte Knud Franciscus Ewald Bottrups Vedkommende bør Landsrettens Dom ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 6 Maaneder.

De Tiltalte Knud Camillo, Georg Valdemar Karl Borup og Ellen Riis Nielsen, født Johannesen, bør for det offentliges Tiltale i denne Sag fri at være og for disse Tiltaltes Vedkom-

mende udredes Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten af det Offentlige, derunder i Salærer til Overretssagfører Valdemar Jensen 250 Kr., 150 Kr. og 300 Kr. og til Overretssagfører Sachs 300 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret, derunder i Salær til Højesteretssagførerne Steglich-Petersen, F. Bülow, Bruun og Ahnfelt-Rønne, 800 Kr. til hver, udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Statsadvokaten for Københavns Anklageskrift af 28. Juni 1937 er Knud Franciscus Ewald Bottrup, Hjalmar Niels Jørgen Dersum, tidligere Nielsen, Peter Heinrich Münster Happel, Knud Camillo, Georg Valdemar Carl Borup og Ellen Riis Nielsen, født Johannesen, sat under Tiltale ved Københavns Byret til at lide Straf for Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved i Tiden fra den 31. Maj 1935 til den 1. September 1936 herunder dog navnlig i Tiden fra den 1. Januar—1. September 1936 dels i Forening, dels hver for sig svingagtigt ved Indlevering af fingerede Sluttedler at have formaaet Ugebladet »Hus og Frue« til at udbetale sig de nedenfor anførte Beløb i Provision,

Riis Nielsen 1246 Kr. 72 Øre for Sluttedler til et Beløb af 6926 Kr. 25 Øre,

Camillo 1387 Kr. 91 Øre for Sluttedler til et Beløb af 7710 Kr. 60 Øre, Borup 5214 Kr. 55 Øre for Sluttedler til et Beløb af 28.969 Kr. 75 Øre, Happel 3361 Kr. 51 Øre for Sluttedler til et Beløb af 16.807 Kr. 54 Øre, Dersum 4978 Kr. 80 Øre for Sluttedler til et Beløb af 39.952 Kr. 25 Øre, Bottrup 29.617 Kr. 43 Øre af hvilket Beløb

11.116 Kr. 32 Øre er udbetalt paa egne fingerede Sluttedler til Beløb 37.054 Kr. 41 Øre,

13.920 Kr. 41 Øre paa de øvrige Tiltaltes ovenfor nævnte Sluttedler, og

4580 Kr. 70 Øre som yderligere Provision i Henhold til § 3 i den mellem Tiltalte og Bladet oprettede Kontrakt af 6. Februar 1935 ($3\frac{1}{3}$ pCt. af Sluttedlernes samlede Beløb).

Tiltalte Bottrup er født den 9. Februar 1899 og ikke fundet tidligere straffet, men har haft to sluttede Sager for Bedrageri.

Tiltalte Dersum er født den 26. August 1896 og tidligere anset:

1) Ved Kriminal- og Politiretens Dom af 8. September 1915 efter Straffelov 1866 § 228 og § 229, IV og § 238 med Forbedringshusarbejde i 1 Aar,

2) ved Københavns Byrets Dom af 22. Marts 1921 efter Straffelov 1866 § 230, I jfr. tildels § 51 og § 238 med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder,

3) ved Københavns Byrets Dom af 5. December 1925 efter Straffelov 1866 §§ 251 og 253 og 268 med Forbedringshusarbejde i $2\frac{1}{2}$ Aar,

4) ved Københavns Byrets Dom af 18. August 1934 efter Motorlovens § 41, jfr. § 24 i Medfør af § 42 med Hæfte i 14 Dage, Førerretten frakendt i $\frac{1}{2}$ Aar.

Tiltalte Happel er født den 1. December 1900 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Camillo er født den 10. Maj 1887 og tidligere anset:

Ved Københavns Byrets Dom af 31. Maj 1934 efter Straffelovens § 172, II jfr. § 171 med Hæfte i 60 Dage, betinget i 5 Aar.

Tiltalte Borup er født den 22. Januar 1883 og ikke fundet tidligere straffet, men har haft en sluttet Sag for Bedrageri.

Tiltalte Riis Nielsen er født den 7. November 1902 og ikke fundet tidligere straffet.

Samtlige de Tiltalte har nægtet sig skyldige.

Sagens Omstændigheder er iøvrigt følgende:

Ved Overenskomst af 6. Februar 1935 blev Tiltalte Bottrup ansat som Kontorchef ved A/S »Hus og Frue«s Annonceafdeling fra den 1ste samme Maaned at regne. Han havde Ret til at træffe alle for Erhvervelse af Annoncer nødvendige Dispositioner uden Samraad med Bladets Ledelse og lønnes med 30 à $33\frac{1}{3}$ pCt. Provision af Bladets Annonce-Bruttoindtægt. Bladet stillede Lokaler m. v. til hans Disposition, men sørgede selv for Incassering af Annoncebetalingen. Bladets Forretningsfører traf Afgørelse om, hvorvidt visse Annoncer ikke maatte optages, og denne afgjorde ogsaa, om der kunde ydes Annoncører Kredit og lignende. Tiltalte Bottrup havde Ret til hver Fredag at hæve à conto Provision 200 Kr., og hvert Kvartal foretoges der saa en endelig Opførelse af det økonomiske Mellemværende mellem Bottrup og Bladet. Bladet havde intet at gøre med Agenterne, der var antagne af Bottrup; disse var lønede med 18 à 20 pCt. Provision af det af dem tegnede Beløb, saaledes at Tiltalte Bottrup fik Forskellen herimellem og de ovennævnte 30 à $33\frac{1}{3}$ pCt.

Bladets Redaktør var Axel Høyer, og mellem denne og Tiltalte Bottrup var der Fjendskab.

Bestyrelsen repræsenteredes daglig paa Bladet af Landsretssagfører Kehler.

Oprindeligt udbetalte man kun Provision paa af Annoncørerne underskrevne Sluttedler, men da Bottrup en 3—4 Maaneder efter sin Tiltræden erklærede, at dette var uigennemførligt i Annoncekredse, gav Bestyrelsen Tilladelse til, at der ogsaa udbetaltes Provision paa uunderskrevne Sluttedler, men der skulde ogsaa i saadanne Tilfælde foreligge en med Annoncørerne bindende Aftale af Sluttedlens Indhold samt fra Bladet straks udsendes en specificeret Ordrebekræftelsesskrivelse til Annoncørerne, idet man saa ansaa denne for bundet til at aftage den i Sluttedlen omhandlede Annonce. Bekræftelsesskrivelserne blev udfærdiget paa Bladets Kontor, men skulde underskrives og afsendes af Bottrup. I Begyndelsen af Aaret 1936 har Bestyrelsen yderligere bestemt, at en Genpart af Bekræftelsesskrivelserne skulde vedhæftes den enkelte Slutteddel, hvilket ogsaa nøje blev overholdt. Til Annoncebureauerne udsendtes dog ikke — hvad Bestyrelsen var indforstaaet med — Bekræftelsesskrivelse, men ogsaa for disses Vedkommende

krævede man, at der forelaa en bindende Aftale mellem Bladet og det paagældende Bureau.

Det er ubestridt under Sagen, at samtlige de Tiltalte har indleveret Slutsedler uunderskrevne af de deri opgivne Annoncører, og uden at disse i noget Tilfælde har bundet sig til at aftage de i Slutsedlerne opførte Annoncer, (under Sagen betegnet som for Regning Slutsedler).

Tiltalte Bottrup har betragtet Forholdet med for Regning Slutsedler »som en Foruddiskontering af Sandsynligheden for at tegne Annoncer netop hos disse Personer«, og de øvrige Tiltalte har udtrykt Forholdet saaledes, at det var Slutsedler paa Annoncører, som Agenterne kunde tænke sig vilde annoncere, og som lød paa det Beløb, som Agenterne i de paagældende Tilfælde ansaa for sandsynligt. Paa samtlige disse saakaldte for Regning Slutsedler er der krediteret og hævet den almindelige Provision.

Det fremgaar derhos af Sagen, at vel har der — formentlig i samtlige Tilfælde — været talt med de Personer eller Firmaer, der opførtes som Annoncører paa for Regning Slutsedler, men disses Udtalelser om muligvis i Fremtiden at ville annoncere i Bladet har i en Række Tilfælde været ikke blot henholdende og vage, men ogsaa i visse Tilfælde afvisende, og det er i flere Tilfælde sket, at den udbetalte Provision ikke er blevet tilbageført, selv om Annoncørerne efter Indlevering af for Regning Slutsedlerne helt har nægtet at ville annoncere i Bladet; »det skal der ikke have været hjemlet Tid til«, eller »det er blevet glemt«.

Tiltalte Camillo har blandt andet indgivet to for Regning Slutsedler paa henholdsvis 600 Kr. og 1000 Kr. uden engang at spørge Annoncørerne, om disse, som havde en Annonce løbende, ønskede denne prolongeret.

Tiltalte Bottrup erkender iøvrigt, at han var klar over, at en Del af de for Regning Slutsedler, han fik fra de Medtiltalte Camillo, Borup, Riis Nielsen og Dersum, »var svage«, men han besluttede sig til at tage Chancen for, at Slutsedlerne gennemførtes eller, som han udtrykker det om Dersum, at han vilde »holde ham flydende«.

Det er endvidere ubestridt, at Bekræftelsesskrivelserne i disse Tilfælde ikke er blevet afsendt til Annoncørerne, idet Tiltalte Bottrup beholdt dem, dog med Undtagelse af de Bekræftelsesskrivelser, der vedrørte Slutsedler modtagne fra Happel, idet Bekræftelsesskrivelserne i disse Tilfælde af Bottrup blev tilsendt Happel (men ikke dennes Kunder), der beholdt dem. Naar Ordrebekræftelsesskrivelserne ikke er blevet udsendt, er Grunden den, at der — som Tiltalte Bottrup siger, »ialtfald paa det Tidspunkt ikke var nogen Ordre at bekræfte«, eller som Camillo udtrykker det, »at det var soleklart, at der intet var at bekræfte«. Uanset at Bekræftelsesskrivelserne paa for Regning Slutsedler saaledes ikke er udsendt, er Genparterne af disse Skrivelser, der som ovenfor anført vedhæftedes Slutsedlerne, ikke senere fjernet herfra.

Tiltalte Bottrup har blandt andet forklaret, at de oftnævnte for Regning Slutsedler, underskrevne enten af ham selv eller af de øvrige Tiltalte, blev lagt ind til Dækning af hans overtrukne Konto ved Bladet. Han erkender at have lagt særlig mange saadanne Slutsedler ind lige før Kvartalsopgørelserne for derved overfor Bladets Revision og Fi-

nanciers at camouflere de af Tiltalte oppebaarne Forskud. Han hævder dog, at Landsretssagfører Kehler og Redaktør Høyer har været klar over hele Forholdet med for Regning Slutsedlerne.

Han forklarer iøvrigt vedrørende de øvrige Tiltaltes for Regning Slutsedler, at naar han af en Agent fik det Indtryk, at der var sikret Bladet en Annonce, gav han den paagældende Agent Lov til at skrive en for Regning Slutseddell, der saa blev indleveret til ham og af ham indleveret til Bladet, saaledes at Bladet krediterede Tiltalte Bottrup for de 30 pCt. i Provision paa Bottrups Konto hos Bladet, medens Tiltalte Bottrup krediterede den paagældende Agent paa dennes Konto i Bottrups Bøger de 18—20 pCt., Agenten havde Krav paa.

I nogle Tilfælde har han derefter spurgt den paagældende Agent, om den Annonce, Slutsedlen angik, var tegnet og da faaet at vide af den paagældende Agent, at det var den endnu ikke, men sikkert nok blev det. Han mente sig i Henhold til sin Kontrakt berettiget til at godkende til Provisionsudbetaling ogsaa saadanne Slutsedler.

Hvad særlig angaar Tiltalte Happel forklarer Tiltalte Bottrup, at han altid er gaaet ud fra, at dennes Ordresedler var ubetinget gode.

Happel var ikke egentlig Agent for ham, idet Happel havde en selvstændig Annoncevirksomhed, og nærmest maatte anses som Annoncebureau, og de Annoncer, Happel indsendte, blev ogsaa afregnet direkte med ham, og Bottrup havde ingen Forbindelse med de Annoncører, der kom gennem Happel.

Tiltalte Bottrup vil saaledes hævde, at han ubetinget har troet paa Rigtigheden af de fra Happel modtagne Slutsedler lige indtil 3 Dage for sin Afskedigelse, da han af Firmaet Bang & Olufsen fik at vide, at Firmaet ikke i Aar vilde annoncere i »Hus og Frue«, og Firmaet Bang & Olufsen stod netop som Annoncør paa en af Tiltalte Happel for nylig indleveret for Regning Slutseddell.

Hvad særlig angaar Tiltalte Borup har Bottrup forklaret, at denne var hans Førstemand, og at de var Venner, samt at det er meget muligt, at de indbyrdes har drøftet Bladets intime Forhold og Bottrups eget Provisionsforhold til dette.

Efter at have paahørt Vidnet Hvingtofts nedenfor citerede Forklaring om Provision og Ordrebekræftelser, erklærer han, at han ikke vil benægte denne Forklarings Rigtighed, og han siger ogsaa, at Hvingtoft fra sin Plads paa Kontoret kunde høre alt, hvad der foregik paa Tiltaltes Kontor, naar Døren stod aaben, og det gjorde den normalt. Da han blev udspurgt, om Borup efter hans Formening kunde være uvidende om hele Bladets Forretningsgang, herunder i Særdeleshed hele Forholdet med Provisionsudbetaling og Ordrebekræftelsesskrivelser, siger han, at nogen bestemte Samtale med Borup desangaaende husker han ikke, men Borup maa have haft i alt Fald nogen Opfattelse af, hvorledes de forannævnte Forhold var ordnede; han siger paa fornyet Forespørgsel, at han jo var mere fortrolig med Borup end med de andre Agenter, og tilføjer af egen Drift, at en Side af Sagen er jo, hvis man fik et Mæxhæ ind, men det var der jo ikke Tale om for saa vidt angaar Borup, og naar man gik hver Dag i en lille Virksomhed, maatte man jo lære Forretningsgangen at kende.

Han erkender ogsaa, at han har underskrevet Erklæringen Bilag E, hvori det blandt andet hedder, at han paa uretmæssig Maade har oppebaaret 61.896 Kr., og at han usandfærdigt har meddelt Bestyrelsen, at Ordrebekræftelserne virkelig var afsendt. Men han hævder, at han, skønt hans Sagfører fraraadede ham at skrive under herpaa, skrev under, fordi han »betragtede Erklæringens Indhold som noget Pjat«.

Tiltalte Camillo har blandt andet forklaret, at til at begynde med forlangte Bottrup, at de indleverede Slutsedler skulde være underskrevne af Annoncørerne, men en Dag, da Tiltalte kom med en Ordre fra Magasin du Nord, sagde Bottrup til ham, at Tiltalte godt kunde lægge en for Regning Slutseddel ind paa et større Beløb, for Bottrup vidste, at de aftog saa meget, og det gjorde Tiltalte saa. Han har erkendt at have været vidende om, at Bottrup ogsaa selv fik Provision paa disse for Regning Slutsedler.

Bottrup forlangte for at tage en for Regning Slutseddel for god, at man skulde have aflagt Besøg hos Kunden, men saa var det jo en Skønssag, hvor stort et Beløb man vilde lade for Regning Slutsedlen lyde paa. Han fik jævnlig Forskud af Bottrup og havde derfor altid overtrukket sin Konto, og det er meget sandsynligt, at han kun har faaet udbetalt en Del af sin Provision ved for Regning Slutsedlens Indlevering, medens den overskydende Provision saa er blevet krediteret hans Konto.

De Penge, han fik udbetalt, udbetaltes ham ved Bladets Kasse mod Præsentation af en af Bottrup udstedt Anvisning. Paa et vist Tidspunkt fik han den Tanke, at det »maatte ende galt«, men Bottrup sagde til ham, at han havde en knippelfin Kontrakt med Bladet, og efter denne kunde han trække nogle Tusind Kroner, Tiltalte syntes, det var enten 26.000 eller 34.000.

En Gang i Foraaret 1936 saa Tiltalte, at der paa Bottrups Bord laa en Ordrebekræftelsesskrivelse, og han sagde saa til Bottrup, at saadan nogle Skrivelser blev der vel ikke sendt ud til hans Kunder.

Tiltalte, der var klar over, at hans Kunder ikke havde tegnet Annoncer under saadanne Forhold, at Bekræftelsesskrivelser kunde sendes ud, blev af Bottrup beroliget med, at der ikke blev sendt Bekræftelsesskrivelser ud til hans Kunder.

Tiltalte Borup har blandt andet forklaret, at han i Bottrups Bogholderi ved Indlevering af for Regning Slutsedler blev krediteret for hele Provisionen, men heraf kun fik udbetalt kontant en Del af samme, medens Resten blev afskrevet paa ham allerede ydede Forskud. Han hævder iøvrigt, at han oprindeligt troede, at det var Bottrup personlig, der financierede ham.

Han vil ogsaa have troet, at for Regning Slutsedlerne blev liggende hos Bottrup, »indtil de blev effektueret« helt eller delvis; naar dette skete, indgav han en virkelig Slutseddel lydende paa en Del af eller hele for Regning Slutsedlens Beløb. Naar han indleverede for Regning Slutsedler, sagde han i Almindelighed til Bottrup, at saa skulde der ikke sendes Ordrebekræftelse ud. Han erkender, at han godt nok vidste, at det var Bladets Kutyme at udsende Ordrebekræftelse paa effektive Ordre, og har ogsaa af og til set, at der laa Ordrebekræftelser paa Bot-

trups Skrivebord, men han nægter at have været vidende om, at Bladet krævede Ordrebekræftelse udsendt paa for Regning Slutsedler. Han erkender ogsaa, at det er sket, at han har hævet større Forskud ved Bladets Kasse, end han selv skulde have, idet Bottrup sagde til ham, »kan du ikke tage at hæve lidt til mig ogsaa«, og naar Tiltalte bekræftede dette, udfærdigede Bottrup en Trækseddel lydende paa Tiltalte, hvorefter Tiltalte hævdede denne og udbetalte Bottrup det Beløb, de havde aftalt, han skulde have, og beholdt selv Resten.

Tiltalte Riis Nielsen har blandt andet forklaret, at hun blev ansat som Underagent ved Bladet Foraaret 1936 med 18 pCt. Provision, dog ikke under 5000 Kr. aarlig og saaledes, at hvis hendes Omsætning oversteg 40.000 Kr., skulde hun yderligere have udbetalt 2 pCt. til.

Hun er som alle Agenterne ansat af Bottrup og har intet som helst haft med Bladet, d. v. s. Kehler og Høyer, at gøre.

Hun hævder, at hun baade har haft Ret og Lov til at trække Forskud, dog maatte Forskudet ikke overstige forannævnte 5000 Kr. pr. Aar.

Paa et vist Tidspunkt fik hun at vide, at Bladet var i alvorlige Vanskeligheder, og at Bestyrelsen gerne vilde vide, hvilken Annonceportefeuille man fremtidig havde Udsigt til, og Tiltalte har derefter indleveret nogle for Regning Slutsedler, som Tiltalte vil definere derhen, at det nærmest er Talrapporter, der altid skulde kunne ændres af Kunden og altid kunne annulleres.

Hun nægter at have været vidende om, hverken at der blev krediteret hende eller Tiltalte Bottrup Provision paa for Regning Slutsedler, eller at der skulde udsendes Bekræftelsesskrivelser paa alle Slutsedler ogsaa for Regning Slutsedlerne.

Hun erkender, at Bottrup trak over sine Repræsentanter, idet han efter forudgaende Aftale med disse udfyldte en til Repræsentanten udstedt Trækseddel med et større Beløb, end Repræsentanten skulde have, hvorefter Bottrup, naar Beløbet var hævet, fik det aftalte Beløb udbetalt af Repræsentanten. For Tiltaltes Vedkommende har Bottrup paa denne Maade trukket ca. 1000 Kr.; første Gang, det skete, talte hun med Bottrup herom, men fik af denne at vide, at det var et fuldkomment regulært Forhold; hun spurgte, om det var et Laan, hun skulde yde ham, hvortil han sagde, at han kun kunde trække til sig selv vistnok 200 Kr. om Ugen, men dette Beløb kunde han ikke nøjes med, hvorfor han over Agenterne yderligere trak nogle Beløb, som saa skulde efterreguleres ved Kvartalsafslutningen, og han sagde, at denne Vej havde Kehler selv anvist ham, og dette vil hun senere have faaet bekræftet af Kehler.

Færdig fra Trykkeriet den 11. Januar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 28

Fredag den 23. December.

Tiltalte Dersum har blandt andet forklaret, at han har indleveret Slutsedler ialt til et samlet Beløb af ca. 40.000 Kr., og han erkender, at der ikke i noget Tilfælde af disse Ordre ved Slutsedlernes Indlevering forelaa nogen bindende Aftale med Annoncørerne.

Han forklarer iøvrigt, at han en Dag sagde til Bottrup, at han havde forsøgt gennem nogen Tid at tegne Annoncer til »Hus og Frue«, men at dette gik skidt, og de kom saa til at tale om, at Tiltalte havde været hos en større Kunde, og at denne jo nok aftog en Del Annoncer i Bladet; Bottrup sagde saa, at Tiltalte jo kunde give ham en for Regning Slutseddel paa dette Firma, og Tiltalte skønnede saa over, hvor meget Firmaet kunde tænke sig at avertere for, hvorefter han skrev for Regning Slutseddel paa et dertil svarende Beløb og gav den til Bottrup, som gav Tiltalte en Trækseddel lydende paa et eller andet Beløb à conto Provision paa for Regning Slutsedlen, hvorefter Tiltalte lod sig Træksedlen honorere ved Bladets Kasse. Han erkender, at han ikke kunde faa Forskud. Iøvrigt siger han, at Tiltalte Bottrup i Henhold til sin Kontrakt med Bladet, hvilken denne vistnok har vist ham, var berettiget til alt, ogsaa til at lade udbetale Forskud paa for Regning Slutsedler. Han nægter at have været vidende om, at Bottrup har faaet krediteret Provision paa hans for Regning Slutsedler, og han tror ikke, han har talt med Bottrup om, at Bladet krævede udsendt Bekræftelsesskrivelser paa samtlige Slutsedler, derimod har han altid sagt til Bottrup, at der ikke skulde sendes Bekræftelsesskrivelser paa hans for Regning Slutsedler, saalænge de ikke var effektive.

Han oplyser iøvrigt, at han havde Krav paa 20 pCt. Provision, og han siger, at han har faaet 10—12—15 pCt. i Forskudsprovision paa for Regning Slutsedler, hvad han har betragtet som Honorar for Bearbejdning af Kunder. Han erkender endelig til Rapporten Æ pag. 30, at han i enkelte Tilfælde urigtigt har fortalt Bottrup, at have haft en mundtlig Aftale med Annoncøren om Annoncering, uden at Annoncebeløbets Størrelse endnu var fastslaaet, hvorefter Tiltalte paa Bottrups Anmodning om at anslaa dette lavede en fuldt udfyldt for Regning Slutseddel.

Tiltalte Happel har blandt andet forklaret, at han til Bottrup har indsendt for Regning Slutsedler og faaet udbetalt Provision paa disse, men han hævder, at han ikke kendte Bladets Betingelser for Provisionsudbetaling. Han erkender, at han, naar han indleverede for Regning Slutsedler, sagde til Bottrup, at der kun maatte sendes Ordrebekræftelse

til ham selv, hvilket ogsaa skete, hvorefter han beholdt dem. Først efter Bottrup's Afskedigelse vil han have hørt, at Bladet forlangte Bekræftelsesskrivelser udsendt til Annoncørerne.

Redaktør Aksel Høyer har som Vidne blandt andet forklaret, at han var Redaktør og Tilsynsførende ved Bladet, dog havde han intet at gøre med Bottrup's Afdeling. Han har baade til Kehler og til hele Bestyrelsen pointeret, at der var noget galt fat i Annonceafdelingen, fortrinsvis fordi der laa en stor Annonceportefeuille, der ikke efter Vidnets Skøn blev aftaget tilstrækkeligt paa, men Bestyrelsen mæglede stadig mellem Vidnet og Bottrup, og Vidnet fik i alt Fald ingenting ud af sine Henvendelser. Vistnok i Februar 1936 fik han gennemført, at al Korrespondance vedrørende Annoncerne skulde ske gennem Bladets Ekspedition, hvad Vidnet ogsaa omgaaende meddelte Bottrup, men Bottrup fik ved Henvendelse til Kehler denne Plan forpurret omgaaende. Omtrent samtidig var det igen paa Tale, at Annonceportefeuillen i Forhold til den Aftagen, der fandt Sted, var for stor, og Vidnet ved fra Landsretssagfører Kehler, at denne da sammen med Bottrup havde gennemgaaet samtlige Slutsedler, og at Bottrup havde sagt, at de alle var bindende. Vidnet siger ogsaa, at Slutsedler uden bindende Aftale jævnlig var paa Tale, men Vidnet tør uden Betænkning sige, at saadanne Slutsedler var forbudt. Man havde iøvrigt den Fremgangsmaade, at der skulde udstedes Ordrebekræftelser paa samtlige indleverede Slutsedler, og denne Ordning havde været gældende lige fra Begyndelsen, Genparterne af Ordrebekræftelserne blev oprindelig indhæftet for sig og Slutsedlerne for sig, men da Revisionen ansaa dette for upraktisk, blev Ordningen paa et vist Tidspunkt ændret derhen, at Genparterne af Ordrebekræftelserne skulde vedhæftes Slutsedlerne. Han hævder aldeles bestemt, at han aldrig har hørt eller blot anet, at der blev udbetalt eller krediteret Provision paa Slutsedler, der ikke laa nogen bindende Aftale bag ved. Alle Træksedler skulde godkendes af ham, men han var pligtig til at godkende alle af Bottrup udstedte Træksedler, naar disse bortset fra de forannævnte 200 Kr. ugentlig til Bottrup personlig, drejede sig om Udbetaling til andre end Bottrup selv. Han har aldrig hørt, at Agenterne i eget Navn har hævet Forskud bestemt til Bottrup.

Landsretssagfører Kehler har som Vidne bl. a. forklaret, at for at der kunde udbetales Provision paa Slutsedler, forlangte Bestyrelsen en af Kunden underskrevet Slutseddél, men da Bottrup en 3—4 Maaneder efter sin Tiltræden erklærede, at dette Krav i Annoncekredse var uigenemførligt, blev der givet Tilladelse til, at der ogsaa kunde indleveres uunderskrevne Slutsedler, men det var en ufravigelig Betingelse, at Ordrebøbet skulde være bindende aftalt, og at Annoncen skulde indrykkes inden $\frac{3}{4}$ Aar, og det blev ligeledes pointeret, at der altid skulde udsendes Ordrebekræftelser i samtlige de sidstnævnte Tilfælde, og han saa jævnlig efter om de indleverede uunderskrevne Ordre nu ogsaa var bekræftede; der var dog den Undtagelse, at man ikke bekræftede Bureauordrer, men selvfølgelig skulde der, naar der udbetaltes Provision, ogsaa med Bureauerne være en for Bureauerne bindende Aftale om Beløb og Indrykningstid, men Vidnet pointerer, at Bureauerne havde Ret til at bytte Ordreerne om og til at »springe fra«.

Han nægter bestemt at have haft nogen som helst Anelse om, at de Tiltalte lod sig kreditere Provision paa Ordre, som der ikke var en bindende Aftale om, og han nægter ogsaa bestemt at have anet, at Bekræftelsesskrivelserne ikke blev udsendt som af Bladet forlangt. Vidnet har 2 Gange gennemgaaet alle større Ordresedler med Bottrup, men herunder talte man ikke om, hvorvidt denne havde begaaet kriminelle Misligheder, men kun om, hvorvidt der fra Annonceafdelingens Side blev arbejdet tilstrækkeligt effektivt med Annoncernes Indrykning; han fandt ikke under Gennemgangen noget, der var ham paafaldende, uden at Bottrup straks kunde give en rimelig Forklaring herpaa. I Begyndelsen sagde man fra Bladets Side intet til, at Bottrup trak Forskud, idet han ved Kvartalsopgørelserne havde Penge til Gode hos Bladet, men da dette sidste Forhold ændredes i Midten af 1936, stoppede Vidnet Forskudet til Bottrup i Maj 1936.

Han kender intet til, at Bottrup trak Penge til sig selv over Agenterne.

Vidnet har endvidere forklaret, at Bottrup blev afskediget af Bestyrelsen den 31. August 1936, og dette skete ikke paa Grund af Misligheder, men fordi han var for dyr, og fordi han ikke havde sørget for tilstrækkelig mange Indrykninger, og man bad Bottrup om at blive som første Annonceagent mod en Provision paa 25 pCt. Et Par Dage senere opdagede man, at et Firma, der i Henhold til en uunderskreven Slutteddel skulde have tegnet Annoncer til et betydeligt Beløb, i et Brev udtalte, at de kun havde bestilt 2 Annoncer, men da man foreholdt Bottrup dette, hævdede han iøvrigt, at alle de tegnede Annoncer var gode nok, men hvis han skulde fratræde Bladet, fik dette nok Besvær med Indrykningen.

Den 3. September blev Bottrup antaget som Agent, men allerede den 6. Januar blev han bortvist, idet Høyer Dagen i Forvejen af Tiltalte Camillo havde faaet at vide, at der var noget galt.

Tiltalte Bottrups Sekretær John Daniel Hvingtoft har som Vidne forklaret, at han paa et vist Tidspunkt, da han havde været ansat i nogen Tid hos Tiltalte Bottrup, forundrede sig over, at der blev krediteret Provision paa for Regning Slutsedler, og han talte derfor med Bottrup herom, men denne hævdede, at han i Henhold til sin Kontrakt havde Ret hertil.

Om Ordrebekræftelserne forklarer Vidnet, at disse ikke blev udsendt paa for Regning Slutseddel, men Bottrup har til Vidnet sagt, at han havde Ret til at bestemme, at dette ikke skulde ske. Der blev udsendt Ordrebekræftelsesskrivelser paa alle de ægte Slutsedler, medens Bottrup gemte Resten hen i en Skrivebordsskuffe. Udspurgt, om Agenterne var klar over, at der ikke blev udsendt Ordrebekræftelser til Trods for, at dette skulde finde Sted, har Vidnet forklaret, at han har talt med Tiltalte Bottrup og de fleste andre Agenter herom, og disse var ganske klar over baade, at Bladet forlangte udsendt Ordrebekræftelser paa samtlige Slutsedler, og at dette ikke fandt Sted, og Vidnet husker blandt andet, at Borup sagde, at det var almindeligt, at man ikke udsendte saadanne Ordrebekræftelser.

Vidnet har videre forklaret, at han hele Tiden har tænkt sig, at Bladet gik ud fra, at de oftnævnte for Regning Slutsedler virkelig var effektive Slutsedler, og derfor forlangte Ordrebekræftelsesskrivelser udsendt. Han har dog ikke sagt noget herom til Bladet, idet Bottrup beroligede ham med, at der var Hjemmel til dette i hans Kontrakt, som Vidnet dog ikke kendte.

Vidnet siger ogsaa, at han omtrent straks blev klar over, at Bladet forlangte alene effektive Slutsedler, for at der paa disse kunde krediteres Provision. Udspurgt, om samtlige Repræsentanter var klar over, at de kun kunde faa Provision stammende fra Bladet af virkelige Ordre, har Vidnet forklaret, at det var de alle klar over, og Vidnet er af den Overbevisning, at Bottrup og Agenterne i Forening har holdt skjult for Bladet det oftnævnte Forhold om Provision udbetalt paa ikke effektive Slutsedler.

Vidnet siger ogsaa, at alle Agenterne vidste, at Bladet krævede udsendt Ordrebekræftelser, ligesom de ogsaa alle vidste, at disse ikke blev udsendt i en Række Tilfælde, dog at Vidnet vil gøre en Undtagelse for saa vidt angaar Tiltalte Happel, idet Ordrebekræftelsesskrivelserne til de gennem denne modtagne Annoncører blev tilsendt Happel, og hvad denne gjorde med dem, ved Vidnet ikke.

Vidnet siger, at han har hørt Bottrup opfordre blandt andet de Tiltalte Borup, Riis Nielsen, Camillo og Dersum til at komme med Slutsedler, og Vidnet har derefter hørt dem tale om, hvilke Kunder de har besøgt, og derefter kom der en Mængde Slutsedler — som sædvanlig flest for Regning.

Revisor Vilhelm Jensen, Bladets Revisor, har som Vidne bl. a. forklaret, at han engang henimod den 15. September 1936 af egen Drift drøftede med Landsretssagfører Kehler, om de uunderskrevne Slutsedler nu ogsaa var i Orden, og Vidnet udtalte sin Tvivl herom til Kehler, Kehler sagde i denne Anledning til Vidnet, at de uunderskrevne Slutsedler (for Regning Slutsedler) var fuldstændig rigtige Slutsedler, og Kehler sagde endvidere, at Bottrup havde sagt til ham, at hele Annonceportefeullen var i Orden, og at alt, hvad der var tegnet, vilde blive indrykket. Udspurgt, om Vidnet er aldeles overbevist om, at Kehler stolede herpaa, siger han, at det er han.

Udspurgt, om han ikke selv har tænkt paa at faa lavet Forholdet med Ordrebekræftelserne om saaledes, at disse Skrivelser blev udsendt fra en af Annonceafdelingen uafhængig Person, siger Vidnet, at han nok var klar over, at Forholdet revisionsteknisk set kunde kritiseres, men Vidnet kendte jo Forholdene paa »Hus og Frue« til Bunds, og en saadan Ændring i Forholdet med Ordrebekræftelserne kunde Bottrup ikke finde sig i, og det var han ganske sikker paa.

Det fremgaar derhos af Sagen, at Tiltalte Bottrup paa alle Maader — blandt andet ogsaa ved Arbejdsanlægning for sit og alle Agenternes Vedkommende — har søgt at hindre alle andre Personers Indblanding i eller Indseende med Annonceafdelingens Forhold, idet han stadig har henvist til den selvstændige Stilling, han i Henhold til sin Kontrakt havde, at samtlige de Tiltalte med Undtagelse af Borup igennem en Aarrække har været Annonceagenter ogsaa for andre Blade, at samt-

lige de Tiltalte med Undtagelse af Tiltalte Dersum ogsaa har faaet udbetalt for fleres Vedkommende ikke ubetydelige Beløb i Forskud, Tiltalte Borup saaledes 1472 Kr. (saaledes at han, hvis Provisionen paa for Regning Slutsedler skulde være som Forskud, ialt vilde have modtaget omkring 7000 Kr. i Forskud) og Tiltalte Riis Nielsen 790 Kr. 05 Øre, a t samtlige for Regning Slutsedler, hvis Tekst begynder med: Undertegnede bestiller herved — — — foruden Prisen indeholder for Eksempel Oplysning om, hvormange Gange, og hvornaar Annoncen skal indrykkes, om Annoncøren skal have Tekstomtale o. s. v., ikke bærer mindste Antydning af ikke at være bindende og endelig aftalt Slutseddel, og a t Tiltalte Happel, medens Sagen har verseret, har betalt Bladet sit fulde Tilsvar til dette.

Tiltalte Bottrup har til sit Forsvar særlig anbragt, at Landsretssagfører Kehler som Bestyrelsens Repræsentant og iøvrigt ogsaa Redaktør Høyer var vidende om og havde billiget, at der udbetaltes Provision paa af ham godkendte for Regning Slutsedler, og han har villet dokumentere dette blandt andet derved, at Kehler til forskellige Personer skulde have fremsat Udtalelser, der viste, at Kehler var klar over fornævnte Forhold, ligesom Tiltalte Bottrup ogsaa har henvist til, at Landsretssagfører Kehler af Revisor Jensen personlig i en Antegning i Revisionsprotokollen, Redaktør Høegh-Nissen og Redaktør Høyer skulde være blevet advaret mod for Regning Slutsedlerne, men undladt at foretage sig noget, idet han kendte og billigede Forholdet. Endvidere har han hævdet, at for Regning Slutsedlerne procentvis er gaaet omtrent lige saa godt ind som de reelle Slutsedler, og han har iøvrigt ogsaa henvist til, at man i visse Annoncekredse ikke anser selv af Annoncørerne underskrevne Slutsedler for bindende. Han har endelig for saa vidt angaar Ordre modtagne fra Annoncebureauerne gjort gældende, at selv om der bag disse laa en bindende Aftale, havde Bureauet dog Ret til at annullere, hvorfor disse Ordre ikke var bedre end for Regning Slutsedlerne med Bureauerne.

Hertil skal nu bemærkes, at det efter det i Sagen oplyste maa anses aldeles udelukket, at Landsretssagfører Kehler eller Redaktør Høyer, hvilken sidste var Tiltaltes bitre Fjende, skulde have anet end sige vidst Besked med eller billiget det fornævnte System med Provisionsudbetaling paa for Regning Slutsedler, i hvilken Forbindelse bemærkes, at det maa anses godtgjort, at Kehler har gennemgaaet hele Annonceportefeuillen gentagne Gange med Bottrup og af denne modtaget usandfærdige Forsikringer om, at for Regning Slutsedlerne var baserede paa bindende Aftaler med Annoncørerne af det Indhold, som fremgik af for Regning Slutsedlen, ligesom det ogsaa maa anses godtgjort, at Kehler jævnlig har undersøgt, om for Regning Slutsedlerne var vedhæftet Kopi af Ordrebekræftelsesskrivelserne, og det maa anses forstaaeligt efter det om Forholdene paa Bladets Kontorer og Forholdet baade mellem de ansatte Medarbejdere og mellem disse og Kehler oplyste, at denne ikke har foretaget andre Undersøgelser om for Regning Slutsedlernes Godhed, efter at det havde vist sig, at dette Forhold tilsyneladende var i Orden.

At en for Regning Slutseddel rent faktisk skulde være lige saa god

som en endelig Slutseddel, og det hvad enten det drejer sig om Bureauordrerne eller andre Ordre, maa anses aldeles urigtigt, idet det synes aabenbart, at en bindende Aftale om Aftagelse af Annoncer altid maa være væsentlig bedre end et mere eller mindre vagt Skøn over Muligheden for Erhvervelsen af visse Kunder, rent bortset fra, at Bladet jo netop for Provisionsudbetaling har krævet et fuldført Arbejde af Agenten, in casu en for Annoncørerne bindende Aftale, saaledes at Bladet ogsaa var uafhængigt af de enkelte Agents Forbliven ved Bladet, for saa vidt angik allerede provisionsberigtigede Annoncer, og ved Afgørelse af Annonceportefeuillens Bonitet kun behøvede at regne med Annoncørens Betalingssevne.

Det maa endvidere anses godtgjort, at hverken Kehler eller Høyer har haft nogen Anelse om, at Bekræftelsesskrivelserne ikke blev udsendt, og der ses i Sagen ej heller at foreligge noget som helst, som maatte berettigede Bottrup til at tro, at Bestyrelsen eller Kehler vilde tolerere, hverken at der udbetaltes Provision paa for Regning Slutsedlerne, eller at Ordrebekræftelsesskrivelserne ikke blev udsendt, og efter alt oplyst maa det anses for bevist, at Bottrup heller ikke selv har troet herpaa.

Efter det saaledes oplyste, herunder ganske særlig Landsretssagfører Kehlens, Redaktør Høyers og Sekretær Hvingtofts Vidneforklaringer og den Omstændighed, at Ordrebekræftelsesskrivelserne stadig blev indleveret til Bottrup, men ikke viderendt af denne, og at Kopien af disse Skrivelser stadig vedhæftedes og blev siddende ved Slutsedlen, Bottrups egen foranstaaende Forklaring om Camoufleringen af oppebaarne Forskud ved Kvartalsopgørelserne samt den Omstændighed, at samtlige for Regning Slutsedler ikke paa nogen Maade adskiller sig fra effektive Slutsedler, findes det ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte Bottrup i det i Anklageskriftet anførte Tidsrum har gjort sig skyldig i Bedrageri ved at indlevere og lade sig kreditere Provision paa for Regning Slutsedler, underskrevne af ham selv eller de Tiltalte Riis Nielsen, Borup, Camillo og Dersum, og det bemærkes i denne Forbindelse, at de i Anklageskriftet anførte Beløb for saa vidt angaar Tiltalte Bottrup og de Tiltalte Riis Nielsen, Borup, Camillo og Dersum under Hensyn til, at Besvigelserne maa anses at finde Sted ved for Regning Slutsedlernes Indlevering og den samtidig hermed stedfundne Kreditering til samtidig og/eller umiddelbart efterfølgende Udbetaling af Provision, i alt Fald ikke er for store.

Hvad endelig angaar Tiltalte Bottrups Forhold til de af Tiltalte Happel indleverede for Regning Slutsedler findes det fortrinsvis under Hensyn dels til Tiltalte Bottrups og Tiltalte Hannels Forklaringer, dels til den Omstændighed, at Bottrup i dette Tilfælde har udsendt Ordrebekræftelsesskrivelserne til denne, overvejende betænkeligt at anse Tiltalte Bottrup for skyldig i noget ulovligt i Forbindelse med denne Tiltalte, og han vil derfor være at frifinde for denne Del af Tiltalen.

Hvad dernæst angaar de Tiltalte Riis Nielsen, Borup, Camillo, Dersum og Happel har disse alle nægtet sig skyldige. De erkender alle at have indleveret for Regning Slutsedler, og de erkender med Undtagelse af Tiltalte Riis Nielsen ogsaa alle, at der er krediteret dem

Provision herpaa, men de hævder, at dette er sket med Tiltalte Bottrups Vidende og Vilje, og at de ikke har tænkt sig, at der var noget ulovligt herved, da de vil have troet, at Bottrup, som de var antaget af, og som var den eneste, de havde med at gøre, var berettiget hertil.

Foreløbig bemærkes, at efter det i Sagen oplyste maa det anses for aldeles udelukket, at nogen af de Tiltalte Riis Nielsen, Borup, Camillo, Dersum eller Happel kan have troet, at de Pengebeløb, de fik udbetalt, hidrørte fra andre end Bladet som saadan, og det maa ogsaa anses for udelukket, at nogen af disse Tiltalte kan have været uvidende om, at Tiltalte Bottrup fik Provision ogsaa af de af dem indleverede Ordre. Endvidere bemærkes, at den Omstændighed, at Tiltalte Bottrup efter Aftalen med disse Tiltalte har trukket Beløb til sig selv paa en Række Træksedler, udstedte til samtlige disse Tiltalte, nødvendigvis maa have givet dem Forstaaelsen af, at Tiltalte Bottrups Kontrakt ikke hjemlede ham nævneværdig økonomisk Dispositionsret.

Sluttelig bemærkes, at efter det oplyste maa det have staaet samtlige disse Tiltalte klart, at der ved Indlevering af for Regning Sluttedlerne straks blev krediteret fuld Provision herpaa, og den Omstændighed, at der under Hensyn til tidligere ydet Forskud maaske ikke i alle Tilfælde blev udbetalt hel eller delvis Provision straks, skønnes uden Betydning, idet de Tiltalte ved de i Sagen nævnte Transaktioner har tilsigtet og ogsaa opnaaet at faa udbetalt Pengebeløb, som de alle maatte være klare over ellers ikke vilde være blevet dem udbetalt.

Naar nu henses til det foranrefererede og Sagens øvrige Oplysninger, herunder i Sædeleshed til Vidnet Hvingtofts Forklaring, der paa væsentlige Punkter er godkendt af Tiltalte Bottrup, til den Omstændighed, at for Regning Sluttedlerne, saaledes som de fremtraadte overfor Bladet, maa siges at være aldeles misvisende, og at dette maa anses tilstræbt af samtlige de tiltalte for at vildlede Bladet, for Tiltalte Borups Vedkommende tillige til Tiltalte Bottrups foranciterede Forklaring om blandt andet dennes Viden om Bladets Betingelser for Provisionsudbetaling, for de Tiltalte Camillo og Dersums Vedkommende tillige til, at de begge tidligere er domfældt for Dokumentfalsk, Dersum tillige for Bedrageri i Forhold af lignende Beskaffenhed som under nærværende Sag omhandlet, og for Tiltalte Riis Nielsens Vedkommende tillige til, at hun ved Mødet i September Maaned 1936 var i Besiddelse af to uafsendte Ordrebekræftelsesskrivelser, skønnes det ubetænkeligt at fastslaa, at samtlige disse Tiltalte har været ganske klar over, at Bladet kun udbetalte Provision paa virkelige ordrebekræftede Sluttedler, og de har derfor alle gjort sig skyldige i Meddelagtighed i Bedrageri ved deres foranførte Forhold. Hvad angaar de besvegne Beløbs Størrelse henvises til det foran anførte med Bemærkning, at det i Anklageskriftet vedrørende Tiltalte Happel anførte Beløb ej heller findes at være for stort, og den Omstændighed, at det er lykkedes senere — i visse Tilfælde af andre Agenter og mod Betaling fra Bladets Side af ny Provision, at formaa nogle af de paa for Regning Sluttedlerne opførte Annoncører til at tegne Annoncer helt eller delvis i Overensstemmelse med det paa for Regning Sluttedlerne anførte, skøn-

nes under Hensyn til det foranførte om Tidspunktet for Forbrydelsens Fuldbrydelse kun at kunne have Betydning ved Straffens Udmaalning.

Tiltalte Bottrup har været fængslet fra den 4. Juni 1937 til den 21. Juni 1937.

Ingen af de øvrige Tiltalte har været fængslet under Sagen.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte være at anse, Tiltalte Bottrup efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, de Tiltalte Riis Nielsen, Borup, Camillo, Dersum og Happel efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, jfr. § 23, efter Omstændighederne med Fængsel, Bottrup i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 11 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet, Riis Nielsen i 80 Dage, Borup i 6 Maaneder, Camillo, saaledes at han i Medfør af Straffelovens § 57, 1. Stk., idømmes en fælles Straf til Fuldbrydelse uden Udsættelse for den ved Dommen af 31. Maj 1934 paakendte Lovovertrædelse og det i denne Sag omhandlede Forhold, hvilken fælles Straf findes at kunne fastsættes til Fængsel i 4 Maaneder, Dersum i 7 Maaneder og Happel i 4 Maaneder.

Fuldbrydelsen af Straffen vil dog for de Tiltalte Riis Nielsen og Happels Vedkommende være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder under de i Straffelovens 7. Kapitel fastsatte Betingelser.

Tilsyn skønnes efter Omstændighederne ikke formaalstjenligt.

For de Tiltalte Camillo, Dersum og Borups Vedkommende findes der under Hensyn dels til de besvegne Beløbs Størrelse, dels til hele den Maade, hvorpaa de har udnyttet Bladet, jfr. som Eksempel Forhold 21, dels endelig for de Tiltalte Camillo og Dersums Vedkommende disses Fortid, ikke Anledning til at udsætte Straffens Fuldbrydelse.

De Tiltaltes under nærværende Sag paadømte Forhold vil medføre, at de borgerlige Rettigheder frakendes dem, hver især for et Tidsrum af 5 Aar, idet for Tiltalte Dersums Vedkommende henvises til de ham tidligere overgaaede Straffedomme.

Tiltalte Borup har helt, og de Tiltalte Bottrup og Riis Nielsen delvis sørget for deres Forsvarer under Sagen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 10. Afdeling den 10. September 1937 (93/1937) og paaanket af de Tiltalte Knud Franciscus Ewald Bottrup, Hjalmar Niels Jørgen Dersum, Knud Camillo, Georg Valdemar Karl Borup og Ellen Riis Nielsen, født Johannesen, til Frifindelse samt af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Bottrup i Overensstemmelse med Anklageskriftet og til Skærpelse af den ham idømte Straf samt for de øvrige af de nævnte Tiltaltes Vedkommende til Skærpelse af de idømte Straffe.

Foreløbig bemærkes, at Tiltalte Riis Nielsen for Landsretten har gjort gældende, at en Slutseddel, stor 1200 Kr., for Regning Oetker, ikke er udfærdiget og underskrevet af hende, og at hun intet har haft med den at gøre. Tiltalte Bottrup har bekræftet, at Haandskriften ikke er Riis Niensens, men har iøvrigt intet kunnet oplyse om Sammen-

hængen med denne Slutseddel. Herefter vil det i Dommen for denne Tiltalte nævnte Beløb 1246 Kr. 72 Øre være at nedsætte med 240 Kr. til 1006 Kr. 72 Øre. Endvidere bemærkes for denne Tiltaltes Vedkommende, at den nærmere Sammenhæng med, at hun har været i Besiddelse af to uafsendte Ordrebekræftelsesskrivelser, ikke er tilstrækkeligt oplyst, og at der derfor ikke kan tillægges dette Forhold nogen Betydning ved Sagens Paadømmelse.

Med disse Bemærkninger vil Dommen af de i denne iøvrigt anførte Grunde, saavidt paaanket er, være at stadfæste, dog saaledes, at Henvisningen til Straffelovens § 23 udgaar, og saaledes, at Straffetiden for de Tiltalte Borup og Dersum nedsættes til 4 Maaneder.

De Tiltalte Bottrup, Dersum og Riis Nielsen har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Nr. 49/1938. **Vilmer Lerbæk** (Bang efter Ordre)

m o d

Brugsforeningsuddeler **J. F. Jensen** (Allerup),

betræffende et Løntilgodehavende.

Dom afsagt af Retten for Køge Købstad m. v. den 17. Juni 1937: Sagsøgte Brugforeningsuddeler Jensen bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren Vilmer Lerbæk betale de paa-stævnte 281 Kr. 13 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 21. April 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 40 Kr.

Østre Landsrets Dom af 7. September 1937 (V Aid.): Appellanten, Brugsforeningsuddeler J. F. Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Vilmer Lerbæk, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Appellanten med 75 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter de foreliggende til Dels efter Dommens Afsigelse fremskaffede Oplysninger maa der antages at tilkomme Appellanten et Vederlag for hans Tjeneste paa Gaarden, saaledes at han har Krav overfor Indstævnte i Henhold til Medhjælperloven. Under Hensyn til de ubestemte Oplysninger om Vederlagets Størrelse og til Ejendommens Forhold findes Vederlaget at kunne bestemmes til 150 Kr.

Sagens Omkostninger for Underretten og Landsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 150 Kr., medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Brugsforeningsuddeler J. F. Jensen, bør til Appellanten Vilmer Lerbæk betale 150 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. April 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for Underret og Landsret 150 Kr. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Bang i Salær for Højesteret 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag søges Sagsøgte Brugforeningsuddeler Jensen, Slimminge, af Sagsøgeren Vilmer Lerbæk, sammesteds, til Betaling af 281 Kr. 13 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 21. April 1937, til Betaling sker, hvilket Beløb han skal skyldes Sagsøgeren i følgende Anledning:

Sagsøgeren blev i Begyndelsen af Maj 1936 af sin Fader Parcellist Hans Lerbæk, Slimminge, hos hvem han i flere Aar har været Medhjælper, fæstet som Medhjælper ved dennes Landbrug for en Løn af 300 Kr. for Tiden 1. Maj—1. November 1936. Ejendommen er paa 14 Tdr. Land, men da Hans Lerbæk, der nu er 69 Aar gl., paa Grund af Navlebrok var ganske ude af Stand til at udføre noget Arbejde, blev Ejendommen passet af Sagsøgerens Broder Sigvald Lerbæk, der var antaget som fast Medhjælper. Sagsøgeren skulde derfor hjælpe denne, naar der var Brug for ham. Han har arbejdet 3—4 fulde Dage om Ugen ved Landbruget, idet han ved Siden af havde forskellige Bibeskæftigelser bl. a. Skomageri. Den 1. November fik han ikke sin Løn udbetalt og den 17. s. M. blev der gjort Udlæg i Faderens Ejendom.

Paa Auktionsmødet det 17. Marts d. A. forbeholdt Sagsøgeren sig sit Løntilgodehavende i Medfør af Medhjælperlovens § 22 jfr. Lov af 20. April 1933.

Dette Krav har Sagsøgeren for Tiden 17. Maj—1. November 1936 opgjort til Kr. 281,13.

Paa Tvangsauktionen den 7. April d. A. blev Ejendommen derefter udlagt Sagsøgte som ufyldstgjort Panthaver med Forpligtelse til udenfor Budsummen bl. a. at betale de Medhjælperkrav, der nyder Fortrinsret i Ejendommen. Sagsøgte har imidlertid nægtet at betale Sagsøgerens Tilgodehavende, der skulde have været betalt senest den 21. April d. A.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han gør gældende, at Sagsøgerens Fader har haft en uforholdsmæssig stor Medhjælp i Forhold til Ejendommens Størrelse. Han benægter derfor, at et reelt Tjenesteforhold har fundet Sted. Subsidiært paastaar han Lønnen nedsat.

Parcellist Hans Lerbæk har inden Retten forklaret, at Sagsøgeren sammen med sin Broder omkring 1. Maj f. A. blev fæstet for Sommeren for en Løn af 300 Kr. Han var med i Arbejdet hver Dag, dog ikke hele

Dagen. Hans Arbejde bestod bl. a. i at passe 10—12 Grisesøer, til hvilke han maatte trille Græs hjem. Desuden deltog han en Del i Markarbejdet. Selv var han ude af Stand til at udføre noget Arbejde, ligesom han den 1. November var ude af Stand til at betale noget af Lønnen. Ejendommen er ganske vist kun 14 Tdr. Land stor, men er ret besværlig at drive. Lodden har en Længde af ca. 800 Meter og desuden er der en lang Grøft at oprense om Sommeren.

Efter det saaledes oplyste skønnes Sagsøgeren nu at maatte have Krav paa det aftalte Vederlag for sit Arbejde ved Ejendommen i Tiden fra 17. Maj—1. November 1936, der ikke skønnes urimeligt, og Sagsøgte vil derfor være at dømme efter Sagsøgerens Paastand, saaledes at Sagens Omkostninger fastsættes til 40 Kr.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Køge Købstad m. v. den 17. Juni 1937 og paaanket af Brugsforeningsuddeler J. F. Jensen med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagte Paastand derhen, at han frifindes for Tiltale af Indstævnte, Vilmer Lerbæk, subsidiært mod Betaling af et ved Rettens Skøn fastsat mindre Beløb end det ved Dommen bestemte.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Indstævnte, hans Broder, Landmand Sigvald Lerbæk og deres Fader fhv. Parcellist Hans Lerbæk afgivet Forklaring.

Efter det for Landsretten oplyste, har Indstævntes Fader for en Del Aar siden truffet Aftale med Indstævnte og dennes Broder om, at de skulde hjælpe ham med Driften af hans Ejendom mod et aarligt Vederlag af 100 Kr., hvilket Beløb dog ikke blev betalt som kontraktmæssig Ydelse, hvorimod Brødrene lejlighedsvis fik udbetalt Beløb, naar de havde Brug derfor; og da Faderen i Aaret 1933 søgte og fik en Akkordordning, frafaldt de at rejse Krav paa Løn. I Foraaret 1936 søgte Faderen et Saneringslaan, og af Hensyn hertil og til Muligheden for, at Faderen kunde afgaa ved Døden, traf de den i Dommen omtalte Aftale; Faderen fik Tilsagn om et Saneringslaan, men paa Betingelser, han ikke kunde opfylde, hvorfor Ejendommen gik til Tvangsauktion.

Under de saaledes foreliggende Forhold findes den paagældende Aftale ikke at kunne tjene som Grundlag for Indstævntes Krav om Sikkerhedsret efter Lov Nr. 131 af 20. April 1933.

Dommen vil herefter være at ændre derhen, at Appellanten frifindes, hvorhos Indstævnte findes at burde betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 75 Kr.

Nr. 50/1938. **Sigvald Lerbæk** (Bang efter Ordre)

mod

Brugsforeningsuddeler **J. P. Jensen** (Allerup),

betræffende et Løntilgodehavende.

Dom afsagt af Retten for Køge Købstad m. v. den 17. Juni 1937:

Under denne Sag søges Sagsøgte Brugsforeningsuddeler Jensen, Slimminge, af Sagsøgeren Landmand Sigvald Lerbæk, sammesteds, til Betaling af 610 Kr. 87 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 21. April 1937, til Betaling sker, hvilket Beløb han skal skyldte Sagsøgeren i følgende Anledning:

Sagsøgeren blev i Begyndelsen af Maj 1936 af sin Fader Parcellist Hans Lerbæk, Slimminge, hos hvem han i flere Aar har været Medhjælper, fæstet som Medhjælper ved dennes Landbrug for en Løn af 600 Kr. for Tiden 1. Maj—1. November 1936. Ejendommen er 14 Tdr. Land stor, men Sagsøgerens Fader, der nu er 69 Aar gl., var ganske ude af Stand til at udføre noget Arbejde, da han lider af Navlebrok. Jorden er ret besværlig at drive, og han var optaget af Arbejde fra Morgen til Aften. Hans Løn har tidligere været noget mindre, men paa Grund af Lønstigningen i Landbruget vilde han ikke gaa for mindre. Den 1. November fik Sagsøgeren ingen Løn, da Faderen ingen Penge havde, men Fæstemaalet blev fornyet til 1. Maj d. A. uden nogen Aftale om Løn. Den 17. November 1936 blev der af Landkreditkassen foretaget Udlæg i Hans Lerbæks Ejendom, og paa Auktionsmødet den 17. Marts d. A. forbeholdt Sagsøgeren sig i Medfør af Medhjælperlovens § 22 jfr. Lov af 20. April 1933 sit Løntilgodehavende. Dette Krav har Sagsøgeren for Tiden 17. Maj—1. November 1936 opgjort til Kr. 543,39 og for Tiden 1. November—31. December 1936 til 100 Kr., hvilket Beløb Sagsøgeren dog har reduceret til Kr. 610,87. Lønnen for Vinterhalvaaret har Sagsøgeren sat til 300 Kr., som maa anses for den sædvanlige Løn jfr. Medhjælperlovens § 9 Stk. 2.

Paa Tvangsauktionen den 7. April d. A. blev Ejendommen derefter udlagt Sagsøgte som ufyldstgjort Panthaver med Forpligtelse til udenfor Budsummen bl. a. at betale de Medhjælperkrav, der nyder Fortrinsret i Ejendommen. Sagsøgte har imidlertid nægtet at betale Sagsøgerens Tilgodehavende, der skulde have været betalt senest den 12. April d. A.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han gør gældende, at Sagsøgerens Fader har haft en uforholdsmæssig stor Medhjælp i Forhold til Ejendommens Størrelse. Han benægter derfor, at et reelt Tjenesteforhold har fundet Sted. Subsidiært paastaar han Lønnen nedsat.

Parcellist Hans Lerbæk har inden Retten i et og alt bekræftet den i Stævningen givne Fremstilling. Han var selv ude af Stand til at udføre noget Arbejde og har derfor maattet engagere Sønnen som fuld Medhjælper, og denne vilde ikke gaa for mindre end 600 Kr. for Sommeren. Han var ude af Stand til den 1. November at betale noget af Lønnen.

Da der efter det oplyste skønnes at have bestaaet et reelt Tjenesteforhold mellem Sagsøgeren og den tidligere Ejer af Ejendommen, maa Sagsøgeren have Krav paa Løn i det i Medhjælperlovens § 22 jfr. Lov af 20. April 1933 ommeldte Tidsrum, og da den fordrede Størrelse ikke skønnes urimelig, vil Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med den i Stævningen nedlagte Paastand, saaledes at Sagens Omkostninger fastsættes til 75 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sagsøgte Brugsforeningsuddeler Jensen bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren Landmand Sigvald Lerbæk betale de paastævnte 610 Kr. 87 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 21. April 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Den af Vestre Landsret (V Afd.) den 7. September 1937 i denne Sag afsagte Dom er overensstemmende med Landsrettens Dom i forrige Sag, bortset fra at Sagens Omkostninger er bestemt til 100 Kr.

Højesterets Dom er ligeledes overensstemmende med Højesteretsdommen i forrige Sag, dog at det Appellanten tilkendte Vederlag er bestemt til 300 Kr.

Tirsdag den 3. Januar.

Nr. 273/1937. Bogtrykker **William Mammen** (Gamborg)

mod

A/S **N. Petersens** Trælastforretning (Svane),

betræffende Betaling af et Resttilgodehavende fra en Entreprise.

Østre Landsrets Dom af 17. December 1937 (VI Afd.): Sagsøgte, Bogtrykker William Mammen, bør til Sagsøgerne, A/S N. Petersens Trælastforretning, betale 1232 Kr. 26 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 11. December 1936, til Betaling sker, og af Sagsomkostninger godtgøre Sagsøgerne 300 Kr. At efterkommes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret foreligger Sagen kun til Prøvelse med Hensyn til de to angivne Mangler.

Med Hensyn til Ovenlyset tiltrædes det i Dommen anførte.

Efter Dommens Afsigelse har de to Skøns mænd udtalt, at Forholdet mellem Cement og Grus i Gulvets Pudslag maa antages at være omkring 1 : 3, at et saadant Pudslag er mindre holdbart

og mere støvgivende end et Pudslag af Forholdet 1 : 2, som i Beskrivelsen anført, men at heller ikke et Pudslag som det sidstnævnte kan karakteriseres som absolut støvfrit.

Da det leverede Betongulv saaledes ikke er kontraktmæssigt, hvorved bemærkes, at der i Kontrakten udtrykkelig er indestaaet for, at Gulvet skulde være fuldstændig støvfrit, har Appellanten Krav paa en Erstatning, der efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger findes passende at kunne bestemmes til 1300 Kr. Idet dette Beløb overstiger det Beløb, 1232 Kr. 26 Øre, som Parterne nu er enige om, at Indstævnte, bortset fra Mangelsindsigelserne vilde have Krav paa, vil Appellanten overensstemmende med sin Paastand være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bogtrykker William Mammen, bør for Tiltale af Indstævnte, A/S N. Petersens Trælastforretning, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under Henviisning til, at Murermester M. Hansen, som har udført Murerarbejdet m. v. paa en af Sagsøgte, Bogtrykker William Mammen, opført Ejendom, har transporteret sit Resttilgodehavende efter denne Entreprise og for nogle Ekstraarbejder til Sagsøgerne, A/S N. Petersens Trælastforretning, paastaar disse under nærværende ved Odense Købstads borgerlige Ret forberedte Sag Sagsøgte tilpligtet at betale dette Resttilgodehavende, som Sagsøgerne opgør til 1331 Kr. 46 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 11. December 1936.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han dels protesterer mod at betale følgende som Ekstraarbejder opførte Poster:

1. Efterpuds efter Rørlægger	31 Kr. 20 Øre
2. Materialer og Puds	8 — 00 —
3. Skillerum af Koksplader i Gangen	60 — 00 —
4. Grov- og Finpudsning	250 — 00 —,

dels hævder, at Arbejdet paa 2 Punkter er ukontraktmæssigt:

a) et Ovenlys er ifølge to udmeldte Skønsmands Erklæring »en billig og meget daarlig Konstruktion, som aldrig vil kunne holde tæt for Vand«, og

b) et Betongulv er ikke fuldstændig støvfrit, hvorhos Slidlaget — ifølge samme Skønsmands Erklæring — ikke er paaført, inden Underlaget er afhærdet og derfor paa flere Steder ikke fastbundet til dette. Udgifterne til Afhjælpning af disse Mangler paastaar Sagsøgte fradraget med

- a) for Ovenlyset ..... 643 Kr.
 b) for Gulvbelægningen ..... 1660 Kr.

Hvad angaar Posterne 1 og 2 bemærkes, at det i Beskrivelsen over det paagældende Arbejde hedder, at »alt Pudsearbejde udføres pænt med Finpuds i Beboelse — — —, der efterpudses, hvor det er nødvendigt«. Da Sagsøgerne ikke heroverfor har godtgjort de nævnte 2 Posters Berettigelse som Ekstraarbejde, maa Sagsøgte være berettiget til at fradrage deres Beløb, tilsammen 39 Kr. 20 Øre.

Da Beskrivelsen bestemmer, at der skal udføres »alt til Husets Fuldstændiggørelse efter Tegning og Aftale samt Byggevedtægt«, da der efter Proceduren maa gaas ud fra, at de under 3 omtalte Koksplader har været nødvendige efter Bygningsvedtægten, og da der ikke er paavist Føje til at antage, at de dog kunde debiteres Sagsøgte som Ekstraarbejde, maa Sagsøgte ligeledes være berettiget til at fradrage Post 3's Beløb 60 Kr.

Hvad derimod Post 4 angaar har Murermester Hansen som Vidne forklaret, at hans oprindelige Tilbud vel lød paa, at Murene skulde grovpudses, men at den endelige Aftale blev, at det var tilstrækkeligt, at Loft og Vægge blev berappet og kalket; senere ønskede Sagsøgte imidlertid, at der skulde opsættes Forskallingsbrædder paa Loftet, for at Loftet kunde blive pudset, og krævede ogsaa Væggene grov- og finpudset; men det blev udtrykkelig aftalt, at dette skulde betales som Ekstraarbejde efter Regning.

Sagsøgte har heroverfor benægtet at være »gaaet ind paa, at Berapning og Kalkning skulde være nok i Trykkerilokalerne«. Da imidlertid den af Murermester Hansen afgivne Forklaring bestyrkes ved, at Beskrivelsen har »Trykkeri og Kælder berappes og kalkes«, vil Sagsøgtes Indsigelser mod denne Post ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Post a har Murermesteren som Vidne forklaret, at den oprindelige Aftale ikke omfattede Levering af Ovenlys, hvorfor det heller ikke nævnes i Entreprisekontrakten; dets Udførelse skyldes en Aftale mellem Sagsøgte og den Mand, som havde Tømrerarbejdet i Entreprise, og maa derfor være Hovedentreprenøren — og saaledes ogsaa Sagsøgerne — uvedkommende. Sagsøgte har hævdet at have truffet Aftale om Ovenlys baade med Hoved- og Underentreprenøren.

Efter alt foreliggende finder Retten det ikke bevist, at Hovedentreprenøren har paataget sig at levere Ovenlys, og Post a kan derfor ikke komme til Fradrag.

Med Hensyn til Post b hedder det vel i Kontrakten, at Betongulvene skal være fuldstændig støvfri. Skønsmændene har imidlertid erklæret, at Betongulv overhovedet ikke kan leveres fuldstændig støvfrit. Det af Sagsøgte paastaaede Fradrag maa antages at udgøre Bekostningen ved at lægge Asfaltgulv i Stedet for Betongulv, men da der savnes Hjemmel til at paalægge Hovedentreprenøren at bekoste Asfaltgulv, og da det ikke nærmere er oplyst, hvilket Tab Sagsøgte har lidt ved den af Skønsmændene paapegede Fejl ved Slidlagets Paalægning, findes intet at kunne fradrages paa denne Konto.

Efter det anførte vil der være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand, dog at der i det paastævnte Beløb vil være at fradrage 99 Kr. 20 Øre i Henhold til det ad 1—3 bemærkede.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Onsdag den 4. Januar.

Nr. 100/1938. Vognmand **I. C. Nielsen** (Oluf Petersen)

mod

Godsejer **E. Gammeltoft Schougaard** (Ballhausen),

betræffende Erstatning for Skade paa en Hest under Transport.

Østre Landsrets Dom af 21. Februar 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Vognmand I. C. Nielsen bør til Sagsøgeren Godsejer Gammeltoft Schougaard betale 2925 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 30. September 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste var der hos Appellanten bestilt Transport af een Hest, men hans Chauffør blev ved Ankomsten til Gaarden anmodet om samtidigt at transportere den anden Hoppe til Seinhus. Indladningen af Hopperne foregik under Medvirkning af Indstævntes Folk, og der blev ikke fra deres Side stillet noget Krav med Hensyn til hvorledes Transporten skulde foregaa.

Efter alt foreliggende, navnlig Chaufførens Forklaring, der vil være at lægge til Grund, skønnes det ikke — som af Indstævnte hævdet — at kunne bebrejdes ham, at han ikke paa et tidligere Tidspunkt afbrød Transporten.

Idet der herefter ikke findes Grundlag for at paalægge Appellanten Ansvar for Uheldet, vil hans Paastand om Frifindelse være at tage til Følge, hvorhos Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde tillægges ham hos Indstævnte med 500 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 18. Januar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 29

Onsdag den 4. Januar.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Vognmand I. C. Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Godsejer E. Gammeltoft Schougaard, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af April 1937 paatog Vognmand I. C. Nielsen sig for Godsejer Gammeltoft Schougaard at transportere to Hopper fra sidstnævntes Gaard i Astrup i Jyderup til Bedækning hos Godsejer Eenhus, Seinhusgaard pr. Klippinge. Transporten fandt Sted den 7. April ved Hjælp af et til saadan Transport godkendt Lastautomobil, men under Transporten paadrog Fuldblodshoppen »Glen Isla« sig et Kraniebrud, saaledes at den maatte slaas ned.

Under denne ved Retten for St. Hedinge Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Sagsøgeren Godsejer Gammeltoft Schougaard Sagsøgte Vognmand I. C. Nielsen dømt til at erstatte ham det ved den nævnte Begivenhed paaførte Tab, der opgøres saaledes:

Hoppens Værdi	3000 Kr.
med Fradrag af det ved Salget af Kroppen indkomne Beløb..	100 —

2900 Kr.

og med Tillæg af Honorar til den tilkaldte Dyr læge..... 25 —

2925 Kr.

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 30. September 1937.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Begrundelse for sin Paastand har Sagsøgeren bl. a. anført, at der under Transporten er begaaet Fejl og udvist Forsømmelser af Sagsøgtes Chauffør, hvorfor Sagsøgte maa bære Ansvaret.

Sagsøgte har bestridt, at der foreligger noget til Erstatning for-

pligtende Forhold og har gjort gældende, at Hoppens Værdi er for højt ansat.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgte, dennes Chauffør Frederik Larsen, Sagsøgerens Forvalter Kiold Lehn, Arbejdsmand Christian Christiansen og Dyrlæge Gissemand afgivet Forklaring.

Det fremgaar af disse Forklaringer, at det forinden Indladningen af Hopperne blev oplyst for Sagsøgtes Chauffør, at den ene Hoppe var vanskelig, at det var Chaufføren, der bandt Hopperne til nogle paa Transportvognens Forsmæk fastgjorte Ringe, og at der blev lagt en Presenning over Vognen, saa at Chaufføren ikke fra Førerhuset kunde se Hopperne. Chauffør Larsen har derhos forklaret, at han flere Gange under Transporten bemærkede, at Hopperne var urolige, hvorfor han stod af Vognen og saa ind til dem, der da blev rolige. Da han havde kørt nogle Kilometer, blev Hestene meget urolige, efter da at være standset saa han, at »Glen Isla« laa ned i Vognen og var blodig i Hovedet.

Hvorledes Hoppen har paadraget sig Læsionen er ikke oplyst.

Retten finder, at Chaufføren, der som angivet var bekendt med, at Hoppen var vanskelig, da han under Transporten mærkede Uro hos Hestene, enten burde have afbrudt Transporten helt eller have truffet særlige Foranstaltninger. Sagsøgte findes herefter i Medfør af D.L. 3—19—2 at maatte være ansvarlig for den skete Skade, som efter de foreliggende Oplysninger ikke findes for højt ansat, hvorfor der vil være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand. Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 280/1938. **Ejnar Karl Kristian Dvergetved** (tidligere Bährenz) (Oluf Petersen)

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 2. November 1938.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens II Afd., er saalydende:

Ejnar Karl Kristian Dvergetved (tidligere Bährenz), der ved Vestre Landsrets under Medvirken af Nævninger afsagte Dom af 26. Februar 1932 er dømt til Anbringelse paa Forvaringsanstalten paa Sundholm, har i Skrivelse af 30. September 1938 anmodet om, at Spørgsmaalet om hans Løsladelse paa Prøve maa blive forelagt Vestre Landsret.

Anklagemyndigheden har nedlagt Paastand om, at der ikke foretages nogen Ændring i de mod den paagældende truffene Foranstaltninger. Efter de for Landsretten foreliggende Oplysninger om Domfældtes Forhold efter Interneringen og nuværende Tilstand, derunder særlig Erklæring af 7. Oktober 1938 fra vedkommende Speciallæge og Inspektøren for Psykopatanstalterne i Herstedvester, samt under Hensyn til at tilsvarende Begæring ved nærværende Rets Kendelse af 28. Juni 1938 er afslaaet, og der ikke ses at være sket væsentlig Forandring i hans

Tilstand siden da, findes der ikke Grund til nu at tage hans Begæring om Løsladelse paa Prøve til Følge.

Thi bestemmes:

Den fremsatte Begæring fra Domfældte, Ejnar Karl Kristian Dvergetved (tidligere Bährenz) kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.
I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Ejnar Karl Kristian Dvergetved, tidligere Bährenz, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Oluf Petersen i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Torsdag den 5. Januar.

Nr. 97/1938. Forretningsbestyrer **Hans Rasmussen** (Gelting)
mod

Pensionsforsikringsanstalten A/S (Shaw),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Pligt til at ombytte en til Appellanten udstedt Police for personlig Pensionsforsikring med en Police, der tillige forpligter Indstævnte til at yde Enkepension.

Østre Landsrets Dom af 7. Februar 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Pensionsforsikringsanstalten A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Forretningsbestyrer Hans Rasmussen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse til Sagsøgte med 500 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Forretningsbestyrer Hans Rasmussen, til Indstævnte, Pensionsforsikringsanstalten A/S med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende: Firmaet C. W. Obels Tobaks- og Cigarfabriker i Aalborg havde i 1912 oprettet en Pensionskasse for de i Firmaet fast ansatte Funktionærer. I de for Pensionskassen oprettede Love var i § 8 bestemt bl. a., at naar et Medlem afgik ved Døden efterladende Enke, havde Enken Ret til en aarlig Pension, medmindre Ægteskabet var indgaaet efter Medlemmets 55. Aar. Sagsøgeren i nærværende Sag, Forretningsbestyrer Hans Rasmussen, er født den 10. April 1877 og har været ansat i Firmaet fra sin Ungdom; han var Medlem af Pensionskassen og havde Ret til Pension fra 1. Januar 1906 at regne. I Anledning af Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser, hvilken Lov skulde træde i Kraft 1. Januar 1936, indledede Pensionskassen for Firmaet C. W. Obels Fabriker i Midten af 1935 Forhandling med Pensionsforsikringsanstalten, Sagsøgte i nærværende Sag, om sidstnævntes Overtagelse af Firmaets Pensionskasse, og i Skrivelse af 6. Juni 1935 tilstillede Anstalten Firmaet C. W. Obel et Tilbud om Overtagelse af Pensionskassen pr. 1. Januar 1935 indeholdende de nærmere Betingelser herfor, bl. a. at Anstaltens almindelige Forsikringsbetingelser, hvoraf et Eksemplar medfulgte Skrivelsen, skulde være gældende for Fremtiden. I Skrivelsen paapegedes de Punkter, hvor Anstaltens Forsikringsbetingelser adskilte sig fra Kassens Love, bl. a. nævnedes, at efter Lovens § 8 bortfaldt Retten til Enkepension, hvis Ægteskabet blev indgaaet efter Mandens fyldte 55. Aar, medens i Anstalten Retten til Enkepension først bortfaldt, forsaavidt Ægteskabet blev indgaaet efter Mandens fyldte 60. Aar. Under Henvisning til de gentagne Gange fra Kassens Medlemmers Side fremsatte Ønsker om en Forbedring af Pensionsordningen, nemlig med Hensik paa Enkepensionerne, og da det ikke vilde være muligt med de gældende Indbetalinger at indføre saadanne Forbedringer, henstillede Anstalten til Overvejelse, om man ikke kunde tænke sig at forhøje Bidragene fra 10 pCt. til 12 pCt. af de vekslende Lønninger og samtidigt ændre de gældende Pensionsregler i Overensstemmelse med de Bestemmelser, der anvendes indenfor en Række store Virksomheder, der er tilsluttet Anstalten; der gjordes derhos i Skrivelsen nærmere Rede for, hvad Pensionsordningen efter de nævnte Bestemmelser omfatter, og at der med de forhøjede Præmier vilde kunne opnaas en saadan Ordning, at alle Funktionærerne vilde blive betydeligt bedre stillet i pensionsmæssig Henseende. I Skrivelsen hedder det endvidere: »For

de ugifte mandlige Funktionærer, Løbe-Nr. 45 (d. v. s. Sagsøgeren), 81 og 93, som er over 55 Aar, og som i Henhold til de nugældende Pensionsvedtægter ikke har Krav paa Enkepension, hvis de indgaar nyt Ægteskab, har vi kun regnet med personlig Pensionsforsikring.« Med Skrivelsen fulgte Udregninger omfattende alle Pensionskassens »nuværende bidragydende Medlemmer, ansat før 1. Januar 1935«, hvoraf fremgik, hvorledes Ydelserne, hvis Tilbudet blev antaget, vilde stille sig, og det tilføjedes, at Anstalten til Orientering for Funktionærerne havde udarbejdet en Opstilling over, hvorledes hver enkelt Funktionær var stillet, dels efter det gældende Reglement, dels ved Indtrædelse i Anstalten.

I Cirkulære af 26. August 1935 fra Bestyrelsen for Pensionskassen til dennes Medlemmer meddeltes, at man havde forhandlet med Pensionsforsikringsanstalten om Overtagelse af Pensionskassen pr. 1. Januar 1935, idet det bemærkedes, at Firmaet Obel havde erklæret sig villig til fra 1. Januar 1935 at forhøje sit Bidrag til Pensionsordningen fra 5 pCt. til 7 pCt. af de pensionsgivende Lønninger, medens Funktionærernes Bidrag forblev uforandret 5 pCt., at det herigennem vilde blive muligt at imødekomme Funktionærernes Ønsker om Forbedring af Pensionsordningen, navnlig med Henblik paa Enkepensionen, og at det paa et den 11. Juli 1935 afholdt Bestyrelsesmøde enstemmigt var vedtaget at anbefale Medlemmerne at acceptere Anstaltens Tilbud, saaledes at Pensionskassen ophævedes fra ovennævnte Dato. Med Cirkulæret fulgte foruden en Tarif vedrørende Pensionens Forhøjelse ved eventuelle Gagestigninger, en Opstilling til hvert enkelt Medlem udvisende, hvorledes dette Medlems Pensionsforhold fremtidig vilde være sammenlignet med, hvad der tilkom Medlemmet efter Kassens Vedtægter, samt Anstaltens Forsikringsbetingelser. Ved den paafølgende Urafstemning vedtog Pensionskassens Medlemmer at modtage Tilbudet, og Sagsøgeren underskrev den 31. August 1935 en saalydende Erklæring: »Undertegnede giver herved sin Tilslutning til, at Pensionskassen — — — ophæves pr. 1. Januar 1935, og at mine Pensionsforhold fra nævnte Dato ordnes gennem Pensionsforsikringsanstalten i Overensstemmelse med de Beregninger og Forsikringsbetingelser, der medfulgte Pensionskassens Cirkulære af 26. August d. A.«. Der afsluttedes derefter mellem Pensionskassen og Anstalten under 14. November 1935 en Overenskomst, i hvis § 2 det bl. a. hedder, at Størrelsen af de forbedrede Pensionsydelser vil blive anført i de Policer, som af Anstalten udstedes til hvert enkelt Medlem af Pensionskassen, og i hvis § 4 det bl. a. er anført, at Pensionsforsikringsanstaltens almindelige Forsikringsbetingelser fremtidigt gælder for Pensionsforholdet, idet der dog toges tre særlige Forbehold. Herefter tilstilledes der med Skrivelse af 13. December 1935 fra C. W. Obel de forskellige Obel Oplag de af Anstalten underskrevne Forsikringspolicer til Udlevering til de forskellige Funktionærer ved Oplagene. Den til Sagsøgeren udstedte Police er dateret 2. November 1935 og er betegnet »Personlig Pensionsforsikring« og omfatter I en livsvarig Alderspension og II en Invalidepension. I de for Policen gældende særlige Betingelser er anført bl. a.: »Saalænge den forsikrede er ansat i Firmaet C. W. Obels Tjeneste gælder for

nærværende Forsikring de i den mellem det nævnte Firma og Pensionsforsikringsanstalten A/S oprettede Overenskomst af 14. November 1935 fastsatte Bestemmelser.« Med denne Skrivelse fulgte bl. a. nogle Eksemplarer af et nyt Pensionsregulativ for de indenfor Obels Fabriker fastansatte Funktionærer — dateret 1. Januar 1935 — med dertil hørende Begæringsblanketter, »som vil være gældende for de Funktionærer, der er eller bliver fastansatte efter 1. Januar 1935«.

Den 7. Juli 1936 indgik Sagsøgeren, der da var ca. 59 Aar gammel, Ægteskab og henvendte sig derfor til Anstalten for at faa sin Police forandret (udvidet) til ogsaa at gælde Pension til hans eventuelle Enke, men Anstalten nægtede at ombytte Policen under Hensyn til de gamle Love for Pensionskassen, efter hvis § 8 der som foran anført ikke havdes Ret til Enkepension, hvis Ægteskabet blev indgaaet efter Mandens 55. Aar. Da Anstalten har fastholdt dette Standpunkt, har Sagsøgeren ved Stævning af 14. September 1937 nedlagt Paastand paa, at Pensionsforsikringsanstalten A/S kendes pligtig til at ombytte en til Sagsøgeren udstedt Police Litra A 56923 for personlig Pensionsforsikring med en Police, der tillige forpligter Selskabet til at yde en Enkepension efter de i Pensionsregulativet for C. W. Obels- Cigar- og Tobaksfabrikers fastansatte Funktionærer gældende Regler, saaledes at Enkepensionen udgør 50 pCt. af den i Policen til enhver Tid anførte Alderspension, alt mod den samme Præmie som fastsat i Police Litra A 56923.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Pensionsforsikringsanstalten efter Forsikringsbetingelserne, d. v. s. Policebetingelsernes § 21 og efter § 7 i det nye Pensionsregulativ af 1. Januar 1935 er indgaaet paa at anerkende, at Funktionærerne har Krav paa Enkepension, saafremt Ægteskabet indgaaes inden det fyldte 60. Aar. Sagsøgeren har ikke tidligere haft noget Kendskab til Pensionsanstaltens Tilbud af 6. Juni 1935 derunder til den foran citerede Udtalelse specielt vedrørende ham og to andre Funktionærer. Dette Dokument danner imidlertid ikke Retsgrundlaget mellem ham og Sagsøgte. Det Grundlag, paa hvilket han den 31. August 1935 afgav sin Tiltrædelse til Pensionskassens Overgang til Sagsøgte, var som det fremgaar af hans foran citerede Erklæring: Cirkulæret af 26. August 1935 og de dermed fulgte Beregninger og Forsikringsbetingelser. Med Hensyn til disse sidste henvises til Policens § 21, og hvad angaar Beregningerne har Sagsøgeren opfattet dem saaledes, at de gav Udtryk for, hvorledes Pensionen skulde beregnes efter hans daværende Forhold, hvor han var ugift, men det faldt ham ikke ind, at der ved den opstillede Beregning var tilkendegivet ham, at han var afskaaret fra at faa Pension til sin Enke, hvis han giftede sig inden det fyldte 60. Aar. De i Overenskomstens § 4 tagne Forbehold rammer ikke det heromhandlede Forhold.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og har til Støtte for denne Paastand anført følgende. Sagsøgeren havde, da han var over 55 Aar gammel, efter de gamle Love for Pensionskassen ikke Ret til Enkepension for sin eventuelle Enke, og da der i Pensionskassen ikke var tilstrækkelige Midler til at tegne Enkeforsikring for Sagsøgeren og 2 andre Funktionærer, der ligesom han var mellem 55 og 60 Aar gamle,

bemærkede Sagsøgte i Tilbudet af 6. Juni 1935 udtrykkeligt, at man som foran nævnt for disse 3 Personers Vedkommende kun havde regnet med personlig Pension. Naar der i den Sagsøgeren udleverede Beregning over hans Pensionsforhold, hvis Sagsøgte overtog Pensionskassen, intet er nævnt om Enkepension, er dette netop Udtryk for, at han ikke hos Sagsøgte skulde have Ret til Enkepension; thi da han som anført ikke efter de gamle Love for Pensionskassen havde saadan Ret, maatte det positivt være anført i Beregningerne, at der nu skulde tilkomme ham en saadan Ret, for at han kunde forvente dette. Det er urigtigt, naar Sagsøgeren vil søge Støtte for sit Krav i § 7 i det nye Pensionsregulativ af 1. Januar 1935, fordi dette Regulativ efter Skrivelser af 13. December 1935 kun gælder for Funktionærer, der er eller bliver fast ansat hos Obel efter 1. Januar 1935 (Datoen for Pensionskassens Ophævelse), idet de før den 1. Januar 1935 fastansatte Funktionærers Pension allerede var fastlagt i de til dem udstedte Policier; Regulativet vedrører saaledes ikke Sagsøgeren, og det er heller ikke tilsendt ham. I Henhold til den til Sagsøgeren udstedte Police Litra A Nr. 56,923, hvis Gennemlæsning ved en Policen paaklæbet Seddel er indskærpet Sagsøgeren, er hans Forsikring netop i Overensstemmelse med hans Pensionskrav overfor Pensionskassen kun en personlig Pensionsforsikring, der tydeligt alene omfatter en Alderspension paa et angivet Beløb samt en Invalidpension. Til de Medlemmer, der ifølge Pensionskassens Regler havde Ret til Enkepension, derunder ogsaa ugifte Medlemmer under 55 Aar, udstedtes Policier, der lød paa »Familiepensionsforsikring«; Sagsøgeren har ikke ved Policens Modtagelse rejst nogen Indsigelse i Anledning af denne overfor Sagsøgte. Forsaavidt Sagsøgeren særlig har henvist til § 21 i de i hans Police indeholdte trykte Forsikringsbetingelser, har Sagsøgte heroverfor anført, at disse Betingelser ikke blot tager Sigte paa den særlige Kontrakt, som indeholdes i den paagældende Police, men paa den paagældende Forsikringsart som Helhed, og at der derfor i Policens almindelige Betingelser ogsaa indeholdes Bestemmelser, der ikke finder Anvendelse i ethvert givet Tilfælde. I nærværende Tilfælde kommer Forsikringsbetingelsernes Bestemmelse om Enkepension ikke til Anvendelse, da Forsikringen ikke omfatter Enkepension. Det af Sagsøgte afgivne Tilbud er, efter at der var foretaget Urafstemning mellem Pensionskassens Medlemmer, der resulterede i Medlemmernes Tilslutning til Tilbudet, endelig akcepteret af Bestyrelsen for Pensionskassen, som derefter den 14. November 1935 indgik Overenskomst med Sagsøgte om dennes Overtagelse af Pensionskassens samtlige Aktiver med nærmere i Overenskomsten udførte Bestemmelser. Sagsøgeren er herefter som Følge af Pensionskassens Bestyrelses Accept af Sagsøgtes Tilbud bundet overfor Sagsøgte. Sagsøgeren, der iøvrigt for sit personlige Vedkommende har opnaaet betydelige Forbedringer ved den anden Pensionsordning, har ved det passerede ikke lidt noget Tab eller er blevet skuffet i berettigede Forventninger. Han havde tidligere ikke Ret til Enkepension, og der er ikke lovet ham en saadan Ret, ligesom han ikke af de foreliggende Dokumenter med Rette har kunnet faa den Tro, at der under de nye Forhold tillagdes ham Ret til Enkepension. Der er saaledes ikke

sket Sagsøgeren nogen Uret, og han er behandlet ganske som de andre Funktionærer af samme Kategori.

Under Hensyn til de i Sagen fremkomne Oplysninger, og idet der i det hele maa gives de fra Sagsøgtes Side anførte Betragtninger Medhold, finder Retten, at Sagsøgeren ikke kan fremsætte Krav paa, at Sagsøgte skal sikre ham Enkepension, og Sagsøgte vil herefter være at irifinde. Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 500 Kr.

Nr. 145/1938.   Kreaturhandler **Jessen** (Selv)

m o d

Vognmand **Jochum Jensen Lytken** (Selv),

betræffende Erstatning for Mangler ved en af Appellanten købt Ejendom.

Vestre Landsrets Dom af 2. April 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Vognmand Jochum Jensen Lytken, bør til Sagsøgeren, Kreaturhandler Jessen, betale 180 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. August 1937, indtil Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgnernes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Juhl, i Sælær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 230 Kr. — derunder det de ovennævnte Syns- og Skønsmænd tillagte Honorar af 75 Kr. til hver — hvilke Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet sig tilkendt ialt 4950 Kr., medens Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Som i Dommen nævnt skulde Huset først bygges færdigt af Indstævnte efter Handlens Afslutning, og syv Dommere finder herefter, at Indstævnte ikke kan være ansvarsfri overfor Appellanten for Bygningsmangler hidrørende fra Fejl, begaaede af de af Indstævnte antagne Haandværkere.

Foruden den ved Dommen anerkendte Mangel angaaende 3 Døre findes væsentlig Skaden ved Svamp, opstaaet som Følge af Anvendelsen af for vaadt Indskudsler, og ved mangelfuld Pud-sning paa Ydermurene i Kælderetagen at maatte komme i Be-tragtning, og de nævnte Dommere finder, at Indstævnte for Manglerne bør betale Appellanten et skønsmæssig ansat Erstat-ningsbeløb af 2000 Kr. med Renter.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten vil de stadfæste Dommen og i Sagsomkostninger for Højesteret paa-lægge Indstævnte at betale Appellanten 300 Kr.

To Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Vognmand Jochum Jensen Lytken, bør til Appellanten, Kreaturhandler Jessen, betale 2000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. August 1937 til Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Efteraaret 1935 lod Sagsøgte, Vognmand Jochum Jensen Lytken, Kolding, paa en ham tilhørende Grund, Matr. Nr. 390 c, Kolding Markjorder, paabegynde Opførelsen af en Beboelsesejendom med 3 mindre Lejligheder. Arbejderne overtoges af forskellige Haandværkere, og der førtes ikke Tilsyn med Byggearbejdet af nogen Arkitekt. I Januar Maaned 1936 var Huset under Tag, og i Marts Maaned indlededes der Forhandlinger med Sagsøgeren, Kreaturhandler Charles Jessen, Kolding, som da havde set Huset udvendig, om Køb af dette. Noget efter besaa Sagsøgeren i Overværelse af Sagsøgte Huset sammen med sin nuværende Hustru og Ejendomsmægler Søren Lindgaard Jensen, Kolding; Huset var ikke færdigt. Den 20. Marts 1936 blev der udstedt Skøde paa Ejendommen; ifølge dette skulde Overtagelsen finde Sted den 21. April 1936, og det bestemtes, at Huset allerede fra Skødets Udstedelse skulde staa for Sagsøgerens Regning og Risiko i enhver Henseende. Købesummen udgjorde 21.900 Kr., der skulde afgøres paa nærmere fastsat Maade bl. a. ved, at Sagsøgeren skulde optage Kredit- og Hypotekforeningslaan og overdrage Sagsøgte to ubebyggede Grunde. Den 21. April flyttede Sagsøgeren ind i den ene af Lejlighederne i Huset, som da ikke var færdigt, og noget efter fremsatte Sagsøgeren overfor Sagsøgte Klage over forskellige Mangler, som ikke var afhjulpne. Dette gentoges i et Brev fra Sagsøgeren i September Maaned 1936, hvori han bl. a. paatalte, at Trapperne var ødelagte af Kalkpletter og forlangte en Erstatning herfor af 100 Kr. Som Svar herpaa meddelte Sagsøgte i et Brev af 9. s. M., at de forskellige Mangler var eller vilde blive afhjulpne, hvorhos han med Hensyn til Kalkpletterne tilbød en Erstatning paa 50 Kr. »for at faa en Ende paa Sagen«. Tidlig i Foraaret 1937 viste det sig, at der var Svamp i forskellige Gulve, og at noget af Træværket var angrebet af Træhvepse, og Sagsøgeren rettede derefter flere Henvendelser til Sagsøgte om Udbedring af Skaderne, uden

at dette førte til noget Resultat. Under nærværende Sag har derefter Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces, paastaet Sagsøgte tilpligt i Erstatning for en Række nærmere angivne Mangler m. v. at betale et Beløb af ialt 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 25. August 1937, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Under Sagen er der paa Foranledning af Sagsøgeren afholdt en Syns- og Skønsforretning til Konstatering af de af Sagsøgeren paa-staaede Mangler ved Huset og Angivelse af Bekostningerne ved Af-hjælpning af Manglerne. Af den af Synsmændene, Tømmermestrene J. Bondesen og Aage Nielsen, begge af Kolding, den 11. December 1937 afgivne Erklæring, der indeholder Svar paa en Række af Sagsøgeren og Sagsøgte stillede Spørgsmaal, fremgaar følgende:

1. I hver af de tre Lejligheder i Ejendommen var der ikke Døre (Dobbeltdøre) mellem de to Stuer mod Gaden; Døraabningen havde falsat Karm med Indfatning. Anskaffelsen af 3 Stkr. Dobbeltdøre vil udgøre 180 Kr. (60 Kr. pr. Stk.).

2. Om den udvendige Maling af Vinduer og Døre, der er udført ved, at de er grundet og strøget to Gange, udtaler Skønsmændene, at den anvendte Maling maa have været meget tynd og uden væsentlig Pigment.

3. Den nordlige Gavl paa Ejendommens Udhus er sunken og skreden ud. Efter Syns- og Skønsmændenes Udtalelse har Gavlen ikke været ført tilstrækkelig i Jorden, men en medvirkende Aarsag til Udskridningen har været en af Sagsøgeren foretaget Afgravning af Gaardspladsen, som efter Mændenes Udtalelse skønnes unødvendig. Omkostningerne til en ny Gavl i Udhuset er ansat til 100 Kr.

4. Pudsen paa Ydermurene i Kælderetagen var løsnet fra Underlaget, saaledes at der for en stor Dels Vedkommende var Hulrum mellem Muren og Pudsen. Aarsagen hertil var, at der til Pudsen var anvendt for fed Mørtel, og Mændene har ansat Udgifterne ved en Reparation i saa Henseende til 200 Kr.

5. Gulvene i Kælderetagen var uordentligt lagt og afveg fra vandret Plan. Saavel disse Gulve som Gulvene i Stuelejligheden samt nogle af Gulvbjælkerne og Indskudsbrædderne var angrebne af gul Tømmer-svamp. Det anvendte Tømmer var hovedsagelig dansk Gran, dog at der var enkelte gamle Bjælker af hugget svensk Tømmer, og en Del af Indskudsbrædderne var gamle Brædder. De anvendte Gulvbrædder betegner Mændene som 1. Klasses, hvad de ikke anser de anvendte gamle Bjælker for at være, om end de har staaet sig bedre overfor Svampeangrebet end de nye Bjælker. Omkostningerne ved Reparation af Gulvene og Fjernelse af Svampefarens ansætter Mændene til ialt 1850 Kr.

6. I Bjælkelaget baade over og under Stueetagen havde der i enkelte Bjælker været Træhvepse, som havde arbejdet sig ud gennem baade Gulvbrædder og overliggende Tæpper.

Synsmændene har derhos udtalt, at det maa tages i Betragtning, at den øverste Etageadskillelse kun har været underkastet en mindre Reparation, og at Svampeangrebet, som ogsaa var konstateret der, kan bryde op igen. Den deraf følgende Forringelse af Ejendommen og den

Forringelse, der hidrører fra, at Etageadskillelsen mellem Kælder og Stue ikke kan blive saa god som ny, ansætter Mændene til et Beløb af 2000 Kr.

Sagsøgeren har nu gjort gældende, at Sagsøgte maa være ansvarlig for samtlige de af Synsmændene omtalte Mangler ved Ejendommen og for den deraf følgende Forringelse af denne. Han har herved nærmere anført, at Sagsøgte, da Sagsøgeren — som foran nævnt — før Købet besigtigede Huset indvendig, erklærede, at der var brugt 1. Klasses Tømmer og i det hele 1. Klasses Materialer, hvilket Sagsøgeren maatte opfatte som et egentligt Garantitilsagn, og at Sagsøgte's Erstatningspligt iøvrigt maa følge af, at han under Husets Opførelse har ladet det mangle paa fornødent Tilsyn med Haandværkerne og i det hele ikke har udvist tilstrækkelig Paapasselighed overfor den Maade, hvorpaa de forskellige Arbejder blev udført. Sagsøgte maa derfor efter Sagsøgerens videre Anbringende tilsvare Sagsøgeren samtlige de af Synsmændene anførte Beløb, der tilsammen udgør 4330 Kr. samt et Beløb af 620 Kr. hidrørende fra følgende Udgifter:

a) Udgift til Istandsættelse af Gulvet paa 2. Sal 250 Kr., b) Tab ved at Sagsøgeren ikke fik Leje af 1. Sal i Tiden fra Oktober Flyttedag 1937 til 1. Marts 1938, da Lejligheden var ubeboelig paa Grund af Svampeangrebet, 300 Kr., c) Erstatning til Lejeren paa 2. Sal paa Grund af Angrebet af Træhvepsene, 40 Kr. og d) en Godtgørelse af 30 Kr. til en Tømrermester i Kolding, som efter Sagsøgerens Anmodning afgav Erklæring om Husets Tilstand til Brug ved Sagsøgerens Andragende om fri Proces under nærværende Retssag. Naar de to anførte Beløb paa tilsammen 4950 Kr. forhøjes med en mindre Godtgørelse for mindre væsentlige Mangler saasom den mangelfulde Maling af Vinduer og Døre ansætter Sagsøgeren sit samlede Erstatningskrav til det indsøgte Beløb af 5000 Kr.

Efter de af Parterne afgivne Forklaringer og Vidneforklaringer afgivne af Sagsøgerens Hustru og fornævnte Ejendomsmægler Lindgaard Jensen blev der under Sagsøgerens ovennævnte Besigtigelse af Huset talt om det Tømmer, der skulde anvendes, og Sagsøgte fremsatte en Udtalelse om, at Huset vilde blive lige saa godt som Schultz's — et andet Hus han havde bygget — og at der kun var anvendt 1. Klasses Materialer, hvilke Udtalelser Ejendomsmægleren — efter hvad han har forklaret — dog ikke opfattede som en egentlig Garantierklæring, hvorfor han ikke fandt Anledning til at optage noget derom i den Slutseddel, han udiærdigede.

Angaaende Træet, der leveredes til Bygningen, har Tømrermester M. H. Thomsen, Kolding, der udførte Tømrerarbejdet, som Vidne forklaret, at alle Bjælkerne og i det hele alt Tømmeret var nyt alene bortset fra, at der i de to nederste Etager anvendtes hvert Sted et Stykke gammelt Tømmer — gammel Kærnefyv — som Stikbjælker ind mod Skillerum og Skorstenen. Disse Stykker var vel egnede til Brugen og bedre end ny, og iøvrigt anvendtes der kun dansk Gran; af Valutahensyn kunde der paa det Tidspunkt ikke faas andet, og der kunde ikke faas bedre Tømmer end det, der blev brugt. Direktør J. Nielsen Grønborg, Kolding, der er Direktør for det Firma, der leverede Træet

til Bygningen, har som Vidne forklaret, at der leveredes en ganske almindelig regulær Handelsvare. Gulvbrædder og Forskallingsbrædder var af svensk eller finsk Oprindelse, men iøvrigt var Tømmeret sikkert dansk Gran-Tømmer, idet der i Tiden fra 1. Januar 1934 til hen i Aaret 1936 ikke bevilgedes Valuta til Indførelse af udenlandsk Tømmer til Jylland.

Med Hensyn til Svampeangrebet har Syns- og Skønsmændene udtalt, at Aarsagen hertil maa søges i den Omstændighed, at Indskudsleret ved Etageadskillelserne har været vaadt, da Gulvet blev anbragt, og Mændene har i Forbindelse hermed udtalt, at det ikke kan bebrejdes Bygherren, at der findes Svampesporer paa Brædder, da Svampenes Kim er mikroskopiske, saa de ikke ses paa nye Brædder. Fornævnte Tømrmester Thomsen har som Vidne forklaret, at han ikke kan sige, hvor fugtigt Indskudsleret var, da der blev lagt Gulv; Arbejdet blev udført om Vinteren, og Vidnet har tit lagt Gulv, hvor Leret har været mere fugtigt end det her anvendte.

Om Træhvepsene har Syns- og Skønsmændene udtalt, at Forekomsten af Træhvepse i Tømmer betyder, at Tømmeret er belastet med Fejl enten stammende fra, at Tømmeret er skaaret af et udgaaet Træ, eller at Træet har ligget længe med Barken paa, inden Opskæringen har fundet Sted. Mændene har derhos udtalt, at hvor der har været saa mange Træhvepse som i de angrebne Tømmerstykker, maa det kunne være konstateret ved Bjælkerne Indlægning, og de burde ikke have været anvendt. Tømrmester Thomsen har som Vidne forklaret, at det under Arbejdets Gang ikke kan ses, om Træhvepseyngel, der kommer frem i Løbet af et Aars Tid, forefindes i Tømmeret, og fornævnte Direktør Grønborg har forklaret, at han ikke kan sige, om der var Træhvepse i det leverede Tømmer, men at der ikke i de 4 Aar, han har været Direktør for Firmaet, er reklameret over Træhvepse, og at det er hans personlige Mening, at man ikke kunde se paa Tømmeret, om der var Træhvepse.

Efter det oplyste maa der nu gaas ud fra, at det anvendte Træ har været i det væsentlige af samme Beskaffenhed som det Træ, der paa det paagældende Tidspunkt almindelig anvendtes til Nybygninger, og det vil ikke kunne antages, at Sagsøgte har paataget sig nogen herudover gaende Garanti for Træets Kvalitet. Hvad angaar Manglerne, der hidrører fra Svampeangrebet, maa der efter Syns- og Skønsmændenes Udtalelse og det iøvrigt foreliggende gaas ud fra, at Aarsagen til Svampeangrebet var Anvendelsen af for vaadt Indskudsler, og det findes ikke at have været beregnet for Sagsøgte, at der ved Opførelsen af Huset, som underkastedes de foreskrevne Eftersyn af Bygningskommissionen, blev begaaet Fejl som den omhandlede fra Bygningshaandværkerne Side. Med Hensyn til Angrebet af Træhvepsene maa der gaas ud fra, at Angreb af denne Art ikke er saa almindelig forekommende, at der regnes dermed som en Risiko ved Opførelsen af Bygninger, og efter det oplyste blev Sagsøgte først kendt dermed i Foraaret 1937. Naar derhos i det hele henses til, at Sagsøgeren var bekendt med, at Huset opførtes i Løbet af Vinteren og derfor maatte regne med en vis Risiko for deraf flydende Ulemper, og til at Sag-

søgeren, der vidste, at Sagsøgte ikke havde Fagkundskab med Hensyn til Husbygning, ikke kunde antage, at der af Sagsøgte kunde udøves nogen bygningsmæssig Kontrol, findes der ikke Grundlag for at paalægge Sagsøgte noget Erstatningsansvar for Manglerne ved Gulvene og det øvrige Træværk, og de herhenhørende Poster nemlig Posterne under 5 og a), b) og c) samt Posten paa 2000 Kr. for Forringelse af Ejendommen vil derfor ikke kunne tilkendes Sagsøgeren.

Med Hensyn til de øvrige Poster bemærkes:

ad 1. Efter det under Domsforhandlingen oplyste maa der gaas ud fra, at Aftalen med Hensyn til Dørene mellem de paagældende Værelser var den, at det skulde være ligesom i Schultz's Ejendom, og da Sagsøgte har erkendt, at der i denne Ejendom er Døre svarende til dem, Sagsøgeren har forlangt, vil Sagsøgte være at tilpligte at betale det herunder omhandlede Beløb af 180 Kr.

ad 2. Efter den af Malermester S. N. Lyngsøe, Kolding, som har foretaget Malingen af Ejendommen, afgivne Vidneforklaring, er Vinduer og Døre udvendig blevet malet 3 Gange, og den af Synsmændene paapegede Mangel, der væsentligst vedrører de anvendte Materialer, findes Sagsøgte ikke at kunne gøres ansvarlig for, hvorfor der ikke i denne Henseende kan tilkendes Sagsøgeren noget Beløb.

ad 3. Efter det oplyste har Sagsøgte ikke været bekendt med, at Gavlen ikke var ført tilstrækkelig i Jorden, og da Udskridningen af Gavlen derhos staar i Forbindelse med den af Sagsøgeren foretagne Afravning af Gaardspladsen, som var unødvendig, vil der ikke kunne tilkendes Sagsøgeren noget Beløb til Opførelse af en ny Gavl.

ad 4. Der findes ikke at kunne paahvile Sagsøgte Ansvar for den af Synsmændene omtalte Mangel ved Pudsen, og det herunder ommeldte Beløb vil derfor ikke kunne tilkendes Sagsøgeren.

Hvad endelig angaar Beløbet 30 Kr. for Erklæringen om Husets Tilstand til Brug ved Sagsøgerens Andragende om fri Proces, maa Betalingen af dette Beløb være Sagsøgte uvedkommende.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgte være at tilpligte at betale Sagsøgeren 180 Kr. med Renter heraf som paastaet, medens Sagsøgte iøvrigt vil være at frifinde.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 9. Januar.

Nr. 89/1938. Teglværksejer **Mads Christensen** og Teglværksejer **Laurids Christensen** (Svane)

m o d

Gaardejer **Knud Haahr Sørensen** (Gelting efter Ordre),

betræffende Indstævntes Ret til Færdsel paa en over Appellanternes Ejendom gaående Vej.

Dom afsagt af Bølling-Nørre Herreders Ret den 6. September 1937: Sagsøgeren, Gaardejer Knud Haahr Sørensen, Fusgaard, kendes i Forhold til de Sagsøgte berettiget til Færdsel ad den foran omhandlede offentlige Vej som foran nærmere bestemt. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Landsretssagfører Abildgaard, Skern, i Salær 200 Kr. og for Udlæg 207 Kr., der udredes af det Offentlige. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 14. December 1937 (II Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at dens Bestemmelse om betingelsesvis Fritagelse for at holde den oprindelige Vej over Matr. Nr. 17 k og eventuelt over en Del af Matr. Nr. 17 am aaben for Indstævntes Færdsel udgaar. Til det Offentlige betaler Appellanterne, Teglværksejer Mads Christensen, Teglværksejer Laurids Christensen, Gaardejer Søren Marinus Christensen, Gaardejer Peder Christian Nielsen og Gaardejer Kristen Kirkegaard Kristensen, een for alle og alle for een, den Retsafgift, der skulde have været erlagt, samt Godtgørelse for det stemplede Papir, der skulde have været forbrugt, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Indstævnte, og til den for ham ved Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Abildgaard, i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. At efterkommes inden 6 Uger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Medens Appellanterne paastaar Frifindelse, gaar Indstævntes Paastand for Højesteret ud paa Stadfæstelse af Landsrettens Dom, dog kun saaledes, at Appellanterne mod at holde det nye, nordligere gaaende Vejspor over Matr. Nr. 17 k (eventuelt ogsaa en Del af Matr. Nr. 17 am) gennem Teglværket og ud til den offentlige Vej (Bivej Nr. 25) aabent for Færdsel for Indstævnte som Ejer af Matr. Nr. 21 a saavelsom enhver senere Ejer af Ejendommen eller Del deraf fritages for at holde det sydligere, oprindelige Spor over de nævnte Matr. Nr. aabent for Færdsel.

For Højesteret er det uomtvistet, at Vejen a — f — d — b er gammel offentlig Byvej. Det er i Dommen rettelig antaget, at Indstævnte har Paataleret med Hensyn til Færdsel ad denne.

Den i Dommen omtalte Aflægning af Vejen over Matr. Nr. 17 k har efter det oplyste kun kunnet foregaa derved at der gaves Adgang til Færdsel ad det i Indstævntes Paastand nævnte nordligere Vejspor. Ganske afset fra, om Appellanterne — som af Indstævnte bestridt — maatte kunne erhverve Hævd over den paagældende Del af Vejarealet, findes de kun at kunne gøre dette paa den i Hævdstiden anvendte Maade, altsaa saaledes at der foregik en Vejforlægning derved, at det nordligere Vejspor stilledes til Raadighed for Færdsel. Indstævntes hermed stemmende Paastand vil derfor være at tage til Følge, forsaavidt Sagen er

paaanket. Med Sagens Omkostninger for Højesteret findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog kun saaledes, at Appellanterne, Teglværksejer Mads Christensen og Teglværksejer Laurids Christensen, mod at holde det nye, nordligere gaaende Vejspor over Matr. Nr. 17k (eventuelt ogsaa en Del af Matr. Nr. 17am) gennem Teglværket og ud til den offentlige Vej (Bivej Nr. 25) aabent for Færdsel for Indstævnte, Gaardejer Knud Haahr Sørensen, som Ejer af Matr. Nr. 21a saavel som enhver senere Ejer af Ejendommen eller Del deraf fritages for at holde det sydligere, oprindelige Spor over de nævnte Matr. Nr. aabent for Færdsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Appellanterne, een for begge og begge for een, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Knud Haahr Sørensen, Fusgaard, Egvad Sogn, hvem der er meddelt fri Proces, nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte Teglværksejer M. Christensen, Foersom, Teglværksejer L. Christensen, Maade pr. Esbjerg, Gaardejerne Søren Marinus Christensen, Tarp, Strellev, Peder Christian Nielsen, sammesteds, og Kristen Kirkegaard Kristensen, Hallum, dømmes til at holde den over deres Ejendomme Matr. Nr. 31 h, Tarm, Egvad Sogn, tilhørende Gaardejerne S. M. Christensen, P. Chr. Nielsen og K. K. Kristensen, Matr. Nr. 17 am, tilhørende L. Christensen, og Matr. Nr. 17k tilhørende M. og L. Christensen, førende 12 Alen brede Byvej, der gaar fra Hovedvejen Tarm—Varde over Matr. Nr. 31 h til Matr. Nr. 21 a, tilhørende Sagsøgeren, over denne Parcel og videre over Matr. Nr. 17 am og 17k aaben for Færdsel for Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 21 a, subsidiært for saa vidt angaar Matr. Nr. 17 am og 17k saaledes som den nu gaar over disse Parceller og er afsat paa Kortet, Bilag 4.

De Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Samtlige fornævnte Matr. Nr. hører under Ejerlavet Tarm By i Egvad Sogn. Matr. Nr. 31 h har Underbetegnelsen Gredsboel og 21 a Fuusgaard.

Sagsøgeren støtter sin Paastand paa, at den ommeldte Vej er en gammel offentlig Byvej, der staar aaben for Færdsel af alle og enhver.

Der henvises til, at Vejen gaar over Matr. Nr. 21 a, der derfor under alle Omstændigheder maa have Ret til at benytte den.

Det bemærkes, at Sagsøgeren oprindelig støttede sin Paastand paa Hævd, hvilken Begrundelse under Sagen er frafaldet. Sagsøgeren gør gældende, at det for ham som Ejer af Matr. Nr. 21 a er af megen Betydning at faa den paastaaede Ret til Vejen anerkendt, idet han paa-tænker at anvende det til Vejen stødende Areal af Matr. Nr. 21 a til et særligt Landbrug. Han anfører, at der vel gaar Vej fra dette Areal og nord paa, men denne er ikke saa praktisk og ej heller tilstrækkelig sikret.

De Sagsøgte kan ikke anse det godtgjort, at den ommeldte Vej er en offentlig Byvej, der skal være aaben for almindelig Færdsel, og bestrider, at Sagsøgeren har nogen Ret til at færdes ad Vejen. Det gøres fremdeles gældende, at den nedlagte Paastand er for ubestemt, og at Sagsøgeren, hvis det maatte statueres, at det er en offentlig Vej, ikke er kompetent til at rejse en Sag som nærværende. Endelig gør de Sagsøgte Teglværksejerne M. og L. Christensen gældende, at Vejen, for saa vidt den gaar over Matr. Nr. 17 am og 17 k er bortfalden ved desvetudo.

Til Støtte for, at Vejen er en offentlig Byvej har Sagsøgeren anført: Han henviser til Skrivelse af 15. April 1937 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Direktoratet for Matrikulsvæsnet. Følgende fremgaar af denne: Arkivet er ikke i Besiddelse af Udskiftningsdokumenter for Tarm By. Paa det originale Matrikulkort over Tarm By, hvilket Kort har Paategning om at være Kopi af Kort opmaalt i Aarene 1799—1800 af C. M. Winther, kopieret 1816 og eftermaalt og berigtiget til Brug ved Matrikuleringen, er den paagældende Vej vist med omtrent samme Beliggenhed som paa det under Sagen fremlagte af Landinspektør H. B. Pedersen udfærdigede Kort — mrkt. B, Bilag 7, idet dog bemærkes, at saavel Landevejen som den under Sagen omhandlede Vej paa Strækningen fra a—f (d. v. s. over Matr. Nr. 31 h) er bleven omlagt ved senere Udstykninger af Matr. Nr. 31 a. Direktoratet bemærker, at den omhandlede Vej paa det originale Matrikulkort i Henhold til Bestemmelserne i Rentekammerets Instruktion af 31. Marts 1807 Post 13, 3. Stk. (Tillæg til Matrikulinstruktionen) er vedtegnet: fradrages med 12 Alen, ligesom der i Beregningsprotokollen for Egvad Sogn er fradraget de Matr. Nr., hvorover nævnte Vej fører, et Areal, svarende til en Bredde af 12 Alen (7,53 m) forinden Hartkornsansættelsen. Der henvises til, at efter fornævnte Instruktion af 31. Marts 1807 Post 13, 3. Stk., skulde Sogne-, By-, Kirke- og Mølleveje udlægges med en Bredde af 12 Alen, og at Vejen paa Matrikulkortet er betegnet som

---

Færdig fra Trykkeriet den 25. Januar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 30

Mandag den 9. Januar.

Byvej. Vejen ses optaget paa Geodætisk Instituts Maalebordsblad, maalt 1871 og rettet 1911 (enkelte Rettelser 1931), hvoraf et Eksemplar er fremlagt. Vejen ses i Marken, dog ikke alle Steder. Angaaende dens Retning henvises til de fremlagte Rids, udarbejdede af henholdsvis Landinspektør Zoffmann, Herning (Bilag 4, mærket A) og Landinspektør Pedersen, Varde, (Bilag 7, mærket B). Vejen er ikke optaget som offentlig Bivej i Henhold til Reglerne i Lov 21. Juni 1867. Den i Loven foreskrevne Fremgangsmaade ved Nedlæggelser af offentlige Veje er ikke bragt i Anvendelse overfor Vejen. Endelig anføres som Støtte for, at Vejen er offentlig, den Brug, der gennem Aarene har været gjort af den, i hvilken Henseende henvises til den passerede Vidneførsel og Partsforklaringerne. Af disse anføres: Aldersrentenyder Andreas Peder Jensen, Tarm, 79 Aar gl., der til 1882 boede i Sognet og derefter for 8—9 Aar siden igen er flyttet dertil: Jeg ved, at den gamle Byvej, der omhandles under Sagen, benyttedes af alle og enhver, som havde Brug for den, men det var særlig af Foersom Teglværk, den benyttedes. Efter min Opfattelse var den ommeldte Byvej den eneste lovlige Forbindelse mellem Fusgaard Hede og offentlig Vej. Saa vidt mig bekendt var der i Teglværksejerne Niels Knudsens og Albert Christensens Tid ikke anden Forbindelse mellem Teglværket og den offentlige Vej. — Gaardejer Martinus Larsen, Bisgaard, 69 Aar gl., der har ejet Ejendom i Sognet siden 1895: Jeg har aldrig tænkt eller vidst andet, end at den omstridte Byvej var aaben for Færdsel for alle og enhver. Jeg har tidt selv kørt ad den og set andre køre ad den. Den blev brugt til at køre Sten fra Teglværket. Jeg har sikkert ogsaa set anden Færdsel, men kan ikke mindes hvilken. Mine Bemærkninger om Vejens Benyttelse gælder alle de Aar, jeg har boet i Sognet, dog ikke de sidste Aar — hvor mange kan jeg ikke bestemt sige — da Vejen har været ufarbar. Jeg mener ikke, at Vejen er blevet flyttet fra Landevejen til Knud Haahrs Ejendom (d. v. s. over Matr. Nr. 31 h) i den Tid, jeg har kendt den. — Aldersrentenyder Jens Peder Andersen, Tarm, 81 Aar gl., der har boet paa Tarm Nørremark til 1912: Jeg erindrer vedrørende Aarene til 1912 at have set megen Færdsel paa denne Vej og har selv kørt ad den, dog ikke længere end til Teglværket. Den meste Færdsel var med tom Vogn til Teglværket efter Sten, men Vejen blev ogsaa benyttet til Kørsel med Hø. Jeg har altid regnet med, at Vejen var aaben for offentlig Færdsel. En tidligere Ejer af Fusgaard

(Sagsøgerens Ejendom) var min Morbroder. Ogsaa efter 1920 har jeg set Færdsel ad Vejen med tom Vogn. Jeg kan ikke se, at Vejens Retning i den nordlige Ende, altsaa ca. over Matr. Nr. 31 h er blevet forandret. — Husejer Laurids Pedersen, Tarm, 72 Aar gl., der har tilbragt saa godt som hele sit Liv i Egvad Sogn og været Medlem af Sogneraadet fra 1903—1909 og 1913—1921 samt Medlem af Vejudvalget: Jeg kender den omstridte Vej, har selv kørt ad den og set andre gøre det samme. Jeg havde absolut den Formening, at alle og enhver havde Ret til at færdes ad den. Den blev særlig benyttet til Kørsel med tom Vogn i Ærinde til Teglværket. Jeg har sidst benyttet Vejen i 1921 eller 1922. Om Benyttelser i de senere Aar kan jeg ikke udtale mig. For den nordlige Del af Vejen mener jeg, at Vejen er som den altid har været. Gaardejer Knud Nielsen, Foersom, 70 Aar, der har tilbragt hele sit Liv i Egvad Sogn: Min Fader ejede Foersom Teglværk, som han 1878—79 solgte til de Sagsøgte Teglværksejerne M. og L. Christensens Fader, Albert Christensen: Jeg ved, at Vejstykket c—b (Kortet B, Bilag 7) er anlagt 1872 eller 1873, nemlig af min Fader. Meningen var, at c—b skulde afløse a—b, der blev for ringe, efterhaanden som Produktionen af Sten steg. Efter min Opfattelse har Vejstykket a—b og videre oprindelig været Møllevej til Blaakilde Mølle (Tarm Vandmølle) fra Foersom Nørreby. Dette støtter jeg paa, hvad jeg har hørt fra de gamle. Stykket d—b har ikke været brugt i mange Aar, formentlig ikke siden 1880—1881. Jeg har bedømt Forholdet saaledes, at der kun har været Tale om Kørsel til og fra Teglværket ad Vejen a—b. — Pens. Lærer P. H. Gejel, Tarm, 90 Aar, der kom til Tarm 1858 eller 1859 og har været Lærer i Foersom i 40 Aar fra 1878—1918 og siden bortset fra 2 Aar har boet i Tarm: Vejen har eksisteret saa langt tilbage, jeg kan huske. Saa vidt jeg erindrer, gaar Vejen nu i Hovedsagen paa samme Sted, den altid har gaaet, dog at det sidste Stykke ind til Teglværket nu gaar lidt nordligere end før. Indtil den nye Vej, paa Kortet B, Bilag 7, mrkt. b—c kom, blev den omstridte Vej benyttet til al Slags Færdsel, baade kørende og gaende. Efter at Vejen b—c er kommen, er den omstridte Vej væsentlig benyttet som Genvej til lettere Færdsel med tom Vogn og anden lettere Færdsel. Teglværkets Vogne har benyttet Vejen paa denne Maade, men der har naturligvis ogsaa været andre. Der var Folk i Foersom, der benyttede Vejen til at køre til og fra deres Enge. Jeg brugte i min Lærertid i Foersom hvert Aar Vejen til og fra min Eng i Tarm, dog at jeg, da Vejen b—c kom, med Læs kørte ad denne Vej, der i det hele blev benyttet til den væsentligste Del af Trafikken. Om Færdselen ad Vejen siden 1918, kan jeg ikke sige noget. — Fhv. Gaardejer Peder Pedersen Lauridsen, Tarm, 80 Aar gl., der har boet i Sognet siden 1891—1892 og til 1918 har ejet Gredsølgaard, hvortil Matr. Nr. 31 h hørte: Han er Morbroder til de Sagsøgte Teglværksejerne M. og L. Christensen. Han forklarer bl. a.: I Tiden fra 1891—92 til 1923 blev Vejen benyttet særlig til Kørsel med tom Vogn, men ogsaa til gaaende Færdsel. Den egnede sig ikke godt til Cykling. Jeg har specielt bemærket, at den blev benyttet til Færdsel med tomme Vogne til Teglværket. Om ogsaa andre har benyttet den, tør

jeg ikke bestemt sige. Om det var en offentlig Vej, har jeg ikke skænket en Tanke. Jeg har ikke tænkt paa at forbyde Færdselen, for saa vidt den gik over Gredsbølgaard. I min Tid blev Vejen, for saa vidt den gik over Gredsbølgaards Jorder ikke ændret. — Om Færdselen siden 1923 kan jeg ikke udtale mig. — Husmand Laurids M. Lauridsen, Foersom, 54 Aar: Mit Kendskab til Vejen vedrører Perioden fra 1922 til nu. Da Eggen fik Mergel gennem et Mergelselskab — det kan passe, at det var ca. 1930 — blev der aflagt nogle Dynger tværs over Vejen over Matr. Nr. 17 i. Fra 1922 og til da har jeg benyttet Vejen til Kørsel til min Eng i Tarm og til Tarm Stationsby, mest let Kørsel. Jeg gjorde ikke Ophævelse over, at Vejen blev spærret. Vejen bestod blot af et Spor, og der blev vist ikke gjort noget ved den. Ogsaa min Nabomand, der ejede den Ejendom, Vidnet Gejel har ejet, har brugt Vejen i den omfklarede Periode. Thomas Sørensen, 93 Aar gl., der bor hos mig, men hvis Aandsevner nu er en Del svækkede, dog at han en Gang imellem synes klar, har forklaret, at den omstridte Vej tidligere blev benyttet til Kørsel til Tarm Vandmølle (Blaakilde Mølle). — Rentier P. M. P. Toft, Skern, 66 Aar gl.: Jeg har fra 1. Maj 1894 til Foraaret 1931 ejet en Gaard i Bøel, Lønborg Sogn, og har i denne Tid formentlig hvert Aar, saadan noget, brugt Vejen til Stenkørsel — det var Skik i Sognet, at Naboer hjalp med til at hente Sten, naar der brændte en Gaard — og flere Gange til anden Færdsel helt til Foersom. Jeg mindes ogsaa flere Gange at have mødt Vogne fra Foersom paa Vej til Engene. Efter min Opfattelse var det en almindelig Færdselsvej, særlig med tom Vogn. Vejen var ikke behandlet, men naar et Spor var opkørt, blev der lavet et nyt ved Siden af. — Gaardejer, Sogneraadformand Jens Claus Sørensen, Kyvling, Lønborg Sogn, 66 Aar gl., der har levet hele sit Liv i Kyvling, bortset fra kortere Perioder: Min Erindring gaar i hvert Fald 50 Aar tilbage. I denne Tid, dog ikke de sidste faa 2—3 Aar, idet Vejen da blev opløjet paa et Stykke, har jeg selv, naar Lejlighed gaves, benyttet den omstridte Vej. Jeg erindrer for mit eget Vedkommende kun Kørsel til eller fra Teglværket. Jeg har ogsaa set andre køre ad Vejen, men kan ikke sige i hvad Ærinde. Jeg har altid opfattet Forholdet saaledes, at Vejen var offentlig. — Gaardejer Peder Thomsen, Kyvling, 57 Aar: I 1898—99 tjente jeg et Aar som Karl hos en Gaardejer i Foersom. Vejen benyttedes da, naar Gaarden havde Kørsel til Tarm Vandmølle (Blaakilde Mølle). Jeg saa tit anden Færdsel ad Vejen. — Foruden de nævnte er der afført en Del andre Vidner, der har forklaret, at de har benyttet Vejen. De omtaler særlig Vejens Benyttelse til Foersom Teglværk, naar der skulde hentes Sten. — Pens. Lærer A. J. Jørgensen, Tarm, 75 Aar gl., har som Vidne forklaret, at han i 35³/₄ Aar fra 1. Februar 1898 har været Formand for Egvad (Egvad-Lønborg) Sogneraad, men ikke Medlem af Vejudvalget. Han mindes ikke, at den omstridte Vej, som han ikke kender, har været behandlet i Sogneraadet, specielt heller ikke, da den offentlige Bivej — Løbe Nr. 25 (c—b paa Ridset B, Bilag 7) blev optaget som offentlig.

Af Sagsøgeren Knud Haahr Sørensens Partsforklaring anføres: Jeg købte Fusgaard i 1918. Jeg regnede med, at Vejstykket a—b var eneste

lovlige Vej til Hedestykket af Matr. Nr. 21 a Tarm, som jeg agtede at opdyrke. De første Aar, jeg var paa Fusgaard, var der vældig Trafik med tomme Vogne ad Vejstykket a—b op til Teglværket. Efter at Bilerne havde afløst Hestekøretøjerne, blev Trafikken mindre. I 1930 eller 1931 blev der leveret Mergel til forskellige Ejendomme, og der blev lagt Mergeldynger paa Matr. Nr. 17 i, derunder paa Vejsporet. Der blev truffet Aftale mellem Sagsøgte Teglværksejer M. Christensen og mig om en ny Vej over Matr. Nr. 17 i til Afløsning af den gamle Byvej, for saa vidt dette Matr. Nr. angik. Der blev oprettet en Deklaration, hvoraf Genpart er fremlagt. Da Ejeren af Matr. Nr. 17 am opløjede dette Areal, derunder den gamle Byvej, udtalte jeg til M. Christensen, at det kunde jeg ikke finde mig i. Han udtalte bl. a., at han nok før eller senere skulde erhverve Matr. Nr. 17 am, og saa skulde Vejen efter Deklarationen blive fortsat over Matr. Nr. 17 am til den nye Byvej. Af Sagsøgte Teglværksejer M. Christensens Partsforklaring anføres: Jeg er født 1890 paa Foersom Teglværk og har tilbragt hele mit Liv der. Saa længe man kørte med Heste, blev Vejstykket a—b brugt til Kørsel med tomme Vogne til Teglværket. De sidste mange Aar har der ikke været kørt der. Jeg ved ikke af, at Vejen har været brugt til anden Færdsel end den ommeldte. Saa længe jeg kan huske, har Vejstykket d—b (Bilag 7, Ridset B) ikke eksisteret og Stykket d—e har kun været brugt til Færdsel til og fra Teglværket. Jeg ved ikke af, at Stykket a—f er flyttet. Jeg har ikke givet Sagsøgeren noget Løfte om Vej over Matr. Nr. 17 am. — De Sagsøgte har som Vidne ført Landinspektør H. B. Pedersen, Varde. Landinspektøren har afgivet en Erklæring, dat. 9. Marts 1937. I Erklæringen hedder det: »Den gamle aflagte Byvej paa Matr. Nr. 17 k Tarm By er ikke at se i Marken, og der, hvor Vejen har gaaet, efter Kortet, er der nu paa et Stykke Have med store Træer, der kan ses at være over 40 Aar gamle. Der er ogsaa en Granhæk, der er over 30 Aar gammel, og som vokser tværs over det Areal, hvor Vejen efter Kortet skulde gaa, uden at der er saa meget Brud i Hækken, at Vejen kunde gaa i Hækken. Efter denne Undersøgelse er det altsaa konstateret, at Vejen ikke har gaaet saaledes som vist paa Kortet i de sidste 40 Aar.« Landinspektøren har som Vidne vedstaaet Rigtigheden af sin Erklæring. Han har endvidere med Henviisning til Ridset B Bilag 7 forklaret: Jeg mener ikke, at Vejsporet til Teglværket, d—e, kan være Byvej, hvad jeg særlig begrundet med, at det munder ud paa den brolagte Gaard til Teglværket. Efter min Opfattelse standser Vejen altsaa faktisk ved Gaarden. De aflagte Stykker er efter min Opfattelse erstattede med Byvejen (b—c.).

Under Sagen er fremlagt Udskrift af Udskiftningsforretningen af Tarm Bys Ejendomme. Sagsøgeren har henvist til en Passus i denne, hvori det hedder: »Alle Veje i Heden vedbliver for bestandig uforandrede«. I øvrigt er der ikke fra nogen af Siderne paaberaabt noget af dens Indhold. I en Erklæring af 21. April 1937 udtaler Landinspektør Aage Zoffmann, Herning, bl. a. — — — skal jeg oplyse, at der er nogenlunde Sikkerhed for, at bemeldte Vej paa det Tidspunkt, da Opmaalingen af Tarm By har fundet Sted (Aarene 1799—1800) har eksiste-

ret og absolut Sikkerhed for Vejens Eksistens og Beliggenhed Aar 1816, da Revisionen til Matrikuleringen er blevet foretaget. Ved at henvise til det af mig udarbejdede Kort, en Kopi af Matrikulkortet, hvor Vejens oprindelige Beliggenhed er vist med brun Farve, medens den nuværende Beliggenhed er vist med gul Farve, skal jeg henlede Opmærksomheden paa, at Vejen ikke væsentlig er flyttet fra sin oprindelige Beliggenhed og i alt Fald ikke mere, end normal Brug af en Vej i Tidens Løb medfører. — I en Erklæring af 31. Juli 1937 udtaler Amtsvejsinspektøren for Ringkøbing Amt, at den omstridte Vej ikke ses at have været optaget paa den ældste ved Amtsvejsvæsnet beroende Fortegnelse over offentlige Biveje fra 1873, ligesom den ikke ses at være optaget ved de siden 1873 stedfundne Revisioner af Fortegnelsen over offentlige Biveje. Den under Lb. Nr. 25 optagne offentlige Bivej (d. v. s. Stykket b—c) er optaget ved Revisionen 1902.

Retten har besigtiget Aastedet.

Retten maa af de af Sagsøgeren paaberaabte Grunde finde det godtgjort, at den omstridte Vej er en offentlig Vej, (Vej, der henligger til almindelig Afbenyttelse). Efter det oplyste maa det antages, at Vejen nu, efter at den offentlige Bivej Nr. 25, paa Ridset B mærket c—b er blevet anlagt, efterhaanden har mistet sin Betydning som offentlig Færdselsaare, medens der tidligere maa antages at have været en Del Færdsel, særlig til Teglværket, der ikke har oplyst nogen speciel Hjemmel til for sit Vedkommende at benytte Vejen. Efter det oplyste, jfr. foran, maa Vejen antages at være af Betydning for Sagsøgeren. Det kan ikke antages, at Vejen ved Frihedshævd er ophørt at eksistere, jfr. om Stykker over Matr. Nr. 17 k nedenfor. Det maa antages, at den i Lov 21. Juni 1867 foreskrevne Fremgangsmaade ved Nedlæggelse af en offentlig Vej aldrig er blevet bragt i Anvendelse. — Der kan ikke gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 21 a Fusgaard, Tarm By, ikke er kompetent til at paatale sin Ret til at færdes ad Vejen. Det maa herefter statueres, at han i sin nævnte Egenskab og altsaa til Vejen stødende Lodsejere har Ret til Færdsel ad den ommeldte offentlige Vej. Den Indsigelse, at Paastanden er for ubestemt, støtter de Sagsøgte paa, at det ikke tilstrækkeligt klart skal fremgaa af Sagsøgerens Procedure, hvor den Vej skal gaa, han kræver Ret til at færdes ad. Der henvises specielt til, at Landinspektør Zoffmanns Kort ikke er rigtigt, idet nogle Bygninger, der rettelig ligger paa Matr. Nr. 17 am efter Kortet ligger paa Matr. Nr. 17 k. Denne Omstændighed findes dog uden Betydning for Sagens Afgørelse. I øvrigt er der ikke rejst specielle Indsigelser mod Rigtigheden af Landinspektør Zoffmanns Kort. Som det fremgaa af Vidneforklaringerne, har Vejen aldrig været indgrøftet eller paa anden Maade bestemt afgrænset, og den maa i det hele antages kun at have eksisteret som et Vejspor, der, naar det blev for opkørt, blev forlagt. I Marken ses Vejen nu flere Steder kun utydeligt eller er helt forsvunden. Dens Retninglinie lader sig dog trække op efter Matrikulkortet. Der henvises til den fornævnte Skrivelse af 15. April 1937 fra Direktoratet for Matrikulsvæsnet, hvorefter Vejen, for saa vidt den gaar over Matr. Nr. 31 h, er blevet omlagt. Det maa antages, at Sagsøgeren kræver

Færdsel ad Vejen i den Skikkelse, den efter Matrikulkortet rettelig har. Efter Forholdene i Marken ses der ingen Hindring for at anerkende dette Krav for saa vidt angaar Vejstykket over Matr. Nr. 31 h og 17 am i al Fald for største Delen deraf, jfr. nedenfor. Som det fremgaar af Sagen, jfr. særlig Vidnerne Gaardejer Knud Nielsen og Landinspektør Pedersen har Vejstykket d—b (Ridset B Bilag 7) ikke været brugt i mange Aar, og der er paa et Stykke, hvor den har gaaet, en Have med store Træer. Der findes nu ikke at kunne gives de Sagsøgte M. og L. Christensen Ret i, at der ved denne Aflægning af Vejen er skabt en saadan Tilstand, at Vejen, for saa vidt angaar det aflagte Stykke, maa betragtes som nedlagt. Da Tilstanden upaataalt har bestaaet en meget lang Arrække, som det synes i hvert Fald ca. 40 Aar, findes de Sagsøgte M. og L. Christensen dog ikke pligtige at retablere den aflagte Vej over Matr. Nr. 17 k, for saa vidt de er villige til at tilstede Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 21 a Færdsel ad Vejsporet d—e (Ridset B Bilag 7) og derfra videre gennem Teglværket ud til den offentlige Vej som paa Ridset A, Bilag 4, vist. Sagsøgeren vil herefter som Ejer af Matr. Nr. 21 a Tarm By, Fusgaard, Egvad Sogn, være at kende berettiget til Færdsel over Matr. Nr. 31 h, 17 am og 17 k alle af Tarm By, Egvad Sogn, 31 h med Underbetegnelsen Gredsbøl, af den under Sagen omhandlede offentlige Vej saaledes som den efter Matrikulkortet rettelig bør gaa, dog at de Sagsøgte Teglværksejerne M. og L. Christensen mod at holde det nye, nordligere gaaende Vejspor over Matr. Nr. 17 k (eventuelt ogsaa en Del af Matr. Nr. 17 am) gennem Teglværket og ud til den offentlige Vej, jfr. Ridsene A og B) aaben for Færdsel for Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 21 a fritages for at holde det lidt sydligere gaaende, oprindelige Spor over det (de) nævnte Matr. Nr. aaben for Sagsøgeren i hans nævnte Egenskab. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve. Der tillægges Landsretssagfører Abildgaard, Skern, som beskikket Sagfører for Sagsøgeren et Salær paa 200 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 207 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 6. September 1937 af Retten for Bølling Nørre Herreder.

For Landsretten har Appellanterne, Teglværksejer Mads Christensen, Foersom, Teglværksejer Laurids Christensen, Maade, Gaardejer Søren Marinus Christensen, Tarp, Gaardejer Peder Christian Nielsen, Tarp, og Gaardejer Kristen Kirkegaard Kristensen, Hallum, paastaet Frifindelse, medens Indstævnte, Gaardejer Knud Haahr Sørensen, Fusgaard, nærmere har formuleret sin Paastand derhen, at Appellanterne dømmes til at holde den over deres Ejendomme Matr. Nr. 31 h, 17 am og 17 k Tarm By, Egvad Sogn, førende, i 12 Alens Bredde udlagte, Byevej, der gaar fra Hovedlandevejen Tarm—Varde over de nævnte Parceller og over Indstævntes Ejendom Matr. Nr. 21 a sammesteds, aaben for Færdsel for Indstævnte som Ejer af Matr. Nr. 21 a, subsidiært for saa vidt angaar Matr. Nr. 17 am og 17 k, at der tillægges Ind-

stævnte Færdsel ad Vejen, saaledes som den nu gaar over disse Parceller og er afsat paa Kortet, Rettens Bilag 4, og fra den 4 m brede Gennemkørsel mellem Teglværkets to Udbygninger langs med Hovedbygningens østlige Side lige ud til Byvej Nr. 25.

Appellanterne har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, dels at det ikke kan anses for godtgiort, at den i Dommen ommeldte gamle Vej er en offentlig Byvej, dels at Indstævnte, saafremt dette maatte blive statueret, savner Kompetence til at varetage det offentlige Vejvæsens Interesser. Det er derhos, for saa vidt angaar Vejen over Matr. Nr. 17 k gjort gældende, at denne Ejendoms Ejere har hævdet Ejendommen fri for Vejen, idet denne allerede omkring Aar 1890 er blevet aflagt og opdyrket, ligesom der paa tværs af den er plantet en nu ca. 40 Aar gammel Hæk, hvorhos der paa det sidste Stykke ud mod den offentlige Vej nu findes en Have med store Træer. Endelig har Appellanterne anført, at saafremt det statueres, at Vejen over Matr. Nr. 17 k er bortfaldet ved Frihedshævd, har navnlig det lille Vejstykke over Matr. Nr. 17 am, men iøvrigt ogsaa Vejen over Matr. Nr. 31 h, derved mistet Karakteren af Byvej, idet ingen af Vejstykkerne i saa Tilfælde mere er Forbindelsesveje. I Anledning af Underrettsdommens Bestemmelse om, at Ejerne af Matr. Nr. 17 k og eventuelt Matr. Nr. 17 am ikke er pligtige at retablere den aflagte Vej over Parcellerne, saafremt de tilsteder Indstævnte Ret til Færdsel ad Vejen, som den nu gaar, og videre gennem Teglværket ud til den offentlige Vej, har Appellanterne, Mads Christensen og Laurids Christensen, hævdet, at de ikke vil tilstede Indstævnte almindelig Færdselsret ad denne Vej, der er en privat Vej til Teglværket og ikke derfra fører til den offentlige Byvej Nr. 25.

Af de i Dommen anførte Grunde er det rettelig antaget, at den i samme ommeldte Vej, der paa Rettens Bilag 7 er betegnet: a-f-d-b, er en gammel offentlig Byvej, og det er ligeledes rettelig antaget, at Indstævnte har været kompetent til at søge fastslaaet ved Dom, at der tilkom ham Færdselsret ad Vejen. Da Ejerne af Matr. Nr. 17 k derhos har manglet Hjemmel til at hævde deres Ejendom fri for en offentlig Vej, hvis Areal i sin Tid blev udskilt fra Ejendommens Areal, jfr. herved D.L. 3—15—2 — der i Modsætning til D.L. 5—10—56 og 5—11—1 ikke hjemler Hævdserhvervelse — findes Indstævntes principale Paastand i det hele at maatte tages til Følge, saaledes at Underrettsdommen vil være at stadfæste, dog at dens Bestemmelse om betingelsesvis Fritagelse for at holde den oprindelige Vej over Matr. Nr. 17 k og eventuelt over en Del af Matr. Nr. 17 am aaben for Indstævntes Færdsel findes at burde udgaa.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten vil der være at forholde som nedenfor anført.

Tirsdag den 10. Januar.

Nr. 170/1938. Gaardejer **Aage Pedersen** (Trolle efter Ordre)
mod

Gaardejer **Lars Hansen Sønderstrup** (Henriques),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Salg af en af smitsom Kalvekastning lidende Kvie.

Vestre Landsrets Dom af 22. Marts 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Lars Hansen Sønderstrup, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Aage Pedersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage. Der tillægges den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse beskikkede Sagfører, Sagfører M. Boel, Fjerritslev, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 67 Kr. 90 Øre, samt den under Domsforhandlingen ved Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 150 Kr., og i Godtgørelse for Udlæg 55 Kr. 30 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Aage Pedersen, til Indstævnte, Gaardejer Lars Hansen Sønderstrup, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. August 1936 købte Sagsøgeren, Gaardejer Aage Pedersen, Haverslev, for 345 Kr. af Sagsøgte, Gaardejer Lars Hansen Sønderstrup, Bejstrup, en Kvie, som kastede Kalven den 6. September s. A. Ifølge en af Statens veterinære Serumlaboratorium den 10. September 1936 af-

givet Erklæring var Kvien da lidende af smitsom Kastning, og i Løbet af Efteraaret kastede Sagsøgerens øvrige Besætning.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren i Anledning af det Tab, han har lidt ved, at hans Besætning er blevet angrebet af smitsom Kastning, hvilket Tab ved en afholdt Syns- og Skønsforretning er ansat til 2525 Kr., paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham i Erstatning det nævnte Beløb 2525 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 9. Marts 1937, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren under Henvisning til, at Det veterinære Sundhedsraad i en den 4. December 1936 afgivet Erklæring har udtalt, at den omhandlede Kvie har været smittet i Salgsøjeblikket, anført, dels at Sagsøgte ved Salget havde garanteret Sagsøgeren, at Kvien var fri for smitsom Kastning, dels at Sagsøgte ved uagtsomt Forhold har paaført ham det omhandlede Tab, idet han før Salget burde have oplyst Sagsøgeren om, at der var Smittefare forbundet med at indsætte Kvien i en sund Kvægbesætning, idet Sagsøgte i November 1935 havde haft et Tilfælde af Kastning i sin Besætning, hvorhos denne Besætning kunde være paaført Smitte i Løbet af For sommeren 1936, da nogle af Besætningens Kvier græssede i en Fenne, der stødte op til en Nabofenne, hvor der formentlig samtidig græssede Smaakvier, som hørte til en Kvægbesætning, der led af smitsom Kastning.

Sagsøgte har benægtet at have afgivet anden Garanti end almindelig Handelsgaranti med Hensyn til smitsom Kastning, hvorved han ved Salget vil have henvist til — hvad der er rigtigt — at han ikke i 17 Aar havde haft smitsom Kastning i sin Besætning, hvad han heller ikke har haft i den Tid, der er forløbet efter Salget til Sagsøgeren. Sagsøgte har endvidere benægtet at have udvist noget uagtsomt Forhold ved Fortielse af Smittemuligheder overfor Sagsøgeren og har iøvrigt gjort gældende, at den smitsomme Kastning i Sagsøgerens Besætning muligvis stammer andetsteds fra, hvorved han har anført, at Sagsøgeren, der fornyede sin Besætning ved Indkøb forskellige Steder fra, i August 1936 havde indkøbt en Ko, som kastede den 30. August s. A., og at Sagsøgeren iøvrigt for nogle Aar siden havde smitsom Kastning i sin Besætning, de sidste Kastningstilfælde fandt Sted i Begyndelsen af Aaret 1932.

Med Hensyn til det sidst anførte bemærkes, at Det veterinære Sundhedsraad har erklæret, at Koen, der kastede den 30. August, ikke led af smitsom Kastning, og at det er usandsynligt, at smitsom Kastning kan holde sig i en Besætning i 3—4 Aar, uden at der viser sig spredte Tilfælde af Kastning.

Sagsøgeren har under Sagen afgivet Partsforklaring og derunder forklaret, at Sagsøgte ved Handlen gav almindelig Handelsgaranti for, at Kvien var reel i alle Maader, men paa et af Sagsøgeren, der var i Færd med at anskaffe sig en ren (tuberkulinprøvet) Besætning, stillet Spørgsmaal med Hensyn til, om der var smitsom Kastning i Sagsøgtes Besætning, garanterede Sagsøgte desuden, at dette ikke var Tilfældet. Sagsøgeren købte senere to Køer hos Sagsøgte, men ved denne Lejlig-

hed forlangte han ikke en ny Garanti mod Kastning, da han fandt dette overflødig efter den af Sagsøgte tidligere afgivne Garantierklæring.

Handelsmand Rasmussen, der var til Stede ved Handlen, har som Vidne forklaret, at Kvien blev solgt med almindelig Handelsgaranti for, at den var frisk og sund og uden Fejl. Paa Spørgsmaal om, hvorvidt Sagsøgte havde smitsom Kastning i sin Besætning, erklærede Sagsøgte, at han ikke havde haft dette i lang Tid, saavidt Vidnet erindrede, blev der nævnt 28 Aar.

Jens Chr. Frandsen, der ligeledes var til Stede ved Handlens Indgaaelse, har som Vidne forklaret, at Kvien blev solgt med Garanti for, at den var reel i alle Maader, og efter at Sagsøgeren havde spurgt Sagsøgte, om der var smitsom Kastning i hans Besætning, sagde Sagsøgte, at han »garanterede fri for Kastning og al Smitte« og tilføjede, at ellers kunde han ikke forlange saa høj en Pris for Kvien.

Sagsøgtes Udtalelser ved Handlens Indgaaelse findes nu efter de afgivne Forklaringer, derunder Sagsøgerens egen Forklaring, samt efter det iøvrigt oplyste ikke at kunne forstaas som indeholdende en Garantierklæring med Hensyn til det forud ganske uberegnelige Tab, som ved Smittens Videreførelse til Sagsøgerens øvrige Besætning maatte kunne blive Følgen af, at Kvien — uden Sagsøgtes Vidende, og uden at der i den Anledning kunde bebrejdes ham noget uagtsonomt Forhold — i Salgsøjeblikket led af smitsom Kastning. Den Omstændighed, at Sagsøgeren, da han senere købte to Køer hos Sagsøgte, fandt det overflødig at forlange ny Garanti mod Kastning, taler ogsaa for, at Sagsøgeren ikke dengang har regnet med en saa vidtgaaende Garanti som den, der her under Sagen paastaas at skulle være givet. Sagsøgerens Paastand om Erstatning alene paa Grundlag af den af Sagsøgte givne Garanti kan herefter ikke tages til Følge.

Efter Sagens Oplysninger, derunder en af Det veterinære Sundhedsraad den 10. Januar 1938 afgivet Erklæring, maa der derhos gaas ud fra, at den smitsomme Kastning ikke er overført til Sagsøgtes Besætning fra Smaakvierne i den ovennævnte Nabofenne, hvorhos der efter det oplyste, derunder de Forklaringer, der er afgivet af Dyr læge Katholm, Fjerritslev, ligeledes kan gaas ud fra, at det Kastningstilfælde, der fandt Sted i Sagsøgtes af 16—17 Køer bestaaende Besætning i November 1935, og som ikke efterfulgtes af flere Tilfælde i Besætningen, ikke var af smitsom Art. Herefter, og idet der ikke iøvrigt er anført noget til Støtte for, at Sagsøgtes Udtalelse om, at han ikke i en længere Aarrække havde haft smitsom Kastning i sin Besætning, var urigtig, findes Sagsøgte heller ikke ved retstridig Fortielse eller urigtige Oplysninger at have gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold, og han vil derfor være at friinde for Sagsøgerens Tiltale — ganske bortset fra Spørgsmaalet om, hvor Kastningssmitten iøvrigt stammer fra.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Onsdag den 11. Januar.

Nr. 126/1938. Andelsselskabet »Rutebilstationen Amtmandstoften« (Andreas Christensen)

mod

Skattedepartementet (Kammeradvokaten),

betræffende Appellantens Skattepligt.

Østre Landsrets Dom af 14. Marts 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Skattedepartementet, bør for Tiltale for Sagsøgeren, Andelsselskabet »Rutebilstationen Amtmandstoften«, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget den for Landsretten nedlagte subsidiære Paastand.

Af Bestemmelserne i Statsskattelov Nr. 149 af 10. April 1922 § 2 Nr. 5 a kan ikke udledes, at der er hjemlet Appellanten den af denne hævdede Skattefrihed, men den appellerende Forening findes som erhvervsdrivende at falde ind under Bestemmelserne i samme Lovs § 2 Nr. 5 g.

Herefter vil den indankede Dom efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Andelsselskabet »Rutebilstationen Amtmandstoften«, til Indstævnte, Skattedepartementet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Det i 1929 i Aarhus stiftede Andelsselskab »Rutebilstationen Amtmandstoften«, der begyndte sin Virksomhed i 1931, har til Formaal at opretholde en Station for Rutebiler i Aarhus, hvorhos Selskabet kan udleje Garager, Butikker, Kiosker o. lign. paa Rutebilstationens Grund.

Ret til at blive Medlem af Selskabet har enhver Ejer af en Person-

bilrute, der berører Aarhus, som er Aktionær i A/S Aarhus Rutebilstation og iøvrigt opfylder visse Betingelser. Antallet af Medlemmer har varieret fra 31 til 35.

Medlemmerne hæfter overfor Trediemand solidarisk for Selskabets Forpligtelser, men indbyrdes i Forhold til den ialt erlagte Stadespladsleje. Det maa dog antages, at den solidariske Hæftelse i Forhold til Trediemand kun er subsidiær. Ved et Medlems Udtræden vedvarer hans Forpligtelser overfor Trediemand og overfor Selskabet for den Gæld og de løbende Forpligtelser, som Selskabet paa dette Tidspunkt maatte have. Ved Afstaaelsen af en Rute ophører Forpligtelsen, naar Bestyrelsen har godkendt Eftermanden som Interessent.

Andelsselskabets Indtægter fremkommer ved den af Medlemmerne betalte Leje for Stadespladser m. v. samt ved Udleje til andre og Afgifter af Reklamer.

Generalforsamlingen er Selskabets højeste Myndighed. Selskabet ledes af en af den ordinære Generalforsamling valgt Bestyrelse.

For at realisere sit Formaal har Selskabet af Aarhus Kommune lejet en Grund uopsigelig for et Tidsrum af 10 Aar fra den 1. April 1930 at regne og med Ret til, saalænge Lejemaalet varer, at købe det lejede Areal til en Pris af 85 Kr. pr. m², og paa denne Grund opført Bygninger til en Anskaffelsespris af 284.200 Kr.

Selskabet har overfor Skattemyndighederne gjort gældende, at det ikke er skattepligtigt, men ved Landsoverskatteraadets Kendelse af 9. September 1937 er det statueret, at Selskabet er skattepligtigt i Medfør af Statsskattelov Nr. 149 af 10. April 1922 § 2 Nr. 5 g, og at Skattepligten omfatter Nettoindtægten af Selskabets Virksomhed ved Udleje til fremmede. Selskabet har endvidere subsidiært under Henvi-ning til, at Lejemaalet vedrørende den Kommunen tilhørende Grund kun har en Varighed af 10 Aar, gjort gældende, at det maa være berettiget til at afskrive Opførelsesudgiften for Bygningen med $\frac{1}{10}$ aarlig, men Landsoverskatteraadet har ved nævnte Kendelse ikke fundet rimelig Anledning til at indrømme større Afskrivning end 2 pCt. aarlig.

Under nærværende Sag har derefter Selskabet nedlagt Paastand paa principalt: at Skattedepartementet tilpligtes at anerkende, at Selskabet ikke er skattepligtigt, subsidiært: at Selskabet kendes berettiget til at afskrive Anskaffelsesprisen Kr. 284.200 af de det tilhørende Bygninger med Fradrag af Bygningernes Nedbrydningsværdi den 1. April 1940 med 10 pCt. aarlig.

Skattedepartementet paastaar Frifindelse.

Andelsselskabet anfører til Støtte for sin principale Paastand, at Selskabet, hvis Medlemmer hæfter solidarisk for dets Forpligtelser, ikke falder ind under Statsskattelovens § 2 Nr. 5 g, der ikke omfatter Institutioner med solidarisk Ansvar for Medlemmerne, men at det af § 2 Nr. 5 a følger, at Selskabet ikke er skattepligtigt.

Skattedepartementet gør heroverfor gældende, at § 2 Nr. 5 omfatter Selskaber og Foreninger m. v., saavel med som uden solidarisk Ansvar, og at alene navngivne ansvarlige Interessentselskaber, hvis Ejendommelighed er Interessenternes direkte solidariske Hæftelse for Gælden, er holdt udenfor Bestemmelserne. Det sagsøgende Selskabs

Medlemmer hæfter ikke direkte for Selskabets Forpligtelser, og Selskabet omfattes efter sin Organisation og Virksomhed af Bestemmelsen under g.

Retten maa give Skattedepartementet Medhold i, at den Omstændighed, at det sagsøgende Selskabs Medlemmer subsidiært hæfter solidarisk for dets Forpligtelser, ikke efter § 2 Nr. 5 fritager det for Skattepligt, men at det direkte omfattes af Bestemmelsen i Litra g.

Sin subsidiære Paastand støtter Selskabet paa samme Maade som overfor Landsoverskatteraadet.

Skattedepartementet henviser heroverfor til, at det ikke er defintivt afgjort, at Selskabets Virksomhed ophører den 1. April 1940, idet tilmeld saavel Vedtægterne som Bygningens Art og Størrelse og den Selskabet ved Kontrakten med Aarhus Kommune indrømmede Forkøbsret taler imod at dette er Tanken.

Selskabet har derfor ikke noget Retskrav paa, at Afskrivningen af Bygningernes Værdi tilendebringes paa 10 Aar, og hvilken aarlig Afskrivning, der herefter kan tilstedes, beror paa Ligningsmyndighedernes Skøn.

Der maa gives Skattedepartementet Medhold heri.

Skattedepartementets Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde tilsvare Sagsøgte med 300 Kr.

Torsdag den 12. Januar.

Nr. 167/1938. Gaardejerske **Jørgine Petersdatter Nielsen**
(Hvidt)

m o d

Købmand A. Gadeberg (Ingen),

betræffende Betaling af en Del af en i Appellantindens Ejendom inde-
staaende Prioritet.

Dom afsagt af Retten for Rougsø m. fl. Herreder den 2. September 1937: Indstævnte Gaardejerske Jørgine Petersdatter Nielsen, Selling, bør for Tiltale af Sagsøgeren Købmand A. Gadeberg, Indehaver af Hadsten Korn- og Foderstofforretning, Hadsten, i denne Sag for Tiden fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 22. Februar 1938 (II Afd.): Indstævnte, Gaardejerske Jørgine Petersdatter Nielsen, bør til Appellanten, Købmand A. Gadeberg, betale 498 Kr. 20 Øre tilligemed Renter deraf, 5 pCt. aarlig fra den 24. Juli 1937, indtil Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Der tillægges den for Indstævnte ved Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Morville, i Salær 100 Kr., hvilket Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er paaanket med Justitsministeriets Tilladelse.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter Lov Nr. 142 af 13. April 1938 om Ændring i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskeri m. fl. kommer Bestemmelserne i nævnte Lov af 11. Marts 1933 til Anvendelse paa Prioriteter som de i nærværende Sag ommeldte.

Allerede som Følge heraf vil Appellantindens principale Paa-stand om Frifindelse for Tiden være at tage til Følge, idet det herefter findes ufornuddent under denne Sag at tage Stilling til Spørgsmaalet om Fradrag af de 343 Kr. 21 Øre.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde op- hæves.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Gaardøjerske Jørgine Petersdatter Nielsen, bør for Tiden for Tiltale af Indstævnte, Købmand A. Gadeberg, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter op- hæves.

Det ved den indankede Dom fastsatte Sa- lær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret tillægges der Høje- steretssagfører Hvidt 200 Kr., som ligeledes udredes af det Offentlige.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag søges Indstævnte Gaardejerske Jørgine Peters- datter Nielsen, Selling, af Sagsøgeren Købmand A. Gadeberg, Indehaver af Hadsten Korn- og Foderstofforretning, Hadsten, til Betaling af Kr. 498,20 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 24. Juli 1937, til Betaling sker.

Paastanden støttes paa følgende Sagsfremstilling: Indstævnte skyl- der Sagsøgeren det paastævnte Beløb i Henhold til produceret Andels- bevis af 23. Maj 1932 underskrevet af Erhvervenes Laanefond og stilet til Hadsten Korn- og Foderstofforretning, Hadsten, hvilket Doku- ment Foderstofforretningen ved paategnet Transport af 11. Januar 1935 har tiltransporteret Sagsøgeren, hvilken Transport under 23. Februar 1935 er noteret i Erhvervenes Laanefonds Bøger.

Indstævnte har givet Møde ved sin Ægtefælle Gaardmand Niels Nielsen og fremlagt en Skrivelse af 2. Juli 1937 fra Erhvervenes Laane- fond til Indstævnte, i Henhold hvortil det gøres gældende, at Pante- brevet til Erhvervenes Laanefond paa Kreditorernes Vegne, hvoraf Sagsøgerens Andelsbevis udspringer, falder ind under Lov Nr. 73 af

11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skov-ejendomme, Fiskere m. fl. med senere Ændringer, senest Lov Nr. 258 af 9. December 1936. Indstævnte gør gældende, at dette hindrer Sagsøgeren i at faa Dom.

Sagsøgeren har heroverfor bemærket, at det ikke kan erkendes, at Pantebrevet, som den paastævnte Skyld vedrører, falder ind under de Love, Indstævnte har anført, og at Sagsøgeren i alle Tilfælde maa være berettiget til at faa Dom for Kravet, hvori Sagsøgeren har Interesse.

Selv om det af det producerede Andelsbevis (J. Nr. A.K. 145) fremgaar, at den paastævnte Skyld, hvis Størrelse er ubestridt, og som er af særlig Art »— — — forbliver indestaaende som Prioritet paa den pantsatte Ejendom fra Ejer til Ejer i fem Aar indtil 1. Maj 1937, til hvilket Tidspunkt det skyldige Beløb — — — udbetales skadesløst« — finder Retten det dog efter alt det foreliggende og fremkomne betænkeligt at forkaste Indstævntes Anbringende om, at den paastævnte Skyld falder ind under Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 med senere Ændringer.

Da disse af Indstævnte paaberaabte Lovbestemmelser, bortset fra Misligholdelse ved Forringelse af Pantet, hvorom Sagsøgeren intet har oplyst, — udtaler, at Betaling ikke kan fordres forinden 11. Juni Termin 1938, maa der gives Indstævnte Medhold i hendes Paastand om, at Sagsøgeren for Tiden ikke kan kræve Dom for sit Krav, hvorfor Indstævnte vil være at frifinde for Tiden.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 2. September 1937 af Retten for Rougsø m. fl. Herreder.

For Landsretten har Appellanten gentaget sin for Underretten nedlagte Paastand.

Indstævnte har procederet til Underretsdommens Stadfæstelse.

De i Lovbekendtgørelse Nr. 309 af 1. December 1931 § 5 omhandlede Prioriteter, der henstaar i Ejendommen fra Ejer til Ejer i 5 Aar, kan under Hensyn til deres Oprindelse og særlige Karakter samt til, at de ifølge Loven ikke forrentes, ikke anses omfattede af den i § 1 i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 saaledes som den senere er ændret sidst ved Lov Nr. 258 af 9. December 1936 indeholdte Bestemmelse, hvorefter Pantegæld i Landbrugsejendomme ikke kan fordres betalt før Juni Termin 1938, og Gælden maa herefter anses forfalden.

For Landsretten har Indstævnte gjort gældende, at Appellanten i Henhold til Transporter, som han har modtaget fra Indstævnte under Akkordforhandlingerne, har faaet Dækning for 343 Kr. 21 Øre af sit Tilgodehavende, hvilket Beløb vil være at afskrive paa det nu indsøgte Beløb 498 Kr. 20 Øre. Med denne Begrundelse har hun subsidiært paa-staaet sig frifundet mod Betaling af 154 Kr. 99 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 24. Juli 1937; hun har derhos yderligere nedlagt en subsidiær Paastand.

Som Sagen foreligger oplyst, maa der gaas ud fra, at Indstævnte har givet Appellantens Tilsagn om de fornævnte 343 Kr. 21 Øre som en særlig Fyldestgørelse udover det ham ifølge Akkorden tilkommende Beløb. Selv om en saadan Aftale mellem Parterne maa anses ugyldig som stridende mod almindelig Hæderlighed, jfr. Aftalelovens § 33, findes Indstævnte dog ikke under de foreliggende Omstændigheder at kunne kræve Beløbet tilbage, hvilket vilde tilføre hende ugrundet Fordel paa hendes Kreditorers Bekostning, jfr. Grundsætningen i § 31 i Lov om Tvangsakkord udenfor Konkurs Nr. 225 af 14. April 1905.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 258/1937.   Direktør **Jeppe Grue** (Gorrissen)

mod

Fru **Jenny Petra Marie Grue**, født Jensen (Gamborg),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Berettigelse til uden Indstævntes Samtykke at afhænde en i Fælleseje mellem Parterne værende Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 15. Oktober 1937 (IV Afd.): Sagsøgte Fru Jenny Petra Marie Grue, f. Jensen, bør anerkende, at Sagsøgeren Direktør Jeppe Grue er berettiget til at afhænde, pantsætte, bortleje eller bortforpagte Grundene Matr. Nr. 13 d af Sletten og Matr. Nr. 16 v af Dagelykke, begge af Humlebæk Sogn. Iøvrigt bør Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa principalt, at han kendes berettiget til uden Indstævntes Samtykke ogsaa at afhænde, pantsætte, bortleje eller bortforpagte den Villaejendom, som bestaar af Matr. Nr. 17 p, 17 q og 17 u af Dagelykke, Humlebæk Sogn med paastaaende Bygninger, subsidiært, at han kendes berettiget til af nævnte Ejendom at sælge Matr. Nr. 17 q.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Da Matr. Nr. 17 q, der udgør den væsentligste Del af Villaens Have, maa anses som en naturlig Bestanddel af den paa-gældende Ejendom, findes denne Del af Ejendommen med Hensyn til Bestemmelserne i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 18 ikke at kunne behandles paa anden Maade end den øvrige Del.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den herefter,

forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør Jeppe Grue, til Indstævnte, Fru Jenny Petra Marie Grue, født Jensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Direktør Jeppe Grue indgik i 1918 Ægteskab med Jenny Petra Marie, f. Jensen, med hvem han har to Fællesbørn; Hustruen har derhos en af hende adopteret Datter. Der bestaar Formuefælleskab mellem Ægtefællerne.

Ved Skøde, tinglyst den 7. November 1933 erhvervede Direktør Grue Ejendommen Matr. Nr. 17 p, 17 q og 17 u af Dagelykke By, Humlebæk Sogn, paa hvilken der laa en Villa med Have, som forud havde været beboet af Grue med Familie som Lejer. Ved Skøde, tinglyst den 8. December 1933 erhvervede han Matr. Nr. 16 v af Dagelykke, som stødte op til fornævnte Ejendom, og hvorpaa en Tennisbane var anbragt, og endelig ved Skøde, tinglyst den 30. Maj 1934 en Strandgrund Matr. Nr. 13 d af Sletten, ligeledes Humlebæk Sogn, der ligger et Stykke fra Villaejendommen og paa den anden Side af Strandvejen. Alle de tre Ejendomme blev indkøbt for Midler, hørende til Grues Bodel.

Efter at Gru i flere Aar, bl. a. paa Grund af Virksomhed i Udlandet i lange Perioder havde opholdt sig borte fra Hjemmet, blev Samlivet med Hustruen af ham ophævet i Begyndelsen af 1936. Ved Retten for Helsingør Købstad m. v. sagsøgte han hende derefter til Separation, men ved bemeldte Rets Dom af 14. August s. A., der stadfæstedes ved Østre Landsrets Dom af 28. September 1936 i Sagen IV ²⁸³/₁₉₃₆, blev hun frifundet. Han bor nu i Oslo, hvor han har en Stilling, og det er ved Overøvrighedsresolution paalagt ham at yde et maanedligt Bidrag paa 850 Kr. til Hustruens og Børnenes Underhold, hvorhos Forældremagten over Børnene er tillagt Hustruen.

Hun og Børnene bebor Villaen, medens Manden betaler Prioritetsrenter og Skatter vedrørende Ejendommen.

Efter at der forgæves har været ført Forhandlinger mellem Ægtefællerne om Bemyndigelse for Manden til at disponere over Tennisbanegrunden og Strandgrunden, har Direktør Grue anlagt nærværende Sag mod Hustruen som Sagsøgt, og han har herunder paastaet hende til-

pligtet at anerkende hans Ret til paa egen Haand uden hendes Samtykke at afhænde, pantsætte, bortleje eller bortforpagte saavel den egentlige Villagrund som Tennisbanegrunden og Strandgrunden.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaet sig saadan Ret tilkendt med Hensyn til de to sidstnævnte Grunde.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin principale Paastand anført, at Bestemmelsen i § 18 i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 om Nødvendigheden af Ægtefællens Samtykke ikke angaar Tilfælde som det foreliggende, hvor Samlivet mellem Ægtefællerne er ophævet. Han har i denne Forbindelse henvist til de i Bestemmelsen benyttede Udtryk: »Familiens Bolig« og »fælles Bolig«, og hævdede, at disse forudsætter et bestaaende Samliv mellem Ægtefællerne.

Dernæst har Sagsøgeren — til Begrundelse af sin subsidiære Paastand — hævdede, at selv om Lovbestemmelsen maatte antages at gælde i Forholdet mellem Parterne, kan Udtrykket »Bolig« ikke omfatte Strandgrunden eller Tennisbanegrunden, som Sagsøgeren har erhvervet ved selvstændige Skøder efter Købet af Villaen, saaledes at Sagsøgeren i hvert Fald maa være berettiget til frit at disponere over disse to Grunde.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at § 18 i Loven af 18. Marts 1925 maa gælde, selv om Samlivet mellem Ægtefællerne er ophævet, idet det vilde være urimeligt, om den ene Ægtefælle ved vilkaarligt at ophæve Samlivet skulde kunne skaffe sig en videregaaende Raadighed over den hidtil fælles Bolig, end han havde under Samlivets Bestaaen og derved ensidigt kunne berøve Familien den ved Loven tilsigtede Beskyttelse af Hjemmet.

Med Hensyn til Sagsøgerens subsidiære Paastand har Sagsøgte hævdede, at alle de omhandlede Grundstykker hører til Boligen og nu udgør en Enhed, idet hun har henvist til, at de ogsaa tidligere havde udgjort een samlet Ejendom, der var blevet spredt ved den daværende Ejers Konkurs.

Retten finder, at der maa gives Sagsøgte Medhold i, at Bestemmelsen i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 18 er anvendelig ogsaa i Tilfælde som det foreliggende, hvor Villaen tjener til Bolig for Hustruen og Børnene, ligesom det maa staa Sagsøgeren frit for, naar han maatte ønske det, atter at tage Bopæl der. Derimod findes den nævnte Lovbestemmelse ikke at afskære ham fra uden Hustruens Samtykke at disponere over Strandgrunden og den Grund, paa hvilken Tennisbanen er anlagt, idet disse vel for Tiden er hørende til Villaen, men er saaledes beliggende, at deres Afhændelse ikke vil gøre Villaen med tilhørende Have uegnet eller ufyldestgørende som »Bolig« for Familien. Sagsøgerens subsidiære Paastand vil derfor være at tage til Følge, medens Sagsøgte iøvrigt vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 143/1938.

A/S C. Hjorth (Selv)

m o d

Fabrikant **Johs. E. Jensen** (Jørgensen),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af en Handel om et Parti
Kartofler.

Østre Landsrets Dom af 1. April 1938 (VII Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Johs. E. Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S C. Hjorth, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S C. Hjorth, til Indstævnte, Fabrikant Johs. E. Jensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 10. December 1936 tilskrev Sagsøgerne i nærværende Sag, A/S C. Hjorth, Sagsøgte, Fabrikant Johs. E. Jensen, saaledes:

»Bekræftende vore Telefonsamtaler af i Gaar Aftes fra Grindsted gentager vi herved u. s. F. at have købt af Dem til Levering successive næste Uge:

2000 Sække à 50 kg $1\frac{3}{4}$ " sorterede Sandjordskartofler King Edward à 5/6 per Sæk, cif Bishopgate Station via Harwick. Betaling 80 % med Dokumenter ved bekræftet Rembours. Restbetaling straks efter Varens Ankomst og Godkendelse.

Vi aftalte, at de første 500 Sække skulde afsendes paa Mandag den 14. ds., de øvrige 1500 Sække de paafølgende Dage med indtil 500 S. daglig.«

Under 11. s. M. tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren: »Modtaget Deres ærede af G. D. og anerkender herved at være indforstaaet med samme, dog — — —.«

Medens de første 500 Sække blev leveret til Sagsøgernes engelske

Køber, viste der sig Vanskelighed fra dennes Side med Hensyn til Rembours for de resterende 1500 Sække, hvilket Sagsøgerne meddelte Sagsøgte i Skrivelse af 14. s. M., idet de bad Sagsøgte annullere Ordren, hvis Sagen ikke gik i Orden, og i Skrivelse af 15. s. M. meddelte Sagsøgte derpaa Sagsøgerne, at de nu havde annulleret Ordren paa de 1500 Sække, hvilken Annullation Sagsøgerne anerkendte i Skrivelse af 16. s. M.

Under 5. Januar 1937 tilskrev Sagsøgerne derpaa Sagsøgte saaledes:

»Telefonisk meddelte vi Dem, at vor Køber i London er villig til at tage de resterende 1500 S. King Edward til 5/6 minus 3 d. til os frit Bishopgate i følgende Rater:

500 Sække den 7. og/eller den 8. ds.

500 — - 14. - - 15. ds.

500 — - 20. ds.

Betingelserne er: Well sorteret 1³/₄”, fri for syge, grønendede & beskadigede Kartofler at trække 80 % paa hver Afskibning mod Dokumenter & 20 % straks efter Varens Ankomst & Godkendelse.

Vi tilskriver vor Modtager, at vi skal forsøge at faa 500 S. afsted endnu i denne Uge, og vi beder Dem muligt faa hele Partiet afsted, det ser altid bedre ud, naar vi kan opfylde Købers Disposition. Vi meddeler ham ligesaa, at vi ikke kan garantere Ankomsten paa Bishopgate. Saa vidt muligt bedes De ogsaa forsyne de Sække, som denne Uge afaar, med W. F., men hvis det ikke gaar, maa Afskibningen ikke herved forsinkes og nøjes vi da med et eller andet Mærke, men for de andre 1000 Sække maa vi bede Dem sørge for det rigtige Mærke, saa meget mere, som der paa Stationerne i London synes at ske Fejltagelser — — —.«

Da Afskibning fra Sagsøgtes Side ikke skete som af Sagsøgerne forventet, tilskrev Sagsøgerne Sagsøgte herom den 12. s. M., og efter forskellige Telefonsamtaler tilskrev Sagsøgerne den 13. s. M. Sagsøgte saaledes:

»Bekræftende vor Telefonsamtale af i Dag afaar der altsaa ca. 500 Sække Edwards med Baaden i Dag, hvorpaa vi i Morgen venter Papirerne. Hvis der ikke er nogen Police hos, beordrer vi denne hos vort Forsikringsselskab. De maa godt give Banken Ordre om at inkasere de 5/6 saaledes, at de 80 % bliver betalt i London mod Dokumenter, og at Resten indbetales af Modtageren til samme Bank, saaledes at Handelsbanken her faar det fulde Beløb inden 3 d. udbetales til os.

Vi har telegraferet til eng. Køber, at vi sender yderligere Kartofler afsted paa Fredag, saa vi haaber, at han hermed er indforstaaet, faktisk er vi jo en Uge bagefter med Leverancen.

Endvidere købte vi i Dag af Dem yderligere 500 S. K. E. 1³/₄” til 4/3 fob Esbjerg med 3 d. til os. Betaling mod Fob-Dokumenter i Handelsbanken, her. Afskibning Fredag fra Esbjerg til Harwich. Køber ordner selv Fragten med D.F.D.S. saa vi har kun at sørge for Konossementer & Certifikater. Vi tilsender Dem Konossementerne i Morgen. Kartoflerne skal skibes i 2 Poster paa 193 & 307 Sække, og hvis der er noget mere at bemærke, skal vi skrive herom i Morgen — — —.«

De i denne Skrivelser sidste Stykke omtalte 500 Sække var af Sagsøgerne bestemt til Levering til A/S Poul Nielsen & Co.

Den 15. s. M. tilskrev Sagsøgte derefter Sagsøgerne saaledes:

»Besvarende Deres forskellige Breve maa jeg herved en Gang for alle meddele Dem, at jeg ikke under nogen Form har solgt Dem de forskellige Partier Kartoffler, som De skriver og bekræfter at have købt af mig, jeg har lovet Dem saa vidt muligt at levere Dem de forskellige Partier, og dette har jeg gentagne Gange meddelt Dem telefonisk, samt i Gaar fra Esbjerg, men jeg vil ikke i Vintertiden have Forpligtelser af nogen Art angaaende bestemte Leveringer af Kartoffler, for jeg ved af gammel Erfaring, at paa en Dag kan alt forandres, saaledes at det er umuligt at skaffe Varerne frem, det er ikke saaledes at forstaa, at jeg mangler Kartoffler, dem har jeg rigelig af, men nu de sidste 5 Dage har vi ikke sorteret en eneste Sæk, grundet paa Vejret, og jeg vil gerne levere de ønskede Kartoffler, men til bestemte Tider vil jeg ikke indgaa paa, og dette har jeg hver Gang i Telefonen sagt Dem, og kan De ikke modtage Kartofflerne, naar jeg kan faa disse frem, saa er der ikke noget ved det at gøre, saa beholder jeg disse, og saa er den Sag ude af Verden — — —.«

Herpaa svarede Sagsøgerne under 20. s. M. saaledes:

»Vi bekræfter for en Ordens Skyld Deres Ærede af 15. ds. saavel som vor Telefonsamtale af 18. ds., hvori De gentager at ville levere de solgte Kartoffler iflg. tidligere Opgaver saasnart Vejret tillader og forsaavidt vore Modtagere vil modtage Kartofflerne til den Tid de fremkommer.

Angaaende Betalingen af Kartofflerne saa forstaa vi, at der stadig er en lille Misforstaaelse mellem os, idet — — —.«

Korrespondancen og Telefonforbindelsen mellem Parterne fortsattes i den følgende Tid, men Sagsøgte leverede ikke mere end 404 Sække cif Bishopgate, hvilke Sække var afskibede omkring Midten af Januar, og Sagsøgerne leverede ikke deres engelske Køber de resterende ca. 1100 Sække, ligesom de ej heller leverede A/S Poul Nielsen & Co. 2 Partier à 500 Sække, som de havde solgt dem ved Slutsedler af 12. og 14. Januar 1937.

Under 14. April 1937 tilsendte Sagsøgernes engelske Købere Sagsøgerne en Opgørelse over deres Tab ved Sagsøgernes Unladelser af at levere, lydende paa Lst. 75.0.0. men de har dog ikke senere foretaget noget Skridt overfor Sagsøgerne til Gennemførelse af et Erstatningskrav. Derimod anlagde A/S Poul Nielsen & Co. ved Østre Landsret Sag mod A/S C. Hjorth til Betaling af en Erstatning paa Kr. 1213,30 i Anledning af sidstnævnte Selskabs Misligholdelse af Handlen ifølge de to ovennævnte Slutsedler, og ved Østre Landsrets Dom af 22. Oktober 1937 blev A/S C. Hjorth dømt til at betale A/S Poul Nielsen & Co. det nævnte Beløb tilligemed Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Under nærværende ved Retten for Roskilde Købstad m. v. forbedte Sag gør Sagsøgerne nu gældende, at der mellem Parterne er kommet en endelig Handel i Stand om Levering af 1500 plus 500 Sække Kartoffler, jfr. navnlig Sagsøgernes Skrivelser af 5. og 13. Januar 1937, at Sagsøgte kun har leveret ca. 400 Sække, og at Sagsøgte derfor

maa være erstatningspligtig overfor Sagsøgerne for det Tab, der er tilføjet dem ved Sagsøgtes Undladen af at levere de resterende ca. 1600 Sække. Dette Tab har Sagsøgerne opgjort saaledes:

Pris Difference paa 1600 S. King Edward, Tvangskøb..	Kr. 5,70 pr. Sæk.
Kontraktpris paa 1100 S. 5/3 cif London, hvilket svarer til 4/— fob Esbjerg efter Kurs 22,40.....	} — 4,48 do.
Kontraktpris paa 500 Sække 4/— fob Esbjerg.....	

Kr. 1,22 pr. Sæk,

---

hvilket for alle 1600 Sække svarer til	Kr. 1952,00
Inddækningsgebyret iflg. Nota	— 48,20
50 Kartoffelsække	— 18,00
Fragt paa returnerede Sække	— 11,90
2 Rejser til Grindsted foraarsaget ved Ikke-Levering.....	— 60,00
Div. Telefonsamtaler iflg. Kuponer foraarsaget ved Ikke-Levering	— 15,65

Kr. 2105,75.

Sagsøgernes Paastand gaar dog ikke ud paa, at Sagsøgte dømmes til Betaling af hele dette Beløb, men kun paa Dom til Betaling af Kr. 1363,30. Dette sidstnævnte Beløb er, som det vil ses, og som det er fremhævet i Stævningen, af samme Størrelse som det samlede Beløb, Aktieselskabet Poul Nielsen & Co. ved Dommen af 22. Oktober 1937 har faaet tilkendt hos Sagsøgerne, men under Domsforhandlingen har Sagsøgerne erkendt, at i hvert Fald ikke hele den idømte Erstatning vedrører Sagsøgtes Mellemværende med Sagsøgeren, men de mener dog at kunne fastholde Paastanden, idet det paastævnte Beløb er mindre end det dem paaførte samlede Tab, Kr. 2105,75.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, idet han bestrider, at der efter Annullationen af 15.—16. December 1936 er indgaaet nogen bindende Handel mellem Parterne, hvorimod Forholdet alene er det, at Sagsøgte havde lovet i det Omfang, det var ham muligt, at være Sagsøgerne behjælpelig med Levering af Kartoffler til deres engelske Køber. Rent subsidiært paastaar Sagsøgte Frifindelse mod Betaling af Halvdelen af det paastævnte Beløb eller Kr. 681,65, idet han henviser til, at der mellem Parterne i hvert Fald kun har været forhandlet om Levering af 500 — ikke 1000 — Sække til A/S Poul Nielsen & Co.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgernes Direktør og af Sagsøgte. Sidstnævnte har forklaret, at han aldrig sælger Kartoffler, uden at der oprettes Slutteddel eller dog finder anden klar skriftlig Bekræftelse af Handlen Sted.

Naar Hensyn tages til, at det i December stedfundne Salg, om hvis Afslutning og senere delvise Annullation Parterne er enige, blev udtrykkelig skriftligt anerkendt af Sagsøgte i Skrivelse af 11. December 1936, at Sagsøgte derimod ikke under den følgende Brevveksling har afgivet nogen saadan skriftlig Salgs-Anerkendelse, at Sagsøgte, da Sagsøgerne for første Gang i Korrespondancen efter Annullationen utve-

tydigt erklærede at have købt af Sagsøgte, nemlig i Skrivelsen af 13. Januar 1937, straks i Skrivelse af 15. s. M. protesterede kraftigt imod at have solgt og klart præciserede det samme Standpunkt, som han har indtaget her i Sagen, og at Sagsøgerne overfor denne Protest indskrænkede sig til det vage Svar af 20. Januar 1937, ifølge hvilket der endda paa dette Tidspunkt var »en lille Misforstaaelse« angaaende Betalingen, findes der at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at det ikke af Sagsøgerne er godtgjort, at der mellem Parterne er kommet nogen endelig Handel i Stand.

Idet Sagsøgte allerede som Følge heraf ikke kan anses for at have paadraget sig noget Erstatningsansvar overfor Sagsøgerne, vil hans Frifindelsepaastand være at tage til Følge og Sagens Omkostninger være at tilkende ham med 150 Kr.

Fredag den 13. Januar.

Nr. 274/1938.

Curt Ewald

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 27. Oktober 1938.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens VII Afd., er saalydende: Den ved Østre Landsrets Dom af 16. Juni 1938 i Medfør af Straffelovens § 70 truffne Afgørelse om Curt Ewalds Anbringelse i et Sindssygehospital eller en Helbredelsesanstalt for Epileptikere forandres derhen, at Domfældte vil være at anbringe i Sikringsanstalten ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Curt Ewald, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Bache, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets paa det sydsjællandske Nævningeting den 16. Juni 1938 afsagte Dom blev Curt Ewald for Forsøg paa Røveri, jfr.

Straffelovens § 288 i Medfør af Straffelovens § 70 dømt til at anbringes i et Sindssygehospital eller en Helbredelsesanstalt for Epileptikere.

Domfældte, der endnu hensidder i Varetægtsfængsel i Sorø Arrest, har den 13. September 1938 ladet sig fremstille for Retten for Sorø Købstad m. v., hvor han med Tiltrædelse af den for ham under Nævningesagen beskikkede Forsvarer har anmodet om, at der maa blive truffet en hurtig Afgørelse om hans Anbringelse i Overensstemmelse med Landsretsdommen eller, saafremt det ikke er muligt at faa Domfældte anbragt som i Dommen bestemt, at der da maa blive foretaget en Ændring af Rettens Afgørelse. Dommeren har herefter tilstillet Landsretten Sagen til Afgørelse.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Spørgsmaalet om Domfældtes Anbringelse har været forelagt Retslægeraadet, der i en Erklæring af 24. September 1938 har udtalt, at Domfældte »utvivlsomt vilde være bedst anbragt paa en epileptikeranstalt, men at Raadet, naar en saadan anstalt, der er villig til og egnet til at modtage kriminelle epileptikere som den heromhandlede, ikke forefindes, maa formene, at han bør anbringes paa et sindssygehospital. Da der til hans epilepsi er knyttet udtalte abnorme karakterbrist, altsaa en abnorm sindstilstand, ses det ikke, at han skulde være uegnet til anbringelse paa et sindssygehospital, uanset at hans intelligens og sociale orientering, som tilfældet er ved talrige sindssygedomme, er ubeskadiget. Derimod maa Raadet finde det tvivlsomt, om anbringelse i sikringsanstalten varigt vil være nødvendig, men maa dog finde det raadeligst, at han foreløbig anbringes der, for eventuelt senere at blive overflyttet til en almindelig sindssygehospitalsafdeling.«

Efter at være gjort bekendt med Retslægeraadets Erklæring har Overlægen ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. i en Erklæring af 4. Oktober 1938 udtalt, at man herefter maa erkende det formentlig formaalstjenlige i, at Domfældte anbringes paa den til Hospitalet knyttede Sikringsanstalt.

Sundhedsstyrelsen har derhos i en Erklæring af 10. Oktober 1938 udtalt, at man kan tiltræde, at Domfældte indtil videre anbringes paa Sikringsanstalten i Nykøbing Sj.

Herefter har Anklagemyndigheden i Henhold til Straffelovens § 70, 3. Stk., nedlagt Paastand paa, at der træffes Bestemmelse om, at Domfældte vil være at overføre til Sikringsanstalten ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj.

Domfældtes Forsvarer og den for Domfældte beskikkede Tilsynsværge har tiltraadt, at Paastanden tages til Følge.

Efter det saaledes foreliggende vil Landsrettens ovennævnte Dom i Medfør af Straffelovens § 70, 3. Stk., være at forandre i Overensstemmelse med den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand.

Nr. 310/1938. Begæring fra **Københavns Magistrat**
(Overretssagfører Steinthal)

o m

Umyndiggørelse af **Carl Frederik Hansen** (Fich efter Ordre).

Østre Landsrets Kendelse af 2. December 1938 (V Afd.):
Carl Frederik Hansen umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende. Saa vil han og til det Offentlige have at betale den Retsafgift, som vilde have været at erlægge, hvis Københavns Magistrat ikke havde haft fri Proces, samt have at betale til Magistraten Sagens Omkostninger iøvrigt med 40 Kr. og til den for ham beskikkede Sagfører, Landsretssagfører P. Bornemann, 40 Kr. i Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Fich 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Københavns Magistrat som Stedets Øvrighed fremsat Begæring om Umyndiggørelse i saavel formueretlig som i personlig Henseende af Carl Frederik Hansen, født den 19. Marts 1865.

Da Carl Frederik Hansen paa Grund af sjælelig Forstyrrelse (Alderdomssløvsind) maa antages at være uskikket til at varetage sine Anliggender i begge de nævnte Henseender,

bestemmes — — —

M a n d a g d e n 16. J a n u a r .

Nr. 134/1938. **Civildommeren i Roskilde Købstad m. v. paa Statskassens Vegne** (Kammeradvokaten)

m o d

Revisor **J. Heje** (Meyer)

o g

135/1938. Fhv. Civildommer **P. N. V. Buch**
(Overretssagfører Hede)

m o d

Revisor **J. Heje** (Meyer),

betræffende Erstatning for Tab ved falsk Obligations Forsyning med falsk Tinglysningspaategning.

Østre Landsrets Dom af 22. Marts 1938 (VI Afd.): De Sagsøgte, Civildommeren i Roskilde Købstad m. v. paa Statskassens Vegne og fhv. Civildommer P. N. V. Buch, bør in solidum til Sagsøgeren, Revisor J. Heje, betale det paastævnte Beløb Kr. 1300 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 30. November 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger Kr. 200. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Dokumentet findes ikke at omfattes af Tinglysningslovens § 31.

Hellesen, der af Appellanten, Civildommer P. N. V. Buch var antaget som Dommerembedets 1ste Fuldmægtig, og derfor maa anses som Tjenestemand ved dets Tinglysningsvæsen har ved Dokumentets Fremstilling gjort Brug af Embedets Farvestempler til Paaføring af Rentebevilling m. m. og til Paategninger om Tinglysning, der tillige er forsynede med Tørstemplet. Disse Paaføring paa Dokumentet, der udgør Led i en normal Tinglysning og er af særlig Betydning for Dokumentets Troværdighed, har Hellesen været sat i Stand til at foretage ved Misbrug af sin ovennævnte Stilling, og det derved foranledigede Tab findes derfor at omfattes af Tinglysningslovens § 35, hvorefter Statskassen er erstatningspligtig.

Fem Dommere vil tillige paalægge fhv. Civildommer Buch Erstatning, da Forholdet ligger forud for Lov Nr. 138 af 7. Maj 1937 om Underretsdømmeres og Politimestres Ansvar for deres Personale.

To af disse Dommere lægger herved særlig Vægt paa, at

Tørstemplet, der skulde virke som en særlig Kontrol, ikke har været opbevaret paa betryggende Maade.

Sagens Omkostninger for Højesteret finder disse fem Dommere, at Appellanterne in solidum bør udrede til Indstævnte med 300 Kr.

Fire Dommere stemmer for at frifinde Appellanten Buch, idet de finder, at der ikke af denne er udvist nogen Forsømmelse med Hensyn til den Maade, hvorpaa Stemplerne eller særlig Tørstemplet opbevaredes, og at den før ovennævnte Lov af 1937 gældende Regel om Dommeres Ansvar for deres Fuldmægtiges Handlinger ikke kan begrunde noget Ansvar for Buch for HelleSENS ovenfor beskrevne Handlinger, der falder udenfor denne Regels naturlige Omraade, samt at den Omstændighed, at disse Handlinger nu ifølge Tinglysningslovens § 35 maa antages at medføre et Ansvar for Statskassen, ikke kan føre til nogen Udvidelse af Dommerens alene ved den nævnte Regel hjemlede Ansvar.

Der vil være at give Dom til Stadfæstelse efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Civildommeren i Roskilde Købstad m. v. paa Statskassens Vegne, og fhv. Civildommer P. N. V. Buch, een for begge og begge for een, til Indstævnte, Revisor J. Heje, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Dom afsagt af Retten for Roskilde Købstad m. v. for Straffesager den 24. Marts 1937 blev tidligere Dommerfuldmægtig ved Dommerkantoret i Roskilde William Oscar Hellesen for Overtrædelse af Straffelovens § 172, Stk. 1, jfr. §§ 171, 286, Stk. 2, jfr. §§ 279 og 278 samt § 302 anset med en Straf af Fængsel i 3 Aar, bl. a. for et Forhold, der i Dommen beskrives saaledes:

Tiltalte har paa Civildommerkontoret i Roskilde i Efteraaret 1931 udfærdiget en falsk Obligation, stor 14.000 Kr., stilet fra Gaardejer Theobald Hacke af Gevninge til Tiltalte med Pant i Matr. Nr. 3 a m. fl. af Gevninge By og Sogn. Obligationen, som er dateret den 13. December 1929 ligesom en tidligere fra nævnte Debitor til Tiltalte udstedt ægte Obligation, blev af Sigtede underskrevet med Th. Hackes og Hustru Ester Hackes Navne, der efterskrevs. Ligeledes har Tiltalte efterskrevet Landsrettsagfører H. J. Hansens Navn som Vitterlighedsvidne

paa Obligationen. Endelig har Tiltalte ved den falske Obligations Udfærdigelse gjort Brug af Dommerkontorets Stempler, til hvilke han havde fri Adgang, samt underskrevet Tinglysningspaategningerne med daværende Civildommer Buchs og Dommerfuldmægtig Kanns Navne, som han ogsaa efterskrev.

Det falske Dokument blev overgivet til Revisor Heje, København, som Sikkerhed for en Veksel paa 5000 Kr., der er omsat i Roskilde Landbobank og nu af Tiltalte nedbragt til 1300 Kr.

Ved Dommen tilpligtedes Tiltalte at betale Revisor Heje 1300 Kr., men da der ikke i Tiltaltes Konkursbo, i hvilket Heje havde anmeldt Kravet, kunde forventes nogen Dividende, har Heje som Sagsøger under nærværende Sag paastaaet Civildommeren i Roskilde Købstad m. v. paa Statskassens Vegne og fhv. Civildommer P. N. V. Buch tilpligtet in solidum at betale Sagsøgeren 1300 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 30. November 1937.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført følgende:

Tiltalte Hellesen har ved Fremstillingen af den som tinglyst fremtrædende falske Obligation anvendt Dommerkontorets Stempler, og Sagsøgte fhv. Civildommer Buch har muliggjort dette ved manglende Tilsyn med Tiltalte, der da var hans 1ste Fuldmægtig, og navnlig ved at udvise Forsømmelighed med Hensyn til Stemplernes Opbevaring. For Dommerens Forsømmelse maa Statskassen hæfte i Medfør af Tinglysningslovens § 35. Videre maa Statskassen hæfte for det lidte Tab ifølge Lovens § 31. Selv om mulig den falske Obligation ikke er tinglyst, maa Forholdet dog falde ind under sidstnævnte Bestemmelse; den Omstændighed, at det er Dommerembedets 1ste Fuldmægtig, der ved Hjælp af Embedets Stempler har forsynet den falske Obligation med en i Formen behørig Tinglysningspaategning, maa medføre, at Obligationen ganske sidestilles med en behørigt tinglyst falsk Obligation. Reglen i Tinglysningslovens § 31 vilde ellers ikke virke efter sin Hensigt: at beskytte den godtroende Erhverver af en Obligation, der i Formen opfylder Betingelserne i Tinglysningslovens § 27, saa meget mindre som den Obligation, efter hvilken den falske var eftergjort, stod opført paa Ejendommens Folio, og saaledes end ikke et Eftersyn af dette havde kunnet føre til Falskneriets Opdagelse.

Heroverfor er der paa det sagsøgte Civildommerembedes Vegne fremført følgende Betragtninger:

Betingelsen for Statskassens Hæftelse efter Tinglysningslovens § 31 er, at Pantebrevet er tinglyst eller i al Fald indleveret til rette Vedkommende til Lysning. Da her imidlertid er foretaget en Eftergørelse af et ægte tinglyst Pantebrev ved en Dommerfuldmægtig, hvem Tinglysningsvæsnet ikke paahvilede, omfattes Forholdet ikke af den nævnte Bestemmelse.

Ej heller kan der paahvile Statskassen noget Ansvar i Medfør af Tinglysningslovens § 35, dels fordi Dommeren ikke har udvist nogen Forsømmelse ved Opbevaringen af de ved den falske Tinglysningspaategning anvendte Stempler, dels fordi Statskassen overhovedet ikke som Følge af nogen saadan Forsømmelse kunde ifalde Ansvar efter den

citerede Bestemmelse, men kun et subsidiært Ansvar efter Retsplejelovens § 1020.

Sagsøgte Dommer Buch har til Støtte for sin Frifindelspaastand særlig anført, at Betingelsen for Ansvar efter Tinglysningslovens § 35 er, at Tabet skyldes Fejl af Tinglysningsvæsnets Tjenestemænd, at Hellesen aldrig, saalænge han var Sagsøgtes Fuldmægtig i Embeds Medfør har haft noget med Tinglysningsvæsnet at gøre, idet de herhenhørende Forretninger paahvilede en anden af Sagsøgtes Fuldmægtige, samt at Sagsøgte ikke har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse med Hensyn til Stemplernes Opbevaring, i hvilken Henseende der ikke var paalagt Sagsøgte særlige Pligter.

Idet Retten maa mene, at samtlige ved et Tinglysningsvæsnet omfattende Dommerembede ansatte Fuldmægtige maa anses som Tinglysningsvæsnets Tjenestemænd, og at Dommeren ikke kan ændre dette Forhold ved en Forretningsfordeling mellem sine Fuldmægtige, findes Tiltalte Hellesen paa det her i Betragtning kommende Tidspunkt at have været Tjenestemand ved Tinglysningsvæsnet.

Da det af ham med Hensyn til den falske Obligations Forsyning med Tinglysningspaategning udviste Forhold maa betegnes som Fejl ved Tinglysningsvæsnet, for hvilke saavel Statskassen i Medfør af Tinglysningslovens § 35, jfr. § 31, maa hæfte, ligesom Dommeren, selv om de skyldes hans Fuldmægtig, ogsaa maa være ansvarlig, vil Sagsøgerens Paastand allerede af denne Grund være at tage til Følge. De Sagsøgte vil derhos in solidum have at betale Sagsøgeren i Sagsomkostninger Kr. 200.

Nr. 313/1938. **M. A. Simonsen** (Landsretssagf. Karsten Fønss)

m o d

Ejendomsaktieselskabet »**Englandshus**«.

Kendelse afsagt af Huslejevoldgiftsretten for København m. v. den 21. Oktober 1938: Det af de Sagsøgte, Herr E. Henriksen, Herr M. A. Simonsen, Fru L. Knudsen, Herr Hans Knudsen og Herr C. Madsen, fremsatte Krav om, at Sagsøgerne, Ejendomsaktieselskabet »Englandshus«, tilpligtes at give dem Adgang til at lade det omhandlede Varme anlæg undersøge af en af de Sagsøgte udpeget Ingeniør kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 18. November 1938 (II Afd.): Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Kendelse er saalydende:

De Sagsøgte i nærværende under eet behandlet Sager, Herr E. Henriksen, Herr M. A. Simonsen, Fru L. Knudsen, Herr Hans Knudsen og Herr C. Madsen, er alle Lejere af Lejligheder i Sagsøgerne, Ejendomsaktieselskabet »Englandshus«s Ejendom, Englandsvej Nr. 8, hvor der er installeret Centralvarme og varmt Vand, for hvilket der ifølge Lejeaftalerne betales visse nærmere angivne à conto Beløb, hvorefter der efter Varmeaarets Udløb finder endelig Opgørelse og Afregning Sted. I Henhold hertil har Ejendomsaktieselskabet udsendt Efterregninger til de Sagsøgte, hvilke Regninger de Sagsøgte har protesteret imod, hvorfor Selskabet nu har paastaet dem dømt til Betaling af Beløbene.

De Sagsøgte gør heroverfor gældende, at de har Grund til at tro, at Ejendommens Anlæg lider af Mangler, der utilbørligt fordyrer Anlæggets Drift og herved paafører Varmeregnskabet Udgifter, som maa være de Sagsøgte uvedkommende. De Sagsøgte nedlægger nu med Henblik herpaa Paastand paa, at Selskabet tilpligtes at give dem Adgang til at lade Ejendommens Varmeanlæg undersøge af en af dem udpeget Ingeniør.

Selskabet hævder heroverfor, at det ikke kan have nogen Pligt til at stille Ejendommens Anlæg til Disposition for en Undersøgelse af en af de Sagsøgte efter eget Forgodtbefindende udpeget Mand, og henviser de Sagsøgte til eventuelt at søge en Undersøgelse foretaget gennem retlig udmeldte Syns- og Skønsmand.

Lejeforholdet mellem Parterne ses nu ikke at hjemle en saadan, direkte fremtvingelig Ret for de Sagsøgte som Lejere til at faa Adgang til Ejendommens Varmeanlæg til Undersøgelse af dette, og der vil derfor være at give Selskabet Medhold i deres Protest herimod.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse, der er afsagt den 21. Oktober 1938 af Huslejevoldgiftsretten for København m, v., paastaas af den kærende, M. A. Simonsen, ændret i Overensstemmelse med hans og de medsagsøgte Paastand for Voldgiftsretten.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde, og idet der heller ikke ses i Retsplejeloven at være Hjemmel for at give Ejendomsselskabet Paalæg som begært.

T i r s d a g d e n 17. J a n u a r.

Nr. 241/1937. Enkefru **Kathrine Goul Nielsen** (Henriques)
m o d

Gaardejer **Jens Peter Glud** (Hartvig Jacobsen),

betræffende Erstatning for Smitte af Besætning med smitsom Kalvekastning.

Vestre Landsrets Dom af 29. Oktober 1937 (II Afd.): Sagsøgte, Enkefru Kathrine Goul Nielsen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Jens Peter Glud, betale 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Februar 1937, indtil Betaling sker samt i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den være at stadfæste, dog saaledes, at den Indstævnte tilkendte Erstatning efter dennes Paastand vil være at forhøje, efter Omstændighederne til 8000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 8000 Kr. med Renter. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Kathrine Goul Nielsen, til Indstævnte, Gaardejer Jens Peter Glud, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

En Nat omkring første Juni 1936 brød nogle og tyve Køer, tilhørende Sagsøgte, Enkefru Kathrine Goul Nielsen, Grove, i hvis Besætning, der siden Efteraaret 1935 var forefaldet mange Tilfælde af smitsom Kastesyge, ud af en Indhegning og gik ind i den Sagsøgeren, Gaardejer Jens Peter Glud, sammesteds, tilhørende Kostald, hvor Sagsøgerens Kreaturbesætning, bestaaende af 90 Dyr, deriblandt 33 Køer af Korthornsracen, stod opstaldet. Da Sagsøgeren kom til, var Sagsøgtes Køer ved at forlade Stalden, men hans Tjenestepige maatte dog jage de

sidste ud. Ved Midnatstid, ca. 14 Dage senere, indfandt Sagsøgtes Køer sig paany ved Sagsøgerens Gaard, men denne Gang blev de ikke set inde i Stalden men henne ved Sagsøgerens Tyre vest for Gaarden. Størstedelen af Sagsøgerens Besætning gik om Dagen i en øst for Gaarden liggende Indhegning, hvis Hegn bestod af Fyrrepæle med 2—3 Rækker Pigtraad. Syd for denne Indhegning, men adskilt fra den ved en ca. 3—5 Alen bred, tørlagt Kanal, laa den Indhegning, i hvilken Sagsøgtes Køer gik, og Hegnet bestod her af Granpæle med 2 Rækker Pigtraad. Paa begge Sider af Kanalen var der Pigtraadshegn, saaledes at Kreaturerne ikke kunde komme i Berøring med hinanden, medmindre de brød ud af deres Indhegning, hvilket i 1936 skete gentagne Gange med Sagsøgtes Køer. Den 30. Juni 1936 fødte en af Sagsøgerens Køer, der havde gaaet i Indhegningen, en dødfødt Kalv, der kom ca. 2½ Maaned for tidlig. Sagsøgeren, der var vidende om Kastesygen i Sagsøgtes Besætning, foretog ingen Undersøgelse i den Anledning. Han desinficerede Koens Baas og satte den efter en Dags Forløb igen ud i Indhegningen til de andre Køer. Den 27. August kastede en anden af Sagsøgerens Køer, og Sagsøgeren tilkaldte nu en Dyrlæge, der foranledigede, at en Prøve af Efterbyrden og af Koens Blod tilligemed en Blodprøve af den først kastende Ko blev indsendt til Landbohøjskolen. Undersøgelsen resulterede i, at begge Køers Blod viste positiv Reaktion for Kalvekastning, men Baciller fandtes ikke i Efterbyrden. Den 19. September kastede en tredje Ko og en sammesteds foretaget Undersøgelse gav samme Resultat. Den 30. September kastede en fjerde Ko, og der konstateredes nu foruden positiv Reaktion i Blodet Kastningsbaciller i Efterbyrden. I de følgende Maaneder kastede Størstedelen af Sagsøgerens Køer, og Sagsøgeren har nu under denne Sag under Anbringende af, at det er Sagsøgtes Besætning, der har smittet hans, og at Sagsøgte har gjort sig skyldig i retstridigt Forhold ved ikke at holde Hegnet om sin Indhegning i en saadan Stand, at Køerne forhindredes i at bryde ud, paastaaet Sagsøgte dømt til at erstatte ham det ved Kastesmittens Indførelse i hans Besætning tilføjede Tab, som han paa Grundlag af en afholdt Syns- og Skønforretning opgør til 14.201 Kr. 76 Øre, af hvilket Beløb han derhos paastaar sig tilkendt Renter 5 pCt. p. a. fra den 19. Februar 1937, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af en bl. a. under Hensyn til Sagsøgerens egen Skyld væsentlig nedsat Erstatnign.

Sagsøgeren anfører nærmere, at Smitten maa hidrøre fra det Samkvem, der har været mellem Parternes Besætninger, og han har herved bl. a. henvist til, at han aldrig før har haft smitsom Kastesyge i sin Besætning, og at han ikke i det sidste Aar før den første Kastning har indkøbt Køer, samt endelig, at der ikke i Nærheden findes andre Tilfælde

---

Færdig fra Trykkeriet den 1. Februar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 31

Tirsdag den 17. Januar.

af smitsom Kastning. Endvidere vil han hævde, at det ikke er godtgjort, at den forommeldte første Kastning var af smitsom Art, og skulde dette alligevel have været Tilfældet, er Koen antagelig blevet smittet enten ved det omkring 1. Juni stedfindende Besøg af Sagsøgtes Kreaturer i hans Stald eller ude i hans Indhegning paa et tidligere Tidspunkt, idet begge Besætninger var paa Græs vistnok fra omkring Begyndelsen af Maj Maaned, og idet Sagsøgtes Køer ogsaa før 1. Juni var brudt ud af deres Indhegning.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand i første Række gjort gældende, at der intet Bevis foreligger for, at Smitten hidrører fra hendes Besætning. Hun har herved anført, at den først kastende Ko, fra hvilken Smitten sandsynligvis er udbredt videre, ikke kan være blevet smittet ved det fornævnte Besøg i Sagsøgerens Kostald omkring den 1. Juni, idet den allerede kastede den 30. Juni og derfor, da Inkubations-tiden normalt er 2—3 Maaneder, maa antages allerede at have optaget Smitstoffet i sig før Besætningerne kom paa Græs. Det er iøvrigt efter Sagsøgtes Formening ikke tilstrækkelig godtgjort, at hendes Besætning er brudt ud af Indhegningen før omkring 1. Juni og før dette Tidspunkt har haft smittefarligt Samkvem med Sagsøgerens Besætning. Sagsøgte kan derhos ikke erkende, at hun har gjort sig skyldig i noget retstridigt Forhold, idet Hegnet om hendes Indhegning var forsvarligt, men det var næsten umuligt at holde Køerne, der var af fynsk Race, i Indhegningen, der blev istandsat, hver Gang Køerne var brudt ud. Hun har endelig anført, at hun ikke har overtraadt de Bestemmelser, der gælder om en kastesmittet Besætnings Anbringelse i Indhegning, og at Sagsøgeren aldrig har protesteret mod, at Køerne gik i Indhegningen eller mod Hegnets Tilstand.

Til Støtte for sin subsidære Paastand har Sagsøgte i første Række gjort gældende, at Sagsøgeren har handlet letsindigt ved ikke at have behandlet det første Kastningstilfælde som værende af smitsom Art, idet han burde have ladet Blod og Efterbyrd undersøge, ligesom han burde have isoleret Koen og foretaget Desinfektion efter Dyrlægens Anvisning. Ogsaa i de nærmest følgende Kastningstilfælde burde Sagsøgeren have foretaget Foranstaltninger, der var egnede til at hindre Smittens videre Udbredelse, og Sagsøgeren maa efter det anførte selv bære en Del af det paastaaede Tab, som iøvrigt efter Sagsøgtes Formening er opgjort til et alt for stort Beløb. Hun har herved henvist til, at Tabet ikke kan

opgøres til mere end rundt regnet 5000 Kr., hvis man følger den af Det veterinære Sundhedsraad sædvanligt fulgte Beregningsmaade.

Sagsøgeren har heroverfor blandt andet gjort gældende, at han ikke havde Grund til at regne med den første Kastning som værende smitsom, idet Fodermesteren meddelte, at der ikke var Udflod, og Foster og Efterbyrd gik samtidig, og at Koen straks efter blev brunstig. En mere omfattende Desinficering og en Isolering af Koen maatte iøvrigt anses for hensigtsløs, idet i al Fald store Dele af Besætningen maatte formodes at være blevet smittet ved oftnævnte Besøg i Sagsøgerenes Stald omkring 1. Juni. Iøvrigt foretog han efter den anden Kastning en Desinfektion af Koens Baas og Grebning samt af de to Nabobaase. Med Hensyn til Erstatningens Størrelse henholder Sagsøgeren sig til, at Syns- og Skønmændene har opgjort Tabet til mindst 13.701 Kr. 76 Øre, hvortil kommer 500 Kr. i Dyrlægeomkostninger m. v.

Paa Foranledning af Parterne har Det veterinære Sundhedsraad afgivet forskellige Erklæringer, i hvilke det blandt andet udtales, at Inkubationstiden for Kalvekastning hyppigst er 2—3 Maaneder, iøvrigt stærkt varierende, og kun undtagelsesvis er Perioden mindre end 6 Uger og da kun, hvis Dyret har været udsat for en meget kraftig Infektion. Endvidere udtaler Raadet, at Kastningstilfældet den 30. Juni maa antages at have været et Tilfælde af smitsom Kastning, og at det er lidet sandsynligt, at denne Kastning hidrører fra en Smitteoptagelse omkring 1. Juni. Efter Raadets Mening er det meget sandsynligt, at Smitteoverførelse til Sagsøgerens Besætning er sket ved en af de to Lejligheder, da Kreaturer af Sagsøgtes Besætning var henne ved Sagsøgerens Gaard, men det kan formentlig ikke udelukkes, at Smitteoverførelse fra Sagsøgtes Besætning er sket paa et tidligere Tidspunkt, og der synes at være Mulighed for, at Hunde ved at slæbe omkring med Foster- og Efterbyrdsdele kan have foraarsaget Spredning af Smitte. Endelig har Raadet udtalt, at Sagsøgeren burde have regnet med det første Tilfælde som smitsom Kastning, hvorfor han burde have desinficeret efter en Dyrlæges Anvisning og isoleret Koen, idet der i saa Fald havde været en ikke ringe Mulighed for, at den Smitte, der fra denne Ko kan have fundet Sted til de andre Køer, kunde have været undgaaet; derimod mener Raadet ikke, at Desinfektionsforanstaltninger havde været af synderlig Værdi ved de senere Kastningstilfælde.

I Sagen har der været afgivet Parts- og Vidneforklaringer, og det fremgaar af disse, at Sagsøgtes Køer Gang paa Gang, et Par Vidner mener næsten daglig, er brudt ud af deres Indhegning, medens Sagsøgtes Køer ingensinde brød ud. Sagsøgtes Hegn, der blev gjort i Stand, inden Køerne om Foraaret blev sat paa Græs, blev efter hvert Udbrud repareret paa det beskadede Sted, men noget almindeligt Eftersyn fandt ikke Sted. Dog mener en af Sagsøgtes daværende Tjenestekarle, at Fodermesteren jævnlig gik Hegnet efter. Samme Vidne mener, at Sagsøgtes Køer ogsaa var brudt ud før 1. Juni, og Sagsøgerens Fodermester har forklaret, at han i Foraaret 1936 mange Gange har set Sagsøgtes Køer bryde ud gennem Indhegningen, medens et Par andre Vidner og Sagsøgeren ikke vil have bemærket Udbrud før efter 1. Juni.

Efter alt foreliggende maa det anses for tilstrækkelig godtgjort, at det er Sagsøgtes Køer, der ved deres Samkvem med Sagsøgerens Besætning har bragt smitsom Kastesyge ind i denne, ogsaa for saa vidt angaar den først kastende Ko, hvis Kastning efter alt foreliggende maa antages at have været af smitsom Art. Idet derhos Sagsøgtes Forhold med Hensyn til Anbringelsen af hendes Besætning i den paagældende Indhegning, særlig under Hensyn til, at Kreaturerne i vidt Omfang var befængt med Kastesmitte og Gang paa Gang var brudt ud af Indhegningen maa betegnes som retstridigt, maa hun være pligtig at erstatte Sagsøgeren det ham ved Smittens Indførelse i hans Besætning forvoldte Tab, idet det ikke herimod kan tillægges Betydning, at Sagsøgeren ikke har protesteret mod Hegnets Tilstand eller de gentagne Udbrud, hvorved bemærkes, at der intet er oplyst om, at Sagsøgeren, før Sagsøgtes Køer omkring 1. Juni 1936 gik ind i hans Kostald, var vidende om, at Sagsøgtes Kreaturer var brudt ud af hendes Indhegning.

Under Hensyn til, at Sagsøgeren burde have regnet med det første Kastningstilfælde som værende af smitsom Art, findes han selv at maatte bære en Del af det lidte Tab, idet han ved Foretagelse af de fornødne Foranstaltninger muligt kunde have begrænset Smitteudbredelsen noget. Herefter og idet det af Syns- og Skønsmændene opgjorte Tab skønnes noget for højt ansat, findes den Sagsøgeren tilkommende Erstatning passende at kunne fastsættes til 6000 Kr., af hvilket Beløb Sagsøgte vil have at svare Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 600 Kr.

Onsdag den 18. Januar.

Nr. 40/1938. Fru **Julie Buchwald Schou** (Henriques efter Ordre)
m o d

Kolonialhandler **Arno Jensen** (Overretssagf. Dalberg),

betræffende Ophævelse af et Lejemaal m. v.

Østre Landsrets Dom af 28. Januar 1938 (VI Afd.): Det mellem Sagsøgeren Kolonialhandler Arno Jensen og Sagsøgte Fru Julie Buchwald Schou ved den ovennævnte Kontrakt af 11. Februar 1937 indgaaede Lejemaal om Butikken m. v. i »Bazarbygningen« Kongevej 11, Dragør, ophæves. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale 2000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 22. September 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden gentaget sin Paastand. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Otte Dommere bemærker følgende:

Af de i Sagen foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse fremskaffede Oplysninger, derunder navnlig Vidneforklaringer og Erklæringer fra Arkitekt Harald Nielsen, Bygningsinspektør, Arkitekt Christian Christiansen og Dragør Sundhedskommission fremgaar det, at der ved Undersøgelse af Bazarbygningen ikke er fundet Fejl ved dennes Tag, Gulv eller Vægge af saadan Betydning, at Fugtighed til Ulempe for Lokalerne har kunnet skaffe sig Vej herigennem.

Om Aarsagen til, at der, som oplyst af flere Vidner, til Tider paa det i Butikslokalet anbragte oliemalede Glasloft har dannet sig Vanddraaber har intet bestemt kunnet oplyses, men det er sandsynligt, at dette Forhold skyldes Temperaturforandringer.

Det er endvidere oplyst, at Lokalerne i ca. 22 Aar har været benyttet af en Forretning, der drev Handel med Smør, Æg, Kaffe, The, Sukker, Mel og Smaakager.

Indstævnte, der ikke inden sin Fraflytning fremsatte bestemt Krav om mulige Manglers Afhjælpning, har derhos ikke godtgjort, at Lokalerne har lidt af saadanne Mangler, at han var berettiget til at hæve Lejemaalet, eller at den af ham hævdede Skade paa Varer og Inventar ved Fugtighed skyldes et Forhold, hvorfor Appellantinden er ansvarlig.

Herefter stemmer disse Dommere for at frifinde Appellantinden for Indstævntes Krav, og for at tage den af hende nedlagte Paastand om Betaling af Leje for Tiden 1. Oktober 1937 til April Flyttedag 1939 til Følge.

Da det ikke findes bevist, at Indstævntes Forhold har paaført Appellantinden videregaaende Tab, vil disse Dommere forsaavidt frifinde Indstævnte.

Sagens Omkostninger for Landsretten finder de, at Indstævnte bør betale til Appellantinden med 300 Kr. og Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Een Dommer stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Kolonialhandler Arno Jensen, bør til Appellantinden, Fru Julie Buchwald Schou betale 2550 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra 1. Oktober 1937 til Betalingsker, og i Sagsomkostninger for Landsretten 300 Kr. Indstævnte betaler derhos til det Offentlige de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde

haft fri Proces for Højesteret, dog kun i Forhold til en Sagsgenstand af 2550 Kr., samt i Sælær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 11. Februar 1937 lejede Kolonialhandler Arno Jensen fra April Flyttedag s. A. at regne af Fru Julie Buchwald Schou en Butik med tilhørende Kælder i en hende tilhørende med den af hende beboede Ejendom, Kongevej 11, Dragør sammenbygget, saakaldt Bazarbygning, d. v. s. en eenetages Bygning med fladt Tag og store Butiksrunder ud til Vejen. Lejemaalet kunde fra Lejerens Side opsiges med 1 Aars Varsel til en April Flyttedag, medens det fra Ejerindens Side var uopsigeligt i 10 Aar. I de første 3 Aar var Lejen 1700 Kr. aarlig.

Allerede den 3. April 1937 aabnede Jensen en Kolonialforretning kaldet »Dragør Koloniallager« i det lejede. De første Par Maaneder gik, efter hvad Jensen har anbragt under nærværende Sag, Handlen efter Forholdene godt, men derefter begyndte der at indløbe Klager fra Kunderne over Mangler ved Varerne, samtidig med at Jensen og navnlig dennes Kommis Helmuth Tanzer Petersen, hvilken sidste havde den daglige Ledelse af Forretningen, konstaterede Symptomer paa Fugtighed i Lokalerne, nemlig dels Vanddraaber og Fugtpletter paa Loft og Vægge, dels Fugtskade paa visse Kategorier af Varer.

Fru Schou opholdt sig paa dette Tidspunkt som Følge af et Benbrud paa Hospitalet, men Jensen foranledigede, at de angivne Ulemper paaavistes for Fru Schous Husassistent Frk. Inger Blumensaadt, og at denne gjorde Fru Schou bekendt hermed, hvilket maa antages at være sket i sidste Halvdel af Maj Maaned. Fru Schou foretog imidlertid intet Skridt til Afhjælpning af det paaklagede Forhold, men foranledigede, at Dragør Sundhedskommission den 8. Juli foretog en Besigtigelse af Lokalerne. Under samme Dato tilskrev Kommissionen Jensens Sagfører, at den havde befundet de over Lokalerne fremsatte Klager uberettigede.

Den 12. Juli, paa hvilket Tidspunkt Omsætningen i Forretningen skal være gaaet ned til et Minimum, lukkede Jensen Forretningen. Samme Dag betalte hans Sagfører Lejen for Kvartaaret Juli—Oktober 1937 til Fru Schou, idet han samtidig paa Jensens Vegne opsagde Lejemaalet til Ophør April Flyttedag 1939.

Efter at Jensen havde antaget en anden Sagfører til at varetage sine Interesser, foranledigede denne Skønsmand udmeldt af Retten for Søndre Birk m. v., og under 30. Juli afgav Skønsmændene, Tømremester N. C. Bech og Købmand Vilhelm Westh, en Erklæring, ifølge hvilken de omhandlede Butikslokaler »ikke i den nuværende Forfatning egner sig til Kolonialforretning, da baade Vægge, Gulv og Loft afsætter Fugtighed, som har ødelagt en Del af Varelageret og forringet Inventaret.«

Paa Foranledning af Fru Schou havde Sundhedskommissionen givet Møde i Lokalerne samtidig med Skønsmændene og havde derefter afgivet en ny Erklæring, i hvilken den overfor Skønnet fastholdt sit i Erklæringen af 8. Juli indtagne Standpunkt. Efter at Skønsmændene var blevet bekendt hermed, foretoges Afhjemling i Retten den 31. August, hvorunder Skønsmændene fastholdt og uddybede det af dem afgivne Skøn.

Da Fru Schou samtidig med at fremsætte forskellige Forligstilbud, som Jensen fandt uantagelige, fastholdt, at han var bundet ved Lejemaalet, stillede han den 20. September det lejede til Fru Schous Disposition, hvorefter han ved Stævning af 22. September 1937 har anlagt nærværende Sag mod Fru Schou som Sagsøgt og derunder paastaet Lejemaalet ophævet, samt Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren en Erstatning efter Rettens Skøn indenfor et Beløb af 8000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og under et Kontrasøgsmaal paastaet Sagsøgeren tilpligtet at betale Sagsøgte Husleje for Tiden 1. Oktober 1937—April Flyttedag 1939 2550 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. Oktober 1937 samt Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke over 1000 Kr.

Sagsøgeren har paastaet sig frifundet for Kontrasøgsmaalet.

Sagsøgeren har begrundet sin Paastand med, at de han udlejede Lokaler, der Sagsøgte bekendt skulde benyttes til Kolonialforretning, som Følge af Fugt i Bygningen var uanvendelige til dette Formaal, idet Varerne ødelagdes eller dog forringedes, hvilket bevirkede, at Kun-derne forlod Forretningen.

Som Grundlag for Erstatningens Beregning har Sagsøgeren anført, at Varer til en Værdi af 338 Kr. 22 Øre er blevet angrebet af Fugt, at han i Anledning af Forretningens Oprettelse har anskaffet Inventar til et Beløb af 5266 Kr., at han i Husleje for Tiden indtil 1. Oktober 1937 har betalt 850 Kr., og at han til Etablering iøvrigt og til Forretningens Drift har haft Udgifter til et Beløb af 1858 Kr.

Sagsøgte har benægtet dels, at der i Butiklokalerne var nogen for Varerne skadelig Fugtighed, dels at hun har garanteret Sagsøgeren mod Tilstedeværelsen af nogen saadan, samt hævdet, at Tilbagegangen i Sagsøgerens Handel skyldtes Omstændigheder, der var uden Forbindelse med det udlejedes Tilstand. Hun har til Begrundelse af sin Erstatningspaastand anført, at Sagsøgeren ved uberettiget at holde Butikken lukket fra 12. Juli 1937 har bragt den i Vanry og derved hidtil umuliggjort det for Sagsøgte at faa den udlejet paany.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring, hvorhos bl. a. ovennævnte Tanzer Petersen, Sagsøgerens Lærling, Frk. Blumensaadt, flere ved Butikkens Indretning til Kolonialforretning beskæftigede Haandværkere samt Sundhedskommissionens Medlemmer er blevet ført som Vidner.

Ved den af de udmeldte Skøns mænd afgivne Erklæring og de Forklaringer, Skønsmændene har afgivet under Afhjemlingen, maa det — i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger, derunder navnlig ogsaa de her for Retten afgivne Vidneforklaringer — til Trods for

Sundhedskommissionens modstaaende Erklæringer anses tilstrækkeligt bevist, at Lokalerne har lidt af Fugtighed i en saadan Grad, at de var uegnede til Kolonialudsalg.

Da det derhos er ubestridt, at Sagsøgte ved Lejemaalets Indgaaelse var klar over, at Sagsøgeren agtede at benytte Lokalerne til Kolonialforretning, og da det ved Sagsøgerens og en af de som Vidner førte Haandværkere, Snedkermester Knudsens Forklaringer er godtgjort, at Sagsøgte umiddelbart før Lejemaalets Begyndelse overfor Knudsens Paaavisning af Symptomer paa Fugt i Butikken hævdede, at disse skyldtes ganske forbigaaende Forhold, finder Retten, at Sagsøgeren har haft tilstrækkelig Føje til som sket at kræve Lejemaalet hævet, og Sagsøgerens Paastand vil derfor paa dette Punkt være at tage til Følge, ligesom Sagsøgte vil have at erstatte Sagsøgeren det ham ved Lejemaalet foraarsagede Tab.

Der tilkommer herefter Sagsøgeren Erstatning for Forringelse af Varer, for Tab paa Inventar — i hvilken Forbindelse skal bemærkes, at det under Sagen er oplyst, at en væsentlig Del af Inventaret allerede er afhændet af Sagsøgeren, samt at Inventaret som Helhed ikke er forringet — og for Etableringsomkostninger, hvilken Erstatning findes passende at kunne bestemmes til 2000 Kr.

Sagsøgte vil derhos have at erstatte Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Torsdag den 19. Januar.

Nr. 102/1938. Fru **Marie Bjerre Nielsen**, f. Lauridsen
(Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

m o d

Officiant **Thorvald Bjerre Nielsen** (Heilesen),

betræffende Skilsmisse.

Dom afsagt af Retten for Køge Købstad m. v. den 23. September 1937: Sagsøgte, Fru Marie Bjerre Nielsen, f. Lauridsen, bør i denne Sag for Tiltale af Sagsøgeren, Officiant Thorvald Bjerre Nielsen, fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Sagsøgtes beskikkede Forsvarer, Overretssagfører C. Olsen, et Salær af 50 Kr., der udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 14. Februar 1938 (VI Afd.): Det mellem Appellanten, Officiant Thorvald Bjerre Nielsen, og Indstævnte, Fru Marie Bjerre Nielsen, den 28. November 1920 indgaaede Ægteskab ophæves paa Vilkaar, at Forældremagten over Barnet Ulla Bjerre Nielsen tillægges Indstævnte, og at Appellanten svarer Underholdsbidrag til Indstævnte og Barnet efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Med Hensyn til Sagens Omkostninger bør den indankede

Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten op-
hæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Ju-
stitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at
stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde op-
hæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæ-
ves. Der tillægges Højesteretssagfører Hol-
ten-Bechtolsheim i Salær for Højesteret 200 Kr.
samt i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr. 20 Øre, der
udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Officiant Thorvald Bjerre
Nielsen, Aarhus, det mellem ham og Sagsøgte, Fru Marie Bjerre Niel-
sen, f. Lauridsen, Køge, den 28. November 1920 indgaaede Ægteskab
opløst ved Dom, saaledes at Forældremyndigheden over Ægtefællernes
Fællesbarn Ulla Bjerre Nielsen tillægges Sagsøgte, og at Sagsøgeren
svarer Underholdsbidrag til Barnet efter Overøvrighedens nærmere Be-
stemmelse.

Som Grund til sin Paastand om Skilsmisse anfører Sagsøgeren iøl-
gende:

I Efteraaret 1931, da Parterne boede i Randers, blev Sagsøgeren
vidende om, at Sagsøgte havde Syfilis. Denne Sygdom havde hun haft i
længere Tid uden at sige noget herom til Sagsøgeren. Da Sagsøgte paa
det Tidspunkt var frugtsommelig, nænnede Sagsøgeren ikke at hæve
Samlivet, idet han først vilde afvente Fødselen. Efter at Fødselen var
overstaet i April 1932, ophævede Sagsøgeren faktisk Samlivet, idet
han gjorde Tjeneste i København. Han var klar over, at han ikke kunde
genoptage Samlivet paa Grund af Hustruens Forhold, og i Efteraaret
1932 meddelte han hende, at han grundet paa hendes Livsførelse ikke
kunde samleve med hende.

Siden har Samlivet været hævet, og Sagsøgeren paastaar nu Ægte-
skabet opløst i Medfør af Ægteskabslovens § 55.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet hun gør gældende, at det ude-
lukkende er Sagsøgeren, der er Skyld i Samlivets Ophævelse. Da hun
i Efteraaret 1931 blev indlagt paa Randers Sygehus i anden Anledning,
konstateredes positiv Wassermannsreaktion. Iøvrigt fandtes ikke og har
aldrig været kliniske Tegn paa Syfilis. Hun har derfor aldrig haft nogen
Grund til at tro sig syg eller lade sig behandle. Hun har aldrig været
sin Mand utro og kan derfor ikke have faaet Syfilis fra andre Mænd.

Da Sagsøgte kom hjem fra Sygehuset og fik at vide, hvad hun fejlede, spurgte hun Sagsøgeren, om dette fik nogen Betydning for Ægteskabet, og hertil svarede denne: »Nej, det kan Du da nok forstaa«. Grunden til Samlivets Ophør er da ogsaa udelukkende efter hendes Opiattelse den Dame — Fru Jørgensen —, som Sagsøgeren nu lever sammen med. Fru Jørgensen er kommen i Hjemmet ved Sagsøgtes fire Fødseler, sidste Gang i April 1932. Kort efter, at hun havde faaet sin Datter, tog Sagsøgeren til København, og derefter kom han kun tilbage, naar han havde Orlov. Omtrent samtidig flyttede Fru Jørgensen til København, hvor hun nedsatte sig som Jordemoder. Sagsøgeren levede sammen med hende i København. Da han senere blev forflyttet til Aarhus, flyttede Fru Jørgensen med.

Sagsøgeren har erkendt at have staaet i Forhold til Fru Jørgensen, men dog først efter, at han den 6. December 1932 havde tilskrevet Sagsøgte, at han ikke længere kunde leve sammen med hende. Han har kendt Fru Jørgensen i en Aarrække, men der har intet kønsligt Forhold været mellem dem tidligere.

Læge Chr. Sørensen, Køge, har i en Attest af 28. Juli 1937 udtalt, at han trods Wassermannsreaktionen ikke anser det for givet, at Sagsøgte har haft Syfilis.

Overlægen paa Randers Sygehus har attesteret, at Sagsøgte har ligget der som Patient med positiv Reaktion paa Syfilis, men uden kliniske Tegn paa denne Sygdom.

Efter det saaledes oplyste maa der nu gives Sagsøgte Medhold i, at Grunden til, at Sagsøgeren har ophævet Samlivet, fornemmelig skønnes at skyldes hans Følelser for den oftnævnte Fru Jørgensen, og der ses herefter ikke tilstrækkeligt Grundlag for Ægteskabets Opløsning i Medfør af Ægteskabslovens § 55.

Sagsøgte vil følgelig være at frifinde.

Der tillægges Sagsøgtes beskikkede Forsvarer, Overretssagfører C. Olsen, et Salær af 50 Kr., der udredes af det Offentlige, medens Sagens Omkostninger iøvrigt skønnes at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 23. September 1937 af Retten for Køge Købstad m. v. og paastaas af Appellanten, Officiant Thorvald Bjerre Nielsen, forandret i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagt Paastand, medens Indstævnte, Fru Marie Bjerre Nielsen, procederer til Stadfæstelse.

Da Appellanten har levet faktisk adskilt fra Indstævnte i over 4 Aar, og det under de foreliggende Omstændigheder ikke skønnes godtgjort, at han hovedsagelig er Skyld i Samlivets Ophævelse, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge, dog at han efter Indstævnets subsidiære Paastand vil have at svare Underholdsbidrag til Indstævnte.

Fredag den 20. Januar.

Nr. 130/1938. **Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt (Svarre)** mod

A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo
(Overretssagf. O. L. B. Jensen),

betræffende Spørgsmaalet om Anerkendelse af Appellantens Stilling som Separatist i det indstævnte Konkursbo.

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. Marts 1938: A/S Sicca Patent Holding Co.s, Konkursbo bør for Tiltale af Sagsøgerne, Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt, til Indstævnte, A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo, der pr. 25. September 1937 blev taget under Behandling af Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling, har Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt ved Landsretssagfører Johs. Marcussen paastaaet sig som Separatist udleveret mellem 9500 og 10.000 kg Æblekoncentrat, som henstaar i en Lagerbygning i Nykøbing F.

Inkassator i Boet, Overretssagfører O. L. B. Jensen har nægtet at anerkende det anmeldte Krav.

Ifølge Overenskomst indgaaet den 30. April 1936 mellem A/S Sicca Patent Holding Co. og Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt har »Sicca« forpligtet sig til, fra Foreningens Medlemmer at modtage Vragfrugt og Nedfaldsfrugt.

Af Overenskomstens Bestemmelser fremhæves:

»§ 1.

— — — Behandlingen bestaar i, at Frugtens Saft udvindes til Fremstilling af Æblemost der koncentrerer saalænge ned, at Koncentratet kan holde sig ubegrænset uden at gaa i Gæring og uden Tilsætning af Konserveringsmidler, saalænge Sicca har Kontrol med Varens Opbevaring. Dette Resultat garanterer Sicca for.

— — —

§ 3.

Sicca er berettiget til ogsaa at indkøbe Frugt fra andre end Medlemmer af Foreningen.

— — —

§ 6.

Sicca yder en Forskudsbetaling for den leverede Frugt paa $\frac{1}{2}$ Øre pr. kg. Endelig Afregning sker først, naar den fremstillede Æblemost er solgt. Aconto-Afregning sker til Foreningen.

— — —

§ 7.

Den af Medlemmerne leverede Frugt anses som leveret af Foreningen.

Foreningen faar ubetinget Medejendomsret til det Koncentrat, som udvindes af de af Medlemmerne leverede Æbler, og Sicca er forpligtet til at holde denne Del af Lageret særskilt opbevaret med Angivelse af Ejendomsforholdet.

Foreningen faar ligeledes Medejendomsret til Affaldsprodukterne (Kvaset). Saafremt det udbringes til en Værdi, participerer Foreningen heri i et Forhold, som nærmere vil være at fastsætte.

§ 8.

Det Kvantum Varer, hvorover Foreningen erhverver Medejendomsret, bestemmes saaledes: Sicca opgør, hvor megen Most, der er fremstillet af det samlede Kvantum behandlet Frugt. Foreningen bliver Medejer af en Procentdel af Koncentratet svarende til den af Medlemmerne leverede Procentdel af den samlede Mængde behandlede Frugt.

§ 9.

Udskillelsen af det Lager, som Foreningen faar Medejendomsret til, finder Sted efterhaanden som Produktionen skrider frem, og Sicca er ansvarlig for, at denne Del af Lageret bestandig er opbevaret som i § 7 anført.

§ 10.

Af den saaledes udskilte Del af Lageret ejer Sicca 60 pCt., Foreningen 40 pCt.«

Inkassator har anført, at da der i en ikke ringe Udstrækning er købt og forhandlet Frugt fra andre end Foreningens Medlemmer, hvorhos der ogsaa er købt færdigt Koncentrat, der er opblandet med det Koncentrat, som Selskabet selv producerer, kan Leverandørforeningen efter Inkassators Mening ikke blive Medejer af det Produkt, som Fabrikken fremstiller. Medejendomsretten til Produktet kan ikke afledes af, at Medlemmerne har leveret Frugten. Efter Leverancen har der

iundet en saadan Behandling Sted af den leverede Vare, at Ejendomsretten maa siges at være gaaet tabt samtidig med, at Varen faktisk er ophørt med at eksistere som saadan. Dertil kommer, at det ved Arbejdet forædlede Produkt er opblandet med Saft, der hidrører fra Frugt leveret af andre.

Skal der være etableret en Ejendomsret for Leverandørforeningen, maa dette efter »Sicca«s Mening støttes paa, at der har fundet en Betaling Sted fra »Sicca« til Leverandørforeningen med Æblekoncentrat, men for at en saadan Betaling skal kunne holde overfor »Sicca«s Kreditorer, maa dertil kræves, at Betalingen er effektueret, hvilket ikke er godtgjort.

Inkassator hævder videre, at der ikke i Realiteten har fundet nogen Udskillelse Sted, og Tøndernes Mærkning var, forsaavidt den overhovedet forefandtes, ganske utilstrækkelig. Tønderne laa i det samme Lagerlokale, hvor Selskabets øvrige Koncentrater var opbevaret, og Besiddelsen over nogen Del af Partiet var ikke overgaaet til Leverandørforeningen.

Sagsøgerne har anført følgende. Idéen med Overenskomsten af 30. April 1936 var, at Leverandørforeningen skulde bidrage til en paatænkt, men senere opgivet Mostfabriks Virksomhed ved at lade Betalingen henstaa uafregnet, indtil Salg af Koncentratet havde fundet Sted. Leverandørforeningens Sikkerhed for Betalingen skulde bestaa i, at den straks ved Koncentratets Fremstilling blev Ejer af 40 pCt. af den Mængde Koncentrat, som blev fremstillet af de af Leverandørforeningens Medlemmer leverede Æbler.

Sagsøgerne hævder, at den fornødne Udskillelse af Foreningens Koncentrat straks har fundet Sted, og Ejendomsretten til Koncentratet i de Tønder, der er mærket med L., er overgaaet til Foreningen ved Udskillelse og forblevet Foreningens. At »Sicca« har haft en begrænset Salgsfuldmagt med Hensyn til dette Lager betyder intet, allerede fordi den fastsatte Minimumspris i Virkeligheden var saa høj, at den betegnede det Maksimum, der kunde forventes.

Retten maa give Inkassator Medhold i, at den saakaldte Ejendomsret til 40 pCt. af det fremstillede Koncentrat, der nærmere omhandles i Kontrakten, ikke er gyldig i Forholdet til Siccas Kreditorer; disse kan ikke være pligtige at finde sig i et saadant Krav, der i Virkeligheden kun dækker over et Forsøg paa at skabe en Sikkerhedsret, der ikke opfylder de gældende Betingelser. Dertil kommer den Sammenblanding, der har fundet Sted med andre Varer. Efter alt foreliggende vil Inkassators Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger ophæves.

Nr. 131/1938.   A/S Folkebanken i Nykøbing F. (Svane)

m o d

A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo
(Overretssagfører O. L. B. Jensen),

betræffende Spørgsmaalet om Anerkendelse af Appellantens Stilling som Haandpanthaver i det indstævnte Konkursbo.

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. Marts 1938: A/S Sicca Patent Holdings Co.s Konkursbo bør for Sagsøgerne, A/S Folkebanken i Nykøbing F.'s Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Folkebanken i Nykøbing F., til Indstævnte, A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I A/S Sicca Patent Holding Co.s Konkursbo, der pr. 25. September 1937 blev taget under Behandling af Sø- og Handelsrettens Skifteafdeling, har A/S Folkebanken i Nykøbing F. anmeldt et Krav, stort 116.326,15 Kr., hvilket Krav paastaas at være sikret ved Haandpant i følgende Effekter:

- 1) Et Ejerpantebrev.
- 2) Et Pantebrev.
- 3) Selskabets Lager af Æblemostkoncentrat.

Boets Inkassator, Overretssagfører O. L. B. Jensen, har indstillet, at man nægter at anerkende, at Banken har Haandpanteret i Fallentens Lager af Æblemostkoncentrat.

Parterne er enige om, at kun dette sidste Spørgsmaal afgøres ved nærværende Sag.

Sagsøgerne, Folkebanken, har anført, at Haandpantssætningen blev etableret i Februar 1937; den havde oprindelig Hensyn til Financiering af en Mostfabrik, der tænktes oprettet med Støtte af Folkebanken; der udarbejdedes ogsaa de for Stiftelsen af det nye Selskab fornødne Dokumenter, herunder ogsaa en Erklæring dateret den 26. September 1936 vedrørende Forholdet mellem Sicca og Mostfabrikken; det hedder i denne, at Mostfabrikken forpligter sig til naar som helst paa Sicca's Anfordring at give Sicca Haandpant i det oparbejdede Varelager til Sikkerhed for Siccas Tilgodehavende hos Mostfabrikken. Rettighederne efter dette Dokument transporterede »Sicca« samme Dag til Folkebanken til Sikkerhed for Ydelsen af en Kredit paa 100.000 Kr. Mostfabrikken

kom imidlertid ikke til Eksistens, men i Juni Maaned ønskede Bankens Revisor at se det Haandpantebrev, som han mente maatte være oprettet; det viste sig imidlertid, at der intet Dokument forelaa; men der blev nu den 26. Juni 1937 oprettet et saakaldt Haandpantebrev, der lyder saaledes:

»Underskrevne A/S Sicca Patent Holding Co. bekræfter herved, at vi straks efter Afslutningen af Campagnen 1936 haandpantatte den Del af det oparbejdede Æblemostkoncentrat-Lager, som tilhørte os, til A/S Folkebanken i Nykøbing F. som yderligere Sikkerhed for Bankens Tilgodehavende hos Selskabet, for hvilket behørigt stemplede Dokumenter allerede da var oprettet.

Samtidig blev Nøglen til Lagerbygningen overgivet til Bankens Sagfører og vor Adgang til Lageret har siden da været betinget af hans Medvirken.«

Inkassator gør gældende, at det paagældende »Haandpantebrev« af 26. Juni 1937 er oprettet paa et Tidspunkt, hvor Bankens Sagfører saavel som »Sicca« var eller maatte være fuldstændig klar over, at »Sicca« var insolvent og ikke vilde være i Stand til at gennemføre Virksomheden, med mindre man kunde skaffe ny Kapital til denne. Haandpantebrevet er da ogsaa formuleret paa den ejendommelige Maade, at »Sicca« anerkender, at der tidligere har foreligget en Aftale om Haandpantætning af Varelageret. Inkassator anfører videre, at selv om der mulig mellem de interesserede Parter har været Tale om Haandpantætning af Lageret til Fordel for Banken, kan det ikke af Boet anerkendes, at der paa noget Tidspunkt er etableret en retsgyldig Haandpantætning. Lageret har stadig været oplagret i de af »Sicca« lejede Lokaler paa Vester Skovvej, Nykøbing F., og i disse Lokaler befinder sig foruden Selskabets Lager ogsaa Varer af samme Beskaffenhed som paastaaes at tilhøre dels Bierbrauerei Steinhölzli A/G, Bern, der gør Krav paa ca. 3000 kg af Koncentratet som Separatist (Konsignation), dels Frugtavlernes Leverandørforening for Maribo Amt, der paastaar, at 9500—10.000 kg tilhører dem helt eller delvis.

Selskabets Folk, derunder ogsaa Disponenten, har lige fra Lageret blev oplagret, haft deres daglige Gang i Lagerlokalerne, hvor foruden Koncentratet ogsaa var oplagret nogle Affaldsprodukter (Æblekvas) og lign. »Sicca«s Folk har haft Adgang til Lageret ikke alene for at foretage Udlevering af Koncentratet til Foreningens Medlemmer, men ogsaa for at efterse og passe Koncentratet, der er oplagret paa Tønder, som saa godt som daglig skal efterses. Lige indtil Konkursen har der været et Sæt Nøgler i Selskabets Besiddelse, saaledes at Selskabets Folk, særlig Disponenten, har haft Adgang til de lejede Lokaler og ogsaa har besøgt disse uden at være ledsaget af Bankens Funktionærer. Lejemaalet om Lokalerne er indgaaet med »Sicca«, og der er truffet den Aftale med Bankens Sagfører, at Banken betaler Lejen, saafremt Haandpantætningen anerkendes i Boet, i modsat Fald maa Lejen betales af Boet.

Bankens Sagfører har erklæret, at han har været ganske uvidende om, at der forelaa et ekstra Sæt Nøgler, det har været skjult for ham. Sagsøgerne bestrider, at de eller deres Sagfører havde noget som helst Kendskab til, at »Sicca« var insolvent, da de gik ind paa at yde et Laan,

tværtimod troede de, at »Sicca« ikke havde andre Kreditorer end Banken.

Retten maa give Inkassator Medhold i, at der ikke ses at være tilvejebragt et gyldigt Haandpanteforhold. Der er Uklarhed om Stiftelsen og hvad Haandpanteretten skulde omfatte, og selv om man gaar ud fra, at Banken og dens Sagfører ikke har vidst Besked om det Sæt Nøgler, som »Sicca« beholdt og benyttede, har Sagsøgerne ikke ført nogen som helst Kontrol med det paastaaede Haandpant, der ikke har været tilstrækkelig isoleret fra andre Partier i de samme Lokaler. Inkassators Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Nr. 288/1938. **Forenede Tidsskrifters Forlag A/S og Direktørerne Valdemar Christophersen, Jens Rasmussen og Helger (Bang) samt Landsretssagfører Edvin Hansen** paa Repræsentant Elith Jensens Vegne

p a a k æ r e r

Kendelse afsagt den 2. December 1938 af den ved Reskript af 21. April 1938 nedsatte Undersøgelseskommission.

Den p a a k æ r e d e K e n d e l s e er saalydende: Politivadkatens Begæring om Fremlæggelse af den ovennævnte Ekstrakt af Revisionsrapport Nr. 7 med Bilag tages til Følge, saaledes at der udleveres Genpart af Ekstrakten til Landsretssagfører Edvin Hansen. Derimod vil dennes Paastand om Fremlæggelse af Revisionsrapporten i dens fulde Omfang ikke kunne tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af den ved Reskript af 21. April 1938 nedsatte Undersøgelseskommission afsagte Kendelse er paakæret til Højesteret dels af Forenede Tidsskrifters Forlag A/S og Direktørerne Valdemar Christophersen, Jens Rasmussen og Helger forsaavidt angaar Bestemmelsen om, at Genpart af Ekstrakten udleveres Landsretssagfører Edvin Hansen, dels af Landsretssagfører Edvin Hansen paa Repræsentant Elith Jensens Vegne forsaavidt angaar Bestemmelsen om, at Paastanden om Fremlæggelse af Revisionsrapporten i dens fulde Omfang ikke vil kunne tages til Følge.

I Paadømmelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde findes denne forsaavidt angaar Spørgsmaalet om Udlevering af Genpart til Landsretssagfører Edvin Hansen at burde stadfæstes. Spørgsmaalet om, hvorvidt yderligere Afsnit af Revisionsrapporten bør fremlægges, findes Kommissionsdommeren at burde optage til fornyet Prøvelse, efter at der er givet Landsretssagfører Edvin Hansen Adgang til at gøre sig bekendt med Beretningen i dens

Helhed og fremsætte sine Bemærkninger om yderligere Fremlæggelse.

Thi bestemmes:

Undersøgelseskommissionens Kendelse bør, forsaavidt angaar Spørgsmaalet om Udlevering af Genpart til Landsretssagfører Edvin Hansen, ved Magt at stande. Spørgsmaalet om, hvorvidt yderligere Afsnit af Revisionsrapporten bør fremlægges, findes Kommissionsdommeren at burde optage til fornyet Prøvelse, efter at der er givet Landsretssagfører Edvin Hansen Adgang til at gøre sig bekendt med Beretningen i dens Helhed og fremsætte sine Bemærkninger om yderligere Fremlæggelse.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Undersøgelseskommissionens Opgave er ifølge det under 21. April 1938 udfærdigede Kommissorium at holde Ret under den offentlige Undersøgelse, som ledes af Anklagemyndigheden i Anledning af de af Repræsentant Elith Jensen mod Ledelsen af »Forenede danske Motor-ejere« (F.D.M.) rejste Sigtelser for strafbare Forhold samt ved Behandlingen af saadanne i Forbindelse hermed staaende Forhold med Hensyn til hvilke Undersøgelse begæres af Anklagemyndigheden.

Da de af Repræsentant Elith Jensen mod Ledelsen af F.D.M. rejste Sigtelser bl. a. angaar Forholdet mellem F.D.M. og Forenede Tidsskrifters Forlag A/S (Forlags-Selskabet), anmodede Politivadvokaten straks efter Undersøgelseskommissionens Nedsættelse sidstnævnte Selskab om at faa udlaant Selskabets Bøger til Brug under Revisionsarbejdet i Sagen, og denne Anmodning imødekom Selskabet.

Den af Undersøgelseskommissionen antagne Revisor, statsautoriseret Revisor Carl Jensen, har derpaa vedrørende Forholdet mellem F.D.M. og Forlags-Selskabet afgivet to Revisionsrapporter, Nr. 1 med Supplement og Nr. 2, samt to Oversigter over Selskabets Driftsregnskaber og Statusopgørelser for Aarene 1923 til 1937, hvilke Aktstykker med Selskabets Samtykke er fremlagt som Bilag B 108, B 108 a, B 109, B 143 og B 144 og i Genpart overleveret til Elith Jensens Sagfører, Landsretssagfører Edvin Hansen.

Revisor Carl Jensen har nu yderligere afgivet en Revisionsrapport Nr. 7 af 15. November 1938 med Bilag vedrørende Forlags-Selskabets Forhold. Da Selskabet modsatte sig, at denne Revisionsrapport fremlagdes i dens fulde Omfang, har Politivadvokaten uddraget en — meget fyldig — Ekstrakt af Rapporten, saaledes at visse Dele af den og af Bilagene er udskilt, og at der i den saaledes tilbageblivende Ekstrakt forskellige Steder er udeladt visse Personnavne.

Denne Ekstrakt begærer Politivadvokaten fremlagt i Sagen, saaledes at Genpart udleveres til Landsretssagfører Edvin Hansen.

Forlags-Selskabet samt dets forhenværende Direktør V. Christophersen, dets nuværende Direktør Jens Rasmussen og Medlem af dets Bestyrelse, Direktør Helger, har nedlagt Paastand om:

1) at Ekstrakten med Bilag ikke fremlægges, medmindre det i Rapporten, Side 30 øverst til Side 32 øverst og Side 40, 3. Stykke, anførte udgaar og Helgers Navn paa Side 40, 1. Stykke, udelades, og

2) at der ikke gives Landsretssagfører Edvin Hansen Genparter af den Ekstrakt af Revisionsrapporten, der maatte blive fremlagt.

Politiadvokaten har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at alt, hvad der indeholdes i Ekstrakten, er af Betydning som Bevismidler i Sagen, og derfor maa kunne forlanges fremlagt i Medfør af Retsplejelovens § 748, jfr. § 745, 1. Stk.

Forlags-Selskabet, de to Direktører og Bestyrelsesmedlemmet har til Støtte for deres Paastand gjort gældende, at de Dele af Rapportekstrakten, som paastaas udeladt, ikke er af Betydning som Bevismidler i Sagen. Derimod er det ubestridt, at der ikke med Hensyn til disse Dele foreligger noget Tilfælde, hvor Vidnepligt er udelukket, jfr. § 748 i Begyndelsen.

Landsretssagfører Edvin Hansen har gjort gældende, at hele Revisionsrapporten maa formodes at være af Betydning som Bevismiddel i Sagen, og at den derfor i fuldt Omfang — ikke blot i Ekstrakt — bør fremlægges og udleveres ham i Genpart.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang Fremlæggelse af Revisionsrapporten bør finde Sted, bemærkes, at Kommissionen efter en Gennemgang af Ekstrakten og en Sammenligning af denne med Revisionsrapporten skønner, at alt det, som er udskilt og ikke medtaget i Ekstrakten, er uden Betydning for Sagen, og Landsretssagfører Edvin Hansens Paastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Omvendt maa Kommissionen skønne, at alt, hvad der er medtaget i Ekstrakten, er af Betydning for Sagen. Med Hensyn til de Dele, som af Forlags-Selskabet med flere paastaas udeladt, og som vedrører dels Direktørerne Christophersen og Rasmussens Lønforhold, dels Forlags-Selskabets Forhold til Rigstelefonkataloget, dels endelig en Kritik af visse Udbetalinger til det nævnte Bestyrelsesmedlem, bemærkes særlig følgende:

Elith Jensens Sigtelser med Hensyn til Forholdet mellem Ledelsen af F. D. M. og Forlags-Selskabet gaar i det væsentlige — jfr. Bilag B 37 Side 53—57 og B 43 Side 3—4 — ud paa, at F. D. M.s daværende Direktør, Kyhl, og Bestyrelsen i Forlags-Selskabet »i svigagtig Hensigt har startet Aktieselskabet for at udnytte alle de Fordele, som F. D. M. har betalt for, til egen Fordel«, (Bilag B 37 Side 53), at Stiftelsen er sket »ganske udenom Styrelsen i F. D. M.«, og at Kyhl derefter »ligeledes udenom Styrelsen i F. D. M. har overladt det nystiftede Aktieselskab Bladet »Motor«, som F. D. M. havde købt for Kr. 18.000, og Annoncerettigheder, som stod F. D. M. i Kr. 40.000, uden at det af F. D. M.s Regnskaber kan ses, at F. D. M. har faaet noget som helst Vederlag«, (Bilag B 43, Side 3), og at Kyhl personlig har »høstet et betydeligt Udbytte af denne Transaktion og samtidig paaført F. D. M. et Tab, som Komparenten (Elith Jensen) anslaar til ca. 50.000 Kr. aarligt alene ved

Udgivelsen af »Motor« (Bilag B 43, Side 4, jfr. ogsaa Bilag B 37, Side 65).

Det er oplyst under Sagen, at Direktør Christophersen, der gennem Militærtjenesten var en Bekendt af Direktør Kyhl, omkring 1920 blev ansat af denne i F. D. M. (Stenogram Side 141), at det var Direktør Christophersen, der fik Idéen til Oprettelsen af Forlags-Selskabet i 1923, bl. a. fordi han da vilde træde ud af Hæren, og at Christophersen straks blev Direktør i Selskabet (Stenogram Side 144—145). F. D. M. havde fra Forlags-Selskabets Start i 1923 og indtil 1930 en betydelig Aktiepost (18.000—21.000 Kr. af en samlet Aktiekapital paa 50.000 Kr., jfr. Bilag B 108, Side 14) i Forlags-Selskabet. Endvidere havde F. D. M. med Forlags-Selskabet Overenskomst vedrørende F. D. M.s Medlemsblad »Motor« af 7. Februar 1923 med Ændring af 28. December 1932 (Bilag B 80). Ifølge denne Overenskomst paahvilede Erhvervelse og Ekspedition af Annoncer til »Motor«, herunder Inkasso af Annoncebeløbene, Forlags-Selskabet (Punkt 1), som for Udførelsen af dette Arbejde modtog $33\frac{1}{3}$ pCt. af Brutto-Annonceindtægten af Annoncerne, idet dog Forlags-Selskabets Nettooverskud vedrørende »Motor« — i Perioden fra 1923—1936, jfr. Bilag B 126, Side 6 — skulde deles ligeligt mellem Forlags-Selskabet og F. D. M. (Punkt 6). Om Rigestelefonkataloget er det oplyst, at Udgivelsen af dette var overtaget af Forlags-Selskabet efter Overenskomst med Direktoratet for Postvæsnen (Bilag B 91, Side 10 nederst), men at Udgivelsen af Kataloget i 1928 blev udskilt fra Forlags-Selskabet og overgik til et Konsortium bestaaende af Jørgensens Bogtrykkeri og Forlags-Selskabet, saaledes at Direktør Christophersen frattraadte Stillingen som Direktør for Forlags-Selskabet — han afløstes af Direktør Rasmussen — og overgik til Rigestelefonkataloget (Bilag B 91, Side 12 og 13).

Efter det saaledes oplyste er det af Vigtighed at undersøge Direktørernes Lønforhold og Forholdet til Rigestelefonkataloget, idet disse Forhold er af Betydning for Størrelsen af Aktieudbyttet og (jfr. Revisionsrapport 7, Bilag 11 og 12) af det eventuelle Nettooverskud for Bladet »Motor« og derigennem for Spørgsmaalet om, hvorvidt der ved Oprettelsen og Driften af Forlags-Selskabet er handlet i Strid med F. D. M.s Interesser.

Som Følge heraf findes der at maatte gives Politiaadvokaten Medhold i, at de i Ekstraktens Side 30 øverst til Side 32 øverst og Side 40, 3. Stk., indeholdte Oplysninger, der vedrører Direktørerne Christophersen og Rasmussen samt Rigestelefonkataloget, bør medtages i Ekstrakten, og den af Forlags-Selskabet m. fl. nedlagte Paastand vil derfor forsaavidt ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Afsnittet Side 40, 1. Stykke, bemærkes, at Oplysning om de her nævnte Udbetalinger allerede i Forvejen fremgaar af den med Forlags-Selskabets Samtykke fremlagte Revisionsrapport Nr. 1 (Bilag B 108, Side 26), hvor ogsaa Helgers Navn er nævnt, og at der derfor ikke i det nævnte Stykke er noget andet nyt end de af Revisor om Udbetalingerne fremsatte kritiske Bemærkninger. Idet disse Bemærkninger som afgivne af den af Kommissionen antagne sagkyndige Revisor maa ligestilles med Udtalelser af en af Retten udmeldt Skønsmand (jfr. Retsplejelovens § 809, jfr. Kapitel 19) og saaledes at maatte

betragtes som et Bevismiddel, og idet de nævnte Bemærkninger skønnes at være af Betydning for Sagen, vil den af Forlags-Selskabet m. fl. nedlagte Paastand med Hensyn til Rapportens Side 40, 1. Stykke, ej heller kunne tages til Følge.

Herefter vil Politiaadvokatens Begæring om Fremlæggelse af Ekstrakten i det af ham paastaaede Omfang i det hele være at tage til Følge.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Udlevering til Landsretssagfører Edvin Hansen af Genpart af den nævnte Ekstrakt bemærkes følgende:

Ved Anklageskrift af 20. November 1937 er der af Statsadvokaten for København rejst Tiltale ved Københavns Byret mod Elith Jensen til at lide Straf efter Straffelovens §§ 267 og 268 for Ærekrænkelse og Bagvaskelse ved i en den 31. Marts 1937 dateret og til Justitsminister K. K. Steincke fremsendt Skrivelse mod bedre Vidende at have beskyldt Justitsministeren for ved Behandlingen af nogle af Tiltalte til Justitsministeriet fremsendte Henvendelser at have undladt at overholde Loven, hvilken Beskyldning er gentaget i en af Tiltalte til Statsminister Th. Stauning den 20. August 1937 fremsendt Skrivelse.«

Elith Jensens nævnte Skrivelse af 31. Marts 1937 vedrører Justitsministerens Forhold til Elith Jensens Anmeldelse mod Direktør Kyhl (samt mod Redaktør Hendil og Direktør Lindén).

Den nævnte Sag, i hvilken Landsretssagfører Edvin Hansen er beskikket til Forsvarer for Elith Jensen, behandles ved Københavns Byrets 5. Afdeling, der ved Kendelse af 9. Maj 1938 har bestemt, at Domsforhandlingen i Sagen vil være at udsætte, til nærværende Kommissions Arbejde er tilendebragt, idet det maa antages, at der ved Kommissionens Arbejde vil kunne tilvejebringes Oplysninger, der er af Betydning for Afgørelsen af Byretssagen.

Forholdet er herefter det, at der nu ved Kommissionens Arbejde bl. a. søges tilvejebragt et Bevismateriale, som der vilde være blevet Spørgsmaal om at tilvejebringe under Byretssagen, dersom Kommissionen ikke var blevet nedsat. Som Følge heraf har Kommissionen foranlediget, at Landsretssagfører Edvin Hansen giver Møde under nærværende Sag som Sagfører for Elith Jensen og faar udleveret Genpart af Aktstykker, der fremlægges, og Landsretssagfører Edvin Hansen findes efter det anførte under nærværende Sag at maatte have de samme Beføjelser, som vilde tilkomme ham som beskikket Forsvarer i Byretssagen, derunder ogsaa den i Retsplejelovens § 823 nævnte Beføjelse til at erholde Genpart af fremlagte Aktstykker.

Herefter og idet yderligere bemærkes, at det ogsaa reelt maa anses for nødvendigt, at Landsretssagfører Edvin Hansen erholder Genpart af den ovennævnte Ekstrakt for behørigt at kunne varetage sit Hverv som Forsvarer for Elith Jensen, vil Protesten fra Forlags-Selskabet m. fl. mod, at saadan Genpart udleveres til Landsretssagfører Edvin Hansen, ikke kunne tages til Følge.

Nr. 270/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Frede Munch Rasmussen (Poul Jacobsen),

der tiltales for Manddrab.

Østre Landsrets Dom af 1. November 1938 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte Frede Munch Rasmussen bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 92 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar. Saa bør og Tiltalte udrede Sagens Omkostninger, derunder 300 Kr. i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretts-sagfører Kai Haack.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger paadømte Sag er paaanket saavel af det Offentlige som af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere finder, at Straffen bør bestemmes til Fængsel paa Livstid, medens tre Dommere vil bestemme Straffen til Fængsel i 16 Aar.

De borgerlige Rettigheder findes at burde frakendes Tiltalte for bestandig.

Der vil være at give Dom til Stadfæstelse efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til Fængsel paa Livstid, og at de borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte Frede Munch Rasmussen for bestandig.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler Tiltalte 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelsen er foretaget ved Københavns Byrets 8. Afdeling, tiltales Frede Munch Rasmussen for Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 15. Juni 1938 efter at have lokket Vognmand Aage Emanuel Reiche, født den 29. Juni 1895, op i sin Lejlighed, Larsbjørnstræde 24, 2. Sal, Kl. ca. 7,30 at have dræbt nævnte Vognmand Reiche ved at tildele ham formentlig 6—7 Slag i Hovedet med et Blylod af Vægt 1,8 kg, som Tiltalte havde købt omkring 1. Maj 1938 og tildannet som Slagvaaben med Drab af Reiche for Øje.

Tiltalte er født den 1. Maj 1914 og ikke fundet forhen straffet ved Dom.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 237 med en Straf, der findes at burde bestemmes til Fængsel i 10 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 92 Dage anses som udstaaet. I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende Tiltalte for 10 Aar.

T i r s d a g d e n 24. J a n u a r .

Nr. 180/1938. Postkontrollør **P. V. Johnsen** (Selv) og Kommunelærerinde Frk. **Laura Jakobsen** (Overretssagf. E. Warburg)

m o d

Søllerød Kommune (Jørgensen),

betræffende Appellanternes Forpligtelse til at anerkende den indstævnte Kommunes Ret til Anlæg af et projekteret Idrætsanlæg.

Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager den 23. December 1937: De Sagsøgte Postkontrollør P. V. Johnsen og Kommunelærerinde Frk. Laura Jakobsen skal finde sig i, at Søllerød Sogneraad, hvis Raadet skønner det fornødent, som eneste Paataleberettiget med Hensyn til de paa Ejendommene Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk ifølge Deklaration af 26. Juli 1929 og 26. Marts 1934 lyste Servitutter angaaende Bebyggelse og Benyttelse, undlader at benytte sin Paataleret i Relation til den Del af bemeldte Ejendomme, paa hvilke et projekteret Idrætsanlæg med tilhørende Parkeringsplads paatænkes anlagt, eventuelt skal de Sagsøgte finde sig i, at Sogneraadet lader Servitutterne slette paa den omtalte Del af Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk, saafremt Sogneraadet maatte finde saadan Aflysning paakrævet. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 11. Marts 1938 (V Afd.): Appellanterne, Postkontrollør P. V. Johnsen og Kommunelærerinde Frk. Laura Jakobsen, bør taale, at de ifølge Deklationer af 26. Juli 1929 og 26. Marts 1934 lyste Bebyggelses- og Benyttelsesservitutter ikke paatales af Indstævnte, Søllerød Kommune, som eneste paataleberettigede, respektive eventuelt paa Indstævntes Foranledning udslettes forsaavidt angaar den Del af Arealet, der berører det paatænkte Areal. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den Omstændighed, at Paataleret alene er tillagt Søllerød

Sogneraad, jfr. Tinglysningslovens § 10, 5. Stk., udelukker ikke, at Sogneraadet har visse Forpligtelser overfor Appellanterne med Hensyn til Udøvelse af Paataleretten. Efter det foreliggende findes den paatænkte Anvendelse af det i Sagen ommeldte Areal imidlertid ikke at komme i Strid med Servitutbestemmelserne i Deklarationen af 1929 paa en saadan Maade, at Kommunalbestyrelsen kan siges ikke at have iagttaget de det paahvilende Forpligtelser. Det bemærkes herved særligt, at der maa tages Hensyn til, at der i Deklarationen er tillagt Sogneraadet en vidtgaaende Ret til Fortolkning af Servitutbestemmelserne, og at hverken det paatænkte Anlægs Formaal eller den Maade, hvorpaa det i Enkelthederne nu er planlagt, skønnes at være stridende mod Arealets Karakter af Villakvarter eller at bevirke Ulemper, der kan sidestilles med de i Deklarationen nævnte.

Herefter vil Indstævntes principale Paastand, saaledes som den er ændret for Højesteret, være at tage til Følge.

Indstævnte har frafaldet Sagsomkostninger for Højesteret.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Postkontrollør P. V. Johnsen og Kommunalærerinde Frk. Laura Jakobsen, er pligtige at anerkende at Indstævnte, Søllerød Kommune, er berettiget til selv eller ved andre at anlægge det under Sagen omhandlede Idrætsanlæg med Parkeringsplads som ikke værende i Strid med ovennævnte paa Matr. Nr. 1a og 2gt af Vedbæk hvilende Servitutter.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 9. August 1929 tinglystes der paa Ejendommen Matr. Nr. 1a og 2gt af Vedbæk en Deklaration, ved hvilken der i Forbindelse med Søllerød Sogneraads Godkendelse af en Udstykningsplan vedrørende nævnte Ejendom bl. a. paalagdes Ejendommen forskellige Bebyggelses- og Benyttelsesservitutter, af hvilke særligt fremhæves:

a. Der maa paa Parcellen ikke drives Fabriksvirksomhed eller overhovedet nogen Virksomhed, som ved Støj, Røg eller ilde Lugt kan genere de omboende, ligesom Parcellerne heller ikke maa benyttes til Oplags- eller Losseplads.

b. Parcellerne maa kun bebygges med Villaer, d. v. s. Beboelsesbygninger med højst to Beboelseslag og indrettet til Beboelse for højst to Familier — samt dertil hørende fornødne Udhuse.

c. Intet Byggearbejde — herunder ogsaa vedrørende Udhuse og Skure af enhver Art — maa paabegyndes, forinden Sogneraadet har godkendt Facadetegningerne og Bygningernes Beliggenhed paa Grundstykket.

Det bestemtes derhos i Deklarationen, at Sogneraadet endeligt afgør Tvivlsspørgsmaal om Forstaaelsen af Servitutterne, at Sogneraadets Erklæring med Hensyn til Servitutternes Overholdelse skal være inappellabel, og at Paataaleretten med Hensyn til Servitutterne tilkommer Søllerød Sogneraad.

Fra Ejendommen udstykkedes i Oktober 1929 Matr. Nr. 1 ae og 2 kq af Vedbæk, paa hvilken Ejendom den nævnte Deklarations Servitutbestemmelse hviler, og hvilken Ejendom ejes af den ene af de Sagsøgte, Postkontrollør P. V. Johnsen, og i December 1933, Matr. Nr. 1 af af Vedbæk, paa hvilken Ejendom den nævnte Deklarations Servitutbestemmelse ogsaa hviler, og hvilken Ejendom ejes af den anden af de Sagsøgte, Kommuelærereinde Frk. Laura Jakobsen, Matr. Nr. 2 kq af Vedbæk er senere udgaaet af Matrikulen, idet den er sammenlagt med Matr. Nr. 1 ae, saaledes at den af P. V. Johnsen ejede Ejendom nu kun hedder Matr. Nr. 1 ae.

I Anledning af Anlæg af den offentlige Bivej, Maglemosevej, blev der i April 1934 — i Lighed med hvad der skete med Hensyn til en Række andre Ejendomme beliggende ved samme Vej — paalagt de ovenfor nævnte Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk (men ikke 1 ae, 2 kq og 1 af), der allerede i Forvejen var udstykkede, en ny Deklaration, der dels indeholdt Forpligtelse til at svare en Vejafgift, dels paalagde en Række Bygge- og Benyttelsesservitutter, iøvrigt i store Træk svarende til de allerede ved Deklaration af 1929 paalagte. Af disse Servitutter skal her nævnes:

a. Der maa paa Parcellerne ikke drives Fabriksvirksomhed eller overhovedet nogen Virksomhed, som ved Røg, Støj, eller ilde Lugt kan genere de Omboende, ligesom Parcellerne heller ikke uden Søllerød Sogneraadets Samtykke maa benyttes til Oplags- eller Losseplads.

b. Parcellerne maa kun bebygges med Huse i Villastil, d. v. s. Beboelseshuse med højst to Beboelseslag, samt dertil hørende Udhuse.

c. Ingen Bygning, herunder ogsaa Udhuse og Skure af enhver Art, maa opføres, forinden Bygningens projekterede Udseende og paatænkte Beliggenhed paa Grundstykket er godkendt af Søllerød Sogneraad.

Det bestemtes derhos i Deklarationen — i Lighed med Deklaration af 1929 — at Tvivlsspørgsmaal angaaende Forstaaelsen af Servitutterne afgøres endeligt af Søllerød Sogneraad, at Sogneraadets Erklæring med Hensyn til Servitutterne er inappellabel, og at Søllerød Kommune er paataleberettiget.

For at imødekomme Tidens Krav til Idrætsdyrkning har Søllerød Sogneraad besluttet at erhverve en Del af Ejendommen Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk og paa dette at anlægge Idrætsbaner, samt en Tennis-hal med tilhørende Toiletter og Omklædningsrum og i Forbindelse med Anlægget en mindre Parkeringsplads.

Søllerød Sogneraad har nu under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte kendt pligtige til:

1. principalt at anerkende Søllerød Kommunes Ret til uanset de paa Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk hvilende Servitutter enten at lade andre anlægge eller selv at anlægge paa en Del af Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæks Grund det paa den under Sagen fremlagte Plan viste Idræts-

anlæg med Tennishal og dertil hørende Toiletter og Omklædningsrum) samt dertil sig knyttende Parkeringsplads.

2. subsidiært at taale, at de ved Deklarationer lyst August 1929 og April 1934 paa Matr. Nr. 1 a og 2 gt af Vedbæk læste Bebyggelses- og Benyttelsesservitutter udslettes forsaavidt angaar den Del af Arealet, der berøres af ovennævnte paatænkte Anlæg.

Som Motivering for dette Søgemaal har Sogneraadet anført, at det, forinden det begynder paa Arbejderne med Idrætsanlæggets Gennemførelse og i den Anledning paabyrder Kommunen de dertil nødvendige betydelige Udgifter har ønsket Forholdet overfor de to Sagsøgte klarlagt gennem Dom, idet de Sagsøgte har stillet et eventuelt Erstatnings-søgemaal i Udsigt, saafremt Anlægget udføres.

De Sagsøgte Postkontrollør Johnsen og Kommunelærerinde Jakobsen har nedlagt Paastand paa Frifindelse med den Begrundelse:

1. at Anlæg af den paagældende Idrætsplads med Tennishal og dertil knyttet Parkeringsplads er i Strid med de Ejendommen paa-hvilende Servitutter, baade for saa vidt angaar Bestemmelsen om Virksomheder, der ved Røg, Støj eller ilde Lugt kan genere de omboende, og Bestemmelsen om Villabebyggelse til Beboelse.

2. at Bestemmelserne om, at Sogneraadet afgør Spørgsmaalet om Servitutternes Overholdelse og Tvivlsspørgsmaal om deres Forstaaelse ikke berettiger Sogneraadet til at tilsidesætte Bestemmelserne.

3. at Sagsøgte er paataleberettiget.

Under Sagen har Sagsøgerne endelig formuleret deres Paastand saaledes:

at de Sagsøgte tilpligtes at taale, at de ved Deklarationen, lyst August 1929 og April 1934 læste Bebyggelses- og Benyttelsesservitutter ikke paatales af Sogneraadet som eneste paataleberettiget, respektive eventuelt paa Sogneraadets Foranledning udslettes for saa vidt angaar den Del af Arealet, der berører det paatænkte Anlæg.

Sagsøgte Johnsens endelige Paastand gaar ud paa: at Søllerød Sogneraad kendes uberettiget til 1) enten selv eller at lade andre anlægge det viste Anlæg med Bebyggelse og 2) kendes uberettiget til at lade Servitutterne aflyse paa det paagældende Areal. Subsidiært nedlægger han Paastand paa Erstatning for den Værdiforringelse, hans Ejendom vilde lide ved Anlæggets Gennemførelse. Endelig at der ydes ham Betaling for den ved Sagens Anlæg ham paabebyrdede Ulejlighed.

Sagsøgte Frk. Jakobsens endelige Paastand gaar ud paa principalt: Frifindelse, subsidiært Frifindelse for saa vidt angaar den Del af Sagsøgenes principale Paastand, der angaar Parkeringspladsen.

Retten er af den Opfattelse, at efter Indholdet af saavel Deklarationen af 26. Juli 1929 som af Deklarationen af 26. Marts 1934, lyst henholdsvis 9. August 1929 og 7. April 1934, er der ikke tilsagt de Sagsøgte nogen ubetinget Villaservitut, ligesom der ikke er tilsagt dem nogen Paataleret; de maatte eller burde, hvis de ved Købet af deres Parceller har gjort sig bekendt med de paa deres respektive Ejendomme og omliggende Ejendomme hvilende Servitutter — hvorefter Tvivlsspørgsmaal om Forstaaelsen af Servitutterne endeligt afgøres af Sogneraadet, hvis Erklæring er inapellabel, og hvorefter Paataleretten alene

tilkommer Sogneraadet — have været klar over, at den hele Servitutordning var afhængig af, hvad Sogneraadet til enhver Tid maatte anse for formaalstjenligt med Hensyn til Servitutternes Opretholdelse eller Ændring, og at Købet paa det saaledes foreliggende Grundlag for de Sagsøgte indeholdt et betydeligt Risikomoment. Hertil kommer, at der ikke kan gives de Sagsøgte Medhold i, at ogsaa disse skulde have Paataleret, thi efter det klare Indhold paa dette Punkt af Servitutbestemmelsen i Deklarationen tilkommer Paataleretten udelukkende Sogneraadet og andre, som ikke er nævnt i Servituddokumentet, har i Medfør af Tinglysningslovens § 10 sidste Stk. overhovedet ikke Paataleret.

Herefter findes der ikke Anledning til at komme ind paa det af de Sagsøgte rejste Spørgsmaal om, hvorvidt det planlagte Idrætsanlæg med Parkeringsplads i og for sig maatte stride mod det reelle Indhold af Servitutterne.

Da Søllerød Sogneraad udtrykkeligt har frafaldet Krav paa Sagsomkostninger, vil hver af Parterne have at bære sine Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 23. December 1937 af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager, paastaas af Appellanterne, Postkontrollør, P. V. Johnsen og Kommunalærerinde Frk. Laura Jakobsen, ændret derhen, at de frifindes. Appellanterne har derhos nedlagt subsidiære Paastande.

Indstævnte Søllerød Kommune, har nedlagt Paastande som for Underretten, hvilke er følgende:

principalt at Appellanterne kendes pligtige at anerkende Indstævntes Ret til selv eller ved andre at anlægge det under Sagen omhandlede Idrætsanlæg med Parkeringsplads som ikke værende i Strid med Ordlyden af de paa Matr. Nr. 1 a og 2 gt hvilende Servitutter.

subsidiært at Appellanterne tilpligtes at taale, at de ifølge Deklarationer af 26. Juli 1929 og 26. Marts 1934 lyste Bebyggelses- og Benyttelsesservitutter ikke paatales af Sogneraadet som eneste paataleberettigede, respektive eventuelt paa Indstævntes Foranledning udslettes for saa vidt angaar den Del af Arealet, der berører det paatænkte Anlæg.

Da de af Sogneraadet paatænkte i Dommen gengivne Foranstaltninger findes uforenelige med de ovennævnte Servitutters Ordlyd, kan Indstævntes principale Paastand ikke tages til Følge.

I Dommen findes det rettelig antaget, at ifølge de paagældende efter Tinglysningslovens Ikrafttræden udfærdigede Deklarationer tilkommer Paataleretten alene den indstævnte Kommune.

Herefter maa der ogsaa gaas ud fra, at Appellanternes mulige Rettigheder ifølge de paagældende Servitutter er afhængige af Kommunens Afgørelse.

Ligesom Kommunen altsaa kan undlade at paatale, hvis den skønner det rigtigt, kan den ogsaa lade Servitutterne udslette med Hensyn til de i Dommen omhandlede Ejendomme.

Indstævntes subsidiære Paastand vil derfor være at tage til Følge.
 Da Indstævnte udtrykkeligt har frafaldet Krav paa Sagsomkostninger for begge Retter vil hver af Parterne have at bære sine Sagsomkostninger.

Onsdag den 25. Januar.

Nr. 278/1938   Slagteriarbejder **Th. Nielsen**
 (Sagfører M. Sørensen, Odense)

mod

Handelsbanken i Odense og Trælasthandler **N. H. Hein**
 (Landsretssagf. K. Moltke-Leth, Odense).

Kendelse afsagt af Odense Købstads Fogedret den 26. August 1938: Nærværende Auktion vil være at fremme som af Røkvirenten begæret.

Østre Landsrets Kendelse af 17. Oktober 1938 (VI Afd.): Auktionen vil være at fremme.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Sagen af Landsretten burde være undergivet Ankebehandling i Medfør af Rpl. § 593, men at Undladelse heraf ikke under de foreliggende Omstændigheder giver Anledning til Sagens Hjemvisning.

Det kan ikke ved det under Sagen oplyste anses godtgjort, at den til Handelsbanken skete Pantsætning skulde være ugyldig som Følge af Slagteriarbejder Th. Nielsens Ret og Bankens paa-staaede Kendskab til denne.

Idet det derhos tiltrædes, at Kærendes subsidiære Paastand som Følge af Bestemmelsen i Rpl. § 591 ikke er taget under Paakendelse, vil Landsrettens Kendelse være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger for Landsretten og for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger for Landsretten og for Højesteret ophæves.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Auktion har Sagfører Sørensen paa Slagteriarbejder Th. Nielsens Vegne protesteret mod Auktionens Fremme under Anbringende af, at den ved de til Rekvirenten og Trælasthandler N. H. Hein udstedte Skadesløsbreve skete Pantsætning er ugyldig som Følge af, at Pantsætningen er sket uden Samtykke af Slagteriarbejder Th. Nielsen, der paa Pantsætningens Tid havde erholdt Transportkøbekontrakt paa Ejendommen, hvilket hverken Rekvirenten eller Trælasthandler Hein kunde være uvidende om.

Sagfører Sørensen anfører til Støtte for sin Paastand, at Murer Vilh. Strey, der havde Købekontrakt paa Ejendommen har transporteret sin Ret til Slagteriarbejder Th. Nielsen,

at Transporten er udfærdiget den 2. November 1936 paa Sagfører Barfoeds Kontor og endelig underskrevet den 28. November 1936,

at det til Rekvirenten udstedte den 12. November 1936 tinglyste Skadesløsbrev, der er udfærdiget af Sagfører Barfoed, er underskrevet af Murer Strey den 2. November 1936 og tiltraadt af Dommer Barfoed som befuldmægtiget for Skødehaveren den 6. November 1936,

at den nævnte Skadesløsbrev tilførte den 22. Maj 1937 tinglyste Paategning om Forhøjelse med 1500 Kr. er underskrevet af Strey den 23. April 1937 og af Dommeren Barfoed den 19. Maj 1937.

at det til Trælasthandler N. H. Hein udstedte den 29. Maj 1937 tinglyste Skadesløsbrev, der er udfærdiget af Sagfører Barfoed er underskrevet af Vilh. Strey den 21. Maj 1937 og af Dommer Barfoed den 27. Maj 1937,

at den skete Pantsætning er udført af Sagfører Barfoed paa Pant-havernes Vegne efter disses Bemyndigelser,

at Sagfører Barfoed var vidende om, at Slagteriarbejder Th. Nielsen paa Pantsætningens Tid havde Transportkøbekontrakt paa Ejendommen og saaledes at Pantsætningen som Følge af Panthavernes manglende gode Tro maa være ugyldig.

Da de til Rekvirenten og Trælasthandler N. H. Hein udstedte Skadesløsbreve er tinglyste med Skødehaverens Samtykke, og da det ikke er godtgjort for Fogden, at Panthaverne var vidende om, at Pantsætningen stred mod Slagteriarbejder Th. Nielsens Ret, vil Auktionen være at fremme i Overensstemmelse med de af Rekvirenten fremlagte Vilkaar.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den 4. Juli 1936 begærede Handelsbanken i Odense som Udlægshaver ifølge et til denne af Murer Vilh. Fr. Th. Strey udstedt Skadesløsbrev, stort oprindelig 10.500 Kr., tinglyst den 12. November 1936 som Hæftelse paa Ejendommen Matr. Nr. 3 ix Hunderup Jorder under Odense Købstads Markjorder i Thomas Kingo Sogn, Tvangsauktion afholdt om denne Ejendom.

Herimod protesterede Slagteriarbejder Th. Nielsen, idet han blandt andet anførte, at han den 28. November 1936 havde faaet Transportkøbekontrakt paa Ejendommen fra Murer Strey, der selv havde Trans-

portkøbekontrakt paa denne, at Transportkøbekontrakten var udfærdiget af Sagfører Barfoed, og at Handelsbanken maatte anses som værende i ond Tro med Hensyn til Nielsens Ret til Ejendommen iri for Behæftelse med Skadesløsbrevet til Handelsbanken, idet Sagfører Barfoed var Bankens Fuldmægtig ved Ordningen af det til Grund for Skadesløsbrevet liggende Skyldforhold.

Ved Kendelse af 26. August 1938 bestemte Fogden i Odense Købstad, at Auktionen vilde være at fremme som af Rekvirenten begært d. v. s. i Overensstemmelse med de af denne fremlagte Vilkaar, i hvilke blandt andet var opført som 3die Prioritet et den 29. Maj 1937 tinglyst Skadesløsbrev, stort 9000 Kr., udstedt af Strey til Trælasthandler N. H. Hein.

Denne Kendelse har Nielsen paakæret til Landsretten, idet han har nedlagt følgende Paastande:

at Auktionen over Matr. Nr. 3 ix af Hunderup Jorder under Odense Købstads Markjorder, Ingemannsvej Nr. 25, Odense, nægtes Fremme, subsidiært

at Skadesløsbrevet, stort 9000 Kr., til Trælasthandler Hein lyst den 29. Maj 1937 nægtes optaget i Auktionskonditionerne som Lodtager i Købesummen.

Handelsbanken har paastaaet Kendelsen stadfæstet.

Da det ikke kan anses godtgjort, at Sagfører Barfoed har været Rekvirentens Fuldmægtig ved det omhandlede Laaneforholds Ordning, findes Rekvirenten allerede af den Grund ikke at have været i ond Tro forsaavidt angaar Nielsens Rettigheder med Hensyn til Ejendommen, hvorfor Auktionen vil være at fremme.

For Landsretten er det oplyst, at Sagfører Barfoed, der i November 1936 havde været medvirkende ved Streys Udstedelse af Transportkøbekontrakten paa Ejendommen til Nielsen, har været Trælasthandler Heins Sagfører ved Ordningen af det ovennævnte af Strey udstedte den 29. Maj 1937 tinglyste Skadesløsbrev til Hein. Imidlertid vil Landsretten som Følge af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 591, 2. Stk. ikke kunne tage det i den subsidiære Paastand omhandlede Spørgsmaal under Paakendelse.

M a n d a g d e n 30. J a n u a r .

Nr. 150/1938. **Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam** (Overretssagf. Jacob Winther)

m o d

Finansministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Ret til at forlange Indfrielse af visse Statsobligationskuponer efter oprindelig Dollarguldværdi.

Østre Landsrets Dom af 11. April 1938 (I Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren Vereeniging voor den

Effectenhandel te Amsterdam, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 1500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Indholdet af de i Overenstemmelse med de to Laane-kontrakter udstedte Obligationer, navnlig Bestemmelserne om Betalbarhed alene paa Betalingsagentens Hovedkontor i New York og alene i de forenede Staters Guldmønt maa det antages, at den danske Stats Forpligtelser efter Obligationerne blev undergivet den i de forenede Stater gældende Lovgivning, og at saaledes ogsaa Bestemmelserne i Joint Resolution af 5. Juni 1933 kom til Anvendelse paa Obligationerne.

Herefter og idet Hensynet til saakaldet ordre public ikke findes at kunne paaberaabes til Udelukkelse af Resolutionens Bestemmelser i nærværende Tilfælde, bliver Spørgsmaalet alene, om Retsstillingen er forandret ved de førte Forhandlinger om Udbetalinger m. v. paa de hollandske Pladser og de i Tilslutning dertil af Finansministeriet til Fondsbørserne i Amsterdam og Rotterdam udstedte Deklarationer af 11. December 1925 og 10. Maj 1928.

I denne Henseende bemærkes følgende:

Der ses ikke heri at være givet selvstændigt Udtryk for, at den danske Stat skulde have paataget sig nogen Forpligtelse til Betaling efter Guldværdi; Deklarationerne giver ikke Holdpunkter for anden Forstaaelse end, at de efter Obligationerne og Kuponerne skyldige Beløb til Lettelse for Obligationsejerne vil blive udredet i Holland efter Kursen for Dollars, saaledes at Forpligtelsen ogsaa der er afhængig af den amerikanske Møntlovgivning og Plads derved er aaben for Virkning af Ændringer i denne.

Endelig bemærkes, — forsaavidt Kravet under denne Sag kun rejses med Hensyn til visse særlig til Holland tilknyttede Obligationer, — at samtlige Obligationer og Kuponer vedrørende de to Statslaan foreligger i ganske ensartet Form, saaledes at der savnes Muligheder for en Udsondring af en Del af Laanene.

Efter alt saaledes foreliggende vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 6000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, til Indstævnte, Finansministeriet, med 6000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lov Nr. 209 af 22. Juli 1925 om Optagelse af Statslaan i Udlandet bemyndigedes Sagsøgte, Finansministeren, til at optage et Statslaan i Udlandet og for samme at udstede 5½ pCt. Rente bærende Statsobligationer til et samlet paalydende Beløb af indtil 30 Millioner nordamerikanske Dollars (Guld).

I Henhold hertil akcepterede Sagsøgte, der uden at have foretaget Henvendelser til andre Lande kun havde søgt Tilbud paa et saadant Laan blandt en Række større Grupper indenfor Amerikas Finansverden, et Tilbud fra Guaranty Trust Company of New York om Ydelsen af et Laan paa 30 Millioner Dollars pr. 1. August 1925 til en Kurs af 97,27 pCt., og der oprettedes under 27. Juli 1925 en Kontrakt mellem det nævnte Kompagni og Sagsøgte derom, hvorefter Sagsøgte vilde udstede en Emission af Guld-Dollar-Obligationer til et samlet Kapitalbeløb af 30 Millioner Dollars. I Kontrakten bestemtes bl. a., at Obligationerne skulde betegnes »Kingdom of Denmark Thirty Year 5½ pCt. External Loan Gold Bonds«, udstedes til Ihænderhaveren i Beløb paa 1000 og 500 Dollars og forsynes med Rentekupons. Hovedstol og Renter og alle andre i Kontrakten omhandlede Beløb i Dollars skulde betales (are to be payables) i De forenede Staters Guldmønt af den Vægt- og Lødighedsstandard, som fandtes den 1. August 1925, paa Guaranty Trust Companys Hovedkontor i New York, som bestemtes til at være Kassererkontor (paying agent) for Laanet. Sagsøgte skulde forud for hver Rentetermin til dette Kontor indbetale det nødvendige Beløb til Udredelse af Renten og endvidere fra det Tidspunkt, Laanets Amortisation skulde begynde, bestemte halvaarlige Beløb til et Amortisationsfond, der efter Sagsøgtes Ønske kunde anvendes til Indkøb af Obligationer, men ellers skulde benyttes til Indløsning af Obligationer ved Udtrækning, hvorom Sagsøgte skulde indrykke Bekendtgørelse i to Dagblade i New York efter nærmere Regler; ved saadan Bekendtgørelse forfaldt de deri angivne Obligationer til Betaling paa den opgivne Indløsningsdag paa det Sted i New York, som blev opgivet i Bekendtgørelsen. De i Henhold hertil indkøbte eller indløste Obligationer skulde straks kasseres.

Sagsøgte skulde inden en vis Frist sælge og overlevere til Kompagniet de i Henhold til Kontrakten udstedte Obligationer, der skulde formuleres i Overensstemmelse med de Krav, New York Stock Exchange stillede for Indregistrering, og som var anført i et Kontrakten vedføjet Bilag, og Kompagniet skulde købe samtlige disse Obligationer til en Pris af 97,27 pCt. af deres samlede Paalydende, dog med Forbehold af Kompagniets juridiske Konsulents Godkendelse af deres Form og Gyldighed. Der var fastsat Bestemmelser om, hvorledes Underskrift paa Obligationer og Kuponer skulde ske paa Sagsøgtes Vegne, og det udtaltes, at Obligationerne ogsaa skulde have en Attestationspaategning fra Kassererkontoret i New York og ikke være gyldige uden saadan Paategning. Sagsøgte skulde betale Obligationernes Trykning m. v. og ligedes Kassererkontorets Arbejde paa nærmere bestemt Maade. Og Kompagniet skulde ved opstaaet Tvivl om dets egen eller Obligationsejernes Krav efter Kontrakten paa Sagsøgtes Bekostning have Ret til med bindende Virkning for Laantageren at raadføre sig med en af Kompagniet valgt juridisk Konsulent.

I Obligationerne forpligtede Kongeriet Danmark sig til at betale Ihændeoverholderen et nærmere angivet Dollarbeløb med Rente deraf 5½ pCt. aarlig. Derefter udtaltes, at baade Hovedstol og Renter betaltes af (are payable at) Guaranty Trust Companys Hovedkontor i New York, der er Kassererkontor for Laanet, i De forenede Staters Guldmønt (gold coin of the Unites States of America) af eller lig med den nuværende Standard for Vægt og Lødighed. Der henvistes til visse Bestemmelser i Kontrakten, hvoraf et Uddrag blev trykt paa Obligationernes Bagside, og Teksten sluttede med en Udtalelse om, at Obligationen ikke var gyldig, før den blev autoriseret ved Underskrift af Kassererkontoret i New York paa en paa Obligationen trykt Attestation.

Rentekuponerne indeholdt et Tilsagn om at betale Ihændeoverholderen det angivne Rentebeløb ved Guaranty Trusts Hovedkontor i New York i De forenede Staters Guldmønt af den Standard, den havde paa Obligationens Dato.

I Skrivelse af 31. Juli 1925 meddelte Firmaet Lippmann, Rosenthal & Co., Amsterdam, Sagsøgte, at Firmaet sammen med nogle andre Bankier-Firmaer havde overtaget Obligationer til Paalydende 2 Millioner Dollars af Laanet og udbudt disse til Tegning i Holland ved et den 29. Juli 1925 dateret Prospekt, hvoraf Eksemplar vedlagdes. I dette oplystes, at Hovedstol og Renter var betalbar i New York hos Guaranty Trust Company i De forenede Staters Guldmønt af dennes daværende Vægt og Lødighed, og at i Amsterdam Hovedstol og Renter var betalbar hos Laanets Emittenter til New Yorks Kurs, saaledes som denne hver Gang fremtidig skulde blive fastsat, hvilke Oplysninger sagdes at stamme fra telegrafiske Opgivelser fra New York. Sagsøgte tog dette til Efterretning.

Den 5. November 1925 tilskrev det nævnte Firma Sagsøgte, at det sikkert var denne bekendt, at Firmaet i Samarbejde med Guaranty Trust Company i Juli 1925 havde udbudt 2 Millioner Dollars af det heromhandlede Laan, og at Firmaet havde ansøgt Fondsbørskomiteén om Laanets Optagelse paa Kurslisterne i Amsterdam og Rotterdam, hvilket naturligvis var ret vigtigt, samt at Guaranty Trust Company allerede havde fremsendt diverse Dokumenter til Brug i dette Øjemed, men at Fondsbørskomiteén krævede en Erklæring underskrevet af Sagsøgtes Ministerium, da der ifølge dens Vedtægter skulde foreligge en saadan fra Laantageren. Firmaet sendte derfor en engelsk Oversættelse af en saadan Erklæring og udtalte, at det vilde være Sagsøgte meget forbunden, hvis han kunde se Udvej for at tilbagesende Erklæringen underskrevet i to Eksemplarer til Brug i de to Byer. Firmaet udtalte sin Tillid til, at Sagsøgte ikke vilde have nogen Indvending mod at paatage sig dette, idet Firmaet henviste til, dels at Betalingen af Kuponer og udrukne Obligationer i Holland praktisk talt var overdraget Firmaet af Guaranty Trust Company imod de Dollarbeløb, Kompagniet skulde modtage dertil fra Danmark, og dels, at Ordningen vilde betyde, at enhver Behandling og Bekendtgørelse vedrørende Obligationerne vilde ske i Amsterdam og Rotterdam paa samme Maade som i New York, hvilket selvfølgelig vilde være af største Betydning for Laanene som international Kapitalanbringelse, da det vilde lette fremtidige Forretninger.

Sagsøgte underskrev den 11. November 1925 de to omtalte paa Engelsk affattede Erklæringer. I disse, der var stilet til »The Committee of the Stock Exchange« henholdsvis i Amsterdam og Rotterdam, erklærede Sagsøgte med Henblik paa det heromhandlede Laans Optagelse paa den officielle Kursliste at forpligte sig til bl. a. at gøre Kuponer og udtrukne Obligationer af Laanet betalbare (make payable) i Amsterdam og Rotterdam til Dagskurs (at the rate of the day) og at bekendtgøre i Amsterdam og Rotterdam alle Meddelelser til Obligationsejerne og regelmæssigt at udfærdige en Fortegnelse over Udtrækninger og udtrukne, men endnu ikke fremkomne Obligationer samt i Amsterdam at foretage den eventuelle Udlevering af nye Obligationer og saadan Afbetaling, som maatte finde Sted paa de ældre. Disse Erklæringer sendte Sagsøgte til det nævnte Firma med en Skrivelse af 18. November 1925, hvori Sagsøgte bl. a. konstaterede, at det paahvilede Firmaet paa Guaranty Trust Companys Vegne at foretage Betalingen i Holland af Kupons og udtrukne Obligationer, hvilke Forretninger Firmaet skulde afregne direkte med New York med Dækning fra Guaranty Trust Company af de af Sagsøgte dertil til Raadighed stillede Beløb; Sagsøgte henledte Opmærksomheden paa den Kendsgerning, at der efter Vilkaarene i Sagsøgtes Kontrakt med det nævnte Kompagni hverken i Obligationerne eller Kuponerne vilde blive nævnt noget om Betalingen i Holland, og at det desuden, da Trykningen allerede var begyndt, næppe vilde være muligt at ændre noget paa dette Punkt; og med Hensyn til Bekendtgørelserne i Holland bemyndigede Sagsøgte kun Firmaet til at indrykke disse i een af de ledende Aviser henholdsvis i Amsterdam og Rotterdam og bemærkede, at Sagsøgte ikke fandt det nødvendigt at indrykke halvårlige Bekendtgørelser om Betalingen af Kuponer. Firmaet takkede i Skrivelse af 21. November 1925 for Sagsøgtes hurtige Fremsendelse af Erklæringerne og erklærede sig enig i Sagsøgtes Udtalelser.

Den 24. November 1925 tilskrev Guaranty Trust Company Sagsøgte om Udbydelser af Obligationerne til Beløb 2 Millioner Dollars i Holland og meddelte, at Kompagniet efter Ønske fra Amsterdams Fondsbørs og til Lettelse for Obligationsskøbere i Holland havde truffet Foranstaltninger til at gøre Kuponer og udtrukne Obligationer indløselige (collectable) i Amsterdam og Rotterdam til Dagskurs mod Refusion fra de af Sagsøgte til Kompagniet betalte Beløb, hvilket selvfølgelig ikke stred mod Kontrakten, da det var en ren Bankaftale mellem Kompagniet og det foran nævnte Firma, men at dette Firma havde meddelt, at dets Fondsbørs efter gældende Vedtægter ønskede en Erklæring fra Sagsøgte om Betalingen af Kuponer og udtrukne Obligationer og Bekendtgørelser herom for Obligationsejere i Holland; Kompagniet, som havde forstaaet, at Firmaet havde rettet Henvendelse herom til Sagsøgte, anmodede

---

Færdig fra Trykkeriet den 8. Februar 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 32

Mandag den 30. Januar.

derfor Sagsøgte om at gøre alt, hvad der var muligt til Lettelse for Obligationsejere i Holland, idet Kompagniet gjorde Rede for sin Aftale med Firmaet om, at Obligationsejerne kunde faa indløst (collect) Renter og Hovedstol hos Firmaet og dets Medkontrahtenter, som havde lovet at købe til Dagskurs Kuponerne og Obligationerne, der selvfølgelig i Realiteten var betalbare (payable) i New York i De forenede Staters Dollars efter Obligationernes og Kontraktens Vilkaar. Kompagniet bemærkede, at Sagsøgte selvfølgelig stod frit med Hensyn til Bekendtgørelserne, da Kontrakten kun talte om Bekendtgørelser i New York, men Kompagniet anbefalede at imødekomme Firmaets Ønske, idet det tilføjede, at dets Aftale med Firmaet blev truffet saa sent, at det ikke kunde naas at fremdrage dette Spørgsmaal under Forhandlingerne om Laanet til mulig Omtale i Kontrakten. Sagsøgte besvarede den 10. December 1925 denne Henvendelse med at meddele, hvad der allerede var sket, og Kompagniet takkede i Skrivelse af 24. December 1925 derfor.

I Henhold til det af Sagsøgte saaledes givne Tilsagn har Sagsøgte ladet de i Aviserne i New York indrykkede Bekendtgørelser aftrykke i hollandske Aviser. I disse Bekendtgørelser udtaltes, at de udtrukne Obligationer vilde blive betalt af the Trust Department of Guaranty Trust Company of New York, 140 Broadway, New York. I de hollandske Bekendtgørelser er tilføjet, at til Lettelse for Obligationsejerne vil de udtrukne Obligationer og Kuponer ogsaa blive indløst (collected) af det nævnte Firmas og dets Medkontrahtenters Kontorer til den gældende Kurs for Køb af Dollarveksler paa New York paa den Dag, da Obligationerne eller Kuponer præsenteres til Indløsning.

Ved Lov Nr. 112 af 4. April 1928 om Optagelse af et Statslaan i Udlandet bemyndigedes Sagsøgte til at optage et Statslaan i Udlandet og for samme at udstede $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente bærende Statsobligationer til et samlet paalydende Beløb af indtil 55 Millioner Dollars eller detertil svarende Beløb i Pund Sterling.

I Henhold hertil akcepterede Sagsøgte et Tilbud fra Guaranty Trust Company om Ydelsen af et Laan paa 55 Millioner Dollars pr. 15. April 1928 til en Kurs af 93,037 pCt., og der oprettedes under 4. April 1928 en Kontrakt herom af tilsvarende Indhold som Kontrakten af 27. Juli 1925.

Den 18. April 1928 tilskrev De Twentsche Bank i Amsterdam, der fra Guaranty Trust Company havde overtaget Obligationer af dette

Laan til Paalydende 5 Millioner Dollars, Kompagniets Kontor i London, at der for Laanets Optagelse paa Kurslisterne i Rotterdam og Amsterdam krævedes en Række nærmere angivne Dokumenter, deriblandt Erklæringer efter vedlagt Formular, underskrevet af Kongeriget Danmark, og at Bestyrelsen for Amsterdams Fondsbørs havde fastsat en Række Betingelser angaaende Obligationernes Tekst og Form, deriblandt at den retlige Præskriptionstid for Kuponer og udtrukne Obligationer skulde trykkes paa Obligationerne. Kompagniets Londonkontor sendte den 4. Maj 1928 Sagsøgte en Afskrift af denne Skrivelse og bemærkede, at de krævede Dokumenter skulde fremskaffes fra Kompagniets Hovedkontor i New York med Undtagelse af de omtalte Erklæringer, der vedlagdes, — samt en Erklæring, der er uden Betydning i denne Forbindelse —; Londonkontoret bemærkede videre, at de stillede Betingelser angaaende Obligationernes Tekst og Form syntes opfyldt med Undtagelse af Kravet om den retlige Præskriptionstid; Kontoret udtalte, at denne Præskriptionstid maatte trykkes paa Obligationerne, og tilbød at ordne det fornødne herom med det engelske Firma, som skulde foretage Trykningen.

Den 10. Maj 1928 underskrev Sagsøgte de omtalte, paa Engelsk affattede Erklæringer, der var stiledede til Bestyrelserne for Fondsbørs-Organisationerne i de to Byer. I disse tilsiger Sagsøgte med Hensyn til dette Laan

1) at gøre Renter og Indfrielse betalbar (Payable) i Amsterdam (Rotterdam) og dette, i Tilfælde af disses Angivelse i fremmed Mønt, til en fastsat Omregningskurs eller til Dagskurs,

2) naar nye Kuponark udfærdiges, at aabne Adgang i Amsterdam (Rotterdam) til gratis Indlevering af Taloner og gratis Udlevering af Kuponsark, samt bekendtgøre der alle Meddelelser til Obligationsejere og regelmæssigt en Fortegnelse over udtrukne Obligationer og aarligt en Liste over udtrukne, men endnu ikke til Indfrielse fremkomne Obligationer,

3) at give Adgang i Amsterdam (Rotterdam) til Ombytning af Interimsbeviser med endelige Obligationer samt Udlevering af nye Obligationer i Stedet for bortkomne Obligationer og Udbetaling, hvis saadan sker paa gamle Obligationer, saavel som al Behandling med Hensyn til Obligationer,

4) at gøre det muligt i Amsterdam gratis at faa Duplikater af alle Værdipapirer, som Sagsøgtes Bestyrelse har afvist paa Grund af efter dennes Mening ufyldestgørende Papirkvalitet og Tryk.

Disse Erklæringer sendte Sagsøgte Guaranty Trusts Londonkontor med en Skrivelse af 11. Maj 1928, hvori oplystes, at Sagsøgte havde givet Trykkeriet Ordre til at anføre den retlige Præskriptionstid i Obligationernes Tekst paa nærmere angiven Maade. Sagsøgte bemærkede derhos, at Sagsøgte efter sin Kontrakt med Kompagniet ikke var forpligtet til at betale de Udgifter, som maatte følge af de i Erklæringerne indeholdte Forpligtelser, og derfor forbeholdt sig at faa disse refunderet af Kompagniet, hvori Kompagniet i Skrivelse af 15. Maj 1928 erklærede sig enig.

Som Følge heraf blev der i Obligationernes Tekst optaget en Ud-

talelse om, at Obligationen i Overensstemmelse med dansk Lov vilde være ugyldig, hvis den ikke præsenteredes til Betaling inden 20 Aar efter den Dato, paa hvilken dens Hovedstol skulde betales; og paa Kuponerne anførtes, at Kuponen var ugyldig 20 Aar efter Forfaldstid.

Under 5. Juni 1933 stadfæstede Præsidenten for De forenede Stater en af Staternes Senat og Repræsentanternes Hus i Forening vedtaget Resolution, hvori det bl. a. bestemtes:

Alle Bestemmelser, som indeholdes i eller træffes vedrørende enhver Obligation, og som gaar ud paa at give Kreditor Ret til at kræve Betaling i Guld eller i en af De forenede Staters særlige Møntsorter eller Papirpenge eller i et Beløb af De forenede Staters Valuta, som maales efter samme Maalestok, erklæres for at være stridende mod det almene Vel; og ingen saadan Bestemmelse skal indeholdes i eller træffes med Hensyn til nogen Gældsforpligtelse, der herefter indgaas. Enhver Gældsforpligtelse, der hidtil er og fremtidig vil blive indgaaet, skal, enten den indeholder en saadan Bestemmelse, eller der er truffet Aftale i saa Henseende eller ej, opfyldes ved Betaling Dollar for Dollar i enhver Møntsort eller enhver Art Papirpenge, som paa Betalingstidspunktet er lovligt Betalingsmiddel for offentlig og privat Gæld.

Guaranty Trust Company og Sagsøgte har været enige om, at denne Bestemmelse er gældende for de heromhandlede Laan, og har fastholdt dette overfor Protester fra hollandske Obligationsejere.

Under denne Sag har Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam — der er Fondsbørsen i Amsterdam — som Eier af Kuponerne Nr. 22 og 23 for August 1936 og Februar 1937 til Obligation Nr. 27,952 af Laanet af 1925 og Nr. 12—17 for April 1934—Oktober 1936 til Obligationerne Nr. 52,508—52,510 af Laanet af 1928 paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren mod Udlevering af disse Kuponer ved nærmere angivne Banker eller Bankierhuse i Amsterdam og Rotterdam eller andre efter Sagsøgtets Valg enten en Sum i hollandske Gylden, svarende til et Beløb i U. S. A.-Dollars, repræsenterende Markedsværdien af det Guld, der indeholdes i den i de nævnte Kuponer angivne U. S. A.-Guldmønt, saaledes at U. S. A.-Dollars omveksles til hollandske Gylden til Dagens Kurs, fastsat af de nævnte Banker og Bankierhuse, eller Kuponernes Paalydende i U. S. A.-Guldmønt af Vægt og Finhed som henholdsvis 1. August 1925 og 15. April 1928 eller i Guldbarrer af tilsvarende Vægt og Finhed.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at de nævnte Love taler om Optagelse af et Statslaan i Udlandet uden nærmere Begrænsning, ligesom Laanene paa Obligationerne betegnes som »External Loan«. Det er vel rigtigt, at de afsluttede Kontrakter saavel som Obligationernes Tekst er udformet særlig med Forholdene i De forenede Stater for Øje, men det er intetsteds aftalt, at Lovgivningen der skal anvendes paa Laaneforholdene. Og disse Forhold ændres ganske ved de af Sagsøgte udstedte Erklæringer af 11. November 1925 og 10. Maj 1928. Udstedelsen af disse var paa ingen Maade i Strid med Forudsætninger under Laaneforhandlingerne; tværtimod viser Bemærkningen i Sagsøgtets Skrivelse af 18. November 1925 om, at den Omstændighed, at Obliga-

tionernes Trykning var begyndt, umuliggjorde Ændringer, at der ikke var principielle Hindringer for Ændringer, og Tilføjelsen om Præskriptionsfristen i Obligationerne af 1928 viser ligeledes Enigheden om at søge Obligationerne afsat i Holland. Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam virker efter kongelig godkendte Statutter bl. a. til Varetagelse af Obligationsejernes Interesser og skal overholde de i den Anledning fastsatte reglementariske Bestemmelser, deriblandt Paabud om, at der ved Ansøgning om Statsobligationernes Optagelse paa Kurslisten skal foreligge en skriftlig Erklæring fra Laantageren om Betaling i Holland og om Omregning af udenlandsk Valuta; naar Sagsøgte paa særlig Henvendelse har afgivet en saadan Erklæring, maa denne derfor anses givet som officielt Tilsagn til alle Obligationsskøbere. Erklæringerne er derfor en Ændring i Sagsøgtes Pligt efter Obligationerne, som gør disse til flermøntede Obligationer ved Tilsagnet om en Omregningskurs og fører dem ind i den hollandske Interessesfære ved at gøre dem betalbare i Holland. Det er derfor i hvert Fald fra dette Tidspunkt uberettiget at anse De forenede Staters Lovgivning for anvendelig paa de Obligationer, der omsættes i Henhold til disse Erklæring. Sagsøgeren ser vel, at der kan opstaa Tvivl om, i hvilket Omfang dette kan gælde, men har for i denne Sag at afskære Tvivl dokumenteret, at de heromhandlede Obligationer, om end omsat i Holland efter den nævnte Resolutions Dato, den 5. Juni 1933, har været ejet af hollandske Firmaer før dette Tidspunkt og stadig er dette. Disse Obligationer har faaet Betalingssted i Holland; de kan derfor ikke behandles efter Lovgivningen i De forenede Stater, som udelukkende begrundes af og udformes efter disse Staters Forhold. Det maa være hollandsk Ret, der skal være afgørende for Sagsøgtes Pligter efter Obligationerne, og denne tillader ikke Anvendelse af en saadan Retsregel som den i den amerikanske Resolution indeholdte paa Obligationer som disse, hvilket bl. a. fremgaar af, at den hollandske Lov af 24. Maj 1937 om Guldklausuler i sin § 4 udtrykkelig undtager de paa Amsterdams Børs i »Vereeniging voor den Effectenhandel«s Prisliste noterede Pengelaan fra Lovens Bestemmelser. Selv om Forholdet bedømmes efter dansk Ret, maa Resultatet blive det samme, da Lov Nr. 254 af 27. November 1936 om Guldklausuler kun gælder Forpligtelser i danske Penge.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at alle Omstændighederne ved Optagelsen af de to Laan viser, at de er behandlet og udelukkende tænkt at skulle behandles efter Forholdene og Retsreglerne i De forenede Stater, saaledes Obligationernes Formulering, deres Autorisation i New York, deres Betaling i Dollars sammesteds, Henvisningen til Raadførsel med amerikanske Sagførere m. v. Selv om et enkelt af disse Punkter, f. Eks. Betalingsstedet, ikke betragtes som afgørende, kan der efter Laanenes Forhold som Helhed ikke være Tvivl om, at Sagsøgtes Forpligtelser maa bedømmes efter De forenede Staters Ret og derfor ogsaa paa Grundlag af Resolutionen af 5. Juni 1933, hvad Guaranty Trust Company ikke heller har rejst Tvivl om. De af Sagsøgerne paaberaabte Erklæring kan intet ændre heri. Ifølge Kontrakterne købte Guaranty Trust Company samtlige Obligationer og havde derefter fuld Dispositionsret over dem. Kort før Forhandlingerne om

Afslutningen af Kontrakten af 27. Juli 1925 omtalte Kompagniets her-værende Repræsentant, at Kompagniet forhandlede med nogle Bankier-firmaer i Holland om Køb af en Del af Obligationerne, og henstillede til Sagsøgte i paakommende Tilfælde at yde Bistand dertil. Sagsøgte var derfor dels derved, dels ved Firmaet Lippmann, Rosenthal & Co.s Skrivelse af 31. Juli 1925 kendt med den ydre Ramme for Ordningen, da Firmaets Skrivelse af 5. November 1925 modtoges. Det var her-efter klart, at Kompagniet og Firmaet faktisk havde truffet Arrangement for Udbetaling i Holland, og at der kun af Hensyn til Børsreglementet krævedes en Erklæring fra Sagsøgte derom. Selve Mellemværendet mellem Kompagniet og Firmaet vedkom ikke Sagsøgte, der f. Eks. var ukendt med Købesummen for de solgte Obligationer og mulige Aftaler om Tilintetgørelse af indløste Kuponer og Obligationer. Sagsøgte op-fattede derfor Henvendelsen paa dette Punkt som en ren Formssag og underskrev derfor Erklæringen om Udbetaling; Sagsøgte nærede der-imod visse Betænkeligheder ved at tilsige Betaling af Udgifter til Be-kendtgørelser, men gjorde af Kulance dette med de i Skrivelsen af 18. November 1925 gjorde Begrænsninger. Erklæringen af 10. Maj 1928 indeholder for den her i Betragtning kommende Dels Vedkommende en Gengivelse af den paagældende Bestemmelse i Børsreglementet og er derfor ogsaa betragtet som rent formel; den taler saaledes om Betaling efter fremmed Mønt til en fastsat Omregningskurs eller til Dagskurs uden at træffe Afgørelse mellem disse Alternativer. Der kan ikke heller fra anden Side være tillagt Erklæringen større Betydning, idet der ikke rejstes Spørgsmaal om Optagelse af en Bestemmelse herom i Obliga-tionerne i Modsætning til, hvad der var Tilfældet med Præskriptions-reglen. Ønske herom har aldrig foreligget, og Bemærkningen i Sagsøgtes Skrivelse af 18. November 1925 om, at Paabegyndelsen af Obliga-tionernes Trykning umuliggjorde Optagelsen, var kun en Lejligheds-bemærkning, der skulde afskære Planer herom. Erklæringerne er ikke bragt til Offentlighedens Kundskab og kan allerede af den Grund ikke give Obligationekøberne, hverken før eller efter 5. Juni 1933, nogen Forventning om, at Obligationsforholdet skulde være ændret, i hvilken Forbindelse Sagsøgte har henvist til, at efter det paagældende Reglement kan Fondsbørsernes Bestyrelser dispensere bl. a. fra den heromhandlede Bestemmelse. Sagsøgte har endvidere bemærket, at der i de aarlige Meddelelser om danske Statslaan, som udsendes paa flere Sprog og maa være Sagsøgeren bekendt, stadig kun er angivet som Betalingssted for disse Laan: New York: Guaranty Trust Company. Sagsøgte har endelig anført, at selv om Erklæringerne betragtes som retsstiftende for Obliga-tionsejerne, ændrer de ikke Sagsøgtes Forpligtelser efter Obligationerne, der stadig kun gaar ud paa Betaling i Dollars og derfor stadig maa bedømmes efter Resolutionen af 5. Juni 1933, der maa være gældende for alle under De forenede Staters Lovgivning faldende Gældsforhold uden Hensyn til, om Betalingen sker i eller udenfor Staterne.

Under Hensyn til Forholdene ved de to Laans Optagelse, hvoraf særlig fremhæves Bestemmelserne om Obligationernes Paategning i New York som Betingelse for deres Gyldighed, om New York som det eneste autoriserede Betalingssted og Obligationernes og Kuponernes

udelukkende Angivelse af Skyldbeløbet i Dollars, findes det, at den omtalte Resolution af 5. Juni 1933 med Hensyn til Forbudet mod Betaling i Guld eller efter Guldværdi maa være gældende for de Sagsøgte efter Obligationerne paahvilende Forpligtelser.

Firmaet Lippmann, Rosenthal & Co. ses ikke i sin Skrivelse af 5. November 1925 til Sagsøgte — saa lidt som De Twentsche Bank i sin Skrivelse af 18. April 1928 til Guaranty Trust Companys London-kontor — at have fremsat Anmodning om, at der maatte ske nogen Ændring i selve Laaneforholdets Vilkaar med særligt Henblik paa Udbetalingssted og -maade, hvad Sagsøgte formentlig ikke heller kunde have foretaget paa egen Haand.

Da Firmaet i Forvejen selv havde ordnet Forholdet med Kompagniet og iøvrigt ikke nærmere omtalte Enkelthederne i Ordningen, maa Skrivelsen af 5. November 1925 naturlig forstaaes som en Anmodning til Sagsøgte om af rent børsmæssige Grunde at afgive den ønskede Erklæring. Hvad angaar Indholdet af Sagsøgtes Svarskrivelse af 18. November 1925 ses det ikke rettere end, at Skrivelsen kun giver Udtryk for det af Sagsøgte under nærværende Sag hævdede Standpunkt, at Udbetalingsordningen hviler paa Firmaets Aftaler med Guaranty Trust Company og ikke paa nogen Ændring af Laaneforholdet. I den med Sagsøgte førte Korrespondance findes der saaledes ikke Holdepunkter for, at der skulde være sket en Ændring af selve Laaneforholdet. Afgivelsen af Erklæringerne af 11. November 1925 og 10. Maj 1928 har saaledes udelukkende haft til Formaal at opnaa Obligationernes Notering paa Børserne i Amsterdam og Rotterdam. Under Hensyn hertil, og da Obligationernes Indhold forblev uændret, findes Sagsøgerne som Indehavere af Kupons ikke ved den Adgang, der ved Erklæringerne var aabnet for Betaling i Holland, at have erhvervet en anden Retsstilling end den, selve Laaneforholdet hjemlede, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde, og Sagsøgeren vil have at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 1500 Kr.

T i r s d a g d e n 31. J a n u a r .

Nr. 167/1937. F (Holten-Bechtolsheim efter Ordre)
m o d

Fru M og B ved hendes beskikkede Værge, V
(Poul Jacobsen efter Ordre),

betræffende Appellantens Pligt til at anerkende at være Fader til et af M født Barn.

Vestre Landsrets Dom af 1. Maj 1937 (IV Afd.): Sagsøgte, F, bør anerkende at være Fader til det af Sagsøgerinden, M, den 6. November 1935 fødte Pigebarn, B. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Sagfører

Wiese, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 138 Kr. 94 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter at Sagen er indbragt for Højesteret, er der af Universitetets retsmedicinske Institut med Anvendelse af særlige Reagenser foretaget en ny Typebestemmelse af Blodprøverne, og Instituttet har i Erklæring af 1. Marts 1938 udtalt, at det trods Anvendelse af disse Reagenser ikke er lykkedes at paavise nogen Antydning af N-Egenskaben hos Moderen eller Barnet, og at den i Instituttets Vejledning omtalte væsentlig teoretiske Fejlmulighed saaledes maa siges at være gjort yderligere diminutiv.

Derhos har Indstævnte M med Hensyn til Samlejerne med den i Dommen omtalte Køkkenkarl efter de senere foreliggende Oplysninger ikke turdet bestride, at Samlejerne har fundet Sted i Januar 1935. Endelig har Appellanten gentaget og nærmere uddybet sin Forklaring om ikke at have haft Samleje med Hustruen i Avlingstiden.

Herefter finder fem Dommere, at det maa antages, at Appellanten ikke er Fader til Barnet B, og at hans Paastand om Frifindelse derfor vil være at tage til Følge, samt at Sagens Omkostninger for begge Retter bør ophæves.

Fire Dommere vil stadfæste Dommen af de i den anførte Grunde med Tilføjende, at efter det oplyste har Appellanten ogsaa efter, at Hustruen den 1. Maj 1935 havde faaet Plads i — — — jævnlig besøgt hende og staaet i Forhold til hende, og idet disse Dommere efter alt det foreliggende ikke vil tillægge Blodtypeundersøgelsen afgørende Betydning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, F, bør for Tiltale af de Indstævnte, Fru M og B ved hendes beskikkede Værge, V, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Der tillægges Højesteretssagførerne Holten-Bechtolsheim og Poul Jacobsen i Salær og Udlæg for Højesteret førstnævnte 200 Kr. og 424 Kr. 15 Øre, sidstnævnte 200 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Bevilling af 2. November 1934 blev Sagsøgerinden, Fru M og Sagsøgte, F, der var blevet gift i Juni 1933, separerede. Under Ægte-

skabet boede Parterne til Leje i — — — men efter Separationen tog Sagsøgerinden til sit Hjem i — — — indtil hun den 1. December 1934 fik Plads som Køkkenpige paa et Hotel i — — — hvor hun blev til den 1. Maj 1935. Sagsøgte blev boende i — — — hvor han — ligesom under Ægteskabet — var Avlsmedhjælper hos en Broder. Den 6. November 1935 fødte Sagsøgerinden et Pigebarn, der fik Navnet B, og til hvilket hun udlagde Sagsøgte som Fader. Ifølge en Attest af 19. Juni 1936 fra Kredslæge L, maa dette Barn, der var fuldbaaret, antages at være avlet indenfor Tidsrummet noget før Midten af Januar til noget før Midten af Marts 1935.

Idet Sagsøgerinden har gjort gældende, at hun indenfor Avlingstiden flere Gange har haft Samleje med Sagsøgte og indenfor dette Tidsrum ikke med andre, og at Sagsøgte følgelig maa være Fader til hendes nævnte Barn, har hun under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at anerkende, at han er Fader til hendes ovennævnte den 6. November 1935 fødte Barn.

Sagsøgte, der bestrider, at han i Avlingstiden har haft Samleje med Sagsøgerinden, har paastaet sig frifundet.

Begge Sagens Parter har afgivet Forklaring saavel under Sagens Forberedelse som under Domsforhandlingen.

Sagsøgerindens Forklaring angaaende sit Forhold til Sagsøgte gaar herefter ud paa, at hun efter Separationen første Gang havde Samleje med Sagsøgte ca. 8 Dage før Jul 1934 — antagelig Søndag den 16. December 1934 —; hun traf ham den Dag i — — — og han besøgte hende paa hendes Værelse paa Hotellet, hvor hun var ansat, og her fandt Samlejet Sted. Omtrent 14 Dage efter havde hun paany Samleje med ham paa sit Værelse, og det samme var Tilfældet i Begyndelsen af Februar 1935, muligvis en af Søndagene den 3. eller 10., idet han ikke kom hendes Fødselsdag den 1. Februar, hvad hun havde ventet, men kort efter. Den 24. Februar besøgte han hende igen paa hendes Værelse; de skændtes, idet han bebrejdede hende, at hun havde haft Besøg af S, men inden Sagsøgte gik, havde hun alligevel Samleje med ham. Den 5. Marts 1935 kom Sagsøgte efter hendes Opfordring; hun kan huske denne Dato, idet hendes Menstruation, der skulde indtræde den 1. Marts, var udeblevet; dette fortalte hun Sagsøgte, og de havde derefter Samleje. Efter den Tid har hun med Mellemrum af 14 Dage eller 3 Uger haft Samleje med Sagsøgte i den Tid, hun var paa Hotellet. Sagsøgerinden har derhos forklaret, at hun i Avlingstiden ikke har haft Samleje med andre end Sagsøgte. Derimod har hun, inden hun kom til — — — den 1. December 1934, haft Samleje med den nævnte S, og noget før Jul s. A. har hun i — — — haft Samleje med en Køkkenkarl fra et andet Hotel i — — —.

Saavel S som den paagældende Køkkenkarl har afgivet Vidneforklaringer, der stemmer med Sagsøgerindens Forklaring dem vedrørende, navnlig ogsaa med Hensyn til Tidspunkterne for Samlejerne med hende.

Sagsøgtes Forklaring gaar — i Overensstemmelse med, hvad Sagsøgerinden har udsagt — ud paa, at han har haft Samleje med hende Søndag den 16. December 1934 og Nytaarsdag 1935, men derefter

havde han — efter sin Forklaring — ikke Samleje med hende før omkring Midten af Marts s. A. Han var ganske vist i — — — den 3. Februar, men han var sammen med sin Familie og var ikke hos Sagsøgerinden. Den 24. s. M. besøgte han hende; de var — som hun har udsagt — oppe at skændes, og han gik, uden at de havde Samleje. Omkring Midten af Marts var han i — — — for at se paa en brugt Saamaskine, der var averteret til Salg; han var da oppe hos Sagsøgerinden, og de havde — som nævnt — Samleje. En Søndag sidst i Marts eller først i April besøgte han paany Sagsøgerinden, og de havde Samleje; ved den Lejlighed fortalte hun ham, at hun havde følt sig syg, og at hendes Menstruation var ophørt. Senere har han flere Gange haft Samleje med hende.

Der er under Sagen udtaget Blodprøver af Parterne, af Barnet B samt af S og af en Tredjemand, om hvem det under Sagen er hævdet, at han haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden. Baade Sagsøgerinden og den paagældende Tredjemand har imidlertid benægtet at have haft nogen kønslig Forbindelse.

Ifølge en Erklæring af 23. September 1936 fra Retsmedicinsk Institut viser Resultatet af Blodtypeundersøgelsen for de to sidstnævnte Mænds Vedkommende, at deres Faderskab til Barnet B er udelukket. Med Hensyn til Sagsøgtes Faderskab oplyses det i en Erklæring fra Institutet af 14. August s. A., at Sagsøgerinden har Type A (A1), M, Barnet B 0M og Sagsøgte 0N. Institutet udtaler derefter, »at F's Faderskab er uforeneligt med MN-Systemet (se Vejledningens Punkt III) samt Tilføjelse«.

Disse er saalydende:

»III. MN-Systemet.

Siden affattelsen af Institutets forrige, af R. R. den 12. December 1933 tiltraadte vejledning er erfaringsmaterialet paa dette omraade vokset meget betydeligt. Det har herved vist sig, at der findes en overordentlig sjælden variant af N-egenskaben (betegnet N_2). Denne er karakteriseret ved, at N-receptoren er abnormt svag, saaledes at man maa regne med muligheden af, at den kan unddrage sig paavising, hvorved der fremkommer mulighed for, at et faderskab kan udelukkes fejlagtigt.

Dette gælder dog kun, hvor udelukkelsen sker paa basis af visse blodtypekonstellationer indenfor MN-systemet.

Et andet omraade af systemet paavirkes ikke af denne fejlkilde, idet faderskab her vil være uforeneligt med systemet, selv om der skulde foreligge en skjult N_2 -egenskab hos en af parterne.

For vurderingen af dette sidste omraade gælder derfor samme synspunkt som i vejledningen af 1933; et faderskab uforeneligt med MN-systemet maa siges at kunne udelukkes med saa stor vished, som en biologisk metode kan give.

Hvor et faderskabs uforenelighed med systemet derimod beror paa blodtypekonstellationer, ved hvilke tilstedeværelsen af et upaaviseligt N_2 -anlæg hos en af parterne vil kunne spille en rolle, vil instituttet i en særlig tilføjelse gøre opmærksom paa, at tilfældet falder indenfor

det omraade, samt gøre rede for den betydning, der bør tillægges denne omstændighed.

Angaaende N₂-egenskaben skal bemærkes i almindelighed:

1. Egenskaben maa være overordentlig sjælden (MN-systemet har været kendt og gennearbejdet energisk i 7 aar, før den iagttoges).

2. Egenskaben er arvelig, og det maa regnes for godtgjort, at den nedarves efter en bestemt simpel arveregel. Af denne arvegang følger, at det omraade, hvor der kan tillægges egenskaben betydning som fejlkilde ved faderskabsudelukkelse, yderligere indskrænkes.«

»Tilføjelse.

Det skal bemærkes, at den foreliggende blodtypekonstellation henhører under det i vejledningen Punkt III omtalte omraade af MN-systemet, hvor forekomst af en (ikke paaviselig) N₂-egenskab hos en af parterne vil influere paa faderskabsudelukkelsens rigtighed.

Var et saadant (upaaviseligt) anlæg til stede hos barnet B, vilde F's faderskab være muligt.

Den hyppighed, hvormed den paagældende egenskab optræder, kan ikke udtrykkes talmæssigt, da den er iagttaget som en familiær ejendommelighed (og derfor kunde tænkes at være relativt almindelig indenfor et ganske begrænset befolkningsomraade, men samtidig overordentlig sjælden i den samlede befolkn.).

Sandsynligheden for, at den omtalte fejlmulighed skulde foreligge i nærværende sag, maa i betragtning af det anførte anses for overordentlig ringe, men man kan dog, indtil større erfaring haves, ikke anse den for saa ringe, at den kan lades ude af betragtning, hvor vægtige, blodtypeundersøgelsen uvedkommende omstændigheder i sagen skulde tale for det pagældende faderskabs rigtighed.«

Som Sagen herefter foreligger, maa det anses tilstrækkeligt bestyrket, at Sagsøgte — som af Sagsøgerinden hævdede — er Fader til Barnet B, og Sagsøgerindens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Onsdag den 1. Februar.

Nr. 232/1938. **Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund** som Mandatar for Frk. **Else Bredahl** (Overretssagfører Ejnar Hansen)

m o d

A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor (Ingen).

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. Juli 1938: De Sagsøgte, A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Else Bredahl, betale 400 Kr. med

Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. Juli d. A., til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Højesterets Kendelse.

Under denne af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Else Bredahl for Højesteret indankede, af Sø- og Handelsretten paadømte Sag, i hvilken Indstævnte, A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor, ikke har givet Møde, har Appellanten anbragt, at Indstævnte efter Sagens Indbringelse for Højesteret har betalt Appellanten 700 Kr. 10 Øre, nemlig foruden det paastævnte Beløb 600 Kr. med Renter og de ved Sø- og Handelsrettens Dom ikendte Omkostninger 50 Kr. et mindre Beløb til Dækning af Omkostningerne for Højesteret, saaledes at Sagen herefter alene drejer sig om Tilkendelse af yderligere Omkostninger for Højesteret.

Idet Sagen herefter vil være at hæve, vil der alene være at træffe Bestemmelse om Sagsomkostninger i Henhold til Retsplejelovens § 312, 4. Stk.

Under Hensyn til at Paaanke af Sagen til Højesteret maa antages at kunne være undgaaet, saafremt Appellanten for Sø- og Handelsretten havde fremlagt behørig Dokumentation for, at Frk. Bredahl vilde være uarbejdsdygtig ogsaa i August Maaned, findes der ikke at være tilstrækkelig Anledning til at tilkende Appellanten Omkostninger for Højesteret udover hvad der allerede efter Appellantens Anbringende er betalt af Indstævnte.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Thi bestemmes:

Denne Sag hæves.

Der kan ikke tillægges Appellanten, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Else Bredahl, yderligere Sagsomkostninger for Højesteret hos Indstævnte, A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 17. December 1937 fra de Sagsøgte, A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor, til Frk. Else Bredahl og dennes Svarskrivelse af 19. s. M. blev Frk. Bredahl ansat som Bogholderske hos de Sagsøgte fra den 1. Marts 1938 at regne med en Gage af 200 Kr. om Maaneden, og en gensidig Opsigelsesfrist paa 3 Maaneder. Den 28. Maj d. A. sendte hun, der følte sig overanstrengt, de Sagsøgte en Opsigelse til Fratrædelse den 31. August d. A. og samtidig en Sygemelding. Herpaa svarede de Sagsøgte Sagfører i Brev af 31. Maj d. A., at de Sagsøgte selvfølgelig ikke kunde anerkende Frk. Bredahls noget usædvanlige Fremgangsmaade, og navnlig ikke at Frk. Bredahl skulde

have 3 Maaneders Opsigelsesvarsel. Det hedder videre i Sagførerens Brev: »Jeg er derfor bemyndiget paa Handelskontorets og Direktørens Vegne at opsig Dem til Fratrædelse pr. 30. Juni 1938.«

Frk. Bredahl henvendte sig nu til Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, hvoraf hun er Medlem. En Sekretær fra Foreningen ringede de Sagsøgte Sagfører op og gjorde opmærksom paa, at Frk. Bredahl havde skriftlig Kontrakt med 3 Maaneders Opsigelsesvarsel. Det blev efter Fremstillingen i Stævningen aftalt, at hun skulde møde paa Kontoret, saasnart hun var rask nok til det.

Den Sygemelding, Frk. Bredahl havde sendt de Sagsøgte, var udfærdiget af Overlæge Holger Therp og dateret den 27. Maj 1938. Den var i det væsentlige trykt og lød paa, at hun var arbejdsudygtig paa Grund af Sygdom, og at Arbejdsudygtigheden formentlig vilde blive af Varighed ca. 1—2 Maaneder. De Sagsøgte Sagfører skrev den 11. Juni 1938 et Brev til Overlæge Therp og bad her om nærmere Oplysninger om, hvilken Sygdom Frk. Bredahl led af. Noget Svar herpaa ses ikke at foreligge, men der er Enighed om, at Overlæge Therp efter Sagførerens Skrivelse af 11. Juni 1938 paa Sygemeldingen tilføjede »Neurasthenia plus Overanstrengelse«. Den 15. og 16. Juni sendte Frk. Bredahl Bud efter sin Gage, men hun modtog kun gennem Sagføreren Besked om, at hun kunde faa 6 Ugers Gage mod at give Saldo-Kvittering, og at hun derefter ikke skulde bryde sig om at komme mere.

Da videre Forhandlinger ikke førte til noget Resultat, anlagde Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Frk. Else Bredahl, nærværende Sag, under hvilken de har paastaet de Sagsøgte, A/S Tolvmandsforeningernes Handelskontor dømt til Betaling af 600 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. Juli d. A., til Betaling sker. Beløbet skal skyldes for tilgodehavende Løn i Maanederne Juni, Juli og August à 200 Kr. Frk. Bredahl gør gældende, at hendes Opsigelse af 28. Maj til Fratrædelse den 31. August er lovlig, idet der var aftalt 3 Maaneders gensidigt Opsigelsesvarsel. Hendes Sygemelding af samme Dato var ligeledes gyldig; hun henviser herved til Overlæge Therps Sygemelding, der gaar ud paa, at hun er arbejdsudygtig ca. 1—2 Maaneder fra den 27. Maj 1938 at regne. Hun er stadig ikke meldt rask og opholder sig paa Landet. I Retten har hun forklaret, at hun befandt sig udmærket, men noget bestemt om, hvornaar hun vilde blive erklæret for arbejdsdygtig, kunde hun ikke sige, og hun er ikke villig til at tiltræde Pladsen igen forsaavidt angaar Tiden indtil 1. September.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet. De har erkendt, at det var en Fejltagelse, naar det i Sagførerens Brev af 31. Maj bestrides, at hun havde Krav paa 3 Maaneders Opsigelsesvarsel; hun havde ikke Kendskab til Ansættelsesbrevet af 17. December 1937. Derimod har Frk. Bredahl ikke været berettiget til at knytte Sygemeldingen til Opsigelsen, saaledes at begge kom til at udgøre 3 Maaneder, hun maatte være pligtig til at melde sig til sit Arbejde, saasnart hun var i Stand dertil. Naar de Sagsøgte gaar videre og paastaar sig pure frifundet, skyldes dette, at Frk. Bredahl har gjort sig skyldig i forskellige Forseelser.

Retten kan ikke anse det for godtgjort, at Frk. Bredahl har gjort

sig skyldig i Forseelser af saadan Karakter, at hun ikke havde Krav paa 3 Maaneders Opsigelsesvarsel. Paa den anden Side har hun ikke været berettiget til at vægre sig ved at udføre Arbejdet i Tiden indtil 1. September, forsaavidt hun var arbejdsdygtig. Med Hensyn til dette sidste Spørgsmaal foreligger der kun den ubestemte Erklæring fra Overlæge Therp af 27. Maj 1938, samt Frk. Bredahls Udtalelse i Retten om, at hun befandt sig udmærket. Herefter samt efter det iøvrigt oplyste kan Retten ikke anse det for godtgjort, at hun fortsat er arbejdsudygtig, og der vil derfor ikke kunne tilkendes hende mere Gage end for 2 Maaneder eller 400 Kr., hvortil kommer Renter som paastaaet. Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale med 50 Kr.

Nr. 108/1938. Linoleumsmontør **Axel Marius Carlo Sten Jensen** og Firmaet **Lauritz Wornings Eftfg.** (David)

m o d

Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger (Fich),

betræffende Spørgsmaalet om Appellanternes Forpligtelse til at godtgøre Indstævnte et udbetalt Brandforsikringsbeløb.

Vestre Landsrets Dom af 22. Februar 1938 (I Afd.): De Sagsøgte, Linoleumsmontør Axel Marius Carlo Sten Jensen og Firmaet Lauritz Wornings Eftfg., bør een for begge og begge for een, til Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, betale 2746 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Juli 1937, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Det er for Højesteret uomtvistet, at Skaden skyldes, at Ilden i Kakkelovnen har antændt Dampene og derved foraarsaget Eksplosionen.

Det bemærkes, at A/S Bridana, der leverede Solutionen, den 17. November 1936 havde tilskrevet Firmaet, at Solutionen rummede en betydelig Brand- og Eksplosionsfare, og at den størst mulige Forsigtighed maatte tilraades under Arbejdet. Endvidere udtaltes det, at der burde udstedes absolut Forbud mod Rygning og Brug af aaben Ild. Opmærksomheden henledtes derhos paa de Dampe, Solutionen udviklede, og med Skrivelsen fremsendtes et Antal Brandskilte, idet det tilraadedes altid at have disse ophængt under Arbejdet samt at indskærpe Folkene den største Forsigtighed.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at

stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Linoleumsmontør Axel Marius Carlo Sten Jensen og Firmaet Lauritz Wornings Eftfg., een for begge og begge for een, til Indstævnte, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Herreekviperingshandler Jens Bang, Løkken, lod i Efteraaret 1936 en ham tilhørende paa Torvet i Løkken beliggende ældre Ejendom, hvori han havde sine Forretningslokaler, ombygge til en moderne Ejendom med Udstillingsvinduer. Ombygningen, der begyndte den 1. Oktober 1936, skulde være tilendebragt den 1. December eller i hvert Fald en af de første Dage i denne Maaned. Han havde under Ombygningen lejet mere afsides beliggende Lokaler til Butik m. v. i Strandhotellet i Løkken. Arbejdet var i alt væsentligt tilendebragt til den aftalte Tid med Undtagelse af Paalægning af Gummigulvfliser i Butikken, hvilket Arbejde de Sagsøgte, Firmaet Lauritz Wornings Eftfg., Aalborg, havde paataget sig. Efter at Firmaet havde ladet det paagældende Lokale besigtige, ankom Medsagsøgte Axel Marius Carlo Sten Jensen, Aalborg, som skulde foretage Arbejdet, den 3. December 1936 til Løkken og spartlede Gulvet i Butikken, hvilken Spartling, der foretoges med en Cementblanding, skulde finde Sted forinden Belægningen. Der blev samme Dag efter Montørens Anmodning fyret i Kakkellovnen i Butikken, for at Gulvet kunde tørre om Natten og derved blive egnet til Paastrygning af den Lim — Solution — hvormed Gulvfliserne skulde fastklæbes til Underlaget. Da Montøren var kendt med, at Dampene fra Limen var meget brandfarlige, gjorde han den 3. December Bang opmærksom paa, at han den næste Dag skulde have Lokalet for sig selv. Den 4. December ca. Kl. 7 indfandt Montøren sig igen i Forretningslokalet, og da der endnu var fugtige Pletter paa Gulvet, fyrede han op i Kakkellovnen, hvorhos han saa, at der ca. Kl. 9 blev lagt Brændsel i Kakkellovnen af Bang, som igen fyrede paa ved 11-Tiden. Montøren havde ikke oplyst Bang om Brandfaren ved Arbejdet, forinden han efter at have paabegyndt Paastrygningen Kl. ca. 9½ forbød Bang, som stod ved Siden af ham med en tændt Cigar, at ryge af Hensyn til Faren herved. Ved Middagstid bestrøg han et Parti af Gulvet, for at det kunde tørres, medens han spiste, og kort før han vilde holde op, traadte 2 Personer ind i Lokalet gennem Bagdøren, idet

Montøren, der havde aflaaet Fordøren til Lokalet, havde ladet Bagdøren være uafaaet. Paa Montørens Tilraab: »De ryger vel ikke,« svarede de benægtende og gik ind i Lokalet. Umiddelbart efter skete der en Eksplosion ved Antændelse af de fra Limen hidrørende brandfarlige Dampe (Gazolindampe). Medens ingen af Personerne kom til Skade, forvoldtes der Skade paa Butikken og Inventaret. Denne Skade, der er opgjort til 2730 Kr., er blevet erstattet Bang af Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, København, som Forsikrere af den brandlidte Ejendom m. v.

Idet Sagsøgerne har anbragt, at Antændelsen af Gazolindampene hidrørte fra Kakkellovnsilden, at Skaden er forvoldt af Montøren under Udførelsen af Arbejdet i det sagsøgte Firmas Tjeneste, samt at dette desuden selv har gjort sig skyldig i Forsømmelighed ved at have undladt at give Montøren tilstrækkelige Instruktioner vedrørende Udførelsen af et saa brandfarligt Arbejde som det omhandlede, har Sagsøgerne under nærværende Sag paastaet begge de nævnte Sagsøgte som erstatningsansvarlige tilpligtet in solidum at betale til Sagsøgerne det nævnte Beløb 2730 Kr. med Tillæg af Vurderingsomkostninger 16 Kr. eller ialt 2746 Kr. tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 27. Juli 1937, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte, der ikke har rejst Indsigelse mod Størrelsen af det indsøgte Beløb, har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Ved en af Retten for Hjørring Købstad m. v. den 13. Februar 1937 afsagt Dom blev Montør Jensen anset med en Bøde for Overtrædelse af § 18 i Lov af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet, idet det i Dommen bl. a. statueredes, at Branden maatte anses opstaaet som Følge af, at de af Solutionen frembragte brandfarlige Dampe var antændt, fordi et af Spjældene i Kakkellovnen ikke var tæt lukket, for hvilket Forhold Ansvarret maatte paahvile Montør Jensen.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand gjort gældende, at det ikke er godtgjort, at Eksplosionen stammede fra Ilden i Kakkellovnen; den kunde saaledes hidrøre fra, at de fornævnte to Personer eller en af dem havde røget, idet Eksplosionen som nævnt indtraadte umiddelbart efter deres Ankomst. Da Montør Jensen derhos udtrykkeligt havde tilkendegivet Bang, at han den 4. December skulde have Lokalet for sig selv, og i den Anledning havde aflaaet Hoveddøren og ydermere havde tilkendegivet dem, der kom ind i Lokalet ad Bagdøren, at der ikke maatte ryges, er der ikke udvist noget uagtsomt Forhold, saa meget mindre som det maatte blive Bangs Sag at holde Folk borte fra Lokalet, naar Montør Jensen som nævnt havde udtalt, at han skulde have Lokalet for sig selv.

Selv om det imidlertid kunde anses godtgjort, at Eksplosionen hidrørte fra Kakkellovnsilden, formener de Sagsøgte alligevel ikke, at der er udvist nogen Forsømmelighed under Arbejdets Udførelse, idet Jensen efter sin Forklaring har skruet Kakkellovnesspjældet fast i, da han fyrede, saaledes at han, da Kakkellovnen saa ud som ny, med Rette har kunnet gaa ud fra, at den var tæt. Desuden var det første Gang, at Montør Jensen, der udelukkende beskæftigede sig med Arbejde af den herom-

handlede Art og aldrig tidligere havde været ude for Uheld derved, arbejdede i et Lokale, der opvarmedes ved en Kakkellovn.

Der er under Sagen indhentet Erklæringer bl. a. fra Professor P. E. Raaschou, som udtaler, at det efter de foreliggende Oplysninger maa anses for sandsynligt, at Eksplosionen skyldes Antændelse i Kakkellovnen af de brandfarlige Dampe, uanset at denne ikke har lidt Overlast, og at det maa anses uforsvarligt at arbejde med brandfarlige Vædsker, som udsender Benzin- eller Gazolindampe i et Lokale, hvor der forefindes en opfyret Kakkellovn.

Der er derhos af de fornævnte to Personer, Malermester H. C. Nielsen og Handelslærling Knud Mølgaard, som Vidner forklaret, at ingen af dem røg Tobak, da de ved Middagstid traadte ind i Butikslokalet. Førstnævnte har endvidere forklaret, at han saa Ilden slaa ud af Kakkellovnsspjældet ca. 25 cm fra Gulvet.

Efter det saaledes foreliggende, hvortil føjes, at det efter det oplyste blæste stærkt ved den paagældende Lejlighed, findes det tilstrækkelig godtgjort, at Eksplosionen skyldtes Kakkellovnsildens Antændelse af de brandfarlige Dampe, og idet Montøren, der som foran anført var kendt med Solutionsdampenes betydelige Brandfarlighed, burde have indset det uforsvarlige i at have en opfyret Kakkellovn i Arbejdslokalet, hvis Vinduer tilmed Størstedelen af Tiden var lukkede, maa det statuere, at Skaden er forvoldt ved den af Montøren anvendte uforsvarlige Fremgangsmaade. Efter det oplyste — derunder en af Direktør hos de Sagsøgte Ulf Nielsen afgivet Forklaring — maa det derhos anses godtgjort, at der ikke af det sagsøgte Firma, der kort forinden af vedkommende Leverandør var advaret om Solutionens betydelige Farlighed, er givet Montøren nogen Instruktion om, hvilke nærmere Forholdsregler han under Arbejdets Udførelse vilde have at iagttage til Afværgelse af Brandfare, hvorved bemærkes, at Montøren ikke i saa Henseende kunde anses sagkyndig. Herefter maa det statuere, at de Sagsøgte hver for sig er erstatningsansvarlige overfor Sagsøgerne, og idet der under de foreliggende Omstændigheder ikke — som af de Sagsøgte paastaet — findes at være Anledning til at bringe Bestemmelsen i § 25, 1. Stk., 2. Pkt. i Lov om Forsikringsaftaler af 15. April 1930 til Anvendelse, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte ligeledes in solidum have at godtgøre Sagsøgerne med 400 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Februar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 33

Torsdag den 2. Februar.

Nr. 70/1938. Godsejer **Ove Svendsen** (Oluf Petersen)

mod

Grosserer **Osvald Christensen** (Jørgensen),

betræffende Spørgsmaal om Erstatning for Misligholdelse af en Handel om et Parti Hø.

Vestre Landsrets Dom af 21. Februar 1938 (III Afd.): Sagsøgte, Godsejer Ove Svendsen, bør til Sagsøgeren, Grosserer Osvald Christensen, betale 3168 Kr. 89 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 24. August 1937, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af det til Dels efter Dommens Afsigelse oplyste fremgaar det, at Indstævnte den 21. Februar 1936 til en Køber i Hamborg uden Fremsendelse af Prøver eller detailleret Angivelse af Kvalitet, til en Pris af 8 Kr. pr. 100 kg solgte 16 Vognladninger prima Kløver-Timothé Hø, og at Grunden til, at Indstævnte senere den 3. Marts afsendte Prøver til Køberen, var, at det tyske »Reichsstelle« stillede Krav herom som Betingelse for at meddele Indførselstilladelse.

Efter Modtagelsen af Ordren henvendte Indstævnte sig omkring den 1. Marts til Appellanten for at købe Hø, og efter alt foreliggende maa Købet antages at være foregaaet saaledes, at Indstævnte selv besigtede det Hø, der fandtes i Appellantens Staklade, og derefter købte dette.

Herefter findes det, at Høet, der i Hovedsagen bestod af Rajgræs, er købt efter Besigt og ikke efter Prøve, og at Indstævnte derfor ikke kan støtte noget Krav paa, at det leverede ikke svarede til de af ham udtagne Prøver, der maa antages at have indeholdt mere Timothé, og da det heller ikke er godtgjort, at Høet er afsendt i fugtig Stand, findes Indstævntes Reklamation i det hele ubeføjet.

Som Følge heraf vil Appellanten være at frifinde for Tiltale af Indstævnte, hvis Paastand for Højesteret er begrænset til Stadfæstelse af Dommen.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Godsejer Ove Svendsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Grosserer Osvald Christensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter forudgaaende Aftale indfandt Sagsøgeren, Grosserer Osvald Christensen, Randers, sig en Dag i Februar Maaned 1936 paa den Sagsøgte, Godsejer Ove Svendsen, tilhørende Gaard »Hessel« for at besigtige et Parti Hø, som Sagsøgeren i Tilfælde af, at Handel kom i Stand, agtede at sælge til et Firma i Tyskland, til hvilket Land Sagsøgeren havde den fornødne Eksporttilladelse. Parterne besaa i Forening det omhandlede Parti Hø, der beroede i en ved Gaarden liggende Stakhjelm, som var aaben til alle Sider. Efter foretagen Undersøgelse og Drøftelse angaaende Høets Art og Kvalitet blev der udtaget en Prøve, som Sagsøgeren tog med sig, idet han tilkendegav, at den skulde sendes til Tyskland og godkendes der, forinden endelig Handel kunde afsluttes. Nogle Dage efter ringede Sagsøgeren til Sagsøgte og meddelte denne, at han saa godt vilde købe Høet for den aftalte Pris, 4 Øre pr. kg. Samtidig bad han Sagsøgte afsende Høet til en nærmere opgivet Adresse i Tyskland. Sagsøgte skulde levere Varen indlæsset i Jernbanevogn paa det lige udenfor Gaarden værende Spor, og i Begyndelsen af Marts afsendte han saa tre Vognladninger og nogle faa Dage senere igen tre, saaledes at der herefter var leveret ialt 77,275 kg Hø. Den leverede Vare bestod af aftærsket Rajgræs fra Gaardens Enge. Sagsøgeren foretog ikke nogen Undersøgelse af Høet, da det blev leveret, og da Sagsøgte havde øjeblikkelig Brug for Penge til Indbetaling af Amtstueskat, for hvilken der var foretaget Udpantning, udbetalte Sagsøgeren ham straks efter Levering à conto Beløb, ialt 3000 Kr., af Købesummen, der for de seks Vognladninger udgjorde 3091 Kr. Den 16. Marts modtog Sagsøgeren fra Aftageren i Tyskland, Alfred C. Toepfer, Hamborg, Reklamation om, at Høet var ukontraktmæssigt. Den tyske Køber lod den 17. Marts foretage et Syn og Skøn ved den edsvorne »Sachverständiger der Reichsnährstandes« i Berlin, og Resultatet af Skønnet foreligger i tre »Gutachten«. Af disse fremgaar, at Høet, bortset fra ganske enkelte Undtagelser, ikke indeholdt Timothé eller Kløver, men derimod bestod — som det hedder — »aus minder-

wertigen Gräsern« og »Wiesenheu«, samt at Høet gennemgaaende lugtede muggent og for en Dels Vedkommende ligefrem var fugtigt, ligesom det i det hele var af ringe Kvalitet. Skønnet konkluderer i, at Ladningerne i Forhold til sundt, tørt Timothé- eller Kløver-Hø har en Mindreværdi, der for to Vognes Vedkommende sættes til 30 pCt., for tre Vogne til 35 pCt. og for een Vogn til 40 pCt. Det fremgaar af Skønsforretningerne, at Mindreværdien først og fremmest er fastsat under Hensyn til, at Varen ikke, som den angivelig skulde, indeholdt Timothé eller Kløver. Yderligere fremgaar det af Forretningerne, at Høet har været ladet og forsendt paa forskriftsmæssig Maade, og at der ikke er forefundet nogen Transportskade. Endelig udtaler den ene Forretning angaaende tre af Vognladningerne, at Varen gør Indtryk af, at den ved Indladningen eller før har faaet Sne eller Regn, og samme Forretning udtaler, at der næppe kan være Tale om at anvende Varen til Foderbrug. Efter at Sagsøgeren havde modtaget Besked om Varens Beskaffenhed, satte han sig straks i Forbindelse med Sagsøgte, først telefonisk og derefter skriftligt ved Brev af 19. Marts, i hvilket det, efter at Sagsøgeren har henvist til tidligere Telefonsamtale og meddelt Hovedindholdet af Skønsforretningerne hedder: »— — — og at samtlige Waggons herefter ikke vil kunne betales over den dansk/tyske Clearing Conto, men stilles til Afsenderens Disposition. Da der saaledes kun er Valget imellem at godtgøre den ved Syns- og Skønsforretningen bekræftede Værdi-Forringelse, eller at tage Vognene retur imod Betaling af Fragtomkostningerne m. v., hvilket sidste vilde andrage noget mere end Høets Salgsværdi, maa jeg straks ved dette Brevs Modtagelse vide Besked, om Høet ønskes returneret til Grenaa eller den fastlagte Decort skal betales, derom maa jeg have telegrafisk Besked aldeles omgaaende, i modsat Fald vil Vognene blive tvangsafflæst — — —.« Da Sagsøgeren ikke erholdt noget Svar paa dette Brev, tilskrev han Dagen efter, den 20. Marts, Sagsøgte saaledes: »Uden svar paa min Skrivelse af G. D. saa jeg mig nødsaget til i Dag Kl. 12 at telegrafere saalydende: »Svendsen« »Hessel« Grenaa. — Da intet Svar fra Dem, tvangslosses Høet idag, og sælges bedst muligt — Oswald Christensen«, hvilket jeg herved bekræfter.

Jeg forstaaer ikke, hvorledes De kan forholde Dem ganske uden Svar paa mine Henvendelser, eftersom jeg kan forsikre Dem om at hele denne Sag er virkelig Alvor, og De maa kunne forstaa, at De ved Deres fuldkomne Tavshed, ikke vil kunne unddrage Deres Ansvar for Afsendelse af denne ubrugelige, muggen og skimlet Kvalitet.

Der er i denne Sag udvekslet talrige telefoniske og telegrafiske Samtaler for at komme til en Ordning, men da jeg som anført ikke har kunnet formaa Dem til at svare paa mine Henvendelser maa jeg herved anmode Dem om aldeles omgaaende at indbetale det Dem udbetalte Beløb Kr. 3000,00— — —.« Sagsøgte lod imidlertid ikke høre fra sig, og Sagsøgeren anmeldte ham derefter for bedragerisk Forhold. Efter at Anklagemyndigheden havde resolveret, at der ikke skulde foretages videre i Sagen, anlagde Sagsøgeren nærværende Sag, under hvilken han har nedlagt følgende Erstatningspaastand:

1. Ved ikke som aftalt at have leveret en prima Eksportvare, bestaaende af utærsket Hø med Timothé i, men derimod aftærsket Rajgræs i muggen og fugtig Stand, har Sagsøgte paaført Sagsøgeren et Tab, der i Henhold til en Afregning fra Alfred C. Toepfer, til hvem Høet var solgt for 8 Øre pr. kg, andrager 1752,22 Rm., eller omregnet til danske Kr. efter Kurs 180,85 ..... 3168,89 Kr.
2. Ved kun at have leveret 77,275 kg Hø og ikke som lovet 100,000 kg er der, idet Nettfortjenesten mindst vilde have andraget 3 Øre pr. kg paaført Sagsøgeren et Tab paa ..... 681,75 —

saaledes at det samlede Tab udgør ..... 3850,64 Kr., hvilket Beløb med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 24. August 1937, indtil Betaling sker, Sagsøgte paastaas tilpligtet at betale.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale det under 1) nævnte Beløb med Renter som anført.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Med Hensyn til den under 1) anførte Erstatningspaastand gør Sagsøgte gældende, at han ikke har lovet at levere utærsket Hø med Timothé i, idet Høet i Stakhjelmen ikke er solgt for andet, end hvad det var, nemlig aftærsket Rajgræs, og da Sagsøgeren selv har foretaget en grundig Besigtigelse af Partiet, maa det følge af Købelovens § 47, at han ikke nu, efter at Levering og Betaling uden Indsigelse har fundet Sted, kan paaberaabe sig, at Varen ikke er af den lovede Art, og det kan i saa Henseende ikke komme Sagsøgte til Skade, at Sagsøgeren har solgt Høet til Tyskland i Henhold til en urigtig Prøve, som Sagsøgeren selv udtog af Partiet i Stakhjelmen. Sagsøgte bestrider derhos, at Høet har været fugtigt eller muggent ved Leveringen paa Jernbanesporet ved »Hessel«, idet Rajgræsset er høstet, bjerget, tærsket og indsat i tørt Vejr i den bedst beskyttede Del af Hjelmen, nemlig i den midterste Del af det midterste Fag i Hjelmen, og saaledes at der udenfor sad anden Fourage. Iøvrigt maatte Sagsøgeren i Henhold til Købelovens § 47 ogsaa, selv om den sidstnævnte Mangel havde foreligget, være udelukket fra nu at gøre den gældende.

Med Hensyn til den under 2) paastaaede Erstatning bestrider Sagsøgte, at der skulde være lovet Sagsøgeren det bestemte Kvantum, 100,000 kg. Sagsøgeren skulde kun have, hvad der sad af den omkontraherede Art Hø (Rajgræs) i Stakhjelmen, og Sagsøgte har ikke garanteret, at dette Parti havde nævnte Størrelse.

Sagsøgeren og Sagsøgte har afgivet Partsforklaring, saavel for Underretten som for Landsretten. Sagsøgeren har herunder forklaret, at han paagældende Dag ude ved Stakhjelmen aabnede nogle Baller, som viste sig at indeholde aftærsket Hø uden Frø, og da han gjorde Sagsøgte, som efter eget Sigende havde saaet en Frøblanding med 1 kg Timothé, opmærksom paa, at han jo ønskede at købe utærsket Hø med lidt Timothé i, kom Sagsøgte efter nogle Forsøg med Favnen fuld af en god Prøve af den ønskede Vare, idet han sagde: »Nu har jeg ikke taget af det bedste, for jeg vil altid helst levere Varen bedre end Prøven.«

Prøven blev stukket i en Sæk, og Sagsøgeren, der gentagne Gange havde nævnt, at det drejede sig om en Eksport til Tyskland, meddelte nu Sagsøgte, at han først skulde have Prøven godkendt i Tyskland. Nogen Slutseddel blev ikke oprettet. Prøven blev godkendt af Myndighederne i Tyskland, og derefter blev Handlen afsluttet telefonisk om en Leverage paa 10 Vognladninger à 10,000 kg.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgeren en Dag spurgte ham, om han havde Timothéhø til Salg. Hertil svarede Sagsøgte nej, men tilføjede, at han havde noget Hø med en lille Procent Timothé i og bad Sagsøgeren komme til »Hessel« for at se paa Varen. Sagsøgeren kom og var selv oppe i Stakhjelmene og saa det hele. Da han havde besigtiget Høet, sagde han, at det jo var aftærsket, og at det ikke gik an. Hertil svarede Sagsøgte, at det var der ikke noget at gøre ved. Noget af det Hø, der stod i Stakhjelmene, var ikke tærsket. Sagsøgte gik nu op i Hjelmen og slog nogle Baller ned, hvorefter Sagsøgeren pillede det bedste ud og puttede det i en Sæk og sagde, at han vilde sende den Prøve til Tyskland. Ca. 90 pCt. af de Baller, der blev slaaet ned, bestod af aftærsket Rajgræs, men Sagsøgeren pillede udelukkende Timothéstraa fra. Sagsøgte var klar over, at Sagsøgeren udtog en urigtig Prøve, og det tænkte han sit ved. Sagsøgeren sagde, at han kunde sælge 10 Vognladninger, men Sagsøgte lovede ikke noget bestemt Kvantum, men kun det, der var i Hjelmen.

Paa Foranledning af Landsretten er der søgt tilvejebragt Oplysninger om Prisen paa Rajgræs i Februar Maaned 1936. Herom har Københavns Amts Landboforening i Skrivelse af 23. Januar 1938 udtalt, at Rajgræshalm handles i saa smaa Partier, at der ikke har været og ikke kan sættes nogen Notering paa denne Vare, leveret i København. Foreningen føjer hertil, at Prisen nærmest maa kunne sammenlignes med Prisen paa Byghalm, der i de sidste tre Uger af Februar noteredes til 2 à 3 Øre pr. kg leveret i København. Endvidere foreligger der en Skrivelse af 24. Januar 1938 fra Grossererersocietetets Komité, hvori oplyses, at der den 18. November 1935 er købt et Parti tærskt Rajgræs paa 25 Tons til en Pris af 1 Kr. pr. 100 kg banefrit, samt at der i Februar Maaned 1936 er købt tærskt Rajgræs til Kr. 2,50, hvilket i Almindelighed har samme Værdi som Rajgræshalm.

Naar henses til, at Sagsøgte uden Protest lod Sagsøgeren udtage en Prøve af utærsket Hø indeholdende Timothé, skønt han var klar over, at Sagsøgeren i Eksportøjemed vilde sende Prøven til Godkendelse i Tyskland, maa det anses bevist, at Parterne har handlet om en til Prøven svarende Vare, hvilket yderligere bestyrkes ved den aftalte Pris, der efter de Landsretten forelagte Oplysninger er betydelig højere end Prisen paa aftærskt Rajgræs. Dernæst bemærkes, at det efter Indholdet af de afholdte Skønsforretninger stiller sig som overvejende sandsynligt, at Høet har været muggent og fugtigt, allerede inden det blev indladet i Jernbanevognene ved »Hessel«. Herefter maa der gaas ud fra, at den leverede Vare i det hele har været ukontraktmæssig, og Spørgsmaalet bliver da, om Sagsøgeren har tabt sin Ret til at gøre Mænglerne gældende, dels fordi han inden Købet havde foretaget Besigtigelse af Høet, dels fordi han har unnladt at undersøge det, da det

blev leveret af Sagsøgte i Jernbanevognene ved »Hessel«. I saa Henseende bemærkes, at det efter det om Høbeholdningens Størrelse og Beliggenhed i Stakhjelmen samt om Prøveudtagningen oplyste ikke kan bebrejdes Sagsøgeren, at han ikke har opdaget de nu paaberaabte Mangler, og da Høet skulde forsendes fra »Hessel« til et Bestemmelsessted i Tyskland, har der heller ikke paahvilet Sagsøgeren nogen Pligt til at undersøge Varen, før den kom frem, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren umiddelbart efter at have modtaget Reklamationen fra sin tyske Køber, underrettede Sagsøgte om de forefundne Mangler, uden at denne dog fandt sig foranlediget til at svare Sagsøgeren. Efter det saaledes foreliggende findes Sagsøgte pligtig at erstatte Sagsøgeren det under 1) opførte Tab, mod hvis Opgørelse ingen Indsigelse er rejst, tilligemed Renter som paastaaet.

Hvad angaar det under 2) ommeldte Erstatningsbeløb bemærkes, at Parterne er enige om, at Handlen kun har drejet sig om Køb af det Parti Hø, der beroede i Stakhjelmen. Mod Sagsøgtes Benægtelse af at have garanteret, at der henlaa 100,000 kg af den omkontraherede Vare i Hjelmen, findes Sagsøgeren, der har forsømt at sikre sig ved Slutteddel, ikke at have ført tilstrækkeligt Bevis for, at der er afgivet den af ham paastaaede Garanti, og Sagsøgte vil herefter, for saa vidt angaar denne Erstatningspaastand, være at frifinde.

Sagsøgte vil herefter have at udrede til Sagsøgeren 3168 Kr. 89 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 24. August 1937, indtil Betaling sker.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 350 Kr.

T i r s d a g d e n 7. F e b r u a r .

Nr. 157/1938. **Østifternes Aandssvageanstalt (Kemp)**

m o d

fhv. Plejeelev **Martin Alfred Wikkelsø** (Overretssagf. J. L. Cohen),

betræffende Betaling for Overarbejde.

Dom afsagt af Københavns Byret (11. Afd.) den 25. Juni 1937: De Sagsøgte, Østifternes Aandssvageanstalt ved dennes Bestyrelse, bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgeren, Plejeelev Alfred Wikkelsø, betale 415 Kr. 36 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 10. Maj 1937, til Betaling sker samt Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Østre Landsrets Dom af 1. Marts 1938 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Der tillægges Overretssagfører J. L. Cohen hos det Offentlige i Salær for Landsretten og i Godtgørelse for hafte Udlæg henholdsvis 100 Kr. og 7 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at der er udbetalt Overarbejdspenge ogsaa til de Elever, der ved Overarbejdspengenes Udbetaling endnu var i Tjenesten, men som da enten var opsagt eller selv havde sagt op til Fratrædelse efter dette Tidspunkt.

Til Sagsfremstillingen føjes, at Formanden for Anstaltens Bestyrelse paa et Forhandlingsmøde den 21. Oktober 1936 med Forretningsudvalget for Centralorganisationen under Østifternes Aandssvageanstalt udtalte, at Overarbejdspengene vilde blive udbetalt, saa snart Pengene dertil blev bevilget.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil denne efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Østifternes Aandssvageanstalt, til Indstævnte, fhv. Plejeelev Martin Alfred Wikkelsø, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 29.—30. Januar 1935 blev Sagsøgeren, Plejeelev Alfred Wikkelsø, fra den 1. Februar 1935 antaget som Plejeelev paa Ebberødgård; Arbejdstiden for Plejerne og Eleverne var ved hans Antagelse 10 Timer daglig. Efter at Arbejdstiden for Statens Tjenestemænd, herunder bl. a. for Plejepersonalet paa Statens Sindssygehospitaller, ved Bekendtgørelse af 7. Januar 1936 blev reguleret, saaledes at Tjenestetiden normalt blev 8 Timer om Dagen, rettede Personalet paa Østifternes Aandssvageanstalt gentagne Gange Henvendelse til Anstaltens Bestyrelse om en Regulering af Arbejdstiden for Anstaltens Personale, saaledes at Arbejdstiden kom til at svare til den, der skulde være gældende for Statstjenestemændenes Vedkommende, og Anstaltens Bestyrelse tilskrev derfor den 31. Januar 1936 Socialministeriet, at det fandtes paakrævet at skride til en saadan Arbejdstidsregulering, som Bestyrelsen ønskede skulde træde i Kraft den 1. April 1936, og forespurgte Ministeriet, om dette i Princippet kunde tiltræde Bestyrelsens Forslag, saaledes at denne kunde anse sig for bemyndiget til at iværksætte Ordningen. Samtidig gjorde Bestyrelsen Ministeriet opmærksom

paa, at Ordningen i Praksis ikke vilde kunne gennemføres den 1. April 1936, men først efterhaanden i Tiden derefter. Den 21. April 1936 gav Socialministeriet Bestyrelsen den ønskede Bemyndigelse.

I Anledning af den paatænkte Arbejdstidsregulering udarbejdede Aandssvageanstaltens Bestyrelse et Udkast til Regulativ med Hensyn til Tjenestetid m. m. Dette Udkast blev drøftet paa et Møde den 23. Marts 1936 mellem Bestyrelsen og Aandssvageanstaltens Funktionærorganisationer, og under Forhandlingerne rejstes det Spørgsmaal, om der kunde forventes udbetalt Overarbejdspenge til de Funktionærer, for hvilke Arbejdstidsnedsættelsen ikke kunde træde i Kraft den 1. April 1936. Bestyrelsens Formand, Departementchef Kofoed besvarede Spørgsmaalet benægtende, men efter at Funktionærerne paany havde rejst Krav om Overarbejdspenge, lovede Bestyrelsen, naar Overgangstiden var overstaaet og Tjenestetidsreguleringen var traadt i Kraft, at tage Spørgsmaalet op til velvillig Behandling. Den 3. September 1936 anmodede Bestyrelsen derefter Inspektørerne for Ebberødgaard og Rødbygaard om at regne ud, hvor stort Antallet af Overarbejdstimer for Tjenestemænd, honorarlønnede og særskilt for Elever vilde blive, naar Arbejdstidsreguleringen tænktes traadt i Kraft den 1. April 1936, og efter at Oplysningerne var modtaget og Udgifterne paa Grundlag heraf anslaaet til ca. 80.000 Kr., spurgte Bestyrelsen i Skrivelse af 23. September 1936 Socialministeriet, om dette kunde tiltræde, at der udbetaltes Funktionærerne Overarbejdspenge fra den 1. April 1936 at regne, og om Ministeriet vilde søge den fornødne Bevilling til Udbetaling af nævnte Overarbejdspenge. Den 27. November 1936 bemyndigede Socialministeriet Bestyrelsen til at udbetale indtil 80.000 Kr. til det omhandlede Formaal.

Den ny Tjenestetidsordning blev paa Ebberødgaard gennemført fra den 1. Oktober 1936, og den 12. December 1936 udbetaltes Overarbejdsbetalingen til de paa Anstalten ansatte Funktionærer og Elever. Til Sagsøgeren, der den 1. August 1936 var blevet opsagt til Fratræden den 1. November 1936, og til nogle andre, der fratraadte den 1. November og 1. December 1936 har Udbetaling af Overarbejdspenge ikke fundet Sted, og Sagsøgeren har derefter anlagt nærværende Sag, hvorunder han efter sin endelige Paastand paastaar Østifternes Aandssvageanstalt ved dennes Bestyrelse dømt til at betale sig Overarbejdsbetaling for Overarbejdstimer i Tiden fra den 1. April til den 1. Oktober 1936, ialt 415 Kr. 36 Øre, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 10. Maj 1937. Til Støtte for Paastanden har han anført, at der hos ham er vakt en berettiget Forventning om at faa udbetalt Overarbejdspenge, uanset at han er fratraadt, inden Socialministeriets Bemyndigelse til Udbetalingen officielt forelaa. Han har i saa Henseende nærmere anbragt, at der under Forhandlingerne mellem Bestyrelsen og Funktionærforeningen — som han selv var Medlem af — er givet Tilsagn om Overarbejdsbetaling ogsaa til Eleverne, at Bestyrelsen i sin Henvendelse til Socialministeriet ogsaa har stillet Krav om saadan Betaling til Eleverne uden at tage Forbehold med Hensyn til de opsagte Elever, hvis Timetal der er regnet med ved Opgørelsen af den ovennævnte Sum af ca. 80.000 Kr., at Ministeriets Bemyndigelse ligeledes er givet uden noget Forbehold, at Formanden for Funktionærforeningen paa Ebberød-

gaard, Plejer Christensen, i Oktober 1936 oplyste, at Departementchef Kofoed havde sagt, at der var bevilget Overarbejdspenge baade til det fast ansatte Personale og til Eleverne, at Christensen paa Sagsøgerens direkte Forespørgsel svarede, at de opsagte Elever selvfølgelig ogsaa skulde have deres Betaling, saasnart Regnskabet var i Orden, at Anstaltens Inspektør ved hans Afrejse den 1. November 1936 paa hans Forespørgsel svarede, at Udbetalingen af Overarbejdspenge ikke kunde ske endnu, hvorfor han senere maatte sætte sig i Forbindelse med Anstalten, samt at dennes Kasserer, da nogle Elever forlod Anstalten den 1. December 1936, gav dem Besked om at holde Anstalten underrettet om deres Adresser, saaledes at Kassereren kunde sende deres Overarbejdspenge dertil.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet de hævder, at hverken Anstaltens faste Personale, honorarlønnede Personale eller Eleverne har haft Krav paa Udbetaling af Overarbejdspenge. De hævder, at Anstaltens Bestyrelse har staaet ganske frit, at Bestyrelsen kun har anmodet Socialministeriet om en Bemyndigelse til at udbetale Overarbejdspenge, og at Socialministeriet ogsaa kun har givet Bestyrelsen en saadan Bemyndigelse, men ikke noget Paalæg om at foretage Udbetalingen. Bestyrelsen har ved Udbetalingen villet vise en Kulance overfor det Personale, der var ansat paa Anstalten, da Overarbejdspengene kunde komme til Udbetaling, men har ikke fundet Grund til at vise den samme Kulance overfor de Elever, som allerede var fratraadt paa dette Tidspunkt.

Under Sagen er der afgivet Vidneforklaring af Bestyrelsens Formand, Departementchef Kofoed, og Formanden for Funktionærforeningen paa Ebberødgaard, Plejer Christensen.

Selv om det nu ved de afgivne Vidneforklaringer maa anses for bevist, at der ikke er givet de opsagte Elever saa lidt som de andre Elever overhovedet noget direkte Tilsagn om Overarbejdsbetaling, findes Sagsøgeren dog efter hele den Maade, hvorpaa Spørgsmaalet om Overarbejdsbetaling er blevet rejst, og Sagens senere Behandling, herunder ogsaa, at Bestyrelsen ved sin Indstilling til Ministeriet har medregnet de opsagte Elevers Overarbejdstimer, at have faaet en berettiget Forventning om at faa Betaling for sine Overarbejdstimer i Tiden fra 1. April—1. Oktober 1936 paa samme Maade som de Elever, der fortsatte i Tjenesten udover den 12. December 1936. Da den Bestyrelsen af Socialministeriet givne Bemyndigelse derhos naturligt forstaaes saaledes, at Bestyrelsen benytter Bemyndigelsen fuldtud i Overensstemmelse med sin egen Indstilling, der netop medtog Eleverne uden at tage Forbehold med Hensyn til de opsagte, og da Sagsøgeren faktisk i hele den Tid, for hvilken Overarbejdsbetaling er ydet de andre Elever, har udført ganske det samme Overarbejde som disse, vil der være at give Dom overensstemmende med Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 75 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 25. Juni af Københavns Byrets 11. Afdeling, paastaas af Appellanterne, Østifternes Aandssvageanstalt, ændret derhen, at Appellanterne frifindes.

Indstævnte, fhv. Plejeelev Martin Alfred Wikkelsø, hvem der under Indankningen er meddelt fri Proces, paastaar Stadfæstelse.

Med Hensyn til Opsigelsesforholdet bemærkes, at det er Indstævnte, som har opsagt den mellem Parterne den 29. og 30. Januar 1935 indgaaede Kontrakt.

Til den appellerende Aandssvageanstalt, der vel ikke er en egentlig Statsinstitution, men en Institution, for hvilken Staten betaler Under-skudet det enkelte Aar, maa der efter det foreliggende anses bevilget Statsmidler til Udbetaling af Overarbejdspenge til Funktionærer, for hvilke Tjenestetidsreguleringen ikke havde kunnet gennemføres i Tiden 1. April til 1. Oktober 1936, alt paa Grundlag af — til de bevilgende Myndigheder — indsendte Sammendrag af Opgørelser over Overarbejds-penge i anførte Tidsrum henholdsvis til »Tjenestemænd og honorar-lønnede i Tjenestemandslønklasserne« og til Elever, derunder ogsaa Elever, med Hensyn til hvilke der forelaa Opsigelse.

Idet Indstævnte herefter ifølge sine Forhold findes at have Krav paa den indtalte Betaling for Overarbejde i ovenanførte Tidsrum, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge den for Indstævnte for Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for hafte Udlæg 7 Kr. 50 Øre.

Onsdag den 8. Februar.

Nr. 42/1938.   **A/S Danske Isenkræmmeres Fællesindkøb**
(Poul Jacobsen)

m o d

Fabrikant **Hans Momme** (Bruun efter Ordre),

betreffende Erstatning for Brud paa en Overenskomst.

Østre Landsrets Dom af 28. Januar 1938 (V Aid.): Sagsøgte, A/S Danske Isenkræmmeres Fællesindkøb, bør til Sagsøgeren, Fabrikant Hans Momme, betale 2500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 21. September 1937, til Betaling sker. Sagsøgte bør betale dels til det Offentlige den Retsafgift i Forhold til 2500 Kr., som vilde have været at erlægge, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som vilde have været at anvende, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgeren, dels til den for Sagsøgeren her for Retten beskikkede Sag-

fører, Overretssagfører Arne Sundbo, i Salær 120 Kr., dels et Landsretssagfører Erichsen som beskikket Sagfører for Sagsøgeren under ovennævnte subsidiære Sag tillagt Salær af 40 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævnte har gentaget sin Paastand for Landsretten.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste, dog at det Indstævnte tilkendte Beløb findes at burde bestemmes til 1500 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Fabrikant Hans Momme, hos Appellanten, A/S Danske Isenkræmmers Fællesindkøb, tilkendte Beløb bestemmes til 1500 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Bruun i Salær for Højesteret 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Fabrikant Hans Momme, hvem der den 30. Juni 1937 er meddelt fri Proces, søger under Sagen Sagsøgte, A/S Danske Isenkræmmers Fællesindkøb, ifølge den endelige Paastand til Betaling af 8618 Kr. 75 Øre, som skal skyldes i Erstatning i Anledning af Sagsøgtes Brud paa en Overenskomst mellem Parterne af 28. November 1934 med Tilføjelse af 10. September 1936. Af det eventuelle tilkendte Beløb paa staas Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 21. September 1937.

Sagsøgte paa staar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af en Erstatning efter Rettens Skøn ikke over 750 Kr.

Til Oplysning i Sagen er der den 21. December 1937 inden Retten for Haderslev Købstad m. v. afgivet Forklaring af Sagsøgeren samt Vidnerne: Landsretssagfører Langberg, Glassliber Franz Karl Fastner, Driiftsleder Hans Holger Nielsen samt Isenkræmmer Axel Skaarenborg. Sagsøgeren har derhos under Domsforhandlingen afgivet supplerende Forklaring.

Ifølge den ovennævnte Overenskomst skulde Sagsøgeren fra 1. Januar 1935 udføre Glasslibning for Sagsøgte og kun for denne. Arbejds-

lønnen garanteredes ifølge Overenskomstens § 3 »maanedligt at ville andrage et Bruttobeløb paa 1500 Kr.«

I Arbejdsløn har Sagsøgte for 1935 og 1936 tilsvaret Sagsøgeren henholdsvis 25.570 Kr. 33 Øre og 25.163 Kr. 30 Øre.

Den 13. Januar 1937 tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren et Brev, ifølge hvilket det blev »nødvendigt at indskrænke Fabrikationen til det i Kontrakten stipulerede Beløb 1500 Kr. Brutto, hvilket altsaa vil sige Slibeløn for ca. 700 Kr. om Maaneden.« Den 16. s. M. svarede Sagsøgeren Sagsøgte, at han senere skulde komme tilbage til Spørgsmaalet angaaende Indskrænkning af Fabrikationen. Den 9. Februar 1937 tilskrev Sagsøgeren Sagsøgte, at 1500 Kr. Brutto ifølge Kontrakten maatte forstaas som en Slibeløn, Sagsøgeren fik udbetalt af Sagsøgte, og at det ikke var muligt at holde Sliberiet med Arbejde for 700 Kr.

Den 16. Februar 1937 fandt der et Møde Sted paa Landsretssagfører Langbergs Kontor, hvor Sagsøgeren og ovennævnte Fastner var tilstede.

Den 3. Marts 1937 tilskrev Landsretssagfører Langberg Sagsøgeren et Brev, hvori det bl. a. hedder:

»Herved bekræfter jeg Dem vor i Overværelse af Glassliber Fastner den 16. Februar d. A. paa mit Kontor truine Aftale, hvorefter De pr. 1. April d. A. fraviger de af DIFA lejede af Dem benyttede og til Glassliberi indrettede Lokaler i Ejendommen Lindedal Nr. 22, Haderslev.«

Den 8. Marts 1937 svarede Sagsøgeren Landsretssagfører Langberg, at der maatte foreligge en Misforstaaelse, naar Langberg skrev, at Sagsøgeren var indgaaet paa at fravige Lokalerne pr. 1. April s. A. »og kan saaledes ikke anerkende nogen Opsigelse.«

Den 10. Marts 1937 tilskrev Landsretssagfører Langberg Sagsøgeren en saalydende Skrivelse:

»Jeg er meget forbavset over Indholdet af Deres Skrivelse af 8. September ds., idet De og jeg i Nærværelse af Deres tidligere Kompagnon her paa mit Kontor traf Aftale om, at Deres Samarbejde med DIFA ophørte pr. 1. April d. A., og at De samtidig med Samarbejdets Ophør rømmede Lokalerne paa Lindedal. Hvad De nu enten vil vedstaa denne Aftale eller ej, skal jeg henvise til Bestemmelsen i § 9 i den mellem Dem og DIFA den 3. December 1934 oprettede Overenskomst, af hvilken Bestemmelse klart fremgaar, at Deres Benyttelse af Værkstedslokalerne kun kan vedvare, forsaavidt og saalænge Deres Samarbejde med DIFA bestaar. Det er jo ogsaa DIFA, der i H. t. Lejekontrakt af 20. November 1934 staar som Lejer af Værkstedslokalerne, og dette er derfor givet, at De maa fravige disse. Jeg vil dog meget nødig se mig nødsaget til at lade Dem udsætte af Lokalerne, og jeg skal derfor endnu en Gang bede Dem skriftligt bekræfte, at De godvilligt fraviger disse pr. 1. April d. A. Modtager jeg ikke bekræftende Svar fra Dem senest 3 Dage fra Dato, gaar jeg ud fra, at De ikke godvillig vil rømme Lokalerne, og jeg maa saa træffe mine Forholdsregler.«

Sagsøgeren, der havde henvendt sig til Landsretssagfører Erichsen om Bistand, indgav gennem denne et Andragende om fri Proces, hvilket forelagdes Sagsøgte til Erklæring formentlig i Maj 1937. Da der ikke kom nogen Ordning, solgte Sagsøgeren Sliberiet pr. 1. Juli s. A. for 4000 Kr., medens dets Værdi efter hans Angivende skulde være 6700 Kr.

Differencen 2700 Kr. paastaar han sig tilkendt hos Sagsøgte og yderligere — ifølge et fremlagt Bilag 10 — 5918 Kr. 75 Øre i Erstatning beregnet paa det Grundlag, at der ikke er betalt Sagsøgeren Arbejdsløn af Sagsøgte i Tiden 1. Februar—30. Juni 1937, medens Sagsøgeren i anførte Tidsrum har haft Forpligtelser overfor Personale m. v., men været uden Indtægter af Betydning.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgtes Sagfører erkendt, at Sagsøgtes Brev af 13. Januar 1937 var et Brud paa Kontrakten, idet Beløbet 1500 Kr. i Kontrakten var Arbejdsløn og ikke Produktets Værdi (dels Raavare dels Arbejdsløn). Direktøren siges dog, da han skrev Brevet, ikke at have haft Kontrakten ved Haanden.

Sagsøgte lægger imidlertid Sagsøgeren til Last, at denne den 27. Januar 1937 har tilskrevet et Firma i Aarhus og i Strid med Kontrakten tilbudt Firmaet Levering af Krystalglas m. v. Sagsøgeren har herom forklaret, at Henvendelsen kun skete for om muligt at opnaa en Ordning overfor Sagsøgte paa det Grundlag, at Firmaet skulde supplere Produktionen op til det af Sagsøgte i Kontrakten garanterede Minimum, som Sagsøgte uberettiget ifølge Brevet af 13. Januar 1937 vilde reducere. — Med Hensyn til en ogsaa af Sagsøgte omtalt Henvendelse i 1936 til det samme Firma har Sagsøgeren forklaret, at denne skete paa en Tid, hvor han havde opsagt Kontrakten overfor Sagsøgte, en Opsigelse som tilbagetoges under ovennævnte Dato 10. September 1936.

Sagsøgte findes ikke at have godtgjort Misligholdelse fra Sagsøgerens Side med Hensyn til uberettigede Henvendelser til andet Firma, og en fremsat Indsigelse vedrørende Kvaliteten af Sagsøgerens Arbejde findes for løst begrundet til at der kan tages Hensyn til den.

Efter det anførte og det iøvrigt foreliggende staar Sagsøgte uden nogen Undskyldningsgrund med Hensyn til den i Brevet af 31. Januar 1937 fordrede uberettigede, betydelige Produktionsindskrænkning.

Sagsøgte findes ikke at have godtgjort, at Sagsøgeren overfor Landsretssagfører Langberg skulde være indgaaet paa at fravige Lokalerne pr. 1. April 1937 eller paa straks at renoncere paa sin Retsstilling ifølge Parternes Kontrakt.

Sagsøgte maa herefter anses som den, der overfor Sagsøgeren har brudt Kontrakten i væsentlig Grad.

Sagsøgte vil efter Omstændighederne være at tilpligte at tilsvare Sagsøgeren en passende Erstatning. Sagsøgeren findes imidlertid ikke at kunne kræve Erstatning paa Grundlag af den skete Forretningsoverdragelse, og den af ham iøvrigt opstillede Erstatningsberegning er ikke tilstrækkeligt underbygget.

Naar der dels tages et vist Hensyn til, at Sagsøgte, da denne begik sit Kontraktsbrud overfor Sagsøgeren, ikke ved Opsigelse kunde være blevet frigiort for Samarbejde med Sagsøgeren før 1. Januar 1938, dels tages i Betragtning Sagens øvrige Oplysninger, skønnes der at kunne tilkendes Sagsøgeren i Erstatning hos Sagsøgte 2500 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at udrede som nedenfor anført.

Fredag den 10. Februar.

Nr. 69/1938. Assurandør **Axel Danielsen** (Hvidt)

mod

Det gensidige Forsikringselskab »Danmark« (Ingen),

betræffende Ophævelse af et overfor Appellanten nedlagt Forbud.

Østre Landsrets Dom af 10. Januar 1938 (VI Afd.): Det ovennævnte Forbud bør som lovlig gjort og forfulgt ved Magt at stande. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte Assurandør Axel Danielsen til Sagsøgerne Det gensidige Forsikringselskab »Danmark« med 300 Kr., som udredes inden 15 Dage fra Dato. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand og derhos paastaet sig tillagt Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke over 2000 Kr.

De tre i Dommen ommeldte Udmeldelser hidrører fra samme Forsikringstager, som, da han havde erfaret, at Appellanten var fratraadt som Agent for Indstævnte, af egen Drift havde anmodet om Overflytning til et andet Selskab, som Appellanten havde overtaget Repræsentation for. Opsigelserne var før Dommen af 4. Maj 1937 sammen med nogle andre Opsigelser af Forsikringstageren overgivet Appellanten og af denne videregivet til det andet Selskab til Besørgelse til sin Tid.

Det findes nu ikke, at de nævnte tre Opsigelser har givet Grund til at antage, at Appellanten vilde foretage de Handlinger, mod hvilke Forbud blev nedlagt, hvilket Appellanten har benægtet, og Forbudet findes allerede herefter at burde ophæves.

Det bemærkes dog herved, at der maa gaas ud fra, at det ogsaa uden Vedtagelse har paahvilet Appellanten i et vist Tidsrum efter hans Fratrædelse at unnlade paa egen Foranledning og i egen Interesse at gøre Indgreb i Selskabets Forsikringer, ihvertfald forsaavidt han for Tegningen har oppebaaret Provision for disse. De efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger kan ikke i saa Henseende gøre nogen Ændring.

Da Parterne derhos ved deres Møde i Landsretten gensidig har frafaldet Krav paa Erstatning, maa Spørgsmaalet herom bortfalde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Det nedlagte Forbud ophæves.
Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte Assurandør Axel Danielsen havde i en Aarrække bestyret et Agentur for Sagsøgerne Det gensidige Forsikringsselskab »Danmark«. Den 1. Maj 1936 fratraadte han dette og underskrev den 20. s. M. en Overenskomst, hvori han forpligtede sig til efter bedste Evne i Overgangstiden at bistaa Selskabet og til at henvise alle Henvendelser, han maatte modtage angaaende dettes Sager, til dets Kontor i Odense, til ikke at medvirke til Angreb paa »Danmark«s Portefølje saavel som til ikke at søge Forsikringer, der er løbende i »Danmark«, overflyttede til andet Selskab eller medvirke hertil direkte eller indirekte. Ved Overenskomsten forpligtede »Danmark« sig til at yde Sagsøgte en Godtgørelse paa 5000 Kr. for de Forpligtelser, han saaledes paatog sig; Sagsøgte paa sin Side forpligtede sig til at betale en Konventionalbod paa 2000 Kr., ifald han maatte gøre sig skyldig i Medvirken til Opsigelse af eller Overflytning til andet Selskab af Forsikringer tegnede i »Danmark«.

Alligevel foranledigede Sagsøgte i den følgende Tid ca. 400 Opsigelser af Policer i »Danmark«, hvorfor han ved nærværende Rets Dom af 4. Maj 1937 dømtes til at tilbagebetale de af »Danmark« betalte 5000 Kr. samt i Erstatning for den Sagsøgerne tilføjede Skade 2000 Kr. (foruden Renter af begge Beløb).

Da Selskabet efter denne Doms Afsigelse modtog tre Udmeldelser daterede efter Dommen og indsendt af Sagsøgte, begærede det Forbud nedlagt overfor Sagsøgte mod, at han fremskaffer eller foranlediger fremskaffet Opsigelser af i Selskabet løbende Forsikringer, og ved Fogdens Kendelse af 8. September 1937 toges denne Begæring til Følge.

Dette Forbud har Sagsøgerne under denne ved Odense Købstads Ret forberedte Sag paastaaet stadfæstet.

Sagsøgte paastaar Forbudet ophævet, idet han gør gældende, at med hans Opfyldelse af den ovenfor nævnte Dom er alle hans Forpligtelser overfor Sagsøgerne bortfaldet, hvorfor han maa være berettiget til fri Konkurrence med Sagsøgerne.

Det følger imidlertid af almindelige Retsgrundsætninger, at Sagsøgte ikke efter Fratrædelsen fra et Selskab, han i en Aarrække har været knyttet til, kan være berettiget til Konkurrence med dette Selskab i den Form at formaa de forsikrede til at overføre deres Forsikringer til et andet Selskab. Det særlige Kendskab, hans Stilling hos »Danmark« har givet ham til dettes intime Forhold og dets forsikrede, maa være til Hinder for, at han angriber dets Policebestand i al Fald, saa længe Kendskabet til »Danmark«s Forhold med Grund kan antages at lette ham Angrebet. Da det ikke er bestridt, at denne Forudsætning endnu er gældende, vil Forbudet være at stadfæste.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgerne med 300 Kr.

Mandag den 13. Februar.

Nr. 257/1937.

Rigsadvokaten

mod

Niels Vilhelm Yde (Overretssagfører J. V. Levinsen),

der tiltales for Underslæb og Overtrædelse af Straffelovens § 296.

Dom afsagt af Retten for Grenaa Købstad m. v. den 5. September 1935: Tiltalte Niels Vilhelm Yde straffes med Fængsel i 2 Aar og fratages de borgerlige Rettigheder i 10 Aar samt udreder Straffesagens Omkostninger. Inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse betaler Tiltalte til Æbeltoft—Trustrup Jernbane 58.820 Kr. 87 Øre.

Vestre Landsrets Dom af 19. Februar 1937 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Udredelse af Erstatning udgaar. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Afsigelsen af Landsrettens Dom er der paa Foranledning af Tiltalte foretaget regnskabsmæssige Undersøgelser af A/S Revisionskontoret i Aarhus, og statsautoriseret Revisor Glytting har ligeledes foretaget saadanne Undersøgelser, hvoraf bl. a. fremgaar, at Kassedifferencen nu opgøres til 57.739 Kr. 47 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret udredes af Tiltalte Niels Vilhelm Yde.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Februar 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

82. Aargang

Højesteretsaaret 1938.

Nr. 34

Mandag den 13. Februar.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved 1. jydsk Statsadvokatur's Anklageskrift af 26. Juli 1935 tiltales under denne Sag Ingeniør, cand. polyt. Niels Vilhelm Yde, der er født 13. November 1891, ved Retten for Grenaa Købstad m. v. til at lide Straf efter

I. Straffelovens § 285, Stk. 1, for Overtrædelse af dens § 278, Stk. 3, for Underslæb ved — for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding — at have forbrugt ham betroede Penge, idet han under sin Ansættelse som Driftsbestyrer, Regnskabsfører og Kasserer ved Æbeltoft—Trustrup Jernbane i Tiden fra 28. December 1923 til 31. Januar 1934:

1) har forbrugt ialt 61.497 Kr. 28 Øre af de nævnte A/S tilhørende, ham betroede Penge, hvilket han skjulte ved i Selskabets Regnskab at foretage de nedenfor beskrevne urigtige Posterings eller ved at undlade at indføre de nedenfor anførte Indtægter:

I. I Aaret 1926—27 blev der hos A/S Collstrup, København, indkøbt Sveller og Sporskiftetømmer for 4200 Kr. 08 Øre, der er ført til Udgift i Regnskabet, medens der den 4. Januar 1927 kun er betalt 2000 Kr. for dette Køb, saaledes at den bogførte Udgift som Følge heraf blev for stor med 2200 Kr. 08 Øre (Forundersøgelsens Forhold I).

II. I December 1927 optoges af Banen i Sparekassen for Randers og Omegn et Laan paa 35.000 Kr., der ikke førtes til Indtægt, dog saaledes, at Omkostningerne ved Laanet ikke heller førtes til Udgift, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 34.580 Kr. 00 Øre (Forundersøgelsens Forhold II).

III. Den 7. Juni 1932 modtog Tiltalte paa Banens Vegne 5000 Kr. fra Firmaet Wright, Thomsen & Kier, København, hvilket Beløb han undlod at føre til Indtægt i Banens Bøger, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 5000 Kr. 00 Øre (Forundersøgelsens Forhold III og IX a).

IV. I December 1932 modtog Tiltalte fra Ministeriet for offentlige Arbejder en Indbetaling paa 4000 Kr. til Banen som Tilskud til Sikring af Overkørsler, denne Betaling blev ikke bogført, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 4000 Kr. 00 Øre (Forundersøgelsens Forhold IV).

V. I Juni 1933 førte Tiltalte 3237 Kr. 50 Øre til Udgift i Banens Regnskab som betalt til De danske Statsbaner, medens der kun er betalt

1837 Kr. 50 Øre, saaledes at den bogførte Udgift som Følge heraf blev for stor med 1400 Kr. 00 Øre (Forundersøgelsens Forhold V).

VI. Den 2. December 1933 indbetalte Jernhandler Løgstrup, Grenaa, til Banen 1834 Kr. 80 Øre, som Tiltalte undlod at indføre i Regnskabet, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 1834 Kr. 80 Øre (Forundersøgelsens Forhold VI).

VII. Den 29. December 1933 indbetalte Tirstrup-Fugslev Sogneraad til Banen 695 Kr. 90 Øre, som Tiltalte undlod at føre til Indtægt i Banens Regnskab, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 695 Kr. 90 Øre (Forundersøgelsens Forhold VII).

VIII. Ved Salg af brugte Materialer til Firmaet Petersen & Albeck for Banen har Tiltalte modtaget følgende Beløb:

7. September 1932	300 Kr. 00 Øre
17. September 1932	1800 — 00 —
8. November 1932	297 — 63 —
2. December 1932	179 — 00 —

ialt 2576 Kr. 63 Øre,

som han undlod at føre til Indtægt i Regnskabet, saaledes at den bogførte Indtægt som Følge heraf blev for lille med 2576 Kr. 63 Øre (Forundersøgelsens Forhold VIII).

IX. Ved forskellige Ind- og Udbetalinger, hvorom nærmere maa henvises til Sagens Bilag 54, har Tiltaltes Bogføring været urigtig, saaledes at Resultatet blev, at Kassebeholdningen ifølge Bøgerne blev mindre, end den rettelig skulde være, idet Forskellen blev 9209 Kr. 87 Øre, hvorefter Kassebeholdningen ved Tiltaltes Aflevering af Kassen i Februar 1934 var 61.497 Kr. 28 Øre mindre, end den rettelig skulde være.

Den 28. April 1932 paa Banens Vegne fra Firmaet Wright, Thomsen & Kier, København, har modtaget et Beløb af 10.000 Kr., som han undlod at indføre i Banens Bøger, og som han tilegnede sig og forbrugte, men som han senere den 26. August 1933 indbetalte til Banen (Forundersøgelsens Forhold IX b).

II. Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2 ved i de paagældende Aarsberetninger og Regnskabsopgørelser for A/S Æbeltoft—Trustrup Jernbane til og med Regnskabsaaret 1932—33, som affattedes af Tiltalte, at have undladt at oplyse:

1) at han den 2. September 1927, den 11. November 1927 og 25. September 1931 paa Banens Vegne havde købt ialt 82 Jernbanevogne for et Beløb af 336.666 Kr. 66 Øre, som skyldtes til Sælgerne, Jernbanemateriel A/S, København, og Jernbanevogn-Udlejnings A/S, København (Forundersøgelsernes Forhold),

2) at Banen til A/S Collstrup, København, siden 1924 havde haft en Gæld, som indtil den 1. Januar 1933 var vokset stadigt indtil et Beløb af 64.690 Kr. 78 Øre, og som derefter af Tiltalte var blevet væsentligt nedbragt, saaledes at den ved Tiltaltes Fratræden som Driftsbestyrer udgjorde 38.394 Kr. 80 Øre (Forundersøgelsens Forhold XV).

Den 3. August 1935 er Anklageskriftet berigtiget af Statsadvokaturen ved saalydende Tillæg:

Under Anklageskriiftets Punkt I 1) forandres Beløbsangivelsen »61.497 Kr. 28 Øre« saavel i Begyndelsen som i Slutningen af det paa-gældende Afsnit til »58.820 Kr. 87 Øre«, og i samme Afsnit under IX forandres Beløbsangivelsen »9209 Kr. 87 Øre« til »6533 Kr. 46 Øre«.

Tiltalte, der ikke forhen er straffet, blev fra og med 1. Januar 1924 ansat som Driftsbestyrer ved Æbeltoft—Trustrup Banen, og der blev af den fratrædende Driftsbestyrer, Ingeniør E. Vieth, udarbejdet en Kasse- og Regnskabsaflevering pr. 28. December 1923, jfr. Bilag 58, Underbilag Nr. 1. Dokumentet blev underskrevet saavel af Ingeniør E. Vieth og Yde, og Aflevering af Kontanter, Regnskabsbilag, Bankbøger m. v. fandt Sted paa et samme Dag afholdt Møde.

Først den 12. Maj 1924 forelaa en af Ministeriet for offentlige Arbejder for Tiltaltes Virksomhed approberet Instruks.

Ifølge Instruksens § 3, 2. Stk. skulde Tiltalte paase, »at Bogføringen og alt, hvad der vedrører Bogholderiet sker i Overensstemmelse med de givne Instrukser«.

Tiltalte mente imidlertid at burde følge den Regel, at Kasse og Bogholderi blev holdt adskilt, hvorfor han selv kun førte Kassebogen, medens de øvrige Bøger blev ført af en anden Funktionær, dog saaledes at Tiltalte paategnede Bilagene om, hvorledes de skulde konteres. Kassebogen blev dog ikke ført fra Dag til Dag, men Tiltalte samlede Bilagene, og paa Grundlag af disse førte han, naar han havde Tid dertil, Kassebogen. Tiltalte opbevarede Kassen og Kassebeholdningen, herom bestemtes i Instruksens § 10 følgende:

»Driftsbestyreren, der tillige er Banens Kasserer, paaser, at samtlige Banens Indtægter indbetales i den af Bestyrelsen bestemte Bank. Han har at drage Omsorg for, at Lønninger og Regninger til Banen betales, i hvilken Anledning han er berettiget til at udstede Anvisninger paa Banken. Anvisninger paa Banken have først Gyldighed, naar de foruden af Driftsbestyreren er underskrevet af Bestyrelsens Formand eller i dennes Forfald et Bestyrelsesmedlem. Han er ansvarlig for, at alle Indtægter og Udgifter noteres i Selskabets Bøger, af hvilke han fører Kassebogen. Han attesterer alle Regninger, forinden de kommer til Udbetaling.«

Da man i 1927 gik over til at benytte Æbeltoft Sparekasse, hvis Direktør — Bredstrup — samtidig var Formand i Banens Bestyrelse, blev Check dog alene trukket af Tiltalte, idet man regnede med, at Sparekassens Direktør kunde kontrollere Udbetalingerne.

Tiltalte samlede hver Maaned sine Bilag, ordnede dem kontovis og overgav dem til Overassistenten, der paa Grundlag af Bilagene og den af Tiltalte paategnede Kontering førte Hovedbogen, men der fandt ingen Afstemning Sted mellem Hovedbog og Tiltaltes Kassebog.

Tiltalte var klar over, at der som Regel var Uoverensstemmelse mellem Kassebogen og Overassistentens Bogføringssvæsen, men han trøstede sig med, at Overassistentens Bogholderi nok var rigtigt.

Fra 1. April 1931 indførtes et nyt Bogføringssystem — et Løsblad-system — hvorved den hidtil førte Kassebog udgik, men Kassen blev ved med at være Tiltalte undergivet.

Den gamle Kassebog brændte Tiltalte vistnok i Efteraaret 1932, fordi han ikke vilde udsætte sig for Bebrejdelser i Anledning af, at Kassebogen var mangelfuld ført. Tiltalte hævder, at det ikke var hans Tanke at vanskeliggøre en eventuel Undersøgelse.

Med Hensyn til Regnskabsføringen fulgtes følgende urigtige System:

Fakturaer for Varer købt paa Kredit er ført til Udgift for Kassen, uanset at de ikke var betalt, idet man som Modvægt ikke førte til Udgift, naar Betalingen fandt Sted.

Dette Princip maatte føre til, at der indtil Betalingen fandt Sted opstod et Kasseoverskud, og for saa vidt Kasseoverskudet var til Stede, var Forholdet uden retslig Betydning, idet Tiltaltes Tilsvare blev fyldestgjort ved Kasseoverskudet.

Det viser sig imidlertid, at der ikke findes et Kasseoverskud til Fyldestgørelse af Tiltaltes Tilsvare.

ad I. 1. I.

Der er til Udgift for Sveller købt i 1926—27, 4200 Kr. 08 Øre, der er kun betalt 2000 Kr., og der skulde herefter foreligge et Kasseoverskud paa 2200 Kr. 08 Øre, hvad der imidlertid ikke gør. Tiltalte erkender at maatte tilsvare Beløbet.

ad I. 1. V.

Ganske paa samme Maade skulde der i Kassen være et Overskud paa 1400 Kr. ved, at Tiltalte til Udgift førte 3237 Kr. 50 Øre som betalt til D. S. B., medens der kun er betalt 1837 Kr. 50 Øre.

Tiltalte erkender at maatte tilsvare Beløbet.

ad I. 1. II.

I Sparekassen for Randers By og Omegn optog Æbeltoft—Trustrup Banen i December 1927 et Laan paa 35.000 Kr.

Den 28. December 1927 tilskrev Tiltalte Sparekassen for Randers By og Omegn saaledes:

»Man tillader sig herved at meddele, at Gældsbeviset for Laanet til Banen nu er underskrevet og vil blive tilsendt den ærede Sparekasse i Dag.

Af Laanebeløbet bedes 3804,27 Kr. tilsendt A/S Københavns Handelsbank for vor Regning til Kredit for Danske Privatbaners Pensions og Enkekasse, 4975 Kr. 00 Øre bedes tilsendt Livsforsikringsselskabet »Hafnia«, København.

Kr. 20.000,00 bedes tilsendt A/S Æbeltoft Bank at kreditere vor Konto, og Restbeløbet bedes tilsendt Sparekassen for Æbeltoft at kreditere vor Konto.«

Den 29. December 1927 svarede Sparekassen saaledes:

»Efter at vi i Dag har modtaget det af Bestyrelsen for Æbeltoft—Trustrup Jernbane til os udstedte Gældsbevis, stort 35.000 Kr., tilbage i underskrevet Stand, har vi i Henhold til Deres ærede Skrivelse af G. D. fordelt Beløbet saaledes:

Omkostninger ved Laanets Stiftelse ifølge vedlagte	
Kvittering	420,00 Kr.
Fremsendt til A/S Københavns Handelsbank til Kredit for Danske Privatbaners Pensions- og Enkekasse..	3.804,27 —
Fremsendt til Livsforsikringsselskabet »Hafnia«	4.975,00 —

do. til A/S Æbeltoft Bank, Æbeltoft	20.000,00	—
do. til Sparekassen for Æbeltoft By og Omegn.....	5.800,73	—

Ialt.... 35.000,00 Kr.«

Posterne er optaget i Regnskabet, men alene posteret til Udgift, og Laanet er ikke ført til Indtægt samtidig med, at Beløbene udbetaltes, som det fremgaar af de citerede Skrivelser, hvilket er ensbetydende med, at Tiltalte ikke kommer til at svare til Beløbet 35.000 Kr. ÷ 420 Kr. = 34.580 Kr.

Omkostningsbeløbet 420 Kr. er beholdt af Sparekassen for Randers By og Omegn og er hverken ført til Udgift eller Indtægt for Kassekonto.

Da Udgiftssiden saaledes er forhøjet med 34.580 Kr., skulde der foreligge et Overskud i Kassen paa 34.580 Kr., men det gør der ikke.

Naar man sammenholder de foretagne Posteringer med Status for 1927—28, Bilag 23 p. 12, ses det, at Laanet 35.000 Kr. er rigtigt opført som Passiv, men Kassekontoen er ogsaa opført som Passiv $\ominus$: som negativ med 12.589 Kr. 01 Øre, men skulde ved at være blevet godskrevet 34.580 Kr. — hvad den ikke blev — have været opført som Aktivpost med 34.580 Kr. ÷ 12.589 Kr. 01 Øre eller 21.990 Kr. 99 Øre, og Underskudssaldoen 41.361 Kr. 47 Øre vilde være gaaet ned til 6781 Kr. 47 Øre.

Posteringen paa Status er saaledes i nøje Overensstemmelse med, at Laanet i Sparekassen for Randers By og Omegn ikke er ført til Indtægt.

Tiltalte har ikke villet bestride eller kunnet rejse nogen Indvending mod det foran anførte, og han har indrømmet at maatte tilsvare Beløbet, men han nægter sig skyldig i noget ulovligt.

Retten skal særlig bemærke, at det er meget muligt, at Tiltalte ikke ved Optagelsen af Laanet i Sparekassen for Randers By og Omegn benyttede Lejligheden til samtidig at tilegne sig 34.580 Kr. af Kassen, men saa har der, idet Tiltalte ikke har kunnet præstere Udgiftsbilag for ikke i Regnskabet til Udgift førte Poster svarende til 34.580 Kr., alt foreligget en igennem Tiderne ved forskellige Tilegninger opstaaet Kasseangel, og den Omstændighed, at de 34.580 Kr. alene føres til Udgift for Kassekontoen, skjuler Tilegnelserne.

Det skal ogsaa bemærkes, at Tiltalte og Forsvarer, hvem Retten i Skrivelse af 7. December 1934 tillod at overvære statsautoriseret Revisor Glyttings Revision, der gaar tilbage til Tiltaltes Tiltrædelse som Driftsbestyrer, ikke har benyttet sig af Tilladelsen til at overvære Revisionen, ej heller bestræbt sig paa at finde betalte ikke til Udgift førte Bilag, hvorved bemærkes, at der intet foreligger om, at saadanne Udgiftsbilag findes.

ad I. 1, III, IV, VI, VII, VIII:

Forholdene er ganske ens. Tiltalte har undladt at føre Posterne til Indtægt, og han har erkendt at maatte tilsvare Beløbene, men nægter sig skyldig i noget ulovligt.

Tiltalte vil i det hele hævde, at Beløbene »er lagt i Kassen«.

Hertil bemærkes, at var dette Tilfældet, og har der ikke alt foreligget Underskud i Kassen, saa var Sagen uden retslig Betydning, thi et

til Beløbene svarende Kasseoverskud vilde da have foreligget, men Overskud foreligger ikke, ej heller ikke til Udgift posterede Udgiftsbilag; herom kan henvises til det under foran refererede Forhold anførte.

ad l. 1, IX, jfr. Tillægsanklageskriftet:

De her nævnte Forhold er begrebsmæssig ganske svarende til de forudgaaende Forhold. Tiltalte har dels ført for lidt til Indtægt, dels for meget til Udgift, og forskellige Posterings, der skulde have været foretaget, og som er i hans Favør, er ogsaa opklaret af den autoriserede Revisor.

Det samlede Resultat er et Tilsvare for Tiltalte paa 6533 Kr. 46 Øre, som Tiltalte erkender at maatte tilsvare, men han nægter sig skyldig i noget ulovligt.

ad l. 2:

Tiltalte har i Retsmødet den 15. November 1934 forklaret, at han var blevet klar over, at den regnskabsmæssige Kassebeholdning og den virkelige Kassebeholdning ikke stemte, idet der var for faa Penge i Kassen. Derfor undlod han i April 1932, da de 10.000 Kr. kom fra Wright at postere Beløbet til Indtægt, og han nedlagde det i Kassen, hvorved den reelle Beholdning forbedredes med 10.000 Kr., men derved fik han selv et Tilsvare paa 10.000 Kr., og for at ophæve dette, skaffede han ved Laan 26. August 1933 10.000 Kr., men han ønskede ikke, at man i Æbeltoft skulde se, at Beløbet hidrørte fra ham, derfor rev han paa Kuponen Bilag 17 det Stykke bort, hvorpaa hans Navn stod som Af-sender. Girokuponen Bilag 17 er saalydende:

Afgangsstempel

København

26. 8. 33. 19—20

2

Indbetalt den 26. August 33 paa

Postkonto Nr. 5089

10.000 Kr. 00 Øre

til Dækning af Konto

Wright, Thomsen & Kier

Afsender: Navn og — — —

Resten var afrevet. Tiltalte havde altsaa afrevet sit eget Navn.

Af Forholdet ses, at Tiltalte var klar over, at der var et Underskud i Kassen, og han tilegnede sig de fra Wright den 28. April 1932 sendte 10.000 Kr. ved at lægge dem i Kassen uden at føre Beløbet til Indtægt, hvorved Kassebeholdningen forbedredes i Tiltaltes Favør. Det ses dernæst, at Tiltalte var klar over det ulovlige i Forholdet, idet han ad privat Vej fremskaffede et Laan og først derefter til Indtægt posterede de 10.000 Kr. fra Wright og indbetaler Beløbet, hvilket han skjuler overfor Overassistenten ved at afsende Beløbet fra København paa Giro, Bilag 17.

Med Hensyn til samtlige hidtil refererede Forhold skal bemærkes:

at der har foreligget et fuldstændigt Regnskabsmateriale med fornødne Bøger, nemlig Underkontobog, Journal og Hovedbog samt Bilag;

det er kun Kassebogen til 1. April 1931, der er brændt af Tiltalte, men den dannede netop ikke Grundlaget for Føringen af Bøgerne, der førtes paa Grundlag af de af Tiltalte konterede Bilag, saa den Omstændighed, at Kassebogen er brændt af Tiltalte, bliver derfor uden Betydning; herved skal det understreges, at Kassebogen for øvrigt altid kun er en Slags Nøgle til Brug ved Føringen af Hovedbogen, det er selvfølgelig Hovedbogen og Bilag, der er afgørende i et Bogholderi. I de Tilfælde, hvor Hovedbogen har været mangelfuld, er Fejlen fundet af Revisor ved Hjælp af Bilagsmateriale.

Naar en Revision paa et Grundlag som nævnt viser, at Tiltaltes Tilsvaret er ialt 58.820 Kr. 87 Øre, hvorimod Tiltalte ikke rejser nogen Indsigelse, saa tør Retten lægge Tallet til Grund.

Særligt skal bemærkes, at den Omstændighed, at Revisionen først naaede til, at Tiltaltes Tilsvaret androg 61.497 Kr. 28 Øre og senere til 58.820 Kr. 87 Øre ikke med Rette kan anføres som et Udtryk for, at der ikke skulde være arbejdet omhyggeligt. Grunden til Differencen er, at det sidste Tal hviler paa en fuldstændig Gennemgang af Regnskaberne, Bøger og Bilag, lige fra Tiltaltes Tiltrædelse, som af Retten ønsket, medens det første Tal alene er baseret paa en efter Banens Ønske foretaget Gennemgang af Regnskaberne fra 1930/31—1933/34 og en mere begrænset Gennemgang af de tidligere Aars Regnskaber efter de da indhøstede Erfaringer.

Det er ikke konstateret, hvortil Tiltalte har anvendt Beløbet 58.820 Kr. 87 Øre.

Det er dog antageligt, at en Del er medgaaet til et for stort Privatforbrug, men det skal tillige anføres, at det forøvrigt ikke er Anklagemyndighedens Pligt at godtgøre, hvortil besvegne Beløb er anvendt, hvilket efter Omstændighederne er ganske umuligt.

Naar Tiltalte hævder, at han ikke er skyldig i noget strafbart Forhold bemærkes, at hans Forklaringer med Hensyn til Forhold I. 2. angaaende de fra Wright, Thomsen & Kier den 28. April 1932 modtagne 10.000 Kr. er en Tilstaaelse om Bedrageri, og da Tiltalte og kun Tiltalte har raadet over Kassen, saa findes Tiltalte med Hensyn til samtlige de i Anklageskriftet, jfr. Tillægsanklageskriftet under I nævnte Forhold skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 278, Stk. 3, (resp. til dels Straffelov 1866 § 253).

ad II. 1.

Til selve Anklagen skal bemærkes, at den stemmer med de Oplysninger, der fremkom under en af Ministeriet for offentlige Arbejder beordret Undersøgelse med Dommer Sthyr som Forhørsleder. Bilagene 38 og 39.

Forholdet er det, at Tiltalte med Bestyrelsens Sanktion 6. Januar 1925 for 120.450 Kr. købte 20 Vogne af Firmaet Jernbanemateriel A/S og Jernbanevogn-Udlejning A/S ved Grosserer Alb. Svendsen, saaledes at Vognene paa visse Betingelser kunde tilbageleveres.

I 1927 kunde Banen ikke overholde sine Betalingsforpligtelser efter Kontrakten af 1925. Alb. Svendsen tilbød at give Henstand, hvis Banen vilde købe flere Vogne samt slette Bestemmelsen i Kontrakten af 1925 om Tilbageleveringsretten, og da Banen havde Brug for flere Vogne,

afsluttede Tiltalte paa egen Haand og uden Forhandling med Bestyrelsen to Kontrakter af 27. Juli, Bilag 116 pag. 10, og 11. November 1927, Bilag 118, med Alb. Svendsen om Køb af henholdsvis 12 og 20 Vogne for en Købesum af 42.000 Kr. og 120.450 Kr., ligesom han indgik paa at slette den anførte Bestemmelse i Kontrakten af 1925 om Ret til Tilbagelevering.

Senere i 1931, da Banen ikke kunde overholde sine Forpligtelser, afsluttede Tiltalte paa egen Haand Kontrakt af 25. September 1931, Bilag 119, om Køb af 30 Vogne. Ved denne Kontrakt blev der truffet en samlet Ordning af hele Mellemværendet angaaende de i alt købte 82 Vogne, saaledes at de tidligere Kontrakter blev ophævet, og Kontrakten af 1931 skulde fremtidig gælde samtlige Vogne, for hvilke den samlede Købesum fastsattes til 336.666 Kr. 66 Øre. Ved Ophævelsen af de tidligere Kontrakter blev Banens Gæld ifølge disse opgjort til 86.000 Kr., for hvilket Beløb Tiltalte udstedte et Gældsbevis af 25. September 1931, Bilag 120.

Tiltalte har herom forklaret, at han var klar over, at det for Banen saa afgørende Engagement ikke fremgik af Regnskaberne, men at han i Realiteten ansaa Forholdet som et Lejeforhold, og at det jo ogsaa viste sig, at man opnaaede en Ordning med Alb. Svendsen.

Da Tiltalte saa sent som i Juli 1933 har affattet Regnskab og Beretning for Driftsaaret 1. April 1932—31. Marts 1933 uden at optage nogen Post i Regnskaberne i Anledning af de nævnte Køb og Leje af Vogne, maa han, uanset at der opnaaedes en Ordning med Alb. Svendsen i Marts Md. 1934, hvad ikke strafferetlig kan komme i Betragtning, og idet han har erkendt, at Engagementet ikke fremgik af Regnskaberne, anses skyldig som paastaaet af Anklagemyndigheden i Overtrædelse af Strfl.s § 296, Stk. 1 Nr. 2 (resp. L. Nr. 468 af 29. September 1917 § 55 1 og L. Nr. 123 af 15. April 1930 § 87 A. 1).

ad II. 2.

Det skal bemærkes, at den Omstændighed, at Skylden til A/S Collstrup ikke er optaget i Regnskaberne, er en Konsekvens af, at man brugte det fejlagtige System straks at postere Vareindkøb til Udgift som betalt.

Tiltalte har forklaret, at han ikke var klar over, hvorledes han skulde postere dette Mellemværende i Regnskaberne.

Denne Forklaring finder Retten maa lægges til Grund, og Tiltalte vil derfor her kun være at anse efter Straffelovens § 296, Stk. 2 som for uagtsomt Forhold og kun for det af ham ved Udfærdigelsen af Regnskabet for 1932/33, der blev aflagt i Juli 1933, udviste Forhold, idet Strafskylden iøvrigt er forældet, jfr. Lov Nr. 468 af 29. September 1917 § 56, Stk. 1 Nr. 1 og Lov Nr. 123 af 15. April 1930 § 87 B. 1., jfr. Straffelovens § 93, Stk. 1 1).

I 1931 fik Banen af Staskassen bevilget et Moderniseringslaan, stort 375.000 Kr. med Kautions f. s. v. 187.500 Kr. angaar af Randers Amt og de i Banen seks aktiehavende Sognekommuner, og efter Sagens Oplysninger er det antageligt, at Kendskab til Banens økonomiske Forhold overfor Alb. Svendsen og A/S Collstrup i nogen Grad vilde have forringet Muligheden for Optagelsen af Laanet, maaske udelukket dette,

herved maa det dog tages i Betragtning, at en Optagelse paa Regnskabet af Mellemværendet med Alb. Svendsen ogsaa vilde have forøget Aktivsiden betydeligt.

Med Hensyn til Udmaalingen af den forskyldte Straf skal foreløbig bemærkes, at det i Erklæring af 28. November 1934, afgivet af Politilæge Friis Møller, om Tiltalte bl. a. hedder:

Han frembyder ikke Tegn paa organiske Nervesygdomme eller egentlig Sindssygdom. Der er ingen ydre Degenerationstegn.

Han benægter Epilepsi, og der er ikke Tegn paa kronisk Alkoholisisme eller Neuroloses.

Der skønnes ikke at være Grund til Observationsindlæggelse.

Det er ogsaa Rettens Opfattelse, at Tiltalte er fuldt strafferetlig tilregnelig.

Ved Udmaalingen lægges afgørende Vægt paa, at Tiltalte ved de udviste Forhold bragte Banen i store Vanskeligheder, som var lige ved at resultere i dens Lukning, hvad i første Linie vilde have været til Ulykke for det til Banen knyttede Personale, nemlig ca. 15 fast ansatte Funktionærer og ca. 10 løst antagne Arbejdere; mere indirekte vilde Lukningen have været et Tab for Æbeltoft og Omegn.

Den i Medfør af Straffelovens § 285, Stk. 1, § 296, Stk. 1 og 2, jfr. Straffelovens § 88, jfr. til dels Straffelovens § 3 forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Fængsel i 2 Aar.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte i 10 Aar.

Tiltalte, der selv har sørget for sit Forsvar, udreder Sagens Omkostninger, og der vil ikke, som paastaet af Forsvareren, i Medfør af Rpl. § 1007 kunne tillægges ham noget Salær hos det Offentlige.

Under Sagen er der af Æbeltoft—Trustrup Jernbane nedlagt følgende Erstatningspaastand:

Det ifølge Revisionsberetningen opgjorte Tilsvare..... Kr. 58.820,87
 Banens Udgift til Revision ..... — 7.900,00
 med Tillæg af Renter fra Tiltaltes Fratrædelsesdag 8. Februar. 1934.

Da Tiltalte har erkendt at maatte tilsvare Beløbet 58.820 Kr. 87 Øre kan Paastanden for saa vidt tages til Følge, medens den ikke kan tages til Følge paa Grund af manglende Dokumentation for saa vidt Posten 7900 Kr. angaar, og Renter kan ikke tilkendes, da Rentefodens Størrelse ikke er oplyst.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Grenaa og Æbeltoft Købstæder m. v. den 5. September 1935 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

Efter Dommens Afsigelse er der paa Foranledning af Tiltaltes Forsvarer foretaget yderligere Revision ved Revisor Glytting, hvorefter Kassedifferencen er nedbragt fra det i Dommen nævnte Beløb af 58.820 Kr. 87 Øre til 57.901 Kr. 20 Øre. I Berigtigelsen indgaar Udgiften 420 Kr. ved Optagelsen af Sparekasselaanet paa 35.000 Kr., idet det er oplyst, at Posten findes opført i de aflagte Regnskaber som Udgift.

Til den i Dommen givne Fremstilling føjes endvidere, at Tiltalte i August og September Maaneder 1933 hos sin Familie optog et Laan paa ca. 24.000 Kr., hvoraf han anvendte 10.000 Kr. til Dækning af Wright, Thomsen & Kjærs Konto som i Dommen nærmere omtalt, 6139 Kr. 19 Øre til Betaling af et Beløb, Privatbanen skyldte de danske Statsbaner, ca. 2000 Kr. til Betaling af forskellige af Banens Kreditorer og ca. 5000 Kr. til Dækning af et Laan, som Tiltalte den 1. Oktober 1932 i eget Navn og mod en af ham stillet Sikkerhed havde optaget i Aarhus Privatbank, efter hvad han har forklaret, til Udbetaling af Lønninger ved Banen.

Endelig bemærkes, at Tiltalte ved Afleveringen af Kassen efter sin Afskedigelse afgav en Opgørelse, i hvilken han som Tilgodehavender for Banen havde opført et Beløb af 5631 Kr. 18 Øre hos Wright, Thomsen & Kjær og et Beløb af 4722 Kr. 31 Øre vedrørende Sikring af Overkørsler, uagtet han vidste, at fornævnte Firma intet skyldte, og at der af Tilgodehavendet paa den anden Post var betalt 4000 Kr. Tiltalte har forklaret, at han, da han afgav den urigtige Opgørelse, var i oprevet Sindstilstand, og at det iøvrigt var hans Mening at berigtige dette Tilsvaret ved Hjælp af hans Tilgodehavende i Privatbanernes Pensionskasse, en Sikkerhedsstilling paa 5000 Kr. og tilgodehavende Løn.

Med Hensyn til den af Revisor Glytting foretagne Revision bemærkes, at den har været saa indgaaende, at der savnes Holdepunkter for at antage, at der kan findes uopklarede Fejl af væsentlig Betydning i Tiltaltes Favør. Efter alt det foreliggende, derunder Tiltaltes Tilintetgørelse af Kassebogen, hans i Dommen beskrevne Fremgangsmaade ved Afsendelsen af de 10.000 Kr., hvorved han søgte at skjule, at Beløbet var afsendt af ham, og hans Forhold ved Afleveringen af Kassen skønnes det ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte har tilegnet sig i hvert Fald en væsentlig Del af det forannævnte Beløb af 57.901 Kr. 20 Øre, og at han har søgt at skjule dette ved den i Anklageskriftet nævnte urigtige Bogføring. De Tiltalte under I paasigtede Forhold er derfor med Føje tilregnet Tiltalte som strafbare efter Straffelovens § 285, Stk. I, jfr. § 278 Nr. 3.

Medens det tiltrædes, at Tiltalte for sit under Forhold II, 1, omhandlede Forhold er fundet skyldig som i Dommen nævnt, maa det under Hensyn til, at det af Sagen fremgaar, at Tiltalte i andre lignende Tilfælde har posteret ubetalte Gældsposter paa rigtig Maade i Regnskabet, antages at Tiltalte forsætlig har holdt det under II — 2 omhandlede Beløb udenfor Regnskabet, og han vil derfor ogsaa med Hensyn til dette Forhold være at anse efter Straffelovens § 296, Stk. 1 Nr. 2 overensstemmende med Tiltalen.

Idet Straffen findes at kunne bestemmes som ved Dommen sket, vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste, dog saaledes at Erstatningspaastanden under Hensyn til Usikkerheden om den nøjagtige Størrelse af det tilegnede Beløb ikke vil kunne tages under Paakendelse her under Sagen.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 15. Februar.

Nr. 311/1936. Gaardejer **Chr. P. Christensen**
(Rode efter Ordre)

m o d

Proprietær **Peter Vissing** (Fich),

betræffende Erstatning for Tab forvoldt ved smitsom Kalvekastning i en til Appellanten solgt Besætning.

Østre Landsrets Dom af 12. November 1936 (VI Aid.): Sagsøgte Proprietær Peter Vissing bør for Tiltale af Sagsøgeren Gaardejer Chr. P. Christensen i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Ifølge en Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad af 3. Februar 1939 har Besætningen ogsaa inden Indstævntes Køb af Ejendommen lidt af smitsom Kalvekastning og de to i Sagen omhandlede Tilfælde har været smitsomme.

Efter det nu foreliggende, særlig den af Fodermester Niels Martin Christensen afgivne Vidneforklaring maa det dernæst antages, at disse to Tilfælde begge har fundet Sted i Indstævntes Besiddertid.

Ved Handlen mellem Appellanten og Indstævnte synes Besætningens Kvalitet særlig drøftet, idet man har talt om Køerne havde bestaaet Tuberkulinprøven.

Der maa endvidere gaas ud fra, at Ejendommens Bestyrer Olsen, der antog den første Kastning for smitsom, telefonisk foreslog Tilkaldelse af en Dyrlæge, men at Indstævnte afviste dette, og senere, da han indfandt sig paa Ejendommen, undlod at skaffe sig nærmere Oplysninger om Kastningstilfældet, som efter det oplyste frembød utvivlsomme Symptomer paa at være smitsom Kastning.

Indstævnte, der ikke boede paa Ejendommen, og omkring 1. August 1935 antog nye Folk paa Gaarden, underrettede ikke den nye Bestyrer om det forefaldne.

Herefter finder de nævnte syv Dommere, at Indstævnte maa være ansvarlig for det Appellanten ved Sygdommen paaførte Tab, hvis Størrelse findes at kunne anslaaes til 3000 Kr.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale som nedenfor anført.

To Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den an-

førte Grunde, idet de ikke finder, at de efter Dommens Afsigelse fremkomne Oplysninger kan føre til andet Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Proprietær Peter Vissing, bør til Appellanten, Gaardejer Chr. P. Christensen betale 3000 Kr. med Renter 5 pCt. aarligt fra den 10. Februar 1936, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 700 Kr.

Indstævnte betaler derhos i Forhold til det Appellanten tilkendte Beløb til det Offentlige de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret, samt i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 58 Kr. 72 Øre til Højesterets sagfører Rode.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Roskilde Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren Gaardejer Chr. P. Christensen paastaaet Sagsøgte Proprietær Peter Vissing dømt til at betale ham en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning, dog ikke udover 6697 Kr. 75 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 10. Februar 1936 i Anledning af, at der har vist sig at være smitsom Kastning i Besætningen paa en af Sagsøgte til Sagsøgeren solgt Gaard.

Sagsøgte nedlægger Paastand om Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Ved betinget Skøde af 26. Marts 1935 købte Sagsøgte Gaarden Matr. Nr. 11 a af Smørumovre By, Smørum Sogn i den Hensigt at sætte Ejendommen i Stand og sælge den videre. Ved Transportkøbekontrakt af 17. September 1935 og endeligt Skøde af samme Dato solgte Sagsøgte Ejendommen med Besætning m. v. til Sagsøgeren for 65.250 Kr. Ifølge Transportkøbekontrakten bestod Besætningen bl. a. af 17 Køer, 1 Tyr og 3 Ungkreaturer. Sagsøgeren tiltraadte straks Ejendommen. I Tiden derefter og indtil 23. April 1936 indtraf der i Ejendommens Kobesætning syv Tilfælde af smitsom Kastning. Under Anbringende af, at der i Sagsøgtes Ejertid er forefaldet to Tilfælde af smitsom Kastning, nemlig et i Juli 1935 og et nogle faa Uger før Salget til Sagsøgeren, og at Sagsøgte har været bekendt med disse Tilfælde og været paa det rene med, at det drejede sig om smitsom Kastning, har Sagsøgeren rejst nærværende Erstatningssag, hvorunder han opgør den krævede Erstatning saaledes:

Tab ved Udskiftning af Besætning	Kr. 4275,00
Indtægtstab ved Mælkeproduktionen beregnet for ½ Aar.	— 1852,75
Desinfektion og Driftstab	— 485,00
Dyrlægeregning	— 75,00
Gebyr for Erklæring	— 10,00

Kr. 6697,75.

Sagsøgte gør til Støtte for sin Frifindelspaastand gældende:

Han er bekendt med Kastningstilfældet i Juli 1935, idet han straks blev underrettet derom af sin Bestyrer, og i den Anledning besaa Koen. Denne havde da flere blodige Rifter paa Siden, som om den havde været Genstand for Overlast. Da han gik ud fra, at den var blevet stanget, og at dette var Aarsagen til Kastningen, og da Koen var ren, havde han ingen Grund til at antage, at det drejede sig om smitsom Kastning, og han mener vedblivende, at dette ikke var Tilfældet.

Det andet Tilfælde af Kastning kender han intet til. Det er efter de afgivne Vidneforklaringer usikkert, om det overhovedet har fundet Sted i hans Ejertid, og han er i hvert Fald ikke blevet underrettet derom. Det er derhos ikke godtgjort, at det drejede sig om smitsom Kastning.

Sagsøgte bestrider derfor, at han, der ikke har afgivet nogen Garanti med Hensyn til Besætningen, hvad Sagsøgeren erkender, har nogen Erstatningspligt.

Med Hensyn til Størrelsen af den krævede Erstatning gør Sagsøgte gældende, at Syns- og Skønsmænd udmeldte af Retten har ansat Udgifterne ved en Udskiftning af Besætningen til 1980 Kr., og at der derfor ikke bør regnes med et højere Beløb. Ved Beregningen af Mælketablet hævder Sagsøgte, at der kun bør regnes med 1 Maanedes Tab, idet det maa komme Sagsøgeren til Skade, at han, da smitsom Kastning var konstateret, ikke straks traf de fornødne Foranstaltninger til Begrænsning af Skaden. Det lidte Tab anslaaer Sagsøgte herefter til 200 Kr., og han ansætter derhos Udgifterne til Desinfektion til 139 Kr. For de øvrige Poster i Erstatningspaastanden mener han, at der mangler Grundlag. Den Erstatning, der herefter kunde blive Tale om at tilsvare, ansætter han saaledes ialt til 2319 Kr.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Forklaring af Parterne og af Vidnerne Revisor Jacob Møller-Jørgensen, Vognmand Rasmus Nielsen, Gaardbestyrer Ejner Hansen, Tjenestekarl Ronald Deikmahns, Handelsmand Olaf Olsen, Dyrlæge Valdemar Andersen, Købmand Carl Hansen, Parcellist Axel Larsen og Fru Hansigne Olsen.

Med Hensyn til det Tilfælde af Kastning, der efter Sagsøgerens Anbringende er indtruffet nogle Uger, før han købte Gaarden, findes det efter de afgivne Vidneforklaringer usikkert, om det er indtruffet før eller efter Salget, men baade med Hensyn til dette Tilfælde og det i Juli 1935 indtrufne Tilfælde gælder det imidlertid, at det ikke ved de foreliggende Oplysninger kan anses for godtgjort, at det har drejet sig om smitsom Kastning. Under Hensyn hertil og da det ikke er godtgjort, at Sagsøgte iøvrigt har haft Anledning til at nære en saadan Mistanke om smitsom

Kastning, at han burde have henledet Sagsøgerens Opmærksomhed herpaa, vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale til Sagsøgte 400 Kr.

Nr. 307/1938. Enkefru **Jutta Mettine Caroline Madsen**, født Jørgensen (Bache) m o d

Politimesteren i Faaborg Købstad m. v. (Meyer efter Ordre).

Østre Landsrets Kendelse af 2. December 1938 (V Afd.): Enkefru Jutta Mettine Caroline Madsen, født Jørgensen, umyndiggøres i formueretlig Henseende. Enkefru Madsen bør derhos til det Offentlige betale de Retsafgifter, som skulde være erlagt, hvis Politimesteren i Faaborg Købstad m. v. ikke havde haft fri Proces under Sagen og i Salær til den for Politimesteren beskikkede Sagfører, Overretssagfører P. M. Olsen, 100 Kr. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Det findes ikke ved de fremkomne Oplysninger godtgjort, at Enkefru Jutta Mettine Caroline Madsen, født Jørgensen, paa Grund af sjælelig Forstyrrelse er uskikket til at varetage sine Anliggender. Det bemærkes herved, at der ikke er fremskaffet nogen Lægeattest angaaende Fru Madsens Sindstilstand, og at en til en Politirapport optaget Udtalelse fra en praktiserende Læge alene gaar ud paa, at hun efter hans Opfattelse er inde-sluttet, »pjanket« og meget sjusket, let at overtale og et let Bytte for enhver veltalende Person, samt at det efter hans Mening er uforsvarligt at lade hende bestyre en Formue. Under Hensyn til, at Fru Madsen for en Del af sin Formue har tegnet en Livrente, stor 700 Kr. maanedlig og for Underretten har fremsat Begæring om at blive sat under Lavværgemaal, kan det heller ikke antages, at hun ved uforsvarlig Adfærd udsætter sin Velfærd for Fare, og da der ej heller foreligger nogen anden Umyndiggørelsesgrund, findes den af Politimesteren fremsatte Begæring om hendes Umyndiggørelse ikke at kunne tages til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes det Offentlige at burde betale Fru Madsen 250 Kr.

Thi bestemmes:

Den af Politimesteren i Faaborg Købstad m. v. fremsatte Begæring om, at Enkefru Jutta Mettine Caroline Madsen, født Jørgensen, umyndiggøres, kan ikke tages til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler det Offentlige til Fru Madsen med 250 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Meyer 100 Kr., der tillige med det Overretssagfører P. M. Olsen ved Landsretten tillagte Salær af 100 Kr. udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Den 5. Oktober 1938 indgav Politimesteren i Faaborg Købstad m. v. til Dommeren i Faaborg Købstad m. v. Begæring om, at Enkefru Jutta Mettine Caroline Madsen, født Jørgensen, født den 7. Januar 1869, maatte blive umyndiggjort.

Den 15. Oktober 1938 afsagde nævnte Ret foreløbigt Umyndiggørelsesdekret mod Enkefru Madsens Protest, og Sagen er derefter forelagt Landsretten dels som Kæremaal fra Enkefru Madsen dels som Umyndiggørelsessag, idet Politimesteren ved den for ham beskikkede Sagfører har nedlagt Paastand om, at Enkefru Madsen umyndiggøres i formueretlig Henseende og den paakærede Kendelse stadfæstes.

Enkefru Madsen har protesteret mod, at hun umyndiggøres og paa-staaet det foreløbige Umyndiggørelsesdekret ophævet.

Ved de under Domsforhandlingen for Landsretten — hvor Kære-maalet er forhandlet mundtlig — fremkomne Oplysninger findes det tilstrækkelig godtgjort, at Enkefru Madsen paa Grund af en vis sjælelig Forstyrrelse er uskikket til at varetage sine Anliggender og ved ufor-svarlig Adfærd udsætter sin Velfærd for Fare.

Herefter og med udtrykkelig Bemærkning om, at et Lavværgemaal ikke findes tilstrækkelig til at betrygge Enkefru Madsen, vil Politimesterens Paastand om endeligt Umyndiggørelsesdekret være at tage til Følge, medens Enkefru Madsens Paastand om Ophævelse af det foreløbige Dekret, for hvis Afsigelse Betingelsen findes at have været tilstede, ikke kan tages til Følge.

Torsdag den 16. Februar.

Nr. 203/1937. Kaptajn **Christian Robert Veincke Laybourn**
(Gamborg efter Ordre)

mod

A/S Dansk Vagtkompagni i Likvidation (Selv),

betræffende Udbetaling af Gage m. v.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 3. Maj 1937 (II Afd.): Sagsøgte, A/S Dansk Vagtkompagni, nu i Likvidation, bør for Sagsøgeren, Kaptajn

Christian Robert Veincke Laybourn, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler til Sagsøgte i Sagsomkostninger 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Der tillægges Overretssagfører Peter Paulsen hos det Offentlige i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. 40 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Foruden at gentage sin for Landsretten nedlagte Paastand paastaar Appellanten sig for Højesteret tilkendt en Erstatning efter Rettens Skøn som Vederlag for, at det ham i sin Tid tilhørende Selskab »Hovedstadens Nattevagt« blev overtaget af det indstævnte Selskab uden nogen Godtgørelse til Appellanten. For saa vidt angaar dette Krav, der ikke har foreligget for Landsretten, vil Sagen, overensstemmende med Indstævntes Paastand, være at afvise fra Højesteret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger vil være at afholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

For saa vidt angaar den ovennævnte, af Appellanten Kaptajn Christian Robert Veincke Laybourn fremsatte nye Paastand, afvises Sagen fra Højesteret.

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte, A/S Dansk Vagt-kompagni i Lividation, med 500 Kr.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Gamborg henholdsvis 300 Kr. og 51 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. Januar 1934 stiftede Sagsøgeren, Kaptajn Christian Robert Veincke Laybourn, Ingeniør Ole Weincke og Direktør H. Chr. Jensen det efter nærværende Sags Anlæg i Likvidation traadte A/S Dansk Vagt-kompagni.

Sagsøgeren har fungeret som Direktør for ovennævnte Aktieselskab, indtil han i Begyndelsen af Maj 1936 suspenderedes og den 28. s. M. afskedigedes til Fratræden straks. I 1936 har Sagsøgeren været sigtet i Anledning af Trusel overfor en af Selskabets Funktionærer. Denne Sag

sluttedes den 1. Juli 1936 af Statsadvokaten. I Tiden 27. Juni 1936 til 28. Oktober s. A. var Sagsøgeren umyndigerklæret i personlig og formuerelig Henseende med Overretssagfører J. F. Krarup som Værge. Fra den 3. Juli—7. Oktober 1936 behandledes Sagsøgeren paa et Sindsygehospital, hvorunder han dog — efter fremlagt Lægeerklæring — ikke frembød sikre Tegn paa Sindssygdom, idet der højst bestod en ganske let Eksaltationstilstand.

Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces, søger under Sagen, der er anlagt den 13. Februar 1937, Sagsøgte, A/S Dansk Vagtkompagni, nu i Likvidation, til Betaling af 28.000 Kr. med nærmere anførte Renter, hvilket Beløb skal skyldes i resterende Gage for Aarene 1934, 1935 og 1936 samt for Maanederne Januar, Februar, Marts og April 1937. Endvidere paastaas Sagsøgte dømt til hver Maaned forud og første Gang den 1. Maj 1937 at betale Sagsøgeren 1000 Kr. i Gage til og med December 1938, idet han hævder at have haft Uopsigelighed indtil den 31. December 1938. Endelig paastaas Sagsøgte dømt til Udlevering af forskellige, efter Sagsøgerens Paastand ham tilhørende og hos Sagsøgte beroende Effekter, derunder 10 Stk. Aktier i Selskabet à 500 Kr.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren samt Vidneforklaring bl. a. af Vægter Max Holm Pedersen, Direktør for de forenede Vagtselskaber A/S Philip C. J. Sørensen, Kasserer ved Dansk Vagtkompagni Anders Christensen, ovennævnte Ingeniør Ole Weincke, der fungerede som Formand i Bestyrelsen indtil Sommeren 1934, Grosserer Adolf Melbye, der fra nævnte Tidspunkt overtog Formandshvervet, fhv. Kommitteret ved Selskabet Hans Christian Jensen, Grosserer Melbyes Sagfører, Landsretssagfører Chr. E. Fryd, og Sagsøgtes fraseparerede Hustru Fru Astrid E. M. M. Laybourn, f. Hekmann, der har fungeret som Næstformand i Bestyrelsen for Selskabet, hvis Hovedaktionær hun er.

Der er af Sagsøgeren under Sagen fremlagt Afskrift af Engagementskontrakt, i hvilken Afskrift det i Slutningen hedder: »Saaledes udfærdiget i 6 Eksemplarer i København, Panoptikonbygningen den 16. Februar 1934.« Ingeniør Weincke har forklaret, at Sagsøgeren fungerede som Direktør uden Kontrakt, men at Vidnet erindrer at have sat sit Navn paa et Udkast, hvilket han ved en privat Sammenkomst med Sagsøgeren overleverede denne. Sagsøgte har fremlagt et Udkast til Engagementskontrakt, som slutter paa ovennævnte Maade, og som bærer følgende Paategning: »Læst og kan tiltrædes. Baland.« Underskriveren var senere afdøde Kaptajn Baland, der har siddet i Selskabets Bestyrelse. Paa dette Eksemplar findes foroven — som det maa antages af Sagsøgeren — paaført med Blyant: »Udkast« og ved Siden deraf: »urealisabelt«. Muligvis sigter dette bl. a. til Udkastets § 6, hvorefter Direktøren skulde have frie Hænder med Hensyn til Ledelsen af den daglige Drift. Efter H. C. Jensens Vidneforklaring vakte det Ingeniør Weinckes Modstand, at Sagsøgeren ifølge Udkastets Affattelse vilde dirigere Bestyrelsen, medens Weincke vilde have nogle Tilsynsraad. Efter Vidnets Forklaring blev Gagespørgsmaalet udskudt. Ifølge Kasserer Christensens Vidneforklaring havde Vidnet foreslaet en Gage for Sag-

søgeren paa 1000 Kr. om Maaned, men det var Vidnets Indtryk, at der hos Bestyrelsen var Modstand mod denne Gage, og Vidnet erindrer ikke at have set noget Kontraktsudkast. Grosserer Melbye har forklaret, at han, da Sagsøgeren anmodede ham om at indtræde i Bestyrelsen, betingede sig, at ligesom Vidnet ikke vilde oppebære noget Honorar, saaledes skulde Sagsøgeren heller intet oppebære, før der var Overskud. Herpaa indgik Sagsøgeren, idet han erklærede kun at ville arbejde paa at tilbagesjætte, hvad der var tabt. Vidnet mente, at Sagsøgeren kunde klare sig, da han havde Kost og Logis hos Hustruen. Fru Laybourn har under sin Vidneforklaring benægtet at have underskrevet noget Sagsøgeren vedrørende Kontraktsudkast. I de to fremlagte Udkasts § 2 hedder det efter Gageansættelsen til 1000 Kr. pr. Maaned: »Kaptajn Laybourns eget Forslag indtil videre og navnlig indtil Selskabet har haft Tid til at konsolidere sin finansielle Stilling at lade Halvdelen af dette Beløb henstaa paa en Specialkonto, eventuelt til Raadighed for Selskabet, akcepteres herved.« Af Stævningen fremgaar, at Sagsøgeren i 1934 i Gage har oppebaaret 7000 Kr., i 1935 3000 Kr. og i 1936 2000 Kr. — H. C. Jensen har forklaret, at nogle mindre Beløb debiteredes som udbetalt Gage til Sagsøgeren, naar der kom private Regninger til ham paa Kontoret, hvilke honoreredes af Selskabets Kasse. Hermed stemmende Forklaring er afgivet af Kasserer Christensen. I et af Landsretssagfører Fryd til Sagen afleveret Brev af 27. Marts 1936 fra Sagsøgeren til Vidnet hedder det: »Det staar endnu tilbage at skrive min Kontrakt med Bestyrelsen, som jeg foreslaar opsat paa 10 Aar (som Følge deraf hæves Vedtægten, der fastsætter Maksimum 5 Aar) og med en stigende fast Gage fra 1. April 1936 med følgende:

- 1. Januar 1936—1. Januar 1937 1000 Kr. pr. Maaned
- 1. Januar 1937—1. Januar 1938 1200 Kr. pr. Maaned
- 1. Januar 1945—1. Januar 1946 2400 Kr. pr. Maaned.«

Fru Laybourn har forklaret, at hun paa Selskabet har tabt ca. 185.000 Kr.

I en Skrivelse af 7. Februar 1936 fra Sagsøgeren til Direktoratet for Københavns Skattevæsen hedder det:

»Under Henviisning til vedlagte Blanket Punkt 1) skal jeg til Oplysning anføre, at A/S Dansk Vagtkompagni har arbejdet med et betydeligt Underskud, og der kan ikke forventes noget som helst yderligere Honorar udover det angivne.«

I en af statsautoriseret Revisor Carl Jensen den 18. Maj 1936 til Selskabets Bestyrelse afgivet vidtløftig Revisionsberetning hedder det bl. a.:

»— — — af Forhandlings- og Bestyrelsesprotokollen fremgaar, at der under hele Selskabets Levetid har været regnet med langt større Muligheder end de Resultater, der er opnaaet, og da hertil kommer, at Virksomheden, saaledes som den gaar i Øjeblikket, selv efter at de til Dato afholdte Startudgifter er afskrevet, giver et maanedligt Driftsunderskud paa ca. 4300.—, er det givet, at der, hvis man vil føre Selskabet videre i den nuværende Form, skal fremskaffes en meget stor Kapital, og at der heraf vil blive tabt ikke ubetydelige Beløb, før der

er nogen som helst Mulighed for at faa Virksomheden i rentabel Drift.

— — —«

Landsretssagfører Fryd har forklaret, at Sagsøgeren overfor Vidnet har gjort sig til Talsmand for en Rekonstruktion af Selskabet, saaledes at der skulde tilføres Selskabet en frisk Kapital paa 30.000 Kr. Efter anstillet Revision blev Vidnet klar over, at der var saa betydeligt Underskud, at der ikke kunde være Tale om Rekonstruktion. Under Sagen er der fremlagt Oplysninger om et »Zeuthen-Petersen Aktiekøb«, i Anledning af hvilket der den 30. Marts 1936 til Sagsøgeren som Direktør indbetaltes 10.000 Kr., og om, hvorledes der af Sagsøgeren er disponeret over dette Beløb.

Ifølge Direktør Philip Sørensens Vidneforklaring har hans Selskab overtaget Vagtkompagniets Portefølje og Inventar, sidstnævnte er dog endnu ikke udleveret.

Idet der efter Sagens Oplysninger for Bestyrelsen har foreligget tilstrækkelig Føje til at fjerne Sagsøgeren fra Direktørstillingen som sket, bliver der ikke Spørgsmaal om at tilkende ham noget Beløb som Gage efter Fratrædelsen. Det findes ikke bevist, at der har eksisteret nogen formelig Kontrakt vedrørende Sagsøgerens Stilling som Direktør, eller at 1000 Kr. i maanedlig Gage er aftalt, og Retten finder efter Sagens Omstændigheder ved Paakendelsen at maatte gaa ud fra, at Sagsøgeren i Tiden indtil Fratrædelsen har hævet de Beløb, der efter Selskabets daarlige Status og det iøvrigt foreliggende — derunder den af Grosserer Melbye gengivne Aftale vedrørende Honorarspørgsmaalet — har kunnet tilkomme ham.

Det findes dernæst ikke mod Sagsøgtes Benægtelse godtgjort, at de af Sagsøgeren paastaaede 5000 Kr. Aktier er i Sagsøgtes Besiddelse.

Med Hensyn til de af Sagsøgeren iøvrigt paastaaede, i Repliken under 1—16 specificerede Udleveringskrav — af hvilke Sagsøgeren under Domsforhandlingen har frafaldet Numrene 5), 8), 10) og 12) — er Oplysningerne dernæst saaledes, at der ikke kan paalægges Sagsøgte nogen Pligt til Udlevering, idet det enten drejer sig om ganske ubetydelige Ting eller om Ting, hvis Besiddelse af Sagsøgte er nægtet og ikke godtgjort af Sagsøgeren, eller om Effekter, hvis Besiddelse ikke kan anses uhjemlet.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 400 Kr.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Peter Paulsen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. 40 Øre.

Nr. 240/1937. Murermester **Axel Petersen** (Selv)
mod
fhv. Overretssagfører **F. Jungløv** (Hvidt),

betræffende Betaling af et Tilgodehavende efter Opgørelse.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 26. Oktober 1937 (V Afd.): Sagsøgte, Murermester Axel Petersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Overretssagfører F. Jungløv, betale de paastævnte 9009 Kr. 06 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 1. April 1935 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Det bemærkes, at den rette Dato for Tinglysningen af de i Dommen nævnte to Pantebreve er 6. December 1934.

Appellantens Paastand om, at det af Indstævnte indtalte Beløb 9009 Kr. 06 Øre skal lide en betydelig Nedsættelse som Følge af en mellem Parterne truffet Overenskomst, er ubevist, og da Appellanten overfor Indstævntes detaljerede Regnskab ikke iøvrigt har fremsat Indsigelser af Betydning, foreligger til Afgørelse alene, hvorvidt Appellanten har et Erstatningskrav overfor Indstævnte i Anledning af den skete Omprioritering.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne overenstemmende med Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Murermester Axel Petersen, til Indstævnte, fhv. Overretssagfører F. Jungløv med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Stævning af 19. April 1937 anlagte Sag har Overretssagfører F. Jungløv paastaaet Murermester Axel Petersen

tilpligtet at betale ham som hans Tilgodehavende eiter Opgørelse 9009 Kr. 06 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 1. April 1935.

Sagsøgte har ikke fremsat nogen Indsigelse mod denne Paastand, men har paastaet sig frifundet under Paaberaabelse af, at Sagsøgeren ved sin Adfærd under en Omprioritering af Sagsøgtes Ejendom Classensgade 53 har paaført ham et Tab, der betydeligt overstiger det indtalte Beløb. Subsidiært har Sagsøgte paastaet sig frifundet mod Betaling af et mindre Beløb end det paastævnte.

Det er oplyst, at Sagsøgte til Omprioriteringen havde faaet Tilsagn om et første Prioritets Laan paa 132.000 Kr. fra Østifternes Kreditforening og et anden Prioritets Laan paa 38.000 Kr. fra Grundejernes Hypotekforening, samt at Pantebreve for disse Laan og Fuldmagter for Sagsøgeren til at berigtige Laanene blev udstedt den 19. November 1934. Den 12. December 1934 var de to Pantebreve tinglyst med Retsanmærkning om de ældre Prioriteter, og Sagsøgeren udarbejdede en Opgørelse pr. denne Dag, hvorefter Omprioriteringen ved en Realisationskurs for Kreditforeningsobligationerne af $96\frac{1}{4}$ og for Hypotekforeningsobligationerne af $97\frac{1}{2}$ vilde give et Overskud paa ca. 1600 Kr. Nogle Dage efter anmodede Sagsøgeren Haandværkerbanken om at foretage Omprioriteringen i Henhold til Opgørelsen, og den 7. Januar 1935 meddelte Banken Sagsøgeren, at den nu havde berigtiget Laanene og modtaget Kasseobligationerne. Den Dag var Kursen paa Kreditforeningsobligationerne $95\frac{1}{2}$ og paa Hypotekforeningsobligationerne 97. Sagsøgeren foretog da en ny Opgørelse, hvorefter Omprioriteringen med en Kurs paa Kreditforeningsobligationerne af 95 og paa Hypotekforeningsobligationerne af 97 à $97\frac{1}{4}$ vilde give et Underskud paa 570 Kr. og gav derefter Banken Ordre til ikke at sælge dem under en Kurs af henholdsvis 96 og 97. I Henhold hertil solgte Banken den 9. s. M. Hypotekforeningsobligationerne til en Kurs af 97 à $97\frac{1}{4}$, men ikke Kreditforeningsobligationerne, da Kursen ikke i de følgende Dage kom op over $95\frac{3}{4}$. Den 18. Januar 1935 blev det klart, at den Konverteringsplan, for hvilken Regeringen indtil da havde arbejdet, maatte opgives, og Obligationskursen faldt derefter i den følgende Tid og var saaledes den 31. Januar $92\frac{1}{4}$ og den 27. Februar $88\frac{3}{4}$. Banken krævede nu Sikkerhed for det Tab, den vilde faa ved, at Obligationsprovenuet ikke dækkede Indfrielsesudgifterne for de tidligere Prioriteter, og der udstedtes den 21. Februar 1935 et Pantebrev paa 17.000 Kr. i Ejendommen, hvilket dog ikke blev tinglyst. Kreditforeningsobligationerne blev først realiseret den 29. Marts og 8. April til Kurser mellem $86\frac{1}{4}$ og $87\frac{1}{2}$, idet Bankens Sikkerhedskrav blev ordnet af Sagsøgeren paa anden Maade.

Sagsøgte har som Part forklaret, at Sagsøgeren i Efteraaret 1934 havde foretaget Omprioriteringen af en anden af hans Ejendomme og den 19. December 1934 udleverede han samtlige dennes Dokumenter, efter at Omprioriteringen var gennemført. Sagsøgeren havde ved samme Lejlighed forevist ham Opgørelsen pr. 12. December 1934 vedrørende Ejendommen Classensgade 53 og havde den 21. December 1934 udleveret ham Skødet paa denne Ejendom og samtidig udtalt, at Omprioriteringen af denne nu ogsaa var gennemført, og at han indestod

ham for, at Kreditforeningsobligationerne realiseredes til Kurs $96\frac{1}{4}$; Sagsøgte vilde overhovedet ikke have omprioriteret denne Ejendom, hvis det ikke kunde ske i 11. December Termin 1934. Senere hørte han intet til Sagen før en Dag omkring 30. Januar 1935, da han blev anmodet om at møde i Haandværkerbanken. I Henhold hertil har Sagsøgte hævdet, at Sagsøgeren har handlet uberettiget — ligesom han uberettiget har benyttet sin Bankforbindelse Haandværkerbanken i Stedet for den af Sagsøgte ønskede Hellerup Bank —, og at Sagsøgeren derfor maa være ansvarlig for det ham paaførte Tab af $8\frac{1}{2}$ à $9\frac{1}{2}$ pCt. af 132.000 Kr., navnlig da Sagsøgeren havde garanteret en Kurs af $96\frac{1}{4}$. I hvert Fald maa Sagsøgeren være ansvarlig for Kursnedgangen paa $3\frac{1}{4}$ pCt. indtil Slutningen af Januar 1935, hvad Sagsøgte har opgjort til 4290 Kr.

Sagsøgeren har som Part bestemt benægtet i December 1934 at have sagt til Sagsøgte, at Omprioriteringen var gennemført, eller at have garanteret nogen bestemt Kurs. Han har baade før og efter Nytaar 1935 ofte konfereret med Sagsøgte uden at han dog tør hævde, at han har faaet Sagsøgtes udtrykkelige Sanktion af den fastsatte Salgskurs, eller at Sagsøgte udtrykkelig har godkendt Valget af Haandværkerbanken. Sagsøgte har imidlertid ikke protesteret mod Sagsøgerens Udtalelse om at ville benytte denne. Efter at Kursfaldet var begyndt den 18. Januar 1935 konfererede han med Sagsøgte; de blev enige om at se Tiden an, og Sagsøgte har ikke paa noget Tidspunkt udtalt Ønske om Obligationernes Realisation, før den skete. I Henhold hertil har Sagsøgeren hævdet stadig at have handlet efter bedste Skøn til Varettagelse af Sagsøgtes Interesser og ikke at kunne have noget Ansvar for Kursfaldet og Sagsøgtes uheldige Bestemmelser efter dette.

Fuldmægtig i Haandværkerbanken Kai Hassing Jørgensen har som Vidne forklaret, at han kun dunkelt erindrer denne Sag. Det er hans Indtryk, at Sagsøgte ved sin første Henvendelse i Banken, hvis Tidspunkt Vidnet ikke nærmere kan udtale sig om, udtalte, at han troede, at Obligationerne forlængst var solgt gennem en anden Bank. Hvis de da var krævet realiseret, vilde Banken sikkert straks have gjort dette.

Endvidere har Fuldmægtig Felix v. Binzer og Sagsøgtes Hustru Anna Poulina Petersen afgivet Vidneforklaring.

Som Sagen foreligger, kan det ikke anses godtgjort, at Sagsøgeren har indestaaet Sagsøgte for de omtalte Kreditforeningsobligationers Realisation til en bestemt Kurs og da der ikke i det oplyste findes andet Grundlag for at gøre Sagsøgeren ansvarlig for, at Omprioriteringen ikke er gennemført med det tilsigtede Udbytte, vil Sagsøgerens Paa-stand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 47/1939.   **Repræsentant Elith Jensen**

paakærer

Kendelse afsagt den 1. Februar 1939 af den ved kongelig Ordre af 21. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol.

Den paakærede Kendelse er saalydende: Da den i Repræsentant Elith Jensens Skrivelse til Kommissionen af 14. Januar 1939 fremsatte Begæring*) ved Politiadvokatens og Rettens Foranstaltning allerede er blevet imødekommet, og da Skrivelsen er affattet i en usømmelig Form, vil Hr. Elith Jensens Begæring om Skrivelsens Fremlæggelse ikke kunne tages til Følge.

Thi er agtes:

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved kongelig Ordre af 21. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Kommissionsdomstolens Kendelse bør ved Magt at stande.

Nr. 48/1939.   **Repræsentant Elith Jensen**

paakærer

Kendelse afsagt den 4. Februar 1939 af den ved kongelig Ordre af 21. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol.

Den paakærede Kendelse er saalydende: Den retslige Efterforskning vedrørende Spørgsmaalet om Betalingen for Redaktør Leif B. Hendil's Artikel i F. D. M.'s Aarshæfte 1935 slttes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved kongelig Ordre af 21. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

*) vedrørende Vidneførsel i Stockholm.

bestemmes:

Kommissionsdomstolens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under Kommissionens Undersøgelser er inddraget Spørgsmaalet om Betalingen for Redaktør Leif B. Hendil's Artikel i F. D. M.'s Aars-hæfte 1935 (Bilag D 4). Med Hensyn til dette Spørgsmaal er der ved Politiaadvokatens Foranstaltning tilvejebragt et omfattende Bevismate-riale, herunder blandt andet ved Vidneførsel i Stockholms Raadhusret.

Elith Jensen begærer nu en Række yderligere Undersøgelser fore-taget med Hensyn til dette Spørgsmaal. Politiaadvokaten protesterer herimod og begærer Undersøgelsen sluttet.

Landsretssagfører Poul Christensen og Overretssagfører Byrdal slutter sig til Politiaadvokatens Standpunkt.

Foreløbig bemærkes, at Elith Jensen (jfr. Stenogrammet Side 625) paa Dommerens udtrykkelige og indtrængende Forespørgsel om, hvor-vidt Elith Jensen var i Besiddelse af Aktstykker, som han selv ansaa for at være af Interesse for Sagen, har nægtet at udtale sig herom paa nærværende Trin af Sagen og saaledes tilkendegivet, at han ikke for sit Vedkommende ønsker at bidrage til Sagens behørig Oplysning.

Endvidere bemærkes, at de af Kommissionen til Vidnerne i Stock-holm udarbejdede Vidnespørgsmaal er godkendt i Retsmødet den 12. De-cember 1938 af Elith Jensen og hans beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører Edvin Hansen, at denne sidste har haft Kommissionens ud-trykkelige Tilladelse til under Vidneførslen i Stockholm at stille yder-ligere Spørgsmaal, som der maatte blive Anledning til, at Stockholms Raadhusret ogsaa tillod, at saadanne Spørgsmaal stilledes, og at de af Elith Jensen nu fremsatte Begæring maa anses at være uden nogen som helst Betydning for Sagens behørig Oplysning.

Under Hensyn hertil og til, at der nu skønnes at være tilvejebragt et Bevismateriale, der er fuldt ud tilstrækkeligt til, at de paagældende Domstole kan træffe Afgørelse i Spørgsmaalet, saaledes at en Udsæt-telse kun vil medføre en aldeles unødigt og overfor Redaktør Hendil's og Direktør Lindén's berettigede Interesser aldeles urimelig Forhaling af Sagen, vil Elith Jensens Begæring ikke kunne tages til Følge, og Undersøgelsen vedrørende Spørgsmaalet om Betalingen for Hendil's Ar-tikel i F. D. M.'s Aars-hæfte 1935 vil derfor i Medfør af Retsplejelovens § 21, 2. Stk., jfr. § 809, 2. og 3. Stk., være at afslutte.

Fredag den 17. Februar.

Nr. 146/1938. Muremester **Otto Jepsen** *
(Landsretssagf. Karmark Rønsted)

mod

Firmaet **Evers & Co.** (Rørdam),

betræffende Betaling for leverede Byggematerialer.

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1938 (IV Afđ.): Sagsøgte, Muremester Otto Jepsen, bør til Sagsøgerne, Firmaet Evers & Co., betale 8356 Kr. 91 Øre med Renter 6 pCt. aarlig fra den 31. Oktober 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Muremester Otto Jepsen, til Indstævnte, Firmaet Evers & Co., med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Firmaet Evers & Co., har under denne Sag anbragt følgende:

For Byggematerialer leveret i Tiden fra 30. November 1936 til 31. Oktober 1937 til Muremestrene S. Rosenkvist Jensen og Otto Jepsen har Sagsøgerne et Tilgodehavende, stort 8482 Kr. 29 Øre, for hvilket de hævder, at Sagsøgte, Muremester Otto Jepsen, hæfter. Sagsøgte har afvist Kravet som sig uvedkommende, idet han har henvist til, at han pr. 1. Marts 1937 har ophævet sit tidligere Samarbejde med Rosenkvist Jensen, hvorom han vil have underrettet Sagsøgernes Salgsrepræsentant. Sagsøgerne hævder imidlertid, at en saadan Meddelelse, hvis den er givet, i al Fald ikke er gaaet videre til Firmaet, og at en Salgsrepræsentant ikke er bemyndiget til at modtage en saadan Meddelelse med

bindende Virkning for Firmaet. At Samarbejdet var ophævet, erfarede Firmaet først, da Rosenkvist Jensen — hvis Bo i Januar 1938 blev taget under Konkursbehandling — sidst i Oktober 1937 standsede sine Betalinger og søgte Moratorium, og Sagsøgerne hævder, at Kreditten er ydet i Tillid til Sagsøgte og ikke vilde være blevet indrømmet, hvis man havde været bekendt med, at Kompagniskabet var ophævet.

Under Henviſning til det saaledes anførte har Sagsøgerne nu paaſtaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 8482 Kr. 29 Øre, subsidiært 6652 Kr. 80 Øre, mest subsidiært 6602 Kr. 32 Øre, med Renter af Beløbet 6 pCt. aarlig fra sidste Fakturadato 31. Oktober 1937. Sagsøgte har paaſtaaet sig frifundet.

Sagsøgte gør gældende, at der mellem Rosenkvist Jensen og ham kun har været et begrænset Samarbejde paa bestemte Byggeforetagerne, men ikke noget almindeligt Fællesskab. I den Periode, hvori dette Samarbejde har bestaaet, nemlig fra Efteraaret 1935 til 1. Marts 1937, har de udenfor Fællesskabet hver for sig udført Arbejder, hvortil ogsaa Sagsøgerne har leveret Materialer. Sagsøgernes Salgsrepræsentant er blevet underrettet om Samarbejdets Ophør pr. 1. Marts 1937, og de Leverancer, for hvilke Betaling nu kræves af Sagsøgte, er derefter alene rekvireret i Rosenkvist Jensens Navn. Endvidere har Sagsøgerne underskrevet en Moratorieerklæring vedrørende Rosenkvist Jensen den 27. Oktober 1937 uden at tage Forbehold om Sagsøgtes Hæftelse for Gælden. Det maa være Sagsøgerne, der har Bevisbyrden for, at Sagsøgte hæfter for de fordrede Beløb, og Beviset herfor er ikke ført.

For Retten er afgivet Forklaring af Sagsøgte samt af følgende Vidner: Sagsøgernes Salgsrepræsentant Knud Christensen, Kasserer Alfred Andersen og Prokurist Arild Madsen, begge ansat hos Sagsøgerne, Murermester Rosenkvist Jensen samt Konduktør Ellenhardt Poulsen og Fru Else Andersen, begge tidligere ansat hos Rosenkvist Jensen.

Sagsøgte har i det hele forklaret overensstemmende med sin Procedure samt anført, at han den 27. Februar 1937 har sagt til Repræsentant Knud Christensen, at denne ikke kunde levere til Rosenkvist Jensen for hans Regning, fordi Samarbejdet med Rosenkvist Jensen var ophævet. Han vil derhos i April 1937 telefonisk have sagt til Firmaet, at de vel nok vidste, at han ikke havde mere med Rosenkvist Jensen at gøre. Endvidere har han hævdet, at Samarbejdet ikke blev ophævet, fordi han var bange for Rosenkvist Jensens Soliditet. Han blev overrasket, da denne i Oktober søgte Moratorium.

Repræsentant Knud Christensen vil ikke kunne huske, at Sagsøgte til ham har sagt, at han pr. 1. Marts havde standset Samarbejdet med Rosenkvist Jensen. Han har kun forſtaaet, at Samarbejdet skulde ophøre, naar de paagældende Arbejder var afsluttet.

De hos Sagsøgerne ansatte Funktionærers Forklaringer gaar ud paa, at man i Firmaet ikke har haft nogen Anelse om Samarbejdets Ophævelse, førend Rosenkvist Jensen søgte Moratorium, og at man i modsat Fald ikke vilde have fortsat Leverancerne til denne.

Det under Sagen indtalte Beløb vedrører i det væsentlige et Byggeforetagende paa Lyngbyvej (nemlig med ialt 8306 Kr. 43 Øre), for en ganske ringe Del »Fasanhaven« (43 Kr. 20 Øre) og »Zoologisk Have«

82 Kr. 18 Øre), hvilke to Forehavender Sagsøgte overhovedet ikke har haft Andel i, samt Overformynderiets Nybygning (50 Kr. 48 Øre). Sagsøgernes subsidiære Paastand, 6652 Kr. 80 Øre, fremkommer derved, at »Fasanhaven« og »Zoologisk Have« udelades, medens der for »Lyngbyvej«s Vedkommende kun fordres 6602 Kr. 32 Øre, idet den seneste Post, der medtages, er en Regning af 30. Juni 1937 vedrørende en Leverance af Fliser, som Sagsøgte selv skal have været med til at beordre. Den mest subsidiære Paastand fremkommer ved, at ogsaa Leverancerne til Overformynderiet udelades.

Samarbejdet mellem Rosenkvist Jensen og Sagsøgte blev ophævet ved Overenskomst af 28. Februar (1. Marts) 1937, der omfattede følgende Foretagender: Gl. Kongevej 72, 74 og 76 m. fl., Amagerbrogade 62, Overformynderiet og det omtalte Foretagende paa Lyngbyvej, saaledes at Sagsøgte alene overtog Gl. Kongevej og Rosenkvist Jensen de øvrige Foretagender. Med Hensyn til Foretagendet paa Lyngbyvej, der er en Afdeling af Arbejdernes Andelsboligforening, beliggende ved Hjørnet af Emdrupvej, hedder det i Overenskomsten:

»Det er endvidere en Aftale, at naar der skal oprettes Entreprise-Kontrakt mellem Rosenkvist Jensen og Arbejdernes Andelsboligforening om Blok 2 og 3 beliggende Emdrupvej, skal denne Kontrakt oprettes som om Rosenkvist Jensen og Otto Jepsen stadig var i Samarbejde om disse Entrepriser, men dette at Otto Jepsen i Forening med Rosenkvist Jensen skal underskrive omtalte Entreprisekontrakt, naar den en Dag foreligger til Underskrift, afkræfter ikke nærværende Overenskomst, men er netop et Led i nærværende Aftale, og Otto Jepsen har derfor ingen som helst Forpligtelser som Følge af sin Underskrift paa Entreprisekontrakten, men han har heller ingen Krav eller Rettigheder i den Anledning.«

Denne Passus kan ikke give andet Indtryk end, at det udadtil har skullet tage sig ud, som om Samarbejdet om dette Foretagende stadig bestod. Men selv bortset herfra burde Sagsøgte, naar han ikke vilde hæfte for fremtidige Leverancer til de Foretagender, der hidtil havde været fælles, have givet Sagsøgerne en klar og tydelig Meddelelse herom. Da dette ikke er sket, og da Sagsøgerne efter alt foreliggende maa antages at have været i god Tro med Hensyn til Sagsøgtes Hæftelse, findes Sagsøgernes Paastand at maatte tages til Følge, forsaavidt angaar Leverancerne til Lyngbyvej og Overformynderiet. Der vil her efter være at tilkende Sagsøgerne 8356 Kr. 91 Øre med Renter som paastaet. Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 500 Kr.

Nr. 178/1938. Grosserer **Knud Meyer** som eneste Indehaver af Firmaet **V. Meyer** (Rode)

m o d

Murermester **Otto Jepsen** (Landsretssagf. Karmark Rønsted),

betræffende Betaling for leverede Byggematerialer.

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Knud Meyer som eneste Indehaver af Firmaet V. Meyer, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 1000 Kr., som udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Til Sagsfremstillingen føjes, at Indstævnte og Rosenkvist-Jensen i Forening havde indgivet Tilbud om Udførelsen af Byggeforetagendet paa Lyngby-Emdrupvej. Efter at Tilbudet var accepteret af Byggherren indfandt Indstævnte sig den 22. Februar 1937 personlig paa Appellantens Kontor og bestilte Hovedparten af Materialerne til Byggeforetagendet og i Skrivelse af 23. s. M. stilet til Murermestrene Rosenkvist-Jensen & Otto Jepsen bekræftede Appellanten Ordren. Endvidere bemærkes, at det i den mellem Indstævnte og Rosenkvist-Jensen oprettede Overenskomst af 1. Marts 1937 om Ophævelse af Samarbejdet var bestemt, at Kontrakten angaaende Byggeforetagendet skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen, og at Indstævnte var pligtig at medunderskrive Entreprisekontrakten, men uden Forpligtelser eller Rettigheder for Indstævnte i deres indbyrdes Forhold.

Angaaende Ordren af 22. Februar 1937 har Indstævnte gjort gældende, at der ikke kan tillægges den nogen Betydning ved Afgørelsen af hans Mellemværende med Appellanten, idet Indstævnte ikke var bundet ved denne, da den bekræftede Ordre efter Kutyme kun var at opfatte som en Erklæring fra Appellanten om at holde Materialerne til Disposition for Indstævnte.

Appellanten har bestridt Rigtigheden heraf, og da Indstævnte intet har oplyst til Støtte for sit Anbringende, vil der ikke kunne gives ham Medhold heri.

Overfor Parternes modstridende Forklaringer angaaende Indstævntes Henvendelse til Appellanten i Begyndelsen af Marts 1937 og Sammenkomsten den 5. Maj 1937 henstaar det som usikkert, hvad der er foregaaet.

Det er i al Fald ikke godtgjort, at Indstævnte har sagt, at han ansaa sig frigt for enhver Forpligtelse, men kun, at han har udtalt, at der var foretaget visse praktiske Ændringer an-

gaende Fordelingen af Arbejdet mellem ham og Rosenkvist-Jensen. Den Form, Rekvisitionerne og Fakturaerne derefter fik, findes derfor kun at kunne opfattes som den af Appellanten dragne Konsekvens af disse Ændringer.

Herefter findes det ikke godtgjort, at Appellanten har givet Afkald paa noget Krav overfor Indstævnte, og Indstævnte vil derfor efter Appellantens Paastand være at dømme til at betale 26.488 Kr. 47 Øre med Renter 6 pCt. aarlig af 26.063 Kr. 23 Øre fra den 11. April 1938 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Murermester Otto Jepsen, bør til Appellanten, Grosserer Knud Meyer som eneste Indehaver af Firmaet V. Meyer, betale 26.488 Kr. 47 Øre med Renter 6 pCt. aarlig af 26.063 Kr. 23 Øre fra den 11. April 1938 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Grosserer Knud Meyer som eneste Indehaver af Firmaet V. Meyer, Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, dømt til Betaling af 26.063 Kr. 23 Øre — med nærmere angivne Renter — for Varer leverede til to Byggeforetagender, som Sagsøgte i 1936—37 havde i Entreprise sammen med Murermester Rosenkvist-Jensen.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han gør gældende, at de paa-gældende Varer ikke er leverede til ham, men til Murermester Rosenkvist-Jensen, efter at Sagsøgeren i Begyndelsen af Marts 1937 var blevet underrettet om, at sidstnævnte og Sagsøgte fra Februar Maanedes Ud-gang havde ophævet deres hidtil værende Samarbejde og fordelt de forskellige Entrepriser mellem sig, saaledes at de to Entrepriser, det her drejer sig om: Arbejdernes Boligforenings Byggearbejde paa Lyngby-vej og Emdrupvej samt Overformynderiets Nybygning, var tilfaldet Ro-senkvist-Jensen.

Sagsøgeren paaberaaber sig til Støtte for Søgsmålet, at da han entredede med Sagsøgte og Rosenkvist-Jensen, stod disse udadtil som et Kompagniskab: de havde fælles Kontor, og Brevpapiret bar begge Mu-rermestres Navne. Sagsøgeren benægter ikke, at de fra Udgangen af Februar Maaned 1937 har delt Forretningerne imellem sig, men har i sin Partsforklaring benægtet at have faaet anden Underretning herom end en Bemærkning, Sagsøgte fremkom med den 5. Maj 1937, da man rejste sig fra Bordet efter en Middag, Sagsøgeren havde givet for Sag-

søgte og Rosenkvist-Jensen i Anledning af de store Ordre, Sagsøgeren havde faaet, og Sagsøgeren hævder, at Bemærkningen kun gik ud paa, at Sagsøgte og Rosenkvist-Jensen havde delt Arbejdet imellem sig, saaledes at Sagsøgte skulde »passe« en Entreprise paa Gl. Kongevej og Rosenkvist-Jensen de andre Entrepriser. Sagsøgte havde tilføjet: »De kan sende Regningerne til Rosenkvist-Jensen« og »Foretagenderne er gode nok«; straks derefter var Sagsøgte gaaet sin Vej, og Sagsøgeren havde ikke talt med Rosenkvist-Jensen om Spørgsmaalet; Sagsøgeren vil ikke have faaet Forstaaelsen af, at han herefter kun havde Rosenkvist-Jensen at holde sig til.

Sagsøgte henviser til, at alle de Varer, for hvilke Betaling nu indsøges, er leverede efter 1. Marts 1937, at alle Rekvisitioner efter den Dag er afgivet af Rosenkvist-Jensen, og at alle Fakturaer efter 1. Maj 1937 er stillede til Rosenkvist-Jensen. I sin Partsforklaring har Sagsøgte udtalt, at han i Marts Maaned 1937 kørte hen til Sagsøgeren og meddelte ham, at nu var Samarbejdet mellem Sagsøgte og Rosenkvist-Jensen ophørt, idet Sagsøgte tilføjede: »Jeg ved ikke, om De vil levere til Rosenkvist-Jensen«. Sagsøgeren svarede med et Spørgsmaal om, hvorfor Samarbejdet var ophørt, hvilket Sagsøgte — der ikke havde nogen som helst Grund til at nære Mistanke til Rosenkvist-Jensens Status — besvarede med, at Samarbejdet egentlig kun var blevet til for en Entreprise paa Amagerbrogade. Sagsøgeren havde derefter spurgt Sagsøgte, hvor meget denne fik i Afstaaelse, og havde faaet nogle Oplysninger i den Anledning. Sagsøgeren inviterede derefter Sagsøgte og Rosenkvist-Jensen til en Middag; Sagsøgte kunde ikke den Dag, Sagsøgeren foreslog, og Aftalen blev, at Sagsøgte selv skulde bestemme en Dag. Da Sagsøgte senere foreslog en Dag, var Sagsøgeren forhindret, og Middagen blev derfor ikke før den 5. Maj s. A. Ved Middagen talte man igen om Samarbejdets Ophævelse, og Sagsøgte benægter bestemt kun at have berørt dette flygtigt og kun at have betegnet det som en intern Fordeling af Arbejdet.

Ved Siden heraf har Sagsøgte fremhævet, at da Rosenkvist-Jensen i Oktober 1937 under Ledsagelse af Sagsøgte henvendte sig til Sagsøgeren om Moratorium, talte Sagsøgeren ikke om, at han vilde holde sig til Sagsøgte; tværtimod spurgte Sagsøgeren Sagsøgte, om denne ikke kunde tænke sig at købe Sagsøgerens Fordring paa Rosenkvist-Jensen.

Om dette sidste Punkt gaar Sagsøgerens Partsforklaring ud paa, at han ved Rosenkvist-Jensens og Sagsøgtens i Fællesskab foretagne Henvendelse til ham om Moratorium for Rosenkvist-Jensen erklærede, at han vilde tale med sin Sagsfører; Sagsøgeren har dog erkendt, at han spurgte Sagsøgte om denne ikke vilde »indløse« hans Fordring paa Rosenkvist-Jensen, og at Sagsøgeren, da Rosenkvist-Jensen ikke kunde præstere kontant Betaling i Oktober 1937, men kun tilbød en Veksel pr. 15. Januar 1938, sagde: »Saa maa vi tage den« uden da at rette Krav mod Sagsøgte.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at der i Sagsøgerens Forretningsbøger sondres mellem Kontoen Muremester Otto Jepsen, Kontoen Muremester Rosenkvist-Jensen og Kontoen Muremestrene Rosenkvist-Jensen og Otto Jepsen.

Medens Kontorist hos Sagsøgeren Orla Andersen som Vidne har forklaret, at Murerformanden ved Arbejdet paa Lyngbyvej og Emdrupvej ogsaa efter 1. Marts 1937 bestilte de Varer, som han telefonisk rekvirerede, til »Rosenkvist-Jensen og Otto Jepsen«, har den paagældende Murerformand Svend Aage Sofus Nielsen som Vidne forklaret, at han fik Meddelelse om, at Sagsøgte fra 1. Marts 1937 trak sig ud af Samarbejdet, at Lønningslisterne fra denne Dag alene bar Rosenkvist-Jensens Navn, og at Vidnet fra den Dag rekvirerede Varerne alene til »Rosenkvist-Jensen«.

Sagsøgerens Prokurist Poul Herning har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren ikke i Marts 1937 har fortalt Vidnet noget om, at han havde faaet Meddelelse om Ophævelsen af Samarbejdet mellem Sagsøgte og Rosenkvist-Jensen, og at Sagsøgeren, efter hvad der var Kutyme i Forretningen, maatte antages at have fortalt Vidnet dette, hvis det var passeret. Heller ikke ved den omhandlede Middag den 5. Maj 1937 blev der talt om »Kompagniskabets« Ophævelse, men den følgende Dag fortalte Sagsøgeren Vidnet, at Sagsøgte havde sagt, at Rosenkvist-Jensen nu alene skulde »passe« Lyngbyvej-Entreprisen — hvad Vidnet dog ikke vil have tænkt sig betød en Ophævelse af Kompagniskabet.

Murermester Rosenkvist-Jensen har ogsaa afgivet Vidneforklaring. Ifølge denne fortalte Sagsøgte ham nogle Dage efter den 1. Marts 1937, at han havde været inde hos Sagsøgeren og fortalt denne om Ophævelsen af Samarbejdet. Sagsøgte fortalte ligeledes Vidnet, at Sagsøgeren havde inviteret til en Middag, men at det ikke var lykkedes at faa berammet Dagen. Nogle Dage efter telefonerede Sagsøgeren selv til Vidnet og spurgte, om han skulde levere nogle nærmere angivne Varer til Vidnet. Ved den omtalte Middag var det et Hovedemne for Samtalen, at Vidnet og Sagsøgte var blevet skilt. Under den første Samtale, som Vidnet sammen med Sagsøgte havde med Sagsøgeren i Anledning af Moratoriebegæringen, sagde Sagsøgeren ikke et Ord om, at Sagsøgte maatte betale.

Som Sagen saaledes foreligger oplyst, kan Retten ikke finde det godtgjort, at Sagsøgeren har haft Føje til at debitere Sagsøgte for det indtalte Beløb. Sagsøgte vil saaledes være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 1000 Kr.

Nr. 275/1938.

Rigsadvokaten

mod

Thorvald Christensen (Ejv. Møller),

der tiltales for Legemsbeskadigelse.

Vestre Landsrets Dom af 25. Oktober 1938 (III Afd.):
Fængslede Thorvald Christensen bør indsættes i Arbejdshus. I Indsættelsestiden fragaar 45 Dage som udstaet ved Varetægtsfængsel. Der

gives Fængslede Paalæg om, at han fra Dommens Afsigelse og i indtil 5 Aar efter sin endelige Løsladelse under Ansvar efter Straffelovens § 138 Stk. 2 ikke maa nyde eller købe spirituøse Drikke. De borgerlige Rettigheder frakendes Fængslede for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Fængslede og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Bjørndal, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Møller betaler Tiltalte Thorvald Christensen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Thorvald Christensen ved 2. jyske Statsadvokateurs Anklageskrift af 7. Oktober 1938 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 245, Stk. 1 og 2 for Legemsbeskadigelse ved den 18. August 1938 Kl. ca. 15 i sin Bolig i Skolegaarden Nr. 2, Holstebro, at have tilføjet sin Hustru, Thora Marie Christensen, født Geer, der var sagesløs, Skade paa Legeme eller Helbred, idet han med en Brødkniv bibragte hende et ca. 3 cm langt, lodret forløbende Snitsaar i Ryggen.

Under Sagen er der derhos af Anklagemyndigheden nedlagt Paa-stand paa, at Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 73 efter Straffens Ud-staaelse anbringes i en Helbredelsesanstalt for Drankere samt, at der gives ham Paalæg som i Straffelovens § 72 Stk. 1 ommeldt.

Tiltalte er født den 11. Februar 1897 og er foruden, at han den 29. August 1929 har vedtaget en Bøde af 85 Kr. for Overtrædelse af Straffelov af 1866 § 100 og Forordning af 13. Februar 1775, jfr. Plakat 27. November 1839, tidligere straffet 13 Gange for Betleri, senest ved Vestre Landsrets Dom af 28. April 1934 med Arbejdshus.

Der er i Sagens Anledning af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Thorvald Christensen skyldig i Legemsbeskadigelse efter Straffelovens § 245 Stk. 2 ved den 18. August 1938 Kl. ca. 15 i sin Bolig i Skolegaarden Nr. 2, Holstebro, at have tilføjet sin Hustru, Thora Marie Christensen, født Geer, der var sagesløs, Skade paa Legeme eller Helbred, idet han med en Brødkniv bibragte hende et ca. 3 cm langt, lodret

forløbende Snitsaar i Ryggen, hvilket Angreb efter det benyttede Redskabs Art og de Forhold, under hvilke det blev udøvet, havde en særlig farlig Karakter?

Hovedspørgsmaal 2.

(Bsvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 1 bsvares med »Nej«).

Er Tiltalte Thorvald Christensen skyldig i Legemsbeskadigelse efter Straffelovens § 245 Stk. 2 ved den 18. August 1938 Kl. ca. 15 i sin Bolig i Skolegaarden Nr. 2, Holstebro, at have tilføjet sin Hustru, Thora Marie Christensen, født Geer, Skade paa Legeme eller Helbred, idet han med en Brødkniv bibragte hende et ca. 3 cm langt, lodret forløbende Snitsaar i Ryggen, hvilket Angreb efter det benyttede Redskabs Art og de Forhold, under hvilke det blev udøvet, havde en særlig farlig Karakter? Tillægsspørgsmaal.

(Bsvares kun, saafremt et af Hovedspørgsmaalene bsvares med »Ja«).

Har Tiltalte Thorvald Christensen Krav paa Strafnedsættelse, fordi den strafbare Handling er begaaet under Indflydelse af stærk Sindsbevægelse, anden forbigaaende sjælelig Uligevægt eller andre særlige Omstændigheder, der i saa betydelig Grad forringer den Strafværdighed, som Handlinger af den paagældende Art regelmæssig vidner om, at Anvendelsen af den foreskrevne Straf vilde være uforholdsmæssig haard, jfr. Straffelovens § 85?

Nævningerne har bsvaret Hovedspørgsmaal 1 og Tillægsspørgsmaalet benægtende og Hovedspørgsmaal 2 bekræftende.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltaltes Forhold være at henføre under Straffelovens § 245 Stk. 2, og han findes i Medfør af Straffelovens § 62 Nr. 4 at burde indsættes i Arbejdshus, saaledes at der i Indsættelsestiden fradrages 45 Dage som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Der vil derhos i Medfør af Straffelovens § 72 Stk. 1 være at give Tiltalte Paalæg om, at han fra Dommens Afsigelse og indtil 5 Aar efter sin endelige Løsladelse under Ansvar efter Straffelovens § 138 Stk. 2 ikke maa nyde eller købe spirituøse Drikke. De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Hermed endte Højesteretsaaret 1938.

Trykfejl og Rettelser.

- S. 5 Byretsdommens Præmisser, læs: Byretskendelsens Præmisser.
S. 6 Landsretsdommens Præmisser, læs: Landsretskendelsens Præmisser.
S. 124 L. 16 f. n. tilføjes efter 1937: (V Afd.).
S. 660 L. 3 f. o.: Svarre, læs: Svane.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Marts 1938.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.